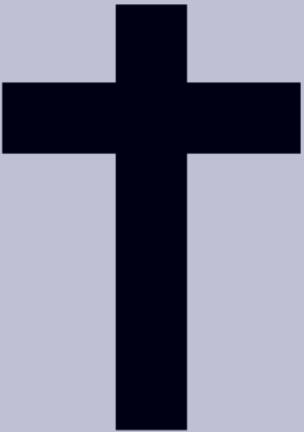

Nawuri

Nawuri: Ibwaare Katowē Kyula Popwe New Testament

Nawuri

Nawuri: Ibwaare Katowε Kyula Pupwε New Testament

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nawuri

Contributor: Ghana Institute of Linguistics, Literacy and Bible Translation

All rights reserved.

2025-05-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 15 May 2025 from source files dated 15 May 2025
213815b7-495e-5855-bcae-f5f647c6161e

Contents

Matiwu	1
Maki	63
Luka	101
Gyōn	165
Krisito Asunpu mu kusun	213
Roma abi	271
1 Korinto abi	298
2 Korinto abi	324
Galati abi	341
Efeso abi	351
Filipi abi	360
Kolose abi	367
1 Tesalonika abi	373
2 Tesalonika abi	379
1 Timoti	382
2 Timoti	389
Titusi	394
Filemon	397
Hibriwu abi	399
Gyemisi	419
1 Pita	426
2 Pita	434
1 Gyōn	439
2 Gyōn	446
3 Gyōn	447
Gyudi	448
Asinlēe kaapusa	450

Yesu Krisito Asin Danburasa fεε kanan mu nu Matiwu kyυrcc mυ

*Yesu Krisito
Mu Naana Ana
Kakυvuge Tɔ Nkyaga Su
(Luka 3:23-38)*

1 Kanan mu nu Yesu Krisito kakυvuge tɔ kinaana ki du ndee. Yesu Krisito lu Owura Dawidi kanaan tɔ, nu Dawidi mɔɔ lu Abraham kanaan tɔ.

2 Abraham mu-bii ı gye Isaki,
nu Isaki mu-bii ı gye Gyekobu,
nu Gyekobu mɔɔ mu-bii ana ı gye Gyuda maa mu-supu ana.

3 Gyuda mu-bii ana ı gye Peresi maa Sera, nu bamυ-nyi ı gye Tama.
Peresi mu-bii ı gye Hesiron,
nu Hesiron mɔɔ mu-bii ı gye Ram.

4 Nu Ram mu-bii ı gye Aminada,
nu Aminada mu-bii ı gye Naason,
nu Naason mu-bii ı gye Salimon.

5 Nu Salimon mu-bii ı gye Bowasi, nu mu-nyi ı gye Rahabu,
nu Bowasi mu-bii ı gye Obedi, nu mu-nyi ı gye Rufu,
nu Obedi mu-bii ı gye Gyeese.

6 Nu Gyeese mu-bii ı gye Owura Dawidi.

Nu Owura Dawidi taa ɔkyi mu nu ɔ daa ɔ gye Yuriya mu-ka kvvuge Solomon.

7 Solomon mu-bii ı gye Rehobowam,
nu Rehobowam mu-bii ı gye Abigya,
nu Abigya mu-bii ı gye Asa.

8 Nu Asa mu-bii ı gye Gyehosafati,
nu Gyehosafati mu-bii ı gye Gyehoram,
nu Gyehoram mu-bii ı gye Yusiya.

9 Nu Yusiya mu-bii ı gye Gyotam,
nu Gyotam mu-bii ı gye Ahasi,
nu Ahasi mu-bii ı gye Hesekiya.

10 Nu Hesekiya mu-bii ı gye Manase,
nu Manase mu-bii ı gye Amon,
nu Amon mu-bii ı gye Gyosiya.

11 Nu Gyosiya mu-bii ı gye Gyekoniya maa mu-supu ana.* Kanan saŋa manja nu Babilon abi ba ko kītaa Isirayi abi waa bamυ anye mu.

12 Nu lu saŋa mu nu ba yege Isirayi abi mu nu ba kītaa kpee Babilon naa fuu saŋa mu nu ba kvvuge Yesu mu, imu kakυvuge tɔ nkyaga su ndee. Gyekoniya mu-bii ı gye Selatiye,
nu Selatiye mu-bii ı gye Serubabeli.

13 Nu Serubabeli mu-bii ı gye Abiyudi,
nu Abiyudi, mu-bii ı gye Eliyakim,
nu Eliyakim mu-bii ı gye Aso.

14 Aso mu-bii ı gye Sadoki,
nu Sadoki mu-bii ı gye Akim,

* **1:11 1:11** Gyekoniya manja nu ba bila bee tu ye Gyehowakyin mu.

nii Akim mu-bii i gye Eliyudi.

¹⁵ Nii Eliyudi mu-bii i gye Eleyasa,
nii Eleyasa mu-bii i gye Matan,
nii Matan mu-bii i gye Gyekobu.

¹⁶ Nii Gyekobu mu-bii i gye Gyosefu, Mæeri mu-kuli mu. Nii Mæeri maŋa
i kuvugé Yesu mu nii bee tui ye Krisito mu.[†]

¹⁷ Imu su li Abraham saŋa naa fuu Owura Dawidi kanaana to kakuvugé[‡]
nkyaga su mu i gye kudu ana. Nii lii Dawidi naa fuu saŋa mu nii ba kitäa
bamu waa anye mu kanaana to kakuvugé nkyaga su i gye kudu ana. Nii lii
saŋa mu nii ba yege Isiray abi lii Babilon naa fuu Krisito kakuvugé saŋa
mu gbaa gye kanaana to kakuvugé nkyaga su kudu ana.

Yesu Krisito Kakuvugé

(Luka 2:1-7)

¹⁸ Yesu Krisito kakuvugé asin ndee. Ba taa mu-nyi Mæeri sa Gyosefu
kekili, amaa poŋi ke ba bi abaa mu, i ba fee ɔkyi mu su otø, nii Kayaayu
Kyirekyire mu i yegé nii i ba kanin.

¹⁹ Gyosefu mu nii o gye mu-kuli mu gye ɔsa mu nii mu ikpa i kyiigi, nii
maa mee biti fee ɔ haabaa Mæeri asa nsana to su mu, o waa mu nfëere fee
ee biti o baala kina mu.

²⁰ Amaa Gyosefu, maa fe fale nfëere mu, nii Ḍonyiripé Ibwaare kaboo
lees mu n-yii kaapu mu idee to tówe mu ye, "Gyosefu, Dawidi kanaana-bii,
man waa kufuu fee fu mee ye fu taa Mæeri kili, lii fees Kayaayu Kyirekyire
mu i yegé nii o nyé otø.

²¹ Ee biti o kuvugé obii-nyinsa, ke fu yila mu kitui ye Yesu, kpali fee mu
ii biti o ba molige mu asa lii bamu alibi to."

²² Inumu kpini i ba waa, ke i ba to fee kanan mu nii Ḍonyiripé bôla mu
otowepu su tówe ye,

²³ "Kibite mu nii o man nyi onyin ii biti o nyé otø kuvugé obii-nyinsa, ke
ba tui mu ye Emanuweli," kumu kase i gye ye, "Ibwaare bu ane ase."

²⁴ Imu su Gyosefu maa kyinji mu, o kili Mæeri taa mu kpee mu kikpaara
su fee kanan mu nii Ibwaare kaboo sa kono ye o waa mu.

²⁵ Amaa Gyosefu man de ye Mæeri halu naa fuu saŋa mu nii o kuvugé[‡]
obii-nyinsa mu. Nii Gyosefu yila mu kitui ye Yesu.

2

Anyaasinpú Asa Ba Ba

Muŋa Buŋyaa Yesu

¹ Saŋa mu nii ba kuvugé Yesu Krisito Betilehem kade mu nii ki bu
Gyudeya ɔswule su mu, kanin saŋa maa mu Herodi i gye owura. Nii
i ba fee, anyaasinpú aku ba lii kyowé lii ba Gyerusalem kade to,

² nii ba taase ye, "Nku kebii mu nii ba kuvugé mu ye o be gyii Gyiwu abi
kuwura mu? An wu mu kikyikpebi * maa paate lii kyowé kili, nii an ba
ye an be muŋa buŋyaa mu."

³ Owura Herodi maa nu fale asin mu ii tooroo mu gaa ye Gyerusalem
abi kpini.

[†] **1:16 1:16** Krisito kase i gye ye "Om nii Ibwaare lees (ye o ba molige asa) mu." * **2:2 2:2**
Kikyikpebi maa paate lii fale mu, ii kaapu ye ba kuvugé owura kpare ku.

4 Nii o tui Ibwaare aseepu abilisa ye nbara akaapuru ba gyañe, nii o taase bamu ye, "Fine nii bee biti ba kuvge Krisito abee ñemu nii Ibwaare wula leeß mu?"

5 Nii ba leeß mu kono ye, "Bee biti ba kuvge mu Betilehem kade to Gyudeya ñoswule su." Li fee Ibwaare otowepu ku wula kyvrcø yila ye,

6 "Fu Betilehem mu nii fu bu Gyudeya ñoswule su,

halu fu maa gye pií gbaa mu, fu gye okpare

lii fee fu to nii owura lala mu ii biti o lii,

nii mu ee biti o baa o gye fee nbulupu okpapu sa me asa Isirayi abi."

7 Tuto nii Owura Herodi tu anyaasinpur mu lii ikaa su, nii o taase bamu ke o bui saja mu nii ba wu kikyikpebi maa lii mu.

8 Nii o sun bamu Betilehem towe ye, "Fan kpee naa kui danbirasa biti kebii mu. Nii fan kan wu mu mu fan ba towe me, ke ngbaa me n kpee naa muña bonyaa mu."

9 Ba maa nu Owura mu ase loue nii ba maa su bee kpee mu, opula to nii ba bwii wu kikyikpebi mu nii ba daa wu kyowé kili mu, nii ki gyankpaa bamu kpee naa yile opula mu nii kebii mu bu mu svsu kyεεkyee.

10 Sa ja mu nii ba wu kikyikpebi mu, bamu ansi i gyii naa kyon su.

11 Ba maa loo kikpaaa mu su mu, ba wu kebii mu maa mu-nyi Meeri, nii ba kyon muña sun mu. Nii ba saje bamu isvla nii ba leeß suwa ye tulale mu nii bee tu ye firanki-unsensi ye tulale mu nii bee tu ye mure kees mu.

12 Kamaa to mu Ibwaare da bamu amu to idee to ye ba man bila bwii kpee Owura Herodi ase, imu su ba bøla okpa pøpwø su bwii kpee bamu ñoswule su.

Ba taa Yesu Sile Kpe Egyipiti

13 Ba maa kyon kamaa mu, ñonyirø Ibwaare kaboo ba leeß mu n-yeu kaapu Gyosefu idee to towe mu ye, "Kusu taa kebii mu maa mu-nyi sile kpee Egyipiti naa kyuna tuto naa fuu saja mu nii n biti n towe fane ye fan lii tuto. Li fee Herodi ii kui ee biti kebii mu o moç."

14 Imu su o kusu taa kebii mu maa mu-nyi kagyanbwø nii ba sile kpee Egyipiti.

15 Tuto nii ba kyuna naa fuu saja mu nii Herodi wu. Inimu i yegø nii asin mu nii ñonyirø Ibwaare bøla mu otowepu su towe mu ba to. Imu i yegø ye, "Li Egyipiti to nii n tu Mi-bii."

16 Owura Herodi maa bui fee anyaasinpur mu ba pina mu mu, o nyø agbu gaa. Nii o sa kono ye ba moç nbii-nyinsa-bii mu nii ba man puta kyon nsu nnyø su, nii ba bu Betilehem ye nde mu nii i kyaaboo kumu mu kpini. O yegø nii ba waa kanun nii li fee saja mu nii anyaasinpur mu ba towe mu ye ba wu kikyikpebi mu, ii biti i waa fee nsu nnyø.

17 Imu su asin mu nii ñonyirø Ibwaare bola mu otowepu Gyeremiyø su towe mu ba to. Imu i yegø ye,

18 "Ba nu kusu ibon ku lii Rama kade to,
ii saawu yegø i su kowæe,

Raheli ee sawu ee su mu-bii ana su.

Asa ba towe yuula mu kokolo kpine,

lii fee mu-bii ana ba wu."

Ba Taa Yesu Bwii Kpe Nasareti

19 Owura Herodi kelewu kamaa mu, Ḍonyiripre Ibwaare kaboo lees mu n-yii kaapu Gyosefu idee to Egyipiti Ḍoswule su,

20 nu o tōwe mu ye, "Kusū taa kebii mu maa mu-nyi bwii kpee Isirayi Ḍoswule su, lu fee bamu nu ba daa bee biti ba mo kebii mu ba wu."

21 Imu su o kusū taa kebii mu maa mu-nyi kpee Isirayi Ḍoswule su.

22 Amaa maa nu ye Akelasi i yii mu-se Herodi ayaa to ee gyii kuwura Gyudeya mu, kufuu ki kitaa mu ye tutu kikpe. Ibwaare maa da mu kumu to idee to su mu, o kpeli kpee Galile kubaafon.

23 Nu o naa kyuna Nasareti kade mu to. Inumu i yegē nu asin mu nu Ibwaare Ḍotwepu tōwe lu kebii mu su mu ba to. Asin mu i gye ye, "Bee biti ba tu mu ye Kanasareti-nyin."

3

*Gyōn Lōjō ɔkpa
Sa Yesu Kiba*

(Maki 1:1-8; Luka 3:1-18; Gyōn 1:19-28)

1 Kanin saja maa mu, Gyōn mu nu ee gyee asa Ibwaare kekyugyee mu, ba Gyudeya ofuli su ee tōwe abwaaresin ee sa asa

2 ye, "Fan yegē alibi kīwaa, lu fee Ibwaare kuwura-gyii mu ki tiri to."

3 Gyōn nimu asin nu Ibwaare Ḍotwepu Isaya wula kyōrōo waa Asinkyan yulasā mu to mu ye,

"Osa ku bu ofuli su ee kuusi ee tōwe ye,

'Fan lōjō Ḍonyiripre ɔkpa mu,
ke fan waa ɔkpa mu ntintin sa mu.'

4 Nyōoma ifuu nu ba taa waa Gyōn ato bunsu, nu kuto**baaya** Ḍowle kurisu i Ḍmina mu kasiye to. Mu agyitō-gyisa mo i gye ntuntunbi ye njmasan.

5 Asa ba lu Gyerusalem kade to ye Gyudeya Ḍoswule su ye Gyōdan kabaafon kpini ba mu ase.

6 Ba lee bamu alibi tōwe, nu o gyee bamu Ibwaare kekyugyee Gyōdan Ḍowen mu to.

7 Gyōn maa wu Farasii ye Sadusi abi gaalaagaa ba maa ba mu ase, ke o gyee bamu kekyugyee mu, o taase bamu ye, "Fane ananse banumu, anumu i tōwe waa fane ye fan sile lu Ibwaare agbu mu nu u ba asa su mu to?

8 Fan waa ato mu nu i dagaa ke u kaapu fee fan yegē alibi kīwaa.

9 Fan man da fane nkōlo su tōwe ye, 'Ane naana i gye Abraham imu su an su kamolige.' N tōwe fane kesintin fee Ibwaare i taale taa abuu nimu biliŋi anaana-bii sa Abraham.

10 Nbūnbū bire, Ibwaare wula taa kpanfa yila iyu mu ilin to o gyoo. Nu oyu kumaan mu nu ki mées sɔyì abi mu, bee biti ba ñe kumu tuu ke ba taa waa fulon to.

11 "Nkyu nu mées me n su n gyee fane Ibwaare kekyugyee ke u kaapu fee fan yegē alibi kīwaa. Amaa Ḍomu nu o bu me kamaa ee ba mu kyo me gaa, nu n man dagaa gbaa fee n sula mu asibita. Mées mu bire Kayaayu Kyirekyure ye fulon nu ee biti o taa gyee fane Ibwaare kekyugyee.

12 O su mu kuto kyaalesa mu kubaab to, ke o kyaale ayubi mu lee afunfuntee mu to waa kikyunkun to. Ee biti o taa afunfuntee mu waa fulon mu nu i mee dun mu to."

Yesu Kekyugyee*(Maki 1:9-11; Luka 1:21-22; Gyōn 1:31-34)*

13 Tütö nii Yesu lü Galile əsəwələ su ba Gyōdan əbun mu tō Gyōn ase, ke o gyee mu İbwaare kekyugyee.

14 Amaa Gyōn kpan mu n-yii ke o kyεege Yesu nfeere, nii o tōwe mu ye, "Fee fu i dagaa fee fu gyee me kekyugyee, nii fu i ba me ase ye n gyee fu?"

15 Nii Yesu lee kōnō ye, "Yεe i waa kanin nbūnbū nīmu, lü fee okpa nīmu su nii i dagaa a maa waawā mu nii İbwaare biti mu kpini." Nii Gyōn kyula gyee Yesu İbwaare kekyugyee.

16 Gyōn maa dan gyee Yesu İbwaare kekyugyee ləwə mu, Yesu lü əbun mu tō. Opula manja tō nii səsu bugi tō, nii o wu İbwaare Kayaayu Kyirekyire maa kpilge fee kuwura-ləpə ba gyōnja mu su.

17 Nii əbule ku lü səsu tōwe ye, "Cənimu i gye me kōkōlō tō obii-bitisa, nii mu i bōla mi ansi."

4***Sıtaane Tuv Yesu Tō Kii****(Maki 11:12-13; Luka 4:1-13)*

1 Tütö nii Kayaayu mu sula Yesu kpee ofuli su, ke Sıtaane o naa tuv mu tō kii.

2 Maa waa nojmina nke adina kakyuware ye kagyanbwe mu, akun u mco mu.

3 Nii Sıtaane ba mu ase ba tōwe mu ye, "Nii fu kan fu gye İbwaare Mu-Bii mu, tōwe abuu nīmu ke i bilinj agyito."

4 Nii Yesu lee kōnō ye, "Ba kyōrōcō waa Asinkyan yilasa mu tō ye, 'Man gye agyito wule nkun u sa nyimisa nkpa, amco asin mu nii u lü İbwaare kōnō tō.'"

5 Tütö nii Sıtaane taa mu kpee Gyerusalem, kade kyirekyire mu tō naa yile kabwaare-sunkpa aye mu ketin tō səsu.

6 Nii o tōwe ye, "Nii fu kan fu gye İbwaare Mu-Bii mu, fugi tiye kase. Lü fee ba kyōrōcō waa Asinkyan yilasa mu tō ye,
'İbwaare ii biti o sa mu nbōcō kōnō lü fu su,
nii bee biti ba taa bamu abaa səgita fu,
ke fu kiyaa ki man nyęe wate abuu.'"

7 Yesu bwii lee kōnō ye, "Ba bila kyōrōcō waa Asinkyan yilasa mu tō ye,
'Man tuv fu-Nyiripe İbwaare tō kii.'"

8 Sıtaane bila taa mu kpee kibü lala ku su, nii o kaapu mu kuwura-gyii komaa mu nii ki bu dulinaya nīmu tō ye imu bonyaa mu.

9 Nii o tōwe ye, "Nii fu kan muja sun me mu, n biti n taa inimur kpini sa fu."

10 Nii Yesu tōwe mu ye, "Sıtaane, nate lü me ase. Lü fee ba kyōrōcō waa Asinkyan yilasa mu tō ye, 'Muja sun fu-Nyiripe İbwaare, nii mu nkun nii fu sun.'"

11 Tütö nii Sıtaane yegē mu, nii İbwaare nbōcō ba ba kye Yesu tō.

Yesu Piili Mu Kusun***Mu Kase****(Maki 1:14-15; Luka 4:14-15)*

12 Yesu maa nu ye ba kītaa Gyōn tii obu mu, o bwii kpee Galile.

13 Nii o lü Nasareti kpee Kapanum kade tō naa kyīna. Kade manja bu Galile əbun lala əkkaa. Sebulun maa Nafitali kabaafun mu.

14 I waa kanan nūn ke asin mu nūn Ibwaaree ḥōwērū Isaya tōwe lū nde maŋa su mu i ba to. Asin mu i gye ye,

15 "Sebulun ḥōwūlē ye Nafitali ḥōwūlē,
nde mu nūn i bu okpa mu nūn kii kpee ḥōpū asē,
nde mu nūn i bu Gyōdan benbe mu,
bamū nūn ba man gye Gyiwu abi nūn ba bu Galile,

16 asa mu nūn ba te kitentenbiri to mu,
ba wu kūŋmaŋesa kpare mu.

Asa mu nūn ba tiye lewu kitentenbiri ḥōwūlē su mu,
kūŋmaŋesa kī lū bamū su."

17 Lū kanūn saŋa maŋa nūn Yesu piili ee tōwe asin danbirasa mu ye, "Fan yegē alibi kwāa, lū fēe sūsū kuwura-gyii mu ki tiri to."

Yesu Tū Mu Abūlapu Gyankpaasa

(Maki 1:16-20; Luka 5:1-11)

18 Yesu maa kyina o naa Galile ḥōpū su mu, o wu ikin akītaru anyo, Simon mu nūn ba bila bēe tū mu ye Pita ye mu-supu Andiruwu yegē bēe tūn kisawu ḥōpū mu tō bēe kītaa ikin.

19 Nūn Yesu tōwe bamū ye, "Fan ba buu me, ke n waa fane asa akītaru."

20 Nūn opula maŋa to ba yegē bamū asawu mu, nūn ba buu mu.

21 Maa kyaga su ee kpee mu, nūn o naa wu oku maa mu-supu, bamū i gye Gyemisi maa Gyōn, Sebedi mu-bii ana. Ba maa bamū-se Sebedi ba bu ɔ̄ku lō bēe lōŋo bamū asawu. Nūn Yesu tū bamū.

22 Opula maŋa to ba yegē ɔ̄ku lō mu ye bamū-se nūn ba buu mu.

Yesu Kye Alopu

(Luka 6:17-19)

23 Nūn Yesu nate kyaaboo Galile ḥōwūlē su ee kaapu asa asin danbirasa mu lū Ibwaaree kuwura-gyii mu su kabwaare-kvle ḥōgyaŋekpa kūmaa nūmu to yegē ee kye alo kūmaa nūmu.

24 Mu kītū i yaase loo Sīriya ḥōwūlē su kpini, nūn asa ba taa alopu mu nūn ba su alo yiri-yiri biya mu. Aku bamū n-yūl to i kō bamū gaa, nūn aku mōo nbwū libi bēe tōorōcā bamū,aku bēe lō kigbingbin, nūn aku mōo ba gye amugule-mugule, nūn Yesu kye bamū kpini.

25 Asa damante ba lū Galile ye Dekapoli ye Gyerusalem ye Gyudeya ye Gyōdan benbe kpini ba buu mu.

5

Yesu Tōwe Abwaaresin Kibū Su

(Luka 6:20-23)

1 Yesu maa wu sakyo mu, o dii kpee kibū-bi ku su naa kyina kūmu su, nūn mu abūlapu ba ba mu ase tuto.

2 Nūn o piili ee kaapu bamū ee tōwe ye,

3 "Kusee i gye sa bamū nūn ba taa bamū n-yūl tūn Ibwaaree nkōn su,
lū fēe sūsū kuwura-gyii mu ki gye bamū lee.

4 Kusee i gye sa bamū nūn bēe bōcta to,
lū fēe bamū nūn Ibwaaree ii biti o yuula bamū nkōlo.

5 Kusee i gye sa bamū nūn bēe biya bamū n-yūl kassē,
lū fēe bamū ii biti ba gyii kassē mu fēe bamū kāpatiyē.

6 Kusee i gye sa bamū nūn bamū ansi i payi ikpā kikyiigi su,
lū fēe bamū nūn Ibwaaree ii biti o yegē ba njme lū bamū atō bitisa to.

7 Kusee i gye sa bamū nūn bee wu bamū birisa ana kūwēe,

- lui feeë bamu nii Ibwaare ii biti o wu kuvwee.
 8 Kusee i gye sa bamu nii ineesi ku man bu bamu kokoło to,
 lui feeë bamu ii biti ba wu Ibwaare.
 9 Kusee i gye sa bamu nii bee biya keyuula asa nsana,
 lui feeë bamu nii Ibwaare ii biti o tu ye Mu-bii ana.
 10 Kusee i gye sa bamu nii ba nyanla bamu feeë bamu ikpa maa kyiigi
 Ibwaare ase su mu,
 lui feeë bamu nii svsv kuwura-gyii mu ki gye bamu lee.
 11 "Kusee i gye sa fane mu nii asa bee saale, nii bee nyanla fane nii
 bee tun antijesa bee towé asin libi bee gyaga fane su, feeë fan maa gye me
 abulapu su.
 12 Fan yegë i waa fane okon ke fane ansi i gyii, lui feeë fane kukołka lala
 ki de ki gyoo fane Ibwaare aye. Kpalì feeë kanin manja nii ba daa nyanla
 Ibwaare atowepu mu nii ba wula gyankpaa fane ba mu.

*Fan Du Nin Feeë
 Nfôle Ye Iñmajesa
 (Maki 9:50; Luka 14:34-35)*

- 13 "Fan du nin fee nfôle sa asa dulinyaa to. Amaa nii nfôle kan pan imu
 okon mu, minne nii fi bila taale taa waa imu ke i waa okon? I man bila i
 su kyaare, amco ba taa kyegë foyi ke asa ba nate su.
 14 "Fan du nin fee iñmajesa sa asa dulinyaa to. Kade lala mu nii ki gyan
 kubu su mu mee taale baala.
 15 Nii oku mee tuwa fitila, ke o taa waa kolobi to. Amco o taa gyaga
 fitila ogyagakpa ke ki baa ki kii okumaa numu to kikpaara mu su.
 16 Okpa kulon manja su fan yegë fane iñmajesa i baa i kii to sa asa, ke
 ba wu fane asun danbirasa mu nii fen waa mu, ke ba yin fane-Sé Ibwaare
 mu nii o bu svsv mu.

*Yesu Man Ba Ye
 O Be Nyita Ibwaare
 Asinkyan Yilasa Mu*

- 17 "Fan man fe nferee fee n ba nin ke n ba lee Mosesi nbara mu ye
 Ibwaare atowepu kikaapu mu lui to. N man ba nin ke n ba lee imu lui to,
 amaa n ba nin ke bamu kikaapu mu i ba to.
 18 N towé fane kesintin ye, naa fuu saja mu nii svsv ye kase ii biti i
 muuri mu, halu nbara mu to kukyurco-bi pii gbaa, abee imu kitobi mee
 ye i kooge su, amco koto kumaa ii biti i ba to.
 19 Imu su okumaa mu nii o kina kibuu nbara mu to kipii, nii ee kaapu
 asansa ye ba waa kanin mu, ee biti o baa o gye osa pii Ibwaare kuwura-gyii
 mu to. Amaa okumaa mu nii o buu nbara mu, nii ee kaapu asansa gbaa
 ye ba buu imu mu, ee biti o baa o gye nyimisa kpare Ibwaare kuwura-gyii
 mu to.

20 Imu su n towé fane feeë, nii fane ikpa i man kyiigi i kyä nbara akaapuru
 ye Farasii abi mu, fan mee ye fan nye loo Ibwaare kuwura-gyii mu to
 kakaaku."

*Yesu Asin Kaapusa
 Lii Agbu Su*

- 21 Yesu bila towé ye, "Fan nu Mosesi nbara mu maa towé adidaapu mu
 ye, 'Man kan moo nyimisa. Okumaa mu nii o moo nyimisa mu, bee biti
 ba bun mu kwpwe.'
 22 Amaa n towé fane ye, okumaa mu nii o nye agbu waa mu tomaa mu,
 bee biti ba bun mu kwpwe. Nii okumaa mu nii o saale mu tooma aye ye o

man bu sehn to mu, ee biti o nye asin Gyiwu kubu-kubu abilisa mu nii bese tu ye Sanhediri mu ansi. Nii okumaa mu nii o saale mu tooomaa ye, 'Fu omelensipu numu' mu, ii biti o loo awurufu fulon yen-yen to.

23 "Imu su, nii fu kan bira fu saraga ke fu ba lee Ibwaare kaswui su, nii fu nyini fee fu waa fu birisa alibi ku mu,

24 yegé fu saraga yila tutó ke fu bwii kpee, ke faa fu birisa mu fan lojo abaa nsana, pooyi ke fu bwii ba lee fu saraga mu sa Ibwaare.

25 "Nii oku kan samaa fu asin ogiykpa mu, sun mata mu pooyi asin kigyii kake mu ki fuv. Amaa nii i man kan ba kanin mu, ee biti o taa fu sa asin ogiyipu mu, ke moco mu o taa fu waa abu tiipu okusupu abaa to ke o tii fu obu.

26 N towe fu kesintin fee, fii biti fu baa fu bu tutó naa fuv saja mu nii fii biti fu-ka fu kuko mu luvwé.

Kanyin Ye Kakyi Biti

Kigyagaa Asin

(Matiwu 19:9; Maki 10:11-12; Luka 16:18)

27 "Fan nu Mosesi nbara mu maa towe ye, 'Man waa kanyin biti abee kikyuu biti kigyagaa.'

28 Amaa me i towe fane nin fee, okumaa mu nii o kii okyuu waa mu nferee fee o dun nye maa mu ba buga nin, o tiye waa kikyuu biti alibi mu kokojo to.

29 Imu su nii fu gyisa kinsi kii biti ki yegé ke fu waa alibi mu, kyole kumu foyi. I buron sa fu fee fu maa pan fu katun ku, i kyoo fee ba maa taa fu n-yuu kpini naa tuu awurufu fulon yen-yen to.

30 Nii fu gyisa kubaa kii biti ki yegé ke fu waa alibi mu, tun kumu foyi. I buron sa fu fee fu maa pan fu katun ku, i kyoo fee ba maa taa fu n-yuu kpini naa tuu awurufu fulon yen-yen to.

Okyuu Kekina Asin Kaapusa

31 "Nii Mosesi nbara mu ba bila towe ye, 'Okumaa mu nii o kina mu-ka mu, dagaa maa kuyroo kekina ɔwule sa mu.'

32 Amaa me i towe fane ye, okumaa mu nii o kina mu-ka nii i man gye ye okyuu mu lii mu kamaa mu, o yegé okyuu mu waa alibi kekili to. Nii onyin kumaa mu nii o kili okyuu maaja gbaa mu waa alibi kekili to.

Ntan Kiboo

33 "Fan bula nu Mosesi nbara mu maa towe adidaapu mu ye, 'Man bo ntan ke fu laanje, amaa i dagaa fu maa waa kanan mu nii fu bo ntan sa Onyiripe Ibwaare mu.'

34 Amaa nbuiñbu me i towe fane ye, fan man bo ntan kpini-kpini. Fan man taa svsu bo ntan, lii fee tutó i gye Ibwaare ayaa ɔgyagakpa.

Fan man taa Gyerusalem kade bo ntan, lii fee kumu i gye Owura kpare mu kade lala.

35 Man taa fu kume bo ntan, lii fee fu mœe taale waa kinyinibi kuvun kifufuli abee kilenbiri.

36 Man taa fu kume bo ntan, lii fee fu mœe taale waa kinyinibi kuvun kifufuli abee kilenbiri.

37 Amaa fan yegé fane katowé ki baa ki gye Eehn abee ayee. Nii fu kan bo ntan ku tii su mu, i lii Sitaane ase nin.

Fan Man Taa Alibi Ka Alibi Kuko

(Luka 6:29-30)

38 “Nii fan bila nu Mosesi nbara maa tōwe ye, ‘Nii ɔku kan boyi ɔku kinsi mu, i dagaa be boyi ngbaa mu lee. Nii ɔku kyiigi ɔku kinyi mu, i dagaa be kyiigi ngbaa mu lee.’

39 Amaa me i tōwe fane ye, nii ɔku kan waa fu alibi mu, man taa alibi ka mu kuko. Nii ɔku kan kpa fu ɔtan gyisa su mu, biliŋaa bina su sa mu ke ɔ kpa tii su.

40 Nii ɔku kan taa fu kpee asin ogiyikpa ke ɔ koole fu kaale mu, taa fu balumaasu tii mu su.

41 Nii ɔku kan nyan fu, fee fu sula mu 1sula kpiya mu mayili kolon mu, sula imu kpiya mu imayili anyo.

42 Nii ɔku kan ba kule fu kuto ku mu, sa mu. Abee nii ɔku kan ba ye fu paala mu kuto ku mu, sa mu.

Nye Kebiti Sa Fu-dvn Ana

(Luka 6:27-28,32-36)

43 “Fan nu Mosesi nbara mu maa bila tōwe ye, ‘Fan nye kebiti sa fane toomaa ana, ke fan kisi fane-dvn ana.’

44 Amaa me i tōwe fan ye, fan nye kebiti sa fane-dvn ana, ke fan kule kabwaare kule sa fane anyanlapu,

45 ke fan baa fan du fee fane-Se mu nii ɔ bu svsu mu. Mu i yeges nii mu kyowes ii lii ee sa alibi awaapu ye adanbirasa awaapu, nii ee yeges bulayi ii da ee sa bamu nii bamu ikpa ii kyiigi, ye bamu nii bamu ikpa i man kyiigi.

46 Nii fan kan fan su kebiti sa bamu nii bee biti fane nkun mu, mune kuko ka nii fen biti fan nye? Man gye kanin manja nii alibi awaapu gbaa bee waan abee?

47 Nii fan kan fen fwaala fane toomaa ana nkun mu, mune kuto nii fan waa fan kyo kuto mu nii ɔkumaa nimu ii waa? Man gye kanin nii 1idakpa asunpu gbaa bee waan nii?

48 Imu su i dagaa fane kibaabuto maa du kyeekyee, fee kanan mu nii fane-Se mu nii ɔ bu svsu mu du kyeekyee mu.

6

Kikaaru Lii Atɔ Kekees Su

1 “Fan baa fan da su ke fan man waa fane adanbirasa asa ansi su, ke ba nye wu fane. Nii fan kan waa kanin mu, fan mee ye fan nye kukoka lii fane-Se mu nii ɔ bu svsu mu ase.

2 “Imu su nii fu kan kee otiripu atɔ mu, man taa da kibonbon fee kanan mu nii nno nnyo-nnyo wuya ana mu bee waa kabwaare-kule 1gyanekpa ye agbenbi su ke asa ba nye yun bamu mu. N tōwe fane kesintin fee ba tee wula nye bamu kukoka luwe.

3 Amaa nii fu kan kee atiripu afulee mu, man yeges fu-bina kibaa ɔ bu kuto mu nii fu gyisa kibaa mu waa mu,

4 ke fu kakkee i waa asiiri to. Saamu fu-Se mu nii ee wu kuto mu nii fi waa asiiri to mu, ii biti ɔ ka fu kuko.

Kabwaare Kule

(Luka 11:2-4)

5 “Nii fen kan fen kule kabwaare-kule mu, fan man waa fee nno nnyo-nnyo wuya ana mu, lii fee bee biti kiyile kabwaare-kule 1gyanekpa ye agbenbi nkpankyeeere bee kule kabwaare-kule, ke asa ba nye wu bamu. N tōwe fane kesintin fee, ba wula nye bamu kukoka luwe.

6 Amaa nii fu kan fii kule kabwaare-kule mu, loo fu obu to ke fu tii, ke fu kule kabwaare-kule sa fu-Se mu nii oku mee wu mu mu. Saamu fu-Se mu nii ee wu kuto mu nii fii waa asiiri to mu, ii biti o ka fu kuko.

7 Nii fan kan fen kule kabwaare-kule mu, fan man towe ntowé bounswusa mu nii i man su kase fee idakpa asunpu lee mu. Lii fee bee fe nfeere nun fee bamu kukule bounswusa mu, ii biti i yege ke i ba to sa bamu.

8 Imu su fan man waa fee bamu, lii fee fane-Se nyi kuto mu nii kii tiri fane pooyi nii fen kule mu mu.

9 "Nii fen biti fan kule kabwaare-kule mu, fale nii i dagaa fan maa towe. 'Ané-Se Ibwaaree mu nii fu bu susu, yege asa ba bonyaa fu kitu.

10 Yege fu kuwura-gyii mu ki ba,
ke fu yege fu kebiti ki waa kase su nfiu,
fee kanan mu nii ki du susu mu.

11 Sa ane kake kumaa agyito.

12 Taa ane alibi kee ane,
fee kanan mu nii ane gbaa ane
an taa bamu nii bee waa ane alibi kee bamu mu.

13 Man yege a loo kutuu to ki to,
amaa lee ane li olibilibi mu abaa to.
Lii fee kuwura-gyii ye olon,

ye bonyaa i gye fu lee kakpaa.*

14 Lii fee nii asa ba waa fane alibi nii fan taa kee bamu mu, fane-Se mu nii o bu susu mu gbaa ii biti o taa kee fane.

15 Amaa nii fan kan fan man taa asa alibi kee bamu bire, fane-Se meee ye o taa fane alibi kee fane.

Nojmina

16 "Nii fan kan waa nojmina mu, fan man waa fane ansi to kuvwee kuwu fee kanan mu nii nno nnyo-nnyo wuya ana bee waa mu. Bee nyaanee bamu ansi to ke asa ba nye wu ye ba njmina kono. N towe fane kesintin fee ba wula nye bamu kuko ka lwoe.

17 Amaa nii fu kan njmina kono mu, fwii fu ansi to, suswa nfo ke fu seyi fu kumu to.

18 Saamu, asa ba meee ye ba wu fee fu njmina kono, amoo fu-Se mu nii oku mee wu mu mu nkun. Fu-Se mu nii ee wu kuto mu nii fii waa asiri to, ii biti o ka fu kuko.

Fan Taa Fane Ansi Gyaga Susu Ató Su (Luka 12:33-34)

19 "Fan man kuvla kapatye yila kase su nfiu sa fane n-yii, nfiu nimu nii itabirita ye nkandira ii nyita imu, nii ayu bee loo bee yuuri imu.

20 Amaa fan kuvla kapatye yila susu sa fane n-yii, katun mu nii itabirita ye nkaduro i mee taale nyita imu, nii ayu ba mee taale loo naa yuuri imu.

21 Lii fee katun mu nii fu kapatye bu mu, tutu nii fu nfeere gbaa i bu.

22 "Nyimisa ansi i gye mu kayu-wule mu fitla. Nii fu ansi i kan i buroon bire, fu kayu-wule mu kpini gye njmanesa nii.

* **6:13 6:13** Ba kyurco gyaga su waa didaa iwale iku to ye, Lii fee kuwura-gyii ye olon, ye bonyaa i gye fu lee kakpaa.

23 Amaa nii fu ansi i kan i man bvr̄on bire, fu kayu-wule mu kpini bu kitentenbiri to nii. Imu su nii fitila mu nii ki bu fu to mu gyē kitentenbiri mu, ii biti i waa kitentenbiri tumm.

24 "Oku i gyē oku mēe taale sun anyutipē anyo. Ee biti o kisi oku ke o nye kebiti sa oku, abee ee biti o nye sanja sa oku ke o yegē oku. Fan mēe taale sun Ibwaare maa afulee.

Fan Man Yegē Asin I Tccrc Fane (Luka 16:13)

25 "Imu su n tōwe fane ye, fan man yegē fane nkpa ye agyito mu nii fen biti fan gyii, abee imu nii fen nuu, abee fane kayu-wule ye ato bunsas asin i tcrc fane. Nkpa i man kyō agyito abee? Nii kayu-wule mōc man kyō ato bunsas?

26 Fan kui nbwiibi mu nii ba bu afuu to mu, be mee duu nii ba mēe tūje, nii ba mēe kūula agyito bēe gyaga agyan su, amaa fane-Se mu nii o bu svus mu ii sa bamu agyito. Fane asin i man tiri i kyō bamu nii abee?

27 Fane to omōc nii asin i maa tcrc mu su mu, nii ee taale taa kerefi kubun tii mu nkpa su?

28 "Nii minē i waa nii ato bunsas asin i tcrc fane? Fan kui kanan mu nii iyu ntutule i dan mu. I mee sun kusun nii i mēe luv ato bunsas i sa mu n-yii.

29 Amaa n tōwe fane ye, halu Owura Solomon maa mu ato bunsas danbirasa kpini mu, i man bvr̄on fuu ntutule mu.

30 Nii fale nii Ibwaare ii lōjō afitiri mu nii ndaga i bu to, nii əke bēe taa imu funti waa folon to mu, minē waa nii o mēe ye o sa fane ato bunsas kūkyō? O, fane kikōole-gyii kui man kyō?

31 Imu su fan man tcrc fane n-yii fen taase ye, 'Minē nii an biti a gyii?' abee 'Minē nii an biti a nuu?' abee 'Minē nii an biti a bun?'

32 Bamu nii be mee nyi Ibwaare mu fale ato kpini su nii bamu asin i payi. Nii fane-Se mu nii o bu svus mu nyi fee fale ato nūmu maa tiri fane.

33 "Amaa fan gyankpaa kui biti Ibwaare kuwura-gyii mu ikpa ye mu ikpa kikyigisa mu, ke o taa ato nūmu kpini tii su sa fane.

34 Kanun su fan man tcrc fane n-yii lu ato mu nii ii biti i ba əke. Fan yegē əke ato i kui imu gbaa-gbaa imu asin tirisa su.

7

Fan Man Bun Kwpwe (Luka 6:37-38, 41-42)

1 "Fan man bun kwpwe, ke Ibwaare o man bun fane gbaa kwpwe.

2 Lu fee əkpaa mu nii fen bōla su fen bun fane birisa ana kwpwe mu, nii Ibwaare gbaa ii biti o bōla su bun ngbaa fane kwpwe. Nii kvtō kaalasa mu nii fan taa kaala sa fane birisa ana mu, kanun nii Ibwaare ii biti o kaala sa fane.

3 "Minē i waa nii fii wu keyuubi mu nii ki bu fu birisa kinsi to, nii fu mee wu kagyakpoti mu nii ki de fu kinsi to?

4 Nene su nii fii taale tōwe fu birisa ye yegē n lee keyuubi fu kinsi to, yegē kagyakpoti de ngbaa-gbaa fu kinsi to?

5 Fu nnō nnyo-nnyo wuya, gyankpaa lee kagyakpoti mu nii ki bu fu kinsi to mu, poyi ke fu lan wu danbirasa, ke fu lee keyuubi mu nii ki bu fu birisa kinsi to mu.

6 “Fan man taa kuto mu nii ki du kyirekyire mu sa igyoono, lii fee bee biti ba bilini yile fane su dunji fane waa kyabile-kyabile. Nii fan man taa fane ato kpare tuu sa akuuri, ke be kyigya imu su nyita.

*Fan Kule Liibwaare Ase
(Luka 11:9-11)*

7 “Fan kule lii libwaare ase, ee biti o sa fane. Fan kii biti libwaare ase, fen biti fan wu. Fan da mu kebuno, ee biti o tigi sa fane.

8 Lii fee okumaa mu nii ee kule ee lii libwaare ase mu, ee nyu, nii okumaa mu nii ee kii ee biti mu, ee wu, nii okumaa mu nii ee da kebuno mu, ee tigi ee sa mu.

9 “Fane animu nii mu-bii u kule mu bodobodo ke o taa kubuu sa mu?

10 Abee nii ee kule mu okin nii ee taa kinanse ee sa mu?

11 Nii fane mu nii fan gye alibi awaaru mu gbaa fen nyi ato danbirasa kitaa sa fane-bii ana mu, mne su nii fane-Se libwaare mu nii o bu susu mu mee y e o kyula sa okumaa mu nii ee kule mu ato danbirasa mu?

12 Imu su kuto kumaa mu nii fen biti asa ba waa sa fane mu, fane gbaa fane fan baa fen waa kanin fen sa bamu. Inimu i gye Mosesi nbara ye libwaare atowepu kikaapu mu.

*Kebuno Bontesa Ye Kyellegesa
(Luka 13:24)*

13 “Fan bula kebuno pii mu to loo. Lii fee kebuno yelgesa mu okpa gbaa yelge ye kunate su, nii kii kpee kinyita kakpaa to nin, nii asa mu nii bee bolla bee loo kimu to mu ba kyo.

14 Amaa okpa mu nii kii kpee nkpa to mu bire ki bontes, nii kimu kebuno gbaa man yelge, nii asa mu nii bee wu kimu bee bolla mu ba man kyo.

*Oyu Kumaa Kimaa
Kumu Abi
(Luka 6:43-44)*

15 “Fan baa fan da atujesa atowepu su. Ansi su mu be du bohn fee nbulupu mu, amaa bamu nkolo to mu, be du nin fee agboogboo mu nii ba nye agbu.

16 Bamu ato waasa nii fen biti fan taa bui bamu. Kididobi oyu su nii bee tiye kimango abi abee? Abee kikpale oyu su nii bee tiye akutu?

17 Kanin nii oyu danbirasa u soyi abi danbirasa, nii oyu libi mooc u soyi abi libi.

18 Oyu danbirasa mee taale soyi abi libi, nii oyu libi mee taale soyi abi danbirasa.

19 Oyu kumaa mu nii ki mee soyi abi danbirasa mu, bee ne kumu nin tuu, ke ba taa waa fulon to.

20 Kanin su fen biti fan bui antujesa atowepu mu lii bamu awaasa su.

*N Man Nyi Fane
(Luka 13:25-27)*

21 “Man gye okumaa mu nii ee tu me ye, ‘Onyiripe, Onyiripe’ mu, ii biti o loo susu kuwura-gyii mu to, amcoo cmo nii ee waa me-Se mu nii o bu susu mu kebiti mu nkun.

22 Libwaare kake talesa manja kan fuu mu, asa gaalaagaa bee biti ba towe me ye ‘Onyiripe, Onyiripe, an bola fu kitu su towe abwaaresin sa asa, nii lii fu kitu to su mu an gya nbwuu libi, nii an waa asin kyinkyinsa gaalaagaa.’

23 Amaa n biti tōwe tigi bamu ye, ‘Man nyi fane. Fane alibi awaapu banumu, fan lu me su nate.’

Onyaasinsipu Ye Omelensipu Ibu Kīrɔyti

(Luka 6:47-49)

24 “Imu su ɔkumaa mu nii ee nu me asin nimu, nii ee buu imu mu, du nii fee onyaasinsipu mu nii o pɔyti mu kikpaara gyaga kifule su mu.

25 Bulayi da nii ibun i bɔla, nii afuu lala i da obu mu, amaa ki man tiye, lu fee ba pɔyti kumu gyaga kifule su.

26 Amaa ɔkumaa mu nii ee nu me asin nimu, nii o mee buu imu mu, du nii fee omelensipu mu nii o pɔyti mu obu gyaga kusipu su.

27 Bulayi da nii ibun i bɔla, nii afuu lala i da nii obu mu lu tiye ɔlun to birimm.”

28 Yesu maa tōwe asin nimu lōwe mu, mu kikaapu mu i kyinkyin sakyɔ mu gaa.

29 Lu fee mu kikaapu mu to su ɔlun, nii i man du fee nbara akaapuru lεs mu.

8

Yesu Kyε Kibootoo Wuya Ku (Maki 1:40-45; Luka 5:12-16)

1 Yesu maa kpilige lu kibui mu su ba mu, asa damante ba buu mu.

2 Tuto nii onyin ku mu nii ee lo kibootoo ba munja mu amulii su mu ansi to nii o tōwe ye, “Onyiripe nii i pire fu mu, fi taale yegε me n-yii i lɔŋɔ su.”

3 Nii Yesu tēejε mu kibaa mata onyin mu. Nii o tōwe mu ye, “I pire me, fu n-yii i lɔŋɔ su.” Opula to nii mu kibootoo mu ki lōwe.

4 Nii Yesu tōwe mu ye, “Man waa fu tōwe ɔku, amaa taa fu n-yii naa kaapu lōwaare Oseepu, ke fu lee saraga fee kanan mu nii Mosesi nbara i kaapu mu, ke ɔkumaa nimu o wu fee fu n-yii i lɔŋɔ su.”

Anaakɔpu ɔbilisa Mu Kikɔɔle-gyii (Luka 7:1-10)

5 Yesu maa loo Kapanum kade to mu, Roma anaakɔpu ɔbilisa ku ba mu ase ba kule mu ye o kye mu to.

6 O tōwe mu ye, “Onyiripe, me kiyaafole de me kikpaara su ee lo muvgulε-muvgulε, ii toɔrɔc mu gaa.”

7 Imu su, Yesu tōwe mu ye, “N biti n naa kye mu kolo.”

8 Nii anaakɔpu ɔbilisa mu lee mu kɔno ye, “Onyiripe n man dagaa fee fu ba me kikpaara su. Amaa dan sa kɔno, me kiyaafole mu ii biti o kpaares.

9 Lu fee ngbaa me n bu aku ɔlun kase nii, yegε anaakɔpu ba bu me kase. N kan tōwe ɔku ye, ‘Kpe nfi,’ nii ee kpee. Nii n tōwe ɔku ye, ‘Ba nfi,’ nii ee ba. Nii n tōwe me kiyaafole ye, ‘Waa inimu,’ nii ee waa imu.”

10 Yesu maa nu kanin mu, i kyinkyin mu, nii o tōwe bamu nii ba buu mu mu ye, “N tōwe fane kesintin fee Isurayi abi kpini to mu, n man piata wu osa mu nii o su fale kikɔɔle-gyii damante nimu kedubi.”

11 N tōwe fane ye asa gaalaagaa bee biti ba lu kyowε kili ye kyowε kitiye, ke ba maa Abraham maa Isaki ye Gyekobu ba ba buga kyina bamu ikyinakpa mu nii i gye kuwura-gyii kensi-gyii ngyanje mu to.

12 Amaa fanə mu nii naafco fan gye kuwura-gyii abi mu, bee biti ba taa fanə funti kewu to kitentenbiri to katin mu nii kusu ye anobi keduñi bu."

13 Nii Yesu towe anaakɔpu ɔbilisa mu ye, "Kpewu! Li biti i waa sa fu fee kanan mu nii fu koole gyii mu." Nii kanun saja maaja to kyeekyee nii mu kyaafole mu nye alanfyia.

Yesu Kye Alopu Kukyo

(Maki 1:29-34; Luka 4:38-41)

14 Yesu maa ba Pita kikpaara su mu, o wu fee Pita mu-saa kyusa de ee lo kibirima.

15 O kitäa mu kibaa to nii kibirima mu ki yegé mu, nii o kusu kitäa bamu kifoo.

16 Saaja mu nii kyowé tiye mu, nii asa ba taa alopu kukyo mu nii nbwui libi ba te bamu su mu biya Yesu. Nii o sa nbwui libi mu kɔno gya bamu kusaa alopu mu su, nii o kye alopu mu kpini.

17 Inimü i yegé nii asin mu nii Ibwaaare ɔtowepu Isaya towe Asinkyan ylasa mu to mu i ba to. Asin mu i gye ye,
"O koole ane alo,
nii o taa ane alobi sula."

Bamu Nu Bee Biti

Ba Buu Yesu

(Luka 9:57-62)

18 Yesu maa wu asa damante ba maa kyaabco mu mu, o towe mu asunpu mu ye ba faa kpee benbe.

19 Nii nbara ɔkaapuru ku ba mu ase ba towe ye, "Okaapuru n biti n buu fu kpee katin kumaa mu nii fii kpee mu."

20 Nii Yesu lee kɔno ye, "Agboogboo ba su ibo bee de to, nii nbwiibi ba su nsuswaa, amaa me, Daadimaadi Obii-nyunsa mu bire, n man su katin mu nii n de fuute."

21 Mu obulapu ku gbaa towe mu ye, "Onyiripe, yegé n naa pula me-se pɔyi."

22 Amaa Yesu towe mu ye, "Buu me ke fu yegé bamu nii be du fee alewupu mu, be kpee naa pula bamu alewupu."

Afuu Ye Apaa I Nu

Yesu Ase

(Maki 4:35-41; Luka 8:22-25)

23 Nii o loo ɔkulü to nii mu abulapu mu ba buu mu loo.

24 Ba maa gyan ɔbun lala mu su bee kpee mu, opula to nii afuu lala i tigi yegé ii da apaa ii loo ɔkulü mu to. Amaa yegé Yesu de nsire.

25 Abulapu mu ba naa kyinji mu, nii ba towe mu ye, "Onyiripe, molige ane! An biti a muuri!"

26 O lee bamu kono ye, "Fane mu nii fane kikoole-gyii ki man kyɔ, miné i waa nii fan su kufuu kanun?" Nii o kusu pυntε afuu ye apaa mu su, nii i waa diin.

27 Nii i kyinkyin asa mu, nii ba taase ye, "Miné nyimisa ndee? Halu afuu ye apaa gbaa ii nu mu ase."

Yesu Kye Anyin Mu Nu

Nbwui Libi Ba Te Bamu Su Mu

(Maki 5:1-20; Luka 8:26-39)

28 Yesu maa fuu obun mu benbe mu nii ki gye Gadara osuwule mu, anyin anyɔ ku mu nii nbwui libi ba te bamu su mu ba lu nkyan to ba gyaña mu.

Ba kyina ba libi gaa fee ndvnbwe, niu oku mee taale bola kanin okpa manja su.

29 Ba kuusi ye, "Ibwaare mu-Bii, mine ni fii biti ane ase? Fu ba ni yee fu ba waa ane awurufo pooyi ke imu sanja mu i fuu, abee?"

30 Akuuri damante ku ba yile tuto kibaafun bee gyii.

31 Ni nbwi libi mu ba kule Yesu ye, "Niu fu kan fii biti fu gya ane bire, yegé a naa loo akuuri damante nimu to."

32 O towe bamu ye, "Fan nate!" Niu ba lii anyin mu to naa loo akuuri mu to. Niu akuuri damante mu kpini ba sile kpilige kidenbi mu naa tuye obon lala mu to niu ba wu.

33 Ni bamu ni bee ki akuuri mu su mu, ba sile kpee kade to, naa towe kuto mu ni kii waa kpini ye imu ni i waa anyin anyo mu ni nbwi libi ba te bamu su mu.

34 Kanin su kade mu to asa kpini ba lii ba naa gyanja Yesu. Ba maa wu mu mu, ba kule mu ye o lii bamu osuwule su.

9

Yesu Kye Mugvle-mugvle Wuya (Maki 2:1-12; Luka 5:17-26)

1 Yesu dii loo əkvli to, faa obon mu ba mu gbaa-gbaa mu kade to.

2 Ni asa aku ba taa ənyin mugvle-mugvle wuya mu ni ɔ de kikpaata su biya mu. Yesu maa wu bamu kikcole-gyii mu, o towe mugvle-mugvle wuya mu ye, "Mi-bii, yegé fu koko kii de fu. N taa fu alibi kée fu."

3 Tuto niu nbara akaarupu mu aku bee towe abaa ase ye, "Ənyin nimu i towe nbusaa asin ee yiibwaare!"

4 Yesu maa biu nfere mu ni bee fe mu, niu o taase bamu ye, "Mine nfere libi niu fen fe fane nkolo to kanin?

5 Imu kimomo i bvlbn kitowé? Fee n towe ənyin nimu ye, 'N taa fu alibi kée fu', abee n towe mu ye, 'Kusu, ke fu nate?'

6 Amaa n biti fan biu fee, me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu n su əlon kase su n taa alibi kée." Tuto niu o towe mugvle-mugvle wuya mu ye, "Kusu, taa fu kalan ke fu kpewu."

7 Ni ənyin mu kusu niu o kpewu.

8 Sakyo mu ba maa wu inim mu i waa bamu kufuu, niu ba yin Ibwaare fee maa taa kanin əlon sa nyimisa.

Yesu Tii Matiwu Ye O Be Buu Mu (Maki 2:13-17; Luka 5:27-32)

9 Yesu maa lii tuto ee kpee mu, o wu lenpoo okcolepu mu ni bee tii mu ye Matiwu maa te lenpoo okcolekpa. Niu o towe mu ye, "Buu me," niu Matiwu kusu buu mu.

10 Saşa mu niu Yesu maa mu abiulapu ba kpee Matiwu kikpaara su bee gyii mu, lenpoo okcolepu gaalaagaa ye alibi awaapu ba ba, niu ba maa bamu kpini ba buga gyii.

11 Farasii abi ba maa wu kanin mu, ba taase Yesu abiulapu mu ye, "Mine i waa su niu fane əkaarupu maa lenpoo okcolepu ye alibi awaapu bee buga bee gyii?"

12 Yesu maa nu kanin mu, o lees Farasii abi mu kono ye, "Man gye alanfiya wuya niu əkyepu tiri sa, amoo oloro nkun."

13 Fan naa kii biti Asinkyan ylasa kase. Asin mu i gye ye, 'Abaa kuvwee kuwu niu me, Ibwaare n biti, man gye atobwaaya kitaa lee saraga sa me.'

" Nu Yesu kyaga su ye, "N man ba nñ ke n ba tu bamu nu bee kui fee bamu ikpä i kyligi lbwaare ase, amoo alibi awaapu."

Ba Taase Yesu

Nojmina Asin

(Maki 2:18-22; Luka 5:33-39)

¹⁴ Kakaaku Gyón Okyugyeepu abülápú ba ba taase Yesu ye, "Míne i waa su nu ane ye Farasii abi mu a ñmina kono, nu fu abülápú bire be mee ñmina kono?"

¹⁵ Nu Yesu leë bamu kono ye, "Nene su nu kikyifó to afó bee biti ba bɔota to, yegé ɔkyifó mu-kuli mu bu bamu ase? I mæe ba kanin. Amaa sanja ku ii biti o ba nu bee biti ba taa ɔkyifó mu-kuli mu lu bamu ase. Kanin sanja maña nu bee biti ba ñmina kono."

¹⁶ Yesu bula tówe ye, "Óku mæe tun kikyibi pupwe taa baata tii kaale didaa ɔkyatekpa obó. Nu o kan waa kanin mu kikyibi pupwe mu kii biti ki kyate lu, ke ɔkyatekpa mu kui yelige tii su.

¹⁷ Kanin maña nu oku mæe taa nta pupwe waa kutobwaaya ɔswule taakpe didaa to. Nu o kan waa kanin, nu nta mu u bile mu, ii biti i kyate taakpe didaa mu nyita, ke nta mu i kyeege foyi. Amaa bee taa nta pupwe waa taakpe pupwe to, ke imu anyo mu i man nyita."

Yesu Kyinji Kebii Ku

Nu Ó Kye ɔkyi Mu Nu

Nkalan ii Da Mu Mu

(Maki 5:21-43; Luka 8:40-56)

¹⁸ Yesu maa san o maa su ee tówe inumu mu, nu Gyiwu abi kab-waare-kule ɔgyanekpa ɔbilisa ku ba Yesu ase, ba munja mu ansi to kule mu ye, "Mi-bii-kyusa dan wu numu. Amaa dan waa aniya ba taa fu kubaa mata mu, ee biti o kyinji lu lewu to ba nkpa to."

¹⁹ Imu su Yesu kusu buu mu, nu mu abülápú gbaa ba buu mu kpee.

²⁰ Ba maa kpee mu, ɔkyi ku mu nu nkalan ii da mu nsu kudu anyo mu, ba bola Yesu kamaa nu o taa mu kibaa mata Yesu kaale anobi.

²¹ Lu fee ɔkyi mu fe mu nfæere to ye, "Nu n dan nyé mata mu kaale gbaa, n biti n nyé alanfiya."

²² Nu Yesu biliñi nu o wu ɔkyi mu, tówe mu ye, "Mi-bii-kyusa, yegé fu kokołi ki de fu. Fu kikçole-gyii i yegé nu fu nyé alanfiya." Nu ɔkyi mu nyé alanfiya opula maña to.

²³ Sanja mu nu Yesu naa loo ɔgyanekpa ɔbilisa mu kikpaara su, nu o wu nleebi afulerpu keli mu to ye asa damante mu nu bee su mu,

²⁴ o tówe bamu ye, "Ókumaa numu o lu nfui, kebii mu man wu nin, o de nsuire nin." Amaa ba ñmase Yesu.

²⁵ Ba maa gya asa damante mu lu kamaa to mu, Yesu loo kebii kyusa-bi mu ase, nu o kitäa mu kibaa to, nu o kusu kyina.

²⁶ Nu fale asin numu yaase kpee kanin ɔswule maña su kpini.

Yesu Kye Agyaatanapu Anyo

²⁷ Yesu maa lu tutó ee kpee mu, nu agyaatanapu anyo akv ba buu mu, bee kuusi bee tówe ye, "Dawidi kanaana-bii, wu ane kowee!"

²⁸ Yesu maa naa loo katun mu nu o te mu, nu agyaatanapu anyo mu ba kpee mu ase, nu o taase bamu ye, "Fan koole gyii fee n taale kye fane?" Nu ba leë kono ye, "Eehn, ɔnyiripé, an koole gyii."

²⁹ Tutó nu o mata bamu ansi tówe bamu ye, "I waa sa fane, fee kanan mu nu fane kikçole-gyii ki du mu."

30 Nii bamu ansi i bugi. Nii Yesu da bamu amu to kenken ye, "Fan man tōwe nīmū sa ɔku."

31 Amaa ba li tōto nii ba yaase asin nīmū li Yesu su kanin ɔsuwule maŋa su kabaafun kpini.

32 Agyaatanapu anyo mu ba maa kpee mu, asa aku ba bıya ɔnyin mu nii nbwui libi ba te mu su nii o mæe taale ee tōwe.

33 Yesu maa dan gya nbwui libi li ɔnyin mu su mu, nii ɔnyin mu piili ee tōwe. Nii i waa asa damante mu kiyān, nii ba tōwe ye, "A man piu wu nīmū kudubi Isirayi ɔsuwule su."

34 Amaa Farasii abi mu ba tōwe ye, "Nbwui libi ɔbulisa ɔlun nii o su ee gya nbwui libi fale."

Kusun Awaapu Mu Ba Gye Gberée

35 Nii Yesu nate nde lala ye nde-bii to kpini kyaaboo, yegé ee kaapu bamu kabwaare-kule ɔgyanekpa mu to, nii ee tōwe bamu asin danbirasa lu lbwaare kuwura-gyii mu su, nii ee kye alo yiri-yiri kumaa nīmu.

36 Yesu maa wu sakyo mu, bamu asin i waa mu kwess, li fee bee yigess nii ba man nyi kanan mu nii ba waa. Be du nii fee nbwlpu mu nii ba man su ɔkpapu.

37 Kanin su o tōwe sa mu abulapu mu ye, "Kesintin to mu, ayu kitinje mu kyo, amaa kusun awaapu mu ba du gberée fale.

38 Imu su fan kule ɔnyiripé, kadoo wuya mu ke o sun kusun awaapu kpee mu ayu kitinje mu to."

10

Abulapu Kudu Anyo Mu (Maki 3:13,1-9; Luka 6:12-16)

1 Yesu tu mu abulapu kudu anyo ba gyanje, nii o sa bamu ɔlun ye ba taa gya nbwui libi, ke ba kye alo yiri-yiri kumaa nīmu.

2 Abulapu kudu anyo mu atuu ndee. ɔgyankpaapu mu i gye Simon (mu nii ba bila bee tu mu ye Pita) maa mu-supu Andiruwu, ye Gyemisi maa mu-supu Gyon, Sebedi mu-bii ana,

3 ye Filipu maa Batolome, ye Tomasi maa Matiwu, lenpoo ɔkɔolepu mu, ye Gyemisi Alifeyo mu-bii, ye Tadiyosi,

4 ye Simon mu nii bee tu mu ye Seloti* mu, ye Gyudasi Isikariyoti, mu nii o ba lee Yesu sa mu.

Yesu Sun Abulapu Kudu Anyo Mu

(Maki 6:7-13; Luka 9:1-6)

5 Nii Yesu sun abulapu kudu anyo mu tōwe bamu ye, "Fan man kpee bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu kubaafun abee Samariya abi kade ku to.

6 Amaa fan kpee Isirayi abi mu nii ba du fee nbwlpu foyisa mu ase.

7 Fan kpee naa tōwe bamu asin danbirasa mu ye, 'lbwaare kuwura-gyii mu ki tiri to.'

8 Fan kan kpee mu fan kye alɔpu, ke fan kyinji alewupu, ke fan yegé abootipu n-yii i lɔŋo su, ke fan gya nbwui libi li asa su. Ba taa ɔlun maŋa kee fane nii, imu su fane gbaa fane fan taa kee.

* **10:4 10:4** Silote kase i gye emu nii o su kebiti sa mu asa, nii ee biti fee ba ko koole bamu n-yii li Roma kibane kase.

⁹ Fan man taa afulee ku waa fane igyifa to,

¹⁰ nu fan man taa taakpe abee kaale nyosapu, abee asibita, abee kikpebi, kpee okpa maaja. Osunpu dagaa fee ba sa mu kuto mu nu ki tiri mu.

¹¹ "Kade lala abee kade bi kumaa mu nu fan loo kumu to mu, fan biti osa mu nu mu ikpa i kyiigi, ke fan kyina mu kikpaara su naa fuu saja mu nu fen biti fan ba lu tuo.

¹² Nu fan kan loo mu su mu, fan kule keyuula sa kikpaara mu.

¹³ Nu kikpaara mu su abi ba kan koole fane mu, fan yegé fane keyuula mu ki sii kikpaara mu su. Amaa nu ba man kan koole fane bire, fan yegé fane keyuula ki bwii ba fane ase.

¹⁴ Nu kade ku abee kikpaara ku asa ba man kan koole fane abee ba man nu fane ase mu, fan kikpaara fane ayaa to ise wu ridge bamu su, ke fan lu tuo.

¹⁵ N towe fane kesintin fee, kake mu nu Ibwaare ii biti o be gyii asa asin mu, Sodom maa Gomora abi kusu bire gbaa ii biti i baa i bo bamu lee.

¹⁶ Fan ku! N sun fane nin fee nbulopu n kpee akuntun to. Fan baa fan su kanyaasun fee ananse, yegé fan du bwahn fee awura-lopo.

Asa Bee Biti Ba Nyanla

Abülápú Mu

(Maki 13:9-13; Luka 21:12-17)

¹⁷ "Fan baa fan da su, lu fee asa ku bee biti ba kitaa fane kpee asin ogyikpa, ke ba tije fane Gyiwu abi kabwaare-kule igyanekpa.

¹⁸ Lu me su, bee biti ba kpiya fane awura ye albulopu ansi to, ke fan nye okpa towe asin danbirasa mu lu me su sa bamu, ye bamu nu ba man gye Gyiwu abi mu.

¹⁹ Nu ba kan kpiya fane asin ogyikpa mu, fan man yiyee lu kuto mu nu fen biti fan towe, abee kanan mu nu fan towe mu su. Saja mu kan fuu mu, fen biti fan nye asin mu nu fan towe bamu.

²⁰ Lu fee man gye fane gbaa-gbaa ii biti fan towe, amaa fane-Se Ibwaare Kayaayu mu ii biti o bola fane su towe.

²¹ "Kanın nke maa to mu, nyimisa ii biti o gyii mu gbaa-gbaa mu-supu kade-boyi, ke ba mao mu, ke ose gbaa o waa obii kanın. Nbii bee biti ba kusu yile akuyugere ana su, ke ba yegé ke ba mao bamu.

²² Asa kpini bee biti ba kisi fane lu me su, amaa okumaa mu nu o taale yile to kenken naa fuu laalaalwue mu, ii biti o nye kamolige.

²³ Nu ba kan nyanla fane kade ku to mu, fan sile lu tuo kpee kade ku to. N towe fane kesintin fee, fen mee ye fan sile kanın kyaaboo Isirayi nde mu kpini su, poyi ke me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu n ba.

²⁴ "Obülápú man kyo mu okaastrupu, nu konye man kyo mu-nyiripe.

²⁵ I dagaa i maa kükwe obülápú fee maa ba waa fee mu okaastrupu. Nu kiyaafole mao o ba waa fee mu-nyiripe. Nu ba kan bee tin asin bee gyaga me, kikpaara su obilisa su ye n gye Beelisebu mu,[†] kanın bire bee biti ba taa atu libi gyaga fane mu nu fan gye me kikpaara su abi mu i kyo me lee mu.

Fan Man Sile Oku

Amoo Ibwaare

(Luka 12:2-9)

[†] 10:25 10:25 Beelisebu i gye alibi kpini kumu.

26 "Imu su fan man sile asa. Kuto kumaa mu nii ki bun su mu, ii biti i bugi su, nii kuto kumaa mu nii ki baala mu, ii biti i lu ifuli.

27 Asin kumaa mu nii n towe fane kitentenbiri to mu, fan towe imu kakyuwape, nii asin kumaa mu nii n kuli waa fane asu to mu, fan da imu kibonbon.

28 Fan man sile bamu nii bee mco kayi-wule nkun, yegé ba mee taale mco okala. Amaa fan sile Ibwaare mu nii ee taale nyita okala ye kayi-wule, Sitaane fulon to mu.

29 Man gye kobo kulu nii bee su bee soo alangba anyo, amaa bamu to okulu nii mee ye o tuye kase su wu, yegé fane-Se Ibwaare man sa okpa.

30 Halu fane okumaa nimu kumu to inyini gbaa, Ibwaare nyi imu kono.

31 Imu su fan man waa kufuu, lu fee fan su kyaare fan kyoo alangba damante.

32 "Okumaa mu nii ee lee ee towe asa to ye n gye mu-Nyiripe mu, kanin nii ngbaa me n biti n lee mu kaapu me-Se ansi to susu.

33 Amaa okumaa mu nii o kina me asa to ye n man gye mu-Nyiripe mu, ngbaa me n biti, n kina mu me-se ansi to susu.

Nbarige To Asin

(Luka 12:51-53, 14:26-27)

34 "Fan man fe nfeere fee n ba nun ke i biya keyuula dulinyaa nimu to. Man gye keyuula nii n biya, amaa keluu nii n biya.

35 Lu fee n ba nun,

'ke nbii-nyunsa ba kusu yile bamu-se ana su,
ke nbii-kyusa gbaa ba kusu yile bamu-nyi ana su,
ke asaaa-kyusa ba kusu yile bamu-saa ana su,

36 Ke nyimisa mu dun ana ba baa ba gye mu kikpaara su asa.'

37 "Okumaa mu nii ee biti mu-se abee mu-nyi o kyoo me mu, o man dagaa maa waa me obuupu. Nu okumaa mu nii ee biti mu-bii-nyunsa abee okyusa o kyoo me mu, man dagaa maa waa me obuupu.

38 Nu okumaa mu nii o man taa mu oyu laasa‡ sula buu me mu, man dagaa maa waa me obuupu.

39 Nu okumaa mu nii ee biti mu nkpa mu kibaa su mu, ee biti o pan imu, amaa okumaa mu nii o pan mu nkpa lu me su mu, ee biti o nyee imu.

Kukoka Mu Nii Ibwaare

Ii Biti O Sa

(Maki 9:41)

40 "Okumaa mu nii o koole fane mu, koole me nimu, nii okumaa mu nii o koole me mu, koole emu nii o sun me nimu.

41 Okumaa mu nii o koole Ibwaare otowepu lu maa gye Ibwaare atowepu su mu, ee biti o nyee kukoka mu nii Ibwaare ii biti o ka mu otowepu mu. Nu okumaa mu nii o koole osa mu nii mu ikpa i kyiigi lu maa gye ikpa kyiigisa wuya su mu, ee biti o nyee kukoka mu nii Ibwaare ii biti o ka osa mu nii mu ikpa i kyiigi mu.

42 Nu okumaa mu nii o sa me abulapu§ nimu to oku nkyu yuulisa kawes to, lu fee maa gye me obulapu su mu, n towe fane kesintin fee, o man ye o pan mu kukoka kpa."

‡ 10:38 10:38 Oyu laasa mu yile sa awurufu ye lewu. § 10:42 10:42 Abulapu mu ba biya bamu n-yu kase fee nbii wuribi maa waa mu.

11

*Yesu tɔwe Gyɔn
Okyugyeepu mu asin
(Luka 7:18-35)*

¹ Yesu maa kaapu mu abułapu kudu anyo mu ase lówe mu, o lu tuo kpee o naa kaapu ke o tɔwe asin danbirasa mu nde mu nu i san Galile osuwale su mu.

² Sanja maa to mu Gyɔn Okyugyeepu mu bu obu kitii to. Maa nu kuto mu nu Krisito u waa mu, o sun mu abułapu,

³ ba naa taase mu ye, "Fu i gye omu nu ba tɔwe ane ye ee biti o ba mu, abee a ku oṛuwre okpa?"

⁴ Nu Yesu lee kono ye, "Fen bwii naa tɔwe Gyɔn asin mu nu fan nu ye muu nu fan wu,

⁵ fee agyaatanapu ansi i bugi, nu ayaa ye abaa wusa wuya ana ba kusunate, nu abootipu n-yu lɔjɔ su, nu atikpiri asu a tigi, nu alewupu ba kyiñi ba nkpa to, nu ba tɔwe Asin Danbirasa mu sa atiripu.

⁶ Kusee i gye sa oṣa mu nu o man yegé me kikoołe-gyii."

⁷ Gyɔn Okyugyeepu abułapu mu ba maa bwii bee kpee mu, nu Yesu piili ee tɔwe Gyɔn n-yu su asin ee sa sakyɔ mu ye, "Mine nu fan kpee Gyɔn ase kiperi mu su fanaa ku? Fan kpee naa ku kifitiri mu nu afuu u da kumu ii biliñi to nun?

⁸ Nu man gye kanin mu, mine nu fen kpee naa ku? Nyimisa mu nu o bun ataa danbirasa mu, nu fan naa ku? Ayee, asa mu nu bee bun ataa danbirasa mu, ba te iwurakpa nu.

⁹ Nu mine gbaa nu fan kpee naa ku? Ibwaare otowepu abee? Eehn, n tɔwe fane ye o kyɔ Ibwaare otowepu.

¹⁰ Lu fee Gyɔn nimi asin nu ba kyurco waa Asinkyan yilasa mu to ye, 'N biti n sun me kabco ke o gyankpaa fu,
mu ii biti o ba lɔjɔ fu okpa yila fu.'

¹¹ Nu Yesu bila tɔwe bamu ye, "N tɔwe fane kesintin ye, nyimisa ku man bu to nu ba kuuge mu kase su nfi, nu o kyɔ Gyɔn okyugyeepu mu. Imu kpini gbaa mu, omu nu o gye pii susu kuwura-gyii mu to mu kyɔ mu.

¹² Lu Gyɔn okyugyeepu sanja ba lu ndaga mu, bamu nu bamu ansi i payi ye bee biti ba loo susu kuwura-gyii mu to mu, ba su olon ye kensi payi bee loo kumu to.

¹³ Lu fee Ibwaare otowepu mu ye nbara mu, i wula tɔwe lu kuwura-gyii mu su naa fuu sanja mu nu Gyɔn ba.

¹⁴ Nu fan kan fen biti fan koołe kyula mu, Gyɔn i gye Ibwaare otowepu Eligya mu nu ba tɔwe yila ye ee biti o ba mu.

¹⁵ Omu nu o su asu nu ee biti o nu mu, o nu.

¹⁶ "Mine nu n taale taa kaala ndaga asa? Ba du nin fee nbii ba maa te agya to bee tui abaa bee tɔwe ye,

¹⁷ 'An folé nleebi sa fane,
amaa fan man kyaa,
nu an bu alengyi ilon,
amaa fan man su.'

¹⁸ Lu fee Gyɔn maa ba mu, o mee gyii nu o mee nuu, nu ba ye, 'Nbwi libi ba te Gyɔn su.'

¹⁹ Me, Daadimaadi Obii-nyunsa mu n maa ba mu, n gyii nu n nuu, nu ba ye, 'Ee gyii gaa nu o gye otabuvuru ye lenpoo akcołepu ye alibi awaapu

bamu kyemine.' Amaa nii ɔku kan o buu lbwaare kanyaasin ɔkpa su mu, i kaapu fee mu kanyaasin mu gye kesintin."

*Nde mu nii ba man koɔle
Yesu gyii mu, bamu laaku
(Luka 10:13-15)*

20 Asa mu nii ba bu nde mu nii Yesu waa mu asin kyinkyinsa gaalaagaa mu, ba man yegé bamu alibi kiwaa, kanin su Yesu tówe yií bamu ye,

21 "Korasin abi, fane laaku! Betisayida abi, fane laaku! Asin kyinkyinsa mu nii n waa fane nde nimu su mu, nii i daa i gye Tayi maa Sidon nin, naafco ba wula dila iboɔta, ke ba taa ndaara bun bamu amu, ke i kaapu fee ba kyeege bamu nfeere lu alibi to.

22 Amaa n tówe fane ye, Tayi abi ye Sidon abi kusu bunte ii biti i baa i bo fane lee kake talesu mu.

23 Nu fane Kapanum abi, fen biti fee ba kusaa fane kpee svsu lbwaare aye nin abee? Ayee, bee biti ba tuu fane waa awurufu fulon yen-yen to. Lu fee asin kyinkyinsa mu nii n waa fane kade to mu, nii i daa i gye Sodom nii n daa waa imu nin, naafco kade mu san ki bu to ba lu ndaga.

24 Amaa n tówe fane ye, Sodom abi kusu bunte ii biti i baa i bo fane lee kake talesu mu to."

*Fan ba nyé ɔfvute Yesu ase
(Luka 10:21-22)*

25 Saŋa maŋa nii Yesu tówe ye, "Me-Sé, fu gye svsu ye kase Ḍnyiripé, n yu fu, lu fee fu taa fale asin baala anyaasipu ye anyipu su, nii fu lee imu kaapu nbii wuribi.

26 I gye kanin nin, nii kanin i gye fu kokoło biti.

27 "Me-Sé taa kuto kumaa nimu waa me abaa to. ɔku man nyi obii mu amco Ḍse mu, nii ɔku man nyi Ḍse mu amco Obii mu, ye bamu nii Obii mu ii biti o lee mu kaapu bamu mu.

28 "Fane mu nii fan su nsula budusa nii fan kpue mu, fan ba me ase, ke n sa fane ɔfvute.

29 Fan kyula ke fan buu me, ke fan kase me to, ke fan nyé ɔfvute sa fane kala ana, lu fee n du bwahn nii n biya me n-yi kase lu me kokoło to.

30 Nu fan kan fan buu me mu, i man bulon nii me kasula gbaa man budu."

12

*Yesu i gye kake fvutesa ake mu Ḍnyiripe
(Maki 2:23-28; Luka 6:1-5)*

1 Saŋa maŋa nii Yesu maa mu abulapu ba naa alon kadco to kake fvutesa ake ku. Nu akun a moc mu abulapu mu, nii ba pilii bee gyayi alon mu iku bee we.

2 Farasii abi mu ba maa wu inumu mu, ba tówe Yesu ye, "Ku! Mine i waa su nii fu abulapu bee waa kuto mu nii i man de ɔkpa kake fvutesa ake."

3 Yesu lee bamu kono ye, "Fan man puita kale kuto mu nii Owura Dawidi maa mu kamaa to abi ba waa saŋa mu nii akun a moc bamu mu nin?"

4 O loo kabwaare-sunkpa aye naa taa bodobodo mu nii ba lee saraga sa lbwaare mu, nii maa mu asa mu ba we. Nu lbwaare nbara to mu i man de ɔkpa fee Dawidi maa bamu ba waa kanin, amco lbwaare aseepu nkun.

5 Abεε fan man pūta kale Mosesi nbara mu to wu fεε, Ibwaare aseepu ba maa sun kabwaare-sunkpa aye mu to, kake fuvtesa ake mu, bee nyita nbara, amaa ɔku man bun bamu kwpwe?

6 N towe fane fεε ɔku bu nfu o kyo kabwaare-sunkpa aye mu.

7 Ibwaare towe Asinkyan ylasa mu to ye, ‘Man gye atobwaaya kītaa lee saraga sa me nū n biti, amaa kuwu abaa kowee nū n biti.’ Nū fan kan nu asin nūmu kase nūn, naafoo fen mee bun asa mu nū ba man waa alibi mu kwpwe.

8 Lū fεε me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu, i gyε kake fuvtesa mu ḡnyirupe.”

Yesu kye kibaa wusapu

ku kule

(Maki 3:1-6; Luka 6:6-9)

9 Yesu maa lū tuto ee kpee mu, o naa loo bamu kabwaare-kule ḡyānejkpa.

10 Nū ḡnyin ku bu tuto nū mu kibaa ki wu. Asa ku ba bu tuto nū ba maa biti ɔkpa ba nyε pwu Yesu su mu, ba taase mu ye, “I de ɔkpa fεε ba kye alɔpø kake fuvtesa ake abεε?”

11 Nū Yesu taase bamu ye, “Nū i kan ba fεε fane tō ɔku su kabulupu nū o tiye kikyabø tō kake fuvtesa ake mu, o mεe lee mu lū kumu tō abεε?”

12 Nū nyimisa kyo kabulupu naa ban su fale mu, imu su i de ɔkpa nbara mu tō fεε a waa adanbirasa kake fuvtesa ake sa asa.”

13 Tuto nū Yesu towe ḡnyin mu ye, “Teejø fu kibaa mu.” Nū o teejø kumu, opula tō nū ki nyε ɔlun fεε kibaban mu.

14 Amaa Farasii abi mu ba lū kpee naa ḡmina kanan mu nū ba nyε ɔkpa mco Yesu.

Yesu i gyε Kiyaafole

mu nū Ibwaare lee

15 Yesu maa bū inimū mu o lū kanin opula maŋa, nū asa gaalaagaa ba buu mu, nū o kye bamu nū bεe lo mu alɔ kpini.

16 Amaa o da bamu amu to ye ba man towe ɔku ɔsa mu nū o gyε.

17 Inimū i waa nūn ke asin mu nū Ibwaare bøla mu otowepu Isaya su towe mu i ba tø. Imu i gyε ye,

18 “Kū! Me kiyaafole mu nū n lee mu ndee,
mu, nū n su kebiti sa nū o bøla mi ansi.

N biti n taa me Kayaayu waa mu to,
ke o towe asin kyilgisa sa ndendemande kpini.

19 O mεe ye o gyii imɔɔre abεε o punte tø,
nū o mεe ye o nate waa ɔlanba agbenbi su.

20 O mεe ye o gya oyu-bi nyonsa tø tii su lωwε
nū o mee dun fitila mu nū ki man kū tø mu.

Ee biti o ylø to ke o yεgε asin kyilgisa mu i gyii su.

21 Nū asa kpini bee biti ba taa bamu tamaa tøv mu nkun su.”

Yesu maa Beelisebu

(Maki 3:20-30; Luka 11:14-23)

22 Kakaaku asa aku ba taa ḡnyin ku biya Yesu. O gyε gyaatanapu ye naamuu lū fεε nbwø libi ba te mu su. Yesu kye mu, nū mu ansi i bugi nū o bila εε taale εε towe.

23 Nū ii kyinkyin asa mu kpini, nū ba taase abaa ye, “ጀnyin nūmu i gyε Dawidi kanaana-bii mu do?”

24 Amaa Farasii abi mu ba maa nu inimuv mu, ba towe nui ye, "Nbwui libi kumu mu nui bee tu ye Beelisebu mu u sa onyin nium əlon, nui ee taale ee gya nbwui libi ee kusaa asa su kanin mu."

25 Yesu bu hamu nfeere nui o towe hamu ye, "Nu Kuwura-gyii kumaa to asa ba kan barige to bee ko ye abaa mu, ki mees kyeeerees nui ki tiye. Nu kade abee kikpaara su abi ba kan barige to bee ko ye abaa mu, kade abee kikpaara manja kii biti ki boyi.

26 Nu i kan i gye kesintin fee Sitaane u gya Sitaane mu, u kaapy fee o barige mu n-yii to kinyo nui. Imu su nene nui mu kuwura-gyii mu ki bila taale yile?

27 Fan ye Beelisebu u sa me əlon nui n su n gya nbwui libi n kusaa asa su. To, kanin bire anumu u sa fane abuulapu əlon nui bee taale bee gya nbwui libi bee kusaa asa su? Fane gbaa-gbaa fane abuulapu ii biti ba bun fane kwpwe fee fan man su kesintin.

28 Amaa nui i gye Ibwaare Kayaayu nui n su n gya nbwui libi n kusaa asa su mu, kanin bire fan buu fee Ibwaare kuwura-gyii mu ki wula ki bu fane ase."

29 Nu Yesu bila kyaga su ye, "Oku mees taale loo əlulunpu ku kikpaara su naa swii mu kapatiy, amoo o gyankpaa əjmina mu yifa poyi ke o lan taale naa swii mu kapatiy li kikpaara mu su.

30 "Okumaa mu nui o man tii me su mu, ii kisi me nui, nui okumaa mu nui o mees kuvla ee kye me to mu, ee yaase asa mu nui n kuvla mu nui.

31 Imu su, n towe fane ye, okumaa mu nui o waa alibi abee o towe yii Ibwaare mu, Ibwaare ii biti o taa kee mu. Amaa okumaa mu nui o towe yii Kayaayu Kyirekyire mu, Ibwaare mee ye o taa kee mu nbunbuli saja nimu to abee saja mu nui ii biti i ba mu.

Oyu kumaa kima kumu abi

(Luka 6:43-45)

33 "Nu fu kan kyula ye oyu ku abi i gye abi danbirasa mu, oyu maa gbaa gye oyu danbirasa nui, amaa nui fu kan kina ye oyu ku abi man gye abi danbirasa bire, oyu maa gbaa man gye oyu danbirasa. Liu fee oyu abi soyisa nui bee su bee bu kumu.

34 Fane asa libi fee ananse, nene nui fen taale towe imu nui i bvcn, yeges fane ato waasa gye alibi? Liu fee kuto mu nui ki bu nyumisa koko to mu, kumu u liu mu kono to.

35 Nyumisa danbirasa bire, ato danbirasa mu nui i bu mu to mu, nui ee lees ee towe, nui nyumisa libi mo, ato libi mu nui i bu mu to mu, nui ee lees ee towe.

36 Amaa n towe fane fee, katowe gyaga kumaa mu nui osa kumaa nimu towe mu, ee biti o lee kumu kono Ibwaare ansi to, kake mu nui Ibwaare ii biti o tale asa mu.

37 Liu fee fu ntowes nui Ibwaare ii biti o yile su tale fu fee fu gyii asu abee fu gyii kwpwe."

Giywu abi bee biti asinkaala li Yesu ase (Maki 8:11-12; Luka 11:29-32)

38 Tutɔ nui nbara akaapuruaku ye Farasii abiaku ba tɔwε ye, “Okaapuru an biti fεe fu waa asin kyinkyinsa kaapu ane.”

39 Nui Yesu lee kɔno ye, “Ndaga kakyina nimu to alibi awaapu ye bamu nu be mee sun Ibwaare i kui bee biti asin kyinkyinsa. Amaa baa mεe nyε imu, amoo sinkaala mu nui i ba Ibwaare otɔwεru Gyona su mu, nui n biti n waa kaapu bamu.

40 Fεe kanan mu nui Gyona gyii nkε nsa ibiri okun lala otɔ to mu, kanin maaja nui me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu gbaa n biti n gyii nkε nsa ibiri kase to.

41 Kake mu nui Ibwaare ii biti o tale asa kpini mu, Ninewe abi bee biti ba kusυ, ke ba bun ndaga kakyina nimu to asa kwpwe. Lui fεe saja mu nui Ibwaare otɔwεru Gyona naa tɔwe bamu Ibwaare asin mu ba yegε alibi kiwaa. Amaa me, mu nui n kyo Ibwaare otɔwεru Gyona mu n bu nfui.

42 Nui kake mu nui Ibwaare ii biti o tale asa kpini mu, Seeba Owura-kyusa mu nui o lui kata-kata mu, ii biti o kusυ yile ke o bun ndaga kakyina nimu to asa kwpwe. Lui fεe o lui koo kata-kata ba nu Owura Solomon kanyaasin kukaapu mu. Amaa me mu nui n kyo Solomon mu n bu nfui.”

43 Yesu kyaga su ye, “Nui kayaayu libi dan kusυ nyumisa su mu, ki naa ki naa ofulι su nui kii biti ɔkyunakpa. Amaa nui ki man kan nyε mu,

44 ki tɔwe sa kimus n-yili ye, ‘N biti n bwii kpee me kikpaara mu nui n lui mu su.’ Nui o kan ba fuu nui o wu fεe sehn man bu kimus to, yegε ki lɔnjɔ ki de ye ɔdan mu,

45 Tutɔ nui εε lui kpee ke o naa taa mu toɔmaa ana n-yaayu libi asuno mu nui ba libi ba kyo mu tii mu n-yili su, ke ba kpee naa kyina tutɔ. Saamu, kanan mu nui o daa o du mu, ii biti i baa i kyo kanin. Kanin nui ii biti i baa i du sa ndaga kakyina kanimur to asa libi.”

*Yesu mu-nyi ye
mu-supu ana*

(Maki 3:31-35; Luka 8:19-21)

46 Yesu maa san o maa su εε tɔwe εε sa sakyo mu, mu-nyi ye mu-supu ana ba ba yile nbwama bee biti fεe ba tɔwe mu ase.

47 Nui ɔku tɔwe Yesu ye, “Fu-nyi ye fu-supu ana ba yile nbwama bee biti fεe ba tɔwe fu ase.”

48 Nui Yesu lee kɔno ye, “Animu i gye mi-nyi, nui animu ana i gye mu-supu ana?”

49 Tutɔ nui o teεejε mu kibaa kaapu mu abιulapu, tɔwe ye, “Fan kui! Mi-nyi ye mi-supu ana ndee.

50 Lui fεe ɔkumaa mu nui εε waa me-Se mu nui o bu susu mu kokolo biti mu, i gye mi-supu ye me-riukyu ye mi-nyi.”

13

*Kijasan lui ayu
ɔjmatεru ku su*

(Maki 4:1-9; Luka 8:4-8)

1 Kanin kake maaja nui Yesu lui kikpaara su kpee naa kyina ɔbun kaa εε kaapu.

2 Asa damante ba maa kyaaboo mu mu, o loo ɔkulι to naa kyina yegε asa mu ba yile ɔbun-kaa.

3 Nui o taa anjasan to kaapu bamu atɔ damante. O bo bamu kijasan ku ye, “Oɔcɔru ku i bu to nui o kpee o naa ɔjmate ayu.

4 Maa naa ḥymate imu mu, iku i tye okpaka, ni n̄bwiibi ba ba tase imu gyii.

5 Ni iku i tye afule su, katin mu ni ise i man kyø. Ni i koyi bilen kpali fee ise mu maa man bonye su.

6 Amaa kyøwe maa ba ee da mu, i fugya imu, ni i wu li fee imu ilin i man kyø.

7 Ni iku moč i tye iwii to, ni iwii mu i dan nyan kitaa imu.

8 Amaa ayu mu iku i tye kase danbirasa su, ni i soyi amu lala-lala. Iku i gye kılıfa, ni iku i gye adisiye, ni iku moč adisa.

9 Omu ni o su asu ni ee biti o nu mu o nu."

Yesu i towé sa asa kijasan to

(Maki 4:10-12; Luka 8:9-10)

10 Ni Yesu abūlapu mu ba ba mu ase ba taase mu ye, "Minne i waa ni anjasan to ni fu su fi kaapu asa?"

11 Ni Yesu lee bamu kono ye, "Fanee fane bire okpa bugi sa fane fee fan bu lbwaare kuwura-gyii mu to asiri asin mu, amaa bamee bamu bire i man bugi sa bamu.

12 Li fee okumaa mu ni o su lbwaare asin mu, bee biti ba sa mu gaa tii su, ke o nyé kyøn su. Amaa okumaa mu ni o man su mu, halu pii kumaa mu ni o su mu gbaa mu, bee biti ba kɔole li mu ase.

13 Kuto mu su ni n su anjasan n kaapu bamu mu i gye fee,

Bee kui amaa be mee wu,

bee nu, amaa be mee nu danbirasa abee be nu imu kase.

14 Imu su asin mu ni lbwaare bøla mu atowepu Isaya su towé yila mu, i ba to asa nimu su. Imu i gye ye,

'Fen biti fan nu ke fan nu, amaa fen mee ye fan nu kase.

Fen biti fan kui ke fan kui, amaa fen mee ye fan wu sehn.

15 Li fee asa banumu bamu nkølo i bułun,

ni ba tii bamu asu,

ni ba bun bamu ansi su.

Naaføø bamu ansi ii biti i wu,

ke bamu asu ii ni,

ke bamu nkølo to ii nu asin kase,

ke ba bwii ba me, lbwaare ase ke n kye bamu alo.'

16 Kusee i gye sa fane mu ni fane ansi ii wu ni fane asu ii nu.

17 N towé fane kesintin ye lbwaare atowepu gaalaagaa ye asa mu ni bamu i kpa i kyiigi lbwaare ase mu, bee biti gaa fee ba wu ato mu ni fen wu ye imu ni fen nu fale, amaa ba man nyé imu.

Yesu kaapu ayu

kijasan

mu kase

(Maki 4:13-20; Luka 8:11-15)

18 "Nbiñbu fan nu kijasan li ayu ḥymatelu mu kase.

19 Ayubi mu ni i tye okpaka mu du nin fee, bamu ni bee nu lbwaare kuwura-gyii mu asin, ni ba man nu imu kase mu, ni Sitaanee ee ba be lee abi mu ni ba ḥymate mu li bamu nkølo to.

20 Ayubi mu ni i tye afule su moč mu, i du nin fee bamu ni bee nu asin danbirasa mu, ni ba taa kɔkolø fuuli kɔole imu opula to mu.

21 Amaa i maa man loo bamu nkolo to kyeekeyes su mu, asin mu mee kyeeerees bamu to. Imu su nii awurufo abee kanyanla dan i ba bamu su lii asin mu su mu, opula to nii bee tiee lii bamu kikoole-gyii to.

22 Ayubi mu nii i tiye iwii to mu i gye bamu nii bee nu asin danburasa mu, amaa dulinyaa nimu to ato toocoosa ye kafulee biti bansa mu, u nyan kitaa asin danburasa mu, nii i mee soyi abi.

23 Amaa ayubi mu nii i tiye kase danburasa to mu, i gye bamu nii bee nu asin danburasa mu nii bee nu imu kase mu, imu su bee waa ato danburasa gaa fee ayubi mu nii u soyi abi kilifa nii iku mao adisa mu."

Kijasan lii afitiri libi mu sv

24 Nii Yesu bila bo bamu kijasan ku ye, "Susu kuwura-gyii mu du nii fee onyin ku maa naa njmate ayubi danburasa mu ndoo to.

25 Asa ba maa de lwae kagyanbwe mu, odoorpu maaja mu-dun naa taa afitiri libi njmate waa ayu mu to, nii o nate kyon.

26 Ayu mu maa nye itsi ii kuvuge mu, nii afitiri libi mu gbaa u dan.

27 "Nii kadoo wuya mu ayaafole ba ba mu ase ba towe mu ye, 'Onyiripe, man gye ayubi danburasa nii fu njmate fu ndoo mu to? Fine nii afitiri libi nimu i lii?"

28 "Nii o lee bamu kono ye, 'Me-dun ku i waa kanin.'

"Nii mu ayaafole mu ba taase mu ye, 'Fii biti fee a naa kyiigi imu abee?'

29 "Nii bamu-nyiripe mu lee bamu kono ye, 'Ayee, fan yegé imu kikyiigi, luu fee fan kan ye fen kyiigi afitiri libi mu, fen biti fan kyiigi buga ye ayu mu.'

30 Fan yegé imu kpini i buga dan naa fuu kituue saja. Kanin saja maa mu, n biti n towe atuuepu mu ye, ba daa kikpante afitiri libi mu njmina ntun-ntun ke ba tuwa imu. Ke ba laata ayu mu naa waa me kukyagila to."

Kijasan lii masitadi oyu kibi pii mu sv

(Maki 4:30; Luka 13:18-19)

31 Nii Yesu bila bo bamu kijasan ku ye, "Susu kuwura-gyii mu du nii fee onyin ku maa taa masitadi oyu kibi pii naa duu mu ndoo to.

32 Halu oyu maaja kibi ki maa du pii iyu abi kpini to gbaa mu, ku dan ki kyo apunfa kpini, nii ku ba waa oyu nii nbwiibi bee ba waa bamu nsuswaa kimu n-yaabi su."

Kijasan lii kife tinsa sv

(Maki 4:33-34; Luka 13:20-21)

33 Nii Yesu bila bo bamu kijasan ye, "Susu kuwura-gyii mu ki du nii fee okuyi ku maa taa kufa-tinsa kyagile bodobodo inyifo ikyemise ilala isa to mu, nii inyifo mu i tin nye akyo."

34 Ajasan to nii Yesu towe inumu sa sakyu mu. O man towe sehn sa bamu yegé i man gye ajasan to.

35 Yesu waa kanin nin ke asin mu nii lbwaare otowepu towe yila mu i ba to. Asin mu i gye ye,

"Ajasan to nii n biti n towe bamu ase,

N biti n towe bamu asin baalasa mu nii oku man nyi imu lii koo dulinyaa npiili ase."

*Yesu lee afitiri libi
kijasan mu kase*

³⁶ Nu Yesu li sakyo mu ase nu o kyun kikpaara su, nu mu abuulapu mu ba ba mu ase ba towe mu ye, "Kaarpu ane kijasan mu nu fu bo li ayu ye afitiri libi mu kase."

³⁷ Nu Yesu lee bamu kono ye, "Odooru mu nu o duu ayubi danbirasa mu i gye me, Daadimaadi Obii-nyunsa mu.

³⁸ Ndoo mu i gye dulinyaa, nu ayubi danbirasa mu i gye Ibwaare kuwura-gyii mu to asa. Afitiri libi mu mooy i gye bamu nu ba gye Sitaane asa mu.

³⁹ Nu odon mu nu o duu afitiri libi mu i gye Sitaane. Ayu mu kituge saja mu i gye dulinyaa laalaalwwe. Nu atuheru mu i gye Ibwaare nbooy mu.

⁴⁰ "Imu su fee kanan mu nu ba kpante afitiri libi mu tuwa mu, kanin nu ii biti i waa dulinyaa laalaalwwe nin."

⁴¹ Me, Daadimaadi Obii-nyunsa mu, ni biti n sun me svsv nbooy, ke ba ba tase koto kumaa mu nu kii pina asa nu bee waa alibi mu, ye bamu nu bee waa alibi mu, li mi kuwura-gyii mu to.

⁴² Ke ba taa bamu tuu waa awurufu fulon yen-yen mu to, opula mu nu kusu ye anobi kidunji bu.

⁴³ Amaa bamu nu bamu ikpa i kyiigi Ibwaare ase mu bee biti ba jalgae su fee kyowee bamu-Se kuwura-gyii mu to. Omu nu o su asu nu ee biti o nu mu o nu."

*Kijasan li ato pulasa
kpare ye kigyibi
kpare mu su*

⁴⁴ Nu Yesu bila bo bamu kijasan ku ye, "Svsv kuwura-gyii mu ki du nin fee ato kpare fee suwa mu nu ba taa baala nu onyuu ku naa bentii kase ku su. Maa wu imu mu, nu o bwii bun imu su. I maa waa mu okon gaa su mu, nu o naa taa mu ato kpini fee nu o naa sooy kanin kase maaja.

⁴⁵ "Svsv kuwura-gyii mu ki bila ki du nin fee, oyaawu-gyipu maa naa ee biti kigyibi kpare mu.

⁴⁶ Nu maa naa nyes kuku nu kii gye kikpare mu, o naa fe mu ato mu nu o su mu kpini, nu o naa sooy kumu."

Kijasan li kisewu mu su

⁴⁷ Nu Yesu bila towe ye, "Svsv kuwura-gyii mu bila ki du nin fee, ikin okitapu maa tuu mu kisewu kutaa ikin kukuul-kukkuu.

⁴⁸ Ikin mu ba maa bolla kisewu mu nu akitapu mu ba biite kumu ba shukkaa nu ba kyina tase adanbirasa mu waa alantan to, nu ba taa bamu nu ba man buren mu foyi.

⁴⁹ Kanin nu ii biti i ba waa dulinyaa laalaalwwe mu. Ibwaare nbooy mu bee biti ba ba tase asa libi lee asa danbirasa to,

⁵⁰ ke ba taa bamu tuu waa awurufu fulon yen-yen mu to, opula mu nu kusu ye anobi kidunji bu."

⁵¹ Nu Yesu taasee bamu ye, "Fan nu imu nu n towe fane kpini kase?"

Nu ba ye, "Eehn, an nu imu kase."

⁵² Nu Yesu towe bamu ye, "Kanin su, nbara okaarpuru kumaa mu nu o ba waa obuulapu li svsv kuwura-gyii su mu, du nin fee kikpaara wuya mu nu o lee mu ato kpare pupwe ye adidaa li mu obu to mu."

*Ba kina Yesu mu
gbaa-gbaa kade to*

⁵³ Yesu maa bɔ̄ bamu ajasan animu lwe mu, o lı̄ kade mu to.

⁵⁴ Nı̄l o kpee mu gbaa-gbaa mu kade to. Nı̄l o naa piili ee kaapu asa bamu kabwaare-kule ɔgyanekpa, nı̄l i kyinkyin bamu. Nı̄l ba taase ye, "Fine nı̄l onyu nı̄mu nye fale kanyaasın ye asın kyinkyinsa nı̄mu lı̄?

⁵⁵ Man gye kapinta mu-bii mu ndee? Man gye mu-nyi i gye Meeri mu? Nı̄l man gye mu-supu ana i gye Gyemisi ye Gyosefu ye Simon ye Gyudasi mu?

⁵⁶ Man gye mu riukyı̄l ana kpini i bu ana ase nfu? Nı̄l fine nı̄l o nye fale asın nı̄mu kpini lı̄?"

⁵⁷ Imu su ba kina kikcole mu.

Nı̄l Yesu tɔ̄we bamu ye, "Ibwaare ɔtɔ̄wepu kumaa nı̄mu su beerees katın kumaa, amoco mu kade to ye mu kikpaara su abi nkun ase nı̄l o man su beerees."

⁵⁸ Yesu man waa asın kyinkyinsa gaalaagaa tutɔ̄, lı̄ fee asa mu ba maa man su kikcole-gyii su.

14

*Gyɔn Okyugyeepu
kumu kitin*

(Maki 6:14-29; Luka 9:7-9)

¹ Sanja maa to nı̄l owura Herodi mu nı̄l ee kii Galile su mu nu asın lı̄ Yesu su,

² nı̄l o tɔ̄we mu kamaa abi mu ye, "N kcole gyii fee Gyɔn okyugyeepu mu i kyini lı̄ lewu to ba, imu su nı̄l o su fale olon ee waa asın kyinkyinsa nı̄mu."

³ Herodi nı̄mu wula yegę nı̄l ba kital Gyɔn ı̄mina taa mu tii obu, lı̄ Herodiya mu nı̄l naafco o daa o gye Herodi maşa mu-supu Filipu mu-ka mu su.

⁴ Lı̄l fee Gyɔn daa kyina ee tɔ̄we mu ye, "I man de ɔkpa fee fu kcole fu-supu mu-ka Herodiya kili."

⁵ Naafco Herodi daa ee biti o mo Gyɔn nı̄n, amaa o kyina o sile asa mu, lı̄l fee Gyiwu abi ba wu fee Gyɔn gye Ibwaare ɔtɔ̄wepu nı̄n.

⁶ Amaa kakaaku Herodi maa kyina ee gyii mu kaké kuvgesa ake kinsigyi mu, Herodiya mu-bii kyusa kyaas sa bamu, nı̄l i waa Herodi ɔkon naa kyun su.

⁷ Nı̄l o da mu kokoč su bɔ̄ ntan tɔ̄we mu ye, kuto kumaa mu nı̄l o kan tɔ̄we ye ee biti mu, ee biti o sa mu.

⁸ Nı̄l mu-nyi tɔ̄we waa mu ye o naa tɔ̄we Herodi ye, "Sa me Gyɔn Okyugyeepu kumu tangiran to nfu nbuiñbu nı̄mu."

⁹ Asin mu i tɔ̄rcoc Owura Herodi gaa, amaa lı̄l mu ntan mu nı̄l o bo, ye mu kinsigyi to afɔ̄ mu su mu, o sa kono ye ba waa kanın sa kebii kyusa-bi mu.

¹⁰ Nı̄l o yegę ba naa tın Gyɔn kumu obu tiisa mu to.

¹¹ Ba biya Gyɔn kumu mu tangiran to ba sa kebii kyusa-bi mu, nı̄l o taa kumu naa sa mu-nyi.

¹² Nı̄l mu abiułapu ba ba taa mu kubuni naa pula. Nı̄l ba naa tɔ̄we Yesu.

*Yesu yegę asa ngbin nnuu
ba gyii ı̄me*
(Maki 6:30-44; Luka 9:10-17; Gyɔn 6:1-14)

¹³ Yesu maa nu kuto mu nii ki waa mu, nii o taa okulu lui tuto mu nkun kpee opula mu nii i du surum. Sakyo mu ba maa nu kanin mu ba taa ayaa to lu nde su ba mu ase.

¹⁴ Yesu maa kpileg lu okulu mu to nii o wu asa damante mu, bamu asin i waa mu kuvwee nii o kye bamu nii bee lo mu.

¹⁵ Imu kalaatipwe ase mu, mu abulapu ba ba mu ase ba towe mu ye, "Opula numu bu kata ye kade, nii kyowee mooc tee lwoe. Yege sakyu mu ba kpee nde-bi-nde-bi to ke ba nye naa soo agyito gyii."

¹⁶ Yesu lee kono ye, "I man dagaa fee ba kpee. Fane nin fan sa bamu agyito ke ba gyii."

¹⁷ Nii abulapu mu ba lee kono ye, "Bodobodo anuu ye ikin inyu nkun nii an su nfi."

¹⁸ Nii o towe bamu ye, "Fan taa imu biya me nfi."

¹⁹ O towe asa mu ye ba kyuna asifiri su. O taa bodobodo anuu mu ye ikin inyu mu, kui susu nii o taa afwaala sa lbwaare. Nii o kree bodobodo mu to taa sa mu abulapu mu, nii abulapu mu mooc ba taa sa asa mu.

²⁰ Bamu kpinu ba gyii yme, nii abulapu mu ba ba tase awuribi mu nii ba gyii san mu bcla alantan kudu anyo.

²¹ Asa mu nii ba gyii bodobodo mu kono i waa fee anyin ngbin nnuu, yege ba man kale akyi ye nbii gbaa tii su.

Yesu nate nkyu su

(Maki 6:45-52; Gyon 6:15-21)

²² Inumu kamaa mu opula to nii Yesu yege nii mu abulapu mu ba loo okulu to gyankpaa mu faa kpee benbe, nii o sa sakyu mu okpa ye ba nate.

²³ Maa yege nii ba kyun mu, o dii kpee kibii su mu nkun o naa kule kabwaare-kule. Kalaatipwe ase mu, mu nkun i bu tuo,

²⁴ amaa saja maa to mu okulu mu tee wula fuu nkyu nsana, nii afuu a maa waa mu, nii apaa a daa a kyenken okulu mu.

²⁵ I ba fuu ktbwayuk su kerefi asa naa fuu kerefi asiye nsana mu, Yesu nate nkyu su ee kpee mu abulapu mu ase.

²⁶ Ba maa wu maa naa nkyu su ee ba mu, bamu nkole i ymaa bamu. Nii ba towe ye, "Obuni nin." Nii ba kuusi lui fee kufuu ki kitaa bamu.

²⁷ Amaa Yesu towe bamu opula to ye, "Fan nye nkole, me nin. Fan man sulz kufuu."

²⁸ Nii Pita lee kono ye, "Onyiripe, nii i kan i gye fu mu, yege n nate nkyu mu su ba fu ase."

²⁹ Nii o towe mu ye, "Ba!"

Nii Pita lui okulu mu to o naa nkyu mu su ee kpee Yesu ase.

³⁰ Amaa maa wu apaa mu, kufuu ki kitaa mu, nii o piili ee munla, nii o kuusi ye, "Onyiripe, mclige me!"

³¹ Opula to nii Yesu teene mu kibaa kitaa mu to. Nii o towe mu ye, "Fu kikcole-gyii man kyo. Minet i waa nii fu man kcole gyii?"

³² Ba maa dii loo okulu mu to mu, nii afuu mu i yege.

³³ Nii bamu nii ba bu okulu mu to mu, ba munja sun mu nii ba towe ye, "Kesintin, fu gye lbwaare mu-Bii nin."

Yesu kye Kanesareti alɔpu alobi

(Maki 6:53-56)

³⁴ Ba maa faa obun mu, nii ba naa dan Kanesareti osuwule su.

35 Nii asa mu nii ba bu tufo mu ba maa bi Yesu mu, ba sun towes nde mu nii i kyaabcoo bamu mu kpini. Nii asa ba taa bamu alopo kpini ba mu ase.

36 Nii ba kule mu ye, o dan yeges ke alopo mu ba dan taa bamu abaa mata mu kaale kono-bi, nii bamu nii ba mata manja kpini ba nyet alanfiya.

15

Farasii abi ba kitaa

anaana to kikaaru

(Maki 7:1-13)

1 Tufo nii Farasii abi mu akw ye nbara akaapuru ba lii Gyerusalem ba Yesu ase ba taase mu ye,

2 "Minne waa nii fu abuulapu be mee buu ane anaana to kikaaru mu? Li fee ba mee fwii bamu abaa pooy nii bee gyii."

3 Yesu lee kono ye, "Minne i waa nii lii fane anaana to kikaaru su, fen mee buu lbwaare konoasa mu.

4 Li fee lbwaare towes ye, 'Bu fu-se ye fu-nyi' nii o bila ye, 'Okumaa mu nii o towes mu-se abees mu-nyi kono mu, ba mooy mu.'

5 Amaa fen kaapo ye, nii oku kan towes mu-se abees mu-nyi ye, 'Kakees mu nii i dagaa fee fu nye lii me ase mu, n taa waa saraga sa lbwaare mu.'

6 i man bila i tiri fee o buu mu-se ye mu-nyi ke o kui bamu su. Imu su lii fane anaana to kikaaru su mu, fen mee buu lbwaare asin mu.

7 Fane kebunbun ansi wuya ana! Fane asin mu nii lbwaare bala mu otowepu Isaya su towes mu gye kesintin. O towes ye,

8 'Asa nimmu ba su bamu nno nun bee bonyaa me
amaa bamu nkolo i man bu me ase.

9 Bee sun me kuyan nii,
lii fee nyimisa nbara nii be su bee kaapo.' "

Kuto mu nii kii waa

nyimisa ineesi

(Maki 7:14-23)

10 Nii Yesu tii saky mu ba mu ase nii o towes ye, "Fan nu me ase ke fan nu imu kase.

11 Man gye kuto mu nii kii loo nyimisa kono to mu ii waa mu ineesi, amoo kuto mu nii kii lii mu kono to mu ii waa mu ineesi."

12 Nii mu abuulapu mu ba ba mu ase nii ba taase mu ye, "Fu nyi ye Farasii abi mu ba maa nu fale asin mu i toorooc bamu?"

13 Nii Yesu lee kono ye, "Oyu kumaa mu nii i man gye me-se mu nii o bu sasuu i du kumu mu, ee biti o kyiilgi kumu tuu.

14 Fan man towes bamu, ba du nii fee agyaatanapu mu nii bee gyankpaa agyaatanapu nii. Nii gyaatanapu kan ee gyankpaa gyaatanapu mu, bamu kpini bee biti ba tiye obo to."

15 Nii Pita towes ye, "Leee kujasan manja kase kaapo ane."

16 Yesu taase bamu ye, "Imu su fane nfeere i man piita bugi?

17 Fan man nyi ye kuto kumaa mu nii kii loo nyimisa kono to mu, ii kpee mu oto to nii nii lii mu ophi to?

18 Amaa ato mu nii lii mu kono to mu lii mu kokolo to nii, nii mu waa nyimisa ineesi.

19 Lii fee koko lo to nuu nfere libi fee, nyimisa kumco, ye kuli okuli abee okaa kamaa, ye kikyuu ye kinyn biti kugyagaa, ye keyu, ye antu esa kitin, ye kitowee asin libi gyaga asa su.

20 Inumu waa nyimisa ineesi, amaa nuu nyimisa mee fwii mu abaa nuu ee gyii mu mee waa mu ineesi.”

Kakanaan-kyii mu kikkoole-gyii

(Maki 7:24-30)

21 Yesu lii tutu, nuu o kpee Tayi maa Sidon osuwule kibaafun.

22 Nuu Kakanaan-kyii ku mu nuu o lii tutu ba mu ase ee saawu ye, “Onyiripre, Dawidi kanaana-bii, wu me kuvwee! Nbwii libi ba te mi kebii kyusa-bi su beecc toccoc mu gaa.”

23 Yesu man bugi kono towe mu sehn. Nuu mu abulapu mu ba ba mu ase ba kule mu ye, “Towe okyii mu o nate, lii fee ee saawu ee tii ane asu.”

24 Nuu Yesu lee kono ye, “Isirayi abi mu nuu ba du fee nbulpu foyisa mu, nkun ase nuu Ibwaare sun me.”

25 Nuu okyii mu ba muja mu ansi to. Nuu o towe ye, “Onyiripre, kye me to.”

26 Nuu o lees kono ye, “I man dagaa ba maa taa nbii agyito tuu sa igyoono.”

27 Nuu okyii mu ye, “Onyiripre, i bu to kanun, amaa igyoono mu gbaa bee gyii agyito wuribi mu nuu u lii bamu-nyiripre ana iteeburu su u tiye kase muu.”

28 Nuu Yesu lee kono ye, “Okyii, fu kikkoole-gyii ku kyo gaa! Kanan mu nuu fii biti mu i waa kanun sa fu.” Nuu opula maa to kebii kyusa-bi mu nyue alantfyia.

Yesu yegese asa ngbin nna ba gyii nme

(Maki 8:1-10)

29 Yesu lii tutu nuu o naa o naa Galile ɔru mu ikaa su. Nuu o dii kpee kibii su naa kyuna.

30 Asa damante ba ba mu ase, nuu ba biya alopo fee, ayaa ye abaa wusa wuya ana, ye agyaatanapu, ye aboobi, ye atikpiri, ye alopo gaalaagaa, nuu ba taa bamu naa yila muu ansi to, nuu o kye bamu.

31 Asa damante mu ba maa wu anaamuu ba maa towe, ye boobi ye ayaa ye abaa wusa wuya ana ba maa nate, ye agyaatanapu ansi i maa bugi mu, i kyinkiyin bamu, nuu ba yin Isirayi abi Ibwaare.

32 Yesu tuu mu abulapu mu ba mu ase nuu o towe bamu ye, “Asa numu asin i su me kuvwee, lii fee ba maa bu me ase ndaga nke nsa ndee ba man su agyito ba gyii. N mee biti fee ba taa akun kpewu, man gye kanun bee biti ba lu tuye okpa to.”

33 Mu abulapu mu ba lee kono ye, “Fine nuu an biti a nyue agyito kikyo afitiri numu to sa asa damante banumu?”

34 Nuu Yesu taase bamu ye, “Bodobodo afine nuu fan su?”

Nuu ba lee kono ye, “An su asuno ye ikin-bi gberes ku.”

35 Nuu o towe asa damante mu ye ba kyuna kase.

36 Nuu o taa bodobodo asuno mu ye ikin-bi gberes mu, nuu o taa afwaala sa Ibwaare, nuu o gyayi-gyayi imu to taa sa mu abulapu mu, nuu ba mooc bamu ba taa sa asa mu

37 Bamu kpini ba gyii nuu ba nme. Nuu mu abulapu mu ba taase imu agyisan wuribi mu bola alantan asuno.

38 Anyin mu nii ba gyito mu ba gye ngbin nna, yegé ba man karage akyii ye nbii tii su.

39 Yesu maa kala sakyi mu lowe mu, nii o loo okulu to, nii o faa kpee Magadan kibaafun.

16

Giyu abilisa ba kii bee biti asin kyinkyinsa (Maki 8:11-13)

1 Nii Farasii abi ye Sadusi abi ba ba Yesu ase ba ba tuu mu to kii, imu su ba towe mu ye o waa asin kyinkyinsa ku lii susu kaapu bamu.

2 Nii Yesu lee bamu kono ye, "Kyowé maa kpee o naa titye mu, fen taale fen bui fen towe ye, 'Oke kyowé ii biti o da, lii fee abwaare-wule i payi koo'.

3 Nii nyenyenfuu mooc fen taale fen towe ye, 'Ndaga bulayi ii biti o da, lii fee abwaare-wule i payi nii i bii to.' Fen taale fen wu abwaare-wule mu kanan mu nii i du, nii fee lee imu kase, amaa fen mee taale fen bui nke nimu to asin, ke fen lee imu kase.

4 Fane ndaga kakyuna nimu to alibi awaapu mu nii fan kina lbwaare. Fen taase fen biti asin kyinkyinsa lii me ase, amaa fan man ye fan wu asin kyinkyinsa ku, amoco imu nii i waa lbwaare etowepu Gyona mu." Yesu maa towe kanin mu, nii o yegé bamu nii o kyon.

Farasii ye Sadusi abi kife tin agyito sa (Maki 8:14-21)

5 Abulapu mu ba maa faa kpee benbe mu, ba nyinji fee ba man taa bodobodo.

6 Nii Yesu towe bamu ye, "Fan kii danbirasa, ke fan baa fen da Farasii abi ye Sadusi abi kife mu nii kii tin bodobodo mu su."

7 Toto nii ba piili bee towe abaa ase ye, "A maa man buya bodobodo mu su nii ee towe kanin mu."

8 Yesu maa nyi kuto mu nii bee towe su mu o taase bamu ye, "Fane mu nii fane kikoole-gyii ki man kyo! Mine i waa nii fen towe, fane ki man su bodobodo asin?

9 Fan san fan man püta nu asin nimu kase? Sanya mu nii n daa gyayı bodobodo anuu to sa anyin ngbin nnuu mu, fen mee nyinji? Agyisan alantan afine nii fan daa tase bola mu?

10 Abees n maa daa gyayı bodobodo asuno to sa asa ngbin nna mu, agyisan alantan afine nii fan daa taase bola mu?

11 Mine ii waa su nii fen mee taale bui fee man gye bodobodo asin nii n towe? Amaa fan baa fan da fane n-yii su lii Farasii ye Sadusi abi kife tinsa mu su."

12 Toto nii abulapu mu ba lan nu kase fee man gye kife tin agyito mu asin nii ee towe bamu ye ba baa ba da su, amaa Farasii ye Sadusi abi asin kaapusa nii o diye.

Pita kilee towe osa kuvun mu nii Yesu gye (Maki 8:27-30; Luka 9:18-21)

13 Nu Yesu kpee kabaafun mu nu ki bu tiri Kasariya Filipi kade to mu. Maa bu tuo mu, nu o taase mu abulapu mu ye, "Animu nu asa ba ye me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu n gye?"

14 Nu ba lez kono ye, "Aku ba ye fu i gye Gyon Okyugyeepu mu, nu aku ba ye fu i gye Eligya, nu aku mao ba ye fu i gye Gyeremiya abee Ibwaare atowepu mu to oku."

15 Nu Yesu taase bamu ye, "Nu fanco fan fa? Animu nu fan ye n gye?"

16 Nu Simon Pita leez kono ye, "Fu i gye Krisito, Ibwaare mu nu o te kakpaa mu Mu-Bii."

17 Nu Yesu towe mu ye, "Fu Simon, Gyona mu-bii! Kusee i gye sa fu, lui fee man gye nyimisa i lee fale kesintin asin nimu kaapu fu, amaa me-see mu nu o bu susu mu i lee fale asin mu kaapu fu.

18 Imu su n towe fu ye, fu gye Pita,* nu kanin kifule manja su nu n biti n pooyi me, Krisito kubu mu, nu lewu gbaa mee taale gyii kumu su.

19 N biti n taa susu kuwura-gyii tsafwui kpini sa fu. Kuto kumaa mu nu fu kyula kase su nflu mu, Ibwaare gbaa kyula kumu susu. Nu kuto kumaa mu nu fu kina kase su nflu mu, Ibwaare gbaa kina kumu susu."

20 Tuto nu Yesu da mu abulapu mu amu to ye, ba man kan waa towe oku ye mu i gye Krisito.

Yesu towe mu kelewu asin (Maki 8:31-9:1; Luka 9:22-27)

21 Liu kanin sanja manja ii su ii kpee mu, Yesu piili bugi to ee towe mu abulapu mu ye, "I tiri fee n maa kpee Gyerusalem naa gyii awurufo gaa lui abilisa, ye aseepu-bilisa ye nbara akaapupu kpini abaa to. Bee biti ba mao me, ke kake sasapu mu, n kyiini ba nkpa to."

22 Nu Pita taa Yesu kpee ikaa su towe yii mu ye, "Afuloo! Onyuripe! Ibwaare o taa imu kpee kata-kata. Inimu i mee ye i ba fu su kakaaku."

23 Nu Yesu bilini towe Pita ye, "Sitaane, taa lui me su! Fii kun me okpa nim, lui fee fu nfeere i man gyan Ibwaare ato su, amao i gyan nyimisa lee su nim."

24 Tuto nu Yesu towe mu abulapu mu ye, "Nu oku kan ee biti o buu me mu, i dagaa maa kina mu n-yii, ke o syla mu gbaa-gbaa mu oyu-laasa ke o buu me."

25 Liu fee okumaa mu nu ee biti o molige mu gbaa-gbaa mu nkpa mu, ii biti o pan imu, amaa okumaa mu nu o pan mu nkpa lui me su mu, ii biti o bwii nye mu nkpa mu.

26 Nu nyimisa kan nye dulinyaa to kuto kumaa, nu o pan mu nkpa mu, minne tono nu o nye? Abee minne nu nyimisa i taale taa kyere mu nkpa?

27 Liu fee me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu n biti n baa ye Ose mu bonyaa, ye me nbooc, ke n ba ka okumaa nimu kuko lui mu kusun mu nu o waa mu su.

28 N towe fane kesintin nim fee asa ku ba yila nflu, nu ba mee ye ba wu, naa fuu sanja mu nu bee biti ba wu me, Daadimaadi Obii-nyinsa maa ba ye mu kuwura-gyii mu."

* **16:18 16:18** Pita kase i gye kifule.

17

*Yesu n-yii i kyeege
kibii ku sv*

(Maki 9:2-13; Luka 9:28-36)

1 Nke nsiye kamaa to mu, Yesu taa Pita ye Gyemisi maa mu-supu Gyon, nu ba dii kpee kibii lala ku sv bamu nkun.

2 Toto nu Yesu kyeege bamu ansi sv. Mu ansi sv ii jalige fee kyowes, nu mu ato bunsu i kyeege waa parepare ii jalige sv.

3 Toto nu ba wu Ibwaare atowepu anyo, Mosesi maa Eligya ba li opula to bee towe Yesu ase.

4 Nu Pita towe Yesu ye, "Onyiripre, i buroen fee a maa bu nfui. Nu fu kan fii biti mu, n biti n yii abu asa, fu lee kuku, Mosesi lee kuku nu Eligya lee kuku."

5 Pita maa san o maa sv ee towe mu, nu kabwaare-wule jaigesa ba bun bamu sv. Nu obvle ku towe kabwaare-wule mu to ye, "Onimu i gyey Mi-Bii-nyinsa mu nu n sv kebiti sa, nu mu i bola mi ansi. Fan nu mu ase!"

6 Abiulapu asa mu ba maa nu fale mu, kufuu ki kitaa bamu gaa, nu ba kyun bun kase.

7 Amaa Yesu ba bamu ase taa mu kibaa mata bamu, towe ye, "Fan kusu, fan man waa kufuu."

8 Ba maa kusu kii mu, ba man wu oku, amco Yesu nkun.

9 Ba maa kpligie kibii mu sv bee ba mu, Yesu da bamu amu to ye, "Fan man towe oku kuto mu nu fan wu mu, naa fuu sanja mu nu me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu n kyiini li lewu to."

10 Nu abiulapu mu ba taase Yesu ye, "Minne sv nu nbara akaapuru mu bee towe ye i dagaa Ibwaare otowepu Eligya maa gyankpaa ba pooyi?"

11 Nu Yesu lee bamu kono ye, "Kesintin nin, i dagaa Eligya maa gyankpaa ba, ke o lojio kuto kumaa yila o gyoo.

12 Amaa n towe fane numu, Eligya tee wula ba nu asa ba man bu mu, amaa ba waa mu kanan kumaa mu nu bee biti. Nu kanin manja nu me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu gbaa ii biti o gyii awurufa bamu abaa to."

13 Nu Yesu abiulapu mu ba nu kase nin fee, Gyon okyugyeepu asin nu Yesu ii towe ee sa bamu kanin.

*Yesu kye obii-nyinsa kv
kigbingbin*

(Maki 9:14-29; Luka 9:37-43)

14 Ba maa bwii ba sakyo mu ase mu, onyin ku ba Yesu ase ba muja mu ansi to.

15 Nu o towe ye, "Onyiripre, wu mi-bii-nyinsa kuvvee. Li feee o gyey kigbingbin wuya nu ee gyii awurufa gaa. Ee taale ee tiye fulon to abee nkuyu to.

16 N taa mu ba fuu abiulapu mu ase, amaa ba man taale kye mu."

17 Nu Yesu lee kono ye, "O, fane ndaga kakyina numu to asa mu nu fan man sv kikooole-gyii, nu fane iksa i man kyiigi! Nke nfine nu n biti n gyii fane ase? Nene nu n biti n bua nyse kenyiita sa fane? Fan taa kebii mu biya me nfti."

18 Nu Yesu pente kabwii libi mu sv, nu ki kusu kebii-nyinsa mu sv, nu opula manja to o nyse alafnya.

19 Toto nu abiulapu mu ba ba Yesu ase bamu nkun ba taase mu ye, "Minne sv nu an man taale gyan kabwii libi mu li kebii-nyinsa mu sv?"

20 Yesu lee bamu kono ye, "Lii fee fané kikoole-gyii ki maa man kyo mu su. N towe fané kesintin to fee, ni fan kan fan su kikoole-gyii pii fee masitadi oyu kibi gbaa mu, fen taale towe kibii nimu ye, 'Kusuu li nfu kpee fale' ke ki kusuu. Sehn man bu to niu fen mee taale waa."

21 (Amaa amco kabwaare-kule ye nojmina i taale waa fale asin nimu kedubi.)

22 Sanja mu ni abuulapu mu kpini ba ba Galile əsuwule su mu, Yesu towe bamu ye, "Bee biti ba lee me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu waa asa abaa to.

23 Bee biti ba moc me, ke kake sasapu mu, n kyinji ba nkpa to." Abuulapu mu ba maa nu kanin mu, bamu nkolo i nyita bamu gaa.

Kabwaare-sunkpa aye tuutuu

(Maki 9:30-32; Luka 9:43-45)

24 Yesu maa mu abuulapu ba maa ba Kapanum kade to mu, kabwaare-sunkpa aye tuutuu akcolepu mu ba ba Pita ase ba taase mu ye, "Fané əkaarpu i ka kabwaare-sunkpa aye tuutuu mu?"

25 Ni Pita lee kono ye, "Eehn, ee ka."

Pita maa ba kikpaara su mu, ni Yesu daa kitaase ye, "Simon fu nfeere i gye nene? Bamco ase ni dulinyaa to awura bee koole bamu kagya kase tuutuu? Bee koole bee li bamu gbaa-gbaa bamu-bii ana ase nin abee afos?"

26 Pita lee kono ye, "Bee koole bee li afos?"

Ni Yesu towe Pita ye, "Kanin bire nde-bii ba man tii su.

27 Amaa a maa mee biti a maa waa bamu agbu su mu, kpee əru to naa tuu fu daruwa. Okun mu ni fii biti fu daa kikita mu, bugi mu kono, fii biti fu wu kederebi mu ni kii biti ki fuu maa fu tuutuu. Ke fu taa naa ka bamu."

18

Əmu ni ə gye əkpare lbwaare kuwura-gyii mu to

(Maki 9:33-37; Luka 9:46-48)

1 Kanin sanja manja to mu, abuulapu mu ba ba Yesu ase ba taase mu ye, "An e to mu, animu i gye əkpare svsu kuwura-gyii mu to?"

2 Ni Yesu ti kebii pii ku ba yile bamu nsana-nsana.

3 Ni ə towe bamu ye, "N towe fané kesintin nin fee, fan dan fan man kyeege ke fan waa fee nbii pii-pii mu, fen mee ye fan loo svsu kuwura-gyii mu to kakaaku.

4 Imu su okumaa mu ni ə biya mu n-yii kase fee kebii pii nimu mu, i gye əkpare svsu kuwura-gyii mu to.

5 "Ni əkumaa mu ni ə koole kebii pii fee ənimu me kitu to mu, ə koole me nimu.

6 Amaa əkumaa mu ni i kan bøla mu su, ke nbii mu ni ba koole me gyii fale to oku waa alibi mu, i bo sa mu fee ba taa kubuu lala əjmina mu əbøle to naa tuu əru bungyinsa to.

7 "Dulinya nimu to asa, bamu laaku! Lii fee ato mu ni i yegé niu bee tyee bamu kikoole gyii to mu, i nyé akyo. Fale ato ii biti i ba, amaa əkumaa mu ni i bøla mu su ba mu, mu laaku.

8 Ni fu kibaa abee fu kiyaa i yegé niu fi waa alibi mu, tin kumu tuu. I boron sa fu fee fu maa taa kibaa abee kiyaa diye loo nkpa kakpaa to, i

kyc fu maa su abaa anyo ye ayaa anyo ke ba taa fu tuu fulon mu nii ki mee dun kakaaku mu to.

⁹ Nii fu kinsi ii yegē nii fu waa alibi mu, kyole kumu tuu. I buron sa fu fee fu maa taa kinsi kulu loo nkpa kakpaa to, i kyc fu maa su ansi anyo ke ba taa fu tuu aworufu fulon yen-yen to.”

*Kijasan lii kabulupu foyisa
(Luka 15:3-7)*

¹⁰ Nii Yesu towe bamu ye, “Fan baa fan da su ke fan man ku apii-pii mu to oku fee o man gye sehn. N towe fane fee bamu nbooo mu nii ba bu susu mu, ii wu me-Se mu nii o bu susu mu ansi to sanja kumaa.

¹¹ Lii fee me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu ba nii ke n ba molige asa mu nii ba foyi mu.”

¹² Nii Yesu towe bamu ye, “Nii onyin ku kan o su nbulupu kufa, nii bamu to okulon foyi mu, minne nii fii nyi maa biti o waa? O mae ye o yegē adikpano ye akpano mu kibui obule to, ke o naa biti okulon mu nii o foyi mu abee?”

¹³ N towe fane kesintin to nii fee, nii o kan wu mu mu, mu ansi ii biti i gyii mu su, i kyc adikpano ye akpano mu nii ba man foyi mu.

¹⁴ Kanin okpa manja su nii fane-Se mu nii o bu susu mu gbaa mee biti fee apii-pii nimu to okulon maa foyi.

*Nii Fu birisa nii o waa fu
alibi mu, kuto nimu nii
fu waa*

¹⁵ “Nii fu-supu abee fu-daa kan waa fu alibi mu, kpee mu ase naa lee mu alibi mu kaapu mu fane asa nyi. Nii o kan nu kase sa fu mu, fu bila biya mu ba okpa danbirasa mu su nimu.

¹⁶ Amaa nii o man kan nu sa mu, biti nyimisa kulu abee asa anyo tii fu n-yyi su ke fen kpee mu ase. Saamu, asin mu i nye yile fee kanan mu nii Asinkyan yilasa mu i towe ye, ‘I dagaa asin kumaa i nye asa anyo abee asa asá be gyii imu adanse.’

¹⁷ Nii o man kan bila nu sa bamu mu, taa asin mu naa tuu Krisito kubu mu ansi to. Nii o bila kina kunu sa bamu bire, taa mu fee odakpa osunpu abee apoo lenpoo okoolepu.

¹⁸ “N towe fane kesintin fee, kuto kumaa mu nii fan qmina kase su nfi mu, Ibwaare ii biti o qmina kumu susu, nii kuto kumaa mu nii fan kina kase su nfi mu, Ibwaare ii biti o kina kumu susu.

¹⁹ “N bila n towe fane ye, nii fane to anyo ba kan waa konco kulu kule Ibwaare ye bee biti kuto ku mu, Me-Se Ibwaare mu nii o bu susu mu ii biti o waa sa bamu.

²⁰ Lii fee katun kumaa mu nii asa anyo abee asa asá ba gyañe me kitu to mu, n bu bamu ase.”

*Kijasan lii kiyaafole mu nii
o mee su kwhee mu su*

²¹ Nii Pita ba Yesu ase ba taase mu ye, “Onyiripe, ilii ifine nii me-burisa waa me alibi nii i dagaa fee n taa kee mu? Ilili isuno abee?”

²² Nii Yesu lee konco ye, “Ayee, man gye ilii isuno, amaa adusuno kanin ilii isuno.

²³ “Lii fee susu kuwura-gyii mu du nii fee owura ku maa biti mu ayaafole ba ba kaapu mu akc mu nii ba su mu.

24 Maa piili ee taase mu akə mu, nii ba taa ɔnyin ku bıya mu. ɔnyin mu su owura mu kuko afulee nderebi ngbın-ngbın.

25 Maa man taale ka mu, nii mu owura mu ye, ba taa maa mu-ka ye mu-bii ana ye kuto kumaa mu nii o su mu naa fe ke ba ba ka kuko mu.

26 "Nii kuyaafole mu kyun maŋa mu amulii su kule mu ye, 'Obilisa, nyę kenyiita sa me, n biti n ka fu kuko maŋa kpini.'

27 Nii kuyaafole mu asin i waa mu owura mu kowee, nii o taa kuko mu kpini kęe mu, nii o yege nii o nate.

28 "Amaa kuyaafole mu maa lui mu, o naa wu mu birisa kuyaafole mu nii moc mu o su mu afulee nderebi kılıfa. Nii o naa kitaa mu obule to tówe mu ye, 'Ka me kuko mu nii fu su me.'

29 "Nii mu birisa kuyaafole mu maŋa mu amulii su kule mu ye, 'Nyę kenyiita sa me, n biti n ka kuko mu kpini.'

30 "Amaa o kina mu birisa maŋa kikule mu, nii o taa mu naa tii obu naa fuu saŋa mu nii ee biti o nyę afulee ba ka mu kuko mu.

31 Mu birisa ayaafole mu nii ba san mu ba maa wu kanan mu nii o waa mu birisa mu, i tօorco bamu gaa nii ba naa tówe asin mu kpini sa bamu owura mu.

32 "Tuto nii owura mu tu mu kuyaafole maŋa ba nii o tówe mu ye, 'Fu gyę kuyaafole kumu to oln wuya. N taa fu kuko kpini nimu kęe fu, kpali feę fu maa kule me su.'

33 I man dagaa fu gbaa fu maa wu fu birisa mu kowee fee kanan mu nii ngbaa me n wu fu kowee mu?"

34 Tuto mu ɔnyiripre mu nyę agbu gaa, nii o taa mu naa tii obu ye ba nyanla mu naa fuu saŋa mu nii ee biti o ka kuko mu kpini."

35 Nii Yesu tówe bamu ye, "Fale nii Me-Se mu nii o bu svsv mu ii biti o waa fane ɔkumaa nimu, amoč fu kan taa fu birisa alibi kęe mu lui fu kokolo to mu."

19

Yesu kaapu kekili kikina asin (Maki 10:1-12)

1 Yesu maa tówe nimu lıwe mu o lui Galile kpee Gyudeya kibaafun, Gyodan ɔpu mu benbe.

2 Asa damante ba buu mu nii o kyę bamu ał toto.

3 Nii Farasii abi aku ba ba mu ase ba ba tuu mu to kiu. Ba taase mu ye, "I de ɔkpa sa ɔnyin fee o yile asin kumaa nimu su kina mu-ka?"

4 Yesu lee kono ye, "Fan man karage Asinkyanyan yilasa mu to wu fee, 'Lii npili ase mu, Ibwaare waa bamu ɔnyin ye ɔkyu' nin abee?"

5 Nii Ibwaare tówe ye, 'Lii fale su, ɔnyin ii biti o yege mu-nyi ye mu-se, ke maa mu-ka ba buga ke bamu anyo ba waa kayı-wıle kılın?' "

6 Imu su ba man bila ba gyę anyo, amaa ba gyę nyumisa kılın. Kanın su kuto mu nii Ibwaare taa buga waa kükülon mu, ɔku o man barige imu to."

7 Nii ba taase mu ye, "Mine su nii Mosesi sa kono ye ɔnyin i taale sa mu-ka kekili kikina ɔwule ke o kina mu?"

8 Yesu lee kono ye, "Mosesi sa fane ɔkpa ye fan kina fane-ka ana, lui fee fane nkolo i bulon nin. Amaa man gyę fale nii i kyuna i du lui npili ase mu.

9 N tōwe fane kesintin ye, nii i man gye ye əkyu lü mu-kuli kamaa, nii ɔnyin mu kina mu naa kili əkyu pwpwe mu, ɔnyin mu nyita kekili."

10 Mu abūlapu mu ba tōwe mu ye, "Nii i kan i gye kanin nii i du okuli maa əkaa nsāna mu bire, nii nyimisa man kili għaa i bo."

11 Nii Yesu lee kōnō ye, "Man gye əkumaa nīmu i taale kōole fale asin kyula, amoo bamu nii ba taa asin mu sa bamu nkun.

12 Anyin akku ba bu tō nii be mee taale kili, lü fees kanin nii ba kuvugħe bamu, nii akku mōo asa i waabam kānun, nii akku mōo ba kina kekili lü sūsū kuwura-gyii mu kusun su. Ħomu nii ee taale kōole kikaapu nīmu kyula mu, o kōole."

Yesu su kebiti sa

nbii wuribi

(Maki 10:13-16; Luka 18:15-17)

13 Tōtō nii asa kū ba taa nbii wuribi ba Yesu ase ye o taa mu abaa gyaga bamu su, kule kabwaare-kule sa bamu. Amaa mu abūlapu mu ba gya asa mu nii beebya bamu mu.

14 Yesu tōwe ye, "Fan yegħe nbii wuribi mu ba ba me asse, fan man tii bamu əkpa, lü fees sūsū kuwura-gyii mu kī gye sa asa mu nii be du fees nbii-wuribi mu lee nūn."

15 Maa taa mu abaa gyaga bamu su luwe mu, nii o lü tōtō kyūn.

ɔnyin ato wuya mu

(Maki 10:17-31; Luka 18:18-30)

16 Nii ɔnyin kū ba Yesu ase ba taase mu ye, "Əkaapu, minn kuto danbirasa nii i dagaa n maa waa ke n nye nkpa kakpaa?"

17 Yesu lee kōnō ye, "Minn su nii fi taase me kuto mu nii ki buren su? Əku man gye ədanbirasa, amoo Ibwaare nkun. Nii fii biti fu nye nkpa kakpaa mu, buu Mosesi nbara mu."

18 Nii ɔnyin mu taase ye, "Imoo?" Yesu lee kōnō ye, "Man mōo, man lu fu-ka abee fu-kuli kamaa, man yuuri, man yile antiżżeġa kamaa,

19 buu fu-se ye fu-nyi, 'ke 'fu biti fu biraşa fee fu n-yyi.'

20 Nii kiyaafele mu tōwe ye, "N buu innum kipni. Minn kuto i san me?"

21 Yesu lee kōnō ye, "Nii fu kan fii biti ye fu baa fu du kyeekeye bire, kpee naa fe fu ato kipni ke fu taa afulee mu sa atiripu, fii biti fu nye kapatijeh sūsū, ke fu lan ba buu me."

22 Ənyin mu maa nu fale mu i toorċċa mu gaa, nii o lü tōtō kyūn lu fee o su ato gaa.

23 Nii Yesu tōwe mu abūlapu mu ye, "N tōwe fane kesintin ye, i bveln sa ato wuya fee o loo sūsū kuwura-gyii mu to.

24 N bila n tōwe fane ye, i bveln sa nyċċoma fee o loo baasa əbo* to i kyō ato wuya o loo Ibwaare kuwura-gyii mu to."

25 Abūlapu mu ba maa nu kanin mu, i kyinkiyin bamu gaa nii ba taase abaa ye, "Kanin bire animu nii Ibwaare ii biti o molige nīmu?"

26 Yesu kū bamu nii o tōwe ye, "Nyimisa ase bire innum i meej taale waa, amaa Ibwaare ase bire kuto kumaa nīmu i taale waa."

27 Pita lee mu kōnō ye, "Ku! A maa yegħe kuto kumaa nīmu an buu fu fale, minn nii an biti a nye?"

28 Nii Yesu tōwe bamu ye, "N tōwe fane kesintin ye, nii Ibwaare kan bun dulinyaa pwpwe, nii me, Daadimaadi Obii-nyinsa kyūna me bonyaa kuwura-gya mu su, fane mu nii fan buu me mu għaa, fen biti fan kyūna

* **19:24 19:24** Kebuno pii kū fu Gyerusalem kade to mu nii bee ye. 'Baasa əbo'

nwuragya kudu anyo su, ke fan gyii lsirayi nbuno kudu anyo mu su kuwura.

²⁹ Nu okumaa mu nii o yeges akpaara, abees piukyi, abees mu-se, abees mu-nyi, abees mu-bii ana, abees adco lii me su mu, ee biti o nyet imu ilii kufifa, ke o bila nyet nkpa kakpaa.

³⁰ Amaa asa gaalaagaa mu nii ba gyankpaa mu, bee biti be sii kamaa, nii asa gaalaagaa mu nii ba bu kamaa mu, bee biti ba ba gyankpaa."

20

Kijasan lii kusun awaapu ku su

¹ Nu Yesu bila towé bamu ye, "Susu kuwura-gyii mu ki du nii fée onyiñi ku maa kusun kakaaku nyenyenfuu, o naa biti asa ke ba sun kusun mu ndoo to.

² Maa naa nyet bamu mu, nii maa bamu ba towé kyula abaa ye ee biti o ka bamu kederebi kulun kake kulun ibiri mu, nii o taa bamu kpee mu ndoo to.

³ "Kyowé maa waa fée kerefi akpano mu, o bila kpee kade mu kigya ase naa wu aku ba maa yile ba mæe waa sehn.

⁴ Nu o towé bamu ye, 'Fane gbaa fane fan kpee naa waa kusun me ndoo to, ke n ka fane kuto mu nii ki dagaa.'

⁵ Nu ba kpee.

"Kyowé amu nsana ye kerefi asa to mu, nii o bila taa aku kpee kanin.

⁶ Kalaatipwe su kyowé maa tiye ee mata afatees to mu, nii o bila kpee naa wu aku ba maa yile ba mæe waa sehn. Nu o taase bamu ye, 'Minne i waa su nii fan yile nifü kake ibiri nii fan man su kusun.'

⁷ "Nu ba lee mu kono ye, 'Oku man taa ane ye a naa sun sa mu.'

"Nu o towé bamu ye, 'Kanun bire fane gbaa fane fan ba kyon kpee naa waa kusun me ndoo to.'

⁸ "Kalaatipwe maa fuv mu, nii ndoo wuya mu towé asunpu mu okutisuru ye, 'Tii asunpu mu, ke fu ka bamu kuko. Piili lii bamu nii ba sii kamaa ba mu su naa fuv bamu nii ba gyankpaa ba mu.'

⁹ "Tuto nii o yeges nii asunpu mu nii ba kpee ndoo mu to sanja mu nii kyowé mata afatees to mu, ba ba koole kederebi kulun-kulun mu nii i gye kake ibiri koko.

¹⁰ I maa fuv agyankpaaru mu su mu, be nyi fée bee biti ba nyet ba kyo kamaa to wuya ana mu, amaa ngbaa bamu kederebi kulun-kulun maña nii ba nyet.

¹¹ Ba maa koole kederebi kulun-kulun mu, nii be piili bee kolite bee sa ndoo wuya mu ye,

¹² 'Bamu nii ba sii kamaa ba fale bire, sanja gberes nii ba sun kusun, yeges aneeene bire an yile kyowé kenken nimu su waa kusun ibiri. Amaa ana bamu kpini nii fu ka kyeekyee?

¹³ "Nu kadoo wuya mu lee bamu oku kono ye, 'Kyemine, n man sisii fu. Man gye kederebi kulun kuko nii maa fu an towé kyula kake ibiri kusun?

¹⁴ Imu su taa fu kederebi nate. Kanan mu nii i pire me ye n ka assi-amaapu mu, kanin nii maña nii n biti n ka fu gbaa.

¹⁵ N man su okpa fée n waa me koko biti lii me afulee su abees? Abees fu su kayi basa lii me kidanbirasa kiwaa su nin?"

16 Nii Yesu tōwe bamu ye, "Asii-amaapu bee biti ba biliŋi agyankpaapu ke agyankpaapu ba biliŋi asii-amaapu."

*Yesu bila tōwe mu kelew
ye mu kikyinjī asin
(Maki 10:32-34; Luka 18:31-34)*

17 Yesu maa kpee Gyerusalem mu, nii o taa mu abūlapu kudu anyo mu lū ikaa su, nii o tōwe bamu ye,

18 "Fan nu! An kpee Gyerusalem nimu, tuto nii bee biti ba naa lees me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu sa aseepu bilsa ye nbara akaapuru. Ke ba bun me lewu kwpwē,

19 ke ba taa me waa bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu abaa to, ke ba waa me ibasasin ke ba tiŋe me, ke ba da me mata oyu laasa su. Amaa nke nsa ake mu, n biti n kyiŋi lū lewu to."

*Sebedi mu-ka kuvkule sa
mu-bii ana
(Maki 10:35-45)*

20 Nii Sebedi mu-ka maa mu-bii ana anyinsa anyo mu ba ba Yesu ase, nii bamu-nyi ba munja Yesu ayaa to kule mu kuto ku.

21 Nii Yesu taase mu ye, "Mine nii fii biti?" Nii o lees kono ye, "Kyula sa me fee, mi nibii nnyo nimu, əku o kyuna fu-gyisa su ke əku moç ə kyuna fu-bina su fu kuwura-gyii mu to."

22 Nii Yesu tōwe bamu ye, "Fan man nyi kuto mu nii fen kule fale. Fen taale gyii awurufo mu nii n biti n gyii mu?"

Nii ba lees kono ye, "Eehn, an taale."

23 Tuto nii Yesu tōwe bamu ye, "Fen taale gyii awurufo mu nii n biti n gyii mu, amaa n man su əkpa fee n lees omu nii ee biti o kyuna mi-gyisa su abee me-bina su. Ikyinakpa inimbu i gye sa bamu nii me-Se wola lɔŋɔ yila sa bamu mu."

24 Abūlapu kudu mu nii ba san mu, ba maa nu inimbu mu, ba nyi agbu waa Gyemisi maa mu-supu Gyɔn.

25 Nii Yesu tii bamu ba buga nii o tōwe bamu ye, "Fen nyi fee dulinyaa nimu to agyankpaapu mu bee kaapu bamu əlun asa su, nii alulunpu gbaa bee kaapu bamu əlun asa su.

26 Amaa fanee fane to bire, i man dagaa i maa waa kanin. Nii fane to əku kan ii biti kibilisa mu, i dagaa maa waa fane kiyaafo,

27 nii fane əkumaa mu nii ee biti fee o waa əgyankpaapu mu, i dagaa maa waa fane kinye,

28 fee kanan mu nii me, Daadimaadi Obii-nyinsa gbaa n man ba nii ke ba sun me, amaa n ba nii ke n ba sun, ke n taa me nkpa kee, ke i ka asa gaalaagaa alibi kuko."

*Yesu kikyę agyaatanapu anyo
(Maki 10:46-52; Luka 18:35-43)*

29 Yesu maa mu abūlapu ba maa lū Gyeriko kadé to mu, asa gaalaagaa ba buu bamu.

30 Tuto mu, agyaatanapu anyo ku ba te əkpakaa, nii ba nu fee Yesu ii kyun mu, ba kuusi tii mu ye, "Onyiripe, Dawidi kanaana-bii, wu ane kuwhee?"

31 Nii asa mu ba punte bamu su ye ba bun bamu nno su, amaa ba kuusi kenken ye, "Onyiripe, Dawidi kanaana-bii, wu ane kuwhee."

32 Nu Yesu yile nu o tui bamu, nu o taase bamu ye, "Minne nu fen biti fees n waa sa fane?"

33 Nu ba lee kono ye, "Onyiripe, an biti fees ane ansi i bugi nun."

34 Nu Yesu wu bamu kowee nu o mata bamu ansi. Opula manja to nu bamu ansi i bugi nu ba buu Yesu.

21

Yesu loo Gyerusalem fēe Owura

(Maki 11:1-11; Luka 19:28-40; Gyōn 12:12-19)

1 Yesu maa mu abulapu ba maa tiri Gyerusalem to, nu ba fuu Betifage kade to mu nu ki bu Olifu kibbi-bi mu ase mu, Yesu sun mu abulapu anyo,

2 nu o towē bamu ye, "Fen kpee kade-bi mu nu ki bu fane ansi to mu, fen biti fen wu kuruma ku maa kyaa tutu maa mu-bii. Fan sanje bamu buya me.

3 Nu oku kan taase fane kuto ku mu, fan towē mu ye, 'Onyiripe Yesu ii biti bamu.' Nu ee biti o yegē fan taa bamu buya me."

4 Inimoo i waa kanin nin ke asin mu nu l̄bwaare bōla mu otōwepu su towē yila mu i ba to. Asin mu i gye ye,

5 "Towē Siyon abii mu ye,

'Fan kui, fane owura u ba fane ase,

O du bōhn nu o te kuruma su,
kesintin to o te kuruma kadanba su.'

6 Mu abulapu mu ba naa waa fees kanan mu nu Yesu sa bamu kono ye ba waa mu.

7 Ba taa kuruma ye mu-bii mu ba, nu ba taa bamu ato bunsa gyaga bamu su, nu Yesu dii kyuna kadanba mu su.

8 Asa damante ba taa bamu ato bunsa tutu kigbenbi su, nu aku mooc ba kyate iyu n-yaabi wurige kigbenbi mu su.

9 Asa damante mu nu ba bu mu ansi to mu, ye bamu nu ba buu mu mu bee kuusi bee towē ye,

"Hosana* i gye sa Owura Dawidi kanaana-bii mu."

"Kusee i gye sa omuni ee ba Onyiripe kitui mu su!"

"Hosana i gye sa l̄bwaare mu nu o bu suuu."

10 Yesu maa loo Gyerusalem kade mu to mu, kade mu kpini koole olanba, nu asa bee taase ye, "Animoo nin?"

11 Nu sakyō mu ba lee kono ye, "Onimoo i gye Yesu, l̄bwaare otōwepu mu nu o li Nasareti kade to nu ki bu Galile kibaafun mu."

Yesu gya asa li Kabwaare-sunkpa aye

(Maki 11:15-19; Luka 19:45-48; Gyōn 2:13-22)

12 Yesu loo kabwaare-sunkpa aye mu opula, nu o gya asa mu nu bee fe, ye bamu nu bee sooc mu kpini li tutu. O bala afulee akyerepu mu iteeburu ye alōpō afepu mu ibenkyii bun.

13 Nu o towē bamu ye, "Ba kyurcoo waa Asinkyan yilasa mu to ye l̄bwaare ye, 'Bee biti ba tu me kikpaara ye kabwaare kulekpa', amaa fan taa tutu bilinji bamu nu bee yuuri ɔlon su obaalakpa."

* **21:9 21:9** Hosana kase i gye molige ane.

14 Agyaatanaaru ye ayaa ye abaa wusa wuya ana ba ba mu ase kabwaare-sunkpa aye mu to, nii o kye bamu alo.

15 Amaa lbwaare aseepu abilisa ye nbara akaapuru ba maa wu ato kyinkyinsa mu nii o waad, ye nbii mu kikuusi kabwaare-sunkpa aye bee towe ye, "Hosana i gye sa Dawidi mu kanaana-bii mu", nii ba nye agbu.

16 Nii ba taase mu ye, "Fu nu asin mu nii nbii mu bee towe mu?"

Nii Yesu lee kono ye "Eehn, fan man puita kale li Asinkyan yilasa mu to ye,

'Fu kaapu nbii ye nbii wuribi ye
ba yin fu.'

17 Nii o li tuto kpee Betani kade to nii o de tuto.

Yesu towe nno waa

figi oyu mu

(Maki 11:12-14, 20-24)

18 Lii kaake nyenyenfuu Yesu maa bwii ee kpee Gyerusalem mu, akon nii moco mu.

19 Maa wu figi oyu maa yile okpa kaa mu o kpee kumu ase, amaa o man wu sehn kumu su amco afatee nkun. Nii o towe kumu ye, "Fu man bila ye fu soyi abi kpini-kpini!" Opula to nii oyu mu wole.

20 Abiulapu mu ba maa wu kanin mu, i kyinkyin bamu. Nii ba taase ye, "Nene su nii figi oyu mu wole bilen kanin?"

21 Yesu lee kono ye, "N towe fane kesintin ye, nii fan kan koole me gyii, nii fan man gyii imoore mu, man gye ye fen biti fan taale waa kuto mu nii ki waa figi oyu numu nkun. Amaa fen taale towe kibui numu ye, 'Kusu lu nfii naa tyee opu to,' ke i waa kanin."

22 Nii fan kan koole me gyii mu, fen biti fan nye kuto kumaa mu nii fan kule kabwaare-kule to mu."

Ba taase Yesu katin mu

nii o nye mu əlon li

(Maki 11:27-33; Luka 20:1-8)

23 Yesu loo kabwaare-sunkpa aye mu. Maa bu tuto ee kaapu mu, lbwaare aseepu abilisa ye kade mu abilisa ba ba mu ase, nii ba taase mu ye, "Mine əlon nii fo su fi waa ato nimu? Nii animu i sa fu fale əlon."

24 Yesu lee kono ye, "Ngbaa me n biti n taase fane asin ku, nii fan kan lee me kono mu, n biti n towe fane əlon mu nii n su n waa inimu."

25 Gyon kekyugyee mu, fine nii ki li? I kyina li susu nin abee i li asa ase nin?" Ba towe bamu wole-wole to ye, "Nii an kan towe ye, 'Ki li susu nin', ee biti o taase ane ye, 'Nii mine i waa nii fan man koole mu gyii?'

26 Amaa an kan towe ye, 'Ki li asa ase mu', an sile asa mu kufuu, li fee bamu kpini ba koole gyii fee Gyon kyina o gye lbwaare otowepu nin."

27 Imu su ba lee Yesu kono ye, "A man nyi."

Nii o towe bamu ye, "Kanin bire ngbaa me, n mee ye n towe fane əlon mu nii n su n waa inimu."

Kijasan li əse

ku ye mu-bii

ana anyo su

28 Nii Yesu taase bamu ye, "Imu nii n biti n towe fale, nene i gye fane nfessege? Onyin ku i kyina o bu to nii o su nbii-nyinsa anyo. O kpee ogyankpaapu mu ase naa towe mu ye, 'Mi-bii, ndaga kpee me kadco mu to naa sun kusun.'

29 “Nii o lee kono ye, ‘N tewe ye n kpee.’ Amaa kamaa to mu o kyeegege mu nfeere ni o kpee.

30 “Nii ose mu kpee mu-bii banban mu ase naa tewe mu kanin asin kuluun maaja. Nii o lee kono ye, ‘Nsé, n biti n kpee.’ Amaa o man kpee.

31 “Bamu anyo maaja, anumu i waa kuto mu nii mu-se ii biti?”

Nii ba lee kono ye, “Ogyankpaaru mu.”

Nii Yesu lee tewe bamu ye, “N tewe fane kesintin ye, apoo lenpoo akoolepu ye agyamilo-kyi bëe gyankpaa fane bee loo lbwaare kuwura-gyii mu to.”

32 Lii fee Gyen ba fane ase nii ye o ba kaapu fane ikpa kyiigisa okpa, nii fan man koole mu gyii, amaa lenpoo akoolepu ye agyamilo-kyi ba koole mu gyii. Nii halu fan maa wu inumu kamaa to mu, fan man yegé alibi kiwaa ke fan koole mu gyii.”

Kijasan lii paa agyipu mu su

(Maki 12:1-12; Luka 20:9-19)

33 Nii Yesu tewe bamu ye, “Fan bila nu kijasan ku. Onyin ku kyina dco oyin sooyi abisa. Nii o njima iyu kyaabco kumu, nii o kuu wayin onyulekpa obo kudco mu to, nii o rooyi opula mu nii akusuru bee dii bëe kii kudco mu su. Nii o taa kudco mu waa paa agyipu ku abaa to, nii o kpee osuwule ku su.

34 Kitijes saja maa fuu mu, nii o sun mu ayaafole ye ba kpee paa agyipu mu ase naa koole mu ogyikpa mu nii ee biti o nye mu biya mu.

35 “Nii paa agyipu mu ba kitaa mu ayaafole mu, nii ba dayi oku, nii ba mco oku, nii ba twu osasaru mu abuu.

36 Nii o bwii sun mu ayaafole aku nii ba kyo bamu nii o gyankpaa sun mu, nii paa agyipu mu ba waa bamu fee kanan mu nii ba waa abanban mu.

37 Laalaalwe mu, o sun mu-bii-nyinsa bamu ase tewe ye ‘Bee biti ba taa beerees sa mi-bii’.

38 “Amaa paa agyipu mu ba maa wu mu-bii maa ba mu, ba tewe abaa ye, ‘Onimu i gye kapatiye ogyipu mu’. Fan ba ke a mco mu ke a taa mu kapatiye mu.

39 Imu su ba kitaa kebii mu, bïte mu lü kadco mu to, nii ba mco mu.

40 “Imu su, nii kadco wuya mu kan ba mu, minu nii ee biti o waa paa agyipu mu?”

41 Nii ba lee kono ye, “I waa kanan kumaa ee biti o mco kanin asa libi maaja, ke o taa kadco mu sa paa agyipu pupwe ku, mu nii bee biti ba baa bëe sa mu mu ogyikpa lü adco-gyito mu to kitijes saja.”

42 Nii Yesu taase bamu ye, “Fan man piita kale Asinkyan ylasa mu to ye,

‘Kubuu mu nii apoyipu ba kina mu,

kimu i ba bilinji kibontonbulonto kubuu kpare mu nii ki su obu mu to.

Onyiripe mu i waa inumu,

nii i kyinkyin ane.’

43 “Imu su n tewe fane ye, lbwaare ii biti o taa mu kuwura-gyii mu lü fane ase, ke o taa sa asa mu nii bee biti ba waa mu kebiti mu.

44 Okumaa mu nii o tuye kubuu nimu su mu, ii biti o boyi to buriburi, amaa emu nii ki lü tuye mu su mu, ii biti o patiye to.”

45 Ibwaare aseepu abulisa ye Farasii abi ba maa nu Yesu ajanasan mu, ba bu fée bamu asin nu eet towé.

46 Ba biti okpa mu nu ba taa kitaa mu, amaa ba sile sakyó mu, li fée asa mu be nyi maa gye Ibwaare otowepu nín.

22

Kijasan li kikyifō

kensi-gyii su

(Luka 14:15-24)

1 Nu Yesu bila taa ajanasan to towé sa asa mu ye,

2 "Susu kuwura-gyii mu du nún fée, owura ku maa waa kikyifō kensi-gyii lala sa mu-bii-nyinsa.

3 Nu o sun mu ayaafole ye ba kpee naa ti bamu nu o da kibaa ti bamu ye ba be kensi-gyii mu to, amaa ba kina ki ba.

4 "Tuto nu o bila sun ayaafole aku towé bamu ye, 'Fan naa towé bamu nu n da kibaa ti mu fée n kuula lwe. N mooc inaate gbelu ye akpensen-kpesen mu nu ba su nfó, nu n kuula kuto kumaa lwe. Fan ba kikyifō kensi-gyii mu to.'

5 "Amaa asa mu nu o da kibaa ti mu, ba man towé mu. Aku ba kyun bamu ndoo ana to, nu aku mooc ba kyun asun to.

6 Nu bamu nu ba san mu mooc ba kitaa owura mu ayaafole mu dayi nu ba mooc bamu.

7 Owura mu nyé agbu gaa. Nu o sun mu anaakóru, nu ba naa mooc kanin amocoopu maya nu ba tuwa bamu kade.

8 "Tuto nu o towé mu ayaafole ye, 'N lwe kikyifō kensi-gyii agyito mu, amaa bamu nu n da kibaa ti mu, ba man towé, imu su ba man dagaa agyito mu kigiyi.

9 Kanin su fan loo kade to kpee agbenbi su, naa ti okumaa mu nu fen wu mu ba kikyifō kensi-gyii mu to.'

10 Imu su ayaafole mu ba li kpee agbenbi su ye katin kumaa nate ti esa kumaa mu nu ba wu, asa adanbirasa ye alibi kpini buga to, nu asa ba ba bôla kikyifō lenbu mu.

11 "Amaa saja mu nu owura mu ba kui lenbu mu to mu, o wu onyin ku maa man bun kikyifō to ato bunsá.

12 Nu owura mu taase onyin mu ye, 'Kyemine, nene nu fu waa fuu nfú yegé fu man bun kikyifō ato bunsá?' Amaa onyin mu man taale bugi kóco.

13 "Imu su owura mu towé mu ayaafole ye, 'Fan ijmina mu abaa ye ayaa, ke fan lees mu tuu nbwama kitentenbiri mu to, tuto nu kusu ye anobi kidunji bu.' "

14 Nu Yesu lwe ye, "Ba ti asa gaalaagaa, amaa gberee fale nu ba lees."

Lenpoo kika asin

(Maki 12:13-17; Luka 20:20-26)

15 Inumu kamaa mu, Farasii abi ba naa gyane ijmina kanan mu nu ba sun mu odun li mu asin towessa to.

16 Tuto nu ba sun bamu abulapu ye owura Herodi kamaa to abi kpee Yesu ase. Ba towé mu ye, "Okaaruru an nyi fu maa gye kesintin gyipu, nu fi kaapu asa Ibwaare asin bôla kesintin okpa su, yegé fu mee towé li nfeere mu nu asa bee fe, nu fu mee kui nyimisa kikpare su.

17 Imu su an biti a nu lui fu ase ye, i de ɔkpa fee a ka lenpoo sa Roma abi Owura Kasaro, abee a man ka?"

18 Amaa Yesu maa wola o nyi bamu nfere libi su mu, o tɔwe bamu ye, "Fan kebun bun ansi wuya ana! Minə waa su nii fen svu me ɔduu?"

19 Fan taa kederebi mu nii fen su fen ka lenpoo mu kaapu me." Nii ba taa kederebi mu ba sa mu.

20 Nii o taase bamu ye, "Anumu foto ye kiti i gyan kumu su fale?"

21 Ba lee kono ye, "Owura lala Kasaro." Imu su, Yesu tɔwe bamu ye, "Kvto mu nii ki gye Kasaro lee mu, fan ka sa Kasaro, nii kvto mu nii ki gye Ibwaaree lee mu, fan taa sa Ibwaaree."

22 Ba maa nu fale su mu, i waa bamu kiyān, nii ba yegē mu, nii ba nate kyon.

Kekili ye kekyiŋi lui lewu to asin

(Maki 12:18-27; Luka 20:27-40)

23 Kanun kake kuluñ maja mu Sadusi abi akv ba ba Yesu ase. Sadusi abi ba gye Gyiwu abi mu nii bese kaapu ye kikyinji ba nkpa to ku man bu to.

24 Ba ba taase mu ye, "Okaapuru, ane naana Mosesi kikaapu mu to mu, o tɔwe ye, nii onyin kan kili nii o man kuvge nii o wu mu, i dagaa mu-supu maa bwii kili okulapu-kyi mu, ke ba kuvge nbii sa olewupu mu.

25 To! Onyin kua maa mu-supu ana asuno ba kyna ba bu ane ase nfi. Obilisa ase mu kili nii o wu, yegē ba man kuvge nbii, nii mu-supu mu taa okulapu-kyi mu kili.

26 Kanun maja nii onyin sapu mu ye osasapu gbaa ba kili mu, halu naa fuu osunçsapu mu.

27 Laalaalwe mu, ɔkyi mu gbaa ba wu.

28 Saamu, kake lala mu nii asa bee biti ba kyiŋi lui lewu to ba nkpa to mu, anyin asuno banumu to mu, anumu mu-ka i gye ɔkyi mu? Lii fee bamu kpini ba kili mu."

29 Yesu lee bamu kono ye, "Fan foyi ɔkpa! Lii fee fan maa man nu Asin̄kyan yilasa mu kase, nii fan man nyi Ibwaaree olon mu su.

30 Kpalí fee sanja mu nii alewupu bee biti ba kyiŋi ba nkpa to mu, asa ba mœ̄s ye ba kili, amaa bee biti ba baa ba du nün fee Ibwaaree nbœ̄o mu nii ba bu svu mu.

31 Amaa lui alewupu kikyinji ba nkpa to asin mu, fan man kale wu asin mu nii Ibwaaree tɔwe sa fane mu nün?

32 O tɔwe ye, 'Me i gye Abraham Ibwaaree ye Isaki Ibwaaree ye Gyekobu Ibwaaree.' Inimu i kaapu nün fee, asa banumu ba maa wu gbaa mu ba san ba gye asa kusa Ibwaaree ase, nii o gye bamu Ibwaaree, man gye alewupu leye.

33 Sakyo mu maa nu fale mu, mu kikaapu mu i waa bamu kiyān.

Nbara mu to kikpare

(Maki 12:28-34; Luka 10:25-28)

34 Amaa Farasii abi mu ba maa nu fee, Yesu man yegē nii Sadusi abi mu ba nye bugi kono mu, ba tu abaa gyaŋe.

35 Nii bamu to ɔku mu nii o gye nbara onyipu mu taa asin taasesa svu Yesu ɔduu.

36 O taase mu ye, "Okaapuru, Ibwaaree nbara mu to mu, kumomø i gye kikpare?"

37 Yesu lee mu kono ye, "Taa fu koko lo ye fu kala ye fu nfere kpini nye kebiti sa fu-Nyiripe Ibwaaree."

38 Kınımu i gye nbara mu to kigyanckpaasa ye kukpare.

39 Nii kinyosapu mu du nın fee kumu. Imu i gye ye, 'Nyę kebiti sa fu tomaa fee fu n-yii.'

40 Mosesi nbara mu kpini ye lbwaare atowepu asin kaapusa mu i yile nbara nnyo nımu su nın."

Anımu mu-bii i gye

Krisito nımu?

(*Maki 12:35-37; Luka 20:41-44*)

41 Farasii abi ba maa ba gyanę mu, Yesu taase bamu ye,

42 "Mıne nfeere nii fan su lu Krisito mu su? Anımu kanaana-bii i gye mu?"

Nii ba lee kono ye, "Owura Dawidi kanaana-bii."

43 Nii Yesu taase bamu ye, "I waa nene su nii Kayaayu to Dawidi tu mu ye, 'Cnyırıpe?' Lu fee Dawidi tówe ye,

44 'Cnyırıpe mu tówe me-Nyırıpe ye,

"kyına me kibaa gyisa su,

naa fuu saja mu nii n biti n taa fu dun ana

waa fu ayaa kase."

45 Nii Owura Dawidi maa tu Krisito ye, 'Me-Nyırıpe' mu, nene su nii ee bila taale waa mu kanaana-bii?"

46 Bamu oku man taale bugi kono tówe asin aku, nii lu kanın kakę manja taa kyon, oku man bila taale yile to taase mu asin-taasesa ku.

23

Nbara akaapuru ye

Farasii abi kikaapu man

gye bamu awaasa

(*Maki 12:38-40; Luka 11:37-52, 20:45-47*)

1 Nii Yesu tówe kubu damante ye mu abılapu mu ye,

2 "Nbara akaapuru ye Farasii abi mu ii yi ane naana Mosesi ayaa to bee lee nbara mu kase.

3 Imu su kuto kumaa mu nii ba tówe fane ye fan waa mu, fan nu sa bamu ke fan waa. Amaa fan man waa ato mu nii bee waa mu, kpali fee be mee buu ato mu nii bee tówe fane mu su.

4 Bee ıqmina ısvula budusa nın bee sa asa ye ba sula, amaa bamu gbaa-gbaa bamu bire, ba mee ye ba taa bamu kibaa-bi kye asa mu to ke ba sula.

5 "Nii kuto kumaa mu nii bee waa mu, bee waa ke asa ba nyę wu bamu. Nii ba kyırıc abwaaresin gyaga ıswule su, nii ba taa imu mata bamu asıkpu ye abaa su, nii ba waa bamu ıkaale nno ayolobi bınswısa.

6 Nii ba kpee kigyii nsare to abee kabwaare kule ıgyanekpa to mu, ıkyınakpa kpare-kpare nii bee biti ba kyına.

7 Nii bee biti fee okumaa mu nii o gyanę bamu kade to mu, o gyenjo fwaala bamu, nii ba bila bee biti asa ba tu bamu ye 'Akaapuru.'

8 "Amaa fanee fane bire, fan man yegę ba tu fane ye, 'Akaapuru,' kpali fee fan su ıkaapuru kılın nın, fane kpini fan gye asupu ye adaa nın.

9 Fan man tu oku ye 'Cse' dulinyyaa nımu to, lu fee Cse kılın nii fan su, nii mu i bu sısu mu.

10 Abee fan man yegę ba tu fane oku ye 'Ckaapuru', kpali fee Ckaapuru kılın nii fan su, nii mu i gye Krisito mu.

11 Ҫomu nii ɔ gye ɔbilisa fane to mu, i dagaa maa gye fane kiyaafole.

12 Lii fee ɔkumaa mu nii ɔ kusaa mu n-yii susu mu, lbwaare ii biti ɔ biya mu kase, nii ɔkumaa mu nii ɔ biya mu n-yii kase mu, lbwaare ii biti ɔ kusaa mu susu.

Nbara akaapvpu ye

Farasii abi bamu laaku

13 "Fane nbara akaapvpu ye Farasii abi, fan gye kebunbun ansi wuya ana, fane laaku. Lii fee fen tii asa ɔkpa kanan mu nii ba man nye loo susu kuwura-gyii mu to. Fane gbaa-gbaa fane fen mee loo to, nii fen mee yegə bamu nii bee biti ba loo mu, ba nye loo to.

14 Fane nbara akaapvpu ye Farasii abi, fan gye kebunbun ansi wuya ana, fane laaku. Lii fee fen puni akulapu-kyii fen gyii bamu akpaara, yegə fen kule kabwaare-kule bunswisa, ke asa ba nye wu ye fen sun lbwaare kyeekeye. Lii fale su mu fane kusu bunte ii biti i baa i kyo gaa.

15 "Fane nbara akaapvpu ye Farasii abi, fan gye kebunbun ansi wuya ana, fane laaku. Lii fee fen nate nkyu su ye nde-nde su, ke fen nye kyeege nyumisa kulon ɔ ba sun lbwaare kanan mu nii fen sun mu. Amaa nii fan kan nye mu mu, fen waa osa mu ɔ dagaa awurufə folon yen-yen to ilu inyo fee fane.

16 "Fane akaapvpu mu nii fen du fee agyaatanapu nii fen gyankpaa asa mu, fane laaku. Lii fee fen kaapu ye, 'Nii ɔku taa kabwaare-sunkpa aye mu bo ntan mu, i man gye sehn, amaa nii ɔ kan taa kabwaare-sunkpa aye mu to suwa bo ntan mu, i dagaa maa buu ntan mu su.'

17 Fane agyaatanapu melensipu! Suwa mu i kyo abee kabwaare-sunkpa aye mu? Nii man gye suwa mu maa bu kabwaare-sunkpa aye mu to su nii suwa mu biliŋi lbwaare lee abee?

18 Nii fan bila towe ye, 'Nii ɔku taa saraga kaswii bo ntan mu, i man gye sehn, amaa nii ɔ kan taa kakée mu nii ki gyan saraga kaswii mu su bo ntan mu bire, i dagaa maa buu ntan mu su.'

19 Fane agyaatanapu banimu! Kakée mu i kyo abee saraga kaswii mu? Nii man gye kakée mu maa gyan saraga kaswii mu su nii ki ba biliŋi lbwaare lee abee?

20 Imu su ɔkumaa mu nii ɔ taa saraga kaswii bo ntan mu, o taa kaswii mu maa kuto kumaa mu nii ki gyan kumu su mu bo ntan nimu.

21 Nii ɔkumaa mu nii ɔ taa kabwaare-sunkpa aye mu bo ntan mu, o taa kumu ye lbwaare mu nii ɔ bu kumu to mu bo ntan nimu.

22 Nii ɔkumaa mu nii ɔ taa susu bo ntan mu, o taa susu kuwura-gya ye ɔmua nii ɔ te kumu su mu bo ntan nimu.

23 "Fane nbara akaapvpu ye Farasii abi, fan gye kebunbun ansi wuya ana, fane laaku. Lii fee fen barige fane ipu ato, fee akate, ye gaabu, ye akolonku ntun kudu-kudu, nii fen taa imu ketun kulon-kulon fen sa lbwaare, amaa fen mee towe asin kaapusa kpare mu nii i bu nbara mu to, fee kigyi asin imu ɔkpa su, kwesee kuwu, ye kikɔole-gyii danbirasa. Fale ato nimu i dagaa fan maa waa, yege fen taa ntun kudu su kutun kulon mu fen sa lbwaare.

24 Fane agyaatanapu agyankpaa! Fen taale fen wu kisusonbi ke fen fura mu foysi, amaa fen miye nyɔɔma.

25 "Fane nbara akaapvpu ye Farasii abi, fan gye kebunbun ansi wuya ana, fane laaku. Lii fee fen fwii fane ulape ye nwɛ-bi nmaa kyirekyire, yege imu ito to i gye ato mu nii fan taa kensi payi libi ye kekisi bɔla imu.

26 Fane Farasii agyaatanapu! Fan gyankpaa fwii nwε-bi ye ɿape mu ito to, ke imu nmaa gbaa i lu kyirekyire.

27 "Fane nbara akaapuru ye Farasii abi, fan gye kebunbun ansi wuya ana, fane laaku. Lu fee fan du nui fee nkyan mu nui ba pooy nui ba fuuli imu su parepare, nui i buroñ yege imu ito to bire, abuni awuya ye ato mu nui i gycc i bɔla imu to.

28 Kanin maja nui fan du. Asa ansi su mu, fan gye ɭkpa kyiigisa wuya ana, amaa fane nkolo to mu, fan gye kebunbun ansi ye kumu to oln wuya ana nui.

29 "Fane nbara akaapuru ye Farasii abi, fan gye kebunbun ansi wuya ana, fane laaku. Lu fee fen pooy Ibwaaare atowepu mu nkyan, nui fan lɔŋɔ ɭkpa kyiigisa wuya ana nkyan su ye ɔdan.

30 Nui fen tɔwe ye, 'Nui an daa an bu to ane naana ana saja mu nui, naafco a mee ye a tii bamu su ke a moɔ Ibwaaare atowepu mu.'

31 Fane gbaa-gbaa fane ii gyii kesintin lu asin nium su ye bamu nui ba moɔ Ibwaaare atowepu mu, bamu-bii ana i gye fane.

32 Kanin bire fan tiisi lɔwε fane naana ana alibi kusun mu.

33 "Fane ananse ye ananse bamu-bii ana! Nene nui fen taale sile lu kipwε kibul ye aworufu fulon yen-yen nium tɔ?

34 Kanin su, n biti n sun Ibwaaare atowepu ye anyaasinpur ye akaapuru fane ase. Amaa fen biti fan moɔ bamu aku, ke fan da aku mata iyu laasa su, ke fan dayi aku fane kabwaare-kule ɔgyanekpa, ke fan gya bamu lu nde su kpee nde su.

35 Imu su kusu bunte lu ɭkpa kyiigisa wuya ana mu nui fane asa ba kiyina moɔ mu kpini, ii biti i ba fane su. Lu ɭkpa kyiigisa wuya Abeli naa fuu Barakiya mu-bii Sakariya mu nui fane Gyiwu abi ba daa moɔ mu, kabwaare-sunkpa aye maa saraga kaswui nsana mu.

36 N tɔwe fane kesintin fee, inimu kpini kusu bunte ii biti i ba ndaga kakuyina nium to asa su.

37 "Oo! Gyerusalem asa! Fane mu nui fen moɔ Ibwaaare atowepu, nui fen tuu abuu fen moɔ bamu nui Ibwaaare sun fane ase mu. N kpan me n-yyi sanja gaalaagaa fee n buga fane-bii ana, fee kanan mu nui kakyaase-nyi i buga mu-bii ana ee waa mu atee to mu, amaa fen mee kyula.

38 Fane kui, Ibwaaare lu fane kabwaare-sunkpa aye mu, nui ki biliñi kitakpan.

39 N tɔwe fane nui ye fan man bila ye fan wu me naa fuu saja mu nui fen biti fan tɔwe ye, 'Kusee i gye sa omu nui ee ba ɔnyuripe Ibwaaare kitu to mu.'

24

Laalaalwε sinkaala

(Maki 13:1-13; Luka 21:5-19)

1 Yesu maa lu kabwaare-sunkpa aye ee kpee mu, mu abulapu ba ba mu ase bεe kaapu mu kanan mu nui kabwaare-sunkpa aye ibu mu i du.

2 Nui o tɔwe bamu ye, "Ye fan wu ato nium kpini? N tɔwe fane kesintin ye halu kubuu kuluñ gbaa mee ye o siii kumu bursa su, ke ba man nin kumu tuu."

3 Yesu maa te olifu kibui mu su mu, mu abulapu mu nkun i ba mu ase ba taase mu ye, "Tɔwe ane saja mu nui inimu ii biti i ba? Nui minne ii biti i baa i gye fu kiba mu ye laalaalwε mu sinkaala?"

4 Yesu lee kono ye, "Fan baa fan da su, ke oku o man pina fane.

5 Lui ffee asa gaalaagaa bee biti ba ba me kitu to ba towe ye, 'Me, i gyee omu nu Ibwaare wula lee mu', ke ba pina asa gaalaagaa.

6 Fen biti fan nu iko su kusakusa, ke fan nu iko asin kata-kata, amaa fan man yegé fane nkolo i njmaa fane. Kanin ato manja i dagaa i maa waa, amaa i maa kaapu fee laalaalwue mu tee fuu.

7 Ndendemande bee biti ba ko ye ndendemande, ke kuwura-gyii ki ko ye kuwura-gyii. Akun lala ye kase kigyingyen ii biti i baa i bu katin kumaa.

8 Inimu kpini i du nii ffee kedunjidi gyankpaasa.

9 "Nii bee biti ba taa fane sa ke ba nyanla fane ke ba mo fane. Nu osuwule su asa kpini bee biti ba kisi fane lui me su.

10 Kanin saja manja asa gaalaagaa bee biti ba bilinji lui kikoole me gyii to, ke ba lee abaa sa ke ba kisi abaa,

11 nii antijesa atowepu gaalaagaa bee biti ba ba pina asa gaalaagaa.

12 Lui kanan mu nii alibi kwwaa i longo tii su su mu, kinye kebiti sa abaa ii biti i ba kase,

13 amaa omuni o yile to kenken naa luwe mu, ii biti o nye kamolige.

14 Nii asa bee biti ba towe Ibwaare asin danbirasa nimu lui mu kuwura-gyii mu su dulinyaa to kpini, ke ndendemande kpini ba nu imu, pooy ke laalaalwue mu o baa.

15 "Imu su nii fan kan wu kuto kisisa mu nii kii buya alibi ki maa yile kabwaare-sunkpa aye mu to, fee kanan mu nii Ibwaare otowepu Daneli wula towe yila lui koo didaa mu, (I dagaa okalepu mu maa nu inimu kase)

16 saamu bamu nii ba bu Gyudeya mu ba sile kpee abu to.

17 Nii oku kan o bu obu ketin to mu, o man kpilige ba kase naa taa kuto ku lui kikpaara su.

18 Nii oku kan o bu ndoo to mu, o man bwii kpee naa taa mu kaale.

19 Kanin nke manja to mu, ito wuya ana ye atalapu, bamu laaku.

20 Fan kule Ibwaare fee fane kikusu sile inimu i man ba waa awoo saja, abee Kake fwutesa ake.

21 Lui ffee kanin saja maa awurufo ii biti i baa i bulon, nii awurufo ku man pui ba kanin lui koo dulinyaa npili ase, nii iku man bu to i bula ba kanin.

22 Nii Ibwaare man kan tin nke mu su bire, naafco oku man bu to o nye kamolige, amaa lui bamu nii o lee mu su mu, ee biti o tin nke mu su.

23 Kanin saja manja nii oku kan towe fu ye, 'Kii, Krisito mu bu nfu' abee 'Mu i bu fale' mu, man koole imu gyii.

24 Lui ffee antijesa Krisito ye antijesa Ibwaare atowepu bee biti ba ba, ke ba waa isinkaala lala ye adangana ke i nye taale pina bamu nii Ibwaare lee mu gbaa.

25 Fan kii, n gyankpaa n towe fane inimu nin pooy ke i ba.

26 "Imu su nii oku kan towe fane ye, 'Krisito mu i lui o bu keperi su fale' mu, fan man kpee tutu, abee oku kan towe ye, 'Krisito mu baala nfu' mu, fan man koole gyii.

27 Lui ffee, kanan mu nii buplayi i wee isee lui kyowee kilu, nii bee wu kumu halu kyowee kituyee mu, kanin manja nii me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu kiba ii biti i baa i du.

28 Katin kumaa mu nii kuto belenbuni osa bu mu, tutu manja nii agyinbwii bee lante.

29 "Saja maŋa awurufó mu kamaa mu, opula to
'nu kyowé ii biti o bii to,
nu ɔbwaayé mées ye o baa o kui to,
nu akyikpebi ii biti u lü svsu tiye,
ke ato kumaan mu nu i bu svus mu i gyingyen."

30 "Kanin saja maŋa me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu sinkaala ii biti u
lü svus, nu ndéndemande asa mu nu ba bu kase su mu bee biti ba boota
to, fee ba maa wu me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu n maa lü abwaare-wule
to svus n ba ye olon ye bonyaa lala mu.

31 Nu n biti n sun me nboo, ke ba folé nbile kenken, ke ba buga bamu
nu n lee mu lü dulinyaa abontonbulon kpini.

32 "Nbunbü, fan bülä asin lü figi oyu mu ase. Nu imu n-yaabi i kan u
poroge nuu u lee afatee pupwe mu, fen bii fee kibile saja tiri to nimu.

33 Kanin maŋa nu fan wu inumu kpini mu, fan bii fee me, Daadimaadi
Obii-nyinsa kiba mu ki tiri to, fee n ba.

34 N tówe fane kesintin fee ndaga kakyna nimu to asa ba mées ye ba wu
lwes, poyi ke fale asin nimu kpini i waa.

35 Svus ye kase ii biti i kyón, amaa me asin i man bu to i kyón.

*Oku man nyi kake abee
saja mu nu Krisito
ii biti o ba*

(Maki 13:32-37; Luka 17:26-30, 34-36)

36 "Amaa lü kake mu abee kerefi mu nu inumu ii biti i waa mu oku man
nyi. Svus nboo ba man nyi, halu me, lbwaare mu-Bii mu gbaa man nyi,
amoo Cse mu nkun.

37 Kanan mu nu i kyina i du Nowa saja mu, kanin maŋa nu ii biti i baa
i du me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu kiba saja.

38 Lü fee poyi ke nkyu i muuri dulinyaa mu, asa ba kyina ba maa su bee
gyii yegé bee nuu, anyin ye akyi bee kili, naa fuu kake mu nu Nowa loo
okulu mu to,

39 yegé ba man nyi kuto mu nu kii biti ki ba, halu nkyu i ba taa bamu
kpini kyón. Kanin maŋa nu ii biti i waa me, Daadimaadi Obii-nyinsa kiba
mu saja.

40 Anyin anyo bee biti ba baa ba bu ndoo to, n biti n taa oku ke n yegé
oku.

41 Akyi anyo bee biti ba baa bee koyi kubuu su, n biti n taa oku yegé
oku.

42 "Kanin su fan baa fan da su, lü fee fan man nyi kake mu nu me,
fane-Nyiripe mu ii biti o ba.

43 Fan baa fen nyi inumu fee, nu kikpaara wuya din o nyi kagyanbwé
saja mu nu oyu ii biti o ba nün, naafoo o din kyina kun, ke oyu mu o man
ba nyé boyi loo mu kikpaara su yuuri.

44 Imu su fane gbaa fane fan kuvla fan gyoo, lü fee me, Daadimaadi
Obii-nyinsa n biti n ba saja mu nu fan man kui me okpa.

*Kiyaaféle danbirasa ye
kiyaaféle libi
(Luka 12:41-48)*

45 "Animu i gye kiyaaféle kesintin gyipu ye kanyaasun wuya? Mu i gye
omu nu mu-nyiripe taa mu waa mu ayaaféle mu nu ba bu kikpaara su
mu okisupu fee o sa bamu agyito saja kyeekeyee to.

46 Ii biti i baa i buroñ sa kanin kiyaafole maña fee mu-nyiripe maa ba tu mu yegē ee waa kanin.

47 N tōwē fane kesintin ye, mu-nyiripe mu ii biti o taa mu kuto kumaa nūmu waa mu abaa to.

48 Amaa a taa fee kanin kiyaafole maña libi nū o tōwē ye, 'Me-nyiripe ii biti o kyuna tutō kyeeereę,'

49 ke o pili ee dayi mu birisa ana ayaafole mu, yegē ee gyii ee nuu maa atabuvu.

50 Kanin kiyaafole maña mu-nyiripe ii biti o ba kake mu nū o man kui mu okpa, ye saja mu nū o man nyi sv.

51 Ee biti o hūte kiyaafole mu kusū gaa, ke o gya mu naa waa kebun bun ansi wuya opula, katn mu nū bee biti ba baa bee saawu yegē bee dunji bamu anobi mu."

25

Kijasan li abite kudu mu sv

1 Nu Yesu bila bō kijasan ku ye, "Kanin saja maña mu svu kuwura-gyii mu ii biti i baa i du nūn fee, abite kudu mu nū ba taa bamu iftila li kyūn ba naa gyanja ökyūfō mu-kuli.

2 Bamu tō anu ba gye amelensipu nū anu mōo ba gye anyaasipu.

3 Nu amelensipu anu mu ba maa dan taa bamu iftila mu, ba man taa fitila nfō kutaa tii sv.

4 Amaa anyaasipu anu mu bire ba kutaa fitila nfō ipurontuwa tō tii sv.

5 Ökyūfō mu-kuli mu maa man ba bilen sv mu, nsuire i kutaa bamu, nū ba de.

6 "I maa ba fuu kiyiridi nsana mu, nū öku kuusi tōwē ye, 'Ökyūfō mu-kuli mu i ba! Fan li ba gyanja mu!'

7 "Nu abite kudu mu kpini ba kusū diyaa bamu iftila.

8 Tōtō nū amelensipu mu ba tōwē anyaasipu mu ye, 'Fan sa ane fane nfō mu iku, kpali fee ane iftila tō nfō i lōwe.'

9 "Nu anyaasipu ba lee kōnō ye, 'Ayee! Anē gbaa ane lee i man kyō ke i fuu ana fāne. Amōo, fen kpee bamu nū bee fee mu ase ke fan naa soō.'

10 "Amaa ba maa kpee ba naa soō mu, nū ökyūfō mu-kuli mu ba. Nu anyaasipu anu mu nū ba kuvla ba gyoo mu mu, ba nye buu mu loo kikyūfō kensi-gyii kikpaara mu sv. Nu ba kutaa örunu mu tii.

11 "Kamaa to abite amelensipu anu mu ba maa ba mu, ba tōwē ye, 'Obilisa! Obilisa! Tigi örunu mu sa ane ke a loo.'

12 "Amaa o lee bamu kōnō ye, 'N tōwē fane kesintin fee, n man nyi fane!'"

13 Yesu lōwe ye, "Imu sv fen baa fan da sv, li fee fan man nyi kake abees saja mu nū mē, Daadimaadi Obii-nyinsa mu n biti n ba."

Kijasan li ayaafole mu nū bamu-nyiripe sa bamu afulee mu (Luka 19:11-27)

14 Yesu bwii bō kijasan ku ye, "Svusū kuwura-gyii mu ii biti i baa i du fee önyin ku maa kpee okpa, nū o tū mu ayaafole taa mu kapatiyē waa bamu abaa to.

15 C sa bamu kanan mu nuu əku maan niumu olun du. C sa əku afulee ngbin nnuu, nuu ə sa əku mao afulee ngbin nnyu, lan sa əku mao afulee kagbin kulan, nuu ə kyuu mu əkpa.

16 Nii kuyaafole mu nii o nye afulee ngbin nnuu mu taa piili kusun opula to, nii o nye agyaga ngbin nnuu tii sv.

17 Kanun nñ, nñ omu nñ o nye ngbin nnye mu gbaa taa waa kusun, nñ o nye ngbin nnye agyaga tii sp.

18 Amaa kuyaafole mu niil o nyę kagbin kuluñ mu bire, taa mu-nyiripe afulee mu naa kuu pula.

19 "I maa kyεεrεe kamaa to mu, bamu-nyiripε mu naa bwii ba, nii o tu
bamu ye ba ha kaanp tɔ kanañ mu nii ba nyε agyaga tii afulee mu sp.

20 Kiyaafóle mu nii o sa mu afulee ngbin nnuu mu loo ba, nii o taa ngbin nnuu tii su sa mu. Nii o towé ye, 'Me-nyirípe, fu taa ngbin nnuu nin same. Ku, n nye agvaga ngbin nnuu tii sp.

21 "Mu-nyuripe mu yin mu tōwe ye, 'Fu waa kusun, fu gye kuyaafole danburasa ye kesintin gyipu. Fu gyii kesintin lu ato pii anumu su. Imu su n biti n taa ato damante waa fu abaa to ke fu kui su. Ba ke a buga gyii kensi-gyii mu nu n gyii mu!'

22 "Nii kyaafole mu nii o sa mu ngbin nnyo mu gbaa ba, nii o towes ye, 'Me-nyirire, fu taa ngbin nnyo nii waa me abaa to, kii, n nyet agyaga ngbin nnyo cu tii sv.'

²³ "Mu-nyuripe mu yin mu towe ye, 'Fu waa kusun, fu gyey kuyaafole danburasa ye kesintin gyipu. Fu gyii kesintin lu ato pii anumu su. Imu su n biti n taa ato damante waa fu abaa to ke fu kui su. Ba ke a buga gyii kensi-gyii mu nu n gyii mu!'

24 "Tuto nii kiyaafole mu nii o nyue kagbun kulun mu ba, nii o ye,
'Me-nyirupé, n niyi fu asin i maa bulun, nii fu tue katun mu nii fu man
duu, nii fu kuvla fu waa ibootta to, lumu nii fu man kyaale.

25 Imu su n su kufuu ni n taa afulee mu ni fu taa waa me abaa to mu,
naa kuu imu pula. Ku, fu afulee ndee.'

26 “**Nii mu-nyuripe mu lee kono ye, ‘Fu gyey kuyaafole libi ye ɔwulegyoru.**
Fu nyi n maa tujie katun mu nii n man duu, nii n kuula n waa iboota to,
katun mu nii n man kyaale.

²⁷ Kanu bire, naafco i dagaa fee fu taa me afulee mu naa yla afulee oyilekpa, ke n maa bwii ba false mu, n nyet me afulee kibi ye agyaga tii su.'

28 "Toto ni onyiripé mu tówe mu ayaaféle mu ye, 'Fan kóole afulee kagbin kúlun mu li mu ase, ke fen ta a sa ému c ni nü e ngbin kudu mu.

29 Lii fee okumaa mu nii ɔ su mu, bee biti ba sa mu tii su, ke ɔ nye naa bansu, amaa okumaa mu nii ɔ man su, nii halu gberree mu nii ɔ su gbaa mu, bee biti ba koole lii mu ase.

³⁰ Fan taa kyaafole gyaga mu nu o man su kyaare fale, naa tuu kitentenbiri tumm mu to. Tvtu nu ee biti o sawu ke o dunji mu anobi.'

Abvlupv yε nbwε

³¹ Nii Yesu bila tōwē yē, "Saňa mu nii mē, Daadimaadi Obii-nyinsa n biti n ba yē mē buonyaa, maa susu nbōo kpini mu, n biti n kyina mē kuwura-gya mu su buonyaa tō.

32 N biti i biya ndendemande kpini ba gyane mi ansi to, nii n biti n barige asa mu to ntun nnyo, fee kanan mu nii atobwaaya okpapu u barige nbulupu ee lui nbwe to mu.

33 N biti n taa nbulvpv yile me gyisa sv, ke n taa nbwe moc yile me bina sv.

34 "Tuto nii me, mu nii n gye Owura mu n biti n towes bamu nii ba yile me gyisa sv mu ye, 'Fane i gye bamu nii me-Se lbwaare waa kusee mu, fan ba kuwura-gyii mu nii o yila sa fane lu koo sanja mu nii o tuu dulinyaa mu.'

35 Lu fee akun i maa sv me mv, fane i sa me agyito nii n gyii, bulfo maa sv me mv, fane i sa me nkyu nii n nuu, n maa gye ofo mu, fane i koole me fane aye.

36 N maa man sv ato bunsu mu, fane i sa me nii n bun, n maa lo mu, fane i kui me sv, n maa bu obu tiisa to mu, fane i booc me sv.'

37 "Tuto nii bamu nii bamu ikpa i kyiigi mu bee biti ba lees kono ye, 'Onyirup, sanja moc nii an wu fu akun i maa sv fu, nii an sa fu agyito nii fu gyii, abee bulfo maa sv fu, nii an sa fu nkyu nii fu nuu?'

38 Sanja moc nii an wu fu maa gye ofo, nii an koole fu ba ane aye, abee ato bunsu i maa tiri, nii an sa fu nii fu bun?

39 Sanja moc nii an wu fu maa lo, abee fu maa tii obu tiisa to nii an naa bco fu sv?'

40 "Nii me, mu nii n gye Owura mu, n biti n lees kono ye, 'N towes fane kesintin fee kuto kumaa mu nii fan waa sa me asa, halu bamu to opii gbaa mu, me nii fan waa sa.'

41 "Tuto nii n biti n towes bamu nii ba yile me buna sv mu ye, 'Fan taa lu me sv, fane nii me-Se lbwaare towes nno waa mu. Fan nate loo awurufo fulon yen-yen mu nii ii mee dun, nii me-Se lbwaare deela yila Sitaane maa mu nbco mu to.'

42 Lu fee akun i maa sv me mv, fan man sa me agyito nii n gyii, bulfo maa sv me mv, fan man sa me nkyu nii n nuu.

43 N maa gye ofo mu, fan man koole me fane aye, ato bunsu i maa tiri me mv, fan man sa me nii n bun, n maa lo, abee n maa bu obu tii to mu, fan man ba booc me sv.'

44 "Ngbaa bamu bee biti ba lees kono ye, 'Onyirup, sanja moc nii an wu akun i maa sv fu, abee bulfo maa sv fu, abee fu maa gye ofo, abee ato bunsu i maa tiri fu, abee fu maa lo, abee fu maa bu obu tii to, nii an man kyee fu to?'

45 "Nii me, mu nii n gye Owura mu n biti n lees bamu kono ye, 'N towes fane kesintin nin fee, kuto kumaa mu nii fan kina kwwaa sa me asa, halu bamu to opii gbaa mu, me nii fan kina kwwaa sa.'

46 "Tuto mu, bee biti ba naa loo kusu bute kakpaa to, amaa ikpa kyiigisa wuya ana bire bee biti ba kyina nkpa kakpaa to."

26

Ba biti ikpa ba moc Yesu

(Maki 14:1-2; Luka 22:1-2; Gyɔn 11:45-53)

1 Yesu maa towes inumu kpini lwoe mu, o towes mu abulapu mu ye,

2 "Fee kanan mu nii fen nyi mu, i san nke nnyo ke kanyanje nbuno kensi kigyii sanja mu o fuu. Sanja maa nii bee biti ba lees me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu sa, ke ba da me mata oyu laasa su."

3 Kanin sanja marja nii aseepu bilsa ye asa mu abilisa ba naa sare oseepu bilsa ase mu nii bee tii ye Kayifasi mu lenbu to,

⁴ naa ḥmina kanan mu nii ba taa kanyaasın ḥkpa su kitaa Yesu ke ba mco mu.

⁵ Amaa ba tōwe ye, “A man waa kanin kensi-gyii saja nimu tō, nii man gye kanin mu, sugvare-sugvare ii biti o ba kade mu tō.”

Ȯkyi ku kyeege tulale

wurige Yesu su

(Maki 14:3-9; Luka 7:36-50; Gyōn 12:1-8)

⁶ Yesu maa kyina o bu Betani ḥnyin mu nii bēe tui mu ye Simon, nii o kyina o gyey bootipu mu aye mu,

⁷ nii ḥkyi ku taa tulale mu nii ki su ḥgyalun p̄uruntuwa bōla, ba mu ase saja mu nii o te ee gyii mu. Nii o kyeege tulale mu wurige Yesu kumu tō.

⁸ Yesu abūlapu ba maa wu kanin mu, i basa bamu nii ba taase ye, “Mine i waa nii ḥkyi mu ii nyita tulale maa kanin?”

⁹ Naafoo be taale fe tulale nimu nye afulee damante ke ba taa imu sa atiripu.”

¹⁰ Yesu maa bui asin mu nii bēe tōwe mu, nii o taase bamu ye, “Mine i waa nii fen tooroo ḥkyi manja? Kuto danbirasa nii o waa sa me fale.”

¹¹ Atiripu mu bire ba bu fane ase saja kumaa, amaa m̄eemē bire n m̄es ye n kyina fane ase saja kumaa.

¹² Maa kyeege tulale nimu wurige me n-yii su mu, ee l̄ej̄e me n-yii ee yila mi kepula.

¹³ N tōwe fane kesintin n̄n fee, dulinyaa to katün kumaa mu nii ba tōwe asin danbirasa mu, bee biti ba tōwe kuto mu nii o waa fale taa nyinji mu.”

Gyudasi kyula ye ee biti

o lees Yesu sa

(Maki 14:10-11; Luka 22:3-6)

¹⁴ Nii abūlapu kudu anyo mu to ḥku, mu nii bēe tui ye Gyudasi Isikariyoti mu kpee aseepu abūlisa mu ase,

¹⁵ naa taase bamu ye, “N kan lees mu sa fane mu, mine nii fen biti fan sa me?” Tuto nii ba karage afulee nderebi adisa sa mu.

¹⁶ Lii kanin saja manja taa kyon mu, Gyudasi piili ee biti ḥkpa mu nii o bōla su lees Yesu sa.

Yesu maa mu abūlapu

ba gyii Kanyanje nbunc

kesu kensi-gyii mu

(Maki 14:12-21; Luka 22:7-23; Gyōn 13:21-30)

¹⁷ Bodobodo mu nii ki man su kifé tinsa kigyii kake gyankpaasa mu, Yesu abūlapu mu ba ba mu ase ba taase mu ye, “Fine nii fii biti fee a naa l̄ej̄o yila, ke a naa gyii Kanyanje nbunc kesu kensi-gyii mu?”

¹⁸ Nii o tōwe bamu ye, “Fan kpee kade mu to ḥnyin ku ase naa tōwe mu ye, ‘Okaapuru mu ye, Me saja tiri to. N biti fee n maa me abūlapu an biti a ba gyii Kanyanje nbunc kensi-gyii mu fu aye.’”

¹⁹ Nii mu abūlapu mu ba kpee naa waa kanan mu nii o tōwe bamu mu, nii ba waa Kanyanje nbunc kensi-gyii mu agyitō mu yila.

²⁰ I maa fuu kalaatipwe su mu, Yesu maa mu abūlapu kudu anyo mu, ba te bee gyii.

²¹ Ba maa gyii mu nii Yesu tōwe bamu ye, “N tōwe fane kesintin fee, fane to ḥku ii biti o lee me sa.”

22 Nii bamu nfere to ii nyita bamu gaa, nii ba piili bee taase mu kuvulun-kuvulun ye "Onyiripe, kesintin to, man gyee me nii fu dee?"

23 Nii Yesu lee bamu kono ye, "Omu nii maa mu abaa i boga ii loo lape kulan to mu, ii biti o lee me sa.

24 Fee kanan mu nii Asinkyan yilasa mu i towes ye me, Daadimaadi Obii-nyinsa n biti n wu mu, kanin nii ii biti i waa. Amaa kanin nyimisa mu nii ee biti o lee me sa mu, laaku. Nii ba man da kuvge mu gbaa nii, naafco i be."

25 Tuto nii Gyudasi mu nii ee biti o lee mu sa mu gbaa taase Yesu ye, "Okaapuru me nii fu dee?"

Nii Yesu lee kono ye, "Eehn, kanin nii fu towes maa?"

Onyiripe agyito mu kigyii

(Maki 14:22-26; Luka 22:14-20; 1 Korinto 11:23-25)

26 Ba maa gyii mu Yesu taa bodobodo, nii o fwaala lbwaaree nii o gyayi kumu to, nii o taa sa mu abulapu towes ye, "Fan koole ke fan gyii, kinumu i gyee me kayii-wole mu."

27 Nii o taa koopo mu, nii o fwaala lbwaaree, nii o taa sa mu abulapu mu towes ye, "Fane kpini fan koole ke fan nuu lu kumu to.

28 Kinumu i gyee me nkalan mu nii ki njmina lbwaaree katowes kyula pupwe mu, nii i kyeege woorige sa asa gaalaagaa alibi kitaa khee su.

29 N towes fane nin ye, n man bila ye n nuu fale nta nimu naa fuu kakse mu nii n maa fane an biti a nuu nta pupwe me-Se kuwura-gyii mu to mu."

30 Nii ba maa biil olon lowe mu, ba kusu kyon olifu kibui su.

Yesu towes yila ye Pita ii biti o kina mu

(Maki 14:27-31; Luka 22:31-34; Gyon 13:36-38)

31 Nii Yesu towes bamu ye, "Kagyanbwes nimu fane kpini fen biti fan sile yeges me, fee kanan mu nii ba kyurco waa Asinkyan yilasa mu to ye, 'N biti n mooc nbulupu okrapu mu,
ke nbulupu mu ba yaase to.'

32 Amaa nii n kyiini lu lewu to mu, n biti n gyankpaa fane kpee Galile."

33 Nii Pita towes mu ye, "Halii nii okumaa nimu sile yeges fu gbaa, mees me n mees ye n sile yeges fu."

34 Nii Yesu lee mu kono ye, "N towes fu kesintin ye, kagyanbwes nimu rooyi ke kyaase o bun mu, fii biti fu kina me ilii isa."

35 Nii Pita lee mu kono ye, "Halii bee biti ba mooc n maa fu gbaa n mees ye n towes kanin kpini-kpini." Nii abulapu abanban mu gbaa ba towes kanin.

Yesu kule kabwaare kule Gesemani

(Maki 14:32-42; Luka 22:39-46)

36 Nii Yesu maa mu abulapu mu ba kpee katin mu nii bee tu ye Gesemani, nii o towes bamu ye, "Fan kyina nfu ke n kpee fale naa kule kabwaare-kule."

37 Nii o taa Pita maa Sebedi mu-bii ana anyo buu mu n-yuu kpee. Tuto nii mu kokolo nyita mu.

38 Nii o towes bamu ye, "Me kokolo to u koo me lewu-lewu, halii ii biti i mooc me. Imu su fan kyina nfu tii me su ke fan man de."

³⁹ Tuto nu o nin kpee ansi to gberes naa kyun bun ee kule kabwaare-kule
ye, "Me-Se, nu ii biti i waa mu, lee awurufo mu nu ii ba me su fale lu me
su. Amaa yegese i waa fu kebiti, man gyey mi kebiti."

⁴⁰ Nu o bwii ba abułapu asa mu ase ba tu ba maa de nsire, nu o taase Pita ye. "Amoo fen mee taale kyina ye me kerefi kulon yege fan man de?

⁴¹ Fan kyina fan man de, yegé fan kule kabwaare-kulé, ke fan man tuyé kvtuu to kui to. Fane n-yaayu ii biti i waa kuto mu nu kí buron, amaa fane n-yii-wule poo.”

42 Yesu bila bwii kpee ilu nyɔsapu naa kule kabwaare-kule ye, "Me-Sε, nu i mee ye i waa fu fee fu lee fale awurufɔ koɔpu nimi lu me su, nu i dagaa fee n gyii awurufɔ maa mu, yege fu kebiti ki waa kanin."

43 Maa bula bwii ba abulapu asa mu ase mu, o be tu bamu ba maa de nsure. Lii fee ba man taale gale nsure.

44 Ni Yesu bila yegge bamu ni o kpee naa kule kabwaare-kule kisasapu ee towé asin kulon manja.

45 Nu o bwii ba mu abulapu ase ba taase bamu ye, "Fan san fan de fen fuute nun? Fan kii, saja mu fuu fee ba taa me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu waa alibi awaapu abaa to.

⁴⁶ Fan kusu ke a kpee. Fan kui ɔmu nii ee biti o lee me sa mu tiri to."

Ba kitaan Yesu

(Maki 14:43-50; Luka 22:47-53; Gyōn 18:3-12)

⁴⁷ Maa san ee towē mu, nii mu abūlapu kudu anyo mu to, emu nii bese tu mu ye Gyudasi mu ba tuto. Asa damante aku ba buu mu, yegé ba su isakunde* ve agulungu. Aseepu bulisa ve asa mu abulisa i sun bamu.

48 Gyudasi mu nii ee biti o lee Yesu sa mu, wula towé bamu ye, "Onyin mu nii n dan naa baari mu to mu, mu numu, fan kitaan mu."

49 Ba maa fvu tuo mb, ni opula to Gyudasi kpee Yesu ase ni o ye, "Okaapuu, n fwaala fo." Ni o baari Yesu to.

50 Nu Yesu lees mu kōnō yé, "Kye'miné, waa kuto mu nu fu ba kumu su mu." Tuto nu asa mu ba kyōn naa kitaa Yesu tō kinkin.

51 Tuto mu, asa mu niú bá bu Yesu ase mu ɔku bùte mu sakunde lèe, niú ɔ nje oseepu bílisa ase mu kuyaafòle kusù tìn.

⁵² Nu Yesu tōwe mu ye, "Bwiyyaa fu sakunde mu waa kumu kikufe to. Lii fee əkumaa mu nuu ee kita Sakunde ee ko mu, sakunde lewu nuu ee biti o wu.

⁵³ Fu man nyi fee n taale tui me-Se, ke o yegé susu nboo ngbin-ngbin kudu anyɔ ba ba opula nimu to ba kye me to abee?

⁵⁴ Amaa nii i kan waa kanin mu, nene nii asin mu nii ba kyurco waas Asinkyan ylesa mu to ye i dagaa i maa waa mu, i ba to?"

⁵⁵ Toto nii Yesu taase sakyø mu ye, "Fan taa isakunde ye agulungu fan ba kitaa me fee œsa mu nii ee kusu yile kibane su. Kake kumaa n kyina kabwaare-sunkpa aye to n kaapu, fan man kitaa me.

⁵⁶ Amaa inimoo kpini i waa nin ke asin mu nu lbwaare atowepu ba kyurcoo yila mu i nyé ba imu to." Tuto nu mu abulapu mu kpini ba sile yege mu.

* 26:47 26:47 Deebi bənwsısa mu nıı ki bıye abaafın anyɔ-anyɔ.

*Yesu yile Gyiwu abi
abilisa amu-amu mu
ansi to*

(*Maki 14:53-65; Luka 22:54-55, 63-71; Gyōn 18:13-14, 19-24*)

57 Bamu nū ba kītaa Yesu mu ba taa mu kpee Kefasi, oseepu bīlīsa ase mu kīkpaara su, katūn mu nū nbara akaapuru ye asa mu abilīsa ba gyānje mu.

58 Amaa Pita buu bamu kīyaa-kīyaa, halū ba naa fuu oseepu bīlīsa ase mu kīkpaara su. Nū Pita sii kīyna kīkpaara mu akītsuru mu ase, ke o wu kanan mu nū ii biti i naa lowe.

59 Aseepu bīlīsa ye Gyiwu abi abilīsa amu-amu ngyanje mu kpini ba tōwe kōnō waā Yesu bee biti antijesa ba tūn gyaga mu su, ke ba nyē okpa mōo mu.

60 Antijesa adanse agyipu gaalaagaa ba ba tōwe, amaa ba man nyē asin mu nū ba taa gyaga mu su.

Kamaa to mu, nū anyin anyo aku ba lū ba yile tōwe ye,

61 “Onyin nīmu tōwe ye, ‘N taale boyi kabwaare-sunkpa aye nīmu, ke n taa nkē nsa bwii pōyī kīmu.’”

62 Nū Oseepu bīlīsa ase mu kīsu yile nū o taase Yesu ye, “Fu mēe ye fu lees kōnō lū asin mu nū anyin nīmu ba su bee gyaga fu su fale?”

63 Amaa Yesu man tōwe sēhn. Nū Oseepu bīlīsa ase mu bwii tōwe mu ye, “N bō lbwaare mu nū o te kakpaa mu ntan ye tōwe ane. Fu i gye Krisito, lbwaare mu-bii mu?”

64 Nū Yesu lee kōnō ye, “Imu nū fu tōwe mu. Amaa n tōwe fane nūn ye, lū ndaga i su ii kpee mu, fen biti fan wu mē, Daadimaadi Obii-nyinsa mu n maa te ɔlunpu Owura lala mu gyisa su, nū fen biti fan bīla wu maa lū abwaare-wule to svusu n ba.”

65 Nū Oseepu bīlīsa ase mu kītaa mu kaale kyate† nū o tōwe mu ye, “Nbusaa asin! A man bīla an biti adanse ku. Fan nu nbusaa asin mu nū o tōwe.

66 Nene nū fen fe kīmu nfēere?”

Nū asa mu ba lee kōnō ye, “I dagaa maa wu?”

67 Nū ba tōvū nkycle waa mu ansi to nū ba dayi mu, nū aku mōo ba kpa mu itan.

68 Nū ba tōwe mu ye, “Krisito, nū fu gye lbwaare otōwepu mu, bīlū tōwe ane, osa mu nū o da fu fale?”

Pita kyee o man nyi Yesu

(*Maki 14:66-72; Luka 22:56-62; Gyōn 18:15-18, 25-27*)

69 Pita maa te kīkpaara mu, nū oseepu bīlīsa ase mu kibite ku tōwe mu ye, “Ngbaa fu, fu tii Yesu, Kagalile-nyin nīmu su.”

70 Amaa Pita kyee bamu kpini ansi to ye, “Asin mu nū fū tōwe fale, n man nyi imu su gbaa kpini-kpini.”

71 Maa lū kpee kewusuno mu, nū kibite ku mōo bīla wu mu, nū o tōwe asa mu nū ba yile tutō mu ye, “Onyin nīmu daa o tii Yesu Kanasareti-nyin mu su nūn.”

72 Nū Pita bō ntan kyee ye, “N man nyi onyin maaja gbaa kpini-kpini.”

73 I maa waa gberēe mu, nū anyin mu nū ba yile tutō mu ba tōwe Pita ye, “Kesintin to mu, fu gye mu abūlapu mu to oku, lū fee fu katōwe to u kaapu kanūn.”

† 26:65 26:65 Maa kyate mu kaale fale mu, u kaapu nū fee asin mu i toorcoo mu gaa.

74 Toto nii Pita towe nnɔ gyaga mu n-yii su, nii o bo ntan towe ye, "N man nyi ḥonyin maa kpini-kpini."

Opula manja to nii kyaase bun.

75 Nii Pita nyinji asin mu nii Yesu daa towe mu mu, fee "Pɔyì ke kyaase o bun mu, fii biti fu kina me ilu isa." Nii Pita lu ikaa su naa su gaa.

27

Ba biya Yesu Paleti ansi to

(Maki 15:1; Luka 23:1; Gyɔn 18:28)

1 Kayi maa ke nyenyenfuu mu, lbwaare aseepu abilisa mu kpini ye asa mu abilisa mu ba buga ḥymina ye ba moɔ Yesu.

2 Ba ḥymina mu, nii ba taa mu kyon, nii ba taa mu waa ḥosuwule okiusuru Paleti abaa to.

Gyudasi kyaga mu n-yii ofe (Asunpu 1:18-19)

3 Gyudasi mu nii o lee mu sa mu, maa wu fee ba bun Yesu lewu kwpwe mu, nii o nu mu n-yii, nii o bwiyyaa gbiti nderebi adisa mu naa sa lbwaare aseepu abilisa ye kade abilisa mu.

4 Nii o towe bamu ye, "N waa alibi fee n maa lee ḥomunsi o man waa alibi aku mu sa fane." Nii ba towe ye, "Inimu i man gye ane asin. Fu nkun asin nii."

5 Imu su Gyudasi funti afulee mu waa kabwaare-sunkpa aye mu, nii o kyon. Nii o naa kyaga mu n-yii ofe.

6 Ibwaare aseepu abilisa mu ba tase nderebi mu, nii ba towe ye, "Nbara mu i mee sa okpa fee a taa afulee numu buga ye kabwaare-sunkpa aye afulee mu to. Lu fee i gye nkalan afulee nii."

7 Imu su ba towe kyula abaa nii ba taa afulee manja naa soɔ nlobi apoyiru ku kase, ke ba baa bee pula afɔ-kyilim totɔ.

8 Kanin su nii bee tii totɔ ye, Nkalan kase ba lu halu ndaga.

9 Imu asin mu nii Ibwaare otowepu Gyeremiya towe mu ba to. Imu i gye ye, "Isirayi abi ba taa gbiti nderebi adisa mu, imu i gye afulee mu nii ba towe kyula ye ba taa soɔ mu mu, kɔno."

10 Nii ba taa imu soɔ nlobi apoyiru ku kase fee kanan mu nii ḥonyiripɛ mu sa kɔno mu."

Paleti taase Yesu asin (Maki 15:2-5; Luka 23:3; Gyɔn 18:33-38)

11 Sanja manja yege Yesu yile ḥosuwule okiusuru Paleti ansi to, nii o taase mu ye, "Fu i gye Gyiwu abi owura lala mu?"

Nii Yesu lee kɔno ye, "Eshn, fee kanan mu nii fu towe mu."

12 Amaa sanja mu nii Ibwaare aseepu abilisa ye kade mu abilisa bee pwili mu mu, o man lee kɔno.

13 Nii Paleti taase ye, "Fu man nu asin pwili mu nii ba su bee pwili fu mu?"

14 Amaa Yesu man lee kɔno lu asin mu nii bee su bee pwili mu mu to kukulun gbaa. Nii i kyinkyin Paleti gaa.

Ba bun Yesu lewu kwpwe (Maki 15:6-15; Luka 23:13-25; Gyɔn 18:39-19:16)

15 Nu i wula i de fée, kesu kono kanyaqe nbuno kensi-gyii kumaa nimu to mu, Roma abi okusuru mu, i lee bamu nu ba tii bamu obu mu to okulun mu nu sakyu mu ii biti mu sa bamu.

16 Kanun sanja manja mu, kumu to olon wuya ku kyina o tii obu nu bese tu mu ye Barabasi.

17 Imu su sakyu mu ba maa gyanje mu, Paleti taase bamu ye, "Animu nu fen biti n lee sa fane? Barabasi, abee Yesu mu nu bese tu mu Krisito mu?"

18 Lu fee o nyi i maa gye kayu basa su, nu ba taa Yesu waa mu abaa to.

19 Paleti maa san o te asin kigyii kagya su mu, mu-ka sun ba towe mu ye, "Man waa onyin nimu, mu nu o man waa alibi aku kuto ku, lu fee n wu awurufu me idee to ndaga gaa lu mu su."

20 Amaa lbwaare aseepu bulisa ye kade abilisa mu ba towe waa sakyu mu ye, ba kule ye bee biti Barabasi, ke o yegé ba mooy Yesu.

21 Nu Osswule okusuru taase bamu ye, "Bamu anyo nimu to mu, emoo nu fen biti fee n lee mu sa fane?"

Nu ba lee kono ye, "Barabasi."

22 Nu Paleti taase bamu ye, "Mine nu n waa Yesu mu nu bese tu mu ye Krisito mu?"

Nu bamu kpini ba lee kono ye, "Da mu mata oyu laasa su."

23 Nu o bila taase bamu ye, "Mine su? Mine alibi nu o waa?"

Amaa ba loyo kuusi kenken tii su ye, "Da mu mata oyu laasa su!"

24 Paleti maa wu fee o mee bila taale waa asin mu sehn mu, yegé i su svigure-svigure i ba mu, o taa nkyu fwu mu abaa sakyu mu ansi to, nu o towe ye, "Me abaa i man tii kanyin nimu lewu su, i gye fane asin nun!"

25 Asa mu kpini ba lee kono ye, "Yegé mu lewu kusu bunte i baa i gyan ane ye ane-bii ana su!"

26 Nu o taa Barabasi sa bamu. Amaa o yegé nu ba tijé Yesu awulibi, nu o taa mu sa ye ba naa da mu mata oyu laasa su.

Anaakoru ba waa Yesu

ahin-sin

(Maki 15:16-20; Gyón 19:2-3)

27 Tuto nu okusuru mu anaakoru ba taa Yesu loo bamu opula, nu ba tii anaakoru mu kpini ba kyaaboo Yesu.

28 Ba bugi mu kaale mu, nu ba taa kaale pírees buñswusa ku ba bun mu,

29 nu ba taa iwii booyee kuwura-wuru gyaga mu kumu su, nu ba taa owura kikpebi waa mu gyisa kubaa to, nu ba munja mu ansi to nu ba njmase mu towe ye, "Giywu abi Owura! An munja fu"

30 Ba tuo nkyele würüge mu su, nu ba kóole owura kikpebi mu da mu kumu to.

31 Ba maa njmase mu lówe mu, ba bugi kaale pírees mu, nu ba bwii taa mu ats bunsu mu bun mu. Nu ba taa mu bee kpee ba naa da mu mata oyu laasa su.

Ba da Yesu mata oyu laasa su

(Maki 15:21-32; Luka 23:26-43; Gyón 19:17-27)

32 Ba maa naa bee kpee mu, ba gyanja Simon Kesirene-nyun, nu ba nyan mu ye o sula Yesu oyu laasa mu.

33 Ba ba fuu opula mu nu bese tu ye Goligota (kumu kase i gye ye kumu kawé opula).

34 Toto nii ba sa Yesu nta mu nii ba taa kife bulilisa ku kyagile to, maa daa kui mu, nii o kina kinuu.

35 Ba maa da mu mata oyu laasa su lwwa mu, ba tuu nbii barige mu ato bunsa to.

36 Nii ba kyon kyina bee kun mu.

37 Ba kyroo asin mu nii ba taa bun mu kwpwe mu gyaga mu amu su ye, CNIWU I GYE YESU, GYIWU ABI OWURA MU.

38 Ba da bamu nii bee yuuri olon su anyo aku iyu laasa su tii mu su. Oku bu mu gyisa su nii oku moco bu mu bina su.

39 Asa mu nii bee kyon mu, bee su asebi bee wuridge mu su yegé bee fi-fi bamu amu,

40 yegé bee towe ye, "Fu mu nii fu towe ye fii biti fu boyi kabwaare-sunkpa aye, ke fu pooyi kumu nke nsa mu, molige fu n-yii! Nii fu i gye lbwaare mu-Bii-nyinsa mu, kpilige lui oyu laasa mu su!"

41 Kanin manja nii lbwaare aseepu abilisa ye nbara akaapuru ye abilisa mu ba njmase mu.

42 Ba towe ye, "O molige aku, amaa o mes taale molige mu n-yii. Mu i gye Isirayi owura! Fan yegé o kpilige lui oyu laasa mu su ba nbunbu, ke a koole mu gyii.

43 O taa mu n-yii tuu lbwaare su, nii o towe ye mu i gye lbwaare mu-Bii mu. Fan yegé a kui fee lbwaare ii biti o molige mu nbunbu numu."

44 Okpa kvlon manja su nii bamu nii bee yuuri olon su, mu nii ba da bamu mata iyu laasa ye mu mu, gbaa ba taa asebi wuridge mu su.

Yesu kelewu

(Maki 15:33-41; Luka 23:44-49; Gyon 19:28-30)

45 Liu kyowé amu nsana naa fuu kalaatipwe kerefi asa to mu, kitentenbiri bun osuwule su kpini.

46 Nii kerefi asa manja to mu, Yesu kuusi kenken ye, "Eli, Eli lamaa sabatani?" Imu kase i gye ye, "Me-Se, me-Se, mine i waa nii fu kina me?"

47 Asa mu nii ba yile toto mu, ba maa nu asin mu, nii aku ba ye, "Ee ti lbwaare otowepu Eligya."

48 Opula manja to nii bamu to oku sile naa taa okyee dufudufu taa naa nyoo nta nyajesa ku to, nii o taa njmina oyu su, nii o kusaa naa tii Yesu koco ye o nuu.

49 Asansa mu ba ye, "Nbunbu fan yegé mu, ke a kui fee Eligya ee biti o ba molige mu abee?"

50 Yesu maa bila kuusi kenken mu, o tun ojeee.

51 Kanin saja manja kitaa kunsu mu nii ki barige kabwaare-sunkpa aye mu to mu, kyate to anyo lui susu ba yii kase. Nii kase gyingyen, nii afule i baanje to.

52 Nkyan i bugi-bugi to, nii lbwaare asa mu nii ba wu mu, gaalaagaa ba kyinji ba nkpa to.

53 Saja mu nii Yesu kyinji lui lewu to mu, lbwaare asa mu nii ba kyinji lui lewu to mu, ba tii Yesu su kpee kade kyirekyire mu to, nii asa gaalaagaa ba wu bamu.

54 Anaakopu kuliifa obilisa ye bamu nii ba bu mu ase bee kun Yesu mu, ba maa wu kase maa gyingyen, ye imu nii i waa manja kpini mu, kufuu ki kitaa bamu gaa, nii ba towe ye, "Kesintin to, o kyina o gye lbwaare mu-Bii nun!"

55 Akyi gaalaagaa ba bu toto ba yile kata-kata bee kui. Bamu i kyina ba gye akyi mu nii ba buu Yesu lui Galile nii ba kye mu to mu.

56 Bamu to akv i gye Mæeri Magidalen mu, ye Gyemisi maa Gyosefu bamu-nyi Mæeri, ye Sebedi mu-bii ana bamu nyi.

Yesu kepula

(*Maki 15:42-47; Luka 23:50-56; Gyøn 19:38-42*)

57 I maa fuu kalaatpwé su mu, ato wuya ku mu nu o lu Arimatiya kade to, nu bëe tu mu ye Gyosefu, nu mu gbaa mu gye Yesu obülápú mu oku.

58 O kpee Paleti ase naa kule Yesu kubuni, nu Paleti sa kono ye ba taa sa mu.

59 Gyosefu taa kibuni mu, nu o taa kikalala püpwe maale mu,

60 nu o taa mu pula mu gbaa-gbaa mu kakyan püpwe mu nu o ñe kifule waa ñbo yula mu to. Nu o gbiliti kubuu lala ku tii kakyan mu kono nu o nate kyon.

61 Mæeri Magidalen maa Mæeri banban mu, be sii be te, yegé bamu ansi i kaapu kakyan mu.

Kakyan mu akunpu

62 Imu lukaake maa gye Kake fuutesa ake mu, aseepu bulsa ye Farasii abi mu ba kpee Paleti ase naa towe mu ye,

63 ‘Obulsa! An nyinji fee saja mu nu opinapu mu te nkpa to mu, o towe ye, ‘Nke nsa kamaa mu, n biti n kyinji lu lewu to ba nkpa to.’

64 Imu su wula sa kono ke asa ba naa kyna kun mu kakyan mu naa fuu kake sasapu mu. Nu man gye kanin mu abülápú mu bee biti ba be yuuri mu kibuni mu, ke ba towe asa ye o kyinji lu lewu to. Nu i kan ba kanin mu, mu npina mu ii biti i ñara imu nu o wula pina fale.’

65 Nu Paleti lee kono ye, “Fan taa anaakopu, ke ba naa yile kun kakyan mu kanan mu nu fen nyi fee fen taale waa mu.”

66 Imu su ba kpee kakyan mu ase naa waa kuto ku taru kubuu mu, nu ba lee akusupu yila ye ba kun kumu.

28

Yesu kelewu kyinji

(*Maki 16:1-10; Luka 24:1-12; Gyøn 20:1-10*)

1 Kake fuutesa ake kamaa to, imu Kwasida ake nyenyenfuu mu, Mæeri Magidalen maa Mæeri banban mu, ba kpee naa kui kakyan mu.

2 Opula manja to nu kase ki gyingyen gaa. Lu fee lëwaare kaboo kpilige lu svusu ba gbiliti kubuu mu nu ki tii kakyan mu kono mu, nu o kyon kyina kumu su.

3 lëwaare kaboo mu u ñalige su fee bolayı maa wees isees, nu mu ato bunsa moa ii fuuli parepare fee ateebi.

4 Nu bamu nu bee kun kakyan mu, ba maa wu kaboo mu, kufuu kui kitaa bamu, nu ba kyikyaa tiye fee asa wusa mu.

5 Nu kaboo mu towe akyi mu ye, “Fan man waa kufuu, lu fee n nyi fan maa kui fen biti Yesu mu nu ba da mu mata oyu laasa su mu nin.

6 O man bu nfi, o kyinji lu lewu to, fee kanan mu nu o wula towe mu. Fan ba kui katün mu nu ba daa taa mu yila mu.

7 Fan bwii bilen naa towe mu abülápú mu ye, ‘O kyinji lu lewu to ba nkpa to, nu o gyankpaa fane ee kpee Galile ɔsuwile su. Tu to nu fen biti fan wu mu.’ Fan nu, n towe fane nimu.’

8 Imu su akyi mu, ba kpala lu kakyan mu ase, ba su kufuu, yegé bamu ansi i gyii. Nu ba silé ba naa towe Yesu abülápú mu.

⁹ Opula tō nū Yesu gyaŋa bamu ɔkpa tō, nū o ye, "N fwaala fane." Nū ba nin tiri mu tō, kitaa mu ayaa tō muŋa sun mu.

¹⁰ Nū Yesu tōwē bamu ye, "Fan man waa kufuu! Fan kpee naa tōwē mē burisa ana ye ba kpee Galile ɔsuwule su, tvtō nū bee biti ba wu mē."

Akunpu mu asin tōwesa

¹¹ Akyū mu ba maa san ba bu ɔkpa tō bee kpee mu, kakyan mu akunpu mu aku ba kpee Gyerusalem kade tō naa buu sa aseepu abilisa kvtō kumaa mu nū ki wāa.

¹² Aseepu bilisa ye abilisa ba maa ba gyaŋe mu, ba ŋmina yila kvtō mu nū ba waa. Imu su ba sa anaakɔpu akunpu mu afulee kūkyo,

¹³ lan tōwē bamu ye, "Fan tōwē ye, 'Mu abūlapu mu i ba kagyānbwe ba yuuri Yesu kibuni mu taa kyōn, saŋa mu nū an de nsire mu.'

¹⁴ Nū fale asin nūmu kan naa fuu Okisupu Paleti ase mu, ane ii biti a tōwē yile fane kamaa, ke o man waa fane sehñ."

¹⁵ Imu su anaakɔpu mu ba koɔle afulee mu, nū ba waa fee kanan mu nū ba tōwē bamu ye ba waa mu. Nū fale asin nūmu i yaase loo Gyiwu abi mu tō ba lu halu ndaga.

*Yesu taa kusun lala mu
waa mu abūlapu abaa to*

(Maki 16:141-8; Luka 24:47-49)

¹⁶ Nū abūlapu kudu ɔku mu ba kpee kibui mu nū ki bu Galile ɔsuwule su, katun mu nū Yesu wula tōwē bamu ye ba kpee mu.

¹⁷ Ba maa wu Yesu mu, ba muŋa sun mu, nū bamu aku ba gyii imɔore ye man gye mu nūn.

¹⁸ Nū Yesu nin tiri bamu, tōwē ye, "Ibwaare taa sʊsʊ ye kase su ɔlun kpini sa mē.

¹⁹ Imu su fan kpee dulinyaa tō katun kumaa, naa waa asa kpini mē abūlapu. Fan gyee bamu Ibwaare kekyugyee, lū ɔse ye Obii ye Kayaayu Kyirekyire kütü tō,

²⁰ ke fan kaapu bamu ke ba buu kvtō kumaa mu nū n sa fane kɔnɔ ye fan waa mu. Fan nyiŋi fee n bu fane ase saŋa kumaa naa fuu dulinyaa laalaalowē."

Yesu Krisito Asin danburasa fεε kanan mu nu Maki kyυrcɔɔ mu

*Gyɔn Okyugyeepu Asin Tɔwesa
(Matiwu 3:1-12; Luka 3:1-8; Gyɔn 1:19-28)*

1 Asin danbirasa lı Yesu Krisito, Ibwaare Mu-Bii mu su mu ndee.

2 Asin danbirasa mu i piili fεε kanan mu nu Ibwaare ɔtɔwεru Isaya wula kyυrcɔɔ yila mu. Ć kyυrcɔɔ asin mu nu Ibwaare wula tɔwε Mu-Bii Yesu Krisito mu ye,

"Ku, n biti n sun me kabɔɔ ke o gyankpaa fu,
mu ii biti o ba lɔŋɔ fu ɔkpa mu."

3 Nu Ibwaare ɔtɔwεru Isaya bila kyυrcɔɔ lı Gyɔn su ye,

"Nyuyin ku bu ofuli su ee kuusi ee tɔwε ye,
'Fan lɔŋɔ Nyuyirɛ ɔkpa mu,
ke fan kyiigi mu ikpa-bi mu.'

4 Asin mu i ba kanin. Imu i gye ye Gyɔn maa ba o naa ofuli su ee gyee asa Ibwaare kekyugyee, yegɛ ee tɔwε Ibwaare asin ee sa asa ye, "Fan yegɛ alibi kiwaa, ke n gyee fane Ibwaare kekyugyee, ke Ibwaare o taa fane alibi kee fane."

5 Kesintin mɔɔ, asa gaalaagaa ba lı Gyudeya ısuwule su ye Gyerusalem kade lala mu to bee kpee Gyɔn ase ofuli maŋa su, bɛe tɔwε alibi mu nu ba waa, yegɛ Gyɔn i gyee bamu Ibwaare kekyugyee Gyɔdan obun mu to.

6 Nyɔɔma ifuu nu ba taa luu Gyɔn kaale bunsa, nu atɔbwaaya ɔwule mɔɔ nu o kyanɛ waa mu kirisu. Mu agyitɔ gyisa mɔɔ i gye ntuntunbi ye njmasan.

7 Gyɔn u tɔwε asa mu ye, "Om̄u nu o bu me kamaa ee ba mu, kyo me gaa, nu n man dagaa gbaa fεε n muŋa lεe mu asibita.

8 Mee me, nkyu nu n su n gyee fane Ibwaare kekyugyee, amaa mee mu bire, ee biti o taa Kayaayu Kyirekyire mu ee gyee fane."

*Yesu Kekyugyee ye kntu tɔ kui
(Matiwu 3:13-4:11; Luka 3:21-22, 4:1-4)*

9 Tuṭo mu, Yesu lı Nasareti kade mu nu ki bu Galile kase su mu ba Gyɔn ase. Nu Gyɔn gyee mu Ibwaare kekyugyee Gyɔdan obun mu to.

10 Yesu maa dan lı obun mu to yile mu, o wu svsu maa bugi tɔ, nu Kayaayu Kyirekyire mu kpiłigę lı svsu fεε kuwura-lɔpɔ ba gyɔŋɔ Yesu su.

11 Nu ɔbule tɔwε lı svsu ye, "Fu i gye me kɔkɔlɔ tɔ obii bitisa. Nu fu i bola mi ansi."

12 Opula maŋa tɔ nu Kayaayu Kyirekyire mu yegɛ nu Yesu kpee ofuli su.

13 Yesu kyina ofuli maŋa su nkɛ adina. Maa bu tuṭo mu, Sitaane naa tvu mu tɔ kui. Maa nfatabwe nkun i bu tuṭo. Nu Ibwaare nbɔɔ ba ba kye mu to.

*Yesu tii ikin akitapu ana
(Matiwu 4:12-22; Luka 4:14-15, 5:1-11)*

14 Saŋa mu nu ba kitaa Gyɔn tii obu kamaa mu, Yesu kpee Galile kase su, o naa ee tɔwε Ibwaare asin danbirasa mu ee sa asa.

15 Nii Yesu tōwē ye, “Ibwaare kuwura-gyii mu ki tiri to. Imu su fan yegē alibi kīwaa ke fan koole Ibwaare Asin danburasa mu gyii.”

16 Yesu maa naa Galile obon kaa mu, o wu ikun akitapu anyo aku, Simon maa mu-supu Andiruwu, ba maa tuu kisewu obon mu to.

17 Nii o tōwē bamu ye, “Fan ba buu me, ke n waa fane asa akitapu.”

18 Opula manja to nii ba yegē bamu asewu mu yila, nii ba buu Yesu.

19 Yesu maa bila kpee mu ansi to gberēe mu, o bila wu Gyemisi maa mu-supu Gyōn, Sebedi mu-bii ana, ba bu bamu okulu to bēe lojō bamu asewu.

20 Yesu maa dan wu bamu mu, nii o tūi bamu. Nii ba bwiyyaa bamu-se Sebedi maa mu ayaafole yegē okulu to, nii ba nate buu Yesu.

Jnyin mu nii o su Nbwu Libi

(Luka 4:31-37)

21 Yesu maa mu abūlapu mu ba nate ba Kapanum kade to. Kake fuutesa ake maa fuu mu, Yesu kpee kabwaare-kule ḥgyaŋekpa naa kaapu bamu abwaaresin.

22 Asa mu ba maa nu mu kikaapu mu, i waa bamu kīyan, lū fee mu kikaapu mu su ɔlun, nii ki kwii ye nbara akaapuru mu lees mu.

23 Bamu kabwaare-kule ḥgyaŋekpa mu to mu, ḥnyin ku mu nii nbwu libi ba te mu su mu, kuusi kenken faase Yesu ye,

24 “Yesu, Kanasareti-nyin, minē nii fii biti ane ase nfi? Fu ba ke fu ba nyita ane nūn, abee nēnē? N nyi ɔsa mu nii fu gyē. Fu gyē Ibwaare Nyūmisa kyirekyire mu.”

25 Tuto nii Yesu pūnte kabwū libi mu su ye, “Laato, ke fu kusū ḥnyin mu su.”

26 Nii kabwū libi mu ki gyingyen ḥnyin mu, nii o kuusi kenken kusū ḥnyin mu su.

27 Kanin asin nūmu i waa asa mu kīyan, nii bēe taase abaa ye, “Minē asin ndee? Inimū i bila i gyē kīkaapu pūpwē ku nūn? Kii, ḥnyin nūmu su ɔlun mu nii ee pūnte nbwu libi su nii bee nu mu ase.”

28 Tuto mu, Yesu asin nūmu a tēe naa nu Galile ɔsuwule mu kpini gyaŋe.

Yesu Kye Asa Damante

(Matiwu 8:14-17; Luka 4:38-41)

29 Nii Yesu maa mu abūlapu mu ba lū kabwaare-kule ḥgyaŋekpa mu to kpee Simon maa Andiruwu kīkpaara su, nii Gyemisi maa Gyōn gbaa ba til su.

30 Simon mu-saa-kyūsa i lō kibirima o de kalan su. Imu su Yesu maa loo kīkpaara mu su mu, nii ba buu sa mu ye okuyi manja i lō.

31 Tuto nii Yesu loo okuyi mu ase obu-to, kītaa mu kībaa to, kusaa mu kyūna. Nii okuyi mu nyē alafiyā, nii o waa agyitō kītaa bamu kīfō.

32 Kalaatiƿwēs manja kyōwe maa dan εε tīyē mu, nii asa ba taa alōpu ye bamu nii nbwu libi ba te bamu su biya Yesu.

33 Kade mu asa kpini ba ba gyaŋe kīkpaara manja kebuno.

34 Yesu kye asa gaalaagaa alobi, nii o gya nbwu libi lū asa gaalaagaa su. Nbwu libi mu maa nyi Yesu su mu, o man sa bamu okpa ye ba tōwē kuto ku.

Yesu Tōwē Asin Galile

(Luka 4:42-44)

35 Kyaase gyankpaasa maa dan bun mu, nii Yesu kusū lū kīkpaara kpee opula mu nii ki du surum, kule kabwaare kule.

36 Tutō mu, Simon maa mu birişə ana ba naa bee biti Yesu.

37 Ba maa naa wu mu mu, nii ba tōwe mu ye, "Ökumaa nimu naa ee biti fu."

38 Nu Yesu bilinji tōwe bamu ye, "Fan yegē ke a kpee nde-bii mu nii i bu tiri nflu mu, ke n nye naa tōwe abwaaresin tutō. Ínimu su nii n li susu ba kase su nflu."

39 Imu su o nate Galile ısuwule mu kpini gyaneς ee tōwe abwaaresin bamu kabwaare-kule ıgyanekpa, yegē ee gya nbwü libi ee li asa su ee sa bamu.

Yesu Kye ɔnyin ku

(*Matiwu 8:1-4; Luka 5:12-16*)

40 Tutō mu, bootipu ku ba manja Yesu ayaa to ye, "ɔnyiripe, nii i gyę fu kipire to mu, fi taale yegē me n-yu i lɔŋča su."

41 Nu mu asin i waa Yesu kwedes, nii o taa mu kibaa mata mu tōwe ye, "I gyę me kipire to, imu su fu n-yu i lɔŋča su."

42 Opula manja to, nii kibootoo ki yegē mu, nii o nye alafnya.

43 Poyi ke Yesu o yegē o nate mu, o da mu kumu to ye,

44 "Man kan waa ke fu tōwe fale asin nimu sa öku. Amaa taa fu n-yu naa kaapu lbwaare oseepu, ke o taa fu ato waa saraga sa fu fee kanan mu nii Mosesi kaapu yila mu, ke ökumaa nimu o wu fee fu kulo mu ki luwe."

45 Amaa ɔnyin mu dan li kpee katın kumaa nimu ee da kibonbon ee sa asa ye Yesu i kye mu kibootoo. Imu su i yegē nii Yesu man bila ee nye ee loo kade ku to tentengilen. O kpee katın mu nii i du diin, yegē asa bee li katın kumaa nimu bee ba mu ase.

2

Yesu Kye Mugvle-mugvle-nyin ku

(*Matiwu 9:1-8; Luka 5:17-26*)

1 I man gyii nke nkü nii Yesu bwii kpee Kapanum, nii asa ba nu fee o baa o bu kükpaara su.

2 Nii asa kükçö ba ba bola tutō, nii ɔkpá man bila o bu to, halii kebunga, yegē Yesu i tōwe bamu abwaaresin.

3 Nii asa ana akú ba sula mugvle-mugvle-nyin boobi ku bee bıya Yesu.

4 Amaa sakyo su mu, ba man nye ɔkpá, nii ba taa ɔnyin mu dii obu mu susu, katın mu nii ba taa ise nyale munla mu su, nii ba foti ɔbo opula mu nii Yesu bu mu kyeekeyee, nii ba kpiligaa ɔlɔpu mu, yegē o de mu kalan su ba yila kasse.

5 Yesu maa wu kanan mu nii ba kœle mu gyii mu, nii o tōwe ɔnyin mu ye, "Mi-bii, n taa fu alibi kée fu."

6 Nii lbwaare nbara akaapuru akú mu nii ba te tutō mu bee fe nfœere bamu amu to ye,

7 "Miné kuto nbusaa asin nii ɔnyin nimu i tōwe fale? Animu ii taale taa alibi ee kée tii lbwaare su."

8 Opula to nii Yesu bii mu nfœere to kuto mu nii bee fe, nii o taase bamu ye, "Miné su nii fen fe kanin nfœere?"

9 Imu imco i bısin kitōwe? Fee n tōwe mugvle-mugvle mu ye, 'N taa fu alibi kée fu,' abee n tōwe mu ye, 'Kusu ke fu taa fu kalan nate?'

10 N biti n kaapu fane ye me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu n su ɔlun mu nii n taale taa alibi kée dulinyaaa nimu to." Imu su o tōwe mugvle-mugvle mu ye,

11 "Me i tōwe fu fee, kusu taa fu kalan ke fu kpewu."

¹² Nu o kusu taa mu kalan waa bilen kpewu, yegə asa ba kii mu, nu i kyinkyin bamu gaa, nu ba yin lbwaaree tōwe fée, "An man piita wu fale asun numu kakaakyu."

Yesu tui Lewi

(Matiwu 9:9-13; Luka 5:27-32)

¹³ Yesu bwii kpee Galile obun-kaa, ni asa damante ba ba mu ase, ni o piili ee kaapu bamu.

¹⁴ Maa kyun ee kpee mu, o wu Alifeyo mu-bii Lewi maa te lenpoo okoolekpa. Nu Yesu tɔwɛ mu ye, "Ba buu me." Nu Lewi kusú buu mu.

15 Imu kamaa to, Yesu maa mu abulapu ba te bee gyii Lewi kikpaara su, nu lenpoo akooleppe yee alibi awaapu damante ba buu mu, nu bamu gaalaagaa ba be tii mu su bee gyii agyito.

16 Nii nbara akaapuru mu nii ba gye Farasii abi mu, ba maa wu fee Yesu maa alibi awaapu ye lenpoo akooolepu ba maa gyii mu, ba taase ye, "Mine kuto su nii maa fale asa i te bee gyii?"

¹⁷ Yesu nu kuto mu nii bee towe mu, nii e lee bamu kono ye, "Bamu nii ba mee lo mu, be mee biti okyepu, amoo bamu nii bee lo. N man ba nii ke n ba tu adanburasa awaapu, amoo alibi awaapu."

Nonmina Asin

(Matiwu 9:14-17; Luka 5:33-39)

¹⁸ Gyōn Okyugyeepu abūlapu ye Farasii abi bee ḥmina kōo. Ni asa
aku ba kpee Yesu ase naa taase mu ye, "Mīne su ni Gyōn Okyugyeepu
abūlapu ye Farasii abi abūlapu bee ḥmina kōo, ni fu abūlapu mu bire
be mee ḥmina?"

19 Nu Yesu taase bamu ye, "Kíkyúfó tó asa bee taale ኃይማኖት አለበት
አይኝም ሁኔታ የሚከተሉት በቻ እንደሆነ አይደረግም? ነገር የሚከተሉት በቻ
የሚከተሉት በቻ እንደሆነ አይደረግም? ነገር የሚከተሉት በቻ እንደሆነ አይደረግም?

20 Amaa sanja ku u ba nu bee biti ba taa əkyuʃo mu-kuli mu lii bamu ase. Kanun sana mana to nu bee biti ba nmina kono.

21 "Ba mee taakikyibi pöpwe bëe mata kaale dëdaa ñobo, luu feee kii biti kuyate kaale my tii su.

22 Kanin manja ni ɔku mee taa nta pupwe waa kvtobwaaya ɔwile taakpe didaa to. Ni ɔ kan waa kanin, ni nta mu u bile mu, ii bifii i kyate taakpe didaa mu nyita, ke nta mu i kyeege foyi. Amaa bee taa nta pupwe waa taakpe pupwe to, ke imu anyo mu i man nyita.”

Kake Fudges Asin

Rake Pootesa Astin
(Matiwu 12:1-8; Luko 6:1-5)

23 Kake fuutesa ku, nu Yesu maa mu abulapu ba naa alun kadoo ku to, nu mu abulapu ba piili bee gyavi alun mu ikpu.

24 Nu Farasii abi mu ba ye, "Kii, mine su nii fu abuulapu bee waa kuto mu ni i man de akna kake futesa?"

25 Nu Yesu lee bamu kono ye, "Fan man püta kale kuto mu nu Owura Dawidi maa mu kamaa to abi ba waa sanja mu nu akun a mœc bamu mu nup?

²⁶ Sanja mu nu Abiyata kyina o gye Ibwaare oseepu bilsa ase mu, Owura Dawidi loo Kabwaare-sunkpa obu mu to naa taa bodobodo mu nu ba taalee saraga sa Ibwaare mu we, nuu o sa mu kamaa to abi, yegé i man de okpa fee ba we imu, amoo aseepu mu nkun."

27 Nu Yesu tōwe bamū fee, "Nyimisa kidanburasa su nu Ibwaare waa kake fūntesa mu, man gye nyimisa nu ba waa sa kake fūntesa mu sa.

28 Imu su me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu n kye kake fuutesa mu gbaa."

3

Onyin kibaa wusa-wuya (Matiwu 12:9-14; Luka 6:6-11)

1 Yesu bwii kppee kabwaare-kule ɔgyanekpa. Onyin ku mu nii mu kibaa ki wu mu bu tuto.

2 Asa aku mœc ba bu tuto nii bee biti kanan mu nii ba nye asin aku taa pwii Yesu. Imu su ba te bee gyoo fee Yesu ii biti o kye onyin mu kake fuutesa ake, abee o mœe ye o kye mu.

3 Nii Yesu tøwe onyin mu ye, "Kusu yile bamu ansi to nfii."

4 Nii o taase asa mu ye, "Kimomo nii ane nbara mu u sa ɔkpa fee a waa kake fuutesa ake? Adanburasa abee alibi? A molige asa abee a mœc?" Asa mu ba man taale tøwe sehn.

5 Nii Yesu ku bamu kyaaboo agbu su, nii i kœ mu gaa liu bamu kusu to ɔlon su. Nii o tøwe onyin mu ye, "Teejje fu kibaa." Nii o teejje mu kibaa, nii ki kyinji.

6 Tutu nii Farasii abi mu ba liu kabwaare-kule ɔgyanekpa mu to, nii ba maa Herodi kamaa abi ba naa waa kono kulu ɔkpa mu nii ba taa ke ba mœc Yesu.

Yesu Kye Asa Damante Als

(Matiwu 12:15-16; Luka 6:17-19)

7 Yesu maa mu abulapu ba liu ikaa su kphee Galile ɔbun ɔkkaa, nii asa damante ba liu Galile ye Gyudeya 1swule su ba buu mu.

8 Aku ba liu Gyerusalem kade lala ye 1swule mu nii i bu Idumiya, ye Gyordan ɔbun kyowé kulu ye Taayi maa Sidon nde lala mu abaafun. Asa damante ba ba Yesu ase, liu fee ba nu kuto mu nii ee waa.

9 Sakyo mu su mu, Yesu tøwe mu abulapu mu ye ba loŋɔ ɔkul yila mu, ke ba man nye nin tiri mu to.

10 Liu fee o kye asa damante, nii bamu nii bee san bee lo mu kpini, bee nin bee tiri mu, ke ba nye mata mu.

11 Nii nbwii libi wuya ana ba kan wu mu mu, bee liu bee tiye mu ansi to, ke ba kuusi tøwe fee, "Fu i gye lbwaare Mu-Bii mu."

12 Nii Yesu i gya bamu fee ba man tøwe ɔku ɔsa mu nii o gye.

Yesu Lee mu Abulapu Kudu Anyo.

(Matiwu 10:1-4; Luka 6:12-16)

13 Nii Yesu kphee kubii su, nii o tui asa mu nii ee biti, nii ba ba mu ase.

14 Nii o lee bamu to asa kudu anyo, nii o tui bamu fee asunpu. Nii o tøwe bamu ye, "N lee fane fee fan baa fan bu me ase, ke n sun fane fan naa tøwe abwaaresin.

15 N biti n sa fane ɔlon mu nii fen biti fan taale taa gya nbwii libi."

16 Asa kudu anyo mu nii Yesu lee mu atuu ndee. Simon (mu nii Yesu yila mu kitu ye Pita).

17 Sebedi mu-bii ana Gyemisi ye Gyɔn, (mu nii Yesu yila bamu kitu ye Bwanegesi imu kase i gye ye, Bulayi kikpira nbii).

18 Bamu aku i gye Andiruwu ye Filipi ye Batolome ye Matiwu ye Tomasi ye Alifeyo mu-bii Gyemisi ye Simon Seloti*,

* 3:18 3:18 Seloti kase i gye o mu nii o su kebiti sa mu asa, nii ee biti fee ba ko koole bamu n-yii lu Roma kibane kase mu.

19 ye Gyuda Isikariyoti, mu nii o ba lees Yesu sa mu.

Yesu maa Beelisebu

(*Matiwu 12:22-32; Luka 11:14-23, 12:10*)

20 Nii Yesu bwii kpee kewu to. Nii sakyō bila ba mu ase, halu maa mu abuiłapu ba man nyę saja ke ba gyii.

21 Mu kuvvpu ana ba maa nu fale mu, ba sun ba naa kitaa mu ba, lü fee ba nu asa bee towe ye mu nfere i nyita.

22 Nii nbara akaapupu mu nii ba lü Gyerusalem mu aku ba ye, "Yesu su Beelisebu mu nii o gye nbwii libi kumu mu olon. Mu u sa mu olon nii ee taale ee gya nbwii libi fale."

23 Imu su Yesu tu bamu, nii o towe bamu kijasan to ye, "Okpa moç su nii Sitaane i taale gya Sitaane?"

24 Nii osuwule asa ba kan ba barige to bee ko ye abaa mu, osuwule maşa i boyi.

25 Nii kikpaara su asa ba kan bee barige to bee ko ye abaa mu, kikpaara maşa i boyi.

26 Imu su mu, nii Sitaane kuwura-gyii ki kan ki barige to kii ko ye abaa mu, kii tuye kakpaa.

27 Oku mees taale loo olunpu kikpaara su naa swii mu ato nate. Amoo i dagaa maa gyankpaa nymina mu poyi, ke o nyę okpa loo mu kikpaara su yuuri mu ato.

28 N gyi fanes kesintin fee, Ibwaare u taa nyimisa alibi kumaa ye mu kitowę yii mu kumaa ee kese.

29 Amaa nyimisa kitowę yii Kayaayu Kyirekyire mu bire, Ibwaare mees ye o taa kese mu, lü fee o waa alibi mu nii i de kakpaa nin."

30 Yesu towe inimu nin, lü fee aku bee ye o su nbwii libi.

Yesu mu-nyi ye

mu-supu ana

(*Matiwu 12:46-50; Luka 8:19-21*)

31 Nii Yesu mu-nyi ye mu-supu ana ba ba yila nbwama, nii ba sun mu ase ye ba tu mu.

32 Saşa maşa mu, asa ba kyuna kyaabco mu, nii ba towe mu ye, "Kii fu-nyi ye fu-supu ana ba bu nbwama bee biti fu."

33 Nii Yesu taase bamu ye, "Animu i gye mi-nyi ye mu-supu ana?"

34 Nii o kii asa mu nii ba te kyaabco mu gyanje, nii o ye, "Fan kii! Banimu i gye Mi-nyi ye mi-supu ana.

35 Okumaa mu nii ee waa Ibwaare kebiti mu, mu i gye mi-supu, ye me-daa, ye me-piukyu ye mi-nyi."

4

Odočpu ku kijasan

(*Matiwu 13:1-17; Luka 8:4-10*)

1 Nii Yesu bila piili ee kaapu Galile obun kaa, nii asa damante ba ba kyaabco mu bee nii mu ase. Sakyō su mu, o loo ɔkvli mu nii ki gyan nkyu su obun kaa, yegę asa ba yila kidenbi su.

2 Nii o taa ajanasen to kaapu bamu ato damante. Mu kikaapu to mu nii o towe bamu ye,

3 "Fan nu, odočpu ku i kyuna kpee o naa nymate ayu.

4 Saşa mu nii ee nymate ayu mu, imu iku i tuye okpa kaa, nii nbwiibi ba ba tase gyii.

5 Nii iku i tiye fulə su, katin mu nii ise i man bonye, imu su i koyi bilen.

6 Imu su kyowē maa da mu, i bwii, nii i wu lu fee i man su ilin.

7 Nii iku i tiye iwii to, nii iwii mu i dan nyan imu, nii i man tale soyi abi.

8 Nii iku moč i tiye kase danbirasa to. Nii i koyi dan nii i soyi abii. Iku i soyi abi adisa, iku moč adisiye, nii iku moč külfa."

9 Nii Yesu lwe towe ye, "Ömən nii o su asu nii ee biti o nu mu, o nu."

Kvto mu su nii

Yesu bɔ kijasan mu

10 I maa ba san Yesu nkun mu, mu abulapu kudu anyo ye asa mu nii ba nu mu asin towesa mu aku ba ba taase mu kijasan mu kase.

11 Nii o towe bamu ye, "Fane bire, Ibwaare lee kuwura-gyii mu asiri asin kaapu fane, amaa bamu nii ba man tii fane su bire mu, ajanan to nii bee su bee kaapu bamu.

12 Imu su,

'bee biti ba kii ke ba kii, ba mee ye ba wu,
bee biti ba nu, amaa ba mee ye ba nu kase.
Nii i man gye kanin su, naafio ba tee bwii ba Ibwaare ase,
ke o taa bamu alibi kee bamu.'

Yesu lee e cecdu kijasan mu kase

(Matiwu 13:18-23; Luka 8:11-15)

13 Nii Yesu taase bamu ye, "Fan man nu kijasan nimu kase? Nene nii fen biti fan nu kijasan ku kase?

14 Odooru mu i gye abwaaresin otowepu.

15 Asa aku ba du nin fee ayu mu nii i tiye okpa kaa mu. Ba dan bee nu abwaaresin mu, yegé Sitaane i ba lee abwaaresin mu lu bamu nfere to.

16 Aku moč ba du nin fee abi mu nii i tiye afule su mu. Ba dan nu abwaaresin mu, bee taa kensi-gyii kóole imu.

17 Amaa i maa mee loo bamu nkolo kase to su mu, i mee kyeeeee bamu to. Imu su nii awurufó abee kanyanla dan ba bamu su lu abwaaresin su mu, bee yegé Ibwaare kesun.

18 Aku moč ba du nin fee abi mu nii i tiye iwii to mu. Kanin asa mu bee nu abwaaresin.

19 Amaa kakyina kanimu to törcöö ye kefulee biti kensi payi ye dulinyaa ato kebiti libi, i ba nyan abwaaresin mu, nii i man taale soyi abi.

20 Nii aku moč ba du nin fee abi mu nii i tiye ise danbirasa to mu. Ba dan nu abwaaresin mu, bee kóole imu ke bee soyi abi. Aku bee soyi adisa, aku adisiye, nii aku gbaa külfa."

Öku mee tuwa fitila waa npaa kase

(Matiwu 5:15; Luka 8:16-18)

21 Nii Yesu bila bɔ kijasan ku ye, "Be mee tuwa fitila ke ba taa waa kolobi to, abee ba taa waa npaa kase. Bee tuwa fitila ba su bee gyaga kumu ögyagakpa nii.

22 Imu su kvto kumaa mu nii ki baala mu, kii biti ki lu ifuli, ke kumu nii kii bun su mu kii biti ki bugi to.

23 Ökumaa mu nii o su asu mu o nu."

24 Nii ɔ tɔwe bamu fee, "Fan fe nfεεre danbirasa lui asin mu nii fan nu mu su. Kuto kaalasa mu nii fu taa kaala sa fu tɔɔmaa mu, kumu nii lbwaare gbaa ii biti ɔ kaala sa fu, ke i nara fu lees mu.

25 Csa mu nii ɔ su mu, ee biti ɔ nyε tii su, nii omu nii ɔ man su mu, halu pii mu nii ɔ su mu, bee biti ba kɔɔle lui mu ase."

Kuto duusa dansa kijasan

26 Nii Yesu tɔwe fee, "Ibwaare kuwura-gyii du nii fee ɔnyin ku mu nii ɔ ɔmata ayu mu ndɔɔ to.

27 Eε de ke o kyinji kagyanbwε ye kakuyware, yεge ɔ man nyi kanan mu nii ayu mu i waa nii i kɔyi nii i dan.

28 Kase mu i yεge ayu mu i dan nii i kɔyi. Oyu mu i gyankpaa kɔyi ke i nyε otɔ ke i kuvugε abi.

29 I dan mu, nii ɔnyin mu i taa deebi naa tijε imu lui fee imu saja fuu."

Sinapi kibi kijasan

(*Matiwu 13:31-32; Luka 13:18-19*)

30 Nii Yesu taase fee, "Mine kuto nii an biti a taa ibwaare kuwura-gyii mu waa sinkaala? Mine kijasan nii an biti a taa kaapu to?

31 Ki du nii fee sinapi oyu kibi atɔ duusa tɔ kpini kibi pii, nii bee duu kumu.

32 Nii ba kan duu kumu mu, ki kɔyi, nii kii dan ki gyɔɔ apunfa kpini, nii kii waa n-yaabi lala halu nbwiibí ba ba waa nsuswaa kumu onyin to."

33 Arijasan tɔ fale nii Yesu taa tɔwe bamu abwaaresin. O tɔwe bamu kanan mu nii bee taale nu kase.

34 Asin akv i man bv tɔ nii ɔ tɔwe bamu, nii i man gye kijasan. Amaa saja kumaa nii i ba san maa mu abulapu nkun mu, ee lee imu kase ee kaapu bamu.

Yesu yuula apaa

(*Matiwu 8:23-27; Luka 8:22-25*)

35 Kake maaja kalaatpwεe ase nii Yesu tɔwe mu abulapu fee, "Fan yεge a faa kpee benbe."

36 Nii ba loo ɔkulu mu nii Yesu te kumu to mu, nii ba yεge sakyo mu obun kaa, ɔkulu iku gbaa i tii bamu su.

37 Ba maa kpee mu, nii afuu i tigi kɔnɔ kulu, nii apaa i waa nii i da nkyu i waa ɔkulu mu to naa san gberεε ke ɔkulu mu o bɔla.

38 Amaa Yesu taa mu kumu gyaga kepuntu su de nsire ɔkulu kɔnɔ. Nii abulapu mu ba kyiñi mu, nii ba taase mu ye, "ɔnyirupε, a maa biti a wu mu, i man tiri fu?"

39 Nii Yesu kusu yile. Nii ɔ tɔwe afuu mu fee, "Waa diin." Nii katun kumaa waa diin.

40 Nii Yesu taase mu abulapu mu ye, "Mine su nii fan su kufuu? Fan man su kikɔɔle-gyii nii?"

41 Nii kufuu ki kitaa bamu gaa nii ba taase abaa ye, "Mine Nyimisa ndee? Halu afuu ye apaa gbaa i nu mu ase."

5

Yesu gyan Nbwui Libi lui ɔnyin ku su

(*Matiwu 8:29-34; Luka 8:26-39*)

1 Yesu maa mu abulapu ba faa kpee Galile obun benbe, Gerasene kabaafun.

2 Yesu maa dan ee lui okulu to, nii onyin ku mu nii nbwui libi ba te mu su mu, lui nkyan to ba gyaŋa mu.

3 Onyin maŋa te nkyan mu to nii. Oku man bila taale da mu igbees.

4 Lii fee saŋa kumaa nii ba da mu ayaŋ ye abaa igbees mu, ee tueŋ imu nii. Nu oku man bu to ke o taale gyii mu su.

5 O naa o naa nkyan ye abii to kyowapɛ ye kagyanbwɛ, nii ee taa afule ee kyaŋe mu n-yii yege ee kuusi.

6 Maa wu Yesu kata mu, o sile naa gyaŋa mu, nii o muŋa mu ansi to.

7 Nii o kuusi kenken towe ye, "Yesu, fu i gye Ibwaaare mu nii o gye Owura lala Mu-Bii. Maa fu an su minɛ? Bo Ibwaaare fee fu mee ye fu toɔrɔɔ me."

8 Onyin mu towe kanin nii lui fee Yesu wula towe nbwui libi mu ye, "Nbwui libi, fan lui onyin mu to."

9 Nii Yesu taase mu ye, "Fu kitui?"

Nii o ye, "Bee tui me ye Kukyo, lui fee an kyo."

10 Nii o mata su ee kule Yesu gaa fee o man gya nbwui libi mu lui osuwule maŋa to.

11 Akuuri damante aku ba bu tiri tuto kibui ku su bee gyii.

12 Nii nbwui libi mu ba kule Yesu ye, "Yege a naa loo akuuri mu to."

13 Nii Yesu sa bamu ɔkpa, nii ba lui onyin mu to naa loo akuuri mu to. Nii akuuri mu kpini bamu kɔnɔ i waa fee ngbiŋ nyɔ mu, ba sile kpilige kibui mu ogree to naa loo nkuy to muuri.

14 Nii asa mu nii bee kui akuuri mu su mu, ba sile kpee kade to ye ndoo ana to naa towe asa. Nii asa ba ba kui kuto mu nii ki waa.

15 Ba maa ba Yesu ase mu, ba wu onyin mu nii o daa o su nbwui libi mu, bun ikaale danbirasa o te, nii mu nfeere to i de. Nii kufuu ki kitäa bamu.

16 Bamu nii ba taa bamu ansi wu kuto mu nii Yesu waa mu, ba towe onyin mu nii nbwui libi ba te mu su, ye akuuri mu asin sa asa.

17 Nii asa mu ba ye Yesu o lui bamu osuwule su.

18 Yesu maa loo ɔkul to mu, onyin mu nii nbwui libi ba daa ba te mu su mu, kule mu ye o yege o buu mu.

19 Nii Yesu kina, nii o towe mu ye, "Bwii kpee kewu naa towe fu asa kuto mu nii Onyiripɛ Ibwaaare waa sa fu, ye kanan mu nii o wu fu kowee."

20 Nii onyin mu lui tuto naa nate kabaafun mu nii bee tui ye Ndɛ Kudu mu su kpini, ee towe asa kuto mu nii Yesu waa sa mu. Nii i kyinkyin bamu nii ba nu mu kpini.

*Gyarosi mu-bii kyusa ye
ɔkyi mu nii o mata
Yesu kaale mu*

(Matiwu 9:18-26; Luka 8:40-56)

21 Nii Yesu bwii loo ɔkul to faa kpee obun mu benbe, nii asa kukyo ba ba sare kyaabɔɔ mu.

22 Nii Gyarosi mu nii o gye kabwaare-kule ogyanjeɛkpa abulisa mu to ɔku ba tuto. Maa wu Yesu mu, nii o tiye mu ayaŋ to.

23 Nii o kule mu gaa ye, "N kule fu nin, mi kebii kyusa-bi ee lo ee biti o wu, ba taa fu abaa gyaga mu su ke o nye alantfya."

24 Nii maa Yesu ba yiŋ su bee kpee, yege sakyo ba mili Yesu su ba buu mu.

25 Okyi ku nii nkalan ii da mu, nsu kudu anyɔ, bu sakyo mu to.

26 Okyi mu nyita mu afulee mu nii o su kpini akyɛpu ase kpine, fee naafɔɔ kulo mu ki bɔɔse mu, amaa kulo mu ki san kii tis.

27 O nu Yesu su nii o loo sakyō mu to ba Yesu kamaa.

28 Nii ɔkyi mu fe nfeere mu kumu to ye, "Naafco n daa nyē mata mu kaale gbaa nun, n biti n nyē alantfyia."

29 Nii ɔ mata Yesu kaale, nii nkalan mu i tin opula to. Nii o wu mu n-yii to fee mu awurufō kpini i kyun.

30 Opula to nii Yesu bii fee ɔlon ku lii mu to, nii o biliŋi ku sakyo mu, nii ɔ taase ye, "Anumu i mata me kaale?"

31 Nii mu abūlapu ba ba sa mu kōnō fee, "Fu wu kanan mu nii sakyo mu mili fu su, nii fu taase ye, 'Anumu i mata me kaale?'"

32 Nii Yesu biliŋi ɔ dan san ee ku ee biti ɔsa mu nii ɔ mata mu kaale mu.

33 Nii ɔkyi mu maa wu kuto mu nii ki waa mu mu, nii ɔ taa kufuu kyūkyaa nate ba Yesu ansi to, ba muŋa mu ayaa to, nii ɔ lees asin mu kesintin kpini towe mu.

34 Nii Yesu towe ɔkyi mu fee, "Mi-bii, fu kikcōle-gyii ki yegē nii fu nyē alantfyia, kpewu kōkōlo yuuli su, fu awurufō i lswē."

35 Yesu maa san ee towe mu, nii nbō ba lii ɔbilisa Gyarosi kikpaara su ba towe Gyarosi ye, "Fu kebii kyūsa-bi mu wu, mīne su nii fi san fi tooco okaarupu mu?"

36 Nii Yesu lees mu ansi yegē bamu, nii ɔ towe Gyarosi ye, "Man waa kufuu, dan kōole gyii kanin."

37 Nii ɔ man bila yegē ɔku buu mu tii Pita ye Gyemisi ye mu-supu Gyōn su.

38 Ba maa fuu Gyarosi kikpaara su mu, ba wu asa ba maa waa ɻawu bēe sawu kenken.

39 Nii Yesu loo taase bamu fee, "Mīne nii fen waa kanin? Mīne kusu nii fen su kanin? Kebii mu man wu, ɔ de nsire nin."

40 Nii asa mu ba ɻmase mu.

Nii ɔ gya bamu kpini lii kewu, nii maa kebii mu mu-se ye mu-nyi ye mu abūlapu asa mu ba loo obu mu nii kebii kyūsa-bi mu de kumu to mu.

41 Nii ɔ kitaa kebii kyūsa-bi mu kibaa to nii ɔ towe ye, "Talita kuum." Kumu kase i gye fee, "Kebii kyūsa-bi, n ye fu kusu."

42 Opula to nii kebii mu kusu, nii ɔ nate. Kebii mu gyii nsu kudu anyo. Nii asin mu i kyinkiyin bamu gaa.

43 Nii Yesu sa bamu kōnō ye ba man kan towe ɔku kanin asin nimu. Nii ɔ towe bamu fee ba sa kebii mu agyito ke o gyii.

6

Ba kina Yesu Nasareti (Matiwu 13:53-58; Luka 4:16-30)

1 Nii Yesu lii tuto bwii kpee mu gbaa-gbaa kade to, nii mu abūlapu ba buu mu kpee.

2 Kake fuutesa ake, o kpee kabwaare-kule ɔgyaŋekpa ee kaapu. Nii mu kikaapu mu ki kyinkiyin asa mu nii ba nu mu gaa, nii ba taase abaa ye, "Finē nii ɔ nyē kikaapu nimu lii? Finē nii ɔ nyē kanyaasin nimu lii halii ee waa asin kyinkyinsa anumu?"

3 Man gye kapinta mu ndee? Man gye Meeri mu-bii mu nin? Man gye mu-supu ana i gye Gyemisi ye Gyosefu ye Gyuda ye Simon? Man gye anaa mu-piukyi ana i bu nfi?" Nii ba kina kikcōle mu.

4 Nii Yesu tōwē bamu ye, “Ibwaaree ḥtōwēru kumaa nīmu su bēerēe katūn kumaa, amcō mu kade tō ye mu kikpaara su abi nkun ase nii ḥ man su bēerēe.”

5 Kanin su mu, ḥ man taale waa adangana tutō kokyō, amcō asa kalisa akū nii ḥ taa mu abaa gyaga bamu su nii ba nye alanfiya.

6 Nii i kyinkyin mu gaa lū fee asa mu ba man kōole mu gyii.

Yesu sun mu abūlapu

kudu anyo cymu

(Matiwu 10:5-15; Luka 9:1-6)

Nii Yesu kpee ndē-bii mu nii ḥ maa mu kade, ee kaapu bamu abwaaresin.

7 Nii ḥ tū mu abūlapu kudu anyo mu, o sun bamu anyo-anyo, nii ḥ sa bamu olon ye ba taa gya nbwū libi.

8 Nii ḥ tōwē bamu fee, “Fan maa kpee fale, fan man taa sehn, amcō fane akpebi nkun. Fan man taa agyito abee adiikun abee afulee waa fane igyifa tō.

9 Fan waa asibita, amaa fan man taa ɬkaale ɬku kitaa tii su.

10 Kikpaara kumaa mu nii ba kōole fane mu, fan kyuna tutō naa fuu saja mu nii fen biti fan lū kade mu to.

11 Nii fan kan kpee kade ku tō, nii ḥku man kōole fane abee nu fane ase mu, nii fan kan fen lū kanin kade manja tō mu, fan krikpaa fane aaya tō isē wōrige tutō, ke imu ii biti i gyii bamu.”

12 Nii ba kpee naa tōwē abwaaresin sa asa ye ba yēge alibi kīwaa.

13 Nii ba gya nbwū libi damante kusu asa su, nii ba suswa alōpu damante olifu nfō nii ba nye alanfya.

Gyōn Okyugyeepu kelewu

(Matiwu 14:1-12; Luka 9:7-9)

14 Owura Herodi nu kuto mu nii kii kpee su kpini, lū fee Yesu kōole kitū katūn kumaa. Aku ba tōwē ye Gyōn okyugyeepu mu ḥ bila kyinji, imu su nii ee taale ee waa kanin asin kyinkyinsa.

15 Aku mōcō ba ye ḥ gye Eligya nīn, nii aku mōcō ba ye ḥ gye Ibwaaree atōwēru didaa mu tō ḥku nīn.

16 Herodi maa nu Yesu asin mu, nii ḥ ye, “C gye Gyōn okyugyeepu nīn. Me ḥ yēge nii ba tūn mu kumu, amaa o bwii ba nkpa to.”

17 Herodi ḥ daa yēge nii ba kitaa Gyōn okyugyeepu, nii ba taa agbeeleebi da mu, nii ba taa mu tii obu. Kuto mu su nii ḥ waa kanin mu ḥ gye fee, mu-ka Herodiya mu nii o kili mu, ḥ kōole mu lū mu-supu Filipu ase nīn.

18 Lū fee saja kumaa Gyōn okyugyeepu ḥ tōwē mu ye ḥ man dagaa maa kōole mu-supu mu-ka kili.

19 Kanin su nii Gyōn okyugyeepu nye kilibi Herodiya ase, nii ee biti ḥ mōcō mu, amaa ḥ man taale.

20 Herodi sile Gyōn okyugyeepu, lū fee o nyi maa gye nyimisa danburasa ye nyimisa kyirékyire, imu su nii o kun mu. Herodi ii biti Gyōn abwaaresin kunu, amaa saja kumaa mu nii o nu imu mu ḥ tōcōcō mu gaa.

21 Herodiya ba nye mu kebiti saja mu nii mu-kuli Herodi i gyii mu kake kuvuges ake. Owura Herodi duja agyito, nii ḥ tū kibane abilisa ye anaakopu abilisa ye Galile abilisa kpare-kpare ye ba be gyii bamu ansi.

22 Nii Herodiya mu-bii kyūsa lū ba kyaa, nii i gyii Herodi ye mu afō ansi gaa. Nii ḥ tōwē kebii mu ye, “Taase me kuto kumaa mu nii fii biti ke n sa fu.”

23 Nii o bo ntan ye, "Kvto kumaa mu nii fii biti mu n biti n sa fb, halu mi kuwura-gyii mu kibaafun gbaa."

24 Nii kebii mu lii ikaa su naa taase mu-nyi kvto mu nii o koole lii Owura Herodi ase.

Nii o ye, "Towee mu ye fii biti Gyon okyugyeepu mu kumu."

25 Nii kebii mu waa bilen bwii kpee Owura Herodi ase naa towee mu ye, "N biti Gyon okyugyeepu kumu tangiran su nbiiinbiu nimu."

26 Nii Owura Herodi kooole ki nyita mu gaa, amaa o man taale kina lii kanan mu nii o tee bo ntan mu afi ansi to su mu.

27 Nii o sun onaakopu kuluu ye o naa buya Gyon kumu. Nii o kpee obu tiisa mu to naa tun mu Gyon kumu.

28 Nii o taa gyaga tangiran su taa ba sa kebii kyusa-bi mu. Nii kebii mu taa naa sa mu-nyi.

29 Gyon okyugyeepu abulapu ba maa nu kanin mu, nii ba ba taa mu kibuni sansa naa pula.

*Yesu sa asa ngbin nnuu
agyitii nii ba gyii yme*

(Matiwu 14:13-21; Luka 9:10-17; Gyon 6:1-14)

30 Yesu asunpu mu ba bwii ba Yesu ase ba towee mu kvto mu nii ba waa ye imu nii ba kaapu.

31 Li kanan mu nii asa kukoobee ba Yesu ase bee bwii su mu, ba man nye sanja ba gyii. Nii Yesu towee bamu fee, "Fan yegese a li ikaa su kpee opula mu nii asa ba man bu, ke fan nye sanja fuute gberree."

32 Nii ba loo okulu to bamu nkun bee kpee katun mu nii oku man bu mu.

33 Amaa asa damante ba wu bamu, nii ba buu bamu, nii ba waa bilen taa ayaa to sile lii nde mu to kpini gyankpaa naa gyoo bamu.

34 Yesu maa lii okulu to, nii o wu sakyoo mu, bamu asin i kitaa mu kowee, lii fee ba du nin fee nbulupu mu nii ba man su okpapu. Tuto nii o piili ee kaapu bamu ato damante.

35 I maa su ii kpee kalaatipwee ase mu, Yesu abulapu ba ba towee mu ye, "Kyowee tee ee lwoe. Nii nflu mooc waa opula mu nii i waa ikaa su, nii sehn man bu to.

36 Imu su yegese ba kpee ndeo ana to ye nde-bii mu nii i maa ane mu naa sooc kvto ku gyii."

37 Nii Yesu towee bamu ye, "Fane gbaa-gbaa fan sa bamu kvto ku ke ba gyii."

Nii ba taase Yesu ye, "Fii biti fee a taa gbiti nderebi anyo* naa ssoc bodobodo sa bamu?"

38 Nii Yesu taase bamu ye, "Bodobodo afine nii fan su? Fan naa kuu."

Ba maa naa kuu mu, nii ba ba towee mu ye, "Bodobodo inuu ye ikuu inyo nii an su."

39 Nii Yesu towee mu abulapu mu ye ba yegese asa mu ba kyuna kubu-kubu afitiri bunboli su.

40 Nii asa mu ba kyuna kubu-kubu buu abaa, aku kiliifa aku mooc adunu.

41 Nii Yesu taa bodobodo inuu ye ikuu inyo mu, nii o diyaa mu ansi kuu susu, nii o fwaala lbwaare. Nii o taa sa abulapu mu, nii ba barige sa asa mu kpini. Nii o bila barige ikuun mu to sa asa mu kpini.

42 Nii okumaa nimu gyii naa fuu mu okaa.

* **6:37 6:37** Gbiti nderebi anyo du nin fee tbwaayi aburuwa kooka.

43 Nii abülápú mu ba tase bodobodo ye ikuń mu nii i san mu waa alantan kudu anyo to, nii i bola.

44 Anyun mu nii ba gyii agyito mu ba gyé ngbiń nnuu.

Yesu nate nkyu su

(*Matiwu 14:22-23; Gyón 6:15-21*)

45 Opula manja to nii Yesu yegé nii mu abülápú ba taa ɔkwlí gyankpaa mu, bee kpee Betisayida mu nii ki bu benbe. Nii mɔɔ mu lεe asa mu ɔkpa.

46 Maa kala bamu lbowe mu, nii o kpee kibui su, ee kule lbwaare.

47 I maa ba fuv kalaatpwee ase mu, abülápú mu ba fuv nkyu mu nsana, yegé Yesu nkun mɔɔ bu kidenbi su.

48 Nii Yesu wu fee kipale mu ki nu abülápú mu, lii fee apaa mu i gyanja bamu. Kubwaayike su mu, Yesu nate nkyu su naa fuv bamu ase nii ee biti o kyun bamu su.

49 Amaa ba wu maa naa nkyu mu su, be nyi fee obuni nii, nii ba waa ulawo.

50 Sanja mu nii ba wu Yesu mu, kufuu ki kitaa bamu kpini gaa. Nii Yesu tówe bamu ase opula to ye, "Fan nye nkɔlɔ, fan man waa kufuu, me nii."

51 Nii Yesu loo bamu ase ɔkwlí mu to, nii afuu mu a yɔɔ opula to. Nii i kyinkyin abülápú mu gaa,

52 lii fee ba man taale nu kanan mu nii Yesu sa anyin ngbiń nnuu agyito mu kase. Nii i kitaa bamu nfεere gaa.

Yesu kye alɔpú Kanesareti

(*Matiwu 14:34-36*)

53 Nii ba faa kpee benbe ɔswwolé mu nii ba tu ye Kanesareti, nii ba taa bamu ɔkwlí dan.

54 Ba maa dan bee lii ɔkwlí to mu, asa ba bii Yesu.

55 Nii asa ba sile lii ɔswwolé manja su kpini bee ba Yesu ase, nii ba taa alɔpú mu nii ba de ikalan su biya mu.

56 Katin komaa mu nii Yesu kpee nde-bii abee nde lala to ye ndɔɔ ana to mu, asa bee kpiya alɔpú agya to yegé bee kule mu ye o yegé ba mata mu kaale. Bamu nii ba mata mu kaale kpini mu, ba nye alanfiya.

7

Adidaasin kikaapu

(*Matiwu 15:1-9*)

1 Farasii abi ye nbara akaapuru mu akv, mu nii ba lii Gyerusalem ba Yesu ase mu, ba sare kyaabɔɔ mu.

2 Tuṭo nii ba wu fee Yesu abülápú ba te bee gyii agyito yegé ba man fwu bamu abaa kanan mu nii bamu adidaasin ii kaapu mu.

3 Lii fee Farasii abi mu ye Gyiwu abi kpini ba buu bamu naana ana kikaapu didaa mu nii, ba mee ye ba gyii agyito, amɔɔ ba fwu bamu abaa kanan mu nii bamu adidaasin mu ii kaapu.

4 Nii ba kan lii kigya to ba mu, ba mee ye ba gyii, amɔɔ ba fwu bamu n-ylı pɔyi. Nii ba bula ba su ikisi lii ikoopu ye npulii ye itasa atɔ kifwu su.

5 Imu su, nii Farasii abi mu ye lbwaare nbara akaapuru mu ba taase Yesu ye, "Mine kuto su nii fu abülápú bire be mee buu ane naana ana kikaapu didaa mu, nii ba mee bamu bire ba su abaa mu nii i man du kytrekyire bee gyii agyito?"

6 Nii Yesu lees bamu kono ye, "Asin mu nii Ibwaare bøla mu otowepu Isaya su nii o kyurco yila lu fane su mu, i gye kesintin. Ibwaare towe ye, 'Fan su fane nno fen towe ye fen sun me,
yege i man lu fane nkolo to.

7 Kiyan nii fen sun me,

lu fee nyimisa ikpa nii fen su fen kaapu fee me, Ibwaare lees.' "

8 Nii Yesu kyaga su towe ye, "Fan kina Ibwaare nbara mu, nii fan buu nyimisa lees."

9 Nii Yesu bila towe ye, "Fan su kanyaasin ikpa libi mu nii fen su fen taa Ibwaare nbara yile ikaa su, ke fan nye buu nyimisa kikaapu su.

10 Mosesi kaapu ye, 'Taa beeere sa fu-se ye fu-nyi, nii okumaa mu nii o towe nno wörige mu-se abee mu-nyi su mu, ba moç mu.'

11 Amaa fanees fane, fen ye nii oku kan towe mu-se abee mu-nyi ye, 'Kuto mu nii naafco fii biti fu nye lu me ase mu i gye Koriban.' (Kumu kase i gye kuto mu nii ba taa kee Ibwaare).

12 Kanin su mu, o su okpa fee o kina kikye mu-se ye mu-nyi to.

13 Kanin kikaapu mu nii fan su fen kaapu asa fale u yege abwaaresun mu ii biliñi kiyan. Ató damante fee inimu nii fen waa."

Kuto mu nii kui waa nyimisa ineesi

(Matiwu 15:10-20)

14 Nii Yesu bila tu asa ba sare mu ase, nii o towe bamu ye, "Okumaa nimu o nu me ase, ke o biu asin nimu kase.

15 Sehn man bu to nii u lu kewu ii loo nyimisa to nii u waa mu ineesi, amco asin mu nii u lu mu to mu u waa mu ineesi.

16 Okumaa mu nii o su asu mu o nu."

17 Yesu maa lu asa mu ase kpee kikpaara su mu, nii mu abiulapu mu ba taase mu kujasan mu kase.

18 Nii Yesu taase bamu fee, "Imu su, fane gbaa fen mee nu asin kase bilen? Fan man nyi fee kuto ku man bu to kui lu kewu nii kii loo nyimisa to nii kui waa mu ineesi.

19 Lu fee kuto kumaa mu nii kii loo nyimisa to mu, ki mee kpee mu kokolo to, amco mu otø to, ke ki bila bøla lu mu n-yii to." (Yesu katowe mu kui kaapu fee agyito gyisa kumaa i du kyirekyire.)

20 Nii Yesu kyaga su towe ye, "Kuto mu nii kui lu nyimisa to mu, kumu u waa mu ineesi.

21 Lu fee lu nyimisa to, ye mu kokolo to nii nfëere libi ye kubawule kigyii, ye keyu, ye asa kumco ye kulu okuli abee okaa kamaa,

22 ye kensi payi libi ye kumu to ɔlon, ye kapina asa, ye kugagaa, ye kayu basa ye nyimisa kinyita ye alala-sin ye kimelensi.

23 Inimu kpini u lu nyimisa kokolo to nin, nii u waa mu ineesi."

ɔkyu ku kikcole-gyii

(Matiwu 15:21-28)

24 Nii Yesu lu Galile kpee Taayi katine. Nii o loo kikpaara ku su, o man daa ee biti fee oku o wu mu, amaa o man taale baala mu n-yii.

25 ɔkyu ku mu nii nbwu libi ba te mu-bii su mu nu Yesu su, nii o ba mu ase bilen ba munja mu ayaa to.

26 ɔkyu mu man gye Gyiwu obii, o lu Fonesiya mu nii ki bu Siriya osuwule su mu nii. Nii o kule Yesu ye o gya nbwu libi mu lu mu kebii kyusa-bi mu su sa mu.

27 Nu Yesu tōwe ɔkyi mu ye, "I dagaa nbii mu ba maa gyii ḥmē poyi. I man bōrōn fēe ba taa nbii agyitō sa igyoono."

28 Nu ɔkyi mu sa kōnō ye, "Onyiripē, i gye kesintin nūn, amaa nbii ba kan bee gyii agyitō nūn iku i hū tūyē kāsē mu, igyoono bēe tāsē bee gyii."

29 Nu Yesu sa ɔkyi mu kōnō ye, "Lū kanan mu nūn fu sa mē kōnō su mu, bwii kpewu, nbwii libi mu ba hū fu kebii kyūsa-bi mu tō."

30 Nu ɔkyi mu bwii kpewu naa wu kebii mu maa dē npaa su yēgē nbwii libi mu ba tēe wula hū mu tō.

Yesu kye kpawu ku

31 Nu Yesu hū Taayi katūne, nūn o bōla Sidon kpee Galile ḥbūn-kaa naa fūn Dekapoli (Nde kudu) ̄sūwūlē su.

32 Tūtō nūn asa akū ba taa kpawu ku nūn o mēe taale e tōwe ye o dan ba Yesu ase ba kūlē mu ye o taa mu abaa gyaga mu su sa bamu.

33 Nu Yesu taa kpawu mu hū asa to kpee lkaa su, taa mu abaa-bi waa mu asu tō. Nu o tūn nkycēlē nūn o mata mu kanandvūl.

34 Nu Yesu diyaa mu ansi kūn sūsū, nūn o muusi. Nu o tōwe ḥonyin mu ye, "Ifata." Kīmu kāsē i gye ye, "Bugi tō."

35 Opula tō nūn ḥonyin mu asu a tīgī, nūn ee nu katōwe, nūn ee taale ee tōwe danbirasa.

36 Nu Yesu tōwe asa mu ye ba man kan tōwe sa ɔku. Amaa kīgya damante nūn o gya bamu mu, saamū nūn bēe lōjō bēe tōwe bee tii su.

37 Nu i kyinkyin asa mu gaa nūn ba ye, "O waa kūtō kūmaa nūmu danbirasa. O yēgē nūn akpawu bee nu, nūn anaamuu bēe tōwe."

8

Yesu sa asa ngbīn nna agyitō

(Matiwu 15:32-39)

1 Kanin nkē maŋa tō mu, sakycō damante ku bila ba sare Yesu ase. Nu ba maa man su agyitō akū ba gyii mu, Yesu tū mu abūlapu mu ba mu ase nūn o tōwe ye,

2 "Asa nūmu asin i su me kūwēe, hū fēe ndaga nkē nsa ndee ba maa bu me ase, nūn ba man su agyitō akū ba gyii.

3 Nu n kan tōwe bamu ye ba bwii kpewu mu, bee biti ba naa kirin-kirin ɔkpa tō, hū fēe bamu akū ba hū kata-kata."

4 Nu abūlapu mu ba taase Yesu ye, "Fine nūn an biti a nyē agyitō kiperi kūmu su sa asa damante nūmu?"

5 Nu Yesu taase bamu ye, "Bodobodo afine nūn fan su?"

Nūn ba lēs kōnō ye, "Asūnō nūn an su."

6 Nu Yesu yēgē nūn asa mu ba kyūn kyūna kāsē. Nu o taa bodobodo asunō mu, nūn o fwaala lbwaare nūn o kpeē-kpeē imu tō taa sa mu abūlapu mu ye ba barigē tō sa asa mu ba gyii, nūn ba barigē tō sa bamu.

7 Nu Yesu bila taa ikūn gberēe mu nūn ba su mu, fwaala lbwaare bila sa mu abūlapu ye ba barigē imu tō sa asa mu.

8 Nu asa mu kpini ba gyii ḥmē. Nu mu abūlapu mu ba tāsē-tāsē bamu agyisan mu bōla alantan asunō.

9 Asa mu nūn ba gyii kanin agyitō maŋa mu, ba gye asa ngbīn nna. Imu kamaa tō, nūn Yesu yēgē bamu, nūn ba kpewu.

10 Opula maŋa tō, nūn Yesu maa mu abūlapu mu ba loo ɔkūl tō faa kyūn Dalimanuta ̄sūwūlē su.

Farasii abi bee biti adangana

(*Matiwu 16:1-4*)

¹¹ Farasii abi akv ba ba Yesu ase ba gyii mu imoore, ke ba nyé wu mu kilibi. Nu ba tuu Yesu to kui ye o waa svusu adangana akv kaapu bamu.

¹² Tuu nu o muusi, nu o taase bamu ye, "Mine su nu fane nbilnbii asa fen biti adangana fen wu? N biti n tówe fane kesintin ye, n mée ye n waa kanin adangana manja kaapu fane kpaa."

¹³ Nu Yesu yege bamu tuu naa loo mu okvli to faa kyón benbe.

Fan baa fan daa Farasii abi

ye Herodi kukaapu su

(*Matiwu 16:5-12*)

¹⁴ Yesu abulapu mu ba tan su fee ba maa man taa bodobodo kukyo, amaa bodobodo kukuli kuluun i bu bamu ase okvli mu to.

¹⁵ Nu Yesu tówe bamu ye, "Fan kui danbirasa ke fan baa fan da fane n-yii su, lii Farasii abi ye Herodi asa bamu kife mu nu kii tin bodobodo mu."

¹⁶ Nu mu abulapu ba piili bee tówe abaa ye, "A maa man lee bodobodo kukyo su nu ee tówe kanin mu abee?"

¹⁷ Yesu maa bu kuto mu nu bee tówe mu, nu o taase bamu ye, "Mine su nu fen tówe fane kuman su bodobodo kukyo mu asin? Imu su, fan man puta bu me awaasa kase? Mine i waa nu fane nfeere i mée taale i kitaat ato bilen kanin?"

¹⁸ Fan su ansi, fan man kui? Nu fan su asu, fan mee nu? Fen mee nyinji asin nín abee?

¹⁹ Saha mu nu n taa bodobodo anuu barige sa asa ngbin nnuu nu ba gyii mu, alantan afine nu fan tase agyisan mu bøla?"

Nu ba ye, "Alantan kudu anyo."

²⁰ Nu Yesu bila taase ye, "N maa taa bodobodo asuno barige to sa asa ngbin nna nu ba gyii mu, alantan afine nu fan tase agyisan mu bøla?"

Nu ba lee kono ye, "Alantan asuno."

²¹ Nu Yesu ye, "Inimu kpini kamaa mu, fan man taale bu imu kase?"

*Yesu kye gyaatanapu-nyin
ku Betisayida kade to*

²² Nu Yesu maa mu abulapu mu ba kpee Betisayida kade to, nu asa akv ba taa gyaatanapu ku ba kule Yesu fee o taa mu kibaa mata mu.

²³ Nu Yesu kitaat gyaatanapu mu kibaa to, taa mu lii kade mu nbwama. Nu Yesu tuu nkyole waa mu ansi to, nu o taa mu abaa gyaga mu su, nu o taase mu ye, "Fii wu ato?"

²⁴ Nu gyaatanapu mu diyaa mu ansi svusu, nu o ye, "N wu asa ba maa naa, nu ba du fee iyu i maa naa mu."

²⁵ Nu Yesu bila taa mu abaa gyaga onyin mu ansi su, nu mu ansi mu i bugi, nu mu ansi mu i nyé alanshiya, u kui danbirasa.

²⁶ Nu Yesu tówe gyaatanapu mu ye, "Kpewu! Amaa man bila bwii kpee kade mu to."

*Pita lee kaapu osa
mu nu Yesu gye*

(*Matiwu 16:33-20; Luka 9:18-21*)

²⁷ Nu Yesu maa mu abulapu mu ba kpee nde-bii mu nu i bu Kasariya Filipi kade mu ase. Ba maa kpee mu, nu Yesu taase mu abulapu ye, "Animu nu asa ba ye n gye?"

28 Nii ba lee kono ye, "Aku ba ye fu i gye Gyon okyugyeepu mu, aku mao ba ye fu i gye Eligya, nii aku mao ba ye fu i gye Ibwaare atowepu mu to oku."

29 Nii Yesu taase ye, "Nii fane mao, fan ye anumu nii n gyey?" Nii Pita lee kono ye, "Fu i gye Krisito, Omu nii Ibwaare wula lee mu."

30 Nii Yesu gya bamu ye ba man kan tewe oku osa mu nii o gyey.

*Yesu tewe mu awurufo
kuwu ye mu kelewu asin*
(Matiwu 16:21-28; Luka 9:22-27)

31 Nii Yesu piili ee tewe mu abulapu mu ye, "I dagaa fee me, Daadimaadi Obii-nyinsa maa wu awurufo gaa, ke Gyiwu abulisa ye Ibwaare aseepu abulisa ye Ibwaare nbara akaapuru ba kina me. Bee biti ba mao me, ke nké nsa kamaa mu, n biti n kyijii lu lewu to ba."

32 Amaa Yesu maa bugi mu asin mu to pensen kaapu mu abulapu mu, nii Pita tu mu lu ikaa su ee tewe yi mu.

33 Amaa Yesu, biliyi kui mu abulapu mu, nii o tewe Pita ye, "Lu me su, fu Sitaane nimu. Fu nfere i man lu Ibwaare ase, i lu nyimisa ase nin."

34 Nii Yesu tu sakyi mu ye mu abulapu mu nii ba ba mu ase mu, nii o tewe bamu ye, "Okumaa mu nii ee biti fee o buu me mu, i dagaa fee o kina mu n-yii, ke o syla mu oyu laasa ke o buu me."

35 Lu fee okumaa mu nii ee biti fee o kun mu gbaa-gbaa mu nkpa mu, ee biti o pan nkpa mu. Amaa okumaa mu nii o pan mu nkpa lu me ye asin danbirasa mu su mu, ee biti o nye mu nkpa.

36 Nii fu kan nye dulinyaa to kuto kumaa, nii fu pan fu nkpa mu, minne nii fu nye?

37 Abees minne nii nyimisa i taale o taa kyare mu nkpa?

38 Nii oku kan waa ipeeli lu me ye me kikaapu su, nbunbu kakyina nimu to abi mu nii alibi ye Ibwaare kuman-sile ki bu bamu to fale mu, kanin maaja nii me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu kan ba ye Ibwaare buonyaa ye mu svusv nbooc mu, ngbaa me ii biti i baa i su me ipeeli sa kanin osa maaja."

9

1 Nii Yesu bwii kyaga su ye, "N tewe fane fee aku ba bu fane to nfiu nii ba mae ye ba wu lewu, amoo ba wu Ibwaare kuwura-gyii mu kui maa ba olun su."

*Yesu n-yii ki kyeege
(Matiwu 17:1-13; Luka 9:28-36)*

2 Nke nsiye kamaa to mu, Yesu taa mu abulapu mu asa, Pita ye Gyemisi ye Gyon ti mu n-yii su dii kubu lala ku kpee, nii ba bu tutu bamu nkun. Nii Yesu kayii-wble kyeege bamu ansi su.

3 Nii mu ikaale bunsa gbaa i lonyo fuuli parepare i nyalige su. Oku man bu dulinyaa nimu to nii ee taale fwii kaale ke ki fuuli parepare kanin kudubi.

4 Opula maaja to mu, ba ba kui mu, Ibwaare asa didaa anyo, Eligya ye Mosesi, ba lu ba, nii ba maa Yesu bee towe.

5 Nii Pita tewe Yesu ye, "Okaapuru, i buron gaa fee a maa bu nfiu. Imu su, yegye ke a yii abu asa, fu lee kuku, Eligya lee kuku, Mosesi lee kuku."

6 Nii kufuu ki kitaa Pita maa abulapu banban mu gaa, nii ba man bila be nyi kuto mu nii ba towe.

7 Nii kabwaare wule ba bun bamu su, nii obule ku lui abwaare-wule mu to towe ye, "Oñimur i gye mi-Bii-nyinsa mu nii n su kebiti sa. Fan nu mu ase."

8 Opula maaja to, abulapu mu ba maa kui kyaaboo mu, ba man bila wu oku bamu ase, amoco Yesu nkun.

9 Ba maa kpligé kubii mu su bee ba mu, nii Yesu da bamu amu to ye, "Fan man towe oku ye oku kuto mu nii fan wu, naa fuu sanja mu nii me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu n bwii kyinji lui lewu to mu."

10 Nii ba nu sa mu, amaa bamu wule-wule u taase abaa ye, "Kikyinji lui lewu to nimu kase kaapus nene?"

11 Nii ba taase Yesu ye, "Mine su nii nbara akaapuru mu bee towe ye i dagaa Ibwaare otowepu Eligya maa gyankpaa ba pooyi?"

12 Nii Yesu lee kono ye, "I gye kesintin fee Eligya ii biti o gyankpaa ba, ke o ba lojjo kuto kumaa kinumu. Amaa mine su nii ba kyvroc waa Asinkyan ylasa mu to ye me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu n biti n wu awurufa gaa ke asa ba kina me?"

13 N towe fane ye Eligya tee bwii ba, nii kuto mu nii asa bee biti mu, ba tae taa waa mu fee kanan mu nii ba wola kyvroc waa Asinkyan ylasa mu to lui mu su mu."

Yesu kye kebii

*kyusa-bi mu nii
o su nbwii libi*

(Matiwu 17:14-21; Luka 9:37-43)

14 Ba maa kpligé kubii mu su bee ba abulapu asansa mu ase mu, ba wu sakyo damante ku maa yile kyaaboo bamu, yegé ba maa nbara akaapuru mu bee gyii imcore.

15 Asa mu ba maa wu Yesu maa ba mu, i kyinkyin bamu, nii ba sile kpee mu ase naa fwaala mu.

16 Nii Yesu taase bamu ye, "Mine imcore nii fanaa bamu fen gyii mu?"

17 Nii oku lee kono lui sakyo mu to ye, "Okaapuru, kabwii libi ku te mi-bii su, nii o mees taale ee towe, nii n taa mu ba fu ase.

18 I dan kan kyina mu su de, i su mu i tuu kase, yegé mu kono to kii fuu afufuu, yegé ee we mu anyi to, nii ee kirin. N ba kule fu abulapu mu ye ba kusaa kanin nbwii libi maaja lui mi-bii mu su, amaa ba man taale."

19 Nii Yesu towe bamu ye, "O! Fane ndaga kakyna nimu to asa mu nii fan man su kikoole-gyii. Nene nii fen biti ye n nye kenyiita sa fane? Fan taa kebii mu biya me nfii."

20 Ba maa taa kebii mu biya mu, nii nbwii libi mu maa wu Yesu mu, opula maaja to nii i taa kebii mu tuu kase fee kigbingbin. O de ee gbiliti yegé mu kono to kii fuu afufuu.

21 Nii Yesu taase kebii mu mu-se ye, "Kanan mu nii i waa mu falé mu, i tae kyeeeee do?"

Nii mu-se lee kono ye, "Lii koo mu kebii to nii i waa mu kanin.

22 I taale i taa mu i tuu fulon ye nkyu to ii biti i moç mu. Imu su, nii fiu taale waa kuto ku mu, wu ane kowee ke fu molige ane."

23 Nii Yesu taase mu-se ye, "Fu ye nii n biti n taale mu? Nu kase fee okumaa mu nii o kooole Ibwaare gyii mu, kuto kumaa kii biti ki waa sa mu."

24 Kebii mu mu-se taa kensi payi kule Yesu ye, "N kooole Ibwaare gyii, amaa kye me to ke n nye kikoole-gyii tii su."

25 Yesu maa wu sakyo mu maa nyę akyo ii tii su mu, nii o pounte nbwui libi mu su tōwe imu ye, "Fane naamuuy ye akpawu nbwui libi, n ye fan kusu li mu su nbwui niumu, ke fan man bila bwii ba mu su kakaaku."

26 Nii nbwui libi mu ba nyaje to muusi to taa kebii mu tuu ɔlun fee kigbingbin, nii ba kusu mu su. Kebii mu de fee obuni, nii asa mu ba ye o Wu.

27 Tuu nii Yesu kitaa kebii mu kubaa to kusaa mu yile mu ayaa su.

28 Imu kamaa to, nii Yesu loo kikpaara su, nii mu abulapu mu nkun ba naa taase mu ye, "Mine i waa su nii aneeene a man taale kusaa nbwui libi mu li kebii mu su?"

29 Nii Yesu lee bamu kono ye, "Sehn man bu to nii i taale gya inumu ana kudubi, amoo kabwaare-kule nkun."

Yesu bila bwii tōwe mu kelewu asin

(Matiwu 17:22-23; Luka 9:34-45)

30 Imu kamaa nii Yesu maa mu abulapu ba li tuu bøla Galile ɔsuwule su. Nii Yesu mee biti fee ba bu katun mu nii o bu.

31 Li fee kanin saja maaja mu ee kaapu mu abulapu mu nun. Nii o tōwe bamu ye, "Bee biti ba lee me, Daadimaadi Obii-nyunsa mu sa asa, ke ba moco me, amaa nke nsa kamaa to mu, n biti n kyinji ba nkpa to."

32 Maa tōwe bamu kanin mu, ba man nu imu kase, nii i su bamu kufuu fee ba taase mu imu kase.

Animu i gye ɔlala?

(Matiwu 18:1-5; Luka 9:46-48)

33 Yesu maa mu abulapu mu ba kpee Kapanum kade lala to. Ba maa bu kikpaara su mu, nii Yesu taase bamu ye, "Fan maa naa ɔkpa to fen ba mu, mine imcoore nii fen gyii mu?"

34 Ba laato nin ba man lek kono, lii fee saja mu nii ba naa ɔkpa to bee kpee mu, bee gyii abaa imcoore ye emomo i gye bamu to ɔlala.

35 Yesu maa kyon kyuna mu, nii o tu mu abulapu kudu anyo mu ba mu ase, nii o tōwe bamu ye, "Nii fane to oku kan ee biti fee o biliŋi ɔlala mu, o waa mu n-yii kalweye kyiaafole sa mu tooomaa ana."

36 Tuu nii Yesu taa kebii ku ba yile bamu ansi to. Nii o taa kebii mu abaa to, nii o tōwe bamu ye,

37 "Okumaa mu nii o kan koole kebii kinumu dubi me kitu to su mu, me nii o koole, nii okumaa mu nii o kan koole me moco mu, man gye me nkun nii o koole, amaa o koole emunu o sun me mu gbaa."

Bamu nii ba yile Yesu kamaa mu asin

(Luka 9:49-50)

38 Nii Gyɔn tōwe Yesu ye, "Okaapuru, an wu onyin ku maa su fu kitu ee kusaa nbwui libi ee li asa su, yegé o man tii ane su. Imu su an gya mu ye o man bila waa kanin."

39 Nii Yesu tōwe bamu ye, "Fan man gya kanin osha maaja. Osha kumaa mu nii ee waa asin kyinkyinsa li me kitu to mu, imu kamaa mu o mee bila taale tōwe asin ku nyita me kitu.

40 Okumaa mu nii o mee nyita ane kusun mu, o tii ane su niumu.

41 N tōwe fane kesintin ye oku kan sa fane nkyu nuusa li fan maa gye me lee su mu, ee biti o nyę imu kükoka.

Atɔ mu nii u biya alibi***(Matiwu 18:6-9; Luka 17:1-2)***

42 "Nii ɔku kan yegɛ nii nbii mu nii ba kɔɔle me gyii falɛ to ɔku kan waa alibi mu, kanun odunwura maŋa, nii ba kan taa kifule-buu lala ŋmina kyaga mu ɔbule to taa mu tuu ɔpɔ to gbaa mu, i bo.

43 Nii fu kibaa ki kan kii yegɛ nii fu waa libi mu, tin kumu foyi. I bo sa fu fee fu maa taa kibaa diye loo lbwaare aye, i kyo fee fu maa taa abaa anyɔ naa loo awurufɔ fulɔn mu nii i mee dun kpaa to.

44 Tuto nii

asunswee mu nii be mee wu,
nii fulɔn mu gbaa mee dun kakaaku.

45 "Nii fu kiyaa ki kan kii yegɛ nii fu waa alibi mu, tin kumu foyi. I bo sa fu fee fu maa gye boobi nii fu loo lbwaare aye, i kyo fee fu maa taa ayaa anyɔ naa loo awurufɔ fulɔn to.

46 Tuto nii

asunswee mu nii be mee wu,
nii fulɔn mu gbaa mee dun kakaaku.

47 "Nii fu kinsi ki kan kii yegɛ nii fu waa alibi mu, kyo le kumu tuu. I bo sa fu fee fu maa taa kinsi kułun kpee lbwaare aye, i kyo fee fu maa taa ansi anyɔ naa loo awurufɔ to kakpaa.

48 Tuto nii,

asunswee mu nii be mee wu,
nii fulɔn mu gbaa mee dun kakaaku.

49 lbwaare ii biti o taa fulɔn bɔɔle ɔkumaa ke o waa kyirekyire fee kanan mu nii ba su nfɔle bœe bɔɔle inun nii i waa kyirekyire poyi nii ba su bœe waa saraga bœe sa lbwaare mu.

50 "Nfɔle i buroñ, amaa nii nfɔle kan foyi imu ɔkɔñ bire, nene nii fen bila taale waa mu ke i nyɛ imu ɔkɔñ? Imu su fan yegɛ fane awaasa i baa i bukɔñ fee nfɔle, ke fan kyina ye abaa kayi yuuli to."

10***Yesu tɔwe kekili kenyiita asin******(Matiwu 19:1-12; Luka 16:18)***

1 Yesu maa lii tuto mu, o kpee Gyudeya ɔsunwale su, nii o faa Gyodan ɔbun mu kpee benbe. Nii sakyo damante ku ki ba kyaabco mu, nii o kaapu bamu abwaaresin fee kanan mu nii o wula ee waa mu.

2 Tuto mu Farasii abi aku ba ba suu Yesu ɔduu sintaae to ye, "I de ɔkpa sa ɔnyin fe o kina mu-ka?"

3 Nii Yesu bwii taase bamu ye, "Minɛ nbara nii Mosesi kaapu fane?"

4 Nii ba lec kɔñc ye, "Mosesi sa ɔkpa fee ɔnyin o kyurco kekina ɔwule sa mu-ka ke o kina mu."

5 Nii Yesu tɔwe bamu ye, "Fane nkɔlo i maa bułun su nii Mosesi kyurco kanin nbara mu sa fane.

6 Naafco lii koo npili ase, atɔ kvtuu to mu, lbwaare waa bamu ɔnyin ye ɔkyi.

7 Imu su nii ɔnyin ii biti o yegɛ mu-se ye mu-nyi, ke o taa mu n-yi mata mu-ka,

8 ke bamu asa anyɔ ba bilinji nyimisa kułun, yegɛ ba man bila ba gye asa anyɔ, amaa ba gye ɔkulon nii.

9 Imu su, imu nii Ibwaare taa waa kuvulun mu, oku man kan barigé imu to.”

10 Yesu maa mu abulapu ba maa loo kikpaara su mu, nii mu abulapu ba lojjo taase mu asin lu' kekili mu asin su.

11 Nii Yesu towe bamu ye, “Okumaa mu nii o kan kina mu-ka nii o naa kili okyuu pupwe mu, o nyita kekili, nii o waa mu-ka mu alibi.

12 Kanun okpa kuvun su nii okyuu kan kina mu-kuli naa kili onyin pupwe mu, o nyita kekili.”

Yesu waa nbii kusee

(Matiwu 19:13-15; Luka 18:15-17)

13 Toto nii asa aku ba taa bamu nbii wuribi bee ba Yesu ase ye o taa mu kubaa gyaga bamu su, yeges mu abulapu mu bee gya bamu nii bee biya nbii mu.

14 Yesu maa wu imu kanun mu, nii o nye agbu, nii o towe bamu ye, “Fan yeges nbii wuribi mu ba ba me ase, ke fan man tii bamu okpa, lu' fee susu kuwura-gyii mu ki gye sa asa mu nii ba du fee nbii wuribi mu nun.

15 N towe fane kesintin fee okumaa mu nii o man koole Ibwaare kuwura-gyii mu fee kebii mu, o mee ye o nye loo kimu to.”

16 Nii o koole bamu puga, taa mu abaa gyaga-gyaga bamu su nii o waa bamu kusee.

Onyin ato wuya mu

(Matiwu 19:16-30; Luka 18:18-30)

17 Yesu maa dan yii okpa mu su mu, nii onyin ku sile ba munja mu ansi to towe mu ye, “Okaarupu danbirasa, minne nii i dagaa n maa waa ke n nye nkpa kakpaa?”

18 Nii Yesu taase mu ye, “Minne su nii fu tu me odanbirasa? Oku man gye odanbirasa, amco Ibwaare nkun.

19 Fu nyi Ibwaare nbara mu nii u towe ye, ‘Man mooyumisa, man kan lu' fu-ka abees fu-kuli kamaa, man yuuri, man tun antunesa, man puni fo tooomaa, taa beerees sa fu-se ye fu-nyi.’ ”

20 Toto nii onyin mu lees kono ye, “Okaarupu, n wula n buu inimu kpini lu' koo mi kibii to.”

21 Nii Yesu ki onyin mu diin, mu asin i pire mu. Nii o towe mu ye, “I san fu kuto kuvun, kpee naa fe fu kapatiye kpini, ke fu taa afulee mu sa atiripu. Imu ii biti i yeges fu nye imu kuko, ke fu ba buu me.”

22 Onyin mu maa nu kanan mu, nii o nyaanje mu ansi to taa kokolo nyita kpewu, lu' fee o gye ato wuya gaa nii.

23 Nii Yesu ki mu abulapu mu to kyaabco nii o towe bamu ye, “I bувун gaa sa ato wuya ana fee ba loo Ibwaare kuwura-gyii mu to.”

24 Asin mu i kyinkyin abulapu mu. Amaa Yesu bila towe bamu ye, “Mi-bii ana, ye fan wu kanan mu nii Ibwaare kuwura-gyii mu to kiloo bувун.

25 I bувоо sa nyooma fee o taale loo baasa obo to bуве, i kyoo ato wuya o loo Ibwaare kuwura-gyii mu to.”

26 Asin nimu i de bamu kono gaa, bee taase abaa ye, “Animu nii Ibwaare ii biti o molige?”

27 Nii Yesu ki mu abulapu mu surum, nii o ye, “Nyumisa ase nii inimu i mee taale waa, man gye Ibwaare ase. Ibwaare ase bire kuto kumaa nimu u taale waa.”

28 Nii Pita towe ye, “An bwiiyaa kuto kumaa yeges nii an baa an buu fu?”

29 Tuto nii Yesu tōwe ye, "N tōwe fane kesintin ye əku man pui yegē mu kikpaara ye mu-daa ana ye mu-supu ana ye mu-piukyū ana mu-nyi ye mu-se ye mu-bii ana ye mu ndōc ana, lū nmaa me asin danbirasa mu su,

30 nii o mēe ye o bwii nye kikpaara ye mu-daa ana ye mu-supu ana ye mu-piukyū ana mu-nyi ye mu-se ye mu-bii ana ye mu ndōc ana kpini kūlifa su. Ee biti o nye kekisi ndaga kakyina nimu to bire, amaa ee biti o ba nye nkpa kakpaa."

31 Nii Yesu bila tōwe bamu ye, "Agyankpaapu gaalaagaa, bee biti ba be bilini asii-amaapu, ke asii-amaapu ba be bilini agyankpaapu."

Yesu bila bwii tōwe mu kelewu asin

(Matiwu 20:17-19; Luka 18:31-34)

32 Yesu maa mu abūlapu ba naa bee kpee Gyerusalem nii Yesu i gyankpaa bamu bee kpee. Asin mu i kyinkyin abūlapu mu, nii kufuu ki su asa mu nii ba buu bamu mu. Nii Yesu bila lee mu abūlapu kudu anyo mu ikaa su, nii o tōwe bamu kuto mu nii kii biti ki tu mu.

33 Nii Yesu tōwe abūlapu mu ye, "An kpee Gyerusalem, nii bee biti ba lee me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu sa Gyiwu aseepu bilisa ye nbara akaapuru. Bee biti ba bun me lewu kwpwe, ke ba taa me waa bamu nii ba man gye Gyiwu abi abaa to."

34 Kanin asa marja bee biti ba waa me yereyere, ke ba tuu nkycle bun me, ke tiye me awule-bi ke ba moc me. Amaa nke asá kamaa mu, n biti n kyinji ba nkpa to."

Gyemisi maa Gyōn kule

(Matiwu 20:20-28)

35 Nii Sebedi mu-bii ana Gyemisi maa Gyōn, ba ba Yesu ase ba kule mu ye, "Okaapuru, an kule fu ye fu waa kuto mu nii an biti a kule fu fale mu sa ane."

36 Nii Yesu taase bamu ye, "Mine nii fen biti fee n waa sa fane?"

37 Nii ba lee kono ye, "Nii fu kan ba kyina fu kuwura-gya, fu bonyaa kuwura-gyii mu to mu, fu yegē ane əku o kyina fu gyisa su, ke əku moc o kyina fu-bina su."

38 Nii Yesu tōwe bamu ye, "Fan man nyi kuto mu nii fen kule fale. Fen taale gyii aworufo mu nii n biti n gyii fale, nii kekyugyee mu nii bee biti ba gyee me mu, fen taale gyee kanin kekyugyee marja?"

39 Nii ba kyula ye, "An taale." Nii Yesu tōwe bamu ye, "Fen biti fan gyii aworufo mu nii n biti n gyii fale, ke fan gyee me kekyugyee mu nii n gyee mu."

40 Amaa omu nii o kyina me gyisa su abee me buna su bire, man gye me ii biti n sa. Ibwaaare ii biti o taa sa bamu nii o lojo yila mu."

41 Yesu abūlapu kudu mu nii ba san mu, ba maa nu asin mu, ba nye agbu waa Gyemisi maa Gyōn.

42 Tuto nii Yesu tii bamu kpini sare mu ase nii o tōwe bamu ye, "Fee kanan mu nii fan nyi mu, bamu nii ba man gye Gyiwu abi bamu agyankpaapu mu, bee kaapu bamu əlna asa su, nii bamu alulunru gbaa bee kaapu əlna asa su."

43 Amaa fane bire, fan man waa kanin. Omu nii ee biti fee o waa nyimisa kpare mu, o bilini kuyaafole sa mu toomaan ana.

44 Nii omu nii ee biti o waa ɔgyankpaapu mu, i dagaa maa waa fee kinye sa okumaa nimu.

45 Halu mε, Daadimaadi Obii-nyinsa gbaa n man ba ye asa ba sun mε nñ. N ba n ba sun asa nñ, ke n taa mε nkpa kεe, ke i ka asa gaalaagaa alibi kuko."

Yesu Kye Gyaatanapu Batimiyo
(*Matiwu 20:29-34; Luka 18:35-43*)

46 Nu Yesu maa mu abulapu ba kpee Gyeriko kade to. Maa mu abulapu ye kubu damante ba maa lu kade mu to mu, ba wu gyaatanapu ku nu bεe tui mu ye Batimayu, (imu kase i gye Timayu mu-bii) maa te okpa kaa ee kubε.

47 Gyaatanapu mu maa nu fe Yesu Kanasareti-nyin mu i kyun mu, nu o kuusi tui mu ye, "Yesu, Dawidi kanaana-bii, wu me kubεes!"

48 Maa kuusi kenken su mu, asa ba punte mu su ye o bun mu kono su, yegε ee lɔŋɔ ee kuusi kenken ee tɔwε ye, "Dawidi kanaana-bii, wu me kubεes!"

49 Nu Yesu yile, nu o tɔwε ye, "Fan tui mu sa mε." Nu ba tui mu tɔwε ye, "Yegε fu koko kui yuuli fu, Yesu ye fu ba."

50 Nu o kusø fugi yii mu ayaa su ñmanyan mu kitaa tuu lkaa su nu o kpee Yesu ase.

51 Nu Yesu taase mu ye, "Mine nu fii biti ye n waa sa fu?" Nu o lees kono ye, "Okaapuru, n biti n baa n kui nñ."

52 Nu Yesu tɔwε mu ye, "Nate! Fu kikcole-gyii ki yegε nu fu nyε alaniya." Opula manja to nu mu ansi mu a bugi, nu o buu Yesu kpee okpa to.

11

Yesu dii kuruma loo
Gyerusalem kade to

(*Matiwu 21:1-11; Luka 19:28-40; Gyɔn 12:12-19*)

1 Yesu maa mu abulapu ba maa tiri Gyerusalem, nu ba ba fuu Olifu kibui mu nu kui maa Betifage maa Betani mu, Yesu sun mu abulapu anyo,

2 nu o tɔwε bamu ye, "Fan kpee kade-bi mu nu kui bu fane ansi to, fan maa dan fen fuu mu, fen biti fan wu kekuruma-bi mu nu ba man pi dii mu maa kyaa, ke fan sanje mu buya me nfu.

3 Nu oku kan taase fane kuto mu su nu fan sanje mu mu, fan tɔwε odunwura manja ye, "Onyiripe mu ii biti mu, amaa ee biti o bwiiyaa mu ba nbuiñbu nñmu."

4 Kesintin, nu ba naa wu kekuruma-bi mu maa kyaa kigbenbi su kkpaara koko kebungo. Ba maa sanje mu mu,

5 nu asa mu nu ba yile totu mu ba taase bamu ye, "Mine su nu fen sanje kekuruma-bi mu?"

6 Nu ba lees kono kanan mu nu Yesu dan tɔwε mu, nu asa mu ba yegε ba taa nate.

7 Ba taa kekuruma-bi mu buya Yesu, taa bamu ataa gyaga kuruma mu su, nu Yesu dii kyina su.

8 Asa gaalaagaa ba taa bamu ataa tuutuu okpa to, nu asansa mo ba ñele afatee wɔrige okpa mu to.

9 Asa mu nu ba gyankpaa ye bamu nu ba buu kamaa mu kpini bee kuusi ye,
"Hosana!"

Kusee i gye sa omu nu o naa Onyiripe kitu to ee ba mu!

10 Kusee i gye sa ane-Sc Owura Dawidi kuwura-gyii mu nu kui ba mu!

Hosana i gye sa ane-Se lbwaare mu nii o bu svusu mu!"

11 Yesu maa fuu Gyerusalem mu, o naa loo kabwaare-sunkpa aye, nii o kui kuto kumaa kyaabco. Amaa kpali fee kyowee maa tee lwe su mu, nii o lui taa mu abulapu kudu anyo mu kpee Betani.

Yesu tōwe nnō waa figi oyu

(*Matiwu 21:18-19*)

12 Lukaake, ba maa lui Betani bee ba mu, akon a kitaa Yesu.

13 Maa kui kata-kata mu, o wu figi oyu maa poroge ki yile, nii o kpee kumu ase naa kui fee i soyi abii, amaa afatee nkun nin, kpali fee imu sajja soyisa man piu fuu.

14 Nii Yesu tōwe figi oyu mu ye, "Oku man bila ye o gyii fu abii mu kakaaku!" Mu abulapu mu ba nu kanan mu nii o tōwe oyu mu.

Yesu kpee Kabwaare-sunkpa aye

(*Matiwu 21:12-17; Luka 19:45-48; Gyon 2:13-22*)

15 Ba maa fuu Gyerusalem mu, Yesu kpee kabwaare-sunkpa aye obu mu to naa, nii o piili ee gya ato afepu ye asocorpu. Nii o biliijaa-biliijaa afulee akyaripu iteeburu ye awura-lopo afepu ngya tajja-tajja.

16 Nii o tii okpa fee eku o man bila taa kuto ku bolla kabwaare-sunkpa aye mu opula.

17 Nii o lan kaapu bamu ye, "Ba kyutco waa Asinkyan yulasa mu to ye, 'Bee biti ba tu me kakpaara ye kabwaare kulekpa sa dulinyaa to asa kpini.' Amaa fan taa kumu bilinjaa bamu nii bee yuuri əlun su obaalakpa."

18 Aseepu bilsa ye nbara akaapuru ba nu kanin asin mu, nii ba piili bee biti okpa mu nii ba taa mco mu, lui fee mu kikaapu ki kyinkyin asa damante mu kpini, nii inimur i yegge nii ba silie mu.

19 Kalaatipwae ase nii Yesu maa mu abulapu mu ba lui kade lala mu to.

Figi oyu mu asin

(*Matiwu 21:20-22*)

20 Lukaake nyenyenfuu ba maa naa okpa to mu, ba wu figi oyu mu ki maa wu naa fuu kumu kase.

21 Nii Pita nyinji kuto mu nii ki waa, nii o tōwe Yesu ye, "Okaapuru, kui figi oyu mu nii fu tōwe nnō mu, ki maa wu!"

22 Nii Yesu lee mu kono ye, "Koole lbwaare gyii.

23 N tōwe fane kesintin ye, okumaa mu nii o tōwe kibui kumimur ye, 'Taa fu n-yii naa tuu oyu to,' nii o mee waa sika-sika mu kokoło to, nii o koole gyii fee kuto mu nii o tōwe fale kii biti ki waa mu, ii biti i waa kanin nin sa mu.

24 Imu su n tōwe fane ye, nii fan kan kule kuto kumaa fane kabwaare-kule to mu, fan koole gyii fee fan tee nye kumu, nii fen biti fan nye kumu.

25 Nii fu kan yile fu kule kabwaare-kule mu, taa alibi kumaa mu nii oku kan waa fu mu kee mu, ke fu-Se lbwaare mu nii o bu svusu mu gbaa o taa fu lee kee fu.*

26 Nii fan kan fan man taa fane toomaana ana alibi kee bamu mu, fane-Se mu nii o bu svusu mu gbaa mee ye o taa fane lee kee fane."

Yesu əlun Asin

(*Matiwu 21:23-27; Luka 20:1-8*)

* 11:25 11:25 I dagaa fee a taa alibi kpini kee ane toomaana ana.

27 Nii ba bila bwii naa fuu Gyerusalem. Tuto mu, Yesu maa naa kabwaare-sunkpa aye mu to mu, Ibwaaare aseepu bilisa, ye nbara akaapuru, ye abilisa ba ba mu ase.

28 Nii ba taase mu ye, "Mine əlon nii fu su fu waa inumu kpini? Animu i sa fu kanun olon maŋa?"

29 Nii Yesu lee bamu kɔnɔ ye, "N biti n taase fane asin, nii fan kan lee kɔnɔ kyεekyεe sa me bire, n biti n tɔwe fane əlon kolvn mu nii n su n waa inumu kpini.

30 Gyɔn kekyugyee mu, i lii Ibwaaare ase abee nyimisa ase?"

31 Nii ba yii kase bee gyii abaa mɔɔre ye, "Nii an kan lee kɔnɔ ye, 'Ibwaaare ase mu' ee biti o taase ane ye, 'Mine i waa su nii a man kɔole Gyɔn gyii?'

32 Amaa nii an kan tɔwe ye, 'Ilu nyimisa ase mɔɔ mu.' " (Ba sile asa mu, kpali fee ɔkumaa numu kɔole gyii fee Gyɔn kyina o gye Ibwaaare ɔtɔwepu nii.)

33 Imu su ba sii lee Yesu kɔnɔ nii ye, "A man nyi."

Nii Yesu tɔwe bamu ye, "Kanin bire, ngbaa me, n mae ye n tɔwe fane əlon kolvn mu nii n su n waa inumu kpini."

12

Kijasan lii paa agyipu ku su

(Matiwu 21:33-46; Luka 20:9-19)

1 Yesu bo bamu kijasan ye, "Onyin ku kyina dɔɔ wayin kudco ku. Nii o roŋi kibandiye kyaabco kumu, nii o kuu wayin onyiyeɛkpa ɔbɔ kudco mu to, nii o roŋi opula bunswisa mu nii akisuru bee dii bɛe kui kudco mu su. Nii o taa mu kadco maŋa waa paa agyipu ku abaa to, nii o kpee ɔkpa.

2 Kitinje saŋa maa fuu mu, nii o sun mu kiyafole ku paa agyipu mu ase, ke o naa kɔole imu nii i gye mu lee mu biya mu.

3 Amaa paa agyipu mu ba kitaa mu kiyafole mu, dayi mu bwiyyaa mu abaakpan.

4 Nii kadco wuya mu bwii sun ɔku, nii paa agyipu mu ba dayi mu paate mu kumu gyila mu ipeeli.

5 Kadco wuya mu bila sun ɔku, nii paa agyipu mu ba dayi mu mɔɔ. O bila sun gaalaagaa, nii ba dayi aku, nii ba mɔɔ aku mɔɔ.

6 "Okulon mu nii o dan san ke o sun mu i gye mu-bii mu nii o su kebiti sa. Laalaaluwes mu o sun mu nii tɔwe ye, 'O maa gye mi-bii gbaa-gbaa fale bire, bee biti ba taa beerees sa mu.'

7 "Amaa paa agyipu mu ba tɔwe abaa nii ye, 'Oñimur i gye kapatye ogiyipu mu. Fan ba ke a mɔɔ mu, ke kapatyiye mu ki biliŋi ane lee!'

8 Imu su ba kitaa mu-bii mu, nii ba mɔɔ, lee mu lii kadco mu to."

9 Nii Yesu taase bamu ye, "Inumu fale kudubi mu, mine nii kadco wuya mu ii biti o waa?" Nii ba ye, "Ee biti o ba mɔɔ paa agyipu mu kpini, ke o taa kadco mu waa paa agyipu pupwe abaa to."

10 Nii Yesu ye, "Fan man piita kale Asinkyan yulasa mu? Asin mu i gye ye,

'Kibuu mu nii apɔyipu ba kina mu,
kumu i ba biliŋi kibɔntɔnbulɔnto
kubuu kpare mu nii ki su obu mu to.

11 Oñyiripe i waa inumu,
nii i kyinkyin ane.'

12 Gyiwu abulisa mu ba paa Yesu kikuta, kpali fee ba bu ye bamu ni Yesu bo kanin kujasan maŋa. Amaa ba sile sakyø mu, imu su ba yegø mu, ni o kyøn.

Lenpoo kika asin

(Matiwu 22:15-22; Luka 20:20-26)

13 Farasii abi ye owura Herodi asa aku ba ba Yesu ase ba suu mu oduu li mu asin towesa su.

14 Ba ba mu ase ba towé mu ye, "Okaapuru, an nyi fu maa gyø kesintin oyipu, ni fu mæe towé li nfeere mu ni asa bæe fe, ni fu mæe kui nyimisa kikpare su, amaa fi kaapu asa Ibwaare asin bøla kesintin økpa su. An biti a nu li fu ase ye, i de økpa fee a ka lenpoo sa Roma abi Owura lala Kasaro?

15 I dagaa fee a ka abee a man ka?" Amaa Yesu wøla o nyi ba maa gyø kebunbun ansi wuya ana ni o taase bamu ye, "Mine i waa su ni fan suu me oduu? Fan sa me kefulee nderebi ke n kui."

16 Ba maa sa mu kefulee ni o kui mu, o taase bamu ye, "Animu foto ye kütü i gyan kefulee mu su fale?" Ni ba ye, "Owura lala Kasaro lee."

17 Imu su ni Yesu ye, "To! Kuto mu ni kui gye Kasaro lee mu, fan ka sa mu, ni kuto mu ni kui gye Ibwaare moo lee mu, fan taa sa mu."

Ni Yesu asin a waa bamu kananku.

Kekili ye kekyinji li lewu to asin

(Matiwu 22:23-33; Luka 20:27-40)

18 Tuto ni Sadusi abi mu ni ba ye kelewü kyiñi man bu to mu, ba ba Yesu ase ba towé mu ye,

19 "Okaapuru, Mosesi kyuñco nbara inimü sa ane ye, ni onyin kan wu yegø mu-ka, ni maa mu ba man kuvøge nbii mu, mu-supu i taale taa okulapu-kyiñi maŋa kili ke ba kuvøge nbii sa olewupu mu.

20 Onyin ku maa mu-supu ana asuno i kyina ba bu to. Ni odaa mu kili økyiñ, ni o wu, yegø maa mu-ka mu ba man kuvøge.

21 Osupu mu ni o gyan su taa okulapu-kyiñ maŋa kili, ni ngbaa mu wu, yegø maa økyiñ mu ba man kuvøge. Osasapu maa bila taa mu, kuvølun maŋa nin.

22 Bamu asuno maŋa kpiñi ba kili økyiñ mu gyanje yegø bamu øku maa økyiñ mu ba man kuvøge. Laalaalowé mu, ni økyiñ mu gbaa wu.

23 Nbiñbüi niñmu, bamu asuno kpiñi ba maa kili mu fale, ni kelewü kyiñi kake mu, bamu to emcoo mu-ka ii biti i baa i gye økyiñ mu?"

24 Ni Yesu lee bamu kono ye, "Man gyø fan maa man nyi abwaaresin abee Ibwaare olon mu su ni fan foysi fale?

25 Imu kase i gye fee kelewü kyiñ saŋa mu, asa ba man bila ye ba kili, bee biti ba biliñi fee susu nbcoo mu nin.

26 Nbiñbüi, li bamu ni bee biti ba kyiñ li lewu to mu, fan man piu kale Mosesi øwøle to li kanan mu ni o wu fulon maa dëe apunfa mu, ni Ibwaare towé mu ye, 'Me i gye Abraham Ibwaare, Isaki maa Gyekobu Ibwaare mu!'

27 O gye asa kusa Ibwaare nin, man gyø alewupu lee. Fan foysi kesintin su!"

Nbara mu to kílala

(Matiwu 22:34-40; Luka 10:25-28)

28 Nbara əkaapvpu ku bu tuto nu o nu imcōre mu nu bee gyii. O wu fee Yesu lēe Sadusi abi mu kono danbirasa. Imu su ə ba mu ase ba taase mu ye, "Nbara mu kpini to mu, kīmcō ki gye kikpare?"

29 Nu Yesu lēe kono ye, "Nbara mu to kikpare mu i gye kīnīmu mu nu kū tōwe ye, Oo! Isirayi nu! Ənyiripē ane lbwaare mu, Ənyiripē i gye əkulun nuu."

30 Taa fu kōkōlo ye fu kala ye fu nfēere ye fu əlon kpini nyē kebiti sa fu-Nyiripē lbwaare.

31 Konyasapu mu i gye ye, 'Biti fu bürisa fee fu n-yii!'^{*} Nbara ku n man bila ə bu tō nu i kyo inimū.'

32 Nu nbara əkaapvpu mu tōwe Yesu ye, "Fu waa ato gaa, Əkaapvpu! I gye kesintin fee kanan mu nu fu tōwe ye, Ənyiripē mu nkun i gye lbwaare, nu lbwaare ku man bila ə bu to."

33 Nu əku kan ə taa mu kōkōlo ye mu nfēere ye mu əlon nyē kebiti sa lbwaare, nu o biti mu-bürisa fee mu n-yii mu, i buron i kyo fee ə maa waa saraga ye kakee sa lbwaare."

34 Yesu maa wu fee onyin mu lēe kono kanyaasin to mu, nu ə tōwe mu ye, "Fu man bu kata ye sūsu lbwaare kuwura-gyii mu." Inimū kamaa mu, əku man bila nyē kōkōlo taase Yesu asin ku.

Əməligerpu mu asin

(Matiwu 22:41-46; Luka 20:41-44)

35 Yesu maa kaapu kabwaare-sunkpa aye mu tō mu, nu ə taase ye, "Nene su nu nbara akaapvpu mu bee tōwe ye Krisito mu ii biti ə lū Dawidi kanaana to?"

36 Kayaayu Kyirekyire mu yegē nuu Dawidi tōwe ye,
'Ənyiripē mu i tōwe me-Nyiripē ye,
Kyina me gyisa su

naa fuu sanja mu nu n biti n taa
fu dun ana kpini waa fu ayaa kase!"

37 Dawidi gbaa-gbaa i tu mu 'Ənyiripē.' Imu su, nene su nu Krisito mu ii biti ə lū Dawidi kanaana to?"
Nu sakyo damante mu kpini ba nu Yesu ase ye kinsigyi.

*Yesu da mu abuupu amu
tə lū nbara akaapvpu su*
(Matiwu 23:1-36; Luka 20:45-47)

38 Yesu maa san ee kaapu bamu mu, ə tōwe ye, "Fan baa fan da nbara akaapvpu mu nu ba bun bamu ibalumasu ba naa bee biti afwaala ye beeरee agya to mu su,

39 yegē bee kui bee lee ikyinakpa kpare kabwaare-kule əgyanəekpa ye kensi-gyii ipula mu.

40 Bee naa bee puni akulapu-kyi bee gyii bamu ato, yegē bee yile asa to bee kule kabwaare-kule būnswūsa. Bee biti ba nyē kusū hūte gaa i kyo kpini!"

Okulapu-kyi saraga

(Luka 21:1-4)

41 Kabwaare-sunkpa aye mu, Yesu kyina yegē mu ansi u kui afulee kidakaa katine, nu ee kui asa ba maa su afulee bee waa to. Afulee wuya ana gaalaagaa ba waa afulee gaa.

42 Tuto nu okulapu-kyi tiripu ku taa nderebi anyo ba waa to.

* **12:31 12:31** Asin numu ə lū Lewetiku 19:18 əwule to.

43 Nii o tui mu abuulapu ba sare towe bamu ye, "N towe fane kesintin fee, okulapu-kyu tiripu nimu waa afulee kidakaa mu to o kyoo asa mu kpini,

44 lui fee bamu nii ba waa gaa-gaa mu, ba gyii san iku yula bamu ibu to nun, amaa okulapu-kyu tiripu nimu bire, mu afulee kpini mu nii o dan o su mu obu to mu kpini-kpini nii o taa ba waa to fale."

13

*Yesu towe Kabwaare-sunkpa aye
kiboyi mu asin yila*

(Matiwu 24:1-2; Luka 21:5-6)

1 Yesu maa dan ee lui Kabwaare-sunkpa aye mu, nii mu obuulapu ku towe mu ye, "Okaapuru! Kii abuu danbirasa ye ibu buoronsa mu nii ba pooyi fale."

2 Nii Yesu lees mu kono ye, "Ye fu wu ibu kpare-kpare maaja? Kibuu kulon gbaa ki mees ye ki sii ki gyan kuku su ye be mee nin kumu tuu."

*Yesu towe mu abuulapu ye bee biti
ba gyii awurufo gaalaagaa*

(Matiwu 24:3-14; Luka 21:7-19)

3 Yesu maa te Olifu kibut-bi mu su yeges mu ansi ii kii Kabwaare-sunkpa aye mu, Pita ye Gyemisi ye Gyon ye Andiruwu ba ba mu ase.

4 Nii ba taase mu ye, "Saaja mao nii inumu ii biti i ba? Mine sinkaala ii biti i waa kaapu saaja mu nii inumu ii biti i ba?"

5 Nii Yesu piili ee towe bamu ye, "Fan baa fan da su, ke fan man yeges oku o pina fane.

6 Asa gaalaagaa bee biti ba ba me kituu to ba towe ye, 'Me, i gye Krisito mu!' ke ba pina asa gaalaagaa.

7 Nii fan kan nu anaa su ye anaa asin mu, fan man yeges fane nkolo i njamaa fane. I dagaa inumu i maa ba kanun, amaa i mees kaapu fee laalaalwae mu tee tiri to nun.

8 Osuwule ii biti o ko ye osuwule, ke kuwura-gyii o ko ye kuwura-gyii. Kase kii biti ki gyingyen katun kumaa nimu, ke akun a tiye. Kanun asin nimu kpini i du nin fee okuyi keduujidi gyankpaasa.

9 "Fan baa fan da su. Bee biti ba kitaa fane kpee asin ogyikpa, ke ba dayi fane kabwaare-kule ɔgyanekpa. Lii me su bee biti ba tu fane alunpu ye awura ansi to, ke fan nye okpa towe bamu me asin danbirasa mu.

10 Amaa pooyi ke laalaalwae o ba mu, i dagaa fee ba towe asin danbirasa mu sa asa yiri kumaa nimu.

11 Nii ba kan kitaa fane kpee asin ogyikpa mu, fan man yeges i tocorco fane lui kuto mu nii fen biti fan naa towe mu su. Saaja mu kan fuu mu, fan towe kuto kumaa mu nii lbwaare taa waa fane nno to mu. Lii fee man gye fane ii towe, amaa Kayaayu Kyirekyire mu ii towe.

12 "Osupu ii biti o ba lees odaa sa ke ba mao mu, ke ose gbaa o lees mu-bii sa. Nii nbii bee biti ba kusu yile bamu akuvugere su ke ba yeges ba mao bamu.

13 "Okumaa nimu ii biti o kisi fane lui me su. Amaa okumaa mu nii o kitaa to kenken naa fuu laalaalwae mu, ii biti o nye kamolige mu.

*Odaatapo Libi-libi mu
(Matiwu 24:15-18; Luka 21:20-24)*

14 “Kanın saja maşa mu, nii fan kan wu ɔdaatapu libi-libi mu maa yile katün mu nii i gye ikisii ye kusikpa sa lbwaare fée maa yile tuto mu, (osa kumaa mu nii o kan kale asin nimu mu, o nu kase ye ɔdan) saja maşa mu, bamu nii ba bu Gyudeya mu, ba sile kpee abii to.

15 Osa mu nii o bu obu to mu, o man bila bwii loo obu to o naa taa mu ato ke e sile.

16 Nii ɔkumaa mu nii o bu ndoo to mu, o man bila bwii mu kikpaara su naa taa mu ato bunsaa.

17 Kanın nke maşa to mu, i mee ye i baa i buron sa akyi uto wuya ana, ye akyi atalapu mu nii ba su nbii wuribi abaa to mu!

18 Imu su fan kule kabwaare-kule ke kanın asin nimu a man ba kikye sanja.

19 Kanın saja maşa ii biti i baa i libi i kyɔ awurufo mu nii dulinyaa wula wu lii koo saja mu nii lbwaare tuu dulinyaa ba fuu ndaga saja nimu ii su ii kpee.

20 Amaa nii ɔnyiripre mu man din koɔge kanın awurufo nke mu su nin, naafco oku mee ye o nyę kamolige. Amaa lii mu asa mu nii o lees mu su mu, nii o koɔge kanın nke maşa su.

21 Kanın saja maa mu, nii oku kan towe fane ye, ‘Fan kii! Krisito mu ndee!’ abee ‘Fan kii! Mu i bu fale mu!’ fan man koɔle mu gyii.

22 Lii fée antijesa Krisito ana ye antijesa atowepu bee biti ba ba. Bee biti ba ba waa asin kyinkyinsa ye adangana pina asa. Naafco nii i nyę waa nin, bee pina asa mu nii lbwaare lees mu.

23 Imu su fan baa fan da su, lii fée n wula towe fane kuto kumaa poysi kanın nke maşa i fuu.

Daadimaadi Obii-nyinsa mu kiba

(Matiwu 24:29-31; Luka 21:25-28)

24 “Kanın awurufo nke maşa kamaa mu,
kyowę man bila ye o lii,

obwaayi gbaa man bila ye o fuuli.

25 Akyikpebi gbaa ii biti i tyę lii susu ba kase,
nii susu ɔlon ato kpini ii biti i gyingyen.’

26 “Ke asa kpini ba wu me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu n maa lii abwaare-wule to n ba ye ɔlon ye beerees su.

27 Ke n sun susu nboo dulinyaa to katün kumaa, kyowę kilii ye kyowę kitiye, adii ye akpilige, ke ba nate kwalla lbwaare asa mu nii o lees lii dulinyaa to kpini.

Iyu kiporoge sinkaalaa

(Matiwu 24:32-35; Luka 21:29-33)

28 “Fan yęge iyu afatee kiporoge i waa asin baalasa sa fane. Lii fée fan kan wu iyu i maa poroge mu, fan buu fée kikye ki tee tiri to.

29 Kanın maşa nii fan kan wu fée asin mu nii n towe fane fale kpini i kan i waa mu, fan baa fan nyi fée me, Daadimaadi Obii-nyinsa kibwii ba mu ki tiri to, nii i du fée o yile kebuno.

30 N towe fane kesintin fée ato nimu kpini ii biti i waa poysi, ke asa mu nii ba san ba te nkpa to fale kpini ba wu.

31 Susu ye kase kpini ii biti o kyon, amaa me atowesa bire i mee ye i kyon kakaaku.

*I tiri f e  nyimisa   baš da su
(Matiwu 24:36-44)*

32 " Ku man bu to o nyi kan n kake ab   sa  . Su   nbc   ye me, Obii mu gba   a mee nyi, am          mu nk  n i nyi.

33 Fan ku danbirasa y       fan da su, lu f       fen mee nyi sa   mu nu n biti n ba.

34 Ii biti i waa n   f   nyimisa maa kpee   kpa kata, ke    taa kuto kumaa waa mu ayaaf  le abaa to, nu    sa   kumaa n  mu mu kusun sunsa. Nu    to  e kebun     kisupu ye    baš o da su.

35 "Imu su fan baš fan da su, kpali f       fen mee nyi sa   mu nu me, fane kikpaara wuya mu n biti n ba. N taale n ba f       kalaat  pw   ab       kiyiridi nsana ab   kibwayike ab       nyenyenfuu.

36 Nu n kan ba purigi fane mu, n man ba tu fane fan maa de nsire.

37 Asin mu nu n to  e fane fale, n to  e n sa   kumaa n  mu ye, 'Ba fu da su!' "

14

*Asa ku ba biti   kpa
ke ba kit  a Yesu mo  
(Matiwu 26:1-5; Luka 22:1-2; G       11:45-53)*

1 I maa san nke ny   ke Gyiwu abi bee gyii bam   kanya  e nbun   ye bodobodo mu nu ki man su kife tinsa mu, nu l  waare aseepu b  l  sa ye l  waare nbara akaapupu bee biti   kpa mu nu ba baala taa kit  a Yesu ke ba mo   mu.

2 Nu b       ye, "Fan man y       a waa kan  n sa   n  mu to, akuto aku bee biti b       waa ilawo."

*  kyu   ku ky       tuulaale
w  rige Yesu su
(Matiwu 26:6-13; G       12:1-8)*

3 Yesu maa bu Betani mu, nu o kpee Simon mu nu o gye bootipu mu kikpaara su. Maa te tuto ee gyii mu, nu   kyu   ku naa taa tuulaale p  r  ntuwa to ba mu ase. Kan  n tuulaale manja su   gyalin n  n gaa, lu f       nadi nu ba taa waa imu. Nu   kyu   mu tigi p  r  ntuwa mu ky       tuulaale mu kpini w  rige Yesu kumu to.

4 Nu asa mu nu ba bu tuto mu aku ba ny   agbu b       abaa ye, "Saam   maa dan taa tuulaale n  mu ky       w  rige kiy  an fale, min   kyaare nu i su?

5 Naaf  o nu ba taa tuulaale n  mu fe nin, i waa f       nyimisa kesu laalaamuu kuk  ka, ke baa taa afulee mu sa atiripu." Nu ba ny   agbu b       pw  i   kyu   mu.

6 Amaa Yesu ye, "Fan y         kyu   mu! Min   i waa su nu fen pw  i mu? Kuto mu nu o waa mu gye kuto danbirasa sa me.

7 Atiripu mu b      , ba bu fane ase sa  n kumaa. Kanın su, sa  n kumaa fen taale waa bam   adanbirasa. Amaa m       me b      , n man ye n baa n bu fane ase sa  n kumaa.

8   kyu   n  mu waa imu nu ee taale nin.   ky       tuulaale n  mu w  rige me su, o gyankpaa ee s  swa me kay  -w  le sa mi kepula kake nin.

9 N to  e fane n  mu, dulinyaa to kat  n kumaa mu nu bee biti ba to  e asin danbirasa mu, bee biti ba to  e kuto mu nu o waa fale taa nyinji mu."

Gyudasi lee Yesu sa

Giywu abilisa

(*Matiwu 26:14-16; Luka 22:3-6*)

10 Nu Yesu abulapu mu to oku mu nu bee tu mu ye Gyudasi Isikariyoti kpee Ibwaare aseepu bilsa mu ase, ke o lee Yesu sa bamu.

11 Kuto mu nu o towe bamu mu, waa bamu okon gaa, nu ba ye bee biti ba sa mu afulee. Imu su Gyudasi piili ee biti okpa mu nu o bola su lee mu sa bamu.

Yesu maa mu abulapu ba gyii kanyanje nbuno agyito

(*Matiwu 26:17-25; Luka 22:7-14; Gyon 13:21-30*)

12 Kake gyankpaasa mu nu bee gyii kanyanje nbuno bodobodo mu nu ki man su kife tinsa, nu ba moc kumu saraga nbulupu mu, nu Yesu abulapu ba taase mu ye, "Fine nu fii biti a lono sa fu, ke fu gyii kanyanje nbuno agyito mu?"

13 Nu Yesu sun mu abulapu anyo, nu o towe bamu ye, "Fan kpee kade lala mu to, fen biti fan gyanja kanyin ku maa su kolobi ye nkyu, fan buu mu."

14 naa loo kikpaara mu nu ee biti o loo mu su, ke fan taase kikpaara wuya mu ye, 'Okaapuru mu ye, obu moc to nu n maa me abulapu an biti a gyii kanyanje nbuno agyito mu?"

15 Kikpaara wuya mu ii biti o kaapu fane obu lala ku abansuru su, mu nu o kuvla lono yila. Toto nin fan lono kuto kumaa sa ane."

16 Nu mu abulapu mu ba kpee kade lala mu to naa wu kuto kumaa nimu, fee kanan mu nu Yesu towe bamu mu. Nu ba waa kanyanje nbuno agyito mu.

17 I maa fuu kalaatipwe ase mu, nu Yesu maa mu abulapu kudu anyo mu ba ba abansuru mu su.

18 Ba maa gyii mu, nu Yesu ye, "N towe fane kesintin ye, n maa fane mu nu an gyii fale, fane to oku ii biti o lee me sa."

19 Asin mu a nyita bamu nkole to, nu ba piili bee taase Yesu kuvulun-kuvulun ye, "I gye me nin, abee?"

20 Nu Yesu lee kono ye, "Fane kudu anyo mu to oku, omu nu n maa mu abaa i buga ii loo lape kuvlu to mu, ii biti o lee me sa."

21 Me, Daadimaadi Obii-nyinsa n biti n wu fee kanan mu nu ba wula kyurco waa Asinkyan yilasa mu to mu. Amaa omu nu ee biti o lee me sa mu, mu laaku. Naafco ba daa ba man kuvuge mu gbaa mu, i bo."

Onyiripe Kalaatipwee su Agyito

(*Matiwu 26:26-30; Luka 22:14-20; 1 Korinto 11:23-25*)

22 Yesu maa mu abulapu ba maa san bee gyii mu, nu Yesu taa bodobodo, nu o taa afwaala sa Ibwaare, nu o kree bodobodo mu to, taa sa mu abulapu towe bamu ye, "Fan koole bodobodo nimu gyii, imu i gye me kayu-wule mu."

23 Toto nu Yesu taa koopu mu, nu o taa afwaala sa mu-Se Ibwaare. Nu o taa sa bamu kpini ye ba nuu.

24 Nu Yesu towe ye, "Inimu i gye me nkalan mu nu Ibwaare taa yile sa katowee kyula mu, ke i kyeege worieg sa asa gaalaagaa.

25 N towe fane ye n man bila ye n nuu wayin nta nimu kakaaku, naa fuu kake mu nu n biti n bila nuu nta pwpwe Ibwaare kuwura-gyii mu to."

26 Nu ba maa bi olon yin Ibwaare mu, ba li kyon Olfu kibii mu su.

*Yesu tōwe yula ye
Pita ii biti o be kina mu*

(Matiwu 26:31-35; Luka 22:31-34; Gyōn 13:36-38)

27 Nu Yesu tōwe bamu ye, "Fane kpini fen biti fan sile yegē me. Lu fee lbwaare tōwe Asinkyan yulasa mu to ye,
'N biti n mōc nbulupu okrapu mu,
ke nbulupu mu ba yaase to.'"

28 Yesu kyaga su tōwe ye, "Amaa mi kelewu kyinji kamaa mu, n biti n gyankpaa fane kpee Galile."

29 Nu Pita lee Yesu kōno ee, "Nu okumaa nīmu sile yegē fu gbaa, mēe me n man ye n sile yegē fu!"

30 Nu Yesu tōwe Pita ye, "N tōwe fu ke fu nu ye, ndaga, poyi ke kyaase o bun lūn nyō mu, fi biti fu kyee lūn isa ye fu mee nyi me."

31 Amaa Pita payi ansi ye, "Hali i gye ye n maa fu an biti a wu gbaa mu, n mēe ye n tōwe ye n man nyi fu." Kanun maña nu abulapu abanban mu kpini ba tōwe.

*Yesu kule kabwaare kule Gesemani
(Matiwu 26:36-46; Luka 22:39-46)*

32 Nu Yesu maa mu abulapu mu ba kpee katün mu nu bēe tūl ye Gesemani, nu o tōwe bamu ye, "Fan kyina nfū ke n kpee naa kule kabwaare-kule."

33 Nu Yesu taa Pita ye Gyemisi ye Gyōn buu mu n-yūl. Tuto nu Yesu kōkōlo nyita mu, nu mu n-yūl gbaa i yōo mu.

34 Nu Yesu tōwe bamu ye, "Mē kōkōlo tō i dīye me lewu-lewu. Fan sii nfū yegē fan da su!"

35 Maa kpee ansi tō gberēe mu, nu o naa kyin tīye kase kule lbwaare ye, "Nu i nyē waa bire, fale awurufō nīmu i man tu mu."

36 Nu Yesu kule lbwaare tōwe ye, "Nse, kuto kumaa ki man bulun fu ase. Kōole kanun awurufō nīmu lū me su. Amaa man gye me kōkōlo biti, amaa fu yegē fu kōkōlo biti ki waa."

37 Yesu maa bwii kpee mu abulapu ase mu, o naa tu ba maa de nsure. Nu Yesu tōwe Pita ye, "Simon, fu de nū? Amōc fan mēe bila taale kyina kerefi kulun yegē fan man de?"

38 Fan baa fan da su, fan kule kabwaare kule, ke fan man tīye kuto tō ki tō. Kpalu fee fane n-yaayu bire ii biti i waa ku tō mu nu ki buron, amaa fane n-yūl-wule mōc i pōo."

39 Nu Yesu bila bwii kpee ee kule kabwaare-kule kukulun maña.

40 Maa bila bwii ba mu, o wu ba maa de, lu fee nsure u su bamu. Nu ba man bila be nyi kuto mu nu ba tōwe.

41 Sanja mu nu Yesu naa bwii ba kili sasapu mu, nu o taase bamu ye, "Fan san fan de fen fuute nū? Fan kū! Sanja mu fuu fee ba taa mē, Daadimaadi Obii-nyinsa mu waa alibi awaapu abaa tō."

42 Fan kū, emu nu ee lee me ee sa mu ndee. Fan kusū ke a kpee."

*Ba kitaa Yesu
(Matiwu 26:47-56; Luka 22:47-53; Gyōn 18:3-12)*

43 Yesu maa dan san ee tōwe mu, opula tō nu Gyudasi, abulapu kudu anyō mu to oku, ba fuu tuto ye sakyo damante ku. Ba su isakunde ye agulungu. Ibwaare aseepu bilita ye lbwaare nbara akaapupu ye kade mu abilisa i sun bamu.

44 Nii Gyudasi mu nii ee biti o lee Yesu sa mu, wula kaapu asa sinkaala ku towe bamu ye, "Omu nii n naa baari mu to mu, mu nimu. Fan kitaa mu ke fan kun mu taa nate."

45 Gyudasi maa dan fuu Yesu ase mu, nii o ye, "Okaapupu!" Nii o baari mu to.

46 Tuto nii ba kitaa Yesu ba su mu to kinkin.

47 Amaa bamu nii ba yile tuto mu, oku lee mu sakunde ne Ibwaaare oseepu bilsa ase kinye kusu tin.

48 Nii Yesu towe bamu ye, "Amco isakunde ye ngulungun nii fen taa ba ke fan ba kitaa me, fee n maa gye kumu to olon oyu?

49 Kake kumaa, n maa fane nin kabwaare-sunkpa aye yeges n kaapu, nkess fan man kitaa me. Amaa i dagaa inimoo i waa kanin, ke asin mu nii ba kyordoo waa Asinkyyan yilasa mu to mu, i ba to."

50 Tuto nii mu abiulapu mu kpini ba yeges mu sile kyuu.

51 Nii kiyaafole ku mu nii o bun kikalala nkun mu o buu Yesu, nii ba paa ye ba kitaa mu.

52 Nii o sile kibulunkpan yeges mu kikalala mu.

Ba Kpiya Yesu Asin Ogyikpa

(Matiwu 26:57-68; Luka 22:54-55, 63-71; Gyon 18:13-14, 19-24)

53 Nii ba taa Yesu kpee oseepu bilsa ase kikpaara su. Tuto nii aseepu bilsa ye kade abilsa ye nbara akaapupu mu kpini ba sare.

54 Nii Pita buu Yesu kiyaa-kiyaa naa loo oseepu bilsa ase kikpaara su asin ogyikpa tuto. Nii o sii kyina kabwaare-sunkpa aye akusupu mu ase ee wule fulon.

55 Nii aseepu bilsa mu ye kubu-kubu abilsa mu kpini ba biti asin mu nii ba tin gyaga Yesu su, ke ba nyee mooy mu. Amaa ba kpine, ba man nyee.

56 Nii asa gaalaagaa ba tin antijesa gyaga Yesu su, amaa bamu nno towesa i man gye kuluu.

57 Nii anyin aku ba kusu yile tin antijesa gyaga Yesu su ye,

58 "An nu maa towe ye, 'N biti n boyi kabwaare-sunkpa aye mu nii asa ba pooyi mu, ke nkess nsa kamaa mu, n biti n pooyi kipupwe mu nii man gye asa ba pooyi kimoo.'"

59 Nkess bamu gbaa-gbaa bamu nno i kwuu ye abaa.

60 Nii oseepu bilsa ase mu kusu yile bamu kpini ansi to, taase Yesu ye, "Amco fu man su kono fu lee lui asin mu nii ba su bee pwui fu fale?"

61 Amaa Yesu laato o man bugi mu kono.

Nii oseepu bilsa ase mu bila bwii taase Yesu ye, "Fu i gye Krisito, Omu ni Ibwaaare wula lee mu? Fu i gye Ibwaaare mu nii ane ayenbi i gye mu lee mu Mu-Bii?"

62 Nii Yesu lee kono ye, "Me i gye mu. Nii fen biti fan wu me, Daadimaadi Obii-nyinsa n te Oluopu Ibwaaare gyisa su abwaare-wule to ee ba."

63 Nii oseepu bilsa ase mu kyate mu gbaa-gbaa ikaale, nii o ye, "Inimoo bire, an man bila an biti oku o ba towe ane asin pwuisa ku lui mu su."

64 Nii o towe bamu ye, "Fan nu ye fane asu. O towe nbusaa asin yii Ibwaaare. Kanin su fan ye a waa mu nene?"

Bamu kpini ba towe ye, "O gyii kipupwe, nii i dagaa maa wu."

65 Nii asa mu aku ba tuu nkyole bee bun Yesu, nii ba bun mu ansi yeges akyo mooy bee da mu, nii ba taase mu ye o bui omu nii o da mu? Nii kabwaare-sunkpa aye akusupu mu ba taa mu lui bee kpa mu itan.

Pita kyee ye o man nyi Yesu

(*Matiwu 26:69-75; Luka 22:56-62; Gyon 18:15-18, 25-27*)

66 Pita maa dan san o bu tuto mu, nii aseepu obilisa kinye kyisa ku ba tuto.

67 Maa wu Pita maa san ee wula fulon mu, nii o kui mu surum.

Nii o taase Pita ye, "Ye ngbaa fu fu buu Yesu mu nii o gye Kanasareti-nyin mu nin?"

68 Amaa Pita kyee nii o tewe ye, "N man nyi mu, nii n man nyi asin mu nii fu tewe fale kase." Nii Pita lui ba lenbu.

69 Nii kinye kyisa mu bila wu Pita tuto. Nii o tewe bamu nii ba yila tuto mu ye, "Onimu gbaa tii bamu su."

70 Nii Pita bila kyee. Kamaa to mu, bamu nii ba yile tuto mu ba tewe Pita ye, "Kesintin to mu, fu gye bamu to oku nin. Kpalie ffee ngbaa fu, fu lui Galile nin!"

71 Nii Pita piili ee tewe nno ee gyaga mu n-yii su, nii o bo ntan tewe ye, "Onyin mu nii fen tewe mu asin fale gbaa, n man nyi mu."

72 Tutu nii kyaase bun kinyosapu. Nii Pita nyihi asin mu nii Yesu wula tewe mu ye, "Poyi ke kyaase o bun ilii inyo mu, fii biti fu kyee ilii isa ye fu man nyi me" mu. Nii Pita tiye kusu su ee sawu.

15

Ba Biya Yesu Paleti ase

(*Matiwu 27:1-2, 11-14; Luka 23:1-5; Gyon 18:28-38*)

1 Lukaake nyenyenfuu, nii aseepu bilisa ye Gyiwu abilisa ye nbara akaarupu ye kubu-kubu abilisa mu kpini, ba gyane nii ba taa nfeere kulun. Nii ba jmina Yesu nii ba taa mu kyon naa sa Paleti mu nii o gye Roma obii, nii ee kui Isirayi osuwule su mu.

2 Nii Paleti taase Yesu ye, "Fu i gye Gyiwu abi owura mu?" Nii Yesu lee kono ye, "Kanan mu nii fu tewe mu, kanin nin."

3 Ibwaaare aseepu bilisa ase mu mco ba pwu Yesu lui asin gaalaagaa su.

4 Imu su nii obilisa Paleti bila taase Yesu ye, "Fu mce ye fu lee kono? Nii asin damante mu nii ba pwu fu lui imu su fale fa?"

5 Nii Yesu kina kilee kono. Nii i waa Paleti kananku.

Ba bun Yesu lewu kwpwe

(*Matiwu 27:15-26; Luka 23:13-25; Gyon 18:39-19:16*)

6 Kesu kuma, ngyanje nbuno saja mu, obilisa Paleti i yegese nii bee lee asa mu nii ba tii obu mu to okulun mu nii sakyu mu bee biti mu sa bamu.

7 Kanin saja manja to mu, ba tii onyin ku obu, bee tu mu ye Barabasi. O tii bamu nii ba man biti kibane nii ba ko keluu mco nyimisa mu su nin.

8 Nii asa mu ba ba Paleti ase, ba tewe mu ye, o waa sa bamu ffee kanan mu nii ee wula ee waa mu.

9 Nii Paleti taase bamu ye, "Fen biti ffee n yegese Gyiwu abi owura mu?"

10 Paleti dan o nyi kesintin ffee aseepu abilisa ba taa Yesu ba sa mu lui kayu basa.

11 Amaa aseepu bilisa mu ba fun waa asa mu ye ba kule Paleti ke o yegese Barabasi sa bamu, man gye Yesu.

12 Nii Paleti bila bwii taase bamu ye, "Nii minse nii fen biti ffee n waa omu nii fen tu ye Gyiwu abi owura mu?"

13 Nii ba kuusi ye, "Da mu oyu laasa su mco mu."

14 Nu Paleti taase ye, "Nu mune kilibi nu o dan waa nin?" Nu ba kuusi kenken tii su ye, ba da mu oyu laasa su.

15 Paleti moobwii ee biti o waa asa mu koko lo biti su, nu o tigi Barabasi sa bamu. Nu o yeges nu ba taa tinje Yesu, nu o taa mu waa bamu abaa to ye ba naa da mu mata oyu laasa su.

Anaakɔpu ba waa

Yesu ahin-sin

(*Matiwu 27:27-31; Gyon 19:2-3*)

16 Nu anaakɔpu mu ba taa Yesu naa loo ḥebilisa Paleti lenbu to. Nu ba tuu bamu tɔɔmaa ana asansa.

17 Nu ba bun Yesu kirimman-kyu kutaa fee awura lee mu, nu ba taa iwii waa kuwura-woru bun mu.

18 Nu ba piili bee fwaala mu bee towe mu ye, "Giyiwu abi owura mu, nyue nkpa bunswusa."

19 Nu ba taa oyu bee da mu kumu to, nu bee tuu nkyole ba bun mu, nu ba gya munja bamu ayaa muli su sa mu fee ba maa sun owura mu.

20 Ba maa tee waa Yesu ahin-sin lwe mu, nu ba bugi bamu kirimman-kyu kutaa mu, nu ba taa Yesu gbaa-gbaa lee bun mu. Nu ba taa mu kyuu ba naa da mu oyu laasa mu su.

Ba da Yesu oyu laasa su

(*Matiwu 27:32-44; Luka 23:26-43; Gyon 19:17-27*)

21 Ba maa kpee mu, ba gyanya Simon mu nu o lu Siren ɔsuwule su, ee ba kade lala mu to. Nu anaakɔpu mu ba nyan mu ye o sula Yesu oyu laasa mu. Simon nuumu mu-bii ana i gye Alekisanda maa Rufusi.

22 Nu ba taa Yesu kpee katun mu nu bee tui ye Goligota mu. Goligota kase i gye ye, "Kumu kawee opula."

23 Tuto nu ba taa kife mu nu bee tui ye mire waa nta to sa Yesu ye o nuu. Amaa Yesu kina o man nuu.

24 Nu ba da Yesu oyu laasa su. Ba maa biti ba barige Yesu ikaale to mu, ba tuu nbii barige mu ikaale mu to sa bamu n-yii kanan mu nu okumaa gyii mu.

25 Nyenyenfuu, i waa fee kerefi akpano saja, nu ba da Yesu mata oyu laasa mu su.

26 Nu ba kyurco asin mu nu ba taa bun Yesu kyurwe mu taa da mata mu amu su ye, "CNIMU I GYE GYIWU ABI OWURA MU."

27 Kanun saja manja mu, ba da bamu nu bee yuuri ɔluu su anyo aku iyu laasa su Yesu ase. Oku bu mu gyisa su, nu oku moco bu mu bina su.

28 Inumu i yeges nu asin mu nu ba kyurco waa Asunkyan yilasa mu to mu i ba to.*

29 Okumaa mu nu ee ba ee kyuu tutu gbaa bee su asebi bee wuriye Yesu su, yeges bee fi-fi bamu amu bee towe ye, "To, ye fu ye fii biti fu boyi kabwaare-sunkpa aye ke fu bila bwii pooyi kumu nke nsa ake mu?

30 Kanun bire kpilege lu oyu laasa mu su ke fu molige fu n-yii!"

31 Kanun nu aseepu bilisa ye nbara akaapuru mu gbaa ba ɔmase Yesu nin. Bee towe abaa ye, "Ee molige asa amaa o mae taale molige mu n-yii."

32 Nu ba ye, "Fu nyue nu fu gye ɔmu nu libwaare lee ye o ba molige asa, nu fu bila fu gye Giywu abi owura mu de, kpilege lu oyu laasa mu su, saamu an nyue koole fu gyii." Asa anyo mu nu ba da bamu iyu laasa mu su gbaa bee saale Yesu.

* **15:28 15:28** Asunkyan yilasa mu u towe ye, "Ba taa mu buga alibi awaapo.

Yesu kelewu

(*Matiwu 27:45-56; Luka 23:44-49; Gyōn 19:28-30*)

33 Kyōwe maa fuu amu nsana mu, nii kitentenbiri ki bun ɔsuwale mu kpini su naa fuu kalaatipwe ase.

34 I maa fuu kerefi asa kalaatipwee ase mu, nii Yesu kuusi kenken ye, "Eli, Eli, lamaa sabatani?" Imu kase i gye ye, "Me lbwaare, me lbwaare, minne i waa nii fu yegē me kanin?"

35 Asa mu nii ba yile tutō mu i nu inimiv, nii ba ye, "Fan nu! Ee tu lbwaare Ḍt̄owepu Eligya."

36 Nii bamu ɔku sile naa taa ɔkyee dufudufu nyɔ nta nyajesa to, nii o taa ɔjmina oyu su kusaa naa tii Yesu kɔnɔ ye o nuu. Nii o tɔwe ye, "Fan yegē a kii fée Eligya ii biti o ba kpilige mu oyu laasa mu sv."

37 Nii Yesu sawu kenken, nii o wu.

38 Nii kitaa kunsa mu nii ki barigé kabwaare-sunkpa ayé oto to mu kyate to kinyɔ lii svsv ba yi kase.

39 Nii anaakɔpu ɔbilisa mu nii o yile tutō mu wu kanan mu nii Yesu sawu nii o wu mu, nii o tɔwe ye, "Kesintin, ɔnyin numu gyé lbwaare Mu-Bii nii."

40 Akyii aku ba yile kata bëe kii. Bamu to aku i gye Mæeri Magidalen ye Mæeri, Gyemisi pii ase maa Gyosefu bamu-nyi, ye Solome.

41 Saŋa mu nii Yesu bu Galile mu, ba buu mu, nii ba kye mu to. Akyii gaalaagaa mu nii ba buu mu ba Gyerusalem mu gbaa ba yile tutō.

Yesu kipula to

(*Matiwu 27:57-61; Luka 23:50-56; Gyōn 19:38-42*)

42 Kanin kake manja ki gye kake kulas gyoo kake fuutesa mu. Kyōwe maa kpee o naa tuye mu,

43 nii Gyosefu mu nii o lii Arimatiya mu naa ba. O gye nyimisa kpare nii, nii o tii kade abilisa mu sv, nii o sv beerees asa ase. Nii o gye esa mu nii ee gyoo lbwaare kuwura-gyii mu kiba saŋa mu. Nii Gyosefu waa kɔkɔlo kpee Paleti ase naa kyle Yesu kibuni mu.

44 Paleti maa nu fée Yesu tee wula wu mu, nii i kyinkyin mu. Nii o tii anaakɔpu ɔbilisa mu taase mu ye, "Yesu tee wu?"

45 Paleti maa nu anaakɔpu bulisa ase ye i gye kanin mu, nii o sa ɔkpa ye Gyosefu o naa taa Yesu kebuni mu naa pula.

46 Nii Gyosefu naa sɔɔ taafuli, nii o naa saate Yesu, taa taafuli mu maale mu. Nii o taa mu naa pula kakyan mu nii ba ne kifule to waa ɔbo mu to. Nii Gyosefu gbiliti kubuu lala tii kakyan mu kono.

47 Nii Mæeri Magidalen ye Gyose mu-nyi Mæeri ba yile kii katin mu nii ba taa Yesu naa pula mu.

16

Yesu kikyinji lii lewu to

(*Matiwu 28:1-8; Luka 24:1-12; Gyōn 20:1-10*)

1 Kake fuutesa ake kamaa to mu, Mæeri Magidalen ye Mæeri Gyemisi mu-nyi ye Solome ba bïya ato liifensa mu nii ba sɔɔ mu, ke ba taa naa svswa Yesu kebuni mu.

2 Liikaake, nawɔkyi kake gyankpaasa ake nyenyenfuu, kyōwe maa dan lii mu, nii ba kusv bee kpee Yesu kakyan mu ase.

3 Ba maa naa bee kpee ɔkpa to mu, nii ba taase abaa ye, "Anumu ii biti o naa gbiliti kubuu mu lii kakyen mu kono sa ane?" Kpalii fée kubuu mu kii kyo gaa.

4 Ba maa kii mu, ba wu fée kubuu mu kii tee wula gbiliti kii de.

5 Nii ba loo kakyen mu to, nii ba wu kiyaafole ku maa bun ato fufuli o te kakyen mu to gyisa su, nii bamu nkolo i njamaa bamu.

6 Nii kiyaafole mu ye, "Fan man yegé fane nkolo i njamaa fane. N nyi ye Yesu mu nii o li Nasareti, mu nii ba da mu oyu laasa su mu nii fen biti. O man bu nfi. O kyinji li lewu to. Fan kii, nfi nii ba daa taa mu yila.

7 Imu su fan nate naa towe mu abulapu mu ye Pita ye, Yesu gyankpaa fane ee kpee Galile. Toto nii fen biti fan wu mu fée kanan mu nii o wula towe fane mu."

8 Nii ba silé lii kakyen mu to lii fée kufuu kii kitaa bamu, nii bee kyikyaa. Ba man towe oku sehn kpali fée kufuu kii maa su bamu su.

Yesu Lee mu N-yii Kaaru mu Obiupu

(*Matiwu 28:9-10; Gyon 20:11-18*)

9 Yesu maa kusu lii lewu to kake fuutesa ake lukaake nyenyenfuu mu, o daa kilee mu n-yii nii kaaru Meeri Magidalen mu nii o gya nbwi libi asunoo lii mu to mu.

10 Nii o kpee naa towe mu birisa ana mu nii ba bɔcta to ba te bee sawu mu.

11 Ba maa nu lii Magidalen ase ye Yesu te nkpa to nii o wu mu mu, ba man koole mu gyii.

Yesu lee mu n-yii kaaru abulapu anyo ku (Luka 24:13-35)

12 Inimu kamaa mu, Yesu taa ɔkpa pupwe ku su lee mu n-yii kaaru bamu to asa anyo aku mu nii ba naa bee kpee bamu kade to.

13 Nii ba bwii ba towe abanban mu, amaa ba man koole bamu gyii.

Yesu lee mu n-yii kaaru abulapu kudu oku mu

(*Matiwu 28:16-20; Luka 24:36-49; Gyon 20:19-23; Asunpu 1:6-8*)

14 Inimu kpini kamaa mu, Yesu lee mu n-yii kaaru mu abulapu kudu oku mu, yegé ba te bee gyii. Yesu pwii bamu li fée bamu nkolo i maa bwlon gaa, nii ba man koole bamu nii ba wu mu maa te nkpa to mu gyii.

15 Nii Yesu towe bamu ye, "Fan kpee dulinyaa to katin kumaa naa towe asin danburasa mu sa daadimaadi.

16 Okumaa mu nii o koole gyii, nii ba gyee mu lbwaare kekyugyee mu, ee biti o nye kamolige. Amaa okumaa mu nii o man koole gyii mu, bee biti ba bun mu lewu kwpwe.

17 Bamu nii ba koole gyii mu fale tsinkaala ii biti i buu bamu. Li me kitu to su mu, bee biti ba gya nbwi libi, ke ba towe ntowé pupwe.

18 Fée nii ba kan kitaa ananse to abee ba kan nuu kubwe gbaa mu, i mee ye i waa bamu sehn. Bee biti ba taa bamu abaa gyaga alɔpu su ke ba ney alanfya."

lbwaare taa mu kpee svsv (Luka 24:50; Asunpu 1:9-11)

19 Onyiripe Yesu maa towe bamu ase lówe mu, nii lbwaare taa mu kpee svsv naa kyina mu gyisa su.

20 Nii Yesu abülapu ba kpee katin kumaa naa tɔwɛ asin danburasa mu, yegɛ ḥnyuripe Yesu ɔlun tii bamu su, nii ba waa adangana, nii i kaapu fée bamu asin danburasa katowɛ mu i gye kesintin.

Yesu Krisito Asin Danburasa fée kanan mu nu Luka kyurco mu

*Kvætæ mu sv nu Luka
kyurco mu sv nu Luka
(Asunpu 1:1)*

1 Me-kyemine Tiyofolisi, asa damante ba taa tuu bamu n-yii sv kyurco asin mu nu i waa ane to mu yila.

2 Ba kyurco kvætæ kumaa mu nu asa ba wu ye ansi, lu saja mu nu Yesu asin mu i yii kase, nu ba da imu kibonbon töwe ane mu, yila.

3 Imu sv bæreee wuya Tiyofolisi, fée kanan mu nu me gbaa-gbaa me n loo asin mu to ku lu imu npiili mu, i dagaa fée n kyurco imu kigyasu-kigyasu kyeeskyee sv sa fo.

4 Ke fu nye bu asin mu kesintin fée kanan mu nu ba kaapu fu mu.

*Gyøn Okyugyeepu Mu
kakvuge Asin*

5 Saja mu nu Herodi gye owura Gyudeya osuwule sv mu, nu önyun kúbu to nu bæe tui mu ye Sakariya. O gye Ibwaare aseepu kubu mu nu bæe tui kumu ye Abigya mu to øku. Nu bæe tui mu-ka Elisabeti, nu ngbaa mu lu oseepu bulsa ase Aron kunaana to.

6 Sakariya maa Elisabeti kakyna to ikpa i kyiigi Ibwaare ase, nu ba buu Ibwaare nbara ye kanan mu nu mu nnosa mu i kaapu mu.

7 Ba bûle, amaa ba man kvæg kebii, lu fée Elisabeti maa gye ogbentipu su.

8 Saja ku i ba fuu aseepu kubu mu nu Sakariya bu kumu to mu, nu bee sun Ibwaare ansi to.

9 Nu ba tuu nbii lees mu, fée kanan mu nu aseepu ikpa i kaapu mu, fée o loo kabwaare-sunkpa ayé mu to naa tuwa nlaa.

10 Saja mu nu o loo ee tuwa nlaa mu, yegé asa damante ba bu kewusuno bæe kule kabwaare-kule.

11 Nu Önyiripe kaboo ba mu ase, ba yile nlaa kaswii mu gyisa sv, katün mu nu ee tuwa nlaa mu.

12 Saja mu nu Sakariya wu kaboo mu, mu kókolo ki ñamaa mu, nu i kutaa mu kufuu.

13 Amaa nu kaboo mu töwe Sakariya ye, "Man waa kufuu, Ibwaare nu fu kabwaare-kule. Fu-ka Elisabeti ii biti o kvæg Obii-nyinsa ke fu yila mu kütü ye Gyøn.

14 Lu mu sv mu, fane ansi ii biti i gyii, ke asa damante gbaa ansi i gyii lu mu kakvuge sv.

15 Ee biti o waa nyumisa kpare Önyiripe Ibwaare ansi to. O man kan waa nuu nta abees nta bülönsa. Kayaayu Kyirekyire mu biti o loo bøla mu to, lu saja mu nu o bu mu-nyi øto to mu.

16 Nu ee biti o yegé Isurayi abi gaalaagaa ba nye nfæere kikyægæ, ke ba bwii ba Önyiripe bamu Ibwaare ase.

17 Fu kebii Gyøn nimu ii biti o taa Kayaayu to olon gyankpaa Önyiripe mu fée Ibwaare otowepu Eligya. Ee biti o lõjø ase ye nbii hvøga to, ke o taa bamu nu bæe waa kusv to olon mu, ba ba nye kanyaasun ke bamu nfæere

ι ba Ibwaare t̄kpa kyiigisa mu su. Ee biti o waa inimur loj̄o asa mu gyoo ḥnyirip̄e."

¹⁸ Nu Sakariya taase Ibwaare kabco mu ye, "Nene nu n biti n waa biu fee i gye kesintin? Lu fee n bile, nu me-ka gbaa bile ye kebii kinye."

¹⁹ Nu kabco mu lee kono ye, "Me i gye Gabireli mu nu n yile Ibwaare ansi to sunsu mu. Nu o sun me ye n ba towe fu asin danburasa nimu."

²⁰ Kpalu fee fu maa man koole me asin mu nu ii biti i ba imu saja to kyεekyεe gyii su mu, n towe fu ye fu man bla ye fu taale towe sehn, naa fuu saja mu nu me katowē yila mu kii biti ki ba to."

²¹ Saja kulun maa to, yegε asa mu nu ba bu kabwaare-sunkpa aye kewusuno mu, bee fe nfeere kuto mu su nu Sakariya kyεerεe kabwaare-sunkpa aye mu to.

²² Nu saja mu nu o lu obu mu to mu, o man bila ee taale ee towe bamu ase, nu ba biu fee, o wu ansi su kileekaapu kabwaare-sunkpa aye mu to. Lu fee abaa nu o sii o su ee towe bamu ase.

²³ Sakariya maa sun mu kiseepu kusun luvwε kabwaare-sunkpa aye mu to mu, o lu tutu kpewu mu aye.

²⁴ Inimur kamaa mu, nu mu-ka Elisabeti nyε ot̄o. Nu o taa mu n-yi baala kikpaara su kanin ibwaayi inuu.

²⁵ Nu Elisabeti ye, "Ohyirip̄e Ibwaare mu i waa inimur sa me. O su me kuwεe, nu o lee ipeli lu me su lu me toomaa ana to."

Ba towe Yesu kakuvge asin

²⁶ Saja mu nu Elisabeti su mu ot̄o ibwaayi isiyε mu, nu Ibwaare sun mu kabco mu nu bee tui mu ye Gabireli kpee Nasareti kade to, mu nu ki bu Galile ɔswvule su mu.

²⁷ Ibwaare sun mu kpee kibite mu nu o mee nyi ḥnyinu nu bee tui mu ye Meεri mu ase. Ba taa mu sa ḥnyinu mu nu bee tui mu ye Gyosefu kekili, nu o lu Dawidi kunaana to.

²⁸ Nu Ibwaare kabco mu kpee mu ase naa fwaala mu ye, "Faa kumu okon! Ibwaare bu fu ase, nu o waa fu kusee gaa."

²⁹ Nu i kitaa Meεri nfeere lu asin mu nu kabco mu towe mu mu, nu ee fe kanin afwaala mu nfeere.

³⁰ Nu kabco mu towe mu ye, "Meεri man waa kufuu, lu fee fu nyε Ibwaare ase kabwaala.

³¹ Fii biti fu nyε ot̄o ke fu kuvge Obii-nyinsa, ke fu yila mu kitui ye Yesu.

³² Ee biti o waa nyumisa kpare ke ba tui mu ye Ibwaare Owura lala Mu-Bii. Ohyirip̄e Ibwaare ii biti o taa Yesu mu naana Dawidi kuwura-gya mu sa mu.

³³ Nu ee biti o gyii Isirayi abi su kuwura-gyii naa fuu saja mu nu i man su ɔkaa."

³⁴ Nu Meεri taase Ibwaare kabco mu ye, "Nene nu inimur ii biti i bɔla su waa, yegε n gye kibite mu nu n man nyi ḥnyin?"

³⁵ Nu Ibwaare kabco mu lee mu kono ye, "Kayaayu Kyirekyire mu ii biti o ba fu su, ke Ibwaare Owura lala mu olun o bun fu su. Imu su bee biti ba tui obii kyirekyire mu nu fii biti fu kuvge mu mu, ye Ibwaare mu-bii."

³⁶ Fu kuvpu Elisabeti mu nu asa bee tui mu ye ogbentipu nu o waa kakuyi bılısa gbaa mu, su obii-nyinsa-bii ot̄o ibwaayi isiyε.

³⁷ Lu fee kuto ku ki man bu to ye Ibwaare mee taale waa."

³⁸ Nu Meεri lee kono ye, "N gye Ohyirip̄e nu, yegε i waa kanin sa me fee kanan mu nu fu towe mu." Nu Ibwaare kabco mu lu tutu kyon.

Mæeri bɔɔ Elisabeti su

39 Imu nke gberes kamaa mu, Mæeri kuula mu n-yii ee waa bilen o kpee kade mu nii ki bu abu to Gyudeya osuwule su.

40 Nii ɔ naa loo Sakariya kükpaara su naa fwaala mu-ka Elisabeti.

41 Elisabeti maa nu Mæeri afwaala mu, kebii mu nii ɔ bu mu otó to mu fitii. Kayaayu Kyirekyire ki maa loo bɔla Elisabeti mu,

42 nii ɔ pounte kenken tówe ye, "Akyii kpini to mu, fu nii Ibwaare waa kusee kükyc, nii kusee bun fu kebii mu nii fii biti fu kuvge mu su.

43 Miné kusee lala nii Ibwaare taa bwaala me ye me-Nyiripé mu-nyi ɔ ba bɔɔ me su?

44 N maa dan nu fu afwaala mu, kebii mu nii ɔ bu me otó to mu taa kensi-gyii fitii.

45 Kusee i gye fu lee, lii fee fu maa kɔole gyii fee asin mu nii Ibwaare tówe fu mu, ii biti i ba to kesintin."

Mæeri bii ɔlvn yin Ibwaare

46 Nii Mæeri tówe ye,

"N yin Ḍnyiripé Ibwaare li me kókólo to.

47 Ibwaare me Ḍmohigepu su mu, mi ansi i gyii li me kókólo to.

48 Kpalí fee me, Ibwaare kibite mu nii n man bu sehn to mu,
me asin i tiri Ibwaare.

Nii lii ndaga su i kpee mu, ɔkumaa nímu ii biti ɔ tu me ye kumu ɔkɔn wuya.

49 Li fee Ḍlunpru lala Ibwaare waa ató kpars sa me.

Mu kitii i gye Kikyirekyire.

50 Nii asa kumaa mu nii ba sile Ibwaare mu, ee wu bamu kuwes,
san sa abii san ye anaana.

51 ɔ taa mu kibaa bulvnsa mu waa asin kyinkyinsa,
nii ɔ yaase bamu nii bee kusaa bamu n-yii bamu nfεεre to.

52 ɔ kusaa awura-gyipu bamu ngya su,
amaa nii o diyaab abulvpu mu svsv.

53 ɔ yegé nii atiripu ba nye ató danbirasa mu nii i tiri bamu.
Amaa ató wuya ana bire, o bwiiyaa bamu ye abaa kpan.

54 Ibwaare nyinji mu asa Isirayi abi su,
nii o wu bamu kuwes kye bamu to,

55 fee kanan mu nii ɔ tówe yula ane naana ana agyankpaapu mu.
ɔ tówe Abraham ye ee biti o wu maa mu kanaana to abi kpini kuwes."

56 Nii Mæeri kyina Elisabeti ase i waa fee ibwaayi isa pɔy nii o bwii kpewu.

Elisabeti Kuvgé Gyɔn Okyugyeepu

57 Elisabeti kaké kuvgesa maa fuv mu, nii ɔ kuvgé kebii-nyunsa-bii.

58 Nii Elisabeti mu tɔɔmaa ana ye mu kuvgu ana ba maa nu kanan mu
nii Ḍnyiripé Ibwaare mu wu mu kuwes mu, nii bamu kpini ba buga gyii
bamu ansi.

59 Imu kaké buruwasapu mu ba gyanje, ke ba tun kebii mu oduu. Naafoo
bee biti ba taa mu-se kitii Sakariya mu yila mu.

60 Amaa nii mu-nyi kina kitii mu, nii ɔ ye, "Ba tu mu ye Gyɔn."

61 Nii ba tówe Elisabeti ye, "Fan man su ɔku nii ɔ su kanan kitii fane
kanan to."

62 Nii ba waa abaa tówe mu-se Sakariya ase, ke ba bii kitii mu nii ba
taa yila kebii mu.

63 Nii o yegese nii ba taa kigyantan-bi sa mu. Nii o kyurco su ye, "Mu kituu i gye Gyon." Nii i kyinkinbamu gaa.

64 Opula maaja to nii Sakariya kono bugi, nii mu kanandulu gbaa sajje, nii o piili ee towe ee yin lbwaare.

65 Nii kufuu ki kitaab mu toomaan ana mu kpini, nii asin nimu i yalage nde mu nii i bu abii to Gyudeya Osuwole su.

66 Nii okumaa mu nii o nu kanin asin mu u fe kumu nfere, nii ee taase ye, "Mune nii kanin kebii nimu ba o ba waa?" Lii fee lbwaare kibaa ki gyan mu su.

Sakariya Biil Olon Yin lbwaare

67 Nii Kayaayu Kyurekyire mu bola kebii mu mu-se Sakariya to, nii ee towe abwaaresin ye,

68 "Fan yegese a yin ane Isirayi abi Onyiripe lbwaare,
lui fee o ba nii o ba kyee mu asa to ke o molige bamu.

69 Lii mu kiyaafole Dawidi kanan to mu,
o lees Omoligepu Lvnpu sa ane.

70 Fee kanan mu nii lbwaare atowepu kyurekyire mu ba wula towe yila
fee,

71 ee biti o ba molige ane lui ane dun ana
ye ane akisipu kpini abaa to.

72 lbwaare towe ye ee biti o wu ane naana ana kuwes
ke o nyiji mu katowe kyula kyurekyire mu.

73 Katowe kyula nimu nii lbwaare bo ntan sa ane naana Abraham ye,

74 ee biti o koole ane lui ane akisipu abaa to,
ke o yegese a nyie olon sun mu yegese a man su kufuu.

75 Ke a ba an gye asa kyurekyire ke ane ikpa i kyiigi, mu lbwaare ansi to
lui ane kakyina kpini."

76 Nii Sakariya towe mu-bii Gyon ye, "Mi-bii, bee biti ba tu fu ye lbwaare
Olonpu mu otowepu.

Lii fee fii biti fu gyankpaa Onyiripe mu naa loej mu okpa.

77 Fii biti fu ba yegese mu asa ba bu fee i lui alibi kitaakess su
nii bee biti ba nyie kamolige.

78 Lii fee lbwaare maa wu ane kuwes su mu,
nii o yegese nii Omoligepu mu ba ane ase, fee kanan mu nii kyowes i lui
susu ba ee da kase mu.

79 Ke i njame sa bamu nii ba bu kitentenbiri
mu nii ki su bamu kii kpee lewu to,

ke i njame to kaapu ane okpa mu nii i su i kpee keyuula to."

80 Nii kebii mu dan nii o nyie lbwaare Kayaayu to olon, nii o kyuna ofuli
su naa fuu saja mu nii o lees mu n-yii kaapu Isirayi abi.

2

Yesu kikvuge kakvuge

(Matiwu 1:18-25)

1 Kanin nkemaja to mu, Owura Kasaro Agusitu sa kono yii su towe ye,
okumaa mu nii o bu Roma kuwura-gyii kase mu kpini o naa kyurco mu
kituu ke ba kale mu.

2 Kimu i gye asa kikale gyankpasa mu nii ba waa Roma kuwura-gyii
to, saja maaja to nii Kwirinisi gye Siriya osuwole okuisuru mu.

3 Kanin su okumaa nimu kpee mu kade to ke o naa kyoroo mu kitu.

4 Nu Gyosefu gbaa kusu Nasareti kade mu nu ki bu Galile ɔsunwale su, kpee kade mu nu bee tu kumu ye Betilehem mu nu ki bu Gyudeya ɔsunwale su, Betilehem i gyee kade mu nu owura Dawidi lu. Gyosefu kpee Betilehem kpali fee o lu Dawidi kebungo nnn.

5 Gyosefu taa Meeri mu nu o da mu koko lo su ye ee biti o kili mu mu, nu ba kpee Betilehem ba naa kyoroo bamu atuu. Kanin sanja manja mu Meeri su ofo.

6 Sanja mu nu ba bu Betilehem mu, nu Meeri sanja kuvgesa ke fuu.

7 Nu Meeri kuvuge mu-bii-nyinsa gyankpaasa. Nu o taa akyibi mili kebii mu su, nu o taa mu dula kuto mu nu atobwaaya bee gyii mu to. Kpalí fee afó ba maa ba kikyo su mu Meeri maa Gyosefu ba man nye opula afó obu mu to.

Nbulupu Akpapu Ye Ibwaaree Nbco

8 Sanja manja to, nbulupu akpapu aku ba bu kade mu afitiri to bee kui bamu nbulupu su kagyanbwe.

9 Nu opula maa to Ibwaaree kaboo ku kui ba bamu ase, nu Ibwaaree bonyaa mu ɔmahe to kyaaboo bamu. Nu kufuu kui kitaa bamu.

10 Amaa nu Ibwaaree kaboo mu towe bamu ye, "Fan man waa kufuu. N biya fane asin danburasa mu nu ii biti a waa asa kpini okon.

11 Ndaga kake nimu ba kuvge Omoligepu mu Dawidi kade to. Mu i gyee ɔnyirpe, ɔmu nu Ibwaaree wula lee mu.

12 Fale nu fen biti fan wu kesintin mu. Fen biti fan wu fee ba maa taa akyibi mili kebii pupwe mu, nu o de kuto mu nu atobwaaya bee gyii mu to."

13 Opula manja to nu Ibwaaree nbco kubu lala ku ba li susu ba tii kaboo mu su, nu ba yin Ibwaaree bee towe ye,

14 "Bonyaa bu Ibwaaree mu nu o bu susu mu ase.

Ké keyuula ki bun bamu nu ba bɔla mu ansi mu kase su."

15 Sanja mu nu Ibwaaree nbco ba li bamu ase kpee susu mu, nbulupu akpapu mu ba towe abaa ye, "Fan yegé a kpee Betilehem naa kui kuto mu nu ki waa nu ɔnyirpe Ibwaaree towe ane mu."

16 Kanin su nu ba kpaala kpee nu ba naa wu Meeri maa Gyosefu ye kebii pupwe mu maa de kuto mu nu atobwaaya bee gyii to mu.

17 Nbulupu akpaapu mu ba maa naa wu kebii mu, nu ba towe asa kuto mu nu Ibwaaree kaboo mu ba towe bamu li kebii mu su mu.

18 Nu i kiyinkyin bamu nu ba nu asin mu nu atobwaaya akpaapu mu ba towe mu.

19 Nu Meeri taa asin mu kpini waa mu koko lo to, ee fe imu nfere.

20 Nu nbulupu akpaapu mu ba maa bwii bee kpee mu, yegé bee bu ilon bee yin Ibwaaree, li fee kuto kumaa mu nu ba nu nu ba wu mu, i bɔla su fee kanan mu nu Ibwaaree kaboo mu ki towe bamu mu.

Ba Yila Yesu kitu

21 Kebii mu maa fuu nké nburuwa ake ke ba tin mu oduu mu, nu ba yila mu kitu ye Yesu, fee kanan mu nu Ibwaaree kaboo mu wula towe yila poyi nu ba nye mu otó mu.

Ba Taa Yesu Kpe Kabwaare-Sun Aye

22 Nii saja mu maa fuu fee Gyosefu maa Meeri ba fuu bamu n-yu ineesi, fee kanin mu nii Mosesi nbara mu i kaapu mu, kanan su ba taa kebii mu kep Gyerusalem ba naa taa mu waa lbwaare abaa to.

23 Luu fee ba kyuroo yila lbwaare nbara mu to ye, "I dagaa fee ba taa kebii-nyinsa gyankpaasa kumaa nimu naa sa Onyiripe lbwaare."

24 Nii Meeri maa Gyosefu ba naa lee saraga fee kanan mu nii lbwaare nbara i kaapu mu. Nbara mu i kaapu ye, (Ba taa alero anyo abee awura-lopo pii-pii anyo kpee naa lee saraga sa lbwaare).

25 Kanan saja mu onyin ku bu Gyerusalem nii bee tuu mu ye Simeyon. O gye oso mu nii mu ikpa i kyigli nii ee sun lbwaare ye kokolo kuluu, nii Kayaayu Kyirekyire mu ki bolla mu to. Nii o gyoo saja mu nii lbwaare ii biti o biya Isirayi abi kamolige.

26 Kayaayu Kyirekyire mu ki lee kaapu mu fee, o mee ye o wu, amoo o wu Omu nii lbwaare wola lee mu pooyi ke o wu.

27 Saaja mu nii Meeri maa Gyosefu ba taa kebii mu kpee kabwaare-sunkpa aye to, ke ba naa waa mu kumu su fee kanan mu nii lbwaare nbara i kaapu mu, nii Kayaayu Kyirekyire mu kpiya Simeyon kabwaare-sunkpa aye mu to.

28 Nii Simeyon koole kebii mu kitaa mu abaa to nii o yun lbwaare towes ye,

29 "Onyiripe lbwaare fu yeges nii asin mu nii fu towes mu i ba to,
kanin su nbuubuu fu taale yeges me, fu kiyafsole n wu kayuu yuuli to.

30 Luu fee mi ansi i wu Omoligero mu nii fu sa asa mu.

31 Mu i gye Omu nii fu wola lojjo sa asa kpini mu.

32 Mu i gye kaajmajes mu nii kii biti ki yeges asa mu nii ba man gye Isirayi
abi mu ba bu fu okpa mu,
ke ki yeges fu asa, Isirayi abi gbaa ba nye bonyaa."

33 Asin mu nii Simeyon towes lu kebii mu su mu, i kyinkiyin mu-nyi ye mu-se.

34 Nii Simeyon waa Meeri maa Gyosefu kusee, nii o towes Meeri ye, "lbwaare lee kebii nimu nin, ye kpalu mu su mu, Isirayi abi gaalaagaa bee biti ba tiye, ke aku mo ba nye kamolige. Mu ii biti o lee lbwaare asin mu kaapu, ke asa ba gyii imo imcore."

35 Ke asa gaalaagaa nfeere mu nii i bu bamu amu to mu i lu ifuli. Ke fu Meeri mo, fu kayyees kii biti ki waa fee deebi buyesa nii ba taa yii fu kokolo to mu."

36 Saaja maaja mu, kakyuu bilsa ku bu to, bee tuu mu ye Ana nii o gye lbwaare etowepu. O kili nsu nsuno nii mu-kuli wu. Mu-se i gye Fanuweli, nii o lu Asee kebuno.

37 O kyina kukula mu to naa fuu saja mu nii o gyii nsu aduburuwa ye ana. Saaja kumaa kagyanbwes ye kakyuwares ee sun lbwaare. O mee lu kabwaare-sunkpa aye to. O bu tutu nin ee ijmina kono yeges ee kule kabwaare-kule.

38 Opula maaja to nii Ana ba Gyosefu maa Meeri ase nii o fwaala lbwaare, nii o towes kebii mu asin sa bamu nii ba te ba gyoo Omoligero mu nii ee biti o ba lee Gyerusalem abi lu awurufo to mu.

39 Saŋa mu nii Mæeri maa Gyosefu ba lœwe kuto mu nii ki dagaa fœe ba waa fœe kanan mu nii lbwaare nbara i kaapu mu, ba bwii kpewu bamu kade to Nasareti mu nii ki bu Galile ɔswule su mu.

40 Nu Yesu dan nii o nyé olon, nii kanyaasin ki bola mu to, nii lbwaare kabwaala ki bu mu sv.

Yesu kebii Tœ Mu O Kpe Kabwaare-Sunkpa Aye

41 Kesu kumaa Gyosefu maa Mæeri bee kpee Gyerusalem ba naa gyii Kanyaŋe nbuno kesu kœn kœlœŋo.

42 Yesu maa gyii nsu kudu anyo mu, o buu Mæeri maa Gyosefu kpee naa gyii kanin Kanyaŋe nbuno mu fœe kanan mu nii bamu anaana-to i kaapu mu.

43 Ba maa gyii bamu nkœ lœwe nii ba bwii bee kpewu mu, Yesu sii kamaa Gyerusalem to yegœ mu akwugœru ana mu ba man nyi.

44 Ba nyi fœe o tii kubu mu nii ba maa bamu ba naa mu sv nii, nii ba nate kake ibiri pœyi nii ba pilii bee biti mu bamu kœvœru ana ye bamu kyemine ana mu to.

45 Ba maa man wu mu mu, nii ba bwii kpee Gyerusalem ba naa biti mu.

46 Kake sasapu ake mu, ba naa wu mu kabwaare-sunkpa aye mu to, maa te nbara akaapuru mu ase, yegœ ee nu bamu ase yegœ ee taase bamu asin mu kase.

47 Bamu nii ba bu tuto nii ba nu kanan mu nii Yesu lee asin mu kase mu, i kyinkyin bamu.

48 Saŋa mu nii mu akwugœru ba naa wu mu mu, i kyinkyin bamu, nii Mæeri taase Yesu ye, "Mi-bii, minœ nii fu waa ane kanin? N maa fu-se ansi i payi an biti fu."

49 Nu Yesu lee kœn ye, "Minœ sv nii fan naa fen biti me? Fan man nyi fœe i dagaa fœe n baa n bu me-se aye?"

50 Amaa ba man nu asin mu nii o tœwe mu kase.

51 Nu o buu Mæeri maa Gyosefu kpee Nasareti, yegœ saŋa kumaa ee nu bamu ase. Amaa mu-nyi taa asin nimo kpini waa mu kœkœlo to ee fe imu nfœere.

52 Nu Yesu dan n-nyi to ye kanyaasin to, nii o bola lbwaare ye asa ansi.

3

Gyœn Okyugyeepu Abwaaresin kitœwe (Matiwu 3:1-12; Maki 1:1-8; Gyœn 1:19-28)

1 Saŋa mu nii Tiberiyu kyina o gye Roma ɔswule su owura lala nsu kudu anusapu mu, saŋa maŋa to mu Pontiyu Paleti i kyina o gye Gyudeya Kuwura-bii, nii Herodi mœ gye Galile Kuwura-bii, yegœ mu-supu Filipu mœ ee kui Itureya ye Tirakoniti 1swule su, nii Lisaniya mœ i gye Abilene ɔswule su Kuwura-bii.

2 Kanin saŋa maa nii Anasi maa Kayifasi ba gye lbwaare aseepu bœlœsa ase mu. Nu lbwaare tœwe mu asin sa Sakariya mu-bii Gyœn, saŋa mu nii o bu ofuli sv mu.

3 Imu sv Gyœn nate kyaabœ ɔswule mu nii ki maa Gyœdan ɔbœn mu ee tœwe abwaaresin ee sa asa ye, "Fan kyœgœ fane nfœere lu fane alibi to ke fan bwii ba lbwaare ase, ke fan yegœ ba gyee fane lbwaare kekyugyee, ke fan nyé alibi kitaa kee."

4 Gyōn nūmu asin nū Ibwaare ḥtōwēru Isaya wōla kyūrōo yila mu ḥwule to mu ye, “Oku bu ofuli su ee kuusi ee tōwe ye,

‘Fan lōjō ḥnyūripe Ibwaare mu ḥkpa, ke fan kyiigi mu ḥkpa-bi mu.

5 Ke fan tii-tii igee mu, ke fan tītē abū ye abū-bi mu ba kase waa kyeekyee.

Ke fan kyiigi ḥkpa nyonsa mu, ke ḥkpa gogyigogyi mu i tii waa ṫoltoḥi.

6 Ke daadimaadi kpini ba wu ḥmu nū Ibwaare lee ye o ba mōlge asa mu.’

“

7 Nū Gyōn tōwe sakyo mu nū bēe ba mu ase ye o gyee bamu Ibwaare kekyugyee mu ye, “Fan du fee ananse mu nū ba su kubwe. Nbūnbū bire anumu i da fane amu to ye fan sile lu Ibwaare agbu mu nū i gye fane kusū bute mu mu to?

8 Fan waa adanburasa mu nū u kaapu fee fan kyeegē fane nfēere lu fane alibi to ba Ibwaare ase. Ke fan yege kitōwe ye, ‘An lu Abraham kinaana to nūn, imu su Ibwaare mee ye o bute ane kusū.’ N tōwe fane ye Ibwaare i taale yege abuu nūmu a biliŋi Abraham anaana-bii.

9 Ba tee wōla taa kpanfa waa oyu mu ilin to, lu fee oyu kumaa mu nū ki mee sɔyi abi danburasa mu, bee biti ba ḥe kumu tuv kase, ke ba taa tuv waa fulon to.”

10 Gyōn maa tōwe kanin mu, nū sakyo mu taase mu ye, “Imu su nene nū an biti a waa?”

11 Nū Gyōn lee kōno ye, “Okumaa mu nū o su ḥkaale inyō mu, o barige to sa mu tomaa mu nū o man su, nū okumaa mu nū o su agyito gbaa, o waa kanin.”

12 Lenpoo akōolepu aku gbaa ba ba ye o gyee bamu Ibwaare kekyugyee. Nu ba taase mu ye, “Okaarupu, nene nū an biti a waa?”

13 Nū o lee bamu kōno ye, “Fan man kōole afulee kyōn kanan mu nū i dagaa fee fan kōole mu.”

14 Nū anaakopu mu aku ba ba taase Gyōn ye, “Nene nū ane gbaa ane an biti a waa?”

Nū o lee kōno ye, “Fan man nyan oku kōole mu afulee, ke fan man pwu asa mu nū bamu asin a de ḥkpa, amaa imu nū bēe ka fane mu i kukwe fane.”

15 I maa waa fee asa mu kpini bēe kui ḥmu nū Ibwaare wōla lee ḥkpa mu, okumaa nūmu u fe nfēere fee akuto fee Gyōn i gye ḥmu nū Ibwaare wōla lee mu.

16 Imu su Gyōn tōwe asa mu kpini ye, “Nkyu nū n su n gyee fane Ibwaare kekyugyee, amaa ḥmu nū o kyō me gaa mu u ba. Nū n man dagaa gbaa fee n munja sanje mu asibita ife. Nū mee mu ii biti o taa Kayaayu Kyirekyure ye fulon gyee fane Ibwaare kekyugyee.

17 Nū o su mu kuto kyaalesa mu kibaa to, ee biti o ba kyaale ayu lu ayu-waate to, ke o laata ayubi mu waa kikyunkun to, ke o tuwa ayu-waate mu fulon mu nū ii mee dun kpaa.”

18 ḥkpa damante su nū Gyōn taa kītaa asa mu nkōlo, nū o tōwe asin danburasa mu sa bamu.

19 Imu kamaa mu Gyōn pwu owura Herodi, lu fee o taa mu-supu Filipu mu-ka Herodiya kili, ye asin libi mu nū o waa tii su.

20 Amaa alibi mu nū Herodi bila waa tii su mu i gye fee kamaa to mu o kītaa Gyōn tii obu.

*Gyōn Gyee Yesu
Ibwaare Kekyugyee
(Matiwu 3:13-17; Maki 1:9-11)*

21 Saŋa mu nii Gyon i gyee asa lbwaare kekyugyee mu, o gyee Yesu gbaa. Nu Yesu maa kule kabwaare-kule mu, nii sʊsʊ bugi to.

22 Nu Kayaayu Kyurekyire mu ki kpilge fee kuwura-lopo ba gyəŋə mu su. Nu ɔbɔle ku lü sʊsʊ tɔwɛ ye, "Fu i gyə mi-bii bitisa mu, nii fu i bɔla mi ansi."

*Kinaana Mu Nu Yesu Lii kimu To
(Matiwu 1:1-17)*

23 Saŋa mu nii Yesu gyii nsu adisa mu, nii o pilii mu kusun mo nii lbwaare sun mu ye o ba waa mu. Nii asa bɛe kii fee Yesu gyə Gyosefu mu-bii.

Gyosefu mu gyə Heli mu-bii.

24 Nu Heli mu-se i gyə Matati,

nii Matati mu-se i gyə Lewi, nii Lewi mu-se i gyə Malikin,
nii Maliki mu-se i gyə Gyanayi, Gyanayi mu-se i gyə Gyosefu ku.

25 Gyosefu nii mu-se i gyə Matatiya, Matatiya mu-se i gyə Amosi,
nii Amosi mu-se i gyə Nahum, nii Nahum mu-se i gyə Isili, nii Isili mu-se
i gyə Nagayi.

26 Nu Nagayi mu-se i gyə Mati,

nii Mati mu-se i gyə Matatiya, nii Matatiya mu-se i gyə Semen,
nii Semen mu-se i gyə Gyoseki, nii Gyoseki mu-se i gyə Gyoda.

27 Nu Gyoda mu-se i gyə Gyowanani, nii Gyowanani mu-se i gyə Resa,
nii Resa mu-se i gyə Serubabeli, nii Serubabeli mu-se i gyə Selatiye,
nii Selatiye mu-se i gyə Neri.

28 Neri mu-se i gyə Maliki,

nii Maliki mu-se i gyə Adi, nii Adi mu-se i gyə Kosam,
nii Kosam mu-se i gyə Elimadam, nii Elimadam mu-se i gyə Eri.

29 Nu Eri mu-se i gyə Gyosuwa, nii Gyosuwa mu-se i gyə Eliyasa,
nii Eliyasa mu-se i gyə Gyorim, nii Gyorim mu-se i gyə Matati,
nii Matati mu-se i gyə Lewi.

30 Nu Lewi mu-se i gyə Simeyon,

nii Semiyon mu-se i gyə Gyuda, nii Gyuda mu-se i gyə Gyosefu,
nii Gyosefu mu-se i gyə Gyonam, nii Gyonam mu-se i gyə Eliyakim.

31 Nu Eliyakim mu-se i gyə Meliya, nii Meliya mu-se i gyə Mena,
nii Mena mu-se i gyə Matata, nii Matata mu-se i gyə Natan,
nii Natan mu-se i gyə Dawidi.

32 Nu Dawidi mu-se i gyə Gyeeese,

nii Gyeeese mu-se i gyə Obedi, Obedi mu-se i gyə Bowasi,
nii Bowasi mu-se i gyə Salimon, nii Salimon mu-se i gyə Naason.

33 Nu Naason mu-se i gyə Aminadabi, nii Aminadabi mu-se i gyə Ram,
nii Ram mu-se i gyə Hesiron, nii Hesiron mu-se i gyə Peresi,
nii Peresi mu-se i gyə Gyuda.

34 Nu Gyuda mu-se i gyə Gyekobu,

Gyekobu mu-se i gyə Isaki, Isaki mu-se i gyə Abraham,
nii Abraham mu-se i gyə Tera, nii Tera mu-se i gyə Naho.

35 Nu Naho mu-se i gyə Serugi, nii Serugi mu-se i gyə Rewu,
Rewu mu-se i gyə Pelegi, nii Pelegi mu-se i gyə Ebe,
nii Ebe mu-se i gyə Sela.

36 Nu Sela mu-se i gyə Kenan,

nii Kenan mu-se i gyə Afahadi, nii Afahadi mu-se i gyə Sem,
nii Sem mu-se i gyə Nowa, nii Nowa mu-se i gyə Lameki.

37 Nu Lameki mu-se i gyə Metusalala, Metusalala mu-se i gyə Enoki,

nii Enoki mu-se i gye Gyaredi, nii Gyaredi mu-se i gye Mahalale,
nii Mahalale mu-se i gye Keyinan.

³⁸ Nu Keyinan mu-se i gye Enosi,
nii Enosi mu-se i gye Seti, nii Seti mu-se i gye Adam.
Nu Adam gye Ibwaare mu-bii.

4

Sitaane Tuu Yesu to Kii (Matiwu 4:1-11; Maki 1:12-13)

¹ Yesu maa lu Gyordan obon mu to ba mu, yegé Kayaayu Kyirekyire mu
ki bôla mu, nii Kayaayu maña yegé nii o kpee ofuli su.

² Maa fu ofuli mu su nke adina mu, nii Sitaane ii kpee ee tuu mu to
u kii. Kanun nke nimu kpini mu o man gyii sehn, imu su laalaaluwé mu
akun a kitaa mu.

³ Nii i towe mu ye, "Nii fu gye Ibwaare mu-bii kwlun mu de, yegé kubuu
nimu ki biliñi bodobodo."

⁴ Nii Yesu leee kono ye, "Ibwaare Asinkyan yilasa mu u towe ye, 'I man
gye agyito nkun su nii nyumisa ii biti o nyé nkpa.'

⁵ Nii o taa mu kpee kibii bwonswusa ku su, nii o taa awuragyi mu nii i
bu dulinyaa to mu kpini kaapu mu opula to.

⁶ Nii o towe Yesu ye, "N biti n sa fu awuragyi mu olon ye imu bonyaa
lu ato nimu kpini su. Lu fee imu kpini ba taa waa me abaa to nii, nii n
taale taa sa okumaa mu nii n biti.

⁷ Imu su nii fu kan muña sun me mu, imu kpini ii biti i biliñi fu leee."

⁸ Nii Yesu leee kono ye, "Ibwaare Asinkyan yilasa mu i towe ye, 'Muña
fu-Nyiripe Ibwaare, nii mu nkun nii i dagaa fee fu maa sun.'

⁹ Toto o nii bila kpiya mu Gyerusalem naa yile kabwaare-sunkpa aye
mu ketin to. Nii o towe mu ye, "Nii fu kan fu gye Ibwaare mu-bii kwlun
mu, yegé fu n-yii to lu toto ba tiye kase."

¹⁰ Lu fee Ibwaare Asinkyan yilasa mu i towe ye,
'Ibwaare ii biti o sun mu nbco
ke ba be kun fu.'

¹¹ Bee biti ba soga fu,
ke fu man tiye kase ke fu ayaa a man da abuu."

¹² Nii Yesu leee kono ye, "Ibwaare Asinkyan yilasa mu i towe ye, 'Man
kan tuu fu-Nyiripe Ibwaare to kii.'

¹³ Saşa mu nii o tuu mu to okpa kumaa su kpine mu, o san yegé mu o
gyoo saşa mu nii ee biti o nyé mu.

Yesu Piili Mu kusun Galile ɔsuwule su (Matiwu 4:12-17; Maki 1:14-15)

¹⁴ Lu Kayaayu Kyirekyire olon to su mu, Yesu bwii kpee Galile ɔsuwule
su, nii mu asin iyalage 1suwule mu nii i kyaabo totu kpini.

¹⁵ Nii o kaapu Abwaaresin Gyiwu abi kabwaare-kule 1gyanjeckpa, nii
okumaa nimu yin mu.

Ba Kina Yesu Mu Gbaa-gbaa Mu Kade To (Matiwu 13:55-58; Maki 6:1-6)

16 Nii o kpee Nasareti katin mu nii ba bila mu mu, nii kake fuvtesa ake mu, o kpee Gyiwu abi kabwaare-kule ɔgyanjekpa fee kanan mu nii o wula ee waa mu. Nii o kusu yile ke o kale Abwaaresin.

17 Nii ba taa Ibwaare ɔtɔwepu Isaya ɔwule mu bɔota mu. Maa bugi to mu, o biti wu nii o kale katin mu nii ba kyɔrɔɔ yila ye,

18 "Ibwaare Kayaayu Kyirekyure mu ki bu me ase,

lui fee e lee me nin fee n tɔwe asin danbirasa mu sa atiripu.

O sun me ye n ba tɔwe kamɔlige asin sa bamu nii ba tii bamu ibu mu. O sun me ye n ba bugi agyaatanapu ansi,

ke bamu nii asa bee sisii bamu mu, bee biti ba nye bamu n-yii.

19 O sun me ye n ba da kibonbon fee ɔnyiripe Ibwaare kamɔlige sanja mu fuu."

20 Yesu maa kale lowe mu, o bɔɔ ɔwule mu bwiiyaa sa omunii ee kii kabwaare-kule ɔgyanjekpa mu su mu, nii o naa kyina. Nii bamu nii ba bu ɔgyanjekpa mu kpini ansi i yii mu su.

21 Nii o tɔwe ye, "Ndaga Ibwaare Asunkyan yilasa inimur i ba to nii i gye me asin fee kanan mu nii fan nu n maa kale mu."

22 Nii Yesu kɔnɔ tɔ asin danbirasa mu i kyinkiyin bamu nii ba bu tuto mu kpini, nii ba yin mu. Nii ba taase abaa ye, man gye Gyosefu mu-bii mu nii?

23 Nii Yesu tɔwe bamu ye, "N nyi fee fen biti fan bɔ me kujasan nimu ye 'ɔkyepe, kye fu n-yii.' Nii fen biti fan bila tɔwe ye, 'Ato mu nii an nu fee fu waa Kapanum kade to mu, waa imu fu kade to nfii.'

24 "N tɔwe fane kesintin ye Ibwaare ɔtɔwepu kumaa nimu man su beerees mu aye.

25 Nii n biti fan wu kesintin fee, Ibwaare ɔtɔwepu Eligya sanja mu, akulapu-kyii ba kyina ba kyo Isirayi ɔsuwule mu su. Sanja maŋa tɔ bulayi yile nsu nsa ye ibwaayi isiye nii akun a ba ɔsuwule mu kpini su.

26 Amaa Ibwaare man sun Eligya bamu ɔkulun gbaa ase, amɔɔ okulapu-kyii mu nii o bu Sarefati kade mu nii ki bu Sidon kabaafun su mu nkun ase.

27 Nii Ibwaare ɔtɔwepu Elisa sanja mu, abootipu ba kyo Isirayi ɔsuwule su, amaa Elisa man kye bamu ɔku, amɔɔ ɔnyin mu nii bee tui mu ye Naaman mu nii o gye Kesiriya-nyin mu nkun nii o kye."

28 Asa mu nii ba bu ɔgyanjekpa tuto mu, ba maa nu asin nimu mu, nii agbu a kitaa bamu.

29 Nii ba kusu biiye Yesu lee kade mu to, nii ba taa mu dii kpee kibii mu nii bamu kade ki gyan su mu kumu to, paa fee ba yege mu tuu kibii maŋa ogee to.

30 Amaa o dan nate bule asa damante mu nsana kyun.

Yesu Gya nbwii libi

Lii ɔnyin Ku To (Maki 1:21-28)

31 Lii tuto mu nii Yesu kpee Kapanum kade mu nii ki bu Galile ɔsuwule su mu to, nii kake fuvtesa ake mu, o piili ee kaapu asa mu.

32 Mu kukaapu mu ki kyinkiyin bamu, lui fee i su ɔlon.

33 Nii kabwaare-kule ɔgyanjekpa mu to mu, ɔnyin ku kyina o su nbwii libi, nii kayaayu bu mu su, maa wu Yesu mu, nii o kuusi kenken ye,

34 "Ndo! Yesu Kanasareti-nyin, minε nii fii biti ane ase? Fu ba fu ba nyita ane nii? N nyi ɔsa mu nii fu gye, fu i gye Ibwaare Nyimisa Kyirekyure mu."

35 Toto nii Yesu pounte kabwu libi mu su ye, "Laato, ke fu lu ɔnyin mu to." Nii kabwu libi mu taa kanyin mu tuu kase bamu ansi to, nii o lu mu to kyon yegé o man taale waa mu sehn.

36 Nii i waa asa mu kpini kyan nii bee towe abaa ye, "Mtné kikaapu ndee? ɔnyin numu taa kinyin ye oln ees pounte n-yaayu libi su nii bee lu asa to!"

37 Nii Yesu n-yii su asin mu i yelige kyaabco ɔsuwule maña su kpini.

Yesu Kye Alopu damante

(*Matiwu 14-17; Maki 1:29-31*)

38 Yesu maa lu Gyiwu abi kabwaare-kule ɔgyajekpa obu mu to mu, o kpee Simon aye. Yegé Simon mu-saa kyusa de ee lo kibirima bulansa, nii ba kule Yesu ye o ba kii mu.

39 Nii o naa yile mu ase nii o towe kibirima mu ye ki lu ɔkyii mu to, nii kibirima mu ki yegé mu. Nii ɔkyii mu kitaabamtu kifo. Nii o kusun kitaabamtu kifo.

40 Saňa mu nii kyowes kpee o naa tiye mu, asa mu ba taa alopu mu nii bee lo alo yiri-yiri mu ba Yesu ase. Nii o taa mu abaa gyaga bamu ɔkummaa numu su nii o kye bamu kpini.

41 Nii o bila gya nbwu libi lu asa gaalaagaa to, yegé bee kuusi kenken bee towe ye, "Fu i gye Ibwaare Mu-Bii mu." Amaa nii o pounte bamu su, nii o man yegé bamu ba towe sehn, lu fee be nyi maa gye ɔmu nii Ibwaare wula lee mu.

42 Kayii maa ke mu Yesu kpee opula mu nii i du surum, nii asa mu ba lu ba naa bee biti mu. Ba maa ba wu mu mu, ba man bila bee biti fee o lu bamu ase.

43 Amaa o towe bamu ye, "I dagaa fee n maa towe Ibwaare kuwura-gyii asin danbirasa mu sa nde ku asa gbaa, lu fee imu su nii Ibwaare sun me."

44 Nii Yesu kyaga su ee towe asin danbirasa mu Gyiwu abi kabwaare-kule ɔgyajekpa, mu nii i bu Gyudeya ɔsuwule su kpini.

5

Yesu Tu Mu Abülápü

Gyankpaasa Mu

(*Matiwu 4:18-22; Maki 1:16-20; Gyon 1:40-42*)

1 Kakaaku nii Yesu kpee o yile Kanesareti obon mu nii ba bila bee tuu ye Galile mu obon-kaa. Nii asa ba naa kyaabco mu bee nin abaa ke ba naa nu abwaaresin.

2 Yesu wu ikulu inyo i maa dan kebuno maña yegé ikün akütaru mu bee fwii bamu asawu.

3 Nii Yesu loo ɔkulu mu kuku, mu nii ki gye Simon lee to. Nii o towe mu ye o nin waa to gberes. ɔkulu maña to nii Yesu kyona yegé ee towe kuku mu nii ki sare tutu mu abwaaresin.

4 Yesu maa towe abwaaresin mu lowe mu, nii o towe Simon ye "Pale fu ɔkulu mu kpee katün mu nii i bonye, ke faa fu töömaa ana mu fan tuu fane asawu kitaab ikin."

5 Nii Simon lee kono ye, "Me ɔbilisa, an tuu nii halu ba kalayı, a man kitaab sehn, amaa nii fu towe kanin bire, n biti n tuu."

6 Nii ba maa tuu asawu mu, ba kitaab ikin kibansa halu bamu asawu mu i san gbaa kyate.

7 Tutɔ nii ba da abaa tii bamu tɔɔmaa ana mu nii ba bu ɔkvi nyɔsapu mu to ye ba ba kye bamu to. Ikvi inyɔ mu kpini ye imaa imu ikin mu i san gbaa muuri.

8 Simon Pita maa wu kufu mu nii i waa mu, nii o kyon muja mu amulii su Yesu ansi to tɔwe ye, "Onyiripɛ, lii me ase, n gyɛ alibi ɔwaapu nii."

9 Lii ikin damante mu nii ba kitaa mu su mu, i kyinkyin maa mu tɔmaa ana kpini.

10 Ikin mu kikita mu gbaa ki kyinkyin Gyemisi maa Gyɔn, Sebedi mu-bii ana mu nii ba maa Simon bee sun kusun mu. Nii Yesu tɔwe Simon ye, "Man waa kufuu, lii ndaga i su ii kpee mu, fii biti fu ba fi kitaa asa fi biya me nii."

11 Nii ba bii te ikvi mu ba dan kidenbi su, nii ba yegɛ kuto kumaa nimu nii ba buu Yesu.

Yesu Kye Kibootoo Wuya Ku (Matiwu 8:1-4; Maki 1:40-45)

12 Yesu maa bu kade ku su mu, ɔnyin ku gbaa bu tutɔ nii kibootoo kitaa mu n-yii su kpini. Saŋa mu nii o wu Yesu mu, o be muja mu ansi to kule mu ye, "Onyiripɛ, nii fii biti mu, fii taale yegɛ me n-yii i lɔŋɔ su."

13 Nii Yesu tεeŋɛ mu kibaa mata mu. Nii o tɔwe mu ye, "N biti, lɔŋɔ su." Nii opula maŋa to kibootoo mu ki yegɛ mu.

14 Nii Yesu da ɔnyin mu kumu to ye, "Man kan waa tɔwe ɔku, amaa taa fu n-yii kaapu lbwaare oseepu mu, ke fu naa lee saraga fee kanan mu nii Mosesi nbara mu i kaapu mu, ke i kaapu to sa ɔkumaa nimu fee fu n-yii i lɔŋɔ su."

15 Amaa Yesu n-yii su asin mu i lɔŋɔ yalage to, nii i yegɛ nii asa damante ba be nu mu ase, nii o kye bamu nii bee lo mu kpini.

16 Amaa saŋa kumaa Yesu ii lii mu nkun ee kpee ee kule kabwaare-kule, opula mu nii o du surum.

Yesu Kye N-yii Wusa Wuya (Matiwu 9:1-8; Maki 2:1-12)

17 Kakaaku Yesu maa kaapu abwaaresin mu, Farasii abi ye nbara akaapuru mu nii ba li Galile ye Gyudeya ɪsuwule su ye Gyerusalem kade to mu ba te tutɔ. Onyiripɛ lbwaare ɔlon mu bu mu ase fee o taa kye alɔpu.

18 Nii anyin akv ba sula ɔnyin mu nii mu n-yii i wu nii o de kalan su. Ba kpan bamu n-yii ba taa mu loo kikpaara mu su, naa yila Yesu ansi to.

19 Lii sakyo mu su mu, ba man nye ɔkpa ba taa mu loo kikpaara mu su. Imu su ba dii kpee obu mu susu, katun mu nii ba taa ɪsɛɛ nyale munla mu su, nii ba foti ɔbɔ kpligaa mu yegɛ o de mu kalan su sakyo mu nsana yila Yesu ansi to.

20 Yesu maa wu kikɔɔle-gyii mu nii ba su mu su mu, o tɔwe ɔnyin mu ye. "Me kyeɛmune n taa fu alibi kɛɛ fu."

21 Nii Farasii abi ye nbara akaapuru mu ba piili bee fe nfeere bamu amu to ye "Animu i gyɛ ɔsa nimu nii ee tɔwe nbusaa asin kanin? Animu i taale taa alibi kɛɛ tii lbwaare su?"

22 Yesu nyi nfeere mu nii bee fe, nii o taase bamu ye "Mine i waa nii fen fe fale nfeere fane nkɔlo to?

23 Imu kumɔ i busin kitɔwe. N taa fu alibi kɛɛ fu, abee kusu nate?

24 N biti fan bu fe me, Daadimaadi Obii-nyinsa n su ɔlon dulinyaa nimu to nii n taale taa alibi kɛɛ." Imu su o tɔwe ɔnyin mu nii mu n-yii i wu mu ye, "N tɔwe fu ye, Kusu! Taa fu kalan kpewu."

25 Opula maŋa tɔ nii o kvsu yile bamu ansi to, nii o taa mu kalan nii o de su mu, nii ee yin lbwaare ee kpewu.

26 Nii i kyinkyin ɔkumaa numu, nii ba yin lbwaare, nii i kitaabam ukuuu nii ba tɔwε ye, "Ndaga an wu asin kyinkyinsa."

Yesu Tui Lewi Ye

ɔ Ba Buu Mu

Matiwu 9:9-13, Maki 2:13-17

27 Inimuv kamaa mu, Yesu hui nii o naa wu lenpoo ɔkɔɔlepu mu nii bee tui mu ye Lewi* mu kusun obu to. Nii Yesu tɔwε mu ye, "Kvsu buu me."

28 Nii onyin mu kvsu yegɛ kuto kumaa nii o buu Yesu.

29 Nii Lewi duja agyito kikyɔ mu kikpaara su sa Yesu, nii lenpoo ɔkɔɔlepu gaalaagaa ye asa akv ba bvg̊a tutɔ, nii ba maa Yesu bee gyii.

30 Amaa nii Farasii abi mu ye nbara akaapupu mu nii bamu gbaa bamu gye Farasii abi mu bee kɔl̊te bee sa Yesu abulapu mu ye, "Minε i waa nii fanaa lenpoo ɔkɔɔlepu ye alibi awaapu fen bvg̊a fen gyii fen nuu kanin?"

31 Nii Yesu lee kɔno ye, "ɔkyepu man tiri sa bamu nii ba su alanfya, amɔɔc̊o bamu nii bee lo mu nkvn."

32 N man ba ye n ba tui bamu nii ba mu 1kp̊a i kyiigi nii. Amaa n ba nii ye n ba tui alibi awaapu ke ba kyeege bamu nfeere ba lbwaare ase."

Asin Taasesa Lii, Kɔnɔ Nymina Su

Matiwu 9:14-17; Maki 2:18-22

33 Nii asa akv ba tɔwε Yesu ye, "Gyɔn okyugyeepu abulapu bee ɔjmina kɔno yegɛ bee kyle kabwaare-kyle sanja kumaa, kanin nii Farasii abi abulapu mu gbaa bee waa nii. Amaa fee fu abulapu mu bire ba dan bee gyii bee nuu nii sanja kumaa."

34 Nii Yesu lee kɔno ye, "Fu taale yegɛ kikyifɔ to afɔ ba ɔjmina kɔno yegɛ ɔkyifɔ mu-kuli bu bamu ase?

35 Amaa sanja ku ii biti o ba, ke ba taa ɔkyifɔ mu-kuli hui bamu ase, kanin nke maŋa tɔ bire bee biti ba ɔjmina kɔno."

36 Nii Yesu bo bamu kujasan kinimuv ye, "ɔku mee tui kikyibi pupwe naa baata mata kaale didaa ɔbo. Nii ɔku kan waa kanin mu, i yegɛ nii kikyibi pupwe mu i kyate kaale didaa mu i tii su nii, nii kikyibi didaa mu ye kipupwe mu i mee ye i baa i duli abaa.

37 Kanin nii ɔku mee taa ɔwvle didaa ee sun kükore pupwe. Nii o kan waa kanin bire, ɔwvle didaa mu ii biti o kyate, nii i mee ye i yegɛ kükore pupwe mu ki waa ɔdan.

38 Kanin su i dagaa fee ɔwvle pupwe nii bee su bee sun kükore pupwe.

39 Nii ɔkumaa mu nii o lan kükore didaa nii i din mu mu, o man bila ee biti kükore pupwe kilan. Ee biti o tɔwε ye, 'Kükore didaa mu ki bɔɔ mu.'

"†

6

Ba Taase Yesu Lii

Kake Fvutesa Ake Su

(Matiwu 12:1-8; Maki 2:23-28)

* **5:27 5:27** Ba bila bee tui onyin maŋa ye Matiwu. † **5:39 5:39** Asin kaaposa nfu i gye ye nii ba kan taa nta pupwe waa kitobwaaya ɔwvle didaa to mu, nta pupwe olon mu ii biti o boyi ɔwvle didaa mu.

¹ Kake fuutesa ake ku nii Yesu naa ayu kudco ku to, nii mu abuulapu ba tuje ayu mu pusa bamu abaa to we.

² Nii Farasii abi muaku ba taase ye, "Mine i waa nii fan waa kake fuutesa ake ikisii?"

³ Nii Yesu lee bamu kono ye, "Fan man puta kale lbwaare Asinkyan yulasa mu, ke fan wu kuto mu nii Dawidi waa saha mu nii akun a mao maan mu asa mu?

⁴ Fan man wu kanan mu nii o loo kabwaare-sunkpa obu to naa taa saraga bodobodo mu we, nii o taa iku sa mu asa gbaa nii ba we, yeges i man gye ane nbara su fee əku o gyii imu, amco lbwaare aseepu nkun?"

⁵ Nii Yesu bila towe ye, "Me, Daadimaadi Obii-nyunsa gbaa n gye Onyiripe sa kake fuutesa mu."

Yesu Kye Kibaa Wusa Wuya (Matiwu 12:9-14; Maki 3:1-6)

⁶ Kake fuutesa ake ku biyo Yesu bila kpee Gyiwu abi kabwaare-kule cgaanjeekpa ee kaapu. Nii onyin ku bu tuto nii mu gyisa kibaa ki wu.

⁷ Farasii abi mu ye nbara akaapvpu mu bee biti kanan mu nii ba waa ke ba bun Yesu kwpwe. Imu su ba te ba gyoo bee kii fee Yesu ii biti o kyee mu kake fuutesa ake mu.

⁸ Amaa Yesu wula o n-yii bamu nfeeere mu nii bee fe, nii o towe onyin mu nii mu kibaa ki wu mu ye, "Kusu yile asa mu kpini ansi to." Nii o kusu yile.

⁹ Nii Yesu towe bamu ye, "N taase fane, mine kuto nii ane nbara mu i kaapu fee a waa kake fuutesa ake? A waa adanbirasa abee alibi? A molige asa nkpa abee a nyita imu?"

¹⁰ Nii o kii bamu kpini kyaabco, nii o towe onyin mu ye, "Teehee fu kibaa." Nii onyin mu teehee mu kibaa, nii mu kibaa mu ki nyee onu.

¹¹ Amaa agbu a kitaa bamu, nii ba piili bee bee qymina kanan mu nii bee biti ba waa Yesu.

Yesu Asunpu Kudu-Anyo Mu (Matiwu 10:1-4; Maki 3:13-19)

¹² Nke maaja to mu, Yesu kpee abuu to o naa kule kabwaare-kule, nii kagyanbwae maaja kpini mu, o bu tuto ee kule lbwaare.

¹³ Nii kayu ki maa ke mu, nii o tui mu abuulapu kpini ba mu ase, nii o lees bamu to kudu anyo, nii o yila bamu kitu ye asunpu.

¹⁴ Bamu i gye Simon (mu nii o yila mu kitu ye Pita), ye mu-supu Andiruwu, ye Gyemisi maa Gyon, ye Filipu maa Batolome,

¹⁵ ye Matiwu maa Tomasi, ye Alifeyo mu-bii Gyemisi, ye Simon mu nii bee tui ye Seloti,

¹⁶ ye Gyemisi mu-bii Gyudasi, ye Gyudasi Isikariyoti mu nii o ba lee Yesu sa mu.

Yesu Kaarpu Nii O Kyee Alopu (Matiwu 4:23-25)

¹⁷ Yesu maa mu asunpu ba kpilege kibuu mu su ba kipentenpiren ku sv. Nii abuulapu gaalaagaa ba be tui mu tuto, nii asa damante ba lii Gyudeya ye Gyerusalem ye nde mu nii bee tui ye Tayi maa Sidon əpu nbuno mu kpini.

¹⁸ Ba ba nu mu ase ke ba nyee bamu alo ki kyee. Bamu nii n-yaayu libi bee tccrcoc bamu ba nyee bamu n-yii.

19 Nii asa mu kpini ba kpan bamu n-yii fee ba mata mu, lii fee olon ku bu mu to nii i lii i kye bamu kpini alo.

Amu ɔkɔn Wuya Ana

Ye Amu Libi Wuya Ana

20 Tvtɔ nii Yesu kui mu abulapu mu nii o towɛ ye,
"Amu ɔkɔn wuya ana i gye fane mu nii fan gye atiripu,
lii fee lbwaaree kuwura-gyii mu ki gye fane lee.
21 Amu ɔkɔn wuya ana i gye fane mu nii akun a moɔ fane nbuñbu nimu
mu,
lii fee lbwaaree ii biti o yegɛ fan ŋme.

Amu ɔkɔn wuya ana i gye fane mu nii fen su nbuñbu,
lii fee lbwaaree ii biti o yegɛ fan ŋmase.

22 Amu ɔkɔn wuya ana i gye fane mu nii asa bee kisi fane,
bee kina fane, bee saale fane,
nii bee tñ antijesa libi bee gyaga fane su, lii me, Daadimaadi
Obii-nyinsa mu su.

23 "Nii ba kan waa fane kanun mu fan yegɛ i waa fane ɔkɔn, ke fan taa
kensi-gyii kya, lii fee kækɛe lala ki de susu kii gyoo fane. Kpalì fee kanun
nu bamu naana ana gbaa ba taa waa lbwaaree atɔwepu mu.

24 Amaa fane atɔ wuya ana, fane laaku,
fee fan maa wula nye fane ɔkɔn dulinyaa nimu to nbuñbu nimu.

25 Fane mu nii fan gyii ŋme nbuñbu nimu fale moɔ, fane laaku,
lii fee akun ii biti u tiye fane su.

Fane mu nii fen ŋmase nbuñbu fale moɔ mu, fane laaku,
lii fee fen biti fan su ke fan bɔɔta to.

26 Nii fane mu nii asa bee towɛ fane n-yii su asin danbirasa mu, fane
laaku.

Kanun nii bamu naana ana ba towɛ asin danbirasa lii atɔwepu mu nii bee
tin atijesa bee gyaga lbwaaree su mu."

Fan Biti Fane Dvn Ana

(Matiuw 5:38-48, 7:12)

27 Nii Yesu ye, "Amaa n towɛ fane mu nii fen nu me ase ye, fan biti fane
dvn ana, ke fan waa adanbirasa sa fane akisipu ana.

28 Ke fan waa bamu nii bee towɛ fane nno mu kusee, ke fan kule
kabwaare-kule sa bamu nii bee nyanla fane.

29 Nii oku kan da fu otan mu, biliñi kinyɔsapu mu sa mu. Nii oku kan
koole fu balhmaasu mu, yegɛ o taa fu kaale tii su.

30 Nii oku kan ba kule fu kuto ku mu, sa mu. Nii oku kan taa fu kuto ku
mu, man bila naa taase kuto maaja su lii odunwura mu ase.

31 Ke fan waa fane tɔɔmaa ana fee kanan mu nii fen biti fee ba waa sa
fane mu.

32 "Fee nii fan kan fen biti bamu nii bee biti fane nkun mu, mñne su
nii i dagaa fee lbwaaree o bila yin fane? Halu alibi awaapu gbaa bee biti
bamu nii bee biti bamu mu.

33 Nii fan kan waa kidanbirasa sa bamu nii bee waa fane adanbirasa
nkun mu, mñne su nii i dagaa fee lbwaaree o bila yin fane? Alibi awaapu
gbaa bee waa kanin.

34 Nii fan kan fen paala bamu nii fan koole gyii fee bee biti ba ba nyɛ
ka fane mu, mñne su nii i dagaa fee lbwaaree o bila yin fane? Halu alibi

awaapu gbaa bee paala bamu tomaa ana ke bee bwii ka bamu afulee maaja kono kyeekyee.

35 Amaa fan biti fane dun ana ke fan waa bamu adanbirasa. Nu fan kan paala bamu mu, fan man fe imu kiba ka nfeere. Nu fen waa kanin mu, fen biti fan nye kekees lala, ke fen biti fan baa fan gye Ibwaare Owura lala mu nbii ana. Lii fee o su kebiti sa asa, nu ee waa kidanbirasa ee sa bamu nu ba mee fwaala, nu ba gye amu to əbn wuya ana.

36 Imu su fan wu asa kowee fee kanan mu nu fan-SE Ibwaare gbaa ii wu asa kowee mu.

Fan Man Bun Abaa Kupwe

(Matiwu 7:1-5)

37 "Fan man tale fane toomaana ana, ke Ibwaare gbaa o man tale fane. Fan man bun asa kupwe, ke Ibwaare gbaa o man bun fane kupwe. Fan taa kee abaa, ke Ibwaare gbaa o taa kee fane.

38 Fan sa, ke Ibwaare gbaa o sa fane. Ee biti o kaala, bɔla kuto kaalasa mu, ke o nyee su, ke o gyingyen kumu, ke i bɔla wɔrige fane abaa to. Kuto kaalasa mu nu fan taa kaala mu, kumu maa nu Ibwaare ii biti o taa kaala sa fane."

39 Nu Yesu bɔ bamu kijasan nimu ye, "Gyaatanapu i taale gyankpaa mu toomaan gyaatanapu okpa? Nu i kan ba kanin mu, bamu asa anyo kpini bee biti ba naa li tye kikyabo to.

40 Nu əbilapu mee taale nara mu ɔkaapuru, amaa nu okumaa mu nu o bila bu bire ee taale waa fee mu ɔkaapuru.

41 "Mine i waa nu fu wu keyuubi ki maa bu fu toomaan kensi to, nu fu mee wu kagyapoti mu nu ki bu fu lee to?

42 Mine su nu fu taale towe fu toomaan ye, 'Me toomaan, yegé n lee keyuubi mu nu ki bu fu kensi to fale! Yegé fu mee ki kagyapoti mu nu ki bu fu gbaa-gbaa fu kensi to?' Fu kebunbun ansi wuya, gyankpaa lee kagyapoti mu nu ki bu fu kensi to, poyi ke fu taale ki danbirasa lee keyuubi mu nu ki bu fu toomaan lee to.

Oyu Kimaa Nimu Kimaa Kimu Abi

(Matiwu 7:16-20, 12:33-35)

43 "Nu oyu danbirasa ku man bu to ki soyi abi libi, abee oyu libi mee soyi abi danbirasa.

44 Oyu kumaa nimu kumu abi su nu bee su bee bu kumu. Nu oku mee tuye akutu ee lii kikpale oyu su, abee kididobi lii kimango oyu su.

45 Nyimisa danbirasa ii waa ato danbirasa mu nu o kuvla yila mu kokoł to, nu nyimisa libi moç ii waa ato libi mu nu o kuvla yila mu kokoł to. Lii fee nyimisa kono ii towe kuto mu nu ki bu mu kokoł to nun.

Kijasan Lii Asa Anyo

Akpaara Kipɔyi Su

(Matiwu 7:24-27)

46 "Mine i waa su nu fan tu me ye, 'Onyiripe, Onyiripe,' yegé fan mee waa kuto mu nu n towe fane ye fan waa?

47 Okumaa mu nu o ba me ase, ba nu me asin, nu o waa imu mu, n biti n kaapu fane osa mu nu o duli.

48 Kanin osa maaja du nin fee osa mu nu ee biti o poyi kikpaara, nu o kuu loo kase nu o poyi opore gyankpaa mu gyaga kifule su. Nu nkuyu n

bôla nii i da kikpaara mu, amaa ki man gyingyen lui fee maa poyi kumu danbirasa mu su.

⁴⁹ Amaa okumaa mu nii o nu me asin, nii o man buu imu mu, o du nii fee esa mu nii o man kuu obô poyi nii o poyi kikpaara mu gyaga kusuupu su. Nii nkyu maa bôla da kikpaara mu, nii ki lui tiye yaase tó kpini-kpini."

7

Roma Anaakôpu Kîlifa Okusuru Kikôole-gyii

(Matiwu 8:5-13)

¹ Saja mu nii Yesu towé nimu lówe, nii asa ba nu mu katowé mu, o kpee Kapanum kade tó.

² Roma anaakôpu kîlfa okusuru ku kyina o bu tutó, nii o su kuyaafôle ku mu nii ee biti mu asin, nii ee lo nii ee biti o wu.

³ Okusuru mu maa nu Yesu su mu, nii o sun Gyiwu abi abûlsa akv mu asse, ye o ba kye mu kuyaafôle sa mu.

⁴ Ba maa ba Yesu ase mu, ba dan baase kule mu gaa towé ye, "Ônyin nimu dagaa fee fu maa kye mu tó.

⁵ Lii fee o su kebiti sa ane Gyiwu abi, halii o poysi kabwaare-kule ogyanekpa sa ane."

⁶ Imu su Yesu buu bamu ee kpee tutó. Saja mu nii o tiri kikpaara mu to mu, nii Roma anaakôpu obûlsa mu sun mu kyemine ana ba naa towé Yesu ye, "Ônyiripe man nyanla fu n-yii. Lii fee n man dagaa fee fu ba me kikpaara su.

⁷ Kanin gbaa nii n wu fee n man dagaa fee n ba fu ase. Fee fu dan sa kono me kuyaafôle ii biti o nye alanfiya.

⁸ Lii fee ngbaa me n bu obûlsa oku kase, nii anaakôpu oku gbaa ba bu me kase. Nii n towé nimu ye, 'Kpe nfui' nii ee kpee, nii n bila towé onimu ye, 'Ba nfui,' nii ee ba, nii n towé me kuyaafôle ye, 'Waa fale,' nii ee waa."

⁹ Yesu maa nu kanin mu, i kyinkiyin mu, nii o bilini mu ansi ku kubu damante mu nii ba buu mu mu, nii o towé ye, "N towé fane kesintin fee, Israyi abi kpini to mu, n man piita wu osa mu nii o su fale kikôole-gyii damante nimu kedubi."

¹⁰ Nbwâ mu nii o sun mu ba maa bwii kpewu mu, ba naa tu kuyaafôle mu maa nye alanfiya.

Yesu Kyini Okulapu-kyi Ku Mu-bii Lii Lewu to

¹¹ Imu kamaa mu Yesu lui tutó kpee kade mu nii beeë tui kumu ye Nayin, nii mu abûlapu ye asa damante ba buu mu.

¹² Saja mu nii o tiri kade mu nbwama mu, o wu ba maa su obuni ba lui kade mu to, nii obuni maşa gye okulapu-kyi kebii-nyinsa kulun mu nii o kusuge. Nii asa damante mu nii ba bu kade mu to ba buu okulapu-kyi mu.

¹³ Ônyiripe Yesu maa wu okulapu-kyi mu, mu asin a kitaa mu kusuee, nii o towé mu ye, "Man bula su."

¹⁴ Nii Yesu taa mu kubaa naa mata kidakaa mu, nii asulapu mu ba sii ba yile, nii o towé ye, "Kuyaafôle! N towé fu ye, kusu!"

¹⁵ Nii olewupu mu kusu kyina, nii o piili ee towé, nii Yesu taa mu sa mu-nyi.

16 Nu i kyinkyin bamu kpini nu ba yin Ibwaare. Nu ba tōwe ye, “Ibwaare otōwepu lala ku hū ane su. Ibwaare ba o ba kye mu asa to.”

17 Yesu asin nimu iyalage Gyudeya osuwule su, ye isuwule mu nu i de i maa kumu mu.

*Gyōn Okyugyeepu Sun
Asa Yesu Ase
(Matiwu 11:2-19)*

18 Nu Gyōn abūlapu ba naa tōwe mu Yesu awaasa mu kpini. Imu su o tu mu abūlapu anyo,

19 nu o sun bamu Ḍnyuripe Yesu ase ye ba naa taase mu ye, “Fu i gyē Ḍmu nu, Ibwaare ye ee biti o ba mu abee a gyoo kui okpa?”

20 Sanja mu nu anyin mu ba ba Yesu ase mu ba tōwe mu ye, Gyōn okyugyeepu i sun ane fu ase ye abaa taase fu ye, “Fu i gyē Ḍmu nu Ibwaare ye ee biti o ba mu abee a gyoo kui okpa?”

21 Kanun sanja maa to mu Yesu kye asa gaalaagaa alobi, nu o gya nbwui libi hū asa to, nu o bugi agyaatanapu gaalaagaa ansi.

22 Imu su o lee Gyōn nbōo mu kono ye, “Fan bwii naa tōwe Gyōn kuto mu nu fan wu ye imu nu fan nu. Agyaatanapu ansi ii bugi, nu aboobi bēe kusū nate, nu abootipu bēe nyē alaniya, nu akpawu asu ii tigi, nu alewupu bee kyiñi bēe ba nkpa to, nu atiripu bee nu asin danbirasa mu.

23 Fan bila tōwe mu ye, kusee i gyē sa ḍsa kumaa mu nu o san e su kükölé-gyii me to.”

24 Sanja mu nu Gyōn nbōo ba hū mu ase mu, nu Yesu piili ee tōwe Gyōn asin ee sa kubu mu, nu o taase bamu ye, “Fan maa hū kpee Gyōn ase ofuli mu su mu, mīne nu fan waa nfeere fēe fen kpee fen naa kui? Kukyo mu nu afuu a da ii filaa mu?

25 Nu i man gyē kanin bire mu, mīne nu fan kpee naa wu? Abee Ḍnyin mu nu o bun Ḍgyalun ato? Ayee! Asa mu nu ba bun Ḍgyalun ato nu ba su kakyuna danbirasa mu, ba bū awurakpa nūn.

26 Amaa mīne nu fan kpee naa kui? Ibwaare otōwepu abee? Eehn, n tōwe fane kesintin fēe o kyo Ibwaare otōwepu.

27 Gyōn nimu asin nu Ibwaare Asinkyan yilasa mu i tōwe ye,
‘N biti n sun me kaboo ke o gyankpaa fu,
mu ii biti o lɔŋjɔ fu okpa gyoo fu.’

28 N tōwe fane fēe, okumaa mu nu ba kubge mu mu, man kyo Gyōn, amaa okumaa mu nu o du pii sūsu kuwura-gyii to mu kyo mu.”

29 Asa mu kpini ye lenpoo akōolepu mu nu ba nu Gyōn asin tōwesa mu, ba kōole gyii fēe Ibwaare asin mu i kyiñi, hū fēe ba yēgē nu Gyōn gyee bamu Ibwaare kekyugyee.

30 Amaa Farasii abi ye nbara akaapuru anyipu ba kina nfeere mu nu Ibwaare su sa bamu mu. Imu su nu ba man yēgē nu Gyōn gyee bamu Ibwaare kekyugyee.

31 Nu Yesu taase ye, “Animū nu n biti n taa ndaga kakyuna kanum to asa kaala. Animū ana nu ba duli?

32 Ba du nin fēe nbii mu nu ba te kigya to bēe tū abaa bēe tōwe ye,
‘An folé kensi-gyii nbile sa fane,
amaa fan man kyaa,
nu an sawu keli alengyi sa fane,
amaa fan man su’.

33 "Lui ffee Gyon okyugyeepu maa ba mu, ee nmina kono gaa, nii o man nuu nta, nii fan ye 'O su nbwu libi.'

34 Nii Me, Daadimaadi Obii-nyunsa n maa ba mu, n gyii nii n nuu, nii fan ye, 'N gyee ogyipu lala ye otabuypu, nii n bila n gyee lepoo akcoolepu ye alibi awaapu bamu kyemine.'

35 Amaa bamu nii bee buu lbwaare kanyaasun, lui bamu-daa su mu, n kaapu ffee kanyaasun mu boron."

okyuu Alibi Wuya Ku

Taa Tulale Suswa Yesu

(Matiuu 26:6-13; Maki 14:3-9; Gyon 12:1-8)

36 Sanja ku to nii Kafarasii-nyin ku tui Yesu ye o ba ke ba naa buga gyii. Nii Yesu kpee mu kikpaara su nii o naa kyina o gyii.

37 Kanin kade maaja to mu okyuu gyaga ku bu tuo. Okyuu mu maa nu ffee Yesu bu Kafarasii-nyin mu kikpaara su ee gyii mu, nii o biya tulale liifensa puruuntuwa bolla.

38 Nii okyuu mu ba yile Yesu kamaa tiri mu ayaa ase ee su ansikyu ee poolda mu ayaa. Nii o taa mu inyini ee kpayi Yesu ayaa su, nii o munkura imu beerees su, nii o kyeege tulale mu wuorige mu ayaa su.

39 Nii Kafarasii-nyin mu nii o tui Yesu mu maa wu inumu mu, o towes mu nfeere to ye, "Fee onyin nimu din dan o gyee otowepu kesintin nin, o din bui okyuu kuluu mu nii ee mata mu false, o din bui kibaabuto gyaga mu nii o bu kumu to."

40 Nii Yesu towes Simon ye, "N su kuto ku ke n towes fu."

Nii Simon ye, "N nu, Okaastrupu, towes me."

41 Nii Yesu boco mu kujasan ye, "Anyin anyo aku i naa paala afulee lui afulee wuya ku ase. Oku paala gbiti nderebi anu, onyosapu moq adunu."

42 Bamu oku man taale nye o naa ka mu kuko. Nii afulee wuya mu taa kee bamu asa anyo. Asa anyo maaja to mu, animu ii biti o biti afulee wuya mu asin gaa?"

43 Simon lee kono ye, "N waa nfeere fee emu nii mu afulee akyo mu."

Nii Yesu ye, "Fu lee kono kesintin."

44 Nii Yesu biliji kui okyuu mu, nii o towes Simon ye, "Ye fu wu okyuu nimu? N maa ba fu kikpaara su mu, fu man sa me nkyu ke n fwii me ayaa su, amaa okyuu nimu taa mu ansikyu fwii me ayaa, nii o taa mu inyini kpayi imu."

45 Fu man baari me waa me nsa-nsa, amaa lui koo sanja mu nii n ba nfu mu, okyuu nimu man piu yegede me ayaa su kimunkura.

46 Fu man taa olifu nfo wuorige mi kumu to, amaa okyuu nimu taa tulale wuorige me ayaa su.

47 Imu su n towes fu ye, kebiti lala mu nii o kaapu false su mu, n kaapu fee ba taa mu alibi damante mu kee mu. Lii ffee okumaa mu nii mu alibi a man kyo nii o nye kitaakee mu, ee kaapu kebiti mu gbaa gberere nii."

48 Tuto nii Yesu towes okyuu mu ye, "N taa fu alibi kee fu."

49 Nii bamu nii ba san ba te ogyikpa mu bee towes abaa ye, "Animu i gyee onimu, halu o su alibi ee kee?"

50 Amaa Yesu towes okyuu mu ye, "Fu kikcole-gyii ki molige fu. Nate ye kokoelo yuuli."

1 Inumu kamaa mu, Yesu nate nde lala ye nde-bii su ee towe asin danbirasa li kuwura-gyii mu su, yegé abülápú kudu anyó mu ba tii mu su.

2 Nu akyi oku mu nu o gya n-yaayu libi li bamu to nu o kyé bamu alo mu, gbaa ba buu mu. Bamu oku i gye Meeri (mu nu bee tu mu ye Magidalen) mu nu Yesu gya nbwi libi asunó li mu to mu,

3 ye Gyowana mu nu mu-kuli i gye Kyusa. Mu i gye owura Herodi kikpaara su əkisurup əbilisa mu, ye Susana ye akyi. Akyi anumu i su bamu gbaa-gbaa ato bee kye Yesu maa mu abülápú to.

Kijasan Lii Cddcrnu Mu Nu O Nmate Ayu

(Matiwu 13:1-17; Maki 4:1-12)

4 Saşa mu nu asa bee li nde su nde su ba ba gyanje Yesu ase, nu ba ba nyé akyi mu, Yesu bɔ bamu kujasan ye,

5 "Cddcrnu ku i kyina kpee o naa nmate ayu. Saşa mu nu ee nmate ayu mu imu iku i tiye okpa to nu asa ba nate imu su nu nbwiibi ba ba tase gyii.

6 Nu iku i tiye afule su katün mu nu ise i man kyo sa imu. Imu su i maa koyi mu, imu ilin i man taale kpee kata. Imu su kyowé maa daa imu mu nu i fuya.

7 Nu iku mco i tiye iwii to nu imaa imu i buga dan nu iwii mu i dan nyán imu.

8 Nu abi akyi mco i tiye kase danbirasa to nu i koyi dan. Nu i dan soyi abi kulfafa-kulfafa." Maa towe imumu lowe mu, nu o diyaa mu obule towe ye, "Omnu nu o su asu nu ee biti o nu mu, o nu."

9 Nu mu abülápú mu ba taase mu kujasan mu kase.

10 Nu Yesu lee kono ye, "Fane bire lbwaare lee mu kuwura-gyii mu asiri asin kaapu fane, amaa asansa bire anjasan to nu n biti n towe sa bamu. Imu su,
'bee biti ba ba bee kui,
amaa ba mee ye ba wu,
ke ba ba bee nu,
amaa ba mee ye ba nu kase.' "

Yesu Lee Kijasan mu Kase Lii Cddcrnu Mu Su

(Matiwu 13:18-23; Maki 3:13-20)

11 Nu Yesu towe ye, "Kijasan mu kase i gye ye, abi mu nu o nmate mu i gye abwaaresin mu.

12 Nu imu nu i tiye okpa to mu, i gye bamu nu bee nu asin mu, nu Sitaane i lee imu ee liu bamu nkolo to, nu ba mee taale koole gyii ke ba nye kamolige.

13 Nu imu nu i tiye afule su mu, i gye bamu nu bee nu asin mu, nu bee taa kensi-gyii koole imu. Amaa asin mu man loo bamu nkolo to. Bamu kukoole-gyii ki mee kyeeere, imu su nu kutoo to ki kan ba tu bamu de, bee liu tiye nin.

14 Nu imu nu i tiye iwii to mco mu i yile sa bamu nu bee nu asin mu, amaa li kakyna to nfere kife, kufulee biti ye kensi-gyii bansa i kun bamu, nu ba mee taale dan kukoole-gyii to.

15 Nu imu nu i tiye kase danbirasa to mu mco, i gye bamu nu ba taa koko kuloon koole asin mu gyii, nu ba su kenyiita yile to ke ba waa adanbirasa."

Fitila Kijasan

(Matiwu 5:15; Maki 4:21-25)

16 Nii Yesu bila tōwe bamu kijasan ku ye, “Oku mee tuwa fitila ke o taa waa kolobi to abee o taa yii npaa kase, amaa ee taa ee gyaga kumu ḥagyagakpa nii, ke bamu nii bee ba mu ba wu fitila mu.

17 Nii kuto kumaa mu nii ki baala gbaa kii biti ki lü ifuli, nii ato mu nii i gye asiri ato kpini ii biti i lü ifuli.

18 Imu su fan baa fan da su kanan mu nii fen nu asin, nii okumaa mu nii ee nu asin kase mu, ii biti i sa mu tii su, nii omu nii o mee nu asin mu kase mu, ii biti i koole ipii mu nii o su mu gbaa li mu ase.”

Yesu Mu-nyi Ye

Mu-Supu Ana

(Matiwu 12:46-50; Maki 3:31-35)

19 Nii Yesu mu-nyi ye mu-supu ana ba ba ye ba be wu mu, amaa lü sakyö su mu, ba man nyé nin tiri mu.

20 Tuto nii oku tōwe Yesu ye, “Fu-nyi ye fu-supu ana ba yile kewu bee biti fee ba wu fu.”

21 Nii o lee mu kono ye, “Mi-nyi ye mi-supu ana i gye asa mu nii bee nu abwaaresin nii bee su bee waa kusun mu.”

Yesu Tōwe Sa Afuu Nii I Yegé

(Matiwu 8:23-27; Maki 4:35-41)

22 Kakaaku nii Yesu tōwe mu abiulapu mu ye, “Fan yegé a faa kpee benbe.” Nii ba loo ɔkulu to faa kyon.

23 Sanja mu nii bee pale bee kpee mu Yesu de nsire. Nii afuu lala aku a tigi lü bamu su, nii apaa a da a loo ɔkulu mu to. Nii i san gberere ke ɔkulu mu o muuri, nii bamu nkolo i ḥymaa bamu.

24 Nii abiulapu mu ba naa kyiñi mu tōwe mu ye, “Onyiripé, Onyiripé! An biti a sii nkuy to!”

Nii o kuso yile, pente afuu mu ye apaa mu su, nii i waa diin.

25 Nii Yesu taase mu abiulapu mu ye, “Fane kikoole-gyii bu fine?”

Nii kufuu ki kitaa bamu, nii i kyinkiyin bamu nii bee taase abaa ye, “Nyimisa mœ ndee nii ee sa afuu ye apaa kono nii i nu mu ase.”

Yesu Kye Onyin Ku

mu nii o Su Nbwu Libi

(Matiwu 8:28-34; Maki 5:1-20)

26 Nii ba pale naa fuu Gerasene abi ɔsuwule su, kibaafun mu nii ki bu Galile benbe.

27 Yesu maa dan ee lü ee yile obun kaa mu, nii Kagerasene-nyin ku mu nii nbwu libi ba bu mu to mu ba gyaña mu. Onyin nimu nate kubolonkpan kyerees yegé o mœs kyina kikpaara su, amœs nkyan to nii o bu.

28 Sanja mu nii onyin mu wu Yesu mu, o pente tiye mu ayaa to, nii o kuusi kenken tōwe ye, “Yesu, susu Owura Lala mu-bii! Miné nii fii biti me ase? N kule fu nii, man nyanla me!”

29 Lü fee Yesu wula sa nbwu libi mu kono fee ba lü onyin mu to. Sanja kumaa nimu nbwu libi mu bee ba mu su. Nii i kan ba mu su mu, bee taa agbeeleeabi ḥymina mu abaa ye mu ayaa, yegé bee kun mu. Amaa ee tiye agbeeleeabi mu nii ba taa ḥymina mu mu, nii nbwu libi mu bee su la mu kpee ofuli su.

30 Nii Yesu taase mu ye, “Nene nii bee tui fu?”

Nii o ye bee tui me ye, “Kubu!” Lü fee nbwu libi kokyø ba te mu su.

31 Nii nbwii libi mu ba kule Yesu ye, o man taa bamu naa waa obo kyinkyilingilin mu nii ki man su okaa mu to.

32 Nii akuuri damante akv ba bu kibui mu su bee gyii. Nii nbwii libi mu ba kule Yesu fee o yegge ba naa loo akuuri mu to, nii Yesu sa bamu okpa.

33 Nbwii libi mu ba maa lii onyin mu to mu, ba naa loo akuuri mu to, nii ba sile kpilige kibui mu su naa loo obun lala mu to nii ba muuri.

34 Nii asa mu nii bee kii akuuri mu su ba maa wu kuto mu nii ki waa mu, ba sile kpee kade to ye ndoo ana to naa towe asa.

35 Nii asa mu ba ba kii kuto mu nii ki waa. Ba maa ba Yesu ase mu, ba wu onyin mu nii nbwii libi ba kusun mu su mu, o bun kaale o te Yesu ayaa kase yegge mu nfere to i du kyeekeye, nii kufuu ki kitaa bamu.

36 Bamu nii ba taa bamu ansi wu mu, ba towe asa kanan mu nii onyin mu nii nbwii libi ba daa ba te mu su mu nye kikye.

37 Kanun su Gerasene abi mu nii ba bu kibaafun maaja su kpini, ba kule Yesu ye o lii bamu osuwule maaja su, lii fee kufuu ki kitaa bamu. Nii o loo okulu to bwii.

38 Poyi ke ba bwii mu, onyin mu nii nbwii libi ba kusun mu su mu kule Yesu ye o yegge o buu mu. Amaa Yesu kina towe mu ye,

39 "Bwii kpee kewu naa towe kuto lala mu nii lbwaare waa sa fu." Imu su onyin mu kpee kade mu to katun kumaa numu naa towe kuto lala mu nii Yesu waa sa mu.

Yesu kyiji Gyarosi

*Mu-bii Nii O Kyee Okyuu Mu Nii
Nkalan I Da Mu Mu*

(Matiwu 9:18-26; Maki 5:21-43)

40 Saaja mu nii Yesu bwii faa kpee obun benbe mu, sakyo mu ba waa mu nsa-nsa koole mu, lii fee ba wula ba te ba gyoo mu.

41 Tuto nii onyin mu nii bee tu mu ye Gyarosi, mu nii o gye Gyiwu abi kabwaare-kule ɔgyaneokpa obulisa mu ba tuye Yesu ayaa kase, nii o kule mu ye o ba mu kikpaara su.

42 Li fee mu kebii kyusa-bi kuluun mu nii o gyii nsu kudu anyo ii biti o wu.

Yesu maa yiis su ee kpee mu, sakyo mu mili mu su ba buu mu.

43 Okyuu ku bu sakyo mu to nii nkalan i da mu nsu kudu anyo, amaa oku man taale kye mu.*

44 Nii okyuu mu loo sakyo mu to ba Yesu kamaa ba mata mu kaale konobi, nii opula maaja to mu nkalan mu i tin.

45 Nii Yesu taase ye, "Animu i mata me?"

Bamu kpini ba maa kina ye i man gye bamu mu, nii Pita towe ye, "Onyiripex, sakyo bee mili fu su, bee mata fu."

46 Amaa Yesu towe ye, "Osa ku mata me, lii fee n wu nii n bii fee elon ku maa li me to."

47 Nii okyuu mu maa wu fee o mee taale taa baala mu, o kyikyaab ba tuye Yesu ansi to. Nii okyuu mu yile sakyo mu to towe kuto mu su nii o mata Yesu, ye kanan mu nii o nye kikye opula maaja to.

48 Nii Yesu towe okyuu mu ye, "Mi-bii kyusa, fu kikcoole-gyii ki yegge nii fu nye alanfyia, kpewu kayu yuuli to."

* **8:43 8:43** Okyuu numu nyita mu afulee kpini akyepu ase, amaa mu kulu mu ki san kii ti su.

49 Saŋa mu nii Yesu san ee tɔwɛ kanin mu, nii kabco kí lú kabwaare-kule ḥgyanekpa obilisa Gyarosi kikpaara su, ba tɔwɛ mu ye, "Man bila tɔɔrɔɔ okaaṛuṛu mu, fu kebii kyusa-bi mu wu."

50 Yesu maa nu kanin mu, nii o tɔwɛ Gyarosi ye, "Man waa kufuu, fee fu dan nyę kukoole-gyii ee biti o nyę alaniyya."

51 Yesu fuu Gyarosi kikpaara su mu, o man yęge nii oku buu mu loo obu to, amco Pita maa Gyɔn ye Gyemisi ye kebii mu, mu-se ye mu-nyi nkun.

52 Saŋa maa kpini yęge asa bee sawu bee sawu waa llawu, bee su kebii mu keli. Nii Yesu tɔwɛ ye, "Fan yęge kusu, o man wu, o de nii."

53 Nii asa mu ba ḥmase Yesu, lú fee be nyi kebii mu maa wu.

54 Amaa Yesu kitäa kebii mu kibaa to tɔwɛ ye, "Mi-bii, kusu!"

55 Nii kebii mu, mu kala bwii ba mu to, nii o kusu yle opula manja to. Tuto nii Yesu tɔwɛ bamu ye, ba sa kebii mu agyito ke o gyii.

56 Nii i waa kebii mu akvugerep kiyān, amaa nii o da bamu amu to ye ba man waa ke ba tɔwɛ asin mu nii i waa fale sa oku.

9

Yesu Sun Mu Abiulapu

Kudu-anyo Mu

(Matiwu 10:5-15; Maki 6:7-13)

1 Yesu maa tui abułapu kudu-anyo mu ba gyanę mu, o sa bamu ɔlun nii o waa bamu kinyin to ye ba gya nbwii libi lú asa to ke ba kye alo.

2 Tuto nii o sun bamu ye, ba naa tɔwɛ kuwura-gyii mu asin ke ba kye aloṛu.

3 Nii o tɔwɛ bamu ye, "Fan maa kpee fale, fan man taa sehn tii su. Fan man taa kikpebi abee adiikun abee agyito abee afulee abee nyɔsapu ku tii su.

4 Nii kikpaara kumaa mu nii fan loo kumu su, nii ba koole fane mu, fan kyuna tutu naa fuu saŋa mu nii fen biti fan lú kade manja to.

5 Nii kade mu nii ba kina fane kikoole, nii fan lú tutu fen kpee mu, fan kpiłpaa fane ayaa su apurutiti, ke i kaapu fee kuto mu nii fan waa mu, i man burɔn."

6 Imu su abułapu mu ba nate nde-bi-nde-bi mu su kpini bee tɔwɛ asin danbirasa mu, yęge bee kye asa katün kumaa mu nii bee kpee mu.

Yesu Asin I Tɔɔrɔɔ

Owura Herodi

(Matiwu 14:1-12; Maki 6:14-29)

7 Kanin saŋa manja mu Owura Herodi maa nu ato mu nii i waa kpini mu i tɔɔrɔɔ mu gaa. Lú fee aku bee tɔwɛ ye Gyɔn okyugyeepu mu i kyinji ba nkpa to.

8 Nii aku moɔ ba ye, olewupu Eligya i bwii kyinji ba nkpa to, nii aku moɔ ba bila tɔwɛ ye, atɔwepu didaa mu oku i bwii kyinji ba nkpa to.

9 Amaa Herodi tɔwɛ ye, "N yęge nii ba tin Gyɔn okyugyeepu kumu. Anumu nii n bila n nu mu n-yu su asin fale?" Nii o kpan mu n-yu fee o wu Yesu.

Yesu Sa Asa Ngbin Nnuu

Agyito Nii Ba gyii Nyę

(Matiwu 14:13-21; Maki 6:30-44; Gyɔn 6:1-14)

10 Nu asunpu mu ba maa bwii ba mu, ba ba tōwē Yesu kuto kumaa mu nui ba naa waa. Tuto nu o taa bamu nkun ba lui kpee kade mu nui bee tui kumu ye Betisayida mu.

11 Sakyo mu ba maa nu kanin mu, ba buu mu kpee tuto. Nu o kooles bamu tōwē kuwura-gyii asin sa bamu, nui o kyē bamu nui bee biti kikye mu.

12 Kyōwe maa biti o lōwē mu, nui abūlapu kudu anyo mu ba ba mu ase. Nu ba tōwē mu ye, "Yegē asa mu ba kpee nde-bi-nde-bi ye ndoo ana mu nui i bu tiri nfū mu, ke ba naa nyē ilookpa ye agyito gyii. Lui fee katin mu nui an bu fale gye kiyii nsana."

13 Amaa Yesu tōwē bamu ye, "Fane gbaa-gbaa fan sa bamu kuto ku ke ba gyii." Nu ba lee kono ye, "Kuto mu nui an su i gye bodobodo anuu ye ikin inyo, abee fii biti fee a naa sōo agyito sa asa damante banimuv?"

14 (Nu anyin mu nui ba bu tuto mu, bee waa fee ngbin nnuu).

Nu Yesu tōwē mu abūlapu mu ye, "Fan yegē asa mu ba kyina ntun adunuu-adunuu."

15 Nu abūlapu mu ba waa kanin, nui ba yegē asa mu kpini ba kyina-kyina kase.

16 Nu Yesu taa bodobodo ye ikin inyo mu diyaa mu ansi kui susu taa afwaala sa lbwaare. Nu o kreee-kreee to taa sa mu abūlapu mu ye ba barige to sa asa mu ke ba gyii.

17 Asa mu kpini ba gyii nme, nui abūlapu mu ba tase-tase agyisan mu bōla alantan kudu anyo.

Pita Bugi Tō Tōwē Īsa Mu Nu Yesu Gye

(Matiwu 16:13-19; Maki 8:27-29)

18 Kakaaku Yesu maa kule kabwaare-kule mu nkun mu, nui mu abūlapu mu ba ba mu ase nui o taase bamu ye, "Animu nui asa bee tōwē ye, n gye?"

19 Nu ba lee kono ye, "Aku bee tōwē ye fu i gye Gyōn okyugyeepu, nui akyu mōo bee tōwē ye atōwepu Eligya i gye fu, nui asansa mōo bee tōwē ye, fu i gye atōwepu dīdaa mu nui ba wu mu to okyu i bwii ba nkpa to."

20 Nu o taase bamu ye, "Fancō fane mōo, anumu nui fan ye n gye?" Nu Pita lee kono ye, "Fu i gye omoligepu mu nui lbwaare Wōla lee mu."

21 Tuto nu Yesu da bamu amu to ye ba man kan waa tōwē okyu.

22 Nu o bila tōwē bamu ye, "Me, Daadimaadi Obii-nyinsa dagaa maa gyii awurufo gaa, ke abulsa ye aseepu bilsa ye nbara akaapupu kpini ba kina me. Bee biti ba mōo me, amaa nke nsa kamaa mu n biti n kylji lui lewu to ba nkpa to."

23 Nu o bila tōwē bamu ye, "Okumaa mu nui ee biti fee o buu me mu, i dagaa fee o kina mu koko lo biti, ke o kukuri mu oyū laasa sula buu me kake kumaa.

24 Imu i gye fee okyumaa mu nui ee biti fee o moligē mu gbaa-gbaa mu nkpa mu, ii biti i lui mu abaa to, amaa okyumaa mu nui o taa mu nkpa sa lu me su mu, ee biti o bwii nyē mu nkpa.

25 Fee nui nyimisa kan nyē dulinyaa to ato kpini nui o pan mu nkpa mu, minē nui o nyē?

26 Nu okyumaa mu nui i su mu ipeeli lui me ye me asin mu su mu, kanin manja nui ii biti i baa i su me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu ipeeli sa kanin osa manja, lui kake mu nui maa Me-Sé ye mu nbooy kyrékyire mu an biti a ba bonyaa to mu.

27 N tōwe fane kesintin fēe fane mū nū fan ylē nfū fale tō aku ba mēe yē ba wu lewu, amoo ba dan wu kuwura-gyii mū poyi."

*Ibwaare Lēe Yesu Buñyaa
Kaapu Kibū Ku Su
(Matiwu 17:1-8; Maki 8:30-9:1)*

28 Yesu maa tōwe asin nūmu lōwe nkē nsuno kamaa mū, o taa Pita maa Gyōn ye Gyemisi nū maa bamu ba kpee kibū kuku su ba naa kule kabwaare-kule.

29 Maa san o maa su ee kule kabwaare-kule mū, nū mu ansi tō a biliŋi, nū mu ikaale gbaa i lōŋo fuuli parepare nū i ḥalige fēe bulayi maa wēe isee mū.

30 Opula manja tō asa anyo aku ba ba mū ase. Bamu i gye Mosesi maa Eligya.

31 Ba taa buñyaa su ba Yesu ase, nū maa bamu bēe tōwe kanan mū nū Ibwaare tōwe yila fēe ee biti o kpee Gyerusalem naa wu mū.

32 Pita maa mū tōomaana ana mū ba dē nsure, amaa ba maa kyinji mū, ba wu Yesu buñyaa mū ye asa anyo mū ba maa ylē mū ase.

33 Asa anyo mū ba maa lū Yesu ase bee kpee mū, Pita tōwe Yesu ye, "Onyirup, i buron gaa fēe a maa bu nfū. Yege a waa abu asa, fu lēe kuku. Mosesi lēe ye Eligya lēe. (Yege o man nyi kuto mū nū ee tōwe)."

34 O dan san ee tōwe nū abwaare-wule a ba bun bamu su. Nū i kitaa abūlapu mū kufuu kanan mū nū abwaare-wule mū a bun bamu su mū.

35 Nū obule ku tōwe abwaare-wule tō ye, "Onimu i gye mi-bii mū nū n wula lēe. Fen nu mū ase."

36 Obule mū maa tōwe lōwe mū, ba wu fēe i san Yesu nkun nūn. Nū mu abūlapu mū ba yegē nū asin mū a sii ye bamu nkun, ba man tōwe oku kuto mū nū ba wu saja manja.

*Yesu kye kebii ku mū nū
ee lo kigbingbin
(Matiwu 17:14-18; Maki 9:14-27)*

37 Imo lūkaake mū ba maa lū kibū mū su bēe ba mū, sakyo damante ku ba gyaña Yesu.

38 Nū ḥonyin ku bu sakyo mū tō kuusi tū ye, "Okaapuru! N kule fu nūn, kui mi kebii-nyinsa-bili nūmu sa me, mū nkun i dan o gye mi-bii."

39 Kayaayu libi ku u taale ee ba mū su, nū opula tō ee kuusi yegē u su mū u tuu kase, u būte mū fēe kabwū mū, yegē mū kōno tō i lū afufuu i taa mū i kpii nū i waa mū i kyeeere poyi ke i yegē mū.

40 Nū n kule fu abūlapu ye ba gya kayaayu libi mū lū mū tō, amaa ba man taale."

41 Nū Yesu lēe kōno ye, "O! Fane ndaga asa, fan man kōole Ibwaare gyii, nū fane ikpa i man du kyeekyees. Nkē nfine nū n biti n kyina fane ase nye kenyiita sa fane?" Nū o tōwe ḥonyin mū ye, "Taa fu-bii mū ba nfū."

42 Nū kebii mū maa ba Yesu ase mū, nū kayaayu libi mū ba taa mū tuu kase nū i kpii mū fēe kigbingbin mū. Amaa Yesu pūnte kayaayu libi mū su, nū o kye kebii mū bwiiyaa mū sa mū-se.

43 Lū kanan mū nū Yesu lēe Ibwaare ḥon kpare mū kaapu mū, i waa asa mū kpini kyan.

I maa san i kyinkyn asa mū lū kuto kumaa mū nū Yesu waa su mū, o tōwe mū abūlapu mū ye,

44 "Fan kan fane asu ke fan nu ye ḥadan. Bee biti ba lēe me, Daadimaadi Obii-nyinsa mū waa asa abaa to."

45 Amaa mu abülápú mu ba man nu imu kase. I gye asin baalasa mu nii Ibwaare man lee kaapú bamu, amaa nii ba su kufuu fee ba taase mu asin mu kase.

Animu I Gye Olala

Ibwaare Kuwura-gyii Mu To (Matiwu 18:1-5; Maki 9:33-37)

46 Nuu imcore i tiye mu abülápú mu nsana fee bamu to mu, animu i gye olala.

47 Amaa Yesu maa bii nfeere mu nii bee fe mu, o taa kebii pii ba yle mu ase.

48 Nii o towé bamu ye, “Fu kumaa mu nii fu koole kebii nimu dubi me kitu to su mu, fu koole me nimu. Nii fu kumaa mu nii fu koole me mu, fu koole emuni o sun me mu. Nii emuni o gye pii fane kpini to mu, mu i gye fane to olala.”

Okumaa Mu Nii O Mee

Towé Yii Fane Mu,

Tii Fane Su

(Maki 9:38-40)

49 Nii Gyón towé sa Yesu ye, “Onyirípe! An wu onyin ku maa su fu kitu ee gya nbwii libi. Imu su an gya mu li kumu to. Li fee o man tii ane su.”

50 Nii Yesu towé bamu ye, “Fan man gya mu. Li fee okumaa mu nii o mee towé ee yii fane mu, o tii fane su.”

Samariya Abi Ba Man

Koole Yesu Gyii

51 Yesu kibwii kpee susu sanja maa tiri to mu, nii o waa mu nfeere, nii o yii su kpee Gyerusalem.

52 Toto nii o lee nbco sun ye ba gyankpaa mu kpee Samariya kade-bi to naa kuvla gyroo mu.

53 Amaa tuo asa mu ba man koole mu, lii fee ba dan be nyi maa kpee Gyerusalem nii.

54 Nii mu abülápú anyo, Gyemisi maa Gyón ba maa wu kanin mu, nii ba ye, “Onyirípe, ffi biti fee a tu fulon li susu ba tuwa bamu abee?”

55 Amaa nii Yesu bilini ku bamu, nii o ye, “Fane katowé manja man buron.”

56 Nii Yesu maa mu abülápú ba lii tuo taa kpee kade-bi pupwe ku su.

Awurufo Mu Nii I Bu

Yesu Kubuu To

(Matiwu 8:19-22)

57 Ba maa naa okpa to bee kpee mu, nii onyin ku towé Yesu ye, “N biti n buu fu kpee katun kumaa mu nii ffi kpee mu.”

58 Nii Yesu towé onyin mu ye, “Agboogboo bee de ibo to, nii nbwiibi ba su nsuswaa, amaa me, Daadímaadi Obii-nyinsa hire n man su katun mu nii n de fwote.”

59 Nii Yesu bila towé onyin ku mooye, “Buu me.”

Amaa onyin mu towé Yesu nii ye, “Onyirípe, yege n bwii kpee naa pulu nse pooyi.”

60 Amaa Yesu towé mu ye, “Yege bamu nii ba du fee alewupu, lii fee ba man nyi Ibwaare mu ba kpee naa pulu bamu alewupu. Ke fee fu, fu kpee naa towé Ibwaare kuwura-gyii mu asin.”

61 Nii ḥonyun ku mōo bula ye, “Ḥonyiripē n biti n buu fu, amaa yegē ke n bwii kpee naa kala me kikpaara su asa ke n ba.”

62 Nii Yesu tōwe mu ye, “Fu kumaa mu nii fii bilinji fi kui kamaa mu, nii fu nfeere man de katun kulan mu, fu man dagaa lbwaaree kuwura-gyii.”

10

Yesu Sun Abūlapu Adusuno Ye Anyo

1 Inimoo kamaa ḥonyiripē Yesu lee asa adusuno ye anyo aku nii o sun bamu asa anyo-anyo, ye ba gyankpaa mu kpee kade kumaa ye katün kumaa mu nii ee biti o kpee mu.

2 Nii o bo bamu kijasan ye, “Ndoo to ato soyisa mu nii i dagaa a tiŋe mu i kyo gaa, amaa atiŋepu mu ba man kyo. Fan kule ḥonyiripē kusun mu wuya, ke o biya atiŋepu ba tii su ke ba ba waa mu kusun mu.

3 Fan kpee, n sun fane nii fee nbvulupu-bi ba maa kpee akuntun to.

4 Fan man waa fan taa afulee abee adiikun abee asibita, ke fan man fwaala ɔku ɔkpa to.

5 Nii fan kan loo kikpaara kumaa su mu, fan daa kitōwe ye, ‘Keyuula ki ba kikpaara nimoo su.’

6 Nii keyuula nyimisa kan o bu tutu mu, fane keyuula ii biti o ba mu su, nii i man gye kanin mu, ii biti i bwii ba fane su.

7 Fan kyina kikpaara maŋa su, ke fen gyii ke fen nuu kuto kumaa mu nii ba sa fane. Lii fee osunpu kumaa kükökä dagaa mu. Fan man ba fen loo fen loo akpaara-akpaara su.

8 “Nii kade kumaa mu nii fan loo kumu to nii ba koole fane mu, fan gyii agyitɔ kumaa mu nii ba sa fane.

9 Fan kye alɔpu mu nii ba bu kade mu to, ke fan tōwe okumaa ye, ‘Nbuiuibui, lbwaaree kuwura-gyii ki tiri fane to.’

10 Amaa nii fan kan loo kade ku to nii ba man koole fane mu, fan lu kpee kade mu agbenbi su ke fan tōwe ye,

11 ‘An krikpaa fane kade to apurutiti mu nii i bu ane ayaa su mu gbaa an wɔrige fane su, ke i kaapu fee kuto mu nii fan waa mu, i man buron. Amaa fan baa fan nyi fee lbwaaree kuwura-gyii ki tiri to.’

12 Nii n tōwe fane ye, katalé lala kake mu, kade maa kii biti ki nye kusu bunte ki kyo kusu bunte mu nii ki ba Sodom kade to mu.”

Nde mu Nii Ba Man Koole Yesu Gyii

(Matiuu 11:20-24)

13 Nii Yesu tōwe ye, “Korasin abi fane laaku, Basayida abi fane laaku, adangana mu nii n waa fane ase fale mu, nii i daa i gye Taayi ye Sidon nii n waa kanin nin, naafoo ba wula kyina ke ba dila iboota ke ba taa nso bun bamu amu ke i kaapu fee ba kyeege bamu nfeere lu alibi to.

14 Amaa katalé lala kake mu, Taayi maa Sidon abi kusu bunte mu ii biti i baa i bɔɔ fane lee.

15 Fane Kapanum abi, bee biti ba kukuri fane kpee susu nii abee? Ayee, bee biti ba biya fane kase kamande.”

16 Nii o tōwe mu abūlapu mu ye, “Okumaa mu nii o nu fane ase mu, nu me ase, nii okumaa mu nii o kina fane mu, o kina me, nii okumaa mu nii o kina me mu, o kina omu nii o sun me mu nii.”

Adusuno Ye Anyo Mu

Kibwii Ba Yesu Ase

17 Abūlapu adusuno ye anyo mu nii Yesu sun mu ba bwii ba ye kensi-gyii nii ba tōwe ye, “Oñyuripe, fu kütü to su nbwii libi gbaa ba bya bamu n-yii kase sa ane.”

18 Nii Yesu tōwe bamu ye, “N wu Sitaane maa lii susu ba tiye kase fee būlayi maa wee isee mu.

19 N sa fane əlon fee fen biti fan kyigya ananse ye ikyankpate su, ke fan nyę əlon fane dvn Sitaane su, nii sehn mœe ye o waa fane.

20 Amaa fan man yegę i waa fane əkön fee n-yaayu libi ba bıya bamu n-yii kase sa fane. Amaa fan yegę i waa fane əkön fee ba maa kyurco fane atii yila lbwaare aye.”

Yesu Ansi A Gyii Nii

ɔ kule Kabwaare kule

Matiwu 11:25-27; 13:16-17

21 Kanun saja maaja Yesu kokoło ki fuuli mu lii Kayaayu Kyurekyire su, nii o tōwe ye, “Me-Se, susu ye kase Oñyuripe, n fwaala fu lii fee fu taa ato nimu baala anyaasipu ye iwüle anyipu su, nii fu lee kaapu nbii wuribi. Nse, fu kipure su nii fu waa inumu.

22 “Me-Se taa ato nimu kpini waa me kibaa to. Oku mee nyi omu nii me, Obii mu n gye, amco ɔse mu nkun, nii oku mee nyi ɔse mu, amco bamu nii n biti n lee kaapu bamu mu nkun i nyi ɔse mu.”

23 Toto nii Yesu biliŋi tōwe mu abūlapu nkun ye, “Kumu əkön i gye sa fane mu nii fan wu ato mu nii fan wu fale.

24 N bila n tōwe fane fee lbwaare atowepu gaalaagaa ye awura, ba daa bee biti ba wu ato mu nii fen wu fale amaa ba man wu. Nii ba daa bee biti ba nu asin mu nii fen nu fale, amaa ba man nu imu.”

Kiyasan Lii

Kasamariya-nyin

Danbirasa Su

25 Kakaaku nbara əkaapuru onyipu ku kusu ba Yesu ase o be nu mu kono to asin. Nii o taase mu ye, “Okaapuru, miné nii n biti n waa ke n nye nkpa kakpaa?”

26 Nii Yesu lee kono ye, “Nene nii ba kyurco Asinkyan yilasa mu to? Nene nii fu kale imu nu kase?”

27 Nii onyin mu lee kono ye, “Taa fu kokoło ye fu kala ye fu əlon ye fu nfere e kpini biti fu-Nyuripe lbwaare, ke fu biti fu toomaa fee fu n-yii.”

28 Nii Yesu tōwe mu ye, “Fu lee kono kyeekeye su. Waa imu ke fu nye nkpa.”

29 Amaa onyin mu ii biti o kaapu fee mu ıkpa i kyiigi su mu, o taase Yesu ye, “Animu i gye me toomaat?”

30 Nii Yesu kono kulee to mu, o bco mu kiyasan ye, “Kakaaku nii onyin ku lii Gyerusalem ee kpee Gyeriko. Nii o naa tiye kumu əlon to ayu abaa to, nii ba dayi mu dulige mu, nii i san gberere ke o wu nii ba yegę mu.

31 I ba fee lbwaare oseepu ku naa əkpa maaja su ee ba. Maa wu onyin mu, nii o kiligę taa əkpa mu kibaafun kyun yegę mu.

32 Kanun əkpa kvlun maaja nii Lewi-nyin ku gbaa bøla ba wu mu, nii o kiligę mu kyun.

33 Amaa Kasamariya-nyin ku gbaa bøla əkpa maaja ba lii mu su. Maa ba wu onyin mu, i kitaa mu kvwæe.

34 Nii Kasamariya-nyin mu nate kpee mu ase, nii o taa wayin nta kpayi mu ilo ana mu to, nii o waa kife mu ilo mu to nii o njmina imu. Nii o taa

mu gyaga mu kuruma su kpee kikpaara mu nii afə bee loo kimu su mu, nii o kui mu su.

35 Lukaake, Kasamariya-nyin mu maa biti o kusv kpee mu, o lees afulee sa afə kikpaara okuisvpu mu. Nii o tōwe mu ye, 'Kui oloru nimu su sa me, nii fu kan nyita afulee aku tii nimu su mu, nii n kan bwii ba mu n biti n ba ka fu imu kpini.'

36 Nii Yesu taase nbara okaarpuru mu ye, "To, fu ase mu, asa asá nimu to mu, emco i kaarpu fee mu tōoma i gye onyin mu nii amu to elon ayu ba dayi mu mu?"

37 Nii nbara okaarpuru onyipu mu lees kono ye, "Emu nii o wu onyin mu kuwes mu."

Nii Yesu tōwe mu ye, "Fu gbaa fu naa waa kanin."

Yesu Kpe Maata Maa Meeri Ase

38 Saşa mu nii Yesu maa mu abulapu bee kpee mu, ba naa fuu kade-bi ku. Toto nii okuyi mu nii bese tui mu ye Maata waa mu nsa-nsa taa mu kpee mu kikpaara su.

39 Maata su osupu mu nii bese tui mu ye Meeri. Nii Meeri naa kyina Yesu ase ee nu mu kikaapu mu.

40 Amaa kanin asin mu i tōrcōo Maata lui fee mu nkun u duja afə mu agyitō. Imu su o ba Yesu ase ba tōwe mu ye, "Me-Nyiripe, i man tiri fu fee mi-supu maa yegē me nkun n waa kusun mu kpini? Tōwe mu ke o ba kyē me to."

41 Nii Onyiripe Yesu lees mu kono ye, "Maata, Maata! Asin gaalaagaa i tōrcōo fu, nii i tiri fu."

42 Amaa koto kulu i tiri. Meeri lees kumu nii ki boron, nii ba mē ye ba taale koole imu lui mu abaa to.

11

Yesu Kabwaare kule Kikaapu

(Matiwu 6:9-13; 7:7-13)

1 Kakaaku nii Yesu bu katun ku ee kule Ibwaare. Maa lōwe mu, nii mu abulapu mu to oku tōwe mu ye, "Onyiripe, kaarpu ane kabwaare-kule fee kanan mu nii Gyōn kaarpu mu abulapu mu."

2 Nii Yesu tōwe bamu ye, "Fan kan fen biti fan kule kabwaare-kule mu, fan tōwe ye,

'Ane-Sé Ibwaare,

yegē asa ba bonyaa fu kitu,

yegē fu kuwura-gyii mu ki ba kase su nfui.

3 Ke fu sa ane kake kumaa agyitō gyisa.

4 Taa ane alibi kēe ane,

lui fee ane gbaa ane an su an kēe okumaa mu nii o waa ane alibi mu.

Ke fu man yegē a loo kvtuu to kui.'

5 Nii Yesu tōwe mu abulapu mu ye, "A taa fee fane to oku kan kpee mu kyemine ase kagyanbwē kiyiridi nsana ye, 'Me kyemine, paala me bodobodo asa.'

6 Lui fee me kyemine ku i dan lui okpa su ba suge me su nbintubu nimu. Nu mēs me n man su sehn n sa mu ke o gyii.'

7 "A taa fee, mu kyemine mu o lees kono obu to ye, 'Man tōrcōo me, lui fee n tiye tii biri su, nii maa mi-bii ana an tiye de, imu su n mēs ye n bila taale kusv sa fu sehn.'

8 N tōwē fane fee, nii i kan i gye kakyemine nkun su mu, o mēe ye o kusū sa mu sehn. Amaa kpali fee maa man su ipeeli nii o san o maa su ee kule mu, i waa nene ee biti o kusū sa mu kuto kumaa mu nii i tiri sa mu mu.

9 "Imu su n tōwē fane ye, Fan kyaga su fen kule Ibwaare, ee biti o sa fane, fan kyaga su fen biti, fen biti fan nyē, fan kyaga su fen da ɔpunu, ee biti o tigi sa fane.

10 Lii fee ɔkumaa mu nii ee kule mu, bee sa mu, nii omu nii ee biti mu, ee nyē, nii omu nii ee da ɔpunu su mu, bee tigi sa mu.

11 "Nii fane to ɔse mōo nii mu-bii i kule mu ɔkin, nii ee taa kūnansé sa mu?

12 Abee ee kule fu kibesi ke fu kitaa kyankpati sa mu?

13 Fane mu nii fen gye alibi awaapu gbaa mu, fen nyi ato danbirasa kitaa sa fane-bii ana. I waa nene su nii fane-Sé mu nii o bu sūsu mēe ye o taa mu Kayaayu Kyirekyire sa bamu nii ba kule mu mu?"

Yesu maa Beelisebu

(Matiwu 12:22-30; Maki 3:20-27)

14 Kakaaku Yesu maa gya kabwii libi mu nii o mēe yegē nyimisa o tōwē. Sanja mu nii kabwii libi mu lii mu to mu, onyun mu nii o daa o gye naamuu mu, piili ee tōwē. Nii i kyinkyin asa mu nii ba bu tuto mu.

15 Amaa asa mu to aku ba tōwē ye, "Nbwi libi kpini kumu mu nii bee tii Beelisebu mu, ii sa Yesu ɔlun nii ee taale ee gya nbwi libi kanin mu."

16 Nii aku mōo ba tuu mu to kii, lan tōwē ye, nii i gye ye Ibwaare ase nii o nyē mu ɔlun maŋa lii mu, o waa asin kyinkyinsa ke ba kii.

17 Amaa Yesu maa wula bu nfeere mu nii bee fe su mu, o tōwē bamu ye, "Kuwura-gyii mu nii kii barige to kii ko ye abaa mu, ki mēe ye ki taale yile. Nii kikpaara mu nii kii barige to kii ko ye abaa mu gbaa, ki mēe ye ki taale yile.

18 Nii fee Sitaane gbaa barige to kii ko ye kumu n-yii mu, nene nii kumu kuwura-gyii i taale yile? Lii fee fen tōwē ye, Beelisebu ɔlun nii n su n gya nbwi libi su nii n tōwē kanin.

19 Nii i gye Beelisebu ɔlun nii n su n gya nbwi libi mu, animu ɔlun nii fane abuupu bire ba su bee gya nbwi libi bee lii asa to? Inimoo i yegē ke fane gbaa-gbaa fane abuupu ba tale fane fee fane lee man de ɔkpa.

20 Amaa nii Ibwaare ɔlun nii n su n gya nbwi libi n lii asa to mu, kumu ii kaapu fee Ibwaare kuwura-gyii ki ba fane ase.

21 "Fee nii nyimisa bwlensa wula kuvla mu adunto ee kun mu kikpaara bire, mu kapatiye ki de sa mu bwahn.

22 Amaa fee nii ɔku ɔlun i kyo mu lee mu, nii o tii mu waa to taale mu mu, ee koole mu adunto mu nii mu tamāa gyan su mu kpini, ke o barige mu kapatiye mu to kee asa.

23 "Nii ɔkumaa mu nii o man bu me ase mu, ee kusū yile me su nii, nii ɔkumaa mu nii o mēe kuvla ee kye me to mu, ii yaase to nii."

Nbwii libi kibwii be loo nyimisa to

(Matiwu 12:43-45)

24 "Fee nii kabwii libi kan lii nyimisa to mu, ee kpee ee naa ee kyaabco ifuli su ee biti ɔfυntekpa. Nii o man kan nyē mu, ee tōwē sa mu n-yii ye, 'N biti n bwii kpee me kikpaara mu nii n lii kumu su mu.'

25 Maa ba mu o be wu fee ba foge kikpaara mu, loŋo kumu ato kumaa yila kyεkyyεs.

26 Ke o bula naa taa nbwii libi asuno mu nii ba libi ba kyo mu tii mu n-yii su, ke ba kpee naa kyuna tuto. Ke i yegē kanin nyimisa maŋa kakyna to ki nyita i kyo kanan mu nii o daa o du mu.”

27 Yesu maa tōwe kanin mu, sakyo mu to ɔkyu ku diyaa mu ɔbule tōwe mu yé, “Kusee i gye sa onyi mu nii o kuvge fu, nii o sa fu mu kinyapu-kyu mu.”

28 Amaa Yesu lęe mu kono ye, “Kusee i gye sa bamu nii ba nu abwaaresin nii ba buu imu mu.”

Bee Biti Yesu የ

Waa asin Kyinkyinsa

(Matiwu 12:38-42)

29 Asa mu ba maa nyę akyo bee tii su mu, Yesu tōwe ye, “Ndaga asa libi kakyna kanimu to bee taase bee biti asin kyinkyinsa, amaa mée ye n waa sehn sa bamu, amoo l̄bwaare ጽጋዬሮ Gyona lęe mu.

30 Fee kanan mu nii l̄bwaare yegē nii Gyona kyuna o gye sinkaala sa Ninewe abi mu, kanin maŋa su nii me, Daadimaadi Obii-nyunsa gbaa n biti n ba waa l̄bwaare sinkaala sa ndaga asa kakyna nimu to.

31 Nii l̄bwaare katale ake mu, Owura kyūsa mu nii o kyuna li akpilige mu, ii biti o kvsu yile ke o bun ndaga kakyna nimu to asa kwpwe. Kpalí fee o li kata-kata dulinyaa ɔkaa o be nu Solomon mu nii o kyuna o gye Isurayi owura mu kanyaasin. Amaa n tōwe fane ye n kyo Owura Solomon mu.

32 Nii katale ake mu Ninewe abi mu nii ba daa kyuna dıdaa mu, bee biti ba kvsu yile tale fane ndaga asa nimu to, ke ba bun fane kwpwe. Kpalí fee saŋa mu nii Gyona tōwe abwaaresin sa bamu mu, ba yegē alibi kiwaa. Amaa n tōwe fane ye n kyo Gyona mu.

Fitila Kusun Sunsa

(Matiwu 5:15; 6:22-23)

33 “Oku mee tuwa fitila o su ee yila katün mu nii kii biti kui baala, abees o taa waa kolobi to. Amaa ee taa gyaga kimu ɔgyagakpa nin, ke asa mu nii bee biti ba ba tutu mu, i baa i kui bamu to.

34 Fu ansi i gye fitila sa fu n-yii. Nii fu ansi i kan i buron mu, fu n-yii kpini gbaa gye fitila nin. Amaa nii fu ansi i man kan i buron mu, fu n-yii kpini gbaa bu kitentenbiri to.

35 Kanin su kui su ye oðan, ke fitila mu nii o bu fu to mu kui man biliñi kitentenbiri.

36 Imu su fee nii fu n-yii kpini gye fitila, nii imu kubaafun ku man gye kitentenbiri mu, ii biti i baa i kui to gaa, fee fitila maa kui to kui ñalige fane su mu.”

Yesu Pwii Farasii Abi የ Nbara Akaapvpu Mu

(Matiwu 23:1-36; Maki 12:38-40)

37 Saŋa mu nii Yesu tōwe l̄bwe mu, Kafarasii-nyun ku tii Yesu ye, o ba ke maa mu ba buga gyii. Imu su o kpee nii maa mu ba naa buga bee gyii.

38 Amaa i waa Kafarasii-nyun mu kananku, fee Yesu maa man fwii mu abaa fee kanan mu nii anaana to i kaapu mu poŋi nii ee gyii.

39 Tutu nii ጽንጥጣ Yesu mu tōwe mu ye, “Fane Farasii abi fale nii fen du, fen fwii nwē-bi ye ስለም nmaa, amaa kumu to olon ye kensi payi libi i bɔla fane to.*

* 11:39 11:39 Bee waa inumu ba su bee pina asa fee bee taa bamu nkolo kpini bee sun l̄bwaare.

40 Fane amelensipu n̄imū! Fan man nyi fée Ibwaare m̄u n̄ii ḥ pɔȳ k̄imū kamaa ye oto to m̄u, kpini asin i tiri sa m̄u?

41 Amaa fan taa imu n̄ii i bu fane nwé-bi ye ɻape m̄u to sa atiripu, ke koto k̄umaa k̄imū i waa kyirekyire sa fane.

42 "Fane Farasii abi fane laaku, l̄i fée fan barangé fane adoo-gyito ntun kudu n̄ii fan taa ketun k̄ulon fen sa Ibwaare. Amaa fan kina fen mee gyii asin imu okpa su, n̄ii fen mee biti Ibwaare. I dagaa fée fan daa k̄waa n̄imū, ke fan taa ketun k̄ulon m̄u sa Ibwaare tii su."

43 "Fane Farasii abi fane laaku, l̄i fée fen biti ɭkyinakpa kpare-kpare Gyiwu abi kabwaare-kule ɭgyanekpa, n̄ii fen biti beeree afwaala agya to ipula.

44 "Fane laaku, l̄i fée fen du nin fée nkyan m̄u n̄ii ba man daase imu fée nkyan, n̄ii asa ba naa imu su yége ba man nyi fée i gyé nkyan."

45 N̄ii nbara ɭkaapuru onyipu ku l̄ee k̄ono ye, "ɭkaapuru, imu n̄ii fi towe fale m̄u, fi saale ane gbaa ane tii su."

46 Yesu l̄ee k̄ono ye, "Fane nbara akaapuru anyipu, fane laaku, l̄i fée fan taa ts̄ula budusa m̄u n̄ii i b̄usin kasula m̄u sula asa. N̄ii fane gbaa-gbaa fane fan mees taa kibaa-bi k̄ulon gbaa kye bamu to."

47 "Fane laaku, l̄i fée fan pɔȳ nkyan sa Ibwaare atowepu, n̄ii fane naana ana i gyé asa m̄u n̄ii ba m̄oo bamu m̄u.

48 Imu su inimū i l̄ee kaapu kesintin fée kuto m̄u n̄ii fane naana ana ba waa m̄u, fan k̄oole kyula. L̄i fée ba m̄oo Ibwaare atowepu m̄u n̄ii fane m̄oo fan pɔȳ bamu nkyan.

49 L̄i inimū su, n̄ii Ibwaare towe l̄i mu kanyaasin to ye, 'N biti n sun me atowepu ye mi asunpu ba kpee bamu ase, ke ba m̄oo me asa m̄u aku ke ba nyanla asansa.'

50 Imu su k̄usu b̄ute m̄u n̄ii ki de sa asa m̄u n̄ii ba m̄oo m̄u atowepu m̄u n̄ii ba kyuna kase su l̄i koo dulinyaa npiili m̄u, ee biti o taa kanuñ k̄usu b̄ute m̄u b̄ute ndaga asa libi kakyina n̄imū to.

51 Asa m̄u n̄ii ba m̄oo l̄i Abeli su naa fuu Sakariya m̄u n̄ii ba m̄oo mu kaswui ye kabwaare-sunkpa aye nsana m̄u, n towe fane kesintin fée, Ibwaare ii biti o taa amc̄opu mu k̄usu b̄ute m̄u o b̄ute fane ndaga kakyina to asa libi banmu.

52 "Fane nbara akaapuru anyipu, fane laaku, l̄i fée fan taa okpa m̄u n̄ii asa bee biti ba b̄ola su bu Ibwaare m̄u baala. N̄ii fane gbaa-gbaa fane fan man naa okpa maa su, n̄ii fen tii bamu n̄ii bee biti ba nate k̄imū su m̄u okpa."

53 Yesu maa l̄i tutu m̄u, n̄ii Farasii abi ye nbara akaapuru ba piili bee pwu m̄u kenken, yége bee taase m̄u asin l̄i ato gaalaagaa su,

54 yége ba gyoo fée bee biti ba nyé m̄u k̄ono to asin towesa aku m̄u n̄ii i man dagaa ke ba k̄itaa m̄u.

12

Fan Kii Fane N-yii Su Danbirasa (Matiwu 10:26-33, 12:32, 10:19-20)

1 Saja maja to m̄u, asa m̄u ba maa nyé akyo bee tii su, halu bee kyigya abaa ayaa su m̄u, n̄ii Yesu piili ee towe m̄u abułapu ase, n̄ii o gyankpaa ee towe ye, "Fan baa fan da fane n-yii su l̄i Farasii abi kebunbun ansi wuya ana su. Bamu akaapusa i du nin fée bodobodo kifc tinsa.

2 Kuto ku man bu to nii ki baala yegē ba mēe ye ba bii, abee asiri ku man bu to nii i mēe ye i li ifuli.

3 Imu su asin kumaa mu nii fu towe kitentenbiri to mu, kayi kake mu ii biti i li ifuli, nii asin mu nii fu-kuli waa kusū to obu to mu, bee biti ba taa mu da kibonbon.”

4 Nii Yesu kyaga su towe ye, “Me kyemine ana, fan man sile bamu nii beee taale mooy fane kayi-wule, nii imu kamaa mu ba mēe bila taale waa kumu sehn.

5 Amaa n biti n kaapu fane omu nii i dagaa ye fan sile. Fan sile omu nii ee taale mooy fane kayi-wule ke o bila taa fane waa fulon to. N towe fane fan sile mu.

6 “Afine i gye langba kigya? Kobo anyo i taale sooybamu anuu. Amaa n mēe tan bamu oku su.

7 Halu fane kumu to inyini kpini gbaa lbwaare nyi imu kono. Imu su fan man waa kufuu, lii fee fan gye akpari fan kyoo alangba ngbin-ngbin.

8 “N towe fane ye, okumaa mu nii ee towe sakyoo to ye o gye me lee mu, me, Daadimaadi Obii-nyinsa gbaa n biti n towe lbwaare nbooy ansi to ye o gye me lee.

9 Amaa okumaa mu nii o kina me sakyoo to mu, ngbaa me n biti n kina mu lbwaare nbooy ansi to.

10 “Nii okumaa mu nii ee towe asin libi ee yii me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu, lbwaare u taale taa kee mu, amaa okumaa mu nii ee towe asin libi ee yii Kayaayu Kyirekyire mu, lbwaare mēe ye o taa kee mu.

11 “Nii ba kan biya fane Gyiwu abi kabwaare-kule egyptekpa abulisa, abee awura abee osuwule alonpu ansi to mu, fan man kan fe nfeere kanan mu nii fen biti fan lee fane asin mu kono, abee asin mu nii fan towe.

12 Luu fee Kayaayu Kyirekyire mu ii biti o kaapu fane asin mu nii fan towe sajja majaa.”

Kijasan Luu Afulee Wuya Omelensipu Ku Su

13 Nii sakyoo mu to oku towe Yesu ye, “Okaarpuru, towe sa me-daa ke o yegē maa mu a barige kapatiyee mu nii ane-se wu yegē sa ane mu.”

14 Nii Yesu lee kono ye, “Onyin, anumu i yii me asin ogyipu abee kapatiyee obarigepu?”

15 Nii o kyaga su towe bamu ye, “Fan kui danburasa ke fan baa fan da fane n-yii su lii kensi pay libi su. Luu fee nyimisa nkpa man gye mu ato damante mu nii o su mu.”

16 Nii o bo bamu kujasan kulinu ye, “Afulee wuya ku su ndoo nii ki waa agyito gaa.

17 Onyin mu fe nfeere fee, ‘Nene nii n biti n waa? N man su katn mu nii n taa me agyito anumu kpini waa.’

18 “Nii o towe ye, ‘Fale nii n biti n waa. N biti n nyita me agyito iwaakpa mu, ke n lojjo waa imu alala-alala. Ke n taa me adoo-gyito ye me ato kpini waa tuo.

19 Nii n biti n towe sa me n-yii ye, “Fu su ato damante nii i de sa fu nsu-nsu. Kanin su fvute ke fu gyii, ke fu nuu ke fu gyii fu ansi.”’

20 “Amaa lbwaare towe mu ye, ‘Omelensipu nimu, kagyanbwé nimu fu nkpa ii biti i lii fu abaa to. Nii ato mu nii fu kusla sa fu n-yii yila mu ii biti i bilinji anumu lee?’”

21 Nii Yesu tōwē ye, “Okumaa mu nii ee kuvla ato ee yila ee sa mu n-yii, nii Ibwaare ase bire o man gye ato wuya, fale nii ii biti i waa mu.”

*Nye Kikoole-gyii
Ibwaare Tɔ
(Matiwu 6:25-34)*

22 Nii Yesu tōwē mu abūlapu ye, “Kanin su nii n tōwē fane ye, fan man fe nfere lü kakyina kanumu to ato tirisa fee ato mu nii fen biti fan gyii, abee ato mu nii fan nye bun fane n-yii su.

23 Nkpa i tiri i kyo agyito, kanin nii kayii-wule gbaa ki tiri ki kyo ato bunsu.

24 Fan taa fane ansi kii nbwiibi, ba mée duu nii ba mée tuje, nii ba mée su abu ke ba kuvla bamu agyito yila, amaa Ibwaare ii kii bamu su. Fan man gye akpari fan kyo nbwiibi?

25 Fane anumu lui mu kayiye su nii ee taale taa kake kuvlon tii mu nkpa su?

26 Nii fan maa mée taale waa ato pii anumu mu, mīne waa nii fen yuyee asansa su?

27 “Fan kii kanan mu nii iyu ntutole i du, i mee sun nii i mée luv ataa i sa imu n-yii. Amaa n tōwē fane fee, Owura lala Solomon maa mu ato danbirasa kpini gbaa mu, o man taale nye ato bunsu danbirasa fee ntutole mu.

28 Fane kikoole-gyii pii wuya ana, nii i kan i gye fale nii Ibwaare i bun afitiri to ntutole mu nii i bu to ndaga ke øke ba taa tuv fulon to mu, mīne i waa nii Ibwaare mée ye o sa fane ato bunsu?

29 Fan man yegē fane nkolo i baa i gyan ato mu nii fen biti fan gyii abee fan nuu mu su, fan man yegē inumu i törcö fane.

30 Lii fee bamu nii ba mée sun Ibwaare mu, i fe inumu ana kpini nfere. Nii fane-Sé Ibwaare nyi fee inumu ana kpini i tiri fane.

31 Amaa fan kii biti Ibwaare kuwura-gyii mu, ke o sa fane inumu kpini tii su.”

32 Nii Yesu bila tōwē ye, “Kubu pii, fan man waa kufuu, lii fee i bôla fane-Sé Ibwaare ansi fee o waa fane awura-bii mu kuwura-gyii to.

33 Fan fe fane npatiye kpini, ke fan taa afulee mu sa atiripu. Fan nye afulee mu nii i mée ye i luvwé mu yila svsu, ntin mu nii oyu mée ye o taale nin tiri to, nii tabirita mée taale nyita imu mu.

34 Lii fee ntin mu nii fu kapatiye ki bu mu, tutu nii fu kokolo gbaa ki bu.

*Fan Kuvla Fane N-yii
Fan Gyoo*

(Matiwu 24:45-51; Maki 13:32-37)

35 “Fan kuvla fane n-yii kirisu fan gyoo, ke fan yegē fane iftila i baa i ku to.

36 Fee ayaafôle ba maa gyoo bamu-nyuripe o lui kikyifò to ba, nii o kan ba da kebung mu, ke ba nye tigi mu bilen.

37 Ayaafôle mu nii bamu-nyuripe ba tu bamu yegē ba te ba gyoo mu, bamu ansi ii biti i gyii. N tōwē fane kesintin fee ee biti o kuvla mu n-yii ke mu gbaa-gbaa mu o taa agyito naa yii bamu ke ba gyii.

38 Ayaafôle mu nii bamu-nyuripe ba tu bamu kagyanbwe kiyiridi nsana abee kibwayike yegē ba kuvla ba gyoo mu mu, bamu ansi ii biti i gyii.

39 Amaa fan baa fen nyi fée, nii kikpaara wuya daa o nyi saja mu nii oyuu biti o be yuuri nii, naafco o mée ye o yegé ba be boyi loo mu kikpaara su.

40 I dagaa fée fane gbaa fane fan kuula fane n-yii fan gyoo. Lii fée mē, Daadimaadi Obii-nyinsa mu n biti n ba saja mu nii fan mée fe me kiba mu nfēerē."

41 Nii Pita taase ye, "Onyiripē, anē nii fii bco kijasan kanimu fii sa abee əkumaa nūmu?"

42 Nii Onyiripē lees kono ye, "Anūmu bire i gye kiyaafole mu nii o su kesintin ye kanyaasun? Mu i gye əmouni mu-nyiripē taa mu ayaafole waa mu abaa tō, ye o sa hamu agyito saja mu nii i dagaa.

43 Kensi-gyili i gye sa kiyaafole mu nii mu-nyiripē ba tu mu yegé ee waa kanin.

44 N tōwe fane kesintin fée mu-nyiripē mu ii biti o taa mu kapatiyē kpini-kpini waa mu abaa tō.

45 Amaa a taa fée nii kiyaafole mu kan tōwe mu n-yii fée, 'Me-nyiripē ii biti o kyēerē!' Nii o piili ee dayi mu-nyiripē ayaafole ye abite, nii ee gyili nii ee nūu būu bire.

46 kanin kiyaafole maaja mu-nyiripē ii biti o be purigi mu saja mu nii o man fe nfēerē fée ee biti o ba, ye saja mu nii o man nyi su. Mu-nyiripē mu biti o tūje mu kūkyūkyū, ke o būte mu kusū fée kanan mu nii ee būte asu tō əlon wuya ana' kusū mu.

47 "Kiyaafole mu nii o nyi kuto mu nii mu-nyiripē ii biti, nii o man kuula mu n-yii o waa kuto mu nii ee biti mu, bee bifi ba tūje mu kūkyūkyū gaa.

48 Amaa əmouni o man nyi nii o waa ato mu nii i dagaa kusū būte mu, bee biti ba tūje mu pii. Lii fée əkumaa mu nii ba sa mu gaa mu, bee biti ba koole gaa lū mu ase. Nii əkumaa mu nii ba taa gaa waa mu kibaa to mu, bee biti ba koole kūkyū lū mu ase."

Lii Yesu Su Mu Asa

BEE Barige Tō

(Matiu 10:34-36)

49 "N ba nin ye n ba yegé fulon o dees kase su, naafco n daa n biti gbaa fée fulon mu tee i dees.

50 Awurufō lala ii biti i munla mē, nii i tōrcōc mē gaa fée i ba ke i ba kyōn.

51 Fen nyi fée keyuula nii n bīya kase su? Ayee, n tōwe fane ye nbarige to nii n bīya.

52 Lii ndaga i su ii kpee mu, kikpaara kulon su mu, asa anuu bee biti ba barige to ye abaa, ke asa asā ba kō ye asa anyō, ke asa anyō ba kō ye asa asā.

53 Nbarige to ii biti i ba əse ye obii-nyinsa nsana, obii-nyinsa ye əse nsana, onyi ye obii-kyūsa nsana, obii-kyūsa ye onyi nsana, əsaa-kyūsa ye əsaa nsana, əsaa ye əsaa-kyūsa nsana."

Ato mu Nii Ibwaare

ii Waa Mu Kase kunu

(Matiu 16:2-3)

54 Yesu tōwe sakycō mu ye, "Saja kūmaa mu nii fen wu kabwaare wūlē maa gyaga kyōwē kituyē mu, opula maaja tō nii fen tōwe ye, 'Būlayi ii biti o daa,' nii ee daa.

55 Nii afuu a daa a lū akpilige mu fen tōwe ye, 'Kududu kii biti kū waa,' nii i waa.

56 Fane kebunbun ansi wuya ana fen taale fen kui kase ye svsu fen kaapu imu kase. Nu i mina i waa nu i fen mee taale bu ato mu nu i lbwaaree u waa nbunbu nimmu kase?

57 "Mine waa nu i fen mee taale fane n-yu bii kuto mu nu ki buron ke fan waa?"

58 Nu eku kan pwu fu, nu faa mu fen kpee asin ogiyikpa mu, kpan fu n-yu ke faa mu fan tewe lonya abaa okpa to royu ke fan fuu tuo. Nu i man gye kanin bire, ee biti o taa fu naa sa asin ogiyipu ke o bun fu kwpwe, ke o taa fu naa sa obu otipi, ke mao mu o taa fu naa tii obu.

59 N tewe fu fee fii biti fu sii obu maaja to, naa fuu sanja mu nu fii biti fu ka kuko mu kpini-kpini."

13

Fan Man Kan Yegé Alibi Kwaa, Fen Biti Fan Wu

1 Kanin sanja maaja to asa aku ba ba tewe Yesu ye Galile abi aku ba taa atobwaaya ba bee lee saraga bee sa kabwaaree-sunkpa aye mu to. Nu Paleti yegé nu ba mao bamu, nu bamu nkalan i buga ye atobwaaya nkalan maa to.

2 Yesu lee kono ye, "Fan nyi fee kanin Galile abi maaja awurufu mu nu ba gyii mu, i kaapu nu fee ba gye alibi awaapu ba kyo Galile abi kpini?"

3 Ayee! N tewe fane ye nu fan man kan lee fane n-yu lu alibi to bire, fane gbaa fane fen biti fan wu fee bamu.

4 Abee asa kudu aburuwa mu nu Silon kibansuru kyuna tiye bamu su nu ba wu mu, i kaapu fee bamu i kyuna waa alibi ba kyo asa mu nu ba bu Gyerusalem kpini sanja maaja?

5 Ayee! N tewe fane ye nu fan man kan lee fane n-yu lu alibi to bire, fane gbaa fane kpini fen biti fan wu fee bamu."

6 Tuto nu o bo bamu kujasan nimmu ye, "Onyin ku i kyuna duu figi oyu mu kudco to, nu o kpee o naa biti kumu abi amaa o man nye."

7 Nu e tewe enyut mu nu ee kui kudco mu su ye, 'I waa fee nsu nsa ndee n maa ba n ba biti abi oyu nimmu su yegé n mee nye. Ne kumu tuo! Mine nu ki yile ki waa kase nimmu su?'

8 Nu onyin mu lee kono ye, "Onyiripe yegé kumu ke ki yile kesu kuluu tii su. N biti n kuu kyaabco kumu ke n waa kumu atobwaaya ibini."

9 Nu ki kan soyi abi kesu kaku mu, i buron, nu ki kan ki man soyi bire ke fu ne kumu tuo."

Yesu Kye Boobi Kyusa Kake Fvutesa Ake

10 Kake fvutesa ake ku Yesu i kaapu kabwaaree-kule ɔgyanjeekpa ku.

11 Nu okyil mu nu i kabwui libi ki biliijaa mu waa boobi nsu kudu aburuwa mu bu tuo. Kabwui libi mu bunte mu muja nu o mee taale teeje to kpini-kpini.

12 Yesu maa wu mu mu, o tui mu ba ansi to nu o tewe mu ye, "Okyil, fu nye alanfiya."

13 Nu e taa mu abaa gyaga mu su, nu opula maaja to okyil mu kyiigi to, nu e yin lbwaaree.

14 Lu kanan mu nu Yesu kye olopu kake fvutesa ake mu su mu, Gyiwu abi kabwaaree-kule ɔgyanjeekpa obilisa mu nye agbu nu o tewe asa mu ye,

"Nke nsiye i gye kusun nke, imu su fan ba kanin nke manja to ke ba kye fane alo, man gye kake fuutesa ake."

15 Nu Ọnyiripe Yesu lee mu kono ye, "Fane kebunbun ansi wuya ana! Fane animu i mee saajie mu naate-nyinsa abee mu kuruma kake fuutesa ake, nu o mee su mu ee kpee ee sa mu nkyu?"

16 Ọkyi nimo gye Abraham kanaana-bii mu nu Sitaane ọmina mu nsu kudu aburuwa. Minee waa nuu i man dagaa maa nyi kamolige kake fuutesa ake lu kuto mu nuu ki nyita mu su?"

17 Maa tōwe fale lowe mu, nuu ipeeli i kitaa mu akisipu kpini. Amaa asa mu bire ansi i gyii lu adangana damante mu nuu o waa mu su.

Oyu kibi pii kijasan

(Matiwu 13:31-33; Maki 4:30-32)

18 Nu Yesu taase ye, "Nene nu lbwaare kuwura-gyii mu ki du? Minee nu n biti n taa kumu kaala?

19 Ki du nun fee gowa kibi mu nu ọdooroo taa du mu kudo to nuu ki dan bilini oyu, nu nbwiibi bee ba bee kyuna kumu n-yaabi su."

20 Nu o bulaa bwii taase ye, "Minee nu n biti n taa lbwaare kuwura-gyii mu kaala?

21 Ki du nun fee kife tinsa mu nu ọkyi taa buga kyagile bodobodo nnyifo damante to, ke kife tinsa mu u yegede nnyifo manja kpini i tin."

Kebunc pii mu

(Matiwu 7:13-14, 21-33)

22 Nu Yesu maa kpee Gyerusalem mu, o bola nde ye nde-bii mu su ee kaapo abwaaresin.

23 Nu ọku taase mu ye, "Ọnyiripe, amoo asa gberere ii biti ba ba nyi kamolige?"

Nu o tōwe bamu ye,

24 "Fan kpan fane n-yii kenken ke fan bola kebunc-bii mu to loo to. N tōwe fane ye asa gaalaagaa bee biti ba kpan bamu n-yii, amaa ba mee ye ba taale.

25 Nu kikpaara wuya kan kosu tii kebunc mu, fen biti fan ba yile kewusuno fen daa oponu yegede fen kule ye, 'Ọnyiripe tigi kebunc sa ane.'

"Amaa ee biti o lee kono ye, 'N man nyi fane, n man nyi katun mu nu fan lui.'

26 "Fan biti fan tōwe ye, 'Anaa fu i buga gyii, nuu an buga nuu, nuu fu kaapo ane nde to.'

27 Amaa ee biti o tōwe fane ye, 'N man nyi fane abee katun mu nu fan lui. Fane alibi awaapu kpini fan lui me ase!'

28 Sanja mu nu fen biti fan wu Abraham maa Isaki ye Gyekobu ye lbwaare atowepu mu kpini, ba maa bu lbwaare kuwura-gyii mu to, nu fan man nyi ọkpa loo to mu, tutu nu fen biti fan su ke fan we fane anyi to.

29 Asa bee biti ba lui kyowewe kuli ye kyowewe kitiye, ke akun ba lui addii ye akpilige, ke ba ba kyuna bamu ikyinakpa lbwaare kuwura-gyii kensi-gyii ngyanje mu to.

30 N tōwe fane kesintin ye bamu nu ba bu kamaa mu akun, bee biti ba ba gyankpaa, nuu bamu nuu ba gyankpaa mu moo akun bee biti ba sii kamaa."

Yesu Su Sa Gyerusalem Abi

(Matiwu 23:37-39)

31 Saŋa maŋa tɔ nu Farasii abi akv ba ba Yesu ase ba tɔwe mu ye, "Lu nfu kpee katun ku. Lui fee Owura Herodi ii biti fee o moɔ fu."

32 Nu o lee kɔnɔ ye, "Fan kpee naa tɔwe kanin gboogboo mu ye, n biti n gya nbwii libi ke n kyε asa ndaga ye ɔke ke kake sasapu mu n lwoe me kusun."

33 Nu kanan kumaa su mu, i dagaa fee n maa kyaga me ɔkpa su n kpee ndaga ye ɔke ye kake sasapu. I waa nene, Gyerusalem i gyε kade mu nu bee biti ba moɔ lbwaare ɔtɔwεru.

34 "O Gyerusalem abi, Gyerusalem abi, fane mu nu fan moɔ lbwaare atɔwεru, nu fan tuu bamu nu lbwaare sun fane ase mu abuu. N kpan me n-yu saŋa kumaa fee n kwalla fane waa me otɔ to fee kanan mu nu kakyaase-nyi maa buga mu-bii ana mu atee to mu. Amaa fan mee sa me ɔkpa!"

35 Ku, fane kabwaare-sunkpa aye kii biti ki sii ki de kikpan sa fane. N tɔwe fane, fane man bila ye fan wu me kake akv, naa fuu saŋa mu nu fen biti fan tɔwe ye, "Kusee i gyε sa omuni o ba ɔnyiripε lbwaare kitu tɔ su."

14

Yesu Kyε ɔlɔpɔ Ku

1 I baa fee kake fuutesa ku nu Yesu kpee Farasii abi ɔbilisa ku aye o naa gyii, yege bee peete mu fee ee biti o nyita Gyiwu abi nbara mu.

2 Nu ɔnyin ku bu mu ansi tɔ tutɔ, ee loo kyankpan.

3 Nu Yesu taase nbara akaapuru anyipu mu ba maa Farasii abi mu ye, "ɔkpa de fee a kyε ɔku kake fuutesa ake abee a man kyε?"

4 Amaa ba man tɔwe sehn nu Yesu kitaa ɔnyin mu, kyε mu, nu o yege mu, nu o nate.

5 Nu o taase bamu ye, "Fee nu fane ɔku su kebii abee naate-nyinsa nu o tyiɛ kitiribo tɔ kake fuutesa ake mu, fu mee ye fu lee mu?"

6 Amaa ba man taale lee imu kɔnɔ.

Biya Fu N-yu Kase

7 Yesu maa wu fee asa mu nu ba tui bamu ogyikpa mu bee ηmaare ɔkyinakpa kpars-kpares mu, nu o bo bamu kujasan nimu ye,

8 "Fee nu ɔku kan tui fu mu kikyifɔ tɔ mu, man naa kyina ɔkyinakpa kpars, akuto fee o tui ɔsa kpars mu nu o bila o kyɔ fu.

9 Ke omu nu o tui faa mu mu, o ba tɔwe fu ye, 'Taa fu kagya sa ɔnyin nimu.' Tutɔ nu fii biti fu taa ipeli naa kyina katun mu nu i man su beeereε.

10 Amaa nu ɔku kan tui fu mu, naa kyina katun mu nu ki man su beeereε, ke o ba tɔwe fu ye, 'Kyemine, ba kyina kagya kpares su nfu.' Saŋa mu, fii nyε beeereε lui fu toɔmaa ana mu nu o da kibaa tui mu ase.

11 Lui fee ɔkumaa mu nu o kusaa mu n-yu ssuu mu, lbwaare ii biti o biya mu kase, nu ɔkumaa mu nu o biya mu n-yu kase mu, lbwaare ii biti o kusaa mu ssuu."

12 Tutɔ nu Yesu tɔwe omu nu o tui mu mu, moɔ ye, "Nu fu kan tui asa ye ba be gyii kakyuwape abee kalaatupwe agyito mu, man kan waa fu tui fu kyemine ana abee fu-daa abee fu kuvpu ana abee afulee wuya ana mu nu ba te tiri fu mu. Nu fu kan waa kanin mu, akuto fee bee biti ba tui fu gbaa fu ba bamu lee to ke i ka fu kuko."

13 Amaa nu fu kan diŋa kensi-gyii agyito mu, tui atiripu ye aboobi ye amugvle-mugvle ye agyaatanapu,

14 ke fu nyę kusee, lü fee bamu i męe taale ka fu kükö. Niı lbwaare ii biti o ka fu kükö saha mu niı akyirekyirepu bee biti ba kusu lü lewu to mu."

*Kijasan Lü Asa Mu Niı
Ba Kina Kensigi Agyito Mu*

(Matiwu 22:1-10)

15 Niı bamu niı maa bamu ba te bee gyii mu ökü maa nu asin mu, niı o tōwe Yesu ye, "Kusee i gye nyimisa mu niı ee biti o gyii lbwaare kuwura-gyii mu to."

16 Niı Yesu leeß mu könö ye, "Önyin ku i diňa kensi-gyii agyito niı o tu asa damante ye ba be gyii.

17 Saha mu maa fuu fee ba be gyii mu, niı o sun mu kiyaafole ye o naa tōwe asa mu niı o tu bamu mu ye, ba waa kuto kummaa lüwe, imu su ba ba.

18 "Niı bamu kpini ba piili bee tōwe asin bee leeß bamu n-yii. Ögankpaapu mu ye, 'N dan soč kase nün, niı i daaga fee n naa kui kümü, imu su n kule fu nün n męe ye n taale ba.'

19 "Niı ökü mao ye, 'N dan soč inaate-nyinsa kudu nün, niı n dan kpee n naa taa bamu döö kui, imu su n męe ye n taale ba.'

20 "Niı ökü mao bila ye, 'N dan kili ökyi nün, n męe ye n taale ba.'

21 "Niı kiyaafole mu taa asin mu ba tōwe mu-nyiripe. Niı kükpaara wuya mu nyę agbu, niı o sa mu kiyaafole mu könö ye, 'Bilen, kpee kade mu to agbeni su ye ikpa-bi naa biya atiripu ye aboobi ye agyaatanapu ye amugpüle-mugople wuya ana.'

22 "I man kyeegee niı kiyaafole mu ba tōwe mu ye, 'Önyiripe n waa fee kanan mu niı fu sa könö mu, amaa ikynakpa san i bu to.'

23 "Niı önyiripe mu bwii tōwe mu kiyaafole ye, 'Kpe ikpa mu niı ii kpee nde su, ye ndöö ana to, ke fu yegé ba ba ke me kükpaara kui böla.'

24 N tōwe fane fee, asa mu niı n tu bamu Sososi mu ökü męe ye o daa me kensi-gyii agyito mu kui.'

*Krisito Obuupu Kasvla
Mu Gbaa-gbaa Oyu laasa*

(Matiwu 10:37-38)

25 Yesu maa kubu damante kuku ba maa naa mu, niı o biliňi tōwe bamu ye,

26 "Niı ökü kan ee ba me ase, niı o mee biti me o kyö mu-se ye mu-nyi, mu-ka ye mu-bii ana, mu-daa ana ye mu-supu ana, apükyi ye apünyin, halı mu gbaa-gbaa mu nkpa dee, o męe taale waa me obuupu.

27 Niı ökümaa mu niı o męe svla mu oyu laasa,* ke o buu me mu, o męe taale waa me obuupu.

28 "Fee niı fane ökü ii biti o poçl kükpaara lala mu, nene niı ee waa? Poçl ke o piili mu o męe gyankpaa kui mu afulee mu niı ee biti o taa poçl, ke o fu wee mu afulee mu ii biti i fuu kipoçl mu abee i męe ye i fuu?

29 Niı akutö ee piili opore gyankpasa, niı o man taale lüwe mu, ökümaa mu niı o wu kümü mu, ee biti o njmase mu ye,

30 'Odunwura nimu piili kükpaara kipoçl amaa o man taale poçl lüwe.'

31 "Abeez owura mao, niı maa owura ku bee biti ba ba kö, niı o męe kyina kui to ye e taale taa mu anaaköpü ngbüñ kudu naa gyanja owura banban mu maa mu anaaköpü ngbüñ adunyac?

* 14:27 14:27 Oyu laasa mu yile sa awurufa ye lewu.

32 Nii o mœe taale kœ yœ mu mu, ee biti o lee asa sun obanban mu ase sanja mu nii o san o bu kata-kata, ke o taase kanan mu nii ba waa ke keyuula ki ba bamu nsana.

33 Kanun okpa kulon maaja su, okumaa mu nii o man yegœ kuto kumaa mu nii o su mu, o mœe taale waa me obuupu.

34 "Nfœle i bœron, amaa nii nfœle okon kan lœwe mu, mune kuto nii bee biti ba taale taa waa ke i bila i waa okon?"

35 I man su kyaare sa kuto ku kilojo, amœo bee taa kyœegœ fœyi. Okumaa mu nii o su asu mu, o nu."

15

Kabulupu fœyisa mu kijasan (Matiwu 18:12-14)

1 Kakaaku nii lenpoo akœolepu ye alibi awaapu ba ba sare bee nu Yesu ase.

2 Nii Farasii abi ye nbara akaarupu bee kœlœt yœ, "Onyin nimu u kœole alibi awaapu halu maa bamu bee buga bee gyii."

3 Tuto nii Yesu bœ bamu kijasan kinumu yœ,

4 "A taa fœe nii fane to oku kan o su nbœlupu kœlœfa ke bamu to okulon o fœyi. Nii o mœe ye o yegœ adikpano ye akpano mu afitiri to, ke o nate biti omuni o fœyi mu naa fuu saja mu nii ee biti o wu mu?

5 Nii o kan wu mu mu, i yegœ nii mu ansi i gyii, ke o taa mu gyaga mu abækpan su,

6 ke o taa mu ba kewu. Ke o tui mu kyemine ana ye mu kikpaara su abi sare, ke o tœwe bamu ye, 'Fan ba tii me su ke i gyii ansi, lu fœe n wu me kabulupu mu nii o fœyi mu.'

7 N tœwe fane kesintin, okpa kulon maaja su kensi-gyii kii biti kœ baa kœ bu sœsu, fœe alibi œwaapu kulon maa kyœegœ mu nfœere i kœ gaa fœe asa adikpano ye akpano mu nii bee kœi bamu n-yu fœe bamu ikpa i kyiigi nii i man tiri fœe ba kyœegœ bamu nfœere.

Kefulee kederebi fœyisa mu kijasan

8 "Abœe a taa fœe okyu kœ mu nii o su gbiti nderebi kudu nii imu kœkulon fœyi. Nii o mee tuwa fitila ke o fœge kikpaara kœi biti kumu naa fuu saja mu nii ee biti o wu kumu?

9 Nii o kan wu kumu mu, ee tui mu kyemine ana ye mu kikpaara su abi ba sare to, ke o tœwe bamu ye, 'Fan ba tii me su ke i gyii ansi, lu fœe n wu me kederebi mu nii kœ fœyi mu.'

10 N tœwe fane kesintin fœe, okpa kulon maaja su kensi-gyii ii biti i baa i bu Ibwaare nbœo ase fœe alibi œwaapu kulon maa kyœegœ mu nfœere."

Kebii fœyisa mu kijasan

11 Nii Yesu kyaga su ye, "Onyin kœ kyuna o bu to nii o su nbœi-nyinsa-bii anyo.

12 Nii kebii ase mu tœwe mu-se ye, 'Me-Se, barigœ fu kapatiyœ mu kpini to ke fu taa me lee sa me.' Imu su, mu-se barigœ kapatiyœ mu to ntun nyœ sa bamu.

13 "Nœ gberœe kamaa to mu, kebii ase fe mu kapatiyœ mu kpini, kœla kœsu loo to kœee œswuole kœ su kata-kata. Tuto nii o naa gyii mu afulee mu kpini kœsu bœ to lœwe.

14 Saşa mu nii o gyii mu afulee mu kpini lswé mu, nii akun damante a tiye osuwule maşa su kpini, nii kitiri fufuli ki kitäaa mu.

15 Imu su o kpee naa kusun sa kase maşa su ɔde-bi ku mu nii o taa mu fee ɔ kui mu akuuri su.

16 Ee biti agyito mu nii akuuri bee gyii mu kigyi, amaa ɔ man nyé.

17 "Saşa mu nii mu nféere i ba mu to mu, o tówe sa mu n-yii ye, 'Mé-Sé adçopu mu kpini agyito a gbigi bamu, yége n bu nfu n biti n wu akun lewu.

18 N biti n kusu bwii kpee nse ase ke n naa tówe mu ye, Nse, n waa lbwaare ye fu alibi.

19 Imu su n man bula dagaa gbaa fee fu tii me ye fu-bii, taa me waa fee fu adçopu mu to ɔku.'

20 Kanin su o kusu yii su bwii ee ba mu-se ase.

"Amaa saşa mu nii o dan san o bu kata ye kewu mu, mu-se wu mu, nii o wu mu kwéee. Nii o sile naa gyanja mu-bii mu, nii o baari mu to.

21 "Nii kebii mu tówe mu-se ye, 'Nse n waa lbwaare ye fu alibi. Nii n man bula dagaa gbaa fee fu tii me ye fu-bii.'

22 "Amaa nii mu-se tówe mu ayaafôle ye, 'Fan waa bilen! Fan taa kitäaa kpäre ba bun mu, fan lee kepini ba waa mu kibaa-bi to, ke fan waa mu asibita.

23 Ke fan naa kitäaa naate bonbi-nyinsa mu ba mœ ke a gyii, ke a kyaa gyii ane ansi.

24 Lii fee mi kebii-nyinsa-bii numu daa wu nii, nii o bwii kyinji, o foysi nii, nii n bwii bentii mu.' Tuto nii ba piili bee gyii bamu ansi.

25 "Saşa maa to mu yége obii bülisa ase mu bu ndœ to. Maa li ndœ ee ba nii o be tiri kewu to mu, o nu lñon ye kakyaa i maa kpira mu-se kikpaara su.

26 Imu su o tii mu-se ayaafôle mu to ɔku, nii o taase mu kuto mu nii kui waa.

27 Nii o lee kono ye, 'Fu-supu i bwii ba, nii fu-se mœ mu naate bonbi-nyinsa mu. Lii fee fu-supu bwii ba kewu ye kumu nkpa ye alanfiya.'

28 "Tuto nii ɔdaa mu nyé agbu ye o man bila ye o loo kikpaara su. Kanin su mu-se li kpee naa tówe waa mu ye o loo ba.

29 Amaa o lee mu-se kono ye, 'Kii! Nsu inimun kpini n maa sun fu fee kunye. Nii n man kina fu kono kunu. Mine kuto nii fu piuta sa me? Fu man sa me halu kabwii gbaa ke maa me kyemine ana a mœ gyii ane ansi.

30 Amaa fu kebii-nyinsa numu mu nii o naa nyita fu kapatiyé li akyi gyaga su, nii o naa bwii ba kewu mu, fu mœ naate bonbi-nyinsa sa mu.'

31 "Nii ɔse mu lee kono ye, 'Mi-bii, fu bu me ase nfu saşa kumaa, nii kuto kumaa mu nii n su mu gye fu lee nii.

32 Imu su yége i waa ane ɔkon ke a kyaa gyii ane ansi, lii fee fu-supu numu daa wu nii, nii o bwii kyinji, o foysi nii, nii n bwii bentii mu.' "

16

Okiisupu Mu Nii Mu Ansi A Tin Mu Kiyasan

1 Yesu tówe mu abiulapu ye, "Ató wuya ku i kyina o bu to nii o su okiusupu mu nii ee kui mu kapatiyé su. Nii ató wuya mu nu fee okiusupu mu ii nyita mu kapatiyé.

2 Imu su o tii mu nii o taase mu ye, ‘Mine asin nii n nu n lui fu su fale? Taa me kapatiyé mu nii n taa waa fu kubaa to mu kpini biya me, ke fu karage imu kono sa me, lui fee fu man bila ye fu kui me kapatiyé su.’

3 ‘Nii ɔkisuru mu fe nfeere ye, ‘Nbunbu nene nii n biti n waa? Me-nyiripe u koole mi kusun ee lui me ase, nii n man bulon ke n waa kase kukuu kusun, nii i su me ipieeli ye n naa kule.

4 N nyi kanan mu nii n biti n waa nii kusun mu ki kan lui me kibaa to mu, asa bee biti ba koole me hamu akpaara su.’

5 ‘Imu su o tii mu-nyiripe ako wuya ana nii o taase ɔgyankpaapu mu ye, ‘Me-nyiripe kuko afine nii fu su?’

6 ‘Nii o lees kono ye, ‘N su kuko olifu nfɔ galon alifa aburuwa.’

“Nii ɔkisuru mu tɔwe mu ye, ‘Koole fu ɔwule, ke fu kyuna bilen ke fu kyurco ana.’

7 ‘Nii o taase onyosapu mu ye, ‘Afine kuko nii fu su?’ Nii o lees kono ye, ‘Akyembee iboeta kagbin kulan.’

‘Nii o tɔwe mu ye, ‘Koole fu ɔwule ke fu kyurco aduburuwa.’

8 “Atɔ wuya mu ba yin ɔkisuru mu nii mu ansi i tun fee maa su kanyaasin. Lui fee kanin nii dulinyaa nimu to asa ba su kensi tin kikyo bee waa asa i kyo kanan mu nii lbwaare asa ba su bee waa asa mu.”

9 Nii Yesu kyaga su tɔwe ye, “Fan taa fane dulinyaa to atɔ kye asa to biti akyemine sa fane n-yii, nii i kan ba fee atɔ mu saja i kyon mu, lbwaare ii biti o koole fane ba nkpa kakpaa to.

10 “Om̄u nii ee gyii kesintin atɔ gberes su mu, o bila ee gyii kesintin atɔ kikyo su. Nii om̄u nii o mee gyii kesintin atɔ gberes su mu, kanin maa nii o mee ye o gyii kesintin atɔ kikyo su.

11 Imu su nii fu mee gyii kesintin dulinyaa atɔ su mu, anumu ii biti o taa lbwaare kuwura-gyii mu atɔ mu nii i man su ɔkaa mu waa fu abaa to?

12 Nii fu mee gyii kesintin ɔku kapatiyé su mu, lbwaare mée ye sa fu mu atɔ mu nii o da ye o sa fu mu.

13 “Kiyaafole kulan mée taale sun anyiripe anyo. Nii i kan ba kanin mu, ee biti o kisi ɔku ke o ba ee biti ɔku, abee ee biti o baa ee sun ɔku ke o kina ɔku. Fen mée taale sun lbwaare ye afulee.”

Yesu Kaapo asa akyo

(Matiwu 11:12-13, 5:31-32; Maki 10:11-12)

14 Farasii abi mu nii bee biti afulee gaa ba maa nu inumu kpini mu, ba gbeelies Yesu.

15 Nii o tɔwe bamu ye, “Fane banumu i gye asa mu nii fen waa fee fane i kpa i kyiigi asa ansi to, amaa lbwaare nyi kanan mu nii fane nkɔlo to i du. Lui fee kuto mu nii ki gye kuto kpare asa ansi to mu, ki gye kuto kisisa sa lbwaare.

16 “Ba tɔwe lbwaare Asinkyan ylasa mu nii i gye Mosesi nbara ye lbwaare atɔwepu mu kikaapu naa fuu Gyɔn saja. Lui kanin saja maaja i su ii kpee mu, ba tɔwe asin danbirasa lui lbwaare kuwura-gyii mu su, nii ɔkumaa nimu kpan mu n-yii ee loo to.

17 Ii biti i baa i bwooco sa susu ye kase i maa nyaa, i kyo fee lbwaare nbara mu pii i maa lui to.

18 “Olkumaa mu nii o kina mu-ka nii o naa kili ɔkyii ku mu, o nyita kekili, nii onyin mu nii o kili ɔkyii mu nii mu-kuli kina mu mu gbaa o koole ɔku mu-ka.”

19 Nii Yesu kyaga su tōwe ye, "Afulee wuya ku i kyina o bu to. Kake kumaa ee bun ato bunsas danbirasa fee agoo maa kente, yeges ee gyii mu n-yii kake kumaa.

20 Odibapu ku gbaa kyina o bu to, nii bee tu mu ye Lasarusi mu nii mu n-yii su kpini, i su ilo. Nii kake kumaa bee sula mu ba bee yila ato wuya nimu kebungo.

21 Nii ee biti fee o daa nyeges agyito mu nii i lu ato wuya mu teeburu su i tyeges kase mu gbaa gyii. Halu igyoongo gbaa bee ba bee nyita mu ilo mu to.

22 "Sanja ku to mu odibapu mu be wu, nii lbwaare nboco ba taa mu kpee lbwaare nyimisa Abraham ase susu. Ato wuya mu gbaa be wu nii ba pula mu."

23 O naa loo Sitaane fulon to yeges o bu awurufo to. O diyaa mu ansi mu, o wu Lasarusi maa te Abraham ase kata-kata.

24 Imu su, o tu mu ye, 'Ose Abraham, wu me kwesee ke fu sun Lasarusi ke o taa mu kubaa-bi nyio nkuyu to, ke o taa ba yuula me kanandulu, luu fee n gyii awurufo fulon nimu to.'

25 "Amaa Abraham lees kono ye. 'Mi-bii, nyinji fee sanja mu nii fu kyina fu te nkpa to kase su mu fu nyeges ato danbirasa nii Lasarusi mooy nyeges ato libi, amaa nbuiuib mu ee gyii okon yeges fee fii gyii awurufo.'

26 Inumu kpini kamaa mu, kikyoboco lala ku ki de ana fane nsana, nii okumaa mu nii ee biti o lu nfui kpee fane ase mu mese ye o taale, nii oku mese taale lu fane ase ba ane ase nfui.'

27 "Nii ato wuya mu lee kono ye, 'Kanin bire mesee n kule fu nun, sun Lasarusi o bwii kpee mesee kikpaara su.'

28 Luu fees, n su mi-supu ana anuu. Yeges o naa da bamu amu to ke ba man ba katun mu nii n bu n gyii awurufo fale.'

29 "Abraham lees kono ye, 'Mosesi nbara ye lbwaare atowepu kikaapu mu i bu bamu ase, be taale nu lu imu to.'

30 "Nii o tōwe ye, 'Ayee, mesee Abraham, nii oku kan lu lewu to naa tōwe bamu mu, bee biti ba yeges alibi kwa.'

31 "Nii o tōwe mu ye, 'Ba kan ba man nu Mosesi nbara ye lbwaare atowepu kikaapu mu, halu nii oku kan kyinji lu lewu to gbaa kpee bamu ase mu, ba mese ye ba koole mu gyii.'

17

Alibi Asin

(Matiwu 18:6-7, 22-23; Maki 9:42)

1 Nii Yesu tōwe mu abūlapu ye, "I waa nene, ato mu nii i yeges nii nyimisa i waa alibi mu ii biti i ba. Amaa osa mu nii ii biti i bōla mu su ke i ba mu, mu laako.

2 Fee nii mu kusu bire i gye ye, ba taa kubuu lala ḥjmina mu obvole to naa tōw ḥjmu to gbaa mu, i bo sa mu fees i maa bōla mu su nii nbii wuribi nimu oku naa waa alibi.

3 Imu su fan baa fan da fane n-yii su. Nii fu-supu kan waa fu alibi mu taase mu, nii o kan nu mu n-yii kase mu, ke fu taa mu alibi kese mu.

4 Nii o kan waa fu alibi ilu isuno kake kuvon, nii o kan nu mu n-yii kase ba tōwe fu ilu isuno ye, 'N man waa danbirasa mu,' taa mu alibi kese mu.'

Kikcoole-gyii Asin

5 Nii asunpu mu ba tōwe ḥnyiripre ye, "Tii ane kikcoole-gyii su ke ki nyeges akyo."

6 Nii ḥnyirip̄e l̄ee kōn̄o ye, “Nii fan kan fan su kikōole-gyii pii fēe gowa abi gbaa mu, fen taale tōwe oyu lala nūmu ye, ‘Faa fu ilin kpini fii kyiigi naa yii oþu t̄o,’ ke i nu fane ase.

7 “Nii fēe fane ɔku su kuyaafol̄e nii eē dōo abee eē kii nbulupu su mu, nii o kan l̄u ndōo to ba mu, fii dan taale tōwe mu ye, ‘Waa bilen ke fu ba kyina gyii?’

8 Ayee! Fii biti fu tōwe mu ye, ‘Dīja mē kalaatpwē agyito ba yii mē ke n gyii ke n nuu. N kan lowe mu, ke ngbaa fu, fu naa gyii ke fu nuu.’

9 Imu su i tiri fēe o fwaala kuyaafol̄e mu kuto mu nii o tōwe ye o waa sa mu abee?

10 Kanūn maña nii fane gbaa fane, nii fan kan waa kuto kumaa mu nii Ibwaare tōwe fane ye fan waa mu, fan tōwe ye, ‘An gye Ibwaare ayaafol̄e mu nii a man su kyaare, an dan waa kuto mu nii i dagaa a maa waa mu nii.’ ”

Yesu Kye Abootipu Kudu

11 Sanja mu nii Yesu ii kpee Gyerusalem mu, o bōla Samariya ye Galile isuwawlē ngyanje nii.

12 Maa kpee kade-bi ku su mu, o gyanja anyin kudu nii bee lo kibootoo. Nii anyin mu ba yile kata,

13 nii ba kuusi kenken ye, “Ḥnyirip̄e Yesu, wu ane kuwhee.”

14 Yesu maa wu bamu mu, nii o tōwe bamu ye “Fan taa fane n-yii naa kaapu aseepu.” Ba maa kpee mu nii ba nyē alanfiya.

15 Bamu to ɔku, maa wu fēe o nyē alanfiya mu, o bwii ba ee kuusi kenken ee yin Ibwaare.

16 Nii o be muña Yesu ayaa t̄o, nii o fwaala mu l̄u kuto mu nii o waa sa mu mu su. Nii kanūn kanyin maña gye Kasamariya-nyin nii.

17 Nii Yesu taase ye, “Man gye asa kudu i nyē alanfiya. Fine nii asansa akpano mu ba bu?”

18 Mūne su nii kadendemande nūmu nkun i taale bwii ba fwaala Ibwaare?”

19 Nii o tōwe mu ye, “Kuṣu nate, fu kikōole-gyii ki yegē nii fu nyē alanfiya.”

Ibwaare Kuwura-gyii Mu Kii Ba

(Matiwu 24:23-28, 37-41)

20 Sanja ku nii Farasii abi ba taase Yesu ye, “Kake mōo nii Ibwaare kuwura-gyii mu kii biti ki ba?” Nii Yesu l̄ee kōn̄o ye, “Ibwaare kuwura-gyii mu fen mēe ye fan taa fane ansi wu kii maa ba.

21 Nii ɔku mēe ye o taale tōwe ye, ‘Kii kīmu ndee’ abee ‘ki bu fale’. Lii fēe Ibwaare kuwura mu kii bu fane t̄o.”

22 Nii Yesu tōwe mu abūlapu mu ye, “Sanja ku ii biti o ba, nii fen biti fēe fan wu mē, Daadimaadi Obii-nyinsa mu mē nke mu kuku, amaa fan mēe ye fen wu.

23 Nii asa bee biti ba tōwe fane ye, ‘Mu i bu fale mu’ abee ‘Mu ndee’. Amaa fan man waa fan buu bamu.

24 N tōwe fane inūmu l̄u fēe, mē, Daadimaadi Obii-nyinsa kibwii ba mu, ii biti i baa i du nin fēe būlayi maa gyii isee ḥmaajē sūsu l̄u kubaafon nūmu naa l̄u kibāban nūmu.

25 Amaa i dagaa fēe n gyankpaa wu awurufō gaa, ke kīnaana nūmu to abi ba kīna mē.

26 “FEE kanan mu nii i waa ane naana Nowa saja mu, kanin nii ii biti i waa me, Daadimaadi Obii-nyunsa kibwii ba saja mu gbaa.

27 Ane naana Nowa saja mu, asa ba kyuna bee gyii yegē bee nuu, bee kili naa fuu kake mu nii ane naana Nowa loo okulu mu to. Nii nkyu i ba muuri bamu kpini.

28 “Kanin nii i waa Loti saja mu, asa ba kyuna bee gyii yegē bee nuu, bee fe yegē bee sso, bee duu yegē bee pooyi.

29 Amaa kake mu nii Loti li Sodom kade to mu, nii folon ye kuduri li sussu ba diye bamu kpini.

30 “Kanin nii ii biti i waa kake mu nii me, Daadimaadi Obii-nyunsa mu n biti n lee me n-yii kaapu mu.

31 Kanin kake maa nii oku kan o bu kewusuno mu, nii mu ato a bu kikpaara mu su mu, o man bila kpee kikpaara su naa taa ato. Kanin i gye sa omu nii o bu ndoo to mu, o man bila bwii kpee kewu ke o naa taa kuto ku.

32 Fan nyinji Loti mu-ka.

33 Okumaa mu nii ee biti fee o molige mu gbaa-gbaa mu nkpa mu, ii biti i li mu abaa to. Nii okumaa mu nii o taa mu nkpa sa lu me su mu, ee biti o nyé kumu.

34 Kanin kagyanbwe maaja mu, asa anyo bee biti ba baa ba de kalan kuluu su, ke Ibwaare o taa oku yegē oku.

35 Akyii anyo bee biti ba baa bee koyi ato, ke Ibwaare o taa oku yegē oku.

36 Anyin anyo bee biti ba baa bee sun kusun ndoo to, ke Ibwaare o ba taa oku yegē oku.”

37 Nii abulapu mu ba taase Ḍnyiripe Yesu ye, “Funé nii ii biti i waa.” Nii Yesu lee kono ye, “Katin kumaa mu nii belenbuni bu mu, tuo nii agyinbwii gbaa ba ba gyanje.”

18

Kijasan Lii Okulapu-kyii Ye Asin Ogyipu Ku Su

1 Nii Yesu bɔ mu abulapu kijasan mu nii kii kaapu bamu fee, ba ba bee kule kabwaare kule saja kumaa, ke ba man yegē bamu n-yii nnyo bamu.

2 Nii o tōwe bamu ye, “Asin ogyipu ku i bu kade kuku su, nii o man sile Ibwaare nii o man taa nyimisa tu sehn.

3 Nii okulapu-kyii ku gbaa bu kade maaja to, o maa su ee ba asin ogyipu mu ase ee kule mu ye, ‘Kye me to ke n gyii biri me dñ ana.’

4 I kyeeerees gaa nii o mee waa sehn ee sa mu. Amaa kamaa to mu, asin ogyipu mu tōwe waa mu n-yii ye, ‘I gye kesintin fee man sile Ibwaare nii man taa nyimisa tu sehn.

5 Amaa li kitintin mu nii okulapu-kyii nimu i tintin me fale su mu, n biti n kii ke n taa mu kesintin sa mu. Man gye kanin mu kiba mu nii ee ba nfii fale, ii biti i kan sa me kulo.’ ”

6 Nii Ḍnyiripe Yesu tōwe ye, “Fan nu kuto mu nii asin ogyipu mu nii o mee gyii kesintin mu gbaa tōwe?”

7 Nii i gye kanin bire mu, mune i waa nii Ibwaare mee ye o gyii kesintin sa bamu nii ba gye mu lee mu, nii bee su bee tu mu kakyowape ye kagyanbwe? Abes ee biti o kyaga su ee kina?

8 N tōwē fane kesintin ye, Ibwaare ii biti o kui su bilen-bilen fee o taa bamu kesintin sa bamu. Amaa saja mu nii me, Daadimaadi Obii-nyunsa n kan ba mu, n biti n nye bamu nii ba koole me gyii kase su?"

Kijasan li Kafarasii-nyin Ye Lenpoo Əkoolepu su

9 Nu Yesu bila bə kijasan nimu sa asa mu nii bee kui fee bamu ikpa i kyiggi, yegē bee kui əkumaa numu kiyān. O tōwē ye,

10 "Asa anyo aku ba kpee kabwaare-sunkpa aye ba naa kule Ibwaare. Bamu to oku gye Kafarasii nin, nu oku mooy gye lenpoo əkoolepu.

11 Nu Kafarasii-nyin mu yile mu kukwui kule Ibwaare ee yin mu n-yu, 'Ibwaare, n fwaala fu gaa fee maa n man du fee asa mu nii ba san mu, n mee yuuri, abee n mee puni asa abee n man gye əsa mu nii n nyita kekili abee n man du fee lenpoo əkoolepu mu nii o yile nfu fale.

12 N əjmina kono nke nnuy, nke nsuno əkumaa to, nii n barige me ato to ntun kudu, nii n taa ketun kulan n sa fu."

13 "Amaa lenpoo əkoolepu mu bire yile kata ye mu. Nu o man diyaa mu ansi kui svus, amaa o taa mu kubaa gyaga mu koko lo su tōwē ye, 'Ibwaare, alibi əwaapu i gye me, wu me kuvwee.'

14 Ba bwii kpewu. Amaa n tōwē fane kesintin fee, lenpoo əkoolepu mu i gyii asu Ibwaare ase, man gye Kafarasii-nyin mu. Imu su fane əkumaa mu nii o kusaa mu n-yu svus mu, Ibwaare i biya mu kase, nii fane əkumaa mu nii o biya mu n-yu kase mu, Ibwaare i kusaa mu svus."

Yesu waa Nbii Mu Kusee (Matiwu 19:13-15; Maki 10:13-16)

15 Tutu nii asa aku gbaa ba su bamu nbii wuribi bee ba Yesu ase, ke o taa mu abaa gyaga bamu su. Mu abulapu mu ba maa wu kanin mu, ba gya bamu.

16 Amaa Yesu tui nbii mu ba mu ase nii o tōwē ye, "Fan yegē nbii mu ba ba me ase, ke fan man tii bamu əkpa. Lii fee banimu fale daa kudubi nii Ibwaare kuwura-gyii mu gye bamu lee."

17 N tōwē fane kesintin ye, əkumaa mu nii o mee ye o koole Ibwaare kuwura-gyii fee kebii mu, o mee ye o loo kumu to."

Yesu Maa Atö Wuya Ku (Matiwu 19:16-30; Maki 10:17-31)

18 Nu Gyiwi abi ogyankpaapu ku taase Yesu ye, "Əkaapupu danbirasa, minne nii n biti n waa ke n nye nkpa kakpaa?"

19 Nu Yesu taase mu ye, "Minne su nii fiu tui me ye ədanbirasa? Əku man gye ədanbirasa, amoo Ibwaare nkun."

20 Fu nyi Ibwaare nbara asin mu nii kaapo ye, 'Man nyita kekili, man mooy nyimisa, man kan yuuri, man waa nyama yilepu antunesa wuya, ke fu taa beeerees sa fu-se ye fu-nyi?'

21 Nu onyin mu lee kono ye, "N buu nbara inimoo kpini li mi kibii to."

22 Yesu maa nu kanin mu, o tōwē mu ye, "I san fu kuto kulan. Naa fe kuto əkumaa mu nii fu su ke fu taa afulee mu sa atiripu, ii biti i yegē fu biliñi ato wuya svus. Ke fu ba buu me."

23 Amaa maa nu fale mu, i ko mu. Lii fee o gye ato wuya gaa.

24 Nu Yesu kui mu kyiim, tōwē ye, "I biti i baa i bulun sa ato wuya ana fee ba yegē bamu n-yu ke ba buu Ibwaare kuwura-gyii mu kikaapu."

25 Kesintin ii biti i baa i bwpco sa nyooma fee o taale loo baasa obco to bulo, i kyo fee ato wuya maa yeges mu n-yil ke o buu lbwaare kuwura-gyii mu kikaapu."

26 Nuu bamu nuu ba nu mu ba taase ye, "Kanin bire animu u taale nye kamolige?"

27 Nuu Yesu lees kono ye, "Kuto mu nuu nyimisa mee taale waa mu, lbwaare bire ee taale waa."

28 Nuu Pita tewe mu ye, "Kii! An yeges kuto kumaa nuu an baa an buu fu fale!"

29 Nuu Yesu tewe bamu ye, "N tewe fane kesintin fee, okumaa mu nuu o kusuu yeges kewu abees mu-ka abees mu-daa ana ye asupu abees akuvugerep abees mu-bii ana luu lbwaare kuwura-gyii kikaapu mu su mu,

30 ee biti o nye fale ato gaa, nbiunbuu kakyina nimu to ye nkpa kakpaa mu nuu ii biti i ba kamaa to mu?"

Yesu Tewe Mu Kelewu

Ye Mu Kyiini Asin

31 Sanja ku Yesu taa abulapu kudu anyo mu luu ikaas su, nuu o tewe bamu ye, "An kpee Gyerusalem ke kuto kumaa mu nuu lbwaare atowepu mu ba kyurcoo yila luu me, Daadimaadi Obii-nyinsa su mu i ba to.

32 Bee biti ba lees me sa bamu nuu ba man gyey Gyiwi abi mu ke ba waa me yereyere, ke ba saale me, ke ba tuu nkyole wrigee me su, ke ba taa awulibi tuje me ke ba mooy me.

33 Ke imu kake sasapu mu ke n bwii kyiji ba nkpa to."

34 Amaa abulapu mu ba man nu inimu kase. Luu fee asin mu kase baala bamu su, nuu ba man nyi kuto mu nuu ee tewe mu.

Yesu kye okcolepu gyaatanapu

35 Yesu maa tiri Gyeriko to mu, yeges gyaatanapu ku te okpa ase ee kule ato.

36 Maa nu asa damante ba maa kyuu mu, o taase ye, "Mine u waa?"

37 Nuu ba tewe mu ye, "Yesu Kanasareti-nyuu mu i kyuu kanun maaja."

38 Nuu o kuusi tul ye, "Yesu, Owura Dawidi kanaana-bii, wu me kowee!"

39 Nuu asa mu nuu ba bu Yesu ansi to mu, ba gya mu ye o bun mu kono su, amaa o dan san o maa su ee kuusi kenken ye, "Owura Dawidi kanaana-bii, wu me kowee!"

40 Nuu Yesu yile nuu o sa kono ye ba taa mu buya mu. Maa tiri mu to mu, Yesu taase mu ye,

41 "Mine nuu fii biti fee n waa sa fu?"

Nuu o lees kono ye, "Onyirup, n biti fee mi ansi i bila bugi."

42 Nuu Yesu tewe mu ye, "Fu ansi i bugi! Fu kikcole-gyii ki yeges nuu fu nye alanfitya."

43 Opula maaja to mu ansi i bila bugi nuu o buu Yesu, yeges ee yin lbwaare. Nuu asa mu kpini ba maa wu kanun mu, ngbaa bamu ba yin lbwaare.

19

Yesu maa Lenpoo okcolepu

Sakiyosi asin

1 Yesu loo Gyeriko kade to bola ee kyuu.

2 Onyin ku kyuna o bu tuu mu kituu i gyey Sakiyosi. O kyuna o gyey lenpoo akcolepu obilsa nin, nuu o gyey ato wuya.

3 O kyina ee biti o wu Yesu ye mu ansi, amaa maa gye nyimisa dee su mu, o man taale, lui sakyɔ mu su.

4 Imu su o sile kpee ansi to naa dii oyu ku ke o nye wu Yesu, lui fee tutɔ su nii Yesu ii biti o bola.

5 Yesu maa fuu opula maŋa mu o kui suvu wu mu, nii o towe mu ye, "Sakiyosi, kpilige ba bilen. N biti n svge fu aye ndaga."

6 Imu su nii o kpilige bilen taa kinsi gyii waa mu nsa-nsa.

7 Asa ba wu inumu nii ba piili bee kolite ye, "O kpee naa svge alibi owaapu su."

8 Amaa Sakiyosi kusu yile nii o towe Ḍonyiripɛ Yesu ye, "Kui Ḍonyiripɛ, n biti n barige me kapatiye to kinyo, ke n taa kibaafun sa atiripu. Nii n kan koole afulee lui oku ase i kyo kanan mu nii i dagaa fee n koole mu, n biti n ka mu kanin kwo maŋa kuli kinaa."

9 Nii Yesu towe mu ye, "Kamolige kui ba fu aye ndaga, lui fee ngbaa fu, fu gye Abraham kanaana-bii nii.

10 Lui fee me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu n ba nii ye n ba biti ke n molige bamu nii ba foyi."

*Ayaafôle Danbirasa Anyɔ
Ye Kiyaafole Ḍwɔlegyɔru Mu
(Matiwu 25:14-30)*

11 Saŋa mu nii bee san bee nu fale asin mu, nii o maa tiri Gyerusalem to mu, asa mu ba fe nfeere fee lbwaare kuwura-gyii mu kii biti ki piili opula to, imu su o bo bamu kuŋasan

12 ye, "Osa kpare ku i kpee kata-kata kade ku, o naa gyii kuwura ke o bwii ba.

13 Imu su o tu mu ayaafôle kudu nii o sa bamu ɔkumaa nium afulee mu nii i budu, nii o towe bamu ye, 'Fan taa kanin afulee maŋa sun kusun naa fuu saŋa mu nii n biti n bwii ba.'

14 "Amaa osuwule mu su asa ba kisi mu, nii ba sun gya mu su naa towe katun mu nii ee kpee mu owura lala mu ye, 'A mee biti Ḍonyin nium o be gyii ane su kuwura.'

15 "Toto abilisa mu ba bun mu kuwura bire, nii o bwii ba kewu. Nii o sun tu mu ayaafôle mu nii o taa afulee mu sa bamu mu, ke o wu tono mu nii ba nye lui kanin afulee maŋa su.

16 "Ogyankpaasa mu ba towe ye, 'Ḍonyiripɛ, fu afulee mu, i kuvge kanin ilu kudu tii su'.

17 "Nii mu-nyiripɛ mu towe mu ye, 'Nsa ye kusun, me kiyaafole danbirasa. Lui kanan mu nii fu taale gyii atɔ pii nium su ye kesintin mu, n taa nde kudu waa fu kibaa to ye fu kui su.'

18 "Ḍonyosaru mu ba towe ye, 'Ḍonyiripɛ fu afulee mu i bwii kuvge ilu kunuu tii su.'

19 "Nii mu-nyiripɛ lee kono ye, 'N taa nde nnuu waa fu kibaa to ye fu kui su.'

20 "Nii mu kiyaafole ku gbaa ba towe ye, 'Ḍonyiripɛ, fu afulee ndee. N taa kumu ɲmina kikyibi to taa yila katinku.

21 N sile fu nii, lui fee fu asin i bulon gaa. Nii fiu taa kuto mu nii ki man gye fu lee, nii fiu kpa atɔ mu nii man gye fu i duu.'

22 "Mu-nyiripɛ mu lee kono ye, 'Fu gye kiyaafole kumu to olon wuya. Fu gbaa-gbaa fu kono to asin nii n biti n taa tale fu. Fu nyi fee me asin i bulon, nii n taa atɔ mu nii i man gye me lee, nii n kpa atɔ mu nii man gye me i duu.'

23 Mīne i waa nū fu man taa mē afulee maŋa naa yila afulee ḥyilekpa ke i kuuŋge agyaga sa mē? Naafco n maa ba fale ke n ba koole imaa imu agyaga.'

24 "Nū o tōwe bamu nū ba yile tuto mu ye, 'Fan koole afulee mu lu mu ase, ke fan taa sa omu nū o nyę ihū kudu tii su mu.'

25 "Nū ba tōwe ye, 'Onyiripę, o wula nyę afulee mu nū i budu.'

26 "Nū ḥyiripę mu lee kono ye, 'N tōwe fane ye, okumaa mu nū ee kii imu nū ba taa waa mu abaa to su danburasa mu, bee biti ba taa gaa tiim mu su. Amaa omu nū ba man taa iku waa mu abaa to kpini-kpini mu, gberes kumaa mu nū o su mu bee biti ba koole lu mu ase.'

27 Amaa ḥyiripę mu taa agbu tōwe ye, 'Bamu nū ba gye me dūn ana, nū be mee biti n maa gyii bamu su kuwura mu, fan taa bamu ba mō mi ansi to nfū.' "

Yesu kyina kuruma su loo

Gyerusalem fee Owura

(Matiwu 21:1-11; Maki 11:1-11; Gyɔn 12:12-19)

28 Nū Yesu maa tōwe inimū lōwe mu, o gyankpaa kubu mu ee kpee Gyerusalem.

29 Maa tiri Betifage maa Betani nde mu nū i bu Olifu kubu obule to mu, o sun mu abulapu anyo nū o tōwe bamu ye,

30 "Fan kpee kade mu nū ki bu fane ansi to mu. Nū fan maa dan fen loo kumu to mu, fen biti fan wu kekuruma-bon ku mu nū oku man puta dii mu maa kyaa oyu. Fan Saanje mu biya me nfū.

31 Nū oku kan taase fane ye, 'Mīne i waa nū fen saanje mu mu?' fan tōwe mu ye, 'Onyiripę mu ii biti mu.'

32 Bamu nū Yesu sun mu, ba naa wu mu fee kanan mu nū o tōwe bamu mu.

33 Ba maa saanje kuruma mu, mu wuya ana ba taase bamu ye, "Mīne i waa nū fen saanje kuruma mu?"

34 Nū ba lee kono ye, "Onyiripę mu ii biti mu."

35 Ba taa mu ba sa Yesu, nū ba taa bamu ataa gyaga mu su. Nū ba kyę Yesu to nū o dii kyina mu su.

36 Maa kpee mu, asa ba taa bamu ataa tuu ɔkpa to.

37 Yesu maa tiri Gyerusalem opula mu nū ɔkpa ii kpilige to ii kpee Olifu kubu mu su mu, abulapu ye kubu damante ba piili bee kuusi bee yin lbwaarekinsigyi to lu adangana mu nū ba wu Yesu maa wula waa mu su.

38 Bee tōwe ye, "lbwaare i waa Owura mu nū ee ba mu kitii to su mu kusee.

Keyuula ki bu suſu. Nū bonyaa i dagaa lbwaare."

39 Farasii abi aku mu nū ba bu sakyę mu to mu ba tōwe Yesu ye, "Okaapuru, tōwe fu abuupu ye ba bun bamu nno su."

40 Nū Yesu lee kono ye, "N tōwe fane ke fan nu fee, nū ba kan bun bamu nno su gbaa, halu abuu gbaa ii biti i kuusi."

Yesu su sa Gyerusalem abi

41 Ba maa tiri Gyerusalem to nū o wu kade mu, o su sa kumu asa.

42 Nū o tōwe ye, "Nū fan daa fan nyi ɔkpa mu nū kii biti ki biya fane keyuula ndaga kake nimu mu, naafco i buroŋ. Amaa nbuiŋbu fen mee ye fen wu ɔkpa mu.

43 Kakaaku ii biti i ba, ke fane akisipu ba kusu yle fane su, kyaaboo fane ke ba nyan fane lii fane abaaafun kpini.

44 Bee biti ba da fane kase, fane ye nbii mu nu ba bu fane ase kpini. Be mœe ye ba yegé fane opore kubuu kulu kí gyaga kumu bürisa su. Lií fee sanja mu nu lbwaare ba fane ase mu, fan man taale pœesé bií."

*Yesu gya asa lii
kabwaare-sunkpa aye*

(Matiwu 21:12-17; Maki 11:15-19; Gyɔn 2:13-22)

45 Nu Yesu loo kabwaare-sunkpa aye mu opula to, nu o piili ee gya bamu nu bœe fe ato mu.

46 O tœwe bamu ye, "Ba tœwe yila Asinkyany ylasa mu to ye, 'Me kükpaara kii biti ki baa ki gyé kabwaare-kule kükpaara nin, amaa fan taa kumu biliñi bamu nu bee yuuri olon su mu ɔbaalakpa.'"

47 Kake komaa nimu ee kaapu kabwaare-sunkpa aye mu to, amaa lbwaare aseepu biliisa ye nbara akaapropu ye asa mu to agyankpaapu bee biti fees ba mœc mu.

48 Amaa ba man taale nyé ɔkpa mu nu ba bœla su ke ba waa kanin, lií fee asa mu kpini ba taa bamu n-yu mata mu bee nu mu ase.

20

Ba taase Yesu lii mu olon su

(Matiwu 21:23-27; Maki 11:27-33)

1 Nu i ba fee kakaaku Yesu bu kabwaare-sunkpa kasoroga to ee kaapu asa yegé ee tœwe bamu asin danbirasa mu. Nu Aseepu abilisa ye nbara akaapropu ye kade to abilisa gbaa ba tii su, nu ba ba mu ase.

2 Nu ba taase mu ye, "Tœwe ane, animu olon su nu fu su fu waa ato nimu? Animu i sa fu olon manja?"

3 Nu Yesu tœwe bamu ye, "Ngbaa me n biti n taase fane asin ku ke fan lez me kœno.

4 lbwaare kekyugyee mu nu Gyɔn gyee asa mu, ki lii susu nin abee ki lii asa ase?"

5 Nu bamu gbaa-gbaa bamu ba taa kumu su nfeere nu ba ye, "Nu an kan tœwe ye, 'Ki lii susu mu', ee biti o taase ye, 'Mine i waa su nu fan man kœle gyii'?

6 Amaa nu an kan tœwe ye, 'I lii asa ase mu', asa mu kpini bee biti ba twi ane abuu, lií fee ba kœle gyii fee Gyɔn gyé lbwaare ɔtœwero nu."

7 Imu su, ba lee Yesu kœno ye, "An man nyi ntin mu nu Gyɔn kekyugyee mu lií."

8 Nu Yesu tœwe bamu ye, "Kanin bire, ngbaa me n mœe ye n tœwe fane olon mu nu n su n waa inimu kpini."

Kiyasan lii ahayiþu ku su

(Matiwu 21:33-36; Maki 12-1-12)

9 Nu Yesu bœbamu kiyasan nimu ye, "Onyiñ ku dœc wayin kudœc. Nu o taa hayi sa adœcpu ku, nu o kpee ɔkpa naa kyeeerees.

10 Sanja mu nu oyu mu abi kitiyé fuu mu, nu kudœc wuya mu sun mu kuyaafole, kpee ahayiþu mu ase ye ba sa mu wayin oyu abi mu iku lií mu kudœc mu to. Amaa ahayiþu mu ba dayi kuyaafole mu bwiyyaa mu abaa kpan.

11 Nu o bœla bwii sun kuyaafole pœpwe, nu ba bœla bwii dayi mu, waa mu ipœeli to, bwiyyaa mu abaa kpan.

12 Nii ɔ bila bwii sun ɔsasaru, nii ba bila dayi larige mu, lee mu li kudco mu to.

13 "Inimw kamaa mu, kudco wuya mu ye, 'Nene nii n biti n waa? N biti n sun me kokolo to obii, akuto bee biti ba taa beerees sa mu.'

14 "Amaa saha mu nii kudco mu ahayipu ba wu obii mu, ba taa nfere mu su towe ye, 'Cnimi i gye kapatiyeg ogyipu mu, fan yegé a moco mu, ke ato mu a biliŋi ane lee.'

15 Tuto nii ba lee mu li wayun kudco mu to nii ba moco mu.

"Nbunbu, mune gbaa nii oyu kudco wuya mu ii biti ɔ waa ahayipu mu?

16 Kudco wuya mu ii biti ɔ ba moco ahayipu mu, ke ɔ taa oyu kudco mu sa aku."

Nii asa mu ba maa nu fale mu ba towe ye "Ibwaare ɔ taa kanin kpee kata."

17 Nii Yesu kii bamu ansi to, taase bamu ye, "Asinkyan yilasa maa towe ye,

'Kubuu mu nii apoyipu ba kina mu,

kumu i ba biliŋi kibontonbulonto kubuu kpare mu' mu, nene nii u kaapu?

18 Nii okumaa mu nii ɔ tiye kubuu manja su mu, ee biti ɔ gyayi to buriburi. Nii okumaa mu nii kubuu mu ki tiye mu su mu, ee biti ɔ patiyeg to."

Ba taase Yesu lenpoo kika sa Roma Owura lala

(Matiwu 22:15-22; Maki 12:13-17)

19 Nii nbara akaapuru mu ye aseepu abilisa mu ba bii fee kijasan mu nii ɔ bco mu i yii bamu nin. Nii bee biti ɔkpa ba kitaa mu opula manja to. Amaa ba sile asa mu.

20 Yegé abilisa mu ba taa bamu ansi yii Yesu su, nii ba lee apeetipu aku ye ba waa mu ansi su kidanbirasa. Bee fe nfere fee bee biti ba nye Yesu kitaa lui mu asin towesa su, ke ba taa mu sa ɔsuwule ɔkiusuru alulunpu.

21 Imu su apeetipu mu ba towe Yesu ye, "Okaapuru, an nyi fee fu i towe nii fi kaapu kuto mu nii ki buron, nii fu mese meege to, amaa nii fi kaapu Ibwaare ɔkpa mu kyeekeye su.

22 Imu su i daaga fee a ka tuutuu sa Roma Isuwule Owura lala Kayisa, abee a man ka?"

23 Nii Yesu bii fee apeetipu mu bee da mu otu to nin, ke ba nye nu mu kono to asin. Imu su ɔ towe bamu ye,

24 "Fan taa nderebi mu ba ke n kii." Maa wu kumu mu, nii ɔ taase ye, "Animu foto ye kitu i gyan kumu su?"

25 Nii ba lee kono ye, "Owura lala Kayisa lee nin." Nii Yesu towe bamu ye, "Kanin bire fan taa kuto mu nii ki gye Owura lala Kayisa lee mu sa mu, ke fan taa kuto mu nii ki gye Ibwaare lee mu sa Ibwaare."

26 Lii kanan mu nii ɔ lee bamu kono su mu, i kyinkyin apeetipu mu, nii ba laato. Imu su ba man taale ba nye mu kono to asin ku ba taa kitaa mu sakyo mu to.

Kikyini li lewu to ye kekili asin

(Matiwu 22:23-33; Maki 12:18-27)

27 Gyiwu abi kubu mu nii bee tui ye Sadusi mu nii ba ye kelewu kiyini man bu to mu, aku ba ba Yesu ase ye asin taasesa. Nii ba towe mu ye,

28 "Okaapuru, ane naana Mosesi kyvrcsa ane ye, nii oku kan wu san okulapu-kyu, nii ba man kuvge mu, i tiri fee mu-supu ɔ taa mu kili, kuvge nbii sa mu-daa mu.

29 To! Anyibii asuno aku ba kyina ba bu to. Ni i ɔgyankpaapu mu kili ɔkyi mu ni i o man kuvge ni o wu.

30 Ni i ɔnyɔsapu mu kili okulapu-kyi mu, ni i mu gbaa mu wu.

31 Ni i ɔsasapu mu gbaa kili mu, ni i o wu. Ni i waa kanan halu asa asuno mu kpini ba kili mu, yege bamu to ɔku maa ɔkyi mu ba man kuvge.

32 Imu laalaalwé mu okulapu-kyi mu gbaa ba wu.

33 Imu su an biti a taase ye fee ni kake lala mu ni asa kpini ba kan kyinji lu lewu to mu, bamu to omoo ii biti o baa o gye mu-kuli? Lu fee bamu asuno maŋa kpini ba wula kyina kili mu."

34 Ni Yesu lee kɔnɔ ye, "Dulinya nimo to bire asa bee kili.

35 Amaa bamu ni i lbwaare wu ye i dagaa fee ba nyɛ kelewu kyinji, ke ba kyina dulinyaa pupwe to mu, ba man bila ye ba kili.

36 Ba man bila ye ba wu kakaaku, lu fee bee biti ba baa be du nın fee lbwaare nbɔɔ. Ba gye lbwaare nbii lu fee ba maa kyinji lu lewu to su.

37 Ni lu kelewu kyinji asin bire, Mosesi gbaa koole gyii. Kanin su, saŋa mu ni o wu kipunfa maa diye mu, o tɔwe lu lbwaare su ye, mu i gye Abraham maa Isaki ye Gyekobu lbwaare mu.

38 O man gye alewupu lbwaare nın, amaa o gye asa kusa lee nın. Lu fee lbwaare ansi to mu alewupu banimu ba san ba te nkpa to."

39 Ni nbara akaapuru mu aku ba tɔwe ye, "Okaapuru, fu tɔwe kumu kyεekyee."

40 Inimu kamaa mu ɔku man bila taale nyɛ kɔkɔlo ɔsii taase mu sehn.

Omni nii lbwaare wula lee mu asin

(Matiwu 22:41-46; Maki 12:35-37)

41 Ni Yesu taase bamu ye, "Mine su ni bee taale bee tɔwe ye, Omni nii lbwaare wula lee mu gye Owura Dawidi kanaana-bii?

42 Lu fee Dawidi gbaa-gbaa tɔwe mu lln ɔwule mu to ye,
'Onyiripe lbwaare tɔwe me-Nyiripe ye,

"Kyina me gyisa su nfii,

43 naa fuu saŋa mu ni i biti n taa fu dun ana
ba waa fu ayaa ɔgyagakpa."

44 Ni Dawidi gbaa-gbaa ii tui mu ye, 'Onyiripe' bire, nene i waa su ni i gye mu kanaana-bii?"

Nbara Akaapuru

(Matiwu 23:1-36; Maki 12:38-40)

45 Saŋa mu ni asa mu ba san bee nu mu, Yesu tɔwe mu abiulapu mu ye,

46 "Fan kii fan n-yii su danbirasa lu nbara akaapuru mu su. Ba gye bamu ni bee biti ikaale lala kubun bee kyaaboo to, ni bee biti fee ba taa beeerees fwaala bamu agya to, bee biti ba kyina ngya kpare su kabwaare-kule ɔgyanjeekpa ye ɔgyanje gyiikpa.

47 Bee pina akulapu-kyi bee koole bamu akpaara, ni bee yile ipula bee kule kabwaare-kule bvnswisa mu ni i nyɛ pina asa fee ba gye asa danbirasa. Ibwaare ii biti o buite kanin asa maŋa asu gaa."

1 Yesu maa bu kabwaare-sunkpa aye mu to mu, nii o diyaa mu ansi wu ato wuya ana ba maa su afulee bee waa kakkee kidakaa to mu.

2 Nii o bila wu okulapu-kyi otiripu ku gbaa maa taa nderebi anyo ba waa to.

3 Nii Yesu ye, "N towe fane kesintin fee, okulapu-kyi otiripu nimu waa to afulee o kyoo bamu kpini.

4 Asa banimu kpini, ba lee lui bamu afulee gaa mu nii ba su mu to nii. Amaa okyti nimu bire halu maa mu kitiri kinimu mu, o taa mu afulee mu nii o su mu kpini ba waa to."

*Yesu towe kabwaare-sunkpa
aye kiboyi mu asin yila
(Matiwu 24:1-14; Maki 13:1-13)*

5 Nii Yesu abulapu mu aku bee biri kiligiyima bee lii kabwaare-sunkpa aye mu, kanan mu nii ki bwon, ye abuu danbirasa mu nii ba taa rooyi, ye ato mu nii asa ba kee nii ba taa loo obu mu sa lbwaare. Amaa Yesu towe bamu ye,

6 "Imu nii fan wu fale kpini, saja ku ii biti o ba yegé fen mee bila ye fen wu kubuu kulu gbaa ki maa gyan koku su, bee biti ba nun kubuu kumaa nimu tuu kase."

7 Nii ba taase mu ye, "Okaapuru, saja momo nii fale ato nimu a biti a waa? Nii minne sinkaala ii biti i waa kaapu fee saja mu fuu fee kanun ato nimu ii biti i waa?"

8 Nii Yesu lee kono ye, "Fan baa fan da su, ke oku o man pina fane. Lii fee asa gaalaagaa bee biti ba ba me kitu to ba towe ye, 'Me i gye Omu nii lbwaare wula lee mu'. Nii bee biti ba bila towe ye, 'Laalaalwé saja mu tee tiri to'. Amaa fan man buu bamu.

9 Fan kan nu kinaa ye iko su mu, fan man waa kufuu. Idagaa fee fale ato nimu i maa gyankpaa ba kanun rooyi. Amaa i mee kaapu fee laalaalwé mu tee tiri to nnii."

10 Nii Yesu bila kyaga su ye, "Osuwule ii biti o ko ye osuwule, ke awuragyil ye awuragyil ba ko ye abaa.

11 Ke kase ki gyingyen ipula kukwui-kukwui, ke akun ye alo kyajesa a tuye katun kumaa nimu, ke ato mu nii a su kufuu ye isinkaala lala-lala a lui susu.

12 "Amaa rooyi ke inumu kpini i ba mu, bee biti ba kuitaa fane ke ba nyanla fane. Bee biti ba taa fane kpee kabwaare-kule igaanjekpa naa gyii fane asin, ke ba naa tii fane ibu. Bee biti ba taa fane kpee awura ye alunpu ansi to, lui me su.

13 Inumu ii biti i yegé ke fan nye okpa towe asin danbirasa mu sa bamu.

14 Amaa fan yegé i baa i bu fane nfeere to fee, i man dagaa fan yiyee lui asin mu nii fen biti fan naa towe koole fane n-yii mu su.

15 Kpali fee n biti n sa fane kanyaasin, ke n kaapu fane asin mu nii fen biti fan naa towe, yegé fane akisipu oku mee taale kina abee o gyii imcore lu kuto mu nii fan towe mu su.

16 Fane akwugere abee adaa ye asupu abee fane kuvu ana abee akyemine bee biti ba lee fane sa, ke ba mooy fane to aku.

17 Nii okumaa nimu ii biti o kisi fane, lui me su.

18 Amaa halu fane oku kinyinibi kulu gbaa mee ye o fooyi.

19 Fan kan nye nii fan yile fane kukoole-gyii to kenken mu, ii biti i molige fane.

Yesu tɔwə Gyerusalem

kiboyi mu asin yila

(Matiwu 24:15-21; Maki 13:14-19)

20 "Nii fan kan wu fee anaakɔpu ba kyaabɔɔ Gyerusalem kade mu, fen biti fan bu fee kumu kinyita ki tiri to.

21 Kanun su bamu nii ba bu Gyudeya kase su mu, ba lii sile kpee abii to, nii bamu nii ba bu Gyerusalem kade to mɔɔ ba lii, nii bamu nii ba man bu kade mu to mu, ba man loo Gyerusalem kade mu to.

22 Kpalí fee inimu i gye Ibwaare kusu bunte nke mu, imu ii biti i yegɛ Ibwaare Asinkyanyan ylasa mu kpini i ba to.

23 Nii akyii mu nii ba su ito ye bamu nii ba su nbii-nyepusa mu laaku! Lii fee awurufɔ lala a biti a ba tiye kase maŋa su, ke Ibwaare agbu lala mu i ba Gyiwu abi su.

24 Isakunde nii bee biti ba taa mɔɔ Gyiwu abi mu akyii, ke ba kitäa bamu akyii naa biliŋi anye ndendemande ἰσυνώνε su. Nii bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu bee biti ba taa Gyerusalem waa bamu kebiti naa fuu sanja mu nii Ibwaare ɿmina sa bamu mu.

Yesu kibwii ba

(Matiwu 24:29-31; Maki 13:24-27)

25 "Nii ɿsinkaala ii biti i waa kyɔwɛ ye ɔbwaayi ye akyikpebi to. Nii opon ɿlawu ye apaa a maa da su mu, i yegɛ nii kufuu ki kitäa asa mu nii ba bu kase su kpini, ke ba waa yereyere.

26 Nii ba maa kii ba gyoo kanun atɔ mu nii ii biti i waa fale mu, kufuu ii biti i yegɛ asa ba kirin-kirin, kpalí fee atɔ mu nii i bu svsu mu kpini ii biti i gyingyen lii imu ipula.

27 Kanun sanja maŋa mu bee biti ba wu me, Daadimaadi Obii-nyinsa maa su olon ye bonyaa lala n lii abwaare-wule to n ba.

28 Nii fan kan wu sanja mu nii fale atɔ nimi ii biti i piili mu, fan kusu yle ke fan diyya fane ansi svus, lii fee fane kamɔlge mu ki tiri to."

Kijasan li Kidiŋpo oyu su

(Matiwu 24:32-35; Maki 13:28-31)

29 Nii Yesu bɔɔ bamu kijasan nimi yɛ, "Fan kii kidiŋpo oyu yɛ iyu mu nii i san mu kpini.

30 Sanja mu nii fan wu i maa pɔrɔgɛ mu, fen nyi fee kikye ki tiri to.

31 Kanun ɔkpa maŋa su, nii fan kan wu atɔ nimi a maa waa mu, fan bu fee Ibwaare kuwura-gyii mu ki tiri to.

32 "N tɔwə fane kesintin fee, ndaga kakyina nimi to asa ba meɛ yɛ ba wu lɔwɛ, pɔyi ke atɔ nimi kpini i waa.

33 Svsu yɛ kase kpini ii biti i kyun, amaa me kɔnɔ to asin mu bire, i meɛ yɛ i kyun kpaa.

34 "Fan baa fan da fane n-yii su, ke fan man taa fan n-yii sa kensi-gyii gaa, yɛ kata-buu ye kakyina to atɔ bitisa kʊkyɔ, ke kanun kakɛ maŋa kii man ba purigi fane fee ɔduu maa da kunun mu.

35 Kpalí fee ii biti i purigi asa mu nii ba te kase su mu kpini.

36 Imu su sanja kumaa fan baa fan da su, ke fen kule kabwaare-kule ke i lees fane lii atɔ mu nii ii biti i ba fale, ke fan taale yle me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu ansi to."

37 Kakɛ kumaa nimi Yesu u kaapu kabwaare-sunkpa aye mu to, nii kalaatipwe kumaa nimi mɔɔ ee kpee ee de Olifu kibii mu su.

38 Nii nyenyenfuu kumaa numu mao asa mu bee kpee kabwaare-sunkpa aye mu to bee nu mu ase.

22

*Gyudasi kyula ye ee biti
o lees Yesu sa*
(Matiwu 26:1-5; Maki 14:1-2; Gyōn 11:45-53)

1 Nke mu nii Gyiwu abi bee gyii Kesu kono kolojo bodobodo mu nu ba man taa kife tinsa waa to mu tiri to. Kanin saja maaja nii bee tu ye Kanyanje nbuno mu.

2 Nii aseepu bilsa ye nbara akaarwru bee biti ikpa mu nii ba taa kitaa Yesu mao ke oku o man wu, lu fee ba sile sakyu mu.

3 Tuto nii Sitaane taa nfere libi waa Gyudasi mu nii bee tu Isikariyoti mu to. O gye asunpu kudu anyo mu to oku.

4 Nii Gyudasi kpee aseepu bilsa ye kabwaare-sunkpa kikpaara akunpu bilsa mu ase, nii maa bamu ba naa taa nfere okpa mu nii ee biti o lees Yesu sa.

5 Nii i waa bamu okon, nii ba towe kyula ye bee biti ba sa mu afulee.

6 Nii o kyula nii ee biti okpa mu nii o taa lees Yesu sa bamu, kanan mu nii sakyu mu ba man nye wu.

*Yesu asunpu ba lōjo
Kanyanje nbuno agyito*

(Matiwu 26:17-25; Maki 14:12-21; Gyōn 13:21-30)

7 Kake mu nii Gyiwu abi bee gyii bamu Bodobodo mu nii ba man taa kife tinsa waa to, ye Kanyanje nbuno kabwuluru mu kimao fuu.

8 Nii Yesu sun Pita maa Gyōn nii o towe bamu ye, "Fan naa lōjo ato mu nii an biti a taa gyii Kanyanje nbuno agyito mu."

9 Nii ba taase Yesu ye, "Fine nii fii biti fee a naa lōjo imu yila?"

10 Nii Yesu lees kono ye, "Fan maa dan fen loo kade lala mu to mu, fen biti fan gyaña onyuñ ku maa su kolobi ye nkyu. Fan buu mu loo kikpaara mu nii ee loo mu su.

11 Ke fan towe kikpaara wuya mu ye, okaaarwru mu ye, 'Nkii afi obu mu nii maa me abulapu an biti a kyina to gyii Kanyanje nbuno mu?'

12 Ee biti o kaapu fane obu lala ku mu nii ki bu abansuru mu su, nii o lōjo kimu to waa kimu kuto kumaa. Fan lōjo agyito mu yila tuto."

13 Ba lu naa wu ato mu kpini fee kanan mu nii Yesu towe bamu mu. Nii ba kuvla Kanyanje nbuno mu.

Onyiripe Agyito
(Matiwu 26:26-30; Maki 14:22-26; 1 Korinto 11:23-25)

14 Saja mu maa fuu mu, Yesu maa mu asunpu ba naa kyina tuto bee gyii.

15 Nii o towe bamu ye, naafoo n biti gaa fee maa fane an gyii Kanyanje nbuno agyito animu pooyi ke n gyii me awurufu mu.

16 Luu fee n towe fane ye, n man bila ye n gyii fale agyito animu, naa fuu kuto mu nii agyito nimu kigyii kase u kaapu i waa lbwaare kuwura-gyii mu to.

17 Tuto nii Yesu taa koopu mu, nii o taa afwaala sa lbwaare nii o towe bamu ye, "Fan koole kinimu barige to sa abaa.

18 Luu fee n wula towe fane ye, n man bila ye n nuu fale nta nimu naa fuu saja mu nii lbwaare kuwura-gyii mu ki ba mu to."

19 Nu i o taa bodobodo, nu i o fwaala lbwaare, nu i o kpees kumu to sa bamu, towe bamu ye, "Kinumu i gye me kayii-wule mu nu i fane su, n taa lee saraga. Fan gyii kumu taa nyi me."

20 Okpa kulu manja su ba maa gyii kalaatipwe agyito lowe mu, nu i o taa koopo sa bamu towe ye, "Nta nimu i gye lbwaare katowe kyula pupwe mu nu i n taa me nkalan tii imu kono, nu i n kyeege wuriye sa fane."

21 Amaa n towe fane ye, oso mu nu i ee biti o lee me sa mu, maa mu abaa i bu agyito nimu to.

22 Me, Daadimaadi Obii-nyunsa mu n biti n kpee lbwaare ase fee kanan mu nu i lbwaare wula towe yula mu. Amaa omu nu i ee biti o lee me sa mu, mu laaku."

23 Tuto nu i mu abulapu mu ba piili bee taase abaa bamu to emco ii biti o waa kanin asin nimu?

Kamcore-gyii li kibilisa su

24 Nu kamcore-gyii ki tiye Yesu abulapu mu su li i emu nu i o gye bamu to obilisa.

25 Nu Yesu towe bamu ye, "Dulinya nimu to awura bee nyan bamu asa nin, amaa bamu asa mu bee tu bamu ye, 'Ane akyetopu.'

26 Amaa fan man yegye fane lee o baa o du kanin. Fane to emu nu i o gye obilisa mu, o biliyi fee kebii, ke fane egyptkpaaru mo o biliyi fee fane kuyaafole.

27 Omomo i gye obilisa? Omu nu i ee ba kyina nu i ee gyii mu, abee emco nu i ee biya agyito mu? Man gye emu nu i o ba kyina ee gyii mu? Amaa mese me n bu fane ase n sun fee kuyaafole.

28 Me awurufo to mu fan yle me kamaa.

29 Fee kanan mu nu i me-see sa me okpa fee n gyii kuwura mu, kanin okpa manja su nu i ngbaa me n sa fane ye fan gyii kuwura.

30 Nu n kan be gyii kuwura mu, n biti n yegye maa fane an gyii, ke a nuu teeburi kulu su, ke fan kyina nwuragya su ke fan tale Isirayi abi nbunu kudu anyo mu."

Yesu towe ye Pita ii biti

o be kina mu

(Matiwu 26:31-35; Maki 14:27-31; Gyon 13:36-38)

31 Yesu towe Pita ye, "Simon, Simon! Nu nfu! Sitaane kule okpa lbwaare ase, ke o bcola kutuu to kii su kyaale fane fooyi fee ayu waate mu.

32 Amaa Simon, n kule kabwaare-kule sa fu ke fu kikcole-gyii ki man tiye. Nu fu kan kyeege fu nfeere ba me ase mu, waa fu tooomaa ana abulapu mu olon to."

33 Amaa Pita lee kono ye, "Onyiripe, n kwalla me n-yii fee obu kitii to gbaa n biti n buu fu kpee, nu i halii lewu gbaa maa fu an biti a wu."

34 Nu Yesu towe ye, "Pita! Fooyi ke kyaasee o bun kagyanbwé nimu mu, fi biti fu kina ilu isa ye fu man nyi me."

35 Tuto nu i Yesu taase mu abulapu mu ye, "Saaja mu nu i n kyina sun fane yegye fan man su afulee owaakpa ye itaakpe ye asibita mu, fan pan kuto ku?"

Nu ba lee kono ye, "A man pan sehn."

36 Nu Yesu ye, "Amaa nbirenbii bire okumaa mu nu i o su afulee owaakpa ye taakpe mu o taa. Nu i okumaa mu nu i o man su sakunde mu, o fe mu balimaasv ke o taa sooc kuku.

³⁷ Lui fée ba kyvroc me n-yii su asin yila ye, ‘Ba taa mu boga alibi awaapu to.’ Imu su n tōwe fane ye i dagaa fee kanin Asinkyyan yllasa nimu i ba to kesintin nbunbu li me su.’

³⁸ Nu ba tōwe ye, “Onyuripe, kui isakunde anyo ndee.” Nu o lee kono ye, “I kukwē.”

*Yesu taa kensi payi
kule kabwaare-kule
(Matiwu 26:36-46; Maki 14:32-24)*

³⁹ Nu Yesu lui tutō, nu maa mu abūlapu mu ba kpee olifu kibui mu su, fee kanan mu nu ba wula bee waa mu.

⁴⁰ Ba maa fuu opula manja mu, nu o tōwe bamu ye, “Fan kule kabwaare-kule ke fan man lui tiye kvtuu to kui to.”

⁴¹ Maa tōwe kanin mu, nu o nin lui bamu ase gberere naa yoo munja mu amulii su kule kabwaare-kule ye,

⁴² “Nse, nu i gye fu kebiti mu, yegē awurufo anumu i kilige me. Amaa man gye mi kebiti, waa imu nu i gye fu kebiti.”

⁴³ Nu Ibwaare kabcoo lui svusu ba mu ase, ba waa mu ɔlun to.

⁴⁴ Lui kayiyee ye kensi payi su mu, o taa ɔlun kule kabwaare-kule, nu kududuun mu nu u lui mu su u kyole i tiye kase mu i du nin fee nkalan.

⁴⁵ Maa kusū mu kabwaare-kule to mu, o bwii naa tu mu abūlapu mu ba maa de nsire lui bamu kirkine ye koko lo nyita su.

⁴⁶ Nu Yesu taase bamu ye, “Mine i waa nu fan de nsire? Fan kusū kule kabwaare-kule ke fan man lui tiye kvtuu to kui to.”

*Ba kitaa Yesu
(Matiwu 26:47-65; Maki 14:43-50; Gyōn 18:3-11)*

⁴⁷ Saŋa mu nu Yesu san ee maa su ee tōwe mu, nu sakyo ku ba ba lui tutō. Nu mu abūlapu kudu anyo mu to ɔku mu nu bee tui mu ye Gyudasi mu, gyankpaa sakyo mu. Nu o nin tiri Yesu, nu o baari mu to.

⁴⁸ Tutō nu Yesu taase Gyudasi ye, “Kibiri to nu fu su fi lee me, Daadimaadi Obii-nyinsa fi sa?”

⁴⁹ Tuto mu, Yesu abūlapu mu nu ba bu mu ase mu, ba maa wu kvtu mu nu kii biti ki waa mu, nu ba taase Yesu ye, “Onyuripe a lee ane isakunde mu ko?”

⁵⁰ Opula manja to nu abūlapu mu to ɔku ne oseepu bilsa ase kuyaafole gyisa kusū tu.

⁵¹ Amaa nu Yesu tōwe mu abūlapu mu ye, “Fan yegē kanin kiwaa.” Nu Yesu taa mu kibaa mata ɔnyin mu kusū nu ki kyaga su.

⁵² Nu Yesu taase aseepu bilsa ase ye kabwaare-sunkpa akunpu abilsa ye kade to abilsa mu nu ba ba kitaa mu mu ye, “N gye kumu to ɔlun oyu nun nu fan su isakunde ye agulungu ke fen ba ko ye me?

⁵³ Kake kumaa nimu maa fane nin kabwaare-sunkpa aye to, nu fan man kitaa me. Amaa inumu i gye fane saŋa fee Sitaane kitentenbiri to owura maa sun kusun.”

*Pita kina Yesu
(Matiwu 26:57-58, 69-75; Maki 14:53-54, 66-72; Gyōn 18:12-18, 25-27)*

⁵⁴ Tuto nu ba kitaa Yesu, nu ba taa mu kpee Ibwaare oseepu bilsa ase mu kirkpaara su. Nu Pita sii kamaa to o buu bamu kiyaa-kiyaa.

⁵⁵ Ba maa naa fuu mu, ba deela fulon kirkpaara mu nsana bee wule, nu Pita naa sii kyina bamu ase.

56 Nii oseepu bilsa ase mu kibite wu Pita maa te fulon mu ase. O kui mu diin nii o towe ye, "Onyin nimu gbaa tii Yesu su."

57 Nii Pita kyee ye, "Okyi, n man nyi mu kpini-kpini."

58 I maa waa kesin mu, oku mooc bla wu Pita nii o ye, "Ngbaa fu, fu gyee bamu to oku." Nii Pita lees kono ye, "Onyin n man tii su."

59 Saaja gberes kamaa mu, nii oku kyaga su ee towe ye, "Kesintin, i man su imcoreye ye onyin nimu man tii Yesu su, lui fee o gyee Galile obii nun."

60 Nii Pita towe ye, "Onyin, n man nyi asin mu nii fu towe fale su." Saaja mu nii o towe kanin mu, nii kyaase bun.

61 Toto nii Yesu biliyi kui Pita surum. Nii Pita nyinji asin mu nii Onyinirepewula towe mu ye, "Poyi ke kyaase o bun kibwayike kinumu mu, fii biti fu kyee ilii isa ye fu man nyi me."

62 Nii Pita lui naa su gaa.

Ba waa Yesu awurufo

(Matiwu 26:67-68; Maki 14:65)

63 Asa mu nii Yesu bu bamu abaa to mu, bee yooli mu yegge hee dayi mu.

64 Ba waa Yesu kebunbun ansi, nii ba da-da mu itan nii ba ye, "Ibwaare otowepu, kaapu ane emu nii o da fu."

65 Nii ba saale mu asebi gaalaagaa.

Abilisa ba taa Yesu ba bamu egyptekpa

(Matiwu 26:59-66; Maki 14:55-64; Gyɔn 18:19-24)

66 Kayi maa ke mu, ɔsuwule abilisa ye aseepu bilsa ye nbara akaapupu ba ba gyanje nii ba taa Yesu ba bamu asin ogiyikpa mu.

67 Nii ba ye, "Towe ane, fu i gyee ɔmu nii Ibwaare wula lees mu?"

Nii Yesu lees kono ye, "N kan towe fane gbaa fan mee ye fan koole gyii.

68 Nii n kan taase fane asin gbaa, fan mee ye fan lees me asin maaja kono.

69 Amaa lui nbuiubui nimu ii su ii kpee mu, me, Daadimaadi Obii-nyinsa n biti n baa n te Owura lala ɔlunpu Ibwaare gyisa su."

70 Nii bamu kpini ba taase ye, "Kanin su fu i gyee Ibwaare Mu-Bii mu?"

Nii Yesu lees kono ye, "Imu nii fan towe maaja."

71 Nii ba ye, "Mine asin nii an bila an biti a nu tii su? Liu fee an nu asin mu lui mu gbaa-gbaa mu kono to."

23

Ba taa Yesu ba Paleti maa Herodi ansi to

(Matiwu 27:1-2, 11-14; Maki 15:1-5; Gyɔn 18:28-38)

1 Nii kubu mu kpini ba kusaa taa Yesu naa sa ɔsuwule ɔkiisupu Paleti.

2 Nii ba piili bee pwii mu asin nimu su ye, "An wu kanyin nimu maa nyita ane asa ye ba man ka tuutuu sa Owura lala Kayisa. Nii ee tu mu n-yii ye mu i gyee Owura ye ɔmu nii Ibwaare wula lees mu."

3 Toto nii Paleti taase Yesu ye, "Fu i gyee Gyiwu abi owura mu?"

Nii Yesu lees kono ye, "Eehn, imu nii fu towe maaja."

4 Nii Paleti towe Ibwaare aseepu bilsa mu ye kubu damante mu ye, "N man wu onyin nimu n-yii su asin pwisa aku."

5 Amaa ba mata su ye, "O taa mu kikaapu mu towe kusaa Gyiwu abi kpini nkɔlo. O piili lui Galile nin halu ba lui nfii."

6 Paleti maa nu Galile kitu mu, nii o taase ye, "Kanyin maa gye Kagalile-nyin nii?"

7 Maa bu fees Yesu li owura Herodi osuwule su mu, o taa mu kpiya Herodi. Sanja maa to yegē ngbaa mu o bu Gyerusalem.

8 Owura Herodi maa wu Yesu mu, mu ansi i gyii gaa, li fees o wula ee biti mu kyerees ye o wu mu li asin mu nii o nu li mu su mu. O su tamaa fees o wu mu ke o waa adangana ke o wu.

9 Owura mu taase mu asin taasesa kikyo amaa Yesu man lees mu kono.

10 Nii Ibwaaare aseepu bilsa ye nbara akaapuru mu ba maa su ba yile bees pwuu mu.

11 Nii Herodi maa mu anaakopu bee yooli mu, nii ba qmase mu. Nii ba taa kaale bwonswisa danbirasa ku bun mu, nii ba bwiiyaa mu kpee Paleti ase.

12 Kanin kakse maaja nii osuwule okisurupu Paleti maa owura Herodi ba biliyi akyeminepu. Naafco ba kyuna ba gye adun nii.

Ba bun Yesu lewu kypwe

(Matiwu 27:15-26; Maki 15:6-15; Gyon 18:39-19:16)

13 Nii osuwule okisurupu Paleti ti Ibwaaare aseepu bilsa mu ye kade abilsa ye asa mu kpini ba gyanje.

14 Nii o tōwe bamu ye, "Fane i biya ɔnyin numu ye, mu i biya kusu to ɔlun osuwule numu su. Amaa n maa meegē mu asin mu to fane ansi to nfu mu, n man wu fane asin pwisa mu aku mu su."

15 Owura Herodi gbaa o man wu alibi aku li mu su, nii o bwiiyaa mu buya ane. Kesintin to mu, ɔnyin numu man waa alibi mu nii i dagaa lewu.

16 Kanin su n biti n yegē ba tijé mu awule-bi ke n yegē mu o nate.

17 (Li fees Kesi kono kolojo ngyanje kumaa mu, i gye dankaari nii fees Paleti o lees Gyiwi abi mu nii ba tii obu mu mu to oku sa bamu.)"

18 Nii kubu damante mu ba kuusi kono kulan su ye, "Fan taa ɔnyin maaja naa mooc, ke fan lees Barabasi sa ane."

19 Barabasi numu tōwe kusaa asa nkolo nii ba ko ye Roma kibane, nii o bila mooc osa ku imu su nii ba tii mu obu.

20 Paleti maa biti ye o lees Yesu su mu, o bwii tōwe sa bamu.

21 Amaa ba maa su bee kuusi ye, "Fan da mu oyū laasa su, fan da mu oyū laasa su!"

22 Paleti bwii tōwe bamu ase kisasapu ye, "Minē nii? Minē alibi nii ɔnyin maaja waa? N man wu alibi mu nii o waa nii o dagaa lewu. Kanin su n biti n yegē ba tijé mu awule-bi ke n yegē mu o nate."

23 Amaa ba lojo kuusi to kenken fees okpa kumaa su mu ba da mu oyū laasa su. Nii bamu kekuusi mu i gyii su.

24 Imu su Paleti waa mu nferees fees o waa bamu kebiti.

25 Kanin su emu nii ba tōwe ye o lees sa bamu mu, o lees mu sa bamu. Mu i gye Barabasi mu nii ba tii mu obu li mu kitōwe kusaa asa nkolo nii ba ko ye kibane, ye mu osa kimoco su mu. Amaa nii o taa Yesu sa bamu ba naa waa bamu koko biti.

Ba da Yesu oyū laasa su

(Matiwu 27:32-44; Maki 15:21-32; Gyon 19:17-27)

26 Ba maa su bee kpee mu, ba gyanja Simon Kakereni-nyin mu o li kukura ee loo Gyerusalem. Nii ba nyan mu nii o sula oyū laasa mu o buu Yesu.

27 Nii asa damante ku ba buu mu, akyi mu nii bee su bees yiyee bee sa mu mu gbaa ba tii su.

28 Nii Yesu biliŋi tōwē bamu ye, "Gyerusalem akyūsa, fan man su sa mē, fan su sa fane n-yū ye fane-bii ana.

29 Nii fee saŋa ku ii biti o ba, ke ba tōwē ye, 'Kusee i gye sa agbentipu ye ito mu nii i man kouge ku abee anyepu mu nii nbii ba man nyepu.

30 Nii saŋa maŋa to mu,
'bee biti ba tōwē abu ye, "Fan tiyé ane sv!"

Ke ba tōwē adenbi mōo ye, "Fan bun ane sv!"

31 Nii i gye kanin nii ba su bēe waa oyu bumboli* mu, nene nii bee biti ba waa iyu wolesa mu?"

32 Nii ba taa asun libi wuya ana anyo tii Yesu su ba naa mōo.

33 Ba maa naa fuu opula mu nii bēe tii ye "Kumu Kīwee mu", nii ba da Yesu maa asun libi wuya ana mata iyu laasa su. Oku bu mu gyisa su yegē ɔbanban mu mōo bu mu bina su.

34 Nii Yesu tōwē ye, "Nse, taa bamu alibi kee bamu, lii fee ba man nyi kuto mu nii bēe waa." Nii ba tuu nbii barige Yesu ato bunsu to.

35 Asa mu ba yile tutō ba ku mu halu Gyiwu abi abilisa mu bēe waa mu yegereye bēe tōwē ye, "O molige aku, nii o kan o gye Krisito, Ĉmu nii lbwaare wula lee mu, o molige mu n-yū."

36 Nii anaakōpu mu gbaa ba ba ŋmase mu. Nii ba sa mu nta nyajesa.

37 Nii ba tōwē ye, "Nii fu gye Gyiwu abi owura kesintin mu, molige fu n-yū."

38 Nii ba kyurco asin ku mu amu su ye, ĈNIMU I GYE GYUDA ABI OWURA.

39 Asun libi wuya ana mu nii ba saa iyu laasa mu su mu oku piili ee saale Yesu ye, "Man gye fu i gye Ĉmu nii lbwaare wula lee mu? Molige fu n-yū ke fu molige ane?"

40 Amaa ɔbanban mu pūnte mu su ye, "Fu man sile lbwaare, fee kanan mu nii ane kpini an bu kusv bunte kuvlon to fale?

41 Ane bure ba bunte ane kusv kimus okpa su, fee asun libi mu nii an waa mu su. Amaa ɔnyin nimu bure o man waa alibi aku."

42 Nii o tōwē ye, "Yesu, fu kan ba gyii fu kuwura mu, fu nyiŋi mē."

43 Nii Yesu lee mu kōnō ye, "N tōwē fu kesintin to ye, ndaga kake nimu fu biti fu kyuna maa mē-Sē, lbwaare ase Paradise to."

Yesu kelewū

(Matiwu 27:45-56; Maki 15:33-41; Gyōn 19:28-30)

44 I kyina i gye kyōwe amu nsana to nii, nii kitentenbiri ku tiyé ɔsuwule mu kpini su naa fuu kakyuwape kerefi asá saŋa,

45 lii fee kyōwe yegē kida. Nii kītaa kunsa mu nii ki barige kabwaare-sunkpa opula kyurekyurekpa Kīkyurekyure mu to mu, ki kyate to kinyo.

46 Nii Yesu taa obvole lala kuusi ye, "Nse, n taa mē kala waa fu abaa to." Maa tōwē nimu lōwē mu, nii mu ɔfūnté tin.

47 Anaakōpu kūlifa okisupu maa wu ato mu nii i waa mu, o yin lbwaare nii o tōwē ye, "Kesintin, ɔnyin nimu ikpa i kyiigi."

48 Asa mu nii ba ba gyanje tutō bēe ku mu, ba maa wu ato mu nii i waa mu, bamu kpini ba taa nkōlo nyita sawu kpewu.

49 Amaa bamu nii be nyi Yesu mu, ye akyū mu nii ba buu mu li Galile ɔsuwule su ba mu, ba yile kata gberēe bēe ku ato mu nii i waa maŋa kpini.

* **23:31 23:31** Oyu bumboli mu yile sa Yesu mu nii o man waa alibi ku yegē ba waa mu awurufu. Kanin bire iyu wolesa mu nii i yile sa alibi awaapu mu ii biti i nye kusv bunte gaa.

Yesu kipula

(*Matiwu 27:57-61; Maki 15:42-47; Gyon 19:38-42*)

50 Ḷonyin kyu i kyina o bu to nui bese tui mu ye Gyosefu. Nui o lui Gyuda kade mu nui bese tui ye Arimatiya mu, nui o gye nyimisa mu nui mu ikpa ikyiigii nui o su beerees. Nui o tii Gyiwu abi kpini ablisa kubu mu sv.

51 Amaa o man kyula bamu nfeere ye awaasa mu. O kyina ee gyoo lbwaare kuwura-gyii mu nui.

52 Nui o kpee Paleti ase naa kule Yesu kibuni mu.

53 Nui o saate Yesu kibuni mu lui oyu laasa mu sv, nui o taa kitaa fulfuli maale mu, nui o taa mu naa pula kakyan mu nui ba baanje kifole to nui ba man puuta pula oku kumu to mu.

54 I kyina i gye kake mu nui bese kubula bamu n-yui ba gyoo kake fuutesa ake mu.

55 Akyui mu nui ba buu Yesu lui Galile mu, ba buu Gyosefu nui ba naa wu kakyan mu, ye kanan mu nui o taa Yesu kibuni mu pula mu.

56 Nui ba kpewu naa kubula ato liifensa ye ituulale mu nui ba taa ba suswa Yesu kibuni mu. Amaa ba taa beerees sa Mosesi nbara mu, nui ba fuute kake fuutesa kake manja.

24

Yesu kiwu kyinji lui lewu to

(*Matiwu 28:1-10; Maki 16:1-8; Gyon 20:1-10*)

1 Gyiwu abi kake fuutesa ake lui kaake kubwayike mu, nui akyui mu ba taa ato liifensa mu nui ba kubula yila mu kpee Yesu kakyan ase.

2 Ba naa wu fee kubuu mu nui ba taa tii kakyan mu, ku maa gbiliti lui kumu kono sv.

3 Amaa ba maa loo kakyan mu to mu, ba man wu Ḷonyiripe Yesu kubuni mu.

4 I maa waa bamu kananku nui ba yile bese fe imu nfeere mu, opula manja to nui anyin anyo aku ba ba yile bamu ase. Ba bun kikalala mu nui ku njalige su fee bulayi maa weee isee mu.

5 Nui kufuu ku kitaa akyui mu gaa, nui ba nyon bamu amu yii to. Nui anyin anyo mu ba taase bamu ye, "Mine i waa nui fan baa fen biti nyimisa kusa lui alewupu to."

6 C man bu nfi, o kyinji lui alewupu to. Fan nyinji asin mu nui o towe fane saja mu nui o bu fane ase Galile mu ye,

7 "I dagaa fee ba lees me, Daadimaadi Obii-nyunsa mu waa asa libi abaa to, ke ba da me oyu laasa su mco, ke nke nsa kamaa mu, n kyinji lui lewu to."

8 Toto nui akyui mu ba nyinji mu asin mu.

9 Ba maa lui kakyan mu ase ba mu, ba towe asin nmu kpini sa Yesu abulapu kudu aku mu ye asa mu nui ba san mu kpini.

10 Akyui manja i gye Meeri Magidalen, Gyowana, Gyemisi mu-nyi Meeri ye akyui aku, i towe kuto kumaa nmu sa abulapu mu.

11 Amaa abulapu mu ba man koole akyui mu asin mu gyii, lui fee bamu asin mu a du nui fee amelensi-sin mu.

12 Amaa Pita kusun sulé kpee kakyan mu ase. Maa suja ku kakyan mu to mu, o wu kitaa fulfuli mu nui ba taa maale mu mu nkun. Nui o fe imu nfeere kuto mu nui ki waa nui o bwii kpewu.

*Yesu lee mu n-yii kaarpu mu
abułapu anyo Emawusi kade to
(Maki 16:12-13)*

13 Kanū kake manja mu, mu abułapu anyo ba kyina bee kpee Emawusi kade to. Lii Gyerusalem kpee tuto gyé imaali asuno.

14 Ba maa kyina ba naa bee kpee mu bée tōwe abaa ase lii ato mu nii i waa mu kpini su.

15 Ba maa tōwe abaa ase nii bée waa kiligyma lii ato mu nii i waa mu su mu, Yesu gbaa-gbaa ba bamu ase yegē maa bamu ba naa.

16 Amaa lbwaare man yegē nii ba bu mu.

17 O taase bamu ye, "Mine kiligyma nii fan naa fen biri kanin?"

Nii ba sii yule nyarje bamu ansi to.

18 Bamu to omu nii bée tu mu ye Kelopasi mu taase mu ye, "Fu nkun i gye ofo mu nii fu bu Gyerusalem nfū nii fu man nyi asin mu nii i waa tuto nke nnyo nimu to?"

19 Nii Yesu taase bamu ye, "Mine asin?"

Nii ba lee kono ye, "Lii Yesu Kanasareti-nyin mu su. O kyina o gye lbwaare atowepu nii, nii olon bu mu atowesa ye mu awaasa kpini to lbwaare ye asa kpini ansi to.

20 Ibwaare aseepu bila ye ɔsuwule akisuru ba taa mu sa ye ba mooc nuu ba da mu mata oyu laasa su mooc.

21 Amaa naafoo an kyina an su tamaa fee mu i gye omu nii ee ba o ba koole ane Isirayi abi yegē. Kotó mu nii ki bilaat ki tii su i gye ye, ndaga i gye kake sasapu nii asin nimu a maa waa.

22 Imu nii i bila i tii su i gye ye, ane akyuu mu aku ba yegē nii i kyinkyn ane. Ba kpee kakyan mu ase naa loo to nyenyenfuu nimu,

23 amaa ba man wu mu kibuni mu. Ba ba tōwe ane ye ba nyi ansi su kileekaapu nii ba wu lbwaare n boc ba maa tōwe bamu ye Yesu bu nkpa to.

24 Nii ane to aku ba kpee kakyan mu to nii ba naa wu kanan mu nii akyuu mu ba ba tōwe mu, amaa ba man wu mu."

25 Nii o tōwe bamu ye, "Mine kimelensi ndee? Mine i waa nii fane nfeere i du swii-swii kanin, nii fan mee koole asin mu nii lbwaare atowepu ba wula tōwe yila mu gyi bilen?

26 Ye i dagaa fee Omu nii lbwaare wula lee mu o gyii fale awurufo poysi ke o loo mu bonyaa to?"

27 Nii Yesu maa piili lii Mosesi nbara ye lbwaare atowepu kikaapu mu su mu, o lee asin mu nii Asinkyan yilasa mu kpini i tōwe lii mu su mu kaapu bamu.

28 Ba maa tiri kade-bi mu nii bee kpee mu to mu, nii Yesu waa fee maa biti o kyon kade mu su.

29 Amaa ba kule mu gaa tōwe ye, "De ane ase, lii fee saja kyon, kyowē luwē." Imu su o loo naa kyina bamu ase.

30 Saaja mu nii maa bamu ba kyina ke ba gyii mu, o taa bodobodo nii o fwaala lbwaare, nii o kpees kumu to nii o taa sa bamu.

31 Tuto nii bamu ansi i bugi nii ba bu mu, nii o nyaa bamu ansi su.

32 Nii ba taase abaa ye, "Saaja mu nii anaa mu an naa ɔkpa to nii ee tōwe ee sa ane nii ee lee lbwaare Asinkyan yilasa mu ee kaapu ane mu, ane n-yii i man dii ane?"

33 Nii ba kusu bwii kpee Gyerusalem bilen. Tuto manja nii ba naa wu kudu ɔku mu ye asa mu nii ba bu bamu ase mu ba maa gyanje,

34 Nii baa tōwe ye, "I gyey kesintin nii ye Ḍonyiripe mu kyinji nii o lees mu nii kaapu Simon."

35 Tuto nii asa anyo mu gbaa ba tōwe kuto mu nii ki waa ɔkpa to ye kanan mu nii ba bu Yesu saŋa mu nii o kpeえ bodobodo mu to mb.

Yesu lees mu n-yii kaapu mu abulapu mu

(*Matiwu 28:16-20; Maki 16:14-18; Gyɔn 20:19-23; Asunpu 1:6-8*)

36 Ba maa san ba yile baa tōwe fale asun mu, nii Yesu gbaa-gbaa ba yile bamu to, nii o tōwe ye, "Keyuula ki ba fane su."

37 Bamu nkolo n ɻjmaa bamu nii kufuu ki kitaa bamu, nii ba fe nfere fees ba wu obuni nii.

38 Nii o tōwe bamu ye, "Mine i waa nii i tcɔrcɔ fane, nii mine i waa nii fan san fen gyii imoore fane nfere to?

39 Fan ki me abaa ye me ayaa. Man gyey me nii abee? Fan mata me ke fan ki, obuni man su kayi-wule ye awuya, fees kanan mu nii n su fale?"

40 Maa tōwe fale lwoe mu, o taa mu abaa ye mu ayaa kaapu bamu.

41 Ba maa man pita koole mu gyii li kensi-gyii ye adangana nimu su mu, o taase bamu ye "Fan su agyito ku nfui fan gyii?"

42 Nii ba taa ɔkun ɻjasisa kidiye sa mu,

43 nii o koole kumu we bamu ansi to tutu.

44 O tōwe bamu ye, "Saŋa mu nii n kyina n bu fane ase mu, n tōwe fane asin nimu ye, asin kumaa mu nii ba kyvrcɔ yila li me su, Mosesi nbara to ye lbwaare atowepu kikaapu ye lloŋ mu to mu, i dagaa fees i maa ba to.

45 Nii o bugi bamu nfere ke ba nyey nu Asinkyay yulasa mu kase.

46 O tōwe bamu ye, "Asin mu i tōwe ye, Ḍmu nii lbwaare wula lees ii biti o gyii aworwof ke o wu, ke o kyinji li alewupu to kake sasapu.

47 Nii i dagaa fees ba tōwe Asin danbirasa mu sa asa kpini mu kitu to, ke asa ba kyeege bamu nfere li alibi to ba lbwaare ase ke o taa bamu alibi kee bamu. Nii i dagaa fees ba piili asin nimu kitōwe li Gyerusalem kade to.

48 Fane i gyey kesintin agyipu li ato nimu kpini su.

49 N biti n biya fane Kayaayu Kyirekyire mu nii me-Se kyina da mu kokoło su ye ee biti o sa fane mu. Amaa fan kyina kade lala nimu to naa fuu saŋa mu nii Kayaayu mu olon mu ii biti o li susu ba fane su."

lbwaare ɔlɔn kukuri

Yesu kpee susu

(*Maki 16:19-20; Asunpu 1:9-11*)

50 Yesu maa taa mu abulapu mu li Gyerusalem kade to bee kpee naa tiri Betani kade to. Tuto nii o kusaa mu abaa susu nii, o waa bamu kusee.

51 Maa dan san ee waa bamu kusee maŋa nii lbwaare taa mu li bamu ase kpee susu.

52 Nii ba munja sun mu nii ba taa kensi-gyii lala bwii kpee Gyerusalem kade to.

53 Nii ba kyaga su kyina kabwaare-sunkpa aye mu to baa yin lbwaare.

Yesu Krisito Asin Danburasa fée kanan mu nu Gyon kyurco mu

Ibwaare Kono To Asin Mu Ba Bili Nyimisa

1 Lui npiili ase, pooy ke Ibwaare e tuu dulinyaa mu, emu nu o gye Ibwaare kono to Asin mu bu to. Nu Ibwaare Kono to Asin mu maa Ibwaare i bu to, nu Kono to Asin manja i gye Ibwaare.

2 Lui koo npiili ase mu, Kono to Asin mu maa Ibwaare i bu to.

3 Kono to Asin mu su nu o bolla tuu kuto kumaa. Sehn man bu to nu man gye mu kono to Asin mu su nu o bolla su tuu kumu.

4 Ibwaare Kono to Asin mu to nu nkpa i bu, nu nkpa manja u njmanje to u sa asa kpini.

5 Kajmanje mu u njmanje kitentenbiri to, nu kitentenbiri mu man taale dunla kajmanje mu kakaaku.

6 Onyin ku kyina o bu to, nu Ibwaare sun mu, bee tuu mu ye Gyon.

7 Gyon ba nun o ba towe kesintin asin lui kajmanje mu su sa asa, ke okumaa nimu o nyue nu ke o koole gyii.

8 Man gye Gyon gbaa-gbaa i gye kajmanje mu, mae mu ba nun ke o ba towe asin lui kajmanje mu su.

9 Kesintin kajmanje mu nu kui njmanje sa asa kpini mu, kui ba dulinyaa to.

10 Dulinya nimu to nu Ibwaare kono to Asin mu wula o bu. Nu mu su nu Ibwaare bolla tuu dulinyaa mu, nkkee dulinyaa asa ba man buu mu.

11 O ba mu gbaa-gbaa mu osuwule su, amaa mu gbaa-gbaa asa ba man koole mu.

12 Amaa asa mu nu ba koole mu, nu ba koole mu gyii mu kpini mu, o sa bamu okpa ye ba be biliyi Ibwaare mu-bii ana.

13 Ba man biliyi mu-bii ana bolla nyimisa kakuyuge su, abee nyimisa koko biti su, abee onyin kebiti su. Amaa Ibwaare gbaa-gbaa u yege nu ba be biliyi mu-bii ana.

14 Nu Omu nu o gye Ibwaare Kono to Asin mu ba biliyi nyimisa, nu o ba kyina ane ase kase su. An wu mu bonyaa kpare, mu nu i kaapu fée, mu i gye Ibwaare Mu-Bii kulan kopen mu. Nu kabwaala ye kesintin ki bolla mu.

15 Mu asin nu Gyon daa ee towe ee kaapu to, nu o lees kono kenken ye, "Omumu asin nu n wula towe fane, nu n towe ye, 'Omu nu o bu me kamaa to ee ba mu kyo me, nu o wula o bu to pooy nu ba kuvuge me mu.' "

16 Lui mu kabwaala mu nu ki bolla mu to gaa su mu, ane kpini an nyue kusee kokyoo-kokyoo.

17 Ibwaare bolla Mosesi su taa nbara mu sa. Amaa kabwaala ye kesintin bire bolla Yesu Krisito su nun ba.

18 Nu oku man riuta wu Ibwaare kakaaku, amoco mu-bii kulan mu nu ngbaa mu o gye Ibwaare, nu o bu Ibwaare ase mu, i lees Ibwaare kedubi kaapu.

*Gyon Okyugyeepu Tewe
Asin Lui Yesu Su
(Matiwu 3:1-12; Maki 1:1-8; Luka 3:1-8)*

19 Nii Gyiwu abi alvñpru mu nii ba bu Gyerusalem mu ba sun Ibwaare aseepu ye Lewi abi * Gyon ase ba naa taase mu ye, "Fu i gye animu?"

20 Nii Gyon man kina kitowé, amaa o tówe bugi to ye, "Man gye me i gye Krisito, Omu nii Ibwaare wbla lee mu."

21 Nii ba taase mu ye, "Kanin bire, animu i gye fu? Fu i gye Ibwaare otowepu Eligya mu?"

Nii o ye, "Ayee! Man gye me i gye Eligya."

Nii ba bila taase mu ye, "Fu i gye Ibwaare otowepu mu nii an ku mu okpa mu?"

Nii o lee kono ye, "Ayee."

22 Imu kamaa mu ba bila taase ye, "Animu bire i gye fu? Lee kono sa ane, ke a nye asin ku naa tówe bamu nii ba sun ane mu. Csa mo bire gbaa i gye fu?"

23 Nii Gyon lee kono ye, "Me i gye obule mu nii kii kuusi ofuli su ye, 'Fan kyiigi okpa mu sa Onyiripe mu.' Fale nii Ibwaare otowepu Isaya kyuroo yila Ibwaare asin mu to mu."

24 Nii Farasii abi aku ba sun nbœ Gyón ase,

25 ba naa taase mu ye, "Fu maa man gye Krisito mu, abes Eligya, abes Ibwaare otowepu mu, miné i waa su nii fii gyee asa Ibwaare kekyugyee?"

26 Gyon lee bamu kono ye, "N su nkyu nii n gyee asa Ibwaare kekyugyee. Amaa oku yile fane to nii fan man nyi mu.

27 Mu i gye omu nii o bu me kamaa to ee ba mu. Amaa n man dagaa gbaa n sanje mu asibita ife."

28 Asin nimu kpini i waa Betani kade to nin. Betani bu Gyôdan obun benbe kyowé olukpa, katin mu nii Gyon ii gyee asa Ibwaare kekyugyee mu.

Yesu, Ibwaare Kabulupu mu

29 Imu lukaake Gyón maa wu Yesu maa naa ee ba mu ase mu, o tówe ye, "Fan kui, onimu i gye Ibwaare kabulupu, mu nii ee biti o taa mu n-yi lee saraga ke asa kpini ba nye alibi kitaakée mu.

30 Onimu i gye omu nii n wula n tówe mu asin ye, 'Onyin ku bu me kamaa ee ba, nii o kyo me, lu fee o wula o bu to poyi nii ba kuvuge me.'

31 Me gbaa-gbaa me bire n man n daa n nyi mu, amaa kuto mu su nii Ibwaare sun me ye n ba gyee asa Ibwaare kekyugyee mu, ke n ba nye lee mu ifuli kaapu Isirayi abi mu."

32 Nii Gyon gyii imu kesintin tówe ye, "N wu Kayaayu Kyurekyire mu ki maa kpilige lu susu fee kuwura-lopo nii ki ba kyina sii mu su.

33 Naafœ ngbaa me n man n wula n nyi mu, amaa Ibwaare mu nii o sun me ye n ba gyee asa Ibwaare kekyugyee mu, i tówe me ye, 'Omu nii fu kan wu me Kayaayu ki maa kpilige lu susu ba kyina sii mu su mu, mu i gye omu nii ee biti o taa me Kayaayu mu gyee asa.'

34 N wu nimu kpini nii n gyii imu kesintin ye onimu i gye Ibwaare Mu-Bii mu."

Yesu Abülápú Gyankpaasa

35 Lukaake mu, Gyón maa mu abülápú anyo ba bila ba yile tutó.

36 Maa wu Yesu maa naa ee kyon mu, o tówe ye, "Fan kui, Ibwaare Kabulupu mu ndee!"

* **1:19 1:19** Lewi abi ba gye asa mu nii bee kye Ibwaare aseepu mu bamu kusun mu to.

37 Gyōn abūlapu anyo mu ba maa naa tōwe kanin mu, nii ba buu Yesu.

38 Yesu maa biliñi kii mu, o wu ba maa buu mu, nii o taase bamu ye, "Minē nii fen biti?"

Nii ba lee kono ye, "Rabi, fne nii fu te?" (Rabi kase i gye ye Ḫakaapuru).

39 Yesu tōwe bamu ye, "Fan ba kii katin mu nii n te."

Imu su ba buu mu naa wu katin mu nii o te. Saña maña to gye kalaatipwe su kerefi ana to. Nii ba kyuna mu ase kake maña.

40 Asa anyo mu nii ba nu asin mu nii Gyōn tōwe, nii ba buu Yesu mu, bamu to oku i gye Simon Pita mu-supu Andiruwu.

41 Kuto mu nii Andiruwu gyankpaa waa i gye ye, o biti mu-daa Simon nii o tōwe mu ye, "An wu Mesaya[†] mu." Mesaya mu kase i gye ye, Čmu nii Ibwaare wula lee ye o ba molige asa.

42 Nii Andiruwu taa mu-daa Simon kpee Yesu ase.

Yesu kii mu, nii o tōwe mu ye, "N nyi fee fu i gye Simon, Gyōn mu-bii-nyinsa mu. Amaa bee biti ba tu fu ye Kefasi" (Giriki katōwe to i gye ye Pita, nii kumu kase i gye ye kifole.)

Yesu Tii Filipu Maa Nataneli

43 Imu lukaake mu, Yesu waa nfēerē fee ee biti o kpee Galile ɔsuwule su. O wu Filipu, nii o tōwe mu ye, "Ba buu me!"

44 Filipi li Betisayida kade to nii tutu nii Andiruwu maa Pita gbaa ba lu.

45 Nii Filipu wu Nataneli nii o tōwe mu ye, "An wu emu nii Mosesi wula kyurco mu asin waa Nbara iwule to, nii Ibwaare atōwepu gbaa ba kyurco mu asin yula mu. Mu i gye Yesu, Gyosefu nii o li Nasareti kade to mu mu-bii."

46 Nii Nataneli taase mu ye, "Amoo, kuto danburasa ku i taale li Nasareti kade to?"

Tutu nii Filipu tōwe mu ye, "Ba kii."

47 Yesu maa wu Nataneli maa naa ee ba mu ase mu, o tōwe ye, "Kesintin to, Isirayi onyin gbaa-gbaa ndee, nii antjesa ku man bu mu to."

48 Nii Nataneli taase Yesu ye, "Nene nii fu waa fii nyi me?" Yesu lee mu kono ye, "N wu fu saña mu nii fu bu figi onyin to, poyi nii Filipu tu fu mu."

49 Nii Nataneli tōwe Yesu ye, "Ḱakaapuru, fu i gye Ibwaare Mu-Bii mu! Nii fu i bila fu gye Isirayi abi Owura mu."

50 Tutu nii Yesu tōwe mu ye, "N maa tōwe fu ye, n wu fu fu maa bu figi onyin to su nii fu koole gyii? Fii biti fu ba wu ato damante mu nii i kyo unumu gbaa."

51 Nii Yesu bwii kyaga su ye, "N tōwe fane kesintin ye, fane kpini fen biti fan wu susu maa bugi to, ke Ibwaare nboo ba ba bee dii bee kpilige me, Daadimaadi Obii-nyinsa su."

2

Yesu biliñaa nkyu waa nta kikyufō to

1 Nke nsa kamaa mu, ba kpii ɔkyufō Kena kade to Galile ɔsuwule su. Yesu mu-nyi bu tutu.

[†] **1:41 1:41** Hibriwu katōwe to mu, bee tu Čmu nii Ibwaare wula lee ye o ba molige asa mu ye 'Mesaya', nii Giriki katōwe to moe bee tu mu ye Krisito.

- 2** Nii ba da kibaa to tui Yesu maa mu abūlapu gbaa kikyūfō mu to.
- 3** Sanja mu nii nta i pwage bamu mu, Yesu mu-nyi tōwe mu ye, "Bamu nta i lōwe."
- 4** Nii Yesu lee kōno ye, "Ökyi, man tōwe me kuto mu nii n waa. Mē sanja* man pui fvu."
- 5** Nii mu-nyi tōwe nta ayepu mu ye, "Kuto kumaa mu nii o tōwe fane ye fan waa mu, fan waa."
- 6** Nii nkyu afbōle alan asiye i yile tutō, imu nii ba su bēe waa Gyiwu abi anaana-to ineesi kifwui. Nii kufvole kulan kumaa ki taale gyii igałon adunyā abeez adisa.
- 7** Nii Yesu tōwe nta ayepu mu ye, "Fan saa nkyu bōla alan mu kpini." Imu su ba saa nkyu bōla alan mu kpini bilibili.
- 8** Nii o tōwe ba mu ye, "Fan nye imu iku naa sa nta ayepu obilisa mu." Nii ba waa kanin.
- 9** Nta ayepu obilisa mu maa daa nuu nkyu mu nii i bilini nta mu kui mu, o wu fee i bürön. O man nyi katün mu nii i lui, amaa ayepu mu nii ba saa nkyu mu bire be nyi. Nii o tui ökyūfō mu-kuli mu lui ikaa su.
- 10** Nii o tōwe mu ye, "Ökumaa nimu i daa kilee nta danburasa poyi. Nii sanja mu nii ökumaa nimu nuu fvu mu, ke o lan biya nta mu nii i man bürön mu. Amaa fu taa imu nii i bürön yila ba fvu sanja nimu."
- 11** Inimu i gye asin kyinkyinsa gyankpaasa mu nii Yesu waa. O waa imu Kena kade to Galile osuwule su. Tutō nii o lee mu bonyaa mu kaapu. Nii mu abūlapu mu ba koole mu gyii.
- 12** Inimu kamaa mu maa mu-nyi ye mu-supu ana ye mu abūlapu ba lui tutō kpee Kapanum kade to. Nii ba kytina tutō nke nkvi.

Yesu lōjō Kabwaare-sunkpa aye mu to

(Matiwu 21:12-13; Maki 11:15-17; Luka 19:45-46)

- 13** Sanja mu nii Gyiwu abi Kesu kōno Kanyanje nbuno ki san gberes ki fuv mu, Yesu kpee Gyerusalem kade to.
- 14** Maa fvu tutō mu, nii o kpee kabwaare-sunkpa opula mu to. Nii o wu anyin akv ba maa fe inaate, ye nbulupu ye awura-lōpo yegē akv moč ba te iteeburu ase bēe kyere afulee.[†]

15 Nii o taa çfe waa kokyukyuv gyan bamaa bamu inaate ye nbulupu lui kabwaare-sunkpa opula. Nii o yase bamu afulee abi to, nii o bala bamu iteeburu bun.

16 Nii o tōwe bamu nii bēe fe awura-lōpo mu ye, "Fan lee bamu lui nfi. Fan man taa Mē-Se aye bilini kigya ogiyikpa."

17 Nii mu abūlapu mu ba nyinji Asinkyan yilasa mu nii i tōwe ye, "Kebiti mu nii n su sa kabwaare-sunkpa aye mu kii gyii mi kumu."

18 Nii Gyiwu abilisa mu ba taase mu ye, "Minē asin kyinkyinsa nii fi taale waa kaapu ane, ke i kaapu fee fu su ökpa fu waa inimu?"

19 Nii Yesu lee kōno kijasan to ye "Fan boyi kabwaare-sunkpa aye nimu, ke n taa nke nsa kusaa kumu yi."

20 Nii Gyiwu abi mu ba taase mu ye, "Nsu adına ye asiye nii ba taa poyi Kabwaare-sunkpa aye nimu, nii fee fu fu ye fi taale taa nke nsa kusaa kumu yi?"

* **2:4 2:4** Inimu u kaapu sanja mu nii Yesu bonyaa mu ii biti o lui ofuli, ke asa ba bii fee mu i gye ibwaare mu-bii mu. † **2:14 2:14** Gyiwu abi ba su bamu afulee bēe kyere Roma abi afulee.

21 Kabwaare-sunkpa aye mu nii Yesu tōwe kumu asin fale, i gye mu gbaa-gbaa mu kayii-wule nii, man gye kabwaare-sunkpa aye mu gbaa-gbaa.

22 Imu su saja mu nii Ibwaare kyiini mu li lewu to mu, mu abulapu mu ba nyiini ye o wula tōwe bamu inimū. Nii ba koole Asinkyanyan yilasa mu ye asin mu nii Yesu tōwe bamu mu gyii.

23 Asin kyinkyinsa kokyoo mu nii o waa Gyerusalem kade to saja mu nii Gyiwi abi bee gyii bamu Kesi kono Kanyanje nbuno mu, asa gaalaagaa ba wii nii ba koole mu gyii.

24 Amaa Yesu bire, o man taa mu n-yii tuu bamu su, lii fee o nyi kanan mu nii asa kpini ba du.

25 Nii i man tiri mu fee oku o tōwe mu kanan mu nii asa ba du, lii fee o nyi koto mu nii ki bu asa nkolo to.

3

Yesu kaaru Obilisa Nikodemusi

1 Onyin ku li Farasii* kubu mu to nii bee tii mu ye Nikodemusi, o gye Gyiwi abilisa mu to oku nii.

2 Mu i ba Yesu ase kagyanbwē ku, nii o tōwe Yesu ye, "Okaarupu, an nyi ye Ibwaare i sun fu ye fu ba kaaru ane. Li fee oku mee taale waa asin kyinkyinsa mu nii fu waa fale, amcoo Ibwaare tii mu su."

3 Nii Yesu lii kono ye, "N tōwe fane kesintin ye, oku mee taale wu ke o bu Ibwaare kuwura-gyii mu, amcoo o yegē nii ba bwii kuvuge mu."

4 Nii Nikodemusi taase ye, "Nene nii ba bila ye ba kuvuge nyimisa mu nii o tee dan? E taale bila bwii loo mu-nyi otso to ke ba kuvuge mu?"

5 Nii Yesu lee mu kono ye, "N tōwe fu kesintin ye oku man bu to o taale loo Ibwaare kuwura-gyii mu to, amcoo o yegē nii ba gyee mu Ibwaare kekyugyee maa Kayaayu Kyirekyire mu kigyee, ke o nyē kakuvuge pwpwe.

6 Nyimisa kuvuge nyimisa fee mu keduli nii, nii Ibwaare Kayaayu mu i kuvuge nyimisa fee Ibwaare keduli nii.

7 Man yegē i kyinkyin fu fee, n maa tōwe fu ye i dagaa ba bwii kuvuge okumaa nii.

8 Afuu ii da ii kpee katin mu nii ii biti. Fii nu imu su, amaa fu man nyi katin mu nii ii lii ye katin mu nii ii kpee. Kanin nii okumaa mu nii ba kuvuge mu Ibwaare Kayaayu mu to mu du."

9 Nii Nikodemusi taase ye, "Nene nii inimū i taale waa?"

10 Nii Yesu lee kono ye, "N nyi fu maa gye Isirayi okaarupu kpare, nii fu man nu inimū kase?

11 N tōwe fu kesintin ye, imu nii an nyi mu nii an tōwe, nii imu nii an wu mu, nii an lee an tōwe. Amaa fan mee koole ane asin tōwesa fen gyii.

12 N maa tōwe fane kase su asin nii fan maa koole gyii fale mu, nene nii fan taale koole susu asin gyii?

13 Oku man piita lii kase su kpee susu, amcoo me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu nii n lii susu ba kase su mu.

14 Saaja mu didaa mu, fee kanan mu nii Ibwaare yegē nii Mosesi taa opole ḥalige waa kinanse† nii o maale oyu, kusaa kumu ifuli mu su, nii

* **3:1 3:1** Farasii abi ba gye Asinkyanyan yilasa mu anyipu mu nii bee kaaru fee bee sun Ibwaare ba kyo okumaa nii. † **3:14 3:14** Saaja mu nii Onyuripe brite Isirayi abi kusu, nii o sun ananse nii ba be duji bamu mu, o tōwe Mosesi ye o waa opole kinanse maale oyu su. Nii okumaa mu nii kinanse dun mu, nii o kuso mu ansi ku kibulito kinanse mu, nye alafnya.

asa ba kū nū ba nyē nkpa mu, kanin manja nū ii tiri fēe ba kusaa mē, Daadimaadi Obii-nyinsa mu sasū,

15 ke əkumaa mu nū o kōole me gyii mu o nyē nkpa kakpaa.

16 "Lū kanan mu nū Ibwaare su kebiti sa dulinyaa tō asa gaa su mu, o lees mē, Mu-Bii kwlñ kpen mu sa, fēe əkumaa mu nū o kōole me gyii mu, mēes ye o foysi, amaa ee biti o nyē nkpa kakpaa.

17 Lū fēe Ibwaare man sun mē, Mu-Bii mu ba dulinyaa nūmu tō, ye n ba bun kūmu tō asa kwpwe, amaa o sun me nūn ye n ba waa bamu omolgepero.

18 Əkumaa mu nū o kōole me gyii mu, Ibwaare mēes ye o bun mu kwpwe, amaa əkumaa mu nū o man kōole me gyii mu, Ibwaare wula bun mu kwpwe. Lū fēe o man kōole me, Ibwaare Mu-Bii kwlñ kpen mu gyii.

19 Kanan mu nū kwpwe kubun mu ki ba mu i gye ye, iŋmajesa mu i lū sasū nūn ba dulinyaa tō, amaa asa bee biti kitentenbirī mu ba kyo iŋmajesa mu, lū fēe bamu asunsunsa i gye alibi nūn.

20 Lū fēe əkumaa mu nū eē waa alibi mu ii kisi iŋmajesa mu, nū o mēes ba iŋmajesa mu tō, ke mu alibi i ba lū ifuli.

21 Amaa əkumaa mu nū eē waa atō mu nū i de əkpa mu bire, eē ba iŋmajesa mu tō, ke asa ba nyē wu fēe mu atō waasa mu i gye imu nū Ibwaare ii biti."

Yesu maa Gyōn Okyugyeepu

22 Inimū kamaa mu Yesu maa mu abūlapu ba lū Gyerusalem kpee Gyudeya osuwolé su. O kyina tutō nke nyō ku maa bamu, nū o gyee asa Ibwaare kekyugyee.

23 Kanin saja manja nū Gyōn Okyugyeepu mu gbaa bu Anon kade mu nū ki tiri Salim mu to. Ee gyee asa Ibwaare kekyugyee, lū fēe nkyu i kyina i kyo tutō gaa, nū asa bee kpee mu ase yegē ee gyee bamu.

24 Saja manja, ba man piuta tii Gyōn obu.

25 Nū imōore i tiye Gyōn abuupu ye Gyiwu nyimisa ku nsana lū anaana to ineesi kifwū su.

26 Nū Gyōn abūlapu ba ba mu ase ba towē mu ye, "Okaapuru, onyin mu nū an wu mu Gyōdan əbun benbe mu, omu nū fu gyii mu asin kesintin mu gbaa ii gyee asa Ibwaare kekyugyee, yegē asa kpini bee kpee mu ase."

27 Nū Gyōn lee bamu kono ye, "Nū Ibwaare man kan taa kuto ku sa əku mu, o mēes taale nyē kīmu.

28 Fane gbaa-gbaa fane fen biti fan gyii me kesintin fēe, n wula towē fane ye, 'Man gye me i gye Krisito, Omu nū Ibwaare wula lee mu.' Amaa Ibwaare sun mē nūn ye n gyankpaa ba lojō əkpa yila mu."

29 Nū o bo kujasan ye, "Omū nū o su əkyūfō mu i gye əkyūfō mu-kuli. Əkyūfō mu-kuli mu kyemine bire eē yile ee gyoo nūn. Nū o kan nu mu əbūle mu, mu ansi i gyii. Kanin manja su nū nbiunbi mi ansi i gyii gaa.

30 I dagaa fēe Yesu kütü ki ba ki dii ki tii su, ke me Gyōn kütü mōo ki ba kase.

31 "Omū nū o lū sasū ba mu kyo əkumaa nūmu. Omū nū o lū kase su mu gye kase nūmu su nyimisa nūn, nū kase nūmu su asin nū eē towē. Nū omū nū o lū sasū mu kyo əkumaa nūmu.

32 Imu nū o wu ye imu nū o nu mu, imu kesintin nū ee gyii mu, nkees oku mēes kōole mu kesintin kigyiī mu ee gyii.

33 Amaa əkumaa mu nū eē kōole mu asin mu gyii mu, imu u kaapu fēe Ibwaare gye kesintin wuya.

34 ॐ नि ल्बारे सु मु मु, ल्बारे असि नि ए तोवे, लि फे ल्बारे सा मु कायायु मु नि कि मन सु ओका.

35 मे-से ल्बारे मु इ बिति मु-बी कुलू मु, नि ओ ता कुतो कुमा वा वा मु किबा तो.

36 नि ओकुमा मु नि ओ कोचे मु-बी मु ग्यी मु सु नक्पा काकपा. आमा ओमु नि ओ मन नु सा मु-बी मु, ओ मेस ये ओ न्ये नक्पा काकपा, आमा ल्बारे अग्बु मु इ दे मु सु.”

4

Yesu तोवे

Kasamariya-kyū ku ase

1 इ मा बा फे ये सु बि फे फरासी अबि मु बा नु ये ए न्ये अबुलापु नि ए ग्ये बामु ल्बारे केक्युग्ये ओ क्यो ग्यो.

2 केसिंति तो बिरे, ये सु ग्बा-ग्बा मन ग्ये असा ल्बारे केक्युग्ये, अमो मु अबुलापु नकू इ ग्ये असा.

3 ये सु मा बि कानू मु, ओ कुसु लि ग्युदेया ओसुव्वु सु ब्वी क्पी गली ओसुव्वु सु.

4 मा क्पी मु इ दगा मा बोला लि समारिया ओसुव्वु सु.

5 नि ओ बा फु समारिया काडे मु नि बेस ति किमु ये सिका मु. कानू काडे माजा कि बु तिरि कासे मु नि सांजा मु दिदा मु, ग्येकोबु ता सा मु-बी ग्योसेफु मु.

6 तुतो नि ग्येकोबु कितिरिबो मु कि बु. ये सु मा नाटे नि इ नु मु मु, ओ नां क्यिना कितिरिबो मु असे. सांजा माजा ग्ये क्योवे अमु न्साना.

7 ये सु मा ते तुतो मु, नि कासमारिया-क्यु कु बा ओ बा सा न्क्यु, नि ये सु तोवे मु ये, “सा मे न्क्यु के न नुु.”

8 कानू सांजा मा मे ये सु अबुलापु बा क्यून काडे तो बा ना सो अग्यितो.

9 नि ओक्यु मु लै ये सु कोंतो ये, “फु ग्ये ग्यिवु ओबी नि, नि मेस मे न ग्ये समारिया ओबी नि. मुने सु नि फु कुले मे न्क्यु के फु नुु?” ओक्यु मु तोवे कानू लि फे ग्यिवु अबि ये समारिया अबि बा मेस बुगा लपे कुलू.

10 नि ये सु लै कोंतो ये, “फु दा फु न्यि काकेस मु नि ल्बारे इ सा, ये मे मु नि न कुले फु न्क्यु फाले नि, नाफो फु दिन कुले मे के न सा फु न्क्यु मु नि इ सा नक्पा.”

11 तुतो नि ओक्यु मु तासे ये, “ओबिल्सा, फु मन सु कुका, नि कितिरिबो मु मो बु न्ये. फिने नि फि बिति फु न्ये फाले न्क्यु मु नि इ सा नक्पा मु सा मे?

12 अने नाना ग्येकोबु इ सा अने कितिरिबो माजा. मु ग्बा-ग्बा मा मु-बी अना ये मु अत्थवाया क्पिनि किमु तो नि बा नुु. फु काअपु फे फु क्यो अने नाना ग्येकोबु नि अबेसे?”

13 ये सु लै कोंतो ये, “ओकुमा मु नि ओ नुु न्क्यु नुमु मु, बुलिफो इ बिति इ ब्वी कितामु.

14 आमा ओकुमा मु नि ओ नुु न्क्यु मु नि न बिति न सा मु मु, बुलिफो मन बिला ये ओ कितामु. कानू न्क्यु माजा इ बिति इ बिलिफे न्क्यु मु नि इ क्यून मु तो, के कु सा मु नक्पा मु नि इ मन सु ओका.”

15 तुतो नि ओक्यु मु तोवे ये, “ओबिल्सा, न कुले फु नि, सा मे कानू न्क्यु माजा के बुलिफो ओ मन बिला कितामे, के न मन बिला न बान सा न्क्यु नफु.”

16 नि ये सु तोवे ओक्यु मु ये, “ब्वी क्पी ना तु फु-कुलि के फान बा.”

17 नि ओक्यु मु तोवे मु ये, “न मन सु ओकुलि.”

नि ये सु ये, “फु तोवे केसिंति फे फु मन सु ओकुलि.

18 फु वुला किली अयुन अनु नि फु येगे, नि ओयुन मु नि फान ते न्बुन्बु फाले ग्बा, मन ग्ये फु-कुलि. इमु सु उमु नि फु तोवे फाले ग्ये केसिंति नि.”

19 Nii ɔkyi ntu tɔwe ye, “Obulsa n wu fee fu gye lbwaare ɔtɔwepu nni.

20 Ane naana ana Samariya abi bire kibui nimi sun nii ba daa bee sun lbwaare, amaa fane Gyiwi abi ii tɔwe ye Gyerusalem i gye opula mu nii i dagaa fee a sun lbwaare.”

21 Nii Yesu tɔwe mu ye, “ɔkyi, koole me gyii fee saja ku ii biti o ba, nii man gye kibui kinimu sun abee Gyerusalem nii asa bee biti ba sun Me-Se lbwaare mu.

22 Fane Samariya abi i man nyi lbwaare mu nii fen sun danburasa, amaa ane Gyiwi abi bire an nyi lbwaare mu nii an sun. Luu fee lbwaare kamolige mu ki bola Gyiwi abi su nii ba.

23 Saaja ku ii biti o ba, nii ki tee fuu lɔwe, nii kesintin asunpu bee biti ba sun Me-Se lbwaare mu Kayaayu Kyirekyire ye kesintin to. Kanin asunpu banimu fale nii Me-Se lbwaare mu ii biti.

24 lbwaare gye kayaayu nii, nii bamu nii bee sun mu mu, i dagaa fee ba sun mu Kayaayu ye kesintin to.”

25 Nii ɔkyi ntu tɔwe Yesu ye, “N nyi fee ɔmnu nii lbwaare wula lee, nii bee tuu mu ye Krisito mu, ee biti ba. Nii o kan ba mu, ee biti o lee kuto kumaa mu nii ki bu to kaapu ane.”

26 Nii Yesu tɔwe ye, “Me, mu nii n tɔwe fu ase fale, me i gye mu.”

27 Kanin saja manja nii Yesu abulapu mu ba bwii luu kade to ba. Nii ba maa wu Yesu maa ɔkyi mu ba maa tee bee tɔwe mu, i kyinkyin bamu. Amaa bamu to oku man taale taase ɔkyi mu ye, “Mine nii fi biti?” Abee ba taase Yesu ye, “Mine u waa su nii fi tɔwe ɔkyi mu ase?”

28 Tuu mu, ɔkyi mu yegé mu kɔlo-bi yila sile kpee kade to naa tɔwe asa ye,

29 “Fan ba kii onyin ku maa tɔwe me ato mu nii n waa mu kpini. Abee mu i gye Krisito, ɔmnu nii lbwaare wula lee mu?”

30 Imu su asa mu ba luu kade mu to bee kpee ba naa kii Yesu.

31 Saaja maa to nii mu abulapu ba kule mu ye, “Okaapuru, waa aniya ke fu gyii agyito.”

32 Amaa nii Yesu tɔwe ye, “N su agyito mu nii n gyii, yegé fan man nyi sun su.”

33 Nii abulapu mu ba taase abaa ye, “Abee oosa ku wula biya mu agyito nii nii o gyii?”

34 Nii Yesu tɔwe bamu ye, “Me agyito i gye fee n maa waa Me-Se lbwaare mu nii o sun me mu kebiti, ke n waa kusun mu nii o sa me mu lɔwe.”

35 Man gye fane kujasan ii tɔwe ye, ‘I san ibwaayi ina ke a tijue ayu mu?’ Amaa n tɔwe fane fee fan bugi fane ansi kii adco mu, fen biti fan wu fee i payi fuu kitijue.

36 Osa mu nii ee tijue mu ii nyue mu kukoka danburasa, nii ayu mu nii ee kuvla ee yile mu i gye asa mu nii o taa ba nkpa kakpaa to. Imu su ɔmnu ee duu ye o mu nii ee tijue mu kpini bee biti ba buga gyii bamu ansi.

37 Imu su asin mu nii bee tɔwe ye, ‘Oku ii duu nii oku ii kpa,’ i gye kesintin.

38 N sun fane ndco to ye fan naa tijue ayu mu nii fan man duu. Aku i waa imu kusun nii fan ba nyue imu kukoka.”

39 Samariya abi gaalaagaa mu nii ba bu kade mu to mu ba koole Yesu gyii, lii fee ɔkyii mu maa tōwe ye, “O tōwe me kuto kumaa mu nii n wula waa” mu su.

40 Imu su sanja mu nii Samariya abi mu ba ba mu ase mu, ba kule mu ye ɔ kyina bamu ase, nii ɔ kyina bamu ase nke nnyc.

41 Asa gaalaagaa ba ba koole mu gyii tii su lii asin mu nii ɔ tōwe mu su.

42 Nii asa mu ba tōwe ɔkyii mu ye, “Nbiriñbiu bire, an koole mu gyii, yegē man gye asin mu nii fu tōwe ane mu su, amaa kpali fee ane gbaa-gbaa ane an nu ye ane asu, nii an bui fee mu i gye dulinyaa to asa omoligepu mu.”

Yesu kye ɔbilisa ku mu-bii

43 Yesu maa gyii nke nnyc kamaa to mu, o lii tuto kpee Galile ɔsuwule su.

44 Yesu gbaa-gbaa i wula kyina tōwe ye, “Ibwaare ɔtōwepu kumaa man su beerees mu gbaa-gbaa mu aye.”

45 Yesu maa naa fuu Galile mu, Galile abi ba koole mu abaa anyo, lii fee ngbaa bamu, sanja mu nii ba kpee Gyerusalem naa gyii Kesu kono Kanyaŋe nbuno mu, ba wu kuto kumaa mu nii ɔ waa tuto mu.

46 Yesu maa bu Galile ɔsuwule su mu, o bwii kpee Kena kade to. Tuto nii ɔ kyina taa nkyu bilini nta mu. Maa bu tuto kanin mu, kibane ɔbilisa ku mu-bii-nyinsa de Kapanum kade to ee lo.

47 Onyin mu maa nu fee Yesu lii Gyudeya ba Galile mu, o ba mu ase ba kule mu ye ɔ ba Kapanum ba kye mu-bii mu nii ɔ de ee biti o wu mu sa mu.

48 Nii Yesu tōwe mu ye, “Fane ɔku mées ye ɔ koole me gyii, amoo fen wu astin kyinkyinsa ye adangana.”

49 Nii kibane bilisa mu kule Yesu ye, “ɔbilisa, yegē a kpee mi kebii mu ase pooy ke o wu.”

50 Tuto nii Yesu tōwe ɔbilisa mu ye, “Nate, fu kebii mu mées ye o wu.”

Onyin mu koole Yesu asin mu gyii, nii ɔ kitaa ɔkpa kyon.

51 Maa kpewu mu, mu ayaafolé ba ba gyaŋa mu ɔkpa to nii ba tōwe mu ye, mu-bii mu nyę alantya.

52 Nii ɔ taase bamu sanja mu nii kebii mu nyę alantya. Nii ba tōwe mu ye, “Ndee kyuwape kerefi kuluŋ sanja mu, nii kibirima mu yegē mu.”

53 Tuto nii onyin mu bui ye kanin sanja maa kyeekeyee nii Yesu tōwe mu ye, “Fu-kebii mu mées ye o wu” mu. Imu su onyin mu maa mu kikpaara su abi kpini ba koole Yesu gyii.

54 Yesu maa lii Gyudeya ba Galile mu, inimbu i gye asin kyinkyinsa nyɔsarpu mu nii ɔ waa.

5

Yesu kye ɔlɔpu ku kake fυntesa ake

1 Inimbu kamaa mu, Yesu kpee Gyerusalem naa gyii Gyiwu abi Kesu kono ngyaŋe ku.

2 Kipate ku ki bu Gyerusalem kade to, nii ki bu tiri kebunoo mu nii beee tuu ye nbulupu kebunoo mu. Bees tuu kapatiyee maa Hibriwu kade to ye Betesada. Nii agyan anu i de kyaaboo kumu.

3 Agyan nimbu to nii alɔpu damante fee agyaatanapu, ye ayaa ye abaa wusa wuya ana, amugule-mugule kpini ba ba tuto bee gyoo.

4 Lii fee ɔnyiripɛ kabco i taale ee lii sasv e ba ee lupu nkyu mu to, ke, alopv mu ni ba de-de mu, bamv to okumaa mu ni o gyankpaa loo kapatyue mu to mu, mu kvol mu ni ki bu mu to mu ii lswɛ.

5 ɔnyin ku bu tuto ee lo nsu adisa ye aburuwa.

6 Yesu maa wu mu ni o bu fees o de tuto lo kyεerɛe mu, ni o taase mu ye, "Fii biti fee fu nye alanfya?"

7 Ni ɔlopv mu lee kɔno ye, "Obilisa, ni kabco mu kan lupu nkyu mu to mu, n man su omv ni o taa me loo kapatyue mu to. Sanja mu ni n kpan me n-yi fees n loo to mu, ni ɔku i daa gyankpaa me loo to."

8 Ni Yesu towe mu ye, "Kusu taa fu kalan ke fu nate."

9 Opula maŋa to ni o nye alanfya, ni o kukuri mu kalan nate. Kanin kake maŋa gye Gyiwu abi kake fuutesa ake ni.

10 Ni Gyiwu abilisa mu ba towe ɔnyin mu ni o nye alanfya mu ye, "Ndaga gye kake fuutesa ake. Ane nbara mu i mee sa ɔkpa ye fu svla fu kalan."

11 Amaa o lee kɔno ye, "ɔnyin mu ni o kyε me mu i towe me ye, 'Taa fu kalan ke fu nate.' "

12 Kanin su ba taase mu ye, "Animv i gye kanin ɔnyin maŋa mu ni o towe fu ye fu taa fu kalan ke fu nate?"

13 Ni ɔnyin mu man nyi kanin ɔnyin mu ni o kyε mu mu, lii fees asa ba kɔ ni Yesu loo asa dàmantè mu to kyon.

14 Kamaa to mu Yesu wu mu kabwaare-sunkpa aye mu to, ni o towe mu ye, "Ki, nbunbi fu nye alanfya, imv su yegɛ alibi kιwaa. Ni man gye kanin, imv ni ii biti i ba fu su mu ii biti i baa i kyɔ inimv."

15 Ni ɔnyin mu li tuto naa towe Gyiwu abilisa mu ye Yesu i gye omv ni o kyε mu mu.

Yesu i gye Nkpa kumu

16 Lii atɔ mu ni Yesu waa kake fuutesa ake su mu, Gyiwu abilisa mu ba piili bee tooroɔ mu.

17 Ni Yesu towe bamv ye, "Me-Se ii sun kusun sanja kumaa, imv su ngbaa me n sun kusun."

18 Lii inimv su Gyiwu abi ba payi ansi bee biti ikpa ba moɔ mu. Man gye kake fuutesa ake nbara kinyita mu wole nkun su, amaa ee towe ye mu-Se i gye Ibwaare, mu ni i kaapv fees maa Ibwaare kyεekyεe.

19 Ni Yesu kyaga su lee kɔno ye, "N towe fane kesintin ye, me, Ibwaare Mu-Bii mu n mee taale waa sehn me kiba su. Kotɔ mu ni n wu Me-Se mu waa mu, kumu ni ngbaa me n waa.

20 Me-Se mu su kebiti sa me, nii ee kaapv me kuto kumaa mu ni ee waa mu. Me-Se ii biti o kaapv me atɔ kpare mu ni i kyɔ inimv, ke n waa ke i kyinkyin fane.

21 Fees kanan mu ni Me-Se ii kyinji alewupu ni ee sa bamv nkpa mu, kanin maŋa su ni me, Obii mu gbaa n sa nkpa mi kebiti to.

22 Me-Se gbaa-gbaa mee tale ɔku, amaa o taa okumaa nium katale waa me kiba to.

23 Me-Se ii biti asa kpini ba taa bonyaa sa me, Obii mu, fees kanan mu ni bee taa bonyaa bee sa Me-Se mu. Okumaa mu ni o mee taa bonyaa sa me, Obii mu, i kaapv ni fees o mee taa bonyaa ee sa Me-Se mu ni o sun me mu.

24 "N tōwe fane kesintin fee ɔkumaa mu nii o nu me asin, nii o koole omu nii o sun me mu gyii mu, su nkpa kakpaa, nii lbwaaree mee ye o bun mu kwpwe. ḍ tee faa lui lewu to ba nkpa to.

25 N tōwe fane kesintin fee saja ku ii ba, nii nbunbu gbaa ii tee ba. Nu bamu nii ba du feee alewupu lui kanan mu nii ba man nyi lbwaaree mu su mu, bee biti ba nu me, lbwaaree Mu-Bii mu ɔbule, nii bamu nii ba nu me ase mu, bee biti ba nye nkpa.

26 Fee Kanan mu nii Me-Se gyee nkpa kumu mu, kanin maña nii o sa me, Mu-Bii mu ɔkpa fee n baa n gyee nkpa kumu.

27 Nu o sa me ɔlon ye n tale daadimaadi kumaa, lui fee me i gyee Daadimaadi Obii-nyansa.

28 "Fan man yege ɔnimu i kyinkyin fane, lui fee saja ku ii biti o ba nii alewupu mu nii ba bu nkyan to kpini bee biti ba nu me ɔbule,

29 ke ba lui bamu nkyan to ba. Nu bamu nii ba waa adanbirasa mu, bee biti ba kyiñi nye nkpa, ke bamu nii ba waa alibi mu, bee biti ba kyiñi ke ba gyii kwpwe.

30 Nu me gbaa-gbaa me mee taale waa sehn me kibaa su. N tale kanan mu nii n nu lui Me-Se ase, nii n gyii asin ɔnimu ɔkpa su, lui fee n mee biti n waa me gbaa-gbaa me kokoło biti, amoo omu nii o sun me mu lœe."

Asin mu nii i gyii Yesu n-yii su kesintin

31 Yesu kyaga su tōwe ye, "Nu n gyii me gbaa-gbaa me n-yii su asin kesintin mu, i mee ye i baa i budu.

32 Amaa ɔku bu to nii ee gyii me n-yii su asin, mu i gyee me-Se lbwaaree, nii n nyi fee me n-yii asin mu nii ee gyii mu i gyee kesintin.

33 "Nu fane gbaa-gbaa fan sun kpee Gyon ase, nii o lœe kesintin mu tōwe fane lu me su.

34 Man gyee fee n biti nyimisa daadimaadi o gyii me n-yii su kesintin nin, amaa n tōwe asin ɔnimu lui Gyon su nin, ke fan nu kase ke fan nye kamolige.

35 Gyon kyina o du nin fee ɔnjmañesa mu nii ki kyañe nii ki kii to, nii fan gyii fane ansi gberere ɔnimu to.

36 "Amaa n su ato mu nii ii gyii me n-yii su kesintin, nii i budu i kyo Gyon lœe. Lui fee kusun mu nii me-Se mu taa sa me nii n sun fale mu, ii lœe kaapu kesintin fee me-Se mu i sun me.

37 Nu me-Se mu nii o sun me mu gbaa gyii me n-yii su kesintin. Nu fan man püta nu mu ɔbule abee fan wu mu ye ansi,

38 nii mu asin mu a man bu fane nkolo to, lui fee fan man koole me, omu nii o sun mu gyii.

39 Fan payi ansi bula Asinkyan ylasa mu, lui fee fen fe nfœere fee kanan ɔkpa maña su nii fen biti fan nye nkpa kakpaa, yege kanin Asinkyan ylasa maña ii gyii me n-yii su kesintin.

40 Amaa fan kina me ase kiba, ke fan ba nye nkpa.

41 "Ayin-bi lui daadimaadi ku ase man tiri me.

42 Amaa n nyi fane. N nyi fan maa man su kebiti sa lbwaaree fane nkolo to.

43 N ba me-Se kitu to, nii fan man koole me, amaa nii ɔku kan ba mu gbaa-gbaa mu kitu to mu, fan biti fan koole mu.

44 Fan maa biti ayin-bi lui abaa ase fale, yeges fen mes kpan fane n-yii fan nye ayin-bi lui lbwaare nkun ase mu, nene niu fen biti fan waa koole gyii?

45 "Fan man fe nfesere fee n biti n pwui fane Me-Se mu ansi to. Fane naana Mosesi mu niu fan taa fane tamaa tuu mu su mu, mu i gye emu niu ee biti o pwui fane.

46 Niu fan kan koole Mosesi gyii mu, naafco fen biti fan koole ngbaa me gyii, lui fee o kyuroo me n-yii su asin.

47 Amaa niu fan man kan koole asin mu niu o kyuroo lui me n-yii su mu gyii mu, nene niu fen biti fan waa koole asin mu niu n towe fale gyii?"

6

Yesu sa asa ngbin nnuu agyito

(Matiwu 14:13-21; Maki 6:30-44; Luka 9:10-17)

1 Inimu kamaa mu, Yesu faa Galile obun lala mu niu ba bila bee tu ye Tiberiya mu kpee kimu benben.

2 Niu asa damante ba buu mu, lui fee ba wu mu asin kyinkyinsa mu niu o waa ee kye alopo mu.

3 Tuu niu Yesu maa mu abulapu ba dii kpee kibui-bi kuku su naa kyina.

4 Kanin sanja maaja mu, Gyiwu abi Kesu kono Kanyaqe nbuno kensi-gyii mu ki tiri to.

5 Yesu maa diyaa mu ansi kui mu, o wu sakyu damante maa ba mu ase. Imu su o taase Filipu ye, "Fine niu an biti an nye agyito sooc sa asa banumu kpini ke bee gyii?"

6 Yesu tuu Filipu to nin kui, lui fee o tee wula o nyi kuto mu niu ee biti o waa.

7 Niu Filipu lee kono ye, "Poyi ke a taale nye agyito gberes-gberes sa okumaa nimu o gyii mu, amco an biti a nyita ibwaayi iburuwa kukka."

8 Yesu abulapu mu to emu niu bee tu mu ye Andiruwu, Simon Pita mu-supu mu towe ye,

9 "Kebii-nyinsa-bii ku bu nfu, niu o su bodobodo pii-pii anuu ye ikun-bi anyo. Kanin agyito pii nimu, nene niu ii biti i waa ke i fuu asa damante banumu?"

10 Niu Yesu towe mu abulapu mu ye, "Fan yeges asa mu ba kyina-kyina." Yeges aftiri porogesa a bu tuu kokyu, imu su asa mu kpini ba kyun kyina. Niu anyin mu niu ba bu tuu mu kono i waa fee ngbin nnuu.

11 Ba maa kyina kanin mu, Yesu taa bodobodo mu, niu o fwaala lbwaare, niu o taa sa ye ba barige to sa bamu. Kanin maaja niu o waa ikun mu gbaa. Niu okumaa nimu nye kanan mu niu ee biti.

12 Ba maa gyii yeme mu, Yesu towe mu abulapu mu ye, "Fan tase-tase agyisan mu, ke fan man yeges imu iku i sii."

13 Imu su ba maa gyii bodobodo pii-pii anu mu, ba tase-tase imu agyisan mu kpini bcola alantan kudu anyo.

14 Asa mu ba maa wu asin kyinkyinsa mu niu Yesu waa mu, ba piili bee towe ye, "Kesintin, onimu i gye lbwaare otowepu mu niu ee biti o ba dulinyaa to mu."

15 Yesu maa bui fee, bee biti ba ba taa mu olon su, ke ba naa bun mu kuwura mu, o bila lui bamu to kpee kibui-bi su mu nkun.

*Yesu nate nkyu su**(Matiwu 14:22-27; Maki 6:45-52)*

16 Kalaatupwē ase maa fuu mu, Yesu abūlapu mu ba kpiłigē kpee ḥbun lala kōnō.

17 Nu i maa sula naa fuu kagyanbwē yegē Yesu man piita bwii ba bamu ase mu, ba naa loo ɔkulu tō bēe faa bee kpee Kapanum.

18 Nu afuu lala a tigi a daa yegē nkyu mu ii wuli tō.

19 Yesu abūlapu mu ba maa pale kpee ansi tō fee mayili asa abee ana mu, ba wu Yesu maa naa nkyu mu su ee ba bamu ɔkulu mu ase, nu kufuu ki kitaa bamu.

20 Amaa Yesu tōwe bamu ye, "Me nūn, fan man waa kufuu."

21 Nu ba maa biti fee ba taa Yesu waa ɔkulu mu tō mu, opula manja tō nu ɔkulu mu dan katün mu nu bee biti fee ba fuu mu.

22 Imu lukaake mu, asa damante mu nu ba sii ḥbun lala mu benben mu, ba wu fee ɔkulu kuluñ ki sii ki dan tutō ndee nu kumu nu abūlapu mu ba taa. Amaa Yesu mao man loo mu abūlapu mu ase ɔkulu mu tō.

23 Nu ɔkulu iku mao i lu Tiberiya ba dan tutō tiri katün mu nu ḥnyiripe daa taa awaala sa Ibwaaare nu asa ba gyii agyito mu.

24 Imu su asa damante mu ba maa bui fee Yesu abee mu abūlapu ba man bu tutō mu, ba loo ɔkulu mu tō kpee Kapanum ba naa bee biti Yesu.

*Yesu i gyē bodobodo mu
nu i sa nkpa*

25 Ba maa naa wu mu ḥbun mu benben mu, ba taase mu ye, "Okaapuru, sanja mao nu fu fuu nfu?"

26 Yesu lee bamu kōnō ye "N tōwe fane kesintin, man gyē asin kyinkyinsa mu nu fan wu su nu fan naa fen biti me, amaa lu fan maa nyē agyito gyii njme kanan su nu fen biti me.

27 Fan man waa kusun biti agyito mu nu ii biti i nyita, amaa fan waa kusun biti agyito mu nu i sa nkpa kakpaa. Me, Daadimaadi Obii-nyinsa n biti n sa fane kanun agyito mu, lu fee Me-Se Ibwaaare mu lee kaapu fee mu kibaa ki gyan me su."

28 Imu su ba taase Yesu ye, "Mine ii tiri fee a waa ke a taale waa kusun mu nu Ibwaaare ii biti?"

29 Nu Yesu lee bamu kōnō ye, "Kusun mu nu Ibwaaare ii biti fen waa mu i gyē ye, fan koole me, omu nu o sun mu gyii."

30 Nu ba taase mu ye, "Mine asin kyinkyinsa nu fii biti fu waa ke an wu ke a koole fu gyii? Mine nu fii biti fu waa?

31 Sanja ku tō, ane naana ana ba gyii agyito mu nu bēe tū imu ye Mana* mu ofuli su, fee kanan mu nu Asunkyan yilasa mu i tōwe ye, 'O sa bamu agyito mu nu i lu susu nu ba gyii.'

32 Nu Yesu tōwe bamu ye, "N tōwe fane kesintin, man gyē Mosesi i sa fane naana ana agyito mu nu i lu susu mu. Amaa Me-Se i sa fane naana kesintin agyito mu nu i lu susu mu. Nu nbūnbū Me-Se gbaa i sa fane kesintin agyito gbaa-gbaa mu nu i lu susu mu.

33 Lu fee Ibwaaare agyito mu nu ee sa asa mu, i gyē omu nu o kpiłigē lu susu ba kase su, nu ee sa dulinyaa to asa nkpa mu."

* **6:31 6:31** Sanja mu nu Isirayi abi ba kyina ba naa ofuli su mu, ḥnyiripe Ibwaaare sa bamu agyito ku, mu nu i gyē ato wolesa nu i bukon nu ba gyii. Ba tū imu ye 'manā'. Imu kase Hibriwu katōwe to i gyē ye, "Mine ndee?"

34 ጥዃ በኋላ ተወደ ፀየሱ ይህ, “ሻንያጥረቅ, ለዚ ነዳገ እና ስህ የከፋይ ማኅ አኅንድ መንግሥት ማኅ አኅንድ መንግሥት አልተካክለሁ.”

35 በኋላ ፀየሱ ተወደ በሙ ይህ “መ እና ምርመራ መንግሥት መንግሥት አልተካክለሁ.” በኋላ የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው. በኋላ የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው.

36 ፈቃድ አኅንድ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው.

37 የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው.

38 ለዚ የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው.

39 ለዚ የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው.

40 ለዚ የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው.

41 በኋላ ፀየሱ አብ ሆነ የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው.

42 በኋላ ተወደ ይህ, “ምን ምርመራ የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው? በኋላ የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው? በኋላ የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው?”

43 ጥዃ በኋላ ፀየሱ አብ ሆነ የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው.

44 ለዚ የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው.

45 ንብረት የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው.

46 ንብረት የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው.

47 ተወደ የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው.

48 ወጪ እና ምርመራ መንግሥት አልተካክለሁ ነው.

49 የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው.

50 የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው.

51 ወጪ እና ምርመራ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው.

52 ፀየሱ አብ ሆነ የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው.

53 በኋላ ፀየሱ ተወደ በሙ ይህ, “ምን ተወደ የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው? በኋላ የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው.”

54 የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው.

55 የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው, የሚመለከ መንግሥት አልተካክለሁ ነው.

56 Okumaa mu nii o we me kayi-wule, nii o nuu me nkalan mu, o bu me to nii ngbaa me n bu mu to.

57 Fee kanan mu nii Me-Se mu nii o gye nkpa kumu sun me, nii li mu su nii n su nkpa mu, ekpa kulu manja su, okumaa mu nii o we me kayi-wule mu, ii biti o nyę nkpa li me su.

58 Me i gye agyito mu nii i lii svusu ba kase su mu. N man du fee mana agyito mu nii fane naana ana ba gyii, nii i man sa bamu nkpa nii ba wu mu. Amaa okumaa mu nii o gyii agyito niumu bire, ee biti o nyę nkpa kakpaa."

59 Yesu maa bu Kapaniyum, Gyiwu abi kabwaare-kule ḡoyaŋekpa ee kaapu mu, nii o tōwe fale asin niumu.

Yesu abūlapu gaalaagaa ba bwii bamu kamaa

60 Yesu abūlapu gaalaagaa ba maa nu inimur mu, ba tōwe ye, "Fale kukaapu kinimur ki bülvn. Animu i taale koole imu kyula?"

61 Yesu maa bui fee mu abūlapu bee kólite lii asin mu nii o tōwe mu su mu, o taase bamu ye, "Imu nii n tōwe fale i kitaa fane nféere nii?

62 Kanin bire nii fan kan wu me, Daadimaadi Obii-nyinsa n maa bwii n kpee svusu katin mu nii n lii ba kase su mu moç de?

63 Ibwaare Kayaayu mu i gye omu nii ee sa nkpa, amaa kuto mu nii asa ba su bamu olon bee waa mu man su tōo. Asin mu nii n tōwe sa fane mu, i lii Kayaayu to nii nii ii sa nkpa.

64 Amaa yegge fane to akyi ba mee koole bee gyii." Yesu tōwe kanin lii fee o wula o nyi li npiili ase, bamu nii ba man koole gyii ye omu nii ee biti o ba lee mu e sa mu.

65 Nu Yesu kyaga su ye, "Kpalu inimur su nii n wula tōwe fane ye, oku mee taale ba me ase mu kibaa su, amco Me-Se Ibwaare sa mu ekpa."

66 Li kanin saja manja mu, nii mu abūlapu gaalaagaa ba bwii kamaa, nii ba man bila buu mu.

67 Toto nii Yesu taase mu abūlapu kudu anyo mu ye, "Fane gbaa fane fen biti fan bwii do?"

68 Nu Simon Pita lee mu kono ye, "Onyiripre, animu ase nii an su an kpe? Fu nkun i su asin mu nii ii sa nyimisa nkpa kakpaa.

69 An koole gyii nii an bui fee fu nkun i gye Okyirekyirepu mu nii Ibwaare lee mu."

70 Toto nii Yesu lee bamu kono ye, "Man gye fane kudu anyo mu, nii n leę? Amaa fane to oku gye Sitaane."

71 Gyudasi mu nii mu-se i gye Simon Isikariyoti mu asin nii Yesu tōwe mu. Halu Gyudasi maa gye abūlapu kudu anyo mu to oku gbaa mu, kamaa to mu, mu ii biti o ba lee Yesu sa.

7

Yesu mu-supu ana ba man koole gyii

1 Inimur kpini kamaa mu, Yesu naa o naa Galile ɔsuwule su. Ee mee biti maa loo Gyudeya ɔsuwule su, lii fee Gyiwu abi abilisa bee biti ba moç mu.

2 Sanja mu nii Gyiwu abi Kesu kono abuu kiyii kensi-gyii* a maa tiri to mu,

* 7:2 7:2 Gyiwu abi kesu kono kensi-gyii ngyaŋe niumu to nii bee yi abu, nii bee kyina umu to mu.

3 Yesu mu-supu ana ba tōwe mu ye, “I dagaa fu maa lī nfi kpee Gyudeya, ke fu abuupu ba naa wu fu asin kyinkyinsa mu nii fi waa mu.

4 Okumaa mu nii ee biti ye mu kitū ki dii mu, o mee waa mu asin ee baala. Lii asin kyinkyinsa mu nii fi waa fale mu su mu, i dagaa fu maa lee fu n-yii ifili kaapu dulinyaaa to asa.”

5 Halii mu-supu ana gbaa ba man koole mu gyii.

6 Nii Yesu tōwe bamu ye, “Mē saja mu nii i dagaa mu, man piu fuu, fanee fane saja kumaa buron sa fane.

7 Dulinya asa mee taale kisi fane. Amaa me nii bee kisi, lī fee n gyii bamu kesintin fee bamu asunsunsa i gye alibi.

8 Fane fane fan kpee kensi-gyii ngyanje mu to. N mee ye n kpee ngyanje mu to nbūnbū, lī fee me saja man piuta fuu.”

9 Maa tōwe inimū maaja luwe mu o sii kyina Galile.

10 Amaa Yesu mu-supu ana ba maa lī kyūn kensi-gyii ngyanje mu to mu, mu gbaa mu kpee nii o man lee mu n-yii ifili.

11 Kensi-gyii ngyanje mu to mu Gyiwu abilisa mu bee kii bee biti mu, yegē bee taase asa ye, “Fine nii onyin maaja bu?”

12 Sakyo mu to asa damante bee muni abaa ase lī mu su. Aku ba ye, “O gye nyimisa danbirasa.” Niiaku moa ba ye, “Ee pina asa nii.”

13 Amaa oku man taale lī ifili tōwe Yesu n-yii su asin, lī fee ba maa siłe Gyiwu abilisa mu su.

Yesu i kaapu kensi-gyii ngyanje mu to

14 Ba maa waa kensi-gyii ngyanje mu naa fuu nsana mu, Yesu kpee Kabwaare-sunkpa aye mu to nii o piili ee kaapu asin.

15 Mu kikaapu mu i kyinkyin Gyiwu abilisa mu, nii ba taase ye, “Nene nii onyin nimū man būla nii o nye fale kinyi?”

16 Nii Yesu lee bamu kono ye, “Mē kikaapu mu man gye me gbaa-gbaa me lee. I lī omu nii o sun me mu ase nii.

17 Okumaa mu nii ee biti o waa Ibwaare kebiti mu, ee biti o bu fee me kikaapu mu lī Ibwaare ase, abee n tōwe me gbaa-gbaa me olon su nii.

18 Omu nii ee tōwe mu gbaa-gbaa mu olon su mu, ii waa kanun nii ee biti bonyaa ee sa mu n-yii. Amaa omu nii ee biti bonyaa ee sa omu nii o sun mu mu, i gye kesintin wuya, nii antijesa ku i man bu mu to.

19 Mosesi man sa fane nbara mu? Amaa fane oku man buu nbara mu. Mine waa nii fen biti fan moa me?”

20 Nii sakyō mu ba lee kono ye, “Nbwi libi ba bu fu to. Anumu ana ii biti fu kimoo?”

21 Yesu tōwe bamu ye, “N maa waa adangana kolvun kake fuutesa ake mu, nii imu i kyinkyin fane fale.

22 Mosesi sa fane oduu kitun[†] nbara, yegē kake fuutesa ake fen tun kebii oduu. Kesintin to mu nbara mu man lī Mosesi ase, amaa i lī ane naana ana ase.

23 Nii fan maa tun kebii oduu kake fuutesa ake, ke i mee nyita Mosesi nbara mu, mine i waa nii n kye nyimisa laalaamuu kake fuutesa ake nii fen nye agbu waa me?

[†] 7:22 7:22 Ibwaare yila oduu kitun katowe kyula sa Israyi abi ye ba waa. Imu su oduu kitun i ba waa sinkaala mu nii u kaapu fee ba gye Ibwaare lee.

24 Fan man kui nyimisa awaasa ke fan bun mu kwpwe, amaa fan kui asin mu to danbirasa pooyi ke fan bun kwpwe.”

*Yesu i gye Krisito, Omu
ni Ibwaare wula lee mu*

25 Nu Gyerusalem asa akw ba piili bee taase ye, “Man gye onyin nimu nu bee biti mu ye ba mooc mu?

26 Fan kui, mu i yile asa to ee towe mu, nu oku mae towe mu sehn. Abees abilisa mu ba bu nin fee mu i gye Krisito, Omu nu Ibwaare wula lee mu?

27 Onyin nimu bire an nyi katin mu nu o lu. Amaa Krisito, Omu nu Ibwaare wula lee mu kan ba mu, oku mae ye o bu katin mu nu o lu.”

28 Yesu maa san o bu Kabwaare-sunkpa obu lala to ee kaapu, nu o towe kenken ye, “Kesintin, fan nyi me, nu fan nyi katin mu nu o lu. Man gye me gbaa-gbaa me ɔlən su nu n ba nfii, amaa omu nu o sun me mu gye kesintin wuya nu fanee fane fan man nyi mu.

29 Amaa mae me n nyi mu, lu fee n lu mu ase, nu sun me.”

30 Kanin su ba biti ye ba kitaa mu, amaa oku man taa mu kibaa mata mu, lu fee mu saja man pita fuu.

31 Nu kpini gbaa mu asa gaalaagaa ba koole mu gyii sakyo mu to. Nu bee taase ye, “Nu Krisito, Omu ni Ibwaare wula lee mu kan ba mu, ee biti o taale waa asin kyinkyinsa o kyo imo nu onyin nimu waa fale?”

32 Farasii abi mu ba nu sakyo mu ba maa muni fale asin lu mu su. Nu ba maa Oseepu bilisa mu ba sun Kabwaare-sunkpa obu lala akusupu ye ba naa kitaa mu ba.

33 Nu Yesu towe bamu ye, “N mae ye n bila n kyina fane ase kyeeerees, ke n bwii kpee omu nu o sun me mu ase.

34 Fen biti fan kui biti me amaa fan mae ye fan wu me, nu katin mu nu n bu mu, fan mae taale ba tutu.”

35 Nu Gyiwu abilisa mu bee taase abaa ye, “Finé nu kanyin nimu ii biti o kpee nu a man bila ye a wu mu? Ee biti o kpee Giriki abi to, katin mu nu ane asa ba yaase loo, ke o naa kaapu Giriki abi mu abee?”

36 Maa towe ye, “Fen biti fan biti me amaa fan mae ye fan wu me, nu katin mu nu n bu mu fan mae taale ba tutu mu’ miné nu ee kaapu?”

37 Nu kake laalaalwe mu nu ki gye kake kpare kensi-gyii mu to mu, Yesu kusu yile nu o towe kenken ye, “Okumaa mu nu bulifo kan o su mu mu, o ba me ase ba nuu nkyu.

38 Okumaa mu nu o koole me gyii mu, nkyu mu nu u sa nkpa mu ii biti i baa i lu mu to u kyin fee obun, fee kanan mu nu Asinkyan ylasa mu i towe mu.”

39 Nkyu mu nu u sa nkpa asin mu nu Yesu towe nfii mu, yile sa Kayaayu Kyirekyire, nu bamu nu ba koole mu gyii mu, bee biti ba ba nye. Saja maaja to mu Kayaayu Kyirekyire mu man pu ba, lu fee Yesu bonyaa man pita lu ifuli.

40 Sakyo mu ba maa nu maa towe fale asin mu, hamu akw ba towe ye, “Kesintin to, onyin nimu gye Ibwaare otowepu mu.”

41 Aku ba ye, “Mu i gye Krisito mu.” Nu aku mooc ba taase ye, “Nene nu Krisito ii biti o lu Galile?

42 Asinkyan ylasa mu i towe ye Krisito ii biti o lu Owura Dawidi kanan to, ke ba kuvuge mu Betilehem kade to katin mu nu Owura Dawidi daa kyuna mu”

43 Lu kanin su nbarige to i ba sakyo mu to lu Yesu su.

44 Nii bamu aku bee biti ba kitaa mu, amaa oku man taa kubaa mata mu.

*Giyu abilisa ba man su
kikcole-gyii*

45 Nii Kabwaare-sunkpa akusupu mu ba bwii kpee Ibwaare aseepu abilisa ye Farasii abi mu ase, nii ba taase bamu ye, "Minne waa nii fan man kitaa mu ba?"

46 Nii akusupu mu ba lee kono ye, "Nyimisa ku man piita tewe asin fee onyin nimu."

47 Nii Farasii abi mu ba taase bamu ye, "Imu su o bila pina fane gbaa fane?

48 Fan wu kade nimu to abilisa abee Farasii abi mu to oku maa kcole mu gyii? Ayee!

49 Amaa sakyu mu nii ba kcole mu gyii mu bire ba man nyi Mosesi nbara mu, imu su Ibwaare nno mu nii o tewe yla ii biti i ba bamu su."

50 Nikodemusi mu nii o wola ba Yesu ase kakaaku, nii o gye bamu abilisa mu to oku mu, taase bamu ye,

51 "Ane nbara ui sa okra fee a taale bun nyimisa korpwe yegene a man nu mu kono to asin wu koto mu nii o waa?"

52 Nii ba lee mu kono ye, "Ngbaa fu, fu li Galile nii? Kii Asinkyan yulasa mu to danbirasa, fii biti fu wu fee Ibwaare otowepu ku man li Galile."

53 [Nii ba kusu ngajan mu to, nii okumaa nimu kpee mu aye.]

8

*Okyu kilipu mu nii ba
kitaa mu maa onyin*

1 Okumaa nimu maa kyon mu aye mu, nii Yesu li tutu kpee Olifu kibuu mu su.

2 Imu lukaake nyenyenfuu mu, Yesu bwii ba Kabwaare-sunkpa obu lala mu to. Nii asa ba ba yile kyaaboo mu, nii o kyon kyna nii o piili ee kaapu bamu.

3 Maa bu tutu mu, nii nbara akaapuru ye Farasii abi ba biya okyu kilipu ku mu nii ba kitaa mu maa onyin. Nii ba taa mu ba yile bamu nsana.

4 Nii ba tewe Yesu ye, "Okaapuru, ba kitaa okyu nimu maa onyin.

5 Mosesi nbara mu ui kaapu ane ye a tuu abuu mooc kanin akyu maaja. Nbunbuu, nene nii fu su fi tewe."

6 Ba taase mu asin nimu ke ba nu mu kono to alibi, ke ba nye yile imu su pwuu mu.

Amaa Yesu nyon mu kumu yii to, taa mu kibaa-bi ee kyvroc kase.

7 Ba maa maa su bee taase mu mu, o kusaa mu kumu nii o tewe bamu ye, "Nii fane to oku mu nii o man piita waa alibi mu, o gyankpaa tuu kubuu da okyu mu."

8 Nii o bwii nyon mu kumu yii to ee kyvroc kase.

9 Nii ba maa nu kanin mu, ba piili bee li kuvkulon-kukkulon. Abilisa mu ba gyankpaa li pooyi. Nii i san Yesu maa okyu mu nkun yegene o yile tutu.

10 Nii Yesu kusaa mu kumu nii o taase okyu mu ye, "Okyu, ba bu fine? Oku man bu to ke o bun fu korpwe fu?"

11 Nii o lee kono ye, "Onyiripe, ayee, oku man bu to." Nii Yesu tewe mu ye, "Ngbaa me mee ye n bun fu korpwe. Nate, li ndaga ui su ii kpee man bila naa waa alibi."

*Yesu gye dulinyaa to
ijmanjesa*

12 Nii Yesu bwii towe Farasii abi mu nii ba bu tuto mu ye, "Me i gye dulinyaa to ijmanjesa mu. Okumaa mu nii o buu me mu, mae ye o nate kitentenbiri to, amaa ee biti o nyi ijmanjesa mu nii kii sa nkpa mu."

13 Nii Farasii abi mu ba towe mu ye, "Nbunbuu, fii gyii fu gbaa-gbaa fu n-yii su kesintin nii, imu su a mae ye a taale koole fu gyii."

14 Nii Yesu lee kono ye, "Halii nii n gyii me n-yii su kesintin gbaa mu, me asin mu i gye kesintin. Lii fee n nyi katin mu nii n lii nii n nyi katin mu nii n kpee. Amaa fanee fane bire, fan man nyi katin mu nii n lii, nii fan man nyi katin mu nii n kpee.

15 Fane bire, nyimisa ikpa su nii fen yile su fen gyii asin. Mee me bire n mee gyii oku asin.

16 Amaa nii n kan gyii asin mu, me asin kigyii kii de okpa, lii fee man gye me nkun ii gyii asin mu. Amaa maa Me-Se mu nii o sun me mu.

17 Ba kyuroo fane Nbara to ye, nii asa anyo bee gyii kesintin lii asin ku su, nii bamu nno i man kpakyare mu, bamu asin mu i gye kesintin.

18 Me gbaa-gbaa me ii gyii me n-yii su kesintin, nii Me-Se mu nii o sun me mu gbaa ii gyii me n-yii su kesintin."

19 Nii ba taase mu ye, "Fu-se bu fine?" Nii Yesu lee kono ye, "Fan man nyi me, nii fan man nyi Me-Se mu gbaa. Nii fan daa fan nyi me nii, naafco fan bu Me-Se mu gbaa."

20 Yesu towe asin nimu saja mu nii ee kaapo asin Kabwaare-sunkpa aye mu, katin mu nii bee tii ye afulee oyilekpa mu. Amaa oku man kitaa mu, lii fee mu saja man piita fuu.

21 Nii Yesu bwii towe bamu ye, "N kpee nimu. Nii fen biti fan kii biti me, ke fan wu fane alibi to. Nii katin mu nii n kpee mu fen mee taale ba tuto."

22 Nii Gyiwi abi mu bee taase abaa ye, "Maa towe ye, 'Katin mu nii n kpee mu fen mee taale ba tuto' mu, ee biti o moa mu n-yii nii abee?"

23 Nii o kyaga su towe ye, "Fan lii kase su nfii nii, mee me n lii svusv. Nii fan gye dulinyaa nimu lee nii, mee me bire n man gye dulinyaa nimu lee."

24 Kanun su nii n towe fane ye, fen biti fan wu fane alibi to mu. Nii fan man kan koole me gyii ye, me i gye omu nii n towe ye n gye mu, fen biti fan wu fane alibi to kesintin."

25 Nii ba taase mu ye, "Fu i gye anumu?" Nii o lee kono ye, "Me i gye omu nii n dan wola n towe fane ye n gye mu.

26 N su asin gaa n towe lii fane su, ke n taa gyii fane asin. Amaa omu nii o sun me mu gye kesintin wuya, nii asin mu nii n nu lii mu ase mu nkun nii n towe n sa dulinyaa abi."

27 Imu kpini gbaa mu ba man piita bui fee Mu-Se Ibwaare asin nii ee towe bamu.

28 Imu su Yesu towe bamu ye, "Nii fan kan ba kusaa me, Daadimaadi Obii-nyinsa mu svusv mu, tuto nii fen biti fan bui fee n gye omu nii n wola towe ye n gye mu, nii n mee waa kuto ku me gbaa-gbaa me elon su, amaa asin mu nii Me-Se kaapo me mu, imu nii n su n towe."

29 Omu nii o sun me mu bu me ase, o man yegge me nkun, lii fee saja kumaa n waa kuto mu nii u pure mu."

30 Nii asa mu nii ba nu Yesu maa towe inumu kpini mu gaalaagaa ba koole mu gyii.

*Bamu ni ba gye Abraham
mu-bii ana gbaa-gbaa mu*

31 Nu Yesu tōwe Gyiwu abi mu nu ba kōole mu gyii mu ye, “Nu fan kan fan buu me asin kaaposa mu, fan gye me abūlapu kesintin to.

32 Nu fen biti fan bui kesintin mu, ke kesintin mu o yegē fan nye fane n-yii.”

33 Nu ba lee kono ye, “An gye Abraham kinaana to asa nun. Nu aneeene bire, kakaaku a man piita waa oku kinye. Nu mune su nu fi tōwe ye an biti a nye a ne n-yii?”

34 Nu Yesu lee kono ye, “N tōwe fane kesintin, okumaa mu nu ee waa alibi mu gye kinye sa alibi nin.

35 Nu kinye man gye osa mu nu o tii kikpaara abi su, amaa obii bire gye kikpaara mu su obii kakpaa.

36 Imu su nu Ibwaare Mu-Bii mu yegē nu oku nye mu n-yii mu, kesintin to o nye mu n-yii kakpaa.

37 N nyi fan maa gye Abraham anaana-bii. Amaa inimur kipini gbaa mu, fen biti fee fan mōo me, lii fee fen mee kōole me asin mu fen waa fane nkōlo to.

38 Kuto mu nu Me-Se kaapu me mu nu n tōwe fane false. Nu fanee fane fen waa ato mu nu fan nu lii fane-se ase.”

39 Nu ba lee kono ye, “Ane-se i gye Abraham.” Nu Yesu tōwe bamu ye, “Fan daa fan gye Abraham mu-bii ana kesintin to nin, naafō fen biti fan waa kuto mu nu o waa mu.

40 Amaa n maa tōwe fane kesintin mu nu n nu lii Ibwaare ase gbaa mu, fen biti fan mōo me. Abraham man waa false ato.

41 Ato mu nu fane-se waa mu, nu fane gbaa fane fen waa.” Nu ba lee kono ye, “A man gye akuyurubi, ose kuluu nu an su, mu i gye Ibwaare gbaa-gbaa mu.”

*Bamu ni ba gye Sitaane
abi ana*

42 Nu Yesu tōwe bamu ye, “Ibwaare daa o gye fane-Se nin, naafō fen biti fan nye kebiti sa me, lii fee n lii Ibwaare ase nin, nu n ba nfi. Man gye me gbaa-gbaa me elon su nu n ba, amaa mu i sun me.

43 Nu mune waa su nu fen mee nu me asin tōwesa mu kase? Li fee fen mee taale fen nu me asin mu.

44 Fan gye fane-se Sitaane mu-bii ana nin, imu su nu fen biti fan waa fane-se mu kokolo biti. Li npiili ase mu kipini nu o gye omocooru, nu o man buu kesintin, lii fee kesintin man bu mu to. Mu lee kipini i gye fee o tōwe antijesa, lii fee o gye antijesa wuya, ye antijesa wuya ana bamu-se.

45 Amaa mee me bire n gyii fane kesintin nin, imu su nu fee mee kōole me fen gyii.

46 Fan to animu i taale kaapu fee n gyii alibi kūpwē? Nu n maa tōwe kesintin mu, mune waa nu fen mee kōole fen gyii?

47 Omu nu o gye Ibwaare lee mu, ii nu asin mu nu Ibwaare tōwe. Kuto mu su nu fen mee nu Ibwaare asin mu i gye ye fan man gye Ibwaare lee.”

*Kanan mu nu Yesu kyō
Abraham*

48 Nu Gyiwu abi mu mōo ba tōwe Yesu ye, “Nu a maa tōwe ye fu gye Kasamariya-nyin nu nbwū libi ba te fu to mu, i man gye kesintin?”

49 Nii Yesu lee kono ye, "Nbwui libi akv ba man te me to, amaa n bonyaa me-Se, yege fane fane fen mee bonyaa me."

50 N mee biti bonyaa n sa me n-yii. Amaa okv bu to ee biti kumu ee sa me. Mu i gye asin ogyipu mu.

51 N towe fane kesintin ye, okvmaa mu nii o buu me kikaapu mu, o mee ye o wu kakaaku."

52 Nii Gyiwi abi mu ba towe ye, "Nbwinbu an wu kesintin to fee nbwui libi ba bu fu to. Abraham wu, nii Ibwaare atowepu mu gbaa ba wu. Amaa fu, fu towe ye okvmaa mu nii o buu fu kikaapu mu o mee ye o wu."

53 Imu su fii biti fu kaapu fee fu kyø ane-se Abraham abee? O wu, nii Ibwaare atowepu mu gbaa ba wu. Animu nii fu fe nferee fee fu gye?"

54 Nii Yesu lee kono ye, "Nii n kan sa me n-yii bonyaa mu, me bonyaa mu gye kyan. Amaa me-Se, mu nii fen towe ye mu i gye fane Ibwaare mu, i gye omu nii ee bonyaa me."

55 Fan man nyi mu, mee me bire n nyi mu. Nii n kan n towe ye n man n nyi mu mu, n gye antujesa wuya fee fane, amaa n nyi mu, nii n nu mu ase.

56 Fane-se Abraham mu ansi i gyii fee ee biti o wu me kiba. Nii o wu me kiba mu, nii mu ansi i gyii."

57 Nii Gyiwi abi mu ba taase mu ye, "Fu man puita gyii nsu adunuu nii fu ye fu wu Abraham?"

58 Nii Yesu lee kono ye, "N towe fane kesintin ye, rooy ke ba kuvge Abraham mu, yege n bu to."

59 Ba maa nu fale mu, nii ba kukuri abuu ye ba tuu mu. Amaa Yesu loo asa mu to bule, nii o lii Kabwaare-sunkpa aye mu to kyon.

9

Yesu kye onyin mu nii ba kuvge mu gyaatanapu

1 Yesu maa naa ee kyon mu, o wu onyin mu nii o gye gyaatanapu lii sajja mu nii ba kuvge mu.

2 Tuta nii Yesu abulapu ba taase mu ye, "Okaapuru, minne su nii ba kuvge onyin numu gyaatanapu? Mu gbaa-gbaa alibi su abee mu akuvgepnu alibi su?"

3 Nii Yesu lee kono ye, "Mu kigyatana mu, i man lii mu alibi su abee mu akuvgepnu alibi su. Amaa i waa kanin nun ke Ibwaare o yeges asa ba wu kanan mu nii ee biti o waa asin kyinkyinsa sa mu."

4 Kyowé maa dan san o bu to fale bire, i dagaa a maa waa omu nii o sun me mu kusun. Kyowé ii biti o lwoye yeges okv mee bila taale sun kusun.

5 N maa dan san n bu dulinyaa to fale bire, me i gye dulinyaa to inmajesa mu."

6 Yesu maa towe inimbu mu, nii o tuu nkyole tuu kase nii o pale ise, taa tayi onyin mu ansi su.

7 Nii o towe onyin mu ye, "Kpe Silom kapatiyé mu to naa fwui fu ansi." (Silom kase i gye ye ba sun mu). Onyin mu maa naa fwui mu ansi bwii ba mu, mu ansi mu a bugi.

8 Mu birisa ana ye asa mu nii ba wula be nyi mu maa kyina okpa ase ee kule mu, bee taase abaa ye, "Man gye onyin numu ii kyina okpa ase ee kule mu?"

9 Nii bamu akv ba ye, "Mu nin."

Nii aku mōc̄ ba ye, "Man gye mu nūn, o duli mu nūn."

Amaa ḥonyin mu gbaa-gbaa tōwē ye, "Mē nūn."

10 Nii ba taase mu ye, "I waa nēnē nii fu ansi i bugi?"

11 Nii o lēe bamu kōnō ye, "Ḥonyin mu nii bēe tū mu ye Yesu mu, i pale isē tayi mi ansi su. Nii o tōwē me ye n kpee Silom kapatuyē mu to naa fwii mi ansi. Imu su n kpee tōtō naa fwii mi ansi, nii opula maŋa tō nii mi ansi i bugi."

12 Nii ba taase mu ye, "Ḥonyin mu bu fine?" Nii o lēe kōnō ye, "N man nyi."

*Farasii abi ba taase
gyaatanapu mu kanan mu
nii o nyē kikye*

13 Tōtō nii ba taa ḥonyin mu nii mu ansi i bugi mu kpee Farasii abi mu ansi tō.

14 Kanin kake mu nii Yesu pale isē tayi kanin ḥonyin ansi su mu, gye kake fūntesa nūn.

15 Nii Farasii abi mu mōc̄ ba taase mu kanan mu nii i waa nii mu ansi i bugi. Nii o tōwē bamu ye, "O pale isē nūn tayi mi ansi su, nii n naa fwii, nii mi ansi i bugi."

16 Tōtō nii Farasii abi mu aku ba ye, "Ḥonyin mu nii o waa kanin asin maŋa mu, man lū lbwaare ase, lū fee o mee buu kake fūntesa nbara mu." Amaa aku mōc̄ ba ye, "Nēnē nii alibi ḥwaapu i taale waa asin kyinkyinsa fale kudubi?" Nii nbarigē i ba bamu nsana.

17 Inumu kpini kamaa mu, Farasii abi mu ba bwii taase ḥonyin mu ye, "Ḥonyin mu nii o bugi fu ansi mu, mīne asin nii fu su fu tōwē lū mu su?"

Nii ḥonyin mu lēe kōnō ye, "O gye lbwaare ḥtōwepu nūn."

18 Gyiwu abilisa mu be mee biti ba kōole gyii fee o wula o gye gyaatanapu, nii mu ansi i bugi, imu su ba sun tū mu akuvugepu.

19 Ba maa ba mu, ba taase bamu ye, "Fane-bii-nyinsa ndee? Fan ye fan kuvugē mu gyaatanapu nūn, nēnē i waa su nii o kui nbūnbū?"

20 Nii mu akuvugepu ba lēe kōnō ye, "An nyi maa gye ane-bii-nyinsa nūn, nii an kuvugē mu gyaatanapu nūn.

21 Amaa a man nyi kanan mu nii i waa nii mu ansi i kui, abees omu nii o bugi mu ansi. O man bila o gye kebii, imu su fan taase mu gbaa-gbaa, ee taale lēe kōnō."

22 Kuto mu su nii ba tōwē kanin mu i gye ye ba sile Gyiwu abilisa mu. Kpali fee Gyiwu abilisa mu ba wula tōwē yila ye ḥokumaa mu nii ee biti o lee tōwē ye Yesu i gye Krisito, Omu nii lbwaare wula lēe mu mu, bēe gya mu ba lēe ḥgyanekpa obu mu tō.

23 Kanin su nii mu akuvugepu mu ba tōwē ye, "O man bila o gye kebii, fan taase mu gbaa-gbaa mu."

24 Gyiwu abilisa mu ba bwii tū ḥonyin mu nii naafco o gye gyaatanapu mu kinyɔsapu, nii ba tōwē mu ye, "Bo lbwaare fee kesintin nii fu tōwē. An nyi fee ḥonyin mu nii o bugi fu ansi mu gye alibi ḥwaapu nūn."

25 Nii ḥonyin mu lēe bamu kōnō ye, "Mēe me man nyi ye o gye alibi ḥwaapu abees o man gye. Kuto mu nii n nyi mu i gye fee, n kyuna n gye gyaatanapu, amaa nbūnbū n kui."

26 Nii Gyiwu abilisa mu ba bila taase mu ye, "Mīne nii o waa fu? Nēnē nii o waa kye fu ansi?"

27 Nu ɔnyin mu lees bamu kono ye, "N wula tōwe fane kanan mu nu i ba, nu fan kina kumu. Mūne i waas su nu fen biti fan bwii nu kinyosapu? Abee fane gbaa fane fen biti fee fan biliñi mu abulapu nin?"

28 Nu ba saale mu, tōwe mu ye, "Fu i gye mu obuupu, amaa aneesene bire an gye Mosesi abuupu nin."

29 An nyi imu nu l̄bwaare maa kyuna tōwe Mosesi ase, amaa kanin Yesu manja bire, a man nyi mu elukpa!"

30 Nu ɔnyin mu lees bamu kono ye, "Mūne alimankare nu fen tōwe kanin! Fan ye fan man nyi katin mu nu o lu, amaa mu i bugi mi ansi fale."

31 An nyi ye l̄bwaare mee nu alibi awaapu ase. Amaa asa mu nu bee sun l̄bwaare nu bee waa mu kokolo biti mu, bamu ase nu ee nu.

32 Lu koo sanja mu nu dulinyaa piili mu, a man pūta nu fee ɔsa ku bugi nyumisa mu nu ba kuvge mu agyaatanapu ansi.

33 Nu ɔnyin nimu man din lu l̄bwaare ase mu, naafco o man din taale waa nimu."

34 Nu ba lees kono ye, "Kui, fu mu nu ba kuvge fu alibi to, nene nu fu ii biti fu ba kaapu ane asin?" Tuto nu ba gya mu lees ɔgyanjeekpa obu mu to.

*Bamu nu ba man koole
Krisito gyii mu ba gye
agyaatanapu*

35 Yesu maa nu ye Gyiwu abilisa mu ba gya ɔnyin mu lees ɔgyanjeekpa obu mu to kanin mu, o naa wu mu, nu o taase mu ye, "Fu koole Daadimaadi Obii-nyinsa mu fii gyii."

36 Nu ɔnyin mu lees kono ye, "ɔnyiripre, mu i gye animu? Tōwe me ke n koole mu gyii."

37 Nu Yesu tōwe mu ye, "Fu tee wula wu mu, mu i gye emu nu ee tōwe fu ase nbulupu fale."

38 Tuto nu ɔnyin mu tōwe ye, "Me-nyiripre, n koole fu gyii." Nu o kyun manja Yesu ayaa to.

39 Nu Yesu tōwe ye, "N ba dulinyaa nimu to ke n ba gyii asa asin, ke agyaatanapu ansi i bugi, ke bamu nu bee kui mu, mo ba biliñi agyaatanapu."

40 Farasii abi mu nu ba bu tuto, nu ba nu kuto mu nu o tōwe mu, ba taase mu ye, "Fu kaapu fee ane gbaa ane an gye agyaatanapu nin abee?"

41 Nu Yesu lees bamu kono ye, "Fan kan fan gye agyaatanapu bire, naafco fan mee ye fan gyii alibi kwpwe. Amaa fan maa tōwe ye fan kui fale bire, fan gyii alibi kwpwe."

10

*Yesu bɔ kiñasan lu
Nbvlvpu ɔkrapu mu
danbirasa su*

1 Nu Yesu tōwe bamu ye, "N tōwe fane kesintin fee, ɔsa mu nu o mee bɔla nbulupu kubunlun kebungo mu to ee loo, nu o naa bɔla opula pupwe loo to mu, gye oyu ye emu nu ee yuuri ɔlon su."

2 Amaa ɔsa mu nu ee bɔla kebungo ee loo mu, mu i gye nbulupu mu ɔkrapu.

3 Nu ɔkrapu mu kan ba mu, kebungo ɔkiisupu mu ii tigi sa mu, nu ee loo to. Ee tu mu nbulupu mu ɔkumaa nimu maa mu kitu, nu nbulupu mu be nyi mu obule, nu ee lu gyankpaa bamu.

4 Okraparu mu maa tae lee bamu kpini lu kubunlun mu to mu, nii ee kyon gyankpaa bamu yegē bee buu mu, lu fee be nyi mu obule.

5 Amaa ba mee ye ba buu ofo, bee biti ba sile yegē mu, lu fee ba man nyi mu obule."

6 Yesu bo bamu kujasan kūnimu nin, amaa ba man nu kuto mu nii ee towē bamu mu kase.

7 Imu su Yesu bwii towē bamu ye, "N towē fane kesintin fee me i gye nbulupu kubunlun kebung mu.

8 Bamu nii ba gyankpaa me ba mu kpini, nii ba waa bamu n-yu fee nbulupu akraparu mu, ba gye ayu ye bamu nii bee yuuri olon su, kanin su nii nbulupu mu ba man nu bamu ase mu.

9 Me i gye kebung mu, okumaa mu nii o bola me su loo mu, ii biti o nye kamolige. Mu kilu kpee ye mu kibwii ba mu ee nye agyito o gyii.

10 Oyu bire, mu lee i gye fee o be yuuri, ke o mo, ke o nyita. Amaa mee me n ba nuk ke asa ba nye nkpa, ke ba nye imu kukyo-kukyo.

11 "Me i gye nbulupu okraparu danbirasa mu. Me, nbulupu okraparu danbirasa mu n taa me nkpa sa nbulupu mu halu lewu to.

12 Paa ogyipu bire, o man du fee nbulupu okraparu danbirasa mu. Nbulupu mu ba maa man gye mu gbaa-gbaa mu lee su mu, nii o kan wu fee kuntun u ba mu, ee sile yegē nbulupu mu nin, ke kuntun mu o ba kitaa bamu oku ke o yaase asansa.

13 Kuto mu su nii ee sile ee yegē nbulupu mu i gye fee, o gye paa ogyipu nin, bamu asin i man tiri mu.

14 "Me i gye nbulupu okraparu danbirasa mu. N nyi me nbulupu, nii me nbulupu gbaa be nyi me.

15 Fee kanan mu nii Me-Se mu nyi me, nii ngbaa me n nyi Me-Se mu, imu su nii n biti n taa me nkpa sa me nbulupu mu halu lewu to.

16 N san n su nbulupu aku nii mu ba man bu nbulupu animu to. Nu ii tiri fee n naa taa bamu gbaa ba. Bee biti ba be nu me obule, ke bamu kpini ba ba waa kubu kulan ye okraparu kulan.

17 Kuto mu su nii Me-Se ii biti me asin i gye fee, n kyula ye n taa me nkpa sa halu lewu to, ke n bila bwii nye kumu.

18 Oku mee taale koole me nkpa lu me abaa to. Amaa me gbaa-gbaa mi kebiti to nii n kyula ye n wu. N su okpa fee n taa me nkpa sa halu lewu to, ke n bila bwii nye kumu. Fale kōnṣa kanimu nii Me-Se sa me ye n waa."

19 Asin mu nii Yesu towē fale su mu, nbarige i bila bwii ba Gyiwu abilisa mu to.

20 Asa mu to gaalaagaa bee towē ye, "Nbwi libi ba bu mu to, ee lo ibun. Mine su nii fen nu mu ase?"

21 Amaa bamu aku mo ba ye, "Osa mu nii nbwi libi ba bu mu to mu, mee towē fale ntowē nimu. Nene nii nbwi libi i taale bugi gyaatanapu ansi?"

Giywu abilisa ba man koole Yesu gyii

22 Nu saja fuu fee Gyiwu abi ba gyii Kesu kōn̄ mu nii ba su nyinji saja mu nii ba bugi Kabwaare-sunkpa aye Gyerusalem kade to mu. Saja maŋa i gye awa to nin,

23 nu Yesu bu Kabwaare-sunkpa aye mu to, yegē o naa katin mu nii bee tu ye Owura Solomon kasoroga mu to.

24 Toto nu Gyiwu abilisa mu ba yile kyaaboo mu, nii ba taase mu ye, "Saja mo nii fii biti fee a gyoo naa fuu, poyi ke a wu asin mu to kyeekeyee?

Nii fu i kan fu gye Krisito, Omv nii Ibwaare wula lee mu, dan tiisi tōwe ane kesintin."

²⁵ Nu Yesu lee kono ye, "N wula tōwe fane, amaa fan man koole me gyii. Asin kyinkyinsa mu nii n su n waa Me-Se kitu to mu, imu ii gyii me n-yu su kesintin.

²⁶ Amaa fan man koole me gyii, lu fee fan maa man gye me nbulupu mu su.

²⁷ Me nbulupu bee nyi me obule, nii n nyi bamu, nii bee buu me.

²⁸ N sa bamu nkpa kakpaa, nii ba mee ye ba foyi. Nu oku mee taale bunte bamu koole lu me abaa to.

²⁹ Me-Se Ibwaare, mu nii o taa bamu sa me mu, kyo kuto kumaa nimu, imu su oku mee taale bunte bamu koole lu Me-Se abaa to.

³⁰ N maa Me-Se an gye kukulun nii."

³¹ Tuto nii Gyiwu abi ba bila naa taa abuu ke ba tuu mu.

³² Amaa nii Yesu tōwe bamu ye, "N waa asin kyinkyinsa damante mu nii i lu Me-Se ase kaapu fane. Imu imo su nii fen biti fan tuu me abuu?"

³³ Nu Gyiwu abi mu ba tōwe mu ye, "Man gye asin kyinkyinsa damante mu nii fu waa su nii an biti a tuu fu abuu. Amaa fu tōwe nbusaa asin yii Ibwaare, lu fee fu gye nyimisa nii, nii fu tōwe ye fu gye Ibwaare."

³⁴ Nu Yesu taase bamu ye, "Fan man nyi ba maa kyuroo waa fane Nbara mu to ye, Ibwaare ye, 'Fan gye me, Ibwaare me kedubi'?

³⁵ An nyi fee oku mee taale kyeege Asinkyan yulasa mu. Ibwaare wula tōwe bamu nii mu asin i ba bamu ase mu ye ba gye mu keduli mu, mee me bire Me-Se Ibwaare i lee me nii o sun me ba dulinyaa to.

³⁶ Mine su nii fen ye n tōwe nbusaa asin yii Ibwaare, fee maa tōwe ye, 'N gye Ibwaare Mu-Bii mu'?

³⁷ Nu n mee kan n waa ato mu nii Me-Se ii biti fee n waa mu, kanin bire fan man koole me gyii.

³⁸ Amaa nii n kan waa imu bire, nii halu fan man koole me gyii gbaa mu, fan koole ato mu nii n waa mu kpini gyii, ke fan nye biu fee n maa Me-Se an gye kukulun."

³⁹ Tuto nii asa mu ba biti fee ba kitaa mu, amaa o bule bamu to lu kyun.

⁴⁰ Nu Yesu bwii naa faa Gyodan obon kpee kumu benben, opula mu nii Gyon kyuna gyee asa Ibwaare kekyugyee mu. O maa bu tuto mu,

⁴¹ nii asa damante ba ba mu ase, nii bee tōwe ye, "Halui Gyon maa man waa asin kyinkyinsa iku gbaa mu, kuto kumaa mu nii o tōwe lu onyin nimu su mu, kpini gye kesintin."

⁴² Nu asa mu nii ba bu tuto mu gaalaagaa ba koole mu gyii.

11

Lasarusi kulo ye mu kelewu

¹ Onyun ku i kyuna o bu to, nii bee tu mu ye Lasarusi, nii o de ee loo. Mu piukuy ana i gye Meeri ye Mata, nii bamu kpini ba lu Betani kade to.

² Meeri nimu i gye okuy omu nii o kyuna o ba kyeege tulale wuriye Yesu ayaa su, nii o taa mu inyini bonywisa mu kpayi-kpayi imu mu. Mu piunyin i gye Lasarusi mu nii o de ee lo mu.

³ Nu mu piukuy ana ba sun Yesu ase naa tōwe mu ye, "Onyiripe, fu kyemine danbirasa mu nii fu su kebiti sa mu mu, de ee lo."

⁴ Yesu maa nu inumu mu, nii o tōwe ye, "Kulo kinumu man gye lewu kulo. Ii biti i biya Ibwaare bonyaa nii, ke me, Mu-Bii mu n nye bonyaa lu imu su."

5 Yesu su kebiti sa Mata maa Mēeri ye bamu piñyin Lasarusi.

6 Amaa maa nu fee Lasarusi ii lo mu, o bwii kyuna katün mu nii o bu mu nke nnuy tii su.

7 Imu kamaa mu o tōwe mu abūlapu ye, "Fan yegē a bwii kpee Gyudeya osawule."

8 Nu abūlapu mu ba tōwe mu ye. "Okaapuru, nke nnuy nūmu to nu Gyiwu abi bee biti ba tuu fu abuu mo, mīne su nii fi bila fii kpee tutō?"

9 Nu Yesu lēe kōnō ye, "Man gye kerefi kudu anyo i bu kayike to? Nyimisa mu nii o naa kayike to mu mee siti, lii fee kyōwe kui to ee sa mu katün kumaa.

10 Amaa nii o nate kagyanbwē bire ee siti, lii fee o man su ujmanjeza."

11 Maa tōwe inīmu kamaa mu, o tōwe bamu ye, "Ane kyemine Lasarusi de nsure nūn, amaa n biti n kpee tutō n naa kyinji mu."

12 Nu mu abūlapu ba lēe kōnō ye, "Onyiripē, nii o kan de nsure bire, ee biti o nye alanfiya."

13 Kuto mu nii Yesu ii kaapu i gye ye Lasarusi wu, amaa mu abūlapu bire be nyi nūn fee nsure gbaa-gbaa asin nii o dīye.

14 Imu su o tōwe tigi bamu ye, "Lasarusi wu."

15 Amaa lii fane su mu, mi ansi i gyii fee n maa man bu tutō nii o wu. Inīmu ii biti i yegē ke fan nye kōole me gyii. Kanun su fan yegē a kpee mu ase."

16 Nu Tomasi mu nii bēe tuu mu Kabwaara-bii mu, tōwe abūlapu asansa mu ye, "Fan yegē ane gbaa ane a kpee ke anaa mu a naa wu."

Yesu kyinji asa lii lewu to

17 Yesu maa fuu Betani kade to mu, o nu ye ba tee pula Lasarusi inīmu nke nna.

18 Li Betani kpee Gyerusalem man bu kata, i waa fee imaalī inyo,

19 nu Gyiwu abi mu gaalaagaa ba ba Mata maa Mēeri ase, ba ba tōwe yuula bamu nkōlo lii bamu piñyin kelewu su.

20 Mata maa nu fee Yesu ii ba mu, o lii naa gyaña mu okpa to, amaa Mēeri bire o sii kikpaara su.

21 Mata maa gyaña mu mu, o tōwe mu ye, "Onyiripē, fu daa fu bu nfiu nūn, naafco me piñyin man dun wu.

22 Amaa halu nbūnbū gbaa n nyi ye, kuto kumaa mu nii fu taase Ibwaare mu, ee biti o waa sa fu."

23 Nu Yesu tōwe mu ye, "Fu piñyin ii biti o bwii kyinji ba nkpa to."

24 Mata lēe kōnō ye, "N nyi ye ee biti o kyinji ba nkpa to kake laalaalwē mu, saja mu nii Ibwaare ii biti o kyinji asa ba nkpa to mu."

25 Nu Yesu tōwe mu ye, "Me i gye omu nii n kyinji asa n lii lewu to, nii ee sa bamu nkpa mu. Okumaa mu nii o kōole me gyii mu, halu o wu gbaa ee biti o nye nkpa.

26 Nu okumaa mu nii o te nkpa to nii o kōole me gyii mu, o mēe ye o wu kake aku. Fu kōole inīmu gyii?"

27 Nu Mata kyula ye, "Eehn! Onyiripē n kōole gyii ye fu i gye Krisito, Omu nii Ibwaare wula lēe mu, Ibwaare Mu-Bii mu nii o tōwe ye ee biti o sun mu ba dulinyaa to mu."

28 Maa tōwe inīmu lōwe mu, o bwii kpee kikpaara su, nii o naa tu mu-supu Mēeri lii ikaa su, nii o tōwe mu ye, "Okaapuru mu bu nfiu, nii o taase fu su."

29 Mēeri maa nu kanin mu, nii o kusu bilen ee kpee mu ase.

30 Yesu man piita loo kade mu to, amaa o san o bu katin mu nii Mata naa gyaŋa mu mu.

31 Gyiwu abi mu nii ba bu Meeeri ase kippaara su bee towe bee yuula mu kokoč mu, ba maa wu kanan mu nii o kusu bilen lu kewu mu, ba lu buu mu, be nyi fee ee kpee kakyan mu ase o naa kyina saawu.

32 Meeeri maa fuu katin mu nii Yesu bu, nii o wu mu mu, o muja mu ayaa to, nii o towe mu ye, "Onyiripe fu daa fu bu nfii nin, naafco me piunyu man din wu."

33 Yesu maa wu kanan mu nii Meeeri ye Gyiwu abi mu nii ba buu mu mu bee su mu, i ko mu nii i duŋi mu obvle to.

34 Nii o taase bamu ye, "Fine nii fan pula mu?"

Nii ba lees kono ye, "Onyiripe, ba kii."

35 Nii Yesu su.

36 Nii Gyiwu abi mu ba towe ye, "Fan kii kanan mu nii o su kebiti sa mu."

37 Amaa bamu to aku ba towe ye, "Man gye Yesu nimu i bugi agyaatanapu ansi mu? Minē i waa nii o man taale kooče Lasarusi ke o man wu?"

Yesu kyinji Lasarusi ba nkpa to

38 Yesu obvle to bwii duŋi mu, nii o kpee kakyan mu ase. Ki gye kifolebo nii, nii ba taa kubuu tiikim kono.

39 Nii Yesu towe bamu ye, "Fan tigi kubuu mu lu tuto."

Nii Mata, olewupu mu piukii mu towe ye, "Onyiripe, ee biti o ba ee luson, ndaga nke nna nimu a maa pula mu."

40 Nii Yesu taase Mata ye, "N man towe fu ye nii fu kan kooče gyii mu, fi biti fu wu lbwaare bonyaa?"

41 Imu su ba tigi kubuu mu. Nii Yesu kii susu nii o towe ye, "Nse, n fwaala fu fee fu maa nu me kikule.

42 N nyi saŋa kumaa fii nu me kikule, amaa asa mu nii ba yile nfii mu su nii n towe kanin, ke ba nye kooče gyii fee fu i sun me."

43 Maa towe kanin luse mu, nii o kuusi kenken ye, "Lasarusi, lu ba!"

44 Nii olewupu mu lu ba, yegé taafuli mili mu abaa ye ayaa su, yegé kikyibi fufuli ḥjmina mu ansi su.

Tuto nii Yesu towe bamu ye, "Fan saŋe mu ke o nate."

Ba biti ikpae fee ba moɔ Yesu

(Matiwu 26:1-5; Maki 14:1-2; Luka 22:1-2)

45 Gyiwu abi adamante mu nii ba ba Meeeri afwaala, nii ba wu kuto mu nii Yesu waa mu, ba kooče mu gyii.

46 Amaa bamu aku ba kpee Farasii abi ase naa towe kuto mu nii Yesu waa.

47 Imu su aseepu bilsa ye Farasii abi ba tii kade mu to Gyiwu abilisa amu-amu ngyanje.*

Nii ba taase abaa ye, "Minē nii an biti a waa. Fan kii asinkaala ye asin kyinkyinsa damante mu nii ḥnyin nimu u waa falē."

* **11:47 11:47** Bee tu Gyiwu abilisa amu-amu ngyanje maŋa Giriki katowe to ye 'Sanhediri'.

48 An kan yegē mu, nii የ kyaga su εε waa kanin mu, የsa kumaa nūmu ii biti የ koole mu gyii, ke የ yegē Roma abi[†] ba ba nyita ane kabwaare-sunkpa aye nūmu ke ba mōo ane asa.

49 Nii bamu tō oku mu nii bēs tū mu ye Kayifasi nii የ kyina የ gye oseepu bilsa ase kesu manja to mu tōwe bamu ye, "Fan man nyi sehñ!"

50 Fan man nyi ye, i bō sa fane fee nyimisa kulan o wu sa asa kpini, i kyc fee ane asa kpini ba maa muuri?"

51 Kesintin to man gye mu gbaa-gbaa mu kebiti to nii የ tōwe fale asin nūmu. Amaa maa gye Ibwaare oseepu bilsa ase kanin kesu manja to su mu, Ibwaare yegē nii የ tōwe yila ye Yesu ii biti o wu sa Gyiwi abi kpini.

52 Nii man gye Gyiwi abi nkun, amaa ye Ibwaare mu-bii ana mu nii ba yaase to ba bu dulinyaa to katin kumaa nūmu mu, ke ba ba buga waa kukan.

53 Imu su lū kanin kake manja Gyiwi abilisa ba ኃmina ye ba mōo Yesu.

54 Lū kanin su Yesu man bla lee mu n-yii ifuli εε nate Gyiwi abi mu to. Amaa የ lū Gyerusalem kpee bēs tū kumu ye Efarim kade mu, nii ki bu tiri kiperi su mu. Nii maa mu abūlapu mu ba naa kyina tuto.

55 Gyiwi abi Kesu kono Kanyaqe nbuno kensi-gyii sanja maa tiri to mu, asa gaalaaggaa ba lū bamu nde su kpee Gyerusalem. Ba gyankpaa nūn ba naa fwu bamu n-yii su ineesi fee kanan mu nii ba wula bēs waa, poyi ke bamu Kanyaqe nbuno kake mu ki fuu.

56 Asa mu bēs ki bee biti Yesu. Nii sanja mu nii ba yile kabwaare-sunkpa aye ase mu, bēs taase abaa ye, "Mīne i gye fane nfēerē? Fen nyi fee ee biti የ ba Kanyaqe nbuno ngyanje nūmu to?"

57 Imu gbaa mu Ibwaare aseepu ye Farasii abi mu ba wula sa kono ye, የ kumaa mu nii o wu katin mu nii Yesu bu mu, የ ba tōwe bamu ke ba nyē kitaa mu.

12

Meeṛi Kyeege Tuulaale

Worige Yesu ayaa su

(Matiwu 26:6-13; Maki 14:3-9; Luka 7:37-39)

1 I maa san fee nke nsiye ke ba gyii Kesu kono Kanyaqe nbuno lala mu, Yesu kpee Betani kade to. Tuto i gye Lasarusi mu nii Yesu daa kyini lū lewū to mu aye.

2 Nii ba waa agyitō kitaa Yesu kifō. Mata i waa agyitō manja, Lasarusi gbaa tii asa mu nii ba maa Yesu bee gyii mu su.

3 Tuto nii Meeṛi taa tuulaale liifensa mu nii i su ማ galin purvontuwa bōla ba, nii nadi nii ba taa waa imu. Meeṛi taa ba kyeege worgie Yesu ayaa su, nii የ taa mu inyini būnswūsa kpayi-kpayi imu. Nii tuulaale manja ofen koole kikpaara mu su kpini femm.

4 Amaa mu abūlapu mu to oku mu nii bēs tū mu ye Gyudasi Isikariyoti bu tutō. Mu u ba የ ba lee Yesu sa mu. Maa wu Meeṛi maa waa kanin mu, የ tōwe ye,

5 "Mīne su nii ba man taa tuulaale nūmu fe, ke ba nyē afulee fee dinari* asa, abees ibwaayi kudu kusun osunpu kukočka, ke ba taa afulee mu kee atiripu?"

[†] **11:48 11:48** Gyiwi abilisa mu ba su kufuu fee, akuto nii Yesu kan nyē abuupu kukoč mu, bee biti ba koso yile Roma kibane su, ke የ yegē Roma abi anaakopu ba be nyita bamu kabwaare-sunkpa aye mu, ke ba mōo bamu kpini. * **12:5 12:5** Dinari kulan i gye kusun osunpu kake kulan kukoč.

6 Man gye atiripu mu asin i tiri mu su nu o towe kanin, amaa o gye oyu nun. Nu mu u kitaa bamu afulee owaakpa mu, yeges ee yuuri afulee mu iku ee gyii.

7 Amaa Yesu towe ye, "Fan yeges okyin mu! O waa imu yila mi kepula ake nūn.

8 Saşa kumaa fanaa atiripu animu ii biti fan baa fan bu to, amaa mées ye n baa n bu fane ase saşa kumaa."

9 Nu Gyiwu abi adamante ba maa nu fee Yesu bu Betani kade to mu, ba kpee mu ase tuto. Man gye Yesu nkun su nu ba kpee tuto, amaa ba kpee ba naa ku Lasarusi mu nu Yesu kyini mu lü lewu to mu gbaa.

10 Imu su Ibwaare aseepu bulsa ba qmina ba moç Lasarusi gbaa,

11 lü fee taa lü Lasarusi kelewu kyini mu su mu, Gyiwu abi mu gaalaagaa bee kina bamu abilisa mu, nu bee kpee bee kooles Yesu bee gyii.

Yesu loo Gyerusalem

fee Owura

(*Matiwu 21:1-11; Maki 11:1-11; Luka 19:28-40*)

12 Imu lukaake mu, kubu damante mu nu ba ba bamu Kesu kono Kanyaŋe nbunc kensi-gyii mu to mu, ba nu fee Yesu kitaa okpa ee ba Gyerusalem.

13 Imu su ba taa abilafe lü kyon, ke ba naa gyaŋa mu, yeges bee yin mu bee towe ye,
"Hosana!"[†]

Kusee i gye sa omu nu o naa ḥonyuripe Ibwaare kitu to ee ba!

Kusee i gye sa Isirayi Owura!"

14 Nu Yesu wu kuruma kadanba ku nu o dii mu. Inimu i yeges nu Asinkyan yilasa mu i ba to kesintin. Imu i gye ye,

15 "O Siyon[‡] abi, fan man waa kufuu,
fan ku, fane owura u ba,
o te kuruma kadanba su ee ba."

16 Kanin saja manja mu, mu abulapu ba man nu inumu kpin kase. Amoco kamaa to, saja mu nu Ibwaare sa mu bonyaa mu, poyi nu ba lan nyinji fee ba kyorc asin nimu waa Asinkyan yilasa mu to, nu i ba to kesintin.

17 Nu asa mu nu ba bu Yesu ase saja mu nu o tu Lasarusi lü kakyen to, nu o kyini mu lü lewu to mu, u kyaga su towe asin nimu katün kumaa.

18 Kanin su nu asa damante ba lü ba naa gyaŋa Yesu, lü fee ba maa nu asin kyinkyinsa mu nu o waa mu su.

19 Imu su Farasii abi ba towe abaa ye, "Fan man wu, a mées bila taale waa sehn. Fan ku, dulinyaa to asa kpin ba biliŋi kpee ba buu mu."

Giriki abi ku ba biti Yesu

20 Nu Giriki abi mu aky gbaa ba tii bamu nu ba kpee Gyerusalem mu su. Ba naa sun Ibwaare Kesu kono Kanyaŋe nbunc kensi-gyii mu to.

21 Kanin asa manja ba ba Filipu mu nu o lü Betisayida kade mu nu ki bu Galile ɔsunwile su mu ase, ba towe mu ye, "Obulisa, an biti fee a wu Yesu."

22 Nu Filipu naa towe Andiruwu, nu bamu anyo ba kpee naa towe Yesu.

23 Nu Yesu towe bamu ye, "Nbunbu, saja mu fuv fee me, Daadimaadi Obii-nyinsa bonyaa lala mu i lee ifuli.

[†] 12:13 12:13 'Hosana' kumu kase lü Hibriwu katowe to i gye ye 'molige ane' abee 'a yin Ibwaare'.

[‡] 12:15 12:15 'Siyon abi' abee Gyerusalem abi i gye okulon nun. Gyerusalem kade kabaafun ku nu bee tu ye Siyon.

24 N tōwe fane kesintin, kuyu kibi, nū kū man kan tīye i se to gyōo mu, kū san kū gye kuyubi kulan. Amaa nū kū kan tīye i se to gyōo, nū kū koyi bire, kū sōy abī damante.

25 Osa kumaa mu nū ē su kebiti sa mu nkpa gaa mu, ee biti ē pan kumu. Amaa osa kumaa mu nū ē mēe taa mu nkpa ē sehn dulinyaa nūmu to mu, ee biti ē lōjō mu n-yū yila sa nkpa kakpaa.

26 Osa kumaa mu nū ee sun me mu, dagaa maa buu me. Nū katun mu nū n bu mu, tutō nū mi osunpu mu gbaa ii biti ē baa ē bu. Nū osa mu nū ee sun me mu, Me-Se ii biti ē sa mu bēerees.”

Yesu tōwe mu kelewu asin

27 Nū Yesu tōwe ye, “Nbūnbū, me kōkōlo man de me. N bu kule Me-Se ke n tōwe ye, Nse, mōlge me hū awurufō mu nū ii biti u ba me su fale abee? Ayee, fale awurufō anūmu su nū n ba.

28 Nse, bonyaa fu kitui!”

Tutō nū obvle kū hū svusv tōwe ye, “N wula bonyaa kumu nū n biti n bwii bonyaa kumu.”

29 Sakyō mu nū ba bu tutō mu ba maa nu obvle mu, ba tōwe ye, “Bulayi punte!” Nū aku mōc ba ye, “Ibwaare kaboo i tōwe mu ase!”

30 Nū Yesu tōwe bamu ye, “I man gye me su nū obvle nūmu tōwe, amaa hū fane su.

31 Nbūnbū i gye saja mu nū Ibwaare ii biti o gyii dulinyaa nūmu to asa asin. Nbūnbū i gye saja mu nū ee biti ē kusaa dulinyaa nūmu to owura hū mu kagya su. Mu i gye Sitaane mu.

32 Amaa nū ba kan kusaa me svusv hū kase su bire, n biti n bire asa kpini ba me ase.”

33 O tōwe inūmu nū kaapu tō hū kelewu mu nū ee biti o wu.

34 Nū sakyō mu ba lee kōnō ye, “An nū hū Asinkyān yulasa mu tō fees, Krisito, Omu nū Ibwaare wula lee mu, ii biti ē kyina nkpa to kakpaa. Mine su nū fi tōwe ye, I dagaa ba maa kusaa Daadimaadi Obii-nyūnsa mu svusv? Anmu i gye Daadimaadi Obii-nyūnsa mu?”

35 Nū Yesu tōwe bamu hū mu n-yū su ye, “Igmanjesa mu i man bila ye i kyeeere fane ase. Imu su fan kyaga su nate igmanjesa mu tō, ke kitentenbiri kū man nye loo fane tō. Lū fees osa mu nū ē naa kitentenbiri tō mu man nyi katin mu nū ee kpee.

36 Fan maa san fan su igmanjesa fane ase fale bire, fan kōole inū gyii, ke fan baa fan gye igmanjesa mu asa.” Yesu maa tōwe inūmu kamaa tō mu, o hū tutō naa baala bamu su mu nkun.

Giyiwu abi ba san ba mēe kōole Yesu bee gyii

37 Halū asin kyinkyinsa mu nū Yesu waa asa ansi tō kpini fale gbaa mu, ba san ba mēe kōole mu bee gyii.

38 Asin nūmu a waa nūn, ke asin mu nū Ibwaare otōwepu Isaya wula tōwe mu, i ba tō kesintin. Fale nū ē taasse Ibwaare ye,
“Onyiripē, anūmu i kōole asin mu nū an tōwe mu gyii?”

Nū asa mōc nū Onyiripē mu lee mu əlon mu kaapu?”

39 Kpalī inūmu su mu, ba man taale kōole Yesu gyii, hū fees Isaya bila tōwe mu əwvle tō katun kū ye,

40 “Ibwaare waa bamu agyaatanapu,
ke bamu ansi i man wu.

O yegē nū ba waa kusu tō əlon,
ke bamu nfēere to ii mee nu asin kase,

ke ba biliŋi ba me ase, ke n kye bamu."

41 Isaya gyankpaa wu Yesu bonyaa mu, imu su nii o tōwe inimū lū mu su mu.

42 Halu i maa imu gbaa mu, Gyiwu abilisa mu adamante ba koole Yesu gyii. Amaa lu Farasi abi mu su mu, ba man taale lee bamu kikoole-gyii mu ifulu, lu fee ba su kufuu fee bee biti ba gya bamu lū ḡyajekpa mu to.

43 Kpalí fee abilisa mu bee biti kiyin lū nyimisa ase ba kyo lbwaare ase, imu su nii bee waa kanin.

44 Tuto nii Yesu tōwe kenken ye, "Osa kumaa mu nii o koole me gyii mu, man gye me nkun nii o koole gyii, amaa emu nii o sun me mu, nii o koole gyii.

45 Osa kumaa mu nii o wu me mu, o wu emu nii o sun me mu.

46 Me i gye ijmanjesa mu nii i ba dulinyaa nimu mu, nii okumaa mu nii o koole me gyii mu, o man sii kitentenbirto to.

47 "Okumaa mu nii o nu me asin tōwesa, nii o man buu imu mu, man gye me ii biti n bun mu kwpwe. Lu fee n man ba nin ye n ba bun dulinyaa to asa kwpwe, amaa n ba nin ke n ba molige kumu asa.

48 Osa kumaa mu nii o kina me, nii o man koole me asin mu, wula nyę omu nii ee biti o bun mu kwpwe. Nii asin mu nii n tōwe mu ii biti i bun mu kwpwe kake laalaalwue mu.

49 Kpalí fee i man gye me gbaa-gbaa me ɔlun to nii n su n tōwe, amaa me-SE mu nii o sun me mu, sa me kɔnɔsa lū kuto mu nii n tōwe su, nii imu nii n tōwe.

50 Nii n nyi fee mu kɔnɔsa mu ii sa nkpa kakpaa. Imu su asin kumaa mu nii n tōwe mu, i gye asin mu nii Me-SE tōwe me ye n tōwe."

13

Yesu fwii mu abulapu mu ayaa su

1 I maa san gberee ke ba piili Kesu kɔnɔ Kanyaŋe nbunɔ kensi-gyii mu, Yesu buu fee saha fuu fee o lū dulinyaa nimu to bwii kpee Mu-se ase. Maa su kebiti sa mu asa mu nii ba bu dulinyaa nimu to su mu, o nyę kebiti sa bamu naa fuu ɔkka.

2 Pɔyì ke ba piili kalaatupwe su agyitɔ kigyi mu, Sitaane wula loo Simon mu-bii, Gyudasi Isikariyoti mu to ye, o lee Yesu sa.

3 Yesu nyi Mu-se maa taa kuto kumaa waa mu kibaa to, nii o nyi maa lū lbwaare ase nii, nii mu ase nii ee biti o bwii kpee.

4 Imu su o kusun lū agyitɔ mu ase, nii o bugi mu balimaasu, nii o taa bɔrɪdiba dula mu kasiyę.

5 Nii o kyeege nkyy waalape gyeesa to, nii o piili ee fwii mu abulapu mu ayaa su, yęge o su bɔrɪdiba mu nii o taa maale mu kasiyę mu ee kpayi bamu ayaa su.

6 Maa waalakan naa fuu Simon Pita su mu, o taase mu ye, "Onyiripɛ, fii bitti fu fwii me ayaa su nii?"

7 Nii Yesu lee kɔnɔ ye, "Nbunbii imu nii n waa fale fii mée ye fu nu kase, amaa kamaa to fii biti fu ba nu imu kase."

8 Nii Pita tōwe Yesu ye, "Ayee, n mée yęge fu fwii me ayaa su kakaaku."

Nii Yesu tōwe mu ye, "Nii fu man yęge nii n fwii fu ayaa su bire, fu man bila fii tii me abulapu mu su."

9 Nii Simon Pita tōwe Yesu ye, "Kanin bire Onyiripɛ, man fwii me ayaa su nkun, fwii me abaa ye mi kumu to gbaa tii su."

10 Nii Yesu tōwe mu ye, “Oksuamaa mu nii o tee gyee mu, mu n-yii su i man bila i su ineesi, imu su mu ayaa su nkun nii ee fwii. Fane n-yii su i man su ineesi ku, amcoo fane to okulon.”

11 Lu fees o tee wola o nyi omu nii ee biti o lee mu sa, imu su nii o tōwe ye, “amcoo fane to okulon” i su ineesi.

12 Maa fwii bamu ayaa su luee mu, nii o bwii taa mu balimaasu bun, nii o bwii naa kyuna mu ɔkyinakpra. Nii o taase bamu ye, “Fan nu imu nii n waa sa fane false kass?”

13 Fen tu me ye “Okaapuru” ye “Onyiripe” nii i gye kesintin, lu fees kanin nii n gye.

14 Nii me, fane-Nyiripe ye fane Okaapuru n fwii fane ayaa su false, i dagaa fees fane gbaa fane fan fwii abaa ayaa su.

15 N waa sinkaala sa fane, ye fane gbaa fane fan waa fees kanan mu nii n waa sa fane false.

16 N tōwe fane kesintin, kyaafole mee taale o kyoo mu-nyiripe, nii kabcoo mee taale o kyoo omu nii o sun mu mu.

17 Nbūnbū fan maa buu inumu false, nii fan kan waa imu mu, lbwaare ii biti o waa fane kusee.

*Yesu tōwe ye
mu abūlapu ku
ii biti o lee mu sa*

18 Nii Yesu tōwe ye, “Man gye fane kpini asin nii n tōwe false. N nyi bamu nii n lee mu. Amaa asin mu nii ba tōwe waa Asinkyan yilasa mu to mu, i dagaa i maa ba to. Asin mu i gye ye, ‘Onyin mu nii n maa mu an buga lape kulan to an gyii mu, biliñi omu nii o kusu yile me su.’

19 “N tōwe fane nii pooyi ke i ba waa. Nii i ba mu, fen biti fan buu fees me i gye ‘Omū nii n tōwe ye n gye mu’.

20 N tōwe fane kesintin, oksuamaa mu nii o koole osa mu nii n sun mu mu, koole me gbaa me numu, nii oksuamaa mu nii o koole me mu, koole omu nii o sun me mu gbaa numu.”

21 Yesu maa tōwe inumu kpini luee mu, nii mu kokolo to nyita mu. Nii o bugi to tōwe bamu ye, “N tōwe fane kesintin ye, fane to oku ii biti o lee me sa.”

22 Nii mu abūlapu mu ba piili bee kui abaa ansi to, fe nfeere bamu to omu nii o dees.

23 Mu abūlapu mu to okulon, omu nii Yesu su kebiti sa mu mu, te o maa Yesu.

24 Nii Simon Pita nabees mu ansi ye, “Taase Onyiripe ye, anumu asin nii ee tōwe false?”

25 Maa kpees Yesu mu, o taase mu ye, “Onyiripe, anumu nii fu dees?”

26 Nii Yesu lee kono ye, “N kan taa agyito waa lape to mu, omu nii n biti n taa sa mu mu, mu i gye kanin nyimisa maaja.” Maa kpees agyito mu waa lape mu to mu, o taa sa Gyudasi Isikariyoti.

27 Gyudasi maa dan koole agyito maaja mu, nii Sitaane loo mu nfeere to.

Nii Yesu tōwe mu ye, “Kuto mu nii fii biti ye fu waa mu, waa bilen-bilen.”

28 Bamu nii ba te ogyikpa maaja kpini, oku man nu asin mu nii Yesu tōwe mu kase.

29 Amaa Gyudasi maa gye omu nii ee kitaa bamu afulee su mu, aku ba fe nfeere ye, Yesu sun mu ye o naa soot ato mu nii ii tiri sa Kesu kono Kanyaane nbuncu agyito mu. Nii aku moa ba fe nfeere fees o sun mu nii ye o taa afulee naa sa atiripu.

30 Gyudasi maa dan kōole agyitō mu luvwē mu, nii o lui kewu kyōn. Saṇa maṇa gyē kagyanbwē nūn.

Yesu sa mu abūlapu mu nbara pwpwe

31 Gyudasi maa lui kyōn mu, nii Yesu tōwē ye, "Saṇa fūv fee me, Daadimaadi Obii-nyunsa bonyaa i lui ifuli, ke lbwaare gbaa o bōla me su lee mu bonyaa mu.

32 Nii lbwaare kan bōla me su lee mu bonyaa mu ifuli mu, ee biti o bonyaa me, Daadimaadi Obii-nyunsa mu. lbwaare ii biti o waa imu nbūnbū nūmu.

33 "Mi-bii ana, saṇa gberēe i san ke n kyina fane ase. Fen biti fan kii biti me, fee kanan mu nii n tōwē Gyiwu abi abilisa mu, kanin nii n tōwē fane nbūnbū fale ye, katn mu nii n biti n kpee mu, fan mēe ye fan taale ba tuto.

34 "Nbūnbū n sa fane kōnōsa pwpwe ye, fan nyē kebiti sa abaa. Fee kanan mu nii n nyē kebiti sa fane mu, kanin maṇa su nii fan nyē kebiti sa abaa.

35 Nii fan kan nyē kebiti sa abaa mu, imu ii biti i yēgē asa kpini ba bui ye fan gyē me abūlapu."

36 Nii Simon Pita taase mu ye, "Onyūripe fūne nii fii kpee?" Yesu lee kōnō ye, "Katin mu nii n kpee mu fu mēe ye fu taale buu me kpee nbūnbū, amaa fii biti fu buu me ba kamaa to."

Yesu tōwē yila ye Pita ii biti o kyēs ilī isa ye o man nyi mu

(Matiwu 26:31-35; Maki 27-31; Luka 22:31-34)

37 Nii Pita taase mu ye "Onyūripe, minē waa nii n mēe taale buu fu nbūnbū. N biti n taa me nkpa taga apu sa fu."

38 Tuto nii Yesu taase mu ye, "Fii biti fu taa fu nkpa taga apu sa me kesintin? N tōwē fu kesintin ye, poyi ke kyaasē o bōn mu, fii biti fu kyēs ilī isa ye fu man nyi me."

14

Yesu tōwē yuula mu abūlapu mu nkōlo

1 Nii Yesu tōwē mu abūlapu mu ye, "Fan man yēgē fane nkōlo i ḥmaa fane. Fan kōole lbwaare gyii ke fan kōole ngbaa me gyii.

2 Ibu damante i bu Me-Şe kikpaara su. Nii i daa i man gyē kanin nin, naafōo n tōwē fane. N kpee n naa lōjō ḥkyūnakpa sa fane.

3 Nii n kan kpee naa lōjō ḥkyūnakpa sa fane mu, n biti n bwii ba taa fane kpee me ase, ke fan naa kyina katin mu nii n te mu.

4 Fen nyi ḥkpa mu, nii fen nyi katin mu nii n kpee mu."

Yesu i gyē ḥkpa mu kpee lbwaare ase

5 Nii Tomasi tōwē Yesu ye, "Onyūripe, a man nyi katin mu nii fii kpee. Nii nēnē nii an biti a waai bui ḥkpa mu?"

6 Nii Yesu lee kōnō ye, "Me i gyē ḥkpa mu ye kesintin mu ye nkpa mu. Ḫku mēe taale kpee Me-Şe ase, amāo o bōla me su."

7 Nii fan kan fan nyi me kesintin to mu, naafōo fan nyi Me-Şe mu gbaa. Lii nbūnbū nūmu i su ii kpee mu, fen nyi mu, nii fen wu mu."

8 Nu Filipu tōwē ye, “Onyiripē, kaapu ane Fu-se mu, kuto mu nū ki tiri ane nūn.”

9 Tuto nu Yesu lēe kōnō ye, “Filipu, amōo fu man nyi me, halu kanan mu nū n kyina fane ase kyērēe fale? Osa kumaa mu nū o wu me mu, o wu Me-Se mu. Mīne i waa nū fu bila fu tōwē ye, ‘Kaapu ane Fu-se mu?’”

10 Abēe fu man kōole gyii ye n maa Me-Se mu an gye kükulun? Asin mu nū n tōwē fane mu man gye me gbaa-gbaa me lēe. Amaa Me-Se mu nū o wu me tō mu ii sun mu kusun.

11 Kanin su fan kōole me gyii fee n maa tōwē ye, n maa Me-Se mu an gye kükulun. Nu i man gye kanin gbaa mu, fan kōole me gyii lu asin kyinkyinsa mu nū fan wu n maa waa fale sv.

12 N tōwē fane kesintin, osa kumaa mu nū ee kōole me ee gyii mu, ee biti o waa atō mu nū n waa mu. Ee biti o waa imu nū i kyō fale gbaa, lu fee n kpee Me-Se mu ase nūn.

13 Nu kuto kumaa mu nū fan kōle me kitū tō su mu, n biti n waa sa fane, ke me, Obii mu n biya bonyaa sa Me-Se mu.

14 Kuto kumaa mu nū fen kōle me lu me kitū tō su mu, n biti n waa sa fane.” Yesu da mu kōkolo su ye Kayaayu Kyirekyire mu kii biti kū ba.

15 Nu Yesu tōwē mu abūlapu mu ye, “Nu fan kan fan su kebiti sa me mu, fen biti fan buu me kōnosa.

16 N biti n kōle Me-Se ke o sa fane Okyetōpu püpwe mu nū ee biti o baa o bu fane ase kakpaa.

17 Mu i gye Kayaayu Kyirekyire mu nū ee lee Ibwaaare kesintin mu ee kaapu. Dulinya abi ba mēe ye ba taale kōole mu, lu fee ba man nyi mu, nū be mee wu mu. Amaa fanee fane fan nyi mu, lu fee o bu fane ase, nū ee biti o baa o bu fane to.

18 N mēe ye n yēgē fane fee arjmengyi, n biti n bwii ba fane ase.

19 I san gberēe, dulinya abi ba man bila ye ba wu me. Amaa fanee fane bire fen biti fan wu me. Lu fee n maa te nkpa tō fale, fane gbaa fane fen biti fan baa fan te nkpa to.

20 Kanin kake manja fen biti fan buu fee n maa Me-Se an gye kükulun, nū n maa fane gbaa an gye kükulun.

21 “Okumaa mu nū o kōole me kōnosa, nū o buu imu mu, mu i gye omo nū o su kebiti sa me. Okumaa mu nū o su kebiti sa me mu, Me-Se gbaa ii biti o nyē kebiti sa mu. Ngbaa me n biti n nyē kebiti sa mu, ke n lee me n-yū kaapu mu.”

22 Nu Gyudasi (man gye Gyudasi Isikariyoti mu) tōwē ye, “Onyiripē, mīne waa nū fii biti fu lee fu n-yū kaapu ane nkun, nū man gye dulinya abi mu?”

23 Nu Yesu lēe kōnō ye, “Okumaa mu nū o su kebiti sa me mu, ii biti o buu me kikaapu mu. Me-Se ii biti o nyē kebiti sa mu, nū maa Me-Se an biti a ba mu ase, ke a taa mu bilinj ane aye.

24 Okumaa mu nū o man su kebiti sa me mu, mēe ye o buu me kikaapu mu. Kikaapu mu nū fen nu fale man gye me gbaa-gbaa me kikaapu, ii lu Me-Se mu nū o sun me mu ase nūn.

25 “N maa san n bu fane ase fale su nū n tōwē fane fale asin.

26 Amaa Okyetōpu mu nū o gye Kayaayu Kyirekyire, mu nū Me-Se mu ii biti o sun me kitū tō mu, ii biti o kaapu fane kuto kumaa ke o nyinji fane kuto kumaa mu nū n tōwē fane fale.

27 Kayū-yuuli kī baa kī bu fane ase, mē gbaa-gbaa kayū-yuuli nū n su n sa fane. Amaa i man du fee dulinyaa kayū-yuuli mu nū bee sa mu. Fan man yegē fane nkōlo i nyita, fan man waa kufuu.

28 "Fan nu n maa tōwe fane ye, 'N kpee ke n bila bwii ba fane ase.' Nū fen kan fen biti mē asin mu, naafōo fane ansi ii biti i gyii fee n maa kpee Me-Sē mu ase, lū fee Me-Sē mu i gyē okpare o kyo mē.

29 N wula n tōwe fane inumu kpini nbūnbū poyi ke i ba waa, nū i kan ba waa mu ke fan kōole mē gyii.

30 N mēe bila ye n tōwe fane ase kyeeere, lū fee dulinyaa to owura u ba. O man su olon me su,

31 amaa i tiri fee n maa waa kuto mu nū Me-Sē sa mē kōno ye n waa mu, ke dulinyaa abi ba bui fee n su kebiti sa Me-Sē. Fan ba ke a lū nfū."

15

Oyu gbaa-gbaa mu ye n-yaabi

1 Nū Yesu tōwe mu abūlapu mu ye, "Me i gyē wayin oyu gbaa-gbaa mu nū kī soyi abi, nū Me-Sē i gyē oyu mu odcōro.

2 Kayaa-bi kumaa mu nū kī kyaa mē su nū kī mēe soyi abi mu, ee ḥe kumu nū ee foyi, nū kayaa-bi kumaa mu nū kī soyi abi mu, ee kpaale kayaa-bi mu ke kī nye soyi abi tii su.

3 Lū asin mu nū n tōwe sa fane su mu, fan tee waa kyirekyire.

4 Fan baa fan bu mē ase, ke ngbaa mē n baa n bu fane ase. Kiyaa-bi nkōn mēe taale soyi abi, amōo kī kyaa oyu mu su. Kanin manja nū fane gbaa fane fen mēe taale soyi abi, amōo fan bu mē ase.

5 "Me i gyē oyu mu, nū fane i gyē kumu n-yaabi mu. Osa kumaa mu nū o kan o bu mē ase, nū ngbaa n bu mu ase su mu, ee biti o soyi abi gaa, fee kanan mu nū kayaa-bi kyaa oyu su nū kī soyi abi mu. Imu su nū fan man tii mē su bire, fēn mēe taale waa sehn.

6 Nū okumaa mu nū o man kan o bu mē ase bire, o du nū fee kayaa-bi mu nū ba ḥe tuu nū kī wule. Kanin n-yaabi nū bee tase bee tuu fulon to, ke i dyē mu.

7 Nū fan kan fan bu mē ase, nū mē asin mu bu fane to mu, kuto kumaa mu nū fen biti, nū fan kōle lbwaare mu, ee biti o waa sa fane.

8 Nū fan kan soyi abi gaa, mu nū u kaapu fee fan gyē mē abūlapu mu, imu i nye lee Me-Sē bonyaa mu ifulu kaapu.

9 "Fee kanan mu nū Me-Sē mu su kebiti sa mē mu, kanin manja nū ngbaa mē n su kebiti sa fane. Imu su fan kyaga su kyuna mi kebiti mu to.

10 Nū fan kan buu mē kōnosa mu, n biti n kyaga su nye kebiti sa fane, fee kanan mu nū n buu Me-Sē kōnosa nū o su kebiti sa mē mu.

11 N tōwe fane inumu nū ke mi kensi-gyii o kyuna fane to, ke fane kensi-gyii mu o naa lōwē kyeekeye.

12 Me kōnosa i gyē ye, Fan nye kebiti sa abaa, fee kanan mu nū n nye kebiti sa fane mu.

13 Kebiti kī man bu to kī kyō kinumu fee oku maa wu sa mu kyemine ana.

14 Nū fan kan buu mē kōnosa mu bire, fan gyē mē kyemine ana nū.

15 N mēe bila ye n tū fane mē ayaafōle, lū fee kiyaaafōle man nyi kuto mu nū mu-nyiripē u waa. Amaa n tū fane mē kyemine ana nū, lū fee kuto kumaa mu nū n bila lū Me-Sē ase mu, n lee kaapu fane.

16 Man gye fane i lees me. Amaa me i lees fane, nii n sun fane ye fan naa soyi abi mu nii ii biti i kyeeere. Nii fan kan waa kanin mu, kuto kumaa mu nii fan kule Me-Se me kitu to mu, ee biti o waa sa fane.

17 Me kōnosa i gye ye, fan nyē kebiti sa abaa."

*Dulinya asa bee kisi
abulapu mu*

18 Nii Yesu tōwe ye, "Nii dulinyaa abi ba kan bee kisi fane mu, fan baa fan nyinji fee me nii ba daa kikisi.

19 Nii fan kan fan du fee dulinyaa to abi bire, naafoo dulinyaa abi bee biti ba nye kebiti sa fane fee kumu asa. Amaa fan man gye dulinyaa abi. Me i lees fane lu dulinyaa abi to. Imu su nii dulinyaa abi bee kisi fane mu.

20 Fan nyinji asin mu nii n tōwe fane mu ye, 'Kiyaafole mēe taale o kyō mu-nyuripe.' Imu su n maa wu aworofu bamu abaa to fale, kanin nii fane gbaa fane fen biti fan wu aworofu bamu abaa to. Nii ba kan buu me kikaapu mu, bee biti ba buu fane kikaapu mu gbaa.

21 Lu me kitu su, nii bee biti ba waa fane inimū kpini, lu fee ba man nyi Čmu nii o sun me mu.

22 Nii n daa man ba tōwe asin mu sa bamu nin, naafoo ba mēe ye ba wu alibi kwpwe. Amaa nbūnbū ba man su kōnō kilee lu bamu alibi su.

23 Okumaa mu nii ee kisi me mu, ee kisi Me-Se mu gbaa.

24 N ba waa asin kyinkyinsa mu nii oku man pi taale waa bamu to. Nii ba daa ba man wu imu bire nin, naafoo ba mēe ye ba wu alibi kwpwe. Amaa nbūnbū ba wu asin kyinkyinsa numu kpini. Halu imu kpini gbaa mu ba kisi maa Me-Se.

25 Amaa inimū i yegē Asinkyan yulasa mu i ba to. Asin mu i gye ye, 'Ba kisi me yegē i man su kase.'

26 "Amaa n biti n sun Čkyetopu mu lu Me-Se ase, mu i gye Kayaayu Kyirekyire mu nii ee lees kesintin lu lbwaare su ee kaapu.

27 Nii i dagaa fane gbaa fane fan gyii me n-yii su kesintin, lu fee fan bu me ase lu npili ase.

16

1 "N tōwe fane inimū kpini nin, ke fan man nyē yegē fane kikooles-gyii mu to.

2 Bee biti ba gya fane lu Gyiwu abi kabwaare-kule ḡyānejekpa. Saşa ku ii biti o ba, nii oku kan ba mōo fane gbaa mu, ee biti o fe nfēere fee ee sun kusun ee kye lbwaare to nin.

3 Bee biti ba waa fale ato, lu fee ba man nyi Me-Se mu, nii ba man nyi me.

4 N tōwe fane inimū nin, nii saşa mu kan fuu mu, fen biti fan nyinji fee n wola da fane amu to. N man tōwe fane inimū bilen, lu fee n san n bu fane ase."

*Kayaayu Kyirekyire
mu kusun*
(Gyōn 14:16, 26, 15:26)

5 Nii Yesu tōwe ye, "Nbūnbū n kpee omu nii o sun me mu ase nin, amaa fane oku man taase me katün mu nii n kpee.

6 Lu fee n maa tōwe fane inimū kpini su mu, fane nkolo to i nyita.

⁷ Amaa n tōwē fane kesintin, mi kikpe mu kū gyē tōnō sa fane nūn. Nūn man kan kpee mu, Ṣkyetōpū mu mēe ye o ba fane ase. Amaa nūn n kan kpee mu, n biti n sun mu fane ase.

⁸ Nūn o kan ba mu, ee biti o ba yēgē dulinyaa tō asa ba bū fee ba foyi ṥkpā lūl̄i bamu alibi su, ye ṥkpā kikyiigi mu su ye lbwaare asin kigyi su.

⁹ Ṣkpā mu nūn ba foyi lūl̄i bamu alibi su mu i gyē ye ba mēe kōole me bee gyi.

¹⁰ Ṣkpā mu nūn ba foyi lūl̄i ṥkpā kikyiigi su mu, i gyē ye n kpee Mē-Sē mu ase katūn mu nūn fan man bila ye fan wu me.

¹¹ Ṣkpā mu nūn ba foyi lūl̄i lbwaare asin kigyi su mu, i gyē ye lbwaare tēe wula bun dulinyaa nūmu to Owura mu kwpwe.

¹² "N su asin kūkyō n tōwē fane, amaa fan mēe taale kutaa imu kpini nbūnbū nūmu."

¹³ Amaa nūn Kayaayu mu nūn ee lēe kesintin ee kaapu kan ba mu, ee biti o kaapu fane ke fan būl̄i kesintin mu kpini. Man gyē mu gbaa-gbaa olon su nūn ee tōwē. Amaa kuto mu nūn ee nū mu nkun nūn ee tōwē, nūn ee biti o tōwē fane kuto mu nūn kii biti ki ba.

¹⁴ Lūl̄i kuto mu nūn o nu lūl̄i me ase nūn ee biti o lēe kaapu fane, ke ee biti o biya me bonyaa.

¹⁵ Kuto kūmaa mu nūn ki gyē Mē-Sē mu lēe mu, gyē me lēe nūn. Imu su nūn n tōwē fane ye Kayaayu mu ii biti o taa kuto mu nūn ki gyē me lēe mu ba kaapu fane."

Kōkōlo nyita biliŋi kōkōlo fuuli

¹⁶ Nūn Yesu kyaga su tōwē ye, "I san gberēe fan man bila ye fen wu me, nūn i bila waa gberēe fen biti fen wu me."

¹⁷ Tūtō maŋa nūn mu abūlapu akv bee taase abaa ye, "Mīne nūn mu katōwē mu u kaapu? Maa tōwē ye, 'I san gberēe fan man bila ye fan wu me, nūn i bila waa gberēe, fen biti fan wu me' nūn o bila bwii tōwē ye, 'N kpee Mē-Sē mu ase' mu, mīne nūn inimū u kaapu?"

¹⁸ Nūn ba maa su bee taase ye, " 'I san gberēe' mu, imu kase i gyē nēnē? A mee nu asin mu nūn ee tōwē mu kase."

¹⁹ Nūn Yesu būl̄i fee mu abūlapu mu bee biti ba taase mu asin mu kase, nūn o taase bamu ye, "N maa tōwē ye, 'I san gberēe fan man bila ye fen wu me, nūn i bila waa gberēe fen biti fan wu me' mu, imu asin nūn fen taase abaa?

²⁰ N tōwē fane kesintin ye, fen biti fan su ke fan bōta tō, yēgē dulinyaa abi moɔ bee gyii bamu ansi. Fane nkōlo ii biti ii nyita fane, amaa fane nkōlo kinyita ii biti i ba bilinji nkōlo fuuli.

²¹ I du nūn fee kedunjidi maa kītaa ṥkyūl̄i mu, i ko mu lūl̄i fee mu awurufō sanja fuu. Amaa nūn o kūvge kebii mu, ee tan mu awurufō mu su, lūl̄i fee o kūvge kebii waa dulinyaa tō.

²² Kanūn nūn i du sa fane gbaa fane. Nbūnbū fan bu awurufō tō. Amaa n biti n bila wu fane, ke fane ansi i gyii. Nūn ṥkyūl̄i mēe taale lēe kanūn kensi-gyii maŋa lūl̄i fane tō.

²³ Nūn kakē maŋa kan fuu mu, fan man bila ye fan taase me sehn. N tōwē fane kesintin ye Mē-Sē ii biti o sa fane kuto kūmaa mu nūn fan kūle lūl̄i me kītu tō su.

²⁴ Halū ba lūl̄i ndaga fan man pūta kūle kuto ku lūl̄i me kītu tō su. Fan kūle, fen biti fan nye, ke fane kensi-gyii o nye akyo.

25 "I gye kesintin fee ajasan to nii n tōwe asin nimu. Amaa saja ku ii ba nii n man bila ye n tōwe fane ajasan to. N biti n lee ifuli tōwe fane kuto kumaa nimu li Me-Se su.

26 Kanin kake manja fen biti fan kule Me-Se li me kitu to su. N mee tōwe nii ye n biti n yile fane ayaa to kule Me-Se sa fane.

27 Liu fee Me-Se mu gbaa-gbaa su kebiti sa fane, kpali fee fan su kebiti sa me nii fan koole gyii fee n li Ibwaare ase.

28 N li Me-Se mu ase ba dulinyaa to. Nii nbunbuu n li dulinyaa nimu to n bwii n kpee Me-Se mu ase."

29 Nii Yesu abulapu mu ba tōwe ye, "Nbunbuu bire, fu man bila fiu tōwe ajasan to, fii sii fii bugi to nii fiu tōwe.

30 Nbunbuu an wu fee fu nyi kuto kumaa nimu, nii i man bila i tiri fee oku a taase fu kuto ku. Inimu i yegé nii an koole fu gyii ye fu li Ibwaare ase."

31 Nii Yesu lee kono ye, "Nbunbuu bire fan koole gyii?

32 Amaa saja ku ii ba, nii ki tee ba gbaa, nii fane okumaa nimu ii biti o yaase to kpee mu aye. Fen biti fan yegé me nkun. Amaa i mee ye i san me nkun li fee Me-Se mu bu me ase.

33 "N tōwe fane fale asin nii, ke liu me su mu, ke fan nye kayii-yuuli. Fen biti fan gyii awurufo dulinyaa nimu to. Amaa fan nye nkolo, liu fee n ko gyii dulinyaa mu su."

17

Yesu kule kabwaare-kule sa mu n-yyi

1 Yesu maa tōwe inimu lōwe mu, o kusaa mu kumu kii susu nii o kule Ibwaare ye,

"Nse saja mu fuu. Sa me, Fu-bii mu bonyaa, ke me, Fu-bii mu gbaa n sa fu bonyaa.

2 Liu fee fu sa me olon liu asa kpini su, fee n sa asa mu nii fu taa boota me mu kpini nkpa kakpaa.

3 Nkpa kakpaa mu i gye ye asa ba biu fu, kesintin Ibwaare kuluu mu, ke ba biu me, Yesu Krisito mu nii fu sun mu.

4 N biya fu bonyaa kase su nfiu, liu n maa lōwe fu kusun mu nii fu sa me ye n ba waa mu su.

5 Me-Se, sa me bonyaa fu ansi to nbunbuu nimu, bonyaa mu nii n wula n su fu ase poyi nii fu tuu dulinyaa mu."

Yesu kule kabwaare-kule sa mu abulapu mu

6 Nii Yesu kyaga su ye, "N lee fu kedubi kaapu bamu nii fu lee bamu liu dulinyaa nimu to sa me mu. Ba daa ba gye fu lee nii, nii fu taa bamu sa me. Nii ba koole fu asin mu nii ba buu imu.

7 Nbunbuu bire, ba biu fee kuto kumaa mu nii n su mu liu fu ase nii.

8 Liu fee n tōwe bamu asin mu nii fu sa me mu, nii ba koole. Ba biu kesintin to fee n liu fu ase, nii ba koole gyii fee fu i sun me.

9 N kule kabwaare-kule n sa bamu. N mee kule n sa dulinyaa abi, amaa bamu nii fu taa sa me, liu fee ba gye fu lee mu.

10 Asa mu nii ba gye me lee mu kpini, ba gye fu lee, nii bamu nii ba gye fu lee mu ba gye me lee. Liu bamu su nii me bonyaa mu liu ifuli.

11 N man bila ye n kyina dulinyaa nimu to, n ba fu ase nii. Amaa bese bamu bire ba san ba bu dulinyaa nimu to. Nse Kyirekyire taa fu kitu mu

nii fu sa me oln mū kun bamū, ke ba nyē waa kūkulūn fee kanan mū nii maa fu an gye kūkulūn mū.

12 Maa kyuna n bu bamū ase mū, kitū mū nii fu sa me mū, kīmu oln tō nii n taa kūl bamū su, nii n kun bamū. Imū su bamū tō ɔku man foyi, ameo emu nii o dagaal fee o foyi mū, ke Asinkyan yrlasa mū i ba tō.

13 "Nbūnbū n ba fu ase nūmu. Amaa maa san n bu dulinyaa nūmu to mū nii n tōwe nūmu, ke ba nyē me kensi-gyii bamū tō danbirasa naa lōwe.

14 N taa fu asin mū sa bamū, nii dulinyaa abi ba kisi bamū, lū fee ba man bila ba gye dulinyaa tō abi, fee kanan mū nii n man gye dulinyaa tō obii mū.

15 N mee kūle fu nūn ye fu lee bamū lū dulinyaa tō, amaa n kūle nūn ye fu kun bamū lū Sitaane su.

16 Ba man gye dulinyaa nūmu lee, fee kanan mū nii n man gye kīmu lee mū.

17 Taa fu asin kesintin lōjō bamū yla, lū fee fu asin mū i gye kesintin.

18 Fee kanan mū nii fu sun me dulinyaa tō mū, kanin nii ngbaa me n sun bamū dulinyaa tō.

19 Lūl bamū su nii n taa me n-yūl sa fu, ke ngbaa bamū ba nyē taa bamū n-yūl sa fu kesintin tō."

Yesu kūle kabwaare-kūle sa mu abuupu kpini

20 Nii Yesu bila kūle kabwaare-kūle, "Man gye me abūlapu mū nkun nii n kūle kabwaare-kūle n sa. N kūle n sa bamū nii bee biti bā be nu me asin lūl bamū ase ke ba koole me gyii mū gbaa.

21 Nse, me kabwaare-kūle i gye ye bamū kpini ba waa kūkulūn, fee kanan mū nii fu bu me tō nii ngbaa n bu fu tō mū. N kūle fu ye, ba baa ba bu ane tō, ke dulinyaa abi ba koole gyii ye fu i sun me.

22 N sa bamū bonyaa mū nii fu sa me mū, ke ba nyē waa kūkulūn fee kanan mū nii an gye kūkulūn mū.

23 N ba n bu bamū tō yegē fu bu me tō, ke ba buga waa kōnō kūlūn naa lōwe. Inūmu ii biti i yegē dulinyaa abi ba būl fee fu i sun me, nii fu su kebiti sa bamū fee kanan mū nii fu su kebiti sa me mū.

24 "Nse n biti fee bamū nii fu taa sa me mū, ba baa ba bu me ase katin mu nii n bu mū. Ke ba wu me bonyaa mū nii fu taa sa me mū, lū fee fu su kebiti sa me poyi nii fu tuu dulinyaa mū.

25 "Nse, ikpa kyiigisa wuya, dulinyaa abi ba maa man nyi fu, amaa mee me n nyi fu, nii mi abuupu mū be nyi fee fu i sun me.

26 N lee fu kedubi kaapu bamū, nii n biti n kyaga su lee fu kaapu bamū, ke fu kebiti mu nii fu su sa me mū kī baa kī bu bamū tō, ke ngbaa me n baa n bu bamū tō."

18

Ba kpee ba naa kitaa Yesu

(Matiwu 26:47-56; Maki 14:43-50; Luka 22:47-53)

1 Yesu maa kūle kabwaare-kūle lōwe mū, maa mū abūlapu mū ba faa kūpantan mū nii bee tū kīmu ye Kidiron kpee kūmu benbe. Kadōo-bi kū kubu tutō, nii ba loo kīmu tō.

2 Nii Gyudasi mū nii ee lee Yesu ee sa mū, nyi tutō. Lū fee, Yesu maa mū abūlapu bee taale bee gyaŋe tutō.

3 Imu su aseepu bilsa ye Farasii abi ba yegē nū Gyudasi gyankpaa Roma anaakōru ye kabwaare-sunkpa aye akusupu, yegē ba su iygaa ye ifitila ye adunto ba kadō-bi mu to.

4 Yesu maa nyi kuto mu nū kii biti ki ba mu su mu, o li abūlapu mu to nū o taase bamu ye, "Animū nū fen biti?"

5 Nū ba lees kono ye, "An biti Yesu Kanasareti-nyin mu nū."

Nū Yesu lees kono ye, "Mē gye mu." Yegē Gyudasi mu nū ee lees mu sa mu yile bamu ase tutō.

6 Yesu maa tōwe ye, "Mē i gye mu" mu, nū ba bwii kamaa tiye kase.

7 Nū o bila taase bamu ye, "Animū nū fen biti?"

Nū ba lees kono ye, "An biti Yesu Kanasareti-nyin mu nū."

8 Nū Yesu lees kono ye, "N tōwe fane ye me i gye mu. Imu su nū me nū fen biti bire, fan yegē bamu nū ba tii me su fale ba nate."

9 Inimū i waa nin, ke asin mu nū o wula tōwe mu i ba to. Asin mu i gye ye, "N man yegē bamu nū fu taa bamu sa me mu to oku foyi" mu.

10 Simon Pita su sakunde, nū o būte kīmu lōrē nū o ḥe oseepu bilsa ase kiyaafole gyisa kusū tūn. Kiyaafole maŋa kītu i gye Malikusi.

11 Yesu tōwe Pita ye, "Bwiiyaa fu sakunde mu waa kīmu kukufee to. Fu man nyi fee i tiri fee n gyii awurufō mu nū Nse Ibwaare ḥmina yila me mu?"

Ba taa Yesu kpee

Obilisa Anasi ase

12 Nū anaakōru mu ye bamu obilisa ye kabwaare-sunkpa aye akusupu mu ba kitaa Yesu, nū ba ḥmina mu.

13 Nū ba gyankpaa taa mu kpee Anasi ase, mu i gye Kayifasi mu-saa, mu nū o gye oseepu bilsa ase kanin kesu maŋa.

14 Kayifasi maŋa i gye ɔmū nū o daa tōwe waa Gyiwu abi mu ye i bo fee nyimisa kubon o wu sa asa kpini mu.

Pita kikye gyankpaa

ye o man nyi Yesu

(Matiwu 26:69-70; Maki 14:66-68; Luka 22:55-57)

15 Simon Pita maa obilapu ku ba buu Yesu. Fee obilapu mu maa nyi Oseepu bilsa ase mu su mu, o buu Yesu loo oseepu bilsa ase mu kikpaara su.

16 Amaa Pita gyoo kebunō. Obilapu mu nū o nyi Oseepu bilsa ase mu, bwii ba tōwe kibite mu nū ee kii kebunō mu su mu ase, nū o taa Pita loo.

17 Kibite mu nū o kii kebunō mu taase Pita ye, "Fu man gye Yesu abilapu mu oku nun?"

Nū o lee kono ye, "Ayee, n man gye."

18 I kyuna i gye awōo to nun, nū ayaafole ye kabwaare-sunkpa aye akusupu mu ba diyela fulon bee wole, nū Pita gbaa ba yile bamu ase ee wole fulon.

Oseepu bilsa ase mu

taase Yesu asin

(Matiwu 26:59-66; Maki 14:56-64; Luka 22:66-71)

19 Oseepu bilsa ase Anasi taase Yesu li mu abilapu mu ye asin mu nū ee kaapu mu su.

20 Nū Yesu lees kono ye, "Saŋa kumaa nūmu sakyo to nū n tōwe asin, yegē n kaapu ato kabwaare-kule igyanjekpa ye kabwaare-sunkpa aye mu

to katun mu nii Gyiwu abi kpini bęe gyanę mu. N man tōwe kuto ku baala asiri to.

²¹ Mıne su nii fi taase me fale asin? Taase bamu nii ba nu me ase mu. Ba nyi kuto mu nii n tōwe."

²² Yesu maa tōwe kanun mu, nii akusuru mu to ɔku mu nii o yile tuto mu kpa mu ḥtan, nii o taase mu ye, "Fale nii i dagaa fu maa lee Oseepu bılısa ase kono?"

²³ Nu Yesu lee kono ye, "Nu n kan tōwe asin aku nii i man bırcın mu, tōwe asin maşa ke ɔkumaa nımu o nu. Amaa nii me asin mu i gye kesintin mu, mıne waa nii fu da me ḥtan?"

²⁴ Tutu nii ɔbılısa Anasi yęgę nii ba taa Yesu ye kanan mu nii ba ɔjmina mu mu naa sa Kayifasi, Oseepu bılısa ase mu.

Pita kikyee kinyasaru ye kisasarupu ye o man nyi Yesu

(Matiwu 26:71-75; Maki 14:69-72; Luka 22:57-62)

²⁵ Simon Pita san o yile ee wole fulon, nu ɔku ba taase mu ye, "Fu man gye mu abılapu mu to ɔku nii?" Nu Pita kye ye, "Ayee, n man gye."

²⁶ Nu oseepu bılısa ase mu ayaafole mu to ɔku, omu nii Pita ɔje mu kusu tun mu, mu kuvrupu, taase mu ye, "N man wu fu maa bu mu ase kadoo-bi mu to?"

²⁷ Nu Pita bwii kye. Opula maşa to nu kyaase bun.

Ba taa Yesu kpee Paleti ase

(Matiwu 27:1-2; Maki 15:1-5; Luka 23:1-5)

²⁸ Nu ba lee Yesu lı Kayifasi ase nyenyenfuu, kpee ɔsuwule ɔkuisuru mu kikpaara to Amaa Gyiwu abi mu ba man loo kikpaara mu to, lı fee nii ba kan loo tutu mu, bee biti ba waa ineesi ke i tii bamu ɔkpa ke ba man nye gyii Kesu kono Kanyanje nbuno mu.

²⁹ Imu su ɔsuwule ɔkuisuru Paleti lı kikpaara su ba bamu ase, nii o taase bamu ye, "Mıne asin pwisa nii fan su lı ɔnyin nımu su?"

³⁰ Nu ba lee kono ye, "O daa o man waa alibi aku nun, naafco a meę ye a taa mu ba waa fu abaa to."

³¹ Paleti tōwe bamu ye, "Fan taa mu bwii ke fan naa taa fane gbaa-gbaa fane nbara gyii mu asin."

Amaa ba lee kono ye, "Fane Roma abi fan man sa ane ɔkpa ye a moɔ ɔku."

³² Inimu i waa nin ke asin mu nii Yesu tōwe lı mu lewu mu nii ee biti o wu mu kudubi i ba to.

³³ Nu Paleti bwii loo mu kikpaara to. Nu o tu Yesu ba yile mu ansi to, nii o taase mu ye, "Fu i gye Gyiwu abi Owura mu?"

³⁴ Nu Yesu taase mu ye, "Asin mu nii fu taase me fale lı fu ase nin abee ɔsa ku i tōwe me asin sa fu?"

³⁵ Paleti lee kono ye, "N gye Gyiwu obii nin? Fu gbaa-gbaa fu asa ye fu aseepu bılısa i taa fu waa me kibaa to. Mıne nii fu waa?"

³⁶ Nu Yesu lee kono ye, "Mi kuwura-gyii ki man gye dulinyaa nımu to lee. Nu n daa n gye dulinyaa nımu to lee nin, naafco mi abuupu ba din ko sa me, ke Gyiwu abi ba man nye me kitaa waa bamu abılısa abaa to. Amaa mi kuwura-gyii mu ki man gye dulinyaa nımu to lee."

³⁷ Nu Paleti lee kono ye, "Kanın bire fu gye owura nin!"

Yesu lee kono ye, "Fu maa tōwe ye n gye owura mu, i gye kesintin. Inimu su nii ba kuvrupu me ba dulinyaa to, ke n ba tōwe lı kesintin mu su. ɔkumaa mu nii ee biti kesintin mu ii nu me ase."

Ba bun Yesu lewu kwpwe

(Matiwu 27:15-31; Maki 15:6-20; Luka 22:13-25)

38 Nii Paleti taase mu ye, "Mune i gye kesintin?" Maa taase mu lwe mu, nii o bwiil hui kpee Gyiwu abi mu ase nii o tōwe bamu ye, "N man wu asin mu nii o yile su ke n bun ɔnyin nimu kwpwe.

39 Amaa i gye fane anaana to nii fee Kesu kono Kanyaŋe nbungo kensi-gyii saha n yegē n lee bamu nii ba tii bamu obu mu oku mu nii fen biti mu, n sa fane. Imu su fen biti fee n yegē fane Gyiwu abi owura mu sa fane abee?"

40 Nii ba kuusi tōwe ye, "Ayee! Man gye mu, lee Barabasi sa ane." Barabasi i kyina o kusu yile awura su biya keluu.

19

Ba bun Yesu oyu laasa su lewu kwpwe

(Matiwu 27:27-31; Maki 15:6-20; Luka 23:13-25)

1 Tuto nii Paleti taa Yesu sa, nii ba tine mu awulibi.

2 Nii anaakɔpu mu ba taa iwii bɔɔ kuwura-wuru bun mu, nii ba bun mu kirimman-kyu balimaasu fee owura.

3 Nii bee ba mu ase bee tōwe mu ye, "Eee! Gyiwu abi owura, eee, owura!" Nii bee kpee bee kpa mu itan.

4 Nii Paleti bila lui ba kewu Gyiwu abi mu ase ba tōwe bamu ye, "Fan nu nfii, n su mu n bya fane, ke fan bui fee mee me n man wu alibi aku mu su, mu nii n taa bun mu kwpwe."

5 Yesu maa lui ba mu, o bun iwii kuwura-wuru ye kirimman-kyu balimaasu, nii Paleti tōwe asa mu ye, "Fan kii, ɔnyin mu ndee!"

6 Aseepu bilsa ye Gyiwu anaakɔpu ba maa wu Yesu mu ba kuusi ye, "Da mu mata oyu laasa su mo. Da mu mata." Nii Paleti tōwe bamu ye, "Fane gbaa-gbaa fane fan taa mu naa da mata oyu laasa su. Mee me n man wu alibi aku mu nii n taa bun mu kwpwe."

7 Nii Gyiwu abi mu ba lee Paleti kono ye, "An su nbara ku nii u kaaru fee ɔnyin nimu dagaa maa wu, lui fee o tu mu n-yii ye mu gye lbwaare Mu-Bii."

8 Paleti maa nu inimu mu kufuu ki kitaa mu tii su.

9 Nii o bwiyyaa Yesu loo kikpaara mu to nii o taase mu ye, "Fine nii fu lui?" Amaa Yesu man tōwe mu.

10 Nii o bila taase mu ye, "Fu kina me ase ki tōwe? Fu man nyi fee n su oln n taale yegē fu nate kiyān, abee ba da fu mata oyu laasa su mo?"

11 Nii Yesu lee mu kono ye, "Nii lbwaare daa o man sa fu oln me su nii, naafɔɔ fu mee taale waa me sehn. Amaa ɔnyin mu nii o lee me sa fu mu, mu alibi i kyɔ fu lee gaa."

12 Paleti maa nu kanin mu, o biti okpa mu nii o bɔla yegē Yesu o nate kiyān. Amaa Gyiwu abi mu ba kuusi ye, "Fu dan kan yegē nii ɔnyin nimu nate kiyān bire, fu man gye Owura lala Kasaro mu kyemine. Kpalí fee okumaa mu nii ee tu mu n-yii ye o gye owura mu, gye Owura lala Kasaro mu dvn nii."

13 Paleti maa nu kanin mu, o taa Yesu lui ba klande su, nii Paleti naa kyina kagya mu nii awura bee kyina kimu to bee gyii asin mu. Bee tu tuto ye, "Abuu ɔtagakpa." Gyiwu abi katowé to bee tu kimu ye, "Gabata."

14 Kanin kake manja gye kake kulas sa Kesu kono Kanyaŋe nbungo kensi-gyii mu. Lui i maa fuu kyowé amu nsana mu.

Nii Paleti tōwe Gyiwu abi mu ye, "Fan kii fane Owura!"

15 Nii Gyiwu abi ba kuusi ye, "Mōo mu, mōo mu. Da mu mata oyu laasa su mōo."

Nii o taase bamu ye, "N mōo fane owura mu abee?"

Nii aseepu bılısa mu ba lee kōo ye, "A man su owura ku tii Owura lala Kasaro su."

16 Tuto maŋa nii Paleti taa mu sa bamu ye ba naa da mu mata oyu laasa su mōo.

Ba da Yesu mata oyu laasa su

(*Matiwu 27:32-44; Maki 15:21-32; Luka 23:26-43*)

Imu su anaakōpu mu ba taa Yesu kyōn.

17 Nii Yesu liu tuto o kyę mu oyu laasa naa fuu katin mu nii bee tii ye "Kumu kawę opula." Nii bee tii kumu Gyiwu abi katōwe to ye, "Goligota" mu.

18 Tuto nii ba da mu anyenbi mata oyu laasa su. Nii ba bila da asa nyę anyenbi mata iyu laasa su, ɔku bu mu gyisa su nii ɔku mōo bu mu bina su.

19 Nii Paleti yęge nii ba kyurco asin gyaga kuto ku su naa mata oyu laasa mu su ye, "YESU KANASARETI-NYIN, GYIWU ABI OWURA."

20 Ba kyurco imu Gyiwu abi ye Roma abi ye Giriki abi ntōwe to, nii Gyiwu abi gaalaagaa ba kale imu, liu fee katin mu nii ba da mu mata oyu laasa su mu, man bu kata ye kade mu.

21 Nii Ibwaaře aseepu bılısa mu ba ba tōwe Paleti ye, "Man kyurco ye 'Giywu abi Owura', amaa kyurco ye 'Cnyin nimu i tōwe ye mu i gye Gyiwu abi owura.'"

22 Nii Paleti tōwe bamu ye, "Kuto mu nii n dan kyurco mu kumu nii n kyurco."

Ba barige Yesu atō bunsa tō

23 Anaakōpu mu ba maa da Yesu mata oyu laasa su luvwę mu, ba barige mu atō bunsa mu to ntun nna, nii bamu ɔkumaa nimu nye katin kılın. Nii i san mu kaale bunsuwısa mu nii ki man su ɔbaatakpa, nii ba luvw kumu liu susu ba yii kase nii.

24 Nii anaakōpu mu ba tōwe abaa ye, "A man kyate kumu barige to. Fan yęge a tuu kumu su nbii, ke a kii ane to omu nii ee biti o gyii kumu."

Ba maa waa kanın mu, i yęge nii Asinkyān yilasa mu i ba to kesintin. Imu i gye ye,

"Ba barige me atō bunsa tō sa abaa, nii ba tuu nbii me kaale bunsuwısa su."

Imu su kanın nii anaakōpu mu ba waa.

25 Yesu mu-nyi ye mu nikare ye Kilopa mu-ka Męeri ye Męeri Magidalen ba yile Yesu oyu laasa mu ase.

26 Yesu maa wu mu-nyi ye mu ɔbiulapu mu nii o su kebiti sa mu ba maa yile tuto mu, o tōwe mu-nyi ye, "Ckyi, fu-bii ndee."

27 Nii o tōwe ɔbiulapu mu mōo ye, "Foo fu, fu-nyi ndee." Liu kanın saŋa mu, nii ɔbiulapu mu taa mu naa kyina mu ase.

Yesu kelewu

(*Matiwu 27:45-56; Maki 15:33-41; Luka 23:44-49*)

28 Asin nūmu kpini kamaa mu, Yesu nyi fee nbiunbuu bire kuto kumaa ki lwe, nū o tōwe ye, "Bulfo su me." O tōwe inimū nin ke Asinkyān ylasa mu i nye ba to.

29 Toto mu, nta nyajesa i bcola kolo-bi i yle, nū anaakopu mu ba taa okyees ba nyo nta mu to, nū ba taa sōgita hisopi oyu su, nū ba kusaa kumu naa tii mu kono.

30 Yesu maa kyukyuu nta mu, nū o tōwe ye, "Nbiunbuu bire i lwe." Nū o lee cōees.

31 Kanin kake manja ki gye kake kulas ake sa Kake fūntesa. Kake fūntesa manja maa gye Kake fūntesa lala mu, nū Gyiwu abilisa mu be mee biti fee asa mu ba baa ba saa iyu laasa mu su naa fuu kake fūntesa manja. Kanin su Gyiwu abilisa mu ba naa kule Paleti ye o yegē ba naa gyayi-gyayi bamu ayaa, ke ba wu bilen, ke ba nye saate bamu li iyu laasa mu su.

32 Imu su anaakopu mu ba ba asa anyo mu nū ba da bamu mata iyu laasa su tii Yesu su mu. Nū ba gyayi ɔgyankpaasa mu ayaa ye ɔbanban mu gbaa lee.

33 Amaa ba maa fuu Yesu ase mu, ba wu fee o tee wula wu, kanin su ba man gyayi mu ayaa.

34 Amaa anaakopu mu to ɔku taa kikpe yii Yesu kikelebi to. Opula manja to nū nkalan ye nkyu i li wörige.

35 Omu nū o wu imu ye ansi i maa waa mu, mu ii gyii imu kesintin, ke fan nye koole gyii. Nū imu nū o tōwe mu i gye kesintin, nū o nyi fee mu asin mu gye kesintin.

36 Inimū i waa nin kaapu fee Asinkyān ylasa mu i ba to kesintin. Asin mu i gye ye, "Mu kuwuya kulan gbaa ki mee ye ki gya."

37 Nū bila kyurōo yla katün ku gbaa tōwe ye, "Asa bee biti ba kui omu nū ba taa kikpe yii mu mu."

Yesu kepula

(Matiwu 27:57-61; Maki 15:42-47; Luka 23:50-56)

38 Inimū kamaa to mu, ɔnyin mu nū bēe tū mu ye Gyosefu mu kpee Paleti ase naa kule mu ye, o sa mu ɔkpa ke o naa saate Yesu kibuni naa pula. Nū Paleti sa mu ɔkpa, nū o kpee naa taa Yesu kibuni mu. Gyosefu manja li Arimatiya kade to mu, nū o gye Yesu ɔbiulapu mu to ɔku. Amaa maa sile Gyiwu abilisa su mu, o man lee mu n-yu ifili.

39 Gyosefu maa Nikodemusi mu nū o kyina kpee naa wu Yesu kagyanbwe ku mu i kpee. Nikodemusi manja biya tulale mu nū ba taa miire ye kibondiri waa, nū ba su ba suswa abuni mu. Imu odu i waa fee akyembee bɔcta kulan.

40 Anyin anyo mu ba taa Yesu kibuni mu, nū ba taa taafuli mili mu, nū ba bɔ mu tulale fee kanin mu nū Gyiwu abi bēe waa bamu obuni, poyi nū bee pula mu.

41 Kadɔɔ-bi ku bu tiri katün mu nū ba da Yesu anyenbi mata oyu laasa su mu. Kanin kadɔɔ-bi manja to mu, nū ba lɔŋɔ kakyan ku kufule to yla, nū ba man piuta pula ɔku kumu to.

42 Luu fee kanin kake manja maa gye Gyiwu abi kake kulas a Kake fūntesa su mu, nū kakyan mu maa tiri tuo su mu, ba taa Yesu naa pula tuo.

¹ Kwasida ake kabwaayuke i maa man piu ḥmaŋe to mu, Meeṛi Magidalen kpee kakyan mu ase, nii o wu fee ba lee kubuu mu nii ba gbiliti ba tii kifule to kakyan mu kono mu.

² Imu su o sile bwii kpee Simon Pita ye obulapu banban mu nii Yesu su kebiti sa mu mu ase, naa tōwe ye, "Ba taa ḥnyiripe lu kakyan mu to, nii a man nyi katun mu nii ba taa mu naa yila."

³ Imu su Pita maa obulapu banban mu ba lu bee kpee kakyan mu ase.

⁴ Nii bamu anyo maa kpini ba sile kyesekeyes bee kpee, amaa obulapu banban mu sile kyon Pita su gyankpaa naa fuvu kakyan mu ase.

⁵ Nii o muŋa kui kakyan mu to, nii o wu taafuli maa de to, amaa o man loo to.

⁶ Nii Simon Pita ba kamaa to, nii o loo kakyan mu to, nii o wu taafuli maa de tuo,

⁷ ye kikyibi fufuli mu nii ba taa ḥmina mu kumu mu. Kikyibi mu ki bco ki de kumu kukwe.

⁸ Obulapu mu nii o gyankpaa fuvu tuo gbaa maa loo to nii o wu imu mu, o koɔle gyii.

⁹ Ba san ba man piuta nu Asinkyan ylasa mu kase fee Yesu dagaa maa kyinji lu lewu to.

Yesu lee mu n-yii kaapu

Meeṛi Magidalen

(Matiwu 28:9-10; Maki 16:9-11)

¹⁰ Nii abulapu mu ba bwii kpee bamu akpaara su.

¹¹ Amaa Meeṛi bire o yile kakyan mu ase ee su. Maa yile ee su mu, nii o muŋa sunja kui kakyan mu to.

¹² Nii o wu Ibwaare nbcō anyo yegé ba bun ato fufuli, ba maa te katun mu nii ba daa taa Yesu kibuni yila mu, oku te mu amu su nii oku moɔ te mu ayaa kase.

¹³ Ba taase mu ye, "Okyi, minε waa nii fii su?" Nii o lee kono ye, "Ba taa me-Nyiripe kyon, nii n man nyi katun mu nii ba taa mu naa yila."

¹⁴ Inimu kamaa mu, o gbeεe kui nii o wu Yesu maa yile tuo, amaa o man bui ye Yesu nii.

¹⁵ Nii Yesu taase mu ye, "Okyi, minε i waa nii fii su? Animu nii fii bitti?"

Meeṛi maa fe nferee fee o gye kudco mu okuisuru mu, o lee kono ye, "Obilisa, nii i gye fu i kan taa mu mu, tōwe me katun mu nii fu taa mu naa yila ke n naa taa mu."

¹⁶ Yesu tu mu ye, "Meeṛi!"

Maa biliŋi kui mu, o kuusi tōwe Hibriwu katōwe to ye, "Raboni!" (kimum kase i gye ye okaapuru).

¹⁷ Yesu tōwe mu ye, "Man mata me, lu fee n man piuta bwii kpee Me-Sε mu ase. Amaa kpee mi abuupu mu ase naa tōwe bamu ye, n bwii n kpee Me-Sε mu nii o gye fane-Sε, ye me Ibwaare mu nii o gye fane Ibwaare mu ase."

¹⁸ Nii Meeṛi Magidalen bwii kpee abulapu mu ase naa tōwe bamu ye, "N wu ḥnyiripe mu"! Nii o tōwe bamu asin mu nii ḥnyiripe tōwe mu mu.

Yesu lee mu n-yii kaapu

mu abulapu mu

(Matiwu 28:16-20; Maki 16:14-18; Luka 24:36-49)

¹⁹ Kwasida maŋa kalaatipwe su mu, abulapu mu ba bu obu to, nii ba tii ɔpunu mu biri bamu n-yii su waa to, lu ba maa sile Gyiwu abilisa mu

su. Nii Yesu ba yile bamu nsana, nii o fwaala bamu ye, "Kayu yuuli ki ba fane ase!"

²⁰ Maa tewe inimbu lwe mu, nii o taa mu abaa ye mu kikelebi kaapu bamu. Nii abulapu mu ansi i gyii fee ba maa wu Onyiripe mu.

²¹ Nii Yesu bila tewe bamu ye, "Kayu yuuli ki ba fane ase. Fee kanan mu nii Me-Se sun me mu, kanin manja nii ngbaa me n sun fane."

²² Nii o fowte bun bamu, nii o tewe ye, "Fan koole Kayaayu Kyirekyire mu."

²³ Nii fan kan taa oku alibi kee mu mu, Ibwaare gbaa ii biti o taa mu alibi kee mu, nii okumaa mu nii fan man kan taa mu alibi kee mu mu, Ibwaare gbaa mae ye o taa mu alibi kee mu.

Yesu lee mu n-yii kaapu Tomasi

²⁴ Tomasi mu nii o gye abulapu kudu anyo mu to oku, nii o gye Kabwaarabi mu, o man bu abulapu mu ase saja mu nii Yesu ba bamu ase mu.

²⁵ Imu su abulapu banban mu ba tewe mu ye, "An wu Onyiripe mu."

Amaa o tewe bamu ye, "Nii n man kan wu anyenbi alopene mu abaa to, ke n taa me kibaa-bi yii imu to, ke n taa me kibaa yii mu kikelebi to mu, n mae ye n koole gyii."

²⁶ Imu nke nsuno kamaa mu, abulapu mu ba bila ba bu kikpaara mu su, yeges Tomasi bu bamu ase. Ba tii bamu n-yii su biri su waa obu to. Ba ba kui mu, Yesu ba yile bamu nsana, nii o tewe bamu ye, "Kayu yuula i ba fane su!"

²⁷ Nii Yesu tewe Tomasi ye, "Taa fu kibaa-bi yii nfu, ke fu kui me abaa to. Teseje fu kibaa yii me kikelebi to. Yeges sika-sika kwaa ke fu koole gyii."

²⁸ Nii Tomasi tewe ye, "Fu i gye me-Nyiripe ye me Ibwaare."

²⁹ Nii Yesu tewe mu ye, "Tomasi, fu maa wu me su nii fu koole gyii? Kusee i gye sa bamu nii ba man wu me nii ba koole gyii."

³⁰ Yesu waa isinkaalaa gaalaagaa abulapu mu ansi to, mu nii ba man kyurco imu waa ɔwale nimu to.

³¹ Amaa ba kyurco inimbu nii, ke fan nyee koole gyii fee Yesu i gye Krisito, Omu nii Ibwaare wula lee, nii o gye Mu-Bii mu. Nii fan kan koole mu gyii mu, fen biti fan nyee nkpa.

21

Yesu lee mu n-yii kaapu mu abulapu ɔbun lala mu kono

¹ Inimbu kamaa mu, Yesu bila lee mu n-yii kaapu mu abulapu ɔbun lala mu nii bee tu ye Tiberiya mu kono. Fale nii i ba.

² Kakaaku abulapu mu aku ba baa ba bu katun kwlun. Bamu i gye Simon Pita maa Tomasi mu nii bee tu mu Kabwaarabi mu, ye Nataneli mu nii o lu Kena, ye Sebedi mu-bii ana anyo ye abulapu anyo aku.

³ Nii Simon Pita tewe bamu ye, "N kpee n naa kitaa ikin." Nii ngbaa bamu ba tewe mu ye, "An biti a buu fu kpee." Nii bamu kpini ba naa loo okulu to, amaa kanin kagyanbwé manja ba man kitaa sehn.

⁴ Kayi maa ke nyenyenfuu mu, Yesu ba nii o yile olukaa, amaa abulapu mu ba man bu ye mu nii.

⁵ Nii o tu bamu ye, "Me kyemine ana, fan man kitaa ikin?"

Nii ba lee mu kono ye, "Ayee, a man kitaa sehn."

6 Nii ɔ tōwe bamu ye, "Fan tuv fane kisewu mu ɔkulı mu gyisa su, fen biti fan nye akv kitaa." Ba maa tuv kisewu mu, ba kitaa ikin damante, halu ba man taale bunte kisewu mu waa ɔkulı mu to.

7 Tuč nii ɔbūlapu mu nii Yesu ii biti mu asin gaa mu tōwe Pita ye, "Onyiripe nii." Simon maa nu ye Onyiripe mu, nii ɔ taa mu kaale lala mu nii ɔ wöla lees yila mu bun, nii ɔ kplige loo nkyu mu to ba kidenbi su.

8 Nii abūlapu asansa mu ba pale ɔkulı mu buu mu, yegē bee bunte kisewu mu ye ikin mu nii ba bu kumu to mu, lu fee ba maa kebunö mu ba man bu kata. Imu kata i waa fee abaa nswii to adunuu.

9 Ba maa dan mu, ba wu ɔkun maa gyan afulon-gyi su yegē bodobodo de tuč.

10 Nii Yesu tōwe bamu ye, "Fan taa ikin mu nii fan dan kitaa mu akv ba."

11 Tuč nii Simon Pita loo ɔkulı mu to, nii ɔ bunte kisewu mu ba kidenbi su. Ikin lala mu nii ba bɔla kumu mu ba gye kilifa kulan ye adunuu ye asa, amaa halu ikin damante mu nii ba bɔla kumu falə gbaa mu kisewu mu ki man kyate.

12 Yesu tōwe bamu ye, "Fan ba biri kono." Amma abūlapu mu ɔku man taale nye kɔkɔlɔ taase mu ye, "Fu i gye animü?" Yegē be nyi ye Onyiripe mu nii.

13 Nii Yesu naa taa bodobodo mu sa bamu, nii kanin gbaa nii ɔ taa ɔkin mu sa bamu.

14 Yesu maa kyinji lu lewu to mu, kumumu i gye kusasapu maa lees mu n-yii kaapu mu abūlapu.

Yesu maa Pita

15 Ba maa biri kono lswé mu, Yesu taase Simon Pita ye, "Simon, Gyōn mu-bii, fii biti me fu kyo kanan mu nii banumu bee biti me mu?"

Nii Pita lees kono ye, "Eehn Onyiripe, fu nyi n maa su kebiti sa fu."

Nii Yesu tōwe mu ye, "Sa me nbulupu-bi mu agyito."

16 Nii Yesu bila taase mu kinyosapu ye, "Simon, Gyōn mu-bii, fu su kebiti sa me?"

Nii Simon lees kono ye, "Onyiripe, fu nyi n maa su kebiti sa fu."

Nii Yesu tōwe mu ye, "Ku me nbulupu su."

17 Nii Yesu taase mu kili sasapu ye, "Simon, Gyōn mu-bii, fu su kebiti sa me?"

Nii i tɔɔrɔɔ Pita fees Yesu maa taase mu ilu isa ye, "Fu su kebiti sa me." Nii Pita tōwe ye, "Onyiripe, fu nyi kuto kumaa, fu nyi n maa su kebiti sa fu."

Nii Yesu tōwe mu ye, "Sa me nbulupu mu agyito.

18 N tōwe fu kesintin, saja mu nii fu gye kuyaafolé mu, fii bun fu atɔ bunsa, nii fii kpee katin kumaa mu nii fii biti, amaa fu ba waa kuniñ bulisa mu, fii tsejhe fu abaa to ke ɔku o bun fu, ke ɔ taa fu kpee katin mu nii fii mee biti."

19 Yesu tōwe inimü nii kaapu lewu mu nii Pita ii biti o be wu mu kedubi, ke i lees lbwaare bonyaa kaapu. Yesu maa tōwe inimü lswé mu, nii ɔ tōwe mu ye, "Buu me!"

20 Pita maa bilinji mu ansi kui mu, o wu fee ɔbūlapu mu nii Yesu su kebiti sa mu mu, buu bamu. Mu i gye omu nii ɔ te ɔ kpee Yesu saja mu nii bee gyii kalaatupwe su agyito mu, nii ɔ taase Yesu ye, "Onyiripe, animü ii biti ɔ lees fu sa mu?"

21 Pita maa wu mu mu nii ɔ taase ye, "Onyiripe, onimü moç de?"

22 Nii Yesu lęe kono ye, “Nii n kan n biti ye o baa o te nkpa to naa fuu saŋa mu nii n biti n bwii ba mu, i gye fu asin? Fęe fu buu me.”

23 Lii fale su mu, asin nimu a yaase tō loo kpee Krisito abuupu kpini ase fee, ɔbiulapu nimu man bu tō o wu. Amaa Yesu man tōwe ye o mées ye o wu. Asin mu nii o tōwe i gye ye, “Nii n kan n biti ye o baa o te nkpa to naa fuu saŋa mu mu nii n biti n bwii ba mu, i gye fu asin?”

24 ɔbiulapu nimu i gye mu nii ee gyii asin nimu kesintin, nii mu i kyurcoo imu yla. Nii an nyi fee imu nii o tōwe mu gye kesintin.

25 Yesu waa ato gaalaagaa tii su. Nii ba daa kyurcoo imu kpini yla nii, naafco iwbile mu ii biti i tiri dulinyaa to, nii i mées ye i nyę opula yylakpa.

Krisito Asunpu mu kusun

*Ibwaare da mu koko
su ye ee biti o sa
Kayaayu Kyirekyire*

¹ Ḷwile nūmu lī me Luka ase kī ba fu Tiyofilosi ase. Me Ḷwile gyankpaasa mu tō mu, n kyurōo atō mu nū Yesu kaapu nū o waa mu kpini, lī saja mu nū o yii mu kusun kase mu,

² naa fuu kake mu nū Ibwaare taa mu kyon svsu mu. Poyi ke o taa mu kpee svsu mu, Ḷnyiripē Yesu bōla Kayaayu Kyirekyire mu su kaapu mu asunpu mu nū o lee bamu mu, atō mu nū ba waa.

³ Yesu kelewu kamaa nkē adina mu tō mu, o lee mu n-yii kaapu mu asunpu fee o te nkpa tō, nū i man su kamɔɔre-gyii. Nū o tōwe svsu kuwura-gyii mu asin.

⁴ Maa bamu ba maa nsare bee gyii kakaaku mu, o sa bamu kōnō ye, "Fan man kan waa lī Gyerusalem, amaa fan gyoo fane kekee mu nū n wula tōwe fane ye, Nse da mu koko su ye ee biti o sa fane mu.

⁵ Nkyu nū Gyōn su ee gyee fane Ibwaare kekyugyee, amaa nkē gberes mu nū ii biti i ba fale tō mu, Ibwaare ii biti o taa mu Kayaayu Kyirekyire mu gyee fane."

Yesu svsu kikpe

⁶ Saja mu nū asunpu mu ba maa Yesu ba bwii sare mu, ba taase mu ye, "Nyiripē, nbunbū nū fii biti fu bwii taa kuwura-gyii mu sa ane Isirayi abi abee?"

⁷ Nū Yesu tōwe bamu ye, "Saja abee kake ye mu awaasa mu kpini mu, me-Sé i yila imu lī mu ɔlōn tō su, imu su i man tiri fee fan bii saja mu.

⁸ Amaa nū Kayaayu Kyirekyire mu kan ba fane su mu, fen biti fan nyē ɔlōn ke fan naa tōwe me asin mu Gyerusalem tō ye Gyudeya kpini ye Samariya tō, taa naa fuu dulinyaa ɔkaa."

⁹ Maa tōwe i nimu kamaa mu, Ibwaare taā mu kpee svsu bamu ansi tō, nū abwaare-wule a bun mu su lī bamu ansi su.

¹⁰ Saja mu nū i su mu ii kpee yegē bēe kii svsu haa mu, opula maŋa tō nū anyin anyi aku mu nū ba bun atō fulfuli ba ba yile bamu ase,

¹¹ nū ba taase bamu ye, "Galile abi, minē i waa nū fan yile nfū fen kii abwaare-wule tō kanin? Yesu mu nū Ibwaare taā mu lī fane ase kpee svsu mu, kanin nū ee biti o bwii ba fee kanan mu nū fan kii mu maa kpee svsu fale."

Asunpu ye Akyii akw ba gyane kōle kabwaare kōle

¹² Toto nū asunpu mu ba lī Olifu kibii mu ase bwii ba Gyerusalem, i man bu kata kpini-kpini.

¹³ Ba maa loo Gyerusalem kade mu tō mu, ba dii naa loo abansuru obu, mu nū ba wula ba bu kīmu tō mu. Asunpu mu i gyē Pita maa Gyōn, ye Gyemisi ye Andiruwu ye Filippu ye Tomasi ye Batolome ye Matiwu ye Alifeyo mu-bii Gyemisi maa Simon Seloti mu nū o gyē bamu nū ba ko bee kun bamu ɔswule mu bamu ɔku, ye Gyemisi mu-bii Gyudasí.

14 Bamo kpini ba taale ba buga saja kumaa ye akyii aku ye Yesu mu-nyi ye mu-supu ana.

Yesu mu-nyi Meeeri ye Yesu mu-supu ana.

15 Nke nfine nku kamaa to mu, nu Krisito akoole-gyipu bee waa fee asa kulifa ye adunyo ba ba sare, nu Pita kusun yile,

16 nu o yi kase ye, "Me-daa ana ye mi-supu ana, asin mu nu Kayaayu Kyirekyire bola owura Dawidi su wula towe yila ye Gyudasi ii biti o gyankpaa ke ba kitaa Yesu mu, i dagaa i ba kanin.

17 Gyudasi kyina o gye ane kubu kudu-anyo mu to ɔku nu, nu o su ɔyilekpa kusun mu to.

18 "Afulee mu nu Gyudasi ny*e* lu mu alibi mu nu o waa su mu, o scc kase, katun mu nu o tiye ketulaamu nu o wu, o patiye nu mu ipuni kpini i patiye lu.

19 Gyerusalem abi kpini ba nu asin numu. Imu su ba yila ɔsunwale mu kitu bamo katowe to ye Akeledama, kase i gye ye, 'Nkalan kase.'

20 Nu Pita towe ye owura Dawidi wula kyvroc Gyudasi asin waa Asunkyan ylala mu to ye,

"Mu kikpaara ki biliyi kitatpan,
ke ɔku o man kyina kumu to."

Nu Dawidi bila towe ye,

"Ba yeg*e* ke ɔku o yi mu kusun kibilisa mu ayaa to."

21 Imu su i dagaa fee a lee ane asa mu to ɔku ba tii ane su. An biti omu nu o wula o bu ane ase saja mu nu anaa ɔnyiripe Yesu an dii an kpilige mu,

22 lu saja mu nu Gyon okyugyeepu gyee asa Ibwaare kekyugyee, naa fuu saja mu nu Ibwaare taa Yesu kpee susu. I dagaa fee kanin asa manja to ɔku maa tii ane su fee ɔnyiripe Yesu kelewu kyinji kesintin ogypiu.

23 Imu su ba lee asa anyo ye ba yile. Bamo i gye Gyosefu mu nu be tu mu ye Basabasi, nu ba bila bee tu mu Gyusitu, nu ɔbanban mu mooy Matiyasi.

24 Tuto nu ba kule kabwaare-kule ye, "ɔnyiripe, fu nyi ɔkumaa numu kokolo to. Imu su fii biti fu kaapu ane asa anyo anumu to emu nu fu lee.

25 Ke o ba waa fu asunpu mu kusun mu nu Gyudasi yeg*e* yila mu, kpee katun mu nu i dagaa mu mu."

26 Nu ba tuto nbii biti omu nu o ba tii bamo su, nu Matiyasi gyii, nu ba taa mu tii bamo asunpu kudu-ɔku mu su.

2

Ibwaare sun Kayaayu Kyirekyire mu ba

1 Saja mu nu Gyiwi abi Pentekosi* kake gyisa maa fuu mu, Krisito akoole-gyipu mu kpini ba ba sare opula kvlvn.

2 Opula to nu ilawo iku i hu abwaare-wole to a maa kpira fee afuu bulvnsa aku a maa da ba loo kikpaara mu nu ba te kumu su mu kpini.

3 Tuto nu ba wu ato ku fee fulon anobi a maa yaase ba gyaga ɔsa kumaa mu nu o bu tuto mu su.

* **2:1 2:1** Gyiwi abi ba kan gyii Kanyane obuno kake mu, kumu nke adunu nu ba gyii Pentekosi kake mu. I gye kake mu nu Gyiwi abi ba kpa bamo agyito agyankpaasa.

4 Nii Kayaayu Kyirekyire mu bɔla bamu kpini to, nii bamu okumaa nimu yi kase ee towe katowe pupwe fee kanan mu nii Kayaayu Kyirekyire mu ki sa bamu ye ba towe mu.

5 Sanja manja to mu Gyiwu abi aku mu nii be sun Ibwaare mu, ba lu dulinyaa to isuwule kpini su ba baa ba bu Gyerusalem tuto.

6 Ba maa kanan ilawu manja mu, nii kubu damante kubu ki sare. I waa okumaa nimu kiyani, kpali fee bamu okumaa nimu nu akcole-gyipu mu kpini ba maa towe asa mu bamu to okumaa nimu kade towesa.

7 I waa bamu kananku, nii ba taase ye, "Asa mu nii bee towe fale mu, ba man gye Galile abi nii abee?"

8 I waa nene su nii ane kpini an nu ba maa towe ane ntowes nusa?

9 Ane kpini an lu-lu nde kukwui-kukwui fee, Patiya ye Medeya ye Elam ye Mesopotamiya ye Gyudeya ye Kapadosiya ye Pontisi ye Asiya ye

10 Firigiya ye Panfiliya ye Egyipiti ye Libiya kubaafon mu nii ki bu ki tiri Sereni, nii Gyiwu abi ye asa mu nii ba bilinji Gyiwu abi, nii bamu kpini ba lu Roma mu.

11 Ane aku an lu Kereti nii ane aku mooy an lu Arabiki. Ane kpini an nu asa animu ntowes to ba maa towe asin kyinkyinsa mu nii Ibwaare waa."

12 I maa waa bamu kiyani nii i kitaa bamu nfere mu, nii be taase abaa ye, "Minu nii inimu kase u kaapu?"

13 Amaa yegge akcole-gyipu mu bee towe ye, "Asa manja ba buu nii."

Pita lee asin mu kase sa sakyu mu

14 Tutu nii Pita maa asunpu kudu-oku bambam mu, ba kusu yile nii Pita diyaa mu obule susu kenken o towe ee sa kubu mu ye, "Me tomaa ana Gyiwu abi ye osa kumaa mu nii o te Gyerusalem mu kpini, fan kan fane asu ke n lee inimu kase sa fane.

15 Asa animu ba man buu nii, fee kanan mu nii fan fe bamu nfere fale, i dan san i gye kerefi akpano nyanyan nimu.

16 Amaa imu nii i ba fale i gye kuto mu nii Ibwaare otowepu Gyoweli wola towe imu asin ye,

17 Ibwaare towe yla ye nké laalaalow mu,
n biti n yegge me Kayaayu Kyirekyire mu o ba asa kpini su.

N biti n bɔla fane nbii-nyinsa ye akyusa su ke n towe asin.

Fane ayaafole bee biti be wu ansi su kileekaapu,
ke fane anyin bulisaa be koo idee.

18 Kake laalaalow mu n biti n yegge me Kayaayu Kyirekyire mu
o sa fane ayaafole ye abite ke ba towe me asin.

19 N biti n waa asin kyinkyinsa susu,
ke n waa isinkaala kase su.

Nkalan ye folon ye idisii ii biti i waa kudu-kudu.

20 Kyowei ii biti o bilinji kitentenbiri,
ke obwaayi o payi fee nkalan,
payi ke Onyiripe kake bonyaa lala mu ki ba.

21 Nii okumaa mu nii o tu
Onyiripe Ibwaare kitu mu, ee biti o molige mu.'

22 "Me asa Isirayi abi fan bila nu asin nimu, Ibwaare lee Yesu mu nii o gye Kanasareti-nyin yegge nii o waa asin kyinkyinsa ye isinkaala ye adangana nii i kaapu to fee Ibwaare i sun mu. Nii fane kpini fen nyi imu nii o waa fale."

23 Ibwaare mu nii o nyi kuto kumaa nii o tōwe kyula, nii o njmina yila fēe bee biti ba lee Yesu sa fane, nii i ba kanin. Fan yēge nii asa libi ba da Yesu anyenbi mata oyu laasa su nii ba moç mu.

24 Amaa Ibwaare kyiñi mu lü lewu to, lee mu lü lewu awurufo to, lü fēe lewu man taale tii mu yila.

25 Dawidi wula tōwe Yesu n-yii su asin ye,
‘Sanja kumaa nūmu, n wu Ḍnyiripē Ibwaare mi ansi su.

Lü fēe o tii me su,
imū su sehn mēe töorco me.

26 Inūmu su me kōkōlo ki fuuli me, nii kensi-gyii ki bōla me atōwesa to,
nii halu n wu gbaa mu, n su tamaa.

27 Lü fēe fu mēe ye fu yēge me kala o sii kamande,
nii fu mēe ye fu yēge fu Ḍkyirekyirepo o gyoo nyita.

28 Fu kaapu me nkpa ɔkpa,
nii fu bu me ase, imū su n nyē kensi-gyii gaa.’

29 “Me-daa ana ye mi-supu ana, fen yēge n lee ane naana Dawidi nūmu asin kaapu fane. Dawidi mu nii o tōwe fale asin nūmu gbaa wu nūn, nii ba pula mu, nii mu kakyan ke san ki de ane ase.

30 Amaa o dan o gye Ibwaare atōwepu nūn, nii o nyi fēe Ibwaare bō ntan da mu kōkōlo su ye ee biti o yēge mu kunaana to ɔku o ba kyuna mu Dawidi kuwura-gya su.

31 Dawidi wula wu kuto mu nii Ibwaare ii biti o waa, kanin su o tōwe Krisito kiwu kyiñi mu asin ye, ‘O man yēge nii o sii abuni to, nii mu kibuni man gyoo kakyan to.’

32 Yesu nūmu asin nii Dawidi tōwe mu, Ibwaare kyiñi mu lü lewu to. Ane kpini i gye imū kesintin agyipu.

33 Nii mu-Se Ibwaare diyaa mu yila mu gyisa su, sa mu Kayaayu Kyirekyire mu fee kanan mu nii o da mu kōkōlo su mu. Imū nii fen nu, nu fen wu fale i gye Kayaayu Kyirekyire mu nii o sa ane.

34 Dawidi gbaa-gbaa man kpee svsv, amaa o tōwe fēe,
‘Nyiripē Ibwaare mu tōwe sa me-Nyiripē ye,

“Kyuna me gyisa su,

35 amōc n taa fu akisipu kpini
waa fu ayaa kase.”’

36 “Fane Isirayi abi kpini, fan nu danbirasa fēe, Yesu nūmu, mu nii fan da mu oyu laasa su mu, Ibwaare waa mu Nyiripē ye Krisito nii u kaapu ɔmu nii Ibwaare wula lee.”

Asa ngbin nsa ba kōole Yesu Krisito gyii

37 Sanja mu nii asa mu ba nu inūmu kanin mu, i loo bamu nkōlo to, nii ba taase Pita maa asunpu bambam mu ye, “Ane-daa ana, minē nii an biti a waa?”

38 Nii Pita tōwe bamu ye, “Fane ɔkumaa nūmu o yēge alibi kīwaa, ke ba gyee mu Ibwaare kekyugyee lü Yesu Krisito kitu to, ke fan nyē alibi kitaakee, ke fan nyē Ibwaare kakēe mu nii ki gye mu Kayaayu mu.

39 Inūmu nii Ibwaare da mu kōkōlo su sa fanaa fane-bii ana mu, ye asa mu nii ba bu kata-kata mu kpini, bamu nii Nyiripē ane Ibwaare ii biti o tii ba mu ase mu.”

40 Nii Pita gyii bamu kesintin bwii tōwe ntōwe gaalaagaa waa bamu aniya to ye, “Fan lee fane n-yii lü ndaga asa libi nūmu to.”

41 Asa mu gaalaagaa ba koole mu asin mu gyii ni ba gyee bamu lbwaare kekyugyee. Asa mu ni ba be tii kubu mu su kake maaja mu ba waa fee asa ngbin nsa.

Yesu akcole-gyipu mu kakyina to

42 Ni bamu kpini be bula bee li asunpu mu ase, ba su kakyemine okon ye abaa, ni bee gyii Onyiripe agyito, ni bee buga bee kule kabwaare-kule.

43 Asunpu mu ba waa tsinkaala ye asin kyinkyinsa gaalaagaa, ni asin mu i waa okumaa animu kiyani.

44 Akcole-gyipu mu kpini bee buga katun kulu, ni ba su kono kulu, yege bamu kuto kumaa nimu gye bamu kpini lee.

45 Bee fe bamu npatye ye ato mu ni ba su mu kpini, ke ba barige afulee mu to sa abaa kanan kumaa mu ni i tiri okumaa nimu.

46 Kake kumaa nimu bee naa sare kabwaare-sunkpa aye kasoroga to fee kubule kulu, bee buga nin bee gyii Onyiripe agyito bamu akpaara su, ni bee buga bee gyii bamu gbaa-gbaa bamu agyito kensi-gyii ye nkolo fuuli,

47 yege bee yin lbwaare, ni bamu awaasa kpini a gyii asa ansi. Ni kake kumaa nimu Onyiripe su bamu ni ee molige mu, ee tii bamu Krisito abi kubu mu su.

3

Pita maa Gyon ba kye boobi ku

1 Kakaaku i waa fee kakyuwape kerefi asa ni Pita maa Gyon bee kpee kabwaare-sunkpa to ba naa kule kabwaare-kule.

2 Kewusuno Danbirasa, fee kanan mu ni bee tu kumu mu, tutu ni ba naa tu onyin mu ni ba kuvuge mu yege o gye boobi maa te. Kake kumaa bee sula mu bee kpee naa yila tutu yege ee kule asa mu ni bee kpee kabwaare-sunkpa aye mu to afulee.

3 Maa wu Pita maa Gyon ba maa biti ba loo tutu mu, ni o kule bamu ye ba sa mu afulee.

4 Ni Pita maa Gyon ba kui mu kyimm, ni Pita ye, "Diyaa ansi kui ane danbirasa."

5 Ni onyin mu kui bamu kyimm, ni o waa nfeere fee ee biti o nye kuto lu ni bamu ase.

6 Amaa Pita towe mu nin ye, "Man su afulee kpini-kpini me ase, amaa n biti n sa fu kuto mu ni n su. Li Yesu Krisito Kanasareti-nyin kitu to su mu n ye fu, kusu nate."

7 Tutu ni Pita kitaa mu gyisa kibaa to kye mu to ni o kusu yile. Opula maaja to ni onyin mu ayaa ye mu amulii i waa olon,

8 ni o fugi yii mu ayaa su, o piili o naa. Tutu ni maa bamu ba loo obu mu kasoroga to, o naa ee fugi yege ee yin lbwaare.

9 Sanja mu ni asa mu kpini ba wu mu maa naa ee yin lbwaare mu,

10 ni ba bii fee mu i gye boobi mu ni o te kewusuno Danbirasa ee kule afulee mu, i waa bamu kiyani, ni i waa bamu kananku maa kusu o naa mu.

Pita abwaaresin katowe kabwaare-sunkpa aye

11 Li kanan mu ni onyin mu taa mu n-yii ba Pita maa Gyon ase su mu, i waa asa mu kananku ni ba sile kpee bamu ase katun mu ni be tu ye Solomon lenbu mu.

12 Pita maa wu asa mu, nii o tōwe bamu ye, "Isirayi abi, minē i yegē su nii asin nimu a waa fane kananku? Nii minē i yegē nii fan kii ane gbaa fée ane gbaa-gbaa ane ɔlun ye ane kabwaare-sun i yegē nii ɔnyin nimu kusu ɔ naa fale?

13 I gye ane naana Abraham maa Isaki maa Gyekobu bamu Ibwaare, ɔmu nii o gye ane naana ana kpini Ibwaare, mu nii o sa mu kiyaafole Yesu bonyaa kpare. Mu maaja nii fan taa mu sa agyankpaaru, nii fan kina mu Paleti ansi to, yegē Paleti waa mu nfēere fée ee biti o yegē mu.

14 ɔmu nii o buroñ nii o du kyirekyire mu, mu, nii fan kina, nii fan kpali imu su tōwe Paleti ye o yegē asa ɔmœçoru mu sa fane.

15 Fan taa Yesu mu nii ee sa nkpa mu mœ, amaa Ibwaare kyiñi mu ba nkpa to. Ane i gye asin maaja kesintin agyipu.

16 Lii Yesu Krisito kitu to kükœlé-gyii su, nii i yegē nii ɔnyin boobi mu nii fen nyi nii fen wu mu fale nye alafnya. Lii fée ɔnyin mu maa kœlé Yesu Krisito kitu gyii su mu, o kpaare fée kanan mu nii fen wu mu fale.

17 "Më-daa ana ye mi-supu ana, nbünbü n bi kuto mu nii fane ye fane agyankpaaru ba waa Yesu fale, i lii fane kuman-nyi su.

18 Amaa Ibwaare wola bola mu atōwepu mu kpini su tōwe asin nimu fée, ɔmu nii Ibwaare lee mu ii biti o wu aworufo gaa, nii i ba kanun mœ kesintin.

19 Imu su fan yegē alibi kiwaa fane kakyina to ke fen buu Ibwaare, ke o taa fane alibi kee fane.

20 Fen kan waa kanun mu, kayi yuuli kakyina ii biti i lii ɔnyiripe mu ase, ke o sun Yesu Krisito mu nii o wola lee mu sa fane mu ke o ba fane ase.

21 I dagaa fée Yesu maa sii svsv naa fuu saja mu nii Ibwaare o waa kuto kumaa nimu ki bilinji kipupwe fée kanan mu nii Ibwaare wola bola mu atōwepu kyirekyire mu su tōwe asin nimu li koo didaa mu.

22 Kanin su Ibwaare otōwepu Mosesi tōwe ye, 'ɔnyiripe Ibwaare ii biti o lee fane to otōwepu fée kanan mu nii o sun me fale, nii o gye fane gbaa-gbaa fane nyimisa. Nii i dagaa fée fen kan fane ase, ke fen nu kuto kumaa mu nii ee biti o tōwe fane.

23 Nii okumaa mu nii o mee nu kanin otōwepu maaja ase mu, Ibwaare ii biti o lee mu lii mu asa to ke o nyita mu.'

24 "Lii Ibwaare otōwepu Samuweli ye atōwepu mu nii ba su kanin katōwe maaja ye bamu nii ba lii Samuweli kamaa ba mu kpini ba tōwe kanin asin mu nii i waa ndaga ane kakyina kanimu to fale."

25 Ibwaare maa bola mu atōwepu su ee da mu kôkôlo su mu kpini i de sa fane. Ke katōwe kyula mu nii fanaa Ibwaare ye fane naana ana ba waa mu, fée kanan mu nii o tōwe Abraham ye, 'Lii fu kînaana su mu, n biti n waa kase su asa kpini kusee.'

26 Imu su nii Ibwaare wola lee mu kiyaafole Yesu nii o gyankpaa sun mu fane ase, ke fan yegē alibi kiwaa ɔkpa kumaa su ke o waa fane kusee."

4

1 Pita maa Gyōn ba san ba maa su bēe tōwe asa mu ase mu, nii Ibwaaree aseepu akv, ye kabwaaree-sunkpa aye akunpu mu obilisa ye, Sadusi abi* ba ba fūv tōtō.

2 Nii ba nyē agbu waa Pita maa Gyōn fee ba maa kaapu be tōwe asa mu ye Yesu bwii kyiñi ba nkpa to, nii i kaapu fee kelewu kyiñi ki bu to sa asa kpini.

3 Imu su ba kitaa Pita maa Gyōn naa tii bamu obu naa fūv kayike, lu fee kyōwe maa tee lōwe su mu ba tii bamu obu naa fūv kayike.

4 Amaa asa gaalaagaa mu nii ba nu Yesu Krisito asin danbirasa mu, ba koole gyii nii kubu mu ki nyē akyō bēe waa fee anyin ngbiñ-nnuu.

5 Lükaakee mu Gyiwu abi agyankpaapu ye abilisa ye Mosesi nbara akaapupu ba naa sare Gyerusalem.

6 Bamu nii ba sare tōtō i gye oseepu bilisa ase Anasi ye Kefasi ye Gyōn ye Alekisanda ye oseepu bilisa ase mu, mu kuvupu ana.

7 Ba taa Pita maa Gyōn ba ba yile bamu ansi to, nii ba taase bamu ye, "Mine ələn nii fan nyē abee anımu kitu nii fan su fan waa inımu fale?"

8 Tōtō mu, Pita mu nii Kayaayu Kyirekyire ki bōla mu to mu lee bamu kōñō ye, "Agyankpaapu ye abilisa,

9 fan taase ane ndaga asin danbirasa mu nii an waa boobi nımu, nii kvtō mu nii ki yegē nii ɔ nyē alanfiya.

10 Kanın su i dagaa fee fane ye Isirayı abi kpini fan bii fee ənyin mu nii ɔ yile nfū fale, Yesu Krisito mu nii ɔ li Nasareti, əmu nii fan da mu mata oyu laasa su mu, nii Ibwaaree bwii kyiñi mu ba nkpa to mu, i yegē nii ɔ nyē alanfiya.

11 Nii Yesu i gye əsa mu nii Ibwaaree Asunkyan yilasa mu i tōwe ye, 'Kubuu mu nii fane, apoyipu fan kina ye ki man bıron mu, kanın kubuu manja i ba biliñi kubuu kpare imu kpini to.'

12 Nii əku man bu to nii ee taale molige asa, amoo Yesu nkvn, lu fee kitu pırpwe ku man bila ɔ bu dulinyaa to nii Ibwaaree taa sa ye ki molige ane."

13 I waa abilisa mu kpini kananku fee Pita maa Gyōn ba maa yile kunyin to, nii ba bii fee ba man gye bamu nii be nyi iwıle. Tōtō nii ba wu fee ba wula ba gye Yesu abuupu nii.

14 Kpalí fee ba maa wu boobi mu nii ba kye mu, maa yile Pita maa Gyōn ase mu, ba man taale nye asin ku ba tōwe.

15 Imu su ba dan sii tōwe bamu nii ye ba lu nsare obu mu to, nii ba sii ba taa Pita maa Gyōn su nfēere.

16 Nii ba taase abaa ye, "Nene nii an biti a waa asa anımu? Əkumaa mu nii ɔ bu Gyerusalem nyi ye bamu i waa asin kyinkyinsa nımu, nii a mée taale gyii i mu imɔrē.

17 Amaa poysi ke a tii asin nımu ke i man naa lu asa ase kata-kata mu, a da bamu amu to ye, i nımu i gyii bamu əkaa, ba man bila taa Yesu kitu asin tōwe sa asa."

18 Imu su nii ba bwii tu Pita maa Gyōn ba lenbu mu to tōwe bamu ye kakaaku ba man bila lu tōwe abee kaapu lu Yesu kitu to.

19 Amaa Pita maa Gyōn ba lee bamu kōñō nii ye, "Fane gbaa-gbaa fane fan ku damu manja to imu nii i bıron lu Ibwaaree ansi to. An nu fane ase abee Ibwaaree ase?

20 Lu fee a mée taale yegē kvtō mu nii ane gbaa-gbaa ane an wu nii an nu mu kitōwe."

* **4:1 4:1** Sadusi abi ba gye Gyiwu abi kubu ku mu nii ba mée koole bee gyii fee kekyiñi lu lewu to ku bu to.

21 Imu su nii abilisa mu ba lɔŋɔ da Pita maa Gyɔn amu to kenken nii ba yegɛ bamu ye ba nate. Ba man nyɛ ɔkpa mu nii ba yile su taa bùtɛ bamu asu, kpali fée asa kpini ba maa yin lbwaare lü kuto mu nii ba waa mu su.

22 Ὁnyin mu nii ba waa asin kyinkyinsa kye mu mu, gyii o kyo nsu adina.

Krisito akɔɔle-gyipu kabwaare-kule

23 Saŋa mu nii ba dan yegɛ Pita maa Gyɔn mu, ba bwii kpee bamu kyemine ana akɔɔle-gyipu mu ase naa tɔwɛ bamu kuto mu nii abilisa ye aseepu-bilisa mu ba tɔwɛ.

24 Akɔɔle-gyipu mu ba maa dan nu kanin mu, nii bamu kpini ba waa kɔnɔ kulan kule kabwaare-kule ye, “Ónyiripɛ lbwaare, fu mu nii fu tuu nsuu ye kase ye ɔpu ye kuto kumaa mu nii ki bu imu to kpini.

25 Fu bɔla Kayaayu Kyirekyire su nii fu yegɛ ane naana Dawidi, fu kyaafolé tɔwɛ ye,

‘Mine i waa su nii ndendemande bɛe nye agbu?

Mine i waa su nii asa anumu bɛe fe nfɛere libi kanin?’

26 Kase su awura bɛe kʊvla bamu n-yi kusu yile,
nii akisupu moɔ bɛe sare

bɛe kusu yile Ónyiripɛ lbwaare maa Ómu nii o lees mu su.’

27 Kesintin, asin nimu a ba tɔ fée Herodi maa Pontiyu Paleti ye Isirayi abi ye ndendemande ba sare kade nimu to, bee ɔjmina agyina kusu yile Yesu su fu Kyaafolé Kyirekyire mu nii fu lees mu.

28 Kesintin ba sare kanin nii ba ba waa kuto kumaa mu lü fu ɔlun su, ye fu kɔkɔlo biti mu nii fu wɔla paa ye i waa mu.

29 Imu su, Ónyiripɛ, nbunbi hii aŋaala mu nii bɛe ɔnaala ane fale ke fu sa ane, fu ayaafolé kɔkɔlo ɔsu ke a taale tɔwɛ fu asin danbirasa mu.

30 Teeŋɛ fu abaa ke alɔpu ba nye alanfuya, ke fu waa adangana ye asin kyinkyinsa bɔla fu kyaafolé kyirekyire Yesu kitu su waa kaapu asa.”

31 Saŋa mu nii ba kule kabwaare-kule lɔwɛ mu, opula mu nii ba sare mu gyingyen. Nii Kayaayu Kyirekyire mu loo bɔla bamu kpini nii ba piili be tɔwɛ lbwaare asin mu ye kɔkɔlo ɔsu.

Krisito akɔɔle-gyipu kakyina to kɔnɔ kulan

32 Akɔɔle-gyipu kubu mu kpini ba waa nfɛere kulan ye kɔkɔlo kulan. Bamu ɔku mɛɛ tɔwɛ ye, kuto mu nii o su mu gye mu lees. Kuto kumaa mu nii ba su mu gye bamu kpini lee.

33 Asunpu mu ba tɔwɛ Ónyiripɛ Yesu Krisito kelewu kyini mu asin ba kaapu lü lbwaare ɔlun lala mu su. Nii lbwaare waa bamu kpini kusee.

34 ɔku man bu bamu kubu mu tɔ nii kuto ku ki tiri mu kpaa. Lü fée bamu nii ba su kase abɛe akpaara mu, ba fe imu yegɛ ba su afulee mu ba ba,

35 ba yila asunpu mu kagya kase, nii ba barigɛ imu tɔ fée kanan mu nii i tiri ɔkumaa nimi.

36 Kanin nii Gyosefu, mu nii o lü Lewi kebuno, nii ba kuvugɛ mu Sipuru, nii asunpu mu bɛe tui mu ye Banabasi, (kimi kase i kaapu fée, Ómu nii ee waa asa aniya tɔ).

37 Mu gbaa mu fe mu kase mu nii o su mu, nii o taa afulee mu ba waa asunpu mu kagya kase.

5

*Ananiyasi maa
mu-ka Safira*

1 Nii onyin ku mu nii bee tu mu ye Ananiyasi maa mu-ka Safira ba fe bamu kase kuko.

2 Nii Ananiyasi maa mu-ka ba waa kono nii o barige afulee mu to, nii o taa iku yla, nii o taa asansa mu kpiya asunpu mu kagya kase.

3 Nii Pita taase mu ye, "Ananiyasi, minne i waa nii fu yegese nii Staaane i gyii fu kumu nii fu tun antijesa sa Kayaayu Kyirekyire kanin? Minne i waa nii fu fe fu kase nye afulee nii fu barige to taa iku yla?

4 Poyi ke fu fe kase manja mu, ki gye fu lee nin, nii sanja mu nii fu fe lowe mu, afulee mu gbaa a gye fu lee nin. Minne i waa su nii fu waa kanin asin manja? Man gye asa nii fu tun antijesa sa, amaa Ibwaare nii fu tun antijesa sa."

5 Ananiyasi maa dan nu kanin asin manja mu, tuto nii i tun mu tuu nii o wu. Nii i waa okumaa mu nii o nu kanin mu kufuu gaa.

6 Tutu nii ayaafole ba loo boloo mu, kukuri li naa pula.

7 I maa waa gberee mu, mu-ka Safira gbaa loo ba o man nyi kuto mu nii ki waa.

8 Nii Pita taase, mu ye, "Towee me kesintin, kase afulee mu nii faa fu-kuli fan fe mu kpini ndee?"

Nii o lee kono ye, "Oo, imu afulee kpini nii."

9 Nii Pita taase mu ye, "Minne i waa su nii faa fu-kuli fan waa kono kolon ye fan tuu Onyiripe Kayaayu mu to kui. Kui! Ayaafole mu nii ba naa pula fu-kuli mu ba yile kebuno tutu nbunbu, kanin nii bee biti ba kukuri ngbaa fu li naa pula nii."

10 Opula to, nii i tun mu tuu Pita ayaa to nii o wu. Nii ayaafole mu ba be loo, nii ba wu ye o wu o de, nii ba boloo mu kukuri li naa pula mata mu-kuli.

11 Krisito abi kubu ye asa mu nii ba bu tutu mu kpini ba maa nu kanin mu, i waa bamu kufuu gaa.

*Krisito asunpu
mu ba kye
asa gaalaagaa*

12 Asunpu mu ba waa tsinkala ye asin kyinkyinsa asa mu ansi to. Akcole-giyipu mu kpini bee taale bee gyanje Ibwaare osunkpa aye mu opula mu nii bee tu ye Solomon kasoroga to mu.

13 Asa mu ba su beeree be sa bamu gaa, amaa bamu nii ba man koole gyii mu oku man taale nye kokolo naa tii bamu su.

14 Amaa kamaa to mu, anyin ye akyi gaalaagaa ba koole Onyiripe gyii, nii ba naa tii bamu kubu mu su.

15 Li kanin su, asa ba sula alopo ba yila agbenbi okaa yegese ba de bamu mpaa ye ikalan su kanan mu nii i waa ke Pita kan ee kyun mu, mu kayaayu ki nate bamu su.

16 Nde-bii mu nii i bu kyaabco Gyerusalem mu asa ba taa bamu alopo ye bamu nii nbwii libi bee toorobamu kpini ba, nii ba nye alanfiya.

*Giywu abilisa mu ba
nyanla Krisito asupu mu*

17 Nii Ibwaare oseepu bilisa ase mu, ye mu kamaa abi mu nii ba li Sadusi kubu mu to mu, ba nye kayi basa li asunpu mu su.

18 Ba kitaa asunpu mu naa tii katun mu nii ba tii bamu asa obu mu.

19 Amaa kanun kagyanbwé manja mu, Ibwaare kaboo ba tigi obu mu kebungu nii o lee bamu.

20 Nii o towé bamu ye, "Fan kpee naa yile kabwaare-sunkpa aye mu to ke fan towé asa mu, nkpa püpwe nimu asin."

21 Kayi ki maa ke mu Krisito asunpu mu ba kpee kabwaare-sunkpa aye mu to fee kanan mu nii Ibwaare kaboo mu katowé mu, nii ba yii kase bee towé asa mu nkpa mu asin.

Oseepu bulisa ase mu maa mu kamaa abi, ba maa ba mu, o tu Sanhediri mu nii ba gye Gyiwu abi kubu-kubu abulisa mu kpini ba ba gyané, nii o sun ye ba naa lee asunpu mu ba.

22 Apurusi mu nii ba sun mu, ba maa fuu obu tiisa mu to mu, ba man wu asunpu mu obu manja to. Imu su ba bwii naa towé abulisa mu nii bee gyoo bamu mu ye,

23 "An wu obu mu maa biri su danbirasa yegé akisupu mu ba yile nbuno, amaa a maa nu kanin mu i kyinkyin bamu, kuto mu nii ki yegé nii i ba kanun."

24 Obulsa mu nii o gye kabwaare-sunkpa aye mu akisupu mu, ye Ibwaare oseepu bulisa ba maa nu kanin mu i kyinkyin bamu, kuto mu nii ki yegé nii i ba kanun.

25 Tuto nii oku ba towé bamu ye, "Fan kii! Anyin mu nii fan tii bamu obu mu bee yile kabwaare-sunkpa aye mu kasoroga to bee kaapu asa."

26 Ba maa nu kanin mu akisupu obulsa mu ye mu ayaafole ba kpee naa biya asunpu mu. Ba maa sile kufuu fee asa mu, bee biti ba tuu bamu abuu su mu, ba man taa bamu ye olun su.

Obulsa Gamaliye kitowé waa

27 Nii ba taa bamu ba yile abulisa mu nii ba sare mu ansi to. Nii Ibwaare oseepu bulisa ase mu taase bamu ye,

28 "Ye an da fane amu to ye, fan man bila taa Yesu kiti to kaapu? Amaa fan taa fane kikaapu kyaaboo Gyerusalem kpini. Fen biti fan taa onyin nimu kelewu ba ane su."

29 Nii Pita maa asunpu banban mu ba lee kono ye, "I dagaa fee a maa nu Ibwaare kono nin, man gye nyumisa lee.

30 Ané naana ana bamu Ibwaare i kyinji Yesu mu nii fan da mu oyu laasa moc mu, lu lewu to.

31 Ibwaare diyaa mu naa kyina mu gyisa su fee Ogyankpaapu ye Omoligepu mu, nii o bugi okpa sa Isirayi abi ke ba yegé alibi kíwaa, ke Ibwaare o taa bamu alibi kee bamu.

32 Kayaayu Kyirekyire mu nii Ibwaare taa sa bamu nii ba buu mu mu, ye ane asunpu mu i gye imu kesintin agyipu inimu kpini su."

33 Nii nbara abulisa kubu-kubu mu ba maa nu kanin mu, i nye bamu agbu gaa nii ba waa bamu nféere fee ba moc asunpu mu.

34 Amaa bamu to onyin ku mu nii bee tu mu ye Gamaliye, nii o gye Farasii obii ye Mosesi nbara okaarupu mu nii asa kpini bee sa mu beeere mu, kusu yile bamu nsana nii o towé ye, ba yegé asunpu mu ba lu kewu gberéee.

35 Nii o towé bamu ye, "Isirayi abi, fan lóijo fe nféere mu nii fan taa lu anyin anum su danbirasa.

36 Saja ku to mu, Tewuda ku gbaa daa kyina kusu ye o gye oku nin. I nye kubu fee asa alifa ana nii ba buu mu. Amaa ba moc mu, nii mu kubu ki yaase to, nii mu awaasa kpini i waa kíyan.

37 Mu kamaa mu Gyudasi mu nii o lu Galile mu, asa kikale saja mu ngbaa mu kusun yile nii o nyę kubu lala ku nii ba buu mu. Amaa ba mœc mu, nii mu abuuupu gbaa ba yaase to.

38 Imu su asin mu nii ndaga i ba false, n biti n tōwe fane fee fen yegę asa anımu ba nate. Luu fee nii bamu kusun kinumu ki gyę nyimisa lee bire kii biti ki nyita.

39 Amaa nii i gyę Ibwaaree lee bire fen mee taale tii asa anımu, nii i waa kanin bire fen biti fen wu fee fen ko ye Ibwaaree."

40 Ba nu sa Gamaliye katowę mu, nii ba tu asunpu mu tiję bamu. Nu ba da bamu amu to ye, ba man bila tōwe Yesu kitii to asin. Nu ba yegę bamu ye ba nate.

41 Asunpu mu ba lu Isirayi kubu-kubu mu to kpini abilisa mu ansi to, taa kensi-gyii fee, Ibwaaree kale bamu tii bamu nii ba wu awurufo lu Yesu kitii to mu su.

42 Kake kumaa nımu ba naa kabwaaree-sunkpa aye mu nsoroga to ye asa akpaara su. Ba man yegę asin danbirasa mu kitowę ye Yesu i gyę Čmu nii Ibwaaree wüla lee mu.

6

Anyin Akyetərpu Asuno mu Kilee

1 Saşa mu nii Yesu abuuupu mu ba nyę akyo mu, kamooře-gyii ki ba Gyiwu nde-bii mu nii beee tōwe Giriki mu ye Gyiwu nde-bii mu nsana. Ba fabile ye Gyiwu nde-bii mu ba mee sa bamu akulapu-kyii ato barigesa kanan mu nii i dagaa.

2 Imu su mu, asunpu kudu-anyo mu ba sare Yesu abuuupu mu kpini. Nu ba tōwe bamu ye, "I man dagaa fee a yegę abwaaresin kitowę yila ke a ba kii ato kubarige su.

3 Kanin su ane-daa ana ye ane-supu ana, fan lee fane to anyin asuno mu nii be su beereę ye kanyaasin nii Kayaayu Kyirekyire ki bøla bamu to mu, ke a taa kusun nımu waa bamu abaa to,

4 ke a nyę saşa sa kabwaaree-kule ye abwaaresin kitowę mu."

5 Kanin nfeere mu i pire bamu kpini. Nu Yesu abuuupu mu ba lee Sitefen mu nii mu kikooře-gyii ye Kayaayu Kyirekyire ki kyo mu to mu, nii ba lee Filipi ye Pokoro ye Nikano ye Timon ye Pamena maa Nikolasi mu nii o lu Antiyoki, nii o taa mu n-yii biliňi Gyiwu abi, nii o ba kooře Yesu gyii mu.

6 Nu ba lee bamu kaapu asunpu mu, nii asunpu mu ba taa bamu abaa gyaga bamu su nii ba kule kabwaaree-kule sa bamu.

7 Imu su abwaaresin mu i yelige. Yesu abuuupu mu ba nyę akyo tii su Gyerusalem ɔsuwule su. Nu Ibwaaree aseepu mu gaalaagaa gbaa ba kooře Yesu gyii.

Giywu abilisa ba kitaa Sitefen

8 Sitefen mu nii o su ɔlon nii Ibwaaree bwaala mu mu, waa asin kyinkyinsa ye asin kaala asa mu to.

9 Amaa Gyiwu abi mu nii ba lu Kirini ye Alekisanda kabwaaree kulekpa mu nii be tu ye ba kooře bamu n-yii, ye bamu nii ba lu Silisiya, Asiya 1suwule su mu kpini ba gyii Sitefen imoore.

10 Luu mu kanyaasin ye Kayaayu Kyirekyire okpa katowę to su mu, ba man taale yile mu ansi to.

11 Ba lu asiiri to naa wu asa aku ye ba ba tin atintinsa gyaga Sitefen su, ke ba ba towe ye, "An nu Sitefen maa towe nbusaa asin ee gyaga Mosesi ma*l*bwaare su."

12 Nu amocre-gyipu ba towe fun waa abilisa mu ye Mosesi nbara akaapuru ye asa mu kpini nkolo nu ba kitaa Sitefen ba Isirayi kubu-kubu abilisa mu ansi to.

13 Ba b*y*a antijesa wuya ana nu ba towe ye, "Sa*j*a kumaa onyin numu i towe nbusaa asin ee yi*j* kabwaare-sunkpa aye kyirekyire mu ye Mosesi nbara mu nu o sa ane mu.

14 Nu an bila nu maa towe ye Yesu Kanasareti-nyin mu biti o boyi Kabwaare-sunkpa aye mu, ke o kyeege ane anaana ato mu nu ane naana Mosesi taa sa ane mu."

15 Isirayi kubu-kubu abilisa mu kpini mu nu ba te asin mu to mu, ba ku Sitefen kyimm, nu ba wu mu ansi to i maa du fee l*b*waare kaboo ansi to mu.

7

Sitefen kono lees

1 Nu l*b*waare oseepu bilisa ase mu taase Sitefen ye, "Asin mu nu ba towe lu fu su false kpini, i gye kesintin?"

2 Sitefen lee kono ye, "Me-Se ana ye me-daa ana, fen nu me ase! l*b*waare bonyaa wuya mu lee mu n-yi*u* kaapu ane naana Abraham, sa*j*a mu nu o bu Mesopotamiya kase su, poyi nu o kusu ba Haran mu.

3 l*b*waare towe mu ye, 'Kusu lu fu osuwule su ye fu asa ase, ke fu kpee osuwule mu nu n biti n kaapu fu false su.'

4 "Imu su Abraham lu Kalidiya osuwule mu su nu o naa kyina Haran. Mu-se lewu kamaa nu l*b*waare yeg*e* nu o lu tutu naa kyina osuwule mu nu ndaga fan te su false.

5 l*b*waare man pita taa kase mu ntun ku sa mu, halu kuyaa tantan to kase gbaa man pita bilinji mu lee. Amaa l*b*waare da mu kokolo su towe ye osuwule mu ii biti o be bilinji maa mu anaana-bii lee nun. Yeg*e* sa*j*a maa Abraham man pita k*u*uge.

6 Asin numu nu l*b*waare towe Abraham ye, 'Fu anaana-bii bee biti ba naa bilinji af*o* oku osuwule su, ke ba taa bamu bilinji anye ke ba nyanla bamu nsu alifa ana.

7 N biti n bite asa mu nu ba bilinjaa bamu anye mu asu, imu kamaa mu, fu anaana-bii mu bee biti ba lu kanin osuwule manja su ke ba be sun me n*f*u'.

8 Nu l*b*waare maa Abraham ba nye katowe kyula fee, mu ye mu kamaa to kpini ba t*u*je iduu. Imu su Abraham maa k*u*uge Isaki mu o tin mu oduu kak*e* buruwasapu, nu Isaki k*u*uge Gyekobu nu o tin mu oduu, nu Gyekobu k*u*uge ane naana ana kudu-any*o* mu, nu o t*u*je bamu kpini iduu.

9 "Gyosefu mu nu o gye kudu any*o* mu to oku mu, mu daa ana ba nye mu su kayu basa, nu ba fe mu fee kinye sa Egyipiti abi.

10 Nu l*b*waare lee Gyosefu lu mu awurufo kpini to, nu o sa mu kanyaasin mu nu i yeg*e* nu o nye kebiti lu Egyipiti Owura Faro ase. Imu su nu o yi*j* mu kuwura fee o k*u* mu owura-kpa ye Egyipiti osuwule kpini su.

11 "Nu akun damante i ba tuy*e* Egyipiti ye Kaanan isuwule su, nu i b*y*a awuruf*o* gaa. Nu ane naana ana ba man nye agyito.

12 Bamu-se Gyekobu maa nu fee agyito i bu Egyipiti mu, o sun mu-bii ana mu nu ba gye ane naana ana kpee tutu k*u*gankpaasa ba naa s*o*o agyito.

¹³ Ba maa bwii kpee Egyipiti kinyosapu ba naa sɔɔ agyito mu, Gyosefu lese mu n-yii kaapu mu-daa ana, nii Faro gbaa nu Gyosefu mu kuvpu ana su.

¹⁴ Kamaa to mu Gyosefu sun ye ba naa taa mu-se Gyekobu ye mu kuvpu ana mu nii be waa fee asa adusunç ye anu mu kpini ba mu ase.

¹⁵ Nii Gyekobu kusv kpee Egyipiti, tuto nii maa mu-bii ana ba naa wu.

¹⁶ Nii ba bwiyyaa bamu ba Sekem* ba pula kakyan mu nii Abraham sɔɔ lu Hamo mu-bii ana ase mu to.

¹⁷ "Saŋa mu nii lbwaare kɔkɔlɔ kida sa Abraham maa tiri to fee i ba to mu, ane asa mu ba nyɛ akyɔ Egyipiti ɔsuwule su.

¹⁸ Kanin saŋa maa nii owura pupwe ku ba kyina Egyipiti kagya su, amaa o man nyi Gyosefu asin.

¹⁹ Nii owura pupwe nium nyanla ane asa nii o waa bamu awurufo. Nii o nyan bamu ye ba lee bamu nbii pupwe kewu ke o mɔɔ bamu.

²⁰ "Saŋa maja to nii ba kuvge Mosesi nii o gyɛ kebii danbirasa lbwaare ase nii mu kibaabutɔ kwii. Nii ba baala mu, kii mu su lbwaayi isa mu-se kulkpaara su.

²¹ Imu kamaa to mu, ba lee mu kewu nii Owura Faro mu-bii kyisa taa mu naa bila nii o bilinji mu-bii.

²² Nii ba kaapu Mosesi, nii o nyɛ Egyipiti abi kibula ye bamu kanyaasin, nii o su kinyi ye katowε ye awaasa to.

²³ "Mosesi maa gyii nsu adina kamaa mu, o waa mu nferee fee o kpee o naa bɔɔ mu aye abi Isirayi abi su.

²⁴ Tutɔ maa nii o wu Egyipiti ɔnyin ku maa nyanla Isirayi ɔnyin ku. Imu su Mosesi naa kɔɔle mu yegɛ nii o mɔɔ Egyipiti ɔnyin mu ka kukɔ.

²⁵ Mosesi nyi fee mu aye abi bee biti ba bu fee, mu nii lbwaare biti o bɔla su mɔlige bamu, amaa ba man bu.

²⁶ Liikaake mu, Mosesi ba tu Isirayi abi asa anyɔ ba maa kɔ. Maa biti o baruge bamu to mu, o taase bamu ye, 'Fan gye asa kulan nii, minε i waa nii fen nyanla abaa kanin?'

²⁷ "Nii emu nii ee nyanla mu birla mu nin Mosesi naa yile ikaa su nii o taase ye, 'Animu i yila fu ye fu kii ane su ke fu gyii ane asin?

²⁸ Fii biti fu mɔɔ me fee kanan mu nii ndee fu mɔɔ Egyipiti ɔnyin mu nun?"

²⁹ Mosesi maa nu kanin mu o sile li Egyipiti kpee Midian ɔsuwule su, naa kyina fee ɔfɔ. Tutɔ maja nii o kuvge nbii nnyo.

³⁰ "Mosesi maa kyuna tutɔ nsu adina kamaa mu, lbwaare kabɔɔ lee mu n-yii kaapu mu, kiponfa mu nii ki dee ofuli su mu, nii i maa Sinayi kibii mu.

³¹ Maa wu fale atɔ mu, i waa mu kananku. Maa nin tiri ke o kii danbirasa mu, o nu lbwaare maa towe ye,

³² 'Me i gyɛ fu naana ana lbwaare, Abraham ye Isaki ye Gyekobu lbwaare.' Mosesi maa yinhe nii kufuu ki kitaa mu gaa su mu, o man bila taale kii kuto maja.

³³ "Nii lbwaare towe mu ye, 'Leee fu asibita, lii fee ntin mu nii fu yile mu gyɛ kase kyrekkyire nii."

* **7:16 7:16** Abraham kyina sɔɔ kase ku li Hebiron abi ase nii Gyekobu gbaa sɔɔ kase li Sekem abi mu ase. Kanin su saŋa kumaa mu nii Gyekobu maa mu-bii ana ɔku o wu Igyipite ɔsuwule su mu, Gyiwu abi mu ba sula mu kpee Sekem abee Hebiron ba naa pula mu tutɔ.

34 Kesintin, n wu kanan mu nu bee nyanla me asa Egyipiti to. Nu n nu bamu kusu, nu n kplige ba n ba moligré bamu. Kanun su n sun fu ke fu bwii kpee Egyipiti to.

35 "Mosesi kolon mu nu mu asa ba kina mu, towe mu ye, 'Anumu i yila fu ane ekuisuru ye asin ogyipu?' mu, mu i gye osa mu nu Ibwaare bila bola mu kabcos u fulon nno-bi to ye, o naa waa bamu ekuisuru ye omoligepu.

36 O lee bamu lu Egyipiti nu o waa asin kyinkyinsa ye adangana Egyipiti to ye eru pireess mu ase, nu ba gyii nsu adina ofuli mu su.

37 "Mosesi numu i towe Isirayi abi ye, 'Ibwaare ii biti o lee mu atowepu pirpwe lu fane to fee kanan mu nu o lee me mu'.

38 Mosesi numu tii Isirayi kubbu mu su lu sanja mu nu ba bu ofuli su mu. Mosesi maa ane naana ana ye Ibwaare kabco mu ba bu tutto. Sinayi kibbi mu su nu o koole nkpa asin mu lu Ibwaare kabco mu ase ye o taa biya ane.

39 "Ba waa kusu to elon nu ba man nu Mosesi ase, nu bamu nkolo to mu, naafco ba daa nye nun bee biti ba bwii kpee Egyipiti.

40 Nu ba towe Aron ye, 'Mosesi mu nu o lee ane lu Egyipiti mu, a man nyi kuto mu nu ki waa mu kibbi Sinayi su. Imu su waa idakpa sa ane ke beee gyankpaa ane.'

41 Kanin sanja maa to mu nu ba poyi kanaate-bi taa bilinji bamu odakpa. Nu ba lojo odakpa maaja yege bee gyii bamu ansi lu kuts mu nu ba taa bamu abaa poyi mu su.

42 Imu su Ibwaare pale mu kamaa sa bamu ye ba kyaga su be sun kyowe ye obwaayi ye akyikpebi, fee kanan mu nu ba wula kyorco waa Ibwaare atowepu iwule to ye,

'Isirayi abi! Man gye me nu fen daa fen lojo atobwaaya
fen sa nsu adina ofuli su mu.

43 Fane nkolo i gyan odakpa Moleki

ye odakpa Refan mu nu i gye fane kikyikpebi odakpa,
mu nu fan taa fane abaa poyi nu fen sun mu su nin.

Imu su n biti n yege fane akiisipu ba taa fane kpee kata-kata kyon Babilon su'.

44 "Sanja mu nu ane naana ana ba naa ba naa ofuli mu su mu, ba su Ibwaare kubuu lala mu nu i kaapu fee Ibwaare bu bamu ase. Ba waa kumu nu fee kanan mu nu Ibwaare lee kaapu Mosesi ye o waa kumu mu.

45 Imu kamaa mu, ane naana ana ba nye Ibwaare kubuu mu, lu bamu-se ana ase, nu Gyosuwa maa bamu ba sula Ibwaare kubuu lala maaja, naa fuu isuwule mu nu Ibwaare gya ase lu imu to asa, nu o yege nu ane asa ba kyina tuto mu. Nu kubuu mu sii tuto naa fuu halu Dawidi sanja mu.

46 Dawidi mu nu Ibwaare ansi gyii mu su mu kule fee Ibwaare o yege o poyi osunkpa aye sa Ibwaare mu nu o gye ane naana Gyekobu Ibwaare mu.

47 Amaa mu-bii Solomon i gye osa mu nu o ba poyi kabwaare-sunkpa aye mu.

48 "Amaa Ibwaare Owura lala mee kyina akpaara mu nu asa ba taa bamu abaa poyi mu to, fee kanan mu nu Ibwaare bola mu atowepu su towe ye,

49 'Susu i gye me kuwura gya,
nu kase moo i gye me ayaa ogyagakpa.

Mine obu nu fen biti fan poyi sa me?

Abees fine i taale waa me okyinakpa?

50 Man gye me gbaa-gbaa me i waa inimū kpini?

51 "Fan gye asu to olon wuya ana, nii fan kina lbwaare fane nkɔlo to, nii fan waa akpawu sa abwaaresin mu. Fan dan fan du nin fee fane naana ana, mu nii bee ko bee tii Kayaayu Kyirekyire mu okpa.

52 Ibwaare otowepu mao i kyina nii fane naana ana ba man nyanla mu? Ba mao Ibwaare atowepu gaalaagaa mu nii didaa ba wola tɔwe okpa kyiigisa wuya mu kiba asin. Nii nbunbu fan waa mu kade-boyi nii fan mao mu.

53 Fane i nye Ibwaare nbara mu nii Ibwaare nboo ba taa biya fane mu, amaa fan kina imu ki buu."

Ba tuu Sitefen abuu

54 Isirayi kubu-kubu mu nii ba gyanje mu ba maa nu Sitefen ase mu, ba nye agbu nii ba dunji bamu anobi.

55 Amaa Sitefen mu nii Kayaayu Kyirekyire ki bɔla mu to mu, diyaa mu ansi kui svsv nii o wu Ibwaare bonyaa, nii o wu Yesu maa yile Ibwaare gyisa su.

56 Nii Sitefen ye, "Fan kui! N wu svsv maa bugi nii n wu Yesu, Daadimaadi Obii-nyunsa mu maa yile Ibwaare gyisa su."

57 Maa tɔwe kanin kamaa to mu ba tii bamu asu nii ba kuusi kenken. Tuɔt nii bamu kpini ba naa mili mu su.

58 Nii ba bunte mu lii kade mu to naa twi mu abuu. Nyamaanyilepu mu ba taa bamu ikaale sa kuyaafole mu nii bee tii mu ye Sɔɔli ye o kui su.

59 Sanja mu nii bee twi mu abuu mu, Sitefen kule kabwaare-kule ye, "Onyiripe Yesu, kɔɔle me kala."

60 Nii Sitefen munja mu ayaa muli su tɔwe kenken ye, "Onyiripe Yesu, man taa alibi mu nii ba waa fale ka bamu kɔkɔ." Maa tɔwe kanin mu nii o wu.

8

Sɔɔli nyanla Krisito abi kubu mu

1 Sɔɔli gbaa bu tuɔt nii o kyula Sitefen kelewu mu. Kanin kake maŋa nii kanyanla ki ba Krisito abi kubu mu nii ba bu Gyerusalem mu su, nii bamu kpini ba yaase to loo Gyudeya maa Samariya tsuwule su. Amaa Krisito asunpu mu nkɔn i man yaase to.

2 Nii anyin mu nii bee sun Ibwaare mu aku i lee bamu n-yii naa pula Sitefen, nii ba su mu keli.

3 Amaa Sɔɔli bire piili ee nyita Krisito abi kubu mu, yegɛ o naa akpaara-akpaara su ee bunte anyin ye akyi mu nii ba buu Yesu mu ee kpee ee tii ibu.

Filipu abwaaresin katɔwe Samariya

4 Nii bamu nii ba yaase to mu ba naa bee tɔwe Yesu asin danbirasa katun kumaa mu nii ba kpee mu.

5 Nii Filipu gbaa kpee Samariya kade lala ku to naa tɔwe Yesu asin.

6 Sanja mu nii kubu damante mu nu Filipu ase nii ba wu asin kyinkyinsa ye tsinakaala mu nii o waa mu, ba kan bamu asu ba nu mu katɔwe.

7 Nii nbwii libi ba kuusi kenken lii asa gaalaagaa to, nii amugule-mugule ye aboobi gaalaagaa ba nye alanftyia.

8 Imu su kensi-gyii lala ki ba kade lala maŋa to.

Sitaane adangana ɔwaapu Simon

⁹ Kanın saja maşa to mu, ḥonyin ku bu to nii bese tii mu ye Simon, nii o gye Sitaane adangana ɔwaapu mu nii o bu Samariya kade mu to. Nii mu awaasa mu i waa Samariya abi kiyān. Imu su ee kaapu mu n-yii ye o gye nyimisa kpare.

¹⁰ Lii fale su mu asa kpare ye asansa mu kpini bese nu mu ase nii bese towe ye, "Oñimur i gye Ibwaare ɔlun mu nii bese tii mu ye 'ɔlun lala mu'."

¹¹ O waa Sitaane adangana inimur kyerees, nii i waa bamu kiyān nii o nye asa bee nu mu ase.

¹² Amaa saja mu nii Filippu taa Yesu Krisito kitu to towe asin danbirasa lu Ibwaare kuwura-gyii su mu, asa mu ba koole asin mu gyii. Nii ba gyee anyin ye akyii Ibwaare kekyugyee.

¹³ Nii Simon mu gbaa wu asin kyinkyinsa ye 1sunkaala mu nii Filippu waa mu, i waa mu kananku. Nii o koole gyii, nii ba gyee mu Ibwaare kekyugyee, nii o buu Filippu kpee katun kumaa.

¹⁴ Saja mu nii Krisito asunpu mu nii ba bu Gyerusalem ba nu ye Samariya abi ba koole Ibwaare asin mu gyii mu, ba sun Pita maa Gyōn bamu ase.

¹⁵ Ba maa fuu bamu ase mu, ba kule kabwaare-kule sa bamu ye, Ibwaare o sa bamu Kayaayu Kyirekyire mu.

¹⁶ Lii fee saja mu nii ba taa Yesu kitu to gyee bamu Ibwaare kekyugyee mu, ba man piita nye Kayaayu Kyirekyire mu.

¹⁷ Tuto nii Pita maa Gyōn ba taa bamu abaa gyaga bamu su kule kabwaare-kule nii ba nye Kayaayu Kyirekyire mu.

¹⁸ Simon mu maa wu fee Pita maa Gyōn ba taa bamu abaa gyaga akcoole-gyipu mu su nii ba nye Kayaayu Kyirekyire mu, Simon biti fee o sa Pita maa Gyōn afulee. Nii o ye,

¹⁹ "Fan sa me kanın ɔlun maşa, nii saja kumaa nii ngbaa me n kan taa me abaa gyaga okumaa su mu, ke o nye Kayaayu Kyirekyire maşa."

²⁰ Amaa Pita towe Simon ye, "Faa fu afulee a biliñi kiyān. Lii fee fu fe nferees fee fu taale taa afulee soɔ Ibwaare kakēe.

²¹ Fu man tii su abee fu man su o lee li Ibwaare kakēe kusun niumu to. Lii fee fu kokoło ki man de Ibwaare su.

²² Kanın su kyeege fu nferees libi ke fu kule Ibwaare. Akuto fee nferees mu nii fu fe fu kokoło to mu Ibwaare ii biti o taa kēe fu.

²³ Inimur i yegē nii n wu fee kayi basa ki bu fu to gaa, nii alibi i bola fu to."

²⁴ Tuto nii Simon lee kono ye, "Kule Oñyiripe sa me ke imu nii fu towe fale i man ba me su."

²⁵ Pita maa Gyōn ba gyii Yesu asin mu kesintin, nii ba towe asin mu gaa sa bamu. Kamaa to mu, ba bwii kpee Gyerusalem. Saja mu nii bee bwii bee kpee mu, ba towe asin danbirasa mu Samariya nde-bii gaalaagaa to.

Filippu maa Etiyopiya-nyin ku

²⁶ Nii Oñyiripe kaboo towe Filippu ye, "Kusu kpee akpilige ɔkpa mu nii kui de ofuli su mu. Kanın ɔkpa maşa ki de li Gyerusalem naa fuu Gasa kade su."

²⁷ Imu su Filippu kusu yii ɔkpa su ee kpee. Maa kpee mu, nii o naa gyanya Etiyopiya ɔwule nyipu kpare mu nii ee ki Etiyopiya owura kyusa afulee su. Oñyin niumu kpee Gyerusalem naa sun Ibwaare.

28 Sanya manja to mu, o te mu igañe mu nii bee bñite asa ökyinakpa su ee bwii ee kpewu yegé ee kale lbwaare otowepu Isaya ɔwule.

29 Nii lbwaare Kayaayu tówe Filipu ye, "Kpe kanun igañe nímu ase naa yule tiri mu."

30 Toto nii Filipu sile kpee Etiyopiya-nyin mu ase, nii o nu ɔnyin mu maa kale lbwaare otowepu Isaya ɔwule. Nii Filipu taase mu ye, "Imu nii fi kale fale fii nu kase?"

31 Nii ɔnyin mu lees kono ye, "Nene nii n waa nu kase amoo n nyé öku ke o lees kase sa me." Imu su o tu Filipu ye o ba kyina tiri mu to.

32 Nii ɔnyin mu u kale ee lui lbwaare Asinkyan ylesa mu to ye,

"O du fee kabulupu mu nii ba su mu ba naa moç mu,
abee kabulupu mu nii be kyiggi mu ifuu,
yegé o man bugi mu kono halu ee su."

33 Nii ba gyila mu ipeeli, nii ba man gyii kesintin sa mu.

Nii öku man taale tówe kaapu mu kinaana,
lui fee ba tun mu nkpa su kase su."

34 Nii ɔnyin mu taase Filipu ye, "Öbilisa, n kule fu lees kase sa me. lbwaare otowepu mu, i tówe mu n-yii su asin nín abee öku lees nii ee tówe?"

35 Toto nii Filipu piili ee tówe mu Asinkyan ylasa mu nii o kale lui Isaya ɔwule to mu, nii o tówe Yesu n-yii su asin danbirasa mu sa mu.

36 Sanya mu nii ba naa okpa mu to bee kpee mu, ba naa tu nkyu ku i maa de. Nii Etiyopiya-nyin mu tówe Filipu ye, "Kii nkyu ndee, mne i tii me lbwaare kekyugyee okpa?"

37 Nii Filipu tówe mu ye, "Fu nyé nii fu koole gyii fu kokoło to bire, fii biti fu nyé lbwaare kekyugyee." Nii ɔnyin mu lees kono ye, "N koole gyii fee Yesu Krisito i gye lbwaare mu-bii kulun mu."

38 Nii Etiyopiya-nyin mu yegé mu gbañe mu yila. Nii maa Filipu kpini ba kpilige loo nkyu mu to. Nii Filipu gyee mu lbwaare kekyu gyee.

39 Sanya mu nii ba lu nkyu mu to mu, opula manja to nii ɔnyiripe Kayaayu taa Filipu lui ɔnyin mu ansi su, nii o man bila wu mu. Nii o taa kensi-gyii kyaga mu okpa su ee kpewu.

40 Nii i taa Filipu naa lui Asotusi kade to. Nii o nate nde mu nii i bu toto mu kpini, ee tówe asin danbirasa halu o naa fub Kasariya ɔsawule su.

9

Scooli koole Yesu gyii

1 Sanya manja to mu, Scooli dan san o yile su, o su kanyanla ye kimoo ajala lui ɔnyiripe Yesu abuupu mu su. Kanin su o kpee lbwaare Oseepu biltisa ase mu ase,

2 nii o naa tówe mu ye o sa mu iwule mu nii i sa okpa fee o kpee kabwaare-kule igañekpa mu nii i bu Damasiko kade mu to, ke o naa kitaa anyin ye akyii mu nii bee buu Yesu kikaapu mu. Nii o kan nyé kanin abuupu manja ke o kitaa bamu bwii ba Gyerusalem ba tii obu.

3 Nii Scooli maa naa ee kpee mu, o naa tiri Damasiko kade lala mu. Opula to nii kuto ku ki lu susu ba tun mu ansi su fee bulayi maa wee isee mu.

4 Nii i tun mu tuo kase nii o nu obvle ku maa taase ye, "Scooli, Scooli, mne waa nii fii kisi me kanin?"

5 Nii Scooli taase ye, "ɔnyiripe, fu anumu nii?"

Nii obvle mu ye, "I gye me Yesu mu nii fii kisi mu nii."

6 Imu su kusu kpee Damasiko kade lala mu to, tutu nii bee biti ba towe fu kuto mu nii fu waa."

7 Nu anyin mu nii ba maa Soɔl ba naa mu, ba nu katowe mu, amaa ba man wu ɔku. Nu kufuu ki kitaa bamu, nii be sii ba yile ba man bila bugi bamu nno.

8 Nu Soɔl kusu maa yile nii o bugi mu ansi mu, o man bila o kui. Imu su ba siii kitaa mu kubaa to nii taa mu kpee Damasiko.

9 Nu Soɔl bilini gyaatanapu nké nsa, o mee gyii yegé o mee nu.

10 Nu Yesu obulapu ku bu Damasiko kade to nii bee tu mu ye Ananiyasi. Nu ɔnyiripe Yesu lee ansi su ato kaapu mu, nii o tu mu ye, "Ananiyasi." Nu o lee kono ye, "Onyiripe n kyula."

11 Nu ɔnyiripe mu towe Ananiyasi ye, "Kusu kpee Gyudasi kikpaara mu nii ki bu kigbenbi kyiigisa mu su, naa taase ɔnyin mu nii o li Tasusi kade to nii be tu mu ye Soɔl mu. O bu tutu ee kule kabwaare-kule."

12 Nu Soɔl gbaa wu ansi su kileekaapu mu to, fee ɔnyin mu nii be tu mu ye Ananiyasi maa ba ke o ba taa mu abaa gyaga mu su ke mu ansi i bugi.

13 Amaa Ananiyasi lee kono ye, "Onyiripe, n nu asin damante li ɔnyin nimo su, kanan mu nii o nyana la fu asa kyirekyire mu nii ba bu Gyerusalem mu."

14 An nu ye Soɔl nimo nye olon li oseepu bılısa ase ba Damasiko nfi, o ba kitaa asa mu nii bee tu fu Yesu kitu mu."

15 Amaa ɔnyiripe Yesu towe Ananiyasi ye, "Kusu kpee! Li fee me i lee ɔnyin nimo fee me kubaa to nyimisa, ke o taa me asin mu naa towe bamu nii be mee sun Ibwaaare, ye ba maa bamu awura, ye Isirayi abi."

16 Nu me gbaa-gbaa me n biti n kaapu mu kanan mu nii ee biti o gyii awurufo li me kitu su."

17 Tutu nii Ananiyasi kpee kikpaara mu su nii o naa taa mu abaa gyaga Soɔl su. Nu o towe ye, "Me birisa Soɔl, ɔnyiripe Yesu mu nii o lee mu n-yii kaapu fu saja mu nii fi ba nfi mu, i sun me fu ase ke fu ansi i bwii bugi, ke fu nye Kayaayu Kyirekyire mu."

18 Nu opula to ato ku fee okin agyafoyi i li Soɔl ansi to tiye, nii mu ansi i bugi. Nu o kusu nii ba naa gyee mu Ibwaaare kekyugyee.

19 Maa gyii agyito kamaa to mu, o nye olon.

Soɔl towe abwaaresin

Damasiko

Nu Soɔl gyii nké nkü Damasiko Yesu abuupu mu ase.

20 Tutu nii o li kpee Gyiwu abi kabwaare-kule igyanekpa naa towe Yesu asin ye, "Yesu i gye Ibwaaare mu-bii."

21 Asa mu nii ba nu Soɔl katowe mu, i waa bamu kiyani ba taase ye, "Man gye ɔnyin nimo kyina ee nyana asa mu nii ba bu Gyerusalem bee towe asin Yesu kitu to mu? Nu man gye kanin su nii o bwii ba, ke o ba kitaa bamu naa sa Ibwaaare oseepu bılısa o tii obu?"

22 Amaa Soɔl nye olon tii su nii ee towe, ee kaapu to ye Yesu i gye ɔmuni Ibwaaare lee ye o ba molige asa. Nu i kyinkyn Gyiwu abi mu nii ba bu Damasiko kade to mu.

23 Nu imu kamaa to i maa gyii nké nkü mu Gyiwu abi ba ɔjmina ye ba mco Soɔl.

24 Amaa Soɔl biu bamu nfeere li mu kumco mu su lii fee ba sii ba te bee kui kade mu nwusuno mu su kakyuwape ye kagyanbwé kumaa kanan mu nii ba nye mu moɔ.

25 Amaa Yesu abuupu ba taa mu waa kulantant to kakyanbwé, baala mu taa mu bólé kíbandiyé óbo to kpílgaa mu yi.

Sóólı kpee Gyerusalem

26 Saşa mu nii Sóólı kpee Gyerusalem mu, o biti fee o taa mu n-yi naa tii abúlapu mu su, amaa ba waa kufuu ye mu, lü fee ba man kóole mu gyii ye o tii Yesu abuupu mu su.

27 Tuto nii Banabasi taa mu kpee asunpu mu ase. Nii o tówe bamu kanan mu nii Sóólı wu ɔnyiríre mu Damasiko ókpa to, ye kanan mu nii ɔnyiríre tówe Sóólı mu. Nii o bíla tówe bamu kanan mu nii Sóólı man waa kufuu, nii o yile tówe lü Yesu Krisito kítu to Damasiko kade to.

28 Imu su Sóólı kyina bamu ase Gyerusalem yege o su ɔnyiríre mu kítu to ee tówe yege o man su kufuu.

29 Nii Sóólı maa Giriki abi mu nii bee tówe Gyiwu katówe mu, ba gyii abaa imcoore, amaa yege ba biti mu kímoó ókpa.

30 Saşa mu nii mu toomaa ana ba bílakan mu, ba taa mu kpee Kasariya kade to, nii o naa kyaga su kpee mu kade to Tasusi.

31 Imu su Krisito abi kubu-kubu mu nii i bu Gyudeya ye Galile ye Samariya kpini ba nye kayi yuuli. Nii Kayaayu Kyirekyíre mu waa bamu aniya to, nii ba nye akyo bee kpan bamu n-yi, yege ba sile ɔnyiríre.

Pita waa asinkaala Lida ye Gyopa

32 Nii Pita kusun o naa o naa 1suvule mu su, nii o naa bocó akóole-gyipu mu nii ba bu Lida mu su.

33 Tuto nii o naa wu ɔnyin mu nii mu n-yi i wu, nii o de nsu nburuwa nii be tu mu ye Aneyasi.

34 Nii Pita tówe mu ye, "Aneyasi, kusun taa fu kalan, Yesu Krisito kye fu." Opula to nii o kusun.

35 Imu su asa mu nii ba bu Lida ye Saron mu kpini ba maa wu kanin mu, nii ba kyeege bamu nféere biliñi ba ɔnyiríre ase.

36 Nii Gyopa kade to ókyi kóole-gyipu ku bu tutó nii beeë tu mu ye Tabita. Tabita imu Giriki katówe i gye ye Dokasi. Dokasi maña i waa adanburasa yege ee kye atiripu to saşa kumaa.

37 Kanin saşa maa mu kílo ki daa ókyi mu, nii o wu. Nii ba gyee mu kubuni naa diúla abansuru obu to.

38 Lida kade ki man bu kata ye Gyopa kade. Imu su Yesu abuupu mu ba maa nu fee Pita bu Lida mu, nii ba sun anyin anyo Pita ase naa tówe mu ye, "Waa bilen ke fu ba ane ase."

39 Imu su Pita maa bamu nii ba sun mu ase mu, ba bwii kpee Gyopa. Nii ba taa Pita kpee abansuru obu mu to, ntin mu nii obuni mu de mu. Nii akulapu-kyi mu nii ba bu obu mu to mu kpini, ba kyaaboo Pita be sawu yege ba su ato bunsa mu nii Dokasi baata sa bamu saşa mu nii o te nkpa to mu bee kaapu Pita.

40 Amaa nii Pita tówe bamu nii ba bu obu mu to kpini ye, ba lü kewu. Nii Pita muña mu ayaa muuli su kule kabwaare-kule, nii o biliñi mu ansi kaapu obuni mu, nii o tówe ye, "Tabita, kusun." Nii o bugi mu ansi wu Pita, nii o kusun kyuna.

41 Nii Pita kítaa mu kíbaa to kusaa mu yile. Tuto nii o tu akóole-gyipu ye akulapu-kyi mu taa ókyi mu nii o kyinji mu sa bamu.

42 Fale asin nimu i yaase loo Gyopa kade to kpini. Nii asa gaalaagaa ba kóole ɔnyiríre Yesu mu gyii.

43 Nii Pita kyina Gyopa kade to, onyin mu nii bee tui mu Simon nii o gyey gbansaba mu ase nke nnyc ku.

10

Ibwaare kaboo lees mu n-yii kaapu Koneliyo

1 Obilisa ku bu to nii bee tui mu ye Koneliyo. Nii o te Kasariya kade to. O kyina o gyey anaakopu obilisa sa Roma anaakopu kubu mu nii bee tui kumu ye Itali abi kubu mu.

2 Maa mu kuburu ana ba taa bamu n-yii sa Ibwaare nii ba sile Ibwaare. O gyey osa mu nii ee kee atiripu ato nii o bila o su sanja sa kabwaare-kule.

3 Kanyin nimu nye kileekaapu kake ku kakyowape i waa fee kerefi asa sanja to. O wu Ibwaare kaboo maa ba mu ase nii o tui mu ye, "Koneliyo!"

4 Nii o kui mu ye kufuu nii o taase mu ye, "Onyiripe minne nii?" Nii kaboo mu towe mu ye, "Ibwaare ansi i gyii fu kakee ye fu kabwaare-kule mu su, nii ee biti o kyula fu.

5 Nbiuibui, sun asa ku kpee Gyopa ba naa tui onyin mu nii be tui mu ye Simon Pita mu ba.

6 O bu Simon mu nii o gyey gbansaba mu aye nin, nii ki bu ki maa oyu mu."

7 Sanja mu nii Ibwaare kaboo mu i kyun mu, nii Koneliyo tui mu ayaafole anyo ye mu anaakopu mu to okulon mu nii ee waa kuto kumaa ee sa mu, nii o faa mu n-yii sa Ibwaare mu.

8 Nii o towe bamu kuto kumaa mu nii o wu nii o sun bamu Gyopa.

Pita wu ansi su kileekaapu

9 Lukaake mu Koneliyo nbo ba maa tiri Gyopa mu Pita mo dii kpee abansuru* susu o naa kule kabwaare-kule kakyowape manja.

10 Akun a kitaa mu, nii ee biti kuto ku o gyii. Sanja mu nii bee waa agyito mu, nii o nye ansi su kileekaapu.

11 O wu susu maa bugi nii o wu kuto ku, maa lui susu fee kitaa lala kui kpilige kui ba kase. Ki maa kimu anobi ana.

12 Kitaa mu su mu, o wu atobwaaya kumaa ye nbwiibi ye atobwaaya mu nii bee kpu ito su kpini.

13 Nii o nu obule ku maa towe mu ye, "Pita! Kusu mo ke fu gyii."

14 Nii Pita towe ye, "Onyiripe ayee, n man pita gyii fale ineesi ato abee umu nii i gye ane Gyiwu abi ikisi."

15 Nii obule mu bila towe mu ye, "Man bila tui kuto mu nii Ibwaare lonye kimu mu, ye ineesi kuto."

16 Imu i waa kanin ilu isa, nii i taa kitaa mu ye ato mu bwii kyun susu.

17 Sanja mu nii Pita san ee fe imu nfere mu, nii asa mu nii Koneliyo sun mu ba bu Simon kikpaara mu, nii ba ba yile kimu kewusuno.

18 Nii ba tui oku taase mu ye, "Onyin ku bu nfu nii be tui mu ye Simon Pita?"

19 Sanja mu nii Pita san ee fe mu kileekaapu mu nfere mu, nii Ibwaare Kayaayu towe mu ye, "Anyun asa aku bee biti fo."

20 Imu su kpilige kpee bamu ase, man kan kina katun kumaa mu nii faa bamu fen biti fan kpee, lui fee me i sun bamu fu ase."

* **10:9 10:9** Sanja mu didaa mu, fale nii Gyiwu abi bamu abansuru duu.

21 Nu Pita kpilige ba kase to nu o towe anyin mu ye, "Me i gye omu nu fen biti mu. Mine i waa?"

22 Nu anyin mu ba lee kono ye "Anaakopu obilisa mu nu bee tu mu ye Koneliyo mu i sun ane. O gye esa mu nu mu ikpa i kyiigi nu o sile lbwaare, nu Gyiwu abi kpini be sa mu beeere. Ibwaare kabco mu i towe mu ye o tu fu ba mu kikpaara su, ke o nu kuto mu nu fu su sa mu."

23 Nu Pita taa anyin mu loo kikpaara mu su, nu o koole bamu, kitaa bamu kifco.

Pita maa Koneliyo

Lukaake mu, nu Pita maa Yesu abulapu aku mu nu ba lu Gyopa mu ba buu bamu.

24 Imu lukaake nu ba fuu Kasariya. Yegé Koneliyo maa mu kuvu ana ye mu kyemine ana ba sare bee gyoo mu.

25 Pita maa biti o loo kikpaara mu su mu, nu Koneliyo gyanja mu, nu o munja o sun mu.

26 Amaa Pita kitaa mu kibaa to nu o towe mu ye "Kusu yile! Ngbaa me n dan n gye nyumisa nun fee fu fale!"

27 Saja mu nu maa Pita bee waa kiligima bee loo kikpaara mu su mu, o naa tu asa ba maa sare ba te.

28 Nu Pita towe bamu ye, "Fane gbaa-gbaa fane fan dan fen nyi fee naafco i man de okpa fee Gyiwu nyumisa maa buga omu nu o mee sun lbwaare abee e bco mu su. Amaa Ibwaare kaapu me fee n man towe oku ye o man du kyirekyire.

29 Imu su fan maa sun tu me mu n man kina, kanin su fan towe me kuto mu su nu fan tu me."

30 Nu Koneliyo lee kono ye, "Ndaga nke nna nimu n maa kule kabwaare-kule kerefi asa kakyowape saja mu. Opula to nu n wu onyin ku maa bun kaale fufuli ba yile mi ansi to."

31 Nu o towe me ye, "Koneliyo Ibwaare nu fu kabwaare-kule, nu o wu fu kakee mu nu fi kce atiripu mu.

32 Imu su sun asa kpee Gyopa ke ba naa tu onyin mu nu bee tu mu ye Simon Pita mu, nu o gye ofo o bu Simon mu nu o gye gbansaba nu mu kikpaara bu mata opon mu.

33 Imu su nu n sun tu fu bilen, nu i buron fee fu maa ba. Nbiuibui an gyanje Ibwaare ansi to an nu fu ase asin mu nu Onyiripe taa sa fu ye fu ba towe ane mu."

Pita abwaaresin katowe

34 Nu Pita towe ye, "Nbiuibui bire n bi fee i gye kesintin Ibwaare mes kui nyumisa ansi to pooyi nu ee waa kuto ku."

35 Ibwaare i koole okumaa mu nu o bu ndendemande o sile mu, nu ee waa imu nu i dagaa mu.

36 Fane gbaa-gbaa fan nu asin mu nu Ibwaare taa biya Gyiwu abi nu o bola Yesu Krisito mu nu o gye dulinyaa to ato kpini Onyiripe su taa kayu yuuli asin danbirasa sa bamu.

37 Nu fan nyi asin kpare mu nu i waa Gyiwu osuwule su nu i piili lu Galile mu. I waa saja mu nu Gyen towe Ibwaare kekyugyee asin mu kamaa.

38 Fan nu Yesu Kanasareti-nyin mu asin, kanan mu nu Ibwaare taa mu Kayaayu Kyirekyire ye olna bola mu to mu. Lu fee Ibwaare tii mu su, nu kafun kumaa mu nu o kpee mu ee waa adanbirasa yegé ee kye okumaa mu nu Sitaane bu mu to.

39 "Kuto mu nii o waa Gyerusalem ye Isirayi kpini-kpini mu, ane asunpu nimu an gye imu kesintin agyipu. Ba da mu oyu laasa su mo'o mu.

40 Amaa nke nsa kamaa to mu Ibwaare kyiñi mu lui lewu to. Nii Ibwaare yeges nii o lee mu n-yii kaapu.

41 Man gye okumaa nimu nii o lee mu n-yii kaapu amoo ane mu nii Ibwaare wula lee ye an baa an gye mu kesintin agyipu mu maa wu kyiñi kamaa to mu ana mu a buga gyii nii an nu.

42 Nii Yesu sa ane kono ye a taa towe Abwaaresin mu sa Gyiwu kase su asa kpini. Ke a lee kesintin mu kaapu fee mu i gye asa kusa ye alewupu kpini otalepu.

43 Ibwaare atowepu mu kpini ba towe mu asin mu kaapu to ye okumaa mu nii o koole mu gyii mu, lui mu kitu to su mu Ibwaare ii biti o taa mu alibi kees mu."

*Bamu nii ba man gye
Gyiwu abi gbaa ba nye
Kayaayu Kyirekyire mu*

44 Pita maa san ee towe mu, Kayaayu Kyirekyire mu ba loo bamu nii bee nu asin mu kpini to.

45 I kyinkyin Gyiwu akcoole-gyipu mu nii ba buu Pita lui Gyopa ba mu gaa, fee Ibwaare maa taa mu Kayaayu Kyirekyire mu sa bamu nii ba man gye Gyiwu abi.

46 Liu fee ba nu ba maa towe ntowee pupwe yeges bee yin Ibwaare. Nii Pita taase ye,

47 "Ba maa nye Kayaayu Kyirekyire fee kanan mu nii an nye fale mu, oku i taale tii okpa fee ba man gyee bamu Ibwaare kekyugyee?"

48 Nii Pita sa kono ye ba gyee bamu Ibwaare kekyugyee lui Yesu Krisito kitu to. Nii ba kule Pita ye o kyina bamu ase nke nye nkoo.

11

Pita Lee asin Kaapu Krisito asunpu bambam mu

1 Krisito asunpu mu ye akcoole-gyipu mu mu nii ba bu Gyudeya mu kpini ba nu ye bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu gbaa ba koole abwaaresin mu.

2 Imu su sajia mu nii Pita bwii kpee Gyerusalem mu, akcoole-gyipu mu nii ba yile to sa iduu kitun mu

3 ba towe mu ye, "Fu loo bamu nii ba man tin iduu mu akpaara su nii faa bamu fan buga gyii."

4 Nii Pita lee kase kuto kumaa mu nii ki waa kukulun-kukulun sa bamu towe ye,

5 "Kakaaku n bu Gyopa kade to n kule kabwaare kule. Nii n nye ansi su kileekaapu wu svsu maa bugi. Nii n wu kuto ku maa lui svsv fee kitaal lvsua kilaala, nii ba su kimu anobi ana mu to ba kase katin mu nii n bu.

6 N maa kimu to mu, n wu atobwaaya ye nbwiibi ye atobwaaya mu nii be kpiu ito su.

7 Tuto nii n nu obule ku maa towe me ye, 'Pita kusu mo'o ke fu gyii.'

8 "Nii n lee kono ye, 'Onyuripe ayee, fale ineesi ato abee imu nii i gye ane Gyiwu abi ii kisi i man puta loo me kono to.'

9 "Nii obule maaja bila towe me ye man bila tu kuto mu nii Ibwaare lchjo kimu kyirekyire mu ye ineesi kuto.

10 Inimū i waa kanin ilu isa, nii i taa kitaa mu ye ato mu bwii kyun susu.

11 "Sanja manja to anyin asa mu nii ba sun bamu lu Kasariya ba ba me asse mu, ba ba yile kikpaara mu nii n bu kumu su mu.

12 Nii Kayaayu Kyirekyire mu towe me ye man kan gyii imcore, faa bamu fan kpee. Akoole-gyipu asiye animu mu nii ba lu Gyopa mu i sun me kpee naa loo, onyin mu kikpaara su.

13 O towe ane kanan mu nii o wu Ibwaare kaboo maa ba yile mu obu to, nii o towe mu ye, 'Sun asa akv kpee Gyopa ba naa ti Simon mu nii bese tu mu ye Pita mu.'

14 Ee biti o towe fane kanan mu nii faa fu kikpaara su abi kpini fan nye kamolige.'

15 "N maa piili n towe bamu abwaaresin mu, Kayaayu Kyirekyire ba bamu to fee kanan mu nii o loo ane to npiili ase mu.

16 Toto nii n nyinj asin mu nii Onyiripe Yesu wula towe ye, 'Gyon taa nkyu nun gyee asa Ibwaare kekyugyee. Amaa fanee fane bire, Ibwaare ii biti o taa mu Kayaayu Kyirekyire gyee fane.'

17 Imu su fee nii Ibwaare sa bamu kakee kulan mu nii o sa ane sanja mu nii an koole Onyiripe Yesu gyii mu, me i gye animu ke n taale ti Ibwaare okpa?"

18 Krisito abuupu mu maa nu kanin mu, ba man bila taale towe sehn, nii ba yin Ibwaare. Nii ba towe ye Ibwaare sa bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu gbaa okpa fee ba yegé alibi kíwaa ke ba nye nkpa.

Krisito abi kubu mu nii ki bu Antiyoki, Siriya ɔsuwule su

19 Sanja mu nii ba twi abuu moç Sitefen mu, kanyanla ki ba Yesu akcoole-gyipu mu su, nii akv ba yaase to loo Fonesiya ye Sipuru ye Antiyoki kase su yegé bese towe Yesu asin mu bese sa Gyiwu abi nkun.

20 Yesu akcoole-gyipu akv mu nii ba lu Sipuru ye Siren ba Antiyoki mu, ba towe asin danbirasa lu Yesu Krisito su sa Giriki abi gbaa.

21 Onyiripe kibaa kumaa gyan bamu su su mu, asa damante ba koole mu gyii nii ba be buu Onyiripe mu.

22 Krisito abi kubu mu nii ba bu Gyerusalem mu ba maa nu kanin asin nimu mu, nii ba sun Banabasi kpee Antiyoki.

23 Maa naa fuu totu mu, nii o wu kanan mu nii Ibwaare bwaala bamu mu, mu ansi i gyii nii o waa bamu aniya to ye ba nye koko lo kulan Onyiripe kikoole-gyii mu to.

24 Banabasi kyuna o gye nyimisa danbirasa nii o su kikoole-gyii kikyo nii Kayaayu Kyirekyire bôla mu to lu kanin su asa damante ba ba koole Onyiripe mu gyii.

25 Toto nii Banabasi kpee Tasusi kade to o naa biti Sool.

26 Maa naa wu mu mu, o bwiiyaa mu ba Antiyoki. Nii maa mu kpini ba sii Yesu abuulapu mu ase kesu laalaamuu yegé be kaapu asa damante. Antiyoki toto nii ba piili kase bese tu Yesu abuulapu mu ye Krisito abi.

27 Kanin sanja manja to mu Ibwaare atowepu akv ba lu Gyerusalem kpee Antiyoki.

28 Bamu to oku mu nii bese tu ye Agabu mu, kusu yile lu Kayaayu Kyirekyire olun to su towe yila ye, akon lala a biti a te Roma Isuwule kpini su. (Kanin sanja manja mu nii Kuludi gye Roma Owura lala mu.)

29 Kanin su Yesu abulapu mu nii ba bu Antiyoki mu, ba taa nfere feえ okumaa nium o taa kikyeto mu nii ee taale nye, ke ba taa naa sa Yesu abulapu mu nii ba bu Gyudeya mu.

30 Nii ba taa bamu nkyceto mu sa Banabasi maa Sooli ye ba taa naa sa Krisito abulapu abilisa mu nii ba bu Gyerusalem mu.

12

Ba nyanla Krisito abi kubu

1 Sanja manja to nii Owura Herodi yeges nii ba naa kitaa Krisito abulapu akw, nii ee biti feえ o nyanla bamu.

2 O yeges nii ba tun Gyen mu-daa Gyemisi kumu.

3 Maa mu feえ imu nii o waa mu maa pure Gyiwu abi mu, o kyaga su naa kitaa Pita gbaa. Inimu kpini i waa sanja mu nii bee gyii Kesu kono kolongo bodobodo mu nii ki man su kife tinsa mu.

4 Maa kitaa mu mu, o taa mu tii obu nii o taa mu naa waa anaakopu mu nii ba yile ana ntun nna mu abaa to ye be kii obu tiisa mu su. Herodi waa mu nfere feえ, nii ba kan gyii Kanyanje nbuno Kesu kono kolongo kyun lwes mu, ee biti o lee Pita ifuli ke ba gyii mu asin.

5 Imu su Pita san o tii obu, amaa Krisito abi kubu mu ba payi kinsi bese kule kabwaare-kule be sa mu.

Ibwaare kabco ba lee Pita lu obu tiisa mu to

6 Imu kagyanbwes pooyi kayi ki ke, ke Owura Herodi lee mu o be gyii mu asin mu, ba da mu igbees yeges o de anaakopu anyo nsana yeges anaakopu akw ba bila ba yile kebuno.

7 Opula manja to nii Ibwaare kabco ba obu tiisa mu to nii i njmanje to, nii o da Pita kyiini, nii o towe mu ye, "Kusu yile bilen." Nii agbeeleebe mu nii ba taa da mu igbees mu i sajne i lui tyue.

8 Nii kabco mu towe mu ye, "Bun fu ato ke fu waa asibita, ke fu bun fu balimaasun ke fu buu me."

9 Nii Pita buu kabco mu lui abu tiisa mu to, amaa Pita man nyi feえ kuto mu nii kabco mu i waa mu gye kesintin. I waa mu nin feee i gye ansi su kuleekaaru nii.

10 Ba kyun nbuno akusunu gyankpaasa kinyosarpu mu su naa fuu kebuno mu nii ba taa abilito waa mu, nii lui kumu to taa kpee kade mu to mu. Ba maa fuu tutu mu nii kebuno mu gbaa-gbaa tigi nii ba lui. Ba maa nate okpa mu su kpee ansi to gberes mu, nii Ibwaare kabco mu ki nyaa mu ansi su.

11 Tutu nii i njmanje Pita su nii o towe ye, "I gye kesintin nun feee Ibwaare sun mu kabco ye o ba koole me lui Owura Herodi abaa to ye kanan mu nii Gyiwu abi ba da njmina ye ba waa me mu."

12 Maa fe inimu kpini nfere mu o kpee Maki Gyen mu-nyi Meeri kikpaara su, opula mu nii asa kokyoo, ba gyanje bese kule kabwaare-kule mu.

13 Nii Pita da kewusuno ɔrunu, nii kibite mu nii bese tui mu ye Roda mu ba suja kii omu nii ee daa.

14 Kebite mu maa biyi ye i gye Pita ɔbule mu, i maa waa mu okon gaa su o man tigi ɔrunu mu. Nii o sile naa towe bamu ye Pita i yile kewusuno.

15 Roda maa towe kanin mu, nii ba taase mu ye, "Fii lo ibun nii?" Maa dan san o yile su ee towe ye i gye kesintin mu, nii ba ye, "Fale i gye Ibwaare kabco mu nii ee kii Pita su nii."

16 Amaa Pita dan san ɔ yile kewusunc ee daa ɔpunu mu. Ba maa tigi ɔpunu mu, ba wu Pita, nii i waa bamu kiyān.

17 Nii Pita nyeebamu kibaa ye ba bun bamu nno su. Nii o tōwe bamu kanan mu nii ḥnyirupē lee mu lū obu tiisa mu to mu. Nii o ye, "Fan naa tōwe sa Gyōn maa akooole-gyipu mu nii ba san mu, kuto mu nii ki waa." Pita maa tōwe lōwe mu, nii o lū bamu ase kpee katinku.

18 Imu nyenyenfuu mu, nfeerē i kitaa anaakopu mu, lū fee ba man nyi kuto mu nii ki waa Pita.

19 Owura Herodi sa kono ye ba naa biti Pita ba. Amaa ba biti mu kpīne nii ba man wu mu. Imu su Owura mu taase bamu kono to asin kpīne, nii o sa kono ye ba mao bamu kpini. Nii Owura Herodi lū Gyudeya kpee Kasariya naa kyina tutu gyii nké gberēe.

Herodi kelewu

20 Owura Herodi nyē agbu lū Tayi ye Sidon abi su. Nii ba waa kono kulgūn sun kpee Herodi ase. Ba bōla Owura Herodi kiyaafole bilisa mu nii bee tū mu ye Bilasitu mu su, sun imata Herodi ase lū fee mu ɔsuwule su nii bee nyē bamu agyito bee lū.

21 Kake mu nii ba yila maa fūn mu, Owura Herodi bun mu awura to naa kyina mu kuwura-gya su, nii o lee asin mu tōwe sa bamu.

22 Nii asa mu ba kuusi nii ba gyaabii mu ye, "Inimū bire i man gyē nyimisa ɔbule nii, amaa lbwaare kū ɔbule nii.

23 Lū fee Owura Herodi maa man taa kanin bonyaa sa lbwaare mu. Opula manja to nii lbwaare kabco yegē nii kūlō ki da mu, nii oto to asunswēe ba we mu mōo.

24 "Amaa abwaaresin mu i dan san i kyaga su i yelige i tii su i kpee ansi to."

25 Sanja mu nii Banabasi maa Sōoli ba lōwe bamu kusun mu, ba lū Gyerusalem bwii kpee Antiyoki, nii ba taa Gyōn mu nii ba bila bee tū mu ye Maki mu tii bamu n-yii su.

13

Kayaayu Kyirekyire mu sun Banabasi maa Sōoli

1 Kanin sanja manja mu Krisito abi kubu mu nii ki bu Antiyoki mu, lbwaare atōwepu ye akaapupu akv ba bu tutu. Nii bamu i gyē Banabasi, ye Simeyon mu nii bee tū mu ye Nigya, ye Lusiyu mu nii o lū Siren, ye Sōoli maa Maniya mu nii ba bila maa Herodi buga mu.

2 Ba maa kyaga su bee sun lbwaare nii bee ɔmīna kono mu, Kayaayu Kyirekyire mu ba tōwe bamu ye, "Fan lee Banabasi maa Sōoli ke ba naa waa kusun mu nii n tū bamu ye ba ba waa mu."

3 Nii ba bwii ɔmīna kono kule kabwaare-kule taa bamu abaa gyaga bamu su sa bamu ɔkpa.

Banabasi maa Sōoli ba kpee Sipuru

4 Nii Kayaayu Kyirekyire manja i kaapu bamu, nii o gyankpaa bamu, nii ba lū tutu kpee Selusiya, nii ba bōla nkyu su kpee Sipuru kifintin su.

5 Ba maa fūn Salami mu ba tōwe abwaaresin mu Gyiwu abi kabwaare-kule ɔgyanekpa, nii Gyōn Maki gbaa kye bamu to.

6 Imu kamaa ba nate kyaabco kifintin mu su kpini naa fūn Pafosi. Tutu nii ba tu Kagiyiwu-nyin ku mu nii bee tū mu ye Baa-Yesu. O su nbwū libi ee waa adangana nii o waa mu n-yii fee lbwaare otōwepu.

7 Kifintin mu su owura mu nii bese tui ye Segusi Polusi kyina o gye Baa Yesu mu kyemine nin. Owura mu su kanyaasin gaa. O sun tui Banabasi maa Poɔl, lui fee ee biti o nu abwaaresin lui bamu ase.

8 Amaa nbwu libi wuya Baa-Yesu, nii mu Giriki katowe to i gye Elimasi mu, mee biti fee owura mu o nu ke o koole gyii.

9 Nii Sɔɔl mu nii be bila bese tui mu Poɔl, nii Kayaayu Kyirekyire mu bɔla mu to mu, kii Elimasi kyiim nii o towe mu ye,

10 “Fu gye Sitaane obii nii fu gye edon sa kesintin kpini. Fu naa alibi okpa su fii pina asa, nii fii biti fu biliŋi ḥnyiripɛ asin mu ye i man waa kesintin.

11 Kii, Ibwaare lees mu kibaa fu su. Fii biti fu biliŋi gyaatanapu ke fo man bila wu kyowे naa fuu saŋa ku.” Opula manja to nii i waa mu ansi su kitentenbiri. Nii o sii ee kyaaboo ee biti emu nii o kitaa mu kibaa to kaapu mu okpa.

12 Owura mu maa wu kuto mu nii ki waa mu, ye abwaaresin kikaapu mu, i waa mu kiyān nii o koole ḥnyiripɛ asin mu gyii.

Pɔɔl maa Banabasi abwaaresin katowe Antiyoki kade to

13 Poɔl maa mu kubu ba lui Pafosi bɔla nkyu su ba Pega kade mu nii ki bu Panfiliya ɔsuwule su mu. Tuto nii ba maa Gyɔn Maki ba barige abaa nii Gyɔn bwii kpee Gyerusalem.

14 Amaa Banabasi maa Poɔl ba lui Pega kpee Antiyoki mu nii ki bu Pisidiya ɔsuwule su mu. Kake fuutesa ake mu, ba kpee Gyiwu abi kabwaare kule ɔgyanekpa to naa kyina.

15 Asa mu oku maa kale lui Mosesi nbara iwuile ye Ibwaare atowepu iwuile lowe mu, tutu alulunpu ba taa tuu Poɔl maa Banabasi ansi to ye, “Ane birisa ana, nii fan su asin towe waa asa mu, fan towe ane.”

16 Nii Poɔl kusu yle nii o kusaa mu kibaa nii o towe ye, “Giywu abi ye fane mu nii fan man gye Gyiwu abi, nii fen sun Ibwaare mu, fan nu me ase.

17 Ane Gyiwu abi ane Ibwaare mu, lees ane naana ana nii o sa bamu kanye saŋa mu nii ba bu Egyipiti ɔsuwule su, nii o taa mu ɔlun lees bamu lui ɔsuwule manja to.

18 Nii Ibwaare kii bamu su nsu adina saŋa mu nii ba bu ofuli su mu.

19 Isuwule isuno mu nii i bu Kena kase su mu, Ibwaare gya bamu lui tutu, nii o taa kase mu sa Isirayi abi nii ki biliŋi bamu kapatiyɛ.

20 Imu kpini i waa nsu alfa ana ye adunu.

“Kamaa mu, nii Ibwaare sa bamu atalapu naa fuu Ibwaare otowepu Samwelii su.

21 Nii Isirayi abi ba towe Ibwaare ye o lees owura sa bamu. Nii o lees Kiisi mu-bii Sɔɔl mu nii o lui Bengyamin kanaan to, nii o gyii kuwura nsu adina.

22 Ibwaare maa kusaa Sɔɔl mu, nii o taa Dawidi yii Isirayi kuwura. Nii Ibwaare ye, ‘N wu Dawidi. Gyeeese mu-bii mu nii me kɔkɔlo ki biti, nii mu ii biti o waa me kɔkɔlo biti.’

23 “Dawidi kanaan to nii Gyiwu abi ḥmɔlgepɛ Yesu mu lui fee kanan mu nii Ibwaare wula da mu kɔkɔlo su towe mu.

24 Poɔl ḥmɔlgepɛ Yesu o ba mu, Gyɔn wula gyankpaa ba towe Gyiwu abi ye ba yege alibi kiwaa, ke ba nyɛ Ibwaare kekyugyee.

25 Saŋa mu nii Gyɔn ii biti o lɔwe mu kusun mu, nii o taase, 'Fen nyi fεe me i gye ɔmɔlɔgepu mu? N man gye me i gye ɔmɔlɔgepu mu, mεe mu o bu me kamaa ee ba. N man dagaa fεe n saŋe mu asibita gbaa.'

26 "Me tomaa ana Abraham anaana abi ye fane mu nii fan man gye Gyiwu abi nii fen sun Ibwaare mu, ane su nii Ibwaare sa kamɔlɔge asin mu.

27 Nii Gyerusalem abi ye bamu abilisa kpini ba man bii fεe Yesu i gye ɔmɔlɔgepu mu. Yεgε bee nu mu asin mu li Ibwaare atɔwεpu ɔwule tɔ mu kake fυntesa kumaa, amaa ba man nu kase. Ba bun mu kυpwε nii i yεgε asin mu nii Ibwaare atɔwεpu mu ba wula tɔwe yila mu i ba to.

28 Yεgε ba man taale wu mu alibi mu nii o waa nii o dagaa lewu, nii ba yεgε nii ɔbilisa Paleti mɔɔ mu.

29 Ba maa waa imu nii Ibwaare atɔwεpu ba wula kyvρɔɔ yila li mu su lωwe mu, ba kpiliga mu li oyu laasa mu su naa waa kakyan tɔ.

30 Amaa Ibwaare kyinji mu li lewu to ba nkpa tɔ.

31 Nii nke gaalaagaa mu tɔ mu, o lee mu n-ylu kaapu bamu nii maa bamu ba daa bεe nate li Galile bee kpee Gyerusalem mu. Bamu i gye mu kuwu kyinji kesintin agyipu bεe sa Gyiwu abi.

32 "Nii an tɔwe fale asin danbirasa mu nii Ibwaare da mu kɔkɔlɔ su sa ane naana ana mu sa fane.

33 Kanun asin manja nii Ibwaare yεgε nii i ba to sa ane, mu nii an gye bamu-bii ana mu, kpali fεe Ibwaare kyinji Yesu li lewu to su. Fεe kanan mu nii ba kyvρɔɔ waa Dawidi ɔlun nyosapu mu tɔ ye,

'Ndaga n lee kaapu fεe
fu i gye mi-bii.'

34 Kikyinji mu nii Ibwaare kyinji Yesu li kelewu tɔ mu, nii o mεe ye o gyoo kakaaku kui mu, Ibwaare tɔwe imu asin gbaa ye,

'N biti n waa fane kusee sa fane atɔ kyirekyire fεe kanan mu nii n da mε kɔkɔlɔ su tɔwe Dawidi mu'.

35 Nii Dawidi tɔwe Ibwaare ye,

'Fu mεe yεgε ke fu ɔkyirekyirepu mu o gyoo nyita'.

36 "Asin numu man gye Dawidi asin, li fεe o nate Ibwaare kebiti su, mu saŋa mu nii o kyina, nii o wu, nii ba pula mu naa tii mu naana ana su nii mu n-ylu i gyoo.

37 Amaa ɔmu nii Ibwaare kyinji mu li lewu tɔ mu bire man gyoo.

38 "Kanan su me burisa ana Gyiwu abi, li Yesu kitu tɔ su nii an tɔwe alibi kitaa kεe asin an sa fane fale.

39 Nii ɔku man bu to o taale gyii li Mosesi nbara mu kpini su, amaa ɔkumaa mu nii o koole Yesu gyii bire, ee biti o gyii li.

40 Imu su fan kui su danbirasa ke asin mu nii Ibwaare atɔwεpu ba tɔwe yila mu, i man ba fane su. Asin mu i gye ye,

41 'Fane ahin-sin wuya ana,

ii biti i waa fane kyan fεe kanan mu nii n biti n mɔɔ fane.

Lii fεe fane saŋa numu to n biti n waa kuto kui

nii ɔku kan ba tɔwe gbaa, fan mεe ye fan koole mu gyii'."

42 Pɔɔli maa Banabasi ba maa li Gyiwu abi kabwaare-kule ɔgyaŋɛkpa to mu, nii asa mu ba tɔwe bamu ye ba bila bwii ba kake fυntesa ake, ke ba ba tɔwe bamu asin numu tii su.

43 Saŋa mu nii asa mu ba li ɔgyaŋɛkpa nii ba yaase tɔ mu, Gyiwu abi mu gaalaagaa, ye bamu nii ba man gye Gyiwu abi, nii ba kyεege bamu nfεere ba Gyiwu abi kabwaare-sunkpa to mu, ba buu Pɔɔli maa Banabasi.

Nii ba waa asa mu olen to towe bamu ye ba kyina lbwaare kabwaala mu to.

⁴⁴ Nii kake fuutesa puspwe mu maa fuv mu, kade mu to asa kibaafun mu nii ba kpee mu i kyo gaa nii ba naa gyanje ba nu abwaaresin.

⁴⁵ Amaa Gyiwu abulsa ba maa wu asa damante ba maa nu Banabasi maa Pooh abwaaresin mu, ba nye bamu kayi basa yege bee towe nbusaa asin bee nyita asin mu nii bee towe mu.

⁴⁶ Pooh maa Banabasi ba yile kinyin to towe bamu ye, "Fane Gyiwu abi nii i dagaa fee a maa gyankpaa towe abwaaresin sa pooyi. Amaa fan maa man koole imu gyii nii fan kii fane n-yili fee fan man dagaa sa nkpa kakpaa mu, an biti a taa asin mu naa sa bamu nii ba man gye Gyiwu abi.

⁴⁷ Imu nii Onyiripe lbwaare mu sa kono towe ye,
'N taa fane waa bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu fitila.

Ke fan taa kamolige mu naa sa asa dulinyaa katin kumaa'.

⁴⁸ "Nii bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu ba maa nu fale mu, i waa bamu okon gaa, nii ba taa bonyaa sa lbwaare asin mu. Nii bamu nii lbwaare lee bamu fee ba ba nye nkpa kakpaa mu ba koole gyii."

⁴⁹ Imu su lbwaare asin mu i yelge kanin osuwule manja su kpini.

⁵⁰ Nii Gyiwu abi ba fun waa akyii mu nii ba sile lbwaare nii ba su beerees, ye anyin mu nii ba gye Antiyoki kade mu to agyankpaapo. Nii bamu kpini ba kusu yile Pooh maa Banabasi su bee nyana la bamu, nii ba gya bamu lu kanin ofuli manja su.

⁵¹ Nii Pooh maa Banabasi ba krikpaa bamu ayaa ise, nii ba waa bamu ahee. Nii ba lu tuto kpee Ikoniyum kade mu to.

⁵² Yesu abulapu mu nii ba bu Antiyoki tuto mu kpini ba nye kensi-gyii gaa. Nii Kayaayu Kyirekyure mu bola bamu.

14

Pooh maa Banabasi ba waa asin kyinkyinsa Ikoniyum kade to

¹ Fee kanan mu nii Pooh maa Banabasi ba wola bee waa mu, ba kpee Ikoniyum Gyiwu abi kabwaare-kule ɔgyanje kpa. Nii ba towe abwaaresin mu, nii i yegge nii Gyiwu abi ye bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu gaalaagaa ba koole gyii.

² Amaa Gyiwu abi mu nii ba man koole asin mu gyii mu, ba fun waa bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu, nyita bamu nfeere nii ba nye nfeere libi lu Pooh maa Banabasi su.

³ Pooh maa Banabasi ba gyii nke gberere tuto. Ba yile kinyin to bee towe Onyiripe mu kabwaala asin. Nii ngbaa mu yile bamu kamaa nii ba waa asin kyinkyinsa ye tsinkaala.

⁴ Nii i yegge nii kade mu to asa mu ba barige to ntun nnyo, aku ba buu Gyiwu abi nii aku mo ba buu Yesu asunpu mu.

⁵ Sanja manja mu, bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu aku ye Gyiwu abi, taa tii bamu agyankpaapo su mu ba waa kono kulu feee ba tocoro bamu ke ba tuu bamu abuu mo.

⁶ Amaa Pooh maa Banabasi ba maa buu bamu nfeere mu, nii ba sile kpee Lisitira ye Debe nde ye nde-bii mu nii i bu Likoniya osuwule su kpini.

⁷ Tutu nii ba kyaga su towe asin danburasa mu.

Boobi ku nye alanfiya

8 Ḷonyin ku te Lisisitra tuto nui ba kuuqe mu ayaa ye abaa wusa wuya ana, nui o man nate kakaaku.

9 Ḷ te tuto ee nu Pocōl maa tōwe. Nui Pocōl ku mu kyimm wu fee Ḷonyin mu su kikoole-gyii, nui o taale nye alafiyia.

10 Nui Pocōl pente ye, "Kusu yile fu ayaa su." Tuto nui Ḷonyin mu fugi yile mu ayaa su nui o piili o naa.

11 Sakyō mu maa wu kuto mu nui Pocōl waa mu, ba kuusi Likoniya katōwe to ye, "Ane idakpa mu ba biliñi asa ba ane ase."

12 Nui ba sa Banabasi kitu ye Sewu, nui ba sa Pocōl gbaa kitu ye Hemesi lu fee mu i gye asin mu Ḷawerpu.

13 Nui Ḷadakpa Sewu oseepu obu yile kade mu ikaa su. Nui kumu oseepu taa inaa-nyin ye ntutule ba kade mu kewusun, lui fee maa sakyō mu bee biti ba waa koloñjo sa Krisito asunpu mu.

14 Amaa ba maa nu kanin mu, ba kitaa bamu ato bunsu kyate sile loo sakyō mu to, bee kuusi ye,

15 "Anyin, minē nui fen waa fale? Ane gbaa ane an gye asa nui fee fane fale. An su asin danbirasa mu an biya fane nui. An tōwe fane ye fan lee fane n-yil lui ato gyaga su, ke fan bwii ba Ibwaare mu nui o te nkpa kakpaa to mu ase. Mu i tuu suuu ye kase ye Ḷoru ye ato mu nui i bu imu kpini to mu.

16 Didaa mu, Ibwaare lee mu ansi yegē nui dulinyaa to asa kpini ba nate waa bamu gbaa-gbaa bamu nkolo biti.

17 Amaa Ibwaare waa adanbirasa kaapu asa fee maa bu to, fee maa sa buvaryi nui ato duusa a waa sanja kyeekeyee to. Nui ee sa fane agyito kikyō nui ee yegē fane ansi i gyii."

18 Halu ba maa tōwe inumu kamaa gbaa mu, i waa olun poyi nui ba taale gya sakyō mu ye ba man waa koloñjo mu.

19 Tuto mu Gyiwu abi mu nui ba lui Antiyoki ye Ikoniyum mu ba ba tōwe kyeege sakyō mu nfere. Nui ba tuu Pocōl abuu waa nfere fee o wu nui, nui ba kpri mu lui kade mu to.

20 Amaa sanja mu nui akoole-gyipu mu ba ba kyaabcō Pocōl mu, o kusu nui o bwii kpee kade mu to. Imu lukaake mu Pocōl maa Banabasi ba lui tuto kpee Debe.

Banabasi maa Pocōl kibwii kpee Antiyoki, Siriya ɔsuwule su

21 Nui ba tōwe asin danbirasa mu Debe kade to, nui i yegē asa kikyō ba be buu Yesu. Nui ba bwii kpee Lisisitra ye Ikoniyum nde ye Antiyoki mu nui ku bu Pisidiya ɔsuwule su mu.

22 Ba tōwe waa Yesu abulapu mu, waa bamu olun to fee ba yile kikoole-gyii to, nui o bila tōwe ye, poyi ke ba nye Ibwaare kuwura-gyii mu to loo mu, i dagaa ba maa gyii aworufō.

23 Krisito abi kubu kumaa to mu, ba lee abilisa sa bamu. Nui ba ɻmina kono kule kabwaare kule taa bamu waa Ḷonyiripe mu nui ba koole mu gyii mu abaa to.

24 Imu kamaa to mu, ba bôla lui Pisidiya ɔsuwule su taa ba fuu Panfiliya ɔsuwule su.

25 Nui ba tōwe asin danbirasa mu Pega kade to kyaga su kpee Ataliya kade to.

26 Ba lui Ataliya bôla nkuyu su kpee Antiyoki mu nui ku bu Siriya. Antiyoki tuto nui Krisito abi kubu mu ba wula kule kabwaare-kule taa bamu waa

Ibwaaree kubaa to, fee o bwaala bamu ke ba taale waa kusun mu nii ba waa lwwae fale.

²⁷ Sajja mu nii ba fuu Antiyoki mu, ba tii Krisito abi kubu mu ba sare katun kuluun. Nii ba towe bamu kuto mu nii Ibwaaree bola bamu su waa, ye kanan mu nii o bugi okpa sa bamu nii ba man gye Gyiwu abi, nii ba koole Yesu asin danbirasa mu gyii mu.

²⁸ Nii Pooch maa Banabasi ba kyuna Yesu abuulapu mu ase kyeeerees.

15

Krisito akcoole-gyipu ye Mosesi nbara mu kibuu

¹ Amaa asa aku ba lii Gyudeya ba Antiyoki, nii ba ba bee kaapu akcoole-gyipu mu ye, nii ba kan man tin bamu iduu fee kanan mu nii Mosesi nbara i kaapu mu, ba mee ye ba nye kamolige.

² Nii inimoo i yegé nii bunte ye kamcoore-gyii ki ba Pooch maa Banabasi ye asa mu nsana. Imu su ba lee Pooch maa Banabasi ye akcoole-gyipu mu aku fee ba kpee Gyerusalem naa wu Krisito asunpu ye abilisa lii kamcoore-gyii mu su.

³ Nii Krisito abi kubu mu ba lee bamu okpa. Ba maa kpee mu ba bolla lii Fonesiya ye Samariya. Yegé bee towe bamu kanan mu nii bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu ba koole Krisito gyii mu. Nii i waa akcoole-gyipu mu nii ba bu tutu mu okon.

⁴ Sajja mu nii ba fuu Gyerusalem mu, Krisito abi kubu ye Krisito asunpu ye kubu mu bamu abilisa mu ba waa bamu nsa-nsa. Nii Pooch maa Banabasi ba lee towe bamu kuto kumaa mu nii Ibwaaree bola bamu su waa mu.

⁵ Amaa Farasii kubu mu to akcoole-gyipu mu aku ba kusun yile to ye, "I dagaa fee bamu nii ba man gye Gyiwu abi, nii ba koole Krisito gyii mu, ba maa tijje iduu fee kanan mu nii Mosesi nbara mu i kaapu to mu."

⁶ Kanin su Krisito asunpu mu ye abilisa mu ba gyahe ke ba taa imu nfesseer.

⁷ Ba maa kyina asin mu su gyii abaa imcoore kyeeerees mu, Pita kusun yile towe bamu ye, "Me daa ana ye mi-supu ana, fan nyi fee nsu nku to mu, Ibwaaree maa lee me lii fane to ye n towe asin danbirasa mu sa bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu ba nu ke ba koole gyii.

⁸ Nii Ibwaaree mu nii o nyi nyimisa kokoole to asin mu, waa nii i kaapu fee o koole bamu, fee o maa sa bamu Kayaayu Kyirekyire fee kanan mu nii o sa ane gbaa ane mu.

⁹ Nii Ibwaaree man su nbarige to ye anaa bamu nsana to. Lii fee, lii bamu kikoole-gyii su o longo bamu nkoko to.

¹⁰ Imu su minne i waa nii fen biti fan tuu Ibwaaree to kii, nii fen taa isula budusa fen sula Yesu abuuupu mu nii ane ye ane naana ana gbaa an man taale sula?

¹¹ An koole gyii fee, lii ane-Nyiripe Yesu kabwaala mu su nii Ibwaaree molige ane fee kanan mu nii bamu gbaa bamu ba nye mu."

¹² Nii asa mu nii ba sare tutu mu kpini ba laato bee nu Banabasi ye Pooch ba maa towe isinkaalaa ye asin kyinkyinsa mu nii Ibwaaree bolla bamu su waa bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu to.

¹³ Ba maa towe lwwae mu, Gyemisi kusun towe ye, "Me-daa ana ye mi-supu ana, fan nu me ase.

14 Simon Pita tōwe kanan mu nii Ibwaare gyankpaa waa, nii o lee kaapu fée ee biti bamu nii ba man gye Gyiwu abi gbaa, nii o lee bamu to aku biliñi mu lee.

15 Imu su asin nimu ye Ibwaare atowepu Asinkyan ylasa mu i waa kuvlon.

16 Asin mu i gye fée Ibwaare ye,
Inimu kamaa n biti n bwii
ke n pooyi Dawidi kikpaara mu nii ki li tuye mu.
N biti n lōjō-lōjō imu ato nyitasa mu
ke n bwii kusaa kimus ylē.

17 Ke asa mu nii ba san mu ye bamu nii ba man gye Gyiwu abi,
nii me, Ḷnyiripé Ibwaare kitu
ki gyan bamu su mu, ke ba kii biti me.

18 Me, Ḷnyiripé Ibwaare mu nii n wula lee inimu kaapu lii koo didaa mu, i tōwe kanin.'

19 "Kanun su me asin mu nii n su n tōwe i gye fée, an man nyan bamu nii ba man gye Gyiwu abi nii ba kyeege ba Ibwaare ase mu.

20 Amaa i dagaa a maa kyurco ḥwule naa tōwe bamu ye, ba lee idakpa agyito kigiyi ye kagiyi abee kanyin-bitii. Ke ba man gyii atobwaaya mu nii ba man tin bamu amu nii ba wu abee nkalan.

21 Nu koo didaa mu, ba wula bee kaapu Mosesi nbara mu nde kumaa to, nii bee kale imu Gyiwu abi kabwaare-kule igañekpa kake fūntesa kumaa."

*Ḏwulé naa sa akɔɔle-gyipu
mu nii ba man gye
Giywu abi mu*

22 Tuto nii Krisito asunpu mu ye abilisa mu ye Krisito abi kubu mu kpini ba tōwe kyula ye, ba lee bamu to anyin akyu, ke ba sun ba maa Poohi ye Banabasi ke ba kpee Antiyoki. Nu ba lee Gyudasi mu nii bee tu mu Basabasi ye Silasi. Bamu anyo ba gye Krisito abi agyankpaa mu akyu.

23 Nu ba taa fale ḥwule nimu waa bamu abaa to. Nu ba kyurco ḥwule mu fale.

"I gye ane Krisito asunpu ye abilisa ye Krisito abi mu kpini.

"An kyurco ḥwule nimu an sa fane mu nii fan man gye Gyiwu abi mu.

"Nu fan koole Yesu gyii mu, nii fan bu Antiyoki ye Siriya ye Sisiliya mu kpini.

"Ane fane birisa ana an fwaala fane.

24 "An nu fee ane to asa akyu ba ba fane ase, ba su asin akyu ba nyan fane, yegé bee nyita fane nféere. Yegé an man sa bamu ɔkpa fée ba waa kanin, nu an man nyi bamu su.

25 Imu su ane kpini a tōwe kyula fée a lee asa akyu ke ba maa ane kyemine ana Banabasi maa Poohi, an sun bamu ba fane ase.

26 Bamu i gye asa mu nii ba taga apu lii Ḷnyiripé Yesu Krisito kitu to su.

27 Kanun su an bila sun Gyudasi maa Silasi fane ase an tii su. Ke ba naa taa bamu kono to tōwe asin mu nii an kyurco mu.

28 Nu imu nii i buron sa ane ye Kayaayu Kyirekyire mu i gye fée, a mee biti fée a taa kasula budusa ku sula fane tii su, lii imu nii an biti an tōwe fane fale.

29 Imu i gye ye fan lee fane n-yii lii agyito mu nii ba taa lōjō sa idakpa ye atobwaaya nkalan ye atobwaaya mu nii ba man tin bamu amu nii ba

wu mu, ke fan bila lee fane n-yii li kagyii abee kanyin-bitii to. Ii biti i waa odan sa fane fee fan maa lee fane n-yii li inumu to.

"An kala fane."

³⁰ Nu ba lee bamu, nu ba sun bamu okpa. Nu nbco mu ba maa naa fuu Antiyoki mu, ba tu Krisito abi mu sare, nu ba lee owole mu sa bamu.

³¹ Ba maa kale owole mu, katowe waa nkyetoo asin mu, i yeges nuu bamu ansi i gyii.

³² Gyudasi maa Silasi mu nuu ba gye Ibwaare atowepu mu ba towe waa Krisito abi kubu mu olon to.

³³ Nu ba maa gyii nke nkoo bamu ase mu, ba lee bamu okpa kayuu yuuli to. Nu ba bwii naa fuu bamu nuu ba sun bamu mu ase.

³⁴ (Amaa Silasi waa mu nfeere fee o sii kyina tutu. Nuu Gyudasi nkoon bwii kpee Gyerusalem).

³⁵ Amaa Poco maa Banabasi ba sii Antiyoki. Nuu ba maa asa gaalaagaa bee towe bee kaapu Onyiripe asin mu.

Poco maa Banabasi ba barige abaa

³⁶ Imu kamaa to mu, Poco towe Banabasi ye, "Yeges a bwii kpee naa bco Krisito abi mu nuu ba bu nde-nde su mu, katuu mu nuu an wula towe Onyiripe asin mu. Ke a kpee naa wu kanan mu nuu ba du."

³⁷ Nuu Banabasi ii biti fee o taa Gyon mu nuu bee tuu ye Maki mu o tii bamu su.

³⁸ Amaa Poco man kyula fee ba taa Maki buu bamu n-yii. Li fee o lee mu n-yii li bamu to saja mu nuu ba bu Panfiliya bee waa kusun mu, nuu o li bamu ase.

³⁹ Inumu i yeges nuu hute tiye Poco maa Banabasi nsana, nuu ba barige to. Nuu Banabasi taa Maki buu mu n-yii bola nkyu su kpee Sipuru.

⁴⁰ Amaa Poco bire taa Silasi tii mu n-yii su, nuu Krisito abi mu ba kule Onyiripe fee o bwaala bamu, nuu ba kyon.

⁴¹ Nuu ba bola li Siriya ye Silisiya nuu ba waa Krisito abi kubu-kubu mu olon to.

16

Poco maa Silasi ba taa Timoti tii bamu kanate su

¹ Nuu Poco maa Silasi ba ba Debe, nuu ba li tutu kpee Lisitira. Tutu maa nuu ba wu Yesu obuuru ku mu nuu bee tuu mu ye Timoti. Nuu mu-nyi gye Gyiwu obii mu nuu o kooles Krisito gyii, amaa mu-se bire gye Giriki obii nii.

² Krisito akooles-gyipu mu nuu ba bu Lisitira ye Ikoniyum mu, ba towe Timoti n-yii su asin danbirasa.

³ Imu su Poco ii biti fee o taa Timoti buu mu n-yii kpee okpa. Nuu Gyiwu abi mu nuu ba bu tutu mu su mu, o tin Timoti oduu, lii fee bamu kpini be nyi fee Timoti mu-se maa gye Giriki obii nii.

⁴ Ba maa naa nde su mu, bee kaapu bamu konoosa mu nuu Krisito asunpu mu ye abilisa mu nuu ba bu Gyerusalem ba sa bamu fee osa kumaa o buu umu.

⁵ Imu su Krisito abi ba nye olon kikooles-gyii to, yeges kake kumaa bee nye akyo bee tii su.

Poco kileekaaru li onyin ku maa tii mu lii Masedoniya ku su

6 Nii Poočli maa mu bürisa ana ba bəla Firigiya maa Galati ifuli su kyvn, lu fee Kayaayu Kyirekyire mu man sa bamu ɔkpa fee ba tōwē abwaaresin Asiya oswuvle su.

7 Saşa mu nii ba fuu Misiya ngyanje mu, ba kpan bamu n-yu fee ba faa loo Bitiniya, amaa Yesu Kayaayu mu man sa bamu ɔkpa.

8 Imu su ba lu Misija kpee Trowa kade to.

9 Imu kagyanbwé mu, Poočli nye ansi su kileekaapu. O wu Masedoniya ɔnyin ku maa yile ee kule mu ye, "Faa ba Masedoniya, ba kye ane to."

10 Saşa mu nii Poočli wu ansi su kileekaapu mu, opula maŋa to nii an kuvla ane n-yu an biti a kpee Masedoniya. Lu fee an koole kyula fee ɔnyiripe lbwaare i tu ane ye a naa tōwē asin danburasa mu sa bamu.

Lidiya i koole ɔnyiripe gyii Filipi kade to

11 An lu Trowa kyuna nkyu su yii su kpee Samotiri. Imu lukaake mu, nii an fuu Neyapoli.

12 Nii an lu tutō kyaga su nate kpee Filipi mu nii ki gye Masedoniya kabaaſun ku kade lala, nii tutō bu Roma abi kase. An gyili tutō nké nku.

13 Nii kake fuutesa ake mu an lu kade mu to kpee ɔlukaa. An waa nfēere feee an biti an wu kabwaare-kule opula. A maa wu kuku mu, an kyuna piili an tōwē an sa akyu mu nii ba ba gyanje tutō mu.

14 Akyu mu nii bee nu asin mu bee tuu bamu to ɔku ye Lidiya, nii o gye ataa kiruman-kyu ɔfepu nii o lu Tatira kade lala to nii o sile lbwaare. Nii ɔnyiripe mu bugi mu kokoło to, nii o koole Poočli asin mu gyii.

15 Saşa mu nii an gyeemaa mu kikpaara su abi kpini lbwaare kekyugyee mu, o tu ane ba mu aye. Nii o tōwē ane ye, "Nii fan kui me fee n koole ɔnyiripe mu gyii bire, fan ba kyuna me kikpaara su." Nii o dan mata su halii an kyula naa kyuna mu ase.

Ba tii Poočli maa Silasi obu

16 Kakaakv an maa kpee kabwaare-kule opula mu, an gyanja kinye kibite mu nii o su kabwui libi. Nii ee kpali ee wu asin mu nii ii biti i ba, yegē ee nye afulee gaa ee sa mu wuya ana.

17 Nii kebii kyusa-bi nimu buu anaa Poočli, yegē ee kuusi ee tōwē ye, "Asa animu ba gye lbwaare lala mu nii o bu susu mu ayaafole. Nii bee tōwē fane ɔkpa mu nii fen biti fan bəla su nye kamolige."

18 O maa su ee tōwē asin nimu kake kumaa. Amaa kamaa to mu kibite mu asin mu i fii Poočli, nii o biliŋi tōwē kabwui libi mu ye, "N tōwē fu ye, lu Yesu Krisito kitui to su mu, lu mu to." Nii opula to nii kabwui libi mu lu mu to.

19 Amaa saşa mu nii kebii kyusa-bi mu wuya ana, ba wu fee ba man bila ba su tamāa mu nii ba nye afulee lu mu su mu, imu su ba kitaa Poočli maa Silasi nii ba būte bamu kpee asin ogyikpa alvnpu mu ansi to.

20 Nii ba taa bamu ba asin agyipu abilisa ase nii ba tōwē ye, "Anyin animu ba gye Gyiwi abi nin nii bee biti ba boyi ane kade,

21 yegē bee kaapu ane ato pwpwe mu nii i man dagaa ane Roma abi fee a buu abee a waa."

22 Nii sakyu mu nyajen to ba tii Poočli maa Silasi waa to, nii asin agyipu mu ba sa ɔkpa fee ba bugi bamu ikaale mu ke ba tijen bamu.

23 Saşa mu nii ba tijen bamu lue mu, ba taa bamu naa tii obu. Nii ba sa omu nii ee kun obu mu su kono ye, o kui bamu su danburasa.

24 Ba maa sa mu kono lswē mu, o taa bamu naa tii nsana to obu mu to, taa agbeeleebe iηmina bamu aya kyaga kigbilin.

Obu okunpu mu koole

Onyuripe gyii

25 Amaa kiyiridi nsana mu, Poɔlī maa Silasi bese kule kabwaare-kule yegē bese bu ilon bese yin lbwaare, yegē bamu ni ba tii obu mu gbaa bee nu bamu ase.

26 Ni opula maşa to ni kase ki gyingyen ni obu mu gyingyen naa li halu kumu kase. Ni sanja maşa to obu mu ipunu i tigi ni agbeeleebe mu ni ba taa iηmina bamu ɔkumaa mu i sanje.

27 Sanja mu ni obu tiipu okunpu kyiŋi wu fée ipunu mu i tigi mu o hutee deebei lees ni ee biti fée o moɔ mu n-yi, o nyi fée obu atiipu mu ba li sile ni.

28 Amaa Poɔlī pūnté mu su ye, "Man waa fu n-yi sehn, ane kpini a bu to."

29 Ni okunpu mu biti fitila, sile taa kufuu ye kikyikya ba tye Poɔlī maa Silasi aya to.

30 Ni o lees bamu ba kewu taase bamu ye, "Anyin, minē i dagaa n waa ke n nyē kamolige?"

31 Ni ba lees kono ye, "Koole Onyuripe Yesu gyii ke faa fu kikpaara su abi fan nyē kamolige."

32 Ni ba towe Onyuripe mu asin sa mu ye bamu ni ba bu mu kikpaara su kpini.

33 Kanin kagyanbwē sanja maşa to ni okunpu mu taa Poɔlī maa Silasi li naa nyee bamu ilo. Ni kanin opula maşa to ni ba gyee maa mu kikpaara su abi kpini lbwaare kekyugyee.

34 Toto ni obu atiipu okunpu mu taa bamu kpee mu kikpaara su naa diŋa agyipu sa bamu. Ni maa mu kikpaara su abi kpini ansi i gyii li ba maa koole lbwaare gyii mu su.

Ba yegē Poɔlī maa Silasi li obu tiisa mu to

35 Amaa i maa ba iηmaŋe to mu, asin agyipu mu ba sun Apurusi ye ba naa towe okunpu mu ye, "O tigi anyin mu ke ba nate."

36 Ni okunpu mu towe Poɔlī ye, "Asin agyipu mu ba sa kono ye, n tigi faa Silasi. Imu su fen taale nate kayi yuuli to."

37 Amaa ni Poɔlī towe Apurusi mu ye, "Ba kitaa ane ba man gyii ane asin ni ba dayi ane sakyo to, yegē an gyē Roma abi ni ba kitaa ane tii. Ni bee biti ba lees ane li nfui asiri to? Ayee! Kanin su yegē bamu gbaa-gbaa bamu ba ba lees ane."

38 Ni Apurusi mu ba kpee naa towe asin agyipu mu. Ni ba maa nu fée Poɔlī maa Silasi ba gyē Roma abi mu, kufuu ki kitaa bamu.

39 Imu su asin agyipu mu ba ba kitaa bamu aya to. Ni ba lees bamu li obu tiisa mu to, kule bamu ye ba li kade mu to.

40 Ni Poɔlī maa Silasi ba maa li obu tiisa mu to mu, ba kpee Lidiya kikpaara su. Toto ni ba naa tu Krisito abi mu, ni ba towe waa bamu. Ni ba li tu to kyun.

1 Sanja mu nii Poɔl maa Silasi ba bɔla lii Amfipolisi ye Apoloniya nde to mu, ba naa fuu Tesalonika kade to, katn mu nii Gyiwu abi kabwaare-kule ḥgyanekpa bu mu.

2 Fee kanan mu nii o wula ee waa mu, Poɔl kpee ḥgyanekpa mu to. Nii o tɔwe abwaaresin sa bamu nkɛ fuutesa ake kanu ihi isa.

3 Poɔl lees kaapu to fee, "I dagaa fee ɔm̄u nii Ibwaare Wula lees mu o gyii aworofɔ, ke o wu ke o bila kyiŋi." Nii o tɔwe bamu ye, "Yesu mu nii n tɔwe fane mu asin fale i gye ɔm̄u nii Ibwaare Wula lees mu."

4 Gyiwu abi mu akyi ye Giriki abi mu nii ba sile Ibwaare mu, ye akyi mu nii ba su beerees kade mu to mu kpini ba koɔle Poɔl asin mu kyula ye i gye kesintin nii ba buu bamu.

5 Amaa Gyiwu abi mu nii ba san mu ba nye kayi basa. Nii ba kpee kugya to naa biti asa gyaga. Nii ba be tii bamu n-yii su, nii ba piili bɛe waa ulawu kade mu to. Nii ba kpala kpee Yasin ayɛ ba naa biti Poɔl maa Silasi, ke ba kitaa bamu ba sakyo mu to.

6 Amaa ba maa man wu bamu mu, ba kitaa Yasin maa Yesu akoole-gyipu akyi biya bamu kade mu abilisa ansi to. Nii ba kuusi ye, "Ba nimo i gye bamu nii ba biliŋaa dulinyaa bee bun mu, ba ba nfii."

7 Nii Yasin koɔle bamu waa mu kikpaara su. Bamu kpini ba fɔy Owura lala Kasaro kɔnɔsa nbara, nii ba tɔwe ye Owura pɔpwɛ ku bu to nii bɛe tui mu ye Yesu."

8 Sakyo mu ye kade abilisa mu ba maa nu fale asin mu, i tɔɔrɔɔ bamu gaa.

9 Nii ba yegɛ Yasin maa mu tɔmaa ana ba ka afulee mu nii i dagaa, nii ba yegɛ bamu.

Ba kpiya Poɔl maa Silasi Bereya kade to

10 Kanin kakɛ manja kagyanbwɛ, nii Yesu akoole-gyipu ba sun Poɔl maa Silasi kpee Bereya kade to. Ba maa fuu tutɔ mu ba kpee Gyiwu abi kabwaare-kule ḥgyanekpa.

11 Asa mu nii ba bu Bereya mu nfeere i de kase i kɔy bamu nii ba bu Tesalonika. Lii fee ba taa bamu nkɔlo kpini koɔle asin mu yegɛ bɛe bila bɛe kui Ibwaare Asinkyyan yilasa mu to, kakɛ kumaa bɛe kui ye kuto mu nii Poɔl tɔwe mu i bu to kanin.

12 Kanin su Gyiwu abi damante ye Giriki akyi mu nii ba su beerees ye anyin gaalaagaa ba koɔle asin mu gyii.

13 Sanja mu nii Gyiwu abi mu nii ba bu Tesalonika ba nu ye Poɔl bu Bereya ee tɔwe abwaaresin mu, ba ba tutɔ, bee fun bɛe waa asa mu.

14 Nii Yesu akoole-gyipu mu ba waa bilen taa Poɔl kpee kebunɔ, amaa Silasi maa Timoti ba sii Bereya kade to.

15 Nii anyin mu nii ba sun Poɔl ɔkpa mu, ba sun mu ɔkpa kpee Antensi. Nii Poɔl kala bamu fee Silasi maa Timoti ba waa bilen ba tu mu Antensi.

Poɔl tɔwe abwaaresin Antensi ye Aropago

16 Sanja mu nii Poɔl gyoo Silasi maa Timoti Antensi mu, maa wu fee idakpa i bɔla kade mu tɔ mu, nii i tɔɔrɔɔ mu gaa.

17 Imu su sanja kumaa mu nii o kpee Gyiwu abi kabwaare-kule ḥgyanekpa mu, maa Gyiwu abi ye Giriki abi mu nii ba sile Ibwaare mu bee gyii abwaaresin mu imɔɔre. Kanin su nii ee kpee kugya to kakɛ kumaa yege maa asa bee gyii imɔɔre.

18 Nii Epikuriyan iwułe anyipu kubu ye Sitoki iwułe anyipu kubu bee piili bee gyii Pooči mcoore. Mu katowę mu to mu, Pooči i towe asin danbirasa lui Yesu maa mu kiwu kyinji asin. Nii bamu aku ba taase ye, "Mine nii nyimisa gyaga nimu ii biti o kaapu?" Nii aku ba leę kono ye, "I du fee ee kaapu aku idakpa asin nii."

19 Nii ba kitaa Pooči taa mu kpee Aropago əgyanękpa abilisa ansi to. Nii ba taase mu ye, "Fu taale towe ane kikaapu püpwe mu nii fu biya mu?

20 Asin mu nii fu su fu biya ane mu i gye ane asu to asin püpwe. Imu su ba kaapu ane imu kase."

21 Antensi abi ye afó mu nii ba bu kade mu to mu gaalaagaa ba mee waa sehn tii asin püpwe mu kunu su ye imu katowę su.

22 Imu su nii Pooči kusu yile Aropago ngyanę mu to, towe ye, "Antensi anyin, n wu fee ɔkpa kumaa su mu, kuto kumaa mu nii fen sun mu, fen su kensi payi fen sun mu.

23 Lii fee n maa naa kade mu to mu, n wu ato mu nii fen muja fen sun. Nii n wu saraga kaswui mu nii be kyurco kumu su ye, IBWAARI MU NII AN MAN NYI MU MU LEE. Imu su emu nii fen sun, nii fen mee nyi mu mu, mu asin nii n biti n towe fane.

24 "Ibwaare mu nii o tuu dulinyaa ye kuto kumaa mu nii ki bu kumu to mu, mu i gye sasu ye kase ɔnyiripe. O mee kyina kuto mu nii ba taa abaa payi mu to.

25 Kuto ku ki man bu to nii Ibwaaree mee taale waa, nii i dagaa fee nyimisa o waa sa mu. Lii fee mu i sa nyimisa nkpa ye o fwute ye kuto kumaa nimu.

26 O tuu nyimisa kuluń nii o bøla mu su nii o tuu ndendemande kpini, nii o yegę nii ba kyina dulinyaa tsuwule mu su kpini. Ibwaaree wula ḥmina yula opula mu nii asa ba kyina ye imu sajä.

27 ɔnyiripe Ibwaaree waa inumu nin, lii fee ee biti fee asa ba kui biti mu ke ba wu mu. Amaa yegę o man bu kata ye ane to ɔku.

28 Nii mu su nii an su nkpa, nii an taale an naa yegę an bu to fale, fee kanan mu nii fane ɔlun-biyrupu ku towe ye, 'Ane gbaa ane an gye mu-bii ana nin'.

29 "Nii i gye kesintin fee ane i gye Ibwaaree mu-bii ana bire mu, an man kan fe nfesere fee Ibwaaree kedula du fee suwa abee gbiti abee kubuu nii nyimisa taale taa mu kanyaasin ye adawo payi mu fee ɔdakpa.

30 Didaa mu Ibwaaree man taa asa kimennyi waa sehn, amaa nbilnbui o sa asa kpini konoşa katun kumaa mu nii ba bu fee ba yegę alibi kiwaa.

31 Lii fee o leę kake yila mu nii ee biti o bøla ɔnyin mu nii o wula leę mu ke o tale ɔkumaa nimu kesintin ɔkpa su. O kyinji kanin nyimisa manja lui lewu to, waa kanin kaapu sa asa kpini ye inumu ii biti i waa."

32 Ba maa nu Pooči ase lui kelewu kyinji asin mu, aku ba waa mu ahin-sin, nii aku mco ba towe mu ye, "An biti fee fu bwii towe ane kanin asin nimu."

33 Nii Pooči lui ɔgyanękpa mu.

34 Nii anyin aku ba buu mu nii ba kooče Yesu gyii. Bamu aku atu i gye Diyonisi mu nii o gye Aropago kubu mu to ɔku, ye ɔkyi mu nii beeë tii mu ye Damarisi, ye asa mu aku.

18

Pooči kpee Korinto kade to

¹ Inumu kamaa mu Pooči lui Antensi kpee Korinto kade to.

2 Tučo nii የ naa tu Gyiwu obii ku mu nii bēe tui mu ye Akwila, nii ba kuvuge mu Pontu kade tō, maa mu-ka Prisila. Ba lū Itali ba Korinto i man piu kyeeere. Lii fee Owura lala Kiladiyo maa gya Gyiwu abi kpini lū Roma kade tō mu sv. Nii Počli kpee የ naa kūi bamu.

3 Lii fee maa bamu kpini ba gye tanti awaapu su mu, የ kyina bamu ase nii maa bamu ba buga waa kusun.

4 Kake futesa kumaa nīmu, Počli ii kpee Gyiwu abi kabwaare-kule ሽግያነቃ, ee tōwe asin danburasa mu ee sa Gyiwu abi ye Giriki abi kanan mu nii ba koole gyii.

5 Sanja mu nii Silasi maa Timoti ba lū Masedoniya ba mu ase Korinto mu, Počli nyē sanja sa abwaaresin kitōwe, yegē ee lēe asin mu kesintin ee kaapu tō ee sa Gyiwu abi mu ye Yesu i gye ደምኔ nii lbwaare wūla lēe mu.

6 Amaa Gyiwu abi ba maa kina asin mu, nii ba saale mu. Nii የ fwū mu abaa ye mu ayaa nii የ ye, "Fane lewu i bwii fane gbaa-gbaa fane amu su. Mee me bire i man gye me asin. Lii ndaga i su ii kpee mu, n biti n kpee bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu ase."

7 Imu su Počli lū Gyiwu abi kabwaare-kule ሽግያነቃ mu, nii o kpee onyin mu nii bēe tui mu ye Titusi Gyusitu mu ase. ይ man gye Gyiwu obii, amaa ee sun lbwaare, nii mu kikpaara ki man bu kata ye ሽግያነቃ mu.

8 Kirisipu mu nii የ gye ሽግያነቃ መብት mu ye mu kikpaara su abi kpini ba koole ደንብርሃስ Yesu gyii. Nii Korinto abi gaalaagaa mu nii ba nu abwaaresin mu ba koole gyii, nii ba gyee bamu lbwaare kekyugyee.

9 Kakaaku kagyanbwē nii Počli nyē ansi su kileekaapu, nii ደንብርሃስ tōwe mu ye, "Man waa kufuu, man laato, kyaga su tōwe."

10 N tii fu su, nii oku mēe taale mata fu abēe የ waa fu kuto ku. Lii fee kade kinimū tō asa gaalaagaa ba gye me lēe."

11 Imu su Počli kyina tučo kesu kulan ye kidiye, ee kaapu abwaaresin ee sa bamu.

12 Sanja mu nii Galiyo gye Akiya kade ዕሩስቱ ሥ, Gyiwu abi aku ba buga kusū naa tii Počli, taa mu kpee asin ogyikpa.

13 Nii ba pwū mu fee, "Onyin nīmu u kaapu asa Kabwaare-sun ku mu nii imaa ane nbara mu i man gye kūkulan."

14 Sanja mu nii Počli piili ye የ tōwe mu, kade ዕሩስቱ Galiyo tōwe Gyiwu abi mu nii bēe pwū Počli mu ye, "I daa i gye alibi aku abēe kuto mu nii ki man de ዕሩ ነn, naafoo n daa nu fane ase."

15 Amaa i maa gye ntōwe kutaase ye atū ye fane Gyiwu abi nbara fale bire, fane gbaa-gbaa fan naa gyii asin mu. Man gye me i gye kanin asin nimū ጽተለሬሁ."

16 Nii የ gya bamu lū asin ogyikpa mu.

17 Nii ba kītaa Sotene mu nii የ gye Gyiwu abi kabwaare-kule ሽግያነቃ መብት mu, dayi mu asin ogyikpa ዕሩስቱ Galiyo mu ansi tō. Amaa የ man tōwe sehn.

Počli naa የ naa lū Korinto naa fuu Antiyoki

18 Nu Počli kyina akoole-gyipu mu nii ba bu Korinto mu ase nke nkū, nii የ lū bamu ase kpee Siriya. Maa lū tučo ee kpee mu, Prisila maa Akwila ba buu mu kpee. Počli ke ba faa mu, Počli siye mu inyini Kenkera kade tō, fee kanan mu nii የ bo ntan mu.

19 Ba maa fuu Efeso mu, Počli yegē Prisila maa Akwila, nii o kpee Gyiwu abi kabwaare-kule ሽግያነቃ, ke maa Gyiwu abi ba naa gyii Yesu asin mu imcore.

20 Ba maa kule mu ye o kyina bamu ase nke nnyc ku mu, nii o kina.

21 Amaa maa kpee mu, o da mu koko lo su tewe ye, "Nii Ibwaare kan kyula, n biti n bwii ba." Nii o li Efeso bola nkyu su kyun.

22 Saşa mu nii Poco naa dan Kasariya mu, o naa fwaala Krisito abi kubu mu nii ki bu Gyerusalem mu. Nii o kyaga su kpee Antiyoki.

23 Poco maa gyii nke nkyu Antiyoki mu, o li tuto o naa ee bco akcole-gyipu mu su, nii o kpee Galati ye Firigiya yeges ee tewe ee waa bamu elon to.

Apolosi kpee Efeso ye Korinto naa tewe abwaaresin

24 Saşa maa mu, Gyiwu onyin mu nii bese tui mu ye Apolosi nii ba kuvuge mu Alekisanda kade to mu ba Efeso. O gye onyin mu nii o su kinyi katowe to, nii o nyi Ibwaare Asinkyan yilasa mu danbirasa.

25 Ba kaapu mu Onyiripe okpa mu, nii o yile kinyin to ee tewe yeges ee kaapu li Yesu su kyekyees su. Amaa Gyon kekyu gyee nkun nii o nyi.

26 Prisila maa Akwila ba maa nu Apolosi maa tewe Yesu asin Gyiwu abi kabwaare-kule ogyanekpa ye kinyin to mu, ba tui mu kpee bamu kikpaara su, nii ba naa lee Ibwaare okpa mu kaapu mu kyekyees su tii su.

27 Saşa mu nii Apolosi waa mu nfeere fees ee biti o kpee Akiya mu, akcole-gyipu mu nii ba bu Efeso mu ba waa mu elon to. Nii ba kuvuge onwile naa sa akcole-gyipu mu nii ba bu Akiya mu ye ba koole mu. Mu kikpe tutu mu, i kye bamu nii li Ibwaare kabwaala mu su nii ba koole gyii mu to.

28 Nii Apolosi yile kinyin to gyii biri Gyiwu abi mu sakyu to. O taa Ibwaare Asinkyan yilasa mu kaapu bamu fees Yesu i gye Omu nii Ibwaare wula lee mu.

19

Poco abwaaresin katowe Efeso

1 Saşa mu nii Apolosi bu Korinto mu, Poco taa kase su halu o ba fvu Efeso. Tutu nii o naa wu akcole-gyipu aku.

2 Nii o taase bamu ye, "Fan maa koole gyii mu, fan nyi Kayaayu Kyirekyire mu?" Nii ba ye, "Ayee, an man pita nu gbaa ye Kayaayu Kyirekyire ku bu to."

3 Imu su Poco bila taase bamu ye, "Kanin bire, Ibwaare kekyugyee mome nii fan nyi?" Nii ba lee kono ye, "Gyon kekyugyee mu nii an nyi."

4 Nii Poco tewe bamu ye, "Gyon kekyugyee ki gye nfeere kikyeesegel li alibi to ba Ibwaare ase nii. Kanin su Gyon tewe asa ye, ba koole emu nii o bu mu kamaa to ee ba mu gyii, mu i gye Yesu."

5 Ba maa nu kanin mu, Poco gyee bamu Ibwaare kekyugyee li Onyiripe Yesu kitu to.

6 Poco maa taa mu abaa gyaga bamu su mu, Kayaayu Kyirekyire ki ba bola bamu to. Nii ba tewe ntewe pupwe, nii Ibwaare bola bamu su tewe asin.

7 Asa mu ba gye anyin kudu-anyin nii.

8 Ibwaayi isa mu to mu, Poco i kpee Gyiwu abi kabwaare-kule ogyanekpa, o yile kinyin to ee tewe bamu ke ba koole Ibwaare kuwura-gyii mu asin gyii.

9 Amaa aku ba waa nkolo osu kina, ba man koole Yesu asin mu gyii. Nii ba tewe asin libi yi Onyiripe Okpa mu sakyu maaja to. Nii Poco li

ogyanekpa mu, nii o taa akcole-gyipu mu buu mu n-yii. Kake kumaa nimu maa akcole-gyipu mu bee kpee Tirana okaapukpa nii ee kaapu bamu.

10 O kaapu kanun nsu nnyo nii i yegé nii Gyiwu abi ye Giriki abi mu nii ba bu Asiya osuwule su kpini ba nu Ḷnyiripe Yesu asin mu.

11 Nii lbwaare bôla Poɔli su waa asin kyinkyinsa gaa.

12 Nii i yegé nii asa ba taa ato fee bɔridiba-bi ye nttaa-bi mu nii i wula mata Poɔli n-yii mu, ba taa naa mata alɔpu nii ba nyé alanfya, nii nbwui libi moɔ nii, ke ba lu.

13 Gyiwu abi akv mu nii ba naa bœe gya nbwui libi mu, ba waa kôkôlo osu taa Ḷnyiripe Yesu kitu fee ba taale gya nbwui libi li ɔkumaa mu nii o su mu to. Nii bœe tɔwe nbwui libi ye, "Lii Yesu kitu mu nii Poɔli tɔwe mu asin mu su mu, n sa fane kôno ye fan lu."

14 I gye Gyiwu oseepu bilisa ase mu nii bœe tui mu ye Sikefa mu-bii anaa anyinsa asuno i waa kanun mu.

15 Kakaaku ba maa kpee ba naa waa kanun mu, nii kabwu libi mu lees kôno ye, "N nyi Yesu, nii n bila n nyi Poɔli, amaa anumu ana i gye fane?"

16 Nii Ḷnyin mu nii kabwu libi mu bu mu to mu, tye bamu su, taale bamu kpini. Nii o dayi bamu larige, nii ba taa kubolonkpan sile lii kkpaa mu su.

17 Gyiwu abi ye Giriki abi mu nii ba bu Efeso mu, ba maa nu kuto mu nii ki waa mu, i kitaa bamu kufuu. Nii ba taa beerees taa sa Ḷnyiripe Yesu kitu mu.

18 Nii asa damante mu nii ba kooe Yesu gyii mu, ba lees bamu nno to alibi mu nii ba waa tɔwe sakyo to.

19 Bamu adamante mu nii ba gye Sitaane adangana awaapu mu, ba taa bamu iwule mu nii i kaapu bamu afasin mu, ba buga to nii ba tuwa imu sakyo mu to. Ba maa waa iwule mu kpini afulee kôno mu, i waa fee nderebi ngbin adunu.

20 Kanun su Ḷnyiripe Yesu asin mu i yile nii i nyé ɔlun.

olanba lala tye Efeso su

21 Inimu kpini kamaa mu, Poɔli waa nfœeres fee ee biti o bôla lii Masedoniya ye Akiya ke o kpee Gyerusalem. Nii o tɔwe ye, "Nii n kan kpee tutɔ kamaa mu, i dagaa maa hɔɔ Roma gbaa su."

22 Nii o sun mu akyetöpu Timoti maa Erasitu kpee Masedoniya. Nii mes mu sii Asiya osuwule su gberes.

23 Kanun sanja manja to mu, lii fee Ḷnyiripe ɔkpa mu su mu, tɔɔrɔɔ damante tye Efeso kade to.

24 Gbiti ɔŋalagereku bu Efeso tutɔ nii bœe tui mu ye Demetirisu. O su gbiti ee bile ibu-pipi fee ɔdakpa kyusa Atemisi obu. Nii mu ye abuupu mu kpini ba su kusun mu nii bœe nyé kumu afulee.

25 Nii Demetirisu tui abuupu mu kpini ye bamu nii i maa bamu kusun ki gye kükülvu mu gyanje. Nii o tɔwe bamu ye, "Me tɔɔmaa ana fen nyi fee an nyé ane kigyi an lii kusun nimu su.

26 Ye fane gbaa-gbaa fan wu nii fan nu, fee Poɔli nimu naa ee nyita asa damante nfœeres. Nii i man gye Efeso nfii nkun, amaa Asiya osuwule su kpini. Nii o naa ee tɔwe ye, 'Anyiripe mu nii ba taa abaa poɔli mu, man gye Ḷnyiripe gbaa kpini-kpini.'

27 Man gye ane kusun wole nkun ii biti i nyita. Amma ane ɔdakpa kyusa obu ye mu kitu Atemisi mu, ee biti o wu. Nii asa mu nii ba bu Asiya

ɔsuwule ye dulinyaa to kpini, mu nii ba su beeerees bee sa ɔdakpa lala nimu mu, ii biti i bilinji kiyani."

28 Ba maa nu fale mu, i nyę bamu agbu. Nii ba piili bee kuusi ye, "Ane Efeso abi, ane ɔdakpa Atemisi mu, i gyę ɔdakpa lala!"

29 Opula to nii kade mu to kyanje ɔlanba. Nii asa mu ba naa kitäa Gayusi maa Arisitako mu nii ba gyę Masedoniya abi, nii bee buu Poɔl mu. Nii ba buga bamu kpee asa ɔgyanjeekpa.

30 Nii Poɔl daa ee biti fee o kpee sakyę mu to, amaa akɔɔle-gyipu mu ba man sa mu ɔkpa.

31 Nii Poɔl mu kyemine ana gbaa mu nii ba gyę Asiya abulisa aku ba sa kɔnɔ kule mu fee ɔ man waa ke o kpee sakyę mu to.

32 Nii sakyę mu be mee nu abaa kase. Aku bee kuusi ye fale, nii banumu mɔɔ ba ye bamu lee ndee. Nii aku mɔɔ ba bu tutu yege ba man nyi kuto mu nii kii kpee su tutu.

33 Nii Gyiwu abi mu ba nin Alekisanda kyunę kubu mu ansi to ɔ yile bamu ayaa to tɔwe sa bamu. Nii ɔ nyęe bamu kibaa ye ba laato ke ɔ lee esa mu kɔnɔ sa bamu.

34 Amaa asa mu ba maa bii fee Alekisanda gyę Gyiwu obii mu, ba kuusi kyεεrees fee kerefì anyo bee tɔwe ye, "Ane Efeso abi, ane ɔdakpa Atemisi mu, i gyę ɔdakpa lala!"

35 Nii kade mu to ɔwule kyanpu yege nii sakyę mu yege ɔlanba mu. Nii ɔ ye, "Efeso abi, ɔkumaa nimu nyi fee ane ɔdakpa lala Atemisi, ye imu kubuu mu nii ki li susu ba tiye mu, imu kumu i gyę Efeso kade nimu.

36 Imu su inimu i man su kamɔɔre-gyi, fan laato ke fan man kpala.

37 Asa mu nii fan biyu nfi fale, ba man yuuri ɔdakpa kuto kuku, nii ba man tɔwe da ane ɔdakpa kyusa mu su.

38 Imu su nii Demetirisu maa mu töomaan ana be nyi fee ba su asin aku ba pwii bamu bire, an su kake mu nii an gyii asin kibane abulisa ansi to. Kanin su bee taale ba pwii bamu asin oyigikpa tutu.

39 Nii fan san fan su asin aku mu, kanin bire fan naa gyii fane asin oyigikpa fee kanan mu nii nbara mu i kaapu mu.

40 Nii an man bii mu, an biti an nyę ndaga ɔlanba nimu kipwii. Li fee nii ba naa taase ane imu asin mu, an man su asin aku nii an taale taa kaapu to li kuto mu su nii ɔlanba mu waa."

41 Nii kade mu to ɔwule kyanpu mu maa tɔwe inimu lowe mu, nii ɔ yegę sakyę mu yaase to.

20

Pɔɔl kpee Masedoniya ye Giriki ɔsuwule su

1 ɔlanba mu kamaa mu, Pɔɔl sun tu Krisito akɔɔle-gyipu mu, nii ɔ tɔwe waa bamu, kala bamu, nii ɔ li tutu kpee Masedoniya.

2 O nate tutu kyaaboo, ee tɔwe abwaaresin yege ee tɔwe ee waa asa, nii ɔ li tutu kpee Akiya ɔsuwule su.

3 Nii ɔ kyina tutu ibwaayi isa. Amaa saja mu nii ɔ waa mu nfεere fee ee biti o kpee Siriya ɔsuwule su, nii ɔ bii fee Gyiwu abi ba ɔmina asin li mu su. Imu su ɔ kyεεre mu nfεere bwii kamaa naa bɔla li Masedoniya.

4 Asa mu nii ba buu mu kpee i gyę Piru mu nii ɔ li Bereya mu-bii-nyinsa Sofata, maa Arisitako maa Sekundu mu nii ba li Tesalonika, ye Gayusi mu

nii o lii Debe, ye Timoti, taa tii Tikiku maa Tirofimu mu nii ba lii Asiya osuwule su mu.

5 Asa anumu i gyankpaa naa gyoo ane Trowa kade to.

6 Amaa Kesi kono kolongo mu nii i bodobodo mu nii ki man su kife tinsa kamaa to mu, an bola nkyu su lii Filipi. Lii nke nnuu kamaa mu, an naa tu bamu Trowa. Nii an gyii nke nsuno tuo.

Poɔli kyinji Yutiku ba nkpa to

7 Nke nsuno to kake gyankpaasa mu, an ba gyanje ke an gyii Ọnyiripe agyito mu. Poɔli maa biti fee lukaake o lii Krisito abi kubu mu ase su mu, o kyaga su towe abwaaresin mu naa fuu halu kiyiridi nsana.

8 Ifitila i kyɔ abansuru obu mu nii an gyanje kumu to mu.

9 Nii kuyaafole ku bu tuo nii bee tui mu ye Yutiku. O te nfansire su ee nu asin mu yegede ee gyooe. Kpalie fee Poɔli maa towe kyeeere su mu, o taa de nsure nii o lii abansuru mu nii ki gyan su kisasapu mu su ba tiye kase, nii o wu.

10 Nii Poɔli kpile ba mu ase, ba bun mu su, taa mu abaa kyaabco mu, nii o towe ye, "Fan man yegede i tooco fan, o san ee fuute."

11 Nii Poɔli bwii dii kpee abansuru mu su, naa kpeee bodobodo we. Nii o bwii kyaga mu katowe su naa fuu kayike, nii o lii tuo kyon.

12 Nii asa mu ba taa kuyaafole mu nii o san o te nkpa to mu kpee kewu. Nii asa mu nkɔlo i fuuli bamu.

Poɔli lui Trowa kpee Miletu

13 An gyankpaa naa taa okulu lala fee pantuu bɔla nkyu su kpee Asosi. Tuto nii an kpee a naa taa Poɔli. Lii fee o wula towe ye ee biti o taa ayaa to naa fuu tuo.

14 An naa mu a naa gyanje Asosi mu, an taa mu, nii an ba Mitilene.

15 Imu lukaake mu, an lii tuo bɔla nkyu su ba Kiyo. Nii imu kayi maa bila ke mu, an faa nkyu kpee Samosi, nii kake sasapu mu, an naa fuu Miletu.

16 Poɔli waa mu nfereee fee o meee ye o yile Efeso, ke o man nyi ee nyita sanja Asiya osuwule su. Lii fee ee biti bilen, fee nii o taale mu, o loo Gyerusalem Pentekosi kensi-gyii kake.

Poɔli kala Efeso Krisito abi kubu abilisa

17 Sanja mu nii an fuu Miletu mu, Poɔli sun tui Efeso Krisito abi kubu abilisa mu.

18 Ba maa ba mu ase mu, o towe bamu ye, "Fane gbaa-gbaa fane fen nyi kanan mu nii n kyuna ye fane, lii kake gyankpaasa mu nii n ba fane ase Asiya ofuli su nfu.

19 Nii n biya me n-yii kase taa ansi-kyu, ye aworufo mu nii n gyii lii ikpa libi mu nii Gyiwu abi ba biti me mu su kpini sun Ọnyiripe kusun.

20 Nii fan nyi fee n man taa kuto mu nii kii biti ki kye fane to mu baala fane su. Amaa n towe abwaaresin nii n kaapu fane alande su ye akpaara su.

21 N lee asin mu kesintin towe Gyiwu abi ye Giriki abi fee i dagaa fee ba kyeege bamu nfereee, ke ba bwii ba lbwaare ase, ke ba koole Ọnyiripe Yesu gyii.

22 "Nbunbu bire, i fuu fee n kpee Gyerusalem fee kanan mu nu Kayaayu Kyurekyure mu towe waa me mu, amaa n mee nyi kuto mu nu ki biti ki waa me tuo.

23 Kuto mu nu n nyi i gye fee, kade kumaa mu nu n kpee mu Kayaayu Kyurekyure mu i da mi kumu to fee awurufo ye obu kitii i de i gyoo me.

24 Amaa man taa me nkpa tu sehn, nu n mee kui me n-yi fee n gye kuto ku. Amon kyaga me kunate su, ke n waa kusun mu nu Onyirupe Yesu taa sa me mu luwe. Imu i gye fee n lee Ibwaare kabwaala Asin danbirasa mu kesintin kaapu.

25 "Nu nbunbu n nyi fee fane to bamu nu n nate towe susu kuwura-gyii asin sa mu, fane oku man bila ye o wu mi ansi to.

26 Imu su ndaga, n lee n towe fane kesintin ye nu fane oku kan o mee nye nkpa kakpaa mu, i man lu me ase.

27 Luu fee n man taa Ibwaare asin ku baala fane su, amaa n lee kuto kumaa towe fane.

28 Imu su fee kanan mu nu okusupu u kui mu nbulupu su mu, fan kui fane n-yi su ye asa mu nu Kayaayu Kyurekyure mu taa waa fane abaa to, ye fan kui su mu danbirasa. Fan bila Krisito abi kubu mu nu o taa mu gbaa-gbaa nkalan soo mu.

29 Nu n nyi fee nu n kan kpee kamaa to mu, akuntun bee biti ba be loo fane to, nu ba mee ye ba yege nbulupu mu.

30 Saja ku ii biti o ba nu fane to aku bee biti ba kusu yile tun atuntinsa bilinjaa asin mu, ke ba buite akoole-gyipu mu ba be buu bamu.

31 Imu su fan kui fane n-yi su danbirasa, ke fan nyinji fee nsu nsa mu nu n maa fane an kyina mu, n su ansikyu n da fane okumaa nimu kumu to kakyuwape ye kagyanbwe.

32 "Nbunbu n su fane n waa Ibwaare kibaa to ye mu kabwaala asin to. Mu i yege nu fan dan, ke o sa fane mu kusee ye mu asa mu nu o loojo yila kpini.

33 Nu mi ansi i man payi oku suwa abee mu gbiti abee mu kaale su.

34 Fane gbaa-gbaa fane fan nyi fee me abaa nimu nu n su n sun n nye maa me toomaana ato mu nu i tiri ane.

35 Kuto kumaa to mu, n kaapu fane fee i dagaa fan waa kusun oloo su kanin kye atiripu to. Ke fan nyinji Onyirupe Yesu kono to asin mu ye, 'Kakee su kusee ki kye kukoole.'

36 Maa towe kanin luwe mu, maa bamu kpini ba munja amulii su kule kabwaare-kule.

37 Nu bamu kpini ba taa ansikyu biri mu to fwaala mu.

38 Kuto mu nu ku duji bamu ibule to gaa mu, i gye maa towe bamu ye, ba man bila ye ba wu abaa. Nu ba sun mu okpa kpee okulu lala mu nu ku du fee pantuu mu ase.

21

Poo

li kikpe Gyerusalem

1 Saja mu nu an barige to mu, an yii su bola oopo su kpee Kosi kade to. Nu kumu lukaake mu, an kpee Rodo kade to, nu an lu tuo kpee Patara kade to.

2 Tuo nu an nye okulu lala mu nu kii kpee Fonesiya ofuli su, nu an loo kumu to naa kyon.

³ Ane ansi i maa ku Kiporo kifintin mu, nii an bwii ane bina su naa fuu Siriya ɔsuwule su. Nii an yle Trowa kade to, tutu maa nii bee biti be lee isula okulu maa to.

⁴ An maa kpilige tutu mu, an wu akcoole-gyipu mu nii ba bu kade mu to. Nii an kyuna bamu ase nke nsuno. Nii Kayaayu Kyirekyire mu lee kaapu bamu, nii ba towe Pooch ye o man kpee Gyerusalem.

⁵ Amaa ane sanja maa fuu mu, nii an bwii kyaga ane ɔkpa su. Nii ba maa bamu-ka ana ye bamu-bii ana kpini ba sun ane ɔkpa lui kade mu to ba kebung. Tutu nii an muja kule kabwaare-kule.

⁶ Sanja mu nii an kala abaa lue mu, nii an loo ɔkulalala mu to, nii ba bwii kyoun kewu.

⁷ An kyaga ane ɔkpa su lui Tayi naa fuu Polimesi. Tutu nii an fwaala akcoole-gyipu mu, nii an kyuna bamu ase kake kulu.

⁸ Lukaake mu, an kpee Kasariya naa loo Filippu mu nii o gye abwaaresin otowepu mu aye. Nii o bila o gye asa asuno mu nii ba kyuna lee bamu Gyerusalem ye ba barige agyito mu to oku.

⁹ O su nbii-kyuisa-bii ana mu nii ba man piita bui anyin, nii lbwaare i bola bamu su ee towe mu asin.

¹⁰ Sanja mu nii an san an bu tutu mu, lbwaare Otowepu mu nii bee tu mu ye Agabu lui Gyudeya ba.

¹¹ Maa ba ane ase mu, o taa Pooch kirisu mu ɔmina mu gbaa-gbaa mu abaa ye mu aya. Nii o towe ye, "Kayaayu Kyirekyire mu ye, 'Fale maa nii Gyiwu abi mu nii ba bu Gyerusalem mu, bee biti ba ɔmina kirisu nimu wuya, ke ba taa mu waa bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu abaa to.' "

¹² Amaa an maa nu fale asin nimu mu, anaa bamu nii ba bu Kasariya kade mu to mu, an kule Pooch ye o man kpee Gyerusalem.

¹³ Nii Pooch towe ye, "Miné i waa nii fen su, nii fen yaage me koko lo kanin? Man gye kiymina mu nkun, amaa n kuvla me n-yii fee n wu Gyerusalem lui Ḍnyiripe Yesu kitu mu su."

¹⁴ A maa bui fee an purole mu kpine mu, nii an towe ye, "Ḍnyiripe kebiti nii ki waa."

¹⁵ Inimu kamaa mu an kusu kuvla kpee Gyerusalem.

¹⁶ Akcoole-gyipu mu nii ba bu Kasariya mu akv ba sun ane kpee Gyerusalem. Nii ba taa ane kpee Kasiporo-nyin mu nii bee tu mu ye Manson mu aye nii a naa kyuna tutu. O gye akcoole-gyipu agyankpaapu mu to oku.

Pooch kpee Gyemisi ase

¹⁷ "Sanja mu nii an fuu Gyerusalem mu, ane toomaa ana ba taa kensi-gyiji kule ane.

¹⁸ Lukaake mu, anaa Pooch an kpee a naa wu Gyemisi, nii Krisito abi kubu abilisa mu gbaa ba bu tutu.

¹⁹ Pooch fwaala bamu nii o kale ato mu nii lbwaare bôla mu kusun su waa sa bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu to kaapu bamu kuvkulon-kuvkulon."

²⁰ Ba maa nu fale mu, nii ba taa buonyaa sa lbwaare. Nii ba towe Pooch ye, "Ane birisa, ye fu gbaa-gbaa fu, fu wu kanan mu nii Gyiwu abi ngbin-ngbin ba koole gyili ba, nii ba bila ba su Mosesi nbara mu to kenken.

²¹ Gyiwu abi akcoole-gyipu mu nii ba bu Gyerusalem nfu mu, ba nu ye fu kaapu Gyiwu abi mu nii ba bu ndendemande su mu, ye ba man buu Mosesi nbara ke ba man tiye bamu-bii ana iduu, ke ba yegé Gyiwu abi anaana to mu kpini.

²² Miné nii an biti an waa? Liu fee i waa nene bee biti ba nu fee fu ba.

23 Imu su ane nfeere mu nii an su an sa fu ndee. Asa ana akv ba bu ane ase nfi nii ba bo ntan sa lbwaare.

24 Taa bamu ke faa bamu fan kpee, naa lee fane ineesi, ke fu ka bamu amu su akv sa bamu, ke ba siye bamu amu. Ke okumaa nimu o bui fees asin mu nii ba towé li fu su mu, i man gyé kesintin. Liu fees fu gbaa-gbaa fu, fu buu Mosesi nbara mu kyesekeye.

25 Amaa akooles-gyipu mu nii ba man gyé Gyiwu abi mu bires, an towé kyula nii an kyurco əwulé naa sa bamu ye, ba man gyii agyitó kumaa mu nii ba dila sa ədakpa abee nkalan kumaa, ke ba man gyii atobwaaya mu nii ba man tin bamu amu nii ba wu kibelinboni, ke ba lee bamu n-yii li kakuyi abee kanyin-bititó.

26 Imu su lukaake mu, Pooh taa asa ana mu tii mu n-yii su nii ba naa fwii bamu amu to. Nii o kpee kabwaare-sunkpa aye mu to naa yila nke mu nii amu to kifwu mu ii biti i luvwé, ye saraga mu nii bee biti be lee sa okumaa nimu.

Ba kitaa Pooh kabwaare-sun obu lala to

27 Nke nsunco mu i maa san gberes ke i luvwé mu, Gyiwu abi akv mu nii ba liu Asiya kibaafun ku su mu, ba maa wu Pooh kabwaare-sunkpa aye mu to mu. Nii ba fun waa sakyi mu liu Pooh su nii ba kitaa mu.

28 Nii bee kuusi bee towé ye, "Isirayi abi fan kye to. Onyin nimu i gyé omu nii o naa katun kumaa, ee kaapu asa kpini, yege ee towé ee yii ane Isirayi abi ye ane nbara mu ye kabwaare-sunkpa aye mu. Nii imu nii i bila i tii su mu i gyé ye, o taa bamu nii ba man gyé Gyiwu abi ba ane obu kyurekyire lala nimu to ba waa kimu ineesi."

29 Ba maa wula wu Efeso onyin mu nii bee tui mu ye Tirofimu maa Pooh ba maa naa kade lala mu to mu, ba fe nfeere fee Pooh taa mu kpee kabwaare-sunkpa aye mu to.

30 Nii kade mu kpini asa ba maa nu Pooh asin mu, ba sile liu kade mu to abaafun kumaa ba. Ba kitaa mu bire liu kabwaare-sunkpa aye mu to, opula to nii ba tii nbuno mu.

31 Ba maa dayi Pooh bee biti mu kumoo mu, asin mu a naa tu Roma abi anaakópu əkisuru əbilisa fee ilawu i kuso Gyerusalem kade mu kpini to.

32 Əbilisa mu taa mu kamaa to abi ye anaakópu mu akv kpee sakyi mu to. Amaa asa mu ba maa wu əbilisa mu ye anaakópu mu, nii ba yege Pooh kidaye.

33 Nii əbilisa mu kpee naa kitaa Pooh, nii o yege nii ba taa agbeeleebi anyo əjmina mu. Nii o taase asa mu ye, "Animu nin, nii miné nii o waa?"

34 Nii asa mu akv ba ye fale, nii banumu mo ba ye bamu lee ndee. Bamu nnco i maa kwii-kwii su mu, i yege nii əbilisa mu man nu asin mu kase. Nii o sa kono ye ba taa Pooh kpee anaakópu opula.

35 Ba maa taa Pooh naa fuu anaakópu opula mu, nii bee biti ba dii loo tutó mu, liu asa mu əlanba su mu, anaakópu mu ba kukuri Pooh ke asa mu ba man nye dayi mu.

36 Nii sakyi mu nii ba buu bamu mu, bee kuusi ye, "Fan moç mu."

Pooh kono lee sa asa mu

37 Saşa mu nii anaakópu ba su Pooh bee loo tutó mu, o towé əbilisa mu ye, "Naafco n biti fee n towé fu ase."

Nii əbilisa mu taase mu ye, "Fii nu Giriki katowé?"

38 Nu o bila bwii taase mu ye, "Man gye fu i gye Egyipiti kanyin mu nu o kusun yile ee ko ye ane, nu o taa amoɔɔru ngbun nna kpee ofuli su mu?"

39 Nu Poɔl̄i lees kɔnɔ ye, "Ayee, n gye Gyiwu obii nin, nu n lu Taasu kade kpares mu nu ki bu Silisiya ɔsuwule su mu, nu asa be nyi kumu mu. N kule fu nu, yegɛ n tɔwe asa mu ase."

40 Obilisa mu maa sa mu ɔkpa mu, Poɔl̄i kusun yile obu adenbi diisa su. Nu o nyees bamu kibaa ye ba laato. Ba maa laato mu, nu o tɔwe bamu Gyiwu abi katɔwe.

22

1 Nu o tɔwe ye, "Nse ana ye me-daa ana, fan nu me asin mu nu n biti n lees kɔnɔ fane ase fale!"

2 Nu ba maa nu fee Gyiwu abi katɔwe to nu o su ee tɔwe bamu ase mu, bamu kpini ba laato dii.

Nu Poɔl̄i tɔwe ye,

3 "N gye Gyiwu obii nin, nu ba kuyge me Taasu, Silisiya ɔsuwule su. Amaa ba bila me Gyerusalem kade lala nimu to. Nu Gamaliye i kaapu me aene naana ana nbara mu nu ba buu mu. Nu n kpan me n-yu n sun lbwaaree fee kanan mu nu fan su to fale.

4 Nu n nyanla bamu nu ba buu Yesu ɔkpa mu naa fuu bamu lewu to. Nu n kitaa anyin ye akyi gbaa naa tii obu.

5 Nu oseepu bilisa ase ye Gyiwu kubu abilisa mu gbaa bee taale gyii fale asin nimu kesintin. Nu n bila n nyε iwule n lu bamu ase fee n taa naa sa bamu birisa ana Gyiwu abi mu nu ba bu Damasiko kade to. Ke i sa me ɔkpa n naa kitaa asa aniu, ɻmina bamu taa bamu ba Gyerusalem ke ba huite bamu asu.

Poɔl̄i tɔwe kanan mu nu o koɔle ɔnyiripe gyii

6 "N maa naa n kpee nu n naa tiri Damasiko kakyuwape ase mu, opula to nu i ɻalige mi ansi su fee bulayi maa wee 1suee mu lu susu ba kyaabco me.

7 Nu n lu tiye kase nu ɔbule ku maa taase me ye, 'Soo! Soo! Mine waa nu fi nyanla me kanun?'

8 "Nu n taase ye, 'Fu aniu nin, ɔnyiripe?' Nu o lees kɔnɔ ye, 'Me Yesu mu nu n gye Ganasareti-nyin nu fi nyanla mu nin.'

9 Tutɔ nu bamu nu ba bu me ase mu, ba wu ɻaligesa mu, amaa ba man bi ɔbule mu nu ki tɔwe me ase mu.

10 "Nu n taase ye, 'Onyiripe, nene nu n waa?'

"Nu ɔnyiripe mu tɔwe me ye, 'Kusun, ke fu kpee Damasiko. Tutɔ nu oku ii bitti o ba tɔwe fu kuto mu nu lbwaaree tɔwe yila ye fu waa.'

11 Lu kanan mu nu i ɻalige mi ansi su mu, i yegɛ nu n bilinji gyaatanaapu. Nu me birisa ana mu nu ba bu me ase mu ba kitaa me kibaa to kpee Damasiko.

12 "Nu ɔnyin ku bu tutɔ nu bee tu mu ye Ananiyasi. Nu ee sun lbwaaree ee buu Gyiwu abi nbara mu kyεekyεe su, nu Gyiwu abi mu nu ba te tutɔ mu, ba su beeere ba sa mu.

13 Nu o ba me ase ba yile tɔwe me ye, 'Me birisa Soɔl̄i, fu ansi i bugi.' Nu opula to nu mi ansi a bugi nu n wu mu.

14 "Tutɔ nu o tɔwe me ye, 'Ane naana ana lbwaaree i lees fu yila fee fu bii mu kebiti, ke fu wu mu kiyaafole kyirekyire Yesu mu, ke fu nu mu asin mu lu mu kɔnɔ to.'

15 Ke fu baa fu gye mu kesintin ogyipu sa asa kpini, lu kuto mu nii fu wu nii fu nu mu su.

16 Nu mune nii fu bila fu gyoo? Kusu yile ke fu yegē ba gyee fu lbwaare kekyugyee ke o taa fu alibi kee fu, ke fu tu ɔnyiripe kitu.'

*Yesu sun Pɔɔli kpee bamu nii
ba man gye Gyiwu abi mu ase*

17 "Saŋa mu nii n bwii kpee Gyerusalem nii n kpee n kule kabwaare-kule kabwaare-sunkpa aye mu to mu, n nyę ansi su kilekaapu.

18 Nu n wu ɔnyiripe Yesu nii o tōwe me ye, 'Waa bilen lu Gyerusalem, lu fee fu kesintin asin mu nii fii biti fu gyii lu me n-yii su mu, ba mae ye ba koole gyii.'

19 "Nu n tōwe ye, 'ɔnyiripe, bamu gbaa-gbaa be nyi kanan mu nii n loo bamu kabwaare kulekpa ibu ana to, n dayi yegē n kitaa bamu nii ba koole fu gyii mu n kpee n tii obu.

20 Saŋa mu nii bee moɔ fu kesintin ogyipu Sitefen mu, n yile tutu kyula mu kelewu mu, nii me i kui bamu nii ba moɔ mu mu ikaale su.

21 Nu ɔnyiripe mu tōwe me ye, "nate, n biti n sun fu lu nfu kpee kata-kata bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu ase'."

22 Nu asa mu ba nu Pɔɔli katōwe naa fuu mu asin mu nii o tōwe fale su. Tutu nii ba diyaa bamu ibule kuusi ye, "Fan lee ɔnyun niumu lu kase su, o man dagaa maa bila kyina nkpa to."

23 Saŋa mu nii bee kuusi bee lee bamu ikaale bee fugiti, yegē bee waa apurutiti mu,

24 nii anaakɔpu ɔbilisa mu sa kono ye ba taa Pɔɔli loo bamu kirkpaara su. Ke ba tijes mu taase mu kuto mu nii o waa, nii bee kuusi bee wuriqe mu su kanun.

25 Amaa saŋa mu nii ba ɔnymina Pɔɔli ke ba bun mu tijes mu mu, o taase ɔbilisa mu nii ee kui anaakɔpu kufifa su mu ye, "I de okpa fee ba tijes omu nu Roma obii ba koole mu fee odibii, nii ba man puita gyii mu asin ke ba bun mu kwpwe?"

26 Saŋa mu nii ɔbilisa mu nii ee kui anaakɔpu kufifa su mu nu kanun mu, o naa kase asin mu sa anaakɔpu kpini ɔbilisa mu. Nu o tōwe mu ye, "Roma abi ba koole ɔnyun niumu fee odibii nun, amaa kui kuto mu nii an biti an waa?"

27 Imu su anaakɔpu ɔbilisa mu naa taase Pɔɔli ye, "Tōwe me, Roma abi ba koole fu fee odibii?"

Nii Pɔɔli lee kono ye, "Eehn, n gye."

28 Nu anaakɔpu ɔbilisa mu ye, "N nyita afulee gaa poyi nii Roma abi ba koole me fee odibii."

Amaa Pɔɔli lee kono ye, "Mee me bire ba kuvge me nii fee Roma odibii."

29 Imu su bamu nii ba daa bee biti fee ba taase Pɔɔli kono to asin mu, ba bwii kamaa bilen. Nu i waa anaakɔpu ɔbilisa mu gbaa kufuu fee maa yegē nii ba ɔnymina Pɔɔli yegē o gye Roma obii.

*Pɔɔli yile Gyiwu abi
kuvu-kuvu abilisa
mu ansi to*

30 Anaakɔpu ɔbilisa mu maa biti o wu kuto kuluu mu nii Pɔɔli dan waa su nii Gyiwu abi bee pwu mu mu, imu su lukaake mu, o yegē nii ba saŋe Pɔɔli. Nu o tu Gyiwu abi aseepu bilisa ye bamu kuvu-kuvu abilisa mu ba sare. Tutu nii o biya Pɔɔli ba yile bamu ansi to.

23

1 Nii Poołi kui kubu-kubu abilisa mu kyimm, nii o towe ye, "Me toomaanana, n nyi me kokoło to fee lu mi kusun mu nii n sun sa lbwaare ba fuu ndaga, i buron lbwaare ase."

2 Opula manja to nii oseepu bilsa ase Ananiyasi mu, sa bamu nii ba yile tiri Poołi mu kono ye, ba da mu kono su.

3 Nii Poołi lees kono ye, "Kida nii lbwaare ii biti o da fu gbaa fu, fu kebunbun ansi wuya. Fu kyuna tutu bola nbara su tale me, amaa yege fu gbaa-gbaa fu, fu foyi nbara, lu fee fu sa kono ye ba da me kono su."

4 Bamu nii ba yile tiri Poołi mu, ba taase mu ye, "lbwaare oseepu bilsa ase nii fu saale fale?"

5 Nii Poołi lees kono ye, "Me toomaanana, n man nyi fee o gye lbwaare oseepu bilsa ase nun. Kpalu fee ba kyvroc yila ye, 'Man towe asin libi gyaga obilisa mu nii ee kui fu asa su.'"

6 Poołi maa ba bui fee asa mu aku ba gye Sadusi nii aku moø ba gye Farasii abi mu, o towe ye, "Me toomaanana, ngbaa me n gye Farasii nun, me-se gbaa gye Farasii obii nun. Kelewu kyinji tamaa mu nii n su su, nii bee gyii me asin fale."

7 Maa towe kanin asin mu, nii imcore i tiye Sadusi ye Farasii abi mu nsana. Nii kubu mu ki barige to anyo.

8 (Sadusi abi mu ba man koole gyii fee kiwu kyinji abee lbwaare nboø abee n-yaayu i bu to, amaa Farasii abi bire ba koole imu kpini gyii.)

9 Nii olanba mu waa olon. Nii nbara akaapuru mu nii ba gye Farasii abi mu, ba kusu yile bee gyii imcore olon su ye, "An man wu alibi aku lu onyin nimu su. Akuto fee lbwaare Kayaayu abee lbwaare kaboo ku i towe mu ase."

10 Sanja mu nii olanba mu nyi akyo gaa mu, kufuu ki kitaana anaakoru obilisa mu, fee be kan biiye Poołi kyate to. Imu su o sa mu anaakoru kono fee, ba kpligee loo sakyo mu to naa gbebi Poołi koole lu bamu ase, ke ba taa mu kpee anaakoru opula.

11 Lukaake kagyanbwé mu, Onyiripe Yesu ba yile mu ase, towe mu ye, "Nye kokoło! Fee kanan mu nii fu lees me kesintin mu kaapu Gyerusalem mu, kanin maa nii i dagaa fee fu bila lees me asin mu kaapu Roma kade gbaa."

Ba ȝmina fee ba moɔ Poołi

12 Kayi maa ke mu, Gyiwu abi aku ba waa kono bo ntan ye, ba man dan moɔ Poołi mu, ba mœe ye be gyii nii ba mœe ye be nuu.

13 Bamu nii ba waa kanin kono mu ba kyø asa adina.

14 Nii ba kpee bamu aseepu bilsa ye abilisa mu ase naa towe bamu ye, "An bo ntan ye an man dan moɔ Poołi, an mœe ye i gyii.

15 Imu su nbiuibui fu ye kubu-kubu abilisa mu, fen sun naa towe anaakoru obilisa mu ye, o bwiyyaa Poołi ba fane ansi to. Ke fan waa fee fen biti fan lojø nu mu asin mu to danbirasa. Imu su an kuvla ane n-yi fee, nii ba kan ba su mu bee ba mu, poyi ke o fuu nfii mu an biti a moɔ mu okpa to."

16 Amaa Poołi kawwopa-bii maa nu kanan mu nii ba ȝmina mu, nii o kpee naa loo anaakoru mu aye, naa towe Poołi.

17 Nii Poołi tu anaakoru abilisa mu øku, nii o towe mu ye, "Taa kiyaaaføle nimu kpee fane økiisuru obilisa ase. O su asin kpare ku o towe mu."

18 Imu su o taa mu kpee okuisuru obilisa mu ase. Nu o towe mu ye, "Poochi mu nu an taa ba tii obu mu, i tu me. Nu o ye n taa kiyaafole nimu ba fu ase, li fee o su asin aku o towe fu."

19 Nu Anaakopo okuisuru obilisa mu, kitaa kiyaafole mu kbaa to lu ukaa su. Nu o taase mu ye, "Mune asin nu fu su fu towe me?"

20 Nu Poochi kawopa-bii mu towe mu ye, "Giywu abi abilisa mu ba towe kyula ye, bee biti ba kule fu fee fu taa Poochi ba kubu-kubu abilisa mu ase oke. Ke ba pina fu ye bee biti ba lojo nu mu asin mu to danburasa.

21 Amaa man kyula sa bamu. Lu fee asa mu to aku ba kyaa asa adina be bun afitiri to bee gyoo mu. Nu ba bo ntan fee ba man dan moc mu mu, ba mae ye be gyii nu ba mae ye be nuu. Imu su ba kubla bamu n-yii bee gyoo ba nu lu fu ase ke ba waa."

22 Nu anaakopo okuisuru obilisa da kiyaafole mu kumu ye, "Man kan towe oku fee fu tee ba towe fale asin nimu sa me." Nu o lee mu okpa.

Ba taa Poochi kpee Kasariya

23 Tuto mu nu anaakopo okuisuru obilisa mu, tu mu kamaa to abilisa anyo sa bamu kono ye, "Fan lee anaakopo anyo, ye igbanje adiipu adusuno, ye akpe atuwuru alifa anyo. Ke fan kubla fane n-yii ke fan lu nfui ndaga kagyanbwe kerefi akpana kpee Kasariya.

24 Fan sa Poochi gbaa igbanje aku, ke fan ku mu su naa fuu osuwule okuisuru Felisi ase."

25 Nu o kyurco əwule naa sa Felisi. Ee towe ye,

26 "Me anaakopo okuisuru obilisa Kilodio Lisiya i kyurco fale əwule nimu n sa fu Osuwule okuisuru kpare Felisi.

"N fwaala fu.

27 "Giywu abi aku i kitaa onyin nimu ye bee biti ba moc mu. N maa bui fee o gyey Roma odibii mu, nu maa me ayaafole an koole mu yeges.

28 Nu n maa biti n bui kuto mu nu o waa nu bees pwui mu mu, n taa mu ba bamu kubu-kubu abilisa mu ansi to.

29 N bui fee asin mu nu ba su be pwui mu mu, i gyey bamu Giywabi nbara asin nin. Amaa n man wu alibi mu nu o waa nu i dagaa fee ba moc mu abee ba tii mu obu.

30 N maa nu fee Giywabi abi aku ba ymina fee ba moc mu mu, n waa bilen taa mu biya fu. Nu n towe mu apwiru mu ye ba ba pwui mu fu ansi to."

31 Imu su anaakopo mu ba waa kanan mu nu ba sa bamu kono mu. Kagyanbwe maaja nu ba taa Poochi kpee naa loo Antipatirisi.

32 Lukaake mu anaakopo mu nu ba naa ayaa to mu, ba bwii kpee bamu anaakopo opula. Nu igbejje adiipu mu ba taa mu kpee Kasariya.

33 Anaakopo mu ba maa fuu Kasariya mu, ba taa əwule mu sa Osuwule okuisuru mu, nu ba taa Poochi waa mu abaa to.

34 Maa kale əwule mu, nu o taase Poochi osuwule kulu mu nu o lu su. Maa bui fee Poochi lu Silisiya osuwule su mu,

35 nu o towe Poochi ye, "Nu fu apwiru ba kan ba mu, n biti n nu fu ase." Nu o sa kono fee ba naa ku mu su Owura lala Herodi lenbu to.

1 Pocołi maa fuu Kasariya nke nnuu kamaa to mu, oseepu bılısa ase Ananiyasi ye abilisaaku ye loya mu nii beeë tu mu ye Tetulu ba ba. Nii ba taa bamu asin pwisi ba pwili Pocołi ɔsunwole ɔkuisuru Felisi ansi to.

2 Saŋa mu nii ba tu Pocołi ba loo tutɔ mu, nii Tetulu taa asin tuu ɔkuisuru Felisi ansi to. Nii o ye, "ɔsunwole ɔkuisuru kpare, fu ɔsunwole kükita danbirasa su mu, an nye kayi yuuli gaa, nii lii fu kanyaasin su mu, fu yegę nii atɔ damante a lɔŋɔ sa ane ɔsunwole nimi su.

3 Katın kumaas ye ɔkpa kumaas nimi su mu, an taa kensi-gyii kcole fu awaasa mu, nii an fwaala fu gaa.

4 Amaa kanan mu nii n man nyita fu saŋa su mu, n kule fu fee fu nu ane ase gberere lii ɔnyin nimi asin su.

5 An wu ɔnyin nimi maa gye alibi wuya, nii o su kamcoore-gyii ee kola Gyiwu abi dulinyaa to kpini. Nii o bila o gye kubu mu nii beeë tu kumu ye Nasarene mu ɔgyankpaapu.

6 Nii naafco o biti fee o taa ineesi waa kabwaare-sunkpa aye mu, nii an kitaa mu. [Naafco an daa biti fee i gyii mu asin fee kanan mu nii ane nbara i kaapu mu.]

7 Amaa anaakɔru ɔkuisuru ɔbilisa Lisiya ba bunte kcole mu ɔlun su lii ane abaa to.

8 Nii o sa kono ye mu apwiliyu ba ba fu ansi to. Nii fu gbaa-gbaa fu tuu mu to kui mu, fii biti fu wu fee asin mu nii an taa an pwili mu mu, i gye kesintin."

9 Nii Gyiwu abi mu ba yile kyula ye asin mu nii ba taa pwili mu mu, kpini i bu to kanun.

Pocołi lee mu kono Felisi ansi to

10 ɔsunwole ɔkuisuru maa sa Pocołi ɔkpa ye o towe mu, nii o towe ye, "N nyi fee fu i gye asin ɔgyipu danbirasa lii Gyiwu ɔsunwole nimi su nsu damante. Imu su i waa me ɔkon fee fu ansi to nii n biti n towe me asin.

11 Fu taale taase ke fu wu fee i waa fee nke kudu anyo nimi nii n kpee Gyerusalem n naa sun lbwaare.

12 Nii me apwiliyu banumu ba man wu n maa gyii imcoore kabwaare-sunkpa aye mu to, abee n maa fun n waa asa kabwaare-kule ɔgyanekpa, kade mu to katın ku.

13 Nii ba mée taale kaapu to asin mu nii ba tun gyaga me su fale, fee i gye kesintin.

14 Amaa n kyula fee Yesu ɔkpa mu nii ba kui fee i gye alibi ɔkpa mu, kumu kikaapu nii n su n sun ane naana ana lbwaare. Nii kuto kumaas mu nii ba kyirco waa Mosesi nbara iwule to, ye lbwaare Atɔwepu iwule to mu n kcole imu kpini gyii.

15 Nii n su tamaa lbwaare ase fee kanan mu nii anyin banumu gbaa ba su mu, ye saŋa ku ii biti o ba nii lbwaare ii biti o kyiŋi bamu nii bamu ikpa i kyiigii ye bamu nii bamu ikpa i man kyiigii lii lewu to.

16 Imu su n kpan me n-yii, n waa kuto mu nii ki buriɔn lbwaare ye nyimisa ase.

17 "N maa lii Gyerusalem nsu damante kamaa mu, n bwii kpee tutɔ, taa afulee ba ye sa me asa, ke n taa kekees sa lbwaare.

18 N maa dan lowe me ineesi kifwili mu, nii n waa inimur mu, nii me apwiliyu mu ba wu me kabwaare-sunkpa aye mu to. Amaa ba man wu ɔku me ase, nii n man waa ilawu iku.

19 Amaa Gyiwu abiaku mu nii ba li Asiya kibaafun i kyina ba bu tuto. Nii naafco n waa alibiaku mu, bamu i dagaa fee ba ba pwu me fu ansi to.

20 Abee yegese asa animu ba towe alibi mu nii ba wu li me su saja mu nii n kpee naa yile kubu-kubu abilisa mu ase mu.

21 Amaa saja mu nii n yile bamu ansi to mu, kuto kulu nkun nii n kuusi towe bamu ye, 'Kelewu kyinji asin mu nii n towe nii ndaga ba pwu me fu ansi to false.'

22 Nii ɔsuwule okuisupu Felisi mu nii o wula o nyi Yesu Okpa asin mu su mu, o nin asin mu naa yila kake pupwe. Nii o towe ye, "Anaakopu Okuisupu Lisiya kan ba mu, n biti n kui fu asin mu to."

23 Nii o sa anaakopu mu obilisa kono ye, o taa Poohi naa kui mu su danbirasa. Ke o man yegese mu n-yii i nyani mu, ke o sa okpa ke mu asa ba ba bco mu su ke ba kye mu to.

24 Nke kalisa nkukamaa mu, Felisi maa mu-ka Durusila mu nii o gyey Gyiwu-kyii mu ba ba. Nii o sun tu Poohi, nii o yegese nii Poohi towe Yesu Krisito kikocole-gyii mu to asin sa mu.

25 Poohi maa maa su ee towe nbara kyiigisa asin ye n-yii kikitia ye libwaare katale mu nii kii biti ki ba mu, i waa Felisi kufuu. Nii o ye, "I kukwe kanin, nate. Nii n kan nyen saja mu n biti n tu fo."

26 Tutu mu yegese ee waa tamaa fee Poohi ii biti o sa mu afulee ke o yegese mu. Imu su saja kumaa mu, ee sun ee tu Poohi nii bee biri aligiyima.

27 Nsu nyen kamaa mu ba lee Felisi nii ba taa Pokiyu Fesitu ba yi mu ayaa to. Amaa Felisi maa biti fee o waa kuto ku bola Gyiwu abi ansi mu, o yegese nii Poohi san o tii obu.

25

Fesitu gbaa ba gyii Poohi asin mu

1 Nii Fesitu maa ba Kasariya fee ɔsuwule okuisupu mu, imu nke nsa kamaa mu, o li tuto kpee Gyerusalem.

2 Nii aseepu bilisa ye Gyiwu abi abilisa ba taa Poohi asin mu naa tuu mu ansi to.

3 Nii ba kule Fesitu gaa fee o waa bamu kokolo biti sa bamu. Imu i gyey fee o yegese Poohi o li Kasariya ba Gyerusalem. Kpalie fee ba waa bamu nfeere ye ba naa bun okpa to, ke ba nyen mo Poohi.

4 Nii Fesitu lee kono ye, "Poohi tii obu Kasariya, nii i mee ye i kyeeere me gbaa-gbaa me n biti n kpee tutu.

5 Fan lee fane abilisa akwae maa bamu a kpee Kasariya. Nii fan kan fan su onyin mu asin libi akwae mu, ke fan naa mu fan towe."

6 Fesitu maa kyina bamu ase fee nke nburuwa abee nke kudu kamaa to mu, o li tuto kpee Kasariya. Kayi ki maa ke mu, o naa kyina asin ogiyipka kagya su. Nii o sa kono ye ba taa Poohi ba mu ansi to.

7 Saja mu nii Poohi ba tuto mu, Gyiwu abi abilisa mu nii ba li Gyerusalem ba tuto mu, ba yile kyaabco mu. Nii bee tin atintinsa bee gyaga mu su, amaa yegese ba mee taale kaapu imu kase.

8 Nii Poohi lee asin mu kono ye, "N man waa alibi akwae li Gyiwu abi nbara su, abee kabwaare-sunkpa aye mu to, abee Roma Owura lala Kayisa."

9 Amaa Fesitu maa biti fee o waa Gyiwu abi kokolo biti su mu, o taase Poohi ye, "Fii biti fee n kpiya fu Gyerusalem, ke n naa gyii fu asin mu nii bee pwu fu false su mi ansi to abee?"

10 Nii Pooch lee kono ye, "Nbiunbi n yile opula mu nii Roma Owura lala Kayisa ee gyii asin mu, nii i dagaa be gyii me asin. Amaa Gyiwu abi bire n man waa bamu alibi aku, fee kanan mu nii fu gbaa-gbaa fu, fu nyi fale.

11 Fee nii me asin aku a bun me kwpwe, nii i dagaa fee n wu bire, man kina kumu. Amaa asin mu nii ba tun gyaga me su fale, nii i man gyee kesintin mu, oku mese taale lee me sa bamu. Imu su n biti n taa me asin mu naa tuu Kayisa ansi to."

12 Nii Fesitu maa mu atowee kyatopo ba maa towew lowe kamaa mu, ba towew Pooch ye, "Fu maa tee towew ye fu taa fu asin kpee Kayisa ansi to mu, Kayisa ansi to nii fii kpee."

Fesitu buu Pooch asin mu sa Owura Agiripa

13 I maa gyii nke nkum kamaa to mu, Owura Agiripa ye mu piukyui Benisi ba kpee Kasariya ba naa fwaala Osuwule okusorpo Fesitu.

14 Ba maa kyuna tutu nke nkum mu, Fesitu towew Pooch n-yii su asin sa owura Agiripa ye, "Onyin ku bu to nii Felisi yegene nii o tii obu.

15 Saaja mu nii n kpee Gyerusalem mu, aseepu bulsa ye Gyiwu abi abilisa ba biya Pooch asin pwisa mi ansi to, nii bee biti fee n bun mu kwpwe.

16 "Nii n towew bamu ye, i man gyee ane Roma abi adidaa-sin fee a bun oku kwpwe, amoco maa bamu nii ba pwis mu mu, ba gyanje ke ba gyii asin mu pooyi ke ba bun mu kwpwe

17 Saaja mu nii bamu abilisa ba buu me ba nfu mu, n man taa asin mu kpi kase. Amaa imu lukaake mu, n kpee naa kyuna asin mu ogyikpa, nii n sa kono ye ba taa onyin mu ba tutu.

18 Amaa saaja mu nii mu apwiyipu ba koso yile mu, ba man taale kaapo to asin libi mu nii n da fe nfeere mu iku lu mu su.

19 Amaa asin mu nii ba nyie lu mu su i gyee maa bamu kabwaare-sunkpa kamcoore-gyii, ye onyin ku mu nii bee tii ye Yesu nii o wu mu, nii Pooch i towew fee o san o te nkpa to.

20 Nii asin nimu kimeegge to i kitaa me nfeere. Imu su n taase mu ye, "Fii biti fee fu kpee Gyerusalem ke ba naa gyii fu asin nimu tutu abees?

21 Amaa Pooch maa kule fee ee biti o baa o tii obu mu, naa fuu saaja mu nii Roma Owura lala Kayisa ii biti o gyii mu asin mu, kanin su n kitaa mu n yila naa fuu saaja mu nii n biti n taa mu naa sa owura lala Kayisa."

22 Nii Owura Agiripa towew Fesitu ye, "Me gbaa-gbaa me n biti fee n nu li onyin nimu ase." Nii Fesitu lee kono ye, "Oke fii biti fu nu li mu ase."

Pooch ba yile Agiripa maa Benisi ansi to

23 Imu su lukaake mu Owura Agiripa maa mu-piukyui Benisi ba suu-to, nii asa ba taa beeres sa bamu, nii anaakopo abilisa lala ye kade mu to abilisa ba naa gyanje asin ogyikpa mu. Nii Fesitu sa kono nii ba naa biya Pooch.

24 Nii Fesitu koso towew ye, "Owura Agiripa ye fane mu nii fan gyanje ane ase nfu kpini fan nu asin nimu. Onyin nimu nii Gyiwu abi kpini ba kule me lu Gyerusalem ye Kasariya nfu fee o man dagaa maa bila kyuna nkpa to.

25 N wu fee o man waa alibi mu nii o dagaa lewu. Amaa lu fee o maa taa mu asin naa sa Owura lala Kayisa su mu, n waa me nfeere fee n kpiya mu Roma.

26 Amaa n man nye asin kitii mu nu n kyuroo naa sa me Owura lala Kayisa. Imu su n taa mu ba fane ansi to, fofon fu owura Agiripa, fee an kan ku mu asin mu to mu, n nye asin ku li mu su ke n kyuroo.

27 Lii fee i man su kase fee n lee obu tiipu kyasse Owura Kayisa, yeges n man kaapu to asin mu nu bese su ba pwii mu."

26

Poco li bwii buu mu kono to asin mu sa Agiripa

1 Nu Owura Agiripa towe Poco li ye, "Nbiunbuu okpa de sa fu fee fu towe fu asin." Nu Poco li kusaa mu kubaa piili ee towe ye,

2 "Owura Agiripa, i gye kumu okon sa me fee ndaga n maa yile fu ansi to n biti n lee kono li asin mu nu Gyiwu abi ba tun gyaga me su fale kpini.

3 Fofon fee fu bire fu nyi Gyiwu abi anaana to kpini ye bamu umoorre-libi. Imu su n kule fu fee fu nye kokolo ke fu nu me ase.

4 "Giywu abi kpini be nyi me kakyina to li koo mi kibi to. Nu be nyi kanan mu nu n du me gbaa-gbaa me osuwule su ye Gyerusalem to.

5 Nu bee biti ba gyii kesintin mu, ba wola be nyi me koo didaa fee, n kyina n gye Farasii kubu mu nu ki gye ane kabwaare-sun, nu ki su ane nbara kyeekeyee mu oku.

6 Ndaga n yile nfu nu bee tale me, lii fee n su tamaa lii asin mu nu Ibwaare da mu kokolo su sa ane naana ana mu su.

7 Fale kokolo mu nu Ibwaare da mu su, nu Isirayi abi nbunoo kudu anyo ba su tamaa ye bee biti ba nye su, nu bee sun Ibwaare kakyuwape ye kagyanbwe. Owura danbirasa, fale tamaa nimu su nu Gyiwu abi mu bee pwii me.

8 Mine i waa nu i bulon sa fane Gyiwu abi nu fan mee koole fen gyii fee Ibwaare i kyinji alewupu?

9 "Me gbaa-gbaa me n daa koole gyii fee i dagaa fee n waa koto kumaa mu nu n taale waa kun Yesu Kanasareti-nyin mu kitii.

10 Nu kanin gbaa nu n waa Gyerusalem kade to. N nye olon li aseepu bulisa ase n naa n kitaa Ibwaare asa tii obu. Nu sanja mu nu ba moc bamu mu, me kono ki tii su.

11 Sanja kumaa n kpee Gyiwu abi kabwaare-kule igaanjeekpa, nu n yeges nu bee nyanla bamu. Nu n nyan bamu ba towe nbusaa asin gyaga Yesu su. Lii fee kanan mu nu n kisi bamu su mu, n kpee asa nde su n naa nyanla bamu.

Poco li towe kanan mu nu o gyanje Yesu nu o koole mu gyii

12 "Kanin asin nimu su nu n kyina naa koole əwule ye olon li aseepu bulisa mu ase, nu n kpee Damasiko.

13 Me Owura danbirasa, n maa kpee nu i naa fuu kakyuwape ase mu, nu n wu fitila ku li suzu ki halige ki kyo kyowee ba kyaaboo maa bamu nu anaa mu.

14 Nu ane kpini an tyie kase, nu n nu əbule ku maa towe Hibriwu katowey to ye, 'Scooli, Scooli, mine i waa nu fi nyanla me kanin? I bulon sa fu fee fu maa koo ye mi kebiti'.

15 "Nu n taase ye, 'Fu anumu nin, Onyiripe?' Nu Onyiripe towe ye, 'Me Yesu mu nu fi nyanla mu nin.'

16 Amaa kusu yile fu ayaa su. N lee me n-yii kaapu fu, ke n taa fu waa me kuyaafole ye mi kesintin ogyipu. Nu kuto mu nu fu wu li me n-yii su, ye ato mu nu n biti n lee kaapu fu mu, ke fu taa towe asa.

17 N biti n sun fu kpee fu gbaa-gbaa fu asa ye bamu nu ba man gye Gyiwu abi mu ase, ke n mohige fu li bamu abaa to.

18 Ke fu naa bugi bamu ansi, ke fu lee bamu li kitentenbiri to ba fitila to. Ke fu lee bamu li Sitaane olun to ba lbwaare ase. Ke bamu nu bee biti ba koole gyii mu, ba nye alibi kitaakee, ke ba nye okyinakpa mu nu lbwaare lonyo yila sa mu asa mu.

Pɔɔli towe mu kusun waasa sa Agiripa

19 "Imu su, Owura Agiripa, n man waa kusu to olon sa kileekaapu mu nu ki li susu mu.

20 Kanun su n gyankpaa towe asin numu sa Damasiko abi, ye Gyerusalem abi. N bila towe sa bamu nu ba bu Gyudeya ɔsuwule su kpini, ye bamu nu ba man gye Gyiwu abi. N naa towe bamu ye ba kyeege bamu nfere li alibi to, ke ba ba lbwaare ase, ke ba waa imu nu i kaapu fee ba yeges libi kwaaw.

21 Li inumu su nu Gyiwu abi ba kitaam me kabwaare-sunkpa aye mu to, nu bee biti ba mooy me.

22 Amaa lbwaare i kyee me to ba fuu ndaga kake numu. Imu su nu n yile nfui n lee Yesu kesintin asin n kaapu asa kpini. Nu asin mu nu lbwaare atowepu ye Mosesi towe yila ye ii biti i ba mu, imu asin maaja nu n towe fale.

23 Asin mu i gye ye, i dagaa fee ɔmu nu lbwaare wula lee mu maa gyii awurufi, ke o baag o gye kelewu kyiini to ɔgyankpaapu, ke o towe fitila mu asin sa Gyiwu abi ye bamu nu ba man gye Gyiwu abi kpini."

24 Pɔɔli maa lee mu asin mu kase kanun mu, nu Fesitu tun mu su punte ye, "Pɔɔli, fi lɔɔ ibun nin? Fu ɔwule kinyi kibansa i yeges nu fu nfere i nyita."

25 Nu Pɔɔli lee kɔɔn ye, "ɔsuwule ɔkuisupu Fesitu, n mee loɔ ibun nin, n towe kesintin asin mu nu kanyaasin bu imu to.

26 Owura Agiripa, n koole gyii fee fu gbaa fu nyi asin numu su. Imu su nu n yile kinyin to, n towe fale. Nu asin mu nu n towe fale imu iku i man baala fu su, li fee ba man waa iku asiiri to.

27 Owura Agiripa, fu koole lbwaare atowepu mu asin gyii? N nyi fee fu maa koole gyii."

28 Tuto nu owura Agiripa taase Pɔɔli ye, "Fu nyi fee fi taale taa sanja dees numu to kyeege me nfere, ke n ba biliŋi Krisito obii abee?"

29 Nu Pɔɔli lee kɔɔn ye, "I gye sanja dees numu to nin o, ii biti i kyeegees nin o, imu nu n kule n li lbwaare ase i gye ye, o yeges fu ye bamu nu ba sare bee nu me ase nfui mu kpini ba biliŋi fee me, amaa ba man taa agbeeleebe iŋmina bamu fee me."

30 Sanja maa to nu Owura Agiripa maa mu riukyui Benisi ye ɔsuwule ɔkuisupu Fesitu ye bamu nu ba te tutu mu kpini ba kusu lii.

31 Ba maa li obu mu to mu, bee biri asin mu kiligiyima, nu ba towe abaa ye, "ɔnyin numu man waa kuto mu nu i dagaa fee ba mooy mu, abee ba tii mu obu."

32 Nu Agiripa towe Fesitu ye, "ɔnyin numu man din towe, ye ee biti o taa mu asin naa sa Owura lala Kayisa nin, naafco an taale yeges mu."

27

*Poɔli bɔla nkyu su ee kpee
Roma*

¹ Saŋa mu nii ba taa nfeeɛre fɛe a kpee Roma kade tɔ̄ mu, ba taa Poɔli maa bamu nii ba tii bamu obu mu akv, waa anaakɔpɔ̄ kliſa obilisa mu nii beeɛ tū mu ye obilisa Yuriyo abaa to. Nii o lī Owura lala Kayisa anaakɔpɔ̄ kubu mu to.

² Nu an taa ɔkɔl̄i lala mu nii ki lī Adaramitiyo kade tɔ̄, nii kii biti ki kpee Asiya ɔsuwɔle kabaafun kuku su kebuno. Nu Kamasedoniya-nyun Arisitako mu nii o lī Tesalonika mu gbaa tii ane su.

³ Imu lukaake mu, a naa dan Sidon kade tɔ̄. Nu anaakɔpɔ̄ kliſa Yuriyo waa Poɔli adanbirasa, sa mu ɔkpa fɛe o naa wu mu kyemine ana, ke o nyę nkycet̄ lī bamu ase.

⁴ Nu an lu tutɔ̄ bɔla ɔpu su, lī fɛe afuu mu imaa daa i gyanya ane su mu, an bɔla kpee Sipuru kifintin mu ase katin mu nii afuu mu a man bułv̄n.

⁵ A maa bɔla ɔpu su naa kara Kilikiya ye Panfiliya, nu a naa dan Mira mu nii ki bu Lisiya ɔsuwɔle su mu.

⁶ Tutɔ̄ nu anaakɔpɔ̄ obilisa mu wu ɔkɔl̄i lala ku mu nii ki lī Alekisandiya kade tɔ̄ kii kpee Itali. Nu o taa ane naa waa kumu tɔ̄.

⁷ Nu an nate nkyu su bwahn-bwahn gyii nkɛ nkyu nii i waa ɔlun sa ane, poysi nii an naa fuu Kinido. Lī fɛe afuu mu i maa man sa ane ɔkpa su mu, an bɔla naa tiri Kereti kefintin mu, nu a naa Salimone kade tɔ̄.

⁸ A maa naa an kara an kyon nbuno-nbuno su mu, an kpine poysi nii an ba fuu katin mu nii beeɛ tū ikv̄l̄i lala ɔdankpa Danbirasa, nu ki bu tiri Laseya kade.

⁹ Lī fɛe an maa kyereɛɛ ɔkpa tɔ̄ gaa su mu, nu kɔno-ŋmina saŋa maa kyon mu, nkyu su kibola waa kufuu. Imu su Poɔli da bamu amu to tɔ̄we bamu ye,

¹⁰ "Anyin, n wu fɛe ane ɔkpa mu nii an kpee fale, ii biti i biya kumu libi, ye gyerebi lī ɔkɔl̄i lala mu ye kumu ɔsula. Nu ane gbaa ane an man lu."

¹¹ Amaa anaakɔpɔ̄ obilisa mu o man nu Poɔli asin mu, ɔkɔl̄i wuya mu ye kumu ɔkpa ɔkaapuru ase nii ee nu.

¹² Lī fɛe ikv̄l̄i ɔdankpa manja man bułv̄n sa awɔɔ saŋa. Nu bamu gaalaagaa ba tɔ̄we kyula ye ba kpan bamu n-yii ke ba fuu Fonike. Tutɔ̄ ikv̄l̄i ɔdankpa mu i bułv̄n sa awɔɔ saŋa. Fonike gye ɔdankpa nii ki de Kereti kefintin, mu nii ki kii akpilige kitiyɛ ye adii kitiyɛ nsana to.

*Afuu lala a tigi waa bamu
ɔpu su*

¹³ Saŋa mu nii afuu pii i daa i lī akpilige mu, asa mu be nyi fɛe ba nyę afuu mu nii bee biti. Imu su ba lēe kibulit̄ mu nii ki kitäa ɔkɔl̄i lala ki yla, nu ba kyaga bamu ɔkpa su ba naa Kereti ikkaa su ikkaa su.

¹⁴ Amaa i man kyereɛɛ nii afuu bułv̄nsa akv, i daa apaa mu nii beeɛ tū ye Adī ye Kyow̄e kilī afuu. Nu i daa lī kefintin mu su.

¹⁵ Saŋa mu nii ane ɔkɔl̄i i gyanya afuu mu, ɔkɔl̄i mu man bila ee taale ee kpee ansi to. Imu su an yegɛ ane n-yii sa afuu mu, nii i sii i su ane i naa.

¹⁶ Nu i sula ane naa lī kifintin pii mu nii be tū ye Kuda, nu kii kun afuu mu gberɛɛ. Nu i waa ɔlun sa ane poysi nii an taale kitaa ɔkɔl̄i pii mu nii kılala mu ki bıte mu.

17 Anyin mu ba maa nyε ɔkulu-pii mu, ba taa kumu waa kulala mu to, nii ba taa ife ɿmina kyaaboo ɔkulu lala mu kinkin. Nu i waa bamu kufuu fee afuu mu ii biti i sula bamu naa wɔtε Libiya kikyafa. Imu su ba bɔɔ abaala mu, nii ba yegε nii afuu mu i sii i su ɔkulu mu i naa.

18 Afuu mu i maa nyanla ane kanin mu, kayi ki maa ke mu, ba piili bee lees ɔkulu mu to isula bee tuu nkyu mu to.

19 Imu kake sasapu mu, ba taa bamu abaa bee lees ɔkulu mu gbaa-gbaa to ats bee tuu nkyu mu to.

20 An gyii nke gaalaagaa yegε a mee wu kyowε abee akyikpebi, yegε afuu mu mɔɔ i san i daa kanin. Imu su ane ɔkumaa nimi man bila o su tamaa fee o su nkpa.

21 A maa kyina akun nke gaalaagaa nimi yegε a mee gyii sehn mu, nii Poohi kusun yile bamu nsana towe ye, "Anyin, fan daa nu me katowε ye an man lu Kereti mu, naafoo fale awurufo ye gyerebi nimi man din ba ane su.

22 Amaa n towe fane fee fan nyε kokoło, fane ɔku mee ye o sii to, amoo ɔkulu mu nkun ii biti o nyita.

23 Lu fee ndee kagyanbwe, Ibwaare mu nii n gyε mu lees, nii n sun me mu, mu kaboo ba yile me ase.

24 Nu o towe ye, 'Poohi, man waa kufuu. I dan i gyε fee fu naa yile Owura lala Kayisa ansi to. Nu fo su mu, Ibwaare taa bamu nii be tii fo su fale kpini nkpa sa bamu'.

25 Imu su anyin, fan nyε kokoło. N koole Ibwaare gyii fee kuto kumaa mu nii o towe me mu, kanin nii ee biti o waa.

26 Amaa i waa kanan kumaa afuu mu ii biti i sula ane naa dan kefintin ku su.

Awurufo kigyi ɔpu mu su

27 "Nu a maa gyii nke kudu ana, yegε i san i su ane u kyaa u bɔɔ Adiratiki ɔpu mu su. Kiyiridi sajia mu, ɔkulu mu to kusun awaapu mu, i waa bamu fee bee nin bee tire kidenbi.

28 Nu ba lees ofe kalasa tuu katun mu nii ba gyan nkyu mu su mu, nii ba wu ye tutɔ ɔnye bunkyin gyε abaa nswi to adunyo. Ba maa bila nin ba ansi to gberere mu, ba bila tuu ɔfe mu wu fee tutɔ ɔnye gyε abaa nswi to kudu anu.

29 Nu i waa ane kufuu fee akuto an biti a naa wɔtε afule-buu fee. Imu su nii ba lees abiito ana mu nii u kitaa ɔkulu u yile mu, tuu nkyu mu to, nii ba kule kabwaare-kule fee kayi ki ke bamu.

30 Nu ɔkulu mu to kusun awaapu mu ba maa paa fee ba sile lu ɔkulu lala mu to. Imu su ba lees ɔkulu-pii mu gyaga ɔpu su, bee pina fee bee biti ba nna lees abiito mu aku ɔkulu mu ansi to.

31 Nu Poohi towe anaakɔpu ɔbilisa mu maa anaakɔpu mu ye, fee nii anyin animi ba man kyina ɔkulu lala mu to bire, fan mee ye fan nyε nkpa.

32 "Imu su anaakɔpu mu ba kitaa ife mu nii i su ɔkulu-pii mu to mu tiye to. Nu ba yegε kumu to nii ki kyon."

33 Nu imu kibwayike ase mu, Poohi tutɔbamu ase ye be gyii agyito. Nu o towe bamu ye, "Fane nke kudu ana nimi nii fan te ye kafon, yegε sehn mee loo fane nno to, nii fan te ye akun."

34 Imu su n kule fane nii fan kusun gyii agyito, ke fan nyε olon. Fane to ɔkulon kinyinibi kulin gbaa mee ye ki foyi."

³⁵ Poco maa tōwe nīmu kamaa mu, o taa bodobodo nū o taa afwaala sa lbwaare bamu ansi tō. Toto nū o gya bodobodo mu tō pilii ee we.

³⁶ Nū bamu kpini nkolo n tuye bamu, nū əkumaa nīmu gyii agyito.

³⁷ Nū ane mu nū an bu əkulu lala mu tō mu, an gye asa alafa anyo ye adusunyo ye asiye (276).

³⁸ Sanja mu nū ba gyii ȳme mu, ba lee ibocata tō agyito mu tūn ɔru tō, ke əkulu mu o kusaa oduu.

Əkulı lala mu kiboyi

³⁹ Kayi maa ke mu, ba man taale bii kebungo mu. Amaa ba wu kidenbi ku nū ki gye kikyafa. Nū ba waa bamu nfēere fee nū bee taale mu, ba taa əkulı lala mu naa dan toto.

⁴⁰ Imu su ba tīje ife mu nū i su abilito mu nū i kitaa əkulı lala mu tō i yile mu waa ɔru mu tō. Nū opula maŋa tō mu, nū ba sanje ife mu nū i su iyu mu nū be su be kaapu əkpa. Toto nū ba ȳmina kitaa lala mu nū bee tū kumu ye abaala əkulı mu kono ase sa afuu, ke afuu mu a sula bamu i kpee kebungo.

⁴¹ Amaa əkulı lala mu kase tō naa wōte kikyafa. Nū kumu ansi tō mu ki man bila ki taale ki biliŋi. Nū apaa a daa kumu kamaa tō mu gye-gye tō.

⁴² Nū anaakopo mu ba waa bamu nfēere fee ba mōo obu atiipu mu, ke ba man nyę tīye nkyu to silē.

⁴³ Amaa anaakopo əbilisa mu, biti fee o molige Poco. Imu su o man sa bamu əkpa ke ba waa bamu nkolo biti. Nū o tōwe bamu nū be nyi nkyu kitue mu ye, ba gyankpaa fugi tīye tō ke ba tīye lii kpee ofuli su.

⁴⁴ Nū bamu nū ba san mu, ba taa bamu n-yi bun-bun itaaboo diye-diye su. Nū aku mōo ba taa bamu n-yi bun əkulı iyu boyisa mu su. Kanin nū i sula əkumaa nīmu naa dan ye alanfitya.

28

A maa fuu Malita kifintin su

¹ A maa fuu kifintin mu su ye alanfitya nū, an bii fee bee tū kumu ye Malita.

² Kifintin mu su nde abi ba waa ane nsa-nsa koole ane abaa anyo. Bulayi maa da nū awoo a bu to su mu, ba deela fulon sa ane ye a wule.

³ Nū Poco naa kuvla ngya o ba waa fulon mu tō. Maa taa ngya mu ee waa fulon mu tō mu, nū fulon mu awulawula i maa wiili kūnanse mu, nū o dun Poco kibaa yegé o kyole su.

⁴ Sanja mu nū kifintin mu su nde abi ba wu kūnanse mu maa kyole mu kibaa su mu, nū ba tōwe abaa ase ye, "Onyin nīmu biti o baa o gye əmōcupo nū. Li fee maa nyę nū o li ɔru mu tō gbaa mu, əmūnī ee ka alibi aks mu mēe ye o yegé o nyę nkpa."

⁵ Amaa Poco maa ȳmanyān kūnanse mu tūn fulon mu tō mu, sehñ man waa mu.

⁶ Nū asa mu ba fe nfēere fee Poco ii biti o punja abee o tīye opula maŋa tō ke o wu. Amaa ba maa gyoo naa fuu sanja ku nū ba wu fee sehñ man waa Poco mu, ba kyeege bamu nfēere, nū ba tōwe ye, o gye ədakpa ku nū.

⁷ Kanin kifintin maŋa su əkisuru mu nū bee tū mu ye Pubilo su kase nū ki bu tiri katin mu nū an yile mu. Onyin mu waa ane nsa-nsa, nū o koole ane mu kikpaa su, kitaa ane kifo nke nsa.

⁸ Sanja maa Pubilo mu-se de ee lo kibirima yegē ee kyaale. Nii Poɔ̄lī naa loo taa mu abaa gyaga mu su, kule kabwaare-kule, nii o nyé alanfiya.

⁹ Inimū i maa waa kanin mu, nii kifintin mu su alɔ̄pū mu kpini ba ba Poɔ̄lī ase nii ba nyé alanfiya.

¹⁰ Lii kanin su ba taa beerees sa ane ɔ̄kpa kumaa nimu su. Nii sanja maa fuu fee a lii tuto mu, ba kee ane ato mu nii i tiri sa ane.

Poɔ̄lī naa fuu Roma

¹¹ A maa kyina tuto ibwaayi ısa kamaa mu, a naa loo ɔ̄ku lala mu nii ki lii Alekisanda nii ki ba sii tuto awɔ̄o sanja mu. Ba kyan ıdakpa nbwaara-bii mu gyaga kumu su.

¹² A maa lii tuto mu, an naa yile Sirakusi kade to, nii an gyii tuto nke nsaa.

¹³ Lii tuto mu, an naa fuu Regiyo kade to. Lukaake mu afuu a da lii akpilige, imu su kake nyɔ̄sapu mu, an naa fuu Putoli kade to.

¹⁴ Tuto maŋa nii an wu akɔ̄ole-gyipu aku, nii ba tɔ̄we ane ye a ba kyina bamu ase nke nsuno. Fale nii an nate naa fuu Roma.

¹⁵ Akɔ̄ole-gyipu mu nii ba bu Roma ba maa nu fee an ba mu, ba kusu ba gyaŋa ane. Aku ba nate kanin ba gyaŋa ane Apiya Kigya opula, nii aku moɔ̄ ba ba gyaŋa ane ɔ̄fυntekpa asa opula mu to. Poɔ̄lī maa wu bamu kanin mu, o fwaala lbwaare, nii mu kokolo ki tye mu.

¹⁶ An maa fuu Roma mu, ba sa Poɔ̄lī ɔ̄kpa fee maa ɔ̄naakɔ̄pu mu nii ee kii mu su mu ba naa kyina ntin mu nii mu Poɔ̄lī ii biti.

Poɔ̄lī tɔ̄we abwaaresin

Roma kade to

¹⁷ Nke nsa kamaa mu, Poɔ̄lī ti Gyiwu abilisa mu nii ba bu tuto mu ba sare. Nii o tɔ̄we bamu ye, "Me toomaa ana Gyiwu abi, amaa n maa man waa ane asa alibi aku gbaa, nii man nyita ane naana ana nbara mu, ba kutaa me naa tii Gyerusalem, nii ba taa me waa Roma abi abaa to.

¹⁸ Amaa Roma abi ba maa gyii me asin mu, ba waa nfeere fee ba yegē me, lii fee ba man wu alibi mu nii n waa nii i dagaa ba moɔ̄ me.

¹⁹ Sanja mu nii Gyiwu abi ba kina fee ba man yegē me mu, nii i nyan me, nii n taa asin mu ba Owura lala Kayisa ase. Amaa i man gye fee n biti n ba ti me asa ntale nii.

²⁰ Fale asin nimu su nii n tii fane, ke n lee asin mu kase sa fane. Lii ɔ̄mu nii Isirayı abi kpini ba su tamaa mu su mu, nii ndaga ba ɔ̄mina me agbeeleeabi."

²¹ Nii ba lee kɔ̄n yé, "An man nyé ɔ̄wule lii Gyudeya lii fu su. Nii ane birisa ana mu nii ba lii tuto mu ɔ̄ku man ba waa adiboyi-sin, nii ba man tɔ̄we asin libi ku lii fu su.

²² Amaa ane Gyiwu abi an biti an wu fu nfeere. Lii fee an nyi fee kubu mu nii fu bu kumu to fale, katun kumaa nimu asa bee tɔ̄we bee yili kumu."

²³ Gyiwu abi mu ba yila kake ku, ke ba maa Poɔ̄lī ba gyaŋe. Kanin kake maŋa maa fuu mu, bamu asa damante ba kpee katun mu nii Poɔ̄lī te mu. Lii nyenyenfuu naa fuu kalaatipwe mu, o kpan mu n-yii tɔ̄we bamu lbwaare kuwura-gyii mu asin. O bɔ̄la Mosesi nbara ye lbwaare atɔ̄wepu iwbole mu su kaapu bamu lii Yesu su ye, ba kɔ̄ole mu gyii.

²⁴ Nii aku ba kɔ̄ole asin mu gyii, amaa aku moɔ̄ ba man kɔ̄ole gyii.

²⁵ Sanja mu nii Poɔ̄lī tɔ̄we asin mu laalaalnwé mu, asa mu ba gyii abaa imɔ̄ore, nii bamu kpini ba yaase to. Asin mu nii Poɔ̄lī tɔ̄we mu i gye fee,

"Kayaayu Kyirekyire mu bɔla Ibwaare ɔtɔwepu Isaya su tɔwe kesintin sa fanɛ naana ana ye,

²⁶ 'Kpe asa anumu ase naa tɔwe bamu ye,

"Fen biti fan nu asin, amaa fan mɛɛ ye fan nu kase.

Fen biti fan kui ke fan kui, amaa fen mɛɛ ye fen wu."

²⁷ Lui fɛɛ asa anumu nkɔlo i budu,

nui bamu asu a bɔlvu,

nui ba kitaa bamu ansi bun su.

Nui i man gye kanin su mu,

naafɔɔ bamu ansi ii biti i wu, ke bamu asu a nu,

ke ba byua bamu nkɔlo kase,

ke ba biliŋi ba me ase ke n kye bamu.' "

²⁸ "Kanin su n biti fan bui fɛɛ, Ibwaare taa mu kamɔlige mu naa sa bamu nui ba man gye Gyiwu abi, nui bee biti be nu mu."

²⁹ Pɔɔl maa tɔwe asin numu kamaa to mu, Gyiwu abi mu ba kʊsu lui ba gyii abaa imoore.

³⁰ Pɔɔl kyunna kkpaaara mu nui o kɔɔle nui ee ka kumu su kukɔ nsu nnuy laalaamuu. Nui ee kɔɔle ɔkumaa mu nui ee ba ee bɔɔ mu su mu.

³¹ O yule kinyin tɔ ee tɔwe Ibwaare kuwura-gyii mu asin, nui ee kaapu asin lui Yesu Krisito su, yegɛ sehn man tii mu ɔkpa.

Ѡѡւේ මු නූ පෝති ක්‍රුත්‍රා නා ජා Roma abi

Afwaala ye kabwaala asin

1 Me, Poothi i kyurco oowale nimu n sa fane. N gye Yesu Krisito kuyaafole mu nu o tu me ye n ba waa mu osunpu, nu o lees me yila ye n ba towe Ibwaare asin danbirasa mu.

2 Ibwaare wula da mu koko lo su, bolla mu ataweru su nu ba kyurco asin danbirasa nimu waa Asinkyan yilasa Kyirekyire mu to.

3 Asin mu i towe i lu ane-Nyiripe Yesu Krisito su, nu o gye Ibwaare mu-bii, nu ba kuvge mu nyimisa lu Owura Dawidi kinaana to.

4 An-e-Nyiripe Yesu Krisito mu nu Ibwaare Kayaayu Kyirekyire olon mu kyinji mu li lewu to, lees mu kaapu fee mu i gye Ibwaare mu-bii mu.

5 Lu mu ye mu kitu su Ibwaare sa ane kabwaala, nu o waa ane Krisito kusun asunpu, ke a towe kaapu bamu nu ba man gye Gyiwu abi, ke ba nu asin mu kase ke ba koole Krisito mu gyii.

6 Nu fane gbaa fane fan tii bamu nu Ibwaare tu ye ba be bilinji Yesu Krisito lees mu su.

7 Imu su nu n kyurco oowale nimu n sa fane mu nu fan bu Roma, nu Ibwaare ii su kebiti sa, nu o tu fane ye fan ba waa mu lees mu. N fwaala fane, nu n kule kabwaala ye kayi-yuuli mu nu ki li ane-Se Ibwaare ye ane-Nyiripe Yesu Krisito ase mu ki ba fane su.

Poothi ii biti Roma kikpe naa towe Abwaaresin

8 Kuto mu nu ki gyankpaa mu i gye fee, fane kpini su mu, n bolla Yesu Krisito su n su afwaala n sa me Ibwaare, lii fee asa bee towe fane Ibwaare kikcole-gyii nimu asin dulinyaa to katun kumaa.

9 Ibwaare mu nu n taa me koko lo kpini n sun mu, nu n towe Mu-Bii asin danbirasa mu, i gye mi kesintin ogiyipu fee saja kumaa n nyinji fane su, me kabwaare-kule to.

10 Nu n kule kabwaare-kule saja kumaa nimu fee nu Ibwaare kan kyula mu, o bugi okpa sa me nbuñbu ke n ba bco fane su.

11 Lu fee mi ansi i de fane su fee n ba wu fane, ke n taa Ibwaare Kayaayu to kakae ba sa fane, ke i waa fane olon fane kikcole-gyii to.

12 Imu i gye fee a kpan ane n-yi ke a taa kikcole-gyii mu nu an bu kumu to fale kye abaa to.

13 Me birisa ana akcole-gyipu, n biti fan bu fee n ymina lui fine kpini fee n ba fane ase. Amaa ba li halu ndaga kuto ku kii tii me okpa. N biti kanan mu nu n waa ke n nye aku li fane ase tutu to ba ba koole Yesu gyii, fee kanan mu nu n nye aku li bamu nu ba man gye Gyiwu abi mu to mu.

14 Nu i de sa me fee n towe asin danbirasa mu sa bamu nu be nyi iwole ye bamu nu ba man nyi iwole, bamu nu ba gye anyaasinpuy ye bamu nu ba gye amelensipu.

15 Kanun su nu mi ansi i payi fee n ba towe asin danbirasa mu sa fane mu nu fan bu Roma mu gbaa.

16 I man su me ipeeli li asin danbirasa mu su, lii fee imu i gye Ibwaare olon mu nu u sa oza kumaa mu nu o koole gyii mu kamolige. Gyiwu abi mu i gyankpaa koole gyii, ye bamu nu ba man gye Gyiwu abi mu gbaa.

17 Lii fee asin danbirasa mu to mu, i lee kaapu kanan mu nii Ibwaare i waa nii ane ikpa i kyiigi mu ansi to. Ikpa kyiigisa numu npili ye imu laalaaluwé kpini i yile sa kikoole-gyii, fee kanan mu nii ba kyurco yula ye, "Kikoole-gyii to nii ikpa kyiigisa wuya ii biti o nye nkpa."

Ibwaare agbu li alibi su

18 Ibwaare lee mu agbu lii svsv kaapu asa mu nii bamu ikpa i man kyiigi ye alibi awaapu mu nii ba taa bamu alibi tii kesintin mu okpa.

19 Nii Ibwaare bii te bamu asu, lii fee kuto mu nii ba taale bii li Ibwaare su mu, Ibwaare gbaa-gbaa i lee imu ifuli kaapu bamu.

20 Lii koo saja mu nii Ibwaare tuu dulinyaa mu, o bøla mu ato tuusa mu su lee mu keduli mu nii a mee taale taa ansi wu mu kaapu nyumisa. Imu i gye mu ɔlon mu nii i man su ɔkaa, ye mu keduli mu nii kimbo su nii o gye Ibwaare kesintin mu. Imu su ɔmu nii o man koole gyii mu, man su koo nii o lee.

21 Ba nyi Ibwaare maa bu to, amaa ba man su bonyaa abee afwaala bee sa mu. Amaa nfere danbirasa ku i man bla i bu bamu to, nii bamu nkolo to i biliŋi kitentenbiri.

22 Ba ye bamu i gye anyaasinpoo, amaa ba gye amelensipu nii.

23 Nii ba biliŋia Ibwaare mu nii o bu to kakpaa mu bonyaa ba su bee sa ato mu nii ba poŋi imu fee anyimisa, nbwiibi ye atobwaaya ye atobwaaya kpiisa.

24 Imu su Ibwaare lee mu ansi yegé bamu, nii ba taa kigyagaa bee waa bamu nkolo biti, nii bee waa kigyagaa libi maŋa bee ḥaabaa abaa.

25 Lii fee ba taa Ibwaare kesintin mu kyere antijesa, nii bee sun ato mu nii Ibwaare tuu mu, lan yegé mu Ibwaare mu nii o tuu imu mu, nii i dagaa fee a yin mu saja kumaa mu. Amen!

26 Lii inimoo su Ibwaare lee mu ansi yegé bamu sa ba maa bamu kigyagaa ipeeli, akyii ba yegé anyin ase kade nii ba sii bee de ye bamu birisa ana akyii yegé i man gye Ibwaare okpa su.

27 Kanin okpa maŋa su nii anyin gbaa ba biti ba yegé kade ye akyii, nii kide ye bamu birisa ana anyin i su bamu ɔbulé, nii bee waa apeeli-sin be de ye abaa, nii ba nye kigyagaa mu kusu bii te lii bamu gbaa-gbaa bamu kayii-wole to.

28 Lii fee kanan mu nii ba kina Ibwaare kibii lii bamu nfere to mu, imu su nii Ibwaare yegé bamu nfere bɔrobɔrɔ sa bamu, ke ba waa ato mu nii i man dagaa ye ba waa.

29 Nii i yegé nii ba kyaga su bee waq asun libi, kensi payi libi, kikisi libi, kumco, kamco-re-gyii, npina, kikii ansi waa asun libi ye asa kukuli,

30 kitin antijesa gyaga asa su, Ibwaare akisipu, asa kisaale, n-yii kikaapu, alala-sin, okpa pɔpwé su kitaa waa alibi, bee waa kusu to ɔlon bee sa bamu-nyi ana ye bamu-se ana.

31 Ba man su nfere, ba man su kesintin, ba man su kebiti sa asa, be mee su asa su.

32 Yegé be nyi fee Ibwaare nbara mu u towé ye, okumaa mu nii ee waa fale alibi mu, dagaa lewu gbaa mu, amaa man gye fale ato nimoo nkun nii bee waa, ba bila bee towé bee yile bamu nii bee waa kanin mu kamaa.

¹ Imu su fu kumaa mu nii fii bun fu birisa kwpwe mu, fu man su kono fu lee. Nii fu kumaa mu nii fu bun fu birisa kwpwe mu, fu bun fu n-yii gbaa kwpwe nimu, lii fee ngbaa fu fii waa alibi kvlun maaja.

² Amaa an nyi fee lbwaare kwpwe mu nii o su sa bamu nii bee waa kanin ato libi mu, i de kesintin okpa su.

³ Imu su fee fu nyumisa, fu kan fii bun fu birisa ana kwpwe, yegé ngbaa fu fii waa alibi kvlun maaja mu, fii fe nféere fee fii taale sile lii lbwaare kwpwe kibun mu to abee?

⁴ Abee fu bun ansi lii kidanbirasa mu nii lbwaare i waa ee sa fu fee maa nyé kókólo ee sa fu ye maa su kenyiita sa fu? Fu man nyi fee lbwaare i waa adanbirasa anumu kpini ee sa fu ke i kye fu to ke fu yegé alibi kiwaa?

⁵ Amaa lii fu kusu to olun ye alibi ki mée yegé kiwaa su mu, fu kula kusu biiye sa fu n-yii fu gyoo lbwaare agbu lala mu kake mu nii ee biti o lee kaapu alibi awaapu mu kesintin katalé mu to.

⁶ lbwaare ii biti o ka oza kumaa nimu kuko kanan mu nii i dagaa mu lii ato mu nii o waa mu su.

⁷ Nii bamu nii ba su kenyiita bee waa kidanbirasa, bee biti lbwaare bonyaa ye beerees ye nkpa mu nii i man su okaa mu, bamu ii biti ba nyé nkpa kakpaa.

⁸ Nii asa mu nii bee kii bamu nkun lee, nii ba kina kesintin asin mu kunu nii bee waa asun libi mu, lbwaare agbu ii biti i ba bamu su ke o man su bamu kuvwee.

⁹ Nii awurufu ye kayiyees ii biti i ba asa mu nii bee waa alibi mu kpini su. Ii biti i gyankpaa ba Gyiwu abi su, ye bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu gbaa su.

¹⁰ Amaa bonyaa ye beerees ye kayi yuuli ii biti i ba sa asa mu nii bee waa adanbirasa mu kpini, nii Gyiwu abi mu ii biti ba gyankpaa ye bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu gbaa.

¹¹ Li fee lbwaare man su nmeege to.

¹² Bamu nii ba man nyi Mosesi nbara, nii ba waa alibi mu, bee biti ba wu, nii i man gye ye ba maa kina Mosesi nbara mu kibuu su. Nii bamu nii be nyi Mosesi nbara mu, nii ba lii umu to waa alibi mu, kanin nbara maaja nii bee biti ba taa bun bamu kwpwe.

¹³ Li fee man gye bamu nii be nyi Mosesi nbara mu, nii lbwaare u kii fee ba man gyii kwpwe, amaa bamu nii bee waa nbara mu awaasa mu, bamu nii lbwaare ii wu fee bamu ikpa i kyiigi.

¹⁴ Nii bamu nii ba man gye Gyiwu abi nii ba man su Mosesi nbara, amaa bee waa ato mu nii i kyina nbara mu su mu, ba man su nbara mu bire, amaa nbara kesintin i bu bamu to.

¹⁵ I yegé nii bamu awaasa i kaapu fee bamu nkolo to mu, be nyi nbara mu. Nii bamu nféere to gbaa i gyii bamu kesintin, lii fee bamu nféere to i kaapu ye inmu i boron nii inmu fale i man boron.

¹⁶ Nii kanin maaja nii ii biti i ba waa kake mu nii lbwaare ii biti o bola Yesu Krisito su taa nyumisa asiiri to awaasa gyii bamu asin, fee kanan mu nii asin danbirasa mu nii n towe mu i kaapu mu.

Giywu abi ye Mosesi nbara

¹⁷ Nii fii towe ye fu gye Gyiwu nyumisa, nii fu taa fu n-yii tuu Mosesi nbara mu su, nii fii kaapu fu n-yii fee fu gye lbwaare lee.

¹⁸ Nii fii towe ye fu nyi lbwaare kebiti, lii fee fu bula Mosesi nbara mu, nii fu nyi ato mu nii i boron.

19 Nii fii tōwe ye fu i gye agyaatanapu ıkpa əkaapuru, nii fu i gye əmu nii ee kaapu bamu nii ba bu kitentenbiri to mu fitula.

20 Nii fii tōwe ye fu i gye amelensipu ətōewaapu, ye nbii wuribi əkaapuru. Nii fu nyi Mosesi nbara mu, nii imu to nii kinyi ye kesintin mu bu.

21 Nii fii tōwe ye fii kaapu fu birişa ana asansa, nii mīne i waa nii fii mæs kaapu fu n-yii? Fu tōwe abwaaresin ye, keyu man bürön, yegē fōo fu fii yuuri ıdakpa ato fii lii ıdakpa isunkpa ibu to.

22 Nii fii tōwe ye asa ba man lii bamu-ka ana abeebamu-kuli ana kamaa mu, nii fōo fu fii mæs lii fu lee kamaa? Fii kisi ıdakpa kusun, yegē fōo fu fii yuuri ıdakpa ato fii lii ıdakpa isunkpa ibu to.

23 Fu mu nii fii kaapu fu n-yii ye fii nyi Mosesi nbara mu, man gye fu i gyila Ibwaare ipeeli fee fu maa nyita nbara mu?

24 Fee kanan mu nii Asinkyan yilasa mu i tōwe ye, "Lii fane Gyiwu abi su mu, bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu bee tōwe asin bee nyita Ibwaare kitii."

25 Fee nii fen kan buu Mosesi nbara mu, kanın bire fu oduu katin mu su tōno. Amaa nii fu tin fu oduu nii fu mee buu nbara mu bire, i du nii fee fu maa man tin oduu mu.

26 Nii əmu nii ɔ man tin oduu nii ee waa kuto kumaa kyeekyee fee kanan mu nii Mosesi nbara mu i kaapu mu, mīne i waa nii Ibwaare mæs ye eetaa mu fee əmu nii ɔ tin oduu?

27 Imu su ɔ man tin mu oduu, yegē ee waa kuto kumaa kyeekyee fee kanan mu nii Mosesi nbara mu i kaapu mu, ee biti o bun fu mu nii fu gye Gyiwu obii, nii fu tin fu oduu, nii fu nyita nbara mu kwpwe.

28 Lii fee i man gye kayi-wule to ato awaasa i waa əku Gyiwu obii gbaa-gbaa, nii oduu katin mu, man gye kayi-wule to ato waasa nii.

29 Amaa əmu nii ɔ gye Gyiwu obii kesintin mu, mu kokoł to i kaapu, nii oduu katin mu i gye kokoł awaasa mu nii Kayaayu mu i waa, man gye Mosesi nbara mu i waa. Kanın əsa manja i nyę kiyin lii Ibwaare ase man gye nyimisa ase.

3

Ibwaare i gye kesintin wuya

1 Imu su nii əku kan tōwe ye ɔ gye Gyiwu obii mu, mīne tōno nii ɔ nyę lii to? Abee mīne tōno i bu oduu katin to?

2 ɔkpa kumaa su tōno bu to. Lii fee tōno mu nii ki gyankpaa i gye ye, Gyiwu abi mu abaa to nii Ibwaare taa mu kono to asin mu waa.

3 Nii i kan ba fee aku ba man su kikoole-gyii mu, bamu kuman koole gyii mu, i taale yegē nii Ibwaare ɔ man waa kanan mu nii ɔ tōwe yila mu abee?

4 Ayee! I mæs ba kanın. Amaa nii nyimisa kumaa gye antiñesa wuya mu, Ibwaare bire san ɔ gye mu kesintin wuya, fee kanan mu nii ba kyurco waa Asinkyan yilasa mu to ye,

"I dagaa fee fu Ibwaare asin tōwesa i maa lee fu kesintin kaapu, nii ba kan pwii fu mu ke fu gyii asu."

5 A taa fee ane awaasa mu nii i man bürön, nii i lee kaapu fee Ibwaare awaasa i de ɔkpa mu, imee mu bire, nii ɔ bire ane kusun mu, an biti a tōwe ye Ibwaare man waa asin mu kyeekyee? (Kanan mu nii nyimisa i tōwe mu, nii n tōwe fale).

6 Ayee! Nii i gye kanin mu, nene nii Ibwaare ii biti o waa ke o tale dulinyaa?

7 Oku ii biti o gyii imoore ye, fee nii me antijesa i yeges nii Ibwaare kesintin ki lɔŋɔ lu ifuli mu, nii mu bonyaa mu tii su mu, minne i waa nii ee bun me kwpwe fee n gye alibi ḥwaapu?

8 Lii fale asin su mu, aku bee biti ba towe ye, "Fan yeges a waa alibi, ke asa ba wu Ibwaare adanbirasa." Asa mu nii bee towe fale asin nimu bee saale me ye me gbaa me n towe kanin mu, Ibwaare ii biti o bun bamu kwpwe fee kanan mu nii i dagaa.

Oku man bu to ye o man gye alibi ḥwaapu

9 Nene nii an biti a towe nimu? Ane Gyiwu abi an gye asa kpare an kyo bamu nii ba san mu abee? Ayee! N te wula towe fee Gyiwu abi mu ye bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu kpini alibi i gyii bamu su ɔlon.

10 Fee kanan mu nii Asinkyan yilasa mu i towe katin ku ye,
"Oku man bu to nii mu ikpa i kyiigi, halu ɔkulon gbaa.

11 Oku man bu to nii ee nu Ibwaare asin kase, nii oku man bu to o naa ee biti Ibwaare.

12 Nii ɔkumaa nimu kpeli mu ansi lu Ibwaare su,
nii bamu kpini ba man su kyaare,
nii oku man bu to nii ee waa kidanbirasa
halu ɔkulon gbaa.

13 Bamu nno to asin towesa i mooyee fee lewu.
Antijesa nkun i bɔla bamu nnandulu su.
Bamu nno to asin i du fee kinanse kubwe.

14 Bee towe asa nno, nii bamu nno to asin towesa i bulu.
15 Nyimisa kumoo man bu bamu osin.

16 Katin kumaa mu nii ba kpee mu ba yeges nii asa bee gyii gyerebi
nii bee wu awurufo.

17 Nii ba mæe yeges nii kayu yuuli ke ba asa to.
18 Nii ba man sile Ibwaare kpini-kpini."

19 To, an nyi fee asin kumaa mu nii nbara mu u kaaru mu, u towe u sa
bamu nii bee buu nbara mu. Imu su oku mæe nyeges sehn ye mæe mu
ɔ man waa alibi aku. Nii ɔkumaa mu nii ɔ bu dulinyaa to mu, Ibwaare ii
biti o bun mu kwpwe luu mu alibi su.

20 Lii fee oku mæe taale buu nbara mu lswé, ke Ibwaare o wu fee mu
awaasa i buron mu, Ibwaare ase. Nbara mu i de sa nin ke a wu ane alibi.

Kikɔɔle-gyii u biya ikpa kyiigi

21 Amaa nbunbuu bire Ibwaare lee okpa mu nii nyimisa o bɔla su ke mu
ikpa i kyiigi mu ase mu kaaru, nii i man gye nbara kibuu. Halu imu nii
Ibwaare atowepu ye nbara mu kpini i gyii imu kesintin Asinkyan yilasa
mu to.

22 Okpa mu nii Ibwaare i bɔla su, ke o wu fee asa ikpa ii kyiigi mu ase
mu, i gye ba maa kɔɔle Yesu Krisito gyii. Nii ɔkumaa nimu lee man kwii.

23 Lii fee okumaa nimu waa alibi nii ɔ pan Ibwaare bonyaa mu.

24 Lii Ibwaare kabwaala kakkee su mu, o bɔla Yesu Krisito kikɔɔle asa
yeges mu su, nii o kyula sa bamu fee bamu ikpa i kyiigi mu ase.

25 Nii Ibwaare lee Yesu Krisito ye o be wu lu asa alibi su. Mu nkalan
kukyeegye wuriye su mu, asa mu nii bee biti ba kɔɔle mu gyii mu, ke ba
maa Ibwaare nsana i lɔŋɔ. Nii kusu bunte mu nii Ibwaare ii biti o bunte

ane mu, Yesu yile ane ayaa to koole imu. O waa inimu nii ke o lees mu kesintin kaapu. Li fee bamu nii ba waa alibi didaa mu, o man bunte bamu asu.

26 O nyes kenyiita gyoo ba fuu Yesu Krisito kelewu mu nii o wu sa alibi mu. O bila lees kaapu fee mu awaasa i de okpa, nii ee yegese nii asa mu nii ba koole Yesu gyii mu bamu ikpa i kyiigi mu ase.

27 Mine kuto su nii an kaapu ane n-yii? Sehn man bu to. Mine i waa su nii a mees taale kaapu ane n-yii? Li fee man gye nbara mu kibuu i yegese nii Ibwaaare i wu fee nyumisa ikpa i kyiigi, amaa i li ane kikooles-gyii mu su.

28 Kuto mu nii an nu kase i gye ye nyumisa kikooles Yesu Krisito gyii su nii Ibwaaare i wu fee mu ikpa i kyiigi mu ase, amaa man gye nbara mu kibuu su.

29 Ibwaaare mu gye Gyiwu abi nkun Ibwaaare nin? O man gye bamu nii ba man gye Gyiwu abi gbaa Ibwaaare nin abee? Eehn! O gye bamu nii ba man gye Gyiwu abi gbaa Ibwaaare nin.

30 Ibwaaare gye okulon nin, imu su li kikooles-gyii su nii ee biti o wu Gyiwu abi mu fee bamu ikpa i kyiigi, nii li kikooles-gyii su nii ee biti o wu bamu nii ba man gye Gyiwu abi gbaa mu fee bamu ikpa i kyiigi mu ase.

31 Kanin su kikooles-gyii kunifu kyege nii nbara mu i bilini kyan abee? Ayee! I man de kanin. Amaa kikooles-gyii i yegese nii an buu nbara mu su kyeeekyee.

4

Abraham kikooles-gyii

1 Mine asin nii an biti a tewe li ane naana Abraham su? Mine i waa Abraham asin mu to?

2 Nii i kan i gye Abraham awaasa su nii Ibwaaare wu mu fee mu ikpa i kyiigi mu, naafco o su kuto mu nii o taa kaapu mu n-yii, amaa man gye Ibwaaare ansi to.

3 Mine nii Asinkyan ylala mu i tewe? "Abraham koole Ibwaaare gyii, li mu kikooles-gyii maaja su nii Ibwaaare kyula ye mu ikpa i kyiigi."

4 Nii osa mu nii ee sun kusun mu bee ka mu kuko nii, mu kuko ka mu ki man gye kakkee nin sa mu, amaa i gye mu kusun mu kuko nii bee ka mu.

5 Nii i man gye oku kusun mu nii ee waa su, amaa maa koole gyii fee i gye Ibwaaare ii yegese nii alibi owaarpu mu nii ba koole Yesu gyii mu bamu ikpa i kyiigi mu, bamu kikooles-gyii mu i yegese nii Ibwaaare i koole bamu kyula fee bamu ikpa i kyiigi.

6 Inimu nii Dawidi gbaa wula tewe ye kumu okon wuya i gye osa mu nii Ibwaaare kyula fee mu ikpa i kyiigi nii i man gye mu awaasa su. Nii Dawidi tewe ye,

7 "Kumu okon wuya ana i gye asa
mu nii Ibwaaare taa bamu alibi kee bamu,
nii o fwii bamu alibi li bamu su.

8 Kumu okon wuya i gye osa
mu nii Onyiripre Ibwaaare man bila ye o nyinji mu alibi su."

9 Kumu okon mu nii Dawidi tewe mu asin mu, i gye sa Gyiwu abi nkun nin, abee ye bamu nii ba man gye Gyiwu abi gbaa? Nii an wula tewe ye, Abraham koole Ibwaaare gyii, nii mu kikooles-gyii maaja su nii Ibwaaare kyula ye mu ikpa i kyiigi.

10 Saŋa moɔ tɔ nii inimoo i waa sa mu? Saŋa mu nii o tin oduu mu abee saŋa mu nii o man piita tin oduu mu? I gye saŋa mu nii o man piita tin.

11 Abraham oduu katin mu gye sinkaala nii, nii i kaapu tɔ fée mu kikcœle-gyii su nii saŋa mu nii o man piita tin mu oduu mu, nii lbwaare kyula ye mu ikpa i kyiigi. Kanun su mu i gye asa kpini mu nii ba kœle gyii nii ba man piita tin bamu iduu mu kpini bamu-se, nii i yegé nii lbwaare kyula ye bamu ikpa i kyiigi.

12 Nii o bila o gye bamu nii ba tin iduu mu bamu-se, man gye ba maa tin iduu su, amaa lii fée bamu gbaa bamu, ba maa naa kikcœle-gyii okpa kulan mu nii ane naana Abraham nate su poŋi nii o tin oduu mu.

13 Ibwaare da mu kœkœlo su sa Abraham maa mu anaana-bii ye bee biti ba baa ba gye dulinyaa to kapatye agyipu. Falé kœkœlo su kida mu man gye nbara mu kibuu su, amaa lii mu kikcœle-gyii su nii lbwaare kyula ye mu ikpa i kyiigi mu ase.

14 Nii bamu nii ba kan bee buu nbara mu, i gye dulinyaa kapatye agyipu bire, kanin bire kikcœle-gyii mu ki gye kyan, nii kœkœlo su kida mu man su kyaare.

15 Lii fée bamu nii ba foŋi nbara mu, bee nye lbwaare kusū bire. Amaa nii nbara i man bu tɔ mu, nbara kifoyi gbaa man bu tɔ.

16 Imu su lii kikcœle-gyii su nii asa bee nye kuto mu nii lbwaare da mu kœkœlo su sa bamu mu. I gye kabwaala kakéé sa Abraham kinaana tɔ. I man gye bamu nii bee buu nbara mu nkun, amaa ye bamu nii ba kœle gyii gbaa fée kanan mu nii Abraham kœle gyii mu. Lii fée mu i gye ane kpini ane-se.

17 Fée kanan mu nii ba kyvrcɔ yila mu ye, "N waa fu ose sa ndendemande kpini." Ibwaare ase mu Abraham i gye ose sa ane kpini. Abraham kœle lbwaare mu nii ee kyinji alewupu ee ba nkpa tɔ mu gyii, nii lbwaare ee sa alewupu nkpa. Nii kuto mu nii ki man wula ki bu tɔ mu, mu i yegé nii kii ba.

18 I maa du fée tamaa man bu tɔ gbaa mu, Abraham kœle gyii nii o su tamaa. Nii o ba waa ose sa ndendemande gaalaagaa fée kanan mu nii lbwaare tɔwe mu ye, "Kanin nii fu anaana-bii bee biti ba ba nye akyo fée akykpebi."

19 Abraham gyii fée nsu kiliſa nii o nyi mu kayi-wule ki maa poɔ. Nii mu-ka Sara gbaa bile nii o man kuvuge ki. Lii inimoo kpini su Abraham kikcœle-gyii ki man yoo.

20 Nii kuto mu nii lbwaare da mu kœkœlo su sa mu mu, o man gyii imu imoɔre, amaa o nye kikcœle-gyii tɔ olon nii o taa bonyaa sa lbwaare.

21 Nii o kœle kyula fée kuto mu nii lbwaare da mu kœkœlo su ye ee biti o waa sa mu mu, ee biti o taale waa.

22 Falé su nii, "lbwaare kyula ye mu ikpa i kyiigi."

23 Imu nii ba kyvrcɔ ye Abraham ikpa i kyiigi lbwaare ase mu, man gye mu nkun su nii ba kyvrcɔ kanin.

24 Amaa ane kpini su nii ba kyvrcɔ kanin. Kanun su ane gbaa ane mu nii an kœle lbwaare mu nii o kyinji ane-Nyiripe Yesu lii lewu tɔ gyii mu, lbwaare ii biti o kœle ane fée ane ikpa i kyiigi.

25 Kpalí fée ane alibi su lbwaare lee mu sa fée o wu, nii o kyinji mu ba nkpa tɔ nii lii mu su mu lbwaare kœle ane fée ane ikpa i kyiigi.

5

*Kikcöle-gyii i bıya kayıı-yuuli
ye kensi-gyii*

¹ Kanın su, lıı ane kikcöle-gyii su mu, Ibwaare kyula ye ane ıkpı i kyiigi mu ase, nıı lıı ɔnyırıpe Yesu Krisito su mu, kayıı yuuli ki bu anaa Ibwaare nsana.

² Lıı mu su nıı an taa ane kikcöle-gyii nyę kabwaala mu nıı nbıunbu an yile kımu tó fale. Nıı ane ansi i gyii lıı fee an su tamaa fee an biti an nyę bonyaa mu nıı Ibwaare ii biti o sa ane suvu mu.

³ Nıı man gye kanın nkun su, amaa awurufı mu nıı an gyii fale gbaa mu, ane ansi i gyii, lıı fee awurufı i yege nıı asa ba nyę aniya yile to.

⁴ Nıı aniya kiyile tó mɔɔ i bıya kibulabu, nıı kibulabu ki bıya tamaa.

⁵ Nıı tamaa mee waa kıyan, lıı fee Ibwaare bola Kayaayu Kyirekyire mu nıı o taa sa ane mu su kyeege mu kebiti mu bola ane nkolo to.

⁶ Saŋa mu nıı ane anyumisa a mee bıla taale waa sehn mu, kanın saŋa maŋa to kyeekeye nıı Krisito ba wu sa ane alibi awaapu.

⁷ Lıı biti i waa ɔlon sa nyumisa fee o wu sa ɔsa mu nıı mu ıkpı i kyiigi gbaa. Amaa ɔmu nıı o gye adanbirasa ɔwaapu bıre akutı fee ɔku ii biti o waa kokoło ɔsu ye ee biti o wu sa mu.

⁸ Amaa Ibwaare lee mu kebiti mu nıı o su sa ane mu kaapu lıı inimü su. Lıı fee a maa san an gye alibi awaapu gbaa mu, nıı Krisito ba wu sa ane.

⁹ Lıı Yesu Krisito nkalan su nıı Ibwaare koołe kyula fee ane ıkpı i kyiigi mu ase. Kanın maŋa su lıı Krisito su mu, ee biti o molige ane lıı mu kusv bıte mu to.

¹⁰ Halıı saŋa mu nıı an gye Ibwaare akisipu mu, nıı o yege mu-bii Yesu ba wu nıı i lɔŋɔ anaa mu nsana. Lıı fee Yesu maa te nkpa tó su mu, ee biti o molige ane lıı kusv bıte kakpaa mu to.

¹¹ Nıı i man gye inimü nkun, amaa imu nıı i bıla i tii su i gye fee ane ansi i gyii lıı kokoło mu nıı ane-Nyırıpe Yesu Krisito ba lɔŋɔ anaa Ibwaare nsana mu su.

*Lewu bola Adam su ba,
nıı nkpa i bıla Yesu Krisito su ba*

¹² Nıı lıı nyumisa kulon awaasa su nıı alibi i ba dulinyaa, nıı lıı alibi su nıı lewu ba dulinyaa to. Nıı fale su nıı lewu nyę ɔkpa asa kpini su, lıı fee ɔkumaa nımu waa alibi.

¹³ Imu su pɔyi ke Ibwaare o bıya nbara mu, alibi i wıla i bu dulinyaa to. Amaa saŋa mu nıı nbara mu i man bu to mu, ba mee taa alibi bee tui sehn.

¹⁴ Amaa lıı alibi su mu, lewu gyii nyumisa su kuwura lıı Adam su ba fuu Mosesi saŋa su, halıı ba maa man nyita Ibwaare konsa mu fee Adam lee mu gbaa. ɔkpa ku su mu Adam i yile sa Yesu mu nıı o ba ba kamaa to mu.

¹⁵ Amaa Ibwaare kabwaala kakęe mu man du fee Adam alibi mu. Kpalı fee Adam kulon alibi mu su mu, ɔkumaa nımu wu. Amaa Ibwaare kabwaala mu nıı o taa kęe ɔkumaa nımu lıı Yesu Krisito kulon su mu, ki gye kuto kpare.

¹⁶ Kanın maŋa gbaa nıı Ibwaare kakęe mu ki man du fee kanan mu nıı Adam nyumisa kulon alibi i ba waa mu. Nyumisa kulon alibi katale su mu, i bun ɔkumaa nımu kwpwe. Amaa lıı asa alibi gaalaagaa kıwaa kamaa mu, ɔmu nıı ee yege nıı Ibwaare i taale kyula fee nyumisa ıkpı i kyiigi mu ase mu, i ba.

17 Nyimisa kulon alibi su nii lewu gyii asa su olon li kanin nyimisa kulon manja su. Nii Yesu Krisito nyimisa kulon gbaa su mu, anyumisa ba nye kabwaala nii lbwaare ii kyula fee bamu ikpa i kyiigi mu ase, nii ba nye lbwaare ase kakyna kakpaa. Imu su kuto mu nii Yesu Krisito waa mu, ki kyoo lewu olon mu nii ki da gyii ane su mu.

18 Imu su fee kanan mu nii nyimisa kulon alibi su nii asa kpini ba gyii kwpwe mu, kanin manja su nii nyimisa kulon ikpa kikyiigi su mu, nii lbwaare ii kyula ye asa bamu ikpa i kyiigi, nii ba nye nkpa.

19 Fee kanan mu nii Adam kulon waa kusu to olon nii o man nu lbwaare ase, nii asa kpini ba bilinji alibi awaapu mu, kanin manja su nii Yesu Krisito kulon biya mu asu kase nu lbwaare ase nii i yegene nii lbwaare kyula asa gaalaagaa fee bamu ikpa i kyiigi mu ase.

20 Mosesi nbara mu i ba nin, ke i yegene asa ba wu alibi mu nii bee waa mu kuko. Amaa alibi kwaawaa ki maa nye akyo mu, yegene lbwaare kabwaala mu ki nye akyo ki tii su.

21 Fee kanan mu nii alibi nye olon nyimisa su nii o nye lewu mu, kanin manja su nii asa ba nye lbwaare kabwaala fee maa kyula fee asa ikpa i kyiigi mu ase. Imu su li ane-Nyirip Yesu Krisito su mu, asa ba nye nkpa kakpaa.

6

Alibi man bila i su ane su olon

1 Kanin su, minne nii an biti a towe? A kyaga su an waa alibi ke lbwaare kabwaala mu ki nye akyo ki tii su abee?

2 Ayee! Alibi i man bila su ane su olon, lii fee i du nin fee a maa wu mu, nene nii an bila taale kyuna alibi mu to?

3 Abee fan man nyi fee ane kpini mu nii ba gyee ane lbwaare kekyugyee mu waa Yesu Krisito to mu, i waa fee anaa mu an waa kukulon mu lewu to abee?

4 Nii lii ane lbwaare kekyugyee mu su mu, anaa mu an wu, nii ba pula anaa mu. Imu su fee kanan mu nii Ose lbwaare taa mu bonyaa kiyini mu li lewu to mu, ane gbaa ane an biti a kyuna kakyna pupwe to.

5 Fee anaa mu a maa gyee kukulon lii mu kelewmu su mu, kanin manja su nii anaa mu an biti a ba an gyee kulon lii mu kikyiini bwii ba nkpa to mu.

6 Nii an nyi fee ba da ane alibi n-yii didaa mu ye mu mata oyu laasa su mco, nii i yegene nii ane alibi n-yii didaa man bila ki su olon ane su, ke a man bila taa ane n-yii waa anye sa alibi.

7 Li fee okumaa mu nii o wu mu, o nye mu n-yii lii alibi kwaawaa su.

8 Fee anaa Krisito a maa wu fale mu, an koole gyii fee anaa mu an biti a buga kyuna.

9 Nii an nyi fee Krisito maa kyini li lewu to fale mu, o mee bila ye o wu, nii lewu man bila o su mu su olon.

10 Nii kelewmu su nii o wu mu, o wu sa ane alibi kilii kulon kakpaa, amaa nkpa mu nii o te kumu to mu, o te sa lbwaare.

11 Kanin okpa manja su, fan kii fane n-yii fee fan wu, nii alibi kwaawaa ki man bila ki su fane su olon, amaa fan te sa lbwaare, lii fee fan naa Yesu Krisito fan waa kukulon.

12 Imu su fan man yegene alibi i gyii kuwura fane kayi-wule su, ke fan man buu ato libi mu nii fane kayi-wule ii biti i waa mu.

13 Fan man taa fane n-yu katin ku sa alibi ke i taa waa asun libi, amaa fan taa fane n-yu sa lbwaare fee bamu nu lbwaare lee bamu lu lewu to ba nkpa to mu, ke fan taa fane kayu-wule kpini taa sa mu, ke o taa fane waa ikpa kyiigisa ato.

14 Nu fan man bila yegé alibi i gyii fane su ɔlon, lu fee fan man bu Mosesi nbara mu kase, amaa lbwaare kabwaala mu to nu fan bu.

An gye anye sa lbwaare

15 Kanin su mne nu an biti a towe? Fee a maa man bila an bu nbara mu kase, nu an nyé lbwaare kabwaala mu, a kyaga su an waa alibi? Ayee!

16 Fan man nyi fee nu fan kan taa fane n-yu sa ɔku nu fan nu mu ase mu, fan gye anye sa osa manja. Imu su nu fan kan buu alibi mu, fan gye anye sa imu, nu i su fane i kpee lewu to, amaa nu fan kan buu lbwaare mu, imu i su fane i kpee ikpa kyiigisa to.

17 Fan kyuna fan gye anye sa alibi, amaa n fwaala lbwaare fee nbunbu bire fan taa fane nkolo kpini buu kesintin kikaapo mu nu ba taa kaapo fane mu.

18 lbwaare koole fane lu alibi to, nu fan ba bilinji anye sa ikpa kyiigisa awaasa.

19 Fane kikoole-gyii ki maa man püta waa ɔlon su, nu n taa kayu-wule to asin n kala n sa fane fale. Didaa mu fan kyuna taa fane n-yu bilinji anye alibi to, nu fan waa alibi kikyo tii su. Kanin su nu i dagaa fee nbunbu fan taa fane n-yu kpini fee anye sa ikpa kyiigisa awaasa, ke fan ba bilinji lbwaare lee.

20 Saja mu nu fan gye anye sa alibi mu, lbwaare ikpa kyiigisa asin mu, fan man taa imu waa sehn.

21 Mne töö nu fan nyé lu kanin saja manja, lu kanin ato manja mu nu ndaga i gye ipeeli-sin sa fane fale? Kanin ato manja i biya lewu.

22 Amaa nbunbu fan maa man bila fan gye anye sa alibi fale, nu fan bilinji anye sa lbwaare mu, töö mu nu fen biti fan nyé mu i gye fan maa bilinji lbwaare asa, nu i biya fane nkpa kakpaa.

23 Nu alibi kükökä i gye lewu, amaa lbwaare kakæs mu nu o bøla ane-Nyiripé Yesu Krisito su sa ane i gye nkpa kakpaa.

7

Asin lu Mosesi nbara mu su

1 Me birisa ana akooles-gyipu, fane kpini fan nyi fee saja mu nu nyimisa san o te nkpa to mu, saja maa nkun nu nbara mu i su ɔlon mu su.

2 I du nin fee okyu kilipu. Saja mu nu mu-kuli san o te nkpa to mu, kekili nbara mu i ñmina mu sa mu-kuli. Amaa nu mu-kuli mu kan wu bire o nyé mu n-yu lu kekili nbara mu to, nu ee bila taale kili ñonyin pupwe nu i mees kaapo fee o lu mu-kuli kamaa nin.

3 Kanin su nu o kan kili ñonyin pupwe yegé mu-kuli san o te nkpa to mu, o lu mu-kuli kamaa nimu. Amaa nu mu-kuli mu kan wu bire o nyé mu n-yu lu kekili nbara mu to, nu ee bila taale kili ñonyin pupwe nu i mees kaapo fee o lu mu-kuli kamaa nin.

4 Imu su me-daa ana ye mi-supu ana, kanin manja nu fane gbaa fane fan maa koole Yesu Krisito gyii mu, fan bøla mu kayu-wule su wu nin. Imu su Mosesi nbara mu i man bila i su fane su ɔlon. Imu su nbunbu bire fan gye sa Krisito mu nu o wu kyiigi lu lewu to mu, ke a nyé waa adanbirasa sa lbwaare.

5 Fee saja mu nii an bu ane gbaa-gbaa kayii-wule kebiti to mu, nbara mu i yegé nii kayii-wule kebiti mu nii i gye alibi mu, i waa kusun ane n-yii to, nii an sun asun libi nii i su ane ii kpee lewu to.

6 Amaa nbirubui an nye ane n-yii li nbara mu nii i daa kyina ijmina ane mu to, lii fee i du min fee anaa Krisito a maa wu. Imu su nii a man bila an sun nbara didaa mu nii ba kyuroo yila mu, amaa an sun lbwaare okpa pupwe mu nii i bola Kayaayu mu su.

Mosesi nbara ye alibi

7 Imu su miné nii an biti a towe? Nbara mu i gye alibi nii abee? Ayee! I man gye alibi nii. Nbara mu i yegé nii n bu kuto mu nii alibi i gye. Nii nbara mu i man dun towe ye, "Man yegé fu ansi i payi oku ato su mu" naafco n mee ye n bu kuto mu nii onsi-payi gye.

8 Nii nbara inumu su nii alibi a bola nye okpa me to, nii ii su me obule nii n biti alibi kumaa kiwaa tii su. Li fee nii nbara i man bu to mu, alibi mu konco ki wu.

9 Saja ku to mu n daa kyina yegé n man nyi Mosesi nbara mu. Amaa saja mu nii n ba bu lbwaare konosa mu, nii n lan bu fee alibi to nii n te, nii n wu.

10 Nii n lan bu fee lbwaare konosa mu nii naafco i biya me nkpa mu, i taa me kpee lewu to.

11 Nii alibi i bola lbwaare konosa mu su nye okpa pina me, nii i bola imu su mco me.

12 Mosesi nbara mu i du kyurekyire, nii lbwaare konosa mu gbaa i du kyurekyire, nii i du kyeekeye nii i buron.

13 Imu su fale kuto danbirasa numu i biya me lewu nii? Ayee! Amaa alibi a bola kuto danbirasa numu su nii i yegé nii n wu lewu. Inumu i waa nii ke alibi i li ifili kaapu kanan mu nii i du. Nii konosa mu ki yegé nii an taale wu kesintin fee alibi i gye alibi i man buron nii kpini-kpini.

14 An nyi fee nbara mu i gye lbwaare Kayaayu to ato nii, amaa mee me bire n gye kayii-wule nyimisa nii, nii alibi i gyii me su nii i waa me fee kune.

15 N mee nu me awaasa mu kase. Li fee ato mu nii n biti fee n waa mu, mee taale n waa, amaa imu nii n mee biti mu, imu nii n waa.

16 Nii fee nii n kan waa imu nii n mee biti fee n waa bire, n kyula fee nbara mu i buron.

17 Kanin bire kanan mu nii i du mu, man gye me gbaa-gbaa me i waa ato waasa libi nmu, amaa alibi mu nii i bu me to mu i waa imu.

18 Nii n nyi fee me gbaa-gbaa me to nii i gye me kibaabto didaa mu, kuto danbirasa ku ki man bu me to. I gye me kipire fee n waa adanbirasa, amaa n mee taale n waa.

19 Adanbirasa mu nii n biti fee n waa mu, n mee waa imu, amaa alibi mu nii n mee biti fee n waa mu, imu nii n waa.

20 Fee nii n kan waa kuto mu nii ki man gye mi kebiti fee n waa mu, man gye me i waa imu kanin, amaa alibi mu nii i bu me to mu, imu i waa kanin.

21 N wu fee saja kumaa mu, kanin nii i waa me nii. Li fee saja kumaa mu nii n biti fee n waa adanbirasa mu, alibi nii i sula me naa waa.

22 Nii me kokolo to mu, n koole lbwaare nbara mu kyula fee imu nii n biti n buu.

23 Amaa n wu nbara ku maa bu me to i waa kusun, ni i ko ye Ibwaare nbara mu ni n koole kyula me kokolo to mu. Nbara nimu i yegé ni alibi gyii mi kumu ni i loo me n-yii to kpini.

24 Me aworufo wuya nimu! Animu ii biti o molige me li kayu-wule awaasa libi mu ni kii su me kii kpee lewu to tale?

25 N afwaala Ibwaare fee o bôla ane-Nyirupé Yesu Krisito su molige me. Me gbaa-gbaa me kokolo to mu, n buu Ibwaare nbara mu, amaa me kibaabutô dîdaa mu, kii biti alibi kiwaa.

8

Ibwaare Kayaayu mu yegé ni an nyé ane n-yii

1 Imu su, nbûnbu Ibwaare kwpwe kubun man bu to sa ane mu ni anaa Yesu Krisito an waa kukulon mu.

2 Li fee a maa bôla Yesu Krisito su mu, Ibwaare Kayaayu nbara pupwe mu ni kii sa nyumisa nkpa mu, i yegé ni n nyé me n-yii li nbara mu ni i towé ye, ni n kan waa mu alibi n biti n wu mu.

3 Kuto mu ni Mosesi nbara mu i man taale waa, kpalí fee ane kayu-wule mu maa man bila ki buvon ki buu nbara mu, Ibwaare taale waa fee maa sun mu gbaa-gbaa mu-bii fee nyumisa alibi awaapu keduli. Ni o taa mu n-yii waa saraga sa ane alibi, ba bun alibi mu ni i gyii nyumisa kayu-wule su mu kwpwe.

4 Ibwaare waa tale nun ke a taale waa kesintin ikpa danbirasa mu ni nbara ii biti mu, li fee an man bila an buu ane kayu-wule dîdaa mu, amaa an buu Ibwaare Kayaayu kebiti mu.

5 Ni bamu ni ba naa kayu-wule dîdaa to mu, bamu nféere i de kayu-wule kebiti su nin, amaa bamu ni ba naa Kayaayu to mu, bamu nféere i de Kayaayu kebiti to nin.

6 Fee kayu-wule kebiti kan gyii oku nféere su mu, i biya mu lewu nin, amaa omu ni Ibwaare Kayaayu kebiti gyii mu nféere su mu, i biya mu nkpa ye keyuula.

7 Li fee ni oku kan taa mu nféere tuu kayu-wule kebiti su mu, o gye Ibwaare okisipu. Ni o mee buu Ibwaare nbara, ni o mee taale buu su gbaa.

8 Ni bamu ni bee waa bamu kayu-wule kebiti mu, ba mee bôla Ibwaare ansi.

9 Amaa fane bire fen mee waa fane kayu-wule kebiti, amaa Ibwaare Kayaayu mu ni ki bu fane to mu i su nkpa. Li fee Ibwaare towe ye fane ikpa i kyiigi mu ase, amaa li fane alibi su mu fane kayu-wule kii biti ki wu.

10 Amaa fane mu ni Krisito bu fane nkolo to mu bire, fane n-yaayu mu ni i bu fane to mu i su nkpa. Li fee Ibwaare towe ye fane ikpa i kyiigi o sa fane kayu-wule nkpa, li mu Kayaayu mu ni ki bu fane to tale su.

11 Ni i kan i gye fee Ibwaare mu ni o kyinji Yesu li lewu to mu Kayaayu bu fane to bire, kanin Ibwaare mu ni o kyinji Yesu li lewu to mu, ii biti o sa fane kayu-wule nkpa, li mu Kayaayu mu ni ki bu fane to tale su.

12 Imu su me-daa ana ye mi-supu ana, nbûnbu kuto mu ni ki dagaa i gye fee a man taa ane kayu-wule kebiti waa ane kakyina to.

13 Ni fan kan taa kayu-wule asun libi waa fane kakyina to bire fen biti fen wu, amaa ni fan bôla Kayaayu mu su kina ni fan yegé kayu-wule asun libi mu bire, fen biti fan nyé nkpa.

14 Bamu nii ba buu Ibwaare Kayaayu ɔkpa kaapusa bamu mu, bamu i gye Ibwaare mu-bii ana.

15 Lu fee Kayaayu mu nii Ibwaare sa fane mu, mæe waa fane anye ke fan baa fan su kufuu. Amaa fan nye Kayaayu mu nii kii waa fane Ibwaare mu-bii ana. Imu olon to nii an taale tii Ibwaare ye, "Abaa! Ane-Sæ."

16 Ibwaare Kayaayu mu gbaa-gbaa i lee i kaapu ane nkolo to kesintin fee an gye Ibwaare mu-bii ana.

17 Nu a maa gye mu-bii ana fale su mu, an biti a nye kuto mu nii o da mu koko lo su ye ee biti o sa ane mu. Nu anaa Krisito an biti a buga nye kanin kuto maaja. Amoo ana mu an buga gyii mu awurufo mu, pooyi ke ana mu a buga gyii mu bonyaa mu.

Kakaaku bonyaa ki nye

18 Nu n wu fee nbuunbuu awurufo mu nii an gyii fale mu, oku mæe taale taa kaala bonyaa mu nii Ibwaare ii biti o lee kaapu ane mu.

19 Ibwaare ato tuusa mu kpini bee gyogyyu ba gyoo Ibwaare o ba lee mu-bii ana mu kaapu.

20 Nu ato tuusa mu kpini i ba waa ato kiyani mu nii i man gye imu kebiti su, amaa Ibwaare i waa imu kanin ke o sa imu tamaa.

21 Lu fee ato tuusa mu kpini bee biti ba koole bamu n-yii li lewu ye kinyita to, ke ba ba nye bamu n-yii ye bonyaa mu nii i de sa Ibwaare mu-bii ana mu.

22 Nu an nyi fee ato tuusa mu kpini bee yiyee ba fuu halii ndaga, fee kanan mu nii okuyi ii duji mu.

23 Nu i man gye imu nkun i yiyee, amaa ane gbaa-gbaa mu nii an nye Kayaayu mu nii kii gye Ibwaare kakkee gyankpaasa mu gbaa an yiyee ane nkolo to. An yiyee an gyoo kake mu nii Ibwaare ii biti o taa ane waa mu-bii ana, ke o koole ane kayii-wule yegé mu.

24 Li tamaa mu nii an su mu su mu, Ibwaare molige ane. Amaa nii oku su tamaa li kuto mu nii o tee wula wu mu, man gye tamaa kpini-kpini. Nu animu i su tamaa kuto mu nii o tee wula o su mu su?

25 Amaa kuto mu nii an man püta nye nii an su imu su tamaa mu an nye kenyiita nii an gyoo kumu.

26 Kanin okpa kuluu su nii Kayaayu mu i kye ane to saaja mu nii ane n-yii i yoo ane mu. Kpalii fee a maa man nyi kuto mu nii a kule, nii a man nyi kanan mu nii a towé ane kabwaare-kule to mu, Kayaayu mu gbaa-gbaa ii muusi ee towé atowé-bi mu nii oku mæe taale taa kono towé nii o yile to ee kule ee kye ane to.

27 Nu Ibwaare mu nii o nyi ane nkolo to mu, nyi nfere mu nii i bu Kayaayu mu to, lu fee Kayaayu mu i yile to ee kule ee sa akcole-gyipu mu li Ibwaare kebiti su.

An kyc bamu nii ba koyii lii mu

28 Nu an nyi fee ato kumaa mu nii i ba mu, Ibwaare su imu kpini ee waa kusun, ke i kpee naa lówe danbirasa sa bamu nii bee biti mu asin mu. Bamu i gye asa mu nii Ibwaare wula tii, fee kanan mu nii o wula towé yila mu.

29 Nu bamu nii Ibwaare wula o nyi mu, nii o lee bamu yila ke ba ba waa fee mu-bii keduli mu, ke mu-bii mu o ba waa nbii damante mu to obii gyankpaasa.

³⁰ Nii bamu nii o lee yila mu, o tui bamu, nii bamu nii o tui mu, o towes ye bamu ikpa i kyiigi mu ase, nii bamu nii bamu ikpa i kyiigi mu ase mu, o taa mu bonyaa mu sa bamu.

³¹ Inumu kpini kamaa mu, minu ni an biti a tɔwɛ? Fɛe ni l̩bwaare kan
ɔ yile ane kamaa mu, anumu i taale kɔ ye ane?

32 Nu Ibwaaare mu nu o man kina mu-bii kitaa sa, nu li aane alibi su mu, o yegbe nu o be wu sa aane mu, mune su nu o mee ye o taa ato kpini tii mu su bwaala ane?

³³ Nu lbwaare gbaa-gbaa maa tōwē ye an gyii asu mu, animu ii biti o taale pwu ane mu nu lbwaare wula lee yula sa mu n-yu mu?

³⁴ Anumu i gye omuni o bun ane kupwe? Yesu Krisito abee. Ayee! Mu i
wu sa ane niu o kyinj lu lewu to sa ane, niu o te lbwaare gyisa su o yile to
ee kule ee kye ane to.

35 Mine i taale barige ane lu Krisito kebiti mu to? Kayiyee, abee kirkpine, abee kanyanla, abee akun, abee kitiri, ato mu nu a su kufuu, abee kimomo? Inumu kpini i mee taale barige ane lu Yesu kebiti mu to.

³⁶ N təwə kanın lı feę Asıñkyan yıłasa mu i təwə ye,

"O! Ibwaare, kpali fu su bee mo ase kake kumaa,

nii ba taa ane waa fee nbvluvu mu nii bee biti ba naa mco bamu mu."

³⁷ Amaa lui Yesu Krisito kebiti mu nii o su sa ane su mu, an ko an lui imu kpini-kpini to.

³⁸ Nu n nyi i maa gyé kesintin fee lewu nín o, nkpa nín o, Ibwaare nbco
nín o, nbwú libi nín o, ato mu nu i bu to nbùnbù nín o, ato mu nu ii biti
i ba nín o, kase su ato nín o, olón nín o,

³⁹ susu nin o, kase to kase to ato nin o, ato mu nu lbwaare tuv mu, kuku mee taale barige kebiti mu nu ki bu an naa mu nsana li ɔnyiripe Yesu Krisito su.

9

*Ibwaare lee Isirayı abi
fēe mv asa bitisa*

¹ Lu maa Krisito a maa gye kokuluñ su mu, asin mu nu n towe fale i gye kesintin, n mee tin antijesa. Kayaayu Kyirekyire mu ye me nfereer to ii gyii me kesintin, fee imu nu n towe fale i man gye antijesa.

² Me očča tčč i foyi me nu me kōkōlo tč ki nyita sa me asa.

³ Naafco nu ii biti i waa mu, n biti n taa me n-yu sa ke lbwaare o towe
me nno, ke i barige maa Yesu nsana, ke i yegé me asa Israyi abi ba nye
nkpa.

⁴ Isirayi abi ba gye Ibwaare asa. Bamu ni Ibwaare lee ni c taa bamu waa mu asa, bamu ni c lee mu bonyaa kpare mu kaaru, ni maa bamu ba waa katowey kyula, ni c sa bamu mu Nbara mu, ni c kaaru bamu okpa mu ni ba taa su sun mu, ni bamu ni c da koko lo su sa.

⁵ Nii Isirayi abi banumu to nii Ibwaare asa kpare-kpare mu ba li, nii Krisito maa ba fee nyimisa kayu-wule to mu, o li kanun kinaana manja to. Ibwaare i gye omuni kuto kumaa ki bu mu kase, nii ayin-bi a gye mu leee kakpaa. Amen!

⁶ Amaa i man gye ye Ibwaare man waa asin mu nuu o da mu kokoalo su towe yila mu to nii. Kpalu fee man gye bamu nii ba lu Isirayi kinaana mu to kpini i gye Isirayi abi kesintin.

7 Abes i man gye bamu nii ba lu Abraham kinaana mu to kpini i gye Abraham anaana-bii. Lu fee Ibwaare tōwe sa Abraham ye, "Lu Isaki kanan to nii fii biti fu nye anaana-bii.

8 Asin mu kase i gye ye, man gye nbii mu nii Abraham kuvuge mu kpini i gye Ibwaare mu-bii ana. Amoo bamu nii Ibwaare da mu kokolo su sa Abraham mu nkun i gye mu anaana-bii.

9 Kpalii fee false nii Ibwaare da mu kokolo su tōwe Abraham, 'Kesu kakü false sanja ke n ba bwii ba mu, fo-ka Sara ii biti o kuvuge kebii-nyinsa-bii.'

10 "Man gye imu nkun. Amaa okyuu mu nii ba tuu mu ye Rebeka mu o kuvuge nbwaara-bii mu nii bamu-se gye ane naana Isaki.

11 Amaa ba maa man piita kuvuge bamu gbaa ke ba waa asin danburasa abee alibi mu, Ibwaare wula lee kaapu fee kanan mu nii ee lee oku nii ee tuu mu mu, i man bola osa maa awaasa su.

12 Lu fee pooyi ba kuvuge nbii mu Ibwaare tōwe Rebeka ye, 'Obilisa ase mu ii biti o be sun kebii ase mu.'

13 Kanin nii o wula tōwe Asinkyian yilasa mu to ye, 'N biti Gyekobu, amaa n kisi Esawu.'

14 "Imu su nene nii an biti a tōwe? A tōwe ye Ibwaare mee waa mu asin kyekyee abee? Ayee, i man gye kanin.

15 Kpalii fee o tōwe Mosesi ye,
'Omu nii n biti n wu kuwhee mu, mu nii n biti n wu kuwhee,
nii omu nii me kokolo kii kyoo mu su mu, mu nii me kokolo kii biti
ki kyoo mu su.'

16 Imu su i man gye nyimisa kipire su abee maa kpan mu n-yii su, amaa i gye Ibwaare kuwhee kuwu nii.

17 Kpalii fee Asinkyian yilasa mu to mu Ibwaare tōwe Faro ye, 'Inimu su nii n bun fu kuwura ke n bola fu su lee me olon kaapu, ke asa mu nii ba bu dulinyaa kpini to ba yin me kitu.'

18 Inimu kpini i kaapu fee bamu nii Ibwaare ii biti o wu kuwhee mu, bamu nii ee wu kuwhee, nii bamu nii ee biti ba waa mu kusu to olon mu, ee yegede nii ba waa kusu to olon.

19 "Fane to oku ii biti o taasee me ye, 'Nii i gye kanin bire, oku mee taale kina Ibwaare kebiti mu, mine i waa su nii Ibwaare san ee pwii ane kusu to olon su?'

20 Amaa nyimisa, fu i gye animu, nii fii taale tōwe gyaana Ibwaare? Kuto poysa i taale tōwe omu nii o pooyi kumu mu ye, 'Mine i waa nii fu pooyi me false?'

21 Lu fee owoyipu su okpa fee o barige kabole kuli to kunyo, ke o taa kuku pooyi lape mu nii bee yegede bee yila kensi-gyii ake, ke o taa kuku pooyi lape mu nii bee gyii to kaké kumaa.

22 "Kanin okpa kuluu su nii Ibwaare ii biti fee o lee mu agbu kaapu asa, ke ba wu mu olon mu, amaa bamu nii o nye agbu bamu su, nii i dagaa fee o nyita bamu mu, o nye kenyiita gaa sa bamu.

23 Nii o bila ee biti fee o lee mu bonyaa kpare mu kaapu mu asa mu nii ee wu bamu kuwhee, nii ba gye bamu nii o longo bamu yila sa mu bonyaa mu.

24 Ané i gye bamu nii o tuu mu, nii i man gye Gyiwu abi mu to nkun, amaa o tuu bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu to gbaa.

25 Fee kanan mu nii Ibwaare tōwe otowepu Hoseya ɔwule mu to mu ye, 'Asa mu nii naafco ba man gye me asa mu, n biti n tuu bamu me asa.'

Nii ɔswule mu nii n man su kebiti sa bamu mu, n biti n biti bamu.'

26 Nii ii biti i ba fee opula mu nii Ibwaare tōwe bamu ye,

'Fan man gye me asa mu,
kanin opula maŋa to nii bee biti ba tui bamu, Ibwaare nkpa wuya
mu-bii ana.' "

27 Ibwaare otowepu Isaya gbaa kuusi towe lui Isirayi abi su ye,
"Halui Isirayi abi ba maa kyo fee opon kono kikyafa fale gbaa mu,
bamu to akalisa aku nii Ibwaare ii biti o ba molige."

28 Onyiripe Ibwaare ii biti o gyii mu asin kase su bilen-bilen ke o lowe imu
ke o tun imu kidiye."

29 I du nin fee kanan mu nii Isaya wula towe yila mu ye,
"Fee nii Ibwaare Olon kpini wuya
man din dan yegé ane odu to sa aku yila mu,
naafco an din muuri fee Sodom ye Gomora abi mu."

Isirayi abi ba man kcole asin mu gyii

30 Imu su minn nii an biti a towe? An biti an towe ye, bamu nii ba man
gye Gyiwu abi, nii bamu ansi an man payi bee biti ikpa kyiigisa mu, lui
bamu kikcole Yesu gyii su mu, Ibwaare kcole bamu fee bamu ikpa i kyiigi
mu ase.

31 Amaa Isirayi abi mu bire, ba payi ansi bee buu nbara mu bee biti fee
Ibwaare i kcole bamu ye bamu ikpa i kyiigi mu ase, yegé ba man nyé imu.

32 Minn maa waa su? Lui fee ba man taa kikcole-gyii su bee biti, amaa
ba su ba naa ye awaasa su nin. Nii ba siti "Kubuu sitisa" mu lui tyé,

33 fee kanan mu nii Ibwaare towe lui Yesu mu nii o yile sa kubuu nimu
asin Asinkyan yilasa mu to ye,

"Fan kui! N taa kubuu mu nii ki yegé asa ba siti mu yila Siyon kade to.

Ke kanin kifule-buu maŋa ki yegé asa ba lui bee tyé.

Amaa okumaa mu nii o kcole mu gyii mu, mae ye o gyii ipeeli."

10

1 Me-daa ana ye mi-supu ana, me kokoło biti ye me kabwaare-kole i gye
ye Ibwaare o molige Isirayi abi.

2 Lui fee n taale gyii kesintin lui bamu su kaapu fee bee payi ansi bee buu
Ibwaare bire, amaa bamu kensi payi man yile kinyi su.

3 Nii ba man nyi kanan mu nii Ibwaare i kcole asa fee bamu ikpa i
kyiigi mu ase. Imu su bee kui fee bamu gbaa-gbaa bamu awaasa i yegé nii
bamu ikpa i kyiigi. Imu su ba man biya bamu n-nyi kase ba buu Ibwaare
ikpa mu nii i yegé o kyula fee bamu ikpa i kyiigi mu ase.

4 Imu kesintin i gye ye Krisito i waa nbara mu kusun mu lowe, nii
okumaa mu nii o kcole mu gyii mu, Ibwaare ii biti o towe ye mu ikpa
i kyiigi mu ase.

5 Mosesi kaapu asa kanan mu nii ba buu nbara mu, ke Ibwaare o kcole
bamu fee bamu ikpa i kyiigi mu ase. Nii o kyurco ye, "Osa kumaa mu nii
o buu inimbu mu ee biti o nyé nkpa lui imu su."

6 Amaa fee kanan mu nii Asinkyan yilasa mu i towe lui kikcole-gyii mu
nii i yegé nii Ibwaare i kcole asa ye bamu ikpa i kyiigi mu ase mu i gye
fee, "Man kan towe fu kokoło to ye, anumu ii biti o dii kpee sasv? (imu i gye
ye, ke o kpilegaa Yesu ba kase),

7 abee man towe ye, anumu ii biti o kpileg kpee kase-kase to? (imu i gye
ye, ke o naa kusaa Yesu lui kamande to ba.)"

8 Amaa nene nu i kyaga su i towé? "Ibwaare asin mu i tiri fu to, nu i bu fu kono to ye fu kokolo to." Inumu i gye kikoole-gyii asin mu nu an towé mu.

9 Nu fu kan taa fu kono lee towé ye, Yesu i gye Onyiripe mu, nu fu kkoole gyii fu kokolo to ye Ibwaare kyinji mu lu lewu to mu, fii biti fu nye kamolige.

10 Lu fee kokolo to nu nyimisa i kkoole ee gyii, nu Ibwaare kkoole mu fee mu ikpa i kyiigi. Nu o kan lee kono towé ye Yesu i gye Onyiripe mu, ee biti o nye kamolige.

11 Fee kanan mu nu Ibwaare Asinkyan yilasa mu i towé ye, "Okumaa mu nu o kkoole mu gyii mu, o mae ye o gyii ipeeli kpaa."

12 Gyiwu abi ba man kwu ye bamu nu ba man gye Gyiwu abi mu to. Lu fee Onyiripe kulu i gye Onyiripe sa asa kpini. Nu o su kusee kuko ee sa okumaa mu nu ee tu mu kitu mu,

13 fee kanan mu nu Asinkyan yilasa mu i towé ye, "Okumaa mu nu o tu Onyiripe mu kitu mu, ee biti o nye kamolige."

14 Nene nu bee biti ba waa ke bamu nu ba man pita kkoole mu gyii mu, ba taale tu mu kitu? Nu ba man kan nu mu asin mu, nene nu bee biti ba waa ke ba kkoole mu gyii? Nu oku man pita towé bamu abwaaresin mu, nene nu bee biti ba waa ke ba nu?

15 Nu oku man kan sun bamu ye ba naa towé asin danburasa mu, nene nu bee biti ba waa ke ba naa towé asin mu? Ibwaare Asinkyan yilasa mu i towé ye, "Bamu nu ba naa bee towé asin danburasa mu, bamu kinute mu ku buron gaa."

16 Amaa man gye Isirayi abi kpini i kkoole asin danburasa mu gyii. Lu fee Ibwaare otowepu Isaya towé ye, "Onyiripe Ibwaare, anumu i kkoole ane asin towesa mu gyii?"

17 Kanun bire lu asin danburasa mu kitowé lu Yesu Krisito su nu asa bee nu asin mu. Nu lu asin mu kinu su, nu asa bee kkoole bee gyii.

18 Amaa n taase ye, Gyiwu abi mu nu ba man kkoole gyii mu, ba man nu asin mu nun? Ba nu ye bamu asu. Asinkyan yilasa mu i towé ye, "Asin danburasa kitowé mu, ii kpee dulinyaa to kpini, nu asin towesa numu i kpee isuwule kpini su."

19 N bila taase ye, "Isirayi abi ba man nu kase nun? Ba nu kase, lu fee Mosesi wula gyankpaa towé bamu ye, Ibwaare ye, 'N biti n taa bamu nu ba man gye Gyiwu abi mu,

nu ba man gye kubu fee fane mu, waa fane kensi payi.'

N biti n taa asa mu nu ba man nyi me mu waa fane agbu.'

20 Nu otowepu Isaya yile kinyinto kyaga su towé fee Ibwaare ye, 'Bamu nu ba man kui biti me gbaa mu, bamu nu n yegue nu ba wu me. Nu bamu nu ba man taase me su mu, n lee me n-yii n kaapu bamu.'

21 Amaa lu Isirayi abi mu su bire Ibwaare towé ye,

'Halu Isirayi abi ba maa bamu kusu to olon,

ye bamu kikina me su mu, n san n da kibaa n tu bamu kaké kumaa ye ba ba me ase.'

11

Ibwaare wu Isirayi abi mu kowee

1 Nu n taase ye, Ibwaare kina mu asa Isirayi abi nun abee? Ayee! Ngbaa me n gye Isirayi obii nun. Nu n gye Abraham kanaana-bii nu n lu Bengyamin kebungo.

2 Ibwaare man kina mu asa mu nii o wola o nyi bamu mu. Nii fan man nyiñi asin mu nii Eligya towe Asinkyan yilasa mu to mu? Eligya maa fabule ee sa Ibwaare lu Isirayi abi su ye,

3 "Onyiripe Ibwaare, ba moc fo atowepu kpini, nii ba boyi fo saraga nswi kpini. Nii me nkun i sii nii bee biti ba moc me."

4 Amaa Ibwaare lee mu kono ye, "N lee anyin ngbin nsuno yila sa me nyili, nii bamu oku gbaa man munja odakpa Baali."

5 Kanin su ane saja nimu to gbaa, Ibwaare lee mu asa kalisa aku lu mu kabwaala su.

6 Nii Ibwaare kilee mu i gye kabwaala su bire, kanin bire i man bila i gye kusun mu nii nyimisa sun. Nii i kan i gye kusun su bire, kabwaala man bila ki gye kabwaala.

7 Imu su mine? Kuto mu nii Isirayi abi bee kpan bamu n-yili bee biti mu ba man nye kumu, amoco bamu mu nii Ibwaare lee bamu mu i nye. Amaa bamu mu nii ba san mu nkolo i bulon.

8 Fee kanan mu nii Isaya towe Asinkyan yilasa mu to ye,
"Ibwaare waa bamu nfeere to fee amelensipu,

nii ba mee taale taa bamu ansi wu,
nii ba mee taale taa bamu asu gbaa nu
ba fuu ndaga kake numu."

9 Nii Dawidi gbaa towe lu llon twole mu to ye,
"Ibwaare o yegé bamu ansi ogiyikpa i bilinji odunu da bamu,
ke i bila yegé ba lu tiye, ke i baa i gye bamu kusu bunte.

10 Ibwaare o yegé bamu ansi i bun ke ba man bila wu,
ke o yegé awurufo i nu bamu ke i yegé ba nyon to kakpaa."

Ibwaare kamolige mu ki de sa asa kpini

11 Nii n bila taase ye, "Isirayi abi ba maa siti tiye mu, ba mee bila taale kusu? Ayee!" Amaa lu bamu alibi su mu, bamu nii ba man gye Isirayi abi mu bee biti ba ba nye kamolige ke i yegé Isirayi abi ba nye kayu basa.

12 Nii fee Isirayi abi alibi inumu i yegé dulinyaa to asa kpini ba nye ato kpares, nii Isirayi abi kitiyé kinumu ki yegé ke bamu nii ba man gye Isirayi abi ba nye tono gaa mu, mine tono nii dulinyaa to asa ba mee ye ba nye nu fee Isirayi abi mu ba kan bwii koole gyii mu?

13 Nbunbu n towe n sa fane mu nii fan man gye Gyiwu abi mu nin. Fee n maa gye Krisito osunpu mu nii o sun me fane ase mu, kusun mu ki gyii mi ansi.

14 N su tamaa fee akutó mi kusun mu kii biti ki taale yegé me gbaa-gbaa me asa ba nye kayu basa ke bamu aku ba nye kamolige.

15 Saja mu nii Ibwaare kina Isirayi abi mu, imu i yegé nii dulinyaa abi ba bwii ba Ibwaare ase. Kanin su nii Ibwaare bwii koole Isirayi abi mu, ii biti i baa i du nin fee alewupu ii bwii kyinji ba nkpa to.

16 Fee nii ba kan lee ato ku to iku waa saraga sa Ibwaare mu, imu nii i san mu gbaa i gye Ibwaare lee nun. Fee nii ba taa oyu ilin waa saraga sa Ibwaare mu, kanin bire n-yaabi mu kpini i gye Ibwaare lee.

17 Isirayi abi ba du nin fee olifu oyu mu nii ba duu kumu kewu to, nii bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu, ba du fee olifu oyu mu nii ki koyi afitiri to mu. I du nin fee ba maa ne kewu to oyu duusa mu kiyaa-bi ku foyi, ke ba taa afitiri to lee mu kiyaa-bi ba njmina kyaga kuduusa mu su. Nii i kan ba kanin mu n-yaabi mu nii ba njmina kyaga mu, ii nye nkuy danbirasa u lu oyu duusa mu ilin to. Nii fan kii inimu mu, fane mu nii

fan man gye Gyiwu abi mu, fane i gye n-yaabi mu nii ba taa li afitiri to mu.

¹⁸ Imu su fan man kaapu fane n-yii fee fan kyac kewu to oyu duusa mu n-yaabi mu. Li fee man gye fane ii sa ilin mu nkpa, amaa ilin mu ii sa fane nkpa.

¹⁹ Akweto fii biti fu towe ye, "Ba ne n-yaabi foyi ke ba nyet taa me ne mina kyaga su."

²⁰ I bu to kanin. Li fee ba maa man koole gyii su nii ba ne bamu foyi. Nu fane kikkoole-gyii su nii fan ba yii bamu ayaa to. Kanin su fan man kan kusaa fane n-yii, amaa fan baa fan daa fane n-yii su.

²¹ Li fee fan baa fen nyi fee Ibwaare maa man yeges Gyiwu abi mu nii ba yile sa oyu duusa mu kusu bunte mu, kanin maaja nii o mee ye o yeges fane gbaa.

²² Imu su fan kii kanan mu nii Ibwaare wu asa kowee ye mu katale okpa su. Bamu nii ba waa mu kusu olon mu, ee tale bamu okpa su, amaa fanees fane bire ee su fane kowee. Nu fan kan kyaga su koole mu kowee kuwu gyii mu, ee biti o kyaga su ee wu fane kowee. Nu i man gye kanin mu, ee biti o ne fane tuu.

²³ Nu Gyiwu abi bire, nii ba kan yeges bamu kuman koole gyii mu bire, Ibwaare ii biti o bwiiyaa bamu ba kyaga oyu duusa mu su. Ibwaare su olon o taale waa kanin.

²⁴ Fan kii, fane gbaa-gbaa fane i gye afitiri to olifu n-yaabi, nu Ibwaare ne fane li tutu ba kyaga kewu to olifu oyu duusa mu su. Imu su i mee ye i ba i bulon sa Ibwaare fee o bwiiyaa kewu oyu duusa mu n-yaabi ba kyaga kumu gbaa-gbaa su.

Ibwaare i wu asa kpini kowee

²⁵ Me-daa ana ye mi-supu ana, n biti fee fan baa fen nyi fale asin baalasa nimu su, ke fane to oku o man kusaa mu n-yii. Gyiwu abi akw ba nyet koole osu naa fuv sanja mu nii bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu gaalaagaa ba ba koole Yesu gyii.

²⁶ Li fale okpa su nii Isirayi abi kpini bee biti ba nyet kamolige. Kanin maaja nii Ibwaare towe Asinkyan yulasa mu to ye,

"Siyon kade to nii Omoligepu mu ii biti o li.

Ee biti o ba yeges Isirayi abi kpini ba yeges asin gyaga kiuwa.

²⁷ Nu n kan taa bamu alibi kese bamu mu,
 mu ii biti i kaapu fee maa bamu katowe kyula mu ki ba to."

²⁸ Li Isirayi abi asin danbirasa mu kekina su mu, ba bilini Ibwaare mu-dun ana. Amaa bamu kekina mu i yeges fane mu nii fan man gye Gyiwu abi fan nyet to. Amaa li Ibwaare kilee to mu, ba gye mu asa bitisa li bamu naana ana su.

²⁹ Nu Ibwaare kan kese oku kakess abees nii o kan tui oku mu, o man bila ye o kyeges mu nfere.

³⁰ Fee kanan mu nii fane mu nii fan man gye Gyiwu abi fan kyuna waa Ibwaare ase kusu to olon, nu nbunbu Ibwaare wu fane kowee, kpali fee Gyiwu abi ba maa waa kusu to olon su,

³¹ li kanin maaja su nii nbunbu ngbaa bamu bee waa kusu to olon, ke i ba fee ngbaa bamu Ibwaare o wu bamu kowee fee kanan mu nii o wu fane gbaa fane kowee mu.

³² Nu Ibwaare yeges nii asa kpini kusu to olon gyii bamu su, kanan mu nii i waa ke o wu bamu kowee.

Ayin-bi i gye Ibwaare lee

- 33** Fan kui Ibwaare ato kpare mu nii o su mu. Ibwaare kanyaasin ye mu kinyi man su okaa.
 Animu i taale bu mu ntale to kyeekeyee?
 Nii animu i taale kui biti wu mu ikpa naa lowe?
- 34** "Fee kanan mu nii ba kyuroo yila Asinkyan yilasa mu to ye,
 Nii animu i nyi Onyiripe Ibwaare nfere
 abee animu i gye mu otowewaapu?"
- 35** "Nii animu i tee sa Ibwaare ato ko,
 ke Ibwaare o ba ka imu kuko?"
- 36** Lii fee ato kpini i li Ibwaare ase, nii mu elon su
 nii imu kpini i bu to, nii imu kpini i gye mu lee.
 Mu nii bonyaa gye mu lee kakpaa. I ba kanin.

12

Fan taa fane n-yii kpini sa Ibwaare

1 Imu su me-daa ana ye mi-supu ana, n su Ibwaare kowee kuwu mu nii o su sa ane mu, n kule fane fee fan taa fane n-yii kpini sa Ibwaare, ke i waa fee saraga kolojo ato mu nii i te nkpa to, nii i du kyirekyire, nii i bola Ibwaare ansi. Inimu i gye fane kabwaare-sun mu nii i li fane nkolo to nii i dagaa.

2 Fan man kase dulinyaa nimu to asin waasa, amaa fan kyeege fane kubaabut, ke fan nye nfere pwpwe mu nii i buren. Imu ii biti i yeges fan taale kaala bu Ibwaare kebiti ye kuto mu nii ki buren ye imu nii i gyii mu ansi ye imu nii i de kyeekeyee naa fuu okaa.

3 N bola Ibwaare bwaala kekee mu nii o taa sa me mu su, n towe n sa fane okumaa nimu ye, o man kui mu n-yii o kyo kanan mu nii o du, amaa o biya mu nfere kase lii mu kikcole-gyii mu nii Ibwaare kaala sa mu su mu.

4 Fee kanan mu nii ane okumaa nimu su kayii-wule kuluu ye ikyagakpa kukwuu-kukwuu, nii kukumaa nimu su kimu kusun sunsa mu,

5 kanin maaja nii a maa kyo gbaa mu, an buga waa kubu kulu Krisito to, fee kanan mu nii kayii-wule su ikyagakpa kukwuu-kukwuu, nii i gye kayii kuluu mu.

6 Nii an su kabwaala kakkee kukwuu-kukwuu mu nii Ibwaare taa sa ane. Nii oku lee i gye Ibwaare maa bola mu su ee towe asin mu, o taa waa Ibwaare otowepu kusun fee kanan mu nii mu kikcole-gyii ki kaapu mu.

7 Nii oku lee kan o gye o taa sun mu tooomaa ana mu, o taa sun bamu. Nii oku lee kan o gye kikaapu mu, o taa kaapu asa.

8 Nii oku lee kan o gye kitowe waa mu, o towe waa. Nii oku lee kan o gye kekee sa asa mu nii ii tiri bamu mu, o lee mu koko to sa. Nii oku lee kan o gye kubilisa mu, o kui su kpan mu n-yii waa. Nii oku moe lee kan o gye kowee kuwu mu, o bugi mu koko to su asa su.

Kebiti abaa

9 Fan biti abaa lii fane nkolo to. Fan yeges alibi i waa fane kuto kisisa, ke fan ktaa kidanburasa to kinkin.

10 Fan biti fane birisa ana Krisito abi fee kinyi-bii. Ke fan taa beerees sa abaa fan kyo fane n-yii.

11 Fan kpan fane n-yii, ke fan man waa wbulugyo, amaa fan taa fane olun kpini sun Ḍnyiripé.

12 Fan yege fane ansi i gyii lui fane tamaa mu nii fan su mu su. Nii fen kan fen gyii awurufó mu, fan nye kokolo yile to, ke fan kyaga su fen kole kabwaare-kule sanja kumaa.

13 Nii fane birisa ana Krisito abuupu mu nii ato ku i tiri bamu mu, fen kye bamu to, ke fan waa aniya kitaa afó fane akpaara su.

14 Fan kule lbwaare o waa bamu nii bee kisi fane gbaa mu kusee. Eehn! Fan kule mu o waa bamu kusee, ke fan man tówe bamu nno.

15 Bamu nii bee gyili ansi mu, fan naa bamu fan bugga gyili ansi, nii bamu nii bee bota bee su mu, fan naa bamu fen bota to su.

16 Fan waa kono kulon tówe kyula abaa. Fan man kaapu fane n-yii, amaa fan taa fane n-yii bugga asa mu nii ba man bu sehni to mu. Fan man fe nfeere fee fan nyi fan kyoo okumaa numu.

17 Okumaa mu nii o waa fane alibi mu, fan man taa alibi ka mu kuko. Fan kui ye odan ke fan waa kuto mu nii okumaa ii biti o wu fee i buron.

18 Fan waa fane abaa okaa lees, ke fan naa okumaa nimu fan kyuna kayuu yuuli to.

19 Me kyemine ana, fan man taa alibi ka okumaa mu nii o waa fane alibi mu kuko. Fan yege kuto kumaa sa lbwaare. Lii fee Asinkyian yilasa mu i tówe ye Ḍnyiripé lbwaare tówe ye, "Me i gye emu nii n teela asa, nii n ka alibi kuko."

20 Nii Asinkyian yilasa i bila tówe ye,
"Fee nii akun i kan i su fu okisipu mu, sa mu agyito ke o gyii,
nii bulifó kan o su mu mu, sa mu nkuy ke o nuu.
Fu nye nii fu waa kanin mu, i du nin fee fu maa kuvla afulon-gyi gyaga
mu kumu nsana."

21 Fan man yege alibi i gyili fane su, amaa fan taa fane adanbirasa gyili alibi su.

13

Fan biya fane n-yii kase sa Kibane abilisa

1 I dagaa fee okumaa nimu maa biya mu n-yii kase sa kibane alulonpu. Lii fee olunpu ku man bu to, amco emu nii lbwaare yila mu. Nii alulonpu mu nii ba bu to mu, lbwaare i yiil bamu.

2 Kanin su okumaa mu nii ee kusu ee yile olunpu ku su mu, ee kusu ee yile kuto mu nii lbwaare yila mu su. Nii bamu nii bee waa kanin mu, bee biti ba biya kusu bunte sa bamu n-yii.

3 Kpalí fee bamu nii bee waa adanbirasa mu ba man sile tsuwulé akusuru, amco bamu nii bee waa alibi nkun i sile bamu. Imu su nii fen mee biti fan baa fan sile alulonpu mu, kanin bire fan baa fen waa adanbirasa, ke i yege ba yin fane.

4 Kpalí fee lbwaare i lees bamu waa akusuru ke i kye fane to ke i waa odan sa fane. Amaa nii fan waa alibi bire, fan sile bamu kpalí fee man gye kiyani su nii ba su olun fane su. Lii fee ba gye lbwaare ayaafole mu nii ba yile mu ayaa to ba bunte alibi awaapu asu.

5 Imu su i dagaa fee fan biya fane n-yii kase sa alulonpu mu. Man gye kusu bunte nkun su, amaa fen nyi fane nfeere to fee imu i dagaa fee fan waa.

6 Inimu kpini su mu fan ka fane tuutuu sa kibane, lui fee alulunpu mu ba gye Ibwaare ayaafole nin, nii ba su bamu sanja kpini bee waa bamu kusun.

7 Fan ka okumaa nimu kuko mu nii i dagaa mu. Nii i kan i gye tuutuu mu fan ka tuutuu. Nii i kan i gye lenpoo mu, fan ka lenpoo. Nii i kan i gye n-yii kibya kase mu, fan biya n-yii kase. Nii i kan i gye beeerees mooc mu, fan taa beeerees sa.

Fan biti abaa

8 Fan man yegé öku kuko ki sii fane su, amaa kuko mu nii ki dagaa ki de fane su mu, i gye fee fan biti abaa. Lii fee okumaa mu nii o su kebiti sa mu birisa mu, mu ii buu Mosesi nbara mu su kyeekeyeess.

9 Mosesi nbara mu i töwe ye, "Man lui fu-ka abee fu-kuli kamaa, man mooc nyimisa, man kan yuuri, man kan yegé fu ansi i payi öku ato su." Nbara mu ye imu nii i bila i tii su mu, imu kpini kumu i gye nbara mu nii i töwe ye, "Biti fu birisa fee fu n-yii."

10 Okumaa mu nii o su kebiti sa mu birisa mu, mee waa mu alibi. Imu su nii fu kan fii biti fu birisa ana mu, fu buu nbara mu nimu.

11 Kanin su fan buu nbara nimu, lui fee fen nyi nbuunbuu sanja mu nii an bu kumu to tale. Sanja mu fvu fee fan kyiñi lui fane nsire to, lui fee ane kamolige sanja mu tiri to nbuunbuu i kyakake mu nii an koole Yesu gyii mu.

12 Kagyanbwé ki tee kui lówe, nii kayike mooc kii tiri to. Imu su fan yegé a lees kitentenbiri awaasa mu tuu, ke a taa fitula ato mu nii an taa ko kitentenbiri to awaasa mu taa bun.

13 Fan yegé ane kibaabuto ki baa ki buron yegé ki kui to fee kakyuware, ke an man nyita sanja iseeli libi abee kata-buu to, abee ane to öku o man lui mu-ka abee mu-kuli kamaa, an man waa ineesi ato, ke a man ko nluu ke a man waa kensi payi libi ye abaa.

14 Amaa fan taa Onyiripe Yesu Krisito waa fee fane ikaale bunsa. Ke fan man fe nfeere kanan mu nii fane alibi kayi-wule mu ki taa waa kumu kebiti.

14

Man pwii fu birisa mu kikoole-gyii to

1 Nii fane akoole-gyipu mu to öku kikoole-gyii ki man bulun mu, fan koole mu, amaa fan man gyii mu imoore.

2 A taa fee öku kikoole-gyii ki yegé nii ee taale gyii kuto kumaa, amaa öku mu nii mu kikoole-gyii ki man bulun mu, ee gyii afatees ipu nkun.

3 Osa mu nii ee gyii kuto kumaa nimu mu, o man kui osa mu nii o mee gyii imu mu kiyani. Nii osa mu nii o mee gyii kanin ato mu, o man pwii osa mu nii ee gyii kanin ato mu, lui fee Ibwaare kyula sa mu.

4 Imu su, fu i gye anumu nii fu pwii öku kuyaafole? Mu-Nyiripe Ibwaare mu gbaa-gbaa i taale wu fee o yile to abee o waa tiye. Nii ee biti o taale yile, lui fee Onyiripe Ibwaare ii biti o yegé o taale yile.

5 Öku su nfeere fee kake ku ki tiri ki kyakake nke nkun, nii öku mooc i kui fee nke mu kpini i gye kyeekeyeess. Fane okumaa nimu nfeere mu nii o fe ye i buron mu, o yile imu to.

6 Omu nii ee kui fee kake ku ki tiri mu, ee waa kanin ee sa Onyiripe Ibwaare. Nii omu nii ee gyii kunun mu, ee gyii yegé ee taa beeerees ee sa Onyiripe Ibwaare. Lii fee o su afwaala ee sa Ibwaare. Nii omu nii o mee

gyii mōo mu, ee waa kanin o su beerees ee sa Ḷonyiripe Ibwaare, ke mu gbaa mu o taa afwaala sa Ibwaare.

7 Nii ane oku man bu to nii o te sa mu n-yii, nii kanin gbaa nii fu wu mu, fu man wu sa fu n-yii.

8 Nii an kan a te nkpa to, an te sa Ḷonyiripe mu nün. Nii an kan wu gbaa mu, an san an gye Ḷonyiripe mu lee. Imu su an te nkpa to nün oo, an wu nün oo, an gye Ḷonyiripe mu lee.

9 Krisito wu nii o bwii kyinji ba nkpa to, lii fale su nii o gye Ḷonyiripe sa bamu nii ba te nkpa to ye alewupu.

10 Imu su miné i waa nii fii bun fu bürisa kwpwe, abee nii fi kii fu bürisa kyan? Lii fee ane kpini an biti an naa yile Ibwaare ansi to, ke o gyii ane asin.

11 Kpalí fee Ḷonyiripe Ibwaare towe Isaya Asunkyan yilasa ɔwule mu to ye,

"N maa dan n bu to fale,

ɔkumaa nümü ii biti o muja me,

ke nyumisa kumaa nümü o bugi kono towe ye me i gye Ibwaare."

12 Imu su ane ɔkumaa nümü ii biti o ba lee kono li kuto mu nii o waa mu sa Ibwaare.

13 Kanin su, fan yegé ke a yegé abaa kwpwe kubun. Amaa fan man waa ato mu nii ii biti i yegé fane bürisa ana ba siti abee ba waa alibi.

14 Ḷonyiripe Yesu maa lee kaapu me, nii n koolé gyii fee kuto ku ki man bu to nii ki gye kuto kisisa kumu kibaa su. Amaa nii oku kan kii fee kuto ku ki gye ikisií bire, ki gye ikisií sa mu.

15 Fee nii i kan i gye fu agyito gyisa su, nii fu bürisa kokołø ki nyita mu mu, kanin bire fu awaasa i mee kaapu kebiti. Man taa fu agyito gyisa nyita fu bürisa mu nii Krisito wu sa mu mu

16 Man yegé kuto mu nii fii nyi fee ki gye kuto danbirasa mu, ki biliñi kuto libi asa ase.

17 Lii fee Ibwaare kuwura-gyii to kakyina mu to mu, i man gye kegyi ye kunuu asin nin, amaa i gye awaasa danbirasa ye kayii yuuli ye kensi-gyii mu nii Kayaayu Kyrekyire mu kii sa mu.

18 Lii fee ɔkumaa mu nii ee sun Krisito fale ɔkpa su mu, ii bɔla Ibwaare ansi, nii asa gbaa bee wu ye i bɔron.

19 Imu su fan yegé a kpan ane n-yii waa kuto mu nii kii biya kayii yuuli, ke a kye abaa to ke a dan ane kikoołø-gyii to.

20 Fan man kpalí agyito su nyita Ibwaare kusun. Agyito kpini i bɔron, amaa i man de ɔkpa fee fu gyii agyito ku ke i yegé fu bürisa o waa alibi.

21 I bɔron fee fu man gyii kunun ke fu man nuu nta abee kuto kumaa mu nii kii biti ki yegé fu bürisa o tiye.

22 Imu su kuto kumaa mu nii fu koolé gyii lii ato nümü su mu, yegé i baa i bu faa Ibwaare nsana. Kumu ɔkon wuya i gye osa mu nii o man bun mu n-yii kwpwe lii kuto mu nii o kii fee ki bɔron sa mu mu su.

23 Amaa osa mu nii mu nfere i du sika-sika lii kuto kigyi su yegé nii ee gyii kumu mu, Ibwaare i wula bun mu kwpwe. Lii fee mu kigyi mu man lii mu kikoołø-gyii to. Nii awaasa kumaa mu nii i man lii kikoołø-gyii to mu gye alibi nin.

15

¹ Ane mu nii an yile Yesu Krisito kikooole-gyii to ye əlon mu, i dagaa fee an maa kye bamu nii bamu kikooole-gyii ki man bulon mu to, ke a man taa waa ane nkolo biti.

² Fan yegé ane əkumaa nimo o waa kidanbirasa kye mu birisa to, ke o nye əlon yile kikooole-gyii to.

³ Kpalí fee Krisito gbaa man waa kuto mu nii ki bɔla mu nkun ansi, fee kanan mu nii Yesu towe lu Asinkya yilasa mu to ye, "Asebi kpini mu nii bee saale fu Ibwaare mu, me nii bee saale."

⁴ Luu fee kuto kumaa mu nii ba kyurco yila Asinkyan yilasa mu to didaa mu, ba kyurco nii ye i ba kaapu ane asin. Inumu ii biti i yegé i waa ane aniya to, ke i sa ane kenyiita, yegé an su tamaa.

⁵ N kule Ibwaare mu nii ee sa asa kenyiita nii ee waa bamu aniya to mu, fee fan maa buu Yesu Krisito fale mu, o sa fane kono kulan.

⁶ Saamu lu fane kokolo kulan ye kono kulan su mu, fen biti fan buga yin ane-Nyiripe Yesu Krisito Mu-Se Ibwaare.

⁷ Fan taa koko lo fuuli koole abaa fee kanan mu nii Krisito koole fane mu, ke i yegé i buya ayin-bi sa Ibwaare.

⁸ N towe fane fee Krisito i ba bilinji Gyiwu abi kiyaafole, ke i kaapu fee Ibwaare i gye kesintin wuya, nii o yegé asin mu nii o da mu koko lo su sa adidaapu mu i ba to.

⁹ Nii i bila yegé nii bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu, ba taa bunyaa sa Ibwaare lu mu kwesee kuwu su, fee kanan mu nii Asinkyan yilasa i towe ye,

"Imo su n biti n yin fu, bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu to,
n biti n bu ilon yin fu kitu."

¹⁰ Nii i bila towe ye,

"Fane mu nii fan man gye Gyiwu abi
mu fanaa Ibwaare asa ansi i gyii."

¹¹ Nii Asinkyan yilasa mu i bila towe ye,

"Fane mu nii fan man gyii Gyiwu abi mu kpini fan yin Nyiripe Ibwaare,
ke ndendemande kpini fan bu ayin-bi ilon sa mu."

¹² Nii Ibwaare otowepu Isaya bila towe ye,

"Gyeese kanan to mu oku ii biti o kusu

be gyii kuwura bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu kpini su.

Mu to nii ba su tamaa."

¹³ N kule fee Ibwaare mu nii ee sa asa tamaa mu, fee fan maa koole mu gyii fale mu, o sa fane kensi-gyii ye keyuula. Ke mu Kayaayu Kyurekyire əlon mu i yegé fane tamaa o nye akyo.

Pooli asin sa bamu nii ba man gye Gyiwu abi

¹⁴ Me-daa ana ye mi-supu ana, me gbaa-gbaa me n koole gyii fee kidanbirasa ki bu fane to, nii fan su kinyi gaa nii fan taale kaapu abaa.

¹⁵ Lu me əwule mu nii n kyurco fane fale su mu, n bugi me koko lo to n nyinji fane asin aku, lu fee Ibwaare kabwaala mu nii o taa sa me mu su.

¹⁶ Luu fee Ibwaare lee me waa Yesu Krisito osunpu sa bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu. Nii n sun fee mu-seepu, ke n towe asin danbirasa mu, ke i yegé bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu, nii Kayaayu Kyurekyire mu lɔŋɔ̄o bamu yila mu, ba ba waa fee saraga mu nii i bɔla Ibwaare ansi.

¹⁷ Imo su n taale kaapu me n-yu Yesu Krisito su lu kusun mu nii n sun sa Ibwaare mu su.

18 N waa me nfëere fee n mee ye n tòwe kuto ku, amoo kuto mu nu Krisito bôla me atowesa ye me awaasa su biya bamu mu nu ba man gye Gyiwu abi mu ba be buu lbwaare.

19 Lu olon mu nu lbwaare sa me i gye sinkaala ye adangana lu mu Kayaayu mu olon to su, kanin su nu n tòwe Krisito asin danburasa mu kanan mu nu i dagaa lu Gyerusalem, kyaabcoo nde-bii su naa fuu Ilirikum.

20 Mi kebiti i gye fee n tòwe asin danburasa mu ntin mu nu ba man püta nu Krisito su, saamu ke n man kyaga oku kusun piilisa su.

21 Amaa fee kanan mu nu Asinkyany yilasa mu i tòwe ye,
"Asa mu nu ba man püta tòwe bamu mu asin mu, bee biti ba wu mu.
Ke bamu nu ba man püta nu mu, bee biti ba nu kase."

22 Inimu su nu n kpan me n-yii saja kumaa fee n ba boo fane su, amaa i tii me okpa fane ase kiba.

Poco i biti i naa bco Roma akcole-gyipu mu

23 Amaa nbünbü opula ku man bila o bu kibaafon kinumu katun ku mu nu n maa waa kusun, nu n bila n kpan me n-yii nsu damante fee n ba boo fane su

24 Imu su n waa nfëere fee n kan kpee Sipen mu, n biti n bôla fane ase. N su tamaa fee n ba boo fane su saja mu nu n biti n bôla kyon mu, ke maa fane an huga gyii ansi, ke fan kye me to ke n naa fuu tuo.

25 Amaa nbünbü bire n bu okpa su n kpee Gyerusalem n naa kye Krisito abuupu to.

26 Masedoniya ye Akyiya akcole-gyipu bire ba taa kensi-gyii waa tuvtuu sa Krisito abuupu mu to atiripu mu nu ba bu Gyerusalem mu.

27 Masedoniya ye Akyiya akcole-gyipu bamu ansi i gyii fee ba maa waa kanin sa Gyiwu abi akcole-gyipu mu. Nu i dagaa fee ba maa waa kanin ke ba taa ka bamu kuko. Lu fee bamu nu ba man gye Gyiwu abi mu, ba nye Gyiwu abi mu Kayaayu to nkyeto ato, imu su i dagaa fee ba baraga bamu kakyna to ato sa Gyiwu abi mu.

28 Nu n kan taa tuvtuu nimu waa bamu abaa to lue mu, n biti n bôla fane ase kpee Sipen kade to.

29 N nyi fee me kiba mu nu n ba fane ase mu, n su Krisito kabwaala lala mu n biya fane.

30 Me-daa ana ye mi-supu ana, n su Ҫonyiripe Yesu Krisito ye kebiti mu nu ki lu lbwaare Kayaayu to fee fan kule kabwaare-kule olon kye me to.

31 Fan kule fee lbwaare o lee me lu bamu nu ba man koole gyii Gyudeya ifuli su mu abaa to. Ke fan bila kule fee Krisito abuupu mu nu ba bu Gyerusalem mu ba koole nkyetsu mu abaa anyo.

32 Lu kanin su nu lbwaare kan kyula mu n biti n taa kensi-gyii lala ba fane ase, ke i waa maa fane aniya to.

33 Ibwaare keyuula wuya o baa o bu fane kpini ase. Amen!

16

Poco Afwaala

1 N biti n lee ane piukyu Fobe mu nu o su ҫwulé nimu ee biya fane fale n kaapu fane. Mu i gye Krisito abuupu mu nu ba bu Kenkireya, nu ee kye bamu to mu.

2 N kule fane, fan koole mu ɔnyiripe mu kitui to su, fee kanan mu nii i dagaa fee Krisito abuupu ba kutaa abaa mu, ke fan sa mu nkyetɔ kumaa mu nii i tiri mu, lii fee o kye asa gaalaagaa to nii ngbaa me n tii su.

3 Fan fwaala Prisila maa Akwila, mu nii n maa bamu an waa Yesu Krisito kusun mu.

4 Nii ba taga apu lii me su. I man gye me nkun i fwaala bamu, amaa ye Krisito abi kubu-kubu mu nii ba man gye Gyiwu abi mu kpini bee fwaala bamu nsa ye kusun.

5 Fan fwaala Krisito kubu mu nii kii gyanje Prisila ana kikpaara su mu. Fan fwaala me kyemine danbirasa Epanetu. Mu i gye emu nii o da kikkoole Yesu Krisito gyii Asiya ɔsunwile su kpini.

6 Fan fwaala Meeri mu nii o sun kusun gaa sa fane mu.

7 Fan fwaala Androniko maa Gyuniya, me kuvpu ana mu nii ba tii maa bamu obu mu. Nii asa gaalaagaa be nyi bamu ye ɔdan Krisito asunpu mu to, nii ba gyankpaa me koole Yesu Krisito gyii.

8 Fan fwaala Ampiliyatutu mu nii n su kebiti sa mu ɔnyiripe to.

9 Fan fwaala Ubano, ane birisa kusun ɔwaapu Krisito to, ye me kyemine danbirasa Sitakusi.

10 Fan fwaala Apelesi mu nii o lee kaapo kesintin ye o taa mu n-yii sa Krisito.

Fan fwaala bamu nii ba bu Arisitobulu kikpaara su kpini.

11 Fan fwaala me kuvpu Herodiyon. Fan fwaala Nasiso kikpaara su abi kpini mu nii ba gye ɔnyiripe lee mu.

12 Fan fwaala akyii nimu, Trifina maa Trifosa mu nii ba kpan bamu n-yii sun ɔnyiripe kusun mu.

Fan fwaala me kyemine danbirasa Pesi, nii ngbaa mu o gye ɔkyii mu nii o kpan mu n-yii waa ɔnyiripe kusun mu.

13 Fan fwaala ɔnyiripe kuyaafole Rufusi, ye mu-nyi, mu nii o taa me waa mu-bii kuvgesa.

14 Fan fwaala Asinkrito, ye Felegon ye Hemesi ye Patrobasi ye Hemesi ye Krisito abuupu mu nii ba bu bamu ase mu.

15 Fan fwaala Filologo ye Gyuliya ye Neresu maa mu pukuyi ye Olipasi ye Krisito abuupu mu nii ba bu bamu ase mu kpini.

16 Fan taa kinyi-bii afwaala fwaala abaa. Krisito kubu-kubu mu kpini bee fwaala fane.

17 Me-daa ana ye mi-supu ana, n kule fane nin, ke fan kii danbirasa lii bamu nii bee biti ba biya nbarige fane to, nii bee kpakyare kibula mu nii ba kaapo fane mu, nii i yegese asa bee tutu bamu kikkoole-gyii to. Fan lee fane n-yii lii bamu to.

18 Kpalie fee bamu nii bee waa kanin mu, be mee sun ane-Nyiripe Yesu Krisito, amaa bamu kipure lee nii bee biti. Liu bamu ntowé danbirasa ye kigyaa-bi su mu, ba su bee pina akooole-gyipu mu nii ba man pi dan kikkoole-gyii to.

19 Okumaa nimu nu kanan mu nii fan taa fane n-yii sa Krisito mu. Kanin su mi ansi i gyii fane su gaa. Amaa n biti fee fan baa fan gye anyaasinpu liu kidanbirasa kiwaa su, ke fan lee fane n-yii lii alibi kiwaa to.

20 I mee ye i kyeeere nii lbwaare keyuula wuya mu, ii biti o yegese ke fan gyii Sitaane su. Ane-Nyiripe Yesu kabwaala mu ki baa ki bu fane su.

21 Me birisa osunsunpu Timoti i fwaala fane. Kanin maa nii me kuvpu ana Lukiyio ye Gyason ye Sosipata gbaa bee fwaala fane.

22 Me Tetiyo mu nii n kyvrc̄o Poco ɔwule ni mu, n fwaala fane ɔnyiripe kütü to su.

23 Gayusi mu nii o gye me kikpaara wuya, nii Krisito abi gbaa bεe gyanje mu kikpaara su mu, i fwaala fane.

Erasitu mu nii o gye kade mu to afulee ɔkisupu ye ane-supu Kwatu bεe fwaala fane.

24 (Ane-Nyiripe Yesu Krisito kabwaala mu ki baa ki bu fane ase. Amen.)

25 Fan yegē a taa bonyaa sa Ibwaare, lii fee mu i taale yegē fan nyé ɔlun yile fane kikɔole-gyii mu to, fee kanan mu nii n tōwe Asin danbirasa mu lii Yesu Krisito su mu. Kanun asin mu i gye kesintin asin mu nii i baala lii koo didaa mu.

26 Nii nbunbu i bola Ibwaare atowepu Asinkyanyan yilasa mu su lee kaapu. Nii Ibwaare mu nii o te kakpaa mu sa kono, ye ba tōwe kanin kesintin asin baalasa sa ndendemande kpini, ke ba kɔole Yesu Krisito gyii ke ba nu mu ase.

27 Li Yesu Krisito su mu, Ibwaare kanyaasin wuya mu nkun nii bonyaa gye mu lee kakpaa. Amen!

1 ዕውለ gyankpaasa mu nu Poohi kyورርር naa sa Korinto abi

Afwaala

¹ ዕውለ ነሙስ ሰ መ، Poohi mu nu Ibwaare bəla mu kebiti su tū me, fēe n ba waa Yesu Krisito osunpu, ye ane bīrsa Sositiini ase.

² An kyورርር kīmu an sa fane Krisito kubu mu nu fan bu Korinto kade to, fane mu nu Yesu tū ba waa mu lēe, nu fan ba biliñi Ibwaare asa, taa bvgā ye bamu nu ba bu katün kumaa ነሙ bee sun ane-Nyirripe Yesu Krisito, mu nu o gye anaa bamu kpini ጽnyirripe mu.

³ Ane-Se Ibwaare ye ane-Nyirripe Yesu Krisito ba bwaala fane ke ba sa fane kayu yuuli.

Poohi i fwaala Ibwaare

⁴ Saña kumaa ነሙ n fwaala Ibwaare n sa fane ሰ kabwaala mu nu o bəla Yesu Krisito su taa sa fane mu.

⁵ Kpalu fēe fan maa bu Yesu Krisito to su mu, fan dan kuto kumaa ነሙ to ሰ fane katōwe ye fane kinyi to.

⁶ ሰ fēe Yesu Krisito asin mu nu an lēe tōwe fane mu i kyina fane to dandibrasa.

⁷ Imu su fan man pan Ibwaare Kayaayu kakēs mu kuku, fēe fan maa te fan gyoo saña mu nu Ibwaare ii biti o ba lēe ane-Nyirripe Yesu Krisito kaapu mu.

⁸ Mu ii biti o waa fane ሰሉን to kanū naa fuu የቻ, ke fane n-yii su i man nye alibi akv, kakē mu nu ane-Nyirripe Yesu Krisito ii biti o bwii ba mu.

⁹ Ibwaare mu nu o tū fane ye fan naa mu-bii Yesu Krisito mu fan ba waa kikyemine የኝነት ሰ, mu i gye የዚ ሰ ee tōwe nu o mēe ሰ ትም kamaa.

Krisito kubu mu to nbarige to asin

¹⁰ Me-daa ana ye mi-supu ana, n su ane-Nyirripe Yesu Krisito kītu, n kule fane fēe, fane kpini fan tōwe kyula abaa, ke nbarige to ku i man ba fane to. Ke fan waa የኝነት kulūn fane nfeerē to ye kuto kumaa ነሙ to.

¹¹ Me-daa ana ye mi-supu ana, Kilowe kikpaara su abi akv ba ba tōwe me ye, nluu i bu fane nsana.

¹² Kuto mu nu n tōwe mu i gye ye fane to የኝነት ii tōwe ye, "N buu Poohi." Nu የኝነት mōo ye, "Mee me n buu ፍපලስ", nu የኝነቱ mōo ye, "Mee me n buu Pita." Nu የኝነት gbaa ye, "Mee me n buu Krisito nu."

¹³ Ba barige Krisito to waa kubu-kubu ነኝ abee? Poohi nu ba da oyu laasa su sa fane abee? Abee Poohi kītu to nu ba gyee fane Ibwaare kekyugyee?

¹⁴ N su afwaala n sa Ibwaare fēe n maa man gyee fane የኝነት Ibwaare kekyugyee, amōo Krisipu* maa Gayusi nkun nu n gyee.

¹⁵ Imu su የኝነት mēe taale tōwe ye me kītu to nu ba gyee mu Ibwaare kekyugyee.

¹⁶ N bila n nyinji fēe n maa gyee Sitefen maa mu kikpaara su abi Ibwaare kekyugyee. Inimū kamaa mu, n mēe bila nyinji fēe n gyee የኝነት.

* ^{1:14 1:14} Ba kyورርር waa Asunpu 8:18 ye Krisipu ነሙ koole ጽnyirripe Yesu gyii, nu ba gyee mu Ibwaare kekyugyee Korinto kade to.

17 Lui fee Krisito man sun me ye n ba gyee asa Ibwaare kekyugyee. Amaa o sun me nun ye n ba towé asin danburasa mu sa asa, nii i man gye nyimisa kanyaasin nii n su n towé, ke i naa ba fee Krisito kelewu mu nii o wu oyu laasa su asin mu i pan imu olvn.

Krisito i gye Ibwaare olvn ye kanyaasin

18 Krisito oyu laasa mu su kelewu asin mu, i gye amelensi-sin sa bamu nii ba bu kemuri okpa su mu. Amaa ane mu nii Ibwaare ii molige mu, asin manja i gye Ibwaare olvn mu.

19 Lui fee Ibwaare towé Asinkyan ylasa mu to ye,
“N biti n nyita anyaasinpú kanyaasin,
ke n yege anyipu kinyi i waa kiyan.”

20 Nii i gye kanan bire mu dulinyaa nimu to onyaasinpú bu fine? Nii owole-nyipu bu fine? Abees okaapuru bülisa ase mu bu fine? Ibwaare man kaapu fee dulinyaa nimu to kanyaasin gye amelensi-sin mu ase nii abee?

21 Lui mu Ibwaare kanyaasin mu to mu, o qmina yila fee, dulinyaa asa ba mee taale bola bamu kanyaasin su bu mu. Amaa i gye Ibwaare kipure su fee, o bola asin mu nii asa bee ku fee i gye amelensi-sin mu nii an towé fale mu su molige bamu nii bee koole bee gyii mu.

22 Asin mu i gye amelensi-sin sa bamu, lui fee Gyiwu abi bee ku bee biti asin kyinkyinsa, nii Giriki abi moo bee ku bee biti kanyaasin.

23 Amaa aneene bire an towé Yesu Krisito kelewu oyu laasa mu su asin, nii imu i gye asin mu nii ii tii Gyiwu abi okpa, nii ba mee koole bee gyii, nii i bila i gye amelensi-sin sa bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu.

24 Amaa bamu nii Ibwaare ti ba kamolige mu to bire, be gye Gyiwu abi nin oo, ba man gye Gyiwu abi[†] nin oo, asin mu nii i bu to i gye ye Krisito i gye Ibwaare olvn ye Ibwaare kanyaasin.

25 Lui fee Ibwaare amelensi-sin mu i kyo nyimisa kanyaasin, nii Ibwaare kapcose i su əlon i kyo nyimisa olvn.

26 Me-daa ana ye mi-supu ana, fan nyinji kanan mu nii fan daa fan du poysi nii Ibwaare ti fane ba kamolige mu to mu. Kanan sanja manja nyimisa ansi su mu, fane to gberée ku i gye anyaasinpú, nii gberée ku i gye alunpu, nii gberée ku i lui kuwura-gyii kebung.

27 Amaa ató mu nii dulinyaa asa bee ku ye i gye amelensi-sin mu, imu nii Ibwaare lee taa gyila dulinyaa to onyaasinpú ipeeli. Nii ató mu nii i man bulon dulinyaa nimu to mu, imu nii o bila taa gyila imu nii i bulon mu ipeeli.

28 Nii ató mu nii dulinyaa asa bee ku kiyan, nii ba man taa tu sehn, nii bee ku ye i man su tönc mu, imu nii Ibwaare taa jaabaa ató mu nii dulinyaa asa bee ku fee i gye ató kpare mu,

29 ke nyimisa ku o man nye kaapu mu n-yii Ibwaare ase.

30 Lui fee Ibwaare i yege nii anaa Yesu Krisito an waa kuvulon, nii Ibwaare waa Krisito nii o baa o gye ane kanyaasin wuya. Nii mu su nii Ibwaare wu fee ane ikpa i kyiigi, nii ane i gye mu asa kyirekyire, nii a nye kamolige.

31 Imu su fee kanan mu nii ba kyoroa waa Asinkyan ylasa mu to mu ye,
“Okumaa mu nii ee biti o kaapu mu n-yii mu, o kaapu mu n-yii lui kuto mu nii Onyiripe waa mu su.”

[†] **1:24 1:24** Poohi tu bamu nii ba man gye Gyiwu abimu ye Giriki abi.

2

*Yesu Krisito kelewu
oyu laasa su mu asin*

¹ Me-daa ana ye mi-supu ana, n maa ba fane ase ba lee Ibwaare kesintin asin mu towe fane mu, n man taa kono to okon abee kanyaasun kibansa nun ba towe fane.

² Lii fee n waa me nfere sanja mu nii n bu fane ase mu fee, n mee biti n bila bu asin aku towe tii Yesu Krisito, ye mu kelewu mu nii o wu oyu laasa su mu nkun.

³ N maa ba fane ase mu, n taa kiroose ye kufuu ye kikyikya gaa nun ba.

⁴ Me asin towesa ye me abwaaresin kitowes mu to mu, n man taa nyumisa kanyaasun pupole fane, amaa Ibwaare Kayaayu mu i lee mu olun mu kaapu fane.

⁵ Saam, fane kikcole-gyii ki mae ye ki baa ki gyan nyumisa kanyaasun su, amaa ki baa ki gyan Ibwaare olun su.

Ibwaare kanyaasin

⁶ Inimu kpini gbaa mu, an towe kanyaasun asin an sa bamu nii ba tee dan kikcole-gyii mu to mu, man gye dulinyaa nimu to kanyaasun, abee kumu alvunu kanyaasun mu nii bamu olun mu ii biti i ba fuu okaa mu.

⁷ Amaa kanyaasun asin mu nii an towe fane fale i gye Ibwaare kanyaasun baalasa, mu nii o wula qmina yila ye ee biti o taa kanyaasun maaja bonyaa ane, poyi nii o piili dulinyaa mu.

⁸ Nii dulinyaa nimu to alvunu mu to oku man taale bu kanin kanyaasun maaja, nii ba daa bu nii, naafco ba man din da Onyiripe bonyaa wuya mu oyu laasa su.

⁹ Amaa i du nii fee kanan mu nii ba kyorc waa Asinkyan yilasa mu to mu ye,

"Kuto mu nii oku ansi i man pii wu,

nii asu i man pii nu,

nii oku man pii fe imu nfere mu,

i gye kuto mu nii Ibwaare lojyo yila sa bamu nii bee biti mu mu."

¹⁰ Amaa Ibwaare bola mu Kayaayu su lee mu kanyaasun baalasa mu kaapu ane. Ibwaare Kayaayu mu ii meegge kuto kumaa nimu to ee kii, halu Ibwaare asin mu nii i gye mu otu to asin nii i baala mu gbaa.

¹¹ Oku mae taale bu nfere mu nii oku ii fe, amoo mu gbaa-gbaa mu. Kanin maaja nii oku mae taale bu Ibwaare nfere, amoo mu gbaa-gbaa mu Kayaayu mu nkun.

¹² Man gye dulinyaa nimu to kayaayu nii Ibwaare taa sa ane, amaa Kayaayu mu nii ki li Ibwaare ase mu, nii an nye, ke a taale nu ato mu nii Ibwaare taa kese ane mu kase.

¹³ Imu su man gye nyumisa kanyaasun asin kaapusa nii an su an towe fane. Amaa i gye asin mu nii Kayaayu mu kaapu ane, fee kanan mu nii an lee Kayaayu to asin mu kase an kaapu bamu nii ba su Kayaayu mu.

¹⁴ Amaa osa kumaa mu nii o man su Ibwaare Kayaayu mu, mae ye o taale koole atu mu nii ii li Ibwaare Kayaayu mu ase mu kyula. Asin mu i gye amelensi-sin sa osa mu, o mae ye o taale nu imu kase, li fee Ibwaare Kayaayu mu nkun ii yegde nii asa bee nu imu kase.

¹⁵ Nii osa mu nii o su Ibwaare Kayaayu mu bire, ee taale meegge kuto kumaa to wu imu to, amaa mu gbaa-gbaa mu lee bire, oku mae taale meegge imu to wu sehn.

¹⁶ I du nii fee kanan mu nii ba kyorc waa Asinkyan yilasa mu to mu ye,

"Animu i taale bui Ḍonyiripe Ibwaare nfēere?

Nii animu i taale tōwe waa mu?"

Amaa aneene bire an fe nfēere kanan mu nii Krisito ii fe mu.

3

*Krisito i gye ɔmu nii ɔkumaa nimu
o buu*

¹ Me-daa ana ye mi-supu ana, n man taale tōwe fane ase fee bamu nii ba su Ibwaare Kayaayu mu. Amaa n tōwe fane fee bamu nii bamu nfēere i gyan dulinyaa ato su, abee bamu nii ba man piita dan Krisito kikcōle-gyii mu to.

² Kanin su man gye agyito budusa nii n taa sa fane, amaa kinyapu-kyu nii n taa sa fane. Lii fee kanin saja maŋa mu, fan man piita dan fuu agyito maŋa kigyii, nii halii ba lii ndaga gbaa mu fan man piita fuu imu kigyii.

³ Lii fee fane nfēere i san i gyan dulinyaa ato su. Kayii-basa ki maa bu fane to, nii fen ko ye abaa mu, ii mee kaapu nii fee fane nfēere i san i gyan dulinyaa ato su abee? Inimu ii kaapu nii fee fen san fen waa fee kanan mu nii dulinyaa asa bee waa mu.

⁴ Nii fane to ɔku ii tōwe ye, "N buu Pooh." Nii ɔku mōo ii tōwe ye, "N buu Apolosi nii." Inimu i mee kaapu nii fee fen san fen du fee dulinyaa asa nii abee?

⁵ Inimu kpini mu, animu i gye Apolosi? Nii me, Pooh i gye animu? An gye Ibwaare ayaafole nii, nii fan bola ane su ba kōle Yesu gyii. Ane ɔkumaa nimu waa mu kusun fee kanan mu nii Ḍonyiripe Yesu taa sa mu ye o waa mu.

⁶ Me i duu, nii Apolosi mōo i wōrige su nkyu, amaa Ibwaare i yegē nii ki koyi dan.

⁷ Imu su ɔmu nii ee duu, ye ɔmu nii ee wōrige su nkyu mu, bamu asin man tiri, amaa Ibwaare asin i tiri, lii fee mu ii yegē nii ato duusa mu ii dan.

⁸ Ḍsa mu nii ee duu ye ɔmu nii ee wōrige su nkyu mu kpini bee waa kusun kylun nii. Nii bamu ɔkumaa nimu ii biti o nye mu kükoka, lii kanan mu nii o waa mu kusun mu su.

⁹ Lii fee ane kpini an buga nii an waa Ibwaare kusun. Nii fen du nii fee Ibwaare kudoo, nii fen bila fen du fee Ibwaare obu.

¹⁰ Lii Ibwaare kabwaala mu nii o taa bwaala me su mu, n du nii fee ḍroyipu onyipu mu nii o yii obu kase, nii ɔku ii ḍoyi ee gyaga kimu su. Amaa ɔkumaa o baa o da su kanan mu nii ee ḍoyi ee gyaga su.

¹¹ Lii fee ɔku mee bila taale yii ḍore gyankpaasa, tii kimu nii Ibwaare wola yii mu su, nii kimu i gye Yesu Krisito.

¹² Aku bee biti ba taa suwa, abee gbiti abee abuu mu nii i su ḍegalin abee iyu abee afitiri abee afates ḍoyi gyaga ḍore gyankpaasa mu su.

¹³ ɔkumaa nimu kusun mu nii o sun sa Ibwaare mu, ii biti i li ifuli. Lii fee Krisito kake lala mu nii ee biti o bwii ba mu, ii biti i lee ɔkumaa nimu kusun kudubi kaapu. Fulon ii biti o ba lee ɔkumaa nimu kusun kaapu, ke i kaala kusun mu nii ɔkumaa nimu waā sa Ibwaare mu, o dan kii.

¹⁴ Nii fulon mu man kan taale nyita ɔku kapoyi mu nii o ḍoyi gyaga su mu, mu ii biti o nye kükoka.

¹⁵ Amaa ɔkumaa mu nii fulon mu dees mu kusun mu bire, o sun ḍoyi nimu. Nii mu gbaa-gbaa mu bire ee biti o nye kamolige, amaa ii biti i baa i du nii fee maa sile lii fulon to.

16 Abee fan man nyi ye fane gbaa-gbaa fane i gye Kabwaare-sunkpa aye mu, nu lawaare Kayaayu mu te fane to abee?

17 Imu su nu oku kan nyita Kabwaare-sunkpa aye mu, lwaare gbaa ii biti o nyita mu, lu fee Kabwaare-sunkpa aye mu nu ki gye lwaare lee mu, ki gye kyirekyire nun, nu fane i gye kanun Kabwaare-sunkpa aye maaja.

18 Oku i gye oku o man pina mu n-yi. Nu fane to oku kan ee fe nferee fee o gye onyaasinpü dulinyaa asa ansi su mu, i dagaa maa waa mu n-yi fee omelensiipu, ke o nyi biliñi onyaasinpü gbaa-gbaa.

19 Lu fee dulinyaa numu to kanyaasin gye amelensi-sin lwaare ase. I du nin fee kanan mu nu ba kyircoo waa Asinkyan ylasa mu to ye, "Anyaaasinpü mu, bamu kanyaasin awaasa mu to nu lwaare su ee kitaa bamu."

20 Nu ba bila kyircoo waa Asinkyan ylasa mu to ntin ku ye, "Onyiripe nyi fee anyaaasinpü mu nferee i maa gye kyan."

21 Imu su oku i gye oku, o man taa mu n-yi tuu nyimisa su ke o kaapu mu n-yi, lu fee kuto kumaa numu gye fane lee nun.

22 Nu me Poco nu-n-oo, abee Apolosi nu-n-oo, abee Pita nu-n-oo, abee dulinyaa numu nu-n-oo, abee nkpa nu-n-oo, abee lewu nu-n-oo, abee nbunbu nu-n-oo, abee oke asin nu-n-oo, imu kpini i gye fane lee nun

23 Nu fane gbaa fane fan gye Krisito lee nun, nu Krisito mooy gye lwaare lee.

4

Krisito asunpu mu kusun sunsa

1 Kanun su i dagaa fan maa ki ane fee an gye Krisito ayaafole, nu lwaare taa mu kesintin asin baalasa mu waa ane abaa to ye a lee imu kaapu.

2 Nu kuto mu nu ki dagaa sa omu nu ba taa asin waa mu abaa mu i gye fee, o buu mu-nyiripe mu asin mu su.

3 Amaa meeme ase bire, nu fane abee asin ogyipu ku gyii me asin mu, i man tiri me, me gbaa-gbaa n mee gyii me n-yi su asin.

4 Me nferee to mu, n man wu asin pwisa ku me n-yi su, amaa i mee kaapu fee n gyii asu. Amoo Onyiripe mu nkun i gye me asin ogyipu.

5 Imu su fan man kan gyii oku asin, bun mu kwpwe, pooyi ke kaké mu o fuu. Fan gyoo Onyiripe mu o ba pooyi. Ee biti o ba lee kuto mu nu ki baala kitentenbiri to mu ba fitula to, ke o lee asa nkolo to asin baalasa ifuli. Kanun sanja maaja nu okumaa ii biti o nyi kyin mu nu i dagaa mu lu lwaare ase.

6 Me-daa ana ye mi-supu ana, lu fane su nu n taa n maa Apolosi waa sinkaala sa fane, ke fan bula asin towesa mu nu u towes ye, "Fan man waa asin mu nu ba kyircoo yila mu kyin su." Imu i gye ye, fan man kaapu fane n-yi naa yile oku kamaa ke fan kina oku.

7 Mine nu fan su nu u kaapu fee fan kyoo asansa? Mine nu fan su nu i man gye lwaare i sa fane? Nu i kan i gye lwaare i sa fane imu mu, mine i waa su nu fen kaapu fane n-yi, fee man gye lwaare i sa fane?

8 Fan tee nyi kuto kumaa mu nu fen biti nin abee? Fan tee ba waa afulee wuya ana nin abee? Fan tee ba biliñi awura yegé a man gye nin abee? Nu fan daa fan gye awura kesintin to mu, naafco i buron gaa ke anaa fane a ba buga gyii kuwura.

9 Me ase mu, i du nin fee l̄bwaare maa taa ane mu n̄i an gye Yesu asunpu mu, waa asii-amaapu fee bamu n̄i ba bun bamu k̄pwe, n̄i bee biti ba naa m̄o bamu asa nsana mu. N̄i i du fee an biliñi sinki sa kase su asa ye l̄bwaare nbooye dulinyaa kpini.

10 Krisito su an gye amelensipu, amaa fanees fane fan gye anyaasipu lui Krisito su. Aneene bire a man bulon, amaa fanees fane bire fan bulon. Asa bee sa fane beeerees, n̄i aneene bire ba man taa ane tu sehn.

11 Taa ba fuv ndaga mu, an naa akon ye bulif, n̄i an bun akyiibi, n̄i an nye kidaye libi-libi, n̄i an man su ane gbaa-gbaa kewu-kyinasa.

12 Ane gbaa-gbaa ane abaa n̄i an su an sun kusun. N̄i oku kan towes ane nn̄o mu, an waa mu kusee. N̄i ba kan nyanla ane mu, an nye kenyiita an yile to.

13 N̄i ba maa saale ane mu, an nye kenyiita an lee bamu k̄ono danbura. An biliñi dulinyaa kpini akpaa n̄i asa bee kui ane fee kigyaakpa ba lui ndaga.

14 N̄i man kyurco inimur n̄i sa fane n̄i gyila fane ipeeli. Amaa fan maa gye me n̄ibii bitisa su mu, n̄i n̄i da fane amu to.

15 Halu n̄i fan kan fan su asa fee ngbun kudu n̄i bee kaapu fane Krisito asin mu gbaa mu, fane-se ana ba man gye adamante. Lui fee, lui Yesu Krisito su mu n̄i ba biliñi fane-se, lui asin danbura mu n̄i n̄i towes sa fane mu su.

16 Imu su n̄i kule fane n̄i ye fan kase me to.

17 Lui fale su n̄i n̄i sun Timoti fane ase. N̄i mu i gye mi-bii mu n̄i n̄i biti mu asin gaa, n̄i o gye kesintin ogiyipu Onyiripe mu to. N̄i mu ii biti o be nyinji fane me ikpa mu n̄i n̄i taa n̄i buu Krisito Yesu, n̄i imaa imu n̄i n̄i kaapu Krisito kubu-kubu katun kumaa nimu mu, i waa kubulon.

18 Fane ake fen kusaa fane n̄-yil fen fe nfeere fee, akuto n̄i mee bila ye n̄i ba booye fane su.

19 Amaa n̄i Onyiripe kan kyula bire, i mee ye i kyeeerees n̄i biti n̄i ba fane ase ke me gbaa-gbaa me n̄i ba wu olon mu n̄i bamu n̄i bee kaapu bamu n̄-yil mu ba su, man gye bamu ntowes nkun.

20 Lui fee l̄bwaare kuwura-gyii mu man gye asin kitowes, amaa ki gye l̄bwaare ɔlon mu to ato waasa n̄i.

21 Kumorom n̄i fen biti n̄i taa ba fane ase? Fen biti fee n̄i taa kuyukyuu n̄i n̄i ba, abee n̄i taa kebiti ye keyuula ba fane ase?

5

Fan gya ɔkyi bitipu mu lui kubu mu to

1 Kesintin to, n̄i nu asin lui fane su fee, kakuyi abee kanyin biti agyaga-sin kubansa i maa bu fane to. N̄i halu bamu n̄i be mee sun l̄bwaare gbaa, ba mee waa kanin agyaga-sin maaja. Imu i gye ye fane to oku u de ye mu-se mu-ka.

2 Mine su n̄i inimur i bu fane to, n̄i fen kusaa fane n̄-yil? Idagaa fan maa boota to, ke fan lee ɔnyin mu n̄i o sun fale kusun mu lui fane kubu mu to.

3 Halu n̄i maa man bu fane ase kayi-wule to gbaa mu, n̄i bu fane ase kayaayu to. N̄i n̄i tee wula bun ɔnyin maaja k̄pwe fee n̄i maa bu fane ase tutu mu.

4 N̄i fan kan gyanje Onyiripe Yesu Krisito kitu to, n̄i n̄i bu fane ase kayaayu to, n̄i ane-Nyiripe Yesu Krisito ɔlon mu bu fane ase mu,

5 fan lee fale ḷonyin nūmu lū fane ase sa Sītaane, o nyita mu alibi kayū-wule mu, ke lbwaare ḷ mōlige mu kala kake mu nū ḷnyūrūpē Yesu ii biti ḷ ba mu.

6 Fane n-yūl kīkaapu ki man būrōn. Fan man nyi fée kīfē tinsa pii u yegē nu bodobodo ii tin?

7 Fan lee kīfē tinsa mu nū ki gye alibi mu lū fane to, yegē fan man su ineesi iku. Ke fan baa fan du fée bodobodo pūpwē mu nū ki man su kīfē tinsa, fée kanan mu nū n nyi fan maa du mu. Lū fée Yesu Krisito mu nū o gye Kanyāje nbunū kabulupu mu, lbwaare taa mu waa kōlōjō sa ane.

8 Imu su fan yegē a gyii Kanyāje nbunū kesu kōnō, ke a lee alibi ye kumu to ələn mu nū i du fée bodobodo mu nū ki su kīfē tinsa dīdaa mu. Amaa fan yegē i gyii Kesu kōnō mu, fée asa mu nū ba su kīdanbirasa ye kesintin mu fée bodobodo mu nū ki man su kīfē tinsa mu.

9 N wula kyvroc ḷwule sa fane ye, fan man taa fane n-yūl būga asa mu nū ba bu kakyū abee kanyin biti kīgyagaa mu to.

10 N maa tōwe kanin mu, man gye bamu nū be mee sun lbwaare, nū bēe waa kakyū abee kanyin biti kīgyagaa, ye onsi-payi libi abee bamu nū bee yuuri abee bamu nū bēe sun idakpa, nū n diye. Naafcō nū i gye ye fan man taa fane n-yūl būga ye kanin asa maṇa bīrē, amōo fan lū dulinyaa to kpini-kpini.

11 Amaa kūtō mu nū n kyvroc n sa fane mu i gye ye, fan man taa fane n-yūl būga ye əkumaa mu nū ee tū mu n-yūl ye Krisito obuupu, yegē ḷ gye akyū abee anyin bitipu, ye onsi-payi libi wuya, abee ədakpa osunpu, abee asa atū onyitapu, abee ətabuupu, abee oyu. Fan naa əsa maṇa fan man boga gyii gbaa.

12 I man gye mi kusun fée n gyii bamu nū ba man bu Krisito kubu mu to asin, amaa bamu nū ba bu Krisito kubu mu to mu, i dagaa n maa gyii bamu asin.

13 Ibwaare ii biti o gyii bamu nū ba man tii Krisito kubu mu su asin. Amaa fée kanan mu nū ba kyvroc waa Asinkyan ylasa mu to mu, "Fan gya alibi ḷwaapu lū fane to."

6

Akçole-gyipu fan man kan samaa abaa

1 Nu fane to əku maa mu birisa, Krisito obuupu ba kan nyē asin mu, mīne i waa su nū ee kpee naa samaa mu asin agyipu mu nū ba man nyi lbwaare mu ase, nū o man taa mu kpee Krisito abuupu mu ase ke ba lōjō bamu?

2 Fan man nyi ye ane, lbwaare asa ii biti a tale dulinyaa abi? Nu i gye fée ane ii biti a tale dulinyaa abi asin bīrē, mīne i waa su nū fen mēe taale lōjō fane nsana to asin wuribi?

3 Fan man nyi fée ane, nu lbwaare ii biti o yegē a tale mu nbōo mu? Imu su mīne i waa nū fen mēe taale lōjō abaa ndaga kakyina nūmu to asin?

4 Imu su nū fan kan fan su fale asin fane nsana mu, mīne i waa nū fan su fen kpiya asin agyipu mu nū Krisito kubu mu ba man su bēerēe sa bamu mu, ye ba gyii fane asin?

5 I man su fane ipeeli? Amōo fan man su ḷonyaasinpū kūlūn fane to, mu nū ee taale lōjō fane wūle-wule nsana?

6 Amaa fanee fane bīrē, Krisito obuupu u taa mu birisa Krisito obuupu asin ee kpee ee sa bamu nū ba man kōolē Yesu gyii mu ase.

7 Fan maa nyé asin nii fen samaa abaa mu, i kaapu nii fee fan tee wula gyii tyé fane kikçole-gyii to nii. Mine i waa nii odunwura mu mee kyula ye mu asin i man buron? Mine i waa nii o mee yegé ke ba sisii mu?

8 Amaa fane wule-wule Krisito abi fen siisi abaa, nii fen waa fane birisa ana koto mu nii ki man buron.

9 Fan man nyi ye alibi awaapu mu, ba mee ye ba nyé loo Ibwaare kuwura-gyili mu to? Fan man yegé oku o pina fane. Lii fee asa mu nii bee waa kakyi abee kanyin biti kigyaagaa, ye idakpa asunpu, abee bamu nii bee li bamu-kuli ana abee bamu-ka ana kamaa, ye anyin mu nii bee de ye bamu birisa ana anyin,

10 ye ayuu, ye onsi-payi libi wuya ana, ye atabuupu, ye bamu nii bee nyita asa ati, ye bamu nii bee pina asa bee gyili mu, fale asa anumu oku mee ye o nyé loo Ibwaare kuwura-gyili mu to.

11 Fale nii fane aka fan kyina fan du, amaa nbunbu bire Ibwaare fwii fane alibi, nii o loko fane yila sa mu n-yii, nii o kcole fane kyula ye fane ikpa i kyiigi mu ase lii Onyiripe Yesu Krisito ye ane Ibwaare Kayaayu mu su.

Krisito abi kayi-wule i gye Kabwaare-sunkpa aye mu.

12 Fane to oku i towé ye, "N su okpa fee n waa koto kumaa nimu." I gye kesintin, amaa man gye imu kpini i buron sa mu. Ngbaa me n taale towé ye, n su okpa fee n waa koto kumaa nimu, amaa n mee ye n waa me n-yii kune sa koto ku.

13 Fane to oku i towé ye, "Agyito i bu to sa otu, nii otu gbaa bu to sa agyito." I gye kesintin, amaa Ibwaare ii biti o nyita imu kpini. Nyimisa kayi-wule ki man bu to sa kakyi ye kanyin biti kigyaagaa, amaa ki gye sa Onyiripe nim, nii Onyiripe mooy bu to sa kayi-wule.

14 Ibwaare taa mu ɔlon kyini Yesu li lewu to, kanin nii ee biti o kyini ane gbaa ane li lewu to.

15 Fan man nyi ye fane n-yii i gye Yesu kayi-wule abaafon mu abee? Imu su i dagaa fee n taa me n-yii mu nii ki gye Krisito kayi-wule kibaafon mu naa de ye oburukcone-kyii abee? Afuloo! I mee ye i ba kanin.

16 Fan man nyi fee okumaa mu nii o taa mu kayi-wule naa buga ye oburukcone-kyii mu, maa mu ba biliñi kayi-wule kulan nim? Lii fee ba kyuruco waa Asinkyan yilasa mu to ye, "Bamu anyo ba biliñi kayi-wule kulan nim."

17 Amaa omu nii o taa mu n-yii buga ye Onyiripe mu, maa mu ba biliñi kulan nim kayaayu to.

18 Imu su fan sile lii kakyi abee kanyin biti kigyaagaa to. Lii fee alibi kumaa mu nii nyimisa i waa mu, i mee waa mu kayi-wule ineesi, amaa nyimisa kumaa mu nii o waa kanyin abee kakyi biti kigyaagaa mu, o waa mu gbaa-gbaa kayi-wule alibi nim.

19 Fan man nyi ye fane kayi-wule i gye Kayaayu Kyirekyire mu kabwaare-sunkpa aye mu? Fan man nyi ye Ibwaare i sa fane Kayaayu maşa, nii o te fane to? Fan man te fane kibaa su,

20 lii fee Ibwaare sooy fane ogyalin. Imu su fan taa fane kayi-wule waa ato mu nii ii sa Ibwaare bunyaa.

1 Nu lı asın mu nı fan kyvroc owače bıya me mu su mu, n biti n lee imu kono. I bıron fee onyin maa kyuna yegę o man mata ɔkyı.

2 Amaa lı kakuyı abee kanyin biti kıgyagaa su mu, i dagaa onyin kumaa numu maa nye mu gbaa-gbaa mu-ka, ke ɔkyı kumaa gbaa o nye mu gbaa-gbaa mu-kuli.

3 Onyin kilipu o kyula maa mu-ka ba bıga ɔdekpı, ke ɔkyı kilipu gbaa o kyula maa mu-kuli ba bıga ɔdekpı.

4 Lı fee ɔkyı kilipu kayı-wule man bıla ki gye mu gbaa-gbaa mu nkun lee nin, amaa ki gye mu-kuli gbaa lee nin. Kanın maşa nıı onyin kilipu gbaa kayı-wule man gye mu nkun lee, amaa ki gye mu-ka gbaa lee nin.

5 Imu su onyin maa mu-ka ba man kina abaa ase kide kinyin ye kikyı. Amoo fan tıwe kyula abaa ye fan mee ye fan de ye abaa saja gberes, ke fan nye-nye saja sa kabwaare-kule. Amaa imu kumaa mu, fan bwii bıga de kinyin ye kikyı, saamu Sitaane mee nye tuu fane to ki, lı fan maa mee taale kutaa fane n-yı su.

6 N maa tıwe ye ɔkumaa o nye mu gbaa-gbaa mu-ka abee mu gbaa-gbaa mu-kuli mu, man gye ye n nyan fane nin, nıı i man gye nbara nin ye ɔkumaa nimu o killı.

7 Naafco n biti fee onyin kumaa nimu o baa o du fee kanan mu nıı n du fale. Amaa nyimisa kumaa nimu su mu gbaa-gbaa kakęe mu nıı Ibwaare taa sa mu, onimis lee kwıı, nıı onimis lee gbaa kwıı.

8 Nbıunbu lı bamu nıı ba man piṭa kili ye akulapu-kyı mu, n tıwe bamu fee i bıron sa bamu fee ba maa man kili fee kanan mu nıı n man kili mu.

9 Amaa nıı ba mee ye ba kan taale kutaa bamu n-yı bıre, i dagaa ba maa kili. Lı fee nıı ba kili mu, i bıron sa bamu i kyı kakuyı abee kanyin biti kayalaga ki maa bu bamu to.

10 Lı bamu nıı ba kili mu moč, n sa fane kono, nıı kanın konoşa maşa man lı me ase, i lı ɔnyırırep Yesu Krisito ase nun. Imu i gye ye ɔkyı kilipu o man kina mu-kuli.

11 Amaa nıı o kan kina mu-kuli mu, o man bıla kili, amoo o bwii kpee, ke maa mu-kuli ba naa lɔŋo abaa. Nıı ɔkpa kılın maşa su onyin gbaa o man kina mu-ka.

12 Nuı asansa mu moč me gbaa-gbaa me i tıwe inimis, man gye ɔnyırırep. Nuı fane Krisito obuupu ɔku kan o su ɔkyı mu nıı o man gye ɔkɔče-gyipı, nıı ɔkyı mu kyula ye maa ɔnyin mu ba kyuna mu, onyin mu o man kina mu.

13 Nuı fane Krisito obuupu ɔkyı kan o su ɔnyin mu nıı o man gye ɔkɔče-gyipı, nıı ɔnyin mu kyula ye maa ɔkyı mu ba kyuna mu, ɔkyı mu o man kina ɔnyin mu.

14 Lı fee ɔkyı mu maa gye ɔkɔče-gyipı su mu, Ibwaare wu fee ɔnyin mu nıı o man gye ɔkɔče-gyipı mu, n-yı su i man bıla i su ineesi. Kanın maşa nıı ɔnyin mu nıı o gye ɔkɔče-gyipı su mu, Ibwaare wu fee ɔkyı mu nıı o man gye ɔkɔče-gyipı mu, mu n-yı su i man bıla i su ineesi. Nuı man gye kanın mu bamu-biि ana bee biti ba baa ba gye ineesi nbii, amaa i maa ba fale su mu Ibwaare wu fee ba man su ineesi.

15 Amaa Krisito obuupu mu nıı mu-ka abee mu-kuli mu nıı o man gye Krisito obuupu, nıı ee biti fee o kina mu bıre mu, o yegę mu o nate. Nuı i kan ba kanın mu, kekili nbara i man ɔjmina mu, lı fee Ibwaare tu ane nuı ye a ba kyuna kayı yuuli to.

16 Fu Krisito obuuupu ɔkyi, akvɔtɔ fu su nii fu-kuli ii biti o bɔla nyɛ kamɔlige? Nii fu Krisito obuuupu ɔnyin, akvɔtɔ fɛe fu su nii fu-ka ii biti o bɔla nyɛ kamɔlige?

Fan kyina kakyina mu nii fan wula fan mu.

17 Okumaa nimi o kyaga su kyina kakyina mu nii ɔnyiripɛ taa sa mu, fɛe kanan mu nii o wula o du pɔyi nii lbwaare tui mu ye o be sun mu mu. Inimur i gye kɔnɔsa mu nii n kaapu Krisito kubu-kubu mu kpini to.

18 Nii ɔnyin mu nii o tin mu oduu pɔyi nii lbwaare tui mu mu, o man bun mu oduu klopante su, nii ɔnyin mu nii o man kan tin oduu, nii lbwaare tui mu mu, o man tun mu oduu.

19 Fu tun oduu oo, fu man tun oduu oo, man gye imu i gye kvtɔ mu nii ki tiri. Amaa kvtɔ mu nii ki tiri mu i gye ye fan buu lbwaare nbara mu su.

20 Imu su okumaa nimi o baa o du fɛe kanan mu nii o wula o du pɔyi nii lbwaare tui mu ye o be sun mu mu.

21 A taa fɛe nii fu kan fu gye kinye pɔyi nii lbwaare tui fu ye fu ba sun mu mu man yegɛ i tɔɔrɔɔ fu. Amaa nii fu nyɛ ɔkpa mu nii fu taa kɔole fu n-yi bire, waa kanin.

22 Lii fée fane okumaa mu nii o gye kinye nii ɔnyiripɛ tui mu, nii o be biliŋi Krisito obuuupu mu, Krisito i yegɛ nii o nyɛ mu n-yi. Nii ɔkpa kvlun maŋa su, fane okumaa mu nii o nyɛ mu n-yi nii ɔnyiripɛ tui mu ye o ba waa Krisito obuuupu mu, gye Krisito kinye.

23 Lii fée Krisito soɔ fane kpini ɔgyalun, imu su fan man gye anye sa asa.

24 Me birisa ana Krisito abuuupu, kanan mu nii okumaa nimi wula o du pɔyi nii lbwaare tui mu mu, o kyuna kanin ye lbwaare.

Bamu nii ba man piita kili mu ba kyina kanin

25 Nbùnbù bamu nii ba man piita kili mu bire, n man nyɛ nbara ku lii ane-Nyiripɛ Yesu ase lii bamu su. Amaa me Pɔɔli gbaa-gbaa n tɔwe n sa bamu lii me nfere to, fée n maa gye ɔmɔ nii ɔnyiripɛ wu kvwee su mu, feni taale kɔole me gyii fée asin mu nii n tɔwe fane fale, n mee pina fane nii.

26 Me ase mu, i bvrɔn fée bamu nii ba man pi kili mu, ba kyina kanin, lii fée nbùnbù kakyina kanim to waa ɔlɔn.

27 Nii ɔnyin mu nii o tee kili mu, o man kina mu-ka. Amaa ɔnyin mu nii o man piita kili mu, o man mata ɔkyi.

28 Nii ɔnyin kan kili mu, o man waa alibi. Nii ɔkyi mu nii o man piita kili nii o kan kili mu, o man waa alibi. Amaa asa mu nii ba kili mu, awurufɔ mu nii bee biti be wu kakyina kanim to mu, imu nii n mee biti fan maa wu.

29 Me-daa ana ye mi-supu ana Krisito abuuupu, kvtɔ mu nii n kaapu mu i gye ye, sanja man bila o kyɔ ke dulinyaa ki ba laalaalwɛ, imu su lii ndaga ii su ii kpee mu, anyin mu nii ba kili mu ba kyina fée anyin mu nii ba man su akyi.

30 Kanin maŋa nii bamu nii ba boɔta to mu, ba waa fée i maa man tiri bamu, nii bamu nii bamu ansi i gyii mu mɔɔ, ba waa fée bamu ansi ii mee gyii, nii bamu nii ba soɔ mu, ba waa fée ato mu nii ba soɔ mu, i man gye bamu lɛe.

31 Bamu nii ba taa dulinyaa ato waasa bee sun kusun mu, ba waa fee i man tiri bamu. Lu fee kanan mu nii dulinyaa du nbunbu nimmu mu, kui kyon nimmu.

32 N biti fee fan lee fane n-yii lu nfere e kibansa to. Nii onyin mu nii o man su okyi mu, Onyiripe mu kusun i tiri mu, lu fee ee kpan mu n-yii ee waa kusun kanan mu nii i gyii Onyiripe ansi.

33 Amaa onyin kilipu bire, mu nfere e gyan dulinyaa asin su nin, kanan mu nii ee biti o gyii mu-ka ansi.

34 Imu su nfere e nnyo-nnyo nii o su. Nii okyi mu nii o man kili mu mao Onyiripe mu kusun i tiri mu. Lu fee imu i gyie fee o taa mu n-yii ye mu kala kpini sa Onyiripe. Amaa okyi-kilipu bire mu nfere e gyan dulinyaa asin su nin, ye kanan mu nii ee biti o waa ke o gyii mu-kuli ansi.

35 Fee kanan mu nii i kye fane to su, nii n towe fane inumu n man gyie ye n nyan fane nin. Amaa n biti fan waa kuto mu nii ki de okpa yegé ki buron, ke fan nye taa fane n-yii kpini sa Onyiripe mu naa lwe.

36 Nii i kan ba fee onyin maa okyi ba ymina fee ba kili, nii onyin mu mae taale kitaa mu n-yii mu, nii okyi mu mao dan fuu kekili mu, onyin mu o waa kuto mu nii ki dagaa, ke ba kili abaa. I man gyie alibi nin.

37 Amaa nii onyin kan fe nfere e ye o mee ye o kili, nii o yile su kanin mu, oku o man nyan mu, nii o taale kitaa mu n-yii mu i buron.

38 Imu su onyin mu nii o kili okyi mu i buron, nii onyin mu nii o man kili okyi mao mu i buron gaa.

39 Okyi kilipu mu nii mu-kuli san o te nkpa to mu, o mee taale kina mu-kuli ke o naa kili onyin pyow. Amaa nii mu-kuli mu wu bire, o su okpa o taale kili onyin mu nii mu kokolo kii biti, amaa o baa o gyie Krisito obuupu.

40 Me ase mu, okyi kyina mu nkun mu, ii biti i waa odan sa mu, i kyo maa kili. Nii n koole gyii fee Ibwaare Kayaayu mu ki te me to.

8

Agyito mu nii ba taa lɔŋɔ sa idakpa

1 Nbunbu, taa lu agyito mu nii ba taa lɔŋɔ sa idakpa mu, an nyi fee ane kpini an su kinyi fee kanan mu nii fen taale fen towe mu. Kinyi u buya n-yii kikusaa, amaa kebiti ku kye asa to.

2 Osa kumaa mu nii ee fe nfere fee o nyi kuto ku mu, o mee nyi naa fuu kanan mu nii i dagaa fee o baa o nyi mu.

3 Amaa omu nii ee biti Ibwaare mu, mu nii Ibwaare nyi.

4 Imu su lu agyito mu nii ba taa lɔŋɔ sa idakpa mu kigyii mu, an nyi fee odakpa ku man bu to nii ki su nkpa, nii an nyi fee Ibwaare kulu nkun i bu to.

5 Halu idakpa mu nii bee tu bamu ye anyiripe nii ba bu susu abee kase su, nii i gyie kesintin fee idakpa ye anyiripe gaalaagaa ba bu to gbaa mu,

6 aneeene bire, Ibwaare kulu nii an nyi maa bu to, nii mu i gyie Ose mu nii o tuu kuto kumaa nimu, nii an bu to sa mu, nii Onyiripe kulu i bu to, mu i gyie Yesu Krisito mu nii Ibwaare bøla mu su tuu kuto kumaa nimu, nu mu su nii an bu to.

7 Amaa man gyie okumaa nimu i nyi fale asin nimu. Idakpa asin mu i wula din aku, imu su ba lu ndaga nii ba kan gyii kanin agyito mu, bee fe nfere fee agyito mu i gyie idakpa lee nin. Ba maa man piu bu abwaaresin

mu to gaa su mu, nii ba kan gyii mu bee fe nferee nin fee ba waa bamu n-yii ineesi.

8 Amaa agyito mee taale kye ane to ke a nin tiri lbwaare. Nii a man kan gyii mu, a mee ye a pan sehn, nii an kan gyii moc mu, a mee ye a nye sehn.

9 Amaa fan baa fan da su lu okpa mu nii fan nye mu su, ke bamu nii ba man pii bui abwaaresin mu to gaa mu, ba man tiye kikcole-gyii to.

10 Nii i kan ba fee oku mu nii o man pii bui abwaaresin mu to gaa, nii o wu fu mu nii fu nyi abwaaresin mu to gaa, fu maa te odakpa to fii gyii mu, inimu i mee yege, ke ngbaa mu o naa gyii agyito mu nii ba taa lonya sa odakpa mu abee?

11 Imu su fu birisa mu nii Krisito wu sa mu, nii o man pii bui abwaaresin mu to gaa mu, ee biti o nyita lu fu kinyi gaa mu su.

12 Nii fu kan waa fu birisa alibi fale okpa su mu, fu yeges nii mu kikcole-gyii ki lee su, nii fu waa Krisito alibi.

13 Imu su nii agyito mu nii n gyii, ii biti i yeges me birisa o tiye alibi to bire, n mee bila ye n gyii kanin agyito maaja, ke n yeges o luu tiye.

9

Ikpa mu nii i de sa Krisito asunpu

1 N man bu me n-yii nin abee? N man gye Krisito osunpu nin abee? N man wu Yesu ane-Nyiripe nin abee? Man gye fane i gye kusun mu nii n waa sa Onyiripe mu tono?

2 Halii nii aku ba man kii me fee n gye Krisito osunpu gbaa mu, fanees fane bire n gye Krisito osunpu sa fane. Lii fee fane gbaa-gbaa fane kakyina Onyiripe mu to mu, imu ii duligi fee n gye Krisito osunpu nin.

3 Fale asin nimu nii n su n lee bamu nii bee towe ye n man gye Krisito osunpu mu kono.

4 N maa Banabasi a man su okpa fee i gyii ke anuu lu kusun mu nii an sun mu su abee?

5 A man su okpa fee a kili Krisito abuuupu akyii, ke a taa bamu buu ane n-yii fee kanan mu nii Krisito asunpu aku, ye Onyiripe Yesu mu-supu ana ye Pita bee waa mu abee?

6 Abees ane nkun i dagaa fee a taa ane abaa waa kusun biti ane agyito-gyisa?

7 Onaakorun moc ii sun kusun, nii ee ka mu gbaa-gbaa mu n-yii kuko? Ondorun moc i bu to, nii o mee gyii mu ndoo to agyito? Atobwaayaa okpapu moc i bu to, nii o mee nuu mu atobwaaya mu kinyapu-kyu.

8 Man gye nyumisa nferee nii n su n towe fale asin nimu, lii fee i bu lbwaare nbara mu to gbaa.

9 Ba kyvroc yila Mosesi Nbara mu to ye, "Man qmina naate-nyunsa kono, sanja mu nii ee waa agyito to kusun mu." Amoco fu nyi fee unaate-nyunsa asin nkun nii lbwaare towe fale?

10 lbwaare maa towe kanin mu, man gye ane nii ee towe ee sa abee? Eehn! Kesintin, ane nii ba kyvroc imu sa. Liis fee emu nii ee baaje ifole, ye emu nii ee tuje ayu mu, bamu kpini bee waa kanin yeges ba su tamaa fee bee nye bamu agyito-gyisa lii imu to.

11 Nii an maa duu kayaayu to ato duusa fane to mu, nii a nye kakyina nimu to ato tirisa lu fane ase mu, ii kisi nii?

12 Nii aku ba su okpa fee ba koole fale ato tirisa lu fane ase mu, a man su okpa an kyo bamu?

Halū a maa su kanin ɔkpa gbaa mu, a man taa imu waa sehn. Amaa an nye kenyiita yile to, ke i man nye tii Asin danbirasa lu Krisito su mu ki yelige.

¹³ Fan man nyi fee bamu nu bee sun kusun kabwaare-sunkpa aye mu to mu, bee nye bamu agyito bee lu tutu nin? Nu fan man nyi fee bamu nu bee lee saraga lbwaare kaswui mu su gbaa, bee nye bamu lee lu ato mu nu ba taa ba lee saraga sa lbwaare mu.

¹⁴ Kanin maña nu ɔnyuripe Yesu sa kɔnɔ yila ye, bamu nu bee towe asin danbirasa mu, bee biti ba nye bamu agyito gyisa lu bamu asin danbirasa kitowé mu to.

¹⁵ Amaa n man taa fale ikpa inimur to ɔku waa kusun. Nu n man kyuree inimur nin ke i yegé fan waa kanin ato sa me. Nu n kan wu gbaa mu, i bo fee ɔku o maa yegé nu kuto mu nu kumu su n kaapu me n-yi mu i maa wan kiyān.

¹⁶ Nu n kan towe asin danbirasa mu, n man su ɔkpa fee n kaapu me n-yi. I dan i gye nin fee, n towe asin danbirasa mu. Imu su nu n kan n man towe asin danbirasa mu, me laaku.

¹⁷ Nu n kan n waa kusun mu me kipure to mu, n biti n nye kukoka lala. Nu n man kan sun kusun mu lu me kipure to bire, n dan waa kusun mu nu lbwaare taa sa me ye n waa mu nin dee.

¹⁸ Nu minē i gye me kukoka? Imu i gye fee n towe asin danbirasa mu yegé n man koole inimur sehn, nu n mee taa ikpa mu nu n su lu asin danbirasa kitowé mu su taa nye me ato tirisa.

¹⁹ N bu me n-yi nin, n man gye ɔku kinye, amaa n waa me n-yi kinye sa ɔkumaa nimu, ke n nye-nye asa kokyø ba be bilini Krisito lee.

²⁰ Nu n maa bu Gyiwu abi ase mu, n waa me n-yi nin fee Gyiwu obii, ke n nye-nye bamu ba be bilini Krisito lee. Nu n maa bu bamu nu ba bu Mosesi nbara mu kase mu, yegé mee me n man bu nbara mu kase mu, n waa me n-yi nin fee kanan mu nu ba du mu, ke n nye-nye bamu ba be bilini Krisito lee.

²¹ Kanin ɔkpa kulan su nu n maa bu bamu nu ba man bu Mosesi nbara mu kase mu, n waa me n-yi fee ɔsa mu nu o man bu nbara mu kase, ke n nye-nye bamu ke ba be buu Krisito. Inimur i mee kaapu nin fee n mee buu lbwaare nbara mu, n buu Krisito nbara mu nin.

²² Nu n maa bu bamu nu ba man piu bu abwaaresin mu to gaa ase mu, n waa me n-yi nin fee ngbaa me n man piu bu abwaaresin mu to gaa, ke n nye-nye bamu ba be buu Krisito. N taa me n-yi waa kuto kumaa nimu sa asa kpini, ke n nye-nye ɔkpa kumaa nimu su yegé bamu aku ba nye kamolige.

²³ Asin danbirasa mu su nu n waa inimur kpini, ke n nye-nye kusee mu nu i bu asin danbirasa mu to mu.

²⁴ Fan man nyi fee asilepu kokyø bee waa kadandan abaa kisile to mu, bamu to ɔkulon ii biti o gyii su ke o nye kakées. Imu su fan payi ansi sile kanan mu nu fan nye gyii su, ke fan nye imu kakées.

²⁵ ɔsa kumaa mu nu o gye kadandan abaa ɔsilepu mu, ee payi mu ansi ee kuvla mu n-yi danbirasa. Bamees bamu bire, bee waa kanin bee biti kakées mu nu kii biti ki be nyita. Amaa aneesene bire, an payi ansi an sun an biti kakées mu nu ki mee nyita kpini-kpini.

²⁶ Kanin su n mee sile fee ɔsa mu nu ee sile kiyān, nu n mee ko kolu fee ɔmu nu ee tuu akotoc afuu to.

²⁷ N nyan me n-yi, nu n yegé nu kii nu me ase, ke i man naa ba fee, nu n kan towe asin danbirasa sa asa mu, ke meeeme n pan kakées mu.

10

*Fan man waa alibi mu nii
Isirayi abi ba waa mu*

1 Me-daa ana ye mi-supu ana, n biti fee fan nyinji kvtø mu nii ki kyuna waa ane naana ana mu. Saňa mu nii ba kvsu lñ Egyipiti ba buu Mosesi bee kpee mu, Ibwaare i yegé nii kabwaare-wule kun bamu kpini, nii oþu banje to kyuna nii bamu kpini ba nate kumu to bvlse lñ.

2 Lñ kabwaare-wule mu nii ki kun bamu ye oþu mu to kunate faa mu su mu, ba nye Ibwaare kekyugyee biliñi Mosesi abuuþu.

3 Bamu kpini ba gyii agyito mu nii i lñ Ibwaare ase mu.

4 Nii bamu kpini ba nuu nkuy mu nii Ibwaare yegé nii i lñ kfvlse to mu. Ba nuu lñ kfvlse mu nii kímaa bamu ba naa mu, nii kanin kfvlse maña i yegé Krisito.

5 Amaa imaa imu kpini gbaa mu, Ibwaare ansi i man gyii bamu gaalaagaa su, nii ba wu-wu yaase ba de ofuli mu su.

6 Nbñnbñl asin nimu kpini i waa nñn kaapu i da ane amu to, ke i man yegé ane nfeere i gyaga alibi kíwaa su, fee kanan mu nii adidaapu mu ba waa mu.

7 Fan man sun idakpa fee kanan mu nii bamu to aku ba kyuna waa mu. Ba kyvrcø Asinskyan yilasa mu to lñ bamu su ye, "Asa mu ba kyuna nii ba gyii, nii ba nuu, nii ba kvsu yile kyaa."

8 A man waa kakuyi abee kanyin biti kigyaagaa fee kanan mu nii bamu to aku ba daa kyuna waa mu, nii kake kvlvn to bamu asa ngbin adunyo ye asa ba wu mu.

9 Fan man yegé a tuu  nyiripe Ibwaare to kui, fee kanan mu nii bamu aku ba daa kyuna waa mu, nii ananse ba be dunji bamu mco mu.

10 Fan man kólite fee kanan mu nii bamu aku ba kyuna kólite mu, nii Ibwaare sun mu kabco mu nii ee mco asa, nii o ba mco bamu mu.

11 Asin nimu kpini i tu asa mu, nii i yegé sinkaala sa asa. Ba kyvrcø imu yila fee i da ane amu to. Lñ fee saňa mu nii an bu dulinyaa to fale mu, ii kpee laalaalvwé nimu.

12 Imu su  kummaa mu nii o nyi ye o yile mu ayaa su kenken mu, o baa o da su ke o man lñ tye.

13 Kvtø to kui ku man ba fane su yegé ki man püta ba nyimisa su. Ibwaare yegé kesintin wuya, nii o mæe ye o yegé kvtø to kui mu nii fen mæe ye fan taale yile to mu ki ba fane su. Amaa nii kvtø to kui kan ba fane su mu, Ibwaare ii biti o kaapu fane  kpa ke fan taa lñ to, ke fan taale yile to.

14 Imu su me birisa ana danbirasa, fan lee fane n-yi lñ idakpa kusun to.

15 N towe fane ase fee anyaasinpø, imu su fane gbaa-gbaa fane fan fe nfeere lñ asin mu nii n towe fale to kui.

16 Ane Krisito abuuþu a maa gyii  nyiripe agyito mu, kvtø yegé nta mu nii an taa afwaala an sa Ibwaare mu, an kan nuu koþu mu to mu, i kaapu nñ fee anaa Krisito an bøga waa kvtø lñ nkalan mu su. Nii an kpeebodobodo to mu, i waa nñ fee anaa Krisito an bøga waa kvtø lñ nkalan mu kayu-wule to nñ.

17 Lñ fee bodobodo kvlvn i bu to, halu a maa kyø fale gbaa mu, an yegé kayu-wule kvlvn nñ, lñ fee ane kpini an gyii bodobodo kvlvn maña.

18 A taa Isirayi abi asin kaala kii. Bamu nii ba taa kuto bwaaya lɔŋɔ sa lbwaare mu, nii ba gyii imu mu, i kaapu nii fee ba maa lbwaare ba waa kukulon mu kɔsɔriga kaswii mu sv.

19 Nbuiubui mne nii n biti n tɔwɛ? I kaapu nii fee atobwaaya mu nii ba taa lɔŋɔ sa mu i gye kuto ku, abee idakpa mu i gye kutoku?

20 Ayee, amaa n biti n kaapu nii fee, idakpa asunpu kɔlɔŋɔ mu nii bɛe lɔŋɔ mu, bɛe lɔŋɔ bɛe sa nbwii libi nii, man gye lbwaare. N mee biti fan naa nbwii libi fan maa bɔga.

21 Fan mɛe taale nuu ɔnyiripɛ Yesu kɔɔru mu tɔ, ke fan bila naa nuu nbwii libi koɔpu tɔ. Fan mɛe taale gyii ɔnyiripɛ Yesu agyito, ke fan bila naa gyii nbwii libi agyito.

22 Nii an kan waa kanun mu, an biti lbwaare o nyɛ agbu nii abee? An bulon an kyo lbwaare nii abee?

Fan waa ato mu nii n biya lbwaare bonyaa

23 Fane to oku i tɔwɛ ye, "N su ɔkpa fee n waa kuto kumaa nium." I gye kesintin, amaa man gye imu kpini i burɔn sa me. Fen tɔwɛ ye, "N su ɔkpa fee n waa kuto kumaa nium." Ammaa man gye kuto kumaa nium u kye tɔ.

24 Oku o man kii biti kuto mu nii ki burɔn sa mu wɔle nkun, amaa o kii biti kuto mu nii ki burɔn sa mu birisa ana.

25 Fen taale gyii kunun kumaa mu nii bɛe fe kunun ɔfekpa, amaa fan man taase katin mu nii ki lii, ke i wuliti oku nfere e to.

26 Lii fee ba kyvɔɔ waa Asinkyan yilasa mu to ye, "Kase ye kuto kumaa mu nii ki bu kumu su mu kpini gye lbwaare lee nii."

27 Nii bamu nii ba man gye Krisito abuupu mu to oku kan da kibaa tu fane ye, fan ba ke fan bɔga gyii, nii fan waa nfere e fen kpee mu, fen gyii agyito kumaa mu nii ba taa be yii fane ansi tɔ, ke fan man taase sehn, ke i wuliti oku nfere e to.

28 Ammaa nii oku kan tɔwɛ fane ye, ba taa agyito nium sa ɔdakpa mu, lu emu nii o tɔwɛ fane ye asa nfere e su mu, fan man gyii.

29 Man gye fane nfere e su nii n tɔwɛ kanun, amaa emu nii o tɔwɛ fane mu nfere e su. Fane oku ii biti o taase ye, "Nii n kan su ɔkpa n gyii ato nium mu, mne u waa nii oku nfere e su mu, n mɛe taale gyii?"

30 Nii n kan taa awaala sa lbwaare poiyi nii n gyii agyito mu, mne i waa nii oku i pwii me yege n taa awaala sa lbwaare poiyi nii n gyii?"

31 To! Kuto kumaa mu nii fen waa nin-oo, fen gyii nin-oo, fen nuu nuu-oo, fan waa imu kpini kanan mu nii ii biti i taa bonyaa sa lbwaare.

32 Ammaa fan man kan waa kuto mu nii kii biti ki yege asa ba siti tiye bamu kikoolé-gyii to, ba gye Gyiwu abi nin-oo, bamu nii ba man gye Gyiwu abi nin-oo, halii bamu nii ba gye Krisito akɔɔlé-gyipu gbaa.

33 Kanun nii ngbaa me n waa. N waa kuto kumaa mu nii kii biti ki gyii ɔkumaa nium ansi ɔkpa kumaa nium su. Lii fee n mɛe waa kuto mu nii ki burɔn sa me wɔle nkun, amaa kuto mu nii ki burɔn sa asa gaalaagaa, ke ba nyɛ kamɔlige.

11

1 Imu su fan kase me to, fee kanan mu nii n kase Krisito to mu.

*Kabwaare-sun to nbara lu
kumu su kubun*

2 N yin fane, lii fee fen nyinji me su lii kuto kumaa kinumu to, nii fen buu kikaapu mu nii n taa waa fane abaa to mu.

3 Amaa n biti fan bui fee onyin kumaa kumu i gye Krisito, nii okuyi-kilipu kumu i gye mu-kuli, nii Krisito kumu i gye lbwaare.

4 Imu su onyin kumaa mu nii ee kule kabwaare-kule, abee lbwaare u bola mu su ee towe, yeges o bun mu kumu su mu, ee gyila mu kumu mu nii ki gye Krisito mu ipeeli nimu.

5 Nii okuyi kumaa mu nii ee kule kabwaare-kule abee lbwaare u bula mu su ee towe, nii o man bun mu kumu su mu, ee gyila mu kumu mu nii ki gye mu-kuli ipeeli nimu, i dan i du nin fee maa kpaate mu kumu mu.

6 Nii okuyi mu nii o man kan bun mu kumu su bire, i dagaa maa kpaate mu kumu. Nii i gye ipeeli-sun sa okuyi maa kpaate mu kumu, abee maa gyate mu inyini su mu, kanin bire o bun mu kumu su.

7 Onyin bire man dagaa maa bun mu kumu su, saja mu nii ee kule kabwaare-kule, abee lbwaare u bola mu su ee towe mu. Li fee onyin mu to nii lbwaare keduli ye mu bonyaa u lee u kaapu. Amaa okuyi mu u lee onyin bonyaa u kaapu.

8 Li fee lbwaare man tuu onyin lii okuyi to, amaa o tuu okuyi nii lii onyin to.

9 Nii lbwaare man tuu onyin nii sa okuyi, amaa o tuu okuyi nii sa onyin.

10 Li inumu su ye lbwaare nboosu mu, i dagaa okuyi maa bun mu kumu su, ke i kaapu fee o bu mu-kuli kase.

11 Amaa inumu kpin, lii Onyiripe ikpa su mu, okuyi tiri sa onyin, nii onyin gbaa tiri sa okuyi.

12 Li fee okuyi lii onyin to nii, nii okuyi moe i kuvge onyin. Amaa kuto kumaa nimu lii lbwaare ase nii.

13 Fane gbaa-gbaa fane fan kui, nii okuyi maa kule kabwaare-kule, yeges o man bun mu kumu su mu, i bvrcon kanin abees?

14 I wula i de fee onyin kumaa mu nii mu inyini i waa nswii i kyole mu, i gye ipeeli sa mu.

15 Amaa okuyi bire, nii o kan o su inyini bwnswisa mu, i gye bonyaa nii sa mu. Li fee lbwaare sa okuyi inyini bwnswisa nii, ke i bun mu su.

16 Amaa okumaa mu nii ee biti o gyii inumu imcore mu, kuto mu nii n su n towe i gye ye, a man buu ato waasa ku Krisito to tii inumu su. Nii lbwaare kubu-kubu kumaa nimu to gbaa kanin nii i du.

Onyiripe agyito ye imu okpa su kigyi

17 Nbunbui asin mu nii n biti n ba towe fane fale bire n mee yin fane, lii fee fane kigyaqe kumaa nimu to mu, i mee buya adanbirasa, ameo ii nyita nii tii su.

18 Imu nii i gyankpaa mu, n nu ye saja kumaa nii fane kubu fen gyanje mu, nbarige i bu fane to, nii n koole imu iku gyii.

19 Kesintin to, i dagaa nbarige i maa bu fane to, saamu ke i yeges okumaa nimu o bu fane to bamu nii bee sun lbwaare kesintin to.

20 Nu fan maa gyanje mu, man gye Onyiripe agyito mu, nii fen gyii.

21 Li fee fan maa gyii mu, okumaa nimu ii gyii mu lee nii, nii fen mee gyro abaa, kanin su akun u moe akyi, yeges akyi moe bess bvu.

22 Imu su fan man su akpaaaa mu nii fen gyii ke fen nu imu su nii? Abee fen biti fan jaabaaa lbwaare kubu mu nii, ke bamu nii ba man su

sehn mu ba gyii ipeeli? Minne nii fen biti n tōwe fane? N yin fane inumu su abee? N mee ye n yin fane.

²³ Imu fee kuto mu nii n nyie lii Ḷonyiripe Yesu ase mu nii n taa kaapu fane. Imu i gye fee, kagyanbwē, poysi ke ba lee ane-Nyiripe Yesu sa mu, o taa bodobodo,

²⁴ nii o fwaala Ibwaare, nii o gya bodobodo mu to, nii o tōwe ye, "Inumu i gye me kayi-wule, mu nii n taa sa fane. Fan waa fale taa nyini me."

²⁵ Ba maa gyii lowe mu, okpa kulon maaja su o taa koɔru ye nta mu, nii o tōwe ye, "Koɔru numu i gye me nkalan mu nii Ibwaare taa waa katōwe kyula pupwe maa asa nsana. Fan waa fale, saja kumaa mu nii fan nuu imu mu, taa nyini mu."

²⁶ Kanin su saja kumaa mu nii fen gyii bodobodo numu, nii fen nuu lii koɔru numu to mu, i kaapu nii fee fen da Ḷonyiripe Yesu kelewu mu kibonbon naa fuu saja mu nii ee biti o bwii ba mu.

²⁷ Imu su okumaa mu nii ee gyii Ḷonyiripe Yesu bodobodo abee ee nuu lii koɔru mu to, okpa mu nii i man dagaa su mu, o gyii kupwe, lii fee o man buu Ḷonyiripe n-yii ye mu nkalan mu.

²⁸ Kanin su, okumaa numu dagaa maa kii mu gbaa-gbaa mu kokolo to, poysi ke o lan gyii bodobodo mu, ke o nuu lii koɔru mu to.

²⁹ Li fee okumaa mu nii ee gyii bodobodo mu, nii ee nuu lii koɔru mu to, nii o mee bii Ḷonyiripe n-yii mu kase mu, o gyii kupwe.

³⁰ Li fale su nii fane to gaalaagaa n-yii i yolage fane, nii fen lo, nii aku mooy ba wu.

³¹ Amaa nii an kan gyankpaa kii ane gbaa-gbaa nkolo to poysi mu, naafco Ibwaare mee ye o bun ane kupwe.

³² Amaa nii Ibwaare kan bun ane kupwe nii o biute ane kusu mu, ee waa kanin nii, ke o man taa ane tii dulinyaa asa mu nii ee biti o muuri mu su.

³³ Imu su me-daa ana ye mi-supu ana, nii fan kan gyanje ke fan gyii Ḷonyiripe agyito mu, fan gyoo abaa.

³⁴ Nii akon a kan a moco ɔku mu, o gyankpaa gyii mu kikpaara su, saamu, nii fan gyanje mu i mee ye i biya Ibwaare kupwe kubun.

Nii lii asin mu nii i san mu bire, n kan ba mu, n biti n lojoo imu sa fane.

12

Ibwaare Kayaayu to kakee

¹ Me-daa ana ye mi-supu ana, li Ibwaare kayaayu to nkees asin mu bire, n mee biti fee fan kyuna kitentenbiri to.

² Sitaanee pina fane, nii fan foyi, nii fan naa sun idakpa mu nii i mee tōwe.

³ Imu su n biti fan bii fee, okumaa mu nii Ibwaare Kayaayu bu mu to mu, mee taalee tōwe ye, "Nbusaa asin i gyan Yesu su." Nii ɔku mee taalee lee tōwe ye, "Yesu i gye Ḷonyiripe," amoco Kayaayu Kyirekyire mu bu mu to.

⁴ Kayaayu to nkees mu i kwii i kwii, amaa Ibwaare Kayaayu kulon maaja ii kese imu kpini.

⁵ Kusun kukwii-kukwii ki bu kabwaare-sun to, amaa Ḷonyiripe kulon maaja nii an sun.

⁶ Nii Kusun sunsa gbaa bu to kukwii-kukwii, amaa Ibwaare kulon maaja ii sa okumaa numu ɔlon, nii o su ee sun kusun kumaa numu.

7 Amaa Kayaayu mu lees mu n-yii kaapu okumaa nimu to, nii o sa okumaa nimu nkyetö mu nii i nye kye kubu mu to.

8 Kayaayu maaja ii sa oku kanyaasin katowé, nii ee sa oku moä kinyi katowé.

9 Nii Kayaayu kubun maaja ii sa oku kikcöle-gyii lala, nii ee sa oku moä olun mu nii o taa kye alo.

10 Kayaayu mu ii sa oku olun mu nii o waa asin kyinkyinsa, nii oku moä lbwaare bcola mu su ee towe, nii o sa oku moä o biil n-yaayu danbirasa ye alibi. Nii o sa oku moä katowé mu nii o mee nu kase, nii o sa oku katowé mu nii o mee nu mu kase kilee.

11 Inimu kpini i gye Kayaayu kubun maaja kusun sunsa, nii o su imu ee sa okumaa nimu fee kanan mu nii ee biti.

Kayii-wule kubun ye kimu abaafun

12 Nyimisa kayii-wule su abaafun-abaafun kuko, halii i maa kwii i kwii gbaa mu, i san i gye kayii-wule kubun. Kanin nii Krisito kubu gbaa ki du nun.

13 Kayaayu kubun maaja i yeges nii ba gyee ane kpini lbwaare kekyugyee, ba waa Krisito kayii-wule kubun. Halii bamu nii ba gyee Gyiwu abi, ye bamu nii ba man gye Gyiwu abi, ye anye, ye bamu nii ba man gye anye gbaa mu, lbwaare sa Kayaayu kubun maaja nii kii waa kusun ane nkolo to.

14 Nyimisa kayii-wule su abaafun kuko-kuko kuko, man gye kubaafun kubun.

15 Nii kiyaa kan towe ye, "N man gye kibaa, imu su n man tii kayii-wule mu su" mu, halii nii ki kan towe kanin gbaa mu, ki san ki tii n-yii mu su.

16 Nii kusun kan towe ye, "N man gye kinsi, imu su n man tii kayii-wule mu su" mu, halii nii ki kan towe kanin gbaa mu, ki san ki tii n-yii mu su.

17 Nii kayii-wule kpini ki daa ki gye kinsi nkun nii, nene nii kii biti ki waa nu asin? Nii ki daa ki gye kusun nkun nii, nene nii kii biti ki waa nu oscon?

18 Amaa lbwaare taa nyimisa abaafun mu kuko nimu yii kayii-wule mu su opula mu nii ee biti.

19 Nii abaafun mu kpini i daa i gye kibaafun kubun mu, naafco nene nii kayii-wule mu ii biti o baa o du?

20 Amaa kanan mu nii i du mu, abaafun-abaafun mu i kyo, amaa i gye kayii-wule kubun nii.

21 Imu su kinsi ki mæs taale towe kibaa ye, "Fu nkyetö man tiri me." Nii kumu ki mæs taale towe ayaa ye, "Fane nkyetö man tiri me."

22 Nii fan kii mu, nyimisa kibaafun mu nii fan kii ye ki man bulon mu, kumu asin i tiri gaa.

23 Kayii-wule abaafun-abaafun mu nii i man su beerees gaa mu, imu maaja nii an munkura. Nii imu nii i man buron ansi su mu, imu nii an kii su danbirasa.

24 Amaa ane abaafun mu nii i buron ansi su mu, i man tiri fee a kii imu su ye odan. lbwaare taa kayii-wule abaafun mu nii kyaga abaa su, nii o taa bonyaa sa imu nii i man su bonyaa imu gbaa-gbaa imu kibaa su mu,

25 ke nbarige to ku i man ba kayii-wule mu to, amaa imu kpini ii kii abaa su kyeekyee.

26 Nii kibaafun kubun ii gyii awurufo mu abaafun mu kpini ii gyii awurufo, nii kibaafun kubun kan nye bonyaa mu, abaafun mu kpini ii gyii okon.

27 Nbiunbuu fane kpini i buga waa kayuu-wule mu nii ki gye Krisito lee mu. Nii fane okumaa numu gye kumu kibaafun ku nii.

28 Nu lui Krisito kubu mu to mu, Ibwaaree lee aku, nii o sa bamu asunsunsa. Kigyankpaasa mu i gye Krisito asunpu, nii kinyosapu mu i gye Ibwaaree atowepu, nii kisasapu mu i gye abwaaresin akaapvpu. Nii o bila lee adangana awaapu, ye bamu nii bee kye alo, ye asa akyetopu, ye bamu nii bee kui Krisito kubu mu asin to, ye bamu nii bee towes ntowes mu nii be mee nu imu kase.

29 Bamu kpini ba gye Krisito asunpu nii abee? Bamu kpini ba gye Ibwaaree atowepu nii abee? Bamu kpini ba gye abwaaresin akaapvpu nii abee? Bamu kpini ba gye adangana awaapu nii abee?

30 Bamu kpini ba su kakess mu nii kui kye alo nii abee? Bamu kpini bee towe ntowes mu nii be mee nu imu kase abee? Bamu kpini ba su kakess mu nii kui lee katowes mu nii be mee nu kase mu nii abee? Ayee!

31 Amaa fan taa fane nkolo kpini biti Kayaayu nkees mu nii i tiri gaa mu. Nii nbuunbuu n biti n kaapu fane okpa mu nii ki tiri kui kyo inimbu kpini.

13

Kanan mu nii Kebiti ki du

1 Nu n kan n taale n towe asa abee Ibwaaree nbooo nde towesa, nii n man su kebiti sa me birisa mu, i du nii fee agongon mu nii ki su olanba mu, abee kidulonbi mu nii ki su ilawu mu.

2 Nu n kan n su kakess mu nii Ibwaaree u bolla me su ee towe, nii n nyi Ibwaaree asin baalasa kpini, nii n su kinyi, nii n su kikooole-gyii mu nii n taale kusaa abuu gbaa, nii n man su kebiti bire, n man gye sehn.

3 Nu n kan taa me kuto kumaa mu nii n su kee atiripu, nii n kan taa me n-yii sa ye ba tuwa gbaa,* nii n man su kebiti mu, n mее ye n nyee tono ku.

4 Okumaa mu nii o su kebiti mu, o su kenyiita, nii ee waa kidanburasa, nii o man su kayuu-basa, nii o mее waa alala-sin, nii o mее kaapo mu nii.

5 O mее waa kumu nii ki man dagaa, nii o mее kui ee biti mu nkun lees, nii o mее nyee agbu bilen-bilen, nii o mее taa oku asin ee waa mu otu to.

6 Okumaa mu nii o su kebiti mu, alibi kiuwa i mее waa mu okon, amaa mu ansi i gyii kesintin su.

7 Saaja kumaa ee yile to naa fuu okaa, nii o su kikooole-gyii, ye kenyiita, ye tamaa kuto kumaa numu to.

8 Kebiti kui man su okaa. Amaa Ibwaaree kibola su ee towe, ye katowes mu nii be mee nu kase, ye kinyi, imu kpini ii biti i ba fuu okaa.

9 Luu fee kuto mu nii Ibwaaree yegé nii an nyi, ye imu nii ee bolla ane su ee towe mu i gye gberes nii.

10 Amaa nii kuto mu nii ki du kyeekeyee luvwé kan ba mu, kumu nii ki man du kyeekeyee mu ii biti i kyuu.

11 Saaja mu nii n gye kebii mu, n towe fee kebii, nii n fe nfesere fee kebii, nii n gyii imoore fee kebii. Amaa n maa ba dan mu n yege abii-sin mu.

12 Nbiunbuu bire, an wu ato nii fuu ane ansi su, fee a maa kui digi mu nii ki man kui to mu to, amaa saaja ku an biti a wu kuto kumaa ane ansi su danburasa. Nbiunbuu asin mu nii n nyi mu i gye gberes, amaa saaja ku n biti n buu kuto kumaa to luvwé, fee kanan mu nii Ibwaaree nyi me mu.

* **13:3 13:3** Tuwa: Giriki twole aku u towe nfu ye "ke n nyee kaapo me n-yii".

13 FEE kanan mu nii i du mu, ato asá anumu i bu to. Imu i gye kíkóole-gyii, ye tamaa ye kebiti. Amaa kebiti i kyó imu kpini.

14

Ntowé nkées asin

1 Fan payi ansi buu kebiti ikpa, ke fan taa fane nkólo kpini biti Kayaayu to nkées mu, fónfón Ibwaaree kóbola nyúmisá su ee tówe kakee mu.

2 Nii óku ii tówe katówe mu nii asa be mee nu imu kase mu, o mée tówe ee sa asa, amaa ee tówe ee sa Ibwaaree nii, lii fee óku mee nu kuto mu nii ee tówe mu kase. Lií Ibwaaree Kayaayu mu olon to mu, ee tówe Ibwaaree asun baalasa.

3 Amaa osa mu nii Ibwaaree ii bóla mu su ee tówe mu, ee tówe ee waa asa olon to, ye aniya to, nii ee yuula bamu nkólo.

4 Osá mu nii ee tówe katówe mu nii asa be mee nu kase mu, ii kyé mu wóle nkón to nii, amaa omu nii Ibwaaree ii bóla mu su ee tówe mu, ii kyé Krisito kóbú mu kpini to nii.

5 Naafóo n biti fee fane kpini fan tówe ntówe mu nii fen mee nu imu kase mu, amaa kímu nii n biti i gye ye fan lee Ibwaaree asin tówe. Lií fee omu nii Ibwaaree ii bóla mu su ee tówe mu, kyó omu nii ee tówe katówe mu nii asa be mee nu imu kase mu, amoo óku bu to nii ee taale lee imu kase, ke i nye kyé Krisito kóbú mu to.

6 Me-daa ana ye mi-supu ana, nii n kan ba fane ase n tówe katówe mu nii fen mee nu imu kase mu, miné tóó nii fen biti fan nye lií imu su? Amaa nii n biya fane Ibwaaree asin kileekaapu, abee kanyaasin, abee asin mu nii Ibwaaree bóla me su tówe, abee asin kaapusa mu, inimú ii biti i kyé fane to.

7 Fan yege a taa ato lansa fee nleebi ye adunle mu nii i man su nkpa waa sinkaala. Nii óku kan ee fóle keleebi abee ee lan kidunle, nii ii mee su kanan mu nii i dagaa mu, nene nii bee biti ba waa bú imu asubi mu ókon?

8 Nii kúnaa kabíle ofulepu mu man kan fóle kabíle tui kyéekyee mu, nene nii bee biti ba waa bú fee ba kóvula kpee kínaa?

9 Kanún manja nii i de sa fane. Nii fan kan fen tówe katówe mu nii asa be mee nu imu kase mu, nene nii óku ii biti o waa bú kuto mu nii fen tówe? I du nín fee fen maa tówe fen sa afuu mu.

10 Ntówe kókwú-kókwú gaalaagaa i bu dulinyaa to, amaa imu kpini i su imu kase.

11 Nii n mée kan n nu katówe mu nii óku ii tówe me ase mu, o gye ofó kyilim me ase, nii ngbaa me n gye ofó kyilim mu ase.

12 Kanún nii fane gbaa fane mu nii fen taa fane nkólo kpini biti Ibwaaree Kayaayu to nkées mu, fan kpan fane n-yii biti nkées mu nii ii biti i yege Krisito kóbú mu ki nye olon dan tii su mu.

13 Imu su osa mu nii ee tówe katówe mu nii be mee nu imu kase mu, i dagaa maa kóle Ibwaaree ke o sa mu kakée mu nii ee taale lee imu nii ee tówe mu kase.

14 Lií fee nii n kóle kabwaaree kóle katówe mu nii be mee nu imu kase mu, Ibwaaree Kayaayu mu nii o bu me to mu ii kóle, amaa me nféere bire i man tii su.

15 Imu su miné nii n biti n waa? N biti n taa Kayaayu mu nii o bu me to mu kóle kabwaaree-kóle, nii n biti n taa me nféere gbaa kóle

kabwaare-kvle. N biti n taa Kayaayu mu nii o bu me to mu bu olun, ke n taa me nfere gbaa bu olun.

16 Nii oku kan taa Kayaayu mu nii ki bu mu to ee fwaala Ibwaare katowe mu nii be mee nu imu kase mu to mu, nene nii asa pupwe mu nii ba bu bamu to mu baa kyula su ye, "I waa kanun", * yegé be mee nu asin mu nii ee towe mu kase?

17 Halu nii fu afwaala mu nii fu su fu sa Ibwaare mu i baa i buroñ nene, i mées ye i kye fu birisa ana mu to.

18 N fwaala Ibwaare fee n maa towe ntowé mu nii asa be mee nu imu kase mu n kyo fane okumaa nimu.

19 Amaa nii n biti n towe Krisito kubu to mu, n towe ntowé mu nii asa bee nu kase n su n kaapu bamu, i kyo fee n maa towe ntowé ngbin-du mu nii asa be mee nu imu kase.

20 Me-daa ana ye mi-supu ana, fan yegé nfere ki fe fee nbii. Lu alibi ikpa kukwui-kukwui su mu, fan baa fan du fee nbii, amaa fane nfere to mu, fan kaapu fee fan dan.

21 Ibwaare Asinkyanyan yilasa mu to mu, Onyiripe Ibwaare towe ye, "N biti n bola asa mu nii ba su ntowé kukwui-kukwui mu su, ye afó kyilim ntowé su n towe sa me asa."

Halu imu kpini gbaa mu, ba mées ye be nu me ase."

22 Imu su katowe mu nii asa be mee nu imu kase mu, i man gye sinkaala sa akcole-gyipu, amaa asin mu nii Ibwaare bola nyimisa su towe mu, gye sa bamu nii ba gye akcole-gyipu, man gye bamu nii ba man koole gyii.

23 Imu su nii fane Krisito kubu mu kpini kan gyañe, nii okumaa nimu ii towe katowe mu nii asa be mee nu kase, nii asa pupwe ye bamu nii ba man koole gyii kan ba bu tutu mu, ba mées ye ba towe ye fane kpini fen lo ibun nii?

24 Amaa nii i kan ba fee Ibwaare ii bola fane kpini su ee towe asin, nii bamu nii ba man koole gyii ye asa pupwe ba ba fane ngyañe mu to mu, ii biti i yegé ba wu bamu alibi mu nii baa waa. Ke fane asin towesa mu ii biti i bun bamu kwpwe.

25 Inimu ii biti i yegé bamu nkolo to asiri asin libi mu i lui ifuli, ke ba munja sun Ibwaare, bugi bamu nno towe ye, "Ibwaare bu fane ase kesintin."

Krisito abi ngyañe nbara

26 Me-daa ana ye mi-supu ana, miné nii n biti n kaapu? Kubo mu nii n kaapu mu i gye ye, nii fan kan gyañe fen sun Ibwaare mu, fan waa kubo mu nii kii biti ki kye fane kpini to. Akuto fane to oku su kalunbu, oku moç su kukaapu, oku moç su kileekaapu, nii oku su katowe mu nii asa be mee nu imu kase, nii oku moç su katowe mu kase kilee. I dagaa fan waa nimu kpini ke i nyé kye Krisito kubu mu to.

27 Nii oku kan ee towe katowe mu nii asa be mee nu imu kase mu, i dagaa ba maa gye asa nyó abee asa asá, ke ba towe küküln-küküln, nii i tiri fee oku maal lees asin mu kase.

28 Amaa nii oku kan o man bu to o lees imu kase bire, otowepu mu, o laato ngyañe mu to, ke o towe sa mu n-yii ye Ibwaare.

29 Nii bamu nii Ibwaare bola bamu su ee towe mu, i dagaa ba maa gye asa anyó abee asa asá, ke asansa mu ba nu ke ba kii imu to ye oðan.

* **14:16 14:16** "I waa kanun" kase i gye Amen.

30 Amaa nii ɔku kan o te ngyaŋe mu to, nii o nyę lbwaare kileekaapu mu, ɔmnu, ɔmnu nii o yile ee towe mu, o laato poŋi.

31 Lii fee fane kpini fen taale towe asin mu nii lbwaare u bɔla fane su ke fan towe mu, ke i yegę fane kpini fan bula ke i kye fane to.

32 ɔsa kumaa mu nii lbwaare bɔla mu su ee towe mu, ee taale kitaa mu n-yii lii mu katowę mu su.

33 lbwaare mee biti atɔ i suguti to, amaa ee biti kakyina to i baa i su kpee kyeekyee kayu-yuuli to.

Fee karan mu nii i du Krisito kubu-kubu mu to mu,

34 akyii ba bun bamu nno su kubu kumaa to. I man de ɔkpa fee ba towe. Amaa ba bya bamu n-yii kase fee karan mu nii nbara mu u kaapu mu.

35 Nii ba kan ba su asin taasesa iku mu, ba tase bamu-kuli ana bamu akpaara su. Lii fee i gye ipeeli-sin fee ɔkyii maa towe Krisito kubu to.

36 Fane Korinto abi, fen nyi fee fane ase nii lbwaare asin mu i piili abee? Abee fan nyi ye fane wole nkun ase nii i ba?

37 Nii ɔku kan fe nfere fee o gye ɔsa mu nii lbwaare u bɔla mu su ee towe, abee o su lbwaare Kayaayu to kakee mu, i dagaa maa taale biu fee, imu nii n kyvrcɔ n sa fane fale gye ɔnyiripre mu kɔnɔsa.

38 Amaa nii ɔsa maŋa kan kina ye o mee nu fale asin mu, fane gbaa fan kina mu.

39 Imu su me-daa ana ye mi-supu ana, fan taa fane nkɔlo kpini biti kakee mu nii lbwaare u bɔla fane su ee towe mu. Amaa fan man tii ɔkpa ye ɔku o man nyę towe katowę mu nii asa be mee nu imu kase mu.

40 Amaa fan waa kuto kumaa nimu kyeekyee ye kimu ɔkpa su.

15

Yesu kikyinji liu lewu to

1 Me-daa ana ye mi-supu ana, nbunbu n biti fee n nyinji fane asin danbirasa liu Yesu mu nii n towe mu asin sa fane, nii fan koole kyula, nii fan san fan yile imu to mu.

2 Nii fan kan kitaa asin danbirasa mu nii n towe sa fane mu to kenken mu, u bya fane kamolige. Nii i man gye kanin bire, fane kikoole-gyii ki gye kiyani.

3 Lii fee asin mu nii n nyę, nii ngbaa me n su n sa fane nii i tiri i kyo imu kpini mu, i gye ye Krisito ba wu liu ane alibi su, fee karan mu nii ba kyvrcɔ waa Asinkyyan yilasa mu to mu.

4 Nii ba pula mu, nii imu kake sasapu mu, lbwaare kyinji mu ba nkpa to fee karan mu nii ba kyvrcɔ waa Asinkyyan yilasa mu to mu.

5 Nii o lee mu n-yii kaapu Pita, nii o bwii lee mu n-yii kaapu asunpu kudu anyo mu.

6 Imu kamaa mu o lee mu n-yii kaapu mu abuupu mu nii ba kyo alifa anuu saŋa kubon to. Saŋa mu nii n kyvrcɔ inimur mu bamu gaalaagaa ba san ba te nkpa to, nii bamu aku mo ba wu.

7 Imu kamaa mu o lee mu n-yii kaapu mu-supu Gyemisi, poŋi nii o lee mu n-yii kaapu mu asunpu mu kpini.

8 Imu kpini laalaalwue mu, o lee mu n-yii kaapu ngbaa me, mu nii n du fee ɔmnu nii o man fuu kikvugę nii ba kuvugę mu mu.

9 Krisito asunpu mu kpini to mu, me i gye ɔmnu nii o man taa bamu to, nii n man dagaa gbaa ba tu me Krisito osunpu, lii fee n kyina nyanla Krisito abuupu mu.

10 Amaa lui Ibwaare kabwaala mu su, nii n du fee kanan mu nii n du fale, nii mu kabwaala mu nii o su sa me mu, man gye kyan. Nii n ba payi ansi waa kusun gaa n kyo asunpu mu kpini, nii i man gye me olon su nii n taale waa kusun mu, amaa Ibwaare olon mu nii ki bu me to mu i waa.

11 Imu su, nii me ase nii fan nu asin danbirasa mu nnn-oo, nii bamu ase nii fan nu nnn-oo, imu kpini i gye asin kulon mu nii an towe sa fane, nii fan koole imu gyii mu.

Alewupu kiyiji lui lewu to

12 Nii a maa towe fane ye Krisito kiyiji lui lewu to mu, minne i waa su nii fane aku bee gyii imoore, ye kelewu-kiyiji man bu to?

13 Nii kelewu kiyiji daa man bu to mu, kanin bire Krisito gbaa man kiyiji ba nkpa to.

14 Nii Krisito man din kiyiji ba nkpa to mu, kanin bire ane abwaaresin mu nii an towe mu, man su kyaare, nii fane kikoole-gyii mu gbaa man su kyaare.

15 Naafoo nii i gye kanin bire mu, ii biti i ba fee an tun antijesa gyaga Ibwaare su, lui fee an towe kaapu to fee Ibwaare kiyiji Krisito lui lewu to. Amaa nii kelewu kiyiji man bu to mu, kanin bire Ibwaare man kiyiji Yesu lui lewu to.

16 Lii fee nii kelewu kiyiji man bu to mu, kanin bire Krisito gbaa man din kiyiji ba nkpa to.

17 Nii Ibwaare man din kiyiji Krisito ba nkpa to mu, kanin bire fane kikoole-gyii ki gye kyan, nii fan san fan bu fane alibi to.

18 Nii i gye kanin mu, u kaapu nin fee bamu nii ba koole Krisito gyii nii ba wu mu, ba wu muuri.

19 Nii i kan i gye kase su nfiu nkun nii an su tamaa Krisito to bire, ane asin i su kowee gaa i kyo okumaa nimu dulinyaa nimu to.

20 Amaa imu kesintin i gye fee, Ibwaare kiyiji Krisito lui lewu to ba nkpa to. Inimu i dan i gye kesintin nin fee, Krisito i gye ogyanppaapu sa alewupu mu nii Ibwaare ii biti o kiyiji bamu lui lewu to ba nkpa to mu.

21 Lii fee kanan mu nii lewu bola nyimisa kulon su ba dulinyaa to mu, kanin maya nii kelewu kiyiji ba nkpa gbaa to mu bola nyimisa kulon su ba.

22 Fee kanan mu nii asa kpini ba lui Adam to, nii Adam alibi su asa ba wu mu, kanin nii asa kpini mu nii ba gye Krisito lee mu bee biti ba nye nkpa Krisito lewu mu su.

23 Amaa fale nii kelewu kiyiji mu ii biti i waa. Krisito i wula gyankpaa kiyiji lui lewu to ba nkpa to. Nii o kan bwii ba mu, ee biti o kiyiji bamu nii ba gye mu lee mu.

24 Inimu kamaa mu, ke laalaalwe mu i ba. Kanin saja mu, Krisito ii biti o nyita kibulisa-kigyi kumaanu ye ablunpu kumaanu nimu ye olon kumaanu nimu, ke o taa kuwura-gyii mu waa mu-Se Ibwaare kibaa to.

25 Lii fee i dagaa Krisito maa gyii kuwura naa fuu saja mu nii Ibwaare ii biti o taa mu dun ana kpini waa mu ayaa kase.

26 Laalaalwe odun mu nii Ibwaare ii biti o nyita mu i gye lewu.

27 Lii fee ba kyoro waa Asinkyan ylasa mu to ye, "Ibwaare taa kuto kumaanu waa mu kase." Nii maa towe kanin mu, i de okpa fee asin mu nii o towe ye, kuto kumaanu nimu mu, Ibwaare gbaa-gbaa mu nii o taa kuto kumaanu waa Krisito kase mu man tii su.

28 Nii saja mu nii Ibwaare kan ba taa kuto kumaanu nimu waa Krisito kase mu, Obii mu gbaa-gbaa ii biti o taa mu n-yii waa mu-Se Ibwaare mu

nii o taa kuto kumaa waa mu kase mu, abaa to. Ke lbwaare o be gyii kuwura kuto kumaa nimu su.

29 Nii kelewu kyinji man bu to mu, minne i waa su nii aku bee biti fee be gyee bamu lbwaare kekyugyee sa bamu nii ba tee wu mu? Nii alewupu ba mese ye be kyinji ba nkpa to mu, i waa nene su nii aku bee biti fee be gyee bamu lbwaare kekyugyee sa bamu nii ba wu mu?

30 Nii aneene bire, minne i waa su nii an taga apu sanja kumaa kanin?

31 Me-daa ana ye mi-supu ana, n towes fane kesintin to fee n gyanje lewu asin sanja kumaa. Nii n kaapu me n-yii fane su, fee fan maa gye Onyiripre Yesu Krisito abuupu mu su mu, imu su nii n towes kanin.

32 Nii n kan n ko ye asa mu nii ba du fee ndunbwes Efeso Osuwule su, lui nyimisa nfeere su mu, minne nii n biti n nyie lui imu to? Nii alewupu ba mese ye be kyinji ba nkpa to bire, fan yeges a buu asin mu nii bee towes ye, "Fan yeges i gyii ke a nuu,
ke oke a wu."

33 Fan man kan yeges ba pina fane. "Asa libi to kibuga, ii nyita nyimisa danbirasa nfeere."

34 Fan bwii fe nfeere danbirasa, ke fan yeges alibi kuwaa. N towes fane inumu nii n gyila fane ipeeli fee, aku ba bu fane to yeges ba man nyi lbwaare.

Kelewu-kyinji kayii-wole

35 Amaa oku ii biti o taases ye, "Nene nii alewupu bee biti ba kyinji ba nkpa to? Nii minne kayii-wole nii bee biti ba baa ba su?"

36 Minne kimelensi asin taasesa ndee? Fu mee nyi fee kuto mu nii fu duu kase to mu, ki mese ye ki koyi, amco ki wu poey.

37 Nii kuto mu nii fii duu mu, man gye kumu oyu mu nii ki tee dan lwoe mu gbaa-gbaa nii fi duu, amaa ki gye oyu mu kibii nin fee kuyu kibi abees kikyenbee kibi.

38 Nii lbwaare i sa oyu kumaa nimu kumu n-yii kanan mu nii ee biti. Nii o sa kibi kumaa nimu kumu gbaa-gbaa kumu n-yii kudubi.

39 N-yii wole kpini man gye kukulon. Nyimisa kayii-wole kwii nii atobwaaya lee gbaa kwii. Nbwilbi lee kwii nii ikun lee gbaa kwii.

40 Nii svsu n-yii wole ato i bu to, nii kase su n-yii wole ato gbaa bu to. Nii svsu n-yii wole bonyaa mu kwii, nii kase su n-yii wole bonyaa gbaa kwii.

41 Kyowes kikui to kwii, nii obwaayi kikui to kwii, nii akyikpebi gbaa kikui to kwii. Nii kikyikpebi kumaa nimu su kumu gbaa-gbaa kikui to.

42 Kanin manja nii kelewu kyinji mu ii biti i ba waa. N-yii wole mu nii bee pulu mu u gyoo nin, amaa n-yii pupwe mu nii lbwaare ii biti o kyinji liu lewu to mu bire mese ye i gyoo.

43 Kayii-wole kumaa mu nii bee pulu mu, gye kuto berobero nii ki man su olon, amaa nii lbwaare kan kyinji kumu bire mu, kii biti ki baa ki su bonyaa ye olon.

44 Nii ba kan pulu kumu mu, ki gye dulinyaa to kayii-wole nin, amaa nii lbwaare kyinji kumu mu, ki gye kayaayu to kayii-wole nin.

Fee kanan mu nii dulinyaa to kayii-wole bu to mu, kanin manja gbaa nii kayaayu to kayii-wole bu to.

45 Fee kanan mu nii Asinkyan yilasa mu i towes ye, "Adam gyankpaasa mu nii lbwaare tuu mu ba bilini nyimisa kusa." Amaa Yesu Krisito mu nii bee tui ye Adam laalaalwes mu, gye lbwaare Kayaayu mu nii ki sa nkpa.

46 Man gye kayaayu to kayu-wule i gyankpaa ba. Amaa dulinyaa numu to kayu-wule i gyankpaa ba, pooyi nii kayaayu to kayu-wule ba.

47 Adam gyankpaa mu li kase su nin, li fee ise nii lbwaare taa pooyi mu. Amaa Adam nyosapu mu nii o gye Krisito mu, lii svsu nin.

48 Kanin su fee kanan mu nii Adam mu nii o li kase su du mu, kanin nii kase su asa gbaa ba du. Nii kanan mu nii Adam mu nii o li svsu du mu, kanin nii mu asa gbaa ba du nin.

49 Fee kanan mu nii an duli kase su nyumisa mu, kanin su an biti an baa an duli nyumisa mu nii o li svsu mu gbaa.

50 Me-daa ana ye mi-supu ana asin mu nii n biti fen bui mu i gye ye, kuto mu nii ki su kayu-wule ye nkalan mu, mee taale nye loo lbwaare kuwura-gyii mu to. Nii ane kayu-wule mu nii kui gyo mu, mee taale kyina kakpaa.

51 Fan nu asin baalasa numu danbirasa. Man gye ane kpini ii biti a wu. Amaa saja ku to mu lbwaare ii biti o kyeege ane Krisito abuupu mu keduli ye kayu-wule.

52 Nii imumu kpini ii biti i waa opula to fee ansi su kijabees, saja mu nii kabile laalaalwe mu kan fole mu. Li fee kabile mu ii biti o su, nii bamu nii ba wu mu, bee biti ba kyiini ba nkpa to, nii ba mee ye ba bila wu. Nii ane mu nii an san an te nkpa to mu, an biti a kyeege.

53 Li fee kayu-wule mu nii kui gyo mu, dagaa ki maa kyeege waa kumu nii ki mee gyo. Nii kayu-wule mu nii kii wu mu, dagaa ki maa kyeege waa kumu nii ki mee wu.

54 Imu su nii i kan ba fee, kayu-wule mu nii kui gyo mu, kyeege waa kumu nii ki mee gyo, nii kayu-wule mu nii kii wu mu, kyeege waa kumu nii ki mee wu mu, totu nii Asinkyan ylasa mu ii biti i ba kesintin to. Imu i gye ye, "Ba ko gyii lewu su muuri mu."

55 "Lewu, fu olun mu nii fu su fii gyii asa su mu bu fine?

Lewu, fu ogyuu nii fu su fii yii asa mu bu fine?"

56 Ogyuu mu nii lewu su ee yii mu i gye alibi, nii alibi mooye nyeyim su olun lii nbara to.

57 Amaa afwaala i gye lbwaare lee, fee maa bola ane-Nyiripe Yesu Krisito su nii o yeges nii an ko li lewu olun to.

58 Imu su me-daa ana ye mi-supu, fan yla to kenken, ke fan man yeges kuto ku ki gygingyen fane. Fan payi ansi waa Onyiripe kusun mu saja kumaa. Li fee fen nyi fee kusun mu nii fen sun Onyiripe to mu, i mee ye i waa kiyan.

16

Afulee kvtv naa sa Krisito abi

1 Nbiuibii lii afulee mu nii fen tvu fan naa sa Krisito abi mu nii ba bu Gyerusalem mu, fan waa fee kanan mu nii n tewe Krisito kubu-kubu mu nii i bu Galati ɔswuole su mu.

2 Imu i gye ye, Giyu abi kake gyankpaa^{*} kumaa mu, fane ɔkumaa numu o lee mu afulee mu nii o nyeyim to iku yla, fan man gyoo naa fvu kake mu nii n biti n ba pooyi ke fan lan lee.

3 Nii n ba mu, ke fan taa tvutvu mu sa asa mu nii fan lee mu, ke n kyvoo ɔwvole mu nii i kaapu asa mu nii ba gye, ke n sun bamu, ke ba taa fane tvutvu mu kpee Gyerusalem kade to.

* 16:2 16:2 Giyu abi kake gyankpaa i gye Kwasida.

4 Amaa nii i kan ba fée ngbaa me n kpee mu, ke ba buu me ke a kpee.

*Ato mu nii Poco
ii biti o waa*

5 N kan lü Masedoniya ɔsuwule su mu, ke n ba fane ase. Lü fée n waa nféere fée n biti n bôla tuto poyi ke n ba fane ase.

6 Akuto n biti n kyuna fane ase gberêe, abee gbangban ii biti o tu me fane ase, ke fen taale sun me ɔkpa kpee katun kumaa mu nii n biti n kpee.

7 Inimü bire, n mee biti fée n dan wu fane ke n ɔnymayi su kyvn. Nii ɔnyiripe lbwaare kan kyula mu, n biti fée n gyii nké gberêe ku fane ase.

8 Amaa n san n biti n baa n bu Efeso kade nfi, naa fuu Pentekosi kesu kono ngyanje mu saja.

9 Lü fée lbwaare bugi ɔkpa lala ku sa me, ke n nyé waa kusun mu, amaa bamu nii bee kisi me mu ba kyo nfi.

10 Nii Timoti kan ba fane ase mu, fan kitaa mu danbirasa ke mu ansi i gyii. Lü fée ee sun ɔnyiripe Yesu kusun mu nii, fée kanan mu nii ngbaa me n sun fale.

11 Imu su fane to ɔku o man kan ɔmanyanyi mu, amaa fan sun mu ɔkpa kayi yuuli to, ke o bwii ba tu me nfi. N kii mu ye ane birisa ana Krisito abuupu mu ɔkpa.

12 Nbùnbü lü ane birisa Apolosi su mu, n payi ansi waa mu aniya to fée, o tii ane birisa ana Krisito abuupu mu su, ke ba ba bôo fane su. O man piu yile kyula ye ee biti o ba nbùnbü, amaa nii o kan nyé ɔkpa mu, ee biti o ba.

13 Fan baa fan da su, ke fan yile fane kikôole-gyii mu to kenken, ke fan yile kinyin to, ke fan nyé olon.

14 Fan taa kebiti sun fane kusun kumaa nimo.

15 Fen nyi fée Sitefana maa mu kikpaara su abi, i gye asa mu nii ba gyankpaa kôle Krisito gyii Akiya ɔsuwule su, nii ba taa bamu n-yii sa bëe kye abuupu mu to.

16 Me-daa ana ye mi-supu ana, n kôle fane nii fée fan biya fane n-yii kase sa kanin asa manja, ye ɔsa kumaa mu nii ee waa kanin kusun manja mu.

17 Saja mu nii Sitefana maa Fotunatu ye Akayiku ba ba me ase mu, mi ansi i gyii. Lü fée fan maa man bu mi ase mu, bamu i gye bamu nii ba be yii fane ayaa to waa imu nii fan daa ye fan waa mu.

18 Ba yege nii me kôkôlo ki yuuli me, fée kanan mu nii ba waa sa fane gbaa fane mu. Falé asa i dagaa fan maa leè bamu kitui.

Laalaalowé fwaala

19 Krisito kubu-kubu mu nii i bu Asiya ɔsuwule su mu kpini bëe fwaala fane. Akwila maa Prisila ye Krisito kubu mu nii bëe gyanje bamu kikpaara su mu, bëe fwaala fane gaa lü ɔnyiripe kitui to su.

20 Ané birisa ana akôole-gyipu mu nii ba bu nfi mu kpini, bëe fwaala fane. Fan taa kibiri abaa to fwaala abaa lü fane nkôlo to.

21 Me Poco gbaa-gbaa i taa me kubaa kyvroc afwaala inumu n sa fane.

22 Okumaa mu nii o mee biti ané-Nyiripe Yesu Krisito mu, lbwaare o towe mu kono. "Maranata" kumu kase i gye ye, "Ané-Nyiripe, ba!"

23 Ané-Nyiripe Yesu Krisito o bwaala fane.

24 Lü Yesu Krisito kitui to su mu, mi kebiti ki baa ki bu fane kpini ase. Amen!

Ѡѡෂේ нуcsару мu нu Рoоlі kyvrcо naa sa Korinto abi

Afwaala 1

¹ ወෝෂේ нuмu lī mē, Рoоlі mū nū lī Ibwaare kebiti su nū n ba waa Krisito Yesu Osunpu mū, ye ane бirisa danbirasa Timoti ase. An kyvrcо an su an sa fane Ibwaare kubu mū nū fan bu Korinto kade tō, ye Ibwaare asa mū nū o лoжo bamu yila sa mū n-yu, nū ba bu Akiya օsувuлe su mu kpini.

² An-e-Sе Ibwaare ye an-e-Nyiripе Yesu Krisito ba bwaala fane, ke ba sa fane kayu yuuli.

Ibwaare su kокoлo yuuli sa ane

³ Fan yegе a fwaala Ibwaare, an-e-Nyiripе Yesu Krisito mв-Sе. Nū mū i gye кuwee kuwu kumu ye kокoлo yuuli wuya.

⁴ Nū ee yuula ane nkolo lī ane awvrufо tō, ke ane gbaa ane a taale taa kокoлo yuuli mū nū an nye lī Ibwaare ase mū yuula bamu nū ba bu awvrufо kumaa tō mū nkolo.

⁵ Lī kanan mū nū an gyii Yesu Krisito awvrufо damante gbaa mū, kanin manja nū kокoлo yuuli damante gbaa bôla Krisito su ba ane su.

⁶ Nū an kan gyii awvrufо mū, u yegе nū fan nye nkolo yuuli ye kamolige. Nū an kan nye kокoлo yuuli lī Ibwaare ase mū, fane gbaa fane fen nye kокoлo yuuli mū nū u бiya fane оlвn, ye kenyiita ke fan taale yile to gyii awvrufо kubon mū nū ane gbaa ane an gyii mū.

⁷ An tamaa mū nū an su fane su mū bulon, nū an nyi fee fan maa gyii awvrufо mū nū an gyii mū, kanin manja nū fen biti fan nye kокoлo yuuli fee kanan mū nū an nye mū.

⁸ Mе-daa ana ye mi-supu ana, an mее ye a taa awvrufо mū nū an gyii Asiya օsувuлe su baala fane su. Awvrufо mū nū an wu mū i nyan ane naa ban su halu an man bila an su tamaa ane nkpa su.

⁹ Kesintin tō, ane nkolo tō mū, an nyi fee ba bun ane lewu kwpwе. Amaa нuмu и waa nūn ke a man taa ane n-yu тuв ane gbaa-gbaa ane n-yu su, amoо Ibwaare mū nū ee kyinji alewupu mū.

¹⁰ Mu lеe ane lī fale alewu-sun нuмu tō, nū o maa su ee леe ane, nū an su tamaa fee ee biti o kyaga su леe ane,

¹¹ fee fan maa kule kabwaare-kule fen kye ane tō fale. Ke i yegе Ibwaare o nu kabwaare-kule mū nū asa gaalaagaa bеe kule bеe sa ane mū, ke o waa ane kusee, ke ba taa afwaala sa mū lī ane su.

Poоlі kyeege mū nfееre mū nū o ղmina yila mū

¹² Kuto kubon mū su nū an kaapu ane n-yu i gye ye, ane nfееre u kaapu ane ye, kesintin ye kокoлo fulfuli mū nū i lī Ibwaare ase, nū an taa kyina dulinyaa нuмu tō, fоnfоn lī anaa fane kakyna tō. Man gye dulinyaa нuмu tō kanyaasin nū an taa waa нuмu, amaa Ibwaare i taa bwaala ane.

¹³ Lī fee n mее kyvrcо kuto mū nū fen mее taale karage abee kuto mū nū fen mее taale nu kumu kase. Nū n su tamaa,

14 fee fan maa nu asin mu kase gberes lü ane ase fale mu, fen biti fan ba nu imu kase lwe, ke fan kaapu fane n-yi lü ane su, fee kanan mu nu an biti a kaapu ane n-yi lü fane su Ḍnyirup Yesu kake mu nu ee biti o bwii ba mu.

15 Lü fee n maa su inim kipni tamaa su mu, n ɿmina yila fee n biti n daa kiba baa fane su, saamu ke fan nye toto ilü inyo.

16 N ɿmina yila ye n kan n kpee Masedoniya ɔsawule su mu, n biti n baa fane su, nu n kan bila lü tutu n ba kyun mu, ke n bila baa fane su, ke fan kye me to ke n taale naa fuu Gyudeya ɔsawule su.

17 N maa ɿmina yila ye n biti n ba fane ase, nu n man taale ba mu, nu kaapu nun fee n gye dulinyaa to nno nnyo-nnyo wuya ana mu nu bee kyula ye "Eehn", ke opula maŋa to ba bwii kyeege kono towe ye "ayee" abee?

18 Amaa fee kanan mu nu lbwaare gye kesintin wuya fale mu, kanin maŋa nu ane asin mu nu an towe an sa fane mu, man gye nno nnyo-nnyo asin.

19 Lü fee lbwaare mu-Bii Yesu Krisito asin mu nu n maa Silasi* ye Timoti an towe sa fane mu, asin mu i man kyuna i gye "nno nnyo-nnyo," amaa mu asin kipni i gye "kukulu nnu".

20 Lü fee ato mu nu lbwaare da mu koko lo su sa mu kipni i ba to lü Yesu Krisito su. Imu su nu an bunyaa lbwaare mu, an bola Yesu su an kyula ye "Amen."

21 Ibwaare yegé nu anaa fane kipni an nye olon yile Krisito to, nu o lees ane yila sa mu n-yi,

22 nu o taa mu keduligi gyaga ane su fee mu i bu ane, nu o taa mu Kayaayu Kyirekyire mu sa ane, mu nu o taa yila kase sa ato mu nu o waa yila sa ane mu.

23 Ibwaare i gye mi kesintin ogyipu fee, n maa mee biti fee n ba bue fane asu su mu, kanin su nu n man bila ba fane ase Korinto kade to.

24 I man gye ye an towe an nyan fane lü kanan mu nu fan koole gyii su, fee a maa gye abilisa su. Lü fee an nyi fan maa yile kikole-gyii mu to kenken. Amaa kanan mu nu a waa ke i kye fane to ke fan nye koko fuuli su nu an waa kanin.

2

1 Imu su n waa me nfere fee, n man bila ye n bwii ba fane ase, ke n nyita fane nkolo.

2 Nu n kan yegé nu fane nkolo i nyita fane mu, animu ii biti o yegé mi ansi i gyii? Amoo man gye fane mu nu n nyita fane nkolo mu abee?

3 Kanin su nu n daa kyurco ɔwule maŋa ba sa fane. N mee biti n maa ba fane ase, ke fane mu nu naafco fen biti fan yegé mi ansi i gyii mu, fan nyita me koko lo. Nu n koole fane kipni gyii me koko lo to fee, nu mi ansi i gyii mu, fane gbaa fane ansi ii biti i gyii.

4 Saŋa maŋa, tooco lala ye koko lo nyita ye ansikyu nu n taa kyurco fane ɔwule mu. Man gye ye n biti fee n nyita fane nkolo nun. Amaa n biti ye fan bu mi kebiti lala mu nu n su sa fane mu.

Alibi kitaakee

* **1:19 1:19** Silasi nu ba bila bee tu ye Silifanu mu.

5 Nu ɔku kan nyita ɔsa ku kɔkɔlo mu, man gye me kɔkɔlo nii o nyita, ɔkpa ku su mu fane kpini nkɔlo. Nu n mee biti n maa tɔwe asin mu kyɔn su.

6 Kusυ bunte mu nii ki lι fane gaalaagaa ase ba mu su mu, kukwε mu.

7 Nbιunbi mu, fan taa mu alibi kee mu, ke fan tɔwe yuula mu kɔkɔlo, ke mu kɔkɔlo o man nyita mu kyɔn su.

8 N kule fane nii, fan yεgε ɔ bu feε fan san fan su kebiti sa mu.

9 Kuto mu su nii n daa kyvrcɔ fane ɔwɔle maŋa i gye ye, n waa fane nii ki, ke n wu kanan mu nii fen nu fen sa me kuto kumaa to.

10 Nu ɔku kan waa alibi, nii fan taa kee mu mu, ngbaa me n taa kee mu. Nu kuto ku ki kyina ki bu to nii i tiri feε n taa kee gbaa mu, n waa kanin Krisito ansi to lι fane su.

11 Saamυ Sitaane mεe nyε ɔkpa taale anε to. Lι feε an nyi mu 1kpa golon-golon mu nii ɔ su ɔ naa mu.

Katɔwe kyula pwpwe mu kusun awaapu

12 N maa kpee Trowa kade to, naa tɔwe Krisito asin danbirasa mu, n wu feε ɔnyiŋre bugi ɔkpa sa me.

13 Amaa me nfεere i man de me. Lι feε n man wu me birsia Titusi tuto.* Imu su n kala bamu, nii n yiι su kpee Masedoniya ɔswuole su.

14 Amaa an fwaala lbwaare. Lι a maa waa kɔkɔlɔn ye Krisito su mu, lbwaare gyankpaa ane sanja kumaa feε bamu nii ba kɔ nyε sa Krisito. Nu ɔ bɔla ane su yaase Krisito kinyi mu kpee katin kumaa feε tuulaale liifensa.

15 An du nin feε atɔ liifensa mu nii Krisito taa lee saraga sa lbwaare. Nu u yaase loo bamu nii bεe nyε kamolige ye bamu nii bεe foŋi mu to.

16 Bamu nii bεe foŋi ase mu, Krisito kinyi mu gye ɔson mu nii kui biya lewu, nii bamu nii bεe nyε kamolige mu, ki gye ofen mu nii kui biya nkpa. Nu aniu i dagaa kusun nimu kiwa?

17 A man du feε asa gaalaagaa mu nii ba man su beεree sa asin danbirasa mu, nii bεe su bee gyiι yawo bee biti tɔno. Amaa lι lbwaare maa sun anε su mu, an taa kɔkɔlo fuuli tɔwe asin danbirasa mu lbwaare ase feε Krisito ayaafɔle.

3

1 An bila an biti a lee anε n-yiι kaapu fane kanan mu nii an du nin abεe? Abεe i dagaa feε ane gbaa anε, a nyε ɔwɔle mu nii u lee anε i kaapu kanan mu nii an du biya fane, abεe a nyε lι fane ase, feε kanan mu nii asa aku bee waa mu?

2 Fane gbaa-gbaa fane i du feε ɔwɔle mu nii kui lee kanan mu nii an du mu kui kaapu, nii Kayaayu mu kyvrcɔ gyaga fane nkɔlo su, ke ɔkumaa nimu o wu ke ɔ bu anε-daa.

3 Kesintin to mu, fane kibaabutɔ kui lee kui kaapu feε, lι anε kusun su mu, fan gye ɔwɔle mu nii Krisito kyvrcɔ. Nu i man gye inki nii ba taa kyvrcɔ ɔwɔle mu, amaa lbwaare mu nii ɔ gye nkpa wuya mu Kayaayu nii ba taa kyvrcɔ kumu. Nu i man gye abuu patula-patila su nii ba kyvrcɔ gyaga, amaa nyimisa kɔkɔlo su nii ba kyvrcɔ gyaga.

4 A maa taale tɔwe inimυ bɔla Krisito su mu, an taa anε n-yiι tɔu lbwaare su.

* **2:13 2:13** Poołi nyi feε ee biti o wu Titusi tuto ke ɔ nyε nu kuto mu nii kii kpee su Korinto abi kubu mu ts, ke i waa mu okon.

5 A mee towe nūn ye ane gbaa-gbaa ane olnūn nū an su an waa kusun mu, amaa lbwaare i yegē nū an taale waa kusun mu.

6 Mu lbwaare i yegē nū an dagaa mu katōwe kyula pupwe mu kusun asunpu. Nū ki man gye Nbara kyurcasa lees, amaa ki gye Kayaayu Kyirékyire mu lees. Nbara kyurcasa mu u biya lewu nūn, amaa Kayaayu mu kū sa nkpa nūn.

Katōwe kyula pupwe mu bonyaa

7 Nbara mu, lbwaare kyurcō gyaga abuu patila-patila su sa Mosesi. Sanja maa mu, Nbara mu ba ye lbwaare bonyaa ḥaligesa, nū Isirayi abi ba man taale kū mu ansi to, lū fee mu ansi su u ḥalige gaa, halu i maa kpa su gbaa mu. Nū Nbara mu nū imu kusun biya lewu, nū ki su fale bonyaa mu,

8 minē i waa su nū Kayaayu mu kusun mee ye o baa o su bonyaa kukyo?

9 Nū kusun mu nū kii bun nyumisa kwpwe, ki kan ki su bonyaa mu, minē i waa su nū kusun mu nū kii biya ikpa kikyiigi sa asa mu mee ye o biya bonyaa kukyo?

10 Nū an taa nbūnbū bonyaa kpare mu kaala ye bonyaa gyankpaasa mu, bonyaa gyankpaasa mu man gye sehn.

11 Nū kīmu nū ki ba nū ki man kyeeerees mu ki ba ye bonyaa mu, minē i waa su nū kīmu nū ki bu to kakpaa mee ye ki baa ki su bonyaa kukyo?

12 Kanun su, a maa su fale tamāa su mu, an yile kinyin to ane atōwesa to.

13 A man du fee Mosesi mu nū o taa kitaa-bi bun mu ansi su, ke Isirayi abi ba man nyē wu kanan mu nū bonyaa mu u kpa su mu ansi su mu.

14 Amaa bamu nfeere i man nu asin mu kase. Ba lū halu ndaga nū bēe kale katōwe kyula didaa iwole mu, i du nū fee kuto ku ki san ki bun bamu nfeere su, amoco nyumisa waa kuvulon ye Krisito, poyi nū kii bugi mu nfeere su.

15 Halu ba lū ndaga, sanja kumaa mu nū bēe kale Mosesi nbara ɔwule mu, i du nū fee kuto bunsu mu san o bun bamu nfeere su.

16 Amaa nū ɔku kan biliŋi ba ɔnyiripē mu ase mu, mu kuto bunsu mu kii bugi.

17 ɔnyiripē mu i gye Kayaayu, nū katūn mu nū ɔnyiripē Kayaayu mu bu mu, n-yūl kinye bu tuto.

18 Nū ane kpini mu nū kitaa-bi man bun ane nfeere su mu, an lees ɔnyiripē bonyaa mu kaapu. Ane kibaabuto kii biliŋi waa fee mu keduli, nū sanja kumaa an nyē mu bonyaa mu an tii su, nū inimū i lū ɔnyiripē Kayaayu mu ase.

4

An nyē Abwaaresin mu fee kapatiyē ane nkɔlɔ to

1 Imu su lbwaare maa wu ane kuvée su mu, o taa asin danbirasa kitōwe kusun nūmu waa ane abaa to, nū ane abaa mee ye i yoo.

2 An kina ipeeli-sin ye ato baala waasa, nū a mee taa kono to kon an pina asa, nū a mee bilinjaa lbwaare asin mu. Amaa aneeene bire, an towe kesintin asin mu sakyō to, ke ɔkumaa nūmu o bui mu nfeere to kanan mu nū an du lbwaare ansi to.

3 Nū kuto ku kan ki bun ane asin danbirasa mu nū an towe fale gbaa mu, ii bun u sa bamu nū bee muuri mu nkun nūn.

4 Bee mee koole bee gyii lui fee Sitaane mu nii ee gyii kuwura kase su mu, bun bamu nfeere su, ke ba man taale wu asin danbirasa mu fitila mu nii ki gye Krisito bonyaa mu, nii mu i gye lbwaare keduli gbaa-gbaa mu.

5 Man gye ane gbaa-gbaa ane n-yii su asin nii an tewe, amaa Yesu Krisito n-yii su asin nii an tewe, mu i gye Onyiripre, nii lui mu su mu an gye fane ayaafole.

6 lbwaare mu nii o tewe Asinkyan yilasa mu to ye, "I njanje kitentenbiri ts" mu, mu lbwaare kuluon manja i yeges nii i njanje ane nkolo to, ke a nyse bui lbwaare bonyaa mu nii ki njalige Krisito ansi to mu.

7 Asin nimu i gye kapatye kpare mu nii lbwaare taa waa ane to, amaa an du nin fee nlobi mu nii kapatye kpare mu i bu imu to mu, ke ii kaapu fee olon kpare mu lui lbwaare ase, man gye ane ase.

8 Saja kumaa, ba nyan ane, amaa a man patye, i wuliti ane to, amaa ane abaa i man yoo,

9 ba nyanla ane, amaa lbwaare man yeges nii ba da ane tuu lewu-lewu, amaa a man wu.

10 Saja kumaa an su Yesu kelewu mu ane n-yii to nin, ke Yesu nkpa mu nii o su mu ki nyse lui ane kayui-wule to kaapu.

11 Kpal fee ane mu nii an san an te nkpa to fale mu, lui Yesu su mu saja kumaa an te lewu kono, ke mu nkpa mu i nyse lui ifuli ane kayui-wule mu nii kii biti ki wu mu to.

12 Inimu ii kaapu fee an gyanja alewu-sin, amaa imu su nii fen biti fen nyse nkpa kakpaa.

13 Asinkyan yilasa mu to mu, oku tewe ye, "N koole gyii, imu su nii n tewe." Kanun kikoole-gyii kuluon manja nii ane gbaa ane an su, imu su nii an tewe kanin.

14 Liu fee an nyi fee lbwaare mu nii o kyini Onyiripre Yesu lui lewu to ba nkpa to mu, nii lui anaa Yesu kiuwaakukuluon su mu ee biti o kyini ane, ke o taa anaa fane buga kpee mu ase.

15 Fane su nii lbwaare waa inimu kpini kanin, fee kanan mu nii mu kabwaala mu ki kyoo, nii asa gaalaagaa bee nyse kumu mu, ii yeges nii bee fwaala lbwaare nii bee bonyaa mu.

Kakyina pupwe mu tamaa

16 Kpal inimu su mu, ane abaa i mee yoo. Halu ane kayui-wule ki maa pooc kii tii su gbaa mu, ane kakyina pupwe mu ii nyse olon ii tii su kake kumaa.

17 Nii ane aworufo wuribi mu nii an gyii nii i mee kyeeere fale mu, ii biya ane bonyaa lala mu nii i man su okaa, nii i kyoo aworufo mu nii an gyii fale gaa mu.

18 Imu su a man su ane ansi an gyaga ato mu nii nyimisa su mu ansi ee wu mu su, amaa imu nii nyimisa mee wu ye ansi mu. Liu fee ato mu nii nyimisa su mu ansi ee wu mu mee kyeeere, amaa imu nii bee mee wu ye ansi mu bire i bu to nin kakpaa.

5

Nyimisa pupwe Krisito to

1 Liu fee an dan an nyi fee ane kayui-wule mu nii ki du fee tenti abu mu nii ane kala ana ba te imu to kase su nfii i kan wu mu, an biti an nyse ibu kyina to lui lbwaare ase, ibu mu nii i bu to kakpaa susu, nii i man gye nyimisa kibaa nii ba taa pooyi.

2 Lui fale su an yiyee nii an kpaala, an biti fee naafco Ibwaaare o bun ane kayu-wule mu su fee ikaale.

3 Lui fee nii i kan bun ane su mu, i mae bila i du fee an naa kibulunkpan.

4 A maa bu tenti kubuu mu to kase su nfu mu, an yiyee fee kasula maa nyiyee ane, man gye fee an biti nii fee a lui kase su kayu-wule mu to, amaa an biti fee Ibwaaare o bun ane kumu nii ki gye ssuu lee mu, ke imu nii ii wu mu i kyeege waa imu nii i su nkpa kakpaa.

5 Nu Ibwaaare i gye emu nii o lojo ane yila sa fale kakyeegue nimu, nii o taa mu Kayaayu mu sa ane mu nii o taa yila kase sa ato mu nii o waa yila ye ee biti o sa ane mu.

6 Imu su an nye nkolo yile to saja kumaa. Nu an nyi fee a maa san an te kayu-wule to nfu mu, u kaapu nii fee an bu kata ye Onyuripe Yesu.

7 Anekkoole Yesu gyii mu nii an su an naa mu, man gye ato mu nii an wu ye ane ansi.

8 An yile to ye tamaa. Nu an biti ye an lui kayu-wule nimu to ke a naa kyina ane-Nyuripe Yesu mu ase.

9 Imu su, nii an san an te kayu-wule to kase su nin-oo, abee an lui kayu-wule to nin-oo, kuto mu nii ane ansi i payi su i gye ye a waa kuto mu nii kii bola Yesu ansi.

10 Lui fee i dan i de nin ye, ane kpini an biti an naa yile Krisito kuwura-gyii asin ogiyikpa, ke okumaa nimu o nye katale lui kuto kumaa mu nii o waa saja mu nii o bu kayu-wule to mu. Alibi nin-oo, adanburasa nin-oo, ee biti o nye kukoaka mu nii i dagaa mu.

Ibwaaare maa asa nsana kolojo

11 Fee a maa nyi kuto mu nii bee tii ye Onyuripe Ibwaaare kasile mu, an kpan ane n-yii an towé an pupole asa ke baa koole mu gyii. Ibwaaare i nyi ane danburasu, asa mu nii an gye, nii n tamaa fee fane gbaa fane fen nyi ane fane nfeere to.

12 Man gye ye an bila an biti a kaapu fane kanan mu nii an du, amaa kuto mu nii an waa mu i gye fee an sa fane okpa, ke fan nye kaapu fane n-yii lui ane su, ke fan taale lee bamu nii bee kaapu bamu n-yii mu kono, lui ato mu nii bee wu ye ansi mu su, nii i man gye imu nii i lui asa nkolo to.

13 Nu ane katowé nimu i kan i kaapu fee ane amu ii nyita mu, Ibwaaare su nii an du kanin. Amaa nii ane amu to i kan i du kyeekeye bire, fane su nii i du kanin.

14 Krisito kebiti mu nii o su sa ane mu, gyii ane amu. Lui fee an koole gyii fee osa kulun wu sa okumaa nimu, imu su i du nun fee ane gbaa ane an maa wu tii mu su mu.

15 O wu sa asa kpini, saamu bamu nii ba te nkpa to mu ba man bila ba te sa bamu n-yii, amaa ba te sa emu nii o wu, nii o bwii kyiji ba nkpa to sa bamu mu.

16 Imu su nbunbu man gye nyimisa ikpa su nii an su an kaala kanan mu nii nyimisa du. Saja ku to mu kanin nii an daa kaala Krisito nii, amaa nbunbu bire a man bila an kaala mu kanin.

17 Kanun su, nii oku kan ba o gye Krisito lee mu, o bilinji nyimisa pupwe. Kakyina didaa mu ki kyon, nii kakyina pupwe ki ba.

18 Inimu kpini i lui Ibwaaare ase nii, mu i bøla Krisito su lojo ana mu nsana, nii o taa maa asa nsana kolojo kusun mu waa ane abaa to.

19 Imu i gye ye, Ibwaaare bøla Krisito su ee lojo maa dulinyaa asa nsana, yegé o mæs kii asa alibi mu nii ba waa su. Nu o taa maa asa nsana kolojo asin mu waa ane abaa to ye an towé.

20 Imu su an gye Krisito ayaa to ayilepu mu nu ba sun fane ase, nu i du fee lbwaaree u bolla ane su nuu ee kule fane. Imu su an yile Krisito ayaa to an kule fane ye fanaa lbwaaree nsana i lojo.

21 Ibwaaree yeges Krisito mu nu o man waa alibi ku mu, ba waa ane alibi osulapu, nuu lui mu su mu ke ane ikpa i kyiigi lbwaaree ase.

6

1 Fes kanan mu nu lbwaaree maa ane an sun mu kusun mu, an kule fane fee lbwaaree kabwaala mu nu fan nye mu, fan man yeges i waa kiyani.

2 Lui fee lbwaaree towe ye,

“Me saja mu kyeeekyee to maa fuu mu, n nu fane ase,

nuu me kake moligesa maa fuu mu, n kyee fane to.”

Nuu me, Pooji n towe fane ye, nbiunbuu saja niumu i gye lbwaaree saja kyeeekyee to mu, nuu ndaga kake kanimu ki gye kamolige kake mu.

Pooji maa mu birisa ana awurufo mu nu ba gyii

3 A maa mee biti oku o wu asin libi iku ane kusun mu to su mu, a mee biti a maa waa kuto mu nuu kii biti ki tii oku okpa.

4 Amaa kuto kumaa mu nuu an waa mu, an waa nnn an kaapu fee an gye lbwaaree ayaafole. An nye kenyiita yile awurufo to, ye kayuu kitaat to, ye tooro to.

5 Asa ba dayi ane, nuu ba taa ane tii ibu, nuu ba bunte nin ane sakyo to. Nuu an waa kusun olun su, nuu a mee nye an de nsire, nuu an naa ye akun,

6 yeges ane n-yii su i maa man su ineesi iku, nuu an su kanyaasun, ye kenyiita, ye kidanbirasa kwwaa, ye Kayaayu Kyirekyire mu olun ye kebiti abaa gaa.

7 An towe kesintin asin mu, nuu lbwaaree olun mu waa kusun ane to. An su ikpa kyiigisa fee adunto, ke a taa kun ke a taa ko.

8 Asa aku ba sa ane beerees, nuu aku mooc ba jaabaa ane, aku ba saale ane, nuu aku ba yin ane. Ba ku ane fee asa apinapu, yeges aneeene an gye kesintin wuya ana.

9 Ba waa fee ba man bu ane, yeges katun kumaa asa be nyi ane, ba ku ane fee a maa ye a wu, amaa yeges an san an te nkpa to, ba bunte ane asu, yeges a man wu.

10 Ba ku ane fee asa mu nuu bamu asin i su kwwes, yeges saja kumaa ane ansi i gyii, ba ku ane atiripu, amaa yeges an waa asa gaalaagaa ato wuya ana, ba ku fee a man su sehn yeges ane i su kuto kumaa.

11 Oo Korinto abi, an towe tigi fane, nuu an bugi ane nkolo to sa fane.

12 Aneeene bire, an man kitaat ane n-yii ye fane, amaa fane i kitaat fane n-yii ye ane.

13 Me Pooji, n towe n sa fane fee mi-bii ana. Fen bugi fane nkolo to sa ane, fee kanan mu nuu an bugi ane lee sa fane mu.

Fan man waa kuvulun ye bamu nuu ba man gye akoole-gyipu mu

14 Fan man waa kuvulun ye bamu nuu ba man gye akoole-gyipu mu. Kpali fee, minne i bu ikpa kikyiigi ye nbara kikina nsana? Abees nene nuu kitentenbiri maa ijmanjesa i nye waa kulun?

15 Nene su nii Krisito maa Sitaane* ba taale waa kono kulu? Mine i bu omo nii o koole gyii ye omo nii o man koole gyii nsana?

16 Mine kitowé kyula i bu kabwaare-sunkpa aye mu ye idakpa nsana? Lii fee ane i gye lbwaare mu nii o te nkpa to mu kabwaare-sunkpa aye mu. Mu i towé ye, "N biti n kyuna bamu to, ke n nate bamu to, n biti n baa n gye bamu lbwaare, ke ba baa ba gye me asa."

17 Inimu su Onyiripé lbwaare bila towé ye,

"Fan tun fane n-yii lii bamu ase,

ke fan barige fane n-yii lii bamu to.

Fan man taa fane n-yii mata ineesi kuto ku,
saamu ke n koole fane.

18 N biti n baa n gye fane-Sé,
nii fane ii biti fan baa fan gye mi-bii ana anyunsa ye akyusa,
me, Olunpu lbwaare mu, i towé kanin."

7

1 Me-birisä ana, lbwaare da mu kokoł su li fale ato nimu kpini su sa ane. Kanin su fan yegé a fwii ane n-yii li ato mu nii i waa kayi-wule ye kayaayu ineesi mu foysi. Fan yegé a silé lbwaare ke a payi ansi waa ane n-yii kyirekyire yila sa mu.

Korinto kubu mu i yegé nii Poolı ansi i gyii

2 Fan bugi fane nkolo to sa ane. Nii an man waa oku kilibi, nii an man nyita oku, a man sisii oku.

3 N mee towé inimu n bun fane kupwe, n wola towé fane didaa ye fan bu ane nkolo to, imu su an te nkpa to nin oo, an wu nin oo, anaa fane nin.

4 N su kikcole-gyii fane to, nii fane su mu n kaapu me n-yii, nii i waa me aniya ane tocorco kpini to, nii mi ansi i gyii naa kyun su.

5 Lii fee a maa ba Masedoniya ɔsuwolé su mu, ane kayi-wule ki man nyé ɔfunte. Asa ba tocorco ane, nii ba gyii ane imcore katün kumaa nimu, nii kufuu ki kitaa ane.

6 Nii lbwaare mu nii ee yuula asa mu nii bamu abaa u yoo nkolo mu, mu manja bôla Titusi mu nii o li fane ase ba mu su yuula ane nkolo.

7 Nii i man gye mu kiba mu nkun su, amaa kanan mu nii fan yegé nii mu kokoł ki yuuli mu mu. O towé ane kanan mu nii fen gyugyuu fee fen nye wu me mu, ye kanan mu nii fan nu fane n-yii, ye fane kebiti kpare mu nii fan su sa me mu. Lii inimu kpini su mu, i waa me okon naa kyun su.

8 Halu me ɔwolé mu nii n kyurco sa fane mu nyita fane nkolo gbaa mu, n man nu me n-yii. Nii n daa bui fee ii biti i ko fane halu i maa man kyerege gbaa mu, naafco n de nu me n-yii.

9 Amaa nbuñbu i waa me okon, nii i man gye ye asin mu nii i nyita fane nkolo su nii i waa me okon, amaa fane nkolo kinyita mu i yegé nii fan nye nfeere kikyeegé. Lii fee fane nkolo kinyita mu gye kuto mu nii lbwaare yila kumu kanin. Imu su an nyi fee a man waa fane alibi aku.

10 Lii fee kokoł nyita mu nii ki gye kuto mu nii lbwaare yila kumu mu, u biya nfeere kikyeegé mu nii u molige asa, nii kunu n-yii man bu imu to, amaa dulinyaa to kokoł nyita bire u biya lewu nin.

* **6:15 6:15** Staane kitu ku i gye Beeliya. Kumu nii ba daa kyurco waa nfit.

11 Fan kui kokočo nyita mu nui lbwaare yila mu, kuto mu nui ki buya fane. I yege nui fan yle to lee alibi mu lui fane to, nui fan waa bilen lee fane kono, nui fan nye agbu lala lui alibi owaapu mu su, nui fane nkolo i njmaa fane, nui fen biti fee fan wu me bilen, nui fane ansi i payi fee fan lono fane nsana, nui fen biti fee fan buite alibi owaapu mu kusu. Okpa kumaa numu su mu, fan lee kaapu fee alibi akyi i man maa fane lui asin numu to.

12 Imu su halui n maa kyurco owole mu sa fane gbaa mu, man gye emu nui o waa alibi mu su, abee emu nui ba waa mu alibi mu su, amaa n kyurco owole maa nui, ke i yege ke fane gbaa-gbaa fen wu kanan mu nui fane nkolo i gyan ane su lbwaare ase.

13 Lui inumu su mu i waa ane aniya to.

Kuto mu nui ki bila ki tii su i gye ye, fan yege nui ane ansi i gyii, lui Titusi kensi-gyii mu su, lui fee fane kpini fan yege nui mu kokočo ki yuuli mu.

14 Payi ke o ba fane ase mu, n kaapu me n-yui fane su sa mu, nui fan man gyila me ipeeli mu ase. Fee kuto kumaa mu nui an towe sa fane maa gye kesintin mu, kanin maya nui kanan mu nui an kaapu ane n-yui fane su sa Titusi mu, i waa kesintin.

15 Mu kebiti mu nui o su sa fane mu lono tii su, fee maa nyinji kanan mu nui fane kpini fan nu mu ase, nui fan taa kufuu ye kikyikya koole mu mu.

16 Meemee bire, i waa me okon fee n maa taale taa me n-yui tuu fane su kuto kumaa to.

8

Kebiti to afulee keke

1 Me-daa ana ye mi-supu ana, an biti fee fan bui kuto mu nui lbwaare kabwaala mu waa Krisito kubu-kubu mu nui i bu Masedoniya osuwule su mu to.

2 Saja mu nui bee gyii awurufo, nui asin wuribi ii tu bamu, nui halui ba maa bamu kitiri gbaa mu, lui kensi-gyii lala mu nui ki bu bamu to su mu, bee bugi bamu nkolo to bee kee (afulee).

3 N towe fane kesintin ye ba kee kanan mu nui bee taale kee, halui naa kyun bamu olon su. Nui lui bamu gbaa-gbaa bamu kipire su mu,

4 ba payi ansi kule ane fee bamu gbaa bamu ba nye okpa mu nui ba taale taa kye lbwaare asa mu nui ba bu Gyudeya osuwule su mu to.

5 Nui ba waa kyun su kanan mu nui an waa tamaa ye be taale mu, amaa ba gyankpaa taa bamu n-yui naa sa Onyiripe Yesu, nui lui lbwaare kebiti to su mu, ba taa bamu n-yui sa ane gbaa ane.

6 Imu su an kule Titusi mu nui o wula piili keke kusun kinumu kase mu, fee o kyaga su waa fane aniya to, ke fan tiisi waa fane keke kusun mu naa luwe.

7 N man wu kuto mu nui fan man waa kyun su. Lui kikoole-gyii to nin oo, katowe to nin oo, kinyi to nin oo, ki payi ansi kye to nin oo, kebiti mu nui fan su ane nin oo, fan waa imu kpini naa kyun su. Imu su an biti fee fan waa kyun su lui fane keke kusun numu gbaa to.

8 Man gye ye n yila konosa ku n sa fane nui, amaa n biti fee n nye taa fane kebiti mu taa kaala ye akyi mu nui bee payi ansi bee waa kanin kidanburasa mu lee, saamu n nye wu kanan mu nui fane kebiti mu gye kesintin.

9 Lui fee fen nyi ane-Nyirripe Yesu Krisito kabwaala mu, fee maa gye ato wuya gbaa mu, kpalu fane su mu o be biliyi otiripu, ke lui mu kitiri mu su mu, fan ba biliyi ato wuya ana.

10 Me nfeere lui asin nimu su sa fane i gye ye, i buron fee fan maa lwe kusun mu nii fan piili sun-to mu. Fane i gye bamu nii ba gyankpaa ba sa nkess mu, nii fen bila fen sa lui fane kipire to.

11 Imu su kanan mu nii fen yii kusun mu kase mu, fan lwe kimu. Fan payi ansi waa kusun mu naa lwe, fee kanan mu nii fan payi ansi nmina yula mu, ke fan waa fane abaa ɔkaa.

12 Lui fee nii ɔku kan ee kess mu kipire su lui ato mu nii o su mu su mu, imu ii bɔla lbwaare ansi, man gye lui ato mu nii o man su mu su.

13 Man gye ye an biti an taa aku kitiri ba sula fane ke fen kess kyon su, amaa an biti fee fane kpini kakyina to ki waa kyeekyee.

14 Nbunbu bire fane i su gaa, nii i dagaa fee fen kye bamu nii ii tiri bamu mu to. Saŋa mu nii i kan ii tiri fane moɔ mu, nii ba su gaa mu, ke ba kye fane gbaa fane to. Saamu fane kpini kakyina to ki waa kyeekyee.

15 Fee kanan mu nii ba kyurco waa Asinkyan ylasa mu to ye, "Osa mu nii o koola koojco mu, man nye naa ban su, nii osa mu nii o koola pii mu gbaa, i koojwe mu kyeekyee."

*Titusi maa bamu
nii ba sun bamu Korinto
kade to mu*

16 N fwaala lbwaare gaa fee maa yegé nii Titusi payi ansi ee kye fane to, fee kanan mu nii ngbaa me n kye fane to mu.

17 Man gye ye a maa towé an kule mu su nii ee ba fane ase, amaa lui kanan mu nii fane asin i tiri mu su mu, o taa mu gbaa-gbaa mu kipire to nii ee ba fane ase.

18 An sun ane birisa ku fee o buu mu ba fane ase. Mu i gye osa mu nii Krisito kooju-kooju mu kpini bee yin mu, lui asin danbirasa mu kitowé mu su.

19 Kuto mu nii ki bila ki tii su mu i gye ye, Krisito kooju-kooju mu i lee mu ye, a maa su nkess nimu kusun mu, o tii ane su. Inimu i gye kusun mu nii an waa an su beerees an sa Onyirripe Yesu, ke i kaapu kanan mu nii an payi ansi an kye to.

20 An da ane n-yii su ke ɔku o man pwii ane lui nkess damante mu nii ba taa waa ane abaa to ye a kii su mu.

21 Kuto mu nii an biti mu i gye ye, a waa imu nii i de ɔkpa. Man gye Onyirripe wule ansi to nkun, amaa asa gbaa ansi to.

22 Kanun maŋa nii an bila sun ane birisa ku tii bamu su. Mu nii an wu fee ikpa gaalaagaa su mu, o su kensi payi ee kye to. Nbunbu mu maa su kikɔɔle-gyii fane to su mu, o payi ansi gaa fee o ba kye to.

23 Titusi bire, o gye me birisa kusun osunpu emu nii n maa mu an kye fane to. Nii ane birisa ana asansa mu nii ba maa mu bee kpee mu bire, ba yile Krisito kooju-kooju mu ayaa to nii ke i taa beerees bya Krisito.

24 Imu su fan lee fane kebiti mu kaapu bamu, ke Krisito kooju-kooju mu ba wu kumu kesintin, ke ba wu kuto mu su nii an kaapu ane n-yii fane su mu.

9

*Afulee nkyetə sa Krisito
kvbu mu ni kí bu
Gyerusalem kade tɔ*

¹ Kesintin su, i man tiri fee n bila kyuroo ɔswule sa fane, lı afulee kekees kusun sa Ibwaare asa, mu ni ba bu Gyudeya ɔswule su mu.

² Lı fee n nyi kanan mu ni fen biti fan kye bamu tɔ. Ni n kaapu me n-yi fane su n sa Masedoniya abi. N tɔwe bamu ye lı koo sun-to ni fane Akiya ɔswule su abi fan kuula n-yi ye fan sa afulee. Inimu i kusaa asa gaalaagaa ni bamu gbaa bee kuula bamu n-yi kanin.

³ Amaa n sun ane birisa ana banimu fane ase, saamu kanan mu ni n kaapu me n-yi lı fane su n sa Masedoniya abi mu, i man ba waa kiyan. Amaa fee kanan mu ni n tɔwe bamu mu, n nyi fan maa kuula fane n-yi fen waa kanin.

⁴ Lı fee ni Masedoniya asa ku ba kan buu me ba, ni ba be wu fee fan man kuula fane n-yi mu, ane ipeeli i gye kawε bɔla, ke fanco fane lee kilantun bola, fee a maa taa ane n-yi tɔw fane su mu.

⁵ Imu su n wu ye i tiri fee n kule me birisa ana ye ba gyankpaa me ba fane ase, ke ba ba kuula afulee tɔwtu mu ni fan da fane kɔkɔlo su fee fen biti fen sa mu. Amaa i baa i gye tɔwtu mu ni i lı nkɔlo tɔ, man gye imu ni bee nyan fane.

⁶ Fan nyini fee ɔkumaa mu ni o duu ato duusa gberεe mu, ee nye adɔɔ-gyito gberεe, ni omu ni o duu ato duusa gaa mu, ee nye adɔɔ-gyito gaa.

⁷ Fane ɔkumaa nimu o sa kanan mu ni o fe nfεere lı mu kɔkɔlo tɔ ye ee biti o sa mu, ke i man ba waa fee u kɔ mu, abee ɔku u nyan mu. Lı fee Ibwaare ii biti omu ni ee sa kɔkɔlo fuli to.

⁸ Ibwaare u taale yεge ke fan nye kabwaala kyon su, saamu fen biti fan nye kuto kumaa mu ni kii tiri fane, ke fan nye kyon su, ke fan kye kusun danbirasa kumaa to.

⁹ Fee kanan mu ni ba kyuroo waa Asinkyan ylasa mu tɔ ye,
"Ibwaare ii bugi mu kɔkɔlo tɔ, ee kee atiripu ato,
ni mo kidanbirasa ki man su ɔcaa."

¹⁰ Ibwaare mu ni ee sa oduupu ato duusa ye agyito-gyisa mu, mu kulu manja ii biti o sa fane ato duusa mu, ke i koyi, ke i soyi, ke fan tijε kukyo, kidanbirasa su.

¹¹ Ee biti o yεge fan bilini ato wuya ana ɔkpa kumaa nimu su, ke fan taale waa kidanbirasa sajja kumaa nimu. Ke lı afulee mu ni fan bɔla ane su kee mu, i yεge asa kpini ba taa afwaala sa Ibwaare.

¹² Kekεe kusun mu ni fen waa fale, man gye Ibwaare asa wule nkun to ni u kye, amaa i yεge ni asa gaalaagaa ba su afwaala bee sa Ibwaare.

¹³ Lı fee, fane kusun danbirasa maa kaapu asa kanan mu ni fan du mu, bee biti ba taa bunyaa sa Ibwaare, lı Krisito asin danbirasa mu ni fan kɔle gyii, ye kilee tɔwe ye afulee kekees mu ni fen kye bamu tɔ ye ɔkumaa nimu mu.

¹⁴ Imu su bamu gbaa bamu nkɔlo i gyan fane su, ni bee biti ba baa bee kule kabwaare-kule bee sa fane, lı Ibwaare kabwaala kukyo mu ni o sa fane su mu.

¹⁵ Fan yεge a taa afwaala sa Ibwaare, lı kekees mu ni ki man su kudubi mu su.

10

Pccoli lee kono kaapu mu kusun mu to

1 Lii Krisito n-yu kase kibya ye mu kibwahn su mu, n kule fane. Me, Pooch mu nu fane to aku bee towe ye, n kan n bu fane ase mu, n buya me n-yu kase katowe to, amaa nu n man kan n bu fane ase mu, n yile kinyin to n towe mu,

2 n kule fane fee n kan ba fane ase mu, fan man yeges n ba yile kinyin to towe sa fane. Amaa n kan ba mu, n biti n ba yile kinyin to towe sa bamu nu bee fe nfeere ye dulinyaa ato danbirasa kebiti su nu an waa lbwaare kusun mu.

3 I gye kesintin fee an bu dulinyaa nimu to bire, amaa man gye dulinyaa nimu to kinaa nu an ko.

4 Adunto mu nu an su an ko mu, man gye dulinyaa nimu to adunto kudubi, amaa i gye lbwaare adunto bulansa mu nu ii nyita olon kumu kumaa nimu.

5 An su imu an nyita nfeere kumaa, ye nfeere to alala-sin kumaa mu nu ii tii nyimisa kinye bu lbwaare, nu an ko gyii nfeere kumaa nimu su fee odun, ke o ba nye kusu-nu sa Krisito.

6 Nu fan kan nye kusu-nu naa luvw mu, an biti a ba bunte bamu nu ba waa kusu to olon mu asu.

7 Fane fane bire ssuu-ssuu wole nkun nu fen kui ato. Nu fane to oku kan koole mu n-yu gyii fee o gye Krisito lee mu, i dagaa maa wu fee ane gbaa ane an gye Krisito lee nin, fee kanan mu nu mu gbaa mu gye mu.

8 Halu nu n kan n kaapu me n-yu kyuu su gbaa li olon mu nu Onyigire sa ane ye a taa kye fane to ke i kpiya fane ansi to, nu i man gye ye an bunte fane tuv kase su mu, ipeeli i mee ye i gyii me li imu su.

9 Nu n mee biti i naa ba fee, n kyurco me iwule n su n jaala fane.

10 Lii fee akyu bee towe ye, "Pccoli iwule mu nu o kyurco mu, su asin mu nu i bulon nu i budu. Amaa nu o bu ane ase bire, o poc nu mu asin towesa i mee kaapu sehn."

11 Kanin asa mu i dagaa ba maa bu fee, asin kumaa mu nu an man bu fane ase nu an kyurco ane iwule to sa fane mu, imu manja nu an bu fane ase gbaa, an biti a towe fane.

12 Kesintin to mu, i su ane kufuu gbaa fee a taa ane n-yu an biri, abee an kaala ye bamu nu bee lee bamu n-yu bee kaapu fee ba gye asa kpare mu. Fee ba maa su bamu n-yu bee biri abaa abee bee kaala abaa mu, man gye amelensi-sin ndee abee?

13 Nu aneeene bire, a mee ye a kaapu ane n-yu naa kyuu ane ikaa su. Amaa an biti a kaapu ane n-yu li kusun mu nu lbwaare taa waa ane abaa to, halu an waa kumu ba fuu fane ase mu.

14 Nu a mee kaapu ane n-yu li fane su an kyuu su, naafco a man din fuu fane ase mu, amaa ane i gyankpaa taa Krisito asin danbirasa mu kitowee ba fuu fane ase.

15 Imu su a mee kaapu ane n-yu li kusun mu nu akyu ba waa mu su, fee ane i waa imu mu. Amaa ane tamaa i gye fee fane kikkoole-gyii mu nu fan su mu, ki nye akyu tii su, ke ane kusun mu nu an sun fane ase mu, ki nye yelge tii su naa fuu katun mu nu lbwaare yula mu okaa.

16 Ke a nye towe asin danbirasa mu sa tsuwule mu nu i bu fane ansi to mu. Lii fee an mee biti a maa kaapu ane n-yu li kusun mu nu okyu tee wola waa kase ku su.

¹⁷ Amaa i dagaa fee a maa waa fee kanan mu nii ba kyurcoo waa Asinkyanyan yulasa mu to mu. Imu i gye ye, "Okumaa mu nii ee biti o kaapu mu n-yii mu, o kaapu mu n-yii lu kuto mu nii Onyiripe Ibwaaree waa mu su."

¹⁸ Lii fee man gye oosa mu nii o lee mu n-yii kaapu kanan mu nii o du mu, nii Ibwaaree ansi ii gyii mu su, amoco oosa mu nii Ibwaaree lee kaapu kanan mu nii o du mu.

11

Pocooli maa antiyjesa asunpu mu

¹ Nii fan kan nyey kenyiita gberere sa me lii me amelensi-sin nimu su mu, naafcoo i buren. Nii n nyi fee fen biti fen waa kanin.

² Krisito ayaa to nii n yile n ko fane su kokoeroko fale. Fen du nun fee mu nii o man nyi onyin nii o man su ineesi iku, nii n su n sa onyin kekili, nii onyin maaja i gye Krisito.

³ Amaa n su kufuu fee oku ii biti o be nyita fane nfeere lii Krisito mu nii fan taa fane nkolo kpini buu mu mu, fee kanan mu nii kinanse taa mu kono oekon pina Hawa mu.

⁴ Lii fee okumaa mu nii o ba towe asin lii Yesu ku su, nii o kwii ye Yesu mu nii an towe mu asin mu, abee nii fan kan nyey kayaayu ku, nii ki kwii ye kayaayu mu nii fan daa kinye mu, abee nii fan nu asin danbirasa ku, nii i kwii lii asin danbirasa mu nii fan koole gyii mu, u kaapu nun fee fen mee kere kanin ato kikcole kyula.

⁵ Amaa n mee fe nfeere ye n bu bamu nii bee waa bamu n-yii asunpu kpare mu kase pii fale gbaa.

⁶ Nii n kan n gye omu nii o man nyi katowe gbaa mu, n su kinyi lii asin danbirasa mu to. Nii an kaapu fane okpa kumaa su ye sanja kumaa, nii kanin nii i gye.

⁷ N maa towe Ibwaaree asin danbirasa sa fane mu, n man koole fane sehn, nii biya me n-yii kase, ke i nyey waa fane asa kpare mu, n waa alibi nun abee?

⁸ N taa kikpine tuu Krisito kubu-kubu mu iku su, lii fee n koole nkyceto lii bamu ase, ke n nyey ba kye fane to.

⁹ Sanja mu nii n kyina n bu fane ase nii i tiri me mu, n man yeges nii i waa kasvula fane su. Lii fee me birisa ana mu nii ba lii Masedoniya mu ba biya me ato mu nii ii tiri me. N kitaa me n-yii okpa kumaa nimu su kanan mu nii n man ba waa kasvula fane su, nii n biti n kyaga su waa kanin.

¹⁰ Fee Krisito kesintin mu maa bu me to fale mu, n towe ye oku man bu Akiya kubaafon nimu su, nii oku mee taale tii me n-yii kikaapu nimu su.

¹¹ N maa towe fale mu, i kaapu nun fee n mee biti fane asin abee? Ayee! Ibwaaree nyi fee n biti fane asin.

¹² Nii imu nii n waa mu n biti n kyaga su n waa, ke i nyey tii bamu nii bee biti ikpa ba kusaa bamu n-yii mu okpa. Lii fee bee kaapu ye kanan mu nii bee waa kusun mu, anaa bamu lee gye kuluu nin.

¹³ Kanin asa maaja ba gye antiyjesa asunpu mu nii bee pina asa lii kanan mu nii bee sun kusun mu su, nii ba baala bamu daa bee waa fee ba gye Krisito asunpu.

¹⁴ Inimu i man gye asin kyinkyinsa, lii fee Sitaanee gbaa-gbaa u taale baala mu daa ee ijalige fee Ibwaaree kabcoo.

15 Kanun gbaa nii i man gye asin kyinkyinsa fee Sitaane ayaafole gbaa ba baala bamu daa, nii ba waa bamu n-yii fee nbco mu nii bamu ikpa ii kyiigi mu. Laalaaluwé mu bee biti ba nye bamu asun libi kükoka.

*Poohi awurufo kigyii fee maa
gye Krisito osunpu mu su*

16 N pila to n towé ye, öku o man fe nfeere fee n gye omelensipu. Amaa nii fen kan fe nfeere kanin mu, imu bire fen taa me kanan mu nii fen biti fan taa omelensipu mu, ke n nye kaapu me n-yii gberée.

17 Imu nii n towé fale, man gye kuto mu nii Onyiripe mu ii biti fee n towé, amaa n-yii kükäapu asin nimu to mu, n towé nin fee omelensipu.

18 Fee asa gaalaagaa ba maa kaapu bamu n-yii fee kanan mu nii dulinyaa abi beeë waa mu, ngbaa me n biti n kaapu me n-yii.

19 Fan maa ye fan su kanyaasin gaa su mu, fen nye kenyiita fen nu amelensipu ase.

20 Kesintin to bamu nii beeë waa fane fee anye, abeeë ba su fane bee bilini su, abeeë bee gyii fane, abeeë beeë kui fane kuyan, abeeë beeë kpaale fane itan gbaa mu, fen taale fen nye kenyiita fen sa bamu.

21 I su me ipeeli nii n koole kyula fee, ato mu nii beeë waa fale bire, an gye apocisipu imu to gaa.

Amaa nii öku kan o man su kufuu fee ee biti o kaapu mu n-yii kuto ku su mu, n maa towé fee omelensipu fale mu, ngbaa me n mee ye n waa kufuu fee n kaapu me n-yii imu su.

22 Asa manja ba gye Hibriwu abi nin abeeë? Kanun nii ngbaa me n gye. Ba gye Isirayi abi nin abeeë? Kanun nii ngbaa me n gye. Ba gye Abraham anaana-bii nin abeeë? Kanun nii ngbaa me n gye.

23 Ba gye Krisito ayaafole nin abeeë? N nyi me katowé nimu maa duli ibon bire, amaa n gye kuyaafole kpare n kyo bamu. N sun kusun ɔlon su n kyo bamu, nii ba tii me ibu saja kumaa nimu i kyo bamu, ba taa awulibi tue me libi-libi i kyo bamu, nii n gyaña lewu saja kükoy.

24 Gyiwu abi ba taa awulibi tue me adisa ye akpano kanun illi inuu.

25 Nii Roma abi gbaa ba taa abulito kpekpesen da me illi isa, nii saja ku asa ba twi me abuu, nii öku lala taa me naa wate illi isa, nii kakaaku n de ɔpu su kalayi tyie kyowé.

26 Me kunate to mu, n gyaña kinsi-payi gaalaagaa. N nye kinsi-payi illi ibon kibola su, ye ayu mu nii beeë nyan beeë koolé ato abaa to, ye me asa Gyiwu abi, ye bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu abaa to. Nii n nye kinsi-payi nde lala to, ye tsuwule su, ye ɔpu su. Nii n nye kinsi-payi illi bamu nii beeë pina ye ba gye ane Krisito abuuupu mu ase.

27 N sun kusun kenken nii n kpine, halii nké damante n mee nye nsure n de. Akon ye bwlfo nii n naa, nii saja gaalaagaa sehn man loo me kono to. Nii n pan ato bunsu nii n de awoo.

28 Inimoo kpini i naa de, imu nii i nyan me kake kumaa mu i gye ye n fe Krisito kubu-kubu mu su.

29 Animoo kikoolé-gyii i koođe su, nii n mee su n sa mu? Animoo nii ba pina mu ba waa alibi to, nii me otó to mee foysi me?

30 Nii n kan i tiri fee n kaapu me n-yii mu, n biti n kaapu me n-yii illi me kipooße su nii.

31 Ane Ibwaaare mu nii o gye ane-Nyiripe Yesu Mu-Se, nii ayin-bi i gye mu lee kakpaa mu, i nyi ye imu nii n towé fale man gye antijesa.

32 Saŋa mu nii n bu Damasiko kade tɔ mu, Owura Aretasi mu ɔsuwule ɔkisuru mu lee akunpu ye ba kun nbuno mu nii ii loo Damasiko kade mu nii kibandyie ki kyaabco kimus mu, ke ba nyɛ kitaat me.

33 Amaa akv ba taa me waa kilantan tɔ, bulé kibandyie mu ɔba tɔ, kpiligaa me yi, nii n nyɛ sile lii mu abaa tɔ.

12

Pccoli kuwu ansi su fee idee

1 I dagaa n maa kyaga su kaapu me n-yi. Halu i maa man su tɔnɔ gbaa mu, nbunbu bire n biti n tɔwe ato mu nii lbwaare yegɛ nii n wu fee idee, ye asinlee kaapusa mu nii o taa sa me.

2 Onyin ku kyina o bu tɔ, nii o gye Krisito obuupu. Nsu kudu ana ndee nii lbwaare taa mu kpee svus sasapu mu tɔ. N man nyi ye inimoo i waa kanin nii kesintin, abee ansi su ato nii o wu fee idee, amoo lbwaare nkun i nyi.

3 N bwii n tɔwe ye, onyin niumu mu kayii-wule kpini nii i taa kpee svus nii o, mu kala nkun nii i taa kpee nii o, n man nyi, amoo lbwaare nkun i nyi.

4 Amaa lbwaare maa taa mu kpee paradise mu, o nu asin mu nii ba mæs taale tɔwe, ye imu nii nyimisa man su ɔkpa ye o tɔwe.

5 Imu su nii n biti n kaapu me n-yi mu, kuto mu nii ki ba onyin niumu su nii n biti n kaapu n-yi. N mæs ye n kaapu me n-yi lii me n-yi su, amoo me kipcoose su nkun.

6 Halu nii n kan n kaapu me n-yi gbaa mu, n mæs ye n waa omelensipu. Li fee imu nii n tɔwe mu i gye kesintin. Amaa n lee me n-yi lii n-yi kikaapu tɔ, ke ɔku o man nyɛ kaala me kyon kuto mu nii o wu me maa waa su, abee imu nii n tɔwe su.

7 Kanan mu nii i waa ke n man taa lbwaare kuleekaapu damante mu nii o taa sa me mu waa n-yi alala-sin su mu, o yegɛ nii Sitaane sun kwl-libi ku waa me n-yi tɔ fee owii, nii kii yi me. Nii kulo kui nyanla me, nii kii tii me ɔkpa, ke n man nyɛ n waa me n-yi alala-sin tɔ.

8 N kule Onyirupɛ Yesu lii isa fee o lee imu li me su.

9 Amaa o lee me konɔ ye, "Me kabwaala mu nii n su sa fu mu, i kuvwe fu. Li fee fu kipcoose mu tɔ nii me ɔlon mu u li ifuli." Imu su n biti n kaapu me n-yi kensi-gyii tɔ gaa lii me kipcoose tɔ, ke Krisito ɔlon mu ki ba bun me su.

10 Imu su lii Krisito su mu, mi ansi i gyii lii me kipcoose tɔ, ye asebi tɔ, ye kayii kitaat tɔ, ye kanyanla tɔ, ye aworwfɔ tɔ. Li fee saŋa mu nii n pcc mu, saŋa maa nii n su ɔlon.

Pccoli kayiyeɛ sa Korinto abi

11 N waa fee omelensipu, amaa fane i nin me nii n waa kanin. Naafoo fane i dagaa fan maa lee kanan mu nii n du mu kaapu. Li fee halu n maa man gye sehn gbaa mu, bamu nii bee waa bamu n-yi ye ba gye "Krisito asunpu kpare" ba man kyo me pii fale gbaa.

12 Nii ato mu nii u lee u kaapu fee n gye Krisito osunpu mu i gye ye, n nye koko yile tɔ, nii i yegɛ nii lbwaare n waa tsinkaala ye adangana ye asin kyinkyinsa fane ase.

13 Mīne atō nū Krisito kubu-kubu asansa mu ba nyē nū fane bīre fan man nyē? Amōo afulee asin nū n man taa ba sula fane. Nū i gye kanin bire fan taa me alibi kee me.

14 Nbūnbū n kyula lōwe n ba bōo fane su lūlū sasapu. Nū mee biti fēe n maa bilinjī kasula sa fane, lū fēe man gye fane atō nū n biti, fane gbaa-gbaa nū n biti. Nū man gye nbii ii biti atō bēe yula bamu akvugepu, amōo akvugepu ii biti bēe yula bamu-bii ana.

15 Imu su n biti n kpīne ke n nyita me kuto kumaa fane su, ke n taa me n-yū gbaa tii su. Fēe n maa su kebiti lala fale sa fane mu, fen biti fan nyē kebiti pii sa me nūn?

16 N nyi fan maa kōole kyula fēe n man bilinjī kasula fane su. Amaa aku bēe tōwe ye n taa me kanyaasin ɔkpa su n nyē fane.

17 Nēne su? Asa mu nū n sun bamu fane ase mu, n bōla bamu su gyii fane nūn abēe?

18 Me i kule Titusi ye o kpee fane ase, nū n sun ane būrīsa ku ye o buu mu kpee. Abēe fen fe nfēere ye Titusi ba pīna fane gyii nūn? Man gye nfēere kulun ye ɔkpa kulun su nū anaa mu an naa?

19 Akuto fen fe nfēere nūn fēe an tōwe an lēe ane kōno nūn. Ayee! Man gye kanin nūn. Amaa an tōwe nūn fēe kanan mu nū Krisito ii biti fēe a tōwe lbwaare ase mu. Me kyemine ana danbirasa, kuto kumaa mu nū an waa mu, an waa nūn kanan mu nū i kye fane to.

20 I su me kufuu fēe n kan ba fane ase mu, n mēe ye n ba wu fane fēe kanan mu nū n biti fēe n ba wu fane mu, nū fane gbaa fen mēe ye fen wu me kanan mu nū fen biti fan wu me mu. I su me kufuu fēe n biti n ba wu nluu ye kayūl-basa ye agbu lala ye kigyi-lēe ye asa kīsaale ye asa asin kutowe ye alala-sin ye nbarige to mu, i maa bu fane to.

21 I su me kufuu fēe nū n kan bwii ba fane ase mu, me lbwaare ii biti o biya me kase fane ansi to, ke me kōkōlo ki nyita me lū asa gaalaagaa mu nū ba wula waa alibi, nū ba man kyēegē bamu nfēere lū kayūl-wūlē ineesi, ye kakuyū ye kanyin biti kigyagaa, ye agyaga-sin kumaa mu nū i tii su mu.

13

Kumu to kida laalaalwē

1 Kīnūmu i gye me lūlū sasapu mu nū n biti n ba bōo fane su. Ba kyurcō waa Asunkyan ylāsa mu to ye, "Poyi ke ba kōole asin ku kyula mu, i dagaa asa anyō abēe asa asā ba maa gyii imu kesintin."

2 Sanya mu nū n ba bōo fane su kīnyosapu mu, n da bamu nū ba wula waa alibi ye asansa mu amu to. Nū nbūnbū n maa man bu fane ase fale mu, n bila n nyinjī fane ye, nū n kan ba mu, n mēe ye n yēge bamu nū ba san bēe waa alibi mu.

3 Lū fan maa biti fēe n kaapu fane fēe Krisito i bōla me su ee tōwe mu, fen biti fan wu. Lū fēe man gye ye o yuuli ye fane nūn, amaa o gye ɔlōnpu mu nū o bu fane to.

4 Lū fēe i gye kesintin fēe mu keyuuli su nū ba da mu mata oyu laasa su, amaa lū lbwaare ɔlōn to su mu o te nkpa to. Kanin nū ane gbaa ane an yuuli fēe mu, amaa lū lbwaare ɔlōn to su mu, an tii Krisito su ke a buga kyina sun fane.

⁵ Fan kui fane kakyina to ke fan kui ye i kaapu fee fan su kikcoole-gyii abee? Fan man nyi fee Krisito Yesu te fane to? O te fane to, amoo kanun bire fan tiye fane kakyina to nni.

⁶ Nii n su tamaa fee fen biti fan bui ye aneeene bire a man tiye.

⁷ An kule Ibwaaree fee fan man kan waa alibi. I man gye ye asa ba wu ane ye an waa ato, amaa fan waa kuto mu nii kui de okpa, halu nii i du fee an waa tiye gbaa.

⁸ Lii fee a mee taale waa kuto mu nii kii tii Krisito kesintin mu okpa, amoo kuto mu nii kui kye kesintin mu to nkun.

⁹ Nii fan kan fan bulon, nii aneeene an poo mu, ii waa ane okon. Nii ane kabwaare-kule i gye fee fan dan fane kikcoole-gyii to naa lwe kyeeekyee.

¹⁰ Imu su nii fan wu fee n maa man bu fane ase fale mu, n kyuroo fane inim. Saamu nii n kan ba fane ase mu, n mee biti fee n taa olon mu nii Onyiripe Yesu taa sa me mu towé ñmanyan fane. Olon maaja nii o taa sa me ye n kye fane to, ke fan dan fane kikcoole-gyii to, man gye ye a taa olon mu nin fane tuu.

Afwaala laalaalwé

¹¹ Me-daa ana ye mi-supu ana, me katowé mu laalaalwé mu i gye ye, fan kyina danburasa, fan payi fane ane ansi ke fane kakyina to ki waa odan kyeeekyee, fan nu me ase, fan towé kyula abaa, ke fan kyuna kayuu-yuuli to. N kule fee Ibwaaree mu nii o gye kebiti wuya ye kayuu yuuli wuya mu, o baa o bu fane ase.

¹² Fan taa kibiri abaa to fwaala abaa.

¹³ Ibwaaree asa mu kpini bee fwaala fane.

¹⁴ Ane-Nyiripe Yesu Krisito kabwaala, ye Ibwaaree kebiti, ye Kayaayu Kyirekyire mu kikyemine okon mu, i baa i bu fane kpini ase.

Ҫawle mu nu Poochı kyurcoo naa sa Galati abi

Afwaala

1 Me Poochı mu nu n gye Krisito osunpu, nu i man gye asa kubu ku, abee osa ku i lee me. Amaa Yesu Krisito ye Ҫse Ibwaare mu nu o kyinji mu li lewu to mu i lee me waa osunpu.

2 N kyurcoo ҫawule n kyuję fane Krisito kubu-kubu mu nu fan bu Galati osuwule su, nu akcole-gyipu mu nu ba bu nfii mu kpini ba tii me su nu an fwaala fane.

3 Anë-Se Ibwaare maa anë-Nyiripë Yesu Krisito ba bwaala fane ke ba sa fane kayi-yuuli.

4 Lii ane alibi su mu, Yesu kyula taa mu n-yii lee saraga wu sa ane, ke o nye lee ane li ndaga kakuyina libi olon mu to. Anë-Se Ibwaare kebiti to nu o kyula nu unumu kpini i waa kanin.

5 Bonyaa o baa o gye Ibwaare lee kakpaa! Amen.

Asin Danbirasa kolvn

i bu to

6 I kyinkiyin me gaa fee fan maa tee bilinji fane kamaa sa Ibwaare bilen, yegę mu i bola Krisito kabwaala mu su tu fane. Nu fan bilinji kpee fan buu asin kükwi mu nu aku bee töwe ye imu i gye asin danbirasa mu.

7 Kesintin yegę asin danbirasa ku man bila i bu to. Amaa n töwe fane unumu nin, lii fee asa aku bee wuliti fane to, bee biti fee ba kyeege Krisito asin danbirasa mu.

8 Amaa, halu ane abee Ibwaare kaboo, kan lii susu ba töwe fane asin danbirasa ku, nu i kwii ye imu nu an töwe sa fane mu, mu laaku, lii fee Ibwaare ii biti o bütte mu kusu kakpaa.

9 Fee kanan mu nu an wula töwe mu, n bila n pila to ye, nu osa ku kan ee töwe fane asin danbirasa ku, nu i kwii ye imu nu fan koole waa fane lee mu, Ibwaare ii biti o bütte mu kusu kakpaa.

10 Nu imu nu n töwe fale mu, i kaapu nin fee n biti nyimisa o koole me kyula nin abee? Ayee! N biti Ibwaare nkun o koole me kyula. N biti nyimisa ansi i gyii me su nin abee? Nu n kan n biti fee nyimisa ansi i gyii me su mu, naafoo n mee ye n bila n gye Krisito kyaafole.

Kanan mu nu Ibwaare ti Poochı ba waa Krisito osunpu

11 Me birisa ana akcole-gyipu, n biti fan bu fee, asin danbirasa mu nu n töwe mu, i man gye asin mu nu i lu daadimaadi ase.

12 Nu man gye nyimisa ku ase nu n nye imu, abee osa ku i kaapu me imu. Amaa Yesu Krisito i lee imu kaapu me.

13 Lii fee fan daa nu me kakuyina mu nu n bu kumu to didaa sanja mu nu n daa n bu Gyiwu abi kabwaare-sun mu to mu. Nu fan nu kanan mu nu n daa taa kumu to olon nyanla Krisito abi mu nu Ibwaare lee mu, nu n kpan me n-yii fee n nyita Krisito kabwaare-sun mu.

14 Nu me sara su Gyiwu abi adamante mu to mu, n gyankpaa bamu ane Gyiwu abi kabwaare-sun mu to. Nu ane anaana-to awaasa mu n yegę nu i gyii mi kumu, nu n kpan me n-yii ye i yle.

15 Amaa lü Ibwaare kabwaala su mu, o wula lee me yila poyi nü ba kuvge me, nü o tu me ye n ba sun mu.

16 Nü i bôla Ibwaare ansi fee o lee Mu-Bii mu kaapu me, ke n tôwe asin danbirasa mu lü Mu-Bii mu su, sa bamu nü ba man gye Gyiwu abi mu, nü n man taase biti kikaapu lü osa ku ase.

17 Nü n man kpee Gyerusalem naa wu bamu nü ba gye Krisito asunpu mu poysi nü ngbaa me n ba waa osunpu mu. Amaa n dan kusv opula manja to nü, kpee Arabiya osuwule su, nü kamaa to n lü tutu bwii ba Damasiko kade to.

18 Nsu nsa kamaa to mu, nü n kpee Gyerusalem naa wu Pita.* Nü n kyina mu ase nke kudu anu.

19 N man wu Krisito asunpu mu öku tii su, amco ane-Nyiripe Krisito mu-supu Gyemisi nkun.

20 Ibwaare su, kuto mu nü n kyvroc n sa fane fale gye kesintin, n mee tun antujesa.

21 Imu kamaa to mu n kpee Siriya ye Kilisiya ısuwule su.

22 Kanin sanja manja to mu, Krisito abi kubu-kubu mu nü i bu Gyudeya osuwule su mu, ba man piu wu me ye ansi.

23 Amaa kuto külüm mu nü bâ nu lü asa ase mu i gye ye, "Onyin mu nü o daa ee nyana ase mu, nbünbü bire ee tôwe kikcole Yesu gyii asin mu nü naafco o daa kpan mu n-yu fee o nyita mu."

24 Imu su ba yin Ibwaare lü kuto mu nü ba nu lü me su.

2

Krisito Asunpu mu ba kyula koole Pooyi

1 Nsu kudu ana kamaa to mu, n bwii kpee Gyerusalem. N maa Banabasi i kpee nü n taa Titusi tii su kpee.

2 N kpee tutu nü, lü fee Ibwaare i lee kaapu me fee n kpee. N maa abilisa mu an gyanje ase nkun, nü n lee asin danbirasa mu nü n tôwe n sa bamu nü ba man gye Gyiwu abi mu kase kaapu bamu. N waa kanin nü ke i man naa ba fee kusun mu nü n waa ye imu nü n san n waa fale mu, i man ba biliŋi kiy'an.

3 Amaa Titusi mu nü o bu me ase, yegé be nyi maa gye Giriki nyimisa gbaa mu, öku man nyana ase mu ye o tun mu oduu.

4 Amaa fale asin nimu i ba, lü fee esa ku mu nü bee pina ye ba gye akooče-gyipu fee ase mu ba be loo ase to, ke ba ba kui ase n-yu kinye Krisito Yesu to, ke ba nye taa ase biliŋi Gyiwu nbara mu anye.

5 Amaa a man daa yegé ase n-yu sa bamu. An waa kanin nü ke kesintin asin danbirasa mu i nye sii fane to kanin.

6 Nü bamu nü ba daa ba gye Krisito kubu mu agyankpaapu mu, ba man taa sehn tii me asin danbirasa mu nü n kaapu mu su. Halu ba maa gye agyankpaapu gbaa mu, i man tiri me. Lee fee Ibwaare bire mee kui nyimisa ansi su.

7 Amaa kuto mu nü agyankpaapu banumu ba wu i gye fee, Ibwaare i taa asin danbirasa mu waa me abaa to ye n tôwe imu sa bamu nü ba man gye Gyiwu abi mu, fee kanan mu nü o taa asin külüm manja waa Pita abaa to ye o tôwe sa Gyiwu abi mu.

8 Lü fee Ibwaare mu nü mu ɔlun bôla Pita, mu nü o gye Krisito osunpu sa Gyiwu abi, nü ɔlun mu ii sun kusun bamu to mu, Ibwaare manja ɔlun i

* **1:18 1:18** Pita gye Krisito osunpu nü ba bôla ba tu mu ye Kefasi.

bola me, Poco l gbaa, mu nii n gye Krisito osunpu sa bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu, nii olon maaja ii sun kusun bamu to.

9 Gyemisi maa Pita ye Gyon nii okumaa nimu nyi ba maa gye kubu mu abilisa gbaa-gbaa mu, ba bu fee lbwaare bwaala ngbaa me. Imu su ba gyoo n maa Banabasi abaa to kaapu fee anaa bamu kpini an sun kusun kulan. Nii an kyula ye n maa Banabasi a waa kusun bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu to, ke bamu mooy ba waa kusun mu Gyiwu abi to.

10 Kuta kulan mu nii ba towé ane tii su i gye ye, a nyinji atiripu mu nii ba bu bamu to mu, nii imu i gye kuto mu nii n wula payi mi ansi n waa.

Poco l towé tigi Pita ye kuto mu nii o waa mu man bwon

11 Sanya ku Pita maa kyina ba Antiyoki mu, n towé tigi mu ye kuto mu nii o waa mu man de okpa.

12 Asin mu i gye ye, poyi ke Gyemisi o sun anyun aku kpee Antiyoki mu, naafco Pita maa Krisito abuuupu mu nii ba man gye Gyiwu abi mu i buga bee gyii lape kulan to. Amaa sanya mu nii anyun mu ba naa fuu tutu mu, Pita tin mb n-yii li Krisito abuuupu mu nii ba man gye Gyiwu abi mu ase kigyii, lii fee o sile asa mu nii bee towé ye bamu nii ba man gye Gyiwu abi gbaa ba tun oduu mu.

13 Kanin gbaa nin, nii Gyiwu abi asansa mu nii ba bu tutu mu ba gye nno nnyo-nnyo wuya ana fee kanan mu nii Pita waa mu, halii i yegé Banabasi gbaa foyi okpa o buu bamu.

14 N maa wu fee kuto mu nii bee waa mu, man buu asin danbirasa mu kesintin okpa su mu, n towé Pita Krisito abuuupu mu kpini ansi to ye, "Giywu obii i gye fu, yegé fu kakyna to du fee bamu nii ba man gye Gyiwu abi. Mine su nii fi nyan Krisito abuuupu mu nii ba man gye Gyiwu abi mu ye ba kyina fee Gyiwu abi?"

15 Kakuge to mu, maa fu an gye Gyiwu abi gbaa-gbaa, a man gye "bamu nii ba man gye Gyiwu abi, nii ba man buu Gyiwu nbara mu".

16 Amaa an nyi fee i man gye Mosesi nbara mu kibuu su nii lbwaare i taa nyimisa fee, mu ikpa ii kyiigi, amco o koole Yesu Krisito gyii. Imu su, amco ane gbaa ane an koole Krisito Yesu gyii, ke lbwaare o wu ane fee ane ikpa ii kyiigi li kikcoole-gyii mu nii an su Krisito to, nii i man gye nbara mu kibuu su. Li fee oku man bu to, nii lbwaare i wu fee maa buu nbara mu su nii mu ikpa ii kyiigi.

17 Nii i kan i gye fee ane kibola Krisito su mu, nii lbwaare i wu fee ane ikpa i kyiigi mu ase, nii inimu i yegé nii an wu fee ane gbaa ane an gye alibi awaapu fee bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu, inimu i kaapu nin fee Krisito sa alibi kwaa olon tii su nin abee? Ayee! I man gye kanin!

18 Nii n kan kina nbara mu, nii n bwii n kyinji imu mu, kanin bire n tiye alibi to.

19 Li fee n maa buu nbara mu, n wu fee i mee sa nkpa. Imu su n wu sa nbara mu, ke n nye kyina sa lbwaare.

20 Nii i waa nin fee n maa Krisito nii ba daa mata oyu laasa su. Nii n man bila n te sa me n-yii, amaa Krisito Kayaayu mu ki bu me to. Nii kakyna mu nii n te kumu to nbunbu pale mu, kikcoole lbwaare mu-Bii gyii mu to nii n te, mu ii biti me asin, nii o taa mu nkpa yula sa me.

21 Nii n man taa lbwaare kabwaala mu yula ikaa su, li fee nii i kan i gye nbara mu kibola su nii nyimisa ikpa ii biti i kyiigi lbwaare ase mu, kanin bire i kaapu nin fee Krisito kelelewu mu man tiri.

3

Kikcole Yesu gyii abee nbara kibuu

¹ Fane Galati abi nfesere i man fuu fane! Anumu i waa fane biila* kanin? Fane gbaa-gbaa fane ansi to nuu n towe bugi to Yesu Krisito kelewu oyu laasa mu su asin sa fane.

² Kuto kuluu nuu n biti n taase fane. Fan maa daa nye Ibwaare Kayaayu mu, Mosesi nbara kibuu mu su nuu fan nye Kayaayu mu, abee fan maa nu asin danbirasa nuu fan kcole gyii mu su nuu fan nye kumu?

³ Mine nu nfesere i man fuu fane kanin? Ibwaare Kayaayu nuu fan taa piili fane Krisito kusun mu, amaa nbuunbuu mine su nuu fen biti fan taa fane gbaa-gbaa clon taa luwe?

⁴ Awurofo mu nuu fan wu fale kpini mu i waa kiyan nin abee? N kcole gyii fee i man waa kiyan.

⁵ Fan nyi fee fan maa buu Mosesi nbara mu su nuu Ibwaare sa fane mu Kayaayu nuu ee waa 1sunkaala ee sa fane mu, abee lui fan maa nu asin danbirasa mu, nuu fan kcole gyii su?

⁶ Ba kyurcoo waa Asinkyan yilasa mu to ye, "Abraham kikcole Ibwaare gyii su, nuu Ibwaare kcole mu kyula fee mu ikpa i kyiigi."

⁷ Imu su fan bui fee bamu nuu ba kcole Ibwaare gyii mu, i gye Abraham anaana-bii gbaa-gbaa.

⁸ Ba gyankpaa kyurcoo waa Asinkyan yilasa mu to fee lui bamu nuu ba man gye Gyiwu abi kikcole-gyii su mu, Ibwaare ii biti o kcole bamu kyula fee bamu ikpa i kyligi. Kanin su o wula towe asin danbirasa mu sa Abraham ye, "Fu su nuu n biti n bola waa dulinyaa asa kpini kusee."

⁹ Abraham maa kcole gyii su nuu Ibwaare waa mu kusee. Imu su bamu nuu ba kcole gyii mu kpini, Ibwaare ii biti o waa bamu kusee tii Abraham su.

¹⁰ Nuu bamu nuu ba taa bamu n-yuu kpini gyaga nbara mu kibuu su ke ba bola Ibwaare ansi mu, ba bu Ibwaare nno kitowee mu to. Lii fee ba kyurcoo waa Asinkyan yilasa mu to ye, "Okumaa mu nuu e man kyaga su ee buu kuto kumaa mu nuu ba kyurcoo waa Mosesi nbara ɔwule mu to mu, Ibwaare nno kitowee mu gyan bamu su."

¹¹ I bugi to kaapu kesintin fee, oku man bu to nuu ee bola nbara kibuu mu su, ke Ibwaare o wu mu fee mu ikpa i kyiigi mu ase. Lii fee, ba kyurcoo waa Asinkyan yilasa mu to ye, "Kikcole-gyii to nuu ikpa kyiigisa wuya ii biti e nye nkpa."

¹² Nbara mu kibuu man gyan kikcole-gyii su, fee kanan mu nuu ba kyurcoo waa Asinkyan yilasa mu to ye, "Okumaa mu nuu ee waa kuto kumaa mu nuu nbara mu i kaapu mu, ee biti e nye nkpa lui imu kibuu su."

¹³ Amaa nno kitowee mu nuu i gyan ane su fee a maa man buu nbara mu, Krisito ka imu kuko. Maa wu oyu laasa su mu, o kcole kono towe mu nuu ki gyan ane su mu sula. Lii fee ba kyurcoo waa Asinkyan yilasa mu to ye, "Ibwaare towe nno waa osa kumaa mu nuu e saa oyu su mu."

¹⁴ Krisito ka ane alibi kuko, ke kusee mu nuu Ibwaare waa Abraham mu, i nye bola Krisito Yesu su taa ba sa bamu nuu ba man gye Gyiwu abi mu gbaa, taa lui kikcole-gyii su mu, a nye Kayaayu mu nuu Ibwaare da mu kokoɔsu ye ee biti o sa mu.

Mosesi Nbara mu ye Ibwaare kokoɔsu kida sa Abraham

* **3:1 3:1** Biila nfuu u kaapu asa kapina.

15 Me burisa ana Krisito abuuupu, n biti n taa dulinyaa kakyina nimu to asin kaala asin nimu. Nu asa ku ba kan bo ntan yila bamu nsana mu, oku mee taale nyita imu abee o taa kuto ku tii su.

16 Ibwaare maa da mu koko lo su sa Abraham maa mu kanaana-bii mu, ba man kyvroc waa Asinkyan yilasa mu to ye, "fu anaana-bii," nu imu ii biti i kaapu fee asa mu ba kyoc. Amaa asin mu i towe ye, "fu kanaana-bii," nu imu kase i kaapu fee mu kanaana-bii kuluu, nu obii maaja i gye Krisito.

17 Kuto mu nuu n kaapu mu i gye ye Ibwaare da mu koko lo su sa Abraham. Nuu nsu ana ye adisa kamaa to pooyi nuu Ibwaare sa nbara mu, amaa nbara mu i man taale nyita abee kpayi katowe kyula mu nuu Ibwaare waa yila mu.

18 Imu su nuu i kan i gye nbara mu kibuu su nuu nyimisa ii biti o nye Ibwaare kusee mu, kanin bire, i man gye Ibwaare koko lo su kida mu su nuu i bila i gyan. Amaa lui Ibwaare kabwaala mu su mu, o bola mu koko lo su kida mu su taa kusee sa Abraham.

19 Nuu i gye kanin bire, minne su nuu Ibwaare sa nbara mu? Ibwaare daa taa nbara mu nin tii su ke i kaapu kuto mu nuu alibi i gye. Idagaa nbara mu maa kyina naa fuu saja mu nuu Abraham kanaana-bii mu nuu Ibwaare da mu koko lo su yila sa mu mu, o ba. Ibwaare taa nbara mu bola mu nbecsu taa sa Mosesi mu nuu o yile Ibwaare maa asa nsana mu abaa to.

20 Amaa nuu i dan i gye nyimisa kuluu mu, nsana oyilepu man tiri. Ibwaare bire gye ekuluun nnn.

21 Imu su u kaapu nin fee, nbara mu ye Ibwaare koko lo su kida mu, mee kyina abaa su nin abee? Ayee, man gye kanin nin kpini-kpini! Lii fee nuu nyimisa daa nye nbara ku nuu i taale sa nyimisa nkpa mu, naafco kanin nbara maaja kibuu i taale yege nyimisa ikpa i kyiigi Ibwaare ase.

22 Amaa Asinkyan yilasa mu u towe ye, dulinyaa asa kpini ba bu alibi kubaa to nun. Imu su kuto mu nuu Ibwaare da mu koko lo su ye ee biti o sa mu, gyan Yesu Krisito kikoole-gyii su, nuu bamu nuu ba koole gyii mu, nuu ee biti o taa sa.

23 Pooyi ke kikoole-gyii mu ki ba mu, nbara mu i dan nyan ane waa to nun fee bamu nuu ba tii bamu obu biri su, naa fuu saja mu nuu kikoole-gyii mu ki ba lui ifuli.

24 Imu su nbara mu i kyina i gye ane okiusuru naa fuu saja mu nuu Krisito ba. Saamu, bola lui ane kikoole-gyii su mu, Ibwaare ii biti o wu fee ane ikpa i kyiigi mu ase.

25 Nbunbuu kikoole Krisito gyii maa ba fale bire, a man bila an bu nbara mu nuu i gye ane okiusuru mu kase.

Ibwaare Mu-Bii ana

26 Kpalu fee fan maa koole Krisito Yesu gyii su mu, fane kpini fan gye Ibwaare mu-bii ana.

27 Nuu fane kpini mu nuu ba gyee fane Ibwaare kekyugyee waa Krisito lee mu, i yegese nuu Krisito kudubi mu bu fane to.

28 Imu su Ibwaare ase bire, i man bila i bu to fee aku ba gye Gyiwu abi abee ba man gye Gyiwu abi, abee aku ba gye anye abee aku ba gye nde abi, abee aku ba gye anyin abee ba gye akyuu, lui fee fane kpini fan gye kuko luh Krisito Yesu to.

29 Nuu fan kan fan gye Krisito lee mu, kanin bire fan gye Abraham anaana-bii, nuu fen biti fan nye kuto mu nuu Ibwaare da mu koko lo su sa Abraham mu.

4

1 Kuto mu nii n tōwe i gye ye, kebii-pii mu nii ee biti o gyii mu-se kapatiye nii o man pi dan, nii halu kuto kumaa maa gye mu lee gbaa mu, o man kwii ye kinye mu nii o bu kikpaara mu su mu.

2 Maa san o gye kebii-pii mu, o su asa mu nii bee kui mu su, ye bamu nii bee kui mu ato mu su bee sa mu, naa fuu saja mu nii mu-se yila mu ye o gyii kapatiye mu.

3 Kanin nii ane gbaa ane an daa an du fee nbii mu nii ane anaana-to ye dulinyaaa numu to ato kaapusa, ii nyan ane fee anye.

4 Amaa saja mu nii lbwaare yila kyeekeye maa fuu mu, o sun mu gbaa-gbaa Mu-Bii dulinyaaa numu to. Nii o yegé nii okyii kuvge mu Gyiwu obii waa nbara mu to,

5 ke o nyé koole bamu nii ba bu nbara mu kase mu yegé, ke ane kpini an nyé ba biliyi lbwaare mu-bii ana.

6 Lii fan maa gye lbwaare Mu-Bii ana su mu, o sun Mu-Bii Kayaayu mu o ba kyina fane nkolo to. Kayaayu mu ii yegé nii an taale tu lbwaare ye, "Aba* abee Œse."

7 Imu su fan man bila fan gye anye, amaa fan gye lbwaare mu-bii ana nun. Nii fan maa gye mu-bii ana fale bire, fan gye mu kapatuye mu agyipu.

Pcceli kayiyees li**Galati abi su**

8 Saja mu nii fan man nyi lbwaare mu, fan gye anye sa idakpa mu nii i man gye anyiripe ku.

9 Amaa nbuibii fan maa bu lbwaare fale, abee n tōwe ye lbwaare bire i ba bu fane fale mu, nene su nii fen bila bwii naa buu kanin idakpa ato kaapusa mu nii i man su ɔlon ku, nii i man su tōn? Fen biti fan bila biliyi anye sa imu nii abee?

10 Fan su kensi-gyii nke sa Gyiwu abi nke nkü, ye ibwaayi iku, ye isanja iku, ye nsu nkü.

11 Fane asin i su me kufuu, nii n fe nferee fee akutó me kikpue mu nii n kpine fane su fale ii biti i waa kuyan.

12 Me-daa ana ye mi-supu ana, n kule fane nun fee fan baa fan du fee me. Lii fee ngbaa n maa gye Gyiwu obii mu, n ba waa me n-yü fee fane. Nu fan man waa me alibi akyo.

13 Fee kanan mu nii fan nyi mu, li me kulo su nii n gyankpaa ba tōwe asin danbirasa mu sa fane.

14 Halu me kulo ki maa gye kasula sa fane gbaa mu, fan man lee fane ansi yegé me, nii fan man kina me. Amaa fan koole me abaa anyo fee n maa gye lbwaare kaboo, abee n maa gye Krisito Yesu gbaa-gbaa mu.

15 Nii kannin saja maa mu, kensi-gyii lala bu fane to li me su. Nii n taale n tōwe gbaa ye, nii kuto mu nii fen taale nun, naafco fen kyole fane ansi gbaa fan sa me. Nii nbuibii, miné i waa?

16 N ba biliyi fane dun li kesintin mu nii n tōwe n sa fane mu su nii abee?

17 Nii kanin asa mu nii bee kaapu fane asin kukwii mu bire, bamu ansi i payi fane su, amaa bamu nferee to man buron. Kuto mu nii bee biti mu i gye fee, ba barige fane li me ase, ke fane gbaa fane fan baa fen nu bamu ase.

* **4:6 4:6** Aba i gye Arabiki katōwe to. Imu kase i gye Œse.

18 I buron fee fane ansi i maa payi li kuto ku su, nii kuto maa gye kuto danburasa, ke i man naa waa fee saja mu nii n bu fane ase mu nkun, amaa saja kumaa.

19 Mi-bii ana danburasa, fee kanan mu nii kedunjidi u ktaa ɔkyu mu, kanin maŋa nii i bila u waa me sa fane, naa fuu saja mu nii Krisito kudubi mu ki loo bôla fane to.

20 N daa biti nif fee n san n bu fane ase nbuunbuu, naafco n nyue kyueeges kanan mu nii n towe oln su n sa fane mu, lii fee me nfefere i tocorco me fane su.

*Kinye-kyu Haga mu-bii
ye odibii Sara mu-bii*

21 Fan yege n taase fane mu nii fen biti fan buu nbara mu. Fan man nu kuto mu nii nbara mu n towe mu kase nif abee?

22 Asinkyan ylala mu n towe ye, Abraham su nbii-nyinsa anyo, kinye Haga mu-bii i gye ɔku, nii odibii Sara moč mu-bii gye ɔku.

23 Obii mu nii kinye-kyu kuvuge mu, mu kakvuge du nif fee kanan mu nii daadimaadi kuvuge obii mu, amaa odibii mu-bii mu bire, ba kuvuge mu bôla asin mu nii lbwaare wula da mu kôkôlo su towe yila mu su nif.

24 Fale ato nimu i gye asin kaalasa mu nii i su kase. Akyu anyo mu ba yile sa ntowey-kyula anyo mu nii lbwaare waa maa asa nsana mu. Kinye-kyu Haga i yile sa katowe kyula mu nii lbwaare waa Sinayi kibii mu su mu, nii nbii mu nii Haga kuvuge mu gye anye nif.

25 Nii Haga i yile sa Sinayi kibii mu nii ki bu Arabiya osuwule su mu, nii ki bila yile sa ndaga Gyerusalem kade lala mu, nii kumaa kimu asa kpini ba gye anye nif.

26 Amaa svus Gyerusalem mu bire gye odibii-kyu, nii mu i gye ane-nyi.

27 Li fee ba kyvroc waa Asinkyan ylala mu to ye,

"O ogbentipu-kyu,

fu mu nii fu man kuvuge kii,

yege i waa fo ɔkon,

fu mu nii fu man pita dunji kii mu,

taa kensi-gyii lala kuusi waa ilawu.

Lii fee ɔkyu mu nii mu-kuli sile yege mu mu, ii biti o nyue nbii
o kyɔ ɔkyu mu nii mu-kuli man sile yege mu."

28 Imu su me-daa ana ye mi-supu ana, fan gye fee kanan mu nii lbwaare da mu kôkôlo su yila poyi nii Sara ba kuvuge Isaki mu, kanin maŋa nii fane gbaa fane fan gye.

29 Kanin saja maŋa mu, obii-nyinsa mu nii ba kuvuge mu daadimaadi kakvuge ikpa su mu, nyanla obii-nyinsa mu nii ba kuvuge mu lbwaare kayaayu oln to mu. Nii kanin nii i du nbuunbuu gbaa.

30 Amaa minne asin nii ba kyvroc waa Asinkyan ylala mu to mu? Imu i gye ye, "Gya kinye-kyu mu maa mu-bii-nyinsa mu, lii fee kinye-kyu mu-bii maa odibii-kyu mu mu-bii ba mæe buga bee gyii ɔse mu kapatuy."

31 Imu su me-daa ana ye mi-supu ana, an man gye kinye-kyu mu mu-bii ana nif, amaa an gye odibii-kyu mu mu-bii ana nif.

¹ Krisito koole ane yegē nū an nyē ane n-yū. Kanin sū fan yile to kenken, ke fan man bila yegē ba taa fane waa nbara mu kibuu anye.

² Fan nu! Me Pooči n gyii fane kesintin fee nū fan kan yegē nū ba tūje fane iduu mu, i bōla Ibwaare ansi mu, kanin bire Krisito man bila o sū kyaare sa fane kpini-kpini.

³ N bila n da fane amu to ye, ɔkumaa mu nū o yegē nū ba tūn mu oduu mu, kanin bire i dagaa maa buu nbara mu kpini.

⁴ Fane mu nū fen biti fee fan buu nbara mu, ke Ibwaare o wu fee fane ikpa i kyiigi mu ase mu, fan barige hū Krisito ase, nū fan lee fane n-yū hū Ibwaare kabwaala mu to.

⁵ Amaa aneeene bire, Kayaayu Kyirekyire mu yegē nū an sū tamaa an gyoo Ibwaare o koole ane kyula fee, ane ikpa i kyiigi mu ase hū ane kikoole-gyii sū.

⁶ Lū fee, a maa buu Krisito Yesu fale mu, an tūje iduu-o, an man tūje iduu-o, man gye imu i tiri. Kuto mu nū ki tiri i gye ye Krisito kikoole-gyii mu nū kui yegē nū an nyē kebiti sa abaa.

⁷ Naafco fan kyna fan yile to danbirasa. Animu i fun waa fane nū fan yegē kesintin ɔkpa mu kibuu?

⁸ N nyi fee man gye Ibwaare mu nū o tū fan ye fan ba waa mu lee mu, i waa kanin.

⁹ Fan nyiji fee, "Bodobodo inyifo kifa-tinsa gberere u yegē nū bodobodo inyifo mu kpini i tin."

¹⁰ N koole Ḍonyiripē mu gyii fee, fan man ye fan kyeege naa buu ɔkpa rupwē ku. ɔkumaa mu nū ee nyita fane nfeere manja mu, osa kumaa mu nū o gye mu, Ibwaare ii biti o būte mu kusū.

¹¹ Me-daa ana ye mi-supu ana, nū n kan n kaapu ye iduu kitin i gye asin tirisa nū, naafco mune i waa su nū Gyiwu abi ba san bee nyanla me? Nū i daa i gye kanin nū, naafco Krisito kiuw oyu laasa su asin mu, man din buya asin ku.

¹² N biti fee bamu nū bee tooroo fane hū iduu kitin sū mu, naafco ba lee bamu awee tii bamu iduu kitin sū!

¹³ Me-daa ana ye mi-supu ana, fane bire, Ibwaare koole fane yegē nū fan nyē fane n-yū hū kanin Mosesi nbara kibuu mu to. Amaa fan man kan yegē fane n-yū kinye mu ki sa fane ɔkpa, ke fane kayu-wule kayalaga mu ki gyii fane sū. Amaa fan taa kebiti sun abaa.

¹⁴ Mosesi nbara mu kpini i hū konoşa kwlun to mu nū kui tōwe ye, "Biti fu birisa fee fu n-yū."

¹⁵ Nu fan kan fan du fee ndunbwē nū fen dunji nū fen larige abaa mu, fan baa fan da su, man gye kanin mu fen biti fan moō abaa.

Ibwaare Kayaayu mu ye ane kayu-wule

¹⁶ Imu sū n tōwe fane ye, fan yegē Kayaayu Kyirekyire mu o kaapu fane ɔkpa, ke fan man nyē buu fane kayu-wule kayalaga.

¹⁷ Lū fee kuto mu nū Kayaayu mu ii biti mu, mee kyina ye kuto mu nū kayu-wule u yalaga mu, nū kuto mu nū kayu-wule u yalaga mu gbaa mee kyina ye kuto mu nū Kayaayu mu ii biti mu. Bee kō ye abaa saňa kumaa, imu sū nū i bwlun fee fan waa kuto mu nū fen biti mu.

¹⁸ Amaa nū fan yegē nū Kayaayu mu kaapu fane ɔkpa mu, kanin bire fan man bu nbara mu kase.

¹⁹ Kayu-wule asun libi i mee baala. Imu iku i gye kili okuli abee ɔkaa kamaa, ye kigyagaa ineesi, ye kaburukoon,

20 ye ıdakpa kusun, ye akpa-sın, ye kekisi, ye keluu, ye kayıu-basa, ye kune agbu, ye me nkun n nyę, ye nbarige to, ye nfeere kife fee me nkun asin i buron.

21 Iku mco i gye ye kensi payi libi, ye kata-buu, ye kensi-gyii kubansa, ye alibi kumaa mu nii i tii su. N da fane amu to fee kanan mu nii n wula da fane amu to mu ye, okumaa mu nii o te fale kakyina to mu, mee ye o nyę loo lbwaare kuwura-gyii mu to.

22 Amaa ato mu nii lbwaare Kayaayu mu ii yegę nii asa bee waa mu i gye kebiti, ye kensi-gyii, ye keyuula, ye kenyiita, ye kuwee kuwu, ye kidanbirasa kiwaa, ye kesintin kigyi,

23 ye kibwahn kiwaa, ye n-yii kikita. Nbara ku man bu to nii ii koi tii niumu.

24 Bamu nii ba gye Krisito Yesu asa mu bire, ba taa bamu alibi kayıu-wule kayalaga ye kumu koko biti mu da mata oyu laasa mu su mco imu kpini.

25 Kayaayu Kyirekyire mu maa sa ane kakyina pupwe fale bire, fan yegę ke o gyankpaa ane kuto kumaa nimu to.

26 Fan man yegę ke a kaapu ane n-yii, ke a man waa ane birisa ana agbu-sın, ke fan man ko abaa kokoeruко.

6

Fan kye abaa to

1 Me-daa ana ye mi-supu ana, nii fane to oku kan tiye alibi to mu, fane mu nii fan buu lbwaare Kayaayu mu okpa kyeekeye su mu, fan taa kebiti kye mu to, ke o bwii ba okpa danbirasa mu su. Amaa fan kii fane n-yii su danbirasa, ke Sitaane o man nyę okpa tuu fane gbaa fane to kii.

2 Fan yegę fane birisa ana asin i baa i gye fane asin. Nii fan kan waa kanin mu, imu ii kaapu fee fen gyii Krisito nbara nimu su.

3 Nii oku kan fe nfeere ye o gye kuto ku, yegę o man gye sehn mu, ee pina mu n-yii nimu.

4 Okumaa nimu o kii kanan mu nii mu gbaa-gbaa mu awaasa i du. Nii i kan i buron mu, kanin bire ee taale kaapu mu n-yii lui mu awaasa mu su, yegę o man taa mu n-yii kaala oku lee.

5 Lii fee i dagaa okumaa nimu maa sula mu gbaa-gbaa mu kasvula.

6 Okumaa mu nii bee kaapu mu abwaaresin mu, i dagaa maa kye mu okaapuru mu to, lui ato danbirasa mu nii o su mu.

7 Fan man pina fane n-yii. Oku mee taale sisii lbwaare. Kuto kumaa mu nii nyimisa duu mu, kumu nii ee tiye.

8 Okumaa mu nii ee duu ke o gyii mu alibi kayıu-wule ansi mu, mu kayıu-wule manja to nii ee biti o tiye lewu, nii okumaa mu nii ee duu ke o gyii Kayaayu mu ansi mu, Kayaayu manja to nii ee biti o nyę nkpa kakpaa.

9 A man yegę kidanbirasa kiwaa o fii ane, lui fee nii an man kan yegę imu kiwaa mu, kakaaku an biti a ba gyii imu tono.

10 Imu su fee kanan mu nii an nyę imu okpa fale, fan yegę ke a waa kidanbirasa sa asa kpini, fofon bamu nii ba gye ane birisa ana akcole-gyipu mu.

Laalaalwe kumu to kida

11 Ye fan wu akyoroo-bi lala nimu? Me gbaa-gbaa me kibaa nii n taa kyoroo imu nfii biya fans!

12 Bamu nii bee biti ye asa ba wu bamu ifuli su kidanbirasa mu, ii nyan fane ye fan tijes fane iduu. Kuto mu su nii bee waa kanun i gye ye, be mee biti ba towe Krisito kelewu oyu laasa mu su asin, ke oku nyana la bamu.

13 Halu Gyiwu abi ba maa buu iduu kutin gbaa mu, be mee buu Gyiwu abi nbara mu. Amaa bee biti ye fan tijes fane iduu, ke ba nye kaapu bamu n-yii ye fan nu bamu katowe.

14 Amaa me bire, n mese kaapu me n-yii, amco ane-Nyiripe Yesu Krisito kelewu oyu laasa mu su nkun, nii kumu su nii dulinyaa ato man gye sehn mi ansi su, nii ngbaa n man bila n gye sehn dulinyaa to.

15 Nii nyumisa tin oduu oo, o man tin oduu nin oo, man gye imu i tiri. Kuto mu nii ki tiri mu i gye fee Krisito sa ane kibaabuto pupwe.

16 Nii bamu nii ba su kibaabuto pupwe nii bee buu imu asin mu, lbwaare keyuula ye mu kwesee kuwu i bun bamu su, ye bamu nii ba gye mu lees mu kpini su.

17 Lii ndaga ii su ii kpee mu, oku i gye oku o man bila sa me tooro, lii fee alopane mu nii n nye lii Yesu su mu, ii kaapu fee n gye mu lees.

18 Me-daa ana ye mi-supu ana, ane-Nyiripe Yesu Krisito kabwaala mu ki baa ki bu fane kpini ase. Amen.

Ҫawlae mu nu Poołi kyurcoo naa sa Efeso abi

Afwaala

1 Me, Poołi mu nu lıı Ibwaare kebiti su nu n ba waa Krisito Yesu osunpu mu, i kyurcoo əwıle nımu n bıya fane mu nu fan gyę Ibwaare asa, nu fan kɔole Krisito Yesu gyii kesintin tɔ, nu fan bu Efeso kade tɔ mu.

2 Anε-Se Ibwaare ye anε-Nyırıre Yesu Krisito ba bwaala fane ke ba sa fane kayı̄-yuuli.

Ibwaare bɔla Krisito su waa anε kusee

3 Fan yęge a fwaala Ibwaare mu nu o gyę anε-Nyırıre Yesu Krisito Mu-Se. Kpalı fee a maa waa kükülvı̄n ye Krisito mu, Ibwaare taa kusee kumaa mu nu i bu mu aye sʊsʊ mu bwaala ane.

4 Pɔyı ke Ibwaare o tuv dulinyaa mu, o bɔla anaa Krisito kıwaa kükülvı̄n mu su lee anε waa mu lee, ke a ba waa asa mu nu a man su alibi abee asin pwısa ku mu ase. Lıı kebiti mu nu o su sa anε su mu,

5 o ȳmina yla ye, bɔla Yesu Krisito su mu, ee biti o taa anε biliŋi mu-bii ana. Inumu i gyę mu kokoło biti.

6 Imu su fan yęge an yin Ibwaare, lıı fee mu kabwaala damante mu su mu, o bɔla mu-Bii bitisa mu su bwaala anε atɔ kpini.

7 Lıı mu-Bii Yesu nkalan mu nu o kyeege mu su mu, an nye anε n-yıı fee Ibwaare maa taa anε alibi kee anε, nu lıı mu kabwaala lala mu su mu,

8 o yęge nu an nye kanyaasın ye kinyi.

9 Asın baalasa mu nu Ibwaare ȳmina yla mu, nbınbıı o lee imu kaapı anε. Imu nu o ȳmina kpini yıle Yesu Krisito su lıı koo didaa kanan mu nu ee biti.

10 Asın mu nu Ibwaare ȳmina yla mu, nu imu saŋa kyeekyee kan fuu mu, ee biti o taa kuto kumaa mu nu ki bu sʊsʊ ye kase su buga tɔ, ke Krisito o waa imu kpini kumu.

11 Ibwaare i yęge nu kuto kumaa nımu i waa, fee kanan mu nu o wola ȳmina yla, nu i gyę mu nfeere mu. Nu anaa Krisito kıwaa kükülvı̄n su mu, o wola lee anε lıı koo npıili ase ye a ba waa mu asa lıı mu kebiti mu nu o wola ȳmina yla mu su.

12 Saamı, anε mu nu an gyankpaa an su tamaa Krisito tɔ mu, a yin Ibwaare bonyaa mu.

13 Kanın nu i du sa fane. Saŋa mu nu fan nu kesintin asın mu nu i gyę asın danbirasa, nu i bıya fane kamçlige mu, fan kɔole Krisito gyii, nu Ibwaare taa mu keduligi gyaga fane su. Kumu i gyę Kayaayu Kyırekyıre mu nu o wola da mu kokoło su yıla ye ee biti o sa fane mu.

14 Kayaayu Kyırekyıre mu i gyę omu nu Ibwaare taa yıla kase, fee an biti a nye kuto mu nu o da mu kokoło su ye ee biti o sa mu asa mu. Inumu i gyę anε tamaa fee anε mu nu an gyę mu lee mu, an biti an nye anε n-yıı. Fan yęge a yin Ibwaare bonyaa mu.

Poołi kabwaare-kule

15 Falı su, lıı saŋa mu nu n nu fane kikɔole Ҫnyırıre Yesu gyii, ye fane kebiti mu nu fan su sa Ibwaare asa mu,

16 n man yegē afwaala kītaa sa Ibwaare me kabwaare-kule to lū fane su. Nū n nyinjī fane su,

17 n kule ane-Nyiripē Yesu Krisito Ibwaare mu nū o gye bonyaa wuya mu ye, o sa fane mu Kayaayu mu nū kii biti kī sa fane kanyaasīn, ke o lee Ibwaare kaapu fane, ke fan nye bu mu danburasa.

18 N bula n kule Ibwaare fee o bugi fane nfeere to, ke fan nye bu tamaa mu nū o tu fane kīmu su mu, ye bonyaa kapatyē kpare mu nū o da mu kōkōlo su ye ee biti o sa mu asa mu.

19 N kule mu ye o yegē fan bu mu olon kpare mu nū o taa waa ane mu nū an kōole mu gyii mu to. Olon lala nūmu man su birisa,

20 nū olon maaja nū Ibwaare lee kaapu Krisito to fee maa kyinji mu lu lewu to, nū o taa mu kyina mu kibaa gyisa su sūsu.

21 Nū Krisito ii gyii kuwura awura ye alunpu ye kinyin kigyiye anyuripē kpini su. Nū o su olon kpare o kyo kuto kumaa mu nū kī su kītu dulinyaa nūmu to ye kīmu nū kii biti kī ba ba mu to.

22 Nū Ibwaare taa kuto kumaa nūmu waa Krisito kase, nū o lee mu ba waa kumu sa mu kubu mu kuto kumaa to.

23 Kubu mu kpini i gye Krisito kayuu-wule, nū mu i gye kumu sa kayuu-wule mu, nū mu i yegē nū kuto kumaa nūmu i lwwe kyeeekyee ɔkpa kumaa nūmu su.

2

Yesu to nū an nye nkpa

1 Fane fane naafōo fan kyina fan du nūn fee asa mu nū ba wu mu,* lu fee fan waa Ibwaare kusū to olon ye alibi.

2 Kanūn saaja maaja fane kakyina to mu, fan kyina fan buu dulinyaa nūmu awaasa, nū fan buu n-yaayu libi kpini owura mu nū o bu asa to ee sun kusun nbūnbū, nū be mee nu bee sa Ibwaare mu.

3 Ane kpini an kyina an du fee bamu saja ku to, yegē an bu ane kayuu-wule kipire to, nū an buu imu kayalaga ye kuto mu nū ane nkōlo ii biti mu. Naafōo ane kpini an tii bamu nū Ibwaare kusū buute de o gyoo bamu mu su.

4 Amaa lu Ibwaare kebiti lala mu nū o su sa ane ye mu kūwēe kuwu kukyō mu su mu,

5 ane mu nū an kyina an du fee asa mu nū ba waa Ibwaare kusū to olon mu, o bōla Krisito su sa ane nkpa. Lu Ibwaare kabwaala mu su nū fan nye kamolige.

6 Anaa Krisito Yesu kīwaa kūkūlūn su mu, i waa fee Ibwaare būga kūsaa anaa Yesu lu lewu to. Nū o sa ane ɔkyinakpa Yesu ase sūsu,

7 ke o taa lee kaapu saja kumaa nūmu to fee mu kabwaala ye kebiti mu nū o su sa ane mu, ba mee taale taa kaala sehn, lu kuto mu nū Yesu Krisito waa mu su.

8 Lu fee Ibwaare kabwaala mu su nū o molige fane kpali fane kūkōole-gyii su, nū i man gye fane gbaa-gbaa fane awaasa su, i gye Ibwaare kakee nūn.

9 Nū i man gye ɔku kusun sunsa su nū o nye kamolige, ke ɔku o man nye kaapu mu n-yii.

* **2:1 2:1** Naafōo bamu alibi i barigē ba maa Ibwaare nkpa wuya mu nsana.

10 Lii fee Ibwaare waa ane asa pupwe, nii anaa Krisito Yesu kwaan kuvkulon su mu, o tuu ane ye a waa ato danbirasa, mu nii o wula lojje yila ane ye an waa mu.

*Bamu nii ba koole gyii mu
kpini ba waa kuvkulon
ye Krisito*

11 Imu su fane mu nii fan man gye Gyiwu abi kakvugge to mu, Gyiwu abi mu bhee tu fane ye, "bamu nii ba man tiye iduu," nii bhee tu bamu n-yii ye, "iduu atijepu." (Amaa intumu i gye nyimisa awaasa mu nii ba waa imu kayuu-wole su nun).

12 Fan nyiji fee kanin saja manja mu, fan man tii Krisito su, fan kyina fan gye afso kyilim nii fan man tii Isirayi abi mu su, nii fan man tii katowee kyula mu nii Ibwaare da mu kokoole su yila mu su, fan man nyi Ibwaare nii fan man su tamaa.

13 Amaa nbunbu fane mu nii naafco fan kyina fan bu kata ye Ibwaare mu, fanaa Krisito fan waa kuvkulon, nii lii mu nkalan kikyeege mu su mu, Ibwaare buute fane tiri mu to.

14 Lii fee Yesu gbaa-gbaa biya ane keyuula nii mu i taa Gyiwu abi ye bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu buga waa asa kuvkulon. Nii o lees kekisi mu nii ki barige bamu nsana fee kibandiye mu tuu.

15 O taa mu kayuu-wole waa saraga tun Gyiwu abi nbara mu kibuu ye imu kukaapu, ke o nyi taa asa yiri ntun nnyo mu buga waa asa kuvkulon ye mu Krisito. O waa kanin nun biya keyuula.

16 Nii lii mu kelewuu oyu laasa mu su mu, o nyita kekisi mu nii ki bu bamu nsana mu, nii o waa bamu kuvkulon. Nii lii mu kelewuu mu su mu, o lojjo bamu ye Ibwaare nsana.

17 Imu su Krisito ba, nii o ba towe keyuula asin danbirasa mu sa fane mu nii fan kyina fan bu kata ye Ibwaare mu, ye Gyiwu abi mu nii ba bu tiri Ibwaare mu.

18 Nbunbu lii Krisito su mu, ane mu nii an gye Gyiwu abi ye bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu kpini, an taale bolla Kayaayu kuvkulon mu su ba Ose Ibwaare ase.

19 Kanin su, fane mu nii fan man gye Gyiwu abi mu, fan man bila fan gye afso kyilim ye ndendemande abi, amaa fanaa Ibwaare asa fan gye nde-bii ye Ibwaare kikpaara su asa nun,

20 nii fan du nin fee opore mu nii ba poyi gyaga kisibi mu nii ki gye Krisito asunpu ye Ibwaare atowepu mu su mu, nii Krisito Yesu gbaa-gbaa i gye kumu kibontonbulonto kubuu kpare mu.

21 Nii mu ii su obu mu katin kumaa nimumu buga to, nii ee yege nii kii dii sussu ki ba waa kabwaare-sunkpa kyirekyire sa Onyiripe mu.

22 Fanaa Krisito kwaan kuvkulon su mu, fane mu nii fan man gye Gyiwu abi nii fan koole gyii mu, Ibwaare taa fane buga ye asansa mu, ke fan ba waa mu Kayaayu mu okyinakpa.

3

*Poochi lees Ibwaare
asin baalasa mu sa
Krisito abiuupu*

1 Lii fale su, me Poochi, mu nii ba tii me obu Krisito Yesu su, lii Krisito asin mu nii n towe mu nii fan man gye Gyiwu abi mu su mu, n kule Ibwaare n sa fane.

2 Kesintin to fan nu ye Ibwaare kabwaala mu su nii o taa kusun nimu sa me lii fane su.

3 Imu i gye asin baalasa, nii Ibwaare lee kaapu me fee kanan mu nii n wola kyorcó imu gberée yla mu.

4 Nii fan kan kale imu mu, fen biti fan taale wu fee n nu asin baalasa lii Krisito su mu kase.

5 Saamu didaa mu, Ibwaare man lee asin maaja kaapu didaa asa mu, amaa nbunbui bire o bola mu Kayaayu mu su lee kanin asin baalasa maaja kaapu Krisito asunpu ye atowepu mu nii o lee mu.

6 Asin baalasa mu i gye ye, lii asin danbirasa mu su mu, bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu bee biti ba ba nye kusee damante mu buga tii Gyiwu abi mu su, nii bamu kpini bee biti ba baa ba gye asa kuluu, ke ba nye kusee ato mu nii Ibwaare bola Krisito Yesu su da mu kokolo su yla mu.

7 Ibwaare bwaala me, lii mu oln kusun mu su waa me asin danbirasa nimu osunpu.

8 Halu n maa man fuu Ibwaare asa mu to kaluwé ase gbaa mu, Ibwaare taa asin danbirasa mu kitowé bwaala me ye, n towe Krisito kusee mu nii oku mee taale taa kala sehn mu, sa bamu nii ba man gye Gyiwu abi mu.

9 Nii Ibwaare taa waa me kabaa to ye, n yegé okumaa nimu o wu kanan mu nii asin baalasa nimu ii sun kusun. Saamu didaa mu, Ibwaare mu nii o tuo kuto kumaa nimu mu taa asin mu baala,

10 ke nbunbui nimu o nye bola Krisito kubu mu su lee mu kanyaasin damante kukwuu-kukwuu mu kaapu nbco ye awura ye alunpu mu nii ba bu susu mu.

11 O waa nimu fee kanan mu nii o wula njmina yla lii npili ase mu, nii o bola ane-Nyiripe Krisito Yesu su waa kanin.

12 Liu a maa waa kukuluu ye Krisito, nii an koole mu gyii su mu, an taale yile Ibwaare ansi to kinyin to yegé a man su kufuu.

13 Imu su n towe fane ye, fan man yegé fane abaa i yoo, lii aworufu mu nii n wu fane su fale. Inimu ii biti i biya fane tono.

Poco kabwaare-kule sa Krisito abi mu nii ba bu Efeso

14 Nii n kan fe nfere lii ato mu nii Ibwaare waa sa fane fale mu, n muja me amulii su n kule ane-Se Ibwaare n sa fane.

15 Mu to nii yiri kumaa mu nii ki bu kase su ye imu nii i bu susu mu kpini i lii.

16 N kule Ibwaare ye, lii mu bonyaa kpare mu to mu, o bola mu Kayaayu mu su, waa fane kala ana oln gaa.

17 Me kabwaare-kule i gye ye, lii fane kikoole-gyii su mu, Krisito o ba kyina fane nkolo to. Nii n bila n kule ye, fan nye ilin ke fan yile fane kebiti to kenken,

18 ke fan naa Ibwaare asa mu kpini fan nye oln nu Krisito kebiti mu nii ki man su okaa nii ki man su bursa mu kase.

19 Halu i maa bu to fee oku mee taale nu Krisito kebiti mu kase lwe gbaa mu, n kule Ibwaare fee o yegé fan nu kebiti mu kase, ke fane kibaabutu ki baa ki du fee mu lee mu gbaa-gbaa.

20 Fan yegé a yin Ibwaare, lii fee mu oln mu nii ii sun kusun ane to mu su mu, ee taale waa ato damante o kyo imu nii an kule mu, ye imu nii a mee fe imu nfeere gbaa mu.

21 Nu lü Krisito Yesu su mu, mu abuuupu mu kpini ba taa bonyaa bee sa lbwaare lu ndaga ii su ii kpee naa fuu saaja mu nuu i man su okaa. Amen!

4

Krisito kubu mu gye kayu-wule kulu nün

1 Kanin su, me mu nuu ba tii me obu kpali kusun mu nuu n sun n sa Onyiripe mu su mu, n kule fane ye, fan kyina kakyina mu nuu ki dagaal ye kutu mu nuu o tu fane ba waa mu lee mu.

2 Fan baa fen biya fane n-yii kase, ke fan baa fen du bohn, yegé fan su kenyiita, nuu lu kebiti su mu fan man taa abaa asin waa fane nkolo to.

3 Fan bøla fane kayu yuuli mu nuu ki buga fane mu su kpan fane n-yii kutaa kono kulu nün, nuu lbwaare Kayaayu mu sa fane mu to kenken.

4 Ane kpini an gye fee kayu-wule kulu nün, nuu Kayaayu kulu kpen nuu an su, fee kanan mu nuu lbwaare tu ane ba tamaa kulu to mu.

5 An su Onyiripe kulu nün, ye kikoole-gyii kulu, ye lbwaare kekyugyee kulu.

6 An su lbwaare kulu mu nuu o gye ane kpini Ose. Mu i gye ane kpini Onyiripe, ee bøla ane kpini su ee sun kusun, nuu o bu ane kpini nkolo to.

7 Amaa Krisito taa mu kabwaala nkess mu sa ane okumaa nimu, fee kanan mu nuu o barige to yula mu.

8 Fee kanan mu nuu ba kyurcoo waa Asinkyanyan yilasa mu to ye,

“O maa dii kpee susu legelege mu,

o taa bamu nuu o ko nyę mu kpee

nuu o kess asa ato damante.”

9 Maa towé ye, “O maa dii kpee susu legelege” mu, kumu kase i gye nene? Kumu kase i gye ye pooyi ke o dii kpee susu mu, o wula lu susu nün ba kase su, kase to kase to.

10 Cemu nuu o kpilege ba kase su mu, i gye emu nuu o dii kpee susu mu. O dii kpee susu-susu abwaare-wule kamaa, ke o nyę o bu kase su ye susu katun kumaa.

11 Mu i gye emu nuu o sa nkess. O lee aku waa mu asunpu, nuu o waa aku mu atowepu, o waa aku asin danburasa atowepu, nuu o waa aku mooy agyankpaapu ye akaapupu.

12 Krisito waa bamu kanin nün ke ba nyę loyo lbwaare asa ba waa Krisito kusun mu, ke mu kubu mu nuu ki gye mu kayu-wule mu ki nyę ku dan kikoole-gyii to,

13 naa fuu fee ane kpini an nyę kono kulu kikoole-gyii mu to, ke a bu lbwaare mu-Bii mu, ke a dan danburasa naa lue fee Krisito kudubi mu.

14 Saamu an man bila an gye nbii ke asa ba nyę taa antijesa kikaapu ye kigolongolon kono to kón pina ane ke ane nfere i baa i du fee afuu imaa da nuu apaa i kyenkpen to mu.

15 Amaa a taa kebiti towé kesintin asin mu, ke a dan ba waa fee Krisito okpa kumaa nimu su, nuu mu i gye kumu mu.

16 Krisito su nuu kayu-wule abaafun-abaafun mu i kyaa abaa su, nuu ikyagakpa mu u kutaa abaafun mu buga abaa to. Imu su nuu kubaafun kumaa nimu waa kumu kusun ye odan mu, kayu-wule mu kpini u dan nuu u nyę olon kebiti to.

*Fan lu fane ikpa didaa to
ke fan bilini asa pupwe*

17 Imu su n tōwē fane inimū, nii n yile imu su Ḍonyiripē kitii tō ye, fan man kyina fee bamu nii be mee sun Ibwaare mu. Falē asa nfeere i man su kyaare.

18 Kitentenbiri ki bun bamu nfeere su, nii ba mees ye ba nyē nkpa mu nii Ibwaare su ee sa mu, lii bamu kiman niyi ye bamu nkōlo osii mu su.

19 Lii kanan mu nii ipeeli i man bila i bu bamu ansi su mu, ba taa bamu kayii-wule bee waa asin gyaga kumaa nimu mu nii i gyii bamu amu.

20 Amaa fane fane bire, man gye inimū nii fan bila lii Krisito su.

21 N niyi fan maa nu mu su, nii ba kaapu fane kesintin asin mu nii i bu Yesu tō mu.

22 Imu su fan yegē fane kakyina dīdaa mu foyi. Kakyina dīdaa mu kayalaga daa kyina ii pīna fane nūn, nii ii nyita fane.

23 Nii i dagaa fane nkōlo ye fane nfeere kpini i waa apuwwe,

24 ke fan kyina kakyina pupwe mu nii Ibwaare tuu kumu nii imu ikpa i kyiigi, nii i du kyirekyire, nii i gye Ibwaare keduli mu.

25 Imu su fane okumaa nimu o yegē atujesa, ke fan baa fen gyii kesintin fen sa fane birisa ana. Lii fee ane kpini an gye kayii-wule kwlun asa nūn.

26 Nii oku kan nyē agbu mu, o man yegē mu agbu mu i yegē o waa alibi, nii o man kyaga agbu mu su naa tyē kyowē.

27 Ke o man sa Sītaane okpa kpini-kpini.

28 Okumaa mu nii o kyina ee yuuri mu, o man bila yuuri, amaa o taa mu abaa sun kusun mu nii ki su tono, ke o nyē iku kye atiripu tō.

29 Fan man yegē ntōwe libi ku i lii fane nno tō, amoo nkyeto ntōwe mu nii ii kpiya asa ansi to, nii bee nyē bamu ato tirisa mu. Saamu bamu nii bee nu mu, ba nyē-nyē fane katōwe mu tono.

30 Fan man waa ke Ibwaare Kayaayu Kyirekyire mu kōkōlo o nyita mu. Lii fee Kayaayu maŋa nii Ibwaare taa dulugi fane kaapu fee, mu asa i gye fane sa Kake lala mu nii ee biti o mōluge fane mu.

31 Fan man bila yegē asin i ko fane, abee fan taa asin waa fane nkōlo tō, abee fan nyē agbu. Fan man puṇte abaa su, abee fan saale abaa, abee fan kisi abaa ikpa kukwii-kukwii su.

32 Amaa fan baa fen waa abaa kidanbirasa, ke fan baa fan su asa kuvées, ke fan baa fan su alibi fen kēe abaa fee kanan mu nii Ibwaare bōla Krisito su taa fane alibi kēe fane mu.

5

Fan kyina kijmajesa mu to

1 Kpalii fan maa gye Ibwaare mu-bii ana mu nii ee biti fane gaa su mu, fan kase Ibwaare to.

2 Fan nyē kebiti sa abaa fane kakyina to, fee kanan mu nii Krisito nyē kebiti sa ane, nii o taa mu n-yii lee saraga nii o wu fwii ane alibi, nii kanin saraga mu ii lii fen femm* nii kii bōla Ibwaare ansin mu.

3 Lii fan maa gye Ibwaare asa su mu, i man dagaa oku maa nu fee kanyin abee kakyin biti kugyagaa, abee ineesi iku, abee onsi-payi libi ku i baa i bu fane to.

4 Nii i man dagaa fan maa tōwē ineesi asin, abee amelensi-sin, abee agyaga-sin, amaa fan taa afwaala sa Ibwaare.

* **5:2 5:2** Dīdaa mu asa bee tuwa ato liifensa bee waa saraga bee sa Ibwaare.

5 Fan dan fen nyi kesintin to fee əkumaa mu nii ee waa kakyu abee kanyin biti kigyaaga, abee ineesi asin, abee onsi-payi libi mu, o mee ye o nye loo Krisito maa lbwaare kuwura-gyii mu to. Onsi-payi libi du nun fee kusun ıdakpa mu.

6 Lii fee fale ato nimu su nii lbwaare agbu ii biti i ba bamu nii ba waa mu kusun to əlon mu su. Imu su fan man yegé əku o taa ntowé kiyán pina fane,

7 kanin su faa naa kanin asa manja fan man buga waa sehn.

8 Fane gbaa fane kitentenbiri ki kyuna ki bu fane nkolo to nii, amaa nbunbui bire fan maa gye Ənyiripe asa su mu, kañmañe bu fane nkolo to nii. Imu su fan yegé fane kakyna to i kaapu fee fan gye iñmañesa mu to asa.

9 Lii fee iñmañesa nimu i biya kidanbirasa kúwaa ye ıkpa kikyiigi ye kesintin kigyi.

10 Ke fan waa aniya waa kuto mu nii kii bøla lbwaare ansi.

11 Fan man taa fane n-yii naa tii kitentenbiri awaasa mu nii i mee kuvuge obii danbirasa mu su, amaa fan lee imu kaapu ye i gye alibi.

12 I gye apeeli-sin gbaa fee fan towé ato mu nii asutó əlon wuya ana bee baala bee waa mu asin.

13 Amaa kuto kumaa mu nii iñmañesa mu lee ifuli su mu, əkumaa nimu ii wu kanan mu nii ki du.

14 Lii fee nii iñmañesa i ba kuto kumaa su mu, kanin kuto manja mee baala. Imu su nii ba towé yla ye,

“Fø, nsure ədere, kyini,
kusun lu lewu to,

ke Krisito iñmañesa mu i ba fu su.”

15 Fan kii danbirasa ke fan man kyuna fee amelensipu, amaa fan kyuna fee anyaasipu.

16 Nu fan kan nyi əkpa kumaa nimu ye fan waa kidanbirasa mu, fan man yegé i kyun fane su, lii fee saja nimu to mu libi i nyi akyo.

17 Fan man waa fee amelensipu, amaa fan kpan fane n-yii bu kuto mu nii Ənyiripe Yesu ii biti fee fan waa.

18 Fan man kan nuu nta buu, ke i nyi nyita fane amu. Amaa fan yegé Kayaayu Kyirekyire mu o loo bøla fane to gaa.

19 Fan taa Asinkyyan ylasa mu ılın ye abwaaresin ılın ye Kayaayu kuleekaapu ılın fen towé fen waa abaa. Fan taa fane nkolo kpini bu ılın sa Ənyiripe.

20 Sa ja kumaa nimu fan taa afwaala sa Əse lbwaare kuto kumaa nimu to, lii ane-Nyiripe Yesu Krisito kitii to su.

Akyu-kilipu ba maa

bamu-kuli ana asin

21 Fan biya fane n-yii kase sa fane birisa ana ke i sa Krisito beeere.

22 Akyu-kilipu, fan biya fane n-yii kase sa fane-kuli ana fee Ənyiripe nu fen waa fen sa mu.

23 Lii fee okuli mu i gye kumu sa mu-ka, fee kanan mu nii Krisito gye kumu sa mu abuupu kubu, mu nii ki gye mu kayu-wule, nii mu i gye kumu omoligepu mu.

24 Imu su fee kanan mu nii Krisito abuupu mu bee biya bamu n-yii kase bee sa Krisito mu, kanin manja nii i dagaa fee akyu-kilipu gbaa ba biya bamu n-yii kase sa bamu-kuli ana kuto kumaa to.

25 Anyin-kilipu, fan nye kebiti sa fane-ka ana fee kanan mu nii Krisito nye kebiti sa mu kubu mu, nii o taa mu n-yii waa saraga wu sa bamu mu.

26 Ke o nye bøla nkyu ye mu asin mu su gyee bamu waa kyirekyire sa mu n-yii.

27 O waa kanin nii ke mu kubu mu ba baa ba gyee asa mu nii ba su beerees, yegé ba man su ineesi, abee alibi akv, abee awaasa libi, yegé ba du kyirekyire, nii ba man su asin pwisa akv bamu n-yii su.

28 Okpa kvlun maaja su, i dagaa fee anyin-kilipu ba maa nye kebiti sa bamu-ka ana, fee kanan mu nii ba su kebiti sa bamu gbaa-gbaa n-yii mu. Okumaa mu nii ee biti mu-ka mu, ii biti mu gbaa-gbaa mu n-yii nii.

29 Osa ku man bu to nii ee kisi mu gbaa-gbaa mu n-yii, amaa ee bila kumu, yegé ee ku kumu su, fee kanan mu nii Krisito u ku mu kubu mu su mu.

30 Lii fee ane i gyee Krisito kayii-wule ye imu abaafun kuvkwi-kuvkwi mu.

31 Ba kyvroc waa Asunkyan yilasa mu to ye, "Lii fale su onyin ii biti o li mu-nyi ye mu-se ase, ke o taa mu n-yii naa bøga mu-ka to, ke bamu asa anyo mu ba ba waa kayii-wule kvlun."

32 Inimu i gyee asin baalasa mu nii i budu, amaa mee me asin mu nii n towe fale mu i yile sa Krisito maa mu kubu mu nii.

33 Amaa n towe fane ye, onyin kumaa nimu o nye kebiti sa mu-ka, fee kanan mu nii o su kebiti sa mu gbaa-gbaa mu n-yii mu, nii i dagaa okyi-kilipu kumaa nimu moa maa biya mu n-yii kase sa mu-kuli.

6

Nbii ye bamu akvugepu

1 Nbii, lu fan maa gyee Onyiripe lee su mu, fan nu fane akvugepu ase, lu fee imu i dagaa fee fan waa.

2 Ibwaaree nbara mu nii u towe ye, "Nu sa fu-se ye fu-nyi," mu, imu i gyee nbara gyankpaasa mu nii koko so kida tii su.

3 Koko so kida mu i gyee ye, nii fu kan nu sa fu-se ye fu-nyi mu, "ii biti u waa odan sa fu, ke fu kyina kase su kyerees."

4 Akvugepu, fan man waa kuto mu nii kii biti ki yegé fane nbii ba nye agbu, amaa fan ku bamu su, ke fan taa Onyiripe kikaapo mu bila bamu.

Anye ye bamu-nyiripe ana

5 Anye, fan nu sa fane kase su anyiripe ana, ke fan sile bamu lu fan nkolo kpini to, fee kanan mu nii fen biti fan waa sa Krisito mu.

6 Fan man nu sa bamu ansi su wole ke fan nye gyii bamu amu, amaa fan maa gyee Krisito anye su mu, fan waa kuto kumaa nimu lu fane nkolo to ibwaaree kipire su.

7 Fan sun bamu lu fane nkolo to fee fan maa sun Onyiripe mu, nii man gyee asa nii fen sun mu.

8 Lii fee fan nyi fee, Onyiripe mu ii biti o ka okumaa nimu kuko lu kusun danbirasa mu nii o waa mu su. I man tiri fee o gyee kinye abee ee gyii mu kibaa su.

9 Anyiripe moa, kanin maaja su nii i dagaa fee fan waa fane anye. Fan man haala bamu, lu fee fu nyi fee omu nii o gyee fanaa bamu kpini Onyiripe mu bu svsv nii, nii o meege to.

*Nyimisa maa n-yaayu
libi ii ko*

¹⁰ Me asin laalaalwe mu gye ye, fan nye olon lu Onyiripe ye mu olon lala mu to.

¹¹ Fan taa adun to mu nu Ibwaare sa fane mu kpini bun, ke fan nye taale ko ye Sitaane kanyaasin ikpa libi mu.

¹² Lu fee man gye anaa nyimisa ii ko. Amaa an ko ye awuragyipu ye alulunpu mu nu ba bu afuu to. An ko ye n-yaayu libi mu nu ii gyii kuwura dulinyaa kitentenbiri nimu to.

¹³ Imu su fan taa adunto mu nu Ibwaare sa fane mu kpini bun. Saamu nu nke libi kan ba mu, fen taale nye olon ko tii Sitaane ikpa libi mu. Nu fan kan ko lowe gbaa mu, fan yile fane ayaa su.

¹⁴ Fan yile to kenken, ke fan taa kesintin waa kirisu nymina fane nse to. Ke fan taa ikpa kigyiigi waa fee kibile to panpasan kun fane nkolo su.

¹⁵ Fan kuula fane n-yii biti asin danbirasa mu nu ii biya keyuula mu kutewe fee fane ayaa su asibita.

¹⁶ Saaja kumaa fan taa kikoole-gyii kitaa fee kibaa to kuto kunsa. Kumu nu fen taale taa dunla Olibilibi* folon anyenbi mu nu ee tuu fane mu kono.

¹⁷ Fan taa kamolige fee abilito kworu bun, ke fan taa abwaaresin mu nu i gye kinaa to sakunde, mu nu Kayaayu mu ii sa mu kitaa.

¹⁸ Ke fan taa Kayaayu mu olon kule kabwaare-kule kuto kumaa to, ke Ibwaare o kye fane to. Lu inumu su mu, fan baa fan da su, ke fan waa aniya kule kabwaare-kule saja kumaa fen sa Ibwaare asa mu kpini.

¹⁹ Fan kule kabwaare-kule sa ngbaa me fee saja kumaa nu n kan bugi me kono mu, Ibwaare o sa me asin towesa, ke n nye yile kinyin to lee asin danbirasa mu nu naafco i baala mu kaapu.

²⁰ Asin danbirasa nimu su nu Krisito sun me, nu ba tii me obu fale. Fan kule Ibwaare fee n taale towes aisin danbirasa mu kinyin to fee kanan mu nu i dagaa.

Laalaalwe afwaala

²¹ Ane burisa bitisa Tikiku, o gye Onyiripe kuyaafole mu nu o taa kokolo kulton ee sun mu, mu ii biti o ba towes fane kuto kumaa, ke fane gbaa fane fan nye bu kanan mu nu n du ye kuto mu nu n waa.

²² Fale su nu n sun mu fane ase, ke fan nye bu kanan mu nu an du ke o towes waa fane aniya to.

²³ Ose Ibwaare ye Onyiripe Yesu Krisito ba sa fane, ane-daa ana ye ane-supu ana keyuula ye kebiti ye kikoole-gyii.

²⁴ Ibwaare o bwaala bamu nu ba su kebiti mu nu ki man su okaa sa ane-Nyiripe Yesu Krisito mu.

* **6:16 6:16** Olibilibi mu gye Sitaane nun.

Ɔwule mu nu Poɔli kyʊrɔɔ naa sa Filipi abi

Afwaala 1

¹ Ɔwule nūmu lū me Poɔli ye Timoti, mu nū an gye Krisito Yesu ayaafôle mu ase. Nū an kyʊrɔɔ an sa fane Ibwaare asa kpini mu nū fanaa Krisito Yesu fan waa kukulun, ye fane abilisa ye akyetopu mu nū fan bu Filipi kade to mu.

² Ane-Se Ibwaare ye ane-Nyiripé Yesu Krisito ba bwaala fane ke ba sa fane kayu yuuli.

*Poɔli kabwaare-kvle
sa Krisito abuuupu mu nū
ba bu Filipi*

³ N fwaala me Ibwaare sanja kumaa mu nū n nyinji fane su mu.

⁴ Nū sanja kumaa n maa kvle Ibwaare n sa fane kpini mu, n kule ye kókólo fuuli to,

⁵ lū kanan mu nū fan ba tii me su nū an waa asin danbirasa kitowé kusun sanja mu nū fan kóole gyii ba fuu halu nbuubuu.

⁶ Imu su n dan n nyi fée Ibwaare mu nū o piili kusun danbirasa fane to mu, ee biti o kui su ke ii kpee su naa lwwe kyækýee kake mu nū Krisito Yesu ii biti o bwii ba mu.

⁷ Kpalí fée sanja kumaa fan maa bu me kókólo to su mu, imu okpa nūn fée n fe fale nfeere nūmu lū fane su. Halu n maa bu obu tiisa to gbaa mu, abee n maa kō n kun asin danbirasa mu ye i yile mu, fane kpini fan taa fane n-yii tii Ibwaare kusun mu nū o taa bwaala me mu su.

⁸ N su Krisito Yesu kebiti mu n sa fane kpini, nū Ibwaare nyi kanan mu nū i yile me su fée n wu fane.

⁹ Me kabwaare-kvle sa fane mu i gye ye, fane kebiti mu nū fan su mu ki nye akyo tii su, ke fan dan fane kinyi ye kase kunu kuto kumaa to,

¹⁰ saamu fen nye taale bui kuto mu nū ki buron kyón su yegé ineesi ye asin pwisa ku man bu fane n-yii su naa fuu Krisito kiba mu.

¹¹ Ke fane kakyna to awaasa kpini i kyiigi lū Yesu Krisito su waa oðan, ke i taa bonyaa ye ayin-bi sa Ibwaare.

*Poɔli kitii obu mu i yegé nū
Asin danbirasa mu i yelige*

¹² Me-daa ana ye mi-supu ana, n biti fan bui fée, kuto mu nū ki tu me mu, i yegé nū asin danbirasa mu yelige kpee ansi to.

¹³ Lū kanin su mu, owura-kpa akunpu mu kpini ye okumaa mu nū o bu nfu mu, ba bui fée ba maa tii me obu lū n maa gye Krisito kinye mu su.

¹⁴ Kpalí ba maa tii me obu su mu, i yegé Krisito akoolé-gyipu gaalaagaa ba yile kinyin to bee towé asin danbirasa mu, yegé ba man su kufuu.

¹⁵ Nū i gye kesintin nūn fée aku lū kayu basa ye kolu biti mu nū ba su me su, nū ba su bee towé asin lū Krisito su, amaa aku bire ba taa nfeere danbirasa nūn bee towé Krisito asin mu.

¹⁶ Ba mee bamu bire, kebiti su nū bee waa kanin, lū fée be nyi Ibwaare maa taa asin danbirasa mu kukun waa me abaa to.

17 Amaaaku bire, bee kui bee biti bamu nkun leesu nii bee towe, man gye nfere danbirasa su, be nyi fee bee waa kanin nii ke me awurufo i lcoja tii su yeges n tii obu.

18 Imu su mine i tiri? Kuto mu nii ki tiri i gye fees, nii nfere libi nii basoo, abee kesintin to nii oo, okpa kumaa animu su mu, ba towe Krisito asin mu. Nii lui inumu su nii mi ansi i gyii.

Nii n biti n kyaga su gyii mi ansi,

19 lu fee n nyi lu fane kabwaare-kule to ye Yesu Krisito Kayaayu Kyurekyire mu nkycetosu mu, asin mu nii i tu me mu, ii biti i yeges nye me n-yii lu imu to.

20 Me kipire ye tamaa mu nii n su i gye fees, n mees ye n waa kuto mu nii kii gyila me ipeli, amaa n yile kinyintosu, saamu, lewu to nii oo, nkpa to nii oo, lu nbunbui ye sanja kumaa, asa ba bonyaa Krisito lu me su.

21 Lu fee mees me bire, n maa te nkpa to fale mu, n te sa Krisito, nii n kan wu moco nii, ii gye tonca sa me.

22 Amaa nii n kan i san n te nkpa to mu, n taale waa kusun danbirasa. Imu su nkpa nii oo, lewu nii oo, n man n nyi kumu nii n lees.

23 N sii n kyole imu anyo nsana. Me kipire to n gye fees n lu kase su nfu, ke n naa kyina Krisito ase, imu i bo.

24 Amaa n maa san n te kase su fale mu, imu bvron sa fane.

25 N maa koole inumu gyii mu, n nyi fee n biti n baa n bu to, ke n kyaga su kyina ye fane kpini, ke i kpiya fane ansi to, ke fane nkolo i fuuli fane kkoole-gyii to.

26 Saamu, me kibila ba kyina fane ase mu, bola me su mu, fane ansi ii biti i gyii Krisito Yesu to tii su.

27 Nu kuto mu nii ki tiri i gye fees, fan yeges fane kakyna to awaasa imaa asin danbirasa lu Yesu Krisito su kanan mu nii i kaapu mu, i waa kuvkulon. Saamu n kan bu fane ase oo, n man bu fane ase oo, n biti n nu fee fan yile to kenken kono kuvlon to, nii fan su nfere kuvlon fen payi ansi lu asin danbirasa mu kkoole-gyii su.

28 Nu n biti n bila nu ye fan man sile fane dun ana okpa kumaa su. Nii inumu ii biti i kaapu bamu fee bee biti ba wu muuri, ke fane bire fan nye kamolige, lu fee lbwaare ii yeges nii inumu i ba kanin.

29 Lu fee man gye ye lbwaare sa fane okpa ye fan ba koole Krisito gyii nkun, amaa awurufo kigyii lu mu su gbaa tii su.

30 Nbunbui fan ba tii me su kolu mu to, fee kanan mu nii fan daa kyina wu n maa ko mu, kanin kolu kuvlon manja nii n san n ko fale.

2

Fan biya n-yii kase fee Krisito

1 Fes nii fane abaa i man yoo lu fan maa bu Krisito to su mu, nii kebiti mu nii o su sa fane su nii fane nkolo ii fuuli fane mu, nii fan naa lbwaare Kayaayu mu fan su kono kuvlon mu, nii fan su kebiti ye kuvwee kuwu sa abaa mu,

2 Kanin bire fan yeges nii mi ansi i gyii naa lowe kyekyee, fee fan maa su nfere kuvlon ye kebiti kuvlon ye nii fan yile kuto kuvlon su.

3 Fan man waa kuto ku biti fane nkun lees abee fan waa fane n-yii alala-sin to, amaa fan biya fane n-yii kase, ke fan fe nfere fee fane birisa ana ba kyo fane.

4 Fane okumaa nimu o man kui biti kuto mu nii kui kye mu nkun to, amaa kuto mu nii kui kye okumaa nimu to.

- 5** I dagaa fane nfëere u baa i du fee Krisito Yesu lee mu.
- 6** Krisito maa gye lbwaare kedubi fale gbaa mu,
o man yile kumu su kitaa to fee maa lbwaare ba gye kyeekeye.
- 7** Amaa o waa mu n-yii fee o man gye sehn,
nu o waa mu n-yii kinye,
nu o be biliyi nyimisa, nu ba wu mu maa gye nyimisa,
- 8** o biya mu n-yii kase nye kusun-nu sa lbwaare naa fuu lewu to,
halu oyu laasa su lewu.
- 9** Lii inimus su mu lbwaare kusaa mu naa kyuna svsu opula kpare,
nu o sa mu kitu mu nu ki kyoo atu kpini,
- 10** ke nyimisa ye kuto kumaa mu nu ki bu svsu ye kase su ye kamande to kpini,
ba muuja sun Yesu kitu,
- 11** ke okumaa numu o bugi kono lee towe ye, Yesu Krisito i gye Onyiripe
mu,
ke bonyaa o baa o gye Ose lbwaare lee.

*Fan yalige fee akyikpebi
dulinyaa to*

12 Imu su me kyemine ana danbirasa, fee kanan mu nu n bu fane ase
nu fan nu sa me sanja kumaa mu, halu nu n man bu fane ase gbaa mu,
fan waa kanin tii su gaa. Fan taa beeerees sa lbwaare ke fan sile mu ke fan
sun kamolige mu nu fan nye mu kusun naa lówe.

13 Lii fee lbwaare i gye omu nu ee waa kusun fane to sanja kumaa, nu
ee yegé nu fen waa mu koko lo biti ye kuto mu nu o yile su.

14 Kuto kumaa mu nu fen waa mu, fan man kolite abee fan gyii abaa
umcore.

15 Saamu fane n-yii i mee nye asun pwisa ye ineesi ikv, yegé fan gye
lbwaare mu-bii ana mu nu fan man su alibi kv, nu fan su fan te ye nfëere
libi wuya ana ye asun libi awaapu. Nu i dagaa fan maa yalige su bamu
to fee akyikpebi mu nu i bu svsu u yalige mu,

16 fee fan maa su asun mu nu i sa nkpa fen sa bamu fale. Nu fan kan
waa kanin mu, ii biti i yegé ke n nye kaapu me n-yii kaké mu nu Krisito
ii biti o bwii ba mu, ke i kaapu fee me kíkpan n-yii ye kipayi ansi waa
kusun fane to mu, i man waa kiyani.

17 Fane kíkoole Onyiripe mu gyii ye kusun sa mu mu, du nin fee saraga
sa mu, halu nu bee biti ba kyeege me nkalan wurige tii waa saraga mu
su, ii biti i waa me okon gaa ke n maa fane ansi i gyii.

18 Imu su i dagaa fane gbaa fane i waa fane okon, ke maa fane ansi i
gyii.

*Poco sun Timoti maa
Epafuroditu kpee Filipi
abi ase*

19 Nu i gye Onyiripe Yesu kebiti to mu, n su tamaa fee i mee ye i kyeeerees
n biti n sun Timoti fane ase, ke n nye nu fane su ke me koko lo o nye de
me.

20 N man bila n su oku fee mu, nu fane kibaabuto asin i tiri mu.

21 Lii fee asansa mu kpini bamu lee nkun nu bee biti, man gye imu nu
i gye Yesu Krisito lee.

22 Amaa fane gbaa-gbaa fan nyi kanan mu nu Timoti lee mu daa kaapu,
lu fee o tii me su nu an sun asin danbirasa kusun mu, fee osé ye obii.

23 Imu su, n su tamaa fee nii n dan nye wu kanan mu nii ii kpee su u sa me mu, n biti n sun mu fane ase.

24 Nii n su tamaa Ḷonyiripe to fee, i mae ye i kyeeere n gbaa-gbaa me n biti n ba fane ase.

25 Amaa n fe nfeere fee ii tiri fee, n bwii sun ane bürisa Epafuroditu fane ase. N maa mu an buuga an waa kusun, nii an ko an kun asin danbürasa fane ase. Nii mu i bila o gyee fane kaboo mu nii fan sun, nii o ba kye me to imu nii i tiri me mu.

26 I gyugyuu mu ye o wu fane kpini, nii mu kokolo ki nyita mu, lui fee fan maa nu ye ee lo su mu.

27 I gyee kesintin fee o lo, halii i san gberere o wu. Amaa Ibwaaree wu mu kuwhee nii man gyee mu nkun, amaa ye ngbaa me, nii o yeghe nii n man boota to tii su.

28 Imu su i gyugyuu me gaa fee n sun mu fane ase. Saamu, nii fan kan bula wu mu mu, ke i waa fane okon tii su, ke me kiboota to mu i lwe.

29 Imu su fan taa kensi-gyee kooole mu abaa anyo fee maa gyee fane bürisa okooole-gyipu Ḷonyiripe Yesu to mu. Fan taa beere sa asa fee mu kudubi,

30 lui fee i san gberere o wu kpali Krisito kusun mu su, nii o taa mu nkpa taga apu, kye me to lui nkyeto mu nii fan man taale kye me to mu.

3

Kibii Krisito i biya ikpa kigyiigi Ibwaare ase

1 Me-daa ana ye mi-supu ana, imu nii i san mu i gyee ye, fane ansi i gyee lui fan maa waa kuvkulon ye Ḷonyiripe Yesu su mu! Nii i man gyee asin toorcoosa sa me fee n maa bila n kyurco ato kuvlon manja n sa fane, amaa i gyee nkyeto sa fane nii.

2 Fan kui ye oadan lui asa mu nii be du fee igyoono nii ba gyee alibi awaapu, nii ba yile kayuu-wule* kitin su.

3 Liu fee ane mu nii an bøla Ibwaaree Kayaayu mu su an sun mu, nii an kaapu ane n-yii lui ane kiwaa kuvkulon ye Krisito Yesu su mu, ane nii ba tuee iduu kesintin to mu. Nii a man taa ane n-yii tuu kayuu-wule kitin su.

4 Naafco ngbaa me n su okpa n taa me n-yii tuu kanin awaasa su.

Nii oku kan ee fe nfeere fee o su okpa o taa mu n-yii tuu kayuu-wule kitin su mu, naafco me i su okpa n kyo mu.

5 Ba tin me oduu kake buruwaspoo, nii n gyee Isirayi obii nii, nii n lui Bengyamin kebuno, nii n gyee Hibriwu obii gbaa-gbaa, nii taa lui nbara mu kibuu su mu, n kyina n gyee Farasii nii,

6 nii lui me n-yii kikpan Gyiwu kabwaare-sun to mu, n nyanla Krisito kubu-kubu mu, nii lui oku kinye ikpa kigyiigi lui Gyiwu nbara mu kibuu su mu, n man su kilibi imu to.

7 Amaa kuto kumaa mu nii n daa kui fee i gyee tono sa me mu, nbiunbuu biree lui Yesu Krisito su mu, i man bila i gyee sehn me ase.

8 Man gyee imu nkun, kuto kumaa nimu gyee me ase fee ato foysa, lui fee imu nii i gyee ato kpare sa me mu, i gyee n ba bu Me-Nyiripe Yesu Krisito. Liu Krisito su mu n pan kuto kumaa, nii n kui imu fee kigyaakpa su ato, ke n nye-nye Krisito.

9 Saamu, n waa kuvkulon ye mu kakpaa, yeghe n man bila n su n gbaa-gbaa me ikpa kikyiigi lui nbara mu kibuu su, amaa ikpa kikyiigi mu nii i bøla

* 3:2 3:2 Kayuu-wule kitin i yile sa iduu kitin.

kikoole Krisito gyii su. Nu i kpa kikyiigi nimu, mu nu i lu lbwaare ase mu, gyan kikoole-gyii su nii.

10 Nu kuto mu nu n biti i gye fee, n baa n nyi Krisito ye mu kelewu kyinji olon mu, ke n gyii mu awurufo mu iku, ke n ba waa fee n wu buga ye mu,

11 saamu i waa nene lbwaare i nyi kyinji ngbaa me lu alewupu to, ba nkpa to.

Poɔli kikpan n-yii kabwaare-sun to

12 N mœe kaapu nii fee n tee nyi imu abee n tee wula waa kyeekeye naa lœwe. Amaa n kpan me n-yii ke n kitaa kuto mu nu Krisito Yesu tu me waa mu lee mu to.

13 Me-daa ana ye mi-supu ana, n mœe fe nfœere fee me kibaa tee kitaa imu. Amaa kuto kulan mu nu n waa mu i gye fee, kuto kumaa mu nu ki wula kyon me kamaa mu, n tan kimu su, ke n waa aniya fuv kuto mu nu ki de mi ansi to mu.

14 Imu su n kpan me n-yii nii n sile ntintin naa lœwe, ke n nyi-nye nkpa kakée mu nu lbwaare bœla Krisito Yesu su tu asa mu.

15 Nu ane mu nu an dan kikoole-gyili mu to mu kpini, i dagaa a maa su nfœere kulan nimu. Amaa nu fane akyu bee kan bee fe nfœere mu nu i kwii mu, lbwaare ii biti o lee imu gbaa kase sa fane.

16 Nu kuto mu nu ki tiri i gye fee, fan yegé a kitaa kikaapu mu nu an wala nyi mu nkun.

17 Me-daa ana ye mi-supu ana, fan kase me awaasa to, ke fan peesé bamu nu ba te kakyina mu nu an kaapu to yila sa fane mu.

18 Lu fee kanan mu nu n wula towe fane, nu nbunbu n bila n towe imu ye ansikyu gbaa, ye asa gaalaagaa bamu kakyina to du nii fee ba maa kisi Krisito kelewu oyu laasa mu su asin.

19 Asa animu bire, bamu kala ana bee biti ba muuri, nu bamu ito nu bee sun, nu bamu ipeeli-sun to nu bee kusaa bamu n-yii. Nu bamu nfœere i gyan dulinyaa ato wole nkun su nii.

20 Amaa aneene bire, ane aye bu svsv nii. Nu i gyvgvyv ane an gyoo ane Omoligepu, Onyiripe Yesu Krisito mu nu ee biti o lu tutu ba mu.

21 Nu o kan ba mu, ee biti o kyeege ane n-yii-wole mu nu ii wu fale, ke o waa imu fee mu gbaa-gbaa kayu-wole mu nu ki su bonyaa mu. Olon mu nu o su nu ee taale ee yegé kuto kumaa ki baa ki bu mu kase mu, nu ee biti o taa waa kanin.

4

1 Imu su me-daa ana ye mi-supu ana mu nu n biti fane asin gaa mu, n biti kuwu fane. Fane su nu mi ansi i gyii nu n nyi kitu. Me kyemine ana danbirasa, fan yile Onyiripe mu to kenken kanin.

Asin kaapusa laalaalwe

2 N kule Yuwodiya maa Sintike fee ba maa gye Onyiripe asa fale su mu, ba towe kyula abaa.

3 Nu n kule ngbaa fu me birisa kusun owaapu kesintin to,* fee fu kyel kanin akyu anyo mu to. Lu fee ba kyel me to asin danbirasa kusun mu ki yelge to. Akyu nimu maa Kelementi ye me tomaa ana asunpu kpini mu nu bamu atu i bu lbwaare nkpa owole mu to mu, ba kyel me to gaa.

* 4:3 4:3 "Kusun owaapu kensintin to" yila sa oku kitu mu nu ki gye Sisigu.

4 Fan yegē fane ansi i gyii saja kumaa, fee fan maa gye Ḍnyiripē lee mu, n bila n pila to ye, fan yegē fane ansi i gyii!

5 Fan yegē okumaa o wu fane kanan mu nii fen du bwahn. Lui fee Ḍnyiripē kuba mu ki tiri to.

6 Fan man yiyee lui kuto ku su, amaa kuto kumaa to mu, fen kule kabwaare kole fwaala lbwaare ke fen taa fane asin tirisa kpini tuu mu ansi to.

7 Saamu, lbwaare ii biti o sa fane mu kayi yuuli gaa mu nii nyimisa mēe taale nu kase, ke ki kun fane nkolo ye fane nfēere fee fan maa koole Krisito Yesu gyii mu.

8 Me-daa ana ye mi-supu ana, me asin laalaalwē i gye ye, fan yegē fane nfēere i baa i gyan kuto mu nii ki gye kesintin su, ye kuto mu nii ki su beerees, ye kuto mu nii ki de okpa, ye kuto mu nii ki man su ineesi, ye kuto mu nii ki su kebiti, ye kuto mu nii ansi ii gyii su. Nii kuto ku ki kan ki buroñ gaa abee ki su kiyin mu, fale ato inimu nii fen fe imu nfēere.

9 Fan waa kuto kumaa mu nii fan bila abee fan nyē lui me ase, abee fan nu abee fan wu n maa waa, ke lbwaare kayi yuuli wuya mu o baa o bu fane ase.

Pœeli afwaala lui nkœe mu sv

10 Lui n maa gye Ḍnyiripē lee su mu, mi ansi i gyii gaa, fee nbirubui nimu bire fan bila kaapu fee me asin i tiri fane. Nii kesintin to n nyi me asin i maa tiri fane, amaa okpa nii fan man nyē ke fan kaapu fee me asin i tiri fane.

11 Man gye ye me n-yii i kitaa me su nii n tōwe kanin, lui fee n bila okpa kumaa su fee imu nii n su mu i kukwe me.

12 Nii n nyi kuto mu nii ki tiri kakyina to, nii n bila n nyi kuto mu nii kanye kukyo to gbaa du. N bila imu okpa kumaa su, imu su saja kumaa ye katün kumaa imu nii n su mu i kukwe me. Halui n nyē gyii ñme abee n naa akun, halui n su naa bansu abee n man su gbaa mu i kukwe me.

13 N taale waa kuto kumaa nimu lui ɔlon mu nii Krisito u sa me mu su.

14 Amaa fan waa kusun gaa fee fan maa kye me to saja mu nii n bu awurufo to mu.

15 Fane Filipi abi gbaa fan nyi danbirasa fee, saja mu nii n piili asin danbirasa katōwe Masedoniya osuwule su, nii n lui fane ase toto mu, Krisito kubu ku man kœe me afulee lui kusee mu nii ba nyē mu su, amœœ fane nkun.

16 Halui saja mu nii n bu Tesalonika kade to nii i tiri me mu, fan kye me to afulee ilui kananku.

17 Man gye fee nkœe nii n dan n kui n biti lui fane ase su nii n tōwe kanin, amaa n biti fee lbwaare o taa agyaga tii fane awaasa danbirasa kukoka mu su.

18 Nii n tee nyē kuto kumaa mu nii ii tiri me mu, halui naa ban kanan mu nii n biti mu gbaa su, lui fee ato mu nii fan taa sa Epafuroditu ye o biya me mu i loo me abaa to. Ato mu i du fee saraga ato liifensa mu nii ba taa lee saraga sa lbwaare, nii o koole imu, nii i bôla mu ansi.

19 Me lbwaare, lui mu ato kpare damante mu to mu, ee biti o sa fane kuto kumaa mu nii kii tiri fane lui fan maa gye Krisito Yesu lee su.

20 Bunyaa o baa o gye ane-Se lbwaare lee kakpaa-kakpaa. Amen.

Afwaala laalaalwē

21 N fwaala lbwaare osa kumaa mu nu o gyε Krisito Yesu lεε mu. Krisito abi mu nu ba bu me ase nfu gbaa bεε fwaala fane.

22 lbwaare asa kpini mu nu ba bu nfu mu bεε fwaala fane, fɔnfɔn bamu nu ba bu Roma abi Owura lala kkpaa su mu.

23 Onyiripe Yesu Krisito kabwaala kι baa kι bu fane kpini ase. Amen!

Ҫwale mu nu Poolı kyurcoo naa sa Kolose abi

Afwaala

1 Me, Poolı mu nu lı Ibwaaare kebiti su nu n ba waa Krisito Yesu osunpu, ye ane birisa Timoti i kyurcoo ҫwale nimu.

2 An kyurcoo an sa fane Ibwaaare asa, mu nu fan gye ane birisa ana nu fan koole Krisito gyii, nu fan bu Kolose kade to mu.

An kule ane-Se Ibwaaare fee mu kabwaala ye keyuula i baa i bu fane ase.

Poolı afwaala ye kabwaare-kule

3 Saňa kumaa nu an kule kabwaare kule an sa fane mu, an fwaala Ibwaaare, ane-Nyuripe Yesu Krisito Mu-Se.

4 Lı fee an nu kanan mu nu fan koole Krisito Yesu gyii, ye kebiti mu nu fan su sa Ibwaaare asa kpini mu.

5 Saňa mu nu kesintin asin mu nu i gye asin danbirasa mu gyankpaa ba fane ase mu, fan nu tamaa mu nu i su. Imu su fane kikooles-gyii ye kebiti mu gyan kanın tamaa, mu nu Ibwaaare taa yıla sa fane susu.

6 Dulinya nimu kpini to mu, asin danbirasa mu i soyi abi, yegę i yelige fee kanan mu nu i waa fane to, lı kake mu nu fan nu asin danbirasa mu, nu fan nu Ibwaaare kabwaala mu kase kesintin to.

7 Epafarasi, ane birisa Krisito kiyaaſeles kesintin to mu, i ba yile ane ayaa to towé fane Ibwaaare kabwaala mu asin,

8 nu mu i towé ane kebiti mu nu Ibwaaare Kayaayu mu sa fane.

9 Lı inumu su, lı kake mu nu an nu fane su mu, a man yegę kikule Ibwaaare sa fane. An kule Ibwaaare ye o sa fane kanyaasın ye kase kunu bôla Kayaayu mu su, ke i yegę fan taale bu mu kebiti mu.

10 Nu an kule Ibwaaare kanın nin ke i yegę fan kyuna kakyna mu nu Nyiripe mu ii biti, nu ii gyii mu ansi əkpa kumaa nimu su, ke fane kubaabuto i bîya adanbirasa ke fan dan Ibwaaare kinyi to.

11 An kule Ibwaaare ye o sa fane olon kpare lı mu bonyaa olon mu to, saamu fen nyę-nyę kenyiita ye nkolo yile to. Fan yegę fane ansi i gyii,

12 ke fan taa afwaala sa Ibwaaare mu nu o yegę nu fan dagaa mu kuwura-gyii kijmanjesa mu to npatiye mu nu o su ee sa mu asa mu.

13 Lı fee mu i molige ane lı kitentenbiri olon mu to, nu o taa ane ba mu-Bii bitisa mu kuwura-gyii to.

14 Mu i molige ane, nu Ibwaaare taa ane alibi kees ane.

Krisito kyɔ kuto kumaa nimu

15 Ibwaaare mu nu əku man piita wu mu mu, mu kudubi i gye Krisito Yesu, Ibwaaare mu-bii mu, nu o bu to poysi nu Ibwaaare tuu kuto kumaa.

16 Lı fee Ibwaaare bôla mu su nin tuu kuto kumaa, susu ato ye kase su ato, imu nu an wu ye ansi ye imu nu a mœs wu ye ansi, awûragya, ye n-yaayu libi, ye awuragyipu ye alulunpo. Mu su nu Ibwaaare bôla tuu kuto kumaa, nu o taa imu kpini waa mu abaa to.

17 O bu to poysi nu Ibwaaare tuu kuto kumaa nimu, nu mu kipire su nu kuto kumaa ki bu to kyeekyee.

18 Nii mu i gye kumu sa mu kubu mu kpini, fee kanan mu nii kumu gye sa kayii-wule mu. Nii mu i yegé nii kayii-wule mu su nkpa, ye ḡyankpaapu mu nii o kyinji li lewu to, ke e baa o gye ḡyankpaapu kuto kumaa nii mu to.

19 Li fee i gye Ibwaaree kipire nii fee mu kedubi mu kpini i baa i bu mu-bii mu to.

20 Mu-Bii Yesu kelewu oyu laasa mu su, ye nkalan mu nii o kyeege mu su, nii Ibwaaree bɔla su taa lɔŋɔ sɔsu ye kase su atɔ mu kpini ye mu nsana.

21 Saŋa ku to mu, naafɔɔ fane kamaa nii fan taa kaapu Ibwaaree, nii lii fane alibi su mu fan kisi mu fane nkɔlo to.

22 Amaa nbιnbi bire, Ibwaaree bɔla Krisito mu nii o be biliŋi nyimisa nii o wu mu su, lɔŋɔ fanaa mu nsana. O waa inimur ke fan ba waa asa kyirekyire, yegé fan man su ineesi ye asin pwisa ku Ibwaaree ase,

23 nii fan kan kyaga su koole Krisito gyii, nii fan yile to kenken nii fan man kyeege li tamaa mu nii fan su lii asin danbirasa mu to mu. Asin danbirasa maya nii fan nu, nii ba towe sa osa kumaa nii mu kase su, nii me, Pɔɔli n baa n gye kusun mu osunpu fale.

Pɔɔli kusun sa Krisito kubu mu

24 Nbιnbi mi ansi i gyii fee n man gyii aworufɔ sa fane. Li fee me aworufɔ to mu, ngbaa me n wu Krisito aworufɔ mu nii i san mu sa mu asa, mu nii ba gye mu kubu kpini mu.

25 Ibwaaree waa me Krisito kubu mu kyaafɔle, nii o sun me ye n ba waa mu kusun. Kusun mu i gye ye n lee mu asin mu kpini kase sa fane.

26 Asin baalasa mu nii Ibwaaree man lee inimur ifuli sa didaa abi, amaa nbιnbi bire o lee imu kaapu mu asa.

27 I gye Ibwaaree kipire to fee o lee asin baalasa mu nii i gye bunyaa asin mu kaapu ndendemande asa kpini. Asin baalasa mu i gye ye Krisito maa bu fane to mu, fan su tamaa ye bunyaa lii Ibwaaree ase.

28 An taa kanyaasin mu nii Ibwaaree sa ane mu an towe abwaaresin, nii an da ɔkumaa nii mu kumu to, yegé an kaapu ɔkumaa nii mu ke a taa mu waa Ibwaaree abaa to fee o nyε dan kikɔole Krisito gyii mu to kyeekeye.

29 Inimur su nii n taa ɔlɔn mu nii Krisito sa me nii ii sun kusun me to mu, n kpan me n-yii n sun mu.

2

1 N biti fan wu kanan mu nii n moɔ me n-yii gaa n sa fane, ye bamu nii ba bu Lawodisiya kade to ye bamu nii ba man piuta wu me ye ansi mu.

2 N waa inimur ke i waa fane kpini ɔlɔn to, ke fan taa kebiti waa kono kulɔn. Fale su mu, fen biti fan nu asin kumaa nii mu kyeekeye naa lɔwε, ke i yegé fan bui Ibwaaree asin baalasa mu, inimur i gye Krisito gbaa-gbaa mu.

3 Mu nkɔn to nii kanyaasin ye kinyi lii Ibwaaree su kpini baala.

4 N towe fane inimur nii ke ɔku o man nyε taa kono to kon asin pɔpwε ku ba pina fane.

5 Halu n maa man bu fane ase fale gbaa mu, me nfεere i gyan fane su, nii i waa me ɔkon n maa nu fee fen waa inimur nii i dagaa, nii fen su kikɔole Krisito gyii mu to kenken.

Krisito to nii an nyε ane n-yii

6 Imu su, fee fan maa tee koole Krisito Yesu fee mu i gye fane-Nyiripe mu, fan kyina ye mu kanin.

7 Ke fan nye ilin yle mu to ke fan dan, ke fane kikoole-gyii Krisito to mu i waa olun tii su fee kanan mu nii ba kaapu fane mu. Ke fan taa afwaala sa lbwaare gaa.

8 Fan baa fan da su ke fan man yegé akv ba taa nyimisa kanyaasin ye antijesa pina fane biliñi bamu anye. Lii fee bamu kikaapu mu gyé anaana-to ye dulinyaa nimu to n-yaayu libi lee nin, nii i man li Krisito ase.

9 Lii fee Krisito Yesu to nii lbwaare laalaamu mu kpini bu,

10 nii fan naa Krisito kiwaa kókulon su mu, fan nye mu nkpa nimu lówe kyéekyé. Mu i gyé kumu sa awura ye alunpu kpini.

11 Fan naa Krisito kiwaa kókulon su mu, i waa nin fee Krisito maa tiñe fane iduu mu, nii man gyé nyimisa i taa abaa tiñe fane. Krisito kitjé fane iduu mu, i kaapu nin fee o lee fane lii alibi olun mu nii i bu fane nkólo to mu.

12 Ba maa gyee fane lbwaare kekyugyee mu, i du nin fee ba maa pulu fane tii Krisito su, nii ba bila kyinji fane tii mu su ba nkpa to mu. Lii fee fan kóole lbwaare olun mu nii o taa kyinji mu ba nkpa to mu gyii.

13 Fan kyuna fan du nin fee alewupu mu lbwaare ase lii fane alibi, ye fane kíman buu lbwaare nbara su. Amaa lbwaare kyinji fane tii Krisito su ba nkpa to. Nii lbwaare taa ane alibi kpini kée ane,

14 nii o kpayi kópwé mu nii ba kyorco yila lii ane kíman buu nbara mu su mu. O lee imu nii i du nin fee ba da imu tii Krisito su mata oyu laasa mu su.

15 Nii lbwaare bóla Krisito kelewu oyu laasa mu kóole n-yaayu libi ye alunpu mu olun kpini, nii o ñaabaa bamu sakyo to kaapu fee o gyii bamu su.

16 Imu su fan man yegé okv o bun fane kópwé lii ato mu nii fen gyii abee fen nuu mu su, abee fan maa mee gyii kesu kono ku ye óbwaayi pupwé kake gyankpaasa abee Gyiwu abi kake fúutesa ake kensi-gyii.

17 Inimu i gyé sinkaala sa ato gbaa-gbaa mu nii ii biti i ba mu. Nii ato gbaa-gbaa maña i gyé Krisito nin.

18 Imu su fan man kan yegé okv o bun fane kópwé tówe ye fan man dagaa kókóka mu, lii fan maa man biya fane n-yi kase nii fan mee sun lbwaare nboó fee mu mu. Kanin osa maña ii tówe ye o nye ansi su kileekaapu mu, amaa nyimisa nféere nii o su ee waa alala-sin kanin.

19 Nii o man bila taa mu n-yi tii Krisito mu nii o gyé kumu mu sa kayu-wóle mu kpini. Nii Krisito ii yegé nii kayu-wóle mu kpini ku nye olun, ikyini ye ikyagakpa mu kpini buga kítaa abaa, nii ii dan kanan mu nii lbwaare ii biti.

20 Lii fan maa wu tii Krisito su nii fan barige fane n-yi lii dulinyaa nimu ato kaapusa to fale mu, miné i waa su nii fan san fan bu kakyna didaa mu to nii fan buu imu ikpa?

21 Kanin akaapusa mu akv i gyé ye, "Fan man kutaa kínumu to! Fan man gyii inímu! Fan man mata inímu!"

22 Ató kisisa mu kpini ii biti i ba kyón. Lii fee i gyé dulinyaa nimu to asa kikaapu nin.

23 Kanin nbara mu du nin fee kanyaasin maa bu imu to mu, fee kanan mu nii bee kpan bamu n-yi bee waa fee ba maa sun lbwaare nboó gaa mu, nii bee pina ye bee biya bamu n-yi kase, nii bee waa bamu kayu-wóle awurúfo. Amaa inímu kpini mées kye bamu to ke ba yegé alibi kiwaa.

3

*Krisito abuupu kakyina
to nbara*

¹ Lui Ibwaare maa kyinji fane tii Krisito su ba nkpa to su mu, fan taa fane nkolo gyaga svsv ato su, katin mu nii Krisito te kuwura-gya su Ibwaare gyisa* su mu.

² Fan taa fane nfere gyaga svsv ato su, man gye kase su ato su.

³ Lui fee fan wu sa fane kakyina didaa mu, nii nbunbu fane nkpa i baala tii Krisito su Ibwaare ase.

⁴ Nu Krisito mu nii o gye fane nkpa kan lui ifuli mu, fane gbaa fane fen biti fan lui ifuli ye mu bonyaa mu.

⁵ Imu su fan lee fane n-yu lui kase su kibaabuto libi kumaa numu to, fee abawole kebiti, ye agyaga-sin, ye kanyin ye kakyi biti kayelige, ye onsi-payi libi, ye me nkun n nye mu nii o gye kusun idakpa mu.

⁶ Lui inumu su mu Ibwaare agbu lala mu i bu okpa u ba.[†]

⁷ Naafco kanin nii fan kyina fen waa, nii alibi mu ii gyii fane su.

⁸ Amaa nbunbu bire, n towe fane ye fan lee fane n-yu lui fale ato numu kpini to, fee agbu ye agbu libi, ye kekisi ye nyimisa kitu-nyita ye ntowey gya mu nii u lui fane nno to.

⁹ Fan man tun antijesa sa abaa, lui fan maa lee fane kibaabuto didaa ye imu awaasa libi tuu mu.

¹⁰ Nbunbu ane okumaa numu biliyi nyimisa pupwe nin, nii fan baa fan du fee fane otvuru Ibwaare mu, ke fan ba bu mu danbirasa.

¹¹ Lui kibaabuto pupwe numu su mu, i man bila i tiri fee oku gye Giriki obii‡ abee Gyiwu obii, abee bamu nii ba tun iduu abee bamu nii ba man tun iduu. I man tiri fee oku gye ofo kyilim abee oku ansi i man bugi, abee oku gye kinye abee oku man gye kinye, amaa imu nii i tiri mu i gye ye Krisito i gye koto kumaa, nii mu i bu akoole-gyipu kpini to.

¹² Kanin su fee Ibwaare maa tu fane ba waa mu asa kyirekyire, nii o su kebiti sa fane mu, fan taa kuwes kuwu, ye kidanbirasa kiwaa, ye n-yu kase kibya, ye bwahn kiwaa ye kenyiita bun fee kaale.

¹³ Nu fane birisa kan waa fane alibi mu, fan kpala imu su, ke fan taa alibi kee abaa. Fan taa kee fee kanan mu nii Onyiripe taa kee fane mu.

¹⁴ Nu inumu kpini kumu i gye kinye kebiti sa abaa, kumu u bunte imu kpini buga waa kono kulan kyeekeyee.

¹⁵ Lui fan maa gye kayi-wole kulan abi su mu, Ibwaare tu fane ba waa Krisito keyuula mu to. Imu su fan yeghe keyuula mu ki gyii kuwura fane nkolo to. Fan taa afwaala sa Ibwaare.

¹⁶ Fan yeghe Krisito asin mu i kyina fane to gaa. Fan taa kanyaasin kaapu abaa ke fan da abaa amu to. Fan taa Asinkyan yilasa mu ilon ye abwaaresin ilon ye Kayaayu kuleekaapu ilon fwaala Ibwaare lui fane nkolo to.

¹⁷ Nu koto kumaa mu nii fen waa abee fen towe mu, fan waa imu kpini Onyiripe Yesu kitu to su, ke fan bola mu su taa afwaala sa Ose Ibwaare.

Krisito abuupu kikpaara su nbara

* ^{3:1 3:1} Ibwaare gyisa su u kaapu mu bonyaa ye mu olon opula. † ^{3:6 3:6} Agbu lala mu u ba bamu nii be mee nu Ibwaare ase mu su. ‡ ^{3:11 3:11} Giriki obii i gye okumaa mu nii o man gye Gyiwu obii mu.

18 Akyu-kilipu, fan bıya fane n-yıı kase sa fane-kuli ana, kanın i dagaa Krisito ɔkyu maa waa.

19 Anyin-kilipu, fan nyę kebiti sa fane-ka ana ke fan man ŋmanyan bamu.

20 Nbii, fan nu sa fane akvugerepü kuto kumaa nımu to, lı fee ınimu ii gyii ɔnyırıre Yesu mu ansi.

21 Akvugepü fan man waa fane-bii ana agbu, man gyę kanın bamu abaa ii biti i yoo.

22 Anye, fan nu sa fane-nyırıre ana mu nıı ba bu kase su nfü mu kuto kumaa nımu to. Man gyę saja mu nıı bamu ansi i gyan fane su mu nkun nıı fan waa, ke fan nyę kumaa kuwu lı bamu ase. Amaa fan nu sa bamu kesintin to lı fane nkolo to, lı ɔnyırıre mu beerees su.

23 Kuto kumaa mu nıı fen waa mu, fan taa fane nkolo kpini waa ımu fee fan maa waa ımu fen sa ɔnyırıre mu, nıı man gyę asa,

24 fee fan nyi fan maa biti fan nyę kükoka mu nıı ɔnyırıre taa yıla mu asa mu. Lı fee Krisito i gyę ɔnyırıre gbaa-gbaa mu nıı fen sun mu.

25 Okumaa mu nıı o waa alibi mu alibi kükoka nıı ee biti o nyę, lı fee lbwaare man su nmeege to.

4

1 Kase su anyırıre, fan kui fane anye su kanan mu nıı i dagaa nıı i buron, lı fee fane gbaa fane fan nyi fan maa su ɔnyırıre susu.

Asın kaapusa mu nıı i tii su

2 Fan nyę saja sa kabwaare-kule saja kumaa, ke fan baa fan da su kabwaare-kule to, ke fan taa afwaala sa lbwaare.

3 Ke fan kule kabwaare-kule sa ane gbaa-gbaa ane fee, lbwaare o bugi ɔkpa sa mu asın mu kitowę, ke a nyę ɔkpa tówe asın baalasa lı Krisito su, ımu su nıı n tii obu fale.

4 Fan kule kabwaare-kule fee n taale n bugi to n tówe asın mu kyeekeyeε fee kanan mu nıı i dagaa fee n tówe mu.

5 Fan bıı kanyaasin lı kanan mu nıı fan kyuna ye bamu nıı ba man gyę Krisito abuupu mu, nıı ɔkpa ku kan bugi sa fane ye fan tówe bamu Krisito asın mu, fan tówe ımu sa bamu.

6 Fan yęge fane ntówe i baa i bukón fee nföle, ke fan bıı kanan mu nıı fan lee kono sa okumaa mu nıı o taase fane asın mu.

Afwaala laalaalvwę

7 Anı birisa Tikiku danbirasa mu nıı o gyę kesintin obuupu ye kuyaaföle ɔnyırıre kusun to mu, ii biti o ba tówe fane kanan mu nıı n du nfü.

8 Inimu su nıı n sun mu fane ase, ke fan nyę bıı kanan mu nıı an du nfü, ke o be tówe saje fane nkolo to.

9 Maa anı birisa danbirasa Krisito ɔkoole-gyipü Onesimu mu nıı o gyę fane aye obii mu, nıı n sun mu fane ase. Bamu ii biti ba tówe fane asın mu nıı ii kpee su nfü kpini.

10 Me birisa Arisitako mu nıı o bu me ase obu tiisa to mu u fwaala fane. Kanın nıı Banabasi mu-supu Maki gbaa u fwaala fane. N wıla tówe fane ye nıı o kan ba fane ase mu, fan kui mu su danbirasa.

11 Gyosuwa mu nıı ba bıla bee tu mu ye Gyusitusi mu gbaa u fwaala fane. Bamu nkun i gyę Gyiwu abi mu nıı ba tii me birisa ana su, nıı ba gyę lbwaare kuwura-gyii mu to asunsunpu, nıı ba kye me to ye ɔdan.

12 Epafarasi mu nii የ gye fane aye abi nii የ gye Yesu Krisito kuyaafole mu u fwaala fane. Saja kumaa nimu ee kule lbwaare gaa ee sa fane fee, የ waa fane ke fan yle to kenken, ke fan dan ke fane Krisito kukoole-gyii i nye ilin gaa, ke fan waa lbwaare kebiti su.

13 Ngbaagbaa me n nyi kanan mu nii Epafarasi taa fane asin ye Lawodisiya abi ye Hirapoli abi asin waa mu asin tirisa, nii ee wu fane lewu.

14 Ane kyemine danbirasa Luka mu nii የ gye ጽkyερυ* mu, ye Demasi bεε fwaala fane.

15 Ngbaa me n fwaala ane burisa ana mu nii ba bu Lawodisiya mu, ye ምkyu Nimfa ye Krisito kubu mu nii bee gyanje mu aye mu.

16 Nii ba kan kale መwile nimu sa fane lōwe mu, fan kii su ke ba kale መwile manja sa Krisito kubu mu nii ki bu Lawodisiya kade to mu gbaa, ke fane gbaa fane fan kale መwile mu nii n kyvrc̥ naa sa Lawodisiya abi mu.

17 Fan tōwe Akipusi ye, “Kii su ke fu lōwe kusun mu nii fu nye li ደnyiripe ase mu.”

18 Me Pooch i taa me gbaa-gbaa me kibaa kyvrc̥ afwaala nimu n sa fane. Fan man tan su fee n san n bu obu kitii to. lbwaare የ bwaala fane.

* **4:14 4:14** ጽkyεրυ nfu u kaaru ye esa manja gye dəkita nii.

Ɔwulé gyankpaasa mu nii Poɔlì kyørcø naa sa Tesalonika abi

1 Me Poɔlì maa Silasi ye Timoti i kyørcø Ɔwulé nñmu an sa fane Krisito abi kubu mu nii fan bu Tesalonika mu, nii fan gye Ɔse lbwaare ye Ɔnyiripø Yesu Krisito asa mu. Ibwaare kabwaala ye kayu-yuuli ki baa ki bu fane asæ.

Tesalonika abi kikoole-gyii ye bamu kusun danbirasa

2 Sanja kumaa an fwaala Ibwaare lu fane su, nii an nyinji fane kpini su ane kabwaare-kule to.

3 Ane kabwaare-kule sa Ibwaare mu nii o gye ane-Se mu, an nyinji fane su kanan mu nii fan sun kusun lu fane kikoole-gyii to, ye kebiti mu nii fan taa waa kusun bułansa, ye kanan mu nii fan nye kokolo yile to lu tamaa mu nii fan su ane-Nyiripø Yesu Krisito to mu.

4 Ane-daa ana ye ane-supu ana, an nyi fee Ibwaare kebiti su nii o lee fane waa mu lee.

5 Lu fee an man taa asin danbirasa mu ba towe sa fane kono to nkun nñ. Amaa an ba towe fane asin mu ye Kayaayu Kyirekyire mu ɔlon to, nii i yegé nii fan koole asin mu gyii ye i gye kesintin. Nii fan wu kakyna danbirasa mu nii an kyuna ye fane, ke i kyé fane to.

6 Fan kase ane ye Ɔnyiripø mu awaasa to, imu su halu awurufø mu nii fan bu imu to gbaa mu, fan koole asin mu ye kensi-gyii mu nii Kayaayu Kyirekyire mu sa fane mu.

7 Imu su akoole-gyipu mu nii ba bu Masedoniya ye Akiya mu kpini bee kui fane awaasa nii bee biula imu.

8 Nii Ɔnyiripø asin mu i man yalage lu fane ase kpee Masedoniya ye Akiya nkun, amaa fane Ibwaare kikoole-gyii asin mu, i yalage kpee katün kumaa nñmu. Kanin su i man daaga fee a bila towe kuto ku lu imu su.

9 Lu fee bamu gbaa-gbaa bamu bee towe kifø kitaa mu nii fan kitaa ane. Bee towe asa kanan mu nii fan kyegé lu ıdakpa kusun to, ba sun Ibwaare mu nii o su nkpa ye kesintin mu.

10 Nii bee towe kanan mu nii fan gyoo Ibwaare Mu-Bii Yesu mu nii o kusaa mu lu lewu to, mu kibwii lu susu ba mu asin. Nii mu ii koole ane lu Ibwaare agbu lala mu nii kii biti ki ba asa su mu.

2

Poɔlì kusun sunsa Tesalonika kade to

1 Ane-daa ana ye ane-supu ana Krisito abuupu, fane gbaa-gbaa fane fen nyi fee ane kiba mu nii an ba fane ase mu man waa kíyan.

2 Poɔlì ke a ba fane ase mu, fen nyi kanan mu Filipi abi ba saale ane nii ba yegé nii an gyii awurufø. Amaa halu ba maa kusun yile ane su gbaa mu, Ibwaare kye ane to nii an nye kokolo yile to, nii an taale towe fane mu asin danbirasa mu.

3 Asin mu nii an towe an kule fane fale mu, an man foyi okpa, nii i man gye nfeere libi ku su, nii i man gye npina asin.

⁴ Amaa Ibwaare *ii* kii wu ane nii *o* taa Asin danbirasa katowé waa ane abaa to. Imu su man gye nyimisa kebiti su nii an waa, amaa kanan mu nii *i* bøla Ibwaare ansi mu. Mu ii nyi ane nkølo to ye ane nfæere.

⁵ Fane gbaa-gbaa fen nyi fee an man taa kono to kon asin towe fane. Nii an man taa sehn baala fane su ke a nye kuto ku lu fane ase. Ibwaare *i* gye ane kesintin ogyipu.

⁶ An man kyina an biti ayin-bi lu asa ase abee fane ase abee øku ase.

Fee kanan mu nii an gye Krisito Asunpu fale mu, naafco an su økpa fee a biliñi kasula fane su,

⁷ amaa an yoo ane n-yii kyina fane ase fee kanan mu nii talapu *ii* yoo mu n-yii ee kii mu-bii ana su mu.

⁸ A maa biti fane asin gaa su mu, man gye Ibwaare Asin danbirasa mu nkøn nii an taa biya fane. Amaa an taa ane n-yii gbaa sa fane tii su, lu fee fan biliñi ane abitipu.

⁹ Me-daa ana ye mi-supu ana, n koole gyii fee fen nyinji kanan mu nii an waa kusun gaa saja mu nii an bu fane ase mu. An waa kusun kakyuwape ye kagyanbwæ an kii ane n-yii su, saja mu nii an towe fane asin danbirasa mu, kanan mu nii a man biliñi kasula fane øku su.

¹⁰ Fane mu nii fan koole Yesu gyii mu, fan naa Ibwaare *i* gye ane kesintin agyipu lu kanan mu nii an kyina fane to, nii an man su ineesi lkv, nii ane ikpa i kyiigi, nii alibi ku man bu ane n-yii su.

¹¹ Lu fee fan nyi kanan mu nii an bila fane økumaa nimu, fee kanan mu nii ose *i* bila mu gbaa-gbaa mu-bii ana mu.

¹² An waa fane aniya to, nii an towe yuula fane nkølo, nii an towe waa fane kanan mu nii fan kyina kakyina danbirasa mu nii *i* bøla Ibwaare ansi. Mu *i* tu fane ba mu kuwura-gyii ye mu bonyaa mu to.

Tesalonika abi mu kikoole-gyii ye kenyiita

¹³ Nii ane gbaa ane an bila an kyaga su an fwaala Ibwaare, lu fee fan maa koole Ibwaare asin mu nii fan nu lu ane ase mu, fan man koole asin mu fee asa asin, amaa fan koole imu gyii fee *i* gye Ibwaare asin mu gbaa-gbaa, fee kanan mu nii *i* gye kesintin mu. Kanin Ibwaare asin maña ii sun kusun fane mu nii fan koole gyii mu to.

¹⁴ Fane, me-daa ana ye mi-supu ana, an wu fee asin libi mu nii *i* ba tu Ibwaare kubu-kubu mu nii *i* gye Krisito lees, nii *i* bu Gyudeya mu, kanin asin libi kubu maña *i* ba tu fane gbaa. Lu fee kanan mu nii fane gbaa fane fan wu aworufo fane gbaa-gbaa asa abaa to mu, kanin nii ba wu aworufo Gyiwi abi abaa to.

¹⁵ Bamu *i* gye bamu nii ba moc Onyirupre Yesu, nii didaa mu bamu *i* moc Ibwaare atowepu mu, nii bamu akulon maña *i* gya ane kyunge mu. Bamu asin *i* mee gyii Ibwaare ansi, nii ba kusu yile asa kpini su.

¹⁶ Nii ba kpan bamu n-yii fee naafco bee tii ane økpa, ke a man nye towe Asin danbirasa mu sa bamu nii ba man gye Gyiwi abi mu, ke Ibwaare *o* mølige bamu. Lu fale økpa su mu, ba kubla bamu alibi gyaga abaa su naa fuu imu laalaaluwé. Nbùnbù mu Ibwaare nye agbu waa bamu, nii ee biti *o* bùte bamu asu.

17 Amaa me-daa ana ye mi-supu ana, saja dəe ku mu nii ba barige anaa fane nsana mu, an lii fane ansi su bire, amaa fane asin i san i bu ane nfeere to. Imu su i yile ane ansi su gaa fee ɔkpa kumaa nimu su mu a bwii ba wu fane.

18 An biti gaa fee a ba fane ase. Me Pooli, n kpan me n-yii saja gaalaagaa su fee a ba fane ase, amaa Sitaane tii ane ɔkpa.

19 An-Nyiripe Yesu Krisito kibwii ba mu, minē i gye ane tamaa ye ane kensi-gyii ye ane bonyaa kinye mu ansi to? Man gye fane?

20 Kesintin mu, fane i gye ane bonyaa ye kensi-gyii.

3

Ba sun Timoti kpee

Tesalonika

1 Imu su a maa wu ye a man bila ye a taale waa kuto ku lii imu su mu, an waa ane nfeere fee ane nkun an sii Antensi kade to nfii.

2 Nu an sun ane-supu Timoti mu nii o gye ane burisa lbwaare kusun obuupu mu nii anaa mu an tōwe asin danbirasa lii Krisito su. An sun mu ye o ba waa fane ɔlun to ye aniya to fane kikoole-gyii su.

3 Ke kanyanla mu nii i ba fane su fale, i man yegē fane to ɔku o bwii kamaa. Fane gbaa-gbaa fane fen nyi fee i gye lbwaare kebiti nii kanyanla nimu i ba ane su.

4 Kesintin to, saja mu nii an bu fane ase mu, an taale an tōwe fane fee an biti an nye kanyanla. Nu i ba kanan kesintin fee kanan mu nii fan nyi mu.

5 Li unumu su n maa man bila ye n taale kyuna yegē n man wu fane mu, n sun Timoti ye o ba kii kanan mu nii fan yile fane kikoole-gyii to. Li fee i su me kufuu fee fale otuutokupu mu ba tuu fane to kii, ke i yegē ane kikpine mu i waa kiyān.

Timoti ba tōwe asin

bukonsa lii

Tesalonika abi su

6 Amaa Timoti dan lii fane ase ba nbūnbii nimu nii o biya asin bukonsa lu fane kikoole-gyii ye fane kebiti mu nii fan su. Nu o tōwe ane ye ane asin a bu fane nkolo to nii fen nyinji ane su gaa saja kumaa nimu, nii fen biti fee anaa fane an wu abaa, fee kanan mu nii ane gbaa ane an biti mu.

7 Imu su, me-daa ana ye mi-supu ana, anaa ane awurufo mu nii an gyii ye kanyanla mu nii a wu mu kpini mu, lii fane kikoole-gyii su mu i waa ane ɔlun to.

8 Nbūnbii bire, ane nkolo i tye ane lii kanan mu nii fan yile ɔnyiripe mu to kenken mu.

9 Afwaala moɔ nii an biti a taa sa lbwaare lii fane su, lii kensi-gyii mu nii lbwaare yegē nii an nye lii fane su fale?

10 Kakywape ye kagyanbwé kpini an kule kabwaare-kule gaa lii ane nkolo to fee a bila nye wu fane, ke a sa fane kuto mu nii ki tiri fane kikoole-gyii mu to.

11 Nu ane kabwaare-kule i gye ye ane-Sé lbwaare gbaa-gbaa ye ane-Nyiripe Yesu ba bugi ɔkpa sa ane ke a ba fane ase.

12 An kule ane-Nyiripe Yesu ye, o yegē fane kebiti kii nye akyo tii su, ke fan biti abaa ye okumaa nimu gaa, fee kanan mu nii ane gbaa an su kebiti sa fane mu.

13 An kule fee o sa fane kokolo osu, ke alibi ye ineesi iku i man bu fane n-yu su ane-Se lbwaare ansi to, saja mu nu ane-Nyiripe Yesu ii biti o ba maa lbwaare asa mu.

4

Kakyina mu nu i bøla lbwaare ansi

1 Me-daa ana ye mi-supu ana, an sa fane kono ye fan kyuna kakyina mu nu i gyii lbwaare ansi, nu fan nu sa ane. Ane laalaalwue asin mu i gye ye an su Onyiripe Yesu an kule fane ye, fan kitaa to ke fan waa imu nu i kyo pale tii su.

2 Lu fee fen nyi kikaapu mu nu an kaapu fane lu Onyiripe Yesu olon to.

3 I gye lbwaare kebiti nun fee fan man waa fane n-yu ineesi, ke fan lee fane n-yu lu abawole-sun to.

4 Ke fane okumaa numu o kun mu n-yu lu kakyi abee kanyin biti su, kanan mu nu o baa o du kyrekypre ke o nye beere.

5 Ke mu awaasa i man ba i gye kayalaga okpa su fee bamu nu ba man nyi lbwaare maa mu ikpa mu.

6 Nu oku o man taa pale awaasa libi numu waa mu birisa, abee o sisii mu kayalaga asin ku to. Lu fee Onyiripe ii biti o bunte bamu nu bee waa pale alibi asu, fee kanan mu nu an wula towe fane nu an da fane amu to mu.

7 lbwaare man tu ane ye an ba waa agyaga-sin nu, amaa a ba kyuna kakyina kyrekypre to.

8 Imu su okumaa mu nu ee kina kikaapu numu mu, man gye nyumisa nu ee kina, amaa lbwaare mu nu ee sa ane mu Kayaayu Kyrekypre mu, nu ee kina.

9 Nu lu kinyi-bii kebiti bire su mu, i man bila i tiri fee a kyurco awule sa fane. Lu fee lbwaare kaapu fane gbaa-gbaa fane kanan mu nu fan biti abaa.

10 Nu kesintin to mu, fen biti fane birisa ana mu nu ba bu Masedoniya kase su kpini. Amaa ane birisa ana, an towe an waa fane aniya to fee fan kyaga su waa kanin tii su.

11 Fan kpan fane n-yu ke fan kyuna kayi yuuli to, ke okumaa numu o man taa mu n-yu waa asa asin to, ke fan taa fane abaa sun kusun. An wula towe fane inumu kpini.

12 Lu kanin su mu, fen biti fan nye beeree lu asa mu nu ba man tii fane su mu ase, ke i yegé ke fan taa fane n-yu tuu oku su.

Onyiripe Yesu

kibwii ba mu

13 Me-daa ana ye mi-supu ana, a mee biti fee fan baa fan bu kitentenbiri to lu alewupu su, abee fane nkolo i nyita fane fee asansa mu nu ba man su tamaa mi.

14 An koole gyii fee Yesu wu nu o bwii kyiini ba nkpa to, kanin manja nu an bila koole gyii fee bamu nu ba koole Yesu gyii nu ba wu mu, lbwaare ii biti o bwii kyiini bamu ba nkpa to, ke ba maa Yesu ba bwii ba.

15 Lu Onyiripe mu gbaa-gbaa kono to asin mu, nu an towe fane ye ane mu nu an san an te nkpa to naa fuu kake mu nu Onyiripe ii biti o ba mu, a mæe ye a gyankpaa alewupu mu.

16 Lii fee ḥnyiripe mu gbaa-gbaa ii biti o kpilige lii svsu ee ba kase, ye ɻawu lala kɔnɔsa ye lbwaare kaboo bulsa ɔbule ye lbwaare kabile, ke bamu nii ba wu Krisito to mu ba gyankpaa kyinj.

17 Imu kamaa mu, ase mu nii an sii nii an san an bu nkpa to mu, ee biti o kitaa ase buga bamu to abwaare-wule to, ke a naa gyaŋa ḥnyiripe mu svus. Ke a naa kyina ye ḥnyiripe mu kakpaa.

18 Imu su fan taa fale asin nimu towe waa abaa olun to.

5

Fan kuvla fane n-yii gyoo Yesu kibwii ba mu

1 Me-daa ana ye mi-supu ana, i man bla i tiri fee a kyvrcə asin ku lii sanja ye kake mu nii unumu ii biti i ba mu sa fane.

2 Lii fee fane gbaa-gbaa fen nyi kesintin to fee ḥnyiripe Yesu Kake Lala mu nii ee biti o ba mu, ii biti i baa i du nin fee oyu maa ba kagyanbwē mu.

3 Sanja mu nii asa bee towe ye, "An su kayi yuuli nii sehn man bula ye o waa ane" mu, tuto nii kenyiita kii biti ki ba bamu su opula to fee kanan mu nii kedunjidi ku kitaa otu wuya mu. Nii bamu oku mee ye o taale lee mu n-yii li kanin aworufu mu to.

4 Amaa fane akoole-gyipu bire, fan man bu kitentenbiri to, ke kanin kake maŋa ki ba purigi fane fee oyu mu.

5 Fane kpini fen gye fitila to asa nii fen naa kayike to. Amaa a man gye kagyanbwē asa mu nii an naa kitentenbiri to.

6 Imu su fan man yegé an baa an du fee bamu nii ba de tan su mu, amaa fan yegé an kuvla ane n-yii ke an baa an da su.

7 Lii fee bamu nii bee de mu, bee de kagyanbwē nin, nii bamu nii bee buu nta mu, bee buu kagyanbwē nin.

8 Amaa fee a maa gye kayike to asa mu, fan yegé an kuvla ane n-yii, ke a taa ane kikoole-gyii ye kebiti waa kuto kunsa kun ane nkɔlo su fee kanan mu nii anaakɔpu bee waa mu. Ke a taa kamolige mu nii an su tamaa mu waa kuvuru bun ane amu su fee anaakɔpu aworu.

9 Lii fee lbwaare man tu ane ye a ba gyii aworufu li mu agbu lala mu su. Amaa o tu ane ye li ḥnyiripe Yesu Krisito su ke a ba nye kamolige.

10 Yesu Krisito wu sa ane nin, imu su an kan an te nkpa to nin oo, abee an wu nii oo, anaa mu a buga kyina.

11 Imu su fan towe waa abaa olun to, ke fan kye abaa to fee kanan mu nii fen wula fen waa fale.

Laalaalwə asin ye afwaala

12 An-e-daa ana ye an-e-supu ana, an kule fane fee fan taa beeerees sa fane agyankpaaapu mu nii fanaa bamu fen sun ḥnyiripe Yesu Krisito mu. Bee kpan bamu n-yii bee waa kusun nii bee kaapu fane kanan mu nii fan kyina kakyina danburasa to.

13 Lii kusun mu nii bee sun su mu, fan taa beeerees lala sa bamu ke fan biti bamu asin gaa. Ke fan taa kayi-yuuli kyina ye abaa.

14 An-e-daa ana ye an-e-supu ana, an towe fane ye, fan da awulegyɔpu mu nii ba bu fane to mu amu to, ke fan towe waa bamu nii ba man su nkɔlo mu, ke fan kye apɔɔsiru mu to, ke fan nye kenyiita sa okumaa nimu.

¹⁵ Fan kui su ye ɔdan ke fane to ɔku o man taa alibi ka alibi kuko. Amaa saja kumaa fan kpan fane n-yu fan waa kidanbirasa fen sa abaa ye ɔkumaa nimu.

¹⁶ Fan yegé fane ansi i gyii saja kumaa.

¹⁷ Fan kyaga su fen kule kabwaare-kule saja kumaa.

¹⁸ Fan taa awaala sa lbwaare kuto kumaa to. Lui fee inumu nu lbwaare ii biti fee fan waa lui Yesu Krisito olon to su.

¹⁹ Fan man dun Kayaayu Kyirekyire fulon mu kusun.

²⁰ Nu lbwaare Kayaayu kan lee asin sa mu atowepu nu bée tówe fane mu, fan man mirigi asin mu nno.

²¹ Amaa fan tuo bamu asin towesa ye kuto kumaa to kui, ke fan kitaau umu nu i buron.

²² Ke fan lee fane n-yu lui alibi kumaa nimu to.

²³ Ibwaare mu nu o gyé keyuula wuya mu, o loŋɔ fane kuto kumaa nimu to yila sa mu n-yu. Ke o kui fane kayaayu ye fane kala ye fane kayu-wule kpini su, ke alibi akyi i man ba i bu fane su kake mu nu ane-Nyiripe Yesu Krisito ii biti o bwii ba mu.

²⁴ Ibwaare mu nu o tu fane waa mu lee mu, mu i gyé kesintin wuya nu ee biti o waa kanin.

²⁵ Ané-daa ana ye ane-supu ana, fan kule kabwaare-kule sa ané.

²⁶ Fan fwaala Krisito abi mu kpini ke fan taa kebiti baari abaa.

²⁷ Lui ane-Nyiripe Yesu Krisito kitui to su, n tówe fan ye fan kale ɔwule nimu sa akoole-gyipu mu kpini.

²⁸ Ané-Nyiripe Yesu Krisito kabwaala kui baa kui bu fane ase.

Ҽաւլէ նյօսարս մւ նւ Բօջի կյուրօշ նա սա Tesalonika abi

Afwaala

¹ ՄԵ Բօջի մա Տիմոտի և կյուրօշ Շավուլ նիմու ան սա ֆան Քրիստո ան կանոն մւ նւ ֆան իւ Տեսալոնիկա, նւ ֆան ցը ան-Տէ լիւար յե Շնյուրը Յսու Քրիստո ասա մւ.

² Ան-Տէ լիւար յե ան-Շնյուրը Յսու Քրիստո բա բաալա ֆան կէ բա սա ֆան կայս յուլի.

Yesu Krisito kibwii ba mv asin

³ Ան-ձա յե ան-սպու ան, ի տիր ֆէ ան ֆաալա լիւար սայա կոմա նիմու լի ֆան սո. Նու և դագա ֆէ ան մա աա կան. Լու ֆան կիկօլ-ցի կու դան կի տի սո, նու ֆան կեբի մւ նու ֆան սո սա աաա մւ կի տի սո.

⁴ Իմու սո նու ան ցից-ցից ան ան տալե դա ան նկօլո սո, ան տօւե ֆան ն-չու սո ասն ան սա լիւար կանոն-կան մւ տօ կպի, լու կան մւ նու ֆեն նյօ նկօլո յու ֆան կիկօլ-ցի տօ, լու ֆան կանան յե աարսօ մւ նու ֆեն ցի մւ տօ.

⁵ Ինիմու կպի և կապս ֆէ լիւար կատա մւ կի դո կյէքյէ. Իմու ի բիտ և յէց կէ բա բա բա դագա սա լիւար կուրա-ցի մւ նու ֆեն ցի կոմու սո աարսօ մւ.

⁶ Լիւար ցը կէստին օցիպս նոն. Մու ի բիտ օ տա աարսօ տէլա բամու նու բէս նյանլա ֆան մւ.

⁷ Ե բիտ օ սա ֆան մւ նու ֆեն ցի աարսօ մւ յե ան կպի օցնուտ, սայա մու նու ան-Շնյուրը Յսու է բիտ օ լու սոսն բա մա մւ նեօ լունու յե ֆոլոն մւ.

⁸ Նու ֆոլոն նու լիւար ի բիտ օ տա բիւտ բամու նու բէս կինա մւ մւ, յե բամու նու բա աա կոս տօ օլոն սա Շնյուրը Յսու Քրիստո Ասն դանբրասա մւ.

⁹ Լիւար ի բիտ օ բիւտ բամու կոս մւ նու կի ցը կենիւտա կակպա, կէ օ ցա բամու լու մու անս յե մու բոնյա մւ օլոն տօ.

¹⁰ Կան կակ մւ նու Յսու ի բիտ օ բա մւ, մու ասա մու նու օ լոյց յու մւ, բէ բիտ բա կոս մու կին սոսն, կէ բամու նու բա կօլե ցի մւ բա յու մւ. Ֆան ցից ֆան տի սո, լու ֆէ բա կօլե մւ ասն մու նու ան տօւե ֆան ցի.

¹¹ Ինիմու կպի և մա եւ ան նֆէրե տօ սո մու, ան կու կաբաար կու ան սա ֆան սայա կոմա նիմու ֆէ լիւար օ լոյց ֆան, կէ բա դագա կին մու նու օ ւի ֆան մու. Կէ լու մու օլոն տօ սո մու օ յէց կոտ դանբրասա կոմա մու նու բա նֆէրե յե բա բիտ բա աա մու, և աա օծան սա ֆան, կէ բա կիկօլ-ցի կոս մու նու ֆեն աա մու բա տալե աա կոմու նա լուն.

¹² Ան կու ինիմու կաբաար կու ֆէ ան-Շնյուրը Յսու Քրիստո կին կի դի սոսն, կէ ասա բա աա մու բոնյա ֆան տօ, կէ լու Յսու Քրիստո սո մու, ֆան կին կի դի սոսն ֆէ կան մու նու լիւար մա ան-Շնյուրը Յսու Քրիստո բա բաալա ֆան մու.

1 Anē-daa ana ye anē-supu ana, lū anē-Nyiripē Yesu Krisito kiba mu su ye kanan mu nū a buga naa gyanya mu su mu, an kule fane ye,

2 nū oku kan ba fane ase ye lbwaare lee mu asin sa mu ye o tōwe fane mu, abee o nyē okala ku abee o nyē awale lū anē ase mu nū ku tōwe ye Ḷnyiripē Yesu kake lala mu ki tee ba mu, fan man yegē fane nfēere i wuliti fane to abee i njmaa fane nkolo.

3 Okpa kumaa nūmu su mu fan man yegē oku o pina fane. Lū fee kanin kake mu mēe ye o ba, amoo omu nū ee biti o ba kusū yile kina lbwaare mu, o ba poysi. Nū nyimisa mu nū o mee buu sehn, nū ee biti o wu foysi kakpaa mu, ii biti i lee mu ifuli poysi ke kake mu ki fu.

4 Ee biti o kusū yile kuto kumaa mu nū nyimisa ii sun fee idakpa ye imu to ato ye lbwaare gbaa. Imu su ee biti o kusaa mu n-yū inumu kpini su, ke o naa kyuna kabwaare-sunkpa aye mu to, ee tōwe ye mu i gye lbwaare.

5 Fen mee nyinji fee saja mu nū n kyuna n bu fane ase mu n tōwe fane inumu kpini?

6 Nū nbunbu fan nyi kuto mu nū kii tii omu nū o mee buu sehn mu okpa, lū fee saja mu nū ii biti i ba lee mu ifuli mu i man piu fuu.

7 Lū fee omu nū o mee buu sehn mu olon mu i wula ii sun kusun asiri to, nū i yegē asa bee waa kusū to alon. Amaa omu nū ee kun kumu nbunbu mu, ii biti o kyaga su ee kun kanin naa fuu saja mu nū lbwaare ii biti i lee mu lū okpa mu su.

8 Tuto nū lbwaare ii biti o lee omu nū o mee buu sehn mu ifuli, nū Ḷnyiripē Yesu kan bwii ba mu, ke o taa mu kono to afuu mu mooy mu, ke o taa mu bonyaa nyita mu kakpaa.

9 Omu nū o mee buu sehn mu kiba mu, ee biti o sun Sitaane kusun. Ee biti o taa Sitaane olon waa adangana ye sinkaala ye asin kyinkyinsa pina asa.

10 Nū ee biti o bōla okpa kumaa su taa asin libi pina bamu nū bee biti ba nyita mu. Bee nyita, lū fee ba kina kesintin mu nū kii biti ki molige bamu mu.

11 Lū inumu su lbwaare ii yegē nū antijesa lala ba bamu nfēere to, ke ba lan bee koole antijesa mu bee gyii,

12 ke bamu nū ba kina kesintin kikoole-gyii mu, nū bamu ansi i gyii alibi kwaa su mu kpini bee biti ba gyii kwpwe.

Fan yile fane kikoole-gyii to kenken

13 Anē-daa ana ye anē-supu ana mu nū Ḷnyiripē ii biti fane asin, i dagaa saja kumaa nūmu a maa fwaala lbwaare sa fane. Lū fee lbwaare wula lee fane lū npili ase mu ye ee biti o molige fane. O waa inumu nū lū Kayaayu Kyirekyire mu olon to ye fane kikoole kesintin mu gyii, ke fan baa fan gye bamu nū o lojō yile sa mu n-yū.

14 lbwaare bōla mu asin danbirasa mu nū an tōwe mu su tu fane ye fan ba nyē anē-Nyiripē Yesu Krisito bonyaa mu.

15 Kanin su, anē-daa ana ye anē-supu ana, anē asin mu nū an kaapu fane ye imu nū an kyurco sa fane mu, fan yile to ke fan kitaa imu to kenken.

16 Anē-Nyiripē Yesu Krisito gbaa-gbaa ye anē-Se lbwaare mu nū bee biti anē asin gaa mu, ba bōla kabwaala mu su tōwe waa anē olon to kakpaa, nū ba sa anē tamaa danbirasa.

17 An kule fee lbwaare o tōwe kitaa fane nkolo, ke o waa fane olon to lū fane kuto danbirasa kumaa mu nū fen waa ye imu nū fen tōwe.

3*Fan kule kabwaare kule
sa ane*

¹ Ané-daa ana ye ané-supu ana, ané laalaalwé asin mu i gye ye, fan kule kabwaare kule sa ane ke Ḍnyirípē asin mu i nye yalage bilen-bilen, ke i nye beeere lala fee kanan mu nii i nye fane ase mu.

² Ke fan kule kabwaare kule ye Ibwaare clee ane lu amu to ɔlon wuya ana ye asin libi wuya ana abaa to, lu fee man gye ɔkumaa numu u koole Yesu gyii.

³ Amaa Ḍnyirípē mu gye kesintin wuya nii, nii mu ii biti c sa fane ɔlon ke o kun fane lu Sitaane kibaa to.

⁴ An su kikole-gyii Ḍnyirípē mu to fee ee yegé nii fen waa, nii fen biti fan kyaga su waa ato mu nii an sa fane kono ye fan waa mu.

⁵ An kule kabwaare kule ye, Ḍnyirípē o biliqaa fane nféere kpee Ibwaare kebiti mu to ye Yesu Krisito koko lo kinye yile to mu to.

ɔku c man waa ɔwulegyɔ

⁶ Ané-daa ana ye ané-supu ana, lu Ḍnyirípē Yesu Krisito kitu to su mu, an sa fane kono ye fane bīrisa mu nii o mee biti kusun kiwaa, nii mu kubaabutó k man naa ye kikaapu mu nii fan nye lu ane ase mu, fan kitaa fane n-yii lu mu su.

⁷ Fane gbaa-gbaa fane fen nyi kanan mu nii i dagaa fee fan buu ane ayaa natesa. Lu fee saja mu nii an bu fane ase mu a man kyina waa wulugyo,

⁸ nii an man gyii oku agyito yegé a man ka imu kuko. Amaa an payi ansi waa kusun ye kirkpue kakyuwape ye kagyanbwé kanan mu nii ane kokyina fane ase mu i man waa kasula sa fane to oku.

⁹ A maa waa inumu mu, i man gye nin ye a man su okpa ke a taa ane n-yii tuu fane nkyeto su, amaa an waa yila nin ke fan nye buu ane ayaa natesa su.

¹⁰ Halu saja mu nii an bu fane ase mu an sa fane kono ye, "Okumaa mu nii o mee biti kusun kiwaa mu, o man gyii."

¹¹ An nu ye aku ba bu fane to ba su wulugyo. Be mee sun kusun ku, amoo asa asin to kinatee loo.

¹² Bamu nii be du kanin mu, an sa bamu kono nii an towé an sa bamu Ḍnyirípē Yesu Krisito kitu to su ye ba biti kusun waa biti bamu agyito gyisa.

¹³ Amaa fane, ané-daa ana ye ané-supu ana bire, fan man yegé kudanburasa kiwaa i fii fane.

¹⁴ Nu fane to oku kan kina ane asin mu nii an kyurco waa ɔwule numu to fale mu, fan baa fan da mu su. Fanaa mu fan man bila buga waa sehn, ke ipeeli i kitaa mu.

¹⁵ Fan man taa mu waa fee fane dun, amaa fan towé waa mu fee fane-nyi mu-bii ana to oku.

Laalaalwé afwaala

¹⁶ Ané kabwaare kule i gye ye ané-Nyirípē Yesu Krisito gbaa-gbaa mu nii o gye kayi-yuuli wuya mu, o sa fane kayi-yuuli saja kumaa ye okpa kumaa su. Ané-Nyirípē Yesu o baa o bu fane kpini ase.

¹⁷ Me Poco lu me gbaa-gbaa me i taa me kibaa kyurco afwaala numu. Kanin nii n duligi me iwule kpini. Falé nii n kyurco.

¹⁸ Ané-Nyirípē Yesu Krisito kabwaala ki baa ki bu fane kpini ase.

Ҽաւու ցյանկպաասա մւ նու Պօջի կյորօն նաա սա Timoti

Afwaala

¹ Մէ, Պօջի և կյորօն օավու նու. Լի լիբաար ան Յայլցըս յէ Krisito Yesu մու նու շ գյէ ան տամա կիրէ սո նու ն բա աա Krisito Yesu Osunpu.

² Ն կյորօն ն սա ֆո Timoti մո նու լի Yesu կկօջէ-գյի սո նու ֆո գյէ մէ կէսին տօ կէբի. Kabwaala յէ կօվէս կուս յէ կայս յուլի մո նու և լի Ծօ լիբաար յէ ան-Նյուրիք Krisito Yesu աս մո կ բա ֆո սո.

Kumu տօ կիդ լի անտիյէսա կիկաար սո

³ Ֆէս կանա մո նու ն տօւէ աա ֆո սայա մո նու ն կպէ Masedoniya մո, սի կյուն Efeso տու կ բա նու ն անտիյէսա ակապու մո կիկաար օկրա.

⁴ Տօւէ սա բամ յէ բա յէց ասրկպան իկիս-սո յէ կակաաց տօ ռկյաց սո ասն. Լի ֆէս ֆալ ատօ նու և ծիա մօօրէ-լի նու, նու և մէս կյէ աս կաբաար-սու մո նու կ ի եօլա կկօջէ-գյի սո մո տօ.

⁵ Կոտ մո նու մէ կօնօսա նոմ յուէ սո մո և գյէ յէ, աս բա նու կէբի մո նու կ լի կօկօլ ֆուլ տօ, յէ նֆէրէ մո նու և եօրոն, յէ կկօջէ-գյի կէսին տօ.

⁶ Ակ սա ման եօլա բա բու տնու, ամա բա բու նտօւէ մո նու և ման սո կասէ.

⁷ Bee բիտ բա բա բա յէ լիբաար նբար ակապու մո, ամա բա ման նու ն բէ մէ նս ասն մո նու բէ յուէ տնու սո բէ տօւէ մո կասէ.

⁸ An նու ֆէս նբար մո և եօրոն, նու օկումաա նոմ կա բու տնու օկրա սո մո, և եօրոն սո մո.

⁹ Նու ան եօլա ան նու յէ նբար մո և ման դէ սա լիք կիցիսա աայսա, ամա և դէ սա նբար անյիտպո յէ կօսո տօ ըլոն աայսա, յէ բամ նու բա մէս հօնյա լիբաար յէ ալիբ աաապո, յէ բամ նու բա ման դո կիրէկյու յէ բամ նու բէ մէ սուն լիբաար, յէ բամ նու բէ մօօ բամ-սէ ան աբէ բամ-նու ան, յէ աս ամօօրո.

¹⁰ Nբար մո և բու տօ սա բամ նու բէ լի բամ-կու ան աբէ բամ-կա ան կամա, յէ բամ նու բէ աա ացյաց-սո, յէ բամ նու բա կիտա աս բէ բէ կ բա նու այլ այլ այլ այլ, յէ անտիյէսա աայսա, յէ բամ նու բէ տն անտիյէսա բէ բա նտան, յէ բամ նու բէ աա ասն կոմա մո նու և մէ բու կէսին կիկաար մո.

¹¹ Կիկաար նոմ կ լի հօնյա ասն դանիրասա մո նու լիբաար մո նու այնեն և գյէ մո լէս մո տա աա մէ աբա տօ յէ ն տօւէ ն սա ասա.

Պօջի աֆաալա սա լիբաար ֆէս մա բաալա մո

¹² N սո աֆաալա ն սա ան-Նյուրիք Krisito Yesu, մո նու օ սա մէ ըլոն յէ ն աա կոսոն, նու օ աս մէ ֆէս կէսին-գյիպո, նու օ լէս մէ յէ ն բա աա կոսոն մո.

¹³ Naafօ սայա կ տօ մո, ն կյուն ն տօւէ ն նյիտа Krisito մո, յէց ն նյանլա մո աբսու, նու և բիտ բամ կէլս. Amaa լիբաար աա կօվէս, լի ֆէս ն ման կյուն ն նու նու, նու և ման կյուն կօօլ մո գյի.

¹⁴ Aն-Նյուրիք Krisito bwaala մէ գա, նու օ յէց նու և կօօլ մո գյի, նու և նու յէ մո կէբի մո.

15 Katowē nūmu gye kesintin nūn, nū i tiri fee ḥkumaa ḥ kōle imu gyii. Asin mu i gye ye, Krisito Yesu ba dulinyaa to nūn ye ḥ ba molige alibi awaapu, nū bamu to kpini mu, me i gye olibilibi mu.

16 Amaa Ibwaare wu me kōwēe, saamu Krisito Yesu i nye lees mu kenyiita lala mu kaapu, ke i ba waa sinkaala sa asa mu nū bee biti ba ba kōle mu gyii mu kpini, ke ba nye nkpa kakpaa.

17 Imu su fan yegē a taa bērēe ye bonyaa sa Owura mu nū ḥ te kakpaa naa fūu saja mu nū i man su ḥkaa. Nū mu nkun i gye Ibwaare, nū o mee wu, nū a mee wu mu ye ansi. Amen!

18 Mi-bii Timoti, n sa fu fale kōnṣa mu nū ii buu asin mu nū Ibwaare ḥtōwēpū wula tōwe yila lū fu su mu. Nū fu kan taa imu waa kusun mu, fii biti fu kō ḥnyiripe asin mu ikō,

19 yegē fu su kikōole-gyii mu to nū fu bii fu kōkōlo to ye ato mu nū fu waa mu i burōn. Aku ba kina inimū nū bamu kikōole-gyii i muuri fee afuu maa muuri ḥkulu mu.

20 Bamu to aku i gye Himenasu ye Alekisanda. N yegē bamu waa Sitaane abaa to, ke i kaapu bamu ye ba man bila tōwe yii Ibwaare.

2

Krisito kubu mu to kabwaare-sunkpa

1 Kanin su, kuto mu nū ki tiri nū n kule ye fan waa mu i gye ye, fan taa asa asin tirisa tuu Ibwaare ansi to, ke fan kule kabwaare kule, ke fan yile bamu ayaa to kule Ibwaare sa bamu, ke fan taa afwaala sa Ibwaare.

2 Fan kule kabwaare kule sa awura ye alulunpu kpini, ke a kyina keyuula ye kayi-yuuli to, ke a sun Ibwaare danbirasa, ke a kyina kakyina mu nū i dagaa.

3 Inimū i burōn, nū imu ii gyii Ibwaare ane ḥmōlīgepū mu ansi,

4 nū mu ii biti fee asa kpini ba nye kamolige ke ba ba bii kesintin mu.

5 Lii fee Ibwaare kulu nū bu to, nū osa kulu nū yile Ibwaare maa asa nsana, nū Krisito Yesu i gye kanin nyimisa manja,

6 nū mu i taa mu nkpa lees saraga wu kōle asa kpini, inimū i gye adanse asin mu nū Ibwaare lees kaapu saja mu nū i dagaa.

7 Kanin manja su nū Ibwaare lees me waa asin mu kaboo ye Krisito osunpu. Nū n gye kesintin ye kikōole-gyii mu ḥkaapuru sa bamu nū ba man gye Gyiwu abi mu. N tōwe kesintin nūn, n mee tūn antijesa.

8 N biti fee Krisito kubu ḥkumaa nūmu to mu, anyin ba kusaa bamu abaa kyirekyire* kule kabwaare kule yegē agbu ye kamōrē-gyii man bu bamu to.

9 N bila n biti fee akyi mu ba bun ato mu nū i kukwe bamu, nū i dagaa, nū i man su agyaga-sin. Ba man waa bamu inyini adawu-adawu, nū ba man taa suwa ato abee agyibi ye ataa mu nū i su ḥgyalūn mu bun.[†]

10 Amaa ba taa kubaabuto danbirasa mu nū ki dagaa fee akyi mu nū bee sun Ibwaare.

11 Akyi ba bun bamu nno su bīya bamu n-yi kase bīla ato.

12 N man sa ḥkpa ye akyi ḥ kaapu abee ḥ baa ḥ su olon ḥnyin su, i tiri fee ḥ waa surum.

13 Lii fee Adam nū Ibwaare gyankpaa tuu poyi nū ḥ tuu Hawa.

* **2:8 2:8** Abaa kyirekyire kase i gye ye asa mu nū be du kyirekyire Ibwaare ase. † **2:9 2:9** Saamu didaa mu akyi mu nū bee taa fale ato waa bamu n-yi su mu, kaapu nūn fee ba gye aburukōne-kyi.

14 Nii man gye Adam nii Sitaane pina, amaa ɔkyi mu, nii Sitaane pina nii o bilinji alibi ɔwaapu.

15 Amaa nii akyi ba kan kyaga su yle kikoole-gyii mu to ye kebiti ye kikyirekyire to, nii ba waa imu nii i dagaa mu, Ibwaare ii biti o molige bamu lii nbii kikuvgue su.

3

Krisito kubu abilisa ye akyetopu kilee

1 Katowé nimu gye kesintin nii, ye ɔku kan ee biti Krisito kubu obilisa kusun mu, ee biti kusun kpare nii.

2 Imu su i dagaa fee Krisito kubu obilisa maa gye nyimisa mu nii mu n-yii su man su asin, nii o kili ɔkyi kuluon kpen, nii mu nfere e de, nii ee kitaa mu n-yii, nii o su beerees, nii ee koole afo, nii ee taale kaapu,

3 nii o man gye otabuupu, abee o du kirikiri, amaa o du bwahn, yegé o man gye oluu bitipu abee omu nii mu ansı i payi afulee su.

4 I dagaa maa taale kii mu gbaa-gbaa kikpaara su danbirasa, ke o kii fee mu-bii ana bee nu mu ase nii bee buu mu danbirasa.

5 (Nii ɔku kan o man nyi kanan mu nii o kii mu gbaa-gbaa mu kikpaara su mu, nene nii ee taale kii Ibwaare kubu mu su?)

6 I man dagaa maa gye nyimisa pupwe Krisito kubu mu to, ke o ba kaapu mu n-yii ke o lui tiye, fee kanan mu nii Sitaane lii tiye nii o nye kusu hute mu.

7 I dagaa maa gye osa mu nii bamu nii ba man gye Krisito akoole-gyipu gbaa ba tu mu kitu danbirasa, ke o man nye tiye Sitaane odvu to ke o gyii ipeli.

8 Kanin manja gbaa nii i dagaa Krisito kubu mu akyetopu mu ba maa gye asa mu nii ba su beerees, nii ba man gye nno nyɔ-nyɔ wuya ana, yegé be mee nuu nta gaa, nii ba man su onsi-payi libi lii afulee su.

9 I dagaa ba maa bui bamu nkolo to fee ato mu nii bee waa mu i bvrɔn Krisito to kikoole-gyii, mu nii i gye kesintin asin mu nii Ibwaare lee kaapu mu.

10 I tiri fee Krisito kubu mu o gyankpaa waa bamu kii, amaa nii bamu nii su kan man su asin ku mu, ba nye waa akyetopu kusun mu.

11 Kanin okpa manja su, i tiri fee bamu akyi* ana gbaa ba baa ba su beerees, nii ba man gye akyi mu nii bee nyita asa atu, amaa bamu nfere e de, nii asa ba koole bamu gyii kuto kumaa nimu to.

12 Krisito kubu akyetopu o baa o gye onyin mu nii o kili ɔkyi kuluon kpen, nii ee taale kii mu-bii ana ye mu kikpaara su danbirasa.

13 Bamu nii ba waa akyetopu kusun danbirasa mu, bee nye beerees, nii bee taale yle kinyin to towé bamu kikoole Krisito Yesu gyii mu.

14 Halu n maa su tamaa ye n biti n ba fu ase nke nnyc nimu to gbaa mu, n kyvrcø asin nimu n biya fu,

15 saamu, nii n kan n man ba bilen mu, fii biti fu bu kanan mu nii i dagaa fee asa ba kyuna Ibwaare kikpaara su, nii kumu i gye Ibwaare mu nii o te kakpaa mu kubu mu. Kubu mu i su kesintin kenken fee kanan mu nii sabare su lenbu to mu.

16 Nii i man su kamooore-gyii fee ane Krisito kikoole-gyii mu, i gye asin baalasa kpare. Imu i gye ye,

* **3:11 3:11** Akyi nfu mu gbaa i taale i yla sa bamu-ka ana.

၁ Lee mu n-yi kaapu fee nyimisa,
 nii Ibwaare Kayaayu mu koole mu kyula kuto kumaa nimu to,
 nii Ibwaare nbo ba wu mu,
 nii ba towé mu asin sa dulinyaa asa kpini,
 nii asa ba koole mu gyii dulinyaa nimu to,
 nii Ibwaare taa mu kyon susu.

4

*Kumu to kida li antijesa
 akaapuru sv*

¹ Kayaayu Kyirekyire mu bugi to towé ye nke laalaaluwé mu to mu, akú bee biti ba ba yegé bamu kikooles-gyii mu, ke ba buu n-yaayu libi antijesa mu ye nbwii libi kikaapu mu.

² Fale kikaapu mu li antijesa nno nnyo-nnyo wuya ana mu ase nii. Bees kui ansi bees tije antijesa yegé bamu nkólo mées ñmaa bamu.

³ Ba bila bee tii asa ɔkpa fee ba man kili, ke ba man gyii agyitó ku. Amaa Ibwaare i tuu fale agyitó nimu sa fee, mu asa mu nii ba koole mu gyii, nii be nyi kesintin mu, ba koole imu abaa anyo ke ba taa afwaala sa Ibwaare.

⁴ Li fee kuto kumaa mu nii Ibwaare tuu mu buron, nii i man dagaa fee a kina imu to iku, i dagaa fee a koole imu ke a taa afwaala sa Ibwaare.

⁵ Kpalí fee Ibwaare asin ye kabwaare-kule mu lojó imu sa kigyii.

*Krisito Yesu kiyaafole
 danbirasa*

⁶ Nii fi kan fi kaapu fu-daa ana ye fu-supu ana fale asin nimu mu, ffi bitti fu baa fu gye Krisito Yesu kiyaafole danbirasa, fee fu maa dan kesintin asin danbirasa kikooles-gyii ye kikaapu danbirasa mu nii ffi buu mu.

⁷ Lee fu n-yi li asirikpan ikitisi-sin ye adidaasun mu nii i man su tóen, ke fu yegé kabwaare-sun danbirasa i din fu.

⁸ Nyimisa n-yi kiteenje to mu, ii sa mu tóen gberéé ku, amaa kabwaare-sun danbirasa ii biya mu tóen kuto kumaa nimu to, lii fee ii sa mu nkpa nbünbü kakyna nimu to ye nkpa kakpaa kakyna mu nii kii bitti ki ba mu.

⁹ Katowé nimu gye kesintin nii, nii i tiri fee ɔkumaa nimu o koole imu gyii.

¹⁰ Inimu su an payi ansi an sun kusun gaa, lii fee an taa ane tamaa gyaga Ibwaare mu nii o te kakpaa, nii o gye Ómoligére sa asa kpini mu, fonfon bamu nii ba koole mu gyii mu.

¹¹ Kaapu bamu ato nimu, ke fu yile bamu su fee ba buu imu.

¹² Man yegé ɔku o kui fu feere fee fu maa gye kebii su. Amaa yegé fu katowé, ye fu kibaabutó, ye fu kebiti, ye fu kikooles-gyii, ye fu kyirekyire kakyna mu i waa asin kaalasa sa akooles-gyipu mu.

¹³ Poyi ke n ba mu, taa fu n-yi sa Asinkyayan ylasa mu kíkarage sakyo to, ke fu towé abwaaresun, ke fu kaapu imu.

¹⁴ Man kan kina fu kakées mu nii Ibwaare bola kíleskaapu asin mu su sa fu, saja mu nii Krisito kubu abilisa ba taa abaa gyaga fu su kule kabwaare-kule sa fu mu.

¹⁵ Kita imu to ke fu taa fu n-yi kpini sa imu kíwaa to, ke ɔkumaa nimu o wu kanan mu nii ffi kpee ansi to fu kikooles-gyii to.

16 Baa fu da fu n-yii su ye fu Abwaaresin kikaapu mu su. Baa fu maa su, lu fee nii fu kan waa kanin mu, fii biti fu molige fu n-yii ye bamu nii bee nu fu ase mu.

5

Akulapu-kyii kikita

1 Man kan tōwe yii kinyin-bilisa, amaa tōwe waa mu fee maa gye fu-se. Tōwe waa ayaafole mu fee ba maa gye fu-daa ana ye fu-supu ana.

2 Ke fu tōwe waa akyii-nyi mu fee fu-nyi ana, ke fu tōwe waa nbitebii mu fee fu-pikeyi ana yeges agyaga-sin nfere ku man tii su.

3 Taa beerees sa akulapu-kyii mu nii ba te bamu abaa su, ke fu kii bamu su.

4 Amaa nii okulapu-kyii kan o su nbii abees anaana-bii mu, i tiri fee nbii mu ba kaapu bamu kabwaare-sun mu nii u tōwe ye ba kii bamu gbaa-gbaa akpaara su asa su mu. Saamu, bamu awaasa mu, u teela bamu akvugepu ye bamu naana ana mu. Inimu u bøla lbwaare ansi.

5 Okulapu-kyii mu nii o te mu kibaa su, nii o man su okusupu mu, ee taa mu tamaa gyaga lbwaare su nin, nii ee kule kabwaare-kule kakyuwape ye kagyanbwæ, ee kule lbwaare ye o kye mu to.

6 Amaa Okulapu-kyii mu nii o taa mu n-yii sa kensi kigyii mu, o te nkpa to bire, yeges o du fee maa wu nii.

7 Tōwe fale asin numu sa Krisito kubu mu, ke asa ba man nyetōwe asin akyii bamu.

8 Imu su okumaa mu nii o man kan kii mu kuvupu ana su, fonfon mu kikpaara su asa su mu, o kina kikcole-gyii mu, nii mu alibi i kyo asa mu nii ba man koole Yesu Krisito gyii mu gbaa.

9 Okulapu-kyii mu nii o man piu fuu nsu adisiye mu, i man dagaa fee ba taa mu kitii tii akulapu-kyii atii mu su. I dagaa okulapu-kyii mu maa gye okyii mu nii o man lu mu-kuli kamaa,

10 nii asa be nyi mu adanbirasa mu nii ee waa, fee ee bila mu-bii ana danbirasa, nii ee kitaa afi, nii ee biya mu n-yii kase ee kye lbwaare asa to, nii ee kye bamu nii bee wu aworufi mu to, nii ee taa mu n-yii sa adanbirasa kumaa numu kíwaa.

11 Man kan taa akulapu-kyii mu nii ba man piu bile mu atii tii akulapu atii mu su, lu fee nii i kan ba fee bamu kayalaga gyan kekili su i kyo kiyeges bamu n-yii sa Krisito mu,

12 bee biti ba gyii kwpwe lu bamu kókólo su kida gyankpaasa sa Krisito mu to.

13 Imu kamaa mu bee biti ba biliyi awulegyoru, yeges ba naa ba naa asa akpaara su. Nii man gye imu nkun, ba naa bee kuli asa, yeges bee loo asa asin to, nii asin mu nii i man dagaa nii bee tōwe.

14 Imu su n biti fee akulapu-kyii mu nii ba man piu bile mu ba kili, ke ba kuvuge nbii ke ba kii bamu akpaara su, saamu, óduu mu mees nyet-nye okpa tōwe asin libi ku lu ane su.

15 Lu fee akulapu-kyii mu nii ba man piu bile mu, aku be tee bee buu Sitaane ikpa.

16 Nii okyii-kcole-gyipu ku kan o su akulapu-kyii mu nii ba gye mu kuvupu ana mu, i dagaa maa kye bamu to ke i man waa kasula sa Krisito kubu mu, saamu Krisito kubu mu i nyet kye akulapu-kyii mu nii i tiri bamu mu to.

Kitōwe waa Krisito kubu abilisa mu

17 Krisito kubu abilisa mu nii bee kui kubu mu asin kyeekeyee su mu, beeerees ye kukoka dagaa sa bamu ilu inyo, fonfon bamu nii bee sun abwaaresin katowe ye imu kikaaru mu.

18 Lu fee ba kyuroo waa Asinkyan yilasa mu towe ye, "I man dagaa ba njmina naate kono saja mu nii ee waa kusun agyito opula mu." Nii ba bila kyuroo katun ku ye, "Kusun owaapu mu dagaa mu kukoaka."

19 Man kan koole alibi mu nii oku ba towe fu lu Krisito kubu mu obilisa ku su gyii, amco ba waa asa anyo abee asa.

20 Bamu nii bee waa alibi mu, towe yiifbamu Krisito kubu mu ansi to ke i waa asansa mu kufuu.

21 N yile lbwaare ye Krisito Yesu, ye lbwaare nbooy mu nii o lees mu ansi to, n towe fu ye, fu buu nnosa inimoo, yeges fu man yile oku kamaa abee fu su nmeeges to lu kuto ku to.

22 Man kan kpaala taa fu abaa gyaga asa su waa bamu abilisa kabwaare-sun mu to, ke fu man kan taa fu n-yii loo akoo alibi to. Kita fu n-yii lu ineesi su.

23 Man bila nuu nkyu nkun, baa fii nuu nta gberes, kpali fee fu otu to maa taale u ko fu ye fu alic wuribi mu su.

24 Asa akoo alibi i dan lu ifuli nii, nii u gyankpaa bamu ii kpee lbwaare kusun bunte mu to. Akoo lees mooy kamaa to nii ii biti i ba lu ifuli.

25 Okpa kuluu maaja su, nii akoo kidanbirasa kiwaa ii biti i lu ifuli. Nii haluu imu nii i mae lu ifuli gbaa mu i mae taale baala.

6

1 Anye mu nii ba bu bamu-nyiripe ana kase mu kpini, i tiri fee ba maa taa beeerees sa bamu-nyiripe ana, ke asa ba man nye okpa towe asin libi ku yii lbwaare kitu abee ane asin mu nii an kaapu mu.

2 Anye mu nii bamu-nyiripe ana ba gye akooole-gyipu mu, ba man kooge beeerees mu nii ba su sa bamu mu su, fee ba maa bamu ba maa gye kukulu Krisito to mu su. Amaa i dagaa fee ba sun bamu kokoole fuuli to, lu fee anyiripe mu nii bee nye toon bee lu anye mu kusun to mu, ba gye akooole-gyipu nii anye mu ba su kebiti sa bamu. Fale asin nimu i tiri fee fu kaapu bamu, ke fu waa bamu aniya to ke ba buu imu.

Kefulee biti bansa

3 Okumaa mu nii ee kaapu asin pupwe, nii o mae koole ane-Nyiripe Yesu Krisito kesintin asin mu, ye ane kabwaare-sun kikaapu ee gyii mu,

4 o gye osa mu nii ee kusaa mu n-yii susu yeges o man nyi sehn. Kanin osa maaja su imcore-libi ye nluuu kuko lu asin su, nii imu u biya kayuu basa ye nbaruge to ye asebi ye nfeere libi kife.

5 Osa maaja ii gyii imcore nii fee bamu nii bamu nfeere i nyita, nii ba man bila ba su kesintin asin mu, bamu nfeere i gye fee kabwaare-sun i gye okpa mu nii bee bolla su nye afulee.

6 Amaa kabwaare-sun danbirasa su toon gaa, nii ato mu nii an su mu i kan kukwe ane mu.

7 Lu fee a man biya sehn dulinyaa nimu to, nii a mae taale taa sehn lu kimoo to.

8 Amaa nii an kan an su agyito ye ato bunsa mu, a yeges i kukwe ane.

9 Asa mu nii bee biti ba waa ato wuya ana mu, bee tyie kuttuu to kui to ye odunu to, ke be loo kimelensi ye kayalaga libi-libi gaalaagaa to, ke i bunte bamu muuri ke ba wu nyita.

10 Lui fée kefulee biti gaa gye alibi kumaa nūmu ɔlukpa nūn. Aku ba maa biti afulee kibansa su mu, ba foyi lui bamu kikɔole-gyii to, nū i yii bamu nkɔlo to fée deebi.

*Pɔɔli katɔwe laalaalwɛ
sa Timoti*

11 Amaa fu gye Ibwaare nyumisa nūn, imu su lees fu n-yii lui fale ato nūmu kpini to, ke fu kɔ biti ikpa kikyiigye kabwaare-sun danbirasa ye kikɔole-gyii ye kebiti ye kenyiitā ye bwahm kīwaa.

12 Ko kikɔole-gyii keluu danbirasa mu, ke fu nye nkpa kakpaa mu nū Ibwaare tu fu ba waa kumu to, sanja mu nū fu bugi fu kɔnɔ tōwe fu kikɔole-gyii sakyo to, nū ba nu mu.

13 N yile Ibwaare mu nū u sa kuto kumaa nkpa mu, maa Yesu Krisito mu nū o bugi mu kɔnɔ tōwe kesintin asin mu sa Pontu Paleti mu ansi to mu, n tōwe fu ye,

14 fu buu nnɔsa nūmu, ke fu kītaa imu kyεεkyεε, naa fuu kake mu nū ane-Nyiripɛ Yesu Krisito ii biti o ba mu.

15 Ibwaare mu nū ayenbi i gye mu lees, nū mu nkun i gye ɔlvɔnpu, ye awura to Owura, ye anyiripɛ mu ɔnyiripɛ, mu ii biti o yεεgɛ Krisito Yesu kibwii ba mu ki ba to mu gbaa-gbaa mu sanja mu.

16 Mu nkun i gye ɔmvu nū o bu to kakpaa, nū o man bu to o wu kakaaku, mu mu o te ijmanjesa mu nū u halige nū nyumisa ku mee taale tiri mu to, nū ɔku man piita wu mu, nū ɔku mee taale wu mu. Buñyaa ye ɔlvu i gye mu lees kakpaa Amen.

17 Tōwe bamu nū ba su dulinyaa nūmu to ato mu fée, ba man ba bεε kū bamu n-yii abee ba taa bamu tamaa gyaga bamu ato mu nū u taale foyi mu su. Amaa ba taa bamu n-yii tuu Ibwaare mu nū ee sa ane kuto kumaa mu nū an nye fale, nū u waa ane ɔkɔn mu su.

18 Tōwe bamu fée ba waa kidanbirasa ke bamu awaasa i baa i bvrɔn gaa, ke ba lees bamu ato mu nū ba su mu to kye abaa to.

19 Nū ba kan waa kanin mu, ii biti i waa fée bεε kuvla ato bεε yila bεε sa bamu n-yii sasv nūn. Saamv, bee biti ba nye nkpa mu nū i gye kesintin nkpa mu.

20 Timoti kū kuto mu nū Ibwaare taa waa fu kibaa to mu su danbirasa. Lees fu n-yii lui ntōwe kīyan ye imoore-gyaga mu nū aku bεε tuu ye kinyi mu to.

21 Imu nū aku bεε kaapu fée ba su, nū i yεεgɛ nū ba foyi bamu kikɔole-gyii mu.

Ibwaare kabwaala kī baa kī bu fane ase.

Ѡѡւෑ ነයිසපු මු නූ පෝලි කිරෝ සා නා සා Timoti

Afwaala

1 Me, Poołi mu nu lū Ibwaaare kebiti su nu n ba waa Krisito Yesu osunpu, nu o sun me ye n tōwē Nkpa asin mu nu Ibwaaare da mu kōkōlō su yila, nu an nye lū kūkulon kiwaa ye Krisito Yesu mu.

2 N kyvroc̄ ወውለ nūmu n sa fu, mi-bii bitisa Timoti. Ane-Se Ibwaaare ye ane-Nyirip̄e Krisito Yesu kabwaala ye kūwēs kuwu ye keyuula i baa i bu fu ase.

Poołi tōwē waa Timoti

3 N fwaala Ibwaaare mu nu n sun mu yegē n man su alibi akv fee kanan mu nu me naana ana ba daa sun mu mu. Saňa kūmaa n nyinjī fo su me kabwaare-kvle to kagyanbwe ye kakyuwape.

4 N nyinjī fo ansikyu mu su, nu i bu me to gaa fee n wu fu, saamu me kōkōlō i nye fuli me.

5 N nyinjī fo kikcōle-gyii kesintin mu nu fu su, nu fu naana-kyūsa Lowisi ye fu-nyi Yunisi gbaa ba nye mu. Nu n nyi kesintin fee kanun nu ngbaa fu su.

6 Lū fale su mu, n nyinjī fo fee, nin fulon waa Ibwaaare kakee, mu nu n kyuna taa me abaa gyaga fu su, nu fu nye mu to.

7 Lū fee Ibwaaare man sa ane Kayaayu mu nu ki waa ane afuuupu, amaa o sa ane Kayaayu mu nu ki sa ane ɔlon, ye kebiti ke a bu kanan mu nu an kitaa ane n-yil.

8 Imu su i man waa fu ipeeli fee, fu maa tōwē kesintin asin lū ane-Nyirip̄e mu su, abee i waa fu ipeeli lū me su fee ba maa tii me obu. Amaa fu gbaa fu gyili awurufō sa asin danbirasa mu, lū ɔlon mu nu Ibwaaare taa sa fu mu su.

9 Mu i molige ane, nu o tu ane ba waa mu gbaa-gbaa asa, nu i man gyē ye an waa kuto mu nu ki buron su, amaa lū mu gbaa-gbaa mu kijmina lula ye mu kabwaala su. Nu Krisito Yesu su nu o bōla taa kabwaala nūmu bwaala ane poyi nu o tuv kuto kūmaa nūmu.

10 Amaa nbūnbū o bōla ane የመልገሱ Krisito Yesu kiba mu su ba lee kabwaala nūmu kaapu ane, nu o bōla asin danbirasa mu su nyita lewu ɔlon mu, nu o lee nkpa mu nu ki man su okaa mu ifuli.

11 Nu Ibwaaare lee me waa Krisito osunpu ye okaapupu ye asin danbirasa nūmu ጽጋዬሩ.

12 Kanun su nu n gyili inimū awurufō fale. Amaa i man su me ipeeli, lū fee n nyi omu nu n kōcole mu gyili, nu n nyi kesintin to fee ee taale kun kuto mu nu n taa waa mu abaa to naa fuu mu kakē laalaalbwe mu.

13 Timoti, kitaa kesintin asin kaapusa mu nu fu nye lū me ase mu kenken, ke fu buu imu, yegē fu su kikcōle-gyii ye kebiti mu nu lū Krisito Yesu su an nye mu.

14 Bōla Kayaayu Kyirekyire ɔlon mu nu ki bu ane to mu su, kun asin kpare mu nu Ibwaaare taa waa fu abaa to mu.

15 Fu nyi fee ane birisa mu nu o bu Asiya መሠረት su mu kpini, ba sile yegē me, nu Figelusi maa Hemogene gbaa ba tii su.

16 N kule Ọnyiripe fee o wu Onesiforu kikpaara su abi kpini kue, lu fee saja kumaa ee yege me koko lo kii fuuli me. Nu i man su mu ipeeli fee ba tii me obu gbaa.

17 Kuto mu nu ki tii su i gye ye, saja mu nu o ba Roma mu, o nate biti me halu naa fuu saja mu nu o wu me.

18 Ọnyiripe o wu mu kuee mu kake laalaalowee mu. Fu nyi danbirasa kanan mu nu o kyey me to ikpaa gaalaagaa su saja mu nu n bu Efeso kade to mu.

2

Krisito ɔnaakɔpu mu nu ee gyii kesintin

1 Imu su mi-bii, bɔla kabwaala mu nu ki bu Krisito Yesu to mu nyi olon.

2 Nu asin kaaposa mu nu fu nu lu me ase sakyi ansi to mu, taa imu waa asa mu nu fu koole bamu gyii mu abaa to, ke ngbaa bamu be taale taa kaapu aku gbaa.

3 Yile to gyii aworufo ye ane, fee Krisito Yesu ɔnaakɔpu danbirasa.

4 ɔnaakɔpu i payi ansi lu mu kusun sunsa su, ke i nyi bɔla mu obilisa ansi, imu su o mae taa mu n-yi ee waa asa mu nu ba man gye anaakɔpu mu awaasa to.

5 Kanin manja nu asilepu ba kan bee sile, nu omu nu o gyii su kan o man buu kisile nbara mu, o mae ye o nyi kigyi su kakkee mu.

6 Nu onsi-payi ɔdɔɔpu mu nu ee waa kusun mu, i dagaa maa gyankpaa gyii lu kudco mu to.

7 Fe nfere lu kuto mu nu n towe fale su, lu fee Ọnyiripe mu ii biti o yege fu taale nu ato numu kpini kase.

8 Nyiŋi Yesu Krisito mu nu o lu owura Dawidi kanan to nu Ibwaare kyiŋi mu lu lewu to mu. Inimu i gye asin danbirasa mu nu n towe mu,

9 nu n gyii imu aworufo fale, halu ba taa agbeeleebeη mina me fee maa gye alibi ɔwaapu. Amaa Ibwaare asin mu bire, oku mae taale taa agbeeleebeη mina imu.

10 Imu su nu n yile to gyii aworufo kumaa numu, lu asa mu nu Ibwaare lee yila mu su, ke ngbaa bamu ba bɔla Krisito Yesu su nyi kamɔlge ye buŋyaa mu nu ki man su okaa mu.

11 Katowe numu gye kesintin nin,
nu an kan wu ye mu bire,
an biti a kyina nkpa to ye mu.

12 Nu an kan yile to gyii aworufo bire,
an biti i gyii kuwura ye mu.

Nu an kan kina mu bire,
ngbaa mu ii biti o kina ane.

13 Nu an man kan koole gyii mu,
mae mu bire o san ee gyii mu asin su,
lu fee o mae towe asin, nu ee lu imu kamaa.

Osunsunpu mu nu o bɔla Ibwaare ansi

14 Kyaga su nyiŋi bamu fale ato numu su. Yile Ibwaare kitu to da bamu amu to lu ntowee su kamɔɔre-gyii, lu fee i man su kyaare, amoo ii nyita bamu nu bee nu imu mu nin.

15 Kpan fu n-yii ke lbwaare o wu fu fee fu dagaa, niu fu gye kusun osunpu mu niu i man dagaa maa su ipeeli mu kusun mu su, niu o nyi lbwaare kesintin asin mu kikaapu kyeykayee.

16 Lee fu n-yii li aligiyima mu niu i mee bonyaa lbwaare, lii fee bamu niu bee waa imu mu, ii biite bamu lii lbwaare ase gaa.

17 Ni kanin asa mu kikaapu ii yeluge fee kitamee. Anyin anyo mu niu ba tii bamu su i gye Himenasu maa Filetusi.

18 Ba foyi kesintin asin mu okpa, niu bee kaapu ye, asa kikyinji li lewu to mu tee wula ba kyuu, niu kikaapu numu ii nyita akooole-gyipu mu akoo kooole-gyii.

19 Amaa lbwaare asin du nin fee ɔpore gyankpaasa mu niu o yii mu, niu i yule gin, niu ba kyuuco asin numu ba gyaga kumu su ye, "ɔnyiripe lbwaare nyi bamu niu ba gye mu lee," niu ba bila kyuuco ye, "Okumaa mu niu o lee towe ye o gye ɔnyiripe mu lee mu, dagaa maa yegé alibi kiwaa."

20 Kikpaara lala su mu, ato mu niu bee gyii bee nu imu to kukwii-kukwii i bu to. Ba taa suwa abee gbiti waa iku, niu ba taa iyu abee kabole waa imu iku mao. Imu iku i de sa nké kpare kigyi, niu iku mao i man de sa nké kpare ku.

21 Ni ɔku kan lee mu n-yii li alibi kiwaa to mu, ee biti o baa o de sa nké kpare kigyi mu, lii fee o ba waa kyirekyire, niu o su kyaare sa mu ɔnyiripe mu, niu o kuvla mu n-yii yila sa kusun danbirasa kumaa numu.

22 Amaa lee fu n-yii li ayaafole-sin kayalaga libi to, ke fu taa fu ansi gyaga ikpa kikyiji ye kooole-gyii ye kebiti ye kayii yuuli su, buga ye bamu niu ba taa kokofo fuuli su bee sun ɔnyiripe mu su.

23 Imu su lee fu n-yii li kimeleensi imoore mu niu i man su kase mu to, lii fee fu nyi i maa biya nluu.

24 ɔnyiripe kyaafole man dagaa maa ko keluu, amaa o dagaa maa waa kudanbirasa ee sa ɔkumaa numu, ke o taale kaapu, ke o nye kenyiita kuto kumaa numu to.

25 Bamu niu bee gyii mu imoore mu, i dagaa maa lee asin mu kaapu bamu laakale su, akutó fee lbwaare ii biti o bugi ɔkpa sa bamu, ke ba yege alibi kiwaa, ke ba ba bu kesintin asin mu.

26 Ke ba nye nfere danbirasa, ke ba sile lii oduu mu niu Sitaane sun kitaa bamu, niu bee nu mu ase bee waa ato mu niu ee biti mu to.

3

*Ato mu niu ii biti i ba
waa nké laalaaluwé to mu*

1 Amaa baa fu nyi inimu fee, nké laalaaluwé mu to mu, awurufo damante ii biti i ba asa su.

2 Li fee, asa bee biti ba kii biti bamu nkun lee, ye kefulee biti bansa, ye n-yii kikaapu, ye alala-sin, ye asa kisaale, ye kusu to olon sa bamu akwugere, niu ɔku waa kidanbirasa sa bamu gbaa ba mee lee mu kitu, niu ba mee taa lbwaare bee tu sehn,

3 niu ba mee ye be nye kebiti sa ɔku, niu be mee wu ɔku kowee, niu bee biti ba nyita asa kitu, niu ba mee taale kitaa bamu n-yii, niu asa bee biti ba sile bamu, niu bee biti ba kisi kidanbirasa,

4 niu bee biti ba waa adiboyipu, niu ba mee fe nfere poyi niu bee waa kuto ku, niu bee kaapu bamu n-yii, niu bee biti dulinyaa to ɔkon ba kyo lbwaare.

5 Bee biti ba sun lbwaare ansi su, amaa ba kina mu olon mu. Man buga ye kanin asa.

6 Bamu to aku bęe taa kanyaasın libi bee loo akpaara su, nıı bęe taa kono to kono bęe pına akyıı mu nıı ba mee taale kitaa bamu n-yıı, nıı bamu alibi i du fee kasvla i gyan bamu su, nıı kayalaga libi kukwıı-kukwıı bu bamu to.

7 Kanın akyıı mu bęe kpan n-yıı saja kumaa bęe bıula, amaa ba mee taale ba bu kesintin mu.

8 Fee kanan mu nıı Gyanise maa Gyanberesi ba daa kyıına kısır yile Mosesi su mu, kanın nıı fale anyın anımu gbaa bęe kō bee tii kesintin mu okpa. Bamu amu i nyita, nıı ba man su ɔyilekpa kikcöle-gyii mu to.

9 Bamu awaasa nımu mee kpiya bamu ansi to, lu fee okumaa nımu ii biti o wu kanan mu nıı ba melensi, fee kanan mu nıı Gyanise maa Gyanberesi kimelesi i daa lu ifuli mu.

Pcceli konosa sa Timoti

10 Amaa fee fu bıre, fu nyi asun mu nıı n kaapu mu kpini, ye me kakyıına to, ye koto mu nıı mi ansi i gyan su, ye me kikcöle-gyii, ye me kenyiita, ye mi kebiti, ye me kiyule to gyii aworvfo.

11 Fu nyi kanan mu nıı asa ba nyanla me, ye aworvfo mu nıı n gyii Antiyoki ye Ikoniyum ye Lisisira nde to, nıı n nye kenyiita yile kanyanla mu kpini to, nıı ḥnyurup Yesu Krisito lee me lu imu kpini to.

12 I gye kesintin fee, okumaa mu nıı ee biti o buu Krisito Yesu, ke o waa lbwaare kebiti mu, ee biti o nye kanyanla.

13 Alibi awaapu ye apınapu bıre bamu alibi ii biti i lɔŋɔ tii su nın, kanan mu nıı bęe pına asa mu, kanın gbaa nıı ii biti i pına bamu.

14 Amaa fee fu bıre, kyaga su kitaa koto mu nıı fu bıula nıı fu kcole gyii mu to, lu fee fu nyi bamu nıı fu bıula lu bamu ase,

15 nıı lu fu kibii to mu, fu nyi Asıñkyan yilasa kyirekyire mu, nıı imu i taale sa fu kanyaasın mu nıı i biya kamolige bola kikcöle Krisito Yesu gyii su.

16 Asıñkyan yilasa mu kpini i lu lbwaare ase nın, nıı i buron sa kikaapu, ye katowę yii, ye kitowę kyiigi, ye kibila ikpa kikyiigi to,

17 saamu lbwaare osa i nye dan to sa kusun danbirasa kumaa kıwaa.

4

1 Krisito Yesu ii biti o ba ye mu kuwura-gyii ba tale asa mu nıı ba te nkpa to, ye alewupu. N yile lbwaare maa Yesu Krisito ansi to n sa fu kono ye,

2 tōwe asin danbirasa mu. Kuula fu n-yıı saja mu nıı i dagaa ye saja mu nıı i man dagaa, taa kenyiita kpini tōwe kyiigi asa ikpa, ke fu tōwe yii asa, ke fu tōwe waa asa olon to.

3 Lu fee saja ku ii biti o ba nıı asa ba mee ye be buu kesintin kikaapu mu. Amcoo be buu bamu kayalaga to asin. Bee biti ba kıl biti akaapvpu damante kyaabcoo bamu n-yıı, ke be kaapu bamu asin mu nıı i bukön bamu asu to ke be nu.

4 Ba man bıla ye be nu kesintin mu, bee biti ba bilini ba buu asırıkpan ikisii-sın.

5 Amaa fee fu bıre, baa fu da fu kumu su asin kumaa nımu to, nye kokoło yile aworvfo to, waa asin danbirasa kusun mu otowepu, sun fu kusun kanan mu nıı i dagaa naa lıwę.

6 Mee me bıre me saja fu fee n wu, nıı i du nın fee me nkpa u kyeegę u wrıge fee saraga sa lbwaare.

7 N ko keluu danbirasa mu, nıı n sile kısile mu naa fuu okaa, nıı n kitaa kikcöle-gyii mu to.

8 Nbiunbuu kuto mu nii kii gyoo me mu i gye kigyii su kakess, mu nii ɔnyiripe, ikpa kyiigisa otalepu mu ii biti o taa sa me kanin kake manja, nii man gye me nkun, amaa ye bamu nii u gyugyuu bamu ye be wu ɔnyiripe Yesu kiba mu.

Poohi laalaalvwes asin

9 Kpan fu n-yii ke fu ba me ase bilen,

10 lui fee Demasi su kebiti sa dulinyaa numu to ato, nii o sile yegese me kpeee Tesalonika kade to, Kresensi kyon Galati kade to, nii Titusi mooy kyon Dalimatiya kade to.

11 Luka nkun i bu me ase. Biti Maki ke fu taa mu biya me, lui fee mu i taale kye me to, mi kusun mu to.

12 N sun Takikusi ye o kpeee Efeso kade to.

13 Nu fu kan fi ba mu, fu taa me balumaasu mu nii n yegese yila Kapusi ase Trowa kade to, ye me iwule, fofon imu nii ba taa atobwaaya iwule waa mu biya me.

14 Alekisanda mu nii o gye bayiru mu waa me alibi gaa. Kuto mu nii o waa me mu, ɔnyiripe ii biti o ka mu kuko.

15 Fu gbaa fu, baa fu da mu sv, lui fee o yile su kenken ee tii ane asin towesa mu ɔkpa.

16 Kake gyankpaasa mu nii n yile n lee kono me asin kigyii to mu, oku man ba yile me kamaa, ɔkumaa numu pale mu kamaa sa me. N kule lbwaaree fee o man ka bamu kuko lui imu sv.

17 Amaa lbwaaree yile me kamaa nii o sa me olon, nii n nyue towe asin mu lwoe, nii bamu nii ba man gye Giwu abi mu gbaa ba nu imu. Nu lbwaaree lee me lui birane kono to.

18 ɔnyiripe Yesu mu ii biti o lee me lui alibi kumaa mu to, ke o biya me svsu kuwura-gyii mu to ye alanfiya. Mu nii bonyaa gye mu lee kakpaa. Amen.

Afwaala laalaalvwes

19 Fwaala Prisila maa Akwila ye Onesiforu kikpaara su asa kpini.

20 Erasitu sii o te Korinto kade to, nii n yegese Trofimu mu nii ee loc mu, Miletu kade to.

21 Kpan fu n-yii ke fu fuu nfii pooyi ke gbangban o fuu. Ebulusi ye Pudensi ye Linusi ye Kilodiya ye bamu birisa ana kpini bee fwaala fu.

22 ɔnyiripe ye fu kayaayu fan kyuna. lbwaaree o bwaala fane.

Ѡѡւ්ලේ මු නූ පෝලි ක්‍රුත්‍රා නා ජා Titusi

Afwaala

¹ ወෘඩ් නිමු ලි මේ පෝලි, Ibwaare kuyaafōle yē Yesu Krisito osunpu mu ase. O sun me yē n ba kye mu asa mu nū o lee mu kikōole-gyii tō, ke n kaapu bamu ke ba bu kesintin mu nū kū yegē nū asa bee buu kabwaare-sun danburasa,

² mu nū kikōole-gyii yē kinyi i gyan nkpa kakpaa tamaa mu su. Ibwaare mu nū o mee tūn antujesa mu, da mu kōkōlo su sa ane nkpa nīmu lī koo npili ase,

³ nū sanja kyeekeye mu to mu, Ibwaare ane የමෙලිගේру mu lee mu asin kaapu, fēe maa taa waa me abaa tō, nū o sa me kōnō yē n tōwe asin mu sa asa.

⁴ N kyrōcō n sa fu Titusi, mu nū n taa fu fēe mi-bii gbaa-gbaa ane kikōole-gyii kulun mu to mu.

Kabwaala ye kayu yuuli mu nū kū lū ane-SE Ibwaare ye ane የමෙලිගේру, የනියුරිපී Yesu Krisito ase mu yē fu fan kyna.

Titusi kusun Kereti የԾවව්ලේ su

⁵ ትዕር መሆኑ nū n yegē fu Kereti የԾවව්ලේ su መሆኑ i gye fēe, fu nye lōjō በዚ nū n san መሆኑ, ke fu yiī abilisa kade kumaa nīmu Krisito kubu መሆኑ tō, fēe kanan mu nū n kaapu fu mu.

⁶ I dagaa የበልሏ maa gye ይሳ መሆኑ መሆኑ n-yūl su man su asin pwisa, nū o killī የቅዱ አበልሏ kpen, nū mu-bii ana be gye akōole-gyipu, mu nū ba man su kusū to ጥሩn abee kibii libi.

⁷ Fēe የበልሏ maa gye Krisito kubu የአጻቃጥሮ መሆኑ, i dagaa maa gye ይሳ መሆኑ መሆኑ n-yūl su man su asin pwisa, nū o mee kusaa መሆኑ n-yūl, nū o mee nye agbu benbilen, nū o mee buu nta, nū o man gye oluu bitipu, nū o man su onsi-payi libi afulee su.

⁸ Amaa o dagaa maa gye ይሳ መሆኑ ee kōole afō, nū o su kebiti sa በዚ nū n bōrōn, nū ee kitaa መሆኑ n-yūl, nū mu ikpa i kyiigi, nū o sile Ibwaare nū mu awasaadu kyeekeye.

⁹ O dagaa maa taale kitaa kesintin asin danburasa mu kenken, fēe kanan mu nū ba kaapu በዚ መሆኑ, ke ngbaa መሆኑ o taale taa kesintin kikaapu mu tōwe waa asa, ke o taa በዚ tii bamu nū bee gyii በዚ imōore መሆኑ ይካሬ.

¹⁰ Lū fēe asa gaalaagaa bee kusū bee yle asin mu su, nū be su bamu ntōwe kiyān bee pina asa, fōnfōn Gyiwu abi akōole-gyipu.

¹¹ I dagaa fu tii bamu ntōwe መሆኑ ይካሬ, lū fēe be su bamu npina kikaapu mu bee nyita akpaara su abi lū kikaapu danburasa mu su. Bee waa ipeeli-sin nīmu bee biti afulee.

¹² Halū Kereti abi atōwēru መሆኑ ይካሬ tōwe yē, “Kereti abi be gye antujesa wuya ana nūn sanja kumaa, nū be du fēe ndunbwē libi, nū be gye awuleggyopu agyipu lala.”

¹³ Asin mu nū o tōwe መሆኑ i gye kesintin. Imu su taa kensi payi tōwe yii bamu, ke bamu kikōole-gyii i nye yle kinkin,

¹⁴ ke ba man nu Gyiwu abi asirkpan ikisii-sin mu, abee be nu sa bamu nū bee kina kesintin asin mu.

15 Bamu nii ba man su ineesi mu, kuto ku man gye ineesi bamu ase, amaa bamu nii ba su ineesi nii ba mee koole bee gyii mu, sehn man gye kyurekyire bamu ase, amaa alibi i bolla bamu nfeere ye bamu nkolo to kpini.

16 Bee towe ye be nyi Ibwaare, amaa bamu awaasa to mu bee kina mu. Ibwaare ii kisi bamu awaasa kpini, nii be gye kusu to ɔlun wuya ana, nii ba mee taale waa kidanbirasa kakaaku.

2

Kuto mu nii i dagaa

Krisito abi ba waa

1 Amaa fee fu bire, i dagaa fu kaapu asin mu nii ii buu kesintin kikaapu mu.

2 Towe anyin abilisa fee bamu nfeere i baa i de, ke ba baa be su beerees, ke ba kitaa bamu n-yii, ke ba kitaa kesintin kikooole-gyii mu to, ke ba nye kebiti sa abaa, ke ba nye nkolo yile to.

3 Kanin maa nii fu towe akyii-nyi mu fee ba kiyuna kakyuna mu nii i dagaa fee Krisito abuupu ba kiyuna mu. Ba man nate nyita asa atii abee ba baa be gye atabuupu, amaa ba kaapu imu nii i buron.

4 Kanin gbaa nii ba kaapu abite mu kanan mu nii bee biti bamu-kuli ana ye bamu-bii ana,

5 ke ba kitaa bamu n-yii ke ba man waa kigyagaa, ke ba waa bamu akpaara su asun, ke ba waa adanbirasa, ke ba biya bamu n-yii kase sa bamu-kuli ana, ke oku o man nye towe asin libi nyita Ibwaare asin mu.

6 Kanin maa nii fu towe waa ayaafole gbaa fee ba kitaa bamu n-yii.

7 Lii kuto kumaa to mu, i dagaa fu maa waa kuto mu nii ki buron ke asa be kase fu to. Lii fu kikaapu to mu taa kensi payi ye koko fuuli kaapu.

8 Yegé fu katowé ki baa ki de okpa, yegé i man su asin pwisa ku, ke bamu nii be kusu yile fu su mu be gyii ipeeli, lii fee ba mee ye be nye alibi ku towe lui ane su.

9 Kaapu anye mu fee be buya bamu n-yii kase sa bamu-nyiripe ana kuto kumaa to, ke i bolla bamu ansi. Amaa ba man kan towe gyanja bamu-nyiripe ana,

10 abee ba yuuri bamu. Amaa ba waa imu nii i buron ke bamu-nyiripe ana be koole bamu gyii, ke bamu awaasa i yegé Ibwaare, ane Omoligepu asin kaapusa mu, i baa i bu ɔbule.

11 Lii fee Ibwaare lee mu kabwaala mu nii kui biya kamolige ifuli sa asa kpini.

12 Kabwaala mu kaapu ane kanan mu nii a lee ane n-yii lii ikpa libi ye dulinyaa to ato kayalaga su, ke a taale kitta ane n-yii, ke a waa imu nii i de okpa, ye kabwaare-sun danbirasa kakyuna nimu to,

13 fee a maa gyoo tamaa kpare kake mu nii ane Ibwaare lala, ye Omoligepu Yesu Krisito ii biti o bwii ba ye mu bonyaa mu.

14 Mu gbaa-gbaa mu kyula wu ka ane kuko, lee ane lui alibi kpini to, nii o waa ane mu gbaa-gbaa mu asa mu nii ba man su ineesi, nii ii gyugyuu bamu fee ba waa imu nii i buron.

15 Inimu i gye ato mu nii i dagaa fu kaapu. Towe waa bamu ke fu towe yii bamu ɔlun to. Man yegé oku o feere fu.

3

Krisito abuupu kakyuna to

1 Nyinji Krisito abuuupu mu fee ba buya bamu n-yii kase sa awuragyipu ye kibane alunpu ke ba nu sa bamu, ke ba baa bee biti kidanbirasa kumaa kiwaa,

2 ke ba man towe asin libi gyaga oku su, amaa ba nye keyuula ye abaa, ke ba baa bee su bee sa abaa, ke ba buya bamu n-yii kase sa okumaa nimu.

3 Sanja ku to mu, ane gbaa ane an daa melensi, ni an waa kusu to ɔlun, an foyi ɔkpa, ni an gye anye sa kigyagaa ye kayalaga kumaa nimu. Ni an su kumu to ɔlun ye kayii basa, ni bee kisi ane ni ane gbaa ane an kisi bamu.

4 Amaa sanja mu ni ane Omoligepu Ibwaare mu kebiti ye mu kuwes kuwu li ifulu mu,

5 o molige ane. Man gye ane adanbirasa kiwaa su ni o molige ane, amaa lu mu kuwes kuwu su ni o bɔla mu Kayaayu mu ni ku fwu ane mu su, sa ane kakuvuge pupwe ye nkpa pupwe molige ane.

6 Ibwaare bɔla ane Omoligepu Yesu Krisito su sa ane mu Kayaayu Kyirekyire mu gaa.

7 Saamu, lii mu kabwaala mu su mu, ane ikpa i kyiigi mu ansi to, ke a ba waa mu nkpa kakpaa mu ni an su imu tamaa mu agyipu.

8 Katowé nimu gye kesintin nin. Ni n biti fee fu bwii pla asin nimu to, ke bamu ni ba koole Ibwaare gyii mu, ba taa bamu n-yii sa kidanbirasa kiwaa. Fale ato nimu i buron gaa ni i su tono sa okumaa nimu.

9 Amaa lee fu n-yii li kimelensi imcore-libi to ye kakuvuge to nkyaga su ye kamcore-gyii ye nluu kuko li nbara su, lii fee inumu i gye kyan ni i man su tono kpini-kpini.

10 Osa mu ni o bu fane to ni o su asa amu ee wote abaa mu, towe yii mu kili kulan abee illi inyo. Ni o man kan yegede mu, barige fu n-yii yegede mu.

11 Baa fii niyi fee kanin osa manja alibi i gyii mu nfereye mu kumu, yegede mu gbaa-gbaa niyi fee imu ni ee waa mu gye alibi.

Laalaalwe asin

12 N dan kan sun Atemasi abee Tikiku fu ase mu, waa aniya ke fu ba gyanya me Nikopoli kade to, lii fee n waa me nfereye fee n kpee tutɔ awɔɔ sanja.

13 Waa kuto kumaa mu ni fi taale, ke fu kye Senasi mu ni o gye loya mu ye Apolosi to, ke ba nye kuto kumaa mu ni ki tiri bamu li ɔkpa mu ni bee biti ba kpee mu.

14 I dagaa ane birisa ana Krisito abuuupu mu, ba bi kanan mu ni ba nye sanja sa kusun kiwaa, ke i kye asa to ke ba nye bamu ato tirisa, ke ba man kyina kakyina mu ni ki man su tono.

15 Bamu ni ba bu me ase nfui mu kpini bee fwaala fu. Fwaala ɔkumaa mu ni ee biti ane asin, ni ana bamu an bu kikooles-gyii mu to mu kpini. Ibwaare kabwaala ki baa ki bu fane ase.

Ҫwale mu nu Pœoli kyurcoo naa sa Filemon

Afwaala

1 Ҫwale nimu lı me Pœoli mu nı lı Krisito Yesu kusun su nı ba tii me obu mu, ye ane bırisa Timoti ase.

An kyurcoo an sa fu Filemon, ane kyemine danbirasa ye ane bırisa osunpu,

2 ye ane-pıkyı Afiya ye ane bırisa Krisito to ɔnaakɔpı Akyipusi, ye Krisito kubu mu nı bęe gyanę fu kıkpaara su mu.

3 An-e-Sé Ibwaaare ye ane-Nyırırpı Yesu Krisito kabwaala ye keyuula kı baa kı bu fane ase.

Pœoli kabwaare kule

4 Mi-supu Filemon, saja kumaa mu nı n kule kabwaare-kule mu, n nyinji fu su nı n fwaala Ibwaaare lı fu su.

5 Lı fee, n nu kanan mu nı fu koole Ҫnyırırpı Yesu gyii ye kebiti mu nı fu su sa Ibwaaare asa mu kpini.

6 Me kabwaare-kule i gye fee, payı ansi kyaga su tówe fu kikoole-gyii mu kaapu asa. Saamı, fu i nyę bu ato danbirasa mu nı an su lı Yesu Krisito su mu kpini lıwe.

7 Mi-supu Filemon, fu kebiti mu nı fu su mu yegę nı mi ansi i gyii gaa nı i waa me aniya to, lı fee fu yegę nı Ibwaaare asa nkolo i de bamı nı ba nyę olon.

Pœoli kikule sa Onesimu

8 Imu su, lı Yesu Krisito su mu, naafco n su ɔkpa n taale nyan fu lı kuto mu nı i dagaa fee fu waa mu su,

9 amaa n kule fu lı kebiti ıkpa su. Nı me, Pœoli mu nı n bıle, nı lı Yesu Krisito kusun su mu, nbıunbu n tii obu fale mu,

10 n kule fu lı mi-bii Onesimu,* mu nı o ba bilinji mi-bii Krisito to saja mu nı n bu obu kitii to fale.

11 Naafco saamı, o daa o man su kyaare sa fu, amaa nbıunbu bire o su kyaare sa n maa fu kpini.

12 Imu su, n bwiiyaa mu n bıya fu, nı n biti mu asın gaa, koole mu sa me.

13 Naafco n daa n biti fee o baa o bu me ase, ke o yii fu ayaa to ee kye me to saja mu nı n tii obu fale lı asın danbirasa mu katowę su.

14 Amaa n mee biti fee n waa kuto ku yegę n man nyi fu nfere, ke i man naa ba fee n nyan fu nın, amaa i baa i gye fu kebiti.

15 Akuto Onesimu barige mu n-yı lı fu ase nke gberes kı nın, saamı nı o kan bwii ba mu fii biti fu nyę mu kakpaa,

16 yegę o man bila o gye kinyę nkun, amaa o kyo kinyę lı fee o gye fu bırisa bitisa Krisito to. Nı n biti mu me kokoło to gaa, kanın manja nı ngbaa fu fii biti fu ba biti mu fu kyo me, lı fee o gye fu kinyę, nı o bila o gye fu bırisa Ҫnyırırpı mu to.

* **1:10 1:10** Onesimu kase i gye 'omu nı o su kyaare'.

¹⁷ Imu su fu kan fu nyi fee fu birisa i gye me mu, fu bwii koole mu ye odan fee kanan mu nii fii biti fu koole me mu.

¹⁸ Nii o kan waa fu alibi akw abee o su fu kuko mu, taa imu kpini sula me.

¹⁹ Me Poozi, n su me gbaa-gbaa me kibaa n kyvrcoc unumu ye n biti n ka fu kuko manja. Ngbaagbaa fu, fu su me fu n-yii su kuko lui nkpa mu nii n yegge nii fu nyi mu su.

²⁰ Imu su mi-supu Filemon, n biti fee fu kui Krisito Onyiripe mu su ke fu waa unumu sa me, ke me kokozi kui de me.

²¹ N maa kyvrcoc fu fale n koole fu gyii fee fii biti fu waa sa me, nii n nyi fee fii biti fu waa fu kyoc imu nii n towe fale gbaa.

²² Amaa kuto kuluu mu nii ke bila ke tii su i gye ye, lonyo afi obu yila me, lui fee n su tamaa fee Ibwaare ii biti o kyula fane kabwaare-kule, ke o yegge ba tigi me ke n ba fane ase.

Laalaalwe afwaala

²³ Me birisa Epafarasi mu nii maa mu an tii obu lui Krisito Yesu su mu, n fwaala fu.

²⁴ Kanin nii Maki maa Arisitako ye Demasi ye Luka mu nii be gye me birisa ana asunpu mu bee fwaala fu.

²⁵ An-Nyiripe Yesu Krisito kabwaala kui baa kui bu fane ase.

Ѡѡւේ මු නූ බා ක්‍රුත්‍රා නා සා Hibriwu abi

*Ibwaare b̄ola mu-bii sv
tōwe mu asin sa ane*

1 Saŋa mu d̄idaa mu Ibwaare b̄ola mu atōwepu sv nūn tōwe mu asin sa ane naana ana saŋa gaalaagaa ye ikp̄a k̄ukwūl-k̄ukwūl sv.

2 Amaa nk̄e laalaalb̄we nūmu tō mu, o b̄ola Mu-Bii Yesu sv nūn tōwe mu asin sa ane. Mu i gye omu nū Ibwaare b̄ola mu sv tuu sv̄su ye kase ye imu k̄uto kumaa nūmu, nū o w̄la lee mu fee k̄uto kumaa ii biti i baa i gye mu lee.

3 Nū mu i lee Ibwaare b̄onyaa ḥaligesa kpare mu ifuli kaapu, nū mu tō nū an wu kanan mu nū Ibwaare gbaa-gbaa du. Nū mu k̄ono tō asin mu nū i bugya nū o su ee kui k̄uto kumaa nūmu sv. Nū maa fw̄l nyumisa alibi kamaa mu, o naa kyina ḥl̄npu Owura lala Ibwaare gyisa sv sv̄su.

4 Imu sv o kyo Ibwaare nb̄co mu k̄ukyō, nū kitu mu nū Ibwaare sa mu mu, bila ki kyo bamu lee gaa.

5 Lui fee Ibwaare nb̄co tō omōmō nū Ibwaare tōwe mu kakaaku ye,
"Fu gye Mi-Bii,

Lui ndaga n gye Fu-Sε?"

Abee,

"N biti n baa n gye Mu-Sε,
ke mōc mu o baa o gye Mi-Bii?"

6 Saŋa mu nū Ibwaare biya Mu-Bii gyankpaasa dulinyaa tō mu, o bila tōwe mu nb̄co mu nū ba bu sv̄su mu ye,

"Fane me nb̄co kpini fan muŋa sun mu."

7 Nū Ibwaare maa tōwe lui mu nb̄co mu sv mu, o tōwe ye,

"N waa me nb̄co fee afuu,
nū n bila waa bamu fee fulon anobi."

8 Amaa Ibwaare tōwe sa mu-Bii mu bire ye,

"Fu gye Ibwaare, nū fu kuwura-gyii kii biti kui baa kui bu tō kakpaa,
nū fii biti fu taa kesintin gyii fu kuwura mu kumu okpa sv."

9 Nū kesintin kigyi nū fii biti, nū fii kisi alibi.

Imu sv nū me, Ibwaare n diyaa fu n kyo fu tōmaa ana okumaa nūmu,
nū n yegē fu kōkōlo ki fuuli fu."

10 Nū Ibwaare bila tōwe mu-Bii mu nū o tui mu ḥnyiripe mu ye,

"Lui npili ase mu fu ii yii dulinyaa kase,
nū fu i waa atō mu nū i bu sv̄su mu."

11 Inimū kpini ii biti i nyita, amaa fee fu bire fu bu tō kakpaa.

Inimū ii biti i kyate fee atō bunsa.

12 Fii biti fu b̄co imu fee ikaale bunsa,
ke fu kyeege imu fee atō bunsa.

Amaa fee fu, fu mēe ye fu kyeege nū kanan mu nū fu du mu,
kanin nū fii biti fu baa fu du, nū fu nsu i man sv okaa."

13 Ibwaare tōwe mu-Bii ye,

"Kyina me kibaa gyisa sv

* **1:7 1:7** Afuu gbaa bila i gye kayaayu, Hibriwu katōwe to.

naa fuu saanja mu nii n biti n taa fu akisipu
waa fu ayaa kase."

Amaa እ man ተወቂ fale asin numu sa mu kabcoo kuku.

14 Imu su Ibwaare nbcoo mu kpini ba gye bamu nii bee sun Ibwaare, nii o sun bamu ye ba ba kye bamu nii bee biti ba ba nye kamolige mu to.

2

Kamolige mu asin

1 Lii inumu su mu i dagaa a maa biya asu kase, ke a kitaa asin danbirasa mu nii an nu mu to ye የፌሬ, ke a man kyeege gbeerree-gbeerree lii imu to.

2 Feee nii nbara asin mu nii Ibwaare bola mu nbcoo mu su tōwe ane naana ana mu i sun kusun, nii an nyi ye lii koo didaa mu, የፌሬ asin nii የፌሬ kusu to ደለን nii የፌሬ man buu Ibwaare nbara inumu mu, የፌሬ kusu brite mu nii i dagaa.

3 Kanin bire, fee nii an kan kina kamolige lala asin numu mu, የፌሬ nii an taale sile lii kusu brite mu to? Fale asin numu nii የፌሬ Yesu gyankpaa tōwe mu, nii bamu nii ba nu imu mu, ba gyii imu kesintin sa ane.

4 Nu Ibwaare gbaa gyii imu kesintin lii mu isinkaala ye adangana ye asin kyinkyinsa ye mu Kayaayu Kyurekyire mu kakkee mu nii የፌሬ taa sa mu asa lii mu kokolo biti su.

Yesu bilini daadimaadi fee ane

5 Imu su man gye Ibwaare nbcoo mu i gye akisupu sa dulinyaa pupwe mu nii ee biti የፌሬ waa, nii an tōwe imu asin fale.

6 Amaa i su opula ku nii osa ku gyii imu kesintin lee tōwe ye,
"Mine nii anyimisa ba dan ba gye nii fi fe bamu su nfeere,
nii mine nii daadimaadi nbii-nyinsa ba dan ba gye nii fi wu bamu su kanin?"

7 Fu waa bamu pii fu nbcoo mu ase saanja gbeerree,
amaa fu taa bonyaa ye beerees sa bamu,

8 nii fu taa kuto kumaa numu waa bamu kase."

Nu Ibwaare maa tōwe ye የፌሬ taa kuto kumaa numu waa nyimisa kase mu, nii sehn man bu to ye የፌሬ man taa waa mu kase. Nu halii ndaga gbaa, a man piita wu fee kuto kumaa numu ki bu nyimisa kase.

9 Amaa an wu Yesu mu nii Ibwaare waa mu pii mu nbcoo ase saanja gbeerree ku, nii nbunbui bire, የፌሬ taa bonyaa ye beerees sa mu, lii fee o gyii lewu awurufo, nii lii Ibwaare kabwaala mu su mu, o wu sa የፌሬ numu.

10 Ibwaare mu nii የፌሬ taa kuto kumaa, nii kuto kumaa numu ki bu to sa mu mu, i dagaa sa mu fee የፌሬ biyi mu-bii ana gaalaagaa mu bonyaa mu to. Ke inumu i taale waa mu, o ኃይማና ye Yesu o gyii awurufo, ke የፌሬ ba waa የፌሬ yankpaapu danbirasa mu nii የፌሬ taale molige bamu naa luwe.

11 Mu i lee bamu lii bamu alibi to. Imu su mu ye bamu nii የፌሬ bamu lii alibi to mu kpini ba gye የፌሬ kulu. Imu su nii i man su mu ipeeli fee maa tuu bamu mu-supu ana.

12 Nu የፌሬ tōwe Ibwaare ye,

"N biti n tuu fu kitu sa mi-supu ana,
ke e bii ilon yin fu asa nsana to."

13 Nu የፌሬ bila tōwe ye,

"Ibwaare, n biti n taa me n-yii tuu fu su."
Nu o bwii kyaga su ye,

"Kii me ndee ye nbii mu nii fu, Ibwaare fu taa sa me mu."

14 Lu fee nbii mu ba maa gye anyimisa nii ba su kayuu-wole ye nkalan mu, kanin su nii Yesu gbaa ba biliini nyumisa fee bamu, ke o taale wu. Lu mu kelewu mu su mu, o nyita Sitaane ɔbon mu nii o su lu lewu su.

15 Ke o koole bamu nii ba sile lewu, nii lewu kufuu ki gyii bamu amu kakyane to mu, lu Sitaane abaa to.

16 I gye kesintin fee, Abraham kinaana nii o kye to, amaa i man gye Ibwaare nbco nii o kye to.

17 Imu su i tiri sa mu fee maa waa mu n-yii fee mu-supu ana ɔkpa kumaa su, ke o baa o gye kowee owupu ye kesintin Ibwaare oseepu bülisa ase sa bamu, mu kusun mu nii ee sun ee sa Ibwaare mu to. Nii mu ii biti o yile to sa asa kpini ke Ibwaare o taa bamu alibi kEE bamu.

18 Lu fee mu gbaa-gbaa mu wu awurufo nii o nyie kvtuu to kii mu, imu su ee taale kye bamu nii ba nyie kvtuu to kii mu to.

3

Yesu kyo Mosesi

1 Imu su me-daa ana ye mi-supu ana, Ibwaare asa mu nii o tii fane mu, fan yeghe fane nfeere i baa i gyan Yesu su. Mu i gye Ibwaare osunpu ye oseepu bülisa ase mu nii an koole mu gyii nii an lee an towe mu.

2 Nii ee nu Ibwaare mu nii o lee mu mu ase, fee kanan mu nii Mosesi nu Ibwaare ase kuto kumaa to lu Ibwaare aye asa kiki su mu.

3 Yesu gye nyumisa kpare nii o su beerees lala o kyo Mosesi, fee kanan mu nii kikpaara owoyipu su beerees lala o kyo kikpaara mu gbaa-gbaa.

4 Lu fee kikpaara kumaa mu nii ba poyi mu, oku i poyi kimu, amaa Ibwaare i gye kuto kumaa nimu owoyipu.

5 Nii Mosesi gye kyaafole mu nii ee kii Ibwaare kikpaara mu su, nii ee gyii kesintin kuto kumaa to. Nii ee towe kuto mu nii Ibwaare ii biti o towe kakaaku.

6 Amaa Krisito i gye Ibwaare Mu-Bii nii ee kii Ibwaare kikpaara asa su ye kesintin. Nii an kan taa koko oso, yile tamaa mu to kinyin to mu, imu u kaapu fee ane i gye Ibwaare kikpaara mu su asa.

Fan man waa kvsu to ɔlvn sa Ibwaare

7 Kanin su fee kanan mu nii Kayaayu Kyirekyire mu towe ye,
"Nii fan kan nu mu kono to asin ndaga mu,

8 fan man waa nkolo oso
fee kanan mu nii ane naana ana ba daa waa,
nii ba kvsu yile Ibwaare su mu, nii ba tuu mu to kii saja mu nii ba bu ofuli su mu.

9 Tuu nii fane naana ana ba waa mu, nii ba tuu mu to kii,
nii ba wu ato mu nii o waa nsu adina mu to mu.

10 Kanin su nii i waa mu agbu sa kanin kanaana manja asa,
nii o towe ye, 'Saaja kumaa bamu nkolo i man gyan mi kebiti su,
nii ii be kina me nbara kibuu.'

11 Imu su n nyie agbu bo ntan ye,

N mee, ye n bila sa bamu opula fuutekpa mu nii n daa n biti n sa bamu mu."

12 Kanin su me-daa ana ye mi-supu ana Ibwaare asa, fan baa fan da su ke fane to oku o man fe nfeere libi, yeghe mu kikooole-gyii to, ke i man lee mu lu Ibwaare mu nii o te nkpa to kakpaa mu ase.

13 Amaa kake kumaa fan waa abaa aniya to fee kanan mu nii fan san fan te nkpa to ndaga fale, ke alibi i man pina fane to oku ke o waa koko lo osuu.

14 Nu an kan yile to kinkin naa fuu laalaaluwé fee kanan mu nii an koole gyii npiili ase mu, anaa Krisito an biti a buga barige imu nii i gye mu lee mu to.

15 Fee kanan mu nii Ibwaare Asinkyan yilasa mu i wula towé mu ye, "Nu fan kan nu mu obule ndaga mu,

fan man waa nkolo osuu fee kanan mu nii fane naana ana ba daa kusu yile mu su saja mu didaa mu."

16 Animu ana i gye bamu nii ba nu Ibwaare asin nii ba kusu yile to mu? Man gye bamu nii Mosesi lee li Egyipiti mu kpin?

17 Nu animu ana nii o nye agbu waa nsu adina mu? Man gye bamu nii ba waa alibi nii ba wu ba de-de ofuli su mu?

18 Animu ana nii Ibwaare bo ntan ye, ba mee ye ba nye loo mu opula fuutekpa to mu? Man gye bamu nii ba waa kusu to olon mu?

19 Imu su an wu fee, lii bamu kiman-koole-gyi su mu, ba man taale loo mu opula fuutekpa mu to.

4

Ibwaare asa ba su ofvute Yesu to

1 Imu su fee Ibwaare maa da mu koko lo su lii mu opula fuutekpa kuloo mu, nii ki maa san ki de sa ane su mu, fan yegé a baa an da su ye odan, ke i man ba fee fane to oku o foysi ke o man nye opula fuutekpa mu to loo.

2 Li fee ane gbaa ane an nye nii ba towé asin danbirasa mu sa ane fee kanan mu nii ba towé sa ngbaa bamu mu. Amaa ba man nye asin mu nii ba mu tonto, lii fee ba maa nu waa bamu asu to mu, ba man koole gyii bamu nkolo to.

3 Kanin su nbiunbu ane mu nii an koole gyii mu, ane ii biti a loo mu opula fuutekpa mu to, fee kanan mu nii Ibwaare towé ye,
"N nye agbu bo ntan ye,

'Ba mee ye ba nye loo mi opula fuutekpa mu to.'"
Halii saja mu nii o towé kanin mu, o tee wula lówe dulinyaa mu nii o tuu mu kusun.

4 Li fee Asinkyan yilasa mu i towé katin ku lii kake fuutesa mu su ye, "Kake sunosapu mu to mu, Ibwaare fuuté lii kusun mu nii o waa mu kpin to."

5 Nu i bila towé lii asin nimu su ye, "Ba mee ye ba nye loo mi opula fuutekpa mu to."

6 Imu su mu ki san ki de fee aku bee biti ba nye loo opula fuutekpa mu to. Amaa bamu nii ba gyankpaa nu asin danbirasa mu, ba waa kusu to olon, nii ba man nye loo kumu to.

7 Imu su Ibwaare bila yila kake ku, nii ee tui kumu ye, "Ndaga." Nu i maa kyerees kamaa to mu, Ibwaare bøla Dawidi su towé, fee kanan mu nii o wula towé asin maaja mu ye,

"Ndaga, nu fan kan nu mu kono to asin mu,

fan man kan waa koko lo osuu ye fen mee ye fan nu."

8 Fee nii Gyosuwa dun sa bamu ofvute nii, naafco kamaa to Ibwaare man dun bila towé kake pupwe ku asin.

9 Kanin bire ofvute fee kake fuutesa mu ki san ki de sa Ibwaare asa, fee kanan mu nii Ibwaare fuuté kake fuutesa ake mu.

10 Lui fee okumaa mu nii o nye loo Ibwaare opula fuutekpa mu to mu, i kaapu fee o fuute lui mu gbaa-gbaa kusun waasa su, fee kanan mu nii Ibwaare gbaa fuute lui mu kusun su mu.

11 Imu su fan yegé a kpan ane n-yii okpa kumaa su, ke a loo kanin opula fuutekpa mu to, ke i man nye ba fee fane to oku o waa kusu to olun, ke o foysi okpa naa lui tyie fee bamu mu.

12 Lui fee Ibwaare asin mu i su nkpa, nii ii sun kusun. Nii asin mu i buye i kyoo sakunde gyimba anyo, nii i taale nye loo nyumisa kokolo to ye mu nfeere to, nii i barige nyumisa ikyagakpa ye awiya to npu. Nii ki bila ku tale nyumisa kokolo ye mu nfeere to.

13 Nii kuto kumaa mu nii Ibwaare tuu mu kuku man bu to, nii ki baala mu ansi su. Amaa kuto kumaa nimu ki de tentengilen mu ansi su. Nii ane okumaa nimu ii biti o yile lee mu kono mu ansi to.

Krisito i gye ane Ibwaare Oseepu bilisa ase

14 Lui kanin su fan yegé a yile ane kikoolé-gyii mu nii an su mu to kenken, lui fee an su Ibwaare oseepu bilisa ase kpare. Mu i gye Yesu, Ibwaare mu-bii mu nii o kyoo svsv Ibwaare ase mu.

15 Lui fee ane oseepu bilisa ase man gye emu nii o mée taale wu ane kuwhee lui ntin mu nii a mée taale an kitaa ane n-yii mu. Amaa an su emu nii o nye kutsu to ku ato kpini to fee ane, nii mée mu man waa alibi ku.

16 Imu su fan yegé a nye kokolo yile to, ba Ibwaare ansi to mu kuwura-gya mu ase katin mu nii kabwaala ki bu, ke o wu ane kuwhee ke a nye kabwaala mu nkyeto sajja mu nii i tiri san ane mu.

5

1 Ibwaare Oseepu bilisa ase kumaa nimu, bee lee mu lui mu asa to nin, ke o yile bamu ayaa to sun Ibwaare. Nii o bila o su bamu nkée ye saraga ee sa Ibwaare, ke o fwii bamu alibi.

2 Kanin oza manja ii nye kenyiita ee wu asa mu nii ba man nyi nii ba foysi Ibwaare okpa mu kuwhee. Lui fee ngbaa mu gye nyumisa nin, nii ee taale waa alibi.

3 Lui inumu su nii i dagaa maa lee mu gbaa-gbaa n-yii su alibi saraga fee kanan mu nii ee lee asa mu alibi saraga mu.

4 Nii oku mée taale taa beeere sa mu n-yii fee mu i gye oseepu bilisa ase, amcoo Ibwaare i gye emu nii ee lee mu, fee kanan mu nii o kyuna lee Aron mu.

5 Kanin okpa manja su nii Krisito gbaa man sa mu n-yii beeereee fee o gye Ibwaare oseepu bilisa ase. Amaa Ibwaare lee mu nin towe mu ye, "Fu i gye Mi-bii,

Lui ndaga n gye Fu-Sé."

6 Nii o bila towe katin ku Asinkyian ylasa mu to ye,

"Fu gye oseepu kakpaa

fee okpa kulin mu nii Mekisedeki kyuna o gye mu."

7 Sajja mu nii Yesu te nkpa to kase su mu, o sawu kenken ye ansikyu kule Ibwaare mu nii ee taale lee mu lui lewu to. Lui fee maa biya mu n-yii kase sa Ibwaare mu, o nu Yesu ase.

8 Halu maa gye Ibwaare mu-Bii gbaa mu, o bula fee kunu Ibwaare kade i biya awurufo kigyi.

9 Maa taale waa lbwaare kokjlo biti lue kyeekeyee su mu, mu o be bilini nkpa kamolige mu kumu, nii ee sa bamu nii bee nu mu ase mu nkpa kakpaa.

10 Nii lbwaare i lees mu waa mu oseepu bilsa ase fee kanan mu nii Mekisedeki kyina o gye mu.

Fan man kan bwii kamaa

11 Naafco n su asin damante n towe fane lu inimur su, amaa fan maa mee nu asin kase bilen su mu, i bulon gaa sa fee n lees imu kase sa fane.

12 Naafco halu nbunbi nimur gbaa, i dagaa fee fan maa tee fan gye lbwaare asin mu akaapuru. Amaa i maa san i tiri sa fane fee fan nye esa ku, ke o bila lees lbwaare asin gyankpaasa mu kaapu fane mu, fan du nin fee nbii pupwe mu nii kinyapu tiri sa bamu, nii i man gye agyito budusa.

13 Lu fee okumaa mu nii o san ee nyapu kinyapu mu, o man pita dan. O san o gye kebii nii o mee nu lbwaare asin mu nii u yegé nii nyimisa ikpa i kyiigi mu kase.

14 Amaa agyito budusa i gye sa bamu nii ba buila nii ba dan nii ba nu lbwaare asin, nii ba bui adanbirasa ye alibi mu.

6

1 Imu su fan yegé a yegé Krisito kusun asin gyankpaasa mu nii an buila mu kanin, ke a dan kikcole-gyii mu to kpee ane ansi to. I man dagaa a maa buila bwii naa buila npili ase asin mu, fee nfere kikyeegé lu ato gyaga to, ye kikcole lbwaare gyi,

2 ye kikaapu lu lbwaare kekyugyee su, ye abaa kitaa gyaga asa su kule kabwaare kule, ye alewupu kikyinji, ye lbwaare katale mu nii ki de kakpaa.

3 Nii lbwaare kan kyula mu, fale nii an biti a waa ke a dan.

4 Ii biti i baa i bulon sa bamu nii ba yegé bamu kikcole-gyii to, fee ba buila taale kyeege bamu nfere lu bamu alibi to bwii ba lbwaare ase. Lu fee lbwaare wula nmaaje bamu nfere to sanja ku, nii ba daa nye lbwaare kakkee ku, nii ba maa akcole-gyipu mu ba buga nye Kayaayu Kyirekyire mu.

5 Nii ba nu lbwaare asin mu, nii ba wu fee i buron, nii ba bui kakyina pupwe mu nii kii biti ki ba mu oln.

6 Imu su nii ba kan foyi lu lbwaare okpa mu su mu, ii biti i baa i bulon sa bamu ye ba buila bwii kyeege bamu nfere lu bamu ikpa to ba lbwaare ase. Lu fee i du nin fee ba maa buila be da lbwaare mu-Bii mu oyu laasa su bee gyila mu ipeeli sakyi to.

7 Lu fee kase mu nii bulayi i da kumu su sanja kumaa, nii ki su kii nuu mu, i waa adco-gyito mu nii i buron i sa bamu nii bee doo kumu su mu, kase mu i nye kusee lbwaare ase.

8 Amaa kase mu nii ki koyi iwii ye afitiri mu bire man su kyaare, nii ki man bu kata ye lbwaare o towe kumu nno. Nii imu laalaalwe mu fulon ii biti o dee kumu.

9 Me tomaa ana kinyi-bii okon, halu a maa towe fale gbaa mu, fane bire a man su kufuu sa fane, an nyi fan maa su ato danbirasa mu nii i lu fane kamolige mu su.

10 lbwaare gye kesintin ogyipu. O mee ye o tan fane kusun mu nii fan waa ye kebiti mu nii fan su sa mu mu su. Imu su nii fan kye mu asa to, nii fen san kyaga su fen kye bamu to.

11 Ato mu nu i tiri ane lu fanse ase i gye ye, okumaa nimu o kpan mu n-yii waa kanun adanbirasa naa fuu okaa, kanan mu nu i waa ke fanse tamaa mu nu fan su mu i ba to kesintin.

12 Imu su a mee biti fee fan ba bilinji awulegyopo kabwaare-sun to, amaa fan kase bamu nu ba su kikooole-gyii ye kenyiita mu to, nuu bee biti ba nye kuto mu nu Ibwaare da mu koko lo su sa bamu mu.

*An su tamaa sa Ibwaare
as in mu nu o da mu
koko lo su to we mu*

13 Saaja mu nu Ibwaare da mu koko lo su sa Abraham mu, o taa mu gbaa-gbaa kitu bo ntan, lu fee oku man bu to o kyo mu,

14 nu o to we ye, "N to we fu kesintin to ye, n biti n waa fu kusee, ke n yeges fu kunaana ba nye akyo."

15 Imu su Abraham nye kenyiita gyoo nuu o nye kuto mu nu Ibwaare da mu koko lo su sa mu mu.

16 Nu asa be kan bee biti ba bo ntan mu, bese taa esa mu nu o kyo bamu gbaa-gbaa bamu kitu bo ntan. Ntan kibio mu u kaapu kesintin, nuu i yeges ntan mu nu ba bo mu i tun kamcoore-gyii mu to.

17 Lu kanin maaja su, Ibwaare maa biti fee bamu nuu o da mu koko lo su sa bamu ba wu fee o mese ye o kyeege mu nfeere mu, o yile muu su bo ntan.

18 Imu su nuu Ibwaare waa fale ato anyo anumu. Imu i gye mu koko lo su kida ye mu ntan kibio, mu nuu i kaapu fee Ibwaare mese kyeege, abees o mese taale tun antijesa. Kanin su ane mu nuu an sile naa loo mu mu, a kpan ane n-yii gaa ke a kitaa tamaa mu nuu ki de ane ansi to mu kenken.

19 Fee kanan mu nuu kibulito kpare mu nuu ki budu nuu kitaa okulu lala ki yile katun kuluu mu, kanin nuu ane tamaa i kitaa ane yile katun kuluu ane kikooole-gyii to. Kanin tamaa nimu i bolla loo Ibwaare osunkpa opula kyirekyirekpa kikyirekyire suuu mu to.

20 Tuto i gye katun mu nuu Yesu yile ane ayaa to gyankpaa ane naa loo. Mu i ba waa Ibwaare oseepu bilsa ase kakpaa fee okpa kuluu mu nuu Mekisedeki kyuna o gye mu.

7

Ibwaare Oseepu bilsa Mekisedeki

1 Mekisedeki nimu kyuna gyii Salem kade kuwura, nuu o bila o gye Oluorpu Ibwaare Owura lala mu Oseepu bilsa ase. Saaja mu nuu Abraham naa ko taale awura aku, nuu o bwii ee ba mu, Mekisedeki gyaaja mu, nuu o waa Abraham kusee.

2 Nuu ato mu nuu Abraham naa nye ikoo mu to mu, o barige imu to ntun kudu, nuu o taa ketun kuluu sa Mekisedeki. Mekisedeki kitu mu kase i gye ye, "Ikpa-kyiigisa Owura." Nuu o bila o gye Salem owura, nuu Salem kase i gye ye "Kayuu yuuli."

3 Nuu oku man nyi sehn lu mu-se abees mu-nyi su, nuu o man lu kinaana ku to. Nuu oku man nyi mu kikuuge abees mu lewu asin. Nuu o gye Ibwaare Oseepu bilsa ase kakpaa fee Ibwaare mu-Bii mu.

4 Fan kii kanan mu nuu Mekisedeki gye nyimisa kpare. Halii Abraham mu nuu o gye ane naana ana to ogyanpaa mu, ato mu nuu o naa ko ikoo nye mu, o barige imu to ntun kudu nuu o taa ketun kuluu sa mu.

5 Nuu Mosesi nbara mu i kaapu fee bamu mu nuu ba gye Lewi kinaana mu, nuu bee gyii Ibwaare kiseepu mu i su okpa ba koole ato mu nuu ba

barige to ntun kudu to mu ketun kuluñ bamu asa ase, yegé bamu asa gbaa ba gye Abraham kinaana to.

6 Mekisedeki man gye Lewi kanan to mu nu bee gyii lbwaare kiseepu mu to oku, amaa o koole nbarige to ntun kudu mu to ketun kuluñ lu Abraham ase nu o waa mu kusee, nu Abraham mooc i gye osa mu nu lbwaare wula da mu kokojo su sa mu.

7 Nu i man su kamocoore-gyii fee emu nu ee waa kusee mu, mu i gye obilisa o kyo emu nu ee koole kusee mu.

8 Lu lbwaare kiseepu mu asin to mu, aseepu mu nu bee koole nbarige to ato ntun kudu to ketun kuluñ mu bee wu. Amaa lu Mekisedeki mu nu o koole ntun kudu to ketun kuluñ mu bire, ba lee towé ye o te nkpa to.

9 Nu oku gbaa i taale towé ye, Lewi kebuno abii to bamu nu bee koole ntun kudu to ketun kuluñ gbaa mu ba gye Abraham anaana-bii nin. Imu i kaapu fee Abraham maa ka ntun kudu to ketun kuluñ mu, bamu gbaa ba ka kanin.

10 Lu fee sanya mu nu Mekisedeki gyaña Abraham mu, ba man puta kuvge Lewi kebuno abii mu.

Yesu du nin fee Mekisedeki

11 Nu Lewi kinaana kiseepu kigyii mu nu ki buu Mosesi Nbara mu, ki daa taale waa nyumisa kyeekeye nin, naafco minne waa su nu i san i tiri fee lbwaare oseepu pupwe ku o bila be gyii kiseepu fee okpa kuluñ mu nu Mekisedeki kyuna o gye mu, nu i man gye Lewi kinaana-bii Aron lee mu?

12 Fee nu lbwaare kiseepu kigyii i maa kyeege mu, kanin gbaa nu i dagaa fee Nbara mu gbaa i maa kyeege.

13 Nu Yesu mu nu asin numu i towé i lu mu su fale mu, lu kebuno ku to nin. Nu kebuno maaja to oku man puta gyii lbwaare kiseepu ke o sun kiseepu kusun.

14 Lu fee i gye kesintin fee ane-Nyuripe Yesu mu lu Gyuda kebuno to nin, amaa kanin kebuno maaja bire, Mosesi man towé ye bee biti ba be gyii lbwaare kiseepu.

15 Nu asin mu i lee kaapu to danbirasa. lbwaare oseepu pupwe ku ba, nu o du fee Mekisedeki.

16 Nu o ba waa lbwaare oseepu yegé o man lu Lewi kinaana mu to, amaa lbwaare waa mu oseepu bôla mu nkpa mu nu i su olon nu i man su okaa.

17 Lu fee Asinkyan yilesa mu i towé lu mu su ye, "Fu i gye lbwaare oseepu kakpaa, fee okpa kuluñ mu nu Mekisedeki kyuna o gye mu."

18 Kanin su didaa nbara mu nu ba buu mu bire, ba yegé imu yila ikaa su, lu fee i man bûlun nu i man su tono.

19 Lu fee Mosesi nbara man taale waa kuto kumaa luvwé lbwaare kebiti su kyeekeye. Amaa nbunbul an su tamaa danbirasa mu nu an bôla su an nin an tiri lbwaare.

20 Kuto mu nu ki bula ki tii su i gye ye, lbwaare bo ntan kiseepu pupwe numu su. Yegé bamu nu ba ba waa lbwaare aseepu mu kpini, lbwaare man bo ntan sa bamu.

21 Amaa Yesu bire maa ba waa lbwaare oseepu mu, lbwaare bo ntan tii su, nu o towé mu ye,

"Me Ḳnyuripe lbwaare n bo ntan,

nu n mees ye n kyeege me nfeere,

fu i gye oseepu kakpaa."

22 Lii Ibwaare ntan nūmu su mu, Yesu i ba waa omu nū o yile katōwe kyula mu nū Ibwaare waa anaa mu nsana mu to, nū ki būron ki kyo kididaa mu.

23 Kūmu nū ki bila ki tii su i gye ye, bamu nū ba gyankpaa gyii Ibwaare kiseepu mu ba kyo gaa. Lii fee nū oku kan wu yegē mu kusun mu, ḡopwē nū ba ee yii mu ayaa to.

24 Amaa lii kanan mu nū Yesu maa te nkpa to kakpaa su mu, ee gyii Ibwaare kiseepu mu nū ki man su okaa.

25 Imu su Yesu i taale molige bamu nū ba bola mu su ba Ibwaare ase mu kakpaa, lii fee o te nkpa to kakpaa nū o yile to ee kule Ibwaare ee sa bamu.

26 Nū Yesu i gye Ibwaare Oseepu bılısa ase mu nū o dagaa sa ane a maa nye. Nū mu i bɔla Ibwaare ansi, nū mu n-yu su man su alibi ku, nū o man su ineesi ku, nū o man du fee alibi awaapu, nū Ibwaare diyaa mu susu o kyo okumaa nūmu mu aye.

27 Nū Yesu man du fee Ibwaare Aseepu abılısa banban mu nū bee gyankpaa bee lee bamu n-yu su alibi saraga kaké kumaa, ḡoyi nū bee lee asa n-yu su alibi saraga mu. Amaa Yesu bire man waa kanin, o taa mu mu n-yu lee saraga sa alibi awaapu kulu kulun.

28 Mosesi nbara kūkaapu mu su mu, asa mu nū ba be gyii Ibwaare kiseepu bılısa mu kpini ba gye bamu nū ba man taale kitaabam mu n-yu kyeekeye. Amaa Mosesi nbara mu kamaa mu, Ibwaare bo ntan lee mu-Bii ba waa Oseepu bılısa ase mu nū o du kyeekeye naa fuu okaa.

8

Oseepu bılısa Yesu Krisito i biya katōwe kyula ḡopwē

1 Nbūnbū asin mu nū an tōwe fale kpini mu i gye ye, an su Ibwaare oseepu bılısa ase mu nū o te Ibwaare kuwura-gya lala mu gyisa su susu.

2 Nū ee sun kiseepu kusun opula kyurekyirekpa kikyurekyire mu to, nū ki gye tanti kubuu gbaa-gbaa mu nū ki bu susu mu. Nū ḡonyiripē Ibwaare gbaa-gbaa i yiī kūmu, man gye nyumisa.

3 Bee lee Ibwaare oseepu bılısa ase kumaa nūmu ye o baa o su nkees ye atobwaaya kələnjo ee sa Ibwaare. Imu su i dagaa fee ane oseepu bılısa ase Krisito nūmu gbaa maa nye kuto ku taa lənjo sa Ibwaare.

4 Nū o dun o bu kase su nin, naafco o mee ye o baa o gye Ibwaare oseepu kpini-kpini. Lii fee bamu nū bee gyii Ibwaare aseepu mu, ba wula ba bu to bee lee saraga fee kanan mu nū Mosesi nbara mu i kaapu mu.

5 Nū kase su Ibwaare aseepu kusun mu gye susu lee mu keduli nin, man gye kūmu gbaa-gbaa nin. Kanin su sanja mu nū Mosesi ii biti o yiī Ibwaare tanti kubuu mu, Ibwaare da mu kumu to tōwe mu ye, "Kii su, ke fu yiī mi osunkpa tanti kubuu mu kyeekeye fee kanan mu nū n kaapu fu kibui mu su mu."

6 Amaa Yesu gyii kiseepu kusun mu nū ki būron gaa ki kyo Ibwaare aseepu banban mu lee. Nū katōwe kyula ḡopwē mu nū Yesu waa yila anaa Ibwaare nsana mu gbaa, ki būron ki kyo kididaa mu, nū ki bila ki su koko kida danburasa ki kyo kididaa mu.

7 Fee nū katōwe kyula didaa mu nū Ibwaare waa maa asa nsana, nū ki daa ki du kyeekeye nin, naafco i man tiri sa Ibwaare fee o bila waa kinyosapu mu.

8 Amaa ḡonyiripē Ibwaare wu alibi lii asa mu su, nū o tōwe ye, "Sanja ku ii biti o ba ke me, ḡonyiripē Ibwaare

n biti n waa katōwē kyula püpwe
maa Isirayi abi
ye Gyiwu abi nsana.

9 Nu kí mee ye kí baa ki du fée katōwē kyula
mu nii n maa bamu naana ana a kyina waa mu,
sanja mu nii n kitaa bamu abaa to,
gyankpaa bamu lee bamu li Egyipiti mu.

Lii fée ba maa man gyii kesintin li me katōwē kyula mu to su mu,
n pale me kamaa sa bamu.

10 Nke mu nii ii biti i ba fale to mu, inumu i gye
katōwē kyula mu nii n biti n waa maa Isirayi abi nsana.

N biti n taa me nbara waa bamu nfere to,
ke n kyvrcō imu waa bamu nkolo to.

N biti n baa n gye bamu lbwaare,
ke ba baa ba gye me asa.

11 Nu oku i gye oku man bila ye o kaapu mu tomaa
abee mu-nyi mu-bii towē mu ye, 'Bi Ọnyiripe lbwaare.'

Lii fée okumaa numu ii biti o ba bu me
li nbii su naa fuu abilisa su.

12 N biti n taa bamu alibi kee bamu,
ke n man bila nyini bamu alibi kake akw.

Mε, Ọnyiripe lbwaare n towē kanin."

13 Nu lbwaare maa towē li katōwē kyula püpwe mu su mu, u kaapu fée
katōwē kyula gyankpaasa mu kí waa kididaa. Nu kuto kumaa mu nii kí
ba waa kididaa, nii kí man su kyaare mu, kii biti kí ba foyi.

9

Kabwaare-sun kase su

1 Kanin su katōwē kyula gyankpaasa mu nii lbwaare waa maa asa nsana
mu, kí su imu kabwaare-sun nbara ye tanti kubuu opula kyirekyirekpa
mu nii kí bu kase su mu.

2 Nu ba taa kitaa lala sūtasa barige kumu to ipula inyo. Opula
gyankpaasa mu to nii bee tui ye Opula Kyirekyure nii kumu to nii fitula
ɔgyagakpa ye teeburi ye bodobodo mu nii ba taa sa lbwaare mu bu.

3 Nu kitaa mu kamaa i gye opula nyɔsapu mu nii bee tui ye Opula
Kyirekyirekpa Kikyirekyire.

4 Nu tuo nii suwa kaswii mu nii bee tuwa ato liifensa kumu su, ye
katōwē kyula kidakaa mu nii ba taa suwa nyale kumu mu bu. Kidakaa
maja to nii suwa bonburon mu nii kí su "Mana" agyito mu nii lbwaare
sa bamu naana ana ofuli su mu bu. Nu Aron kikpebi mu nii kí poroge
afatée bunboli, ye abuu panpasan anyo mu nii Mosesi kyvrcō lbwaare
nbara kudu mu gyaga su mu bu.

5 Nu ba waa ato anyo* akw mu nii ba su atee ba gyan kidakaa mu su,
nii u kaapu fée lbwaare bu tuo. Ba yaase bamu atee bun kidakaa mu
obunkpa nii bee tui tuo ye Opula mu nii lbwaare su alibi ee kee. Amaa an
mee taale lee asin numu kpini kase sa fane nbilnbii nimu kokulvn-kulvn.

6 Fale nii ba waa kuto kumaa nimu yla, ke lbwaare aseepu mu bee loo
tanti opula kyirekyirekpa mu to kake kumaa bee waa bamu kiseepu kusun
awaasa.

* 9:5 9:5 Bee tui ato nimu ye *Kyerabim*.

7 Amaa, amcoo Ibwaare Oseepu bilsa ase mu nkun ii loo Opula Kyurekyirekpa Kikyurekyire mu to. Nuu kesu kumaa to mu, ee loo tutu kiliu kuluun nii. Nuu atobwaaya nkalan nii o su ee loo tutu, nii ee taa kule mu gbaa-gbaa kumu su alibi ye alibi mu nii mu asa ba waa yeges ba man nyi ye i gye alibi mu.

8 Bola inumu su mu, Kayaayu Kyurekyire mu i lee kaapu fee saaja mu nii tanti kubuu lala gyankpaasa mu maa san o yile fale bire, okpa mu man pita bugi kpee Opula Kyurekyirekpa Kikyurekyire mu to.

9 Inumu i gye asin kaapusa sa ane mu nii an te ndaga kakyina numu to. I kaapu fee nkess mu nii ba taa biya Ibwaare, ye atobwaaya mu nii ba taa lojjo sa Ibwaare gbaa mu, i mee taale yeges asa mu nii bee sun mu mu, bamu nferee i buu fee Ibwaare taa bamu alibi kee bamu.

10 Imu nii bee waa mu kpini mu i gye ikisii lu agyito kigyii ye ato nuusa su ye ato kifwi ye n-yii su kigye. Inumu i gye ansi su awaasa nbara mu nii bee waa naa fuu saaja mu nii Ibwaare biya kabwaare-sun pupwe katowee kyula pupwe mu to.

Krisito abi kpini i gye kyuu-wuule kuluu

11 Amaa Krisito ba fee Ibwaare Oseepu bilsa ase sa ato danburasa mu nii i bu to nbuunbu fale. Nuu o loo tanti kubuu lala mu nii ki dagaa, nii ki gye kikpare, nii i man gye nyumisa i yii kumu, nii ki man gye dulinyaa nimumu to lee mu.

12 Krisito maa loo tanti kubuu Opula Kyurekyirekpa Kikyurekyire mu to mu kiliu kuluun kakpaa mu, o man taa nbwe ye inaate nkalan loo naa waa kelojjo. Amaa o taa mu gbaa-gbaa mu nkalan loo nii naa ka alibi kuko ke a nye kamolige mu nii ki su nkpa kakpaa.

13 Didaa lee mu bire nbwe ye inaate nkalan, ye naate kadanba mu nii ba tuwa mu nso nii ba su bee qmate bamu nii ba waa ineesi mu su, ke i kaapu fee ba nye bamu n-yii su kifwi. Nuu inumu i kan taale fwii bamu n-yii su ineesi mu,

14 kanin bire, Krisito nkalan mu nii i bola Kayaayu mu nii ki su nkpa kakpaa su mu, nii o taa mu gbaa-gbaa n-yii waa kelojjo kpare sa Ibwaare mu, nene su nii mu nkalan maaja i mee taale fwii ane nferee lu awaasa libi mu nii i su ane ii kpee lewu to mu? Inumu ii biti i yeges ke a nye sun Ibwaare mu nii o te nkpa to mu kakpaa.

15 Kpalu inumu su mu, Krisito i gye emu nii o yile asa ye Ibwaare nsana sa katowee kyula pupwe mu nii Ibwaare waa mu, ke i yeges bamu nii Ibwaare tii bamu mu, ba ba nye mu kusee mu nii o da mu kokolo su sa bamu mu kakpaa. Inumu ii biti i waa nii, lu fee Krisito taa mu n-yii sa lewu nii o ka bamu mu nii ba waa alibi katowee kyula gyankpaasa mu to mu kuko.

16 Fee nii osa ku kan waa katowee yila lu mu kapatiyee su mu, i tiri fee osa maaja maa wu nii pooyi ke i sun kusun.

17 Luu fee katowee yilasa mee taale waa kusun yeges esa mu nii o waa kumu mu, san o te nkpa to, amcoo o wu nii pooyi ke i waa kusun.

18 Inumu su nii haluu katowee kyula gyankpaasa mu gbaa nii nkalan i man kyeege wuorige mu, i mee sun kusun.

19 Luu fee saaja mu nii Mosesi lee Ibwaare nbara mu kpini towe asa mu, kuto mu nii i dagaa ba waa mu, o taa inaate ye nbwe nkalan hoga ye nkyu. Nuu o taa kebulu piipee taa qmina ye afatee,[†] nii o taa nyo nkalan ye nkyu mu to taa qmate-qmate nbara owule mu ye asa mu kpini su.

[†] 9:19 9:19 Bee tii kanin afatee numu ye hisopi.

²⁰ Nu o tōwe ye, "Nkalan nūmu u kaapu katōwe kyula mu nu l'bwaaree waa fane mu nsana, nu o sa fane kōn'ye fan bii."

21 Kanun okpa kubon manja su ni Mosesi taa nkalan mu ηmate-ηmate Ibwaare tanti kubuu lala ye kabwaare-sun ato waasa mu ni ba su bee sun Ibwaare mu kpini su.

22 Imu su fu kui mu, Mosesi Nbara saja mu, atobwaaya nkalan nii ba su bœe fwœi ineesi. Nii nkalan i man kyeegœ mu, Ibwaare mœe ye œ taa alibi kœe.

²³ Imu su nii kase su tanti kubuu mu, ye ato kumaa mu nii i bu imu to mu, nii i yile sa susu gbaa-gbaa lee mu, i tiri fee ba maa taa nkalan fwii imu. Amaa susu gbaa-gbaa lee mu, i dagaa ba maa taa nkalan mu nii i kys atobwaaya lee mu fwii imu.

24 Imv su Krisito man loo kabwaare-sunkpa opula kyirekyire mu nu asaba taa bamu abaa waa mu to, nu ki gye susu lee kigbaa-gbaa mu keduli. Amaa o loo susu lee kigbaa-gbaa mu to naa yile ane ayaa to lbwaare ansi to nbunbu.

25 Nu Krisito man taa mu n-yii ee loo svsu Opula Kyirekyirekpa Kikyirekyire kesu kumaa, fee kanan mu niibwaare Oseepu bilsa ase u taa atzbwaaya nkalan ee loo Opula Kyirekyirekpa Kikyirekyire mu tokulu kulu kesu kumaa nimu mu.

26 Kanun bire, naafcoo Krisito ii biti o ba ee gyii awurufa kesu kumaa lhi koo saaja mu nu Ibwaare tuu dulinyaa mu. Amaa nbunbu dulinyaa maan kpee kumu laalaalwae mu, o ba taa mu gbaa-gbaa n-yuu waa koldijo kilu kulon lee alibi kakpaa.

²⁷Fee kanan mu nu i de sa daadimaadi kumaa numu ye o wu kilu kuvun, ke mu lewu kamaa mu, lbwaare o gyii mu asun.

28 Okpa kuluñ maña su nii Krisito ba wu kiliñ kuluñ kakpaa, ke o lee asa gaalaagaa alibi. Nii ee biti o bwii ba kinyosapu, yegé i man gye alibi klee su nii ee ba. Amaa ee biti o ba mólige bamu nii ba kuvla bee gyoo mu mv.

10

*Krisito taa mu n-yii lee saraga
kiliu kvlvn kakpaa*

¹ Mosesi nbara mu man gye kesintin ato mu nu i bu kamaa u ba mu gbaa-gbaa, amaa i gye imu keduli nun. Luu fale su mu atobwaaya saraga kolojjo kuluu mu nu bee waa kesu-kesu kanan mu nu nbara mu u kaapu mu, maaq taale waa asa mu nu bee sun lbwaare mu kyeekyees naa lowe.

² Fee nu atobwaaya saraga kolojo i din taale fwii asa mu nu bee sun lbwaare, lu bamu alibi to kulu kulon mu, naafco ba din yegé saraga kilee, yegé ba man bla fe nferee fee ba gyii alibi kwpwe.

³ Amaa kanin atsibwaaya saraga koloqo maaja ii nyihi asa mu kesu kumaa bamu alibi mu nu bhee waa.

⁴ Lii fεε anaα-nyin yε nbwε nkalan i mεε taalε lεε alibi.

⁵ Imu su saja mu ni Krisito u ba dulinyaa to mu o towe lbwaare ye, "Fu mee biti atɔbwaaya

saraga kileę ye ato kekeę,
amaa fu sa me nyimisa kayı-wule
ye n ba taa lęe saraga.

6 Nu atobawaaya mu nu bee tuwa fu kaswii su bee lee saraga,
ye alibi kitaa kee saraga kilee mu bire,
1 mes hola fu ansi”

7 Tuč nū n tōwē ye, "Ibwaare, me ndee! N ba nūn ke n ba waa fu kebiti fee kanan mu nū ba kyvroc me n-yū sū asin waa Asinkyān ylasa mu to mu."

⁸ Nu o daa ki towé lbwaare ye, "Fu mee biti atobwaaya saraga kilee ye ato kekees, imaa atobwaaya mu nu bee tuwa fu kaswii su bee lee saraga, ye alibi kitaa kee saraga kilee mu, i mee bola fu ansi" (imee mu gbaa mu, imu nu Mosesi nbara mu i kaapu fee ba waa).

9 Totó nu Krisito bila bwii towé ye, "Ibwaaře mē ndee! N ba nin ke n ba waa fu kebiti." Imu su Ibwaaře yegé atobwaaya saraga kilee mu tuv, nu o taa Krisito saraga kilee mu ba vij ayaa to.

10 Lui fee Yesu Kristo maa waa kuto mu nii ki gyee Ibwaare kebiti su mu, fee maa taa mu gbaa-gbaa n-yii lee saraga kluu kuluun kakpaa su mu, o long aane kpini yila sa Ibwaare.

¹¹ Ibwaare Oseepu kumaa nimu yle ee waa mu kabwaare-sun asun kakse kumaa, niil saaja kumaa ee lee isaraga kuluun maajaa, yegaa i mee taale lee asa alibi.

¹² Amaa Krisito bire, taa mu n-yii lee saraga kilii kulu sa alibi kakpaa, nu ɔ naa kyina lbwaaree kubaa gyisa su.

¹³ Taa lū kanin saja maŋa mu, o sii ḥ te o gyoo fees lbwaaree ḥ taa mu duun ana waa mu ayaa kase.

¹⁴ Lui fee saraga kulan mu nu o taa mu n-yu lee su mu, o loejbamu nu o fwu bamu lui alibi to mu yla sa lbwaare kyeeckyee kakpaa.

¹⁵ Nii Kayaayu Kyirekyire mʉ gbaa ii gyii asin nimʉ kesintin kaapʉ ane, ffee kanan mʉ nii Ibwaare gyankpaa tɔwε ane ye,

16 "Nke mu nii ii biti i ba mu,
katowé kyula nímu nii n biti n waa maa bamu nsana.

Mæ, Ibwaare i tøwe kanin.
N biti n taa me nbara waa bamu nkølo to
ke n kyvøra imø waa hamu nførsø to "

¹⁷ Nu o bwii kyaga su ye,
"N mæe bila ye n nyinj bampu alibi mu nu ba waa
ye kanan mu nu ba foyi okpa nhara mu to mu kakaaku."

¹⁸ Imo su Ibwaare maa taa asa alibi kée bamu fale bire, i man bila i tiri fee ba kpali alibi su lee saraga. Fan yegé an nye nkolo yile Ibwaare ansi to.

¹⁹ Imu su mi-nyi mu-bii ana akoole-gyipu, lu Yesu nkalan mu ni o kyeege wuriye mu su mu, an su okpa fee an taale loo opula Kyirekyirekpa Kikyirekyire mu to lbwaare ansi to.

²⁰ An taale faa kita kunsa mu su, lui fee Yesu i taa mu gbaa-gbaa kayi-wule bugi ɔkpa pupwe mu nii kii sa nkpa mu, sa ane.

²¹ Nu a maa su lbwaare Õseepu kpare mu nu ee ku lbwaare kikpaara asa su mu,

²² fan yegé a nin tiri Ibwaare. Fan yegé a taa kókólo fuuli ye kíkóole-gyii mu nii ki man su kamóore-gyii, ye nféere mu nii u kaapu ye Ibwaare taa ane alibi kée ane, ye ane kayu-wule mu nii ba taa nkyu kyirekyire fwu mu, ba Ibwaare ase.

²³ Fan yege a kitaa tamaa asin mu nu an yile su an towe mu to kenken, lu fee Ibwaaare mu nu o da mu koko lo su mu, ii waa koto mu nu o towe ye ee biti o waa mu.

²⁴ Fan yegé a fe nféére lui kanan mu nii a tówe an waa abaa, ke a kye abaa to, ke a waa adanburasa sa abaa.

25 Fan man yegē ke a yegē kigyaŋe būga, fēe kanan mu nū akū ba mēe gyaŋe bēe būga mu, amaa fan yegē a waa abaa aniya tō, fēe fan maa kū wu fēe Ḫnyiripē Yesu Kake lala mu kii biti kū ba mu ki tiri tō.

26 Fēe a maa wula bū kesintin asin nūmu, nū a kū ansi an san an waa alibi būre, saraga kilee sa alibi kū man bila kū bu tō.

27 Amaa kuto mu nū kū san i gye ye, kokołō ḥmaa mu nū kū de kii gyoo lbwaare kwpwe kubun ye folon yen-yen mu nū kii biti kū ba dīye lbwaare mu dūn ana mu.

28 Ḫkūmaa mu nū o kina Mosesi nbara mu, nū asa anyo abee asa asā be gyii kesintin ye oṣa mu kina kanin nbara mu būre, be mee wu mu kwēe bēe mōo mu nūn.

29 Nū kanin būre, bamu nū ba tuu kiyaa saale lbwaare mu-bii mōo de? Kusū būte lala kū de sa bamu, fēe ba maa man taa lbwaare katōwe kyula nkalan mu nū u fwū bamu lū alibi tō mu tū sehn, nū ba bila bwii saale Kayaayu Kyirekyire mu nū kū bwaala asa mu?

30 Lū fēe an nyi lbwaare maa tōwe ye, "Me i teela alibi awaapu, Nū me ii biti n būte bamu aso." Nū o blia bwii tōwe ye, "Me Ḫnyiripē lbwaare n biti n gyii me asa asin."

31 Kanin su ii biti i baa i gye kufuu fēe ḥku maa tūye lbwaare mu nū o bu tō kakpaa mu kusū būte tō.

32 Fan nyinji fane nke gyankpaasa mu nū lbwaare bugi fane ansi, nū fan wu mu ḥkpa, nū fan yile tō gyii awurufō, yegē fane abaa i man yoo mu.

33 Saŋa ku tō mōo mu, fan nye asebi ye kanyanla asa nsana tō, iku mōo mu, fan kye bamu nū ba nye kanin awurufō mu tō.

34 Fan su, nū fan yilee, nū fan sa bamu nū ba kūtaa bamu tii obu mu su, nū ba maa koole fane npatiye gbaa mu, i man ko fane, amaa fane ansi i gyii nūn. Lū fēe fane gbaa-gbaa fane fen nyi fēe fan maa su npatiye danbirasa mu nū i bu tō kakpaa suſu.

35 Imu su fan man yegē fane abaa i yoo, fan yile kūnyin tō kenken. Lū fēe lbwaare ii biti o ka fane kuko lala.

36 Fan nye kenyiita yile tō ke fan taale waa kuto mu nū lbwaare ii biti, ke i yegē fan nye kuto mu nū o da mu kokołō su ye ee biti o sa fane mu.

37 Fēe kanan mu nū Asinkyyan ylala mu i tōwe ye,

"I san gbere ke Ḫmu nū ee ba mu, o ba. I man bila ye i kyeegees.

38 Nū me asa mu nū bamu ikpa i kyiigi lū bamu kikoole-gyii su mu, bee biti ba nye nkpa.

Amaa ḥmu nū o kan bwii kamaa būre,

o mēe ye o bōla mi ansi."

39 Nū an man gye bamu nū bee bwii kamaa nū ba mēe nye kamolige mu, amaa an gye bamu nū an koole lbwaare gyii, nū an nye kamolige mu.

11

Adidaapu kikoole lbwaare gyii mu asin

1 Mīne i gye kikoole-gyii? Kikoole-gyii i gye ye an nyi fēe an biti a nye ato mu nū an su imu tamāa, nū a mee wu imu ye ane ansi yegē i bu tō kesintin mōo.

2 Kikoole-gyii nūmu su nū lbwaare ansi i gyii adidaapu mu su.

3 Lū kikoole-gyii su nū an nu kase fēe lbwaare mu kōnosa nū o taa tuu dulinyaa. Imu su ato mu nū a mee wu ye ansi mu, imu nū lbwaare taa waa ato mu nū an wu falē.

4 Lii kikcöle-gyii su, nii Abeli lee saraga danbirasa sa Ibwaare, nii i buron i kyc mu-daa Ken lee mu nii o waa mu. Nii lii mu kikcöle-gyii su, nii Ibwaare wu mu fee mu ikpa i kyiig, lii fee Ibwaare gbaa-gbaa mu ansi i gyii mu saraga mu su. Lii mu kikcöle-gyii nimu su mu, halu maa mu gbaa mu, mu kikcöle-gyii mu ki san kii towé ane ye ane gbaa ane a kcole gyii kanin.

5 Enoki kikcöle Ibwaare gyii su mu, nii Ibwaare taa mu kpee susu yeges o man wu. Nii asa ba man bila wu mu, lii fee Ibwaare taa mu lii bamu ansi su kyon. Asinkyan yilasa mu i towé ye, poyi ke Ibwaare o taa Enoki kpee susu mu, o bcola Ibwaare ansi.

6 Amaa ɔkumaa mu nii o mæs kcole Ibwaare ee gyii mu, o mæs taale bcola mu ansi. Lii fee ɔkumaa mu nii ee ba Ibwaare ase mu, i dagaa o kcole gyii fee Ibwaare bu to, nii mu i gye emu nii ee ka bamu nii bee payi ansi bee kii bee biti mu mu kuko.

7 Nowa kikcöle Ibwaare gyii su mu, saja mu nii Ibwaare da mu kumu to lii ato mu nii i man putta waa mu su mu, o nu sa Ibwaare. Nii o sale ɔkuhi lala mu nii ki molige maa mu kikpaara su abi kpini. Lii mu kikcöle-gyii nimu su mu, o bun dulinyaa kpini kwpwe, nii lii mu kikcöle-gyii su mu, Ibwaare tuu mu ye ikpa kyiigisa wuya ana mu to ɔku.

8 Abraham kikcöle Ibwaare gyii su mu, saja mu nii Ibwaare tuu mu ye o kusu lii katin mu nii o bu mu kpee kase mu nii kii biti ki ba biliyi mu kapatiye kakaaku mu, o nu sa Ibwaare. Nii o kusu ee kpee, yeges o man nyi katin mu ee kpee.

9 Lii mu kikcöle-gyii su mu, maa fuu kase mu nii Ibwaare da mu koko so sa mu mu, o yii itanti abu kyuna to fee afi. Nii kanin manja su nii mu-bii Isaki, ye mu kanaana-bii Gyekobu mu nii Ibwaare da mu koko so sa bamu mu, gbaa ba kyuna.

10 Abraham waa kanin lii fee mu ansi ii gyan kade lala mu nii Ibwaare gbaa-gbaa i kyurco kumu, nii o yii kumu kase, nii o poyi kumu yila kakpaa mu.

11 Sara kikcöle Ibwaare gyii taa tii mu-kuli Abraham lee su, nii ba kuvge kebii. Bamu kpini ba bile, nii Sara gye ogbentipu. Amaa ba kcole gyii fee Ibwaare mu nii o da mu koko so sa bamu fee ee biti o sa bamu kebii mu, gye kesintin wuya.

12 Imu su Abraham mu nii o bile kyun su, halu nii o mæs bila taale kuvge gbaa mu, kuvge obii-nyinsa, nii mu kinaana ki nye akyc fee susu akyikpebi abees ɔpu kono kikyafa, nii ɔku mæs taale kale bamu.

13 Asa nimu kpini ba su kikcöle-gyii saja mu nii ba te nkpa to halu naa fuu bamu lewu. Nii ba man nye ato mu nii Ibwaare da mu koko so ye ee biti o sa bamu mu. Ba wu imu kata-kata, nii i waa bamu ɔkon. Nii ba kcole kyula nii ba towé ye, ba gye afi nii ba man gye kase kanimu su asa.

14 Nii asa mu nii bee towé kanin asin mu, i kaapu nin fee bee kii bee biti bamu gbaa-gbaa bamu aye.

15 Nii bee daa bee fe nfœere lii ɔsuwule mu nii ba kusu kumu su mu, naafco ba din nye ɔkpa bwii kpee tutu.

16 Amaa bee kii bee biti kade lala mu nii ki buron ki kyc kase su lee nimu. Kumu i gye kumu nii ki bu Ibwaare ase susu mu. Imu su i man su Ibwaare ipeeli sa bamu fee ba maa tuu mu ye bamu Ibwaare, lii fee o lojco susu kade lala yila sa bamu.

17 Lii Abraham kikcöle-gyii su mu, saja mu nii Ibwaare tuu mu to kii mu, o taa mu-bii Isaki ye o naa lee saraga sa Ibwaare. Abraham i gye osa

mu nii Ibwaare da mu kokoło su sa lu Isaki su mu, amaa nii o kyula fee ee biti o taa mu-bii kulan kopen nimu naa lee saraga.

18 Amaa Ibwaare wula towe Abraham ye, "Taa bøla fu-bii Isaki su nii fii biti fo nye anaana-bii mu nii n da me kokoło su sa fo mu."

19 Abraham dan o nyi fee Ibwaare i bila taale kyinji Isaki lu lewu to. Nii fu ku mu, i du nin fee o wu nin, nii Abraham bwii nye mu, mu abaa to.

20 Lu Isaki kikołe-gyii su mu, o waa Gyekobu maa Esawu kusee lu bamu kakaaku kakyuna to su.

21 Lu Gyekobu kikołe-gyii su mu, sanja mu nii ee biti o wu mu, o waa Gyosefu mu-bii ana anyo kusee. O taa mu n-yii kpasa mu kikpebi nii o yun Ibwaare.

22 Lu Gyosefu kikołe-gyii su mu, sanja mu nii mu lewu tiri to mu, o towe mu asa Isirayi abi ye sanja ku i ba bee biti ba lu Egyipiti to. Nii o sa bamu kono ye, bee kan bee lu mu, ba nyinji mu awiya su ke ba taa.

23 Lu Mosesi akvugepu kikołe-gyii su mu, sanja mu nii ba kuvge Mosesi mu, ba taa mu baala ibwaayi isa, lu fee ba wu Mosesi maa pojt odan, yegé ba man buu Owura konoşa mu gbaa mu i man su bamu kufuu.

24 Lu Mosesi kikołe-gyii su mu, sanja mu nii o kusn dan mu o mee biti ba tu mu ye o gyi Egyipiti Owura Faro mu-bii kyusa mu-bii.

25 Nii o waa mu nfesere fee maa Ibwaare asa ba buga gyii awurufo mu, i kyä fee o gyii okon kakyuna libi to sanja gberere to.

26 Mosesi wu fee i dagaa maa gyii ipreeli lu Omu nii Ibwaare lee mu su, i kyä Egyipiti npatye kpare kpini. Lu fee mu ansi i gyan kukočka mu nii Ibwaare iif biti o ka mu kake kaku mu su.

27 Lu kikołe-gyii su o kusn lu Egyipiti to, yegé o man su owura agbu mu nii o su mu kufuu. O kpan mu n-yii yle to lu fee o wu Ibwaare mu nii oku mee wu mu mu.

28 Lu mu kikołe-gyii su mu, o yii Kanyane Nbuno kigyii kaké mu. Kanin kaké maja to nii o yegé nii Isirayi abi ba taa atobwaaya nkalan ḥmatē ḥmatē bamu nbuno mu, nii i yegé nbii gyankpaasa emcōrū mu man nye mata bamu.

29 Lu Isirayi abi kikołe-gyii su nii ba nate ḥru Piree mu to faa fee kase wolesa su. Amaa Egyipiti abi ba maa kpan bamu n-yii ye ba waa kanin mu, nkyu mu i gyii bamu.

30 Lu Isirayi abi kikołe-gyii su nii ba nate kyaaboo Gyeriko kade nké nsuno nii kumu ipore lala mu nii i kyaaboo kade mu i lu tuye.

31 Lu okuyi gyaga Rahabu kikołe-gyii su mu, Isirayi abi mu nii ba sun bamu ba naa baala ku Gyeriko kade mu, o kitaa bamu kifo. Imu su mœs mu bire ba man kyina mœc mu buga bamu nii ba waa kusn to ɔlun sa Ibwaare mu.

32 Mîne asin nii n bila ye n towe tii su? N mœs ye n nye sanja towe adidaapu asa fee Gideyon maa Baraki ye Samson ye Gyefeta ye Dawidi ye Samuweli ye Ibwaare atowepu mu asin tii su.

33 Lu bamu kikołe-gyii su mu, bamu aku ba ko gyii awuragyi lala su, nii bamu aku ba gyii kesintin nate kumu okpa su, nii bamu aku ba nye ato mu nii Ibwaare da mu kokoło su sa bamu mu, nii bamu aku mœc ba tii burane nno yegé ba man taale waa sehn.

34 Lu bamu kikołe-gyii su mu, bamu aku ba dunla fulon yen-yen, nii bamu aku ba lu isakunde lewu to. Bamu aku kapoçse ki bilini ɔlun, nii ba waa alvlonpu ikö to gyii bamu dun ana ndendemande anaaköpu su.

35 Lii kikooole-gyii su mu, akyiiaku ba nye bamu-nyi mu-bii ana mu nii ba wu, nii ba bwii kyiini ba nkpa to. Aku ba nye kanyanla nii ba yile to kina, fee ba mee lii bamu kikooole-gyii kamaa ke ba nye sile lii lewu to, amaa ba kyula fee bee biti ba wu, ke ba nye kelewu kyiini ye nkpa mu nii i bworon.

36 Lii kikooole-gyii su mu, asa ba yooli aku nii ba tiijes aku, nii ba da aku moco igaesse taa bamu naa tii ibu to.

37 Lii kikooole-gyii su mu, asa ba twii aku abuu moco bamu, nii aku moco ba banji bamu to anyo-anyo, nii aku moco ba taa isakunde moco bamu. Aku ba taa nbulopu ye nbwe iwule ba bun, yeges ba naa ba naa kitiri to ye awurufo ye kanyanla to.

38 Dulinya nimu to asa libi ba man bila dagaa fee ba maa kanin asa maaja ba kiyina buga. Bamu kikooole-gyii ki yeges nii ba su ba naa bee yaale ifulsi su ye abuu su, nii bee baala afule ibo to ye kase ibo lala to.

39 Asa banimu kpini ba nye kiyin lii bamu lbwaare kikooole-gyii su, yeges bamu oku man nye kuto mu nii lbwaare da mu koko lo su sa bamu mu.

40 Ibwaare njmina ato danburasa mu nii i kyo yila ane, nii ngbaa bamu bee biti ba nye, amaa ba man nye bamu kusun danburasa mu kuko ka, amoco naa fuu sajha mu nii an biti a lowe ane kusun pooyi ke anaa bamu kpini a naa buga nye kuko ka mu kyeekeyee.

12

Yesu Krisito nii i dagaa a maa buu

1 Imu su fee asa damante mu nii ba lee bamu kikooole-gyii ifuli kaapu, nii ba lee bamu ansi bee kui ane fale su mu, fan yeges a lee kuto kumaa mu nii kii tii ane okpa, ye ato mu nii i yeges nii an tye alibi to bilen-bilen mu fooyi, ke a payi ansi sile kusile mu nii ki de ane ansi to mu naa fuu okaa.

2 Fan yeges an baa an kui Yesu. Mu i gye omu nii ane kikooole-gyii mu ki gyan mu su lii npili ase, nii mu ii biti o yeges a taale yile to naa fuu okaa. Nii o nyi ekon mu nii ki de kii gyoo mu su mu, o man taa oyu laasa lewu ye imu ipeeli mu tu sehn. Nii nbilubii o te lbwaare kuwura-gya mu gyisa su.

3 Imu su fan kui kanan mu nii Yesu yile to gyii awurufo alibi awaapo mu nii ba gye mu akisipu mu abaa to, fee kanan mu nii i waa ke fane n-yii i man yoo fane ke fane nkolo i man nyita fane.

4 Halu fan maa nyanje ansi fen ko fen tii alibi kiuwaa fale gbaa mu, fan man pita ko naa fuu katun mu nii ii biti i sula fane kpee lewu to.

5 Fen tan asin mu nii lbwaare towe waa fane fee mu-bii ana mu su? Ba kyorco waa Asinikyan yulasa mu to ye,

"Mi-bii, nii Onyiripe lbwaare kan ee bila fu mu, man taa imu waa iwogya asin."

Nii ee kan ee bunte fu kusun mu, man yeges fu abaa to i yoo.

6 Lii fee bamu nii Onyiripe lbwaare ii biti bamu asin mu, bamu nii ee bila,

nuu okumaa mu nii o kcole mu fee mu-bii mu, ee bunte mu kusun."

7 Fan nye nkolo yile awurufo to fee kibila, lbwaare ii waa fane kanin fee mu-bii ana. Lii fee kebii moco nii mu-se mee bila mu?

8 Amaa nii fan man kan nye kibila fee kanan mu nii mu-bii kumaa nimu ii nye mu, kanin bire fan man gye mu gbaa-gbaa mu-bii ana, oku mu-bii ana i gye fane.

9 Inimu kpini gbaa mu, an su kase su nfi ase mu nii bee bila ane, yegē an su beereē an sa bamu. Niī minē su nii a mēe biya ane n-yii kase gaa sa Ibwaare Ane-Sē, mu nii o bu susu, ke a nyē nkpa?

10 Niī ane kase su ase bee bila ane saja gberēe fēe kanan mu nii bee kui fēe i būrōn sa bamu mu. Amaa ane kidanbirasa su nii Ibwaare u bila ane, ke a nyē-nyē mu kibaabuto kyirekyire mu.

11 Kibila ku man bu tō nii ki bukōn. Opula maŋa tō mu u koo nii. Amaa bamu nii ba nu sa kibila mu, u yegē nii bamu kakyina tō ikpa i kyiigi, nii u sa bamu kayi yuuli.

12 Imu su fan man yegē fane abaa a yoo fane, amaa fan kusu yile kitaa tō kinkin.

13 Fan yegē fane ikpa mu nii fen naa su mu i waa ntintin, ke ayaa ye abaa wusa wuya ana ba man foyi okpa, amaa ba nyē olon.

Fan kui su ke a man bwii kamaa

14 Fan kpan fane n-yii okpa kumaa su, ke fanaa asa kpini fan taale kyina kayi yuuli tō, ke fan kyina kakyina mu nii ki man su ineesi. Niī okumaa mu nii o su ineesi mu, o mēe ye o wu ḥonyiripē Ibwaare.

15 Fan baa fan da su ke fane tō oku o man pan Ibwaare bwaala, ke oku o man ba waa fēe oyu buhlisa mu nii kui dan nii kui biya asin nii kii nyita asa gaalaaga mu.

16 Fan kui fane n-yii su ye ḥodan, ke fane tō oku o man taa kanyin abee kakyi biti kigyagaa waa mu n-yii tō. Fan man yegē fane tō oku o taa Ibwaare asin mu tii kiyān fēe Esawu mu nii li agyito kwlōn su, o fe mu kiblisa mu nii o gye kumu kapatiye ogyipu mu sa mu-supu.

17 Imu kamaa tō, fēe kanan mu nii fen nyi mu, saja mu nii ee biti fēe mu-se o waa mu kusee mu, o pan kumu o man nyē kusee mu. O sii taa ansikyu nii ee biti fēe naafco imu nii o wola waa yila mu i kyegē, amaa o man nyē imu kanin.

18 Fan nyinji fēe fan man ba Sinayi kibui mu ase fēe kanan mu nii Isirayi adidaapo mu ba nin tiri kumu, imaa kumu folōn mu nii u dees yen-yen, yegē u waa kitentenbiri tumm, nii afuu lala i maa da mu.

19 Niī ba nu kabile lala ku kusu ye ḥobile ku ilawu maa tōwe bamu asin, niī kufuu ki kitaa bamu, niī ba kule Ibwaare fēe o yegē katōwe.

20 Lii fēe asa mu ba man taale yile kōnosa mu nii Ibwaare sa bamu mu. Kōnosa mu i gye ye, "Halii nii kutobwaya gbaa kan mata kibui mu, ba tuv abuu mooy mu."

21 Kesintin tō mu, asin mu nii i waa tutō mu i waa kufuu gaa, halii Mosesi gbaa tōwe ye, "I waa me kufuu nii me n-yii i kyiyyaa me."

22 Amaa fanee fane bire fan nyē okpa ba Siyon kibui mu ase nii ki gye susu Gyerusalem, Ibwaare mu nii o bu tō kakpaa mu kade lala. Fan ba opula mu nii Ibwaare nbco ngbin-ngbin kensi-gyii ngyanje mu tō.

23 Niī fan ba Ibwaare nbii gyankpaasa mu nii ba kyuroo bamu atu susu. Niī fan ba Ibwaare mu nii o gye asa kpini asin ogyipu mu ase. Niī fan ba asa mu nii bamu ikpa i kyiigi nii Ibwaare yegē nii bamu kala ana ba ba waa kyeekyee mu ase.

24 Niī fan ba Yesu ase, mu i gye emu nii o yile asa ye Ibwaare nsana sa katōwe kyula pupwe mu nii Ibwaare waa mu, nii mu i taa mu nkalan njmate, nii mu nkalan mu u tōwe asin danbirasa i kyo Abeli lee mu.

25 Fan kui ye ḥodan ke fan man kina Ibwaare mu nii ee tōwe fane mu asin mu. Lii fēe bamu nii ba kina emu nii o tōwe bamu abwaaresin kase

su nflu gbaa mu, ba man taale sile lū kusu būte mu to. Kanin bire, nū an kan kina cōmu nū ee tōwe ee lū sūsu ee sa ane ase kūnu mōo de, nēne nū an taale sile lū kusu būte mu to?

26 Kanin saja manja to Ibwaare maa tōwe mu, kase ki gyingyen. Amaa nbūnbū bire Ibwaare tōwe yula ye, "Man gye kase nkun nū n biti n bila gyingyen, amaa sūsu gbaa tii su."

27 Asin mu nū o tōwe ye "N biti n bila mu," I kaapu fēe atō tōusa mu ii biti i gyingyen ke i lū kyōn, ke imu nū i mēe taale gyingyen mu i sii.

28 Imu su fan yēge a taa afwaala lala sa Ibwaare fēe a maa nyē mu Ibwaare kuwura-gyii mu nū ki mēe taale gyingyen. Ke a taa kabwaare sile ye beereē sun Ibwaare, okpa mu nū i bōla mu ansi.

29 Lū fēe ane Ibwaare gye fulon mu nū ee dēe kuto kūmaa ee lōwe.

13

Fan waa atō mu nū ii biti i bōla Ibwaare ansi

1 Fan kyaga su fen biti abaa fēe kinyi-bii Krisito to.

2 Fan nyiji ke fan kitaa afo fane akpaara su, lū fēe akv ba maa waa kanin mu, ba kitaa Ibwaare nbōo kifō yēge ba man da su.

3 Fan nyiji Krisito abii mu nū ba tii bamu obu mu, fēe fan maa tii bamu su obu otikpa mu. Ke fan nyiji bamu nū bee gyii awurufō mu, fēe fane ii gyii kanin awurufō manja.

4 Okūmaa nūmu dagaa maa taa beereē ye kesintin sa kekili, ke okv o man lū mu-ka abee mu-kuli kamaa naa de okv ase. Lū fēe okūmaa mu nū ee waa kanyin ye kakyūn biti kīgyagaa, ye bamu nū bee lū mu-ka ana abee bamu-kuli ana kamaa mu, Ibwaare ii biti o tale bamu.

5 Fan man yēge kufulee biti bansa kī baa kī bu fane kakyna to, nū imu nū fan su mu i kūkwē fane. Lū fēe Ibwaare tōwe ye,

"Kakaaku n mēe ye n yēge fane,

nū kakaaku n mēe ye n kina fan."

6 Imu su nū an taale a tōwe ye,
"Onyiripe Ibwaare i gye me ɔkyetōru,
n mēe ye n baa n su kufuu.

Mine nū nyimisa i taale waa me?"

7 Fan nyiji fane agyankpaapu dīdaa mu nū ba da tōwe fane abwaaresin mu. Fan yēge fane nfēere i baa i gyan kanan mu nū ba kyina kakyna danbirasa mu, ke fan kase bamu kīkōole-gyii mu to.

8 Kanan mu nū Yesu Krisito du ndee mu, kanin nū o du ndaga, nū kanin nū ee biti o baa o du kakpaa.

9 Fan man yēge akaapu-bi kūkwū-kūkwū iku i lee fane lū kesintin ɔkpa mu su. Lū fēe i bōron sa ane fēe ane Ibwaare kayaayu mu kī sa ane nkōlo to ɔlun, nū i man waa fēe nbara mu nū i de sa agyitō kīgyii, fēe kanan mu nū akv ba gyii imu nū i man su tōno sa bamu mu.

10 Saja mu dīdaa mu, ane Isirayi abi an su Ibwaare kaswū mu nū bee lee saraga kīmu su, yēge Ibwaare aseepu mu nū ba bu tanti kubuu lala mu to bee lee saraga mu, ba man su ɔkpa be gyii imu atō.

11 Nū Ibwaare oseepu būlā ase ii taa atōbwaaya nkalan ee loo Opula Kyirékyirekpa Kikyirékyire mu to ee lee alibi kitaakees saraga, amaa atōbwaaya mu inun bire bee tuwa imu kanin kade mu nbwama nūn.

12 Imu su Yesu gbaa gyii awurufō kade nbwama, nū o taa mu gbaa-gbaa nkalan fwū asa lū bamu alibi to.

13 Kanin su fan yegē a lū kpee mu ase kade mu nbwama naa gyii ipeeli mu nū o gyii mu.

14 Lū fee dulinyaa nūmu to mu, a man su kade mu nū a biti a kyina kūmu to kakpaa, amaa an kū kade mu nū kii biti kī ba mu okpa nūn.

15 Imu su fan yegē a bōla Yesu su lee saraga yin Ibwaare saja kūmaa, nū kanin saraga maŋa i gye imu nū an su ane asin tōwesa an lee Ibwaare kūtu.

16 Amaa fan man tan adanburasa kūwaa su, ke fan baa fen kye abaa to, lū fee fale isaraga inimū i bōla Ibwaare ansi.

17 Fan nu bamu nū ba gyankpaa fane kabwaare-sun mu to ase, ke fan biya fane n-yū kase sa bamu. Lū fee bamu u kū fane kala ana su kake kūmaa, nū Ibwaare ii biti o taase bamu lū fane ana su. Nū fan kan nu bamu ase mu, u yegē ba sun kusun mu ye kensi-gyii, nū i man gye kanin, bee biti ba taa kokoŋo nyita waa kusun mu, imee mu i mees ye i kye fane to.

18 Fan kule kabwaare kule fen sa ane. Nū an koole gyii fee an su nfēere danburasa, lū fee an biti fee an waa ato mu nū i bōron saja kūmaa sa Ibwaare.

19 N kule fane gaa fee fan kule kabwaare kule fonfon sa me, ke n nyē okpa bwii ba fane ase bilen.

20 Ibwaare i gye kayū-yuuli wuya, mu i bōla katōwe kyula mu nū ki man su ɔkaa mu nkalan su kyini ane-Nyuripe Yesu Krisito lū lewu to. Yesu i gye nbvulupu ɔkrapu kpare mu.

21 Nū nbvulupu bire n kule fee Ibwaare o sa fane ato danburasa mu nū ii tiri fane, ke fen taale waa mu kebiti. Ke o bōla Yesu Krisito su taa ane waa kuto mu nū u bōla mu ansi. Yesu Krisito nū bonyaa gye mu lee kakpaa. Amen.

22 Me tōmaa ana Krisito abuupu, n kule fane gaa fee fen nu me asin tōwe waasa animū, lū fee ɔwule mu nū n kyurco n sa fane fale man bōnswi.

23 N biti fee fen bu fee ba tigi ane birisa Timoti mu nū ba daa kitaa tii obu mu. Nū o kan ba bilen mu, maa mu an biti a ba fane ase.

24 Fan fwaala fane agyankpaapu mu ye Ibwaare asa mu kpini. Krisito abi mu nū ba bu Itali mu gbaa bēe fwaala fane.

25 Ibwaare kabwaala kī baa kī bu fane kpini ase. Amen.

Ѡዕለ መ ሙስ Gyemisi

*Kituu to kii yε kinyε
kɔkɔɔlɔ yile to*

² Me-daa ana ye mi-supu ana, kutuu to kui kumaa mu nuu ki kan tu fane mu, fan yegé fane ansi i gyii.

³ Lu fee fan nyi fee nū kutuu to kui ki kan tu fane lu fane kikoole-gyii su mu, kui yegē nū fan taale yle to.

⁴ Fan kitaan kanin kokolo osu mu kpee ansi to. Nu fan kan waa kanin mu, ii yege nuu fen dan naa fuu okaa, ke kuto danbirasa ku o man pan fane.

⁵ Nu fané to oku kan ee biti kanyaasín de, o kule Ibwaare, ee biti o sa mu, lu fee Ibwaare u sa asa ato kókólo fuuli su yegé o man taase kono nkyu.

⁶ Amaa fu kumaa mu nii fu kan kule lbwaare mu, i dagaa fee fu maa koole gyii fee ee biti o waa sa fu. Man kan waa sika-sika kpini-kpini, lii fee okumaa mu nii ee waa sika-sika mu, o du nii fee opu apaa mu nii afuu i su imu ii kyenkpen mu.

⁸ Lui fee nfeesere nnye-nnye wuya kpini asin a mees bcola lbwaare ansi.

⁹ Nu Krisito obuu pu otiripu o yegé ni waa mu okon gaa fee Ibwaare maa diyyaa mu sasv. Nu okumaa mu ni o biya mu n-yii kase ni asa ba mantaan tu sehn mu, o yegé mu ansi i gyii kpali fee Ibwaare bire o diyyaa mu kitu sasv.

10 Amaa obuupu ato wuya o yegé mu ansi i gyii fée Ibwaare maa biya mu kase, lu fee ee biti o wu kyón fee kanan mu nii iyu ntutule danbirasa i mee kyeegees nii u kpkpaa my.

11 Kpalí fée kyowé i li imu sv, ke imu afatese mu u bwii ke ntutule danburasa mu i nyita. Kanin ɔkpa kwlun sv nui ato wuya gbaa ii biti i nyita yegé o san ee fe imu nfere kwlun maña.

¹² Əkumaa mu nii ə taa kikoole-gyii gyii Sitaane su mu, i waa mu əkən. Kpalu fee əkumaa mu nii ə taale gyii Sitaane kvtv tɔ kui su mu, ee biti ə nye nkpa kakpaa mu nii lbwaare tɔwε yila ye ee biti ə taa sa bamu nu hee biti mi mi.

13 Fu kumaa mu niu Sitaane tuu fu to kui de, Man kan towe ye "Ibwaaree
u tuu fu to ee kui." Lu fee oku mee taale tuu Ibwaaree to kui ke o waa alibi,
nuu maa mu o mee tuu oku to ee kui.

¹⁴ Amaa nii ɔkumaa kan nye kuvuu to kui mu, i lui mu kɔkɔlo biti libi su, nii u pina mu ii kpree kuvuu to kui to.

15 Nu kokołò biti libi mu kan dan mu, ki nye oto ke kui kuvgé alibi, nu alibi mao i kan dan lowe mu, a kuvgé lewu nñ.

16 Me-daa ana ye mi-supu ana danbirasa, fan man yegē ɔku o pīna fane.

17 Kuto danbirasa ye kakee mu nu ki buroñ kyeekyee mu u li suvu nūn. Atō nūmu kpini ee li lbwaare mu nu o gye fitla kpini mu ase. Mee mu o mée kyeegē kakaaku, nu kitentenbiri man bu mu to.

18 Nu i li mu kipire su nūn, nu o bola mu kesintin asin mu su nu o sa ane nkpa pwpwe, nu o waa ane mu ato tuusa to kpini agyankpaapu.

Fan nu ke fan waa

19 Me-daa ana ye mi-supu ana, fan baa fan nyi inumu. Okumaa nūmu o nyē kokołō ke o nu asin, amaa o man kpaala tōwe asin, nu o man nyē agbu bilen-bilen.

20 Kpalí fee nyimisa agbu i mée yegē nu mu ikpa i kyiigi fee kanan mu nu lbwaare ii biti mu.

21 Imu su fan kitaa fane n-yu li ineesi kpini to, ye alibi kumaa su ke fan biya fane n-yu kase, koole abwaaresin mu nu ba duu fane nkolo to mu, ke i molige fane.

22 Fan man waa asin mu anupu nkun, amaa fan waa imu awaasa, nu man gye kanin mu fan pīna fane n-yu nūn.

23 Okumaa mu nu o nu asin mu, nu o man waa imu awaasa mu, o du nun fee osa mu nu o taa digi ku mu ansi to mu.

24 E ku wu mu n-yu ke o kyon, opula maja to mu o tan kanan mu nu o du mu su.

25 Amaa osa kumaa mu nu o taa mu nfēere gyaga okpa mu nu ki man su alibi kpini-kpini, nu ku taale lee asa li alibi to, nu o man tan su, amaa nu ee buu nu ee waa imu nu ee nu mu, lbwaare ii biti o waa mu kusee.

26 Osa kumaa mu nu o ye o gye obwaare-sunpu danbirasa, yegē o mée kitaa mu kanandulu li mu asin tōwesa su mu, ee pīna mu n-yu nūn, nu mu kabwaare-sun ki gye kiyān.

27 Kuto mu nu Ose lbwaare ii biti li kabwaare-sun kyirekyire ye kesintin okpa mu nu ii gyii lbwaare ansi i gye ye, fan ku akulapu ye ajmangyi su ye odan, li bamu awurufo su, ke fan kitaa fane n-yu li dulinyaa ato karan-karan mu nu ii biti ee waa fane n-yu ineesi to mu.

2

Fan man waa nmeegē to

1 Me-daa ana ye mi-supu ana. Fee fan maa gye Onyiripe Yesu Krisito bonyaa wuya akoole-gyipu su mu, fan man kan ku daadimaadi ansi to ke fan waa nmeegē to.

2 Fee nu afulee wuya bun ikaale danbirasa nu o waa suwa kepini ba fane nsare to. Nu otiripu gbaa bun ikaale mu nu i man gye danbirasa ba tuto.

3 Nu fan taa beerees sa afulee wuya tōwe mu ye, "Kyuna kagya danburasa nūmu su," ke fan tōwe otiripu mooye, "Yile tuto" abee "Kyuna kase tuto."

4 Toto mu, man gye nmeegē to nu fan biya fane nsana to fale? Nu fan kan waa kanin mu, u kaapo fee fan su nfēere libi fen tale ye ɔku dagaa o kyo ɔku.

5 Me-daa ana ye mi-supu ana danbirasa, fan nu me ase. Bamu nu dulinyaa nūmu to bee ku bamu ye ba gye atiripu mu, nu lbwaare u lee bamu ke ba be bilinji kikoole-gyili ato wuya ana. Li fee bee biti ba be nyē lbwaare kuwura-gyili mu nu o tōwe yila ye ee biti o taa sa bamu nu ba su kebiti sa mu mu?

6 Amaa fen kui atiripu mu kiyani. Man gye afulee wuya ana u nyanla fane, nu bee bute fane bee kpee asin igyikpa mu?

7 Man gye bamu akulun maaja u towe asin bɔrɔbɔrɔ bese gyaga Yesu Krisito kitu mu nu ke su bonyaa nu ki gyan fane su mu?

8 Ḷonyiripe nbara mu to kilala mu nu ki bu lbwaare Asinkyan yilasa mu to mu i gye ye, "Biti fu tooomaa fee fu n-yu." Nu fan kan buu nbara nimu mu, fan waa kuto mu nu ki dagaa nimu.

9 Amaa nu fan kui asa to waa nmeegae to bire fan waa alibi nimu. Ibwaare nbara su mu i bun fane kwpwe fee fan gye nbara mu anyitapu.

10 Ḷsa kumaa mu nu o buu nbara mu kpini, amaa nu ee foyi imu to kukulun gbaa mu, o gyii kwpwe imu kpini-kpini to.

11 Lu fee lbwaare kulan mu nu o towe ye, "Man lu fu-ka abee fu-kuli kamaa" mu, bila towe ye, "Man mooy nyimisa." Nu fu kan fu man lu fu-ka abee fu kuli kamaa, amaa nu fu mooy nyimisa bire, fu gyii kwpwe nbara mu kpini-kpini to.

12 Imu su fane atowesa ye fane awaasa to mu, fan baa fan nyi fee lbwaare nbara mu nu fan taa su nye fane n-yu mu, nu bee biti ba taa gyii fane asun.

13 Ḷsa kumaa mu nu o mee wu asa kowee mu, lbwaare gbaa mee ye o wu mu kowee. Ibwaare kowee kuwu ki nye akyo mu lbwaare katale to.

Kikcole-gyii ye awaasa

14 Me-daa ana ye mi-supu ana Krisito abuupu! Minne kyaare nu i su fee oku maa towe ye, o su kikcole-gyii, yeges o man su kumu awaasa mu, kanin kikcole-gyii maaja kui taale molige mu?

15 Taa fee fu wu opienyin abee opikyi Krisito abuupu mu nu ba man su ato bunsu ye agyito gyisa.

16 Ke fane to oku o towe mu ye, "Nate koko lo yuuli su ke lbwaare o yeges fu njme." Amaa fu man sa mu ato bunsu ye agyito ke o gyii. Man gye kikcole-gyii kiyani nimu?

17 Kanin nu i du sa kikcole-gyii. Kikcole-gyii mu nu ki man su awaasa bire ki wu nimu.

18 Amaa oku ii biti o towe ye, "Fu su kikcole-gyii, nu mee me n su awaasa."

Amaa mee me n towe ye, "Kaapu me fu kikcole-gyii yeges ki man su awaasa." Ke mee me n taa me awaasa lee me kikcole-gyii kaapu fu.

19 Fu kcole gyii fee lbwaare kulan ee bu to. Kesintin nun! Nbwu libi gbaa ba kcole gyii kanin, yeges ba su kufuu bee kyikyaa.

20 Fu, omelensipu nimu! Fii biti fee ba bila kaapu fu fee kikcole-gyii mu nu ki man su awaasa mu ki man su kyaare?

21 Minne i ba su nu naana Abraham awaasa i bɔla lbwaare ansii? Lu fee mu awaasa maa de okpa, lu sanja mu nu o taa mu-bii Isaki o naa lee saraga kaswui kyirekyire mu su mu.

22 Fu wu fee mu kikcole-gyii ye mu awaasa kpini i gye kukulun nin. Mu awaasa mu ee yeges nu mu kikcole-gyii mu ki naa fuu okaa.

23 Ibwaare Asinkyan yilasa mu i ba to kesintin ye, "Abraham kcole lbwaare gyii, kpali mu kikcole-gyii maaja su nu lbwaare kcole mu fees mu ikpa i kyiigi." Imu su nu bee tu Abraham ye, "lbwaare mu kyemine."

24 Inimu i kaapu fee lu awaasa su nu lbwaare ii wu fee nyimisa ikpa kpini i kyiigi, amaa man gye mu kikcole-gyii nkvn.

25 Kanın nūn nū ɔkyū Rahabu awaasa i yegē nū Ibwaare wu fee mu ɪkpa i kyiigi. Lū fee o kutaa Isirayū abi mu nū ba sun bamu mu kifō, nū o kye bamu to nū ba nyē ɔkpa pwpwe su sile lū Gyeriko kade mu to.

26 Kanan mu nū ɔkala kan man bu n-yū tō, nū ki wu mu, kanın nū i du nūn fee kikcœle-gyii mu nū awaasa gbaa i man tii kumu su mu i wu nūn.

3

Oku mée ye o taale pɔɔla kanandulu

1 Me-daa ana ye mi-supu ana, fan man yegē fane gaalaagaa ansi i payi fee fan ba biliŋi akaapupu. Lū fee fan nyi fee ane mu nū an kaapu mu, Ibwaare katale ane su ii biti u baa i bulon i kyc okumaa nūmū lēe.

2 Ane kpini an taale an foyi ɪkpa, nū ɔsa ku bu to mu nū o mée foyi ɔkpa lū mu atowesa to mu, o du kyeekyee nūn, nū ee taale kun mu n-yū danbirasa.

3 An su nbırıga an waa ıgbanje nno tō nūn, kanın mu nū i waa ke ba nu ane ase ke a taale biliŋaa bamu n-yū kpee katun mu nū an biti.

4 Fan yegē a bila taa ıkoh lala mu nū i kyc gaa, nū afuu bulonSA ii nin imu waa sinkaala. Imu abanje i du pii-pii, nkës apalipu mu bëe taale biliŋaa ıkoh mu kpee katun kumaa mu nū bee biti.

5 Kanın nū kanandulu gbaa gyé kuto pii nyimisa n-yū tō, amaa ki su alala-sın gaa. Bila kui kanan mu nū kifulon-gyi pii kui taale yegē nū kipu lala kui dees mu.

6 Kanın nū kanandulu gbaa du fee fulon. I du fee kade mu nū alibi i gyi kumu kpini. Nū ki bu nyimisa n-yū tō kui waa ato mu nū ee man dagaa. Nū kumu alibi mu akyajaa nyimisa n-yū kpini nū i nyita mu kakyina tō. Nū kui deesla fulon lū awurufa fulon yen-yen tō sa kumu gbaa-gbaa kumu n-yū.

7 Nyimisa u taale pɔɔla atobwaaya libi kükwu-kükwu, nū be pɔɔla atobwaaya fee nbwiibi ye atobwaaya kpisa ye atobwaaya mu nū ba bu nkyu tō kpini.

8 Amaa nyimisa ku mée taale pɔɔla kanandulu. Ki gyé kuto libi mu nū nyimisa mée taale kun kumu, nū ki su kubwe.

9 Kanandulu manja nū an su an yin ɔnyiripé ye ane-Se, nū an bila an su an da ane töomaa ana, mu nū Ibwaare tuv bamu fee mu keduli su mu oyu.

10 Kono kulan mu nū ba su bëe yin mu, kanın kono kulan manja nū ba su bëe da nyimisa oyu. Me-daa ana ye mi-supu ane, i man dagaa i maa ba kanın.

11 Nkyu danbirasa ye nkyu mu nū i du memee kpini i taale lū kitiribo kulan to?

12 Me-daa ana ye mi-supu ana, figi oyu i taale soyi olifu abi, abees kimango oyu ki taale soyi akutu abees? Kanın ɔkpa kulan manja su nū nkyu danbirasa ye nkyu memee o mée taale lū kitiribo kulan to.

Kanyaasin yiri anyo

13 Nū fane to ɔku su kanyaasin nū ee nu asin kase mu, kanın ɔsa manja o taa mu kakyina danbirasa ye mu awaasa danbirasa ke o bïya mu n-yū kase kaapu fee o su kanyaasin.

14 Amaa nū fan kan fan su kayi basa ye kensi payi libi fane nkolo tō, fan man kaapu fane n-yū imu su. Nū i kan ba kanın mu, fan tūn antijesa gyaga kesintin mu su.

15 Kanun kanyaasın maşa ki man lı susu nın, amaa ki lı nyimisa to, nı ki gye Sitaane lee, nı ki man gye kyirekyire.

16 Lı fee katun mu nı kayı basa ye kensi payı libi bu mu, tuto nı svigure-svigure ye alibi kıwaa kpini bu.

17 Amaa kanyaasın mu nı ki lı susu mu, kuto mu nı ki gyankpaa mu i gye fee ki man su ineesi, amaa ki yegę nı asa be nye kayı yuuli, ye n-yı kase ki biya, ye kikyemine ɔkon, ye kuwu asa kuwée, ke i sɔyi abi danbirasa. Kanun kanyaasın maşa mu ki man su kimeege to ye antijesa.

18 Kayı yuuli wuya ana mu nı bee duu kayı yuuli to mu, bamu u kpa adanbirasa bee lı imu to.

4

Fan biya fane n-yı kase sa Ibwaare

1 Minę u biya fane iko ye nluu mu nı fen koo ye abaa fale? Man gye fane nkolo biti libi mu nı u lı fane n-yı to u koo ye fane fale abee?

2 Fen biti ato akı, amaa fen mee nye. Imu su fen moç abaa. Fen taa ɔlon su fen biti ato, amaa fen mee nye imu, imu su nı fen koo nluu. Fan maa mee nye, lı fee fen mee kule Ibwaare.

3 Fan maa taase nı fen mee nye mu, lı fee fen taase ye nfeere libi, ke fan nye taa waa fane nkolo biti.

4 Fane asa gyaga ba nımu, fan man nyi fee ɔomu nı o yegę dulinya to ato ii gyii mu kumu mu, o gye Ibwaare okisipu nın. ɔsa kumaa mu nı o yegę dulinya to ato ii gyii mu kumu mu, ee bilinji Ibwaare okisipu.

5 Ibwaare Asıñkyan yılasa maa towe ye, "Kayaayu Kyirekyire mu nı Ibwaare taa waa ane to mu, ee koo kokurukko" mu, fan nyi ye o towe inumu kuyan nın abee?

6 Amaa Ibwaare kabwaala mu nı o su sa ane mu bulon gaa. Fee kanan mu nı Ibwaare Asıñkyan yılasa mu i towe ye,
"Ibwaare ii tii bamu nı bee kusaa bamu n-yı susu mu ɔkpa,
amaa nı ee taa kabwaala ee sa bamu nı bee biya bamu n-yı kase."

7 Imu su fan taa fane n-yı sa Ibwaare ke fan nu mu ase. Fan tii Sitaane ɔkpa ke o sile lı fane ase.

8 Fan nin tiri Ibwaare, ke ngbaa mu o nin tiri fane. Fane alibi awaapu, fan lee fane n-yı lı alibi to. Nfeere nnyo-nnyo wuya ana, fan lee nfeere libi lı fane nkolo to.

9 Fan bota to, ke fan su, ke fan saawu. Fan kyeege fane inmase bilinji kusaa, ke fan kyeege fane kensi-gyii bilinji kuwée.

10 Ke fan biya fane n-yı kase sa ɔnyırıpe Ibwaare, ke o kusaa fane susu.

11 Me-daa ana ye mi-supu ana, fan man towe alibi akı lı fane birisa ana su. Lı fee, ɔsa kumaa mu nı ee towe alibi lı mu birisa su nı o bun mu kwpwe mu, ee kaapu fee Ibwaare nbara mu i man bıron, nı o bun nbara mu kwpwe. Fee nı fu bun nbara mu kwpwe mu, fu man bila fu gye nbara mu obunpu. Fu bilinji imu kwpwe obunpu nın.

12 Ibwaare nkun i gye nbara mu ɔsapu, ye imu otalepu. Mu nkun ee taale mölige ke o bila taale nyita asa. Imu su fu i gye anımu nı fu tale fu birisa ana?

Man kaapu fu kayı li ɔke su

¹³ Nbiunbii, fan nu me ase, fane mu nii fen towe ye, "Ndaga abee oke an biti a kpee kade lala ku to naa kyina kesu kulu sun kusun ke a biliinjifulee wuya ana."

¹⁴ Amaa fan man towe kanin, yege fan man nyi oke asin ye fane. Lii fee dan du nii fee ife-kyu. Li ba i mee kyeeerees nii ii nyaa.

¹⁵ Kuto mu nii i dagaa fan towe mu i gye ye, "Nii lbwaare kan kyula, nii an su nkpa mu an biti n waa fale abee inimoo."

¹⁶ Amaa fan dan feni kaapu fane n-yii, yege feni gyeeere. N-yii kikaapu ye kikyeerees manja kpini i gye alibi nii.

¹⁷ Imu su osa kumaa mu nii o nyi adanbirasa mu, nii i dagaa maa waa, nii o mee waa imu mu, o waa alibi nii.

5

Kumu to kida sa kumu to ɔlvn atɔ wuya ana

¹ Fane ato wuya ana, fan nu me ase nbiunbii nii. Fan su ke fan saawu kenken lii awurufo mu nii ii biti i ba fane su mu.

² Fane ato mu i gyoo muuri, ke ato wesa ba we fane ato bunsa kpini.

³ Fane isuwa ye igbiti kpini-kpini i waa nkandira, ke kanin nkandura manja i lee fane alibi kaapu, ke i diye fane kayii-wole fee fulon mu. Fan kuula ato gyaga abaa su nke lala lwoe nii.

⁴ Fan kii, kusun awaaapu mu nii ba sun fane asun lii fane ndoo ana to mu, nii fan kina bamu ako kika mu, bee fabile bee sa fane. Bamu nii ba kpa fane addoo-gyito sa fane nii fan kina bamu ako kika mu, bamu kusu manja kpini i loo lbwaare Owura lala mu asu to.

⁵ Fan taa kinye kyina danburasa ye kensi-gyii kyina dulinyaa to. Nii fan kiree waa nfo gyoo fee kitobwaaya mu nii o dan waa nfo o gyoo kakemccosa mu.

⁶ Fan bun bamu nii bamu ikpa ii kyiigi kwpwe, mooc bamu yege ba man kusu yile fane su.

Fan nye kenyiita yile awurufo to

⁷ Me-daa ana ye mi-supu ana, fan waa kenyiita yile naa fuu Onyiripe Yesu kiba saja mu. Fan kii kanan mu nii odooru su kenyiita o gyoo bulayi gyankpaasa ye kikye bulayi o ba da mu ndoo to. Yege o su kenyiita o gyoo mu ato-gyisa mu ii socyi danburasa.

⁸ Imu su fane gbaa fane fan nye kenyiita ke fan kitaa fane nkolo. Lii fee Onyiripe Yesu kibwii ba saja mu ki tee tiri to.

⁹ Me-daa ana ye mi-supu ana, fan man pwii abaa, ke lbwaare o man tale fane. Otakepu mu man bila o bu kata, o tee tiri to ye kiba.

¹⁰ Me-daa ana ye mi-supu ana, fan nyini lbwaare atowepu mu nii ba towe asin Onyiripe Yesu kitii to mu. Fan bula kanin mu nii ba wu awurufo nii ba nye kenyiita.

¹¹ Bamu nii ba gyii awurufo nii ba nye kokolo yile to mu, bamu nii lbwaare ii waa kusee. Nii fan nu onyin mu nii bee tu mu ye Gyobu kenyiita mu nii o nye mu awurufo kigyii to, ye kanan mu nii lbwaare waa adanbirasa sa mu kamaa to mu. Inimu ii kaapu fee lbwaare ii su asa su nii ee wu kwwee.

¹² Me-daa ana ye mi-supu ana, me asin mu kpini i gye ye, fan man bo ntan tu soso abee kase kuto kumaa nii. Fan yege fane kekyula ki

baa ku gye "Eehn," ke fane kekina ku waa "ayee." Nu fan waa kanun mu, lbwaare mee ye o bun fane kwpwe.

Kikcõle-gyii to kabwaaree kule

13 Fane to oku kan ee wu awurufo mu, o kule lbwaare ke o kye mu to. Fane oku bu kensi-gyii to mu, o bu ilon yin lbwaare.

14 Nu fane to oku kan ee lo mu, o tu Krisito abi kubu mu abilisa ke ba ba kule kabwaare-kule sa mu, ke ba suswa mu nfo Onyuripe Yesu kitu to.

15 Kabwaare kule mu nu ku lu kikcõle-gyii to fale ii biti i yeges oloru mu o nyeg alafnya. Onyuripe mu ii biti o kye mu ke o kusaa mu. Nu o kan waa alibi aku gbaa mu, lbwaare ii biti o taa mu alibi kees mu.

16 Imu su fan lee fane alibi towe abaa, ke fan kule kabwaare-kule sa abaa, ke lbwaare o kye fane alo sa fane. Osa mu nu mu ikpa i kyiigi mu, mu kabwaare-kule i bvgya nu i sun kusun.

17 Onyun mu nu bees tu mu ye Eligya gbaa gye nyimisa nun fee ane fale. O kule kabwaare-kule ye bulayi o man da kase su. Nu bulayi yile nsu isa ye ibwaayi isiyi.

18 Imu kamaa mu, nu o bila bwii kule kabwaare-kule ye bulayi o da, nu bulayi tigi, nu ato duusa i koyi, nu i soyi abi kokyo.

19 Me-daa ana ye mi-supu ana, fee fane to oku kan kina lu kesintin okpa mu su, nu fane to oku bwiyyaa mu ba mu,

20 fan nyinji fee, osa kumaan mu nu o bwiyyaa alibi owaarpu lu mu alibi okpa mu su mu, o molige alibi owaarpu maaja mu kala lu lewu to ba nkpa to, ke lbwaare o taa mu alibi mu nu o waa kpini mu kees mu.

Ѡѡւේ gyankpaasa mu nu Pita kyvrco naa sa lbwaare asa

Afwaala

¹ ወුවේ නිමු හි මේ Pita, මු නි න ගේ Yesu Krisito osunpu මු ඇසේ.
N kyvrco kumු n sa fane mu nu fan gye lbwaare asa, nu fan yaase to, nu fan gye afō Pontiyu ye Galati ye Kapadosiya ye Asiya ye Bitaniya isuwule su mu.

² Fane nu ōse lbwaare wula o nyi kuto kumaa mu nu o waa mu nfesee lū didaa, nu o bola mu Kayaayu su lee fane waa mu gbaa-gbaa mu asa, ke fan ba buu Yesu ke o taa mu nkalan kpayi fane.

N kule lbwaare fee o bwaala fane kuko, ke o sa fane kayu-yuuli.

N yin lbwaare fee maa sa ane tamaa danbirasa

³ An yin ane-Nyiripe Yesu Krisito mu-Sē lbwaare. Lū fee ee su ane kuwee gaa, imu su o bola Yesu Krisito kelewu kyinj mu su, nu o sa ane nkpa pwpwe mu nu i su tamaa mu nu i man su ökaa.

⁴ Kanin su an biti an nye lbwaare kapatiyē mu nu ki mee nyita nu ki mae gyoo nu ki mee kpa su nu i de i gyro fane svus mu.

⁵ Nu lū fane kikcole-gyii su mu, lbwaare ölon ii kun fane naa fuu sanja mu nu ee biti o lee kamolige mu kaapu kake laalaalwē mu.

⁶ Nu halu inimū gbaa mu, fan yegē fane ansi i gyii, amaa nbunbu nūmu bire akuto fen biti fan wu awurufo gaalaagaa lū asin wuribi kvtv to kui to. Fane awurufo mu nu fan gyii fale mu, i kaala fane kikcole-gyii to ii kui.

⁷ Nu fane awurufo manja i lee fane kikcole-gyii mu kedubi mu nu ki kyo suwa mu kaapu. Halu suwa maa gye kuto nyitasa gbaa mu, ba su fulon bee kaala kumු bee kui kumු kedubi. Inimū su mu i dagaa fee ba kaala fane kikcole-gyii mu nu ki kyo suwa mu kui. Nu fan kan taale yle to bire, fen biti fan nye kuyin ye bonyaa ye beeere saja mu nu Yesu Krisito ii biti o lee mu n-yu kaapu mu.

⁸ Halu fan maa man wu Yesu gbaa mu, fen biti mu, yegē nbunbu gbaa fen mee wu mu, amaa fen koole mu fen gyii nu fan nye kensi-gyii mu nu oku mee taale kaala,

⁹ Nu fee fane kikcole-gyii i yegē nu fen nye tamaa mu nu i gye kamolige sa fane kala ana.

¹⁰ Fale kamolige numu nu lbwaare atowepu mu ba kui to taase biti to, nu ba wula towe yila ye lbwaare kabwaala mu gye fane lee.

¹¹ Krisito Kayaayu mu nu i gye lbwaare Kayaayu, nu ki bu lbwaare atowepu mu to mu, lee kaapu bamu kanan mu nu i dagaa Krisito awurufo kigyii ye bonyaa mu nu kui biti ki ba kamaa to. Imu su ba kui to taase biti to saja ye kanan mu nu ii biti i ba to.

¹² Nu lbwaare lee kaapu bamu fee asin mu nu ba towe mu i man gye bamu gbaa-gbaa bamu lee, amaa asa mu nu bee biti ba ba kamaa to mu lee. Fane i gye kamaa to abi mu nu fan nu asin numu lū ndaga atowepu mu nu ba towe asin danbirasa ba sa fane lū lbwaare Kayaayu mu nu ki lū svus ölon to mu. Halu lbwaare nbco gbaa bee biti ba nu asin mu kase.

Fan baa fan du kyirekyire

13 Imu su fan yegē fane nfeere i baa i de ke fan taa sun kusun, ke fan baa fan da su. Fan nye tamāa lū Ibwaare kabwaala mu nū ee biti o taa sa fane saja mu nū Yesu Krisito ii biti o lee mu n-yū kaapu mu.

14 Fan waa nbii mu nū bee nu Ibwaare ase, ke fan man taa fane n-yū waa ato gyaga mu nū fan daa kyina fan man nye nū fan waa mu.

15 Lū fee omu nū o tu fane mu maa du kyirekyire su mu, fane gbaa fane fan baa fan du kyirekyire fane awaasa kpini to.

16 Lū fee Ibwaare i tōwe mu Asinkyān yilasa mu to ye, "Fan baa fan du kyirekyire, kpali fee n du kyirekyire nun."

17 I gye kesintin fee fan tu Ibwaare ye ane-Se. Mu i gye omu nū o mee kū ansi to poyi nū ee tale okumaa nimu maa mu awaasa. Kanan su fan taa kakyna mu nū ki su beeree kyina dulinyaa to fee afō.

18 Ye fen nye fee man gye ato nyitasa fee gbiti abee suwa, nū Ibwaare taa ka fane kuko lū fane kakyna gyaga mu nū fan buila lū fane naana ana ase mu.

19 Amaa i gye Yesu Krisito nkalan kpare mu nū i su ogyalin mu, nū o taa ka fane kuko. Krisito du nin fee kabulupu mu nū o man su kulgopane abee ineesi ku mu nyū su.

20 Poysi ke Ibwaare i tuu dulinyaa mu, o wula lee Yesu yila fee o be wu molige fane, nū fane su nū o lee mu kaapu saja laalaalwē nimu to.

21 Fan bola Yesu su nū fan koole Ibwaare mu nū o kyinji mu lū lewu to, nū o bonyaa mu mu gyii. Imu su fane kikkoole-gyii ye fane tamāa i bu Ibwaare to.

22 Nū nbūnbū fan maa biya fane asu kase sa kesintin asin mu nū i fwū fane su, nū i yegē nū fan nye kebiti sa fane birisa ana akkoole-gyipu mu, fan taa kebiti mu nū ki lū fane nkolo to mu biti abaa.

23 Ibwaare man bola kuto mu nū ki mee taale kyina kakpaa mu su kuvuge fane, amaa o bola mu asin mu nū i bu to kakpaa nū i mee kyeege mu su kuvuge fane

24 Lū fee Asin kyanyilasa mu i tōwe ye,

Asa kpini be du nin fee afitiri,

nū bamu bonyaa kpini du nin fee afitiri ntutule.

Afitiri ii wu ke imu ntutule mu gbaa i krikpaa tuyé,

25 amaa Ḷnyiripe asin mu bire i bu to kakpaa.

Kanin asin maŋa i gye asin danbirasa mu nū ba tōwe sa fane mu.

2

1 Imu su fan lee fane n-yū lū alibi ikpa kumaa nimu su ye npina ye kebunbun ansi ye kayi basa ye kitu kinyita to.

2 Fan biti asin danbirasa mu fee nbii pwpwe mu nū bee kū bee biti kinyapu-kyu mu, ke i yegē fan dan fane kamolige mu to naa lōwe.

3 Lū fee fan maa daa kū nū fen wu fee Ḷnyiripe adanbirasa i buron.

Ibwaare asa ba gya abuu mu nū i su nkpa

4 Fan ba Ḷnyiripe Yesu mu ase. Mu i gye kubuu mu nū ki su nkpa, nū asa ba kina mu, amaa Ibwaare lee mu fee mu i bola mu ansi.

⁵ Fane gbaa fane fan gye abuu mu nii i su nkpa, ke fan yegē o taa fane poyi kabwaare-sunkpa aye. Ke fan bōla Yesu Krisito su fan ba waa Ibwaare aseepu kyirekyire, ke fan lee kayaayu to saraga mu nii ki gyii Ibwaare ansi mu sa mu.

⁶ Lii fee Ibwaare towe mu Asinkyan yilasa mu to ye,
"Fan kui, n su kibontonbulonta kubuu kpare mu nii n lee n yii Siyon kibui su Gyerusalem kade to.

Nii okumaa mu nii o koole mu gyii mu, man bu to o gyii ipeeli."

⁷ Nii kubuu mu ki dagaa sa fane mu nii fan koole mu gyii mu, amaa ki man dagaa sa bamu nii ba man koole mu gyii mu.

"Kubuu mu nii apoyipu ba kina mu,
kumu i ba biliñi kibontonbulonta kubuu tirisa."

⁸ Nii o bila towe ye

"Kubuu manja kui yegē bamu nii ba man koole gyii mu bee siti,
nii ki bila ku gye kifule-buu mu nii ki yegē nii bee li tyue."

Bee siti lii fee ba maa man nu abwaaresin mu, nii kanin nii Ibwaare wula ijmina yla sa bamu.

⁹ Amaa fanee fane bire fan gye asa mu nii Ibwaare lee, nii fan gye mu aseepu mu nii bee gyii kuwura, nii fan gye Ibwaare osuwule su asa, nii fan bila fan gye mu Ibwaare gbaa-gbaa asa. Mu i lee fane lii kitentenbiri to ba mu fitila kpare mu to fee fan ba lee mu awaasa lala mu kaapu.

¹⁰ Sanja ku to mu fan man gye Ibwaare asa, amaa nbunbu bire fan gye Ibwaare asa. Sanja ku to mu Ibwaare man kyina ee wu fane kowee, amaa nbunbu bire o wu fane kowee.

¹¹ Mi-nyi mu-bii ana Krisito to, fan gye afi mu nii fan yaase to loo ndendemande to, n towe n waa fane fee fan lee fane n-yii lii kayi-wule kebiti to mu nii kui ko ye okala mu.

¹² Fan taa kakyina danburasa kyuna ye bamu nii ba man koole Yesu gyii mu, halu nii bee pwu fane ye fan gye alibi awaapu gbaa mu, bee biti ba baa bee wu fane awaasa danburasa, ke ba bonyaa Ibwaare kake mu nii ee biti o ba tale asa awaasa mu.

*Fan biya fane n-yii kase
sa alulonpu ye
fane-nyiripe ana*

¹³ Onyiripe su mu, fan biya fane n-yii kase sa anyimisa alulonpu kumaa numu. Fan biya fane n-yii kase sa owura lala mu nii o gye kumu wuya,

¹⁴ ye bamu nii o sun fee ba ba biret bamu nii ba waa alibi mu asu, ke ba yin bamu nii ba waa adanburasa mu.

¹⁵ Inimu nii Ibwaare ii biti fee fan taa adanburasa kwwaa tii asa mu nii ba man nyi sehn okpa yegē ba man nye towe amelensi-sin.

¹⁶ Fan kyina fee asa mu nii ba gyii bamu n-yii, amaa fan man taa fane n-yii kigyi mu baala waa alibi. Amaa fan kyina fee Ibwaare ayaafole.

¹⁷ Fan taa beerees sa okumaa numu. Fen biti abaa, fane akooole-gyipu. Fan sile Ibwaare. Fan taa beerees sa Owura lala mu.

¹⁸ Kikpaara su ayaafole, fan biya fane n-yii kase sa fane-nyiripe ana ke fan nu bamu ase. Nii i man gye bamu nii ba buron nii ba burco mu nkun, amaa ye bamu nii bamu amu to i bulon mu gbaa.

¹⁹ Fane mu nii fane ansi i de Ibwaare kebiti su, nii fan kan yle to gyii ibasa wu awurufi yegē fan man waa sehn mu, Ibwaare ii biti o waa fane kusee.

20 Nu fanet o kuv kan waa alibi, nu o nyet imu kusut bunte lu kidayet su nu o taaleyle to mu, minet kumu okon nu o nyet? Amaa nu fan nyet kusut bunte lu adanbirasa su nu fan kan yyle to gyii awurufo lu imu su mu, imu nu Ibwaaree ii biti o waa fane kusee.

21 Nu inimur su nu Ibwaaree tu fane, lu fees Krisito gbaa gyii awurufo sa fane ke fan waa fees kanan mu nu o waa yila ane mu, kanin su mu fan buu mu ayaat to.

22 "O man waa kilibi ku,
nu npuna i man bu mu kono to."

23 Sanja mu nu ba saale mu mu, o man bwiiyaa asebi mu sa. Nu sanja mu nu o gyii awurufo mu, o man haala bamu amaa o taa mu n-yii waa omu nu ee tale kesintin okpa su mu abaa to.

24 Krisito gbaa-gbaa ee koole ane alibi sula nu ba mooyu oyu laasa mu su, ke i waa fees ane n-yii i wu sa alibi kiiwaa, ke a kyuna kakyina mu nu ane ikpa i kyiigi. Lu Krisito akyuuuyuu ilo mu su mu fan nyet kiiye.

25 Lu fees fan daa fen du fees nbulupu foyisa, amaa nbulubu bire fan bwii ba fane Okpapu mu nu ee kun fane kala ana su mu ase.

3

Kekili to asin

1 Kanin okpa kuvlon maaja su mu, akyii-kilipu fan biya fane n-yii kase sa fane-kuli ana. Nu fan waa kanin mu fane kibaabuto danbirasa mu kii biti yegge bamu to akku mu nu ba man koole Ibwaaree asin mu gyii mu, ba kyeegegge bamu nfeere ke ba koole asin mu gyii. Nu i man bula i tiri fees fan towe asin mu sa bamu.

2 Lu fees fane-kuli ana mu, bee biti ba wu fane kakyina danbirasa mu ye beerees mu nu fan su sa abwaaresin mu.

3 Nu i man gyey n-yii su kulujo fees inyini kijmina ye suwa ato suusa fees ikyalagasuy ye agbeeleeabi abees ataa danbirasa nu fen biti fan taa waa fane n-yii su odan.

4 Amaa fan yegge fane kibaabuto mu gbaa-gbaa mu nu ki gyey n-yii kubuya kase, ye nfeere kase kide mu, o lees fane odan mu nu i mee nyita kakaaku mu kaapu. Kanin odan nimu i bolla Ibwaaree ansi.

5 Lu fees didaa akyii mu nu bee sun Ibwaaree nu ba su tamaa mu to mu, kanin okpa nimu su nu ba taa waa bamu n-yii odan. Imu i gyey fees ba maa biya bamu n-yii kase sa bamu-kuli ana.

6 Kanan nu ane naana-kyusa Sara gbaa waa. O nu mu-kuli Abraham ase nu o tu mu ye, "me-nyiripe!" Nu fan kan waa kuto mu nu ki buuron nu fan man su kufuu mu, fan gyey Sara anaana-bii.

7 Kanin okpa kuvlon maaja su nu fane anyin gbaa, fan su fane-ka ana su fane kekili to, yegge fan da su fees akyii mu ba man boulun fees fane anyin. Kanin su fan taa beerees sa bamu, lu fees fanaa akyii mu kpini fen biti fan nyet Ibwaaree kabwaala nkpa ato mu kpini kyeekeyes. Nu fan waa kanin mu, sehn mee ye o tii fane kabwaare-kule okpa.

Kidanbirasa kiiwaa ye kumu Awurufo kigiyii

8 Me asin mu kpini i gyey ye, fane akooole-gyipu mu kpini fan waa kono kuvlon ke fan wu abaa kuvwees, ke fan biti abaa fees kenyibi, ke fan waa kidanbirasa sa abaa ke fan biya fane n-yii kase sa abaa.

9 Fan man taa alibi ka alibi kuko, ke fan man taa asebi ka teela asebi kuko. Amaa fan kule lbwaaree fee o taa kusee ka bamu kuko, lu fee inumu su nu lbwaaree tu fane ye fan ba waa, ke fan ba nye mu kusee mu.

10 Imu su nu Asinkyan ylala mu i towes ye,
"Okumaa mu nu ee biti kakyina danbirasa ye kensi-gyii,
ke o kyuna nkpa to kyerees mu,
o man yeges ntowes libi ye atintunsa i ba i lu mu kono to.

11 Kanin osa manja o yeges alibi kwaas ke o waa imu nu i bwoon.
O kpan mu n-yii waa kuto mu nu ii biti i biya kayi yuuli, ke o kitaas
to danbirasa.

12 Lu fee lbwaaree ee kui bamu nu bamu ikpa i kyiigi mu su,
nu ee nu bamu kikule sanja kumaa.
Amaa bamu nu be waa alibi mu bire, lbwaaree bilihaa mu kamaa sa
bamu."

13 Fee nu fane ansi i payi adanbirasa kwaas su mu, anumu ii biti o waa
fane alibi abees?

14 Halu nu fan kan gyii awurufo gbaa lu kidanbirasa mu nu fan waa
su mu, fanaa kumu okon. Fan man sile bamu ke fan man yeges fane nkolo
n nyita fane.

15 Amaa fanees fane bire fan taa beeres lala sa Krisito lu fane nkolo to,
ke fan bui fee mu nkun i gye Onyiripe. Sanja kumaa numu fan lojo fane
n-yii, ke nu oku ba taase fane tamaa mu nu fan su lu lbwaaree to mu, ke
fan nye kono sa mu.

16 Amaa fan taa bwahn kwaas ye beeres lee bamu nno, ke i yeges fane
amu to ee saanje fane. Inumu ii biti i yeges bamu nu bee towes bee pwu fane
lu Krisito to kakyina danbirasa mu nu fan bu kumu to mu, be gyii ipeeli.

17 Fee nu i gye lbwaaree kebiti fee fen gyii awurufo kidanbirasa su mu,
i bwoon i kyos fan maa gyii awurufo alibi su.

18 Lu fee Krisito gbaa mu nu o maa waa alibi ku mu, wu sa alibi wuya
ana. O wu kulu kulu kakpaa sa alibi, ke i lojo anaa lbwaaree nsana. Ba
moo mu kayi-wule to, amaa o bwii kyiini kayaayu to ba nkpa to.

19 Nu o kpree kayaayu to naa towes asin sa n-yaayu mu nu lbwaaree kitaas
bamu tii yila mu.

20 Nu fale n-yaayu numu i gye bamu nu didaa ba kyina waa kusu to olon
sa lbwaaree mu. Amaa lbwaaree nye kenyiita kyerees sa bamu sanja mu nu
Nowa sale okulu lala mu. Inumu kpini to mu, asa kalisa fee asa aburuwa
nkun i loo okulu mu to nu ba nye kamolige lu nkyu mu to.

21 Nowa saja nkyu mu i yile sa lbwaaree kekyugyee mu nu i molige fane.
Inumu i man gye kekyugyee mu nu ii fwu nyimisa n-yii su ineesi. Amaa
lbwaaree kekyugyee i gye nfere mu nu i yeges nu an nye kokolo su kida
sa lbwaaree. Nu i molige ane lu Yesu Krisito kelewu kyiini mu su.

22 Yesu bwii kyosu naa kyina lbwaaree gyisa su, nu lbwaaree nboc ye
susu awuragiye ye alvlunpu kpini ba bu mu kase.

4

lbwaaree mu nu o su nkpa

1 Lu fee Yesu maa gyii awurufo mu n-yii to su mu, imu su fane gbaa
fan taa kanin nfere mu waa fane n-yii olon. Lu fee okumaa mu nu
o taa mu n-yii sa awurufo mu, alibi i man bila i su olon mu su.

2 Imu su lu ndaga u su ii kpree mu, fan man bila taa fane n-yii waa fane
kayi-wule kebiti, amaa fan waa kuto mu nu lbwaaree ii biti.

³ Didaa mu fan nyita saja waa ato mu nii bamu nii ba man nyi lbwaare ba waa mu. Fan taa ineesi waa fane n-yii, fan waa kiburuukoon, ye kata-buu, ye kigyanee-gyii ye kibuu libi, ye kibaabuto gyaga ye iidakpa kusun.

⁴ Imu su i kyinkyin bamu nii ba man nyi lbwaare mu fee fan man bila fan tii bamu su fen waa kanin kibaabuto gyaga mu. Kanan su ba saale fane.

⁵ Amaa bee biti ba ba lee bamu kono lii ato libi mu nii ba waa fale sa lbwaare mu nii o tee wola kuula ee gyoo, ke o gyii asa kusa ye alewupu mu asin.

⁶ Kpalu inumu su nii Yesu Krisito naa towe asin danburasa mu sa alewupu mu. Lewu mu nii ba wu mu, i gye kwpwe mu nii lbwaare bun bamu kayui-wule, amaa Yesu asin mu ii biti i yegese kala ana ba kyuna nkpa to fee kanan mu nii lbwaare bu to mu.

⁷ Ato kumaa numu laalaaluw i tiri to. Imu su fan baa fan da su, ke fan kutaa fane n-yii, ke fan taale kule kabwaare-kule.

⁸ Inumu kpini to mu, fan biti abaa fane nkolo to, lii fee kebiti kii yegese nii bee bun ansi bee lii alibi kpini su.

⁹ Ke fan taa koko lo fuuli koole abaa kifo fane akpaara su, yegese fan man kolite.

¹⁰ Ibwaare sa okumaa numu kabwaare-sun to kakkee kukwui-kukwui. Nii i dagaa fee okumaa numu maa kii kakkee mu nii lbwaare taa sa mu mu su, ke o taa kye mu birisa ana to.

¹¹ Fee nii oku lee i gye asin kitowee mu, o towe imu nii i gye lbwaare asin. Fee nii oku lee i gye o sun asa mu, i dagaa fee o taa olon mu nii lbwaare taa sa mu mu kpini kye to, ke i yegese asa ba bola Yesu Krisito su yun lbwaare ato kpini to. Mu lbwaare manja nkun i dagaa ayun-bi ye olon lii nbunbui numu naa fuu sanja mu nii i man su okaa. Amen!

Awurufo kigyii lii Krisito kibuu su

¹² Mi-nyi mu-bii ana Krisito to, fan man yegese i kyinkyin fane fee awurufo koto to kii mu nii fen wu fale mu, i gye kuto pwpwe mu nii kii ba fane su.

¹³ Amaa fan yegese fane ansi i gyii fee fan maa gyii Yesu Krisito awurufo mu iku. Inumu ii biti i yegese fan nyi kensi-gyii tii su sanja mu nii Yesu ii biti o ba ye mu bonyaa mu.

¹⁴ Nii asa be kan bee saale fane fee fan maa gye Krisito abuupu su mu, kumu okon i gye fane lee. Li fee lbwaare Kayaayu ye mu bonyaa mu i gyan fane su.

¹⁵ Amaa fan man yegese fane to oku o gyii awurufo fee o gye asa emocoru abee oyu abee asin libi ɔwaapu abee emu nii ee taa mu kono ee waa asa asin to.

¹⁶ Amaa nii fan kan gyii awurufo fee fan maa gye Krisito abi su mu, fan man yegese i waa fane ipeeli. Amaa fan taa afwaala nkun sa lbwaare fee Krisito kitii ki maa gyan fane su.

¹⁷ Saaja mu nii lbwaare ii biti o gyii asa asin mu u fuu. Nii lbwaare ii biti o piili katale mu lii mu asa su. Nii o kan ee biti o piili lii mu asa su fale mu, bamu nii bee kina abwaaresin mu kunu mu, nene nii ii biti i baa i du sa bamu?

¹⁸ Fee kanan mu nii Asinkyan yilasa mu i towe ye,
"Fee nii i kan i bulon sa bamu nii bamu i kpa i kyiigi gbaa ba nye kamolige mu,

nene nu ii biti i baa i du sa bamu nu ba man sile lbwaaree nu bee
waa alibi mu?"

¹⁹ Imu su bamu nu bee gyii awurufo lbwaaree kebiti su mu, ba kyaga su
bee waa imu nu i boron, ke ba taa bamu n-yii waa lbwaaree mu nu o tuu
bamu mu abaa to, lu fee mu u tote asin nu o mee laanje.

5

Kikaaru sa Krisito akcole-gyipu abilisa

¹ Nbiunbuu mu, fee kanan mu nu me, Pita gbaa n gye Krisito akcole-gyipu
obilisa mu, nu mi ansi i wu kanan mu nu Yesu Krisito wu awurufo, nu n
biti n nyee mu bonyaa mu nu ki biti k ba lee kaapu mu, n tote n sa fane
abilisa mu nu ba bu fane to mu ye,

² n kule fane gaa fee, fan kui lbwaaree asa mu nu o taa waa fane abaa
to mu su, fee kanan mu nu atobwaaya okrapu u kui atobwaaya su mu.
Nu i man gye ye ba nyan fane, amaa fan kui bamu su lu fane nkolo to fee
kanan mu nu lbwaaree ii biti mu. Fan man waa fee fan su fen biti afulee,
amaa fan waa kanin taa sun lbwaaree.

³ Fan man gyii kuwura bamu nu lbwaaree taa ba waa fane abaa to mu
su, amaa fan yege fane awaasa i baa i gye bamu ato bulasa.

⁴ Nu fee Okrapu Obilisa mu nu o gye Yesu Krisito mu kan paate lu ba
mu, fen biti fan nyee mu bonyaa kuwura-woru mu nu ki mee nyita mu.

Kikaaru sa ayaafole

⁵ Foo fane ayaafole ye abite, kanin maja su nu i dagaa fee fan biya fane
n-yii kase sa abilisa mu. Ke fane kpini fan biya fan n-yii kase sa abaa, lu
fee Asinkyan ylasa mu i tote ye,

"lbwaaree ii tii bamu nu bee kaapu bamu n-yii mu okpa,

amaa ee taa beerees ee sa bamu nu bee biya bamu n-yii kase mu."

⁶ Imu su fan biya fane n-yii kase sa Oluopu lbwaaree, ke o kusaa fane
susu sanja mu nu i dagaa mu to.

⁷ Fan taa fane asin tirisa kpini naa tuu mu ansi to, lu fee fane asin i tiri
mu.

⁸ Fan kitaa fane n-yii, yegé fan da su. Fane okisipu, Sitaane mu, o naa
ee kyaaboo fee kuntun mu nu ee biti oku o kitaa we.

⁹ Fan tii mu okpa, ke fan yile fane kikcole-gyii to kenken. Lu fee fen nyi
fee fane burisa ana akcole-gyipu mu nu ba bu dulinyaa to katun kumaa
mu gbaa bee wu awurufo kuluu mu nu fen wu fale.

¹⁰ Amaa fan kan gyii awurufo sanja gberere kamaa mu, nu fan naa Yesu
Krisito fan maa gye kukuun su mu, lbwaaree kabwaala wuya mu nu o tuu
fane fee fan ba nyee mu bonyaa mu nu ki bu to kakpaa mu, ee biti o kusaa
fane yile, ke o waa fane gin, ke o waa fane olon to, ke fan nyee oyulekpa.

¹¹ Mu lbwaaree i gye olon to kpini olon wuya lu nbiunbuu naa fuu sanja
mu nu i man su okaa. Amen!

Laalaalwe asin

¹² Ane burisa Silifanu i kyee me to nu n kyuroo fane owlle dee nu mu.
O gye kesintin okcole-gyipu. N kyuroo n waa fane aniya to, nu n tote n
kaapu to fee inumu i gye lbwaaree kabwaala mu kesintin. Kanin su fan yile
to kenken.

13 Akooole-gyipu mu nuu lbwaare lee Babilon fee kanan mu nuu o lee fane mu, bee fwaala fane. Nuu me kuyaafole Maki gbaa u fwaala fane.

14 Fan taa kebiti lala fwaala abaa.

Fane kpini mu nuu fan naa Krisito fan gye kokolon mu, fan kyuna ye kayu yuuli to.

Ѡѡւ්ල නුසපු මු නු Pita kyvrco naa sa lbwaare asa

Afwaala

¹ ወව්ල නිමු ලි මේ Simon Pita, මු නූ න ගෙ Yesu Krisito kuyaafole ye osunpu මු ase. N kyvrco ወව්ල නිමු n සු n න න න න න fan koole Yesu Krisito gyii, නූ fan nye kikooles-gyii kpare fee ane lee mu. Kikooles-gyii kumimu ki li ane lbwaare ye የመහිගේපු Yesu Krisito mu nū mu i kpa i kyiigi.

² Lii fee fan maa nyi lbwaare ye ane-Nyiripe Yesu su mu, n kule fee fan nye kakyina danbirasa ye koko lo yuuli kokyā tii su.

Fan dan fane kabwaare-sun to

³ lbwaare olon kpare su mu, o sa ane kuto kumaa mu nū ki tiri ane ke a taale kyina kakyina danbirasa mu nū i gyii lbwaare ansi li ane kinyi mu nū an nyi lbwaare mu su. Mu i gye emu nū o bōla mu bonyaa ye mu keduli danbirasa su tū ane.

⁴ Lii fale su mu o sa ane kakee kpare mu nū o da mu koko lo su fee ee bitti o sa ane mu. Lii kakee nīmu su mu, an nye taa ane n-yū waa mu lbwaare keduli mu to, ke a lee ane n-yū li nkolo biti mu nū i gye ato gyōosa dulinyaa nīmu to.

⁵ Lu imumu su mu fan kpan fane n-yū nye kidanbirasa tii fane kikooles-gyii su, ke fan taa kinyi tii kidanbirasa mu su,

⁶ nū kinyi mu nū fan su mōc mu, fan taa n-yū kikita tii su, nū n-yū kikita mōc mu, fan nye kenyiita yile to nū fan nye kenyiita yile to mu, fan nye kabwaare-sun danbirasa.

⁷ Lii kabwaare-sun danbirasa su mu, fan taa kinyi-bii kyina ye abaa, nū kinyi-bii mōc mu, fan biti abaa.

⁸ Fee nū ato nīmu kpini i bu fane kakyina to kokyā mu, ii kyē fane to. Nū lii fane kinyi ane-Nyiripe Yesu Krisito su mu, ii yegē fan baa fan gye asa mu nū fan su kyaare yegē fen waa ato mu nū i dagaa.

⁹ Amaa okumaa mu nū o man nye fale ato nīmu mu gye gyaatanapu nū mu ansi i man kui kata-kata. Nū o tan su fee Yesu Krisito fwū mu didaa alibi mu nū o kyina waa mu.

¹⁰ Kanin su mu, me birisa ana akooles-gyipu fan kpan fane n-yū waa ato mu nū i kaapu fee fane nū lbwaare tū nū o lee. Nū fan kan waa kanin mu, fan mee ye fan siti ke fan li tyē.

¹¹ Nū fale okpa nīmu su mu, lbwaare ii biti o koole fane abaa anyo ane-Nyiripe ye ane የመහිගේපු Yesu Krisito svsv kuwura-gyii mu nū ki man su okaa mu to.

Pita tōwe mu kelewu asin

¹² N nyi fee fan wula fan nyi imu kpini, nū fan yile kesintin asin mu nū fan koole gyii mu to kenken. Amaa i tiri fee n bila nyinji fane fale ato nīmu sanja kumaa.

¹³ N maa san n te nkpa to fale mu, i dagaa n maa nyinji fane asin nīmu n su n da fane n kyinji.

14 Lui fee n nyi me nke i man bila ee kyo kase su nflu fee kanan mu nui ane-Nyiripe Yesu Krisito lee kaapu me mu.

15 Nui n biti n kpan me n-yii ɔkpa kumaa su ke mi lewu kamaa mu, fan taale nyiŋi ato nimmu saŋa kumaa.

16 Nui a maa tɔwe ane-Nyiripe Yesu Krisito ɔlun ye mu kibwii-ba mu asin mu, i man gye atintinsa asirikpan nui an taa tɔwe fane asin mu. Amaa ane gbaa-gbaa ane ansi i wu mu bonyaa kpare mu.

17 Nui saŋa mu nui o nye beεereε ye bonyaa lui ɔse Ibwaare ase mu an bu tutu. Saŋa maa nui an nu ɔlunpu Ibwaare ɔbule maa tɔwe ye "ɔnimu nkun i gye me kokoło to obii bitisa, mu nui o bɔla mi ansi."

18 Ane gbaa-gbaa ane a nu fale ɔbule maŋa maa lui svsv, saŋa mu nui an bu ɔnyiripe Yesu ase, Ibwaare kibui mu su mu.

19 Imu su ane akoole-gyipu mu an wu fee asin mu nui Ibwaare atɔwepu ba tɔwe yila mu, an koole imu gyii kesintin. Ke fan kpan fane n-yii kitaa imu to ye ɔdan. Lui fee ki du nin fee fitila mu nui ki ki kitentenbiri to, taa naa fuu fee kibwayike ase, saŋa mu nui nyenyenfuu kikyikpebi (sanbunkyu) kii biti ki ɔhalige fane nkokoło to mu.

20 Inimu kpini kamaa mu, i dagaa fan maa nu kase fee, Ibwaare asin tɔwe yila sa mu, i man gye Ibwaare atɔwepu mu gbaa-gbaa nfεere to asin.

21 Lui fee Ibwaare asinlee tɔwesa mu, i man lui nyumisa kebiti to nin, amaa Kayaayu Kyirekyire mu i sa bamu, nui ba tɔwe abwaaresin mu lui Ibwaare ase.

2

Atintinsa abwaaresin akaapuru

1 Amaa didaa mu antiŋesa wuya ana ba kyina ba bu Isirayi asa to, nui kanin gbaa nui atintinsa akaapuru bee biti ba baa ba bu fane to. Nui bee biti ba ba kaapu asin mu nui i man gye kesintin yegε ii nyita asa mu nui bee buu kanin kkaapu mu. Ke ba kina ɔnyiripe mu nui o molige bamu, ke bamu kinyita mu ki bwii ba bamu su opula to.

2 Lui inimu su mu, akoole-gyipu mu gaalaagaa bee biti ba buu bamu kibaabutɔ gyaga nimmu su. Lui bamu kibaabutɔ gyaga maŋa su mu, asa mu nui ba man koole gyii mu bee biti ba tɔwe asin libi gyaga kesintin ɔkpa mu su.

3 Lui kensi payi libi atintinsa akaapuru nimmu bee biti ba taa kanyaasın ɔkpa su pina fane biti afulee. Amaa bamu ɔtalepu wula waa siriya lui koo didaa o gyoo bamu. Nui ba mee taale lui Ibwaare mu nui o gye bamu onyitapu mu abaa to.

4 Fee nui Ibwaare maa man yegε nbɔɔ mu nui ba waa alibi mu kusυ kibuite, amaa nui o taa bamu tuu waa awurufɔ kamande, katun mu nui o ɔnjmina bamu waa kitentenbiri obo bunkyinsa to, ba de ba gyoo Kake talesa lala mu.

5 Fee nui Ibwaare maa man yegε didaa abi mu nui ba waa alibi mu kusυ kibuite, amaa nui o yegε nui nkuyi n bɔla gyii kase ye bamu nui ba man nu Ibwaare ase mu. Asa mu nui o molige mu i gye Nowa mu nui o tɔwe ikpa kyigisa mu asin, ye asa asuno aku.

6 Fee nui Ibwaare maa man yegε alibi awaapu mu nui ba bu Sodom ye Gomora nde lala mu to kusυ bunte, amaa o yegε fulɔn dee bamu bilini ndaara, ke i waa sinkaala sa kamaa to alibi awaapu.

7 Nui Ibwaare molige Loti mu nui mu ikpa i kyiigi, nui mu kokoło ki nyita mu lui asa mu kibaabutɔ gyaga ye kumu to ɔlun mu su.

8 (Nii Loti gye nyimisa danbirasa mu nii o te alibi awaapu mu to kake kumaa ee wu yegé ee nu asin libi mu nii bee waa, nii i yegé mu kókólo ki nyita mu nii mu kala sile mu ase.)

9 Inimu kpini u kaapu fee Ibwaaare nyi kanan mu nii ee biti o molige asa mu nii bee nu mu ase lii bamu kótuu to kii to, ke o yegé alibi awaapu mu kósu bíté yila naa fóu Kake talesa mu ake.

10 Fónfón bamu nii ba taa bamu n-yii sa kígyagaa abee kókólo biti nii ba man taa Ibwaaare olun tii sehn mu.

Fale atuntinsa akaapuru banumu ba man su kufuu, nii ba yile to bee saale bamu nii Ibwaaare sa bamu bonyaa mu.

11 Nii halii Ibwaaare nbóo mu nii ba su olun gaa ba kyo atuntinsa akaapuru anumu gbaa ba mee pwii bonyaa wuya ana mu Ibwaaare ansi to.

12 Amaa fale atuntinsa akaapuru anumu awaasa a du nin fee atobwaaya kpensa mu nii ba kúuge bamu fee asa ba kútaa ke ba móo. Ba su asebi bee sa kuto kumaa mu nii be mee nu kase. Ibwaaare ii biti o móo bamu fee kanan mu nii asa bee móo atobwaaya kpensa mu.

13 Ibwaaare ii biti o taa bamu alibi bwii ka bamu akó. Bamu ase mu kílandé su alibi kíwaa i gye bamu káyú-wúle kensi-gyii. Halii ba maa san ba bu bamu npína ye kígyagaa kígyíi ikpa su mu, i gye ipeeli ye ñaabaa sa bamu fee ba maa ba tii fane su bee gyii mu.

14 Nii be mee wu ókyii bee kyún, nii kíbúrúkóone kíwaa ii gyii bamu ansi. Be yegé bamu nii bamu kíkóole-gyii ki man bulun mu bee waa alibi. Kuto mu nii ki bóla bamu nkólo to i gye kensi payi libi. Inimu su mu, Ibwaaare ii biti o bíté bamu asu.

15 Nii ba yegé ókpa kyiigisa mu, nii ba foyi naa taa Bewo mu-bii Balaam ókpa su. Balaam kyuna o gye Ibwaaare ótowéru, nii mu kebiti i gye fee o nye afulee lu alibi kíwaa to.

16 Amaa mu kuruma mu gya mu. Mu kuruma mu tówe mu ase fee nyimisa, nii i tii Ibwaaare ótowéru Balaam abunpu-sin mu ókpa.

17 Fale atuntinsa akaapuru anumu ba du nin fee atiribo mu nii i man su nkyu ye abwaare-wúle mu nii afuu a su imu a naa. Bamu nii Ibwaaare lónjo kitentenbiri óbo bunkyinsa yila.

18 Ba su alala-sin ntówe mu nii sehn man bu imu to bee kaapu bamu n-yii. Nii ba su káyú-wúle kebiti mu nii ki gye kígyagaa bee tuu bamu to bee kii, ke ba nye waa alibi mu nii ba daa kyuna bee waa nii ba sile lii imu to mu.

19 Atuntinsa akaapuru mu ba da bamu nkólo su sa asa mu ye bee biti ba yegé ba nye bamu n-yii, yegé bamu gbaa-gbaa bamu ba gye anye sa bamu asun libi. Lu fee nyimisa gye kínye sa kuto kumaa mu nii i gyii mu kumu.

20 Fee ba maa ba bu ane-Nyiríre ye Ómólígepu Yesu Krisito, nii ba yegé ato mu nii i yegé nii nyimisa ee waa alibi kíwaa dulinyaa nimu to, nii ba kan bila bwii naa loo imu to mu, i nye bamu su olun i kyo kakýuna didaa mu nii ba daa ba bu kumu to mu.

21 Naafóo ii biti i baa i buron sa bamu gaa fee ba maa man bu ókpa kyiigisa mu, i kyo fee ba maa bu kumu, nii ba bila bwii kamaa lu Ibwaaare naa kyrekýire mu nii ba taa sa bamu mu su.

22 Imu su i ba kanun sa bamu fee kanan mu nii ajanasan mu i tówe ye, "Gyoono bwii naa taa mu ikpalage gyii" nii "Kuuri mu nii ba gyee mu mu, bwii naa de bilinji kídipoo to" mu, i gye kesintin.

3

*ɔnyiripɛ Yesu kibwii-ba
Kake mu*

1 Mi-nyi mu-bii ana Krisito tɔ, ɔwɔle n̄im̄u i gye me Pita ɔwɔle nyɔsapu mu n̄i n kyv̄rɔɔ n s̄u n sa fane. N̄i me ɔwɔle mu kpini tɔ mu, n̄ s̄u n nyinj̄i fane n da fane n kyinj̄i l̄i fale atɔ kpini s̄u.

2 N biti fee fan nyinj̄i asin mu n̄i lbwaare atɔwepu kyurekyire mu ba tɔw̄e yila l̄i koo didaa, ye ane-Nyiripɛ ye ɔmɔlīgɛpu mu kɔnɔsa mu n̄i o ta a bɔla asunpu mu s̄u sa fane mu.

3 Imu n̄i i gyankpaa imu kpini tɔ mu i gye ye, fan baa fan nyi fee nk̄e laalaalw̄e mu tɔ mu aŋmasɛp̄u mu n̄i ba buu bamu kayi-wule kebiti mu bee biti ba ba ŋmasɛ fane.

4 Bee biti ba taase ye, "Ye fan tɔw̄e ye ee biti o bwii ba, o bu fine? L̄i koo sanja mu n̄i ane naana ana ba wu mu, atɔ kpini i dan san i du n̄in fee kanan mu n̄i i du l̄i sanja mu n̄i lbwaare t̄u dulinyaa mu."

5 Amaa ba k̄i ansi n̄in kina kesintin maŋa l̄i fee lbwaare kɔnɔ to asin su n̄i s̄us̄u ye kase ba, n̄i lbwaare yegɛ kase l̄i nkyu tɔ, n̄i nkyu su n̄i o bɔla waa kase.

6 N̄i kanin nkyu k̄ul̄n maŋa n̄i lbwaare taa muuri nyita didaa dulinyaa mu.

7 Amaa kanin lbwaare kɔnɔ tɔ asin k̄ul̄n maŋa n̄i o taa k̄ul̄a nb̄iñbiñ s̄us̄u ye kase yila, n̄i i de i gyoo fulɔn mu n̄i lbwaare d̄eela sa Kake talesa o taa nyita asa mu n̄i be mee nu mu ase mu.

8 Amaa mi-nyi mu-bii ana Krisito tɔ, fan man tan k̄uto k̄ul̄n n̄im̄u s̄u. L̄i fee ɔnyiripɛ lbwaare ase b̄ire, kake k̄ul̄n gye mu ase fee nsu kagb̄in, n̄i nsu kagb̄in m̄o gye mu ase fee kake k̄ul̄n.

9 N̄i ɔnyiripɛ man s̄u mu asin mu n̄i o da mu k̄okoł̄o su tɔw̄e yila mu ee kp̄i kase fee kanan mu n̄i ake fe imu nf̄eere mu. Amaa o su kenyiita sa fane, n̄i ee biti fee ɔkumaa n̄im̄u o kyegɛ mu nf̄eere l̄i mu alibi tɔ, l̄i fee o mee biti ɔku maa nyita.

10 Amaa ɔnyiripɛ lbwaare Kake mu n̄i Yesu Krisito ii biti o ba mu ii biti i purigi asa fee oyu maa ba mu. Ke s̄us̄u o nyaa ye ɔlanba, ke fulɔn o d̄eet k̄uto k̄umaa mu n̄i k̄i bu s̄us̄u kpini, ke kase ye k̄uto k̄umaa mu n̄i k̄i bu k̄umu su mu i ba i de kikpan yegɛ sehn man bu k̄umu su.

11 N̄i fale ɔkpa n̄im̄u su n̄i atɔ kpini ii biti i nyita mu, nene asa n̄i i dagaa fan b̄ila fan du? I dagaa fan kyuna kakyuna kyurekyire ye kabwaare-sun tɔ.

12 L̄i fee fan maa k̄i ɔnyiripɛ lbwaare kiba mu ɔkpa ye k̄i ba bilen fale. Kanin kake maŋa n̄i fulɔn ii biti o nyita s̄us̄u atɔ, ke fulɔn mu awulawula i halige kanin atɔ maŋa.

13 Amaa fee kanan mu n̄i lbwaare da mu k̄okoł̄o su n̄i o yile tɔ mu an k̄i s̄us̄u pupwe ye kase pupwe mu n̄i ɔkpa i kyiigi mu ɔkpa.

14 Imu su mi-nyi mu-bii ana Krisito tɔ, fee kanan mu n̄i fan k̄i i n̄im̄u ɔkpa mu, fan kpan fane n̄-ȳi ke lbwaare o man pw̄i abee o wu alibi aku fane tɔ, ke keyuula k̄i baa k̄i bu faa naa mu ase.

15 Fan baa fan nyi fee ane-Nyiripɛ lbwaare kenyiita mu n̄i o su mu, i gye ɔkpa mu n̄i o sa fane ke fan nyɛ kamoligɛ, fee kanan mu n̄i ane birisa ɔkɔɔle-gyipu Pɔɔli kyv̄rɔɔ sa fane, fee kanan mu n̄i lbwaare sa mu kanyaasun mu.

16 Nii ɔkpa kvlun maŋa su nii Pcclı kyurcc waa mu iwlle kpini tō, ii towē asin kvlun maŋa. Asin akv i bv mu iwlle mu to nii ee buln sa kase kunu. Nii ee yegē bamu nii ba man nyi abwaaresin ye bamu nii ba man ylē kiyaa kvlun su bee bilinjaa Pcclı asin mu, nii kanin nii bee bilinjaa lbwaare Asinkyān yilasa mu gbaa. Nii bēe waa kanin mu, bee biti kvsu bñte ba sa bamu n-yii.

Laalaalwē asin

17 Imu sv mi-nyi mu-bii ana Krisito tō, fan maa wüla fan nyi fale sv mu, fan baa fan da sv, ke fan man yegē bamu nii ba man buu lbwaare nbara mu ba püna fane ke fan lü tiye lü fane kikoole-gyii mu tō.

18 Amaa fan kyaga sv fen dan ane-Nyiripe ye Ḍməlgepu Yesu Krisito kabwaala mu tō ke fan bii mu danburasa. Mu nii bonyaa gye mu lees ndaga ye sanja kumaa nimu. Amen!

Ọwulę gyankpaasa mu nii Gyən kyurco naa sa Krisito abuupu

Nkpa Asin

¹ An kyurco Ọwulę nümü lı Yesu Krisito mu nii o wula o bu to lı npiili ase mu asin, an sa fane. An nu mu asin təwesa, nii an wu mu, nii an taa ane ansi ki mu, nii an taa ane abaa mata mu. Mu i gye asin mu nii u sa nkpa mu.

² Yesu mu nii o gye nkpa mu, lee mu n-yii ifuli nii an wu mu. Imu su nii an gyii imu kesintin, nii an təwe fane lı nkpa kakpaa mu nii o wula o bu Ọse Ibwaare mu ase, nii o ba lee mu n-yii ifuli kaapu ane.

³ Asin mu nii ane ansi i wu nii an taa ane asu nu mu, imu kibonbon nii an da an sa fane, ke fan ba tii ane su lı kikyemine ɔkɔn mu nii an su anaa Ọse Ibwaare ye Mu-Bii Yesu Krisito mu su.

⁴ An kyurco inimü an sa fane nin, ke ane ansi i gyii gaa.

Ibwaare i gye fitla

⁵ Asin mu nii an nu lı Yesu ase mu, imu nii an su an təwe fane falę, Ibwaare i gye fitla nii kitentenbiri ki man bu mu to kpini-kpini.

⁶ Nii an kan təwe ye anaa mu an su kikyemine ɔkɔn, yegę an san an naa kitentenbiri to bire, an pina nii lı ane atəwesa ye ane awaasa su.

⁷ Amaa nii an kan an naa fitla mu tɔ, fee kanan mu nii o bu fitla mu to bire, imee imu an su kikyemine ɔkɔn ye abaa, ke Mu-Bii Yesu Krisito nkalan mu ee fwii ane lı alibi kumaa nümü to.

⁸ Nii an kan təwe ye a man su alibi bire, an pina ane n-yii nin, nii kesintin ki man bu ane to.

⁹ Nii an kan lee ane alibi təwe Ibwaare bire, ee biti o taa ane alibi kee ane ke o lojɔ ane lı ikpa libi kumaa nümü su, lı fee o su kesintin, nii mu asin ii du kyeekeye.

¹⁰ Nii an kan təwe ye an man waa alibi mu, u kaapu fee an tii Ibwaare atiñesa wuya, nii mu asin i man bu ane to.

2

Yesu ane ɔmɔligręv

¹ Mi-bii ana danburasa, n kyurco inimü n sa fane ke fan man nyę waa alibi. Amaa nii ane to ɔku kan waa alibi mu, an su omaatapu mu nii ee kule Ọse mu ee sa ane. Nii mu i gye Yesu Krisito, nii mu ikpa i kyiigi.

² Mu i gye ɔmu nii o taa mu n-yii waa kɔlcɔ ka ane alibi kukɔ, nii i man gye ane nkun alibi, amaa ɔsa kumaa mu nii o bu dulinyaa to kpini.

³ Nii an kan buu Ibwaare nbara mu nii o sa ane mu, imu i yegę a taale da ane nkɔlo su fee an nyi mu.

⁴ Nii ɔku kan təwe ye, "N nyi mu," yegę o man buu mu nbara mu, o gye atiñesa wuya, nii kesintin ki man bu mu to.

⁵ Amaa ɔkumaa mu nii o buu mu asin təwesa mu, mu i gye ɔsa mu nii ee biti Ibwaare kesintin to kyeekeye. Inimü pale u yegę nii an buu fee an bu Ibwaare ase.

Nbara pupwe

⁷ Me kyemine ana danbirasa, man gyen nbara pwpwe ni n kyvrcn n sv n
biya fane, amaa i gye nbara didaa mu ni fan wula nyé hñ npili ase saja
mu ni fan kóle gyií mu. Nbara didaa nimu i gye asin mu ni fan wula nu
mu.

⁸ Amaa ɔkpa ku su mu, nbara mu nu n kyʊrœ n sa fane fale bire
gye kipupwe nɪn, nɪl fanaa Krisito fan lee kaapu fee i gyé nbara pupwe
kesintin. Lu fee kitentenbiri mu ki tee kui kyon, nɪl kesintin fitla mu tee
wula kui ḥalige to.

⁹ Nu eesa kumaa mu nu ee towe ye, o bu fitila to, yeges ee kisi mu tomaa Krisito osunpu bire, o san o bu kitentenbiri to, ba fuu halu saja nimo.

10 Nu osa kumaa mu nu ee biti mu tomaa Krisito osunpu mu bu fitila mu to. Nu sehn man bu mu to nu ii biti i yegé o siti tye alibi to.

¹¹ Amaa osa kumaa mu nu ee kisi mu tomaa Krisito osunpu mu bu kitentenbiri to. Nu o naa kitentenbiri to yegé o mee nyi katün mu nu ee kpee, lu fée kitentenbiri mu ki waa mu gyaatanapu.

N kyccu sa As
ye Ayaafclε ye Nbii

¹² Mi-bii ana danbırasa, n kyurcoq inimü n su n sa fane,

lu fεε Ibwaare taa fanε alibi kεε fanε lu Yesu sv.

13 Ase ana, n kyuruu c'wini c'wini n sa fanę,

lui fee fan wula fan nyi Yesu Krisito mu nu o wula o bu to lui npiili asse
mu.

Ayaafole, n kyurcoo qumini n sa fane,

lui fεε fan taale gyii Sitaane alibi wuya mu sv.

Nbii, n kyurcc n sa fane,

luu ffee fan buu Ose lbwaaree mu.

14 Asə ana, n kyvəni cərənini sa fane,

lui fee fan wula fan nyi Yesu Krisito mu nu o wula o bu to lui npiili ase mu.

Ayaaføle, n kyørcø amuii n sa fanø,

lui fεε fan bulun

nii lbwaare asin mu a bu fane to
fii ii gaalii bilii

nii fan gyii Sıtaane alibi wuya mu su.

Fan man biti Dulinya tɔ atɔ

¹⁵ Imu su fan man biti dulinyaa abee ato mu nu a bu dulinyaa to. Nu oku kan ee biti dulinyaa mu, o man su kebiti sa Ose Ibwaaare.

¹⁶ Kanun su kuto kumaa mu nii ki bu dulinyaa to fee kayu-wule kokoelo biti, ato mu nii ansi iwu nii ee yalaga, ye n-yii kikaapu lu kase su ato. Inimu kpini i man lu Ose mu ase amaa i lu dulinyaa to nii.

¹⁷ Dulinya ye kumaa kumu ato mu nu i gyii asa amu kpini ii biti ee kyuu, amaa oosa mu nuu ee waa lbwaaree kokoalo biti bire ee biti oo kyuna kakpaa.

Krisito Okisipu

¹⁸ Mi-bii ana, ane dulinyaa to kakyuna laalaalwwe mu ki fvv, fee kanan mu nu fan wula nu ye Krisito okisipu mu ii biti o ba mu. Halu nbunbu gbaa Krisito akisipu gaalaagaa ba tee ba. Inimu u yegé nu an bu fee sajaa mu laalaalwwe ndee.

19 Krisito akisipu banumu ba lū ane to kyōn, lū fee ba man gye ane asa gbaa-gbaa. Nū i gye fee ba daa ba gye ane asa mu, naafō ba san ba bu ane to. Amaa ba lū ane to nū ke i nye lee kaapu fee bamu oku man tii ane su.

20 Amaa fanee fane bire Krisito sa fane Kayaayu Kyurekyire mu, nū fane kpini fan nyi lbwaare kesintin asin mu.

21 Man gye ye fan maa man nyi kesintin mu su nū n kyōrcō ɔwvle nūmu n sa fane, amaa fan nyi kumu, lū fee antiyesa aku a man bu kesintin mu to.

22 Anumu i gye antiyesa wuya mu? Mu i gye ɔmu nū ee kina ye Yesu man gye Krisito (abees ɔmu nū lbwaare wula lee) mu. Kanin nyumisa manja i gye Krisito okisipu, nū mu ii kina ɔse ye Obii mu.

23 Okumaa mu nū ee kina lbwaare mu-bii mu, ee kina ɔse lbwaare mu gbaa, amaa okumaa mu nū ee koole lbwaare mu-bii mu gyii mu, ee koole ɔse lbwaare mu gbaa ee gyii.

24 Kanin su fan yegē asin mu nū fan wula nu lū npili ase mu i kyina fane to. Nū i kan i te fane to mu, kanin bire fane gbaa fane fen bu ɔse ye Obii mu to.

25 Nū kuto mu nū Yesu da mu koko lo su fee ee biti o sa ane i gye nkpa kakpaa mu.

26 N kyōrcō nūmu n su n sa fane lū bamu nū bee biti ba pina fane mu su.

27 Amaa fanee fane bire Kayaayu Kyurekyire mu nū fan nye lū Krisito ase mu kū bu fane to, nū i man tiri fee oku o bila ba kaapu fane. Kanin Kayaayu Kyurekyire mu nū fan nye mu u kaapu fane kuto kumaa, nū kanin kuto mu nū u kaapu fane mu i gye kesintin, nū npina man bu kumu to. Nū kanan mu nū ee kaapu fane mu, fanaa Krisito fan kyina kanin.

An gye lbwaare Mu-Bii ana

28 Kanin su mi-bii ana, fanaa Krisito fan kyina. Ke sanja mu nū ee biti o bwii ba mu, ke a taale yile to, yegē a man su ipeeli mu ansi to.

29 Kanan mu nū fan nyi fee mu i kpa i kyiigi mu, fan bu fee okumaa mu nū ee waa ato kyiigisa mu, mu i gye lbwaare mu-bii.

3

lbwaare mu-bii ana

1 Fan kū kanan mu nū lbwaare su kebiti lala sa ane, fee ba tu ane ye lbwaare Mu-Bii ana. Nū kanin nū an gye fale. Kanin su nū dulinya to abi ba man nyi ane, lū fee ba man nyi lbwaare.

2 Me kyemine ana danbirasa, nbunbu an gye lbwaare Mu-Bii ana nūn. Nū kuto mu nū an biti an baa an gye mu i man pūta lū ifuli. Amaa an nyi fee nū o kan ba lū ofuli mu, an biti an baa an du fee mu, lū fee an biti an wu mu fee kanan mu nū o du mu.

3 Okumaa mu nū o su fale tamaa fee ee biti o wu Yesu mu, ee waa mu n-yi kyirekyire fee kanan mu nū Yesu du kyirekyire mu.

4 Okumaa mu nū ee waa alibi mu, o mee man buu nbara mu, lū fee alibi kwaa i gye fee oku maa mee buu nbara mu.

5 Amaa fan nyi fee o ba nū ye o ba lee ane alibi lū ane su, nū mu to nū alibi aku i man bu.

6 Oku man bu Yesu to nii ee kyaga su ee waa alibi, nii oku kan kyaga su ee waa alibi mu, o man piita wu mu, nii o man nyi mu.

7 Mi-bii ana danbirasa, fan man yegē oku o pina fane. Okumaa mu nii ee waa kuto mu nii ki de ɔkpa mu, o gye ɔkpa kyiigisa wuya, fee kanan mu nii Krisito ikpa i kyiigi mu.

8 Okumaa mu nii ee waa alibi mu, gye Sitaane lee nin. Lii fee Sitaane wbla ee waa alibi lii koo npiili ase. Kuto mu su nii Ibwaare Mu-Bii mu ba mu i gye ye, o baa o be nyita Sitaane kusun nin.

9 Okumaa mu nii Ibwaare waa mu Mu-Bii mu, mee kyaga su ee waa alibi, lii fee Ibwaare awaasa i bu mu to. Imu su o mee taale kyaga su ee waa alibi, lii fee Ibwaare taa mu waa Mu-bii.

10 Fale nii an su an bu Ibwaare Mu-bii ana ye Sitaane mu-bii ana. Okumaa mu nii mu ikpa i man kyiigi abee ɔkumaa mu nii o mee biti mu toomaa mu, o man gye Ibwaare Mu-bii.

Fan biti abaa

11 Asin mu nii fan nu lii npiili ase mu, i gye fee a biti abaa.

12 A man waa fee Ken mu nii o gye Sitaane lee nii o mao mu-supu mu. Miné i waa su nii o mao mu-supu? Lii fee mu gbaa-gbaa mu awaasa i gye alibi, nii mu-supu ikpa i kyiigi.

13 Me birisa ana, nii dulinyaa asa ba kan bee kisi fane mu, fan man yegē i kyinkyin fane.

14 An nyi fee an lii lewu to ba nkpa to, lii fee an biti ane toomaa ana. Okumaa mu nii o mee biti mu birisa mu, o san o bu lewu to.

15 Okumaa mu nii ee kisi mu birisa mu gye omocru nii, nii fan nyi ye amocru maa man su nkpa kakpaa.

16 Lewu mu nii Krisito wu sa ane mu kaapu ane kanan mu nii Ibwaare kebiti ki du. Imu su i dagaa fee a maa wu sa ane birisa ana.

17 Nii oku kan o su ato gaa nii o wu fee i tiri mu toomaa, amaa nii o man wu mu kuvwee mu, miné i kaapu fee o su Ibwaare kebiti mu kokolo to?

18 Mi-bii ana danbirasa, an man taa ntowé abee kono to kuyan biti abaa, amaa a taa ane awaasa kaapu fee an biti abaa kesintin to.

19 Imu nii an biti a buu fee an buu kesintin ɔkpa mu su. Imu ii biti i yegē ke a taale taa kokolo fuuli a yle Ibwaare ansi to.

20 Nii ane nkolo i kan bun ane kwpwe mu, an nyi fee Ibwaare i kyo ane nkolo, nii o nyi ane nkolo to o kyo ane gbaa-gbaa, nii mu i nyi kuto kumaa nii mu.

21 Me kyemine ana danbirasa, nii ane nkolo i man kan bun ane kwpwe mu, kanin bire an taale yle to Ibwaare ansi to.

22 Ke a nye kuto kumaa mu nii an taase mu, lii fee an buu mu nbara, nii an waa imu nii u bøla mu ansi.

23 Nii inumu i gye mu nbara mu, fee a koole Mu-Bii Yesu Krisito kituu mu gyii, ke a biti abaa fee kanan mu nii o sa ane kono mu.

24 Bamu nii bee nu mu nbara mu, ba maa Ibwaare i su kono kuluu, nii Ibwaare bu bamu nkolo to. Mu Kayaayu Kyirekyire mu nii o taa sa ane mu u kaapu fee, o bu ane nkolo to.

1 Me kyemine ana, fan man koole okumaa mu nii o ye o su Kayaayu mu gyii, amaa fan tuu n-yaayu mu to kii fee ba lii lbwaare ase nii, abee ba man lii mu ase. Liit fee antijesa atowepu gaalaagaa ba ba dulinyaa to katun komaa.

2 Fale nii fen biti fan bii kayaayu mu nii kii gyie lbwaare lees mu. Kayaayu komaa mu nii kii towie ye Yesu Krisito ba biliini nyimisa ba dulinyaa to mu, kii lii lbwaare ase.

3 Amaa kayaayu komaa mu nii kii kina ye Yesu Krisito man ba biliini nyimisa mu, kii man lii lbwaare ase. Kanin kayaayu nimu i gyie Krisito okisipu mu nii fan nu ye ee ba mu, nii halii o tee wula o bu dulinyaa nimu to gbaa.

4 Amaa fane, mi-bii ana bire fan gyie lbwaare asa, nii fan tee gyii bamu su. Liit fee lbwaare mu nii o bu fane to mu, kyo Sitaane mu nii o bu dulinyaa nimu to mu

5 Nii kanin asa maaja ba gyie dulinyaa nimu lees nii, imu su bee towie imu nii i gyie dulinyaa to asin mu nii, kanin su dulinyaa asa bee nu bamu ase.

6 Anenee bire, an gyie lbwaare asa nii, nii okumaa mu nii o nyi lbwaare mu, ee nu ane ase. Amaa okumaa mu nii o man gyie lbwaare nyimisa mu, o mee nu ane ase. Imu su fale asin nimu nii an su an bii kesintin Kayaayu ye antijesa kayaayu.

7 Me kyemine ana danbura, fan yegie a biti abaa, kpali fee kebiti kii lii lbwaare ase nii. Nii okumaa mu nii o su kebiti mu, o gyie lbwaare Mu-bii, nii o nyi lbwaare.

8 Nii okumaa mu nii o man su kebiti bire, o man nyi lbwaare kpini-kpini, lii fee lbwaare i gyie obitipu.

9 Fale nii lbwaare lees mu kebiti mu kaapu ane to, fee maa sun Mu-Bii kuluun kopen ba dulinyaa to, ke a ba bola mu su nye nkpa.

10 Inimu i gyie kebiti mu, man gyie ane ii biti lbwaare, amaa lbwaare bire i su kebiti sa ane, nii o sun Mu-Bii kuluun ye, o ba taa mu n-yii waa umata saraga sa ane alibi.

11 Me kyemine ana, fan kii kebiti lala mu nii lbwaare su sa ane, kanin su i dagaa ane gbaa a maa biti abaa.

12 Oku i gyie oku man piu wu lbwaare, amaa nii an kan an biti abaa bire, lbwaare bu ane to, nii mu kebiti mu kii bu ane ase kyeekeye.

13 Ibwaare maa sa ane mu Kayaayu Kyirekyire su, nii an nyi fee an bu mu to nii ngbaa mu bu ane to.

14 Nii an wu ye ane ansi, nii ana gyii imu kesintin fee Osse lbwaare sun Mu-Bii Yesu Krisito ye o ba waa dulinyaa to Omoligero.

15 Nii okumaa mu nii o kan bii nii o lees towie ye, Yesu i gyie lbwaare Mu-bii mu, lbwaare bu mu to nii ngbaa mu bu lbwaare to.

16 Nii ane bire an nyi lbwaare kebiti mu nii o su sa ane, nii an taa ane n-yii tuu kumu su mu. Ibwaare i gyie kebiti. Nii okumaa mu nii o su kebiti mu, o bu lbwaare to, nii lbwaare gbaa bu mu to.

17 Nii okpa nimu su nii kebiti kii lee kaapu ane to kyeekeye, nii imu su nii an su tamaa fee kake mu nii lbwaare ii biti o ba tale asa mu, an taale yile to, lii fee dulinyaa nimu to mu an du fee mu.

18 Kufuu kii man bu kebiti to, amaa kebiti mu nii kii du kyeekeye, kii gya kufuu kii lii to, lii fee kufuu maa kusu biiye ee naa, amaa osa komaa mu nii o su kufuu mu man du kyeekeye kebiti mu to.

19 An su kebiti sa lbwaare ye asa, lii fee lbwaare i gyankpaa ee biti ane.

20 Nii əku kan tōwē ye, ee biti Ibwaare yegē ee kisi mu tōomaa bire, o gye antujesa wuya. Nii əkumaa mu nii o mēe biti mu tōomaa mu nii ee wu mu, o mēe taale biti Ibwaare mu nii o mee wu mu mu.

21 Nii nbara nīmu nii o taa sa ane ye, Əkumaa mu nii ee biti Ibwaare mu, i dagaa maa biti mu tōomaa gbaa.

5

Koole Ibwaare mu-bii mu gyii

1 Əkumaa mu nii o koole gyii fee Yesu i gye Krisito (Əmə nii Ibwaare wula lee) mu, i gye Ibwaare Mu-bii nīn. Nii əkumaa mu nii o su kebiti sa ɔse mu, su kebiti sa kebii mu gbaa.

2 Fale nii an bui fee an biti Ibwaare mu-bii ana, fee a maa biti Ibwaare nu an buu mu nnosa mu su.

3 Mu nnosa kibuu su, i gye nyimisa maa biti Ibwaare, nii mu nnosa mu i man busin.

4 Lii fee əkumaa mu nii o gye Ibwaare Mu-bii mu, i gyii dulinyaa su. Lii ane kikcole-gyii nīmu su mu, an gyii dulinyaa su.

5 Animu i gyii dulinyaa su? Amco bamu nii ba kōle Ibwaare Mu-Bii Yesu gyii mu.

6 Yesu i gye əmə nii o ba, nii o gyee Ibwaare kekyugyee nii o kyuegē mu nkalan wuriqe, man gye Ibwaare kekyugyee mu nkun su nii o ba, amaa Ibwaare kekyugyee mu ye nkalan kikyuegē wuriqe mu su. Nii Kayaayu mu i lee kaapu, lii fee Kayaayu mu gye kesintin.

7 I su ato asa mu nii ee lee Yesu keduli u kaapu ane.

8 Imu i gye Kayaayu Kyirekyire mu, ye nkyu, ye nkalan. Fale ato asa animu u waa ato kulan

9 An koole nyimisa asin tōwesa an gyii, amaa Ibwaare lee mu gye kikpare, lii fee i gye adanse mu nii o gyii lii Mu-Bii mu su.

10 Əkumaa mu nii o koole Obii mu gyii mu, koole asin nīmu waa mu kokoło to. Amaa əkumaa mu nii o man koole Ibwaare gyii mu, kanin nyimisa maŋa kaapu fee Ibwaare gye antujesa wuya, lii fee o man koole asin mu nii Ibwaare tōwe lii Mu-Bii mu su mu gyii.

11 Inimu i gye asin mu ye, Ibwaare sa ane nkpa kakpaa, nii kanin nkpa kakpaa nīmu bu Mu-Bii to nīn.

12 Əkumaa mu nii o koole Obii mu gyii mu su nkpa, amaa əkumaa mu nii o man koole Ibwaare Mu-Bii mu man su nkpa kakpaa nīmu.

Laalaalwwe asin kaapusa

13 N kyūrəcə əwələ nīmu sa fane mu nii fan koole Yesu gyii fee o gye Ibwaare Mu-Bii mu, ke fan nyē bui fee fan su nkpa kakpaa

14 Ato mu nii an nyi ane nkokoł to i yegē nii an bugi ane nkokoł to an sa Ibwaare mu i gye ye, kuto kumaa mu nii an kule mu mu, ee nu ane ase

15 Nii an nyē nii an nyi fee Ibwaare i nu kuto kumaa mu nii an kule mu mu, kanin bire kuto kumaa mu nii an kule mu mu, ee waa ee sa ane.

16 Nii fane to əku kan wu fee mu birisa u waa alibi mu nii i mēe ye i barigē maa Ibwaare nsana kakpaa mu, o kule Ibwaare sa mu. Ibwaare ii biti o sa osa mu nkpa. Alibi mu nii i mēe ye i barigē nyimisa maa Ibwaare nsana mu, asin nii n tōwe. Amaa alibi aku u biya lewu abee u barigē nyimisa maa Ibwaare nsana, maa gye imu kabwaare-kule nii n de.

¹⁷ Asin kumaa mu nii i man būron sa Ibwaare mu gye alibi nūn. Amaa alibi aku u barige nyimisa maa Ibwaare nsana kakpaa nūn.

¹⁸ An nyi fee ḡumaa mu nii ba kūuge mu Ibwaare to mu, mēe kyaga su ee waa alibi. Lii fee Krisito mu nii ṣ kūuge mu Ibwaare to mu ii kun kanin ṣsa mu, nii nyimisa mu nii ṣ gye Sītaane lees mu mēe taale waa mu alibi aku

¹⁹ An nyi fee an gye Ibwaare Mu-bii ana, nii asa mu nii ba bu dulinyaa nūmu to kpini ba bu alibi awaapu mu abaa to.

²⁰ Nū an bīla an nyi fee Ibwaare Mu-Bii mu ba kase su, nii ṣ yegē nū an nu kuto kumaa nūmu kase, ke i yegē a bii omu nii ṣ gye Ibwaare kesintin mu. Anaa Ibwaare kesintin wuya mu an waa kūkulon, lii fee an waa kūkulon maa Mu-Bii Yesu Krisito mu. Mu i gye Kesintin Ibwaare mu nii ṣ gye nkpa kakpaa mu.

²¹ Mi-bii ana, fan kitaa fane n-yii lii idakpa mu su.

Ȼawule nyɔsapu mu nu Gyɔn kyvrc̥ naa sa danburasa maa mu-bii ana

¹ Ȼawule nimu i lii me, Ɂbılısa ase. N kyvrc̥ naa sa kibite danburasa maa mu-bii ana, mu nu n su kebiti kesintin t̥o n sa bamu. Nu i man gye me wvle nkun, amaa bøga ye bamu nu be nyi kesintin mu kpini, ba su kebiti sa faa fu-bii ana.

² Kpalı fee kesintin mu ki maa bu ane ase mu, kii biti ki sii ane ase kakpaa.

³ Ȼse Ibwaare maa Yesu Krisito, Ȼse mu Mu-Bii mu ba bwaala ane, ke ba wu ane kowee, ke ba sa ane kayu yuuli lii kesintin ye kebiti mu nu ki bu ane to mu su.

Kesintin ye kebiti asin

⁴ I waa me Ɂkɔn gaa fee n maa wu fu-bii ana mu t̥o aku ba maa naa kesintin Ɂkpa su fee kanan mu nu Ȼse Ibwaare mu sa ane nnɔsa mu.

⁵ Imu su kibite danburasa, n t̥owę fu fee fan biti abaa. Inimu i man gye kɔnɔsa wvwe mu nu n kyvrc̥ n kyvhe n sa fane, amaa i gye kɔnɔsa mu nu an wvla nu lii koo asin mu npili ase ye, an biti ane abaa.

⁶ Inimu i gye kebiti mu fee, an maa buu Ibwaare kɔnɔsa mu. Fee kanan mu nu fan wvla nu lii npili ase mu, o sa ane kɔnɔ ye an biti abaa ane kakyina t̥o.

⁷ Asa pınapu damante aku ba wvla nate dulinyaa t̥o katın kumaa nimu, nu ba man kɔole gyii fee Yesu Krisito ba dulinyaa t̥o fee nyimisa kayu-wvle t̥o. Kanın asa nimu t̥o okumaa gye ɔpınapu ye Krisito okisipu nın.

⁸ Imu su fan baa fan da su ke fan man pan kuto mu nu fan sun nye mu, ke fan nye fane kükoka bøla abaa.

⁹ Okumaa mu nu o kan taa o mu gbaa-gbaa mu nfere tii kuto mu nu Yesu kaapu mu su mu, nu o man kɔole kuto mu nu Krisito kaapu mu gyii mu, o man nyi Ibwaare. Amaa Ɂkumaa mu nu o kan kɔole kuto mu nu Krisito kaapu mu gyii mu, o nyi Ȼse Ibwaare ye Mu-Bii Yesu Krisito mu.

¹⁰ Imu su nu Ɂku kan ba fane ase mu, nu o man su fale akaapu-bi animu mu, fan man kɔole mu ba fan akpaara su abee fan waa mu nsa-nsa.

¹¹ Li fee ɔsa kumaa mu nu o kɔole kanın nyimisa maŋa mu, ngbaa mu tii mu asun libi mu su.

Laalaalwwe asin

¹² N su asin gaalaagaa mu nu n biti n t̥owę fane, amaa n mæs ye n kyvrc̥ umu gyaga Ȼawule su. Li fee n su tamaa fee n biti n ba fane ase ke a t̥owę, ke maa fane a kyuna biri aligiyima ke ane kpini ansi i gyii.

¹³ Fane pı́kyu danburasa mu-bii ana bœe fwaala fane.

Əwələs sasapı mu nü Gyən kyvrco naa sa Gayusi

1 Mə əbilisa, n kyvrco əwəle nümu n sa mə kyemine danbırasa Gayusi mu nü n su kebiti kesintin tə sa mu.

2 Mə kyemine danbırasa, mə kabwaare-kule i gye ye kinsigyi, ye alanfiya, ye kütə kumaa nümu i kpee su kyeekeyeə sa fu, fəə kanan mu nü fu kala su alanftiya mu.

3 Fəə kanan mu nü aŋe-nyi mu-bii anaaku ba be gyii fu kesintin, təwe mə kanan mu nü fu taa kikoołe-gyii fu yile kesintin mu tə mu, i yegə nü mi ansi i gyii gaa.

4 N man su kinsigyi lala ku n kyə n maa nu ye mi-nyi mu-bii ana ba yile kesintin mu tə.

Gyən yin Gayusi

5 Mə kyemine danbırasa, kütə mu nü fu waa fu sa fu bürəsa ana Krisito abi afə mu, u kaapu fəə fu gye kesintin wuya.

6 Ba təwe fu kebiti mu nü fu su sa asa, sa Krisito abi kubu mu nü ki bu nfu mu. Fu kii ke fu lee bamu əkpa kanan mu nü i dagaa nü ii gyii lbwaare ansi.

7 Lü Ənyiripə Yesu kütü mu su nü ba naa bee kpee yegə ba man koołe nkyetə ku lü bamu nü ba man koołe Yesu Krisito gyii mu ase.

8 I gye kütə mu nü ki de sa aŋe ye a lee aŋe kesintin kaapu asa banımu, ke ana bamu a buga sun kesintin kusun mu.

Diyotrefesi ye

mu awaasa libi

9 N wula kyvrco əwəle naa sa Krisito abi kubu mu, amaa Diyotrefesi mu nü mu ansi i payı kubu mu kibılısa kigyi su mu, o man taa aŋe waa sehn.

10 Imu su nü n kan ba fane ase mu, n biti n tı fane gyanje ke n təwe kütə kumaa mu nü o waa mu ye asın libi mu nü o tı ee gyaga aŋe su. Ee bula ee kina mu bürəsa ana Krisito abi kifə kikoołe, nü bamu nü bee biti ba koołe bamu kifə mu, ee tii bamu əkpa, nü ee gya bamu ee lü Krisito abi kubu mu tə.

11 Mə kyemine danbırasa, man bula alibi kwaas amco adanbırasa. Əkumaa mu nü ee waa adanbırasa mu gye lbwaare lee nun. Nü əkumaa mu nü ee waa alibi mu o man püta bu lbwaare.

12 Demetirisu bire əkumaa nümu i təwe mu n-yü su asın danbırasa lü mu kesintin kigyi su. Aŋe gbaa aŋe a təwe mu n-yü su asın danbırasa, nü fan nyi fəə aŋe asın i gye kesintin.

Laalaalwə asin

13 N su asın kikyo n kyvrco sa fu, amaa n mee biti n kyvrco imu waa əwəle to.

14 N su tamaa fəə i mees ye i kyeekeyeə n biti n wu fu ke a təwe abaa ase.

15 Ibwaare keyuula ki baa ki bu fu ase. Fu kyemine ana mu nü ba bu nfu kpini bəə fwaala fu. Fwaala aŋe kyemine ana kpini kükülvən külən.

Owale mu nu Gyudi kyurco naa sa Krisito abuupu

¹ Owale nimu li me Gyudi ase, n gye Yesu Krisito kuyaafole, nu n bila n gye Gyemisi mu-supu.

N kyurco n sa bamu nu Ose Ibwaare tui bamu, nu o su kebiti sa bamu, nu Yesu Krisito u ku bamu su mu.

² N kule fee Ibwaare o wu fane kuvwee, ke mu kokolo yuuli ye kebiti ki baa ku bu fane to gaa.

*Asa mu nu ba man sile
Ibwaare mu,
bee biti ba muuri*

³ Me kyemine ana, naafco i bu me nfeere to fee n kyurco fane li kamolige mu nu ane kpini an nyet mu asin, amaa n bila wu fee i dagaa n kyurco waa fane oln to fee fan ko kun kikcole-gyii mu nu Ibwaare taa waa mu asa abaa to kili kuluon kakpaa mu keluu.

⁴ Kuto mu su nu n towe kanun mu i gye fee, asa ku mu nu ba man sile Ibwaare mu ba baala loo fane to, bee kyeegje Ibwaare kabwaala asin mu kase, ke ba nyet-nyet okpa waa kakyu ye kanyin biti kigyagaa. Kanun asa manja ba kina Yesu Krisito mu nu o gye ane-Nyuripe ye ane Owura mu. Li koo didaa mu, nu ba kyurco waa Asunkyan yilasa mu to kusu bunte mu nu bee biti ba nyet.

⁵ Fan tee wula fan nyi inimu kpini, amaa n biti n nyinji fane fee Onyuripe Ibwaare daa molige mu asa Isirayi abi li Egyipiti osuwale su. Amaa imu kamaa to mu, nu o muuri bamu to bamu nu ba man koole gyii mu.

⁶ Fan nyinji fee Ibwaare nboco mu nu ba man kitaa bamu kiblisa kigyii ye bamu iyilekpa, amaa ba kina bamu ikyinakpa mu nu Ibwaare sa bamu mu, Ibwaare jumina bamu agbeeleebe kakpaa yila kitentenbiri naa fuu katale Kake lala mu.

⁷ Kanun manja nu fan nyinji Sodom ye Gomora nde, ye nde mu nu i kyaabco imu mu. Ba daa kyina waa kakyu ye kanyin biti kigyagaa ye agyaga-sin kubansa,* nu Ibwaare taa fulon muuri bamu. Nde manja to asa gbaa be du nun fee Ibwaare nboco mu nu ba taa bamu n-yii waa agyaga-sin kayalaga. Inimu i gye sinkaala sa alibi awaapu kpini fee bee biti ba loo awurufu fulon yen-yen mu nu i mee dun kakpaa mu to.

⁸ Kanun okpa manja su nu bamu nu ba ba baala loo fane to mu gbaa be du. Bee koyi idee nu bee yile imu su bee waa bamu gbaa-gbaa bamu n-yii agyaga-sin, nu bee kina Onyuripe oln, nu bee towe nbusaa asin bee gyaga suvu nboco mu nu ba su bonyaa mu.

⁹ Amaa Ibwaare kabco bilisa Maakeli gbaa man saale Sitaane. Saaja mu nu maa mu bee bunte odidaapu Mosesi kibuni su mu, o man towe Sitaane nco, amaa o towe mu ye, "Onyuripe Ibwaare o bunte fu kusu."

¹⁰ Amaa fale asa banimu bire bee saale kuto kumaa mu nu be mee nu kumu kase mu nun. Nu be du nin fee atobwaaya, li fee ba man su nfeere, ke ba fe li ato mu nu bee waa mu su, nu kanun ato manja ii muuri bamu.

* **1:7 1:7** Agyaga-sin kubansa nimu i gye ye anyin bee de ye bamu toomaan ana anyin.

11 Kanun asa maŋa bamu laaku! Lui fée ɔkpa libi mu nu Ken kyina bɔla su mu, nu ba buu fale. Be du nín fée Baalam mu nu o kpali afulee su waa alibi mu. Nu ba kusu yile lbwaare su fée kanan mu nu Kora gbaa kusu yile mu. Imu su bamu gbaa bamu bee biti ba muuri fée kanan mu nu Kora muuri mu.

12 Fale asa nímu ba kan naa loo fane to ke fan bɔga gyii mu, be du nín fée ato kpensa fane to, nu ba man su ipeeli fée bamu nkun lees nu bee biti. Nu be du nín fée abwaare-wule mu nu i mée biya bulayi, nu afuu i da imu i kyaa i bɔɔ. Ba bila be du nín fée iyu mu nu i man sɔyì abi imu kusɔyi saŋa kyɛekyee mu, nu ba kyiigi imaa imu ilin nu i wu kpini-kpini mu.

13 Be du nín fée ɔpu apaa nu bamu ipeeli awaasa mu ii fuu fée afufuu u su akpa i naa. Nu ba bila ba du nín fée akyikpebi mu nu u naa u naa mu. Bamu opula kyinasa i gye kitentenbiri kyilim mu nu lbwaare lɔŋɔ yula bamu kakpaa mu.

14 Enoki mu nu o gyan Adam su kakvugé to nkyaga su sunɔsapu mu, tɔwe fale asa banumu asin koo didaa yila ye, "Fan kù, ɔnyiripé u ba maa mu nbɔɔ kyirekyire ngbin-ngbin mu,

15 ke o be gyii asa kpini asin. Ee biti o be bun bamu nu ba man sile lbwaare mu kwpwe lui bamu alibi kiwaa su, ye kanan mu nu ba tɔwe asin libi yii lbwaare mu.

16 Fale asa banumu ba te nín bee kolte, yegé bee pwu bamu asa. Ba buu bamu kayu-wule kayalaga su, nu bee kusaa bamu n-yu yegé ba su kɔnɔ to kɔn bee pina asa ke i waa ɔdan sa bamu.

Fan kitaa Krisito kikɔɔle-gyii mu to

17 "Amaa me kyemine ana danbirasa, fan nyi ato mu nu ɔnyiripé Yesu Krisito asunpu ba daa tɔwe fane.

18 Ba daa tɔwe fane ye, kake laalaalwé mu to mu, asa bee biti ba taa lbwaare asin bee waa ahin-sin, ke ba buu bamu kayu-wule alibi kayalaga."

19 Fale asa banumu u bɔya nbarige to fane to, bamu kayu-wule kayalaga i gyii bamu amu, nu ba man su lbwaare Kayaayu mu.

20 Amaa me kyemine ana danbirasa, fanee fane bire, fan waa fane n-yu ɔlon to lui fane kikɔɔle-gyii danbirasa mu to, yegé fen kule lbwaare, Kayaayu Kyirekyire mu ɔlon mu to.

21 Fan kyina lbwaare kebiti mu to, yegé fan gyoo ane ɔnyiripé Yesu Krisito o be wu fane kuvwee ke o sa fane nkpa kakpaa mu.

22 Fan wu bamu nu bamu kikɔɔle-gyii du sika-sika mu kuvwee.

23 Fan molige bamu nu u su bamu ii kpee awurufó fulon yen-yen to mu, ke fan wu aku mɔɔ kuvwee yegé fan su kufuu, ke fan kisi bamu alibi awaasa mu nu i du fee ataa kpensa mu.

Kyin kabwaare kule

24 Fan yegé a yin lbwaare, mu i gye omu nu ee taale yegé fan man lui tuyé, ke o taa fane yile mu bonyaa mu ansi to ye kɔkɔlɔ fuuli, yegé fane n-yu su man su asin pwisa ku.

25 Mu nkun i gye lbwaare ye ɔmoligero. Nu mu i dagaa bonyaa, ye kikpare, ye ɔlon, ye kibulisa bɔla ane-Nyiripé Yesu Krisito lui koo didaa ye nbιubι naa fuu saŋa mu nu i man su ɔkaa. Amen.

Asinlee kaapusa mu nii Gyōn kyūrōcō yula sa Krisito abuupu

Asinlee Kaapusa mu nii Gyōn nyē

¹ Ὁμοιός νήμα τὸ αὐτὸν ἁγία ασινλεές καπούσα μυ νιι Ἰβωαρέ ταα σα Υεσοῦ Κριστοῦ φέε, ὃ λεέ καρπού μυ αγααφόλε ατὸ μυ νιι ἵι βιτὶ ἁη βαωα σανα μυ νιι ἁη μεε γε ἁη κυεερεε. Νιι Υεσοῦ μοο συν μυ καρπού κυ νιι ὃ λεέ αὐτὸν μυ καρπού με Γγόν, Κριστοῦ κιααφόλε.

² Νιι με Γγόν, ἁη τῷ κυτὸν κυμαα μυ νιι Ἰβωαρέ μαα Υεσοῦ Κριστοῦ τῷ κυτὸν με μυ.

³ Κυμο ὄκον ωυα ἁη γε ὄσα μυ νιι εε καλε Ἰβωαρέ ασινλεές καπούσα νήμα, νιι κυμο ὄκον ωυα ανα ἁη βιλα βα γε βαμο νιι βεε νυ αὐτὸν μυ, νιι βεε βου ιμα, λι φεε σανα μυ νιι ατὸ νήμα κπινι ἵι βιτὶ ἁη ωω μυ ἁη το.

Okala mu nii Yesu su εε sa mu kubv-kubv asunō mu

⁴ Με Γγόν ἁη κυύρωcō Ὁμοιός νήμα ν συ ν σα Κριστοῦ κυβυ-κυβυ αsunō, μυ νιι ἁη βυ Ασινλεέ κιβααfun κυ μυ συ. Ιβωαρέ μυ νιι ὃ λυ το, νιι ὃ wola ὃ λυ τό πογι νιι ατὸ ἓ πιλι, νιι εε βιτὶ ὃ baa ὃ λυ τό kakpaa μυ, γε μυ n-yaanu nsunu μυ νιι βα βυ μυ κuwura-gya μυ ασε μυ, βαμο kabwaala γε κayu yuuli κι γε fane λε.

⁵ Υεσοῦ Κριστοῦ gbaa kabwaala γε κayu yuuli κι βα fane ασε. Μυ ἵι γyii kesintin νιι εε λεέ κυτὸν κυμαα νήμα εε καρπού το, μυ ἁη γε ὄσμο νιι ὃ gyankpaa κyini λι lewu το, νιι ὃ γε κασε συ awura το Owura.

Νιι μυ ἵι βιτὶ ανε αὐτὸν gaa, νιι ὃ wu taa μυ nkalan λεε ανε λι alibi ολυν το,

⁶ νιι ὃ waa ανε μυ κuwura-gyii τό asa γε μυ ασεερυ, κε α sun Mu-Sε Ιβωαρέ μυ. Υεσοῦ Κριστοῦ νιι bonyaa γε ολυν γε μυ λεε kakpaa. Amen!

⁷ Fan κι! Υεσοῦ βυ abwaare-wole τό εε ba.

Νιι ὄκομαα νήμα ἵι βιτὶ ὃ wu μυ,
halu βαμο νιι βα yii μυ κikpa μυ gbaa,
λι μυ συ κασε συ asa κpini bee βιτὶ βα su.
Κανιν νιι ἵι βιτὶ βα. Amen!

⁸ Ὦνυιρηρε Ιβωαρέ τῷ γε, “Με ἁη γε Alifa γε Omega.* Με ἁη βυ το, νιι n wola n βυ τό πογι νιι ατὸ ἓ πιλι, νιι n βιτὶ n baa n βυ τό kakpaa μυ. Με ἁη γε Οιλυντρύ.

Gyōn Kilees kaarpu mu nii o wu li Yesu su

⁹ Με, Γγόν μυ νιι n γε fane birisa, λι Υεσοῦ συ μυ n γyii awurufō φεε kanan μυ νιι fen γyii μυ, λι an maa γε μυ κuwura-gyii μυ τό asa συ μυ. Amaa an nye kenyiita yile το. Λι Ιβωαρέ αὐτὸν κιτώε γε Υεσοῦ αὐτὸν κilees τῷ γε συ μυ, βα κitaa me naa τόν Patimose kifintin μυ συ.

¹⁰ Ὦνυιρηρε Υεσοῦ kake sunsa μυ, Ιβωαρέ Kayaayu μυ κι βα me συ, νιι n nu ὄbvule lala κυ me kamaa, κι maa su φee kabile.

¹¹ Νιι ὄbvule μυ τῷ γε me γε, “Κυύρωcō ατὸ μυ νιι fii wu falē waa Ὁμοιός το, κε βυ taa κyηνε Κριστοῦ κυβυ-κυβυ αsunō μυ. Imu ἁη γε Efeso γε Simirina γε Pegamum γε Tatira γε Sadisi μαα Lawodisiya.”

* **1:8 1:8** Imu κασε με kaarpu γε, Ιβωαρέ ἁη γε kagyankpaa γε laalaalowwe.

12 N maa biliŋi n kii ɔbule mu nii ki tōwe me ase mu, n wu ifitila igaagakpa isuno mu nii ba taa isuwa waa imu.

13 Imu nsana to mu, n wu ɔku fee Daadimaadi Obii-nyunsa mu. O bun kaale buonwusa ba yi kase, nii o taa suwa kirisu ɔjmina mu kokoło su.

14 Nii mu kumu inyini i fuuli parepare fee ateеби abee bwambwan, nii mu ansi abi i du fee folon anobi.

15 Nii mu ayaa i du fee kibilito preee mu nii ba taa tuu fulon to, nii kii ɔjalige, nii mu ɔbule mu i du fee nkyu i maa bɔla i kyɔn akulu to.

16 Nii o su akyikpebi asuno mu gyisa kibaa to, nii sakunde gyimba anyo i lii mu kono to. Nii mu ansi to moç i ɔjalige fee kakyowape kyowæ.

17 Nii n maa wu mu mu, n tuye mu ayaa to fee nyumisa wusa, nii o taa mu gyisa kibaa gyaga me su, nii o tōwe ye, "Man waa kufuu. Me i gye kagyankpaa ye laalaaluwæ.

18 Me i gye ɔmu nii n bu to. Nii n kyina wu, amaa kii, n te nkpa to kakpaa. Nii lewu ye Kamande isafwi i bu me kibaa to.

19 "Imu su, kyɔrɔo ato mu nii fu wu i maa waa nbunbi nimiye ato mu nii ii biti i ba kamaa to mu kpini yila.

20 Akyikpebi asuno mu nii fu wu me gyisa kibaa to mu, ye ifitila igaagakpa asuno mu nii ba taa suwa waa imu mu kase i gye ye, Akyikpebi asuno mu i yile sa Ibwaare nbɔɔ asuno mu nii bees kii Krisito kubu-kubu asuno mu su, nii ifitila igaagakpa asuno mu i yile sa Krisito kubu-kubu asuno mu."

2

*Okala mu nii ii kpee ii sa
Krisito kubu mu nii ki bu
Efeso kade to mu*

1 Nii o bila tōwe me ye,

"Kyɔrɔo asin nimiye naa sa Ibwaare kabɔɔ mu nii ee kii Krisito kubu mu nii ki bu Efeso kade to mu su. Asin nimiye i lii me, mu nii n su akyikpebi asuno me gyisa kibaa to, nii n naa ifitila igaagakpa asuno mu nii ba taa suwa waa mu nsana.

2 N tōwe fane ye, N nyi fane asin waasa ye kanan mu nii fan kpan fane n-yii waa kusun ye kanan mu nii fan nyɛ kenyiita yile to. Nii n nyi fan maa mee biti alibi awaapu fane to, nii fan kaala bamu nii ba ye ba gye Krisito asunpu yegɛ ba man gye mu kii, nii fan wu fee ba gye antijesa wuya ana.

3 Nii n nyi fan maa nyɛ kenyiita yile to, nii fen gyii aworufɔ lii me kitu su, nii fane abaa a man yoo.

4 Amaa n su fane n-yii su asin aku, imu i gye ye nbunbi fan man bila fen su kebiti fee kanan mu nii fan gyankpaa fen su mu.

5 Fan nyinji katin mu nii naafɔɔ fan fuv, nii fan bwii lii tuye mu. Fan kyeege fane nfere lii alibi to, ke fan waa adanbirasa mu nii fan kyina fen waa mu. Nii fan man kan kyeege fane nfere lii alibi to mu, n biti n ba fane ase ba lee fane fitila ɔgyagakpa mu lii katin mu nii ki bu mu.

6 Amaa fane kuto kubu mu nii fen waa nii i buron mu i gye ye, fen kisi Nikolatan abi awaasa mu nii ngbaa me n kisi mu.

7 ɔmu nii o su asu mu, o nu asin mu nii Ibwaare Kayaayu mu ii tōwe Krisito kubu-kubu mu. ɔsa kumaan mu nii o ko lii mu, n biti n sa mu ɔkpa,

ke o gyii oyu mu nii kii sa nkpa mu abi nii ki yile Ibwaare aye susu, mu nii be bila bee tu ye Paradise mu."

Okala mu nii ii kpee ii sa

Krisito kubu mu nii ki bu

Simirina kade to mu

⁸ Nii o bila towe me ye,

"Kyuroo asin nimu naa sa Ibwaare kaboo mu nii ee kii Krisito kubu mu nii ki bu Simirina mu sv. Asin nimu i li me mu nii n gye Kagyankpaa ye Laalaalwue mu, nii n da wu nii n kyinji bila n te nkpa to mu.

⁹ N nyi awurufo mu nii fen gyii ye fane kitiri, amaa kesintin to fane kikcole-gyii su mu fen gye ato wuya ana. N nyi bamu nii ba ye ba gye Gyiwu abi yegge ba man gye, nii bee tun antuesa bee gyaga fane su mu. Ba gye Sitaane kubu mu to asa.

¹⁰ Fan man waa kufuu lii awurufo mu nii fen biti fan gyii mu sv. N towe fane ye, fen biti fen nye kvtuu to kii, mu nii ki gye fee Sitaane ii biti o taa fane asa mu to akv naa tii obu. Fen biti fen nye kanyanla nke kudu. Halu lewu to gbaa, fan yile fane kikcole-gyii to kenken, ke n sa fane kuko ka mu nii ki gye nkpa kakpaa.

¹¹ "Omu nii o su asu mu, o nu kvtu mu nii Ibwaare Kayaayu mu ii towe Krisito kubu-kubu mu. Osa kumaa mu nii o ko li mu, lewu nyosaru mu man bila ye o gyii mu."

Okala mu nii ii kpee ii sa

Krisito kubu mu nii ki bu

Pegamum kade to mu

¹² Nii o bila towe me ye,

"Kyuroo asin nimu naa sa Ibwaare kaboo mu nii ee kii Krisito kubu mu nii ki bu Pegamum kade to mu sv. Asin nimu i li me mu nii n su sakunde gyimba anyo me ase.

¹³ N nyi katin mu nii fan te. Tvtu nii Sitaane kuwura-gya mu ki bu. Imaa imu kpini gbaa mu fan san kcole me gyii. Halu saja mu nii ba mco me asin mu kesintin ogyipu Antipasi fane kade lala mu nii Sitaane te mu to gbaa mu, fan man kina me lii fane kikcole-gyii to.

¹⁴ "Amaa n su fane n-yii su asin pwisa ku. Imu i gye ye, asa mu nii bee buu Balaam asin kaapusa mu akv ba bu fane kubu mu to. Balaam nimu i kyuna kaapo Balaki ye, kanan mu nii o waa ke Isirayi abi ba waa alibi mu i gye ye, o pina bamu ke ba gyii agyito mu nii ba taa lojjo sa idakpa, ke ba waa kakuyi ye kanyun biti kigyagaa.

¹⁵ Kanin okpa manja su, nii asa mu nii bee buu Nikolatan abi asin kaapusa mu akv ba bu fane kubu mu to.

¹⁶ Imu su fan kyegge fane nfefere lii alibi to ba Ibwaare ase, nii i man gye kanin bire, n biti n ba fane ase bilen ke n ba taa me kono to sakunde ba ko ye kanin asa manja.

¹⁷ "Omu nii o su asu mu, o nu kvtu mu nii Ibwaare Kayaayu mu ii towe Krisito kubu-kubu mu. Osa kumaa mu nii o ko li mu, n biti n sa mu agyito baalasa mu nii bee tu ye mana, nii i lii Ibwaare ase mu. N biti n bila sa osa manja kubuu fulfuli mu nii ba kyuroo kitu popwe gyaga kimu su, nii oku man nyi kanin kitu manja, amco omu nii o nyi kimu mu nkun."

Okala mu nii ii kpee ii sa

Krisito kubu mu nii ki bu

Tiyatira kade to mu

18 Nii ɔ bila tɔwɛ me ye,

"Kyurco asin nimu naa sa lbwaare kabco mu nii ee kui Krisito kubu mu nii ki bu Tiyatira kade to mu su. Asin nimu i li me lbwaare mu-Bii mu nii mi ansi i du fee fulon anobi, nii me ayaa su i du fee kibilto pirees mu nii kui njalge mu.

19 N nyi fane asin waasa. N nyi fane kebiti ye fane kikcole-gyii ye fane kusun, ye kanan mu nii fen nyi kenyiita yile to. Nii n nyi fan maa waa inimu kpini fan kyo kanan mu nii fan daa kyina waa mu.

20 "Amaa n su fane n-yii su asin pwisa ku, fee fan maa sa ɔkyu mu nii bee tui mu ye Gyesebeli ɔkpa, nii ee tui mu n-yii ye lbwaare otowepu. Nii ee taa mu kukaapu mu pina me abuupu, nii bee waa kanyin abees kakuyi biti kigyagaa, nii ba bila bee gyii agyito mu nii ba taa lojø sa idakpa mu.

21 N nyi saŋa sa mu fee ɔ kyeege mu nfere lü mu kigyagaa mu to, amaa o kina ɔ mee kyeege.

22 Imu su n biti n yegɛ ɔ loo, ke n yegɛ bamu nii ba lü bamu-ka ana kamaa nyita kekili ye mu mu, ba wu awurufo lala, amoo ba kyeege bamu nfere lü alibi 1kpa mu nii bee waa mu su.

23 N biti n moɔ mu abuupu mu kpini, ke Krisito kubu-kubu mu kpini ba bui fee me i gye emu nii o nyi nyimisa kokoł to ye mu nfere to asin. N biti n ka fane ɔkumaa nimu kuko lü koto mu nii ɔ waa su.

24 Amaa n tɔwɛ fane mu nii fan san Tiyatira, nii fan man buu ɔkyu mu asin kaapusa libi, nii fan man bila mu asin mu nii mu abuupu bee tui ye Sitaane asin budusa baalasa mu. Imu su n tɔwɛ fane ye n man bila ye n taa kikpne ku tii fane su.

25 Amaa fan dan ktaa koto mu nii fan wula fan su to mu kenken, naa fuu saŋa mu nii n biti n ba.

26 Osa kumaa mu nii ee ko ee lü, nii ee waa mi kebiti naa fuu laalaaluwé mu, n biti n sa mu ɔlun ndendemande su.

27 Nii fee kanan mu nii n nyi ɔlun lü me-Se lbwaare assɛ, saŋa mu nii ɔ tɔwɛ asin lü me su ye,

'Ee biti ɔ taa kibilto ɔlun kudubi gyii kuwura bamu su, yegɛ o mee wu bamu kowee.'

EE biti o boyi bamu fee kanan mu nii bee boyi apes to bee waa imu buriburi mu.'

28 N biti n bila sa osa maŋa kubwayike kikyikpebi mu, inimu i kaapu fee ba kɔ lü.

29 Emu nii ɔ su asu mu o nu kuto mu nii lbwaare Kayaayu i tɔwɛ Krisito kubu-kubu mu."

3

Okala mu nii ii kpee i sa

*Krisito kubu mu nii ki bu
Sadisi kade to mu*

1 Nii ɔ bila tɔwɛ me ye,

"Kyurco asin nimu naa sa lbwaare kabco mu nii ee kui Krisito kubu mu nii ki bu Sadisi kade to mu su. Asin nimu i li me, mu nii n su lbwaare N-yaayu nsunu ye akyikpebi asuno mu. N nyi fu asin waasa, fu nyi kitu fee fo maa te nkpa to, amaa fu wu.

2 Imu su fan kyinji, ke fan sa imu nii i san nii ii biti i wu mu to ɔlun. Lü fee n wu fane asin waasa i maa man du kyeekeye me lbwaare ansi to.

3 Imu su fan nyinji ato mu nii ba kaapu fane nii fan nu mu. Fan buu imu, ke fan yege alibi kwwaa. Amaa nii fan man kan kyinji bire, n biti n ba purigi fane su fee oyu, nii fen mae ye fan bui saaja mu nii n biti n ba fane ase.

4 "Amaa i san asa kalisa akw nii ba bu Sadisi, nii ba man waa bamu n-yii ineesi. Bamu ii biti ba bun ato fufuli, ke n maa bamu a nate, lu fee bamu i dagaa kanin.

5 Nii emu nii o kan ko lu mu, mu ii biti o bun ato fufuli fee bamu. Nii n mae ye n kpayi mu kitu lu nkpa ɔwole mu to kakaaku. Amaa n biti n lees towe Nse lbwaare maa mu nbco mu ansi to fee ba gye me asa.

6 Omu nii o su asu mu, o nu kuto mu nii lbwaare Kayaayu mu u towe Krisito kubu-kubu mu."

*Okala mu nii ii kpee u sa
Krisito kubu mu nii ki bu
Filadefiya kade to mu*

7 Nii o bila towe me ye,

"Kyvroc asin nimu naa sa lbwaare kabco mu nii ee kui Krisito kubu mu nii ki bu Filadefiya kade to mu su. Asin nimu i lu me mu nii n gye Okyirekyirepo ye kesintin wuya, nii me kibaa to nii Dawidi safi bu mu. Nii kuto kumaa mu nii n tigi mu, oku mae taale tii, nii kuto kumaa mu nii n tii moc mu, oku mae taale tigi.

8 N niyi fane asin waasa. Fan nu, n tigi kebuno mu nii oku mae taale tii mu yla sa fane. N niyi fee fane ɔlon man kyo, amaa fan buu me asin mu, nii fan man kina me.

9 Kuto mu nii n biti n taa waa bamu nii ba bu Sitaane kubu mu to, nii ba gye antijesa wuya ana, nii bee towe ye ba gye Gyiwu abi yegye ba man gye mu i gye ye, n biti n nyan kanin asa maanja ke ba be muja fane ayaakase, ke ba bui fee n biti fane asin.

10 Kpal fee fan maan nu me konoosa, nii fan nye kenyiita yle to mu, ngbaa me n biti n lees fane lu awurufe koto to kui mu nii kii biti ki ba dulinyaa to, ke i ba tuu dulinyaa asa kpini to kui mu.

11 "N biti n ba bilen. Fan kitaa kuto mu nii fan su to mu kenken, ke oku o man koole kukoaka mu nii n biti n taa sa fane mu.

12 Nii okumaa mu nii o ko lu mu, ee biti o baa o gye fee lenbu to sabare, Me lbwaare osunkpa obu mu to. Nii o mae ye o lu tutu kakaaku kpa. N biti n kyvroc Me lbwaare kitu ye mu kade lala mu kitu gyaga kanin ooa maanja su. Kanin kade lala maanja i gye Gyerusalem pupwe mu nii kii biti ki lu susu Me lbwaare ase ba kase su mu. Nii n biti n kyvroc me gbaa-gbaa me kitu pupwe gyaga kanin ooa maanja su.

13 Omu nii o su asu mu, o nu kuto mu nii lbwaare Kayaayu mu u towe Krisito kubu-kubu mu."

*Okala mu nii ii kpee u sa
Krisito kubu mu nii ki bu
Lawodisiya kade to mu*

14 Nii o bila towe me ye,

"Kyvroc asin nimu naa sa lbwaare kabco mu nii ee kui Krisito kubu mu nii ki bu Lawodisiya kade to mu su. Asin nimu i lu me mu nii bee tu ye Amen mu ase. Nii n gye kesintin wuya, nii n ba lees lbwaare asin mu ifili kaapu kyekye. Nii me i gye kumu sa kuto kumaa mu nii lbwaare tuu mu.

15 N nyi fane asin waasa, fee fan man yuuli ni fan man bugya. Ni fan daa fan yuuli abee fan bugya mu, naafco i bورون!

16 Amaa li fee fan maa du molomolo, ni fan man yuuli abee fan man bugya su mu, n biti n fura fane li me kono to foys.

17 Fen towé ye, an gye ato wuya ana, ni kuto kumaa ki waa odan i sa ane, ni sehn man tiri ane. Amaa fan man nyi fee fan gye awurufu agyipu, ni fan asin a su kuwees, ni fan gye atiripu, ye agyaatanapu ni fan naa kubolonkpan.

18 Imu su n towé n waa fane fee fan ba me ase ba sooo suwa kpare, ke fan ba waa ato wuya ana. Ke fan ba sooo ato fufuli me ase naa bun fane ipeeli kubolonkpan mu su. Ke fan bila sooo kife waa fane ansi to ke fan taale nye wu.

19 "Ni bamu ni n biti bamu asin mu, n gyii kade sa bamu ni n buite bamu asu. Imu su fan payi fane ansi ke fan yegé alibi kwaaw."

20 Fan nu me ase! N yile kebuno n ye oponu mu. Okumaa mu ni o nu me obule, ni o tigi oponu mu, n biti n loo to ba, ke maa mu a buga gyii.

21 "Omwu ni o ko li mu, n biti n sa mu okpa o ba kyina kuwura-gya su mata me, fee kanan mu ni ngbaa me n ko li ni n kyina mata Me-Se mu kuwura-gya mu su.

22 Omwu ni o su asu mu, o nu kuto mu ni Ibwaare Kayaayu mu ii towé Krisito kubbu-kubbu mu."

4

Susu Ibwaare aye kuwura-gya mu

1 Inimu kamaa mu, n kui ni n wu susu Ibwaare aye oponu maa tigi ki de. Ni n nu obule mu ni ki daa towé me ase fee kabile mu bila towé me ye, "Ba susu nfii, ke n kaapu fu ato mu ni i dagaa fee i maa waa inimu kamaa."

2 Opula to ni Ibwaare Kayaayu mu taa me. Ni n ba kui mu, n wu kuwura-gya mu ki maa bu susu Ibwaare aye yegé oku te kumu su.

3 Ni omwu ni o te kumu su mu, ii yalige pilepile fee abuu yaligesa mu ni i su ogyalin, imu i gye gyasipa ni ii fuuli ye kaneliyan ni i payi mu. Ni okyimale mu ni kui yalige fee ogyalin kubuu mu ni ki du fee kifatee bunboli, ni kui kyaabco kuwura-gya mu.

4 Nwuragya adunyo ye ana iku i yile kyaabco kuwura-gya mu yegé abilisa adunyo ye ana ba te imu su. Ba bun ato fufuli ni ba bun suwa awura-wuru.

5 Ni bulayi ii wees isees yegé ee pounte li kuwura-gya mu ase. Iftila isuno i bu kuwura-gya mu ase i diye. Inimu i gye Ibwaare N-yaayu nsuno mu.

6 Kuwura-gya mu ansi to mu, n bila wu kuto ku fee oponu, ni ki du fee kulse, ni kui bila ki du kulin-kilin.

Nsana to mu ato kisa ana ba kyaabco kuwura-gya mu, yegé ba su ansi bamu ansi to ye bamu kamaa ye katin kumaa.

7 Kuto kisa gyankpaasa mu ki du nin fee barine, ni oonyosapu du fee naate gbelu, ni osasapu mu ansi to i du fee nyimisa, ni onasapu du fee kpaakpaate mu ni ee fugi.

8 Atobwaaya kisa ana manja okumaa nimu su abanbante asiye, ni ba su ansi bamu n-yii su katin kumaa nimu kyaabco halii bamu abanbante to. Ba mee yegé kitowé kakuyawape ye kagyanbwé ye,
"Kyirekyire, kyirekyire, kyirekyire,

1 gye ane-Nyiripre Ibwaare Owura lala,
mu nii o bu to, nii o wula o bu to rogyi nii ato i piili,
nii ee biti o baa o bu to kakpaa mu.”

9 Saaja kumaa mu nii atobwaaya kusa mu bee bii ilon bee taa bonyaa ye
beerees ye afwaala bee sa omuni o te kuwura-gya mu su, nii o te nkpa to
kakpaa mu.

10 Nii abilisa adunyo ye ana mu bee muja omuni o te kuwura-gya mu
su, nii o te nkpa to kakpaa mu ansi to, bee sun mu. Nii bee bugi bamu
awura-wuru bee yila kuwura-gya mu ase nii bee towe ye,

11 “Ane-Nyiripre ye ane Ibwaare,
fu dagaa fee ba sa fu bonyaa ye beerees, nii fu olon dagaa fu.

Lii fee fu i tuu kuto kumaa niumu,
nii fu kebiti to nii fu tuu inumu kpini,
nii bamu kpini ba bu to nii ba su nkpa fale.”

5

Kabulupu mu koole owule bocosa mu li Ibwaare ase

1 Toto nii n wu owule bocosa ku maa bu omu nii o te kuwura-gya mu su
kibaa gyisa to. Nii ba kyurco kumu ansi to ye kamaa kpini, nii ba taa ato
tarisa asuno taro owule bocosa mu kono su.

2 Nii n wu Ibwaare kabco ɔbunru maa taa ɔbule lala ee kuusi ee towe
ye, “Animu i dagaa fee o kyate kuto tarisa mu, ke o bugi ɔwule bocosa mu
to?”

3 Amaa oku man bu suvu abee kase su abee kase to, nii ee taale bugi
owule bocosa mu to abee o taale kui kumu to.

4 Nii n su gaa, lii fee oku man bu to nii o dagaa fee o bugi ɔwule bocosa
mu to abee o kui kumu to.

5 Nii abilisa mu to oku towe me ye, “Man bila su! Kui, Gyuda kebungo
nyimisa mu nii bee tii mu ye Birane, nii o lii Dawidi kanaana kpare to
mu, o ko gyi su. Imu su ee taale kyate ato tarisa asuno mu, ke o bugi ɔwule
bocosa mu.”

6 Nii n maa kui mu, n wu Kabulupu mu nii mu ɔbule to su kilopane fee
ba maa taa mu waa saraga, maa yile kuwura-gya mu ye ato kusa ana mu
ye abilisa mu nsana. O su agyakpaa asuno ye ansi asuno mu nii i gye
Ibwaare N-yaayu nsuno mu nii Ibwaare sun bamu kpee dulinyaa to katin
kumaa mu.

7 Nii Kabulupu mu ba koole ɔwule bocosa mu li omu nii o te kuwura-gya
mu su mu gyisa kibaa to.

8 Saaja mu nii o koole ɔwule bocosa mu, ato kusa ana mu ye abilisa
adunyo ye ana mu ba muja Kabulupu mu. Nii bamu ɔkumaa niumu su
adunle ye suwa kalape-bi mu nii nlaa liifensa i bɔla imu mu, nii i yile sa
Ibwaare asa mu kabwaare-kule.

9 Nii ato kusa ana mu ye abilisa mu ba bii olon pɔpwε sa Kabulupu mu
ye,

“Fu i dagaa fee fu taa ɔwule bocosa mu,
ke fu kyate imu itaresa mu.

Lii fee ba mo fu,
nii fu taa fu nkalan mu soo asa sa Ibwaare.
Fu soo bamu lii nbuno kumaa to ye ntowε kumaa to,
ye asa kumaa to ye ndendemande kumaa to.

10 Nii fu taa bamu ba loo fu kuwura-gyii mu to,

waa bamu aseepu ke be sun ane lbwaare,
nuu bee biti ba gyii kuwura kase su."

11 Nuu n bila kui, nuu n nu lbwaare nbooco ngbin-ngbin kudu obule mu nuu
nyimisa mées taale buu bamu kono ba maa kyaabco lbwaare kuwura-gya
mu ye ato kusa ana mu ye abilisa mu.

12 Nuu ba taa obule lala buu olon ye,
"Kabulupu mu nuu ba moco mu,
mu nuu olon ye ato kpare ye kanyaasin ye kuwura to olon
ye beerees ye bonyaa ye ayin-bi i dagaa mu."

13 Toto nuu n nu ato tuosa kpini mu nuu ba bu svsu ye kase su ye kase to
ye ooru to, ye bamu nuu ba bu imu kpini to bee hui ye,
"Ayin-bi ye beerees ye bonyaa ye oln,
i gye sa omu nuu o te kuwura-gya mu su,
ye Kabulupu mu kakpaa."

14 Nuu ato kusa ana mu ba towe ye, "Amen." Nuu abilisa mu ba munja sun
lbwaare ye Kabulupu mu.

6

Kabulupu mu kyate ato tarisa asunco mu

1 N wu Kabulupu mu maa kyate ato tarisa asunco mu to kigyankpaasa
mu. Nuu n nu ato kusa ana mu to oku obule maa punte fee bulayi, nuu o
towe me ye, "Ba!"

2 N maa kui mu n wu gbaanje fufuli! Nuu omu nuu ee dii mu mu su kita,
nuu ba sa mu kuwura-wuru, nuu o dii fee oko-gyisapu mu nuu ee kpee o naa
ko gyii su.

3 Sanja mu nuu Kabulupu mu kyate kuto tarisa nyosapu mu, n nu kuto
kusa nyosapu mu maa towe me ye, "Ba!"

4 Nuu gbaanje ku bila lui ba, o gye orirues nin. Nuu omu nuu ee dii mu mu,
ba sa mu oln ye o lees kayi yuuli lui kase su, ke asa ba moco abaa. Nuu ba
sa mu sakunde lala koo.

5 Sanja mu nuu Kabulupu mu kyate kuto tarisa sasapu mu, n nu kuto kusa
sasapu mu maa towe ye, "Ba!" N maa kui toto mu n wu gbaanje lenbiri maa
yle, nuu omu nuu ee dii mu mu su kibulito kaalasa mu kibaa to.

6 Nuu n nu obule ku maa towe lui ato kusa ana mu ase ye, "Ayu mudu ii
biti i waa ogyalin, ke imu kigya ii biti i waa kake kuluun kusun kukoaka nuu
akyembee moco imuduu isa kigya ii biti i waa kake kuluun kusun kukoaka,
amaa fan man kan nyita nfó ye nta!"

7 Kabulupu mu maa kyate kuto tarisa nasapu mu, n nu kuto kusa nasapu
mu obule maa towe ye, "Ba!"

8 N maa kui toto mu nuu n wu gbaanje mu nuu mu ifuu i du fee ndaara mu,
maa yile, nuu omu nuu ee dii mu mu, bee tu mu ye Lewu, yegé kamande
moco buu mu kamaa. Ba sa bamu oln ye ba moco kase su asa nbarige to
ntun nna mu to kukuulan. Iko ye akun ye alo ye kase su ndunbwé nuu bee
biti ba taa moco bamu.

9 Sanja mu nuu Kabulupu mu kyate kuto tarisa nusapu mu, asa mu nuu
ba moco bamu lui lbwaare asin mu katowé su, ye kitowé asin danbirasa
mu lui Yesu Krisito su mu, n wu bamu kala ana ba maa bu lbwaare saraga
kaswu mu oipi to.

10 Nuu ba kuusi kenken towe ye, "Onyiripe Owura lala, Okyirekyirepu ye
kesintin wuya, sanja moco nuu fii biti fu gyoo naa fuu, pooyi ke fu tale, ke fu
buite kase su asa mu nuu ba moco ane mu asu"

11 Nii Ibwaare sa akaala mu ibalimasu fufuli, nii o towe bamu ye, "Fan nye kenyiita saja gberere tii su. Lii fee, fane burisa ana Krisito kusun awaapo mu nii i dagaa fee asa ba moo bamu fee fane mu, kono o fuu pooy."

12 N maa kii mu Kabulupu mu kyate kuto tarisa siyesapu mu. Nii kase ki gyingyen ɔlun su, nii kyowе biliŋi kitentenbiri tumm fee kitaa lenbiri. Nii ɔbwaayi payi koo fee nkalan.

13 Nii akyikpebi a lui soso tiye kase fee afuu bwlensa i da nii i yiyaa figi abi i lui tiye mu.

14 Nii soso nyaa fee kalan nii ba bco mu. Nii abi ye afintin kpini i buite lui imu ipula.

15 Nii kase su awura ye asa kpare, ye anaakɔpu abulsa ye afulee wuya ana, ye alonpu ye anye kpini, ye bamu nii ba te bamu abaa su kpini, ba sile naa baala afule ibo to, ye afule mu nii i bu abi su mu to.

16 Nii ba towe abi ye afule mu ye, "Fan tiye ane su baala ane lui omu nii o te kuwura-gya mu su ansi su ye Kabulupu mu agbu lala su."

17 Lii fee bamu agbu kaké lala mu ki fuu, nii animu taale yile?

7

*Isirayi abi ngbin kilifa
ye adiná ye ana mu nii
Ibwaare lee yila*

1 Inimu kamaa mu, n wu Ibwaare nbco ana, ba maa yile kase su abaafun ntun nna ba kitaa abaafun ana afuu, ke i man nye funti kase su abee ɔpu su abee iyu.

2 Nii n biла wu kaboo ko maa lui kyowе olukpa ee ba soso, yeges o su Ibwaare mu nii o bu to kakpaa mu kuto duligisa. Nii o taa obule lala kuusi ti Ibwaare nbco ana mu nii Ibwaare sa bamu ɔlun ye ba nyita kase ye ɔpu mu.

3 Nii o towe bamu ye, "Fan man nyita kase abee ɔpu abee iyu, amoo an duligi ane Ibwaare asunpu bamu asikpu su pooy."

4 Nii n nu asa mu nii ba duligi bamu mu kono. Ba bu ngbin kilifa ye adina ye ana lui Isirayi nbuno kudu anyo mu kpini to.

5 Gyuda kebuno to asa ba bu ngbin kudu anyo.
Nii Ruben kebuno to asa ba bu ngbin kudu anyo.

Nii Gadi kebuno to asa ba bu ngbin kudu anyo.

6 Nii Asa kebuno to asa ba bu ngbin kudu anyo.
Naftali kebuno to asa ba bu ngbin kudu anyo.

Manase kebuno to asa ba bu ngbin kudu anyo.
Simeyoun kebuno to asa ba bu ngbin kudu anyo.

Lewi kebuno to asa ba bu ngbin kudu anyo.

Isaki kebuno to asa ba bu ngbin kudu anyo.

8 Sebulun kebuno to ba bu asa ngbin kudu anyo.

Gyosefu kebuno to ba bu asa ngbin kudu anyo.

Bengyamin kebuno to ba bu asa ngbin kudu anyo.

*Sakyɔ damante
mu nii ba li
ndendemande*

9 Inimu kamaa mu n wu sakyɔ damante ku, nii ɔku mées taale karage bamu. Ba lui ndendemande ye nbuno kukwui-kukwui ye asa kukwui-kukwui ye ntowе kukwui-kukwui ba yile kuwura-gya mu ye

Kabulupu mu ansi to. Ba bun ıbalimasu fufuli yege ba su abalaafa bamu abaa to.

¹⁰ Nii ba taa əbule lala bee kuusi bee towe ye,
“Kamolige gye ane Ibwaare
mu nii o te kuwura-gya su mu
ye Kabulupu mu lee.”

¹¹ Ibwaare nboc mu kpini ba yile kyaabco kuwura-gya mu ye abilisa mu
ye ato-kusa ana mu. Nii ba muja taa bamu ansi bun kase kuwura-gya
mu ansi to, nii ba sun Ibwaare,

¹² bee towe ye,

“Amen!

Ayin-bi ye bonyaa ye kanyaasin ye
afwaala ye beeerec ye kitu kinye ye əlon
i gye ane Ibwaare lee kakpaa-kakpaa!
Amen!”

¹³ Tuto nii abilisa mu to əku taase me ye, “Nii bamu nii ba bun
ıbalimasu fufuli nimu mu, animu ana nii? Nii fine nii ba liu?”

¹⁴ Nii n lee mu kənə ye, “Əbilisa, fu i nyi.”

Nii o towe me ye, “Bamu i gye asa mu nii ba liu aworvəfə lala mu kigyii
to, nii ba fwii bamu ikaale Kabulupu mu nkalan to, nii i fuuli mu.

¹⁵ Imo su nii
ba yile Ibwaare kuwura-gya mu ansi to,
nii bee sun mu kakyuwape ye kagyanbwə mu osunkpa obu lala mu
to.

Nii omu nii o te kuwura-gya mu su mu,
ee biti o baa o bu bamu ase ke o kun bamu.

¹⁶ Nii akon man bila ye o kitaa bamu,
nii bulifə man bila ye o kitaa bamu.

Nii kyowə man bila ye o da bamu,
nii awulawula man bila ye ii wiili bamu.

¹⁷ Li fee Kabulupu-bi mu nii o yile kuwura-gya mu nsana mu ii biti o baa
o gye bamu okrapu.

Ke o kpiya bamu əbon kumu mu nii ki su nkpa nkyu mu ase.
Nii Ibwaare ii biti o kpaye ansikyu kumaa liu bamu ansi to.”

8

Kuto tarisa sunçsapu mu ki kyate

¹ Kabulupu mu maa kyate kuto tarisa sunçsapu mu, nii susu waa surum
fees krefi kuluñ kibaafun.

² Tuto nii n wu Ibwaare nboc asuno mu nii ba yile Ibwaare ansi to, nii
ba taa nbile nsuno ba sa bamu.

³ Nii n wu Ibwaare kaboo ku maa su suwa kalape-bi nii o ba yile
Ibwaare kaswii ase. Nii ba taa ato liifensa kokyø sa mu ke o taa buga
ye Ibwaare asa mu kabwaare-kule su, taa ba suwa kaswii mu nii ki yile
Ibwaare kuwura-gya mu ansi to mu, ke o tuwa sa Ibwaare.

⁴ Ke ato liifensa mu nii ba tuwa mu idisi, taa buga ye Ibwaare asa mu
kabwaare-kule mu, i liu Ibwaare kaboo mu abaa to kpee susu Ibwaare ansi
to.

⁵ Nii Ibwaare kaboo mu taa suwa kalape-bi mu, nii o nyi fulon liu suwa
kaswii mu su bɔla suwa kalape-bi mu. Nii o tuu imu wɔrige kase su,

nii bulayi kpira nii o kpira, olanba i waa, nii bulayi wees isee nii kase gyingyen.

Ibwaaree nusaru mu biya ana nbile kufule

6 Toto nii Ibwaaree nboasun mu nii ba su nbile mu ba kuvla bamu n-yii ba fulle nbile mu.

7 Nii Ibwaaree kaboo gyankpaasa mu fulle mu kabile. Nii n wu bulayi abuu ye fulon i maa kyagile ye nkalan li susu ba worige kase su. Nii kase nbarige to ntun nsa imu to ketun kulan ki diye, nii iyu gbaa nbarige to ntun nsa mu to ketun kulan gbaa diye, nii afitiri bumboli mu kpini gbaa i diye.

8 Nii Ibwaaree kaboo nyosaru mu fulle mu kabile. Nii ba tuu kuto ku fee kubu lala mu nii kii diye yen-yen waa opu to. Nii opu mu to nbarige to ntun nsa imu to ketun kulan biliyi nkalan.

9 Nii ato tuusa mu nii ba bu opu mu to nbarige to ntun nsa mu to ketun kulan ba wu, nii ikulu lala mu nii i bu opu mu to nbarige to ntun nsa mu to ketun kulan i nyita.

10 Nii Ibwaaree kaboo sasapu mu fulle mu kabile. Nii kikyikpebi lala mu nii kii diye fee ogyaa ba tiye ibun amu-amu ye atiribo mu to nbarige to ntun nsa ketun kulan to.

11 Kikyikpebi mu kitii i gye ye Ohili. Nii nkyu mu nbarige to ntun nsa mu to ketun kulan i bwlili. Nii asa gaalaagaa ba nuu nkyu mu, nii ba wu-wu, li fee nkyu mu i bwlili.

12 Nii Ibwaaree kaboo nasapu mu fulle mu kabile. Nii kanan mu nii kyowee daa o kii to mu, kake to nbarige to ntun nsa to mu, ketun kulan ki biliyi kitentenbiri. Nii kanan mu nii obwaayi ye akyikpebi i daa i kii to mu, kagyanbwae nbarige to ntun nsa to mu, ketun kulan biliyi kitentenbiri.

13 Nii n maa kii mu, n nu kpaakpaate maa fugi susu afuu to ee su kenken ye, "Asa mu nii bee biti ba sii kase su, naa fuu sanja mu nii Ibwaaree nboasun nsa mu nii ba san mu, ba ba fulle bamu nbile mu, bamu laaku ilii isa!"

9

Kabile nusaru mu biya gyerebi gyankpaasa

1 Nii Ibwaaree kaboo nusapu mu fulle mu kabile, nii n wu kikyikpebi mu nii kii li susu ba tiye kase su mu. Nii oku taa obo bunkyinsa lala mu nii ki man su okaa mu kebungo saafu sa mu.

2 Maa tigi obo bunkyinsa lala mu, idiisii i li kimu to fee kanan mu nii i li bodobodo obu lala to mu, nii idiisii i yegene nii kyowee ye susu waa kitentenbiri.

3 Nii ntuntunbi ba li idiisii mu to ba kase su, nii Ibwaaree sa bamu olun mu nii ba taa dun fee kase su kyankpati lee mu.

4 Ba towe bamu ye ba man kan mata kase su afitiri abee ato duusa abee iyu, amaa ba nyanla bamu nii ba man su Ibwaaree kakyule bamu asikpu su mu.

5 Ba man sa ntuntunbi mu okpa ye ba moosa asa, amaa ba sa ba mu okpa ye ba nyanla bamu ibwaayi inuu. Nii ntuntunbi mu kudun u ko fee kyankpati maa dun nyimisa mu.

6 Kanin ibwaayi maaja to mu asa maaja bee biti ba biti lewu, amaa ba mee ye ba nge lewu mu. Bee biti fee ba wu gbaa, amaa ba mee ye ba wu.

7 Ntuntunbi mu ba du nin fee igaŋe mu nii ba kuuла bamu bee kpee iko. Ba bun ato ku fee suwa awura-wuru bamu amu to nii bamu ansi to i du fee asa ansi.

8 Bamu inyini i du nin fee akyi inyini, nii bamu anyi i du fee barine anyi mu.

9 Ba su ato ku fee abilito panpasan kun bamu koko so, nii ba maa fugi mu bamu abanbante to mu ilawo i du fee abilito itoroko damante mu nii igaŋe bee bute ba sile bee kpee iko to.

10 Ba su ipu nii bee dunji fee ikyankpate, nii bamu ipu mu to nii ba su oloŋ bee nyana la asa ibwaayi inuu mu.

11 Ba su owura mu nii ee ki bamu so, nii mu i gye oba bunkyinsa lala mu nii ki man so okaa mu kaboo. Ni Hibriwu katowe to mu bee tui mu ye Abadon, nii Giriki katowe to mu bee tui mu ye Apoliyon. Mu kitu mu kase i gye onyitapu.

12 Gyerebi gyankpaasa mu nii i su kufuu mu kyen. Amaa gyerebi ntun nnyo su i bu okpa ii ba.

Kabile siyesaru mu biya gyerebi nyɔsapu

13 Ni ibwaare kaboo siyesaru foile mu kabile, nii n nu obule ku maa li suwa kaswii mu nii ki yile ibwaare ansi to nbontenbula ana to.

14 Ni obule mu towe ibwaare kaboo siyesaru mu nii o su kabile mu ye, "Saŋe nboo nna mu nii ibwaare ŋmina bamu yila obun lala Gyufereti ase mu."

15 Ni o saŋe nboo nna maŋa, mu nii ibwaare loŋo bamu yila sa saŋa nimu ye kake nimu ye obwaayi nimu ye kesu nimu, ye ba mo kase su asa nbarige to ntun nsa mu to ketun kulan.

16 Ni n nu anaakoro mu kono. Ba gye ngbin kudu-kudu kanin kudu kanin anyo (milion alifa anyo abee 200,000,000).

17 Me ansi su kileekaapu mu to mu, n wu igaŋe ye bamu adiipu. Ni adiipu mu ba su abilito panpasan kunsa bamu nkolo so. Ni i payi fee fulon, nii i du fee buluu, nii ki bila ki du fee kikyon-nyufo. Igbenej mu amu i du nin fee abiranee amu, nii fulon ye idisiye ferinwuta ii li bamu nno to.

18 Kanin gyerebi ato asa mu nii i gye fulon ye idisiye ferinwuta nimu i mo asa nbarige to ntun nsa mu to ketun kulan.

19 Igbenej mu oloŋ bu bamu nno to ye bamu ndufa to. Bamu ndufa i du nin fee ananse, nii i su amu nii ba su bee gyii gyerebi.

20 Asa mu nii ba san kase su, nii gyerebi ato nimu gbaa i man mo bamu mu, ba man yegese alibi kiuwa. Ni nbwi libi abee idakpa mu nii ba taa suwa abee gbiti abee kitasan abee abuu abee iyu mu, ba man yegese imu kusun. Bamu idakpa maŋa i man kii, nii i mee nu, nii i mee nate.

21 Ni ba man yegese asa kumoo, ye afe kutuu ye akpa-sin, ye kigyagaa kakuyi ye kanyin biti ye keyu to.

10

Ibwaare kaboo ye kawule-bi bccsa

1 Toto ni n bila wu ibwaare kaboo oloŋnorp u maa kpilige li susu ee ba kase su. Ni abwaare-wule a bun mu fee ato bunsu, nii okyimale

kyaabco mu kumu. Nu mu ansi i du fee kyowee, nu mu ayaa i du fee sabare mu nu kii dees fulon.

2 Nu o su kawole-bi mu nu ki bugi ki bu mu kubaa to. O taa mu gyisa kiyaa yii opo su nu o taa mu bina kiyaa yii kase su.

3 Nu o punte kenken fee kanan mu nu burane muusii mu. Maa punte kanin mu bulayi kikpira asuno mu kyula su.

4 Bulayi kikpira asuno maa tewe mu, nu n biti n kyuroo. Amaa n nu obule ku maa tewe lu susu ye, "Taa asin mu nu fu nu lu bulayi kikpira asuno mu to mu waa asiiri to, man kyuroo asin mu yila!"

5 Nu Ibwaare kabco mu nu n wu maa yile opo su ye kase su mu, kusaa mu gyisa kubaa susu.

6 Nu o taa Ibwaare mu nu o bu to kakpaa, nu o tuu susu ye kuto kumaa mu nu i bu kumu to, ye kase ye kuto kumaa mu nu i bu kumu to, ye opo ye kuto kumaa mu nu i bu kumu to, bo ntan tewe ye, "Ibwaare man bila ye o gyoo!"

7 Amaa saja mu nu Ibwaare kabco sunosapu mu ii biti o fuli mu kabile mu, kanin saja maaja nu Ibwaare asin baalasa mu ii biti i ba to, fee kanan mu nu o wula tewe sa mu atowepu mu nu ba gye mu ayaafole mu.

8 Nu obule mu nu n nu lu susu mu bila tewe me ye, "Kpe naa koole kawole-bi boosa mu nu ki bugi mu, lu Ibwaare kabco mu nu o yile opo su ye kase su mu kubaa gyisa to."

9 Imu su n kpee Ibwaare kabco mu ase naa tewe mu ye, "Taa kawole-bi mu nu fu su mu sa me." Nu o tewe me ye, "Koole, ke fu we kumu. Kii biti ki baa ki bukon fu kono to fee ymasan, amaa fu otu to bire kii biti ki baa ki bulili kute-kite."

10 Nu n koole kawole-bi mu lu Ibwaare kabco mu kiba to, nu n we kumu. Ki waa me kono to okon fee ymasan mu, amaa n maa we kumu luse mu, me otu to waa me eliti.

11 Toto nu o tewe me ye, "I dagaa fu maa kyaga su fiu tewe ato mu nu ii biti i ba asa gaalaagaa su ye ndendemande su ye ntewe kukwui-kukwui su ye awura su mu."

11

Ibwaare kesintin agyipu anyo

1 Toto nu oku taa oyu kaalasa nu ki du fee kikpebi mu sa me. Nu o tewe me ye, "Kusun ke fu naa kaala me, Ibwaare mi osunkpa aye mu ye me kaswui mu, ke fu kale bamu nu ba bu kumu to bee sun me mu kpini."

2 Amaa yegé kabwaare-sunkpa aye mu kasoroga opula mu yila, man kaala totu. Lu fee me i taa totu sa bamu nu ba man gye me asa. Nu bee biti ba ba ko koole me kade mu ibwaayi adina ye anyo.

3 Nu n biti n sa me kesintin agyipu anyo mu olun, ke ba taa nke kagbin kulon ye anyo ye adisiye tewe me asin, yegé ba bun kensi payi ato bunsu, mu nu u kaapu fee asin i basa bamu."

4 Fale kesintin agyipu anyo anumu i gye olifu iyu inyo ye ifitila igaagakpa inyo mu. Anyun anyo banumu i yile Onyuripe Ibwaare kase wuya ansi to.

5 Nu oduku kan ii biti o toocca Ibwaare kesintin agyipu anyo banumu mu, fulon ii biti o lu bamu nno to ba diye mu. Fale nu okumaa mu nu ee biti o toocca bamu mu, ii biti o wu.

6 Anyun anyo banumu ba su olun ba taale kitaa bulayi susu, ke o man bila da saja mu nu bee tewe abwaaresin mu. Nu ba su olun ba taale yegé

nkyu ii biliŋi nkalan, nii ba bila ba su ɔlun ba tui gyerebi ba tuu kase su saja kumaa mu nii bee biti.

7 Nii ba kan lwee bamu abwaaresin kitowes mu, kadunbwes mu nii ee lui ɔbø bunkyinsa lala mu nii ki man su okaa mu to mu, ee biti o ba ko ye bamu, taale bamu ke o moɔ̄ bamu.

8 Ke bamu abuni i baa i de kade lala mu kigbenbi su, katün mu nii ba da bamu-Nyiripe Yesu oyu laasa su mu. Kijasan to mu bee tui kade lala nimu ye Sodom abee Egyipiti.

9 Asa kukwii-kukwii ye ndendemande ye ntowes kukwii-kukwii ye ɔswule su asa kpini bee biti ba ba yile kii bamu abuni mu nke nsa ye kidiye, nii ba mœe ye be kyula ke oku o pula bamu.

10 Atowepu anyo maŋa lewu ii biti o waa asa mu nii ba te kase su mu kpini ɔkon, ke ba gyii bamu ansi ke ba kee abaa ato. Liu fee kanin lbwaare atowepu anyo maŋa ba yegé nii asa ba gyii awurufu kase su gaa.

11 Amaa nke nsa ye kidiye kamaa mu, lbwaare nkpa ɔfunté ba loo bamu to, nii ba kyini kusu yile bamu ayaa su. Toto mu, kufuu ki kitala asa mu nii ba wu bamu mu.

12 Nii lbwaare atowepu anyo mu ba nu ɔbulé lala ku lui svsu tōwes bamu ye, "Fan dii ba svsu nfi." Nii ba bɔla abwaare-wule to dii kpee svsu yegé bamu dvn ana ba kii bamu.

13 Kanin opula maŋa to nii kase ki gyingyen, nii kade mu to nbarige to kudu mu to ketun kulon boyi tuye. Nii kanin kase kiggingyen maŋa moɔ̄ asa ngbin nsuno. Nii kufuu ki kitala bamu nii ba nyé nkpa mu, nii ba taa bonyaa sa lbwaare mu nii o bu svsu mu.

14 Gyerebi nyɔsapu mu kyon nii gyerebi sasapu moɔ̄ bu ɔkpa su ee ba bilen.

Kabile sunɔsapu

15 Nii lbwaare kaboo sunɔsapu mu fole mu kabile, nii ibule damante ku ii tōwes kenken lui svsu ye,

"Kase su kuwura-gyii ki biliŋi ane ɔnyiripe lbwaare ye ɔmū nii o wula lee mu lee,

nii ee biti o gyii kuwura kakpaa."

16 Abilisa adunyo ye ana mu nii ba te bamu awuragya su, lbwaare ansi to mu kpini ba munja, taa bamu ansi bun kase sun lbwaare,

17 bee tōwes ye,

"ɔnyiripe lbwaare, ɔlvunpu,
an su afwaala an sa fu,

fee fu maa taa fu ɔlun lala mu
nii fu piili fii gyii kuwura.

18 Kase su asa mu nii be mee sun fu mu ba nyé agbu,
amaa nbunbu fu agbu mu ba.

Sanja fu fee fu tale alewupu,

ke fu ka fu atowepu mu nii ba gyé fu ayaafole kuko,
ye fu asa mu nii ba sile fu kitui mu,

asa kpare ye bamu nii ba san kpini.

Sanja mu fuu fee fu nyita bamu nii bee nyita kase mu."

19 Nii kabwaare-sunkpa aye mu nii ki bu svsu mu ki bugi, nii n wu lbwaare maa asa nsana katowes kyula kudakaa mu maa bu obu lala mu to. Nii n wu bulayi maa wee isee nii i su ɔlanba yegé u punte, nii kase ki gyingyen, nii bulayi abuu i lui tiye gaa.

12

*okyii mu maa
Kinanse pirees dansa mu*

1 N wu sinkaala ye adangana lala ku maa lees imu n-yii kaapu susu. N wu okyii maa bun kyowee fee ato bunsu, nii obwaayi bu mu ayaa kase, nii o bun kuwura-wuru mu nii akyikpebi kudu anyo ii maa kumu su.

2 C su otu nii ee biti o kuvuge. Nu kedujidi mu maa ko mu su mu, o sawu kenken.

3 Nu n bila bwii wu sinkaala ku maa lees imu n-yii kaapu susu. N wu kinanse pirees dansa ku, nii o su amu asuno ye agyakpaa kudu nii o bun awura-wuru asuno amu mu su.

4 Nu mu opri huite akyikpebi mu nii i bu susu mu nbarige to ntun nsa mu ketun kuluon ba tuv kase su. Nu o ba yile okyii mu nii ee biti o kuvuge mu ansi to. Nu o kan kuvuge mu ke o nye taa kebii mu miye bilen.

5 Nu o kuvuge kebii-nyinsa-bii mu nii ee biti o taa kibilito kuwura-kpebi gyii ndendemande kpini su kuwura. Nu lbwaare kaboo ba taa kebii mu kpee lbwaare maa mu kuwura-gya mu ase.

6 Nu okyii mu sile kpee keperi su katun mu nii lbwaare lojo yila sa mu, katun mu nii bee biti ba ku mu su nke kagbin kuluon ye alifa anyo ye adisiye (1,260). Ibwaare kaboo bilsa ase ko ye kinanse pirees dansa mu.

7 Nu kinaa kitiyе susu. Ibwaare kaboo bilsa ase Maakele maa mu nbco ba ko ye kinanse dansa mu, nii kananse dansa mu maa mu nbco gbaa ba ko ye bamu.

8 Amaa kinanse dansa maa mu nbco ba ko tiye, nii ba man bila nye okyinakpa susu.

9 Nu ba ne kanin kinanse dansa manja kyunje kase su. Mu i gye didaa kananse mu nii bee tui ye lbwaare okisipu, abee Sitaane mu nii ee pina dulinyaa to asa kpini mu. Ba ne maa mu nbco mu kyunje kase su.

10 Nu n nu obule lala ku susu maa towé ye,
"Nbienbu nii lbwaare kamolige ki ba.

Nbienbu nii lbwaare kaapu mu oln fee Owura.
Nbienbu nii Krisito mu nii lbwaare Wula lees mu,
kibilisa mu ki lu ifuli.

Lii fee Sitaane, ane tooomaan ana opwiru
mu nii ee yile lbwaare ansi to ee pwu bamu
kakyuwape ye kagyambwe mu,
ba ne mu li susu foyi.

11 Nu ane tooomaan ana ba taa Kabuluru mu nkalan,
ye lbwaare asin mu kesintin kilee towé mu
gyii Sitaane su,
nii ba man taa bamu n-yii tui sehn,
amaa ba taa bamu nkpa yile to sa lewu.

12 Imu su, susu ye fane mu nii fan te kumu to mu,
fan yege fane ansi i gyii.
Amaa kase ye opu bire, laaku.

Lii fee Sitaane kpilige ba kase su fane ase,
nii agbu a bcola mu to.

Lii fee o nyi mu sajja maa man bila o kyo."

13 Kinanse pirees dansa mu maa wu fee ba ne mu kyunje kase su mu, o kusu huite o gyia okyii mu nii o kuvuge obii-nyinsa mu.

14 Nu l̄bwaare sa ɔkyi mu kpaakpaate lala abanbante anyo, ke o taale fugi kpee kepiri su katun mu nu ba lɔŋɔ yila sa mu. Ke ba kui mu su naa fuv nsa nsa ye kidiye, ke kinanse p̄ipee dansa mu o man nyę mu.

15 Tuto nu kinanse mu gbuu nkyu lii mu kono to fee əbun mu, ke kumu ɔgyale o gyii ɔkyi mu.

16 Amaa kase ki kye ɔkyi mu to, fee ki maa bugi kumu kono miye nkyu mu nu kinanse mu gbuu lii mu kono to mu.

17 Nu kinanse mu nyę agbu lii ɔkyi mu su, nu o kyuu o naa ko ye ɔkyi mu mu-bii ana asansa mu kpini. Bamu i gye asa mu nu ba buu l̄bwaare nbara, nu ba yile kenken bee gyii Yesu asin mu kesintin mu.

18 Nu kinanse p̄ipee dansa mu naa sii o yile ɔpu kono.

13

Kadunbwé mu nu o lii ɔpu tɔ mu

1 N wu kadunbwé ku maa lii ɔpu to ee ba. O su agyakpaa kudu ye amu asuno yege awura-wuru kudu u bun agyakpaa mu su, yege atu mu nu u saale l̄bwaare i gyan mu kumu kumaa nimu su.

2 Kadunbwé mu nu n wu mu du fee ɔriya, nu mu ayaa i du nun fee ɔkyuɔkyurakyure ayaa, nu mu kono ki du fee birane kono. Nu kinanse p̄ipee dansa mu taă mu ɔlun ye mu kuwura-gya ye kumu kibilisa mu kpini sa kadunbwé mu.

3 Mu amu mu to kuku du nun fee ki maa nyę lewu ɔlo mu nu kui taale mɔɔ, amaa ki wu. Nu i kyinkyn dulinyaa to asa kpini nu ba buu mu.

4 Nu asa ba sun kinanse p̄ipee dansa mu, lii fee o sa kadunbwé mu ɔlun nu ba bila ba sun kadunbwé mu. Nu bee taase ye, "Animu i fuv kadunbwé nimu? Animu i taale ko ye mu?"

5 l̄bwaare sa kadunbwé mu ɔkpa ye o tɔwe alala-sin ke o saale mu. Nu o sa mu ɔlun ye o gyii kibilisa l̄bwaayi adina ye anyo.

6 Nu o bugi mu kono tɔwe nbusaa asin ee yii l̄bwaare, ee nyita mu kitiu yege ee saale mu ɔkyinakpa ye asa mu nu ba bu mu ase susu mu kpini.

7 Nu o bila sa mu ɔkpa ye o kɔ mu asa, ke o gyii bamu su. Nu o bila sa mu ɔkpa ye o gyii kuwura nbuno kumaa ye asa kumaa ye ntɔwe kumaa ye ndendemande kpini su.

8 Kase su asa kpini bee biti ba sun kadunbwé mu. Amoo bamu nu ba kyuroo bamu atu waa nkpa ɔwule mu to li dulinyaa npili ase mu nkun. Nkpa ɔwule nimu gye Kabulupu mu nu ba mɔɔ mu lees.

9 Nu emu nu o su asu mu o nu.

10 Nu i kan i de sa fee bee biti ba tii ɔku obu mu,
bee biti ba kitaa mu naa tii.

Nu i kan i de fee sakunde nu bee biti ba taa mɔɔ ɔku mu,
sakunde lewu nu ee biti o wu.

Asin nimu fale su nu i dagaa fee l̄bwaare asa ba maa nyę kenyiita, ke ba nyę nkɔlo yile bamu kikɔɔle-gyii to.

Kadunbwé mu nu ɔ lii kase su mu

11 Nu n bila wu kadunbwé ku maa paate lii kase to. O su agyakpaa anyo fee kabulupu, amaa ee tɔwe fee kinanse p̄ipee dansa mu.

12 O su kadunbwé gyankpaasa mu kibilisa, nu o yile mu ayaa to sun kusun. Nu o nyan kase ye kumu su asa kpini, ye ba sun kadunbwé gyankpaasa mu nu mu lewu ɔlo mu wu mu.

13 Nii kadunbwē nyōsapu nūmu waa asin kyinkyinsa lala, halu o yegē nū fułon lu sūsu ba kase su nū asa ba wu ye bamu ansi.

14 Lu ɔkpa mu nū lbwaare sa mu su mu, o yile kadunbwē gyankpaasa mu ayaa to waa asin kyinkyinsa, o su ee pīna dulinyaa to asa kpini. Nii o nyan dulinyaa to asa ye ba poyi ɔdakpa mu nū ki yile sa kadunbwē gyankpaasa mu nū o nye lewu ɔlō, nū o bwii kpaare mu.

15 Ibwaare sa kadunbwē nyōsapu mu ɔkpa, fée o fuñte nkpa ɔfūntse sa ɔdakpa mu nū ki yile sa kadunbwē gyankpaasa mu. Ke ki taale tōwe, ke ki taale mōo ɔkumaa mu nū o kina ye o mēe ye o sun mu mu.

16 Nii o bila nyan ɔkumaa nūmu, abulupu ye alvulupu, afulee wuya ana ye atiripu, bamu nū bee gyii bamu kibaa su ye anye ye ba nye kakyule bamu abaa gyisa su abee bamu asikpi su.

17 Saamū, ɔkumaa mu nū o man su kadunbwē mu kakyule mu, o mēe taale soɔ abee o fe. Kakyule mu i gye kadunbwē mu kitu, abee mu kitu mu akarage-bi.

18 Inimū nū i dagaa ɔkumaa maa nye kanyaasin. Omu nū o su kanyaasin mu, o taale bui kadunbwē mu akarage-bi mu kase. Lu fee akarage-bi nūmu yla sa nyimisa nūn. Akarage-bi nūmu i gye alifa asiye ye adisiye ye asiye (666).

14

Kabulupu mu ye mu abuupu

1 N maa bila kui mu, n wu Kabulupu ku maa yile Siyon kibui mu su. Nii asa ngbin kulfia ye adina ye ana (144,000) mu nū ba kyurco Kabulupu mu kitu ye Mu-Sé kitu gyaga bamu asikpi su mu ba maa yile mu ase.

2 Nii n nu llawu ku lui sūsu fee ɔbun maa su ɔgyale abee bułayi maa pūnte mu. llawu mu nū n nu mu, ii su nūn fee adunle alanpu kuko ba maa lan bamu adunle mu.

3 Nii asa ngbin kulfia ye adina ye ana ba yile kuwura-gya mu ase ye ato kusa ana mu ye abilisa adunyo ye ana mu ansi to, nū ba bui ɔlon pūpwē mu nū ɔku man taale bułla, amoo asa ngbin kulfia ye adina ye ana (144,000) mu nū Kabulupu mu mōlge lui kase su mu nkun.

4 Kanūn asa manja i gye bamu nū ba man taa kakyi-bitit waa bamu n-yi ineesi, nū be du nūn fee anyun mu nū ba man nyi akyi. Nii ba buu Kabulupu Yesu, mu katun kumaa mu nū ee kpee. Nii o ka bamu amu su kuko lui asa to, ba du nūn fee abi gyankpaasa mu nū i gye lbwaare ye Kabulupu Yesu mu lęe.

5 Atintinsa ku i man piu lui bamu nūn to, nū bamu n-yi su i man su asin libi aku.

Ibwaare nbco asa mu

6 Nii n wu Ibwaare kabco ku maa fugi ee kyaabco sūsu. O su asin danbirasa mu nū i bu to kakpaa nū ee tōwe ee sa ɔsuwule kumaa ye kebungo kumaa ye katōwe kumaa ye asa kpini.

7 Nii o taa ɔbule lala kuusi tōwe ye, "Fan sile Ibwaare ke fan taa bonyaa sa mu. Lu fee mu katale saja mu fuñ. Fan sun omu nū o waa sūsu ye kase, ɔru ye ibun."

8 Nii kabco nyōsapu ku buu ɔbanban mu lui sūsu ee pūnte kenken ye, "Babilon tuye, kade kpare mu tuye. Mu i gye omu nū o yegē nū isuwule su asa kpini ba waa kigyagaa fee mu. Nii i du fee maa sa bamu nta bułunsa nū ba nuu mu. Inimū ii biti i yegē ke Ibwaare o bīte bamu asu."

9 Nii kabco sasapu ku gbaa buu abanban mu, nii o su obvle lala ee punte ye, "Okwmaa mu nii o sun kadunbwwe mu ye mu apoyito odakpa, nii o su mu kakyule mu kisikpu su abee mu kibaa su mu,

10 kanin osa manja gbaa mu ii biti o nuu lbwaare agbu nta mu nii i bulun nii o kyeege waa mu agbu kawee mu to mu. Bamu nii bee waa inimu kpini mu bee biti ba nye kusun hute ferinwuta fulon to lbwaare nbooo kyirekyire mu ye mu Kabulupu mu ansi to.

11 Asa mu nii ba sun kadunbwwe mu ye mu apoyito odakpa mu, abee bamu nii ba su mu kakyule mu nii ki gye mu kitu mu, fulon mu nii i diye bamu mu, ii biti diye kakpaa, nii ba mae ye ba nye ofunite kakyuwape ye kagyanbwe."

12 Asin nimu fale su nii i dagaa fee lbwaare asa ba nye kenyiita. Bamu i gye bamu nii ba buu mu nbara, nii ba nye nkolo yile Yesu Krisito kikcole-gyii mu to.

13 Tuto nii n nu obvle ku maa towe lii suvu ye, "Kyutco inimu yila! Lii nbunbuli nimu i su ii kpee mu, kusee i gye sa bamu nii ba san ba su kikcole-gyii Chiyiripe Yesu to nii ba wu mu."

Nii lbwaare Kayaayu mu gbaa towe ye, "Kesintin nii, bee biti ba nye ofunite lii bamu kikpne su, lii fee bamu awaasa kukoka ii biti i buu bamu."

Adoo-gyito kitije

14 N maa kui mu, n wu kabwaare wole fufuli kb, nii n wu oku maa te kumu su fee nyimisa. O bun suwa kuwura-wuru nii loogyi buyesa bu mu kubaa to.

15 Tuto nii lbwaare kabco ku gbaa lii kabwaare-sunkpa aye mu to, nii o taa obvle lala kuusi tii emu nii o te abwaare-wole mu su ye, "Taa fu loogyi soc adoo-gyito mu. Li fee kase su ato duusa mu a payi, nii imu kitije sajja fuu."

16 Imu su emunu o te abwaare-wole su mu, taa mu loogyi mu soc ato duusa mu li kase su kpini.

17 lbwaare kabco ku bila lii suvu kabwaare-sunkpa aye mu to, yeges ngbaa mu su loogyi buyesa.

18 Biyo, lbwaare kabco mu nii ee kui fulon su mu, lii saraga kaswi mu to, nii o taa obvle lala punte to tii emu nii o su loogyi buyesa mu ye, "Taa fu loogyi buyesa mu kuvla oyu abi akyaa mu nii bee waa wayin nta mu lii kase su, lii fee imu abi mu i payi."

19 Nii lbwaare kabco mu taa mu loogyi mu soc oyu abi mu kase su. Nii o kuvla imu naa waa katun mu nii bee nyan oyu abi mu bee lee nkyu. Opula mu nii bee nyan manja mu, i yile sa lbwaare agbu lala mu.

20 Kanin opula mu nii bee nyan oyu abi bee lee imu nkyu mu, bu kade mu ikaa su nii. Nii ba kan nyan abi mu, nkalan ii biti i lii imu to ba i kyon fee okyukpa mu nii imu nswii i waa fee imayili alifa anyo, nii imu onye i waa fee ayaa tantan anuu.

15

lbwaare nbooo ccau asa ba maa igyerebi asun

1 Inimu kamaa mu, n bila wu sinkaala ye asin kyinkyinsa ku suvu. lbwaare nbooo nsuno, nii ba su laalaalnwwe igyerebi nsuno bee ba. Inimu i gye igyerebi laalaalnwwe mu, lii fee inimu kamaa mu lbwaare agbu mu i fuu okaa.

2 Nu n wu kvtɔ̄ ku fee ɔpu nkyu mu nii ki du fee digi nii ki bøga ye fulɔ̄n. Nu n wu bamu nii ba ko lu kadvnbwé mu, ye mu apoyitɔ̄ ɔdakpa mu, ye mu kitu akarage-bi mu. N wu ba maa yile ɔpu mu kɔ̄nɔ̄, yegɛ ba su advnle mu nii lbwaare sa bamu mu.

3 Nu ba bu lbwaare kuyaafolé Mosesi ye Kabulupu mu ɔlun ye,
ɔnyiripe ɔlunpu lbwaare,

fu awaasa kpare mu i kyɔ̄ nii ii kyinkyni.

Fu i gye kase su kpini owura,

fu ikpa i kyiigi nii i gye kesintin.

4 O ɔnyiripe, animu i mee ye o sile fu,
nii animu i mee ye o taa bonyaa sa fu kitu?

Lui fee fu nkun ii du kyurekyire kase su.

Kase su asa kpini bee biti ba be muŋa fu ansi to.

Lui fee fu ikpa kyiigisa mu i lu ifuli.

5 Inimu kamaa mu, n kui nii n wu ba maa tigi opula kyurekyirekpa kikyirekyire mu nii ki bu tanti kubuu mu nii ki bu svsv mu to yila.

6 Tanti kubuu manja to nii nbɔ̄o asuno mu nii ba su igyerebi asuno mu ba lu, yegɛ ba bun ikaale fufuli parepare yegɛ u ɔnalige su, nii ba taa suwa ukirisu ɔmmina bamu nkɔ̄lo to.

7 Nu ato kuisa ana mu to ɔku sa lbwaare nbɔ̄o nsuno mu, suwa ilape isuno nii lbwaare mu nii o te nkpa to kakpaa mu agbu a bɔla imu to.

8 Nu lbwaare bonyaa ye mu ɔlun i yegɛ nii idisi i ba bɔla tanti kubuu mu to. Nu ɔku mee taale loo tutɔ̄, amɔ̄o lbwaare nbɔ̄o nsuno mu ba lɔwɛ igyerebi isunu mu poŋi.

16

lbwaare agbu bu ilape isuno to

1 Tutɔ̄ nii n nu obvle lala ku lu tanti kubuu mu to, ki maa tɔwɛ kui sa lbwaare nbɔ̄o asuno mu ye, "Fan kpee naa kyeege lbwaare agbu ilape isuno mu wɔrige kase su."

2 lbwaare kabɔ̄o gyankpaasa mu naa kyeege agbu lapɛ mu wɔrige kase su, nii ilib mu nii i gyɔ̄o nii i kɔ̄ mu i yaase loo asa mu nii ba su kadvnbwé mu kakyule nii bee sun mu apoyitɔ̄ ɔdakpa mu.

3 Nu kabɔ̄o nyɔsapu mu kyeege mu lapɛ mu waa ɔpu to, nii i biliŋi nkalan fee nyimisa wusa nkalan, nii ato kuisa kumaa mu nii ba bu ɔpu to mu ba wu.

4 lbwaare kabɔ̄o sasapu mu kyeege mu lapɛ mu waa ibun ye ibun amu to, nii nkyu mu i bilinji nkalan.

5 Nu n nu lbwaare kabɔ̄o mu nii ee kui nkyu su mu maa tɔwɛ ye,
"O ɔkyirekyirepu,

Fu mu nii fu bu to, nii fu wɔla fu bu to,

Fu gyii asin mu, imu ɔkpa su,

lu fee fu gyii asin mu kesintin.

6 Lui fee bamu i moɔ̄ fu asa ye fu atɔwepu, nii bamu nkalan i kyeege wɔrige,

imu su fu sa bamu nkalan ye ba nuu kanan mu nii i dagaa bamu."

7 Nu n nu lbwaare saraga kaswui mu maa kyula su ye,

"Eehn, ɔnyiripe ɔlunpu lbwaare,

fu katala kui gye kesintin nii kui de ɔkpa."

8 Ibwaare kaboo nasaru kyeege mu lape mu wörige kyowé su, nii kyowé mu nye olon ke o fugya asa fée folon.

9 Nii kyowé mu awulawula i fugya bamu gaa, nii ba tōwe yii Ibwaare mu nii o su igyerebi inumu su olon mu. Amaa ba kina ba man yegé alibi kiwaa, ke ba taa bonyaa sa mu.

10 Ibwaare kaboo nusaru mu kyeege mu lape mu wörige kadunbwé mu kuwura-gya su, nii mu kuwura-gyii to kpini ki biliŋi kitentenbiri. Nii imu kpini kükü i yegé nii asa ba duŋi bamu anobi.

11 Nii lii bamu kayi-kö ye ilo mu nii ba nye su mu, ba tōwe yii susu Ibwaare. Amaa ba kina ba man yegé alibi kiwaa ke ba ba Ibwaare ase.

12 Ibwaare kaboo siyesaru mu kyeege mu lape mu wörige obon lala Gyufereți mu to, nii kümü nkyu i nyaa, ke i nye ləŋə ɔkpa sa awura mu nii bee biti ba lii kyowé külü ba mu.

13 Nii n wu nbwü libi asa mu nii ba du fée apulo. Ba lii kinanse píreee dansa mu ye kadunbwé mu ye antiŋesa atówepu mu nnɔ to.

14 Bamu i gye Sitaane n-yaayu mu nii bee waa adangana. Nbwü libi asa nimu bee kpee dulinyaa to awura kpini ase, naa kuvla bamu ba naa kō kinaa, Ibwaare mu nii o gye ɔləlunpu mu kake lala mu ake.

15 Onyuripe mu wula tōwe ye, "Fan nyinj! N biti n ba fée oyu. Kusee i gye sa e mu nii o daa mu n-yii su nii o kuvla o gyoo me, nii o man dilige mu atɔ busna, ke o nate kibulunkpan ke o gyii ipéeli."

16 Nii nbwü libi mu ba kuvla awura naa buga opula kuvlon, katün mu nii bee tii Hibiriwu katōwe to ye Amagadon mu.

17 Ibwaare kaboo sunçapsu kyeege mu agbu lape mu waa afuu to. Nii n nu obulé lala kō maa li kabwaare-sunkpa aye mu to, kuwura-gya mu ase ye, "I waa lōwe!"

18 Tuto nii i wee isee nii bulayi kpira nii i punte, nii kase ki gyingyen olon su. Nii lii koo saŋa mu nii nyimisa bu kase su mu, kase man píta gyingyen fale kudubi.

19 Nii Babilon kade lala mu ki barige to ntun nsa, nii nde lala mu nii i bu kase su mu kpini i nyita. Ibwaare nyinji Babilon kade lala mu alibi, nii o yegé nii ba nuu mu agbu nta mu lii mu kawé to.

20 Nii kifintin kumaa nimu nyaa, nii oku man bila wu abii kase su.

21 Nii bulayi abuu mu nii i du fée afvle-buu, nii imu kuvkulon oduu i waa fée ayu bocta oduu mu, i lii susu ba tiye asa su. Imu su asa mu ba tōwe yii Ibwaare, fée maa yegé nii bulayi abuu gyerebi mu ba bamu su mu. Lií fée tɔɔrɔɔ mu ban su.

17

Borukköne-kyii ye kadunbwé mu

1 Ibwaare nbco asuno mu nii ba su lape isuno mu to ɔku ba tōwe me ye, "Ba, ke n kaapu fu kanan mu nii borukköne-kyii libi, mu nii o yile sa kade lala, mu nii ki bu tiri ibon lala mu, kuvlu bunte kii biti ki baa kümü su.

2 Kade lala nimu to nii kase su awura bee dii bee kpilige, fée kanan mu nii anyin bee dii bee kpilige ɔkylü-kyagaa su mu. Kase su asa kpini ba nuu mu kigyagaa nta mu buu."

3 Nii Ibwaare kaboo mu taa me kayaayu to kpee ifuli su. Tuto nii n wu okyii maa te kadunbwé píreee su, nii ba kyvróo atii mu nii i saale Ibwaare gyaga kadunbwé mu su, yegé o su amu asuno ye agbakpaa kudu.

4 Okyuu mu bun ato pirees ye kirimman-kyu mu nii i su ogyalin, ye suwa ye abuu mu nii i su ogyalin ye agyibi kpares. Nii o su suwa koopu mu kibaa to, yeges ato kisisa ye ineesi ato mu nii i lu mu kigyagaa su mu i boola kumu to.

5 Nii ba kyurco asiiri ajanasantii gyaga mu kisikpu su ye,

ASIN KPARSE

BABILON KADE KPARSE

ABURUKCONE BAMU-NYI,

YE KASE SU INEESI KPINI IMU NYI.

6 N wu fee okyuu mu nuu Ibwaaree asa nkalan, bamu nii ba yile to bee gyii kesintin bee sa Yesu mu, nii i buu mu fee nta mu.

N maa wu kanin mu, i kyinkyin me gaa.

7 Nii Ibwaaree kabcoo mu taase me ye, "Minne i waa nii i kyinkyin fu? Okyuu mu ye kadunbwes mu nii o su amu asuno ye agbakpaa kudu, nii okyuu mu dii mu, n biti n lee imu kijasan to kaapu fu.

8 Kadunbwes mu nii fu daa wu nii o bu to mu, nbuunbuu o man bila o bu to. Nii ee biti o lu obo bunkyinsa lala mu nii ki man su okaa mu to ba, ke o ba gyanja mu lewu. Nii asa mu nii ba te kase su, nii Ibwaaree man kyurcoo bamu atii waa nkpa ɔwule mu to, lu dulinyaa npili ase mu, nii ba kan wu kadunbwes mu, ii biti i kyinkyin bamu fee kadunbwes mu maa kyuna o bu to, nii o man bila ba o bu to, amaa nii ee biti o bila bwii ba.

9 "Asin nimu fale su nii i dagaa fee Ibwaaree asa ba maa nyee nferees ye kanyaasin. Amu asuno mu i gye abii asuno mu nii okyuu mu te imu su. Nii i bila i gye awura asuno.

10 Awura mu to mu anuu ba tiye, nii okulon san ee gyii kuwura, nii omu nii o san mu mooc man piita ba. Nii o kan ba mu, ee biti o gyii kuwura nke gberes ku.

11 Kadunbwes mu nii naafco o kyuna o bu to, nii o man bila o bu to mu, mu i gye owura buruwaspunu mu. Nii o tii awura gyankpaasa asuno mu su, nii ee biti o ba gyanja mu lewu.

12 "Agyakpaa kudu mu nii fu wu mu yile sa awura kudu mu nii ba man pii nyee kuwura-gyii mu. Amaa bee biti ba nyee kibilisa ke ba maa kadunbwes mu ba gyii kuwura kerefi kuluu.

13 Awura kudu mu ba su nferees kuluu, nii bee biti ba taa bamu olnu kibilisa sa kadunbwes mu.

14 Bee biti ba ko ye Kabulupu mu, amaa Kabulupu mu ii biti o taale bamu. Luu fee mu i gye anyiripe to Onyiripe, ye awura to Owura. Nii mu asa i gye, bamu mu nii o tuu, ye bamu nii o lee, ye bamu nii bee buu mu kesintin to mu."

15 Tuto nii Ibwaaree kabcoo mu towe me ye, "Ibuu mu nii fu wu nii kaburukcone-kyu mu te o tiri imu mu, i yile sa asa damante ye iesuwule ye ntowee kukwui-kukwui.

16 Kadunbwes ye agyakpaa kudu mu nii fu wu mu, bee biti ba kisi kaburukcone-kyu mu. Nii bee biti ba koole kuto komaa nimu lu mu ase, ke ba yeges mu o nate kibulunkpan." Bee biti ba we mu kayui-wule mu, ke ba taa imu nii i san mu tuu folon to.

17 Luu fee Ibwaaree taa kuto mu nii ee biti fee ba waa mu waa bamu nferees to, ke ba nyee waa mu kebiti. Kanin su nii awura kudu mu ba kyula taa bamu olnu mu sa kadunbwes mu, ke o gyii kuwura naa fuu saaja mu nii Ibwaaree asin mu nii o towe yila mu i ba to.

18 Okyuu mu nii fu wu mu, yile sa kade kpares mu nii kii gyii kuwura kase su awura kpini su.

18

Kade lala Babilon kiboyi

1 Inumu kamaa mu n wu lbwaare kaboo ku moɔ maa lu sasu ee ba. O su ɔlon lala, ni mu kujalage ku ηmaŋe kase su kpini.

2 Ni ɔ taa ɔbulé lala kuusi ye,
“Babilon kade kpare mu lu tuye.

Kade kpare mu ki boyi bilinji kūtaakpan.
Ki ba bilinji nbwü libi ye n-yaayu libi,
ye nbwiibi libi ye nbwiibi kisisa ɔbaalakpa.

3 Lu fee tsuwole su kpini asa ba nuu
kade mu kaburukcōne nta bulansa mu.
Ni kase su awura kpini bee dii bee kpilige
bee wa a kanyun ye kakyi biti kigyagaa kade mu to.
Ni kase su ayawu-gyipu kpini

ba nyę afulee ye ato tii su lu kade mu ɔfusute
mu ni k i nyę fuv mu su.”

4 Ni n bula nu ɔbulé ku moɔ maa lu sasu tōwe ye,
“Me asa, fan lu kade mu to,
ke fan man nyę wa a alibi mu ni k i waa mu,
ke i man naa ba fee fan nyę mu kusu bunte mu to iku.

5 Lu fee mu alibi kpini i kula i gyaga abaa su naa fuv sasu,
ni lbwaare nyiŋi mu alibi kpini ye imu kusu bunte su.”

6 Ni lbwaare tōwe ye,
“Fan wa a kade mu fee kanan mu ni k i waa fane mu,
ke kumu alibi mu ni k i waa mu, fan ka kumu kuko ilu inyo su.
Nta bulansa mu ni k i taa sa asa ni ba nuu mu,
fan wa a imu ɔlon kanin ilu inyo su sa kumu ke ki nuu.

7 Fan yęge ki gyii awurufo ye kanyanla,
fee kanan mu ni k i kyuna nyę bonyaa ni k i gyii ɔkɔn,
ni k i kyuna kusaa mu n-yii tōwe mu koko to ye,
‘N gyę owura-kyusa,
n man gyę okulapu-kyii ni n mœe ye n bɔcta to kakaaku.’

8 Lu kanin su, kake kulan,
gyerebi ii biti i gyii kumu,
imu i gye lewu ye kiboota to ye akun lala.
Ni folon ii biti o diye mu,

lu fee ɔnyiripe lbwaare mu ni ee tale kumu mu,
i gye ɔlunpu.

9 “Kase su awura kpini mu ni bee dii bee kpilige, bee wa a kanyun ye
kakyi biti kumu to, ni ba gyii ɔkɔn mu, ba kan wu folon mu ni i diye
kumu idiisi mu, bee biti ba su ke ba bɔcta to sa kumu.

10 Kumu awurufo mu ii biti i waa bamu kufuu, imu su bee biti ba yile
kata-kata ke ba su mu tōwe ye,
‘O! Kade kpare Babilon, laaku.

Olun kade lala Babilon, laaku.
Fu nyę kusu bunte opula to.’

11 “Kase su ayawu-gyipu bee biti ba su ke ba bɔcta to lu kumu su. Lu fee
oku man bula ee soɔ bamu ato fesa mu.

12 Oku man bula ee soɔ suwa ye gbiti ato waasa ye ɔgyalın abuu ɔnalgesa
ye ɔgyalın agyibi ye akalala kpare ye agoo ye ataa luvsa ye ɔgyalın ataa

píree ye abondiri ye kounti anyi ato ye ɔgyalın iyu salesa ye meeto ye abilito ye afule fufuli danburası.

13 ɔku man bila ee soɔ bamu ato gyisa liifensa ye nfo ssuwasa liifensa ye mure liifensa ye ato bosa ye atuwasa ye nta ye olifu nfo ye nnuyifo kykyeesa ye ayu ye inaate ye nbulupu ye igahe ye itoroko mu nii atobwaaya bee bute ye anye ye asa kayi-wule abaafun mu nii asa bee fe mu.

14 "Ayawu-gyipu mu bee biti ba towe ye, 'Babilon, ato danburası mu nii fu ansi i payi fee fii biti fu nye mu, i nyaa yegę fu. Fu kanye ye fu kitu kpare mu kpini i kyon. Nii fu man bila ye fu nye imu.'

15 Ayawu-gyipu mu nii ba fe inumu, nii ba nye toto lu kade mu to mu, lu kufuu su bee biti ba yile kata boota to, ke ba su lu mu gyerebi mu su.

16 Ke ba towe ye,
'O! Kade kpare Babilon laaku.

Fu mu nii fu asa ba kyuna bee bun ato danburası,
fee akalala kpare ye ɔgyalın ataa píree ye agoo.

Naafco bamu n-yii u ḥalige suwa ato ye ato mu nii ba taa ɔgyalın abuu
waa ye ɔgyalın agyibi.

17 Amaa opula to mu, fu kanin npatiye damante maŋa kpini i muuri.'

"ɔpu su ıkulu lala akusupu ye bamu nii bee kyuna ıkulu lala to bee kpee ikpa, ye imu apalpu ye bamu nii bee waa imu to kusun mu kpini, bee biti ba yile kata-kata.

18 Nii ba kan wu folon mu nii i diye kimu idisi mu, bee biti ba su kuusi
ye, 'Kade lala ku daa o bu to nii ku du fee kinumu dubi?'

19 Bee biti ba paata bamu amu yegę bee boota to, nii bee su bee towe ye,
'O! Kade kpare Babilon, laaku.

Lu fu su nii bamu nii ba su ıkulu lala
bee waa kusun ɔpu su mu, ba biliŋi ato wuya ana.

Amaa opula to mu,
ato mu nii fu su mu kpini i muuri.

20 Nii ɔbule ku towe ye,
Fane mu nii fan bu ssusu mu, fan yegę fane ansi i gyii!
Ibwaare asa ye Krisito asunpu ye Ibwaare atowepu,

fan yegę fane ansi i gyii.
Ibwaare bute kimu kusun, lu kanan mu nii ki waa fane su mu.' "

21 Toto nii Ibwaare kabco lənpu ku kukuri kubuu lala ku fee kubuu
koyisa tuu waa ɔpu to, nii o towe ye,
"Fale nii bee biti ba muuri

Babilon kade lala ɔlun su waa ɔpu to.
Nii ba man bila ye ba wu kimu kakaaku.

22 Babilon kade lala,
ɔku man bila ye o nu aduwule alaŋpu
ye ılın bıpu ye nleebi ye nbile afulepu

kpini su kakaaku fu to.
Nii ɔku man bila ye o wu
abaa to kusun asunpu ku,

nii ɔku man bila ye o nu
kubuu koyisa ılawu fu to.

23 Nii ɔku man bila ye o wu fitila fu to.
Nii ɔku man bila ye o nu ɔkyıfı abee mu-kuli ɔbule fu to.

Fu ayawu-gyipu i kyuna

ba gye asa kpare kase su,
nu fu taa Sitaane adangana
pina kase su asa kpini.

24 Koto mu su nu Ibwaare bunte Babilon kade kusu mu i gye ye,
kumu to nu Ibwaare wu mu atowepu
ye mu asa ye bamu nu ba moc bamu
kase su kpini, mu nkalan."

19

Susu kensi-gyii

1 Inimu kamaa mu, n nu ilawu lala ku fee sakyu kubu lala ku maa bu
susu nu bee kuusi ye,
"Haleluya! Fan yin Ibwaare.

Kamolige ye bonyaa ye olon gye ane Ibwaare lees.
2 Lui fee mu katale i gye kesintin nu ki de okpa.

O bun burukcone-kyii lala mu nu i taa
mu kiburukcone nyita kase su mu korpwe.

Ibwaare bunte mu kusu lui kanan mu nu i moc mu ayaafole mu su."

3 Nu ba bwii kuusi ye,
"Haleluya! Fan yin Ibwaare.

Kade mu idisi i kpee susu kakpaa."

4 Nu abilisa adunyo ye ana ye ato-kusa ana mu ba munja sun Ibwaare
mu nu o te kuwura-gya su mu, nu ba towe ye,
"Amen! Fan yin Ibwaare."

5 Nu obule ku lui kuwura-gya mu ase towe ye,
"Fan yin ane Ibwaare.

Fane mu ayaafole kpini ye fane mu nu fan sile mu mu,
abilisa ye nbii kpini
Fan yin ane Ibwaare."

6 Nu n nu ilawu ku fee sakyu maa kuusi mu, ye nkyu damante maa kyuu
mu ilawu, nu i du fee bulayi kipunte ilawu u towe ye,
"Haleluya! Fan yin Ibwaare.

Ane-Nyiripe Oloipu Ibwaare ii gyii kuwura.

7 Fan yegese i waa ane okon
ke an gyii ane ansi ke a taa beerees sa mu
Lui fee sanja fuu fee Kabulupu mu o krii mu okuyifo,
nu okuyifo mu kubla mu n-yii o gyoo.

8 Nu ba sa mu
kikyifo kitaa fulfuli parepare nyaligesa ye o dila.
(Nu kitaa fulfuli mu moc ki yile sa Ibwaare asa mu awaasa mu nu i kyiigi)."

9 Nu Ibwaare kaboo mu towe me ye, "Kusee i gye sa bamu nu ba tu
bamu ba Ibwaare kabulupu mu kikyifo to agyito kigyii mu. Nu Ibwaare
kaboo mu bwii towe ye, 'Inimu i gye Ibwaare kono to asin kesintin.' "

10 Nu n munja mu ayaa to ke n sun mu. Amaa nu i towe me ye, "Man
waa kanin! Ngbaa me n gye Ibwaare osunpu nin fee fu, ye fu tooomaan
mu nu ba su Yesu asin mu to kesintin mu. Munja sun Ibwaare! Lui fee
kesintin asin mu nu Yesu lee kaapu mu, imu i gye imu nu Kayaayu yegese
nu mu atowepu mu beee towe."

Gbaej fulfuli mu odiipu

11 Nii n wu svsu maa bugi to nii n wu gbaŋe fufuli maa yile. Gbaŋe mu odiipu kitu i gye Kesintin gyipu ye Kesintin wuya. Ee gyii asin imu ɔkpa su, nii ee kɔ iko imu ɔkpa su.

12 Nii mu ansi i du fee fulɔn anobi, nii awura-woru i bun i bun mu kumu su. C su kitu ku nii ba kyvrcɔ gyaga mu su, nii ɔku man nyi kimu kase amɔɔ mu nkvn.

13 Nii o bun balimaasu mu nii ba taa nyɔ nkalan to, nii mu kitu i gye lbwaare asin.

14 Nii svsu anaakɔpu ba buu mu, yegɛ bee dii igaŋe fufuli nii ba bun akalala parepare.

15 Nii o su sakunde bɔyesa ku li mu kɔno to, kimu nii ee biti o taa ko gyii ndendemande su. Ee biti o taa ɔlɔn fee kibilito mu gyii kuwura bamu su. Ee biti o taa lbwaare mu nii o gye kvtɔ kumaa su ɔlɔnpu mu agbu lala mu taa nyan bamu fee kanan mu nii bee nyan oyu abi bee lee nkyu mu.

16 Nii omo nii o dii gbaŋe fufuli mu su kitu ku nii ba kyvrcɔ gyaga mu balimaasu ye mu ɔgyan su ye.

AWURA Tɔ OWURA YE ANYIRIPɛ Tɔ ČNYIRIPɛ.

17 Nii n wu lbwaare kabɔɔ ku maa yile kyɔwe to. Nii o pɔntɛ kenken tu nbwiibi mu nii bee fugi afuu to mu ye, "Fan ba! Fan ba bɔga ke fen gyii agyitɔ damante mu nii lbwaare waa sa fane mu.

18 Fan ba gyii awura ye anaakɔpu abilisa ye alɔlɔnpu ye igaŋe ye bamu adiipu ye asa kpini ye bamu nii bee gyii bamu abaa su ye anye ye asa kpare ye asansa n-yi inun."

19 Nii n wu kadunbwɛ ye kase su awura ye bamu anaakɔpu ba maa naa bɔga ba ko ye omo nii ee dii gbaŋe fufuli mu maa mu ɔnaakɔpu mu iko.

20 Amaa ba kitaa kadunbwɛ mu ye antijesa otowepu mu nii o yile kadunbwɛ ayaa to waa asin kyinkyinsa mu. Mu asin kyinkyinsa maŋa nii o su ee piña, bamu nii ba su kadunbwɛ mu kakyule, nii ba bila bee sun mu apɔyitɔ ɔdakpa mu. Ba taa bamu anyɔ maŋa yegɛ ba ku, tuu waa ferinwuta fulɔn mu nii ku yile ku diye mu to.

21 Nii gbaŋe odiipu mu, taa sakunde bɔyesa mu nii ki li mu kɔno to mu, mɔɔ bamu anaakɔpu mu. Nii nbwiibi mu kpini ba gyii bamu inun mu naa fuu bamu ɔkaa.

20

Nsu kagbin

1 Nii n bila wu lbwaare kabɔɔ ku maa kpilige ee lii svsu ee ba kase, yegɛ o su obɔ bunkyinsa lala mu nii ki man su ɔkaa mu safi, ye agbeeleebi lala mu kibaa to.

2 Nii o naa kitaa kinanse pipee dansa, mu nii o gye kinanse didaa mu. Mu i gye lbwaare okisipu abee Sitaane mu, nii lbwaare kabɔɔ mu ɔjmina mu yila nsu kagbin kvlɔn.

3 lbwaare kabɔɔ mu taa mu tuu waa ɔbɔ bunkyinsa lala mu to. Nii o biri mu su, tarı su ke o man bila nye piña asa kukwui-kukwui kase su, naa fuu nsu kagbin mu ɔkaa. Imu kamaa mu i dagaa maa saŋe mu saŋa gberɛe.

4 Nii n wu nwuragya, nii bamu nii ba te imu su mu i gye bamu nii lbwaare taa kase su asin kigyi mu ɔlɔn waa bamu abaa to. Nii n bila wu asa mu nii ba lee Yesu asin mu kaapu to mu, ye bamu nii ba towe lbwaare asin nii ba tiŋe bamu amu mu, bamu kala ana. Asa maŋa ba man sun kadunbwɛ mu abee mu apɔyitɔ ɔdakpa mu, nii ba man koɔle mu kakyule mu bamu asikpri su abee bamu abaa su. Nii fale asa nimi ba bwii ba kyina nkpa to nii ba maa Yesu ba gyii kuwura nsu kagbin.

5 Kelewu kyiñi nímu i gye kigyankpaasa. (Nii alewupu asansa mu bire ba man kyiñi ba nkpa to, amoo nsu kagbin mu naa fuu ɔkaa pooy.)

6 Kensi-gyii ye kumu ɔkon lala wuya ana i gye bamu nii ba tii kelewu kyiñi gyankpaasa mu su. Nii lewu nyɔsapu mu man bila o su olon bamu su. Amaa bee biti ba baa, ba gye lbwaare ye Krisito aseepu, ke ba maa mu be gyii kuwura nsu kagbin.

Sitaanee kimuuri

7 Nii nsu kagbin mu kan fuu ɔkaa mu, bee biti ba tigi Sitaanee mu lu mu obu tiisa mu to.

8 Ke o kpee naa pina asa kókwii-kókwii mu nii ba bu kase su mu kpini. Isuwole nímu i gye Gogi maa Magogi. Sitaanee ii biti o taa bamu kpini ba buga to, ke ba naa ko ikɔ. Nii ba kyɔ fée ɔpu kɔno kikyafa.

9 Ba yaase kase su kpini bun kyaaboo lbwaare asa, ye kade lala mu nii lbwaare ii biti mu. Amaa fulɔn lu susu ba kase su ba diye bamu nii ba kyaaboo lbwaare asa mu.

10 Nii Sitaanee mu nii o pina bamu mu, lbwaare kaboo mu taa mu tuu waa ferinwuta fulɔn mu to. Katun mu nii o wula taa kadunbwé ye bamu nii bee towe bee pina asa mu tuu waa mu. Bee biti ba gyii awurufɔ kayi-kɔ to, kakyuwape ye kagyanbwé kakpaa.

Katale laalaalwwe

11 Nii n wu kuwura-gya fufuli lala ye omu nii o te kumu su. Susu ye kase i lu mu ansi su. Nii oku man bila wu imu.

12 Nii n wu alewupu mu nii ba gye asa kpare ye asansa, ba maa yile kuwura-gya mu ansi to. Nii ba bugi ɔwule mu nii lbwaare kyurco ɔkumaa nímu awaasa waa to mu. Nii ba bila bugi ɔwule pupwe ku mu nii ki gye nkpa ɔwule mu. Nii lbwaare tale alewupu mu, taa bɔla lu kuto mu nii ba waa nii o kyurco imu waa ɔwule mu to mu.

13 Nii ɔpu lee alewupu mu nii ba bu kumu to mu, nii lewu ye kamande gbaa i lee alewupu mu nii ba bu imu to mu. Nii lbwaare tale ɔkumaa nímu lu kuto mu nii o waa su.

14 Nii ba tuu lewu ye kamande waa fulɔn yen-yen mu to. Fulɔn yen-yen nímu i gye lewu nyɔsapu mu.

15 ɔkumaa mu nii ba man kyurco mu kitii waa nkpa ɔwule mu to mu, ba tuu mu waa fulɔn yen-yen mu to.

21

Susu pupwe ye Kase pupwe

1 Tuto nii n wu susu pupwe ye kase pupwe. Susu gyankpaasa ye kase gyankpaasa mu, i nyaa kyɔn nii ɔpu man bila o bu to.

2 Nii n wu Kade Kyirekyire mu nii ki gye Gyerusalem pupwe mu, ki maa kpilige ki lu lbwaare ase susu ku ba kase. Nii lbwaare lojɔ kumu yula fee ɔkyulfo maa lojɔ mu n-yii nii o buroo o gyoo mu-kuli mu.

3 Nii n nu ɔbule ku maa kuusi ee towe lu kuwura-gya mu su ye, "Nbuiñbu bire, lbwaare ɔkyulakpa bu asa ase, nii ee biti o kyuna bamu ase. Nii bee biti ba baa ba gye mu asa. lbwaare gbaa-gbaa ii biti o baa o bu bamu ase, nii mu ii biti o baa o gye bamu lbwaare."

4 Mu ii biti o kpaye bamu ansikyu kpini lu bamu ansi su. Nii lewu mee ye o baa o bu to, abee kiboota to abee kusuu abee kayi-kɔ i mee ye i baa i bu to, lu fee ato didaa mu kpini i kyɔn."

5 Nuu ɔmu nuu ɔ te kuwura-gya mu su mu tɔwe ye, "N waa kuto kumaa nūmu kīrūpwē!" Nuu ɔ tɔwe me ye, "Kyuṛcō inimū, lū fée fale asin nūmu i gye kesintin, nuu ɔkumaa nūmu i taale taa mu n-yū tuu imu su."

6 Nuu ɔ bila tɔwe me ye, "I luwe! Me i gye Alfa ye Omega mu. Imu kase i gye ye, Npiili ase ye laalaaluwē. ɔkumaa mu nuu bulifō su mu mu, n biti na mu nkpa nkyu mu nuu i li ɔbun kumu tō, nuu ɔ mee ye ɔ ka sēhn.

7 ɔkumaa mu nuu ɔ kɔ gyii lii mu, ee biti ɔ nye kusee inimū lū me ase. Nuu n biti n baa n gye mu lbwaare, ke ɔ baa ɔ gye mi-bii.

8 Amaa afuuropi ye bamu nuu ba man koole gyii naa fuu ɔkaa, ye bamu nuu bee waa ineesi ye asa amccopu, ye bamu nuu bee waa kanyin ye kakuyi biti kīgyagaa ye bamu nuu bee waa Sitaane adangana ye ıdakpa asunpu ye antijesa wuya ana mu kpini, bamu opula i gye ferinwuta fulon mu nuu kui diye yen-yen mu tō. Nuu kumu i gye lewu nyosapu."

Gyerusalem kade pwpwe mu

9 Nuu n wu lbwaare nbco asunco mu nuu ba su ılapre isuncō, nuu laalaaluwē igyerebi isuncō i bcola imu tō mu, bamu tō ɔku ba me ase ba tɔwe me ye, "Ba, ke n kaapu fu ɔkyūfō mu. Kabulupu mu nuu ɔ gye Yesu mu, mu-ka i gye ɔkyūfō mu."

10 Nuu lbwaare kabco mu taa me kayaayu tō, dii kpee kibui lala ku kumu to legelege. Nuu ɔ kaapu me kade kyirékyire mu nuu ki gye Gyerusalem mu, ki maa kpilige kuu lii lbwaare ase susu kuu ba kase.

11 lbwaare bonyaa mu yegē nuu kade lala mu ku ɔhalige su pilepile. Nuu kumu kuhalage su du fee kubuu kpare mu nuu bee tui ye gyasipa, nuu ki bila ku ku to fee külase mu.

12 Nuu ki su kibandiyē lala, nuu ki bu nswi, yegē ki su nbuno kudu anyo. Nuu lbwaare nbco kudu anyo aku ba te ba te nbuno mu nno ase. Nuu ba kyurcō Isirayi nbuno kudu anyo mu atuu kookulon-kulon gyaga kebuno kumaa nūmu su kimaa kumu kutil.

13 Nuu nbuno asa bu kyowē kili, nuu asa i bu kyowē ɔtiyekpa, nuu asa i bu adii su, nuu asa i bu akpilige su.

14 Nuu kade mu kibandiyē gyan abuu kudu anyo mu nuu ba taa yii kase mu su, nuu Kabulupu asunpu kudu anyo mu atuu nuu ba kyurcō gyaga abuu kudu anyo mu su.

15 Nuu lbwaare kabco mu nuu ɔ tɔwe me ase mu, su suwa kuto kaalasa, mu nuu ee biti ɔ taa kala kade lala mu ye kumu nbuno ye kumu abandiyē.

16 Kade lala mu pree to ye kumu kase nswi tō mu kpini gye kyeekyees. Nuu lbwaare kabco mu maa taa kuto kaalasa kaala kade lala mu, i waa mayili kagbin kulan ye alifa anuu (1,500) susu nswi to. Nuu kade mu kase to nswi abee pree to gbaa mu i gye kagbin kulan ye alifa anuu (1,500) kanin. Katun ku man kyo katun ku.

17 Nuu ɔ kaala kibandiyē mu kisiita nuu i waa ayaa tantan anyo ye kudu asiye. Nyimsa akaala-bi nuu lbwaare kabco mu taa kaala kanin.

Gyerusalem pwpwe mu ɔdan

18 Nuu gyasipa abuu kpare nuu ba taa poyi kibandiyē mu, nuu suwa nuu ba taa poyi kade mu, yegē ku ɔhalige to fee külase.

19 Nuu ba taa abuu ɔhaligesa kpare kudu anyo yii kibandiyē mu kase. Kubuu gyankpaasa mu bee tui kumu ye gyasipa, kinyɔsapu mu bee tui kumu ye safire, kisasapu mu bee tui kumu ye agate, kinasapu mu bee tui kumu ye emeradi,

20 nii kunesapu mu bee tui kumu ye oniki, kisiyesapu mu bee tui kumu ye kaneliyan, kusunosapu mu bee tui kumu ye kirisoliti, nii kiburuwasapu mu bee tui kumu ye berili, nii kirkpanosapu mu bee tui kumu ye topasi, nii kudusapu mu bee tui kumu ye kirisopasi, nii kudu okusapu mu bee tui kumu ye yasinti, nii kudu anyosapu mu mao bee tui kumu ye ametisi.

21 Nii ɔgyalin agyibi kpare kudu anyo nii ba taa waa nbuno kudu anyo mu. Kukumaa nimo maa kumu kigyibi. Nii suwa nii ba taa waa kigbenbi mu nii ki de kade lala mu to, kii ɔhalige to fee kilase.

22 Nii i man wu kabwaare-sunkpa aye ku kade lala mu to, lii fee ɔnyiripe lbwaare maa Kabulupu Yesu mu, bamu i bu tutu nii asa ba sun bamu.

23 Nii i man tiri fee kyowee abee ɔbwaayi o lii kade lala mu su, lii fee lbwaare bonyaa mu i ɔhalige kumu su. Nii Kabulupu mu i gye kumu fitila.

24 Nii dulinyaa to asa kukwui-kukwui bee biti ba nate fitila mu to, nii kase su awura bee biti ba taa bamu bonyaa ba kade mu to.

25 Nii kade lala mu nbuno i mae ye i tii kakaaku kpaa, lii fee kagyanbwae ku man bila ki bu tutu.

26 Nii dulinyaa to asa kukwui-kukwui mu, bee biti ba taa bamu bonyaa ye beereet ba kumu to.

27 Amaa ineesi ato aku abee ɔkumaa mu nii ee waa ipeeli-sin abee ee tun atijesa, mae ye o nye loo tutu. Amoco bamu nii ba kyrcoo bamu atuu waa Kabulupu mu nkpa ɔwule mu to nkun ii biti ba nye loo tutu.

22

Nkpa ɔbce

1 Tutu nii lbwaare kabco mu kaapu me ɔbun mu nii kumu nkyu i sa nkpa, nii i ɔhalige fee kilase mu. Nii i lii i kyon lbwaare maa mu Kabulupu mu kuwura-gya mu kase.

2 ɔbun mu bco kigbenbi lala mu nii ki bu kade mu nsana-nsana mu su. Nii nkpa oyu mu yile ɔbun mu benbe ye benbe. Nii kii sooyi abi kukwui-kukwui kudu anyo kesu to, nii ɔbwaayi kumaa nimo kii maa kumu abi soysa. Nii oyu manja afatese i kye sa ndendemande alobi kpini.

3 Nii kuto kumaa mu nii lbwaare towe kumu nno mu, man bila ye ki baa ki bu kade lala manja to. Amaa lbwaare maa mu Kabulupu mu kuwura-gya mu ii biti i baa i bu tutu, ke mu ayaafole ba sun mu.

4 Bee biti ba wu mu ansi to, ke mo kitu kii baa ki gyan bamu asikpri su.

5 Nii kagyanbwae man bila o bu to, nii ba man bila ye bee biti fitila abee kyowee i baa i kii to. Li fee ɔnyiripe lbwaare ii biti o yeg'e i baa i kii to sa bamu. Ke be gyii kuwura kakpaa.

6 Tutu nii lbwaare kabco mu towe me ye, "Asin mu nii fu nu fale, i gye kesintin nii okumaa i taale taa mu n-yii tuu imu su. ɔnyiripe lbwaare mu nii ee taa mu Kayaayu ee sa atɔwepu mu, i sun mu kabco ye o ba kaapu mu ayaafole ato mu nii i dagaa i ba waa bilen."

Yesu kibwii-ba mu

7 Nii Yesu towe ye, "Fan nu! N biti n ba bilen. Bamu nii bee buu lbwaare asinlee kaapusa mu nii i bu ɔwule nimo to mu, lbwaare ii biti o waa bamu kusee!"

8 Me, Gyɔn, i gye ɔsa mu nii n nu, nii n wu fale ato nimo kpini. Nii saŋa mu nii n nu nii n wu inimoo kpini lwoe mu, n muŋa lbwaare kabco mu nii o lees inimoo ee kaapu me mu ayaat to, fee n sun mu.

9 Amaa o towe me ye, "Man waa kanin! Maa fu, ye fu tomaa ana lbwaare atowewu mu ye bamu ni ba buu asin mu ni i bu ɔwule nimu to mu, ane kpini an gye mu kusun asunpu nin. Muja sun lbwaare nkun!"

10 Tu to nu o towe me ye, "Man taa lbwaare asinlee kaapusa mu ni i bu ɔwule nimu to mu baala, lu fee fale ato nimu ii biti i waa bilen.

11 Fan yege emu ni ee waa alibi mu, o kyaga su ee waa alibi. Ni emu ni ee waa ineesi ato mu, o kyaga su ee waa ineesi ato. Ni emu ni ee waa adanburasa mu, o kyaga su ee waa adanburasa. Ni emu ni o du kyirekyire mu, o kyaga su o du kyirekyire."

12 Ni Yesu towe ye, "Ku! N biti n ba bilen, n biti n taa me kuko ba. Ke n ba ka okumaa nimu lu kusun mu ni o waa mu su."

13 Me i gye Alfa ye Omega, ɔgyankpaaru ye Kamaa wuya, Npiili ase wuya ye Laalaaluwé wuya."

14 Bamu ni ba fwu bamu ato bunsa, ke ba nyé nkpa oyu mu abi gyii, ke ba bila nyé ɔkpa bola kewusunɔ mu loo kade lala mu to mu, bamu ii gyii ɔkɔn.

15 Bamu ni bee waa ipeeli-sin ye bamu ni bee waa Sitaane adangana ye bamu ni waa kanyin ye kakuyi biti kigyagaa, ye asa amɔɔrɔ ye ɪdakpa asunpu ye bamu ni bee biti antuŋesa kitin mu, bamu ii biti ba sii kade mu nbwama mu.

16 "Me, Yesu, i sun me kaboo ye o ba lees fale asin nimu towe fane, mu ni fan gye me kubu-kubu mu. N lu Owura Dawidi kanan to, ni Owura Dawidi kanaana-bii i gye me. Ni n gye Nyenyenfuu Kikyikpebi mu ni kui njmaŋe to mu."

17 Ni lbwaare Kayaayu mu maa ɔkyiifɔ mu ba ye, "Ba!" Ni okumaa mu ni ee nu fale asin nimu gbaa i towe ye, "Ba!" Okumaa mu ni burifɔ i moɔ mu mu, o ba. Ni okumaa mu ni ee biti mu, o ba koole nkpa nkyu mu, o mœe ye o ka sehn.

18 Me Gyɔn, n da okumaa nimu kumu to ye, emu ni o nu lbwaare asinlee kaapusa lu ɔwule nimu to, ni oku kan taa asin aku tii imu su mu, lbwaare ii biti o taa igyerebi mu ni ba towe imu asin ɔwule nimu to mu, tii mu kusun hute su.

19 Ni oku kan lees asin aku lu lbwaare asinlee kaapusa ɔwule nimu to mu, lbwaare ii biti o lees mu ogiyikpa lu nkpa oyu mu ase ye lbwaare kade mu ni ba towe kumu asin ɔwule nimu to mu.

20 Emu ni ee gyii asin nimu kpini kesintin mu towe ye, "I gye kesintin! N biti n ba bilen." Ni n towe ye, i waa kanin.

Ba, ɔnyirupɛ Yesu!

21 ɔnyirupɛ Yesu kabwaala mu ki baa ki bu lbwaare asa kpini ase. I waa kanin.